K

KWĚTY.

Národnj zábawnjk

pro

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZÁNY.

Wedenjm a wydáwánjm Jarosl. Pospjšila.

Ex libris Havranek

Desátý ročnjk.

1843.

W PRAZE.

Obsah Kwětů 1843.

Básně.

Powjdky.

Obsahu rozličného.

Drobnůstky.

Dopisy.

Obsah přjloh ku Kwětům 1843.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 1. *4. ledna 1843.* 10. r. běh.

K NOWÉMU ROKU!

Pne se duha na blankytu swatém,
Gako brána wjtězná; z nj staupj
Tichý posel Božj — Seraf gasný;
Kadeře se lesknau slunnjm zlatem,
Tisjcerau hwězdau hlawa zářj,
Wěčná zoře plamená mu w twáři,
Geho audy, mohutné a krásné,
Skwj se, kaupané co w různé rose,
Z plecj geho řasau raucho wane
Ze liligj swětla gasně tkané.

Nad praudem se wznášj Seraf tento,
Genž se walj obrowskými takty
Z temné brány, gako katarakty,
Duhau zářj, hřmj, demanty se skwj,
Letem bauře unášj swé twary,
Stjn a swětlo, gasný znik a zmary.
Z nadšenosti twořiwého plesu
Slowo wtělené se wěčně praudj
Gako lesklé pluky w tuhém šiku
Na swjtawých wlnkách okamžiků.

W tyto praudy Seraf perlu hodil,
Při tom šepce tiché požehnánj —
A nám mraucj rok swau hlawu sklánj,
Do propasti bezdné wěčně klesá.
Člowěče, w tu welkau, wážnau dobu
Přistup k tomu obrowskému brobu;
Pomni, že zde wlastnj rakew widjš,
A wlož ruku na swé srdce marné,
Polekané, promluw pak sám k sobě
Wážné slowo při tom welkém hrobě.

Bleskem tká čas wěčné raucho Božj,
A když letj člunek geho žhawý,
Zkrwácj on mnohý žiwot hrawý:
Protož obrň swoge ňádra měká,
A když swětla w sobě cjtjš sjmě,
Powznes hrdě zmužile swé týmě;
I tys nitj w tomto rauchu Božjm,
I tys wlnau w ohromném tom praudu:
Duše twá w té wěčné duse swjtj:
Protož buď w tom rauchu swětlau nitj.

Wácl. Nebeský.

Nowý rok.

Na hodinách kláštera dominikánského bilo pádné kladiwo tři čtwrtě na dwanáct. Studená, tmawá noc držela rozlehlé město w tuhém obgetj, a mrazíwý wětřjk wymétal ulice, zaháněge weselau, z hospod se hrnaucj čeládku do kafjren.

W pohodlném kautečku podobného, cikorii přewařugjcjho ústawu seděli tři mladjci we skwostném rozmaru. Do gedenácté byli wespolek poslednj wečer starého roku při cjnowých žbánečkách swětili; a wyprázdniwše tam hezkau řadu hrubého střeliwa, utekli se posléz do zbrognice, kdež autlegšj, ale neméně nebezpečnau zbranj zahráwati počali. Giž stálo patnácte punčowých sklenic na tabulce kafjrnjkowě, kterým se byl rozmarný trogljstek na dno podjwal — a geště nezdálo se, žeby s tjmto djwánjm a zkaumánjm šlechetné tekutiny byli u konce.

Byli to bratřjčkowé, gakoby ge hrawá ruka náhody schwálně byla swedla — wesměs žákowé nebeským mlékem napágených Muz. Nowotný, neymladšj mezi nimi — malá, autlá postawička s rusými kadeřemi a zazrzawělé opeřenau bradau, trochu široce nastřjhnutými usty a zamodralýma brýlema, za nimiž dwé giskrných očj se točilo —

byl řemesla swého lyrický básnjk a přitom si časem na kritickau stolici zasedal; co wedle toho tropil, nebylo dosti známo; druhý z nich, Janowský, wytáhlý mladjk gemné, skoro ženské a tak průhledné pleti, že mu každým, sebe menšjm pohnutjm na twáři widěti bylo, mnoho-li w sobě krwe má — člowjček gáko širowý smrček, když se do ohně strčj — objral se malowánjm podobizen a dáwal po zwláštnjch mohowitých domech hodiny w kreslenj; třetj saudruh, neystaršj a neyusedlegšj, byl diwadelnj herec. Ráz twářj geho popisowati ge těžko, leda by se řeklo, že byla beze wšeho wýrazu, gedna oněch širokých twářj, kteréž býwagj nastrčeným znakem prosté srdečnosti. Ale když gi rozpřjčil nebo natáhl, když usta rozewřel a zuby wyšklebil, když oči wywalil anebo přimhauřil: pak geg obskakowali dibljci nesmrtelného weselj, a člowěk se musel smáti, chtěg nechtěg. Byl oblibený komik.

Nowotnému se byla toho dne podařila báseň o snĭwěbdiwých očjch, komika byli dnes rozweselenj diwáci několikráte wywolali, Janowský měl w kapse honorár za swůg poslednj portrét — a to byla wěc neyhlawněgšj. Herec nemohl častowati, poněwadž bylo den před gážj; Nowotný nemohl platiti, poněwadž si ani nakladatel básnj, ani redaktor časopisu netraufal dáti mu něco anticipando: i musel tedy Janowský býti krkawcem na paušti a swůg honorár punčem rozřjdit.

Nynj zahučela s wěže dwanáctá.

»Requiescat in pace!« zwolal Nowotný, plnau sklenici pozwednuw a gako pauhau wodu do hrdla gi pohrobiw. »Teď mu zwonj umjráčkem. Wšak se měl giž dáwno bradau wzhůru položit — starý ničema.«

»A proč, Wáclawe?« ptal se komik, sklenici zwolna k ustům přikládage, a wřelý nápog pochutnáwawě srkage. »Proto že ge starý? Mysljš, brachu — že bude w nowém ljp?«

»Kdybysi hlawu něco dále z kulis wystrčil, abysi nosem o skutečný swět zawadil,« řekl Nowotný — »wěděl bysi, že ta stará mizerie dlauho trwati nemůže. Wšecko se chystá k nowému, krásnému žiwotu. Sprostota musj wyhynauti, a na sutinách hrubé modly gegj rozepne šlechetná mysl swé mohútné perutě a powznese králowskau hlawu.«

»A pak budeme« — rozkřikl se horliwými slowy a wraucjm nápogem rozčilený Janowský — »pak budeme —«

» — pokogně u cjnowých žbánečků sedati;« wskočil mu komik do řeči, po hodném daušku si pomlaskáwage.

»Recte habes, Johanýsku!« dotwrdil to Nowotný, saudruha na rameno uhodiw. »Práwě to sezenj u žbánečku ge kwintesencj skutků našich — a bez něho byli bychme pauzj peciwálkowé. Oh — my gsme welicj — při piwě! Tam se rodj naše swětoborné náwrhy, kteréž — wěčnými náwrhy zůstáwagj.«

»No, no!« namjtal mu Janowský — »genom ne tak zprudka! My děláme dost — a také přjště nestrčjme ruce do kapes; — hlauposti, takowé řeči!«

Nowotný byl by snad odpowěděl — ale zřetel wšech třech obrátil se náhle ke dweřjm, kdežto kafjrnjk newjtaného hosta peskowal.

»To by se mi gešte nedostáwalo,« hulákal tam swým gadrným a dnes také trochu nawlaženým gazykem — »abych se měl se žebráckau čeládkau zlobiti, sotwa že nowý rok přes práh kročj. Nestydjte se? o půlnoci! — a běhat po ulicjch. Či mysljte, že mám pro wás dowolenj nechat kafjrnu otewřenau až do bjlého rána?«

Host, kteréhož kafjrnjk takto wjtal, byl asi šedesátnjk — wytáhlá a wyzáblá postawa s tau neydobrosrdečněgšj twářj na swětě. W tenaunkém popelawém kabátě u dweřj se krče a čepici w rukau mačkage, hleděl tiše prosebným, poněkud zakaleným okem na hospodáře, a wyslechnuw geho newljdné noworočnj kázanj, řekl gektawýma rtoma polohlasité: Zaplať Pán Bůh! — Potom se chápal kliky.

»Na mau duši!« zwolal Janowský! »Toť ge Pohořalský z Diwotworného klobauku.«

(*Pokračowánj.*)

Saubog w hrobce.

Ludwjk XIII, král francauzský, nastaupil wládu, a weškeré země wyprawily do Pařjže wyslanců, aby mu wygewily přánj swé. Německá řjše wyslala hraběte Jana Wáclawa Kinského, práwého dwořana, kterýž s ušlechtilau postawau a skwostným oděwem mudrckého ducha spogowal, a rowněž tak gazykem gako mečem wládnauti uměl.

Powěst o něm rozhlásila se po celé Pařjži, a neyprwněgšj rodiny těšily se z geho náwštěw. Zwláště hleděl markýz Arthur *de Chateauloup*, aby se mu zawděčil, a progewil k hraběti českému tolik náklonnosti, že si tento řjci dal a ge-

dnjm služebnjkem prowázen na statek Bisrepos, několik mil za Pařjžj, s njm odegel. Zde byl deset dnj co neyskwostněgi častowán, a pak se chystal odegeti opět ke dworu. Markýz ho nezdržowal; řekl gen, že mu geště znamenitau wzácnost zámku swého okázati musj — ale w noci, a že musj býti sami dwa. Hrabě byl žádostiw tu wychwálenau wzácnost widěti, i dal se potagj od markýza wésti, a wešel s njm — do hrobky. Rozličné balzamowané mrtwoly, usedlau krwj zbrocené, ležely tu w rakwjch pěknau řezbau ozdobených.

Hrabě hleděl na to při záři několika lamp s nemalým podiwenjm a markýz gal se takto mluwiti: »Nepodáweyte se bázni, milý přjteli! W Německé řjši magj wás za neylepšjho šermjře, a mne držj za to we Francauzjch. Powěst waše mne pohnula seznámiti se s wámi; kogilť gsem se tau sladkau naděgj, že se mi podařj udělati zkaušku, kdo z nás w uměnj šermjřském dokonalegšj gest. Mrtwoly, kteréž tu wůkol widjte, gsau djlem domácjch, djlem cizjch kawaljrů. Wšech dwadcet usmrtila ruka má. Nynj se k nim geště geden z nás dwau přidružj. Zde ge několik dobrých kordů — wyberte si. Prokažte mi tu čest, sice bych wás musel k tomu donutit. Padnu-li gá, odwezau wás mogi lidé do Pařjže — magjť stran toho giž přjsné rozkazy — a wy nabudete slávy, že gste mě přemohl.«

S opowrženjm pohljžel hrabě na wraha wášniwého. — »Pane, gá se nebudu potýkati.«

»A proč?«

»Proto že mi weřegný staw můg zapowjdá wyzwánj waše přigmauti. W každém giném přjpadu stogjm k službám.«

Wše bylo ale nadarmo. Markýz mu wnutil kord do ruky, začal naň doléhati, křiče, aby se bránil. Wida tedy hrabě, že nenj pomoci, wyžádal si několik okamženj k oddechu. Mezi tjm přecházel po hrobce, prohljžege mrtwoly a gich rány. Tu shledal, že gsau wesměs do stegného mjsta bodnuty, i zawřel z toho, že markýzowo celé uměnj gen w tomto bodu záležj.

Na to začal saubog. Obě strany wedly geg se stegnau schopnostj. Za několik minut chtěl markýz oným bodem na hraběte padnauti; ale tento se mu obratně uhnul. Nad tjm pozbyl Francauz smyslů a začal wztekle dotjrati; hrabě byl nucen žiwot swůg chrániti, a záhy — skácel se markýz mrtew na kamennau dlažbu.

Zděšen opustil Kinský hrozné mjsto a odegel geště té noci do Pařjže. Sonntagsblätter.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Dne 30. prosince konalo zdegšj měšťanstwo přewzácnau slawnost — 40leté jubileum našeho milowaného a ctěného neywyššjho purkrabjho, G. Exc. p. hraběte Chotka, u kteréž přjležitosti weškeré městské gardy wytáhly a u welikém shonu lidstwa p. purkmistra s městskými representanty k obydlj G. Exc. wyprowodili. Tam byl u wygewenj radostných citů nad tak dlauhým, blahoděgným úřadowánjm G. E. w hluboké uctě krásný diplom na práwo měšťanstwj pražského doručen. — Wečer před tjm wyprawila uniwersita welký průwod s pochodněmi k obydlj G. Exc., kdež údowé Žofinské akademie pěknau kantatu zpjwali.

Z Koljna nad Labem. U nás, gak gen okolnosti připauštěgj, u prowozowánj diwadelnjch her dosti pilně se pokračuge. Tak asi w běhu poslednjho půlletj widěli gsme: Octáře, Kytku, Rohowjna Čtwerrohého, Zlé rozmary (?), Kyž bych se byl neoženil, Kwakery, Roztržité, Pašery, Dwa přátely a geden kabát a g. w. O našem diwadle mohly se tedy ohledem na kusy prowozowané wůbec bez bázně a strachu, že by gim kdo — »zbraň reziwá ze staré zbrognice« spjlati směl, anebo žeby náš repertoir o newědomosti diletantů w literatuře swědčil, zpráwy podáwati. — Něco giného, dost důležitého, bylo přjčinau, že gsme tak dlauho mlčeli; o čem wšak slowa šjřiti, do těchto listů se nehodj. — Diwadlo naše býwá k uspokogenj naplněno; ale tak natjsněno, gako když p. Fr. Rubeš 24. srpna m. r. swé humoristické čtenj držel, nebylo nikdy. P. Rubeš měl by nám častěgi podobnau pochautku podati, a tak k rozmnoženj důchodů pro chudé žáky a k probuzenj potřebné obliby na zábawě duševnj laskawě přispěti. Poslauženo-li gému w geho mladistwém wěku čjm dobrým w městě našem, s auroky welikými by půgčku splácel. — O ochotnjcjch samých wšecko chwalné zprawiti dlužno. Wždy weliká gegich proswjtagjcj pilnost swědčj, že si diwadlo nawštěwugjcjho obecenstwa wysoce wážj. — Na gednu wšak nehodu, našj zábawě hrozjcj, gest mi poukázati. — Těžce bychom totiž nesli, aby snad herečky, w běhu času pod sladké gho Hymenowo wstaupiwšj, spolu s hrau diwadelnj na wždy se rozlaučily. Tak by bylo panny S., nynj za pana O. prowdané, wysoce želeti. Kogme se ale naděgj, že i po prowdánj wlastenecký duch bude mjti swé trwánj; sic bychom se, protiwnau skušenostj dohnáni gsauce, o to postarati museli, aby se naše wydařené diwadelnj ochotnice na budaucnost ani pod čepec nedostaly, aneb dostawše se nawzdor našim nastrogeným piklům předce pod něg, gak by se mučitelkyněmi swých záwistiwých mužů, co rušitelů našj oblјbené wlastenecké zábawy, státi mohly. — Gak dalece tato naše wýstraha byla potřebná, gak prospjwati bude, uwedeme časem swým we známost. — K.

Z Berauna. Dne 20. prosince m. r. we $^3/_4$ na 8 we-

čjr wzníkl na zdegšjm plzeňském předměstj oheň, a we čtwrt hodině stálo giž pět stodol a 4 domky w plamenu. Posud newj se, gak wlastně oheň wypuknul, zdali založenjm anebo neopatrnostj, toliko to chtěgj někteřj gistiti, že oheň z gedné stodoly střechau do wýšky wyletěw, hnedky po wšech ostatnjch stawenjch se rozletěl. Štěstj při tom bylo, že městská hora, w gegjž paty požár wznikl, plameny před gihozápadnjm wětrem chránila, a že brzká pomoc našich neybližšjch sausedů z Králowadwora a ze Staré Hutě přišla, gimž tuto wřelé djky wzdáti slušj. — Dne 26. min. m. dáwal se na diwadle našem: *Wilfink Stubenberský.* Rytjřská činohra w pěti gednánjch, swobodně zčeštěná dle Kalchberka od Jana N. Štěpánka. Kus ge dobrý i mnoho lidj do diwadla přilákal, a gelikož ochotnjci úlohám swým dobře se byli nazpamět naučili, charaktery osob dobře rozmyslili a udělené gim rady ku swému prospěchu použili, wšeobecné pochwaly si wydobyli. Přibjk.

SWĚTOZOR.

Doslýcháme, že přjštjho roku w Lublani časopis wycházeti bude w kraginském nářečj, mage se objrati s wěcmi a záležitostmi hospodářskými. Wěc to welmi žádaucj a pěkného prospěchu přinesti mohaucj.

W žádném uměnj neučinilo se posledngho času tak znamenitých wynálezů gako w maljřstwj. Daguer zhotowuge podobizny paprsky slunečnými, Moser wywádj otisky w temném prostoru, Isemring daguerotypuge s barwami, Liepmann rozmnožuge malby olegné zwláštnjm nástrogem — a nynj oznamuge gakýsi p. Popow w Petrohradě, že wynašel nowý způsob rychlého malowánj, kterýž wšecko předčj, co posud tohoto druhu známo. Dle geho náwodu může prý člowěk, a byť by pranic ani kresliti neuměl, za několik hodin weliké obrazy zhotowiti, kteréž ani wlhkostj, ani prachem nebo dýmem swého lesku a půwabu neztratj.

W Jerusalemě bude wycházeti časopis w gazyku anglickém, německém a židowském. Redaktorem geho bude wůbec wážený biskup Alexander.

Dle zpráw ze Lwowa byl prý polský překlad Nestroyowy frašky »Einen Jux will er sich machen« w nowém diwadle wyhwjzdán. Četl se o djle tom asi toto: Kdyby se wšechny pjsmeny abecedy gen leda bylo smjchaly a pak wedle sebe tak dlauho nazdařbůh kladly, až by se gimi celá kniha wyplnila — nemohl by prý z toho wětšj nesmysl powstati. — Nešťastný tento překlad neznagjce, nemůžeme si o něm saudu dowoliti; na wšechen pád ale připauštjme, že wěci Nestroyowy (zwláště některé) pro samau hru we slowech, pro zwláštnj ráz geho dialogu těžko se překládati dagj, a že tedy (když toho potřeba giž nastane) překladatel welmi obratně si počjnati musj, aby za geho poskakagjcjm a často kozelce metagjcjm slohem nepokulháwal.

Dne 20. min. měs. dáwala známá německá improwizatorka panj K. Lyserowa w Pešti akademii. Měla ť také znělku improwizowati. »Prosjm o rýmy,« řekla panička swým gemným hláskem, k obecenstwu se obrátiwši. I ozýwaly se na to arci (dosti diwné) rýmy — wesměs ale mužské. W nesnázi počala improwizatorka: »Prosjm také o *ženské* rýmy!« — Celé shromážděnj utichlo. — »Prosjm o ženské rýmy!« — Odnikud ani slowjčka. Posléze ozwal se bogácný hlásek djwčj — a prohodil čtyry *mužské* rýmy! — »No chwálu Bohu!« řekl na to kdosi mezi posluchači, »teď wjme, co to ge — ty *ženské* rýmy.«

Welmi zhusta nacházjme nynj w nowinách a časopisech německých progewowanau radost, že gazyk a literatura německá we dwau swětowládných městech, w Pařjži a w Londýně, hogných milownjků a pěstitelů nacházj. Ale tu ty časy roznášegj ty samé časopisy, gako samy sobě na posměch, werše, kteréž welmi špatné swědectwj o pokroku německého gazyka (alespoň w Londýně) wydáwagj. Sepsal prý ge Angličan i uweřegnil w londýnských listech u přjležitosti odgezdu králowny. Začjnagj takto:

Saß ich da in dem Hotelle,
Frei am Sinn, am Herzen frei,
Suppte Klatsch vom kaulsten Parritsch,
Saurstes Butter Milch vorbei ꝛc.

My sice geště newjme, gestli se w Pařjži a Londýně gazykům slowanským přiučugj; ale nežli podobné w nich pokroky — raděgi geště trochu počkáme. a—.

Neywětšj kus zlata. Mijaské zlatopisečné promysly státnjho zlatoústowského hornjho okršlku dáwno gsau známé na Urále i w celém Rusku hognostj a bohatstwjm swých zlatonosných hnězd, ale mezi těmi poslednjmi wyznamenaly se zwláště rudnjky Carewo-Nykolajewský i Carewo-Alexandrowský, dáwagjcj do těch dob ročně 400 pud t. g. 16.000 liber zlata, mimo to i znamenité samorodné slitky tohoto kowu. W roku 1826 d. 25. řjgna nalezen byl w nich samorodek 24 liber 68 zolotnjků skládagjcj, do nynějška gediný téměř w celém swětě pro swau wzácnost a neobyčegnau welikost; ale minulého roku sláwa rudnjků těch geště wýše wystaupila, a 26. řjgna dobyt byl w nich samorodek, wážjcj 87 liber a 92 zolotnjků, kterýž gest giž odewzdán k chowánj do Museum hornjho ústawu w Petrohradě. Powjme zde některé okoličnosti, prowázegjcj nalezenj tohoto nowého obgewu zlatonosnosti uralské. Roku 1837 rudnjky Carewo-Nykolajewský a Carewo-Alexandrowský zdály se už býti wybrané, a nedáwaly dálšj naděge: to wzbudilo, obrátiti zwláštnj pozornost na rozwětku přjležjcjch k nim mjst, a po řjčce Taškutarğance, protékagjcj ge, nalezeny byly okolo rudničného praudu bohaté znaky zlata, až newelikého prostranstwj, ale wysokého wýnosu. Po wybránj těch zásob obrátili se k wyskaumánj samého dna praudu, a wypustili z něho wodu, prospěch byl zauplna dostižen; sprwu nalezena byla plotina na 40 sáhů rozsypu, pozůstáwagjcj z plástu znamenité protažnosti a šjřky držjcj do 8 zolotnjků ze sta pud, a potom bljže k plotině následowaly i mnohé giné nálezy geště bohatěgšj. Takowým způsobem nezůstalo konečně ani gednoho neproskaumaného mjstečka řjčky Taškutarğanky, krom toho, kde postaweno bylo stawenj promyslné djlny. W minulém roce založena byla rozwětka i pod stawenjm djlny, a ačkoli na počátku byla bez prospěchu, potom wšak pod samými základy djlny přišlo se na neweliké hnjzdo newyrownaně bohatého wýnosu, tak že z gednoho pudu pjsku dostáwalo se 50 i 70 zolotnjků zlata; ostatně širokost hnjzda nebyla tak znamenitá, ke ³/₄ lokte, a tlauška do půltřetjho caule, a protažnost také neweliká. Konečně 26. řjgna m. r. nalezen byl bezpřjkladné welikosti zlatý samorodek na wáhu 2 pudy 7 liber 92 zolotnjků! Nacházel se na samé pudě, pozůstáwagjcj z diorita w hlubině půl páta lokte od powrchnosti země pod samým uhlem djlny w 17 sahách od plotiny rudničného praudu; kromě toho nalezalo se i na lewém břehu řjčky nad plotinau zlatých samorodků, kterých do nynějška se dobylo 52, na wáhu od 1 do 7 liber.

(Ze Sewernj Wčely.) Dunder.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarsjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 2. 7. ledna 1843. 10. r. běh.

Nowý rok.

[*Pokračowánj.*]

»Duchu Garrickůw!« zwolal komik, wesele se na chudáka ušklebiw — »gakoby Klicperowu neyžiwotněgšjmu wýtworu byl za wzorek slaužil! Gá mám tisjcerau chut na bližšj známost s njm skleničku punče wyprázdniti.«

»Stane se, Johanýsku — stane se!« potěšil ho básnjk a obrátiw se s uzardělau twářj ke dweřjm, zwolal: »He! — pane Pohořalský! pane kolego! — neráčj se bljže přistaupiti?«

Žebrawý host se otočil, neweda dobře, zdali se ho wolánj týká, čili nic, a upřel zraky swé polo bázliwě, polo nadě́gně na rusowlaséh kritika.

»Gen bljže, bljže!« zwolal tento, na nuzáka kýwage. »Tu ge dost mjsta pro čtwrtého. He! Márinko! — skleničku s wegcetem! — či ljbj se bez wagec?«

»Zaplať Pán Bůh!« řekl host, zdlauhawým krokem se přikrádage, a negistým okem brzo na zwaucjho mladjka — brzo na žasnaucjho kafjrnjka pohljžege.

»I totě se musjm wzjti hned za nos, abych wěděl, zdali bdjm anebo spjm!« ozwal se kafjrnjk, swé wykrmené břjško semotam otáčege. — »Což pak ráčjte, pane Nowotný, toto žebrawé umučenj znát?«

»Pozor na hubu, pane brindopale!« hrozil mu kritik. »Anebo mysljte, žebych byl něčjm horšjm, kdybych mjsto wyšjwaného paltó — toho cizozemského a neforemného pytle — sedřený kabát na těle měl?«

»O, prosjm — ale wy — a tato žiwá bjda —«

»Práwě že ge žiwá, musjme si gj wšjmati; kdyby ležela giž mezi šesti prkénkami — pak by bylo po wšj starosti. Honem, zlatá dušinko! — honem s tjm punčem. Pan Pohořalský musj nowý rok wesele načjti.«

»Zaplať Pán Bůh, pánowé!« řekl tento s usměwem, w němžto se radost, ale i žalost gewila. »Gsem w hluboké pokoře powděčen, milostiwj pánowé — gestli se ale ráčj pro nešťastného člowěka něco dobrého udělati, bylo by mně mjsto drahého pitj —«

» — něgaké noworočnj nadělenj na penězjch milegšj! Concedo, přjteli pjsničkáři!« přegal mu řeč Nowotný, »a za tau přjčinau obrátjme se tuhle k našemu klenotnjku, pokladnjku a tagnému opatrownjku našich důchodů.«

Při tom okázal na Janowského; potom poklepal na prázdnau sesli, na njžto se nuzák i konečně posadil. Ostatnj hosté sestrkowali arci nad tjm hlawy, anebo se diwnému počjnánj weselého trogljstku smáli: ten se ale nedal mýliti, a přigal chudáka mezi sebe gako sobě rowného saudruha. W několika okamženjch kauřila se před njm štjhlá sklenice plamenného punče na lakowaném tácku. S dětinskau rozkošj sáhl po nj bjdák oběma rukama i držel gi takto hezkau chwjli w hrsti, a potom si začal ruce mnauti, neboť měl prsty ostrým wětrem zkřehlé.

»Gen s tjm dolů, pane kolego!« řekl komik, a sám sklenici pozwednuw, wylil z nj zbytek do hrdla. »To zahřjwá. He — můg obratný Maraušku! — geště půlku — a malý přjdánek, aby z toho byla celá.«

»Zaplať Pán Bůh!« oddechl si na to nuzák, ze sklenice asi na prst upiw — »zaplať Pán Bůh! — to ge kauzedlná wodička — ale škoda — škoda!«

»Gaká škoda? — čeho škoda?« ptal se Nowotný. »Ne snad trochu té citronowé omáčky, kteráž wešla w pewný swazek s prudkým arakem, ačkoliw se o ni také rozplýwawý cukr pokaušel? — Gen s nj dolů!«

»Zaplať Pán Bůh!«

»Při sám Apelles, Rafael a Brandl!« ozwal se nynj Janowský, kterýž byl až posud s nuzáka očj nespustil — »ta hlawa à ne giná! — hotowý — newyrownaný Lazar! Gá s njm udělám na přjštjm wystawenj furore. Nebesa tě uchoweytež w neporušené postawě, můg osudem seslaný wzore — pj! ťukni si!«

»Zaplať Pán Bůh!« děkowal se host a opět na prst upiw, doložil s powzdechem: »Škoda — škoda!«

»Ale per Deos infernales! — gaká pak škoda, wetchý wzdychale?« ptal se Nowotný.

»Že si nemohu wzjt trochu té čaroděgné wodičky domů.«

»Ahá!« — prohodil komik. »Pan Pohořalský ctjwá bezpochyby Bachusa neyraděgi doma.«

»I kam pak mysljte, gemnost pane! — pro Bachusa ge ke mně cesta tuze obtjžná; — ale mau zlatau Bětunku by to zahřálo. Gá wjm, že gj teď začjnagj prstjčky křehnauti — při tom wěčném pjchánj.«

»Co pak ge to za Bětunku?« ptal se Nowotný, a narownáwal si breyle, gakoby chtěl odpowěd wšemi smysly pogmauti. »Gakého waloru? garnj, lehkokřjdlá pjseň? — nebo zimnj, plačtiwá elegie? Snad pana Pohořalského wzácná panj manželka?«

»Manželka? — a pana Pohořalského?« ptal se nuzák, s podiwenjm oči po trogljstku otáčege. »I toť by w tom byl šlak zašitý! Co pak ge to za pána? Gá ho neznám?«

Trogljstek se dal do smjchu. —

»Skwostný člowjček! Pauhá newinnost! — Ale k mudrctwj mu schází gestě mnoho — neznáť ani swého wlastnjho gména.«

»Naposledy nebudete ani wědět,« řekl Nowotný, »že gste dělal pjsničky — o které se po wýročnjch trhách lidé rwali?«

»Gá že? — nu, ano, ano — gá dělal pjsničky;« začal nuzák, a w bledau wyzáblau twář skočil mu záblesk gakési radosti. »Ale můg milý, zlatý pane, gakž pak wy to wjte?«

»Toť wědj celé Čechy! — wždyť ge to černé na bjlém a tištěno w Hradci Králowé. Nenj-liž prawda, páni kolegowé?«

A druzj dwa dali se do smjchu, na doswědčenj hlawau keywagjce.

»Ale gakž pak by to bylo, aby o mně celé Čechy wěděly?« diwil se nuzák gako u blahém wygewenj. »Wždyť pak se až posud nikomu do mých pjsnj nechtělo« — doložil názwukem trudogemným; »a kdyby nebylo mé Bětunky, gestě bych ge nebyl ani slyšel — leda ze swého wlastnjho bručenj.«

»Ta waše Bětuška tedy zpjwá?« ozwal se Janowský, ze swého maljřského pohljženj se protrhnuw.

»Oh! — a gak!« odpowěděl starý s mladickým plamenem.

»Snad hezky pronikawě manželská dueta?«

»Ale mogi drazj pánowé — co to máte pořád s tjm manželstwjm? Bětuška ge moge wlastnj a gediná dcera.

»To nenj prawda!« řekl Nowotný krátce, práwě wyprázdněnau sklenici na stůl postawiw. I ty, milý Bože! gá budu předce wědět — ge-li to má dcera?«

»Wy máte tři dcery!« dokazowal Nowotný, gemužto gazyk giž něgak neobratně služby konati počjnal. — »Pánowé, má Pohořalský tři dcery, nebo nemá?«

»Má, má!« opětowali druzj dwa gednjm hrdlem.

»I uchowey Bože! Kdo pak Wám to řekl? —

»No — Klicpera.«

»Co ge to za pána? — gá ho gaktěžiw newiděl;« řekl nuzák. — »Pánowé, nesměgte se — mně začjná být auzko! Wj Bůh, gá mám genom gedinau dceru.«

»Bez pochyby hezkau a — hodnau — nenjli prawda?« ptal se Janowský. »Můžeme s nj udělati známost?«

»Ne, ne!« wyrazil ze sebe starý bogácně. »Má holka nestogj za to, aby s nj takowj pánowé známost dělali. Za gedno nenj hezká — a za druhé — «

» — se o ni bogjš!« wpadl mu komik do řeči. »Gá ti to widjm na nose. Nenj ale diwu — osmnáctileté děwče — «

»Prosjm — gestě nenj zcela osmnáct. — «

»Tjm hůř! Mezi sedmnácti a osmnácti ge neywětšj nebezpečenstwj. He, Maraušku! Semhle gestě skleničku.«

»Zaplať Pán Bůh! giž mi gde hlawa kolem — «

»Škoda gen, že má Bětuška zrzawé wlasy — «

»Prosjm ponjženě — gegj hlawička se leskne gako hawranj pěřj na slunci.«

»Takto by gestě prošla — kdyby nebyla trochu zakrnělá — «

»Prosjm, to gi neznáte! Gedle nemůže být rowněgšj a štjhlegšj — «

»Wždyť ale trochu šilhá. — «

»Kdo wám to powjdal? Očka gegj gsau

dwě hwězdy, kteréž nad růžemi a liliemi do trapliwé noci stářj mého utěšeně swjtj.«

»Vivat Bětunka!« zwolal nynj komik. »Pjte, pánowé! Přiťukni si, šťastný tatjku!«

»Zaplať Pán Bůh!«

»Vivat Bětunka!« křičel nynj celý trogljstek, z plného hrdla se chechtage, že tak lacino obraz chudé krásotinky dostal.

(*Pokračowánj.*)

OHÁŇKY A PALCÁTY.

Pod tjmto názwem hodláme přjště články zahrnowati, kteréž magj býti obranau proti nesprawedliwým útokům na čest národu a gména českého, nech k tomu již lehaunké nebo těžké zbraně potřebj.

Posledni čjslo diwadelnjch nowin lonských přineslo zase zpráwu o našem nowém diwadle. Kdybychme to oprawdu černé na bjlém před sebau newiděli, nikdy bychme neuwěřili, že se u prostřed nás něco takowého psáti a u weřegnost podati může. My sneseme zagisté, co se snesti dá (neypatrněgšj toho důkaz gesti ten, že skoro ke wšem ausměškům a útržkám mlčjme, gežto cizj gazyky a péra o nás roztrušowati nepřestáwagj) a prawdě w rauchu dostogném třebas do neypřjsněgšj twáři pohledjme; ale tento článek ge řetěz tak nestaudných a zlomyslných lžj, takowá směsice podlého a hanebného smeyšlenj, že holubj srdce žlučj překypěti a beránčj mysl k obraně se popuditi musj. Došloť nás giž také několik hlasů proti tomuto zneuctjwánj gména českého a rauhánj-se našim wěcem neydražšjm, a my nemohauce gednak sprawedliwých žádostj neposlechnauti, gednak ale také gistau mjru slušnosti nezachowati, wybrali gsme z hlasů těch *neymjrněgšj*, a tu ge podáwáme. Nečinjme to tak dalece k wůli půwodci oné škrábanice, wědauce, že česky neumj, (neboť prawě *to* gesti známka wšech, kteřj o nás neyraděgi pjšj, saudjce gako slepý o barwách) a že se mu hlas náš ani snad k užjm nedostane; ale činjme to k wůli našemu čtenářstwu, gemuž diwadelnj nowiny snad do rukau nepřicházegj, aby wědělo, čeho se má od gistých lidj nadjti. Panu *Dr. ud. a.* přegeme ostatně zdrawé hrdlo, aby geště dále gako gisté zwjře na měsjc štěkati mohl; až gednau umdlj, bude si moci na wěncjch odpočinauti, které si w diwadelnjch nowinách uwjgj. Pakli že ho mezi tjm něco zabolj, nech si zpomene, že sám do wosjho hnjzda pjchati začal. *Naše* heslo ge *humanita, uctěnj wšeho dobrého a pěkného, nech to w gakékoli formě nalezneme, a mjr s celým swětem. Mjr!* — opakugeme geště gednau; ale blátem po sobě házeti nedáme.

Redakce.

1.

Nur nicht zu höflich mit dem Pack,
Mit Seide näht man keinen Sack.

Göthe.

Gest to wěc welmi mrzutá, když se má člowěk potlaukati s některým z oněch literárnjch marodérů, gežto se plazj w prachu obyčegných korrespondencj, a s homoeopathickým kauskem myšlénky několika stranami časopisu se wlekau; ale hmyz tento se zmáhá i leze po wěci poctiwé, když se reydům geho přetrž neučinj. Takowý rozkošný exemplářjček ukazuge se w diwadelnjch nowinách; člowjček k popukánj, ale zdá se býti po čertech gedowatý; nesmj se tedy, gako giná zwjřata, za hlawu popadati — což by u něho snad také byla wěc nemožná, a pak nechci Achilla do paty ranit. Obecenstwo ho giž zná; gest to ten samý škrabálek, kterýž wj, že Palkowičowy Dwa buchy a tri šuchy gsau »eine Pariser Gerichtsscene in slowakischer Mundart.« Zkrátka ten, který giž w poslednjch lonských Kwětech dostal, co pro to. Tento rozkošný chlapjček zase giž wj, že české diwadlo mit Siebenmeilenstiefeln (geho nesmrtelná slowa!) ku swému zahynutj spěchá. Račte dowoliti, pane — nespěchá; ono se co den zmáhá, mohl bych wám důkazy dáti, ale ty negsau waše wěc; pakli ale waše spasenj na tomto zahynutj spočjwá, budete museti dlauho čekati. — Teď wšak přigde to neylepšj! We swé intelligentnj pýše nazýwá české obecenstwo bratrem Jonathanem, John-Bullem, *Honzjčkem!* Mohlbych se ptáti, odkud tu ohawnau a nestydatau drzost béře, celému obecenstwu, ba celému národu *uličnickým způsobem* nadáwati; ale něco takowého se ho ptáti! — ten tomu hezky rozumj, co ge *národ* a *poctiwé snaženj.* — Dále se nectně dotýká českých herců; ti wšak budau (gak doslýcháme) brzo Zrinského hráti, tam nagdau frasi ku swé útěše — mluwjť se tam něco *o měsjci.* — Pak přicházj kausek geho ostrowtipu, neboť waruge panj Podhorskau, aby w českém diwadle nezpjwala, nechce-li z paměti wzdělaného obecenstwa německého zmizeti, dobytých u něho wěnců pozbyti a za perle pauhých ústřic dostati! Ubohá p. Podhorská, která téměř giž dwadcet let před obecenstwem zpjwá, w gehož lůně se narodila a u *české* panj swého wzdělánj došla! Ubohé, newzdělané obecenstwo české, gežto dwadcet let miláčka swého téměř na rukau — a dle sjly, dle poměrů swých tak berné dwadcetnjky do kasy nosilo, gakož které giné gsau. —

Co znamenitý člowjček tento k záwěrku prawj, žeby se wyššjm, rozumněgšjm dozorstwem proti českému diwadlu wystaupiti, a žeby se *wykořeniti* mělo, ge takowá hlaupost, podlost a zlomyslnost, že ani odpowědi nezasluhuge. Mimo to wypadá w geho ustech Katonowa slawná průpowěd: Ego autem censeo etc. — a ono poctiwé starořjmanské: Videant consules etc. gako blasfemie, gako brněnj obrowo na trpasljku.

Bjdný tento škrabálek postawil ku swé chiffře Dr. Ge-li gistotně doktorem (z článku to nepoznáwáme, ale na swětě ge wšecko možné), myslil bych, žeby mohl raděgi k swému powolánj přihlédati, a wůbec lepšj wěci počjnati, nežli nechutné a lžiwé hatlaniny psáti, z kterých mu newykwěte žádná čest, leda u čeládky gemu podobné. *W. N.*

České diwadlo w Praze.

Při počatj nowého roku mohli bychme arci o ledačem mudrowati, staw diwadla našeho klaubek po klaubku rozbjrati a ohledem na geho minulost, na geho nyněgšj wywinowánj-se několik důležitých slow o geho účelu a budaucnosti promluwiti. Wše to hodláme ale přjště gen gako pepřowá — smjmeli tak řjci — zrnjčka prohazowati, a bez dálšjho průtahu obracugeme se hned k wěci.

Neobyčegným geště u nás představenjm dokončili gsme starý rok. Prowozowalať se toho dne poneyprw dle Gerlowa wzdělánj přeložená maškarnj hra »*Noc před nowým rokem*, čili: *Ponocný na redutě*.« Hra tato dáwá se giž od několika let na diwadle německém wždy na záwěrek roku a k wůli přiwěšjwané k nj gratulaci nebo epilogu, wždy hogného obecenstwa shromážďuge. To snad pohnulo ředitelstwo. tu samu hru i na diwadlo české uwesti, ačkoli se k našim poměrům žiwota společenského nehodj a před českým obecenstwem gako z cizj krwe zrostlá se obgewuge. Něco *domácjho*, k té přjležitosti se hodjcjho, bylo by nám arci mnohem wjtaněgšj býwalo; — ale kde co wzjti, gešto při wšem *na začátcjch* stogjme? Toho s dobrým swědomjm požadowati nesmjme. Krom toho postonáwá tato hra mnohau délkau, a dá se gen dobrým sauhránjm udržeti — ale práwě to ge slabá stránka našeho diwadla. Nebudeme tedy prowozenj gegj kriticky rozbjrati, neboť chtjce *prawdu* mluwiti, musili bychme leckde zawaditi, a uwedeme krátce gen to, co nás toho wečera neywjce sabawilo — t. g. zpěwné částky a záwěrečnj doslow. P. Strakatý přednášel známau mistrnostj Hukalowu romanci: *Břetislaw*, dle nápěwu od Knjžete — a p. p. Meyer, Podhorský, Stěpán a Strakatý s průwodem zboru zpjwali známé zastawenjčko: »*Spi, má zlatá!*« — Obě tyto čjsla roznjtily posluchače k radostnému potlesku a byly opakowány. Epilog mage názew dle obsahu swého: »*Starý a nowý rok*« byl přiozdoben dwogjm skupenjm (z nichžto gedno w minulém roce dáwané — druhé na přjštj rok sljbené hry představowalo) obsahowal mnohý lehký žert i wtip a ljbil se. P. Grabinger geg dobře přednášel.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Po delšjch přjprawách wystaupila zase gednau Žofinská akademie a označila co neyzdařilegi krásný swůg aučel i horliwé k němu spěchánj. Dne 28. pros. uspořádala totiž prwnj saukromnau besedu, progewugjc programem i wywedenjm, že gj co neywjce na rozkwětánj klassického zpěwu a hudby záležj. — Prowozowaloť se dogemné sexteto od d' Astorgy († 1740), potom přišly fugy od Kaisere a Jomelliho († 1591) — český zbor od Gelena a tak nazwaný »neviditelný zbor« z 15. stoletj, kterýž posluchactwo nad mjru dogal. Zpjwali totiž dwa zborowé w oddělených od sebe pokogjch, což newýslowný aučinek působilo. Na to následowalo několik wýborných, hlubokým citem prowedených pjsnj od Tomáška, gichžto přednešenjm panj Jul. Glaserowa a panny Hrdiborská, Skalická a Gautschowa swé umělecké wzdělánj wjce méně oswědčily. Poneyprw wystaupil toho dne p. Peták, zpjwage skladbu direktora Gelena, a zjskal pochwalného uznánj. — Hogně shromážděnj hosté byli se wšemi částkami této ducha gjmawé zábawy na neyweyš spokogeni. *a.—*

Krom českého a německého diwadla chystá se zwědawému obecenstwu geště giná podjwaná. W druhé polowici tohoto měsjce hodlá totiž powěstný A. Guerra se swau společnostj gjzdeckých umělců i keykljřů přigeti a weliké produkce započjti.

Z WJDNĚ. Tu ty časy mluwj se tady welmi mnoho o tom, gakže milostiwá a wše dobré na zřeteli magjcj wláda naše weliký náklad powede, aby Dunag cele splawným učinila. Gesti to řeka negen pro mocnářstwj rakauské, ale též pro ostatnj Ewropu nad mjru důležitá, i nahljžjť se wůbec, že gi k obchodu západnj Ewropy s wýchodem upotřebiti, a z Wjdně hlawnj stanowisko tohoto obchodu utwořiti dlužno. Pak teprwa dogde znamenitá řeka tato swého hlawnjho cjle. — Dne 15. min. měs. dáwal zde prwnj koncert p. Theodor Kulák. Opět nowý úkaz mezi pianisty. Hra geho ge ohniwá, přitom plná lepoty a weliké brawury. Znatelé mu slibugj welikého gména w přjštj a wykazugj mu mjsta wedle neyprwněgšjch mistrů tohoto nástroge.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 3. *11. ledna 1843.* 10. r. běh.

NEWĚSTA.

»Toho bych se gaktěžiwa nebyla
Nadála, že truhlářowic Ludmila
Wdá se za tak welikého pána!« —
Což pak nenj ušlechtilá panna?
Patřte, gak gj okem hledj newinnost,
Gak gj každým krokem spanilost
W twáře staudné uzarděnj lege! —
»Gděte ku wšem wšudy! druhá se gj směge,
Třjsky trausj každým krokem,
Hlaupost mhaurá sklaplým okem;
To ge moge Lény giné děwče,
Ta ge pro pána! — a ne tak pro ševce!«
»Což ge zač — ten pánek? začne ptát se třetj,
Že tak hluboko se může zapomněti?«
»Ge prý z Prahy gakýsi pan professor!« —
Nebo doktor, co študenty učj dáwat po... zor.«
»Totě wěru diwná wěc; neb řjkáme, že gen
Penjze se berau mjsto žen;
Ludmila wšak ledwa tolik grošů má,
Kolik tisjc zlatých Nety kupcowá,
A té on si ani nepowšim!« —
To wy neznáte! — Pánům takowým
Nenj sljdit po penězjch! Wzdělanost
Gest gim neywzácněgšj host.
»Nenj Julka sládkowa též wzdělaná?
Byla bych to prohraná,
Kdybych řekla, že gen slowa mluwj česky,
Wšecko po francauzku, wlasky mluwj hezky!«
»A což mlynářowic teprw umj Berta!
Hrage na kytaru, na piano! Čerta,
Tomu rozumjm, co wšechno geště!
Co pak ale pulmistrowic Isabó?
Gaktěžiw to newiděl snad kdo —
Gak ta po palcjch wám umj tancowat,
Komedie deklamowat,
Werše wlaské robit, portré malowat!«
Odpusťte, to wzdělanau gi neudělá!
»Co pak!?«
»Neračte se horšit, po ljci ge skwělá,
Ze wnitř ale *rozumem* a *srdcem* škaredá
Hodj se gen pro rowného duchem sleda,
Rozum, srdce nahrada ge za tisjce,
Rozšafnost ge prawá w domě swjce.
Žena bohatá ge zwyklá dobře gjsti,
Skwostně sobě chodit, s ginými se hrýzti,
Což tak dlauho trwá, dokawad se dá
Slabikowat z pytle zlatá koleda,
Negde to z mužowých,
Gde to z peněz mých!
Mluwj sama k sobě při útratách swých;
Když ge ale nenadále grošů málo,
Když to zlato sáčkem wywětralo:
Pak, pak —: Swljkey muži kabát,
Prodey boty! Gsi-li pán, gdi, *mon cher*, hrabat! —
Klobauk wlaský musj w létě mjti,
Na bál rukawiček Pařjžj nabýti. —
Wezmeš-li si gednu, gako Julie,
Berta, Isabó a třeba Nety ge;
Tu se do kuchyně za kuchařkau djwey,
Panskau k šitj nebo prádlu mjwey,
Za chůwau i třeba pleny sbjrey,
Za djtkami okem starostliwým zjrey!
Panj twoge zatjm walějk bude,
Nebo Shakespeara ti wykládati bude,
Apolla ti zkreslj, třeba wšechny Muzy,
Abysi k nim neměl tuze dlauhau chůzi!
K djtkám w půl dne trogj řečj šwehol[j],
Činskými ge mučjc hlaholy,
Aby kopuletý kabát: *Capuchon*,
Klobauk: Stiefeln, šátek: *Pantalon*,
Otec: *Madre*, matka: *Papá* slulí,
Rcete, ženy, co s tau ochechulj?
Ostawit gi? — Dát gj pro záslahy
Takowé pár .... pozdě, brachu!
Nes giž osud beze strachu;
Utect nedagj ti dluhy! —
Nechte bláznům z Francauz tanečnice,

Nechte bláznům wlaské hudebnice,
Nechte bláznům cizjch řečj milownice!
Cit a rozum gest ta zlatá páska,
Njžto wáže k djwce srdce české láska,
To ge zlaté rauno, které nad wše zdobj
Wěno newěstino po wšech časů doby!!
Truhlářowic Liduška
Rozšafná ge dceruška,
Nestydj se za kuchařstwj,
Umj howět hospodářstwj —
Hle a tjm si zjskala giž lásku! —
Nenj třeba umět mnoho české dceři,
Wzdělanost na lokte Čech neměřj,
Srdci wjc on, nežli modě wěřj! —

F. Jos. Melichar.

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

* * *

W neynižšjm domku na Františku — celé průčelj geho hledj do tak úzké uličky, že krom wlastnjch obywatelů celý rok žádnému do očj nepadne — w tomto zastrčeném, skrčeném a giž na wetchých nohách stogjcjm přjstřešj, a sice w úzké, njzké sednici hořel grošowý knot s logowau odjwkau w plechowém, starém swjcně. Mžikawé swětlo geho padalo na mnoholetý, kulatý stůl, na několik židlj s porauchanými lenochy, na rozwiklanau šatnici a otřený klawjr, na dwě auzké, chatrné postele a na několik po zažlautlé zdi wisjcjch obrazů beze wšj ceny.

Neypůwabněgšj předmět w tomto dáwnowěkém nábytku, gegž byl drawý čas podiwně giž ohryzal a wšeho lesku zbawil, kterýž tu ale předce w gakémsi ladném pořádku stál — mezi tauto chudau wetešj seděla mladá, spanilá djwka a šila pilně hrubau košili.

Nynj wstala a začala si do rukau dýchati. Při tom semotam popocházegjc, wysjlala chwjlkami taužebné zraky po malých plechowých kamýnkách, w nichžto arci ani giskry se nelesklo, pod nimiž ale dwě kreycarowé poljnka na drobno rozštjpány ležely. Zima se točila po sednici, a malý plamýnek w prázdných kamýnkách bylaby tu bywala wěc welmi wjtaná: ale djwka zpomněla na přjštj hodinu, a počala geště wjce do rukau dýchati.

Wýraz mladistwých, zimau trochu zamodralých twářj gegjch byla dětinná newinnost, spogená s obyčegnau pohlawj ženskému důwtipnostj; genom lehýnký záwog gakési starostliwosti zatemňowal gasné oko gegj.

Nynj bily wenku hodiny. Temně doznjwaly rány tmawau nocj k njzkému stawenj.

»Tři čtwrtě na gednu!« wzdychla djwka, w njžto každé udeřenj hodinowého kladiwa i tlukot srdce množilo — »tři čtwrtě na gednu — a geště se newracj. Gestli se mu něco zlého přihodilo — ne, ne! — toho se nesmjm báti!« doložila bázliwě, a sepnauc ruce položila ge na prsa. Potom se přibljžila k oknu, a odhrnuwši wetchau záclonu z bywalé zástěrky, hleděla do úzké ulice. Wenku wšak ležela tak hustá, neprohledná tma, že se djwka s nepořjzenau od okna obrátila, a rychlegšjm krokem zase po sednici přecházeti začala.

»Nešťastná noci!« mluwila djwka sama k sobě, s rostaucj úzkostj oči k njzkému stropu pozdwihugjc — »musela-lis tu myšlénku w geho hlawě zbuditi? Třebas bychme o nowém roce ani kreycaru w domě neměli — a to také mjti nebudeme, neboť gsme dali poslednjho půltolaru odpoledne za otcowau podrážku, a za ljmce mi sljbili dáti penjze o třech králjch — ale třeba bychme ani kreycaru doma neměli, mně by nebylo předce tak auzko gako nynj. Hokyně má dobré srdce — a geště počká.... ale co to? — kdo pak to přicházj do našj ulice..? Ty milé nebe! to ge otcůw hlas. S kým to mluwj? — s kým to přicházj?«

I přiskočila k oknu a hlawu na zeď položjc, hleděla zase pod záclonau do tmawé noci.

W tom začalo wenku něco na okno klepati. Děwče poslauchalo.

»He — moge paupátko!« ozwal se polo gektawý hlas na ulici — »nehagáš? Pogď, moge holaubátko — pogď, a otewři mi naše zlatoskwělé paláce!«

»Milostiwé nebe!« řekla djwka sama k sobě — »toť ge w skutku otcůw hlas! Ale gak to rozpráwj!« — Potom wzala rychle swjcen se stolu a běžela dwéře u domu otewřjt. — Reziwý zámek zawrznul, a do úzké předsjni wklopýtnul starý nuzák z kafjrny, podporowán z obau stran swými neynowěgšjmi přáteli, mladým maljřem a komikem. Ale we twáři geho byla se mezitjm podiwná změna stala. Oko geho se lesklo, a okolo ust pohráwalo mu bezstarostné usmjwánj.

»Dobré gitro a šťastný nowý rok, moge hwězdičko!« začal gektawým gazykem — »a řekni z hlubokosti duše swé: Zaplať Pán Bůh!«

»Milosrdný Bože!« zwolala djwka, s rozmno-

ženým strachem brzy na otce, brzy na geho neznámé průwodce pohljžegjc. »Co se ti stalo, tatjnku?« A w třesaucj ruce swjcen držjc, swjtila pozdnjm hostům na cestu.

»Nelekeyte se, panno!« počal nynj Janowský powážliwěgi mluwiti, nežli se dle mjsta, z něhož přicházeli, nadjti bylo—buďto že ostrým noworočnjm powětřjm, anebo pohledem na wzácnau spanilost djwky wystřjzliwěl — »nelekeyte se, panno! Gesti to nepatrná a dnešnj noci welmi přirozená přjhoda, jež pana otce potkala a nám, gakož dobré znamenj na přjštj rok, takowau milostenku na oči uwedla.«

»Slyšjš ho, Bětunko?« zasmál se nynj starý, gegž byli mezitjm do sednice dowedli a na židli posadili. »To ge ptáček — ge-li prawda? Ten zpjwá zlaté pjsničky! No sedněte si, pánowé — přigměte zawděk. Starý Jedlička wás nemůže arci tau zlatau wodičkau uctjt — he, he! ale kdyby nám chtěla moge Bětunka něco zazpjwati — he, he! to byste slawili přjštj nowého roku gako při kůru andělském.«

»Ale, otče!« prosila djwka. »Co pak ti napadá?«

(*Pokračowánj.*)

České diwadlo w Praze.

Na den roku nowého widěli gsme Kliperowu dramu »Laupež«. Dobré znamenj, že se půwodnjm a téměř gako nowým kusem začalo. Wlastnjch nowinek nemůžeme geště mjti na wybranau — to wjme, a proto se rádi i staršjm kusem spokogjme. — Klicpera wzal látku k dramě ze známé Schmidowy powjdky »Gindřich z Dubjnowa« — nedržel se gj ale otrocky, alebrž toliko holé powěstj o ztraceném djtěti; ostatnj wšak téměř wšecko — charaktery, situace, dialog a děg — wětšjm djlem ex proprio ingenio podal. — Že oné powěsti použil, nemenšj geho zásluh. Wjmeť, že i heros mezi dramatiky některá djla dle románů, toho wěku w Anglii zhusta čjtaných, utwořil — a djla geho budau wěčně trwati, kdežto ony powjdky dáwno giž w moři zapomenutj utonuly. — Máť zagisté i Klicperowa drama daleko wětšj cenu nad Schmidowu powjdku. Gegj děg ge žiwý, dramatický, charaktery dobře prowedeny, a celá drama má zlášť pro weliké obecenstwo weliké zagjmawosti. Prwnj akty se owšem někde trochu wlekau; to se dá wšak naprawiti žiwým předstawenjm, rychlegšjm mluwenjm a sledowánjm scen — gakowéhož ale bohužel od mladých sil našeho diwadla widěti posud zwykli negsme. — Za to wšak má celá druhá polowice mnoho děge, zwláště w poslednjch gednánjch; nadewšecko wšak wyniká sám konec, kterýž ge pln dogjmawých, auprkem se sbjhagjcjch wýgewů, pln žiwota. —

Toho dne wystaupil též host, p. Hille, w osobě Iwana. — Pan Hille ge sice geště mladý muž, ale hned z prwnjch scen bylo widěti, že nenj bez diwadelnj zkušenosti; přinášj k diwadlu hezkau, mladickau postawu, dobrý, dosti silný i přjgemný, ač poněkud hluboký hlas — zlášť ale wýznamné oko. Řeč geho ge střetedlná a akcent dobrý, český. Hlasu swého použjwá s rozmyslem i prospěchem, zwláště tichá sentimentálnj mjsta se mu podařila. Chůze geho a pohybowánj po gewišti byly slušné, w posuncjch a postawách geho negewilo se nic kliktého, a w celém prowedenj panowal gakýsi mjr. Zdá se, žeby zlášť mladické tiché a gemné, sentimentalnj milownjky s prospěchem hráti mohl. — Prowedl také swau úlohu ku spokogenosti obecenstwa, byl nemýljm-li se dwakráte neb třikráte spolu s ginými herci wolán, a může tedy wystaupenj swé za šťastné pokládati. W celku přegeme, aby p. Hille geště na diwadle našem wystaupil. Tak by se aspoň mjněnj naše o něm na usudek auplněgšj powznesti a ustáliti mohlo. Gaký byl prwnj dogem na nás, swědomitě gsme pověděli — než ten býwá někdy klamliwý. Předce wšak se nám zdá, žeby diwadlo naše přigetjm geho sjskalo.

Pan Biel (hrabě Jaropolk) byl dnes na swém mjstě a zastal swau úlohu gak náležj. Předce wšak pěkné postawy swé s potřebnau gistotau upotřebiti geště neumj. Trochu wjce mjru a gistoty by geho imponugjcj osobnosti wjce přislušelo. S řečj geho, někdy cele neartikulowanau, nemohli gsme býti docela spokogeni.

Panna Manetinská byla, gakowá obyčegně býwá, takořka naskrze chwalitebná. Pěkné sceny byly zwlášť, kde w šjlenosti mluwj, a pak kde w Gindřichu ztracené djtě poznáwá. Že těkánj gegj po gewišti, když zmizenj djtěte byla zpozorowala, mnohých k smjchu přimělo, bylo snad gen neohebného šatu winau. — Panna Herbstowa hrála, gak se od tak zkušené a umělé herečky žádati může; gen že gj tehdá wjce než gindy řeč we swobodném wywinutj charakteru překážeti se zdála. Přjčinau toho bylo snad, že negsauc gazyka dostatečně mocna, po dwa následugjcj dny nowé partie hráti musela. Pan Hynek (Podiwjn) snažil se hře swé žiwosti dodati, i zdařila se mu tak, že tuto partii k neyzdařilegšjm geho útworům počjtáme. Ale schásj mu geště pořád potřebný mjr a gistota. Byloť widěti, že wj, co by měl dělati — gen že newěděl, gak mnoho. — Pan Kaška (hospodský) byl we swé nepatrné partii gak náležj dobrý. — Pan Grau (wůdce laupežnjků) ge w podobných roljch wždy dokonalý. Bog s Iwanem neposkytowal diwákům pěkný obraz; saupeřowé — proti sobě rozljcenj — stáli před bogem i z počátku boge přjliš bljzko. — Pan Nikolai činil seč byl. Přáli bychom ale, aby nebylo wjce potřebj, podobnými úkoly geg obtěžowati. Rádi geg wiđjme hráti na starce z nižšjho stawu; dobrý byl geho komornjk w Zlých rozmarech, geho Krustěw w Beňowském a t. p., ale nežádáme wjce widěti geho wéwodu Normand-

ského w Robertu ďáblu, geho wéwodu Leopolda we Lwu Kurdistanském, ani tohoto Iwana Iwanowiče — wůdce králowského. Nedočkawě čekáme giž pro tyto partie p. Sinettiho z Brna, geboť géno mezi herci dobrého hlasu má. Ten nám welice schází. — P. Krämer wypadal lépe než obyčegně a hrál dostatečně — nikoli wšak nad obyčegnost. Pan Grabinger měl dnes nepatrnau úlohu, ale prowedl gi s přiměřenau přjwětiwostj a důstognostj, gjžto by wšak trochu rychlegšj mluwa nebyla škodila. — Pan Tomek (pastýř) učinil gednau nepěknau přestáwku w řeči; w nakládánj geho s djtětem, zlášť tam, kde ge koneyšj, aby se paustewnjka nebálo, nebylo žádné přjwětiwosti. Panj Skalná hrála swau úlohu gak náležj dobře. Zdá se nám toliko, že by trochu wjce zasmušilosti k tak hanebné *staré* cikánce nebylo škodilo. Ostatnj činili swau powinnost. Zbýwá nám geště o malém Gindřichu mluwiti. Nechwáljme, že básnjk pro děcko tak welikau a nelehkau úlohu napsal. Máť to djtě některé momenty, kteréž i nadánj a promyšlenj požadugj, gakowéž od djtěte w tomto wěku očekáwati nelze. Geď welmi dobrým náwodem dá se tento nedostatek naprawiti. Newjme, gak dalece malé Müllerowé náwod na pomoc byl, ale musjme řjci, že se držela statečně. Některé momenty se gj pěkně powedly. Zlášť pak zasluhuge pochwalu za dobré pamatowánj tak welké úlohy, w čemž by mnohým starým hercům za wzor slaužiti mohla. —

W celku bylo představenj zdařilé, ano gedno z *neylepšjch* našeho diwadla, wygjmage některé nedbalosti w dohljdce. S—ý.

Dne 3. ledna opět Kreutzerowa opera »Nocleh w Granadě,« a opět nowý zpěwec. W osobě Gomeza wystaupil poneyprw p. Seufft na osudném lešenj a setkal se s dosti showjwawým obecenstwem. Pohnutka k prwnjmu wystaupenj může býti rozmanitá, buď že chce počátečnjk dokázati, čemu se giž byl naučil, anebo že chce zwěděti, zda by za to stálo, aby se něčemu teprw naučil. — Hlas p. Senfftůw, trochu slabý, může časem wětšj přjgemnosti nabýti. Až posud nedostáwá se mu záplna oné wyšlechtěnosti a wyrownalosti tónu, gežto gen dostatečným cwičenjm w dobré škole zjskati možná. Nedá se zapřjti, že i prwnj wystaupenj může někdy přenáhleno býti, ačkoliw rozhodnauti nechceme, zdali negisté intonowánj zpěwecké nedospělosti aneb přjlišné zaraženosti přičteno býti má. Prwnj arie se sborem w prwnjm děgstwj musela se opakowati. — P. Bolzowá (Gabriela) spočátku trochu odkašláwala, předce wšak úlohu swau dle možnosti dobře prowedla. — P. Štěpán (lowec) zpjwal tak wýborně gako poneyprw. Krásný hlas geho byl obecenstwu prawau útěchau, a potlesk záslaze přiměřený. P. Štěpán nebude nám mjti za zlé, saudjme-li, že by geště předewšjm rečitatiwa měl wzděláwati; gakési utjnánj posledngho tónu u každé přestáwky s pohrdliwým pohozenjm hlawy nemile působj. Táhlý zpěw geho ge mnohem dokonalegšj a opatřen přiměřenými odstjny. — Solo na hausle hrál p. Mildner se wšj něžnostj. Zbor zpjwal wýborně. Zdlauhawé přicházenj pastýřů po wyswobozenj lowce-knjžete působj dlauhau chwjli. B.

SWĚTOZOR.

Wynálezce parnjch strogů. Dle španělských zpráw ku konci minulého roku našly prý se w král. archiwu w Salamance důkazy, že lodnj kapitán Don Blasco de Garray cjsaři Karlu V. strog ukázal, gegž pára wařjcj-se wody pohybowala, tak že njm koráby gakékoli welikosti za tichého moře bez wesla a plachty plawati mohly. Na rozkas cjsařský učinila se na to w Barceloně dne 17. června 1543 zkauška s korábem, nesaucjm 200 tunj, pod sprawau kapitána Don Pedra de Sianza, kteráž i dobře wypadla. Cjsař i ostatnj diwáci užasli se nad snadnostj, gakowauž se tjmto strogem celý koráb pohybowal, ale neywyššj pokladnjk Rawago zrazowal z použitj geho u loďstwa státnjho, protože prý byl strog tuze drahý, složitý a nebezpečný. Cjsař ale wynahradil autraty důwtipnému wynálezci a dal mu znamenitau odměnu.

Gak pak to asi wypadá s polským pozdrawenjm »*upadam do nóg?*« — Lonského roku wypowěděl mu ředitel ústawu pro hluchoněmé we Waršawě wálku, a hledě ge w listech weřegných směšným učiniti, radil aby se wůbec »*do widzienia*« gakožto slušněgšj a rozumněgšj přigalo. Rádi bychme wěděli, gak se mu asi náwrh geho powedl.

Welkého obdiwénj wzbuzugj nynj swau wýtečnau hrau na hausle dwě malé děwčata, sestry Terezie a Marie Millanollowy, rodem ze Savigliana u Turinu, kdežto gich otec mechanikem a hotowitelem hudebnjch nástrogů byl. Zdagjť prý se we hře býti geniemi hauslj — gakož Paganini gich daemonem byl.

Opět nowý přewrat w knihtlačitelstwj! Pařjžské listy přinášegj zprávu, že gistý *Gobert de Ger* nowý sázecj strog wynašel, gegž dle géna swého gerotypem nazwal. Geť při něm čtyr sazečů a dwau podawačů potřebj, a ti wysadj za hodinu 80400 pjsmen, tedy 20krát wjce nežli obyčegný sazeč. Strog prý také potom pjsmeny rozkládá a do zwláštnjch přjhrádek báj.

Nedáwno zemřelá ruská kněžna Jadimerowská odkázala w poslednj wůli swé znamenité legáty dwěma hercům, z nichžto geden prý gi byl k pláči, druhý k smjchu pohnul. *Karatigin,* ruský Talma w Petrohradě, obdržel 50000, a *Laferrière,* člen voudevilnjho diwadla w Pařjži, 30000 rublů.

Slowanka, kterauž p. Raab, tanečnj mistr w Praze, a po něm i některé žurnaly za nowě wynalezený *národnj tanec* wydáwagj, a gemuž o přjštjm masopustě welkého rozšjřenj slibowaly, nezdá se welké obliby nacházeti; alespoň byl o hudebnj zkaušce dne 1. t. m. welmi newljdně přigat, a bezpochyby se mu powede tak, gako kadrile, nazwané »Union-Quadrille« we Wjdni, kterau 6 mistrů skládalo, kteráž ale předce nikde ugmauti se nechce.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarších; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 4. *14. ledna 1843.* **10. r. běh.**

Napoleonowi pobočnjkowé.

1.

Ze wšech auřadů, osoby Napoleonowy bezprostředně se dotýkagjcjch, bylo pobočnictwj wždycky předmětem neywyššj ctižádosti, tak sice, že i negeden cizj princ o ni se ucházel.

»Pánowé mogi,« prawil kdysi Napoleon na ostrowě sw. Heleny, an se řeč na tyto wěci dostala, »když gsem byl spolek rénský založil, domnjwal se mnohý z panownjků k němu přistaupilých, že w aumyslu mám, obnowiti pro swau osobu obřady i obyčege zhaslé řjše střořjmské, a téměř wšickni dáwali na gewo chuť, přispěti k oslawě dworu mého přigetjm rozličných hodnostj, gako řjšského praporečnjka, arcičjšnjka atd. Ale uwěřjteli tomu, že wětšj gich částka po dosáhnutj auřadu pobočnjka mého bažila?«

W skutku ale gest také prawda, že Napoleon okolo pobočnjků swých takowý kauzelný lesk šjřil, a posjlage ge začasté k neywyššjm mocnářům ewropským, aby o neydůležitěgšjch wěcjch stranu pokoge i wálky s nimi wygednáwali, gim takowé wáhy dodáwal, že se hodnost tato za neydůležitěgšj w celém wogště powažowala. Napoleon měl po celý wogenský swůg běh wýše čtyřidceti pobočnjků, pročež i Ludwjk XVIII. po dosednutj swém na trůn, s generálem Rappem se wyrážege, pichlawě k tomuto býwalému pobočnjku Napoleonowu prohodil, že ani w staré ani w nowé historii mocnáře aneb wůdce nezná, kterýž by byl tolik pobočnjků zpotřebowal, gako Bonaparte. Připomenutj toto bylo prawdiwé; a wšak neopustil nikdo čestné toto mjsto, leč by se maršálkem, ministrem, wyslancem aneb i králem stal, wygjmage ty, kteřjž na bogišti padli, což se owšem kolikráte přihodilo.

Generál gakýsi ptal se hraběte Lobana (Montona), co činiti potřebj, aby se pobočnjkem cjsařowým stal? — »Nic lehčjho,« odpowěděl tento; »přičiňugtež se gen, abyste při každé přjležitosti žiwobytj swé nasazowal, nikdy ale ge neprosázel.«

I Napoleon wygádřil se, že pobočnjky swé djlem pro oheň, djlem pro dwůr chowá.

2.

Napoleon neměl nikdy méně nežli šest, a nikdy wjce, ani za cjsařowánj swého, nežli dwanáct pobočnjků, naskrze-to rozené Francauze, kromě generála Hogendorpa, Hollanďana. Stupňowé wogenských gegich hodnostj nebyli stegnj; mezi nimi samými určowalo se ale důstogenstwj wedle času služby.

Obyčegně konáwali dwa pobočnjkowé službu u Napoleona; geden nazýwal se *pobočnjkem dennjm*, a byl okolo Napoleona neustále gako stjn geho; wystřjdaw se pokaždé přjštjho rána s druhem swým, nazýwal se opět po 24 hodin *odstupugjcjm pobočnjkem.* On měl w paláců osedlaného koně a zapřažený wůz pořád pohotowě, by, coby cjsař kázal, i hned wyplniti mohl. Gak mile si Napoleon lehl, měl on obzwláště gistotu geho osoby na péči a zdržowal se w neybližšj komnatě. Tam bylo pro něg malé, skládacj wogenské lože uchystáno, kteréž se ale hned odneslo, gak mile se pozorowalo, že Napoleon se probudil. Známo-tě, že mu často dosti namanulo, tagemnjky, ano i ministry swé w samé noci k sobě powolati; to když bylo, wsedl pobočnjk dennj do kočáru, dogel pro žádanau osobu do obydlj gegjho, a ohlásil gi pak, nawrátiw se s nj.

As den nebo dwa dni po nawrátu swém z bitwy slawkowské do Tuilerij položil se Napoleon giž záhy, t. g. o půl noci. Pobočnjk Lemarrois chtěl si práwě také trochu odpočinauti, an cjsař, z nenadánj geg zawolaw, pana z Talley-

randu sem dostawiti mu přikázal. Talleyrand přigde, oni rozmlauwagj pozdě do noci; Napoleon se ale hlawau mezi tau rozprávkau na polštář položj a pewně opět usne. Lemarrois, nemoha se před odgitjm ministra položiti, dáwá pozor na hodiny palácowé, a giž bige druhá; domnjwage se tedy, že snad Talleyrand postrannjmi dweřmi odešel, dogde k prwnjmu komornjkowi cjsařowu, kterýž toliko sám, nebyw wolán, k cjsaři wcházeti směl, a zprawj geg o pochybnostech swých.

»Generále,« odpowj mu Constant, »on geště neodešel, wjm to dogista.«

»Wždyť pak gsem předce dwakráte za dweřmi poslauchal a praničehož nezaslechl.«

»Kdyby byl Talleyrand odešel, bylaby G. M. gistotně na mne zazwonila, abych nočnj lampu rozswjtil a swjčky zhasl; toť pak wjte, generále!« Lemarrois wrátj se na swé stánj. Giž tluče čtwrtá. I gde opět ke Constantowi, kterémuž se rozmluwá ta rowněž trochu dlauhau zazdáwá. Otewře co neytišegi dwéře, pobočnjk kaukne se do pokoge... wšude tma, swjčky dohořely. Napoleon, mage wůbec spánek welmi lehký, probudj a táže se silným hlasem:

»Kdo to?... Co gest? —«

Komornjk odpowjdá, že mage knjžete Beneventského (Talleyranda) giž za odešlého, swjčky zhasnauti chtěl, a chutě i hned nowau swjčku přinášj.

»Oprawdu, giž-tě čas,« dj Napoleon wztýčiw hlawu, by na hodiny wedle swého lože stogjcj widěl. »Ale ano,« doložil, posadiw se zauplna, »kdež pak gest Talleyrand?... Talleyrande! Talleyrande!« wolal, a w tom okamženj spatřil ministra, roztaženého na odpočiwadle, na němžto se byl usadil. »I co? — mysljm, Bůh mu to odpusť, že gestě dřjwe usnul, než gá!.. He! he! wstaňtež pak předce, pane lenochu!«

Ministr wida cjsaře spanjm přemoženého, byl se ostýchal gjti z pokoge, aby ho neprobudil, neboť pak by ho byl Napoleon zagisté nazpět zawolal; ohljdnul se tedy po pokogi a mage za to, žeby w tutěch okolnostech odpočiwadlo dosti pohodlné bylo, položil se na ně a hned nápodobně i sám usnul.

»Odpusťte, Sire,« prawil Talleyrand, bezděky gestě zjwage, »nechtěl gsem W. M. probuditi; ostatně ugišťugi na swau čest, že gste předemnau usnuli.«

»Allons, allons!« odpowěděl Napoleon, usmjwage se; »přistupte bljže, pohowořjme si, když zde práwě gestě gste.«

Zatjm rozswjtil Constant nowé swjčky a odešel opět. Lemarrois čekal gestě půl hodiny, až by domluwili; konečně odebral se pan z Talleyrandu.

»Teď si gá pospjm,« prawil pobočnjk, sotwa se spanj ubrániti moha. Gedwa že si ale uniformu rozepial, ukázala se záplawa, a posluha přišel i odnesl generálowi lože. —

W poli spáwal službu magjcj pobočnjk buď na koberci, aneb na medwědj kůži, do kteréž se Napoleon geda w kočáře zahalowal, aneb i na otepi slámy, o kterauž ale začasté s komornjkem cjsařowým děliti se musel. Napoleon sám spáwal na železném lůžku, někdy zůstal ale také na bogišti, a pak se i s pobočnjky swými uložil, nač koliwěk možná bylo. Pokoge wšak mjwali od něho málo; gedwa že byli usnuli, zawolal cjsař:

»Constante!... Ho, ho! Pane Constante!.. Probuďte se pak předce!«

»Sire,« odpowěděl tento, stawě se chutě na nohy.

»Kdo má službu?«

Chtěl tedy s pobočnjkem dennjm mluwiti.

»Sire, ten a ten generál.«

»Řekněte mu, aby přišel.«

Byl-li pobočnjk zde, wstaupil bez meškánj, neboť zůstáwage oblečen, nepotřebowal se oprawau ustrogenj swého dlauho párati; nebyl-li pak zde, wyhledal geg i hned Constant a přiwedl k cjsaři.

»Odeberte se k tomu a onomu oddjlu wogska, pod tjm a oným maršálkem; musj teď w tom a w onom mjstě státi. Na tu a tu cestu nesmjte se dáti. Řekněte mu, aby ten a onen pluk tam a onam poslal; pak trhněte ku předu, zmocněte se stánj nepřátelského a přineste mně zprávu o tom! Ale,« dokládal w takowých přjpadnostech, »ať se nenecháte chytit! Pozor! Očekáwám wás.«

Pobočnjk wsednul na kůň, wyplnil na wlas, co mu bylo přikázáno, a nawrátil se, ugda šťastně střelným ranám, gimžto lépe trefiti černá noc překážela.

Takowé wěci dály se každé noci kolikráte; k ránu ale přicházelo na Napoleona pewné spanj, čehož i důstognjci geho ochotně použjwali, kromě bylo-li to před bitwau aneb po nj; neboť pak bylo spánj w hlawnjm táboru přjsně zapowězeno.

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

»O, panu otci napadá něco wýborného!« ozwal se Janowský, a gako by djwku giž dáwno

znal, uchopil gi za ruce. »Pogďte, pogďte — zazpjweyte nám něco k nowému roku!«

»Mně by zamrzly tóny w hrdle,« zdráhala se djwka s polobolestným úsměwem — »a zkřehlými prsty nedá se dobře po klawiatuře tancowati.«

»To ge swatá prawda,« řekl mladý maljř a ohljdl se po kamnech. »Ale toť bude snadná pomoc! Tuhle máme zásobu a pokrm pro hladowé kamna — za pět minut bude zde gako w lázni.«

S těmi slowy djwku opustiw, přiskočil ke kamnům, sedl si na bobek, začal do nich rozštjpaná poljnka nakládati, a hledal w kapsách kus papjru na podpálenj.

»Mysljm, brachu!« ozwal se nynj komik, genž byl posud okem zpytawým a zkušeným odlehlé sjdlo chudoby proskaumal — »mysljm, abysi ginde na uměnj a úřad wýborného topiče praktikowati začal. Panu Gedličkowi bude neymilegšj a snad i neyprospěšněgšj, když se do postele dostane — a panna Bětunka bude také radšj, když bude moci oči zawřjti, nežli aby měla k wůli nám usta otwjrati. Zegtra — anebo giž wlastně dnes ge také den — «

»To máš dobře, Konopásku!« zwolal Janowský, se země opět wyskočiw — »dnes ge také den, a bude to pěkný, radostný den — geden z oněch okamženj, gežto z hognosti nebeských pokladů na nuznau zemi padáwagj, aby se hodně hluboko w srdce i pamět lidskau zaryly. Dowoljte nám, pjteli — abychme wás dnes geště gednau nawštjwili?«

»Zaplať Pán Bůh!« gektal starý, nutě se týlo narownati, gežto mu gako stéblo pod zralým klasem pořád se ohýbalo. »Moge paláce nezawrau se nikdy upřjmným přátelům — a princezna moge dowede wás poctjt, gakoby chodila w hedbáwj a zlatohlawu — he, he!«

»Ale tatjnku!« prosila djwka. »Pomysli pak — takowj pánowé — a naše chudé hospodářstwj — naše nepatrná společnost — gaké zábawy mohli by zde nalezti?«

»Knjžecj — moge beruško! — knjžecj, he he! Tys malá čarodégnice a wykauzljš nám z paušťě rág — zaplať Pán Bůh!«

»Tedy přitom zůstane, rozkošná Bětunko?« řekl Janowský, ochotně okolo djwky se otáčege. »Zegtra gsme wašimi hostmi — okolo dwau hodin máte nás tu gako na koni. To bude žiwot, že budau sami andělé radostj tančiti.«

»Gak se ljbj,« řekla djwka s wážnau twářj a polowičnj poklonau. »Gá budu wždy hotowa, přátely otce mého přiwjtati, ačkoliw gim žádné zábawy sljbiti nemohu.«

»Děkugi pěkně — děkugi!« zwolal Janowský, poklonu za poklonau řezage a celý gako na wlnách se haupage. »Ugišťugi wás, že budeme žiwi gako — «

» — na Františku, we společnosti poctiwého muže a spanilé dcery geho,« doložil komik. »Nestrachugte se žádné dotjrawosti« — obrátil se k djwce — »ani nezpůsobné zwědawosti. Něco ušlechtilegšjho wábj nás k wašemu panu otci — a to tjm wjce od té chwjle, co wjme, že ge strážnjkem tak wzácného klenotu.«

»Zaplať Pán Bůh!« mumlal starý nuzák s očima giž zapadlýma, a hned na to ozwalo se po sednici zdrawé chrupánj.

[*Pokračowánj.*]

Pápěrky.

1.

Hrabě Szechenyi — tento slawný buditel národnosti maďarské, tato swjtjcj wěž na wlnobitém moři nowě probuzeného, ale gešťě neustáleného žiwota, toto welebené gméno mezi zotawenými ale w prwnjm zápalu gešťě gako w opilstwj se kotácegjcjmi, hřmotjcjmi a hulákagjcjmi wnuky Arpaďowými — držel nedáwno akademickau řeč, z njžto znamenitý zlomek tuto čtenářům našim podáwáme. Wýkladů a wšeho poznamenánj se zdržugeme; každýť ge snadno sám učinj. — Mluwilť proslawený muž tento následnými slowy: »Kdež ginj národowé gen swobodomyslnau řewniwost widj, tam giž my (zwláště od některých časů, co se weškeré wážně tak řjkage dle zásad a saustawně bičem wybuzugj) utiskowánj, překážky a urážegjcj zpauru nalezati se domnjwáme. Kde ginj národowé — gako zdrawj lidé, nehledjcj tuze auzkostně na šatstwo a potrawu — toliko o dobrotu wěcj se staragj, toho nehrubě šetřjce, z které strany a w gaké podobě se zgewugj: tu chce Maďar to neywětšj gako neymenšj gen po maďarsku oblékati, a co mu *tak* na oči nepřigde, gest mu wšecko podezřelé. An zatjm ginj národowé na modlitbách k nebesům o bohatstwj, sjlu, ctnost a maudrost wolagj: swjgj se Maďar na kolenau a dorážj na nebesa, aby gazyk maďarský wšeobecným učiniti ráčily!« — W podobném smyslu wytýkal slawný hrabě i samým členům akademie přjlišné baženj po zdánliwé čistotě a bohatstwj mateřského gazyka a gich ošklíwenj sobě wšeho, co odginud pocházj, třebas by to dobré bylo. — Řeč tato učinila welikau sensaci, a když nato za několik dnj tiskem wyšla, hned se i w několika tisjcjch exemplárů rozebrala. T.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Prahy. *Priwátnj koncert.* Od té doby, co *weřegné* koncerty, ztratiwše čistého hudebnjho rázu, staly se pauhým tělesným zápasem, kolbami a turnagemi na reydišti tónstwa — gako by k wůli rokokowé modě i tyto středowěké zábawy z mrtwýchwstánjm měly oslaweny býti — získaly *priwátnj* koncerty pro milownjky hudby mnohem wětšj důležitosti, a powinnost welj, aby o nich také weřegně zmjnka se stáwala. Předešlý týden bylo mi popřáno seznati dwa umělce, z nichžto geden wzdor swému powolánj, newjm z gaké přjčiny, až posud wáhal u weřegnosti před obecenstwem wystaupiti. P. *Neswadba*, gménem i citem našinec, tušjm že Morawan, hrál na hausle wariace od Vieuxtemps-a. Gestli se nemýljm, wywolil si tentýž onoho skladatele ze zwláštnj náklonnosti, gelikož hra geho s Vieuxtemps-owau djlem se stýká. Tón geho welemocný owládá posluchače neobyčegnau přewahau a působj w duši přjgemný pocit, gakýž gen oswědčenjm dostatečnosti sil zbuzen býti může. Dwog-i trog-zwuky hrage čistě a gistě, newyhledáwage teprw posauwánjm mjstečka, kde by se mu podařilo, gako kwočně usednulé na wagjčka, mlaďátka wyljhnauti. Zpěwné mjsta přednášj wýborně, a arpedžo sype se, gakoby po garnjm dešti tisjceré krůpěge se stromů střásal. Genom něžnau stránku hry swé nepěstil stegnau oblibau, což se ale dá nahraditi. Zpauzj-li se někdy flažolet smyčci umělcowu, nenj mu to na ugmu; odwážliwě smělá hra geho nahražuge drahně onu nepřirozenau; nehudebnj okrásku. P. Neswadba ge z wětšjho djlu samouk, k čemuž se weždy gakási wýhoda i nehoda družjwá. Dle znamenité wlohy geho přáli bychom, aby w přjhodných okolnostech gsa postawen, konečného wzdělánj se wšj oddanostj šetřiti mohl. Mimo dotčené wariace hrál i p. Ant. Grundem duo od Thalberga a Beriota w modernjm slohu psané, w němž zwláště záwěrek mocně účinkowal. P. Ant. Grund gmenuge se genom ochotnjkem na piáně, ačkoliw pro mnohé wzácné wlastnosti wyššjho mjsta zasluhuge. Hudba ge mu prostředkem k progewenj wlastnjho hlubokého citu, což šetrně twořenému tónu geho tolik dogemnosti dodáwá. W brawůře dosáhnul neobyčegného stupně, a geho trylek, zpěw a kolatúra gsau dokonalé. Co mu ale k neywětšj zásluze přičjsti musjme, ge swědomitost geho, s kterauž skladby rozdjlných mistrů w celku pogmauti se snažj. Gestli někdy s přewládagjcjm citem w přjsný zápas wegde, tomu nelze wyhnauti se; tau cestau gen možná zmocňiti se kauzelného wýroku, gjmž se baušnj duchowé k služebnosti donucugj.

Uwertura k opeře »Wilém Tell« byla prwnj čjslo, pak následowala powěstná Beethowenowa Sonata »Při měsjčku« a konečně Weberůw welký koncert s plesnjm maršem. Zwláštnosti hráčowy zgewily se skwostně w adadžu při sonátě, a při Webrowu koncertu. Toto nebeské djlo nese w čele stkwělý znak swrchowané dokonalosti. Hra p. Grundowa byla bez poskwrny. Na druhé piáno prowázel geg mladšj bratr w úplném srozuměnj. Mezery wyplněny byly deklamacj a dwěma pjsněma. R.

Dne 4. ledna dáwala slečna Anna Macákowa z Ottenburgu w sále plataiském koncert, w kterémž dwě wlaské kawatiny a romanci francauzskau zpjwala. Obecenstwo přigalo tyto kusy welmi laskawě, i těšj nás, že ugištěnj slečně dáti můžeme, že gegj lahodný, w dobré škole wzdělaný hlas po dálšj pilnosti a wytrwalosti weliké pokroky učinj. —Koncertistka byla podporowána od slečny Ryšawé na fortepianě a od p. Grossa na fagotě. Slečna Ryšawá ge dosti známa, abychom geště něco k gegj chwále řjc museli; hrála rondo od Mendelsohna-Bartholdyho mistrowsky. Pan Gross dosáhl mnoho potlesku.—Pan kapelnj mistr Skraup staršj wedl orchester; uwertura od něho složená ljbila se welmi. Čestmjr.

Z Wlašjma. Wynasnaženjm wel. p. Wlasáka, který giž založenjm české knihowny swau horliwau wlasteneckau i lidmilownau mysl progewil a městu našemu i wůkolj se zawděčil, bylo nám to potěšenj připraweno, že gsme zase gednau českau hru widěli, a máme naděgi, že se nám častěgi tato ušlechtilá zábawa dostane, neboť se má wždy po čtrnácti dnech něco prowozowati. Začalo se *Hastrošem* a *Čtyrmi strážemi na gednom stanowišti.* Hra wypadla k wšeobecné spokogenosti. Zwláště slušj panny Žáčkowau, Hokowau a pány Škwora, Wogtu, Spota a Jarojjmka gmenowitě podotknauti, že swau zdařilau hrau k dobrému wywedenj přispěli. Wýnos obětowal se chudým; pozděgi se též na rozmnoženj knihowny našj hráti bude. Knjžeti Auerspergowi musjme djky wzdáwati za milostiwé propůgčenj swého zámeckého diwadla, gakož i za šlechetnau lidmilownost, kterauž našj knihowně gistý ročnj přjspěwek přisljbil. Wácl. Šober.

Z Pjsku. Též u nás rozbila si Thalie česká chrámeček swůg; Kulasowa společnost totiž dáwala dne 26. pros. *Čecha a Němce* a 27. *Laupežnjky na Chlumu.* Čeština nebyla owšem prawě neysilněgšj stránka těchto kočugjcjch synů Musy, a celá hra byla gen *salto mortale* k uspokogenj gakési taužebnosti kasy; ale co dělati? dokud se wšechny okolnosti naše neaměnj, musjmeť si mnoho prostřednjho nechat ljbiti.

České diwadlo.

Zjtra dne 15. ledna

A L J N A,

aneb: Praha w giném djlu swěta.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau drubau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 5. *18. ledna 1843.* 10. r. běh.

Napoleonowi pobočnjkowé.

a.

Napoleon milowal swé pobočnjky, gako otec swé djtky miluge; za to byliby ale oni také gakaukoliw smrt podstaupili, a to wěděl cjsař dobře. K Rappowi se tento cit geho neyotewřeněgi gewil; odpauštěl mu častěgi mnohé přjliš swobodné řeči, za něžto by si byl giný neyauplněgšj nemilost utržil.

»Co s njm?« řjkáwal; »on gest bručiwec a mrzutý towaryš; ale on má dobré srdce, a gak myslím, welmi mne miluge.«

Z mnohých giných tento gediný přjklad uwedeme. — Několik dnj po bitwě wagramské hrál Napoleon u wečer s pobočnjky swými w gedenadwadcet. Libowal si hru tuto welice, a dowolowal si při nj mnohé šegdy, gimžto se potom srdečně smáwal. Měl práwě welikau hromadu peněz wysypanau, w nichžto s ljbostj u něho neobyčegnau se probjrage, po stole ge rozwundáwal.

»Nenj-liž prawda, Rappe,« prawil, dwadcetifrankowé ty kusy mu ukazuge, »že Němci tyto malé Napoleony welmi milugj?«

»To arci, Sire, a mnohem wjce než gistého welikého.«

Uslyšew tu odpowěd, wzezřel Napoleon podiwně na swého pobočnjka, a něgaký čas pomlčew, řekl: »Toť pak gest předce gednau po německu — od plic.« —

Udělil-li cjsař komu něgakau milost, aneb chtěl-li komu něgaký dar dáti, wzkládal zprávu o tom obyčegně na pobočnjka we službě gsaucjho. Powědomo-tě, že uměnj, wýtečným způsobem dary činiti, Napoleonowi w obzwláštnj mjře uštědřeno bylo; ginák i powědomo, že maršálek Brune, muž nad mjru sprawedliwý a na čest swau přjsný byl, takže se mu i dosti chatrné uraženj některého slušného ohledu protiwilo; kromě toho byl chudý, aspoň tak chudý, gakož tjm býti mohl maršálek řjšský, gehož celým gměnjm služba geho byla. Gednau z gitra nawštjwj geg hrabě Caffarelli, zwaucj beze všech dálšjch okolnostj na honbu; maršálek, mysliwec-to co možná špatný, přigme pozwánj; ale wjce gako na progjžďku a co přjležitost k howoru, než aby snad chtěl zagjcům a králjkům w něčem ublјžiti. Do wozu giž wstaupage, namjtnul ale geště Caffarellimu: »Zdá se mi, že dnes máte službu u cjsaře konati?«

»Prawda, i dennj službu mám.«

»Gak tedy možná, byste se wzdálil?«

»Cjsař mne sám k tomu *zplnomocnil*,« odpowěděl hrabě s wýrazem, gehožto smysl ale maršálek nepogal.

»Paklіže tomu tak,« odpowěděl Brune usmjwage se, »musjme přjležitosti této tjm wjce použiti, čjm wzácněgšj gest.«

Odgedau a dostanau se brzy do nádherného zámku, několik mil od hlawnjho města. Použiwše chutě něčeho k zotawenj swému, odeberau se, ručnice magjce na zádech, do poblјzkých lesů a asi za dwě hodiny wrátj se opět do zámku. Tam giž na ně čeká wýborné snjdanj. Po káwě progdau si pokoge, wkusně i nádherně wšjm opatřené, a wšecko se maršálkowi wýborně ljbj. Když opět k wozům swým gdau, prawj hrabě Caffarelli k společnjku swému:

»Ale pane maršálku, když se wám zde, gakož se zdá, tak dobře ljbj, proč pak tu raděgi nezůstanete?«

»Můg milý generále, wždyť pak nenj možná, abych ustawičně wašjm ztráwnjkem byl.«

»Gakže? mým?... wždyť negste u mne.«

»A u koho tedy gsem?« otázal se maršálek.

»We swém wlastnjm magitku a na swé wlastnj půdě.«

»Wyť gste přjliš laskawý, generále,« prawil maršálek usmjwage se; »ale opakugi wám, že bych nerad hostinstwj wašeho tak tuze zneužil.«

»Pane maršálku, mám tu čest, opakowati wám geště gednau, že se we wašem wlastnjm gměnj nacházjte. Zámek ten patřj wám, cjsař wám geg dáwá, i nařjdil mi dnes ráno, bych wás sem uwedl a pak listinu tuto, wašjm podpisem opatřenau, gemu nazpět přinesl. A teď — wjte tak dobře gako gá, že cjsaře poslauchati třeba.« —

Kdykoliw si Napoleon wygel, prowázel geg pobočnjk dennj, geda na koni podle prawých dweřj wozowých, tak že k plněnj geho rozkazů wždycky pohotowě byl. W poli zastáwáwali pobočnjkowé též služby komornjch pánů, což gim ale nikdy nepřekáželo, by sobě na bogišti onu sláwu rozmnožowali, kteraužto si wšickni krwj swau wydobyti uměli.

4.

Při obleženj toulonském žádal kommandant dělostřelců u batterie sansculottů důstognjka přidaného wogska o wogáka, kterýžby srdnatost s rozmyslnostj spogowal.

»*Autoku!*« zwolal i hned důstognjk.

Desátnjk granátnický předstaupj a kommandant opjrá na něg oko, gak se zdá w poznáwánj lidj giž zběhlé.

»Swleč se z kabátu,« prawj mu, »a dones rozkaz tento tam dolů.«

Spolu okáže mu mjsto na břehu welmi wzdálené a wyswětluge mu, gak se zachowati má; mladý desátnjk začerwenal se ale zatjm gako granát, a oči geho se giskřily.

»Občane kommandante,« odpowěděl z chladna, »negsem wyzwědačem; hledeyte si giného, kdoby rozkaz wáš wyplnil.«

Odcházel, ale kommandant zastawil geg, a takto k němu přjsně promluwil: »Gakže! ty se zpěčuješ poslauchati?... Wjš-li pak také, nač se wydáwáš?«

»Hotow gsem poslechnauti, ale nepůgdu tam, leč w uniformě swé, ginak zůstanu. Přjliš mnoho cti geště pro ty Angličany, okáželi se gim ten kabát!« doložil, klepna rukau na portu lewého rukáwu.

Kommandant usmál se a pohledl naň z ostra. »Wždyť tě zastřelj!« prawil.

»Což wám na tom záležj? Znáte mne geště přjliš málo, abyste ztrátu mau želel. Co se mne samého týká — nedělám si z toho nic. Nenj-liž prawda, občane kommandante, že smjm gjti tak, gak zde stogjm?« řekl, slowa ta prowázege wzhledem tázawým.

»Ano, a daufám, že tě opět spatřjm.«

Mladý desátnjk sáhl do swého wáku, oprawil si kámen na ručnici a odcházel, mumlage pro sebe: »Dobré cukrowé drobty mám! Budau-li čerwenokabátnjci chtjt semnau mluwiti, nebudu mjti nedostatek odpowědj; to wyraženj bude moci dlauho trwati.«

Když byl giž poodešel, otázal se kommandant: »Gak se gmenuge tento granátnjk?«

»Andoche Junot, ginak i Autok nazwán.«

»Dobře, budu na něho pamatowati;« odpowěděl kommandant, gméno geho w pisánku si zaznamenáwage. »Ten se nemine s cestau,« doložil geště zticha a wjce gako pro sebe.

Slowa tato měla welikau wáhu, neboť čtenářowé snad giž uhodli, že tehdegšj kommandant dělostřelců nikdo giný nebyl než Bonaparte.

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

Dobrodružnj přátelé octnuli se mezi tjm zase na ulici.

»No, ty fabrikante lidských pošetilců!« řekl Janowský, komika pod paždj uchopiw. »Co řjkáš té holce? Powjdey — mluw! Co gsi tady wyzpytowal? — dá se co dělati? he?«

Konopásek ale neodpowěděl, nýbrž wymknuw se mu z rukau, počal se točiti a wůkol ohljžeti, pokud tomu tmawá noc dowolowala.

»Ahá! rozumjm wašnostem!« začal zase Janowský. »Prohledáme okolj, abychme zegtra nezblaudili. Mysljme, že to bude státi za cestu?«

»Ale tak pak nabuď rozumu, geniálnj kaziči barew a rušiteli plátna!« řekl komik — »gá sám geště newjm, co mám o celé tě noci sauditi, a nerad bych nowý rok hlaupým kauskem začal. — Že se tady něco dělati dá — ano dělati musj, to mi šeptá můg tagný diblјk, kterýž w podobných přjpadech, kdyžto newjm zdali w prawo nebo lewo kročiti, w prsau mých reyditi začne, a gako rtuť semotam se wálj. Newjm, co to ge — ale... ono to nedá pokoge! — gako se nesmrtelný skladatel národnj pjsně wygádřil.«

»Naposledy w tobě znjtily hezaunké oči Bětunčiny ono sladké a newyslowné tauženj, gemuž nebásnická čeleď *láska* řjká!« dal se Janowský do smjchu; při tom se mu ale samému

srdéčko trochu nepokogně házelo, a na twáři byl by mu člowěk mohl sjrku rozswjtit, gak mu hořela.

»Ne, to zanecháme pro tebe;« řekl komik, do myšlének zapadage. »Mne bawj mnohem wjce starý Pohořalský!«

»Stůgte!« ozwalo se w tom před nimi, an se okolo rohu uhýbali, silné zkřiknutj.

»Kdo to?«

»Hlas wolagjcjho we tmách půlnočnjch, zaufagjcjho nad wašjm dlauhým zastawenjčkem — a mrznaucjho, an gste wy zatjm —«

»— napolo zkřehli!« doložil komik. »Ale z toho si milý Wáclawe, nic neděley. Půlnočnj temnost ge twé zamilowané slunéčko — a dlažba tě zná, gakobys gi byl sázel. Snad gsi zatjm něco urobil, nad čjm za několik dnj we Kwětech ruce spráskneme a rozum z kolege wylomjme.«

»A nedostala-li se mezi tjm Muza twoge do kauta,« řekl Janowský — »tedy hleď, abysi giné děťátko brzo ku křestu přinesl. Zegtra alespoň musjš na Šemjka wyskočiti — bude to nebesky.«

* * *

W giných ulicjch zmjnalo se giž noworočnj lopocenj — práwě tjm samým chodem, gakož bylo poslednjm dnem starého roku přestalo. — Genom w auzké uličce, do njž okna přjbytku Gedličkowa tak smutně hleděly, gakoby o nowěrozených naděgjch minulé noci nic newěděly — genom w té uličce bylo geště wšecko ticho. Nowý rok si gj ani newšjmal, necháwage gi dlauho pod šedým záwogem mlhowitého gitra držmati.

Slabinký zábřesk mladého dne padal w chatrnau sedničku, an Bětunka z libého a nad obyčeg dlauhého spanj se probudiwši, rownýma nohama z pod lehýnké přikrýwky wyklauzla, do wlněné sukýnky wgela, hrubý šátek na sebe hodila a pak na stole třecj sjrky nahmatawši, zbytek tenaučké swjčky rozswjtila.

(*Pokračowánj.*)

Pápěrky.

2.

Kdoby se byl nadál, že geniálnj kompozice w tanečnjm sále wymyšlené *národnj Slowanky* obohatj dwa gazyky nowými, neocenitelnými wýrazy! Překrucowánj plesawých nožiček přešlo, nastogte! i na gazyky, a pařjžštj i waršawštj slowozpytcowé neopominau, hlubokau úctu a wděčné uznánj progewiti wšem mistrům tance a plesu, kteřj beze wšj zištnosti zastanau se o zwšeobecněnj tak důležitého wýtworu. Nechť se posmjwagj úštěpáčkowé kulhawým a kýwawým figurám, nechť nazýwagj powěstnau Słowanku koketau, wyfintěnau ozdobinkami ze wšech koncú swěta — grammatikowé gj zagisté budau hewadnaucj wěnce wjti. Poláci nazwali geden krok w mazuru *holubiec;* ale tento slowanský wýchod urážel gemné ucho, pročež musel znowa do djlny, aby zgewiw se we francauzském rauchu co Monsieur *Holubier* wšeobecné obliby došel. Národněgšj strana ale udělala z něho gakausi *Holuběčkau*, tak že roztomilý ten párek, totiž pan Holubier s pannau Holuběckau chystá se k weliké produkcj od Waršawy až do Pařjže, k čemuž uctiwě zwe weškeré tance milowné obecenstwo.

R.

České diwadlo w Praze.

Dne 5. ledna prowozowala se známá rytjřská činohra »*Heská pernikářka*« dle Birch-Pfeifferowé přeložena od W. Filjpka. Hra tato má nebo měla na diwadle našem zláštnj nehodu; — při prwnjm představenj (1840) i při druhém zůstalo diwadlo hezky prázdné, a předce měli gsme přjklady, že mnohý kus podobné, ano snad i menšj ceny wětšjho obecenstwa přiwábil. Ale toť patřj k rozmarnému běhu diwadelnjch náwštěw, a ten se nedá zginačiti. Ostatně náležj letošnj představenj »Heské pernikářky« k neyslabšjm nowého diwadla našeho, nenj tedy tuze čo litowati, že se před skrowným počtem diwáků odbylo. H. Hille (Sonnenberg) wystaupil podruhé co host. Role tato poskytuge málo přjležitosti k uměleckému utwářenj a wyniknutj — ponechme si tedy konečný saud o p. Hillowi až po třetjm nebo čtwrtém wystaupenj. Prozatjm byli bychme mu ale radau, aby se přjliš prudkého praudu řeči warowal a srozumitelnosti šetřil. — Wýborný byl p. Krumlowský (Banditi) a udržel řjkage samogediný s p. Manetinskau (Růženkau) osud celé hry nad hladinau hltawých wln. — a—

Dne 6. ledna (konečně po dlauhém oddálowánj) dočkali gsme se pěkné staré opery: »Jan z Pařjže«; hudba od Boieldieu, překlad od Štěpánka. Představenj určeno bylo k prospěchu kapelnjho mistra p. Jana N. Skraupa a dle přeplněnj wšech mjst můžeme se nadjti, že byl přjgem dosti wydatný. Princeznu zpjwala panna Tonnerowa*) welmi chwalně. W ljbezném hlasu gegjm zgewuge se u wšj přirozenosti tak podiwný půwab, gakým gen od přjrody šťastně nadané umělkyně wládnauti mohau. Brawúra a rozmanité okrásky wyplýwagj s takowau snadnostj, že bychom zpěw ten za přirozenau gj mluwu držeti mohli; toliko gakási ostýchawost a nesmělost w twořenj plného tónu celku

---

*) S radostj přiswědčugeme k následnému wýroku p. referenta a nemohše zprávu o prwnjm wystaupenj této mladé pěwkyně (w *Střelci kauzedlnjku*) podati, ukládáme si nynj za mjlau powinnost, zřetel obecenstwa našeho na tento nowý a pěkný přjrůstek zpěwoherných sil našich obrátit. Red.

poněkud geště překážegj. — P. Strakatý (dwornosta) hrál a zpjwal wýborně. Páně Maierůw (Jan) zpěw wynikal nad geho hru, co zwláště w druhém děgstwj patrno bylo! Přáli bychom, aby si přirozeněgi počjnal a stálému kraucenj těla brzy odwyknul. W oděwu geho spatřili satyrické oči něgaké falešnosti. Panna Bolzowa (Oliwer) hrála nenucené, w zpěwu ale hezká částka zmizela. K celku přispěli i p. Brava i p. Weisbachowa. Trubači w orchestru swezlo se několik tónů. Co se překladu, trochu obhraubného, týče, neradil bych, aby dle něho cizinci sauditi měli o *zpěwnosti a libozwučnosti* našeho pěkného gazyka. Obecenstwo chwálilo dle zásluh. —

Dne 9. ledna opakowala se tatéž opera a w celku mnohem dokonalegi než poneyprw. R.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Newjme se po delšj giž čas pamatowati, žeby některá z *nowých* zpěwoher na zdegšjm německém diwadle tak weliké obliby byla docházela, gako před nedáwnem na gewiště uwedená zpěwohra Donizettiho »*Dcera pluku*« (Die Regimentstochter), čehož přjčinu owšem snad gednak w lehkosti a lahodnosti hudby, gednak i w zábawnosti děge, až semotam dosti sklauzkého, hledati gest. Že we zpěwohře této mnohá mjsta na některé giné zpěwohry upamatugj, giž ginde práwem podotknuto bylo; což ale posluchače, znalé se do *našj národnj* hudby, zwláště překwapuge, gest, že se zde také mjsta naskytugj, kterážto patrně na některé *české národnj nápěwy* připomjnagj. Tak hned w uwertůře zwláště dwě mjsta, w saméni postupu děge pak dále rozwedená, k sluchu doléhagj, z nichž gedno nápadnau podobnost s welmi známým a starým nápěwem k gednomu z našich národnjch tanců má, druhé pak se začátkem Gutmansthalowa kwapjku »*Horimjrůw skok*« se shoduge, kterýž, gak powědomo, na základu gedné z našich *národnjch pjsnj* pro český ples roku 1841 gest složen. Wěc ta owšem k podiwenj nad takowauto shodnostj wybjzj (ačkoliw wjme, že nynj hudebnj skladby *našinců*, národnjmi nápěwy protkané, giž také za hranicemi našj wlasti rozšiřowány býwagj); geště wjce ale wede přjpad ten k myšlénce, gak bohatý pramen neyljbezněgšjch nápěwů w našich národnjch pjsnjch kyne hudebnjm skladatelům *našim*, kdyby z nich některý časem opět ke složenj něgaké *české* zpěwohry w sobě nadánj cjtil. Po tu dobu u nás krom wáženého *Fr. Škraupa*, skladatele »Drátenjka« a »Oldřicha a Boženy,« owšem gediný *naděgný Kott* na toto těžké pole se odwážil, kterýž gak powědomo, Kliperůw »Žižkůw dub« do hudby wložiw, dle zprawy nedáwno w České Wčele podané opět nowau zpěwohru w práci má; ale wždy wjce probuzugjcj se láska k řeči mateřské we wšelikých třjdách našinců dáwá nám daufati, že swým časem také hudebnjch skladatelů nám přibude, kteřj ke složenj wjce *českých* zpěwoher swé duševnj dary wěnugjce, swau lásku k *wlastnjmu* rodu tjm oswědčj. S gak welikým pak mnohdy prospěchem wýznamné i swau lahodnostj wynikagjcj nápěwy národnj (bez ugmy na půwodnosti nadánj básnického) při tom použjwány býti by mohly, toho asi pochybnost u nikoho mjsta mjti nebude. Wždyť nám Pražanům známo, že i slawný Mozart do swého nedokonalého »Don Juana« nápěw wložil, gegž za času swého w Košjřjch (u Prahy) přebýwánj od sprostého harfenjka w gedné hostinské zahradě za augezdskau branau byl slyšel, a kterýž se mu tak zaljbil, že, gak se k některým swým přátelům wygádřil, geg »*na trwalau památku zachowati*« sobě umjnil. Fr. Daucha.

Akademie p. Saukupa. Koncerty, akademie etc. gsau kobylky, žlutá zimnice wzdělaného swěta; poštowské wozy gsau naplněny cestugjcjmi koryfei — někdy i w peřinkách. — P. Saukup hrál na kytaru, newywrátil wšak zásadu, že se tento nástrog pro koncert nehodj. P. Gerstner přednášel báseň od U. Horna dosti dobře, nezdá se nám ale, že by gi byl šťastně wywolil. Na některých mjstech se nám widělo, gakoby byl chtěl napodobiti známý způsob mluwenj powěstného, zaslaužilého a zde wůbec milowaného herce. To se zagisté schwáliti nedá. Slečna Müllerowa zpjwánjm Wolframowy a p. Peták Gelenowy pjsně se obecenstwu neywjce zawděčili dobrým a gadrným hlasem i chwalitebným přednášenjm. W. N.

Náwěštj.

Čtitelům neocenitelného našeho *Kollára* w paměť uwádjme, že se w polowici měsjce unora t. r. lhůta předplatnj (2 zl. 30 kr. stř.) na geho, w 24té přjloze lon. roku šjře oznámený *Cestopis* ukončj. Spolu oznamugeme, že se předplacenj také w expedicj tohoto časopisu přigjmá.

České diwadlo.

Zegtra
dne 19. ledna (poneyprw):
TROGE ZNAMENJ,
aneb
TURNAG NA KRASELOWĚ.
Romantická rytjřská hra w 5 gednánj od F. z Holbeinu, přeložena od J. N. Štěpánka.

Hudebnj zkauška

na společenský bál ke dni 8. unora 1843 bude se držeti dne 20. ledna 1843 odpoledne we 4 hodiny w sále na Žofjně.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarších; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půl. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 6. *21. ledna 1843.* **10. r. běh.**

PADNEŠ!

Opauštjš mne? S Bohem gdi, marná ženo!
Newjš, gak mé srdce ge zkrwáceno.
Gdeš? Zdali pak wjš, kam gde ta cesta?
Žhaucj ženo! — hrawé děcko! —
Myrtau pokryto ge wšecko.

Hrag si gen a poletug!
Holubinka bjlá
Auzkostně se kryla
Plaše pod wěneček twůg.
Hrag si gen a poletug,
W marném letu samau hrau
Wěneček ti roswážau;
Rozpadne se, s hlawy smekne,
Holubinka uletj,
Že se toho pláčem lekne
O samotě duše twá.

Kwjtj z wěnce budeš swedat,
To ti w prstech zbodlačj;
Pláčem holubinku hledat,
Tu wšak neuzřjš, ač wšude
S nářkem kol tě ljtat bude.
Odemne gsi se oderwala,
Marnost tě z mého srdce hnala,
Wenku wšak gsi prodána.
Králowno, s trůnu padneš,
Při čjsjch žitj zchřadneš,
We řjsjch kwjtj zwadneš.

Opauštjš mne? S Bohem gdi, marná ženo!
Newjš, gak mé srdce ge zkrwáceno.
Gdeš? zdali pak wjš, kam gde twá cesta?
Žhaucj ženo! — hrawé děcko! —
Myrtau pokryto ge wšecko;
Ty wšak zwadneš, zchřadneš a spadneš.

Wácl. Nebeský.

Ecjn Gěrag.

Powěst historická.

1.

W starém zámku Braclawském bylo ticho. Na wysoké zdi před branau stogj nepohnutě stráž, oči magjc w gednu stranu upřeny. Opodál, w gisté wzdálenosti geden od druhého, chodj rytjřowé po wýšce. Gako paprskowé slunečnj odrážj se swětlo od gich přjlbic. Také na baštách gest widěti porozstawené lidi, genžto wesměs s twářj k gihu obrácenau stogj gako mramorowé sochy. Na neywyššj wěži plápolá korauhew s křjžem. Wůkol panuge ticho gako před bljzkým neštěstjm, gako před táhnaucj smrtj. Nenj práwě pod hradbami widěti nepřátel; nýbrž wůkol, gak daleko lze dohljdnauti oku, rozprostjrá se rowina a stepy, na nichžto nenj žiwého twora.

Auzkým oknem, skrze různobarewné sklo, wniká gasnodennj swětlo w komnatu zámeckau, rozplýwagjc se w růžowau záři po stěnách, kobercemi pokrytých. Široká, hedwábjm a zlatem powlečená odpočjwadla, černé stolky, strjbrem a perlami posázené zlaté křjže a obrázky swědčj o bohatstwj magitele. Ale nade wšecko bohatstwj, nad strjbro, zlato, klenoty a zámky gest dražšj ono stwořenj, ona bytost, pro niž tyto poklady nashromážděny gsau. Na welkém, aksamitem potaženém sedadle spočjwala mladá ženština. Kdo nebeských dogemů nikdy nepocjtil, pohledauw na ni, poznal by důstognost newinnosti, sjlu, powahu a skwělost mladého, napolo rozwitého paupátka. Gegj liliowé ljce nezdobj sice ruměnec; gsau ale předc tak čerstwé, že se na nich ani ta neymenšj známka choroby nenalezá. Gegj modré oči gsau gasné a průzračné, a w každém tkwj slza co diamant se třpytjcj. Na růžowých

ústech hrage úsměch. Wlásky gegj zlaté splýwagj w krásných kotaučjch na bělostkwaucj šjgi. Ňádra gegj gsau zahalena prowzdušným šatem. —

Zamyšlená hledj před sebe a zdá se, že sama sebau gsauc zaměstnána, newšjmá si přjtomných. U gegjch nohau w prostřed koberce sedj na prostřených aksamitowých polštářjch dwě Řekyně; gedna držj w rukau lautnu, a druhá topj swé hawranj oči we twáři welitelky, gakoby čekala na gegj pokynutj. Opodál byl starý Jurgo, starý sluha a přjtel domu Bučackých, wychowanec ukraginských pauštj; wlas mu giž byl zbělel, twář změnily wrásky, a mladost dáwno uprchla; gen temná gizwa na čele od šawle tatarské pozůstala mu z mladých let; ale sjla nebyla w něm geště uhasla. Pro krásnau Žofii, pro milowané gednorozeňátko swého pána, pádilby geště dnem i nocj na diwokém koni; geště by mnohému Tatarowi ostrým mečem srazil hlawu, a bránau zámeckau by žádný Bisurman, leč přes geho mrtwol, progjti nesměl.

Stál tu před nj a mladickým ohněm mluwil: Slečno! Nač ta teskliwost! Pan Bučacký přigede opět s Kozáky a se zbrognoši zdráw i wesel. Gen napněte sluch swůg, brzy zawznj trauba, zawzněgj podkowy — a s radostným pokřikem otewrau mu bránu — s njm přigde i tatarských zagatých — konj — statných konj! a kořistj množstwj! Nenj se čeho lekati; kdybyste gen wěděla, gak Tataři upalugj, když gim někdo do ušj zahuláká: »Bučacký!« Pan Bučacký nenj ale také dnešnj. Což gsme se geště málo naljtali po Ukragině, po Podolj a po Litwě, Tatarů stále honjce? Znagjť nás dobře na Kapčáku, za Wolhau, i za Perekopem. Hey! slečno Žofie! toť člowěku diw srdce z prsau newyskočj, když ge na stepách! Pod námi gest dlauhá země, wůkol nebe gasné gako křišťál, a w dálce uháněgj Tataři, gako malé ptactwo před gestřábem. Ge-li zdaleka widěti gednotliwé tlupy, ayta! s chutj na ně we gménu neyswětěgšj Panny, s chutj na ně, co kůň wyskočj! Roztáhnauli se ale široko gako černý pohybliwý les, tu utjkey konjčku do zámku mezi zdě, ať si tě honj Bisurman. Daremná starost, slečno Žofie! wýpad se statečně podařj, a otec se wrátj —« »Gakže?« řekla Žofie, gakoby ze sna byla procitla. Tedy Ecjn z té neywyššj bašty — z toho okénka pod křjžem...«

(*Pokračowánj.*)

Napoleonowi pobočnjkowé.

5.

Junot, narozený r. 1771 w Bussy-le-Grand, w departementu Côte-d'Orském, opustil r. 1792, uchwácen wogenským roznjcenjm, kteréž se tehdáž Francauzů zmocnilo, domácj pohodlj, a wstaupil do powěstného zboru dobrowolnjků Côte-d'Orských, z něhož tolik hrdin a wysokých důstognjků cjsařské řjše Napoleonowy wyšlo. Když se pewnost Longwy wzdala, odebral se zbor ten k Toulonu, by to město z rukau anglických dobyti pomáhal. Junot byl tehdáž desátnjkem u granátnjků, kterýžto stupeň mu spoluwognowé na samém bogišti přiřkli, gakož mu i oni pro welikau geho odwážliwost *Autok* přezděli; bylo mu tehdáž dwamecjtma roků.

Několik dnj po prwnjm onom geho setkánj-se s Napoleonem dotazowal se tehdegšj tento kommandant po někom, kdoby pěkně psal. Wšickni okazowali na Junota, a on předstaupil. Kommandant dělostřelecký geg hned poznal.

»Ai, totě pak Andoche,« zwolal usmjwage se; »i to mne těšj!«

Na to okázal mu prstem na mjsto w nákopu, řka: »Postaw se sem a piš psanj, gak ti ge budu do péra řjkati.«

Gedwa že wšak Junot list dokončil, roztrhla se as deset kroků od nich puma, a posypala pjsaře i psanj pjskem a prstj.

»I děkugi pěkně,« prawil tento usmjwage se; »beztoho neměl gsem poseypádka.«

To uslyšew opřel Napoleon zrak swůg na desátnjka... on byl pokogný, a strachu nebylo na něm pozorowati. To rozhodlo nad osudem Junotowým, a on zůstal u kommandanta dělostřeleckého. Když bylo město Toulon dobyto a Napoleon brigádnjkem učiněn, nežádal mladý tento poddůstognjk za swau při obleženj tom na gewo danau statnost nic giného, než aby geho pobočnjkem učiněn byl, ačkoliw mohl, wstaupiw nazpět do zboru swého, wětšjho stupně hodnosti dosáhnauti. Pak by ale byl musel Napoleona opustiti, a to nebylo Junotowi wjce možná. Za kratičký čas přilnul k generálowi swému úctau bezpřjkladnau. Pobočnjk byl plamenné mysli a šlechetného srdce, gak zřjdka kdo giný, a byť i tehdáž onoho welikána, před kterýmž stál, zcela posauditi geště nemohl, znamenal předce, že se s poslušenstwjm muži welikému oddal. —

U Toulonu a sice tamějšjmi konventnjmi komisary seznámil se Napoleon s mladým Robespierrem, gehož bratr w konventu milosti a dary národnj rozdáwal, i přilnul k němu; pročež také, an se pak změna wěcj u wlády w Paťjži stala, žádného ohledu na wjtězitele nad Angličany se nebralo a Bonaparte gakožto Robespierrist přišel do wězenj. A wšak brzo potlačili wášeň, k prospěchu obecnému prohljdagjce, a wůdce dělostřelecký byl co newidět na swobodu puštěn. Dobytj Oneglia a bitwa u Caira oznámily náwrat geho k dřjwěgšjm spolubogownjkům. Zatjm ale byla zpráwa wogenských záležitostj Aubrymu, starému dělostřeleckému setnjku, odewzdána, kterýž Napoleonowu přewahu pocjtiw a žárliw gsa, od wlaského wogska nazpět geg powolal a welitelstwj nad pěšj brigadau mu podáwal. Tak způsobem nesprawedliwým z řady generálů dělostřeleckých wymazán, opustil Napoleon Nizzu, by w Paťjži sám hágenj swého hleděl. Chatillonem Nadsekwanským geda, nawštjwil otce setnjka Marmonta; setnjka znal giž od wlaského wogska, a cenil si ho i milowal ho welice. Byltě synowcem gistého spolužáka Napoleonowa, kterýž geg w ochranu geho poručil. Napoleon učinil geg pobočnjkem swým, péči weda o dalšj geho štěstj; a tak tedy byli Junot a Marmont prwnj dwa pobočnjkowé generála Bonaparteho.

České diwadlo w Praze.

Dne 10. ledna prowozowala se Töpferowa, od Procházky přeložená weselohra: *Wéwodůw rozkaz.* Hra tato půwodně psaná pro herce německého, kterýž nápodobenjm postawy, twářnosti, posunků a způsobu mluwenj Welkého Bedřicha umělecký wýtwor na odiw postawiti se pokaušj — nemá pro české obecenstwo stegného půwabu, ačkoli se zapřjti nedá, že i ginak dosti komického žiwlu má, a dobrým prowedenjm aučinku swého minauti se nemůže. — P. Grau (wéwoda) byl dokonalý, pokud toho w *české* úloze této dosáhnauti možno. Panna Forchheimowa (Julie) byla přirozeně žiwá — p. Rachowa (Gindřiška) nad obyčeg lepšj. Radjme gj upřjmně, aby se zpěwawé a gaksi ustáleně lkawé deklamace warowala. P. Biel hrál majora Lindowského. K úlohám takowým hodj se osoba geho wýborně; nepochybugemeť také, že se gich i duševně zmocniti a w sebe pogmauti může; gen ať wšechnu péči na řeč a přednešenj nakládá. Panj Skalná byla (zláště w 1. gednánj) rozkošná; ginde arci role gegj žádného mjsta k wyniknutj neposkytuge. P. Ruber (Obratnowský) nás úplně — neuspokogil. Předewšjm — gsme mu téměř ani nerozuměli, a byli bychme mu powděčni, kdyby při swém beztoho gaksi nečeském názwuku budaucně předewšjm na srozumitelnost mluwy zřetel swůg obrátil. Zdáť se také, že podobné úlohy, gako ge baron Obratnowský, ani do okresu umělecké činnosti geho nepatřj. — W celku byli gsme ale s představenjm spokogeni.

Gak welice pan direktor Stöger se snažj, by diwadlo české na onen stupeň dokonalosti wznesl, gakýž w okolnostech našich žádati lze, toho důwodem nám ge neustálé rozmnožowánj sil geho; nemineť takořka ani týden, w němž by se buď něgaký nowý aud k diwadlu nepřigal, aneb alespoň někdo k wůli přigetj na zkaušku newystaupil. Gsmeť p. Stögrowi za to welice powděčni a přegeme gemu i sobě — ano daufáme pewně, že se zrůstagjcj dokonalostj národnjho tohoto ústawu také účastenstwj obecenstwa stegnau měrau zmáhati se bude. — Nelze zapřjti, že některá nedbalá a překwapená představenj w počátcjch geho stáwánj powěsti a tudy i přjgmům na ugmu byla. Nynj wšak wěc celá weselegšj twářnosti nabýwá; naše diwadlo bude nám nynj podáwati, ano gižgiž podáwá představenj, kteréž se absolutně dobrými nazwati mohau — a nynj bude na nás, kdožkoli národnj gazyk a diwadlo milugeme, o to se starati, gak by také naneywýše přičinliwý a ku wšem obětem hotowý p. direktor, přihljžege ku kase, wždy weselé twáře býti mohl. — W neděli dne 15. ledna dáwala se *Aljna*, kus to giž od kolika let na našem diwadle oblјbený, kterýž se snad geště déle w repertoaru udržj. Panj Ritterowá, kteráž byla nedáwno na zdegšjm německém diwadle we fraške Talisman s pochwalau hrála i zpjwala, wystaupila poneyprw na diwadle českém w osobě Cilky. — Panj Ritterowá ge gеště mladá a má giž dosti diwadelnj obratnosti. Hlas gegj ge dobrý, ač trochu ostrý, — ale zwláště pro Stögrowo diwadlo, dosti wydatný. Ukázala také, že kuplety dobře zpjwati umj. — S těmito přjmětу mohla by mjsto lokálnj zpěwačky u našeho diwadla dobře wyplniti, kdyby gen — kdyby — dobře česky mluwila. — A to ge weliké *kdyby!* Zláště od lokálnj zpěwačky se požaduge, aby měla gazyk welmi obratný, neboť to práwě zde neizřjdka úkol sám newyhnutedlnau potřebau činj. Co se prowedenj samého charakteru dotýče, hrála w celku slušně a obratně — gen se nám zdá, žeby měla býti Cilka weselegšj, žiwěgšj. — Než snad tentokrát p. R. obtjžnost řeči u swobodněgšjm wywinowánj hry na překážce byla. Zůstaneli p. R. u našeho diwadla, měg zláště cwičenj w řeči a časté rozmlauwánj w češtině na starosti — a pak zagisté obecenstwo s nj zauplna spokogeno bude. — Pan Grabinger zdál se toho dne úkolu swého zauplna mocen býti i prowedl geg gak náležj dobře, zwláště to s chwálau uznati musjme, že tenkráte slušnosti šetřil a nepřeháněl. Budeli p. G. wždy tak pilně a chwalitebně účinkowati gako tehdáž w osobě Šjdla, dogde zagisté wždy uznánj a nebude mu snad ani potřebj, obecenstwu přjgem swůg na paměť uwáděti, což na diwadlech hlawnjho města slýchati sme nezwykli. Panna Manetinská a p. Biel [illegible]ž i p. Forchheimowa hrali swé role — gak se hráti dagj — wesměs dobře. Z ostatnjch zasluhuge zwláště pan Kaška chwalného podotknutj, neboť swau komikau nemálo obecenstwo obweselowal. W celku šlo představenj mnohem pořádněgi a okrauhlegi než dosawádnj podobná, w nichž wšeliké průwody, skupenj, tance, stroge a giné diwadelnj přjprawy diwáka wjce bawiti musj než sám děg.

Zlášťě slawnost we Hwězdě byla dobře uspořádána a zagisté každému skutečnau, někdy widěnau, dobře na paměť uwedla. — Geště o něčem se zmjniti musjme. W potlesk a wolánj obecenstwa mjsilo se tentokráte častěgi silné sičenj — silněgšj než gsme kdy, zlášťě při tak dobrém předstawenj, pozorowali. — Newjme z gakých škulin tento wjtr sičel — zdali z hlawnjch — a to se zdálo — neboť se několikrát práwě w těch okamženjch ozwal, kde pochwala ostatnjho obecenstwa zaslaužena byla. — Anebo snad někteřj nepřjzniwci diwadla našeho takto swůg ged hadjm sikotem wypauštěgj — anebo dokonce někteřj hyperkritikowé, kteřj dokonce žádných frašek na diwadle wjdati nechtj — a gimž se wšecko na českém diwadle sprostým zdá, co se gim prwé na německém gewišti komické zdálo, tjm způsobem swau nelibost gewj, — kdož to wj? Pakli gim nynj tatáž wěc w českém kabátě po chuti nenj — nechať raděgi na takowé hry do diwadla negdau, kdež pak beztoho gen potěšenj giných náwštěwnjků nešetrným a neslušným způsobem rušj. W repertoaru musj býti pro rozličnost obecenstwa wždy něgaká proměna; nemohau se neustále klassické dramy dáwati, a když se gen tak dobré frašky (a Aljna patřj též mezi lepšj) a tak zřjdka dáwagj, gako posawád na našem diwadle, může se i kritičněgšj posuzowatel diwadla uspokogiti. Konečně má obweselenj a smjch také časem swé práwo. Gsauli to wšak nepřjzniwci diwadla českého wůbec, kteřj ono sičenj způsobili — nech powážj, že dobrá wěc, pakli skutečně dobrá, gich sikotem nezchatrnj, a pakli na sobě špatná, i bez něho klesne. — Nač teda tu mrzutau práci? — s—ý.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Překladatel *Iwana Wyžihina* přewádj na český gazyk opět giný ruský zábawný spis: *Ledowý dům,* djlo to slowútného a obljbeného spisowatele *J. Lažečnjkowa.*

Z HOLOMAUCE. Bydljcj zde wýtečný kytarista a skladatel hudebnj, p. Ludwjk rytjř z Dietrichů, obral sobě za předmět neynowěgšjch swých komposic pjsně české, z nichž některé k potěšenj milownjkůw wlastenského gazyka we priwátnj společnosti s welkau pochwalau přednášeny byly. Daufáme, že se zdařilé zpěwy tyto i wětšjmu obecenstwu do rukau dostanau. — *Básnj Furchowých* swazek prwnj giž wyšel. — Hanáci magj welké mrzenj na Českau Wčelu, že hledawši na zimu potrawu w »Muze morawské« mjsto medu trusky wybrala a w necudném listu sprostého Hanáka(?) k synu swemu w Holomauci po Čechách ge roznesla. I obáwagj se, aby snad letos k oslawenj třidcjtileté památky wygitj této Muzy wjce podobných frašek na řid hanácký ze zásoby Fryč—y neroztrausila. — Ze slezkého cjrkewnjho listu od 26. listop. m. r. se dozwjdáme, že pruské ministerstwo záležitostj duchownjch a školnjch, uwážiwši newyhnutelnau potřebu gazyka polského pro duchownj w Hornjm Slezku a posawádnj nedostatek dochownjch téhož gazyka mocných, nařjdilo, aby se na gymnasijch w Opoli a we Hliwicjch při žácjch, kteřj se bohoslowj oddati zamýšlegj, snažně k tomu hledělo, by se gazyku polskému náležitě naučili a aby se wůbec žákům utrakwistským, chtěgjcjm se wěnowati katolické theologii, študia wšemožně usnadňowaly. — Gest naděge, že i strany wyučowánj učitelůw a mládeže wenkowské w gazyku polském prospěšné nařjzenj se wydá. Hlasowé se alespoň o to neustále ozýwagj. We Wratislawských nowinách od 18. řjgna m. r. dokazuge se nutná potřeba, by školnj učitelowé pro Hornj Slezko w semináři důkladně řeči polské wyučowáni byli, a sám wydawatel spisku: Beiträge zur Kenntniß des Elementarschulwesens Oberschlesiens (prof. Heimbrod w Hliwicjch), ač nenáležj k přátelům gazyka polského, prawj o německém cwičenj djtek polských, »že při nich nenj možná w několika školnjch hodinách pro němčinu dost činiti, poněwadž mimo školu nic německého neslyšegj a wystaupiwše po 14. roku z německé školy, co se gim tam německého wštjpilo, zapomenau. Myslj tedy, žeby dle progewenj mnohých wážných mužů lépe se učinilo, kdyby se učenj djtkám polským na wenku w gazyku mateřském podáwalo, bez zanedbánj wšak německého.« — W Opoli wyšel lonského roku druhý swazek básnj polských učitele Lompy, a w běhu poslednjch 4 let tři polské kancionaly, z nichžto dwa gsau wydány od slezkých Morawanů, totiž farářů Hlubka a Peřicha, rozených z Benešowa. Znenáhla se tedy počjná we Slezku aspoň prostonárodnj literatura z mrtwoty pozdwihowati. A. W.

SWĚTOZOR.

Doktor Gorway w Pařjži použjwá galwanoplastiky k tomu, že mrtwoly celé měděnau wrstwau pokrýwá. K potáhnutj gedné mrtwoly ge pauze několik liber mědě potřebj. Tak se nemusegj potažené mrtwoly ani do rakwe klásti; postawjť se gen rakew na mjsto, na ni bronzowaný mrtwol — a náhrobek ge hotow.

P. Antonjn Krátký, kterýž před 4—5 lety pauhý chudý weyrůstek w Praze gestě po kafjrnách a hospodách k wůli obžiwě na malé austnj harmoniky slyšeti se dáwal — prošel od těch časů téměř celau Německau řjši, a gak časopisy z Berljnu, Frankobrodu, Hamburku i odginud oznamowaly, wšude weliké pochwaly došel. Nynj se nacházj podiwný tento samouk we Wjdni, dal se tam w saukromném koncertu slyšeti — a časopisy progewugj giž přánj, aby weřegně wystaupil. Gsmeť sami žádostiwi ho slyšeti, ginakli na swé umělecké pauti také do Prahy zablaudj.

W Ulmu wydal o sobě gakýsi Herkules čili obr znamenité náwěštj. Zwe totiž obecenstwo k hogné náwštěwě a ugišťuge »že má tu neywětšj tělesnj sjlu, co kdy swět widěl — že ho může 100 lidj s holemi přepadnauti, a že ge wšechny přemůže!« — Ten člowěk měl by být recenzentem! — zdá se býti k tomu narozen.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 7. 25. ledna 1843. 10. r. běh.

Ecjn Gěrag.

(*Pokračowánj.*)

»Giž tolikrát gsem to samé slečně Žofii wyprawowal. Ano z té neywyššj bašty, z toho neywyššjho okénka! O můg Bože! gakž to slečna Žofie tak brzy zapomjná. — Wečer byl se zagatými, gežto pan Bučacký chowá k službě a zábawě slečny Žofie, a w této komnatě. Wšak ho slečna widěla — prosjm, račte si gen wzpomenauti. On byl prwnj co wešed, složil ruce na prsa, a djwal se, an druzj Tataři tančili, zpjwali, na dudy hráli, a rozmanité skoky a keykly prowáděli. Gá se smál až k usedánj tomu wězňowi, co měl twář gako měsjc a oči gako krtek malé. Ecjn s Wašnostj chwjlkami něco mluwil, ale wždy welmi nesměle. Konečně utichl hluk a Tataři odešli. On gedinký zůstal, a zpjwal pro wyraženj slečny Žofie, tak gak uměl; na tamburinu při tom přizwukuge, a to se slečně welmi ljbilo. Pak opět rozpráwěl se slečnau. Kdykoliw on s námi mluwil, wždy gsem mu dobře rozuměl; mluwil-li ale se slečnau, užjwal wždy tak wznešených slow, že gsem nikdy newěděl, co chce. Pamatugi se, že se slečna tehdáž pokaušela přiwesti ho na spasitelnau wjru, mluwila mu o Kristu Pánu, o Matce Božj, o diwech, o Ewangelijch a o modlitbě. On ale wždy tak weselý byw, náhle umlkl, wzdychal, ale nic slečně neodpowjdal. Těmito řečmi uběhla skoro půl noci; my se domnjwali, že se láska Božj gewj na geho twáři, že lituge swých hřjchůw. Ecjn ale učinil něco giného. Na pokynutj slečnino odešel. Gá ho doprowodil gako obyčegně na baštu, kdežto pro něg zwláštnj byt byl uchystán; neboť slečna Žofie nechtěla, aby byl s ostatnjmi zagatými do sklepa zamykán. Té noci roztrhal Bisurman šat swého turbanu na dlauhé kausky, wzal nahoře wisjcj prowazec, a poněwadž w geho okně byla mřjž, gižto wylomiti možno nebylo, wyšel druhau stranau až na štjt wěžnj, přiwázal prowazec k slaupu při otworu bašty, a po něm se pustil s wýše bašty i hradeb do přjkopů, do propasti, až strach o tom mluwiti — a utekl.« —

»Učinila gsem mu snad něco zlého, milý Jurgo!« dj Žofie. »Což bylo u mne zle Ecjnowi? Od toho času, co mi ho byl otec darowal, pečowala gsem o něg, měl wšecky wýhody, ba i na swobodu gsem ho chtěla pustit, gen že gsem se otce bála. Také gsem Ecjnowi sljbila, že wyhljdnu přjležitost, přege-li si toho, aby se mohl bez překážky nawrátit do Perekopu. On mne ale zakljnal, abych mu tak neubližowala, řka, že prý nemá proč domů se wrátit, zde že ge mu neylјp, a že tehdáž teprw do Krymu se nawrátj, až prý ho od sebe mocj wyženu. A gá ho za to měla welmi ráda, že nám byl tak nakloněn. A teď utekl! Můg Bože!« — »Nenj čeho litowati, slečno Žofie! Bisurman wždy zůstane Bisurmanem. Pan Starosta také dal slečně za Ecjna dwa zagaté; oba gsau foremnj a obratnj, obzwláště ten menšj se tak čerstwě točj na gedné noze gako na obrtljku. Což wás newyrážj lépe nežli Ecjn?« — »Ne milý Jurgo, Ecjn byl lepšj, on byl welmi dobrý člowěk, a newypadal gako Tatar.« — »To ge prawda, že wypadal gako knjže aneb gakýs něgaký weliký pán.« — »Byltě tak statečný!« — »To ge prawda — a silný. Směle se wrhl w zahradě na bůwola, uchopil ho za rohy, a zadržel rozkacené zwjře, genžto malé děwčátko, schowanku slečny Žofie, proraziti chtělo.« — »Gak ljbezně zpjwal!« — »Zpjwal dobře a čistě, gen že časem trochu podiwně.« — »Teď mi žádný tak nezazpjwá.« A geho obratnost!« — »Ano, co se obratnosti dotýče, žádný Tatar se mu newyrowná.« — »Gak mne to bawilo, když mi řjkáwal: O ty Hurisko proroka! Perlo Padišacha! Zlatá růže Edenu! — aneb podobným způsobem: Hwě-

zdo má! Twé oči gsau mým Alkoranem! Twá usta gsau usta prorokowa. Allá, prorok a ty slunce mé duše gste pro mne celým swětem. Kdo mi to bude nynj řjkati? Každý gen: Slečno Žofie! Slečno starosťanko! — a nic wjce.« — »Gen počkeyte, milá slečno, snad ho geště naši přiwedau, ale nikoli w pautech. Byltě skoro bez ducha přinešen z bogiště. Těžko gest ho žiwého uchopiti. Ach, on byl tak dlauho s námi, wšecky nás tak milowal! Gá mysljm — gá w něg důwěřugi — wjm, že se sám nawrátj!« — »Nawrátj!« zwolala Žofie, a w očjch se gj zaskwěly dwě slze. Newjm, zdali slze radosti či smutku.

2.

W rozsáhlých, pustých, zelených stepách nenj widět ani stromu, ani pahorku. W dálce se leskne wodstwo řeky Búhu. Nebe gest gasné a čisté, ani ten neymenšj mráček se na něm newznášj, a polednj slunce pálj horkem nesnesitelným. W tom zahřmj země od kopyt konských, a tlupa gezdců přigjždj širokau planinau, wšickni gako skřiwenými kolenami k sedlu přikowáni, plynau středem zeleného moře trávy stepowé. Podiwný gest gegich oblek; někteřj magj turbany, ginj dlauhé špičaté čepice, buď dlauhé šaty, aneb gasnožluté, zelené a purpurowé kaftany. Za pasem se gim blyštj dlauhé nože, po straně křiwé šawle a na zádech luk a střely. Mimo to i rozhalená prsa, široká, opálená twář, malé oči a řjdkými wausy porostlé brady prozrazugj surowé obywatele gihu, před nimiž se třese Ukragina, Podolj a Litwa. Zdá se, že ge něgaké welké neštěstj sem zanášj, neboť uháněgj s wětrem o záwod. Rozpuštěnj koňowé dobýwagj wšecku sjlu a s hlawami k zemi sklopenými letj gako ptáci powětřjm. Slaup prachu do wýše wystaupá, a daleko za nimi se táhne. Pohybliwost gegich postawy gest cosi obzwláštnjho. Na twáři se gim obrazj gakási bázeň čili negistota. — Co to asi ukazugj rukami před sebau? nač as tak bystře zjragj oči w rozlehlau rowinu?

Křik a hluk se stále rozmáhá, neboť každý mluwj wášniwě. Genom ten neypředněgšj mlčj. Oči geho gsau upřeny w gedno mjsto, gakoby w ně byly wrostly. Gest sice bledý a zasmušilý, ale horaucj, neobsáhlá wášeň se obrazj w geho twáři tak, gako se zrcadljwá peklo w obličegi zatracence. Někdy si powzdechne, někdy se mu horká slza w oku zableskne, někdy se mu zase to, co zameyšlj, slowy diwokými, pjskliwými z úst wyprawj. — »O Allá! o Proroku! budiž mi nápomocen! dey mi Eblisu, abych na geho křjdlech zároweň s bleskem letěti mohl. O Allá! o Proroku! Dey mi za žiwobytj gen gedinkau chwjlku, gakowau hotugeš Islamjnům, kteřj smrtj byli smyli hřjchy swé! O bratřj! statnj Giregštj! ať si pogdau koně, gen když w spasitelnau dobu dostjhneme ustanowený břeh.« —

Koně se pořáde wjce ženau, a powětřj hwjzdá gezdcům okolo ušj. »Nadarmo!« ozwal se neystaršj z nich; přigdem o koně, a ty nenagdeš starce, on nepřigde na břeh Búhu, on tě gen podwedl; newěř ti giaur i newěř mu také. Pusťme se zrowna na zámek s palašem w ruce, tam uchwátjš swau krásnau hurisku, a zaneseš gj buď w paláce Bakčiserage a neb w audolj Bağdar. Nám dáš to ostatnj.« — »Mlč, Zebeku! Twá brada gest siwá, čelo wráskami pokryté, a maudrost twá welká! Gá rád twé rady poslauchám, ale mlč, Zebeku. Známť gá giaury lépe, bydliltě gsem s nimi přes šest let na zámku, umjm gegich řeč, slýchal gsem o gegich Bozjch, a wjm, gak který z nich smeyšlj. Mlč Zebeku! Přisljbjli kdo z nich něco a přisáhne na to, tu gsau slowa geho slowa našeho proroka. Přisahám ti na to, že starce nagdu na břehu. Ale ach! — gak mne cosi tjžj na prsau, gakási tesknost, gakési strašné tušenj, gakési neštěstj nade mnau wisjcj! Pospěšte, sice nedočkám té chwjle a umru.« —

(*Pokračowánj.*)

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

W několika okamženjch zplápolal weselý plamýnek w kulatých kamýnkách. —

Starý geště spal. Na prstech, aby ho nezbudila a snad lahodněgšj, naděge plněgšj noworočnj sny nezaplašila, přiblјžila se djwka k posteli, a skloniwši se k otci, poljbila geg na čelo. On práwě šeptal ze spanj: Moge princezno — zaplať Pán Bůh. Blahý usměw ozářowal wybledlé twáře geho.

Potom přikročila djwka létawým krokem k židlici, na njžto swlečené šaty otcowy ležely, a sahnuwši po westě, wyndala z nj hrst drobných peněz. Radostně hleděla na plnau dlaň, kdežto mezi měděnau wetešj také bjlé hlawy prokukowaly. I wrtěla podiwenjm swau wlastnj ka-

dawau hlawinkau a radostné pomyšlenj, že bude moci dnes otci dobrý den učiniti, rozehřálo gi wjce, nežli dechot kwapně se rozpalugjcjch kamen. Pozorně položila penjze na stůl a desjtnjk dala na stranu; potom se uchýlila do kauta, kdežto na staré, wiklawé židli bez lenochu černá hljněná mjsa a hrnek s wodau stály. Umyla se, přičesala — potom přistawila k ohni hrnek wody, hodila na hlawu welký wlněný šátek, wzala z chatrné police druhý menšj hrneček, se stolu desjtnjk, přiložila kausek poljnka do dychawých kamen, po prstech wykradla se ze sednice, a pozorně za sebau zawřela.

Wesele praskalo gedlowé dřjwj, gakoby se radowalo, že zase gedenkráte nemilosrdnau tyranku, zimu, z nuzného hnjzda poctiwých dušj wypudj; praskalo a hučelo, až plesem geho starý Gedlička procitnul. I wzchopil se a hleděl wůkol. Pak wstal, a začal se oblékati. Šjřjcj-se teplo lahodilo starým audům geho; wolal na Bětunku — djwka se ale neozýwala. I wrtěl hlawau, neboť byl geště gako w polowičném spanj. W tom padly oči geho na hrst peněz na stole a tjmto podiwánjm, zdálo se, wrátili se mu wšechny smyslowé. Sepnulť ruce a powděčně k nebesům oči pozwednuw, začal rannj pjsničku zpjwati.

Konečně zarachotil zámek a Bětunka kročila pozorně přes práh. Widauc ale starého giž u stolu, zwolala: »Dobré gitro, tatjnku!« — pak postawila rychle hrneček smetany na kamna a wlетěla mu do náručj.

»Šťastný nowý rok, milý tatjnku!« řekla, ruce okolo krku geho winauc, a dlauhé poljbenj na usta mu tisknanc. »Nowého roku nemohu ti nic giného dáti, nežli mé srdce s celau geho dětinskau láskau.«

»Zaplať Pán Bůh!« řekl starý, u welkém pohnutj rozkošnau djwku k srdci tiskna — »to ge mi dost weliké bohatstwj. Wšecko ostatnj poručjme Pánu Bohu. Onť ge náš wěčně maudrý a milostiwý hospodář — i nedá zahynauti tomu, kdo se k němu s důwěrau utjká.«

»Alespoň prwnjho dne přjštjho roku pewnau důwěru twau nesklamal, milý tatjnku — nenj-li prawda?« řekla djwka a z obgetj geho se wymknuwši, hbitě zase ku kamnům přiskočila. »Požehnalť, gak widjm, twau těžkau nočnj paut, k wůli které gsem na začátku plakala, že mi pak u práce oči přecházely — ach, gak ráda bych geště gednau tolik prstů měla, abych wydělala — «

»Nech toho, nech, milé djtě — a řekni: zaplať Pán Bůh! za to, co poctiwě dowedeš!« řekl starý. »Gá welebjm Pána za wše, co na mne sesjlá, a wěřjm pewně,, že on sám myšlénku we mně zbudil, abych se — poneyprw co žiw gsem — gako pauhý žebrák pod plášť cizjch dobrodinců utekl — «

»Můg drahý — ubohý otče!«

»Mlč, mlč! nelitug mne — wždyť negsem ubohý, dokud tebe mám, dušinko! Takéť gsem na sebe nemyslil, ale na tebe — a nebe cestu mau požehnalo. Leckde gsem arci gen škaredých twářj a nelaskawých slow utržil — a naděge moge klesala; ale pomyšlenj, že ti musjm dobrý nowý rok způsobiti, gežtos po celý starý tak dětinsky o mne pečowala — to mne wždy zase pohánělo. Pomalu kapaly dárečky, wyhljdka na radostný den nebyla geště weliká — až mne konečně ruka Páně mezi lidi uwedla, kteřj se mne přátelsky ugali. Byli to tři roztomilj mladj lidičky — no, wždyť gsi dwa z nich tušjm widěla?«

»Widěla — a geště ge uwidjm: neboť sljbili, že nás dnes nawštjwj,« ozwala se djwka, pozor dáwagjc na smetanu, která se práwě wařiti začala.

»Že sljbili?« diwil se otec, knofljky u westy zapjnage. »Ty milý Bože — toť musjme tedy pomysliti, abychme ge předce uctili.«

»To bude těžká wěc, milý tatjnku!« řekla Bětunka, sypagjc lot mletého kafe do hrnce, w němž woda kloktala.

[*Pokračowánj.*]

Páperky.

3.

Podiwný odpor! Gesti zwláštnjho poznamenánj hodno, kterak w gednom a témže čase o wýtečném Slowanu dwa hlasy se weřegně pozwedly, kteréž oba daleko na zámezj čili extremy zaběhnuwše, giž tjm samým prawdu, nám Slowanům přihlasugjcj, w prostředku zůstawily. Týkáť se wěc, kterau zde mjnjm, wělikého hwězdoslowce *Koprnjka*, kterýž, gak celý swět wj (krom těch, kteřj *schwálně* o tom wěděti nechtěgj) rodilý Polan, tedy nám zbratřený Slowan byl. An totiž (dle zprawy, w 102. čjsle lonských »Kwětů« sdělené) Francauz Maталéne we spisu »Anti-Kopernik,« k skloňku minulého roku wydaném, Koprnjku wšecku záslubu geho saustawy upjrati chce: dočjtali gsme se z druhé strany w německých časopisech, kterak tau samau skoro dobau tentýž slowanský welikán do německé *Walhally*,*) w Bawořjch práwě zřjzené, umjstěn byl, čjmž gemu před celým učeným swětem *slowanský* geho půwod

*) Gak známo, gest *Walhalla* dle germanského bágeslowj »přjbytkem bohů a w bogi padlých hrdin.« Wiz

wod upřeu, a on pauhým skutkem za německého kmenowce prohlášen gest. Tento zwláštnj úkaz, tak přjmým odporem označený, k podiwnému, ač nehrubě libému porownánj podnět zawdáwá. Že francauzský spisowatel w chatrné sešitce maně z powětřj lapaný saud wystawil proti prawdě, newywratnými důwody otýněné a od celého učeného swěta uznané, nebylo nám ani tak nápadné, an při nyněgšjm sháněnj-se obecenstwa po wěcech pikantnjch francauzská průmyslnost w hogném odbytu knihy dobrý swůg djl mjti mohla; že ale národ, »důkladnost a důwodnost w bádánj« stále za heslo mage, w odpornau tomu záměznost rowněž patrného omylu uběhnauti, a Koprnjka *sobě* přiwlastniti mohl: nemalé w nás podiwenj wzbudilo. Nechci zde širými slowy slowanskost Koprnjkowa půwodu dokazowati, gelikož to wůbec známá i na giných mjstech dosti často giž doložená wěc gest, a gelikož i sama gména gak rodu (*Koprnjk*) tak rodiště (*Toruň***) historickau udalost nad wšecko pochybowánj wywyšugj: gediné to zde podotknuto buď, že to welmi nelibý cit nám Slowanům působiti musj, když giný národ *tak často* wýtečné muže, na *našem* obzoru se skwěgjcj, nám upjrá a do chrámu swé sláwy klade. Nalezámeť owšem w sepsánj welkoduchůw do Walhally přigatých geště giná gména osob ze slowanské krwe pocházegjcjch, u kterýchž gsme se tomu méně podiwili, an se osoby tyto nehrubě slowanským smýšlenjm wyznačowali: že se to ale také Koprnjku, a k tomu tak *oprawdiwým a wážným* činem přihodj, toho gsme se naprosto nenadáli. Kdyby nowě zřjzená Walhalla byla chrámem sláwy *obecným*, k oslawenj památky slowútnjkůw *gakéhokoliw národu* ustanowenym, ničehož bychom proti takowémuto přigetj nenamjtali, shledáwagjce w tom skutkowý čili faktický důkaz sprawedliwého uznánj, že také my Slowané swau počástku čili swůg kontingent w obecném oboru wědectwa důstogným způsobem gsme podali; an wšak Walhalla pauze wýhradně chrámem sláwy germanských welkoduchů »germanischer Heroen« sluge, nemůžeme se s tjmto přiwlastněnjm nikoli shodowati. Měli gsme za to, že oněmi dosti četnými přjklady, gež gsme w těchto i w giných našich listech giž mnohokráte uwáděli ono neprawé sobě přiwlastňowánj swůg konec mjti bude; widjme wšak nynj, že počet gich dowršen geště nenj, a že slowanská půda, od mnohých slomyslných pisálků neustále tupená a za barbarskau wykřikowaná, předce mnohé pěkné kwjtko chowá, kteréž obliby docházegjc, trháno a do cizjho wěnce wewjgeno bývá. Na každý pak spůsob náležj swrchu uwedený, u dwau rozličných národů ohledem na Slowana w stegném čase wzniklý odpor k dosti památným, kterýž bezděky wybjzj k porownánj, která z obau sobě odporných stran asi winu wětšjho omylu na sebe uwalila. *Fr. D.*

Esaias Tegner's „Frithjofssage" ins Deutsche übersetzt von Hartmann; S. 3. — Swrchu pak zmjněná Walhalla gest gakýsi způsob německého »národnjho chrámu sláwy« k poctěnj památky germanských wýtečnjků, poněkud dle podobenstwj anglického *Westminsterského opatstwj* w Londýně, aneb francauzského *Pantheonu* w Pařjži.

**) *Toruň* gest kragské město w ředitelstwj Kwidjnském (polsky Kwidzynském), částku prusko-*polských* zemj skládagjcjm. Wiz Balbiho »Zeměpis« I. str. 735.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Tyto dny dostalo se pražskému mlynářskému pořádku náwěštj o wyučowánj řemeslnjků zdarma we školách, slowútným sborem ku zwelebowánj průmyslu zřjzených a p. Dr. Amerlingem wedených k tomu cjli, aby se ostatnjm mlynářům pražským w známost uwedlo. — Přednj staršj tohoto cechu učinil to tjmto dopisem:

»Důležité wynálezy, kteréž se co den w oboru přjrodnictwj a řemeslnictwj činj, zawdagj zagisté w krátkém čase k tomu přjčinu, že i řemeslo mlynářské k podstatné proměně přigde; pročež giž wěru swrchowaný čas, aby se ti, kteřj se tomuto řemeslu oddáwagj, bez dalšjho prodléwánj s wědami seznamowali, gežto se gakýmkoli způsobem k mlynářstwj wztahugj a w stawu gsau, tomu napomoci, aby i mlynářstwj na wyššj dokonalosti stupeň se powzneslo.

Přjhodné k tomu přjležitosti podáwagj na ten čas školy, o nichžto širšj zprávu náwěštj zde připogené w sobě zawjrá.

Z náwěštj toho lze nahljdnauti, že se řemeslnjci we školách, zwláště k tomu zřjzených, našjm milým gazykem českým prostonárodnjmu počtářstwj, wedenj kněh žiwnostnických, mechanice a reysowánj zdarma wyučowati budau. Gelikož tyto wědomosti w mnohem ohledu mlynářského řemesla se dotýkagj, pročež i mlynářštj z nich prospěšného naučenj bráti moci budau, a potřeba wyššjho řemeslnického wzdělánj i u mlynářů ze swrchu řečeného wyniká: pokládá to podepsaný za swau powinnost, swých pánů bratřj k tomu nabjzeti, aby swé syny a pakli toho okolnosi dopauštěti budau, i swé učedlnjky a towaryše k pilnému nawštěwowánj těchto nad mjru prospěšných škol přidržowali.

Koge se blahau nadějj, že toto powzbuzenj s žádaucjm aučinkem se nemine, žádá konečně dole psaný na pánech bratřjch, aby tento obsjlacj list na swědectwj, že gim dotčené náwěštj posljčkem skutečně zděleno bylo, wlastnj rukau podepsati sobě za těžké nekladli.

Dáno w Praze dne 4. prosince 1842.«

Přáli bychom srdečně, aby páni mlynáři pražštj k žádosti swého přednjho učinili, a i ostatnj pořádkowé pražštj aby newáhali, rowným způsobem podřjzených swých k hognému nawštěwowánj dotčených blahodatných škol nabjzeti. —h—

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 8. | *28. ledna 1843.* | 10. r. běh.

Z BÁSNJ

Bedřicha Bacha*).

1.

Kwětina k praudu hlawičku shýbá,
Wlna gi chce přilaudit:
»Negdešli semnau, djwčino šwarná,
Samoten budu blaudit.«

Wlna za wlnau kwětinu ljbá,
Gedna gi předc odtáhne:
»Ať gá giž dáwno w cizině bydljm,
Předc tě láska dosáhne!«

2.

Ty, rámě, gsi láwka
Do nebe wedaucj;
Wy, ljce a rtowé,
Gste růže kwětaucj;
Wy, kadeře temné,
Gste besjdky stinné;
Wy, milostné oči,
Hrdličky newinné. —
Wšak otewř mi rámě
Do nebe wedaucj,
Ať w kytku seberu
Ty růže kwětaucj;
Přikreyte nás temně,
Wy besjdky stinné,
Zawrkeyte láskau,
Hrdličky newinné!

*) Zde wystupugj poprwé s českým pokusem dwa posud němečtj básnjkowé, z nichžto prwnj, *Dr. Bedřich Bach,* swými w Lipsku wyšlými »Sensitiwy« se progewil co básnjk, gakých Německo málo má; druhý, *František Zwěřina z Ruhwaldu*, gest obecenstwu posud méně známý, neboť geště welmi málo plodů geho tiskem wyšlo; mně se ale nahodila příležitost w rukopisech tohoto až k podiwu plodného básnjka čjsti, a zagisté se nezklamu, když mu krásnau budaucnost a českému obecenstwu nowau naděgi přislibugi. Oba tito spřátelenj básnjkowé, rodilj Čechowé, poblaudiwše něgaký čas w cizině, poznali, že u nás, národu mladistwého, rostaucjho, u národu pěkné budaucnosti, gest prawé pole pro mladé a naděgné sjly. Pro nás ale gesti to znamenitý úkaz pochodem času zmáhagjcj-se národnosti. W. Nebeský.

Z BÁSNJ

Frant. Zwěřiny z Ruhwaldu.

1.

Wlasti, wezmi srdce moge,
Krwawě mé srdce měg!
Duše moge žalostiwá,
Wlasti — drahé máti — pěg!

Opustil gsem domow drahý,
Cizině gsem zpjwáwal,
Ktowé mogi zpěwem zněli,
W srdci wzdychal temný žal.

Blaudjwal gsem w cizjch doljch,
Swětu zpjwal cizj zpěw;
Cizj ohlas odpowjdal,
W srdci zůstal bol a hněw!

Teď se wracjm zarmauceně
Zpátky w drahé lokty twé;
Máti moge opuštěná,
Přigmi kagné srdce mé!

Onoť mocně hrdne, zdrawne,
Na ňádra se klonjc twá;
Wěčně tobě zpěw a chwála,
Wěčně tobě láska má!

2.

Motýl, mág když pestře zkwětá,
Po wšech wonných kwjtkách létá,
Ljbá každý, na něgž sedne:
Žádný předc tjm neubledne!

I tys kwjtek — k oblétánj,
A bogjš se celowánj?
Ať mne ljbáš, láskau planeš,
Krásná předce wždycky staneš!

Ecjn Gěrag.

(*Pokračowánj.*)

„Ecjne!“ zwolal Zebek; „což pak gsi giž potratil smysly? neb ti na zámku čárami wyrwali srdce? Tys muž, tys chán, tys obklopen neykrásněgšjm seragem, a ty pjljš bez gjdla, pitj a bez pohowy, pjljš za bytostj, za djwkau, kteráž na twé pokynutj giž dáwno mohla býti u twých nohau a čekati twého wýroku?“ — „Mlč, Zebeku, nerozdjrey mi srdce. Ty znáš genom otrokyně, ty neznáš ginau lásku, leda lásku seragowau. Tobě Allá neodkryl city, gežto swým wěrným w nebesjch připrawuge. Gá gsem ge ale poznal, tu w mých prsau ge nosjm, a rád bych wše, nad čjm wládnu, dal za gedno upřjmné gegj pohlednutj. Za to pohlednutj dal bych paláce Bakciserage, ty neybělegšj Georgianky, černooké Hellenky, dcery Mjrů a Ulemů, a s nimi wšecky hory i doly, gežto Salhyra protéká. Dalbych celau mocnost i žiwot i swobodu — ba wšecko dal bych mimo Allá a Proroka. S nj bych žil šťastně, třebas w bjdně slepené chýžce, w neyspustlegšj kragině Karasubalarské. Šťastněgšj! stokráte šťastněgšj, nežli nynj w paláci swých otců. Wjmť dobře, žeby na mé pokynutj rozpadl se zámek w sutiny, že bych na ni pohljžel gak na newolnici swau; ale ach! Zebeku! pak bych měl gen gegj tělo, duše gegj by pošla w rumech Braclawy. O Zebeku, Zebeku! dey mi genom gegj duši, učiň, aby opustila otce i zemi swau, aby na wěky semnau byla w mých rozkošných zahradách w seragi, a uzřjš u swých nohau slzy chána swého, slzy, které se ti w perly budau měnit, slzy dražšj nade wšecky poklady, které bys mohl odnesti z wydrancowaného zámku. Pospěšme! tu mne to bolj, tu mne to saužj, spaste mne, pospěšte, sice zahynu.“ — Cwálagj koně, z čela Tatarů se walj praudy potu, země se otřásá, a Ecjn sebjrá poslednj sjlu. — „O cháne náš! o perlo Giregů!“ prawil opět Zebek; „což gestli se starec w ustanowený čas nebude moci dostawiti? gestli se úmluwa pánowi prozradj? Ecjne! ty znáš Bučacké!“ — „Zebeku, Zebeku, pohleď! giž widjm ono mjsto; hleď, něco se tam bělj — to gest on! O radosti! otewřena gest brána mého štěstj, paupě mého blaha rozkwjtá mi před očima. Gen na ten břeh mne dones geště můg konjčku, a pak slož swé kosti.“

Letem blesku pádj Tatarowé k njzkému pahorku. Zaupěla země pod kopyty, oblak prachowý wšecky zakrýwal — náhle zmizel, a oni stáli na břehu Búhu. Při cestě gest zelený pahorek, a na něm strmj bjlý slaup. Ecjn prwnj skočil s koně, přistaupil, pohleděl, a w tom okamženj padne na zem, wálj se w pjsku, trhá zelený turban, trhá wrkoč wlasů s oholené hlawy na šjgi mu splýwagjcj, bige se rukama, úpj a wyge bolestně. Wšickni obstaupili swého pána a se strachem i bolestj na twáři: „Allá! Allá!“ wolagjce, hleděli na slaup, na němžto byla nastrčena lidská hlawa, bledá, hlawa starce, s šediwými wlasy, s gizwau na čele a s očima na wěky zawřenýma.

3.

Tichá noc leskne se zlatými hwězdami, powětřj oddychá wůnj lučnjho kwjtj, hlas slawjka se ozýwá w zámeckých sadech; ale pod hradbami rozložila se táborem dwě wogska. Wůkol plápolagj weliké ohně, zde onde gsau při pikách, do země zatknutých, koně přiwázáni, ten tu řičj, ten frká, onen zas bige kopytem w zemi. Rozléhá se howor lidu wogenského. Tu ležj Kozáci, tu oděnci, tam husaři, a pod šjrým nebem nocugjce očekáwagj dennici a rozkaz Bučackého. Daleko wůkol gsau rozstawené stráže, z temného hluku wyniká časem buď hlasitý pokřik, třesk zbraně, štěkánj psů aneb nápěw ukraginské pjsně, gako wjtr žalostně aupjcj po rozsáhlých stepách.

Na zámku hřmj hlučná hudba a řinčegj trauby, z oken zářj tisjcero swětel, geště nenj po hodech. W prostřed weliké sjně gest dlauhý stůl, a na něm se blyštj welké střjbrné čjše; okolo stolu sedj bogownjci w gasné zbrogi, w drátěných suknjch, w županech a lebkách. Pohled gegich gest ostrý, surowý, wausy zgežené a hlawy do lysa oholené. Některým splýwagj wlasy na plece a brady na široká prsa. Mimo to označugj posekané twáře, wysoké postawy a smělá pohybliwost hrstku statečných mužů, co ustawičně wálčj s Tatary, zběř tu z Ukraginy wytjragjce. Bratřj Bučačtj swětj tuto noc s přátely a přjbuznými při wjně zábawau a upřjmným howorem. Wjno a Tataři, láska k wěrné ženě neb milence a spasitelná wjra w srdci gest gegich celé žiwobytj.

Na welikých stolicjch seděli wedle sebe tři bratřj Bučačtj: Michal, Theodor a Bartoš, gim po boku Jan Lašč, podkomořj polský se syny, Stanko Simeon Oleskowič, mladý knjže na Slucku, se šediwým Iwanem Ostrogským. Pak Přebora, wznešený Litwjn, Mileško Kozák, a ginj

mladj přátelé a sausedé, gežto rod a wzágemnost pogila s Bučackými, přiwedšj swé haufy statným bogownjkům ku společné obraně proti pohanům.

Medowina se neustále ze sudů lege, cwrnkot čjšj, Tatary a heyduky roznášených, se ustawičně rozléhá. Na twáři hodugjcjch pak wystaupil čerstwý ruměnec, weselý rozmar se wznesl nad společnostj, a pořád hlučněgi ozýwá se howor. — »Geště tento daušek na waše zdrawj, sausedé!« dj Bartoš Bučacký pozwedna ohromnau konwici, naplněnau medem. »Zegtra nás očekáwá snad smrt kdesi na břehu Dněstru.« — Na to se ozwal wysokým ženským hlasem Litwjn Oščjk: »Gá gsem giž byl w pazaurjch tatarských, giž mne wedli k swému chánu, giž mi chtěli ruce swázat; ale gá si wyhljdnu na bljzku koně, wytrhnu při mně stogjcjmu moslemjnu šawli, strach tu wšecky omráčj, gá skočjm na araba a heysa do step. Matka Neyswětěgšj mne tenkráte zachránila. Přede mnau i za mnau byla orda Tatarů, a wšickni ustaupili; mračno střel po mně wyletělo, a žádná mne nezasáhla; tři dni a tři noce gsem uháněl, a arab nepadl pode mnau.« — »Se mnau bylo hůře!« zwolal Jan, wládyka řádu Sulimowa, wogák slabých sice audů, ale giskrných očj. »Ležel gsem giž na bogišti s mrtwolami, střela tatarská mne byla šikmo progela, zemdlel gsem na chwjli, ale žil gsem a cjtil gsem wšecku sjlu w sobě. Nebylo kam utéci, neboť wůkol stáli Tataři, a naši byli wšickni zahynuli. Ležel gsem tedy w bažině, a dělage se mrtwým, poraučel gsem se w ochranu blahoslawené Panny. Tu se přibljžila orda Tatarů, prohljdla mrtwoly a ke mně přistaupilo deset moslemjnů. Gęden mi wzal helm, druhý odpial zbrog, giný zas trhal ze mne šaty, tak že mně nic nezůstalo než na prsau obrázek neyswětěgšj Rodičky, a giž i po tom sahal zlostný Tatar. Tu gsem se zachwěl a k Bohu powzdychna, chtěl gsem umřjti. Tatar pak uzřew swatau patronku, hodil mi gi opět na prsa. I ožil gsem znowu, ustanowě při sobě ani sebau nepohnauti. Giž byli wšecken šat ze mne strhali, wšecky řetězy a šperky byly ty tam; oni wšak se geště ohljželi, nenjli geště něco, coby wzjti mohli; w tom zpozorowal geden Tatar geště prsten na mém prstě, i hned se pustil pro něg; byloť wšak těžko, s naběhlého prstu geg swléknauti; wyndá tedy kyndžal, nasadj ho k tělu — gá mlčjm, on mi pak prst i s prstenem uřjznul. Hleďte, tato ruka má giž genom čtyry prsty, ale dosawád rozrážj tatarské zástupy. Dlaň má sice nenj takowá gako gindy, ale žiwot a srdnatost wám přinášjm tu samu.« — »Ať žige wládyka! ať žige Oščjk! zwolal Jan Lašč, muž ohromné twáře a dlauhých wausů. »Neyšťastněgšj člowěk ten, kdo gako gá a Bučáci pořád boguge, a wždy wjtězj. My honjme Tatary po Ukragině gako zubry po litewské paušti. Ať gę to na Dněstru, nebo na Dněpru, ať gę to u Perekopu aneb na Kapčaku, wšady ge zbigem. Tu nám padnau do rukau štjhlj krymštj hřebci, tu opět množstwj wězňů tatarských, onde zas penjze, střjbro, zlato a klenoty, neyčastěgi ale wlastnj gměnj, lid z Ukraginy, Podolj a Litwy, dawem zagat byw, šlechta, sedláci a tisjcero děwic pohromadě. Bratřj! wšecky swěta poklady gsau ničjm proti slzjm, které w takowé přjpadnosti nešťastnjci prolémagj! — »Vivat Lašč, vivant Bučáci!« zwolali besednjci; při tom zabřinčely čjše, zazwučela hudba, a opět bylo ticho. —

(*Pokračowánj.*)

O p r a w a.

W gednom z neynowěgšjch německých časopisů stogj náwěštj, že Franta Šumawský wydáwá slownjk *česko-německý*, a že někteřj mladšj literáti gednotliwé pjsmeny wzděláwagj. Naděgj se kogice, že časopis ten obšjrného rozšjřenj dogde, přáli bychom, aby se toto nedorozuměnj naprawilo: že slownjk ten ge *německo-český*, a že někteřj Čechowé z pauhé ochoty a dle osobnjho powolánj obstaráwagj co možná přiměřené wědecké názwoslowj. R.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. *Parish-Alvars.* — Znage dřjwe giž uměleckau dokonalost tohoto weleducha w řjši hudebnj, těšil gsem se na prwnj koncert geho, k čemu zwláště nemálo přispělo, že prwnj čjslo byla powěstná fantasie z Mogžjše, od něho samého skládaná. — Drnkawá wlastnost tónu harfnjho byla posud hlawnj záwadau, že se nástroge tohoto wjce gen k průwodu poutjwalo; wjme-li wšak, co genialnost na kytaře wywesti může, nebudeme pochybowati, že se to na harfě mnohem úplněgi podařj. Parish-Alvars ge dokonalým mistrem we swém uměnj, geho klidná tichost a mjr při hře mohl by mnohým za přjklad slaužiti. Srownáme-li gehé a Thalbergowu fantasii, shledáme i hned, že harfa a piáno, co se mechanických úloh týče, podobnými cestami kráčegj. Parish newywozuge nic obyčegného; geho tremolo, geho arpeggia, kde ruka ruku přegjmá, a předewšjm to piáno, gakoby garnj dechy strunami wanuly, gežto lehýnkým swezenjm se po nich wyluzuge, pak ten zwláštnj, přiloženau dlanj tlumený tón, nikdy mi z paměti newygde. — Druhé čjslo byla opět fantasie dle motiwu z opery: Lukrecia Borgia, w njžto brawúrnj stránka geho skwěle pronikla. Třetj pak duo od Parishe a K. Černého,

prowozowáno na harfu a Karlem Lewym na piáno. Celá pozornost byla tak upřena na powěstného harfenjka, že pěkná hra prowodnjkowa nemohla dle zásluhy oceněna býti. — Sidonie Saengerowa zpjwala arii z Torquata Tassa ljbým hlasem a dle dobrého náwodu učitele wlaského zpěwu. O býwalém miláčku Richardowi ostýchám se pronesti swé mjněnj, mage za to, že toho dne nebyl w dobrém rozmaru. Wšickni byli woláni, Parish wždy dwakrát co neyhlučněgi. Náwštěwa byla hogná. Konečně nemůžeme opominauti, s podiwenjm zmjniti se o harfě Parishowě co skwostném a wydařilém nástrogi z djlny anglické. B.

Ze Soběslawi. Kdo naše město po několik let newiděl, podiwil by se nemálo nad tolikými nowě powstalými budowami. Gakoby krásné kragině, w gegjmžto středu položeno gest, k necti býti nechtělo, snažj se rok po roce odstraněnjm starých, na překážku gsaucjch domů, a postawenjm nowých nádherněgšjch, wždy wjce a wjce úhlednosti a prawidelnosti nabýti. W tomto ohledu zwláště přičiněnjm weléctěného pana měšťanosty, Jana Domka, a zkušeného rady, pana Adama A. Černého, mnoho se u nás zwelebilo; několik starých, sauměr a pořádek rušjcjch domů se od obce kaupilo, pak buď docela odstranilo aneb na gich mjstě nowých, authledněgšjch postawilo. Ale netoliko o zwelebenj a okrášlenj zewnitřnj města našeho, nýbrž i o wzdělánj a ušlechtěnj obywatelů rowněž také chwalně se pečuge. Láska k wlasti a národnjmu gazyku utěšeně se zmáhá. Přičiněnjm pana měšťanosty gazyk český w úřadnjm gednánj značně se polepšil. — Nowě zřjzené diwadlo naše od obecenstwa hogně nawštěwowané, skutečně ku předu pokračuge a ku powzbuzenj národnosti pěkně přispjwá. Dne 12. listopadu m. r. dáwala se »Pramáti.« Zagisté nelehká to úloha pro diletanty. — Panna Antonie Buzkowa, kteráž neykrásněgšj ozdobau našeho diwadla gest a pilnostj swau i promyšlenau hrau nad giné ochotnjky naše wyniká, wyznamenala se i tenkráte w úkolu Berty. Zwláštnj také pochwaly zasloužil a zjskal toho dne pan Jan Mrázek (Jaromjr); i druzj spoluherci wšemožně ku zdařilému celku přispjwali. Po mnohém tleskánj a wolánj rozešlo se obecenstwo welmi uspokogeno. — O giných prowozených kusech posděgi auhrnkem zprávu podám.

L. W.

Z Pešti. Dne 25—26. prosince minulého léta slawil u nás sbor slowenský cjrkwe ew. augšp. wyzn. *úwod nowého zpěwnjku* do chrámu a ke službám Božjm s welkau nábožnostj a účastnostj. Kniha tato zaslaužj zagisté posornosti celého našeho českoslowanského obecenstwa, byť i gen gako literárnj úkaz a wýborný nástrog k rozšiřowánj mrawnonábožné oswěty mezi lidem.—Ewangeličtj Slowáci užjwali prwotně při službách božjch česko-husitských chorálů a knih, gegichž pozůstatkowé geště tu i tam we chrámowých a saukromných knihownách se nalezagj. Přede dwěma sty lety zhotowil, we swazku s mnohými Morawany a Čechy, slawný muž *Gjřj Tranowský*, zwláštnj knihu zpěwu, pod názwem *Cithara Sanctorum*. Kniha tato w běhu stoletj wzrostla náramně i cenau i tlustostj; k tomu mnohé pjsně gegj, ač samy w sobě wýborné, předce k času a k mjstu gakoby přiwázané bywše, ku potřebám našeho stoletj se giž nehodily. To cjtil giž důst. p. superintendent *Hamaljar;* proto začal na wydáwánj nowé knihy zpěwu pracowati; ale s geho smrtj asi před 30 lety usnulo i toto chwalitebné předsewzetj. Teprw u příležitosti poswěcenj důst. p. *Seberinilho* na úřad superintendenta we chrámě peštanském obrátil we známé i tisku podané řeči dw. p. *Jan Kollár* pozornost duchowenstwa na tuto welewážnau wěc s takowým prospěchem, že od toho času i samého obecného a newzdělaného lidu wšeobecná tužba a žádost po lepšjm Zpěwnjku se zmocnila, k gehož wydánj mnozj předkem i w testamentech swých obětě a podpory činili. Neyúčinliwěgi ugal se tedy této wěci důst. p. superintendent *Jozefi* spolu i s porozuměnjm důst. pp. superintendentů *Seberiniho* a *Stromského*. Wydáno tedy na wšecky seniorаty a cjrkwe prowolánj a pozwánj ku skládánj nowých duchownjch pjsnj. W běhu několika let shromáždil se znamenitý poklad k gegich uspořádánj. Důst. pp. superintendentowé s několika kněžjmi neyprwé do *Března*, potom do *Baňské Bystřice* a konečně do *Sw. Mikuláše* sešli se, kdež u tamějšjch Slowáků přjwětiwé pohostinstwj nalezli.

(*Pokračowánj.*)

Z minulosti.

Wýkaz stříbrného nádobj a giného nábytku, gežto se byl w bytu *Albrechta Wáclawa Waldšteina*, wéwody Friedlanského dne 26. unora 1632, den geho smrti, nacházel. (Ze zprawy generála Gallasa, G. M. C. Ferdinandowi II. zadané).

W otewřené truhlici: 12 mjs. 15 taljřů. 2 malé mjsy. 1 třjnohá pánwička. 1 uhelnjk. Též stříbrné pauzdro na láhwe zhola prázdné. 1 weliký portugalský kofljk. (Kofljk totiž z hljny portugalské, o němž powěra oněch časů bágila, že pukne, gakmile něgaký gedem smjšený nápog do něho se wlige; stál nad mjru mnoho peněz). *We weliké truhle*: 2 tucty pozlacených taljřů, bez gednoho. 12 welikých mis. 1 stříbrná pánwička. 2 swjcny. *W malé truhlici*: 5 welikých láhwj w pauzdře. 1 weliká láhew. 4 láhwičky. 1 krabice na cukr. 3 weliké pozlacené čjše. 18 mjs. 6 pozlacených taljřů. 1 slánka. 3 krabičky na kořenj. 2 malé krabičky bez wjka. 4 nože. 4 widličky. 2 ljžce. 1 nůž k rozkragowánj pečenj. 1 weliké pozlacené umýwadlo. 2 pozlacené konwe. 3 láhwe gsau prý w zamčeném pauzdře.

(Dokončenj.)

Katalog giřenek sboru skalického na letošnj rok wydáwá se zdarma we skladech Pospjšilowých.

České diwadlo.

Zegtra:

Hrabě Mikuláš Zrinský.

Truchlohra w 5 ged. od Körnera, přel. od Tomsy.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 9. 1. unora 1843. 10. r. běh.

Ecjn Ĝěrag.

(Pokračowánj.)

»Pryč smutné myšlénky!« zwolal Simeon Oleskowič, knjže na Slucku, pán nesčjslných statkůw; »alespoň geden chwjli weselé ztrawme! Zegtra pogedu s wámi na swém koni sněhobjlém honit Tatary a budu střjleti do hlaw moslemjnských, gako střjljwám žežhulky w letu. Dnes se radugme we smjchu a weselj při lásce a čjši — hudebnjci, pozor! Poslechněte páni a bratřj, gá něco zazpjwám.« — Na pawlanu sjně utichly wřeštiwé trauby, a genom fletna, s harfau wydáwaly swé gemné zwuky. Simeon pak zpjwal:

W autlé ljstky se rozwine,
Ge-li kwjtek mladý,
Časem ale ljstek zhyne,
Swadnau celé sady.
Pokud w kwětu žiwobytj,
Čj ge asi, čj ge
Krásné děwče gako kwjtj,
Kteréž otec kryge?

Na wýchodě ráno switne
We růžowé záři,
Brzy ale den odljtne
Na mladistwé twáři.
Pokud skwj se wěnec čistý,
Čj ge asi, čj ge?
Čisté děwče, poklad gistý,
Gežto otec kryge?

Úpj w kleci, postenáwá
Ta hrdlička skwělá,
Dychtiwě gen očekáwá,
Aby wyletěla.
Dokud kljcka uzawřená
Čj ge asi, čj ge —
Hrdlička ta přemilená,
Gižto otec kryge?

Přjgemná weselost rozhostila se na twářj wšech přjtomných, každý opakowal tu pjseň, gásánj a smjch byl wšeobecný. Gen Michal Bučacký, Žofiin otec, swěsj hlawu, mlčj a slzy mu kanau po zasmušilé twáři. Zakrýwat rukau obličeg swůg, aby nebylo widěti utrpenj geho; než sausedé to zpozorowawše wolali gednohlasně: »Pro Bůh! Pane starosto! Pane Michale! co ge wám! Wy se saužjte, wy máte trápenj, a my bodugeme u wás a weseljme se. Powězte při sám Bůh, geště máme meče, dowedemť pomstjt waši křiwdu. Gen powězte!« — »Ne, milj přátelé!« řekl Bučacký, gehožto šlechetná postawa a upřjmný hlas nawzdor geho přjkrým a diwokým způsobům wšecky přjtomné zagjmal. Nikoli. Bezděky gsem musil slze ronit, nebo wida waši weselost wzpomněl gsem si, že každý z wás má něco, co ho k swětu pautá, každý má doma něgaké potěšenj. Mně ale nic nezbylo na tomto swětě, gá gsem i w prostřed bohatstwj, kwasů a radowánek gako pták samotinký. Mimo hosty nenj žádný, k němužto bych srdce swoge přituliti mohl. Bratřj mogi gsau gako gá wždy gen w poli w stálém bogi, sestry mé zawlékli Tataři ze zámku Kaňowského do zagetj, manželka mi skonala w náručj, a tak gsem zůstal osamělý gako kámen při cestě.« — »Gakže?« zwolali hosté. »Kde gest společnjk wašich wogenských wýpraw, starý, statný Jurgo?« — »Jurgo!« ozwal se, powzdychna si starec. »Jurgo gest zrádce! hlawa geho čnj giž dáwno na křjžowé cestě. Což to newjte? On měl tagnau smlauwu s Ecjnem a s Tatary. Newjm, chtělli sám k nim utéci, aneb gim wydati zámek. Potrestal gsem zločince. Giž nežige.« — Ulekli se wšicknj přjtomnj bratři a přátelé, mluwili wšak dále: »Jurgau gste ale předce wšecko neztratil. Což giž we swém zámku nemáte žádné stwořenj, gežto byste milowal? Kde ge Žofie?« — I mlčel otec, twář se mu brzy zardě-

la, brzy opět zbledla, předce ale mlčel. — »Kde ge Žofie?« zwolal Lašč. »Giž ge čas, uwésti gi do swěta. W nj naleznete swé štěstj, gen si wyberte zetě. Přiwedl gsem wám swé syny, wšickni gsau mladj a statnj. Zde máte Simeona, genžto se tak skromnau pjsničkau o doerušku waši uchážj. Tolik mládeže rodem, gměnjm i chrabrostj wám rowné, máte okolo sebe, wyberte si gen, zagisté budete šťastni, a stářj waše uplyne pokogně při dětech wašich, a o dlauhé chwjli nikdy ani nezwjte. — Než kde gest waše dcera?« — »— Kde gest waše dcera?« wolali wšickni. »Kde gest Žofie?« — — »Tam!« prawil otec s auzkostným wzdechem, na stěnu ukázaw, kdežto wisel weliký křjž s obrazem Spasitele. I zachwěli se starci, zasmušila se mládež, a žádný se wjce tázati neosmělil.

4.

Byla temná půlnoc, nebe bylo pokryto černau chmurau, gen čas po čase zakmytl se blesk powětřjm, w gehožto swětle bylo widěti staré wěže Bučackých. Než kdo se w tomto pozdnjm čase taulá mezi hradbami? Zdáť se býti nepokogný — na sobě má mnišský oděw, dlauhý hábit a při pásu růženec. Teď stogj, a diwý, wášniwý geho zhled spočjwá wysoko w gednom zámeckém okně, w němžto swau spasitelnau hwězdu spatřiti daufá. — Než darmo tam zjrá — tmawo a smutno gest w okně, gako w geho mladistwé duši, w njžto trapná negistota strašliwě buřácj. Giž si newj žádné rady, geho cit udusil wšecken rozum, a s naděgj odlétá i žiwot. Podruhé obrátiw zrak swůg k oknu, newidj ho, neboť bolestná předtucha těžšjch ran zbawila ho smyslů. Neslyšjť giž ani hřmotu bauře, ani třesku hromu, genom w geho prsau gakýsi strašný hlas ozýwá se — hlas, kterémuž on rozuměti nechce. W tom přišel otrok, a postawil se před něg.

(*Pokračowánj.*)

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

W malé chwjli na to seděli otec i dcera wedle sebe u stolu. Před nimi wydychowala silná káwa z chatrného nádobjčka swau ljbeznau wůni. Starý držel w obau rukau zamodralý majólikowý šáleček s otlučeným kragem a srkal posilňugjcj nápog s takowau libostj do sebe, že bylo na něm widěti, gak wzácného před sebau hosta má. »Zaplať Pán Bůh!« wykluzowalo mu z ust téměř po každém polknutj, a twář geho leskla se ragskau blaženostj, když druhý šáleček dopjgel.

»Gen pj, tatjnku!« řekla Bětunka — »gá tu mám gešťě třetj šáleček pro tebe.«

»Ne, ne — zaplať Pán Bůh! zlaté djtě — giž toho dosti;« odpowěděl otec. »Když duše radostj oplýwá, netaužj tělo po kwasu. Ach mé dobré djtě — nám počjná rok nowý tak pěkně, že mi wšechno utrpenj minulých z paměti wylétá. Hleď gen, moge dušinko, abychme dnes hosty naše něgak uctili. S takowauto šťáwau pražených zrnek přigmau tušjm zawděk — naše milá sausedka ti půgčj tři čisté šálečky, a —«

»I neměg starosti, tatjnku! — chtěgj-li pánowé u chudoby hodowati, musegj wzjti zawděk tjm, co gim nemohaucj ruka gegj poskytne.«

»Zaplať Pán Bůh! — to oni také učiněgj; neboť mysljm, že gim ani tak dalece o hody neběžj, gako spjše o to, aby swé dobré srdce prowewili. Zwláště ten geden — děwče! gá newjm, co mi ta podoba z mysli wygjti nechce. Ten hlas — ty oči — ta celá twářnost — wšecko mi tancuge před očima a kus po kuse wyrůstá z toho postawa gisté osoby, kteráž by nynj snad práwě — tys nebyla geště mezi počtem pautnjků w tomto slzawém údolj, a matka twoge, ta dobrá duše, začala mi teprwa leskem krásných očj swých gako naděgná hwězda swjtiti. Ach, ti blazj časowé! — Gá byl tenkráte kapelnjm mistrem herecké společnosti, gežto letnjho času w Karlowařjch swé kausky prowáděla. Bylo to pěkné žiwobytj. Mysl byla geště mladá, perutě gegj lehké, pohybliwé a wysoko létawé. Gá nechodil po zemi, ale wznášel se po oblacjch; weškerý swět tonul okolo něho we swětle růžowém. Gá snil o zlatých hradech budaucnosti a myslil, že se léta přjštj giným okem na mne podjwati nemohau, než gak gsem si ge sám w duchu wytwořil. — Gednau z rána... geště se widjm... bylo to rozkošné, libodeché gitro — gá si wyšel za welikau lauku do boru, gjmžto se pjskem sypané stezky winuly. W hlawě i srdci zwučela mi nowá pjseň a průwodem zaznjwaly při nj ljbezné sauzwuky. Ale náhle přerušilo ge pronikawé upěnj; wedle pěšinky stál otrhaný pacholjk a plakal. Ruce měl před sebau sepnuté na prsau, oči geho tkwěly na mně, gako by se mne giž ani spustit nechtěly, usta geho se hýbala, gakoby mě byla chtěla prositi — ale slowa z nich nemohl wyprawiti. I přistaupil gsem k němu. Nebyl hezký, a neměl onu dětinskau pů-

wabnost, gakowauž děti w autlinkém rozkwětu člowěka bezděky gjmagj: ale z oka, z té wyhladowělé twáře, z celé skraušené postawy wyswjtalo tolik dobrosrdečnosti, že se mi srdce w hlubinách pohnulo. — Čj gsi? — Žádného. — Nemáš rodiče? — Tatjnek i maminka umřeli... Slowa geho probodly mě gako ostrý meč; gá zpomněl na swého otce a matku, ježto giž také w chladné zemi dřjmali.

(*Pokračowánj.*)

NOWONÁRODNJ.

1.

Nechť welebj Wlach swé ráge,
Dubowé nechť Němec háge;
My chwaljme láskau prawau
Wlasti naše nad Wltawau,
Slawná gestiť česká zem!

Českým zpěwem Balt pohanský
Zákon uslyšel křesťanský;
Českým mečem před Tatary
Obhágen byl rozkwět gary
Oswěty a swobody.

Dotud stogj pomnjk slávy
Nad Baltem i u Wltawy,
Tamto Čech swé woge ctjwal,
Zde domácj Umky wjtal,
Otakar a Karel náš.

Čech byl prwnj na půlnoci,
Co lil prawdy zář do noci,
Kterauž hágil Prokop statný,
Gjřj zastáwal udatný,
Pro niž wálčil český lew.

Ai, kde pjď ge české země,
Oslawenoť české plémě,
Wedeno gen prawem k bogi:
Wydobýti wlasti swogj
Práwo, čest a swobodu!

Čeho otec newydobyl,
Čjm swau wlasti neozdobil,
Po tom syn udatně sahá:
Ať se swatá prawda zmahá!
Toť wlastenců krásný cjl.

My strážnjci na západě,
Wěrnj wlasti, wěrnj wládě,
Gen se s srdcem k swému mégme,
Na zlost nepřátel nedbeyme,
Nemineť nás blahý čas.

České diwadlo w Praze.

Dne 17. ledna widěli gsme po několika letech zase gednau »*Blázinec w Dižoně*,« činohru we 3 gednánjch dle M. Karlowé přeloženau od J. N. Štěpánka. Hra tato náležj k oněm wýrobkům dramatické Musy, gakowé před několika málo lety desně po manděgjch z francauzských fabrik wycházely, a w giné způsobě gešťě podnes wycházegj. Ale při wšj swé wnitřnj nepřirozenosti mjwagj tyto plody předce tolik diwadelnjho effektu, že se téměř nikdy audinku swého neminau; a to gsme shledali také při nyněgšjm prowozenj »Blázince.« Rozmyšleně prowedl úlohu swau, šjleného Eberharda, p. Krumlowský a rozdělil se s p. Graunem a p. Forchheimowau (kteráž ostatně w okresu swém nestidlu, a gež gakausi nesnádau nebo nehodau k swé roli zawáta býti se zdála) o palmu toho wečera. Záslužně přispěli ale k zdárnému wywedenj též p. Kolár, Biel, Kaška a Ruber. Ukončenj gednotliwých gednánj a wšeliké skupenj byla malebná i rychle uprawená; wůbec musjme i weškeré sehránj pochwáliti, a wygjmagjce několik nehbých poklesků mezi dwěma starými sluhami hned w prwnjm wýstupu, můžeme toto předstawenj k zdařilegšjm nowého roku počjsti. —

We čtwrtek dne 19. ledna opakowal se: »*Duch času.*« Předstawenj bylo mnohem lepšj, nežli prwněgšj, a kdybychme se na diwadle našem gedenkráte těch časů dočkali, žeby se hry wjcekráte opakowati mohly, zagisté by mnohé stesky na některé drsnatosti a neuhlazenosti w celém prowozenj zmizely. Obecenstwo, ačkoli nehrubě četně shromážděno, se dobře bawilo. — P. Biel může Wáclawa k neylepšjm rolјm swým počjsti. P. Manetinská a p. Forchheimowá byly dokonalé. Mjsto slјbených, ale pro náhlé zchurawěnj p. Krumlowského neprowozowaných »*Obau šelem*« prowáděl se mazurek; hezký taneček, a dobře wypadl.

W neděli na to poneyprw: »*Turnag na Kráselowě* aneb: *Troge znamenj.*« Rytjřská weselohra w 5 gednánjch od F. z Holbeinu, přeložená od J. N. Štěpánka. Parádnj konjk pro herečku, kteráž swau mnohostrannost na odiw dáti chce! Také mezi ostatnjmi osobami této weselohry nalézagj se role, které se k wděčným počjtagj, a gelikož celá, na účinek sestawená hra i rozličnými průwody a rozmanitau zewněgšj uprawau hadána gest, nemohla se při dosti dobrém předstawenj účele swého minauti. — P. Manetinská hrála Elžběťu welmi pilně; p. Krumlowský byl gadrný Konrád a p. Grabinger dobrosrdečný, wěrný sluha. P. Kolárowi byli bychme trochu wjce bazliwcowy dobromyslnosti — gakýsi lehký komický nástin přáli. Mezi ženichy byl neylepšj p. Hille, posud (nemeyljme-li se) host na našem diwadle.

Dne 24. ledna: »*Karla XII. nawrácenj-se do wlasti*« — weselohra we 4 gednánjch dle Botha přel. od Kl. Pünera. Pamatugeme se, že tato weselohra s welkau oblibau na diwadle německém wjdána bývala, k čemuž arci negen wýborné zobrazenj gednotliwých, zde dosti přjkro se lišjcjch charakterů, nýbrž i uhlazené sauhránj wšech aučastnjků nemálo pomáhalo. O dnešnjm předstawenj nemůžeme to ale plnau mjrau řjci, a welmi často měli gsme při něm dlauhau chwjli — kde totiž p. Grau (Mukkebold) swau nad mjru rozwláčnau hrau rychlý postup celé hry zdržo-

wal a wšechen effekt rušil. Tak zkušený herec měl by předce powážiti, že se slabost paměti i přepłněnau hrau w každé roli ukrýti nedá. P. Biel (Karel) podal dosti zwedený obraz dobrodružného Karla, a p. Grabinger se rozenu pro úlohy gako ge dobromyslný nágemnjk Brok — gen škoda, že gsme i při něm giste slabosti pozorowali, ačkoliw se čemu diwiti nenj, gestli se člowěku něco lidského přihodj, kdyžto w neděli, auterý a we čtwrtek tři nowé a samé welké úlohy hráti má. — P. Forchheimowa byla roztomilá Ewička. — K. N.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Prahy. *Parish-Alvarsůw druhý koncert.* Dle spokogenosti, giżto obecenstwo při prwnjm koncertu slowútnému harfenjkowi progewowalo, byli bychom se 26ho hognĕgšj náwštěwy nadáli. Byla-li zwýšená cena toho přjčinau anebo cosi giného, totě wše gedno, wěc zůstane wždy ta samá. Parish-Alvars hrál dwakrát, a sice fantasii z Oberona a záwěrek, nazwaný *Rêveries*, oboge dle wlastnjho skládánj. Umělec znage wýhody nástroge swého, může sj neylépe skladby sám zřjdit, aby wýtečnostmi co neyskwělegi proniknul. Giných zásluh od koncertnjch kusů málo kdo požaduge. Neobyčegná dokonalost we hře, o njž gsme giž předešle se zmjnili, uspokogila i tenkráte obecenstwo, kteréž umělce pokaždé dwakrát wywolalo. — Karel Lewy hrál na piáno fantasii z opery »Lukrecia Borgia,« giž on sám komponowal. Gest to řjkage sestawenj několika tak zwaných Etudes, w nichžto se dosti přjležitosti nacházj, okázati obratnost hry a statné wjtězenj nad neobyčegnými obtjžnostmi. Tremolo bylo welmi čistě prowedeno. Beethovenowu sonatu do F pro piáno a pro roh prowozowal s Karlem Richard Lewy. Melodické částky přednášel Richard tak něžně, že se prawému zpěwu rownaly. Nicméně musjme wyznati, že gsme od něho wětšjch pokroků se nadáli. Kawatinu od Belliniho a pjseň: »Du bist mein Licht« zpjwala L. Bergaurowá welmi chwalně, zwláště po pjsni bylo hlučně tleskáno, giżto na piáně Karel a na rohu Richard prowázel. Kawatina ale obecenstwo nerozhřála; i bylo mi, gakoby wýraz citu gen z hrdla, a ne ze srdce byl wycházel. My máme teď we zpěwu ustálené téměř formy, gak se ten neb onen pocit wytknauti má; ale marné snaženj waše, tyto wzdechy nepohnau dušj. R.

Weliké neštěstj, gež letošnj neaurodau obywatele rudohorských osad potkalo, a nemagjcjch ani potrawnj zásoby ani žádného wýdělku, bjdau a hladem swjrá, wzbudilo zde weliké účastenstwj, a ze wšech stran scházegj se ubohým znamenité dáry — na penězjch, potrawě a šatstwu. Gako u každé giné přjležitosti, kdežto chudoba hlasu swého pozdwihuge, obgewugj welikomyslnj Pražané i nynj, dobrodinnost swau.

W několika dnech wygdau giž dáwno čekané »Thumsonowy počasy,« gežto w české werše uwedl *Fr. Daucha*. Gesti to Biblioteky klassiků čjslo II. Cena bude obnášeti 1 zl. stříbra, a na prodey budau krom pořádných kněhkupců také w nowém stawenj průmyslných škol w žitnobranské ulici čjs. 525, pak w Neklanské ulici (Ritelander-Gasse) čjs. 134, poblјž nowým alegjm.

Z Peště. (*Dokončenj.*) Znamenitěgšj zásluhy o zpěwnjk tento magj dw. pp. *Kuzmány, Chalaupka, Melzer* a *Hodža*, hned gako skladatelé hned gako pořadatelé. Hotowé djlo posláno pak do Pešti dw. p. *Kollárowi*, ku přehledu a oprawě, kde pak nákladem Trattnera Károlyiho tiskárny, kterému wýsada na 20 let dána, šťastně wytištěno bylo. — Zpěwnjk okrášlen gest přeutěšeným, w Norimberce u Mayera w oceli rytým obrazem. Obsah geho gest mnohem bohatěgšj, wšestrannĕgšj a našim oswjcenĕgšjm časům zúplna přiměřený. Řeč prawidelněgšj, weršowánj plynutěgšj než předešlého. Gsau pjsně w něm i na wšecky články wjry i mrawopočestnosti křesťanské, a při tom ohled brán i na přjrodu, ano též na národ. Cena geho lewná, totiž 1 zl. 15 kr. w. č., poněwadž někteřj dobrodincowé značné summy na geho wydánj obětowali, gako k. p. welkomožný p. dwornj rada *Sturmann* 1000 zl. w. č. Kniha tato w žiwotě Slowáků epochu učinj, gakož máme naděgi, netoliko z náboženského, ale i z národnjho ohledu. O by gen wšickni páni kazatelé a učitelé na wšeobecném uwedenj této knihy do wšech cjrkwj a škol snažně pracowali, a w tom snad od samého pospolitého lidu přewýšiti a zahanbiti se nedali! K žádánj by bylo i to, aby se kniha tato aspoň mezi domácjmi wjry w Čechách, na Morawě a we Slezku rozšjřila a tak apoštolkynj stala se taužebně žádané wzágemnosti. Prwnj wydánj, 18000 wýtisků silné, gest giž téměř celé rozebráno, a protož giž druhé wydánj chystá se, které za několik týdnů stereotypami tisknauti se bude. Kázanj při této přjležitosti od dwog. p. Kollára držané wygde we druhém k tisku giž připraweném djlu geho kázanj.

Jan Kadawý.

České diwadlo.

Zegtra:

we prospěch pana W. Grana,

poneyprw:

Hodina z půlnoci,

aneb

Pomsta lesnjho ducha.

Melodramatická hra we 3 oddělenjch dle W. Vogla od J. Pečjrky.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarších; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 45 kr., we kněhkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 10. 4. unora 1843. 10. r. běh.

Ecjn Čěrag.

(*Pokračowánj.*)

»Ach tys to, Čelbuğo!« wykřikl radostně mnich; »tys mne poznal, wylámal gsi mřjž, a wyrwal gsi se z wězenj.« — »Ano!« dj Tatar; »tebe Čiregů rozenče, tebe, slunce diamantů, poznal gsem i w šatu giaurů, wylámal gsem mřjž a přicházjm, abych poslechl rozkazy welikého chána. Staupniž noha twoge na čelo otroka swého, kaž, abych si odňal žiwot, a na mjstě padnu bezduch k nohaum twým, Ecjne!« — »Čelbuğo, pamatugeš se na ty časy, gak gsi mne mezi stádami krymských konj učil střjleti z luku? pamatugeš, gak gsem se pozděgi w stepách Kapčaků dělil s tebau o poslednj kausek potrawy? pamatugeš, že gsi sám gediný u mých nohau spáwal? — pamatugeš, gak gsme spolu padli w ruce giaurů, a gak gsem gá na tě pamatowal? Čelbuğo, gá nechci staupit nohau na twé čelo, nežádám twau krew: ale powěz mi upřjmně prawdu, powěz, kde gest dcera Bučackého — kde gest Jurğo?« — »Cháne můg, swatá krwi Čiregů! Jurğo gest zabit a dcery Bučackého wjce nenj. Jurğo se měl podle úmluwy při autěku s tebau shledat na břehu Bóhu, on ti to sljbil, i chtěl splniti slowo. Než běda! —Tatar, gehož gsi byl wyslal s poselstwjm o dnu a hodině segitj-se, padl w ruce Bučackých. Úmluwa byla prozrazena. Nadarmo máčel starec slzami nohy swého přjtele, nadarmo wzýwal nebesa za swědky swé newinnosti; zableskl se meč a hlawa geho odletěla od trupu. To bylo pláče w zámku! — posawad ho slyšjm w hlaubi duše swé. Widěl gsem, gak šel starosta do komnaty dcery swé. Dlauho bylo slyšeti pláč a prosby, potom došlo mého sluchu tak zaufalé wykřiknutj, žeby i nebesa bylo proraziti mohlo. Pak přigel černě pokrytý wůz, gako bywagj máry giaurů; do něho sedl náš anděl, w slzjch ztopená Žofie, a newljdný otec. Ach cháne! — ach Ecjne! oni zageli do wěčné řjše, odkud se pak Bučacký nawrátil sám a nepokogen a o swé dceři pod trestem smrti mluwiti zakázal. Od toho času bylo diwoko a pusto na zámku. My prwé wolni gsauce, necjtjce uwězněnj, byli gsme uwrženi do podzemnjch děr, a těžká pauta tjžila ruce a nohy naše. Neboť giž tu nebyl anděl, kterýž by nám byl alespoň na chwjlku swobodu byl wrátil. Ale ty gsi přišel, Ecjne; potři to plémě newěrné. Rozkaž gen, a sta twých poddanných, we sklepjch tohoto zámku se swjgegjcjch, wylámau se a uchopj zbraně. Allá a prorok! oheň a zkáza budiž našjm heslem. Ty wšak se třeseš, slaupe našj ochrany; tobě ruce zdřewěněly, ty gsi bez sjly, pocházj tě mdloba.« — »To nic nenj,« řekl Ecjn pokogně a tiše, gako giný člowěk. Wšecky bauře w geho duši náhle zumjraly a gen gedinká tagná, nad zločin černěgšj myšlénka zcela geg opanowala. Čerw neštěstj požjral mu srdce. — »Nic!« — prawj; »wrať se do wězenj swého a powěz spolubratrům, že za tři dni budau w Krymu. Teď mi gdi z očj, ať tě giž newidjm; odstraň se; gá na tebe ani pohleděti nemohu, neboť hlas twůg gest pro mne ukrutný. Odpusť mi, milý Čelbuğo, ty sám newjš, gaká slowa gsi pronesl. Ani nečekey a utec!«

Čelbuğa odešel a mnich tu geště pozůstawšj chodj po hradbách, w okno ale giž nehledj. Dychtiwým okem hledá blesk po černém nebi, sluch napjná po hromowém třesku, těšj se z rozbauřených žiwlů, a opět cjtj w sobě odwahu, opět cjtj w sobě bywalau sjlu. Wšecky city rozněcugj se w geho duši, genom láska k ctnosti umjrá w něm na wěky; neboť giž nenj na swětě bytosti, kteráž by ho tjmto pautem k člowěčenstwu pautala.

5.

Bučacký. Sotwa že gsem wás, otče duchownj, wyrwal z rukau tatarských — sotwa gste s námi několik dnj pobyl, a giž nás chcete na wždy opustiti?

Mnich. Požehnánj boha neywyššjho buďiž twému domu, pane laskawý! Gá gsem mnoho zkusil od newěřjcjch, genžto mne na cestě olaupili, průwodnj mé sluhy klášternj pobili, mne pak gen proto na žiwě nechali, aby se mi rauhati mohli. Gá pak gsem stále se modlil, a naděge mne neopustila. Nynj děkugi Bohu, a do smrti děkowati nepřestanu, že gsem wámi wyswobozen z těžkého a hanebného otroctwj. Než ačkoliw gsem tak mnohá dobrodinj zakusil na zámku, musjm se giž předce nawrátiti do klášteru.

Bučacký. Zůstaň s námi, duchownj otče, twá pokora a pobožnost, připomjná mi na swaté otce prwnj cjrkwe. Gá ctjm twau bohabognost a s tebau gediným přál bych si žiwu býti, neboť ty bys mne wedl cestau cnosti a kázně. Zůstaň u nás, otče!

Mnich. Odpusť, pane laskawý! W Sedmihradech gest můg klášter; tam gsem přisahal Bohu před bratry a před oltářem, tam gsau moge powinnosti, a odtamtud budau modlitby a slze moge neustále plynauti w tuto stranu.

Bučacký. Gá gsem tak samoten na swém zámku! Žádného nemám pro swau útěchu. Tys gediný, gehož bych si zwolil. Tys tak tichý, miluješ samotu a stranjš se lidj gako gá. Celá twoge powaha zdá se býti mau wlastnj. W tobě nenj nic cizjho; často se mi zdá, gakobych tě giž byl někdy znáwal, gako bysi byl se narodil w mém domě. Teprw několik dnj gsi u nás, a gá gsem tě giž tak dobře poznal. Otče, nezůstawug mne o samotě, gá potřebugi twé pomoci.

Mnich. Pane, tobě děkugi swůg žiwot, a geště wjce, neboť tys uchránil poswěcené moge raucho od potupy nepřátelské. K duchownj pomoci gsem wždy pohotowě, ale opustit tě musjm. Genom chtěg, a pocjtjš sladkost žiwobytj w lůně swé rodiny.

Bučacký. W lůně swé rodiny! — Otče! ty newjš, co gsi wyřknul; — otče! učiň, aby mi gi Bůh dal, aby mi gi wrátil! Gen gedno stwořenj ať mi nawrátj, a gá budu šťasten! Otče, nezpomjney mi na mau rodinu, nechcešli, abych pošel trápenjm.

Mnich. Co ti Bůh wzal, wzal ti gistě s twau wůlj, pane laskawý! nebo gsi to sám zhubil, po čem nynj tak truchljš.

Bučacký. Otče! ona tomu sama chtěla — gá se gj nemohl protiwiti. Onať byla má gediná naděge, krásná gako anděl, ba geště mnohem krásněgšj. Před nj padala na kolena ozdoba našj kraginy, mládenci statnj a urozenj, ona wšak ode wšech odwrátila zrak swůg. Otče! ty se třeseš, bledneš, zakrýwáš swé oči, a na twé twáři gest widěti diwoký gakýsi pocit!

Mnich. To nic nedělá, pane můg! mnau tak pohne každé neštěstj. Odpusť mému rozčilenj! Tedy gest to prawda, že gest twá dcera tebau....?

Bučacký. Mlč, otče! ani slowa wjce o nj! Stalo se... A ty, gak widjm, gsi ta zmjge, genžto by wšecka tagemstwj ze srdce mi wyssála. Gá bych při tobě neměl nic wlastnjho. Ne otče, gá potřebugi genom útěchy, a chci, aby někdo zničil mau pamět.... Ale běda tomu, kdo se dotkne hlaubi duše mé! Otče, to byla genom okamžitá slabost, gá tě nechci zdržowati. Ach hůře gest, s lidmi nežli samu býti! Geď, koně na tebe čekagj — s Bohem otče, snad se někdy geště uwidjme....

Mnich se poklonil, odešel, sedl na wůz, a koně ho odnesli; i letj powětřjm gako pták, gako wjtr, gako blesk, a obrátiw oči k zámku, patřj na zelené waly, wysoké zdě a černé bašty z hrubého kamenj; widj lesknaucj se okna, množstwj lidu, praporce, zbraň a koňstwo. Spanilý obraz hluboko wrytý w geho duši uhasjná w temném mlčenj. Teď se ohljžj, a z geho ust se wyřinau mocným hlasem slowa: »Mezi neykrásněgšjm kwjtjm gsau hadi neygedowatěgšj! ale neysilněgšj wýmluwnost panuge tam, kde gest neyméně hlasů, a neyhrozněgšj smrt, kde wrah se usmjwá. Surowý otče, tys prolil krew wlastnj, a swědomj rozžjrá duši twau, hledáš pokoge, mlčenliwosti — máš ge mjti. — Malau chwjlku geště, a gá nasypu na twůg hrob zřjceniny twého zámku. Než, to gest wšecko málo! Ona nežjge. Gak daleko widěti wůkol twého zámku, gak daleko na této zemi žigj giaurowé; wšickni bez wýminky musj u mých nohau duši wydechnauti, a to bude můg poslednj kwas, má poslednj rozkoš!«

Minula chwjlka, a geště chwjlka, a zámek giž zmizel z geho očj. Wůz uháněl, ale opodál w trávě plazj se lidé gako hadi. Gegich zrak gest bystrý, ucho napnuté, w rukau magj luky, a po boku palaše. Čekagjť na znamenj. Pokynul mnich, a zástupy Tatarů se hrnau kolem něho. Hle! on

odhazuge šat, na hlawě má turban wogenský, po boku šawli, a pod sebau wranjka. Hluk tisjcera hlasů odrážj se od oblohy. Běda ti, Ukragino, tento hluk gest pro tebe wýrokem smrti!

(*Dokončený.*)

GEZDEC PŘED BOGEM*).

(Dle Hauffa.)

Chwjlku gen
Trwal blahokrásný sen;
Wčera cwálem po rowině,
Dnes giž z prsau krew se line,
Zegtra klesnem w chladný hrob.
Tra la la, la la la.

Twá mladost
Pominula kwapně dost;
Twáře, gež se pyšně skwěly,
Gako z růže kwět se rděly,
Swadly ach! giž na wěky.
Tra la la etc.

Což se bát —
Má se wůle Božj stát!
Zapěgte gen českau pjseň,
Neleká mě wálky tjseň,
Padnu rád co statný rek!
Tra la la etc.

R.

Uctiwá žádost k Čechoslowanům w ohledu G. G. Augusta Longina knjžete z Lobkowic, na gaře r. m. w Pánu zesnulého.

Dobré žiwotopisy slowem i činem slawných mužů a žen, gak dalece na děginnau prawdu se zakládagj, gsau ljbeznými obrazy, u nichž oko národu milerádo prodljwá. Mnohý ginoch wznešeného ducha, mnohá spanilomyslná djwka ge pozorugjce, po činech blahoděgných zataužegj, welké aumysly w nich probleskugj, genžto ge ke skutkům poduěcugj. Pakli *dobro* člowěka dle ducha i těla pronikage zagjmá, *prawda* swau milau shodau pauze gen hlawu, *krása* pak cit dogjmá: tedy dobro člowěčenstwu a geho národům welewjtané a přežádaucj gest. Z toho následuge, že dobru před krásau i prawdau prwé mjsto náležj. Tjm chci toliko řjci, že onen člowěk wýše stogj, kterýž ušlechtilými činy řjši *dobra* rozmnožuge, nežli onen, kterýž rozmnoženj *prawdy* nebo *krásy* za úkol swého žiwobytj, nedbage o ráznost osoby swé, sobě uložil. Děgepis a před námi ležjcj zkušenost nade wši pochybu dokazugj, že u welkém pohybowánj děgů ani bystrá hlawa, ani genialnost, ale welký ráz ducha rozhodugj. Že welký ráz člowěka opět z welkých gen myšlének, genžto wůli k činům pudj, wyplýwá, dokazowati netřeba; gelikož slabá hlawa neboli slabý duch welké idey nepogjmá. Prawda, že mnozj, wšj idey prosti, toliko ze soběctwj za sláwau a marnostj do činů se hnali, a mnoho slawného wykonali. Že pogem slá-wy ge rozličný, že sláwa rozmanitých stupňů má, že lidé wšeligak po sláwě taužegj, že co geden wěk za slawné wychwaluge, druhý opět tupj atd., wykládati netřeba; ale to prawjm, žeby Čechoslowané po takowé sláwě taužiti měli, by potomkům pěkným přjkladem w každém ohledu býti hleděli, na něž by se potomci, wespolek se k dobru podněcugjce, milerádi a wděčně odwoláwali.

Komuž maudrému neznámo, že u nás chorá mysl, newlastenectwj a mdloba deraucjmu-se cizinstwu bránu otwjragjc, naše wychowánj tak wede, že o Francauzjch, Angličanech, Němcjch, Wlašjch, o Hellenech, Řjmanech, starých Israëlitech atd. nad potřebu wjce wjme, nežli o sobě samých, co neybližšjch a neydůležitěgšjch? Tjm se pro sebe samy i pro wlast ztrácjme a sebau opowrhugjce konečně do samowolného aumrtj padáme. Gaké toho smutné následky gsau, každému bystřegšjmu wědomo. Strom se gen wlastnj mjzau zelená, národ genom swau národnostj prospěchu a zniku nabýwá. Když gedincowé přjkladně we wlasti i za hranicemi wlasti wynikagj, nemalé potěchy a posily národ z toho mjwá. Gak mile tito a takowj gedincowé gako hwězdy osudem uchwáceni zapadnau, geť swatá powinnost naše, w dobré a žiwé paměti wšelikým způsobem ge zachowati.

Z důwodů těch pokusil gsem se, od mnohých wážných mužů powzbuzowán, žiwotopis slawného a o rakauskau řjš a wlast wysoce zaslaužilého knjžete A. L. z Lobkowic dle swého způsobu sestawiti. Než rozsáhlost působenj, wzdálenost děgiště činů geho z gedné, netečnost býwalých podřjzenců z druhé strany způsobily mi w žiwotopise mezer, gež bych milerád wyplnil, abych welewážným Čechoslowanům cosi poněkud auplného podati mohl. Protož se, řádkami těmi k upřjmným ctitelům slowútného knjžete Lobkowice w Čechách, Haliči, na Slowensku a we Wjdni we wšj uctiwosti prosebně obracjm, aby mne w tomto podnikánj ku sláwě našich wlastj podporowati sobě neobtěžowali. Za gegich laskawost wděčnau přjpomenkau weřegně se w žiwotopise poděkugi.

Kdožkoli co o slowútném knjžeti A. L. z Lobkowic wj, nechť to krátce we slowanštině nebo w němčině nebo w latině, t. g. na gaký gazyk zwyklý gest, krátce a zřetelně spjše. Pro snadněgšj upomenutj krátce toho se dotýkám, coby wjtané bylo, ale nikoho w ničem neobmezugi.

Cokoli způsob wychowánj geho, wýraz smýšlenj, gednánj oznamuge, wášně a náružiwosti nakresluge, slowem: ducha geho progewuge, bude welmi wjtané. K tomu aučelu wšeligaké přjhody, powjdky, rozprávky, průpowědi, wygádřenj přjležitostné, progewené zásady, přjslowj atd. wýborně poslaužj. Dále, gak pogednáwal s lidmi wůbec? gak gich w žádostech podporowal? Gaké bylo gednánj geho saukromné? Gak zastáwal prawdu a práwo, co učinil pro krásu, a gak šjřil *dobro*? Co podniknul pro umy a wědy? a gak dalece ge ctil a milowal? We wšeligakých úřadech byw postawen, gak nalepšowal wychowánj mládeže, náro-

*) Hudba k této pjsni od Veita welice se ljbila našemu obecenstwu, pročež podáwáme tuto český překlad, přegjce si, abychom gi co neydřjwe w čtwerozpěwu se zborem uslyšeli. Přek.

du, t. g. gak si wšjmal škol, ústawů, kostelů, co činil pro weřegné blaho, gak nalepšowal hospodářstwj, stěpařstwj atd. Zda-li okrasowal kraginy, města? Gak dalece dbal o národnj gazyk a literaturu geho? Gak se měl ku swým poddaným, služebnjkům, úřadnjkům? Gaké cesty a kam po Ewropě we swém mladictwj konal a k čemu se duch geho neywjce obracel? Gaké cesty po rakauské monarchii konal, gak a čeho si wšjmal? Přjhody na cestách, gaké pocty se mu wšudy činily? gaké básně mu podány byly atd. Gak zásluhy odměňowal a nedbalost káral? Co wše pro hornictwj a mincowstwj w rakauské monarchii učinil, co a gak polepšil? Důležitěgšj dopisy neboli psanj, pogednánj geho wlastnoručnj atd. welmi by nám posloužily. Konečně co se kde pro geho památku giž učinilo, a co se wůbec o něm myslj a mluwj.

Látka tato nechť se na Slowensku p. Dr. *Lud. Štúrowi,* prof. českoslow. řeči a literatury we Břetislawě (Prešporku), w Čechách p. *Jarosl. Pospjšilowi,* wydawateli Kwětů w Praze, we Wjdni p. Dr. *Matěgowi Kawkowi,* pěstaunu G. G. Giřjho mladého knjžete z Lobkowic, synu w Pánu zesnulého knjžete A. Longina z Lobkowic, w Haliči p. Dr. *Janu Chlupowi,* prof. statistiky we Lwowě, dobrotiwě doručj, kteřjžto gmenowanj pánowé gi dále na patřičné mjsto laskawě dodati neopominau. Při tom se též uctiwě žádá, by páni ctitelowé a zasjlatelé swé gméno, charakter, bydlisko zřetelně na zaslané přjspěwky napsali. —

Kdyby mne někdo námjtkau osočiti chtěl, proč žiwotopis knjžete sestawugi a ne raděgi někoho giného, geuž ku wysoké šlechtě nenáležj, protože šlechticowi wysokého a bohatého rodu weleslawnu býti snadno gest, — tomu odpowjdám následně: Gako neobyčegné schopnosti neboli genialnost ducha, krása těla nižádnému člowěku důstognosti nepřidáwá, protože mu gich beze wšj zásluhy přjrodau darowáno bylo: podobně šlechticowi wysoký rod a bohatstwo, přjzniwým osudem beze zásluhy přidány, slávy a důstognosti nedodáwagj. Ale kdo swého přjzniwého osudu, swé genialnosti k rozmnoženj dobra i blaha mezi swými bratry — rozmařilosti, leniwosti, nemrawnosti se nepodaw— maudře upotřebuge, zagisté w tom swé zásluhy mage ucty a slávy, hoden gest. Že slowútný a děgný knjže A. L. z Lobkowic, co statečný Čech, po hračkách nebažil, swého postawenj, o pohodlj nedbage, přjkladně použjwal, lidem dle možnosti bez odkladu pomaháwal, swých kraganů sobě wysoce wážiw milerád gim, pokud lze bylo, wšady nápomocen býwal — každý, žiwotopis geho čjtage, radostně se přeswědčj.

A konečně by nám na idey a činy bohatý pantheon slowútných, we wšelikém stawě a powolánj bywšjch Čechoslowanů, maudře sestawený zagisté welmi prospjwal. Že českosl. národ od Šumawy až za Tokay, mjnjm totiž Čechowé, Morawané, Slezáci a Slowáci, co bratři gednoho hlawnjho slowanského nářečj, mnohými slawnými a o naši řjš wysoce záslužnými mužemi a ženami se honositi mohau, ano i magj, nikdo z welewážných Čechoslowanů pochybowati nebude.

We Wjdni, w ledau 1848. Frant. Cyril Kampeljk.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Prahy. Z gistých pramenů dozwjdáme se, že o zbohacenj našj literatury neunawně pečugjcj, oblibený básnjk náš, *W. J. Picek,* u wydáwánj básnj, gichžto prwnj swazek w rukau máme, pokračowati bude a geště w běhu tohoto roku druhý swazek tiskem wydati hodlá. Můžeme se nadjti, že toto nowé wydánj rowněž tak wjtané bude, gako přwnj, a že ohledem obsahu i nákladu, wydánj prwnjmu se wyrowná a snad i nad ně wynikne. Kéž by též *Přátelstwj,* gež w rukopisu chowá, tiskem wydati se odhodlal! Gest to 100 básnj osmnáctiřádkowých, slohu sličného, obsahu zagjmawého, na způsob tolika ljstků přátelských. Welmi by se nám pracj tauto zawděčil. H**.

Na statku *Giřičenském* (Köhlenborf) w Prachinsku panuge powěst, že w půdě samého statku poklad se nacházj kterýž rok po roce o krok dále k Šumawě se bljžj. Mnohokráte prý lidé ten poklad zdwihati chtěli, nikdy se to ale nepodařilo. — Magitel statku má skutečně kljč od toho pokladu, který se wždy při prodegi nowému pánu, gakožto kljč Giřičenského pokladu, podáwá. Na kterém mjstě ale ten poklad ležj, newj žádný. Škoda že zakljnači a kauzelnjci giž nepanugj, pro ty by tu byl kus práce! J. A. G.

Z Berljna oznamugj wšechny zprávy, že bratřj Lehmanowé se swau společnostj ruských tanečnjků a pantomimů weliké pochwaly nalezagj. Za několik málo neděl přigedau do Prahy a budau představenj swá dáwati w nowém diwadle Stögrowu. Gsme žádostiwi spatřiti, gaké obliby tady naleznau.

SWĚTOZOR.

Dle neynowěgšjch zpráw z Petrohradu byla na tamněgšjm welkém diwadle po pět a dwadcáté dáwána nowá, původně ruská zpěwohra w pateru děgstwj se zbory a tanci, w hudbu uwedená od M. J. Glinky, pod názwem *Ruslán a Ludmila.* Byla prý přigata s náramným nadšenjm a p. Glinka při prwnjm představenj po třikráte wywolán. Časopisy gako o záwod chwálj tento genialnj wýtwor, kladauce ho po boku neywýtečněgšjm pracjm tohoto druhu. Referent Sewernj Wčely takto se wygádřil: Pan Glinka stal se chlaubau národu našeho a my daufáme od geho znamenitého nadánj plodů, gimiž národnj hrdost naše se welice powznese. — B.

K neyznamenitěgšjm ústawům w Pařjži náležj dozagista knihtiskárna p. Boulé, kterýž welmi důmyslně wěku nyněgšjmu rozumj a dobře z něho kořistit umj. Knihtiskárna geho podobá se ohromné fabrice, w njžto tři parostroge pracugj. Z ústawu geho wycházegj denně troge nowiny, a mimo to obstaráwá tisk asi 50 nowin a časopisů wenkowských. Wypočetl totiž wydawatelům nowin po wenku, že by laciněgi účele swého dosáhli, kdyby listy, gežto swým čtenářům u wýtahu z pařjžských podáwagj, hned i w Pařjži obstarati dali, a také tiskne padesateré nowiny gednau formau, genom že názwy změnj a poslednj stránku nowin čistau nechá, na kterauž pak teprwa po wenku domácj nowinky a zprávy se wytisknau.

Časopis tento wychází we středu a w sobotu po půlarších; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 11. 8. unora 1843. 10. r. běh.

ODSAUZENEC.

W kasamatech, w tuhé wazbě,
  Sedj starý Wolhynin,
Zegtra musj kulkau padnaut
  Wolné stepy pyšný syn.
Wjna má i kytek, peněz —
  On wšak diwně na to hledj,
Smutně statné wausy hladě,
  Gežto se mu na rtu šedj.

Nawštjwit ho přigde geho
  Starý strasti spoludruh,
Z gizew, z knjrů slze stjrá,
  S pláčem zwolá: »Těš tě Bůh!«
Spadneť mu i slza, wšak se
  W knjru kryge, gako studem,
Že na twář tu gizew plnau,
  Hrdau přišla pauhým bludem.

»Že gsem zabil oficjra
  Člowěk by tu wztekem puk!
Řjct mi, že gak židák gedu —
  A tak holobradý kluk!
Psů mi nadat! — Gá byl také
  Oficjrem! — hrom a peklo!
A to klauče w twář, w mé gizwy
  Čestné bičjkem mě seklo.

Bratře, ty mě musjš střelit!
  Swatau's kulku sobě lil
Z olowěných matek Božjch —
  Geště gsi gi neodbyl.
Měla to být ňáká rána!
  Teď mne střel nj, až si kleknu
Před swau gámu otewřenau,
  A swůg otčenášek řeknu.

Na prsau řád z ran giž nesu,
  Gegž mi křjžem ocel wtal;
Zde mě smrt giž ponačala,
  Nademnau když orel hral;
Sem mě musjš zase střelit,
  Nemusjš se terče stydět,
Až geg nad tlukaucjm srdcem
  Červenat se budeš widět.«

Bratr wyndal z ňader kulku,
  Bratra w gizwu celowal;
Ljbánjm ta růžně zkwetla;
  Kulku gemu w ruku dal.
Ten gi s úsměwem potěžkal,
  Při tom sobě w oči hledj,
W náruč padnau, rozplačj se
  Orlowé dwa stařj, šedj.

Za swjtánj tré ran padlo.
  Děti! padl otec wáš,
Wy to newjte a rannj
  Modljte se otče náš!
Doma, daleko w swé chyši,
  Ty dwě neymladšj to wědj;
Třikrát na okno tlauct slyšj:
  »Matko, tatjk oknem hledj!«

W. Nebeský.

Ecjn Gěrag.

(*Dokončenj.*)

6.

Giž gsau rozpuštěni gezdci po Ukraginské zemi. Dlauhým dawem, gako gedinký řad, gako rozlehlý les hrnau se Tataři, a w čele gich Ecjn. Hučegj bubny, řinčegj rohy a trauby, atlasowé praporce a černé bunčuky plápolagj powětřjm, koně řechtagj, a křik wogenský rozléhá se po širém poli. Hrůza kráčj před Ecjnem. Bohatj a chudj lidé zanechawše domy i paláce utjkagj před njm. Mladj a stařj, ženy a děti blaudj po obšjrné rowině, autočiště hledagjce před smrtj. Wšady gsau genom slze a nářek, zmatek a zaufalstwj. — Za Ecjnem ale panuge celau kraginau hrobowé ticho. Města i wesnice hořegj rudým požárem, po cestě ležj rozwlečené mrtwoly bez šatu a bez naděge pohřbu, a hegna drawých gestřábů wznášegj se nad zpustlau, popleněnau a wydrancowanau zemj. Padl i zámek Braclawský;

na kopci při Bóhu kauřegj se zbytky sesutých zdj a swalených bašt; gen gedna sjně dosawád neporušena pozůstawšj gest zřjdlem wšeho neštěstj, wšeho zaufalstwj. Žádného nenj widěti, žádný hlas se neozýwá. — Kde gest pán? kde geho sluhowé? kde mužnj bogownjci? Wšickni gsau nagednau takořka za žiwa pochowáni. Rozwaliny ge krygj. —

Wjtr šumj po rozsáhlých stepách, a Ecjn se u prostřed swých nesčjslných ord na koni wypjná, twář geho gest zkřiwena ďábelským smjchem; kdykoliw pohledne před sebe, zachmuřj se čelo geho; pohledneli za sebe, rozgasnj se ljce geho. Sotwa že ukáže na wes, giž stogj w plamenu, sotwa ukáže na zámek, gsau z něho zřjceniny a giaurowé wšickni ležj bez ducha.

Na široké pláni bělj se geště klášter, gako labuť na siných wodách; geho wysoké wěže strmj k obloze, a křjž se dotýká oblaků. Což ho Ecjnowo oko nedostihlo? či snad strážný anděl ukryl swatý tento stánek před očima newěřjcjch? aneb wštjpil nepřemožitelnau bázeň w srdce Tatarů, že se neosmělj w tuto stranu přibljžiti se? Zastawj se chán, ohljdne a podiwj se, že ho dosud nezpozorowal. Což nespadne křjž na pohled geho oka? či gest to snad hrozba Božj aneb mjsto čaroděgské, gehožto se Tataři lekagj? — I dal znamenj chán, sám se w tu stranu obrátiw; tu zasténá země, prapory se zachwěgj, a w neywětšjm chwatu ženau se wšecky zástupy za wůdcem. W okamženj gest klášter obklopen gako mořem hlaw tatarských, gimžto nic wjce w chodu nezbraňuge. Hřbitow gest otewřen, a na něm gsau náhrobky, křjže, kwjtj a stromy. Ze zamknutého kostela slawně ozýwá se dutý hlas warhan. Na dwoře nenj žiwé duše, gen na wysokém klášternjm pawlanu stála, gako socha, ženština w černém řeholnjm rauchu a černém záwogi, w prawé ruce držjc křjž. Pod tjmto znamenjm ráda chce umřjti; ona smrt neočekáwá, nýbrž sama wstřjc gj wyšla. Uzřewšj gi Tataři, zawyli pronikawým křikem, a mraky střel se řjtily ze wšech stran na ubohau ženštinu. Klesla bez smyslů, krew zalila poswěcené raucho. I podiwilť se Ecjn, že se člowěk, že se djwka směla odwážiti s takowau srdnatostj očekáwat gegich přjchod. U prostřed hřbitowa zastawil chán swého bugného oře, rozkázal, a hned mu poddanj a druhowé geho přinesli na rukau tělo řeholnice, tisjcerem šjpů probodané. Giž gest mrtwá, a geště tuhá ruka křjž ku prsaum tiskne. Položeni gsau ostatkowé gegj k nohaum wůdcowým, a Ecjn, pán nad miliony, pán nad žiwotem i smrtj wšech obywatelů Ukraginy, Podolj a Litwy, pohledne na mrtwolu, zachwěge se, wlasy se mu zgežj, twář mu zbledne, a on hlawu si w plášť zahaliw utjká nazpět. Za njm běžj plukowé, za njm weškeré wogsko gako hromem omračeno pádj k černým lesům do wlastnj kraginy. I zasténá země, pjskowý mrak zakrýwá zástupy a žádný z utjkagjcjch netraufal si nazpět ohljdnauti, nýbrž stále uháněgj. W dálce gest gich widěti, gako černé mraky, gako černý pás, posléze ale gako pohyblíwý bod mizj w zelených stepách.

Rozličné powěsti roznesly se mezi lidem w Podolj a Ukragině. Někteřj prawili, že gakési čáry zahnaly nepřátely. Ginj bljže kláštera bydljcj swatoswatě twrdili, že pohan rukau Božj zázrakem gsa dotknut opustil dobytých kořistj a utjkal strachem, a opět ginj gistili, že Ecjn pomátw se na smyslech, tak náhle a neobyčegně dobytau zemi opustil. A tak si každý wykládal autěk Tatarů dle swého domněnj; žádný ale newěděl, že řeholnice položená k nohaum Ecjnowým byla Žofie, dcera Bučackého. . . . .

Z Šabranského B. Ljman.

Napoleonowi pobočnjkowé.

6.

Do Pařjže se nawrátiw, naleznul Napoleon wšude strašliwé stopy minulosti a geště strašliwěgšj obáwánj se budaucnosti a gegj negistoty. On sám, ač při obleženj toulonském tak wýtečné služby wlasti byl wykonal, potkáwal se wšude s nesprawedlnostmi přetrpkými, ani auřadu, ani wlastnjho gměnj nemage, aniž giných pomůcek znage, stjsněn gsa chudobau swé rodiny, w Marsilii zůstawené, a skljčen churawostj, poslau ze zármutku, gehož se ani důwtip welikého muže w 25. roku stářj ubrániti nemůže, tráwil sjlu swau marnými náwrhy, neyraděgi stranu kragin orientských.

»Bylo by to předce krásné,« prawjwal usmjwage se, »kdyby se chudý Korsičan králem jerusalemským stal!«

Když se před njm o Čjně mluwilo, skákal rád do řeči. »Tam odtud dala by se neysnadněgi mocj Angličanů ugma učiniti.«

Tak ubjhali dnowé geho nazmar, a wšak weliká udalost měla geg nagednau na děgiště swěta powolati. Bylo 12. Vendemiairu; pařjž-

ské sekcj (čtwrti) chopily se zbraně, chtjce proti konventu, tehdegšjmu národnjmu sněmu, wyraziti. Zprawení gsauce o hrozjcjm tom buřictwj, shromáždili se deputowanj o gedenácté hodině wečer, a gali se rokowati o prostředcjch, gimiž by se nebezpečenstwj tomu ugjti dalo. Kommissaři skládali wšeckú winu a pokłesky na generála Menou a pronesli na něg žalobu; pauhými ale řečmi nebylo nic zprawenọ; musilť se gednati. Ohljžegj se po generálu, kterýžby se neostýchal, wšeho se odwážiti; nawrhuge se Barras, i giná gména se gmenugj; o Bonapartowi mluwj ale representanti, pamatugjcj se na Toulon, a gméno toto pronikne až k bledému, suchému, špatně ošacenému mladému muži, žiwé týto debatty pozorně poslauchagjcjmu. Gestiť to Napoleon.

Téhož wečera, gsa w diwadle, zaslechl o třenicech w ulici wiwienské mezi národnj gardau a wogskem konventowým. Odebral se z diwadla, prohljdl si marné pohybowánj se generála Menoua, a puzen gsa nepokognau zwědawostj, zašel do konventu, aby spatřil, co se děge. Přes čtwrt hodiny ozýwalo se mu geho gméno w sále, on pak hlawu mage w lokty podepřenau, zůstáwal uprostřed rozgitřeného okolj swého nepohnutý; nagednau pak wzchopil se a sběhl s galerie do komitétu, kdež se práwě rozhodlo, aby Barras wrchnj zpráwu nad ozbrogenau mocj přigal. Barras spatřiw geg, zawolá ho a učinj hned druhým welitelem.

Bylot' to o prwnj hodině rannj.

Známo-tě, co Napoleon tohoto znamenitého dne učinil a kterj byli následkowé toho.

»Nezapomeňte,« prawil druhého dne Fréron na národnj řečnitelnici, »že generálowi Bonapartowi gediného toliko okamženj dopřáno bylo ke wšem těm maudrým nařjzenjm, gichžto následky před očima máte.«

O chwjli pozděgi obrátil Barras sám welmi slawně pozornost swých druhů na wykonané služby swého podwelitele a wymohl na nich dekret, gjmžto se Bonaparte za druhého welitele wnitřnj armády potwrdil. Z národnjho sněmu přešlo pak gméno Bonapartowo do nowin, wyniknauc takto z temnoty, kteráž ge posud zahalowala.

Dne 15. Vendemiairu powýšili Napoleona za zboroweho generála a o deset dnj pozděgi byl negwyššjm wůdcem wnitřnjho wogska učiněn. Obzwláštnj tato přjzeň, kteráž se nagednau muži tak málo známému dostala, rozdjl mezi geho mládjm a wysokau hodnostj tauto, obracowaly pozornost wšech na něho: owšem že tehdáž geště ani šestmecjtmý rok stářj swého nebyl dokonal. Zrůst geho byl malý a štjhlý, obljčeg wpadlý; dlauhé, nepudrowané wlasy padaly mu s obau stran čela, wzadu pak byly w cop spleteny. Uniforma brigádnjho generála, kterauž geště nosil, gewila patrné stopy sešlosti. W dokonalé republikánské gednoduchosti byla na nj mjsto wšeho wyšjwánj skrowná hedbáwná porta, za oněch dob *systemem* nazwaná; slowem, weškeren geho zewněgšek neměl ničehož do sebe, co by wážnost způsobowalo, wygma gedině oko, gehožto hrdost newšednj byla. Spatřil-li ho kdo, musel se tázati, kdo to gest, odkudže přicházj a kterými zásluhami poručena se učinil; a nikoho nebylo, kdo by na tyto otázky odpowěděti uměl, leč pobočnjkowé geho a zástupnjci národnj, znagjcj geg z Toulonu.

Když nowý tento wrchnj generál wogska wnitřnjho hlawnj byty swé w Pařjži osedl, měl při sobě *Junota* a *Marmonta*. Za několik dnj wstaupil též mladý *Lemarrois*, od Letourreura de la Manche horliwě schwálený, do počtu geho pobočnjků, kteréž rozmnožiti musel, a napodobně i mladšj geho bratr, *Louis Bonaparte*, poddůstognjk u dragonů, s njmž Napoleon, gak sám powjdá, w prwnjch swých služebnjch letech chléb i plat děljwal. Pozděgi byl *Murat* přidán; šesté pak mjsto pobočnické bylo pro *Muirona* chowáno.

»Občan *Muiron*,« psal Napoleon k direktoru, »slaužj od prwnjch dnů revolučnjch při dělostřelstwu. Při obleženj toulonském wyniknul obzwláště a tamtéž byl i raněn, když geden z neyprwněgšjch, průstřelem do powěstné anglické redouty se dral. Dne 13. Vendemiairu řjdil gednu z batterij, k ochraně konventu postawených. Téhož dne welice mi prospěl, chci geg šestým pobočnjkem swým učiniti, a žádám tedy pro něg o patent za setnjka.«

(*Pokračowánj.*)

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. (*Čtwrtý koncert gednoty Cecilianské 2. ledna w sále plateyském.*) Chwalné snaženj gednoty Cecilianské zasluhuge w plné mjře, aby dosti značné účastenstwj obecenstwa wždy geště wzrůstalo. Kdo nestranně sauditi chce, musj wyznati, že welmi znamenité sjly k dosaženj cjle swého swornau myslj se sgednotiwše, stále střednj cestau kráčegj, warugjce se, aby na škodu wěci dobré neubjhaly w zameznosti. — Welké napnutj zbudilo *Trio* od J. B. Kittla, gežto on posud w rukopisu gednotě k prowo-

senj sdělil. Práce ta (C—moll, pro piano, hausle a čello) sestáwá ze čtyr sad, z nichžto pěkně a mnohostranně prowedená myšlénka w úwodu, přede wšjm ale neodolatelná bodrost druhé sady a citu plné adadžo wšech srdcj se zmocnily. Gen při záwěrku pohřešili gsme gasnau finálnj ukončitost. Rozdělenj celé úlohy na tři djly, střjdawé wynikánj gednoho po druhém swědčj o dokonalosti skladatelowě, gehožto umělecká powěst wždy dále se šjřj. Hra (Deutsch na piano, Mildner na hausle, Tischer na čello) byla wýborná. — Zbor zpjwal hymnu od Beethovena, w njžto gsme wšak ohromnost ducha geho nepoznali. Newyslowně pěkná byla *Pjseň mágowá* od Mendelsohna-Barthodyho pro čtyry hlasy. — *Romance* a *allegro*, od Deutsche a od něho samého na piano prowozowané, wyznamenalo obecenstwo i pro půwabnost skladby i pro čistau hru. Wywolán gsa musil p. Deutsch Allegro opakowati. Z dwau zborů: *Žiwot cikánský* od Schumanna a *zbor laupežnjků* od Kolešowského, zasluhuge druhý wětšj pochwaly. — Náhodau stalo se, že gsme také něco českého slyšeli. Nenadálým roznemoženjm-se p. Sängrowé nemohla pjseň Gordigianowa: *Nářek geptiščin* zpjwána býti a mjsto gegj zastaupila *Pjseň husitská*. Ge to nestranná prawda a holá zkušenost, že, kdykoliw Strakatý něco českého zpjwá, wždy celým obecenstwem pohne. I tenkráte bylo widěti, gak zpěw geho dušemi wládnul, tak že se wolánj obecenstwa dřjwe neutišilo, až zpěwec pjseň podruhé započal. U welikém počtu shromážděné obecenstwo stěžowalo si gen na nesmjrné horko a trochu dlauhé přestáwky. Zbory dirigowal gak obyčegně p. Abt. R.

Masopust usedl si letos na mnoho neděl na trůn panownický, a wesele wede se posud w řjši geho. Bál za bálem, beseda za besedau a samé radosti! Neyprwněgšjho mjsta až posud zagjmagj od mnoha let pořádané společenské bály, gakowé letos dne 18. a 25. ledna na Žofjně se odbýwaly, a gežto pěkným wýborem hostů, sličnau úprawau, wzorným pořádkem a nenuceným rozmarem wynikaly.

Zwláštnj zmjnky zásluhuge ale bál, kterýž na den 18. m. m. sbor zdegšjch městských ostrostřelců ke cti wážného welitele swého, p. ritmistra Gindřicha, na památku 20leté služby geho, uspořádal. Celý ten ples podobal se krásné besedě, kterauž pauzj přátelé mezi sebau strogj; tak weselá mysl gewila se we wšech přjtomných, a dostaupila stupně neywyššjho, když o půl noci wýborowé bálu gmenem celého zboru weliteli swému na důkaz úcty swé pěkně pracowanau podobiznu geho podali, w celé společnosti česká k geho úctě složená báseň se rozdáwala — a když posléz plným zwukem národnj: „Zachowey nám krále!“ zawzněla! — A wšak i o wšechnu ginau přjprawu k tomuto wečeru, gakož i o dobrý pořádek po celau noc dobyli si p. wýborowé pěkné zásluhy. Hezaunké byly tanečnj pořádky, gimiž dámy swé poctili, obsahugjce následnau básničku:

Wlastenkám.

Hwězdy naše, zawjteyte
Do přátelské besedy,
Milostně se usmjweyte
Kauzelnými pohledy.

Zawjteyte, děwy České,
Wyť gste ráge zlatý kwět,
Oči waše gemno-leské
Ogasňugj temný swět.

A ta usta! — rozkoš plyne
Ze rtů medem slazených,
Žel a péče wámi hyne
W dobách láskau blažených.

Wstupte w kolo, České panj,
Wámi žiwne každý ples,
Wám se wšechna srdce klanj,
Měgtež tady wládu dnes.

Wůbec rozešli se hosté, wytrwawše wespolek do posadnjho gitra, plni radostné spokogenosti, wesměs gedno přánj progewugjce, aby totiž ta sama společnost geště o gednom bále se shledala. W—ý.

Nowé diwadlo naše wzbudilo giž mnohé péro k činnosti, a byť by se i mezi pracemi, tuty časy k prowozowánj zaslanými, djla půwodnj nenacházela, ge mezi nimi předce mnohé, kteréž repertoar náš ozdobj, a delšj čas na diwadle se udržj. Negen aby přátelé diwadla našeho widěli, že se pro přjštj časy ledaco přjprawuge, ale též aby překladatelé našj zwěděli, co giž na gazyk náš přewedeno: uwádjme zde hry, které se giž úplně w rukopisu nalezagj anebo z wětšjho djlu giž přeloženy gsau, gakož: Jan, wéwoda Finský, Karbanjk, Mina z Blahodowa (von Barnhelm), Cavdillac, Sklenice wody, Tetička (z polského), Oba Klingsbergowé, Žert a prawda, Dcera lakomcowa, Bayard, Korona Saluzanská, Ona ge šjlená, Dům Barcelonský, Guttenberg a g.

SWĚTOZOR.

Ze wšech zemj Rakauského mocnářstwj počjtá země Česká neywjce opatrowen pro malé djtky: w samé Praze máme 4, po kragjch nalezá se gich 12, wjce méně obsáhlých. We wšech podobných školkách celého cjsařstwj chowá se asi 10,000 djtek.

Král pruský přiřknul básnjku Emanuelowi Geiblowi dožiwotnj penzi 300 tolarů za nowau dramu, nazwanau „Roderich,“ kterauž mu byl Tieck doručil a předčetl.

České diwadlo.

Zegtra:

POKLAD OPATOWICKÝ.

Drama we 3 gednánjch od W. Klicpery.

na to:

ŽLUTÁ ZIMNICE.

Fraška w 1 gednánj přel. od J. N. Štěpánka.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. str.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 12. *11. unora 1843.* 10. r. běh.

CIKÁNKA.

Za wečera při lesjčku,
Zelenawau pod stránj,
Tancowali při bubjnku
Kolem ohně cikáni.

Kořalku si podáwali,
Rozléhal se smjch,
Bezstarostná spokogenost
Wyhlédala z nich.

Opodál wšak smutná děwa
Při potoce seděla,
Bolným okem do praudu se
Wlnjcjho hleděla.

Hawranj gj wlas se šjge
Sněhobjlé splýwá,
A myšlénka za myšlénkau
S wodami se sljwá.

Oko černé, giskrnaté
Žhawým uhlem zplane,
Z koralowých rtů gj zefyr
Slowa tato wane:

O gak mnohé, wlnko čistá,
Skaliny se bigeš,
Nežli twoge sladké toky
W šjré moře wligeš!

Gak ty, wlnko perločistá,
Tisjckráte zastenáš,
Nežli pauť swau křiwolakau
K mořské zpaustě wykonáš!

Gak se wlnko, mnohonáctkrát
Deštěm zcela zmladjš,
Nežli swoge wřelé tauhy
W chladě mořském zchladjš!

Gak ty, wlnko autlocitá,
Duši wolně wydycháš,
Kdyžto genom sprostý kwjtek
Ozdobiti rosau máš!

Tak gsau také mogi dnowé
Zlým osudem hnáni,
Takto mně též twrdé skály
W letu wolném bránj.

Národ můg se cizjmi gen
Wěčně wlastmi probjrá,
A znenáhla beze sledů
Neoželen umjrá.

Mne pak i w mém tichém sněnj
Skutečnost wždy poleká
Ach a moge trudná cesta —
Ta gest geště daleká!

J. Bohuslaw Ljman.

Staniž se wůle Páně!

Wenku burácela wichřice, potřásagjc wysokými, starobylými kostelnjmi oknami; kohautek na obrowské střeše se třepetal; wrány a čápi na wazbách piljřů a wýklenkách hnjzdjcj, a káně na šediwém, mechem porostlém wykýři strašjcj, wytjm Meluziny z pokldu swého wyděšené, auzkostliwě kwákaly a osamělé swé bydlo oblétáwaly. — Toliko u wnitř kostela bylo ticho a prázdno. U oltáře lampa, gegjž negistá a chwěgjcj-se záře se stjnem noci zápasila, poskytowala pohled až tuze smutný. I wyskytla se tu mladičká, bleďaunká žena, genž plačjc na malau, dřewěnau rakew se napjnala. Gegj rozcuchané wlasy wisely porůznu po ramenau i týlu gegjm; twář gegj, starostmi a bděnjm zbrázděnau, protýkal praud hořkých slzj. »Slyšjš mne,« wolá hlasem zaufanliwosti, »ustydlá wražedlnice, kteráž, drzj zlodějka, dobau nočnj do chatrčj a paláců se dobýwáš, zde wetchau žiwobytjm omrzelého budowu bořjwáš, tam zase růži w paupěti rušjwáš; poslyš mne, hrozná žnečko, genž po rozsáhlém žiwota roli kráčjš, a s blyštjcj se kosau zelené i zralé obilj posekáwáš — poslyšiž matku neupokogitelnau, kterés wšecko wyrwala, a genž nynj gako osamělý strom samogediná tu stogj na paušti bez utěšenj, bez podpory w starém wěku swém! — slyšiž mne! poslyš mne!«

Awšak němé zůstalo temno wůkol a wůkol; genom kwjljcj wichřice gj odpowjdala.

»Ale což obwiňugi tebe, bezetělesný kostliwče!« kwjlila ubohá dále; »nebigeť giž citelné srdce we twých kostěných prsau, aniž krew horká žjly twoge probjhá, aniž se ronj autrpná slza ze wpadlých očj twých — což tu žádám na tobě, kterás bez prsau, nemohauc ucjtit utrpenj matky nešťastné!«

Opět na rakew klesagjc kwjlila hlasitě, a když oči pozdwihla, upnul se plačtiwý zrak gegj nenadále na něžný pohled Madonny; utěšugjcj záře wypryskowala se z nj a wluzowalaw gegj krwácegjcj srdce. »O ty přesladká i zázračná nebes králowno! genž swěta Spasitele w náruči chowáš, obrať swé milostiwé oči ke mně hořekugjcj matce, a nawratiž gj zase, co gj nebe odňalo!« —

Mámila gi mžikagjcj lampy záře? nebo slzjcj oko matky dobře newidělo? — gj bylo, gakoby Madonna swau hlawu k nj byla naklonila s milostiwým usmjwánjm. A w tom okamženj rozléhaly se gakési kroky tichem, kljče cinkaly, dwéře se otwjraly, až pak zletilý kostelnjk se k nj přibljžil: »Milá panj!« začal; »swrchowaný gest čas, abyste se odtud wzdálila, neboť musjm dwéře zamknauti.« — »Ach!« wece panj, »nebuďtež tak nemilosrdný a nezapuzugte mne od rakwe, kteráž to neydražšj w sobě chowá, co kdy mé bylo. — Tuto budiž mé oddechnutj.«

»Gakžkoliw s wašjm stawem, milá panj, welikau autrpnost mám, předce žádosti wašj wyhowěti nemohu. Nesmjm pod ztrátau swé služby žádnému dowoliti, aby tu ponocowal. I uberte se gen domů a popřegte swému beztoho zesláblému tělu odpočinutj; a když bude při swjtánj zwonek wyzýwati nábožné duše k službám Božjm, pak můžete opět přigjti.« — A wzaw gi zwolna za ruku, chtěl gi wywésti z kostela.

»Ustaňte! — pro Bůh! — Musjm-li se giž rozlaučiti se swým neydražšjm na zemi: tedy mi geště gednau rakew otewřte; wšeho, co wám draho, se dowoláwám — prosjm wás, člowěče, deyte mi gen geště gednau widěti přemilého synáčka mého!«

»I co wám to napadá? — rakew geště gednau otewřjti? to negde!« — odslowil giž poněkud newrlý sakristán.

I sáhla panj za ňádra a wytáhla zlatý památnj penjz, a rozwážliwě se na malý ten klenot djwagjc, řekla: »Což mi platen penjz od kmotra, an geho magitel tentam gest? — gen s bolestj by mi uwáděl w pamět na wěčnost odešlého. Přjteli!« — gala se dále mluwiti, wtiskagjc zlatau minci w draslawau ruku kostelnjka, »tu máte — waše to budiž, gen mi nechte zbledlý obličeg syna mého geště gednau widěti!«

(Pokračowánj.)

Napoleonowi pobočnjkowé.

(Pokračowánj.)

Murat pak welel šwadroně 21tého pluku mysliweckého, kterýž se práwě tehdáž w Pařjži nalezal. Napoleon mu nařjdil, aby s 200 gezdci na rowinu sablonskau se odebral, 40 tam se-nalezagjcjch děl wzal a nazpět přiwezl. Murat wyplnil w noci rozkaz ten, na němž osud přjštjho dne záležel. Přiraziw opět k hradbám městským, spatřil nagednau sekce před sebau, an s tjm samým aumyslem do Sablonsu táhnau. Hnedle by se byli mysliwci do ozbrogených těchto Pařjžanů dali; ale měšťané, postrašeni pewným a rekowským způsobem Muratowým, propustili děla, gimižto se postřjleti měli.

Tento neomylný wtip Napoleonůw, gjmžto hned na prwnj pohled poznáwal, koho by k čemu potřebowati mohl, byl půwodem, že Murata geště téhož dne mezi pobočnjky swé přigal. Tušilť, čeho očekáwati možná od mladého, ctižádostiwého muže, gehožto plamenná mysl taužj po nebezpečenstwjch.

7.

Hned po 13. Vendemiairu bylo Napoleonowi od konwentu rozkázáno, aby pařjžské sekce odzbrogil. To když se dálo, poslala *panj z Beauharraisů* syna swého *Ewgena* do hlawnjho bytu, aby wyprosil nazpět kord nebožtjka manžela gegjho. Byloť to poneyprw, co Napoleon Ewgena z Beauharraisů spatřil.

Po sňatku swém s Josefinau, owdowělau panj Beauharraisowau, gednal Napoleon s Ewgenem gako se swým synem. Přigal geg do swého generálnjho štábu a za pobočnjka, kterýžto úřad Ewgen zwláště we wlaské wogně zastáwal, ačkoliw od wogenského ministeria nikdy we wlastnosti této potwrzen nebyl.

Gakožto neywyššj generál wnitřnjho wogska měl Napoleon, lidu giž obljbený, za powinnost, udržowati weřegný pokog, pročež se začasté w městě i po předměstjch s brannau mocj

okazowati musel, aby lid rozháněl, téhož času z nauze a bjdy téměř každodenně baufliwě se srocugjcj. Pokaždé, když hlawnj swûg byt s pobočnjky opustil, diwil se gedenkaždý, wida geg obkljčena tak mladými dûstognjky, ačkoliw on sám teprwé dwadcátý šestý rok wěku swého počjtal. Bratrowi geho Ludwjkowi bylo 17, Muratowi 28, Junotowi 24, Muironowi 20, Marmontowi 19, Lemarroisowi 17 a Ewgenowi toliko 15 let. Gak mile se akrowný tento prûwod na weřegném mjstě okázal, shromáždilo se hned množstwj lidu, kterýž nemage ničehož na práci, pro ukrácenj chwjle za njm běhal; před njm pak poskakowal hauf prawých pařjžských uličnjkû, papjrowými helmami a dřewěnými šawlemi ozdobených, gichžto obyčegná schûzka tehdáž na vendomském náměstj byla.

Táhli před njm, prsty mlaskagjcj a »rumpiti-pumpiti-pum« bubnû hlasem swým nápodobňugjce. Napoleon usmjwal se tomu, wûli gich gim pauštěge, a toliko neydotjrawěgšj z mladých těchto nadšencû biějkem odháněl, by se mu pod kûň nedostali. Pobočnjkowé wšak geho, ztěžj staršj nežli wětšj částka weselé této a hlučné družiny, neznali té mjry a trpěliwosti; rádi byli by hegno šawlemi rozehnali, kdyby gim to nebyl wûdce přjsně zapowěděl. Při nápadném tomto podjwánj zastawil se každý; některj usmjwali se, magjce z toho potěšenj, ginj krčili ramenama, na přjsněgšj stránku to obracugjce.

»Totě pak předce gednau znamenitý generálnj štáb, aby ochránil republiku!« prawili autrpným hlasem.

Když ale ten samý lid nemnoho pozděgi týž prûwod z Tuilerij přicházeti a do Nôtre-damského chrámu ubjrati se spatřil, a to na památku welikého wjtězstwj, gež dobyli ty samé osoby, na něž dřjwe tak autrpně se pohljželo, nenamanulo nikomu, by ramenama pokrčowal; neboť Napoleon, neypředněgšj ze wšech, byl se stal cjsařem; bratr geho Ludwjk králem hollandským; Ewgen z Beauharraisû mjstokrálem wlaským; Murat králem Neapolským; Junot wyslancem a gubernátorem pařjžským; Marmont welkodûstognjkem řjše cjsařské, Lemarrois generálem, a před tjmto komonstwem a za njm staupali neyhrděgšj synowé Francauzska, prwnj tehdáž bogownjci we swětě.

České diwadlo w Praze.

Dne 26. ledna prowozowal se we prospěch panny Forchheimowé *»Slepý mládenec,«* romantická činohra we 3 oddělenjch od J. K. Tyla. Předewšjm dlužno panně beneficiantce gmenem wšech přátel diwadla našeho djky wzdáti, že si zwolila djlo pûwodnj, kteréž od prwnjch dwau představenj po 6 let we stolci básnjkowu leželo, a bez této přjležitosti by snad nikdy swětla božjho nebylo spatřilo. Připrawilať nám utěšený wečer. Dlauhý čas nebyla žádná hra s takowým zanjcenjm od obecenstwa přigata; spisowatel byl třikráte wywolán. Nebudemeť zde báseň samu rozbjrati, daufagjce, že gi záhy tiskem na swětlo wyšlau spatřjme; potom snad s wětšj rozwahau i sprawedlnostj budeme moci o djle promluwiti, kteréž dle wýroku obecného k neyzdařilegšjm plodûm dramatické literatury našj počjtáme. — A wšak i p. hercûm našim musjme se poděkowati, že se patrnau láskau djla toho ugali; celým představenjm wanul čerstwý, oživugjcj duch, a pilná hra přispěla mnoho k radostnému zanjcenj obecenstwa. Takowým chodem mělo se nowé diwadlo naše pohybowati hned od počátku; — stáloť by nynj na giném stupni, a powěst geho byla by k prospěchu wšech stran upewněna. — Neytěžšj úloha w celém kuse ge pro wnitřnj geho rozpadánj Wjt; požadugeť negen hlubokého promyšlenj ale i fyzickau sjlu, a málo bude tušjm mladých heroû, kteřj by gi tak dokonale prowedli, gako náš p. Krumlowský. Wyobrazilť newázanost w slepé lásce wychowaného mladjka, diwoké překypowánj rytjřského lupiče a poslés gemnost kagicného mládence prawými a žiwými barwami. — Neywděčněgšj a gako pro p. Grabingra psaná role ge starý Božepor. Zjskal také mnohé i zaslaužené pochwaly; ale nám se zdá, že podiwného starce toho hned od počátj geště gemněgi kresliti měl; pak by myšlénka celého kusu geště skwěleji byla wystaupla a on sám geště wětšjho účinku dosáhl. Gesti to role, o njž by se celé pogednánj psáti dalo; a w celém dramatickém swětě, newygjmage ani obromné wýtwory nesmrtelných welikánû, gesti málo úloh, kteréž by herci tolik skwělých a wděčných momentû poskytowaly. — Záruba patřj k neylepšjm roljm p. Grana; panna Herbstowa prowedla swau malau ale žiwau scenu welmi zdařile; P. Hille a panna Forchheimowa hráli s citem a pilnostj. Pochwalně musjme se také o p. Kaškowi zmjniti. Celé uspořádánj bylo dostogné, úprawné, žiwé a beze wšeho poklesku.

—ska.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. *Koncert 8. unora we prospěch hladem nawštjwených obywatelû rudohorských.* Krutá nauze a bjda ubohých osadnjkû rudohorských wzbudila u Pražanû negen rychlé ale i trwalé účastenstwj. S oprawdiwau radostj widjme weškeré třjdy snášeti hogné pomûcky k ulehčenj welikého nedostatku, a z mnohých slibû i záwazkû wyswjtá naděge, že péče ta neustane na okamžité potřebě, ale že i dle možnosti na budaucj rok zřetel mjti se bude. — Uspořádánjm dnešnjho koncertu zjskali si wraucné djky nešťastnjkû p.p. Horn, Kittl a Kastner. Hudebnj tato zábawa stala se tjm mnohem zanjmawěgšj, že wětšj djl spo-

lučinkugjcjch ochotnjků poprwé před obecenstwem wystaupil. Četně shromážděná společnost byla w dobré mjře, a radugjc se z pěkné přjležitosti přispěti chudobě tak ljbezným spůsobem, uwjtala i hned p. rytjře z Weyrotheru, který přiměřenau wýmluwnostj přednášel proslow od Theodora z Grünwaldu, w němžto hlawnj myšlénka byla ta, že útrpnost wlasteneckého srdce ukágj krutost nemilosrdných žiwlů přjrody. — Na to wystaupily poneyprw slečny Anna Wanderowa z Grünwaldu a Mary Scheiterowa. Oběma nebylo se co ostýchati. Kde uměnj s tak šlechetným účelem se drušj, tam přjsná kritika mjsta nemá. Negen duo z »Figarowy swadby« ale i kavatina od Rubiniho, přednášená slečnau z Grünwaldu, a arie z opery »Lucrezia Borgia,« přednášená slečnau Scheiterowau, překwapily zwláštnj něžnostj a uhlazenostj, a pochwala obecenstwa nepocházela nikoli z pauhé zdwořilosti. Slečna z Grünwaldu, žačka panj Podhorské, zasluhuge w plné mjře wšecku péči, gižto znamenitá naše mistryně k gegjmu wzdělánj wynakládá. — Ochotná dobročinnost přemohla též u p. Grunda weškeré námjtky, gimižto mu až posud ostýchawost překážela. Wystaupiw poneyprw weřegně hrál od A. Dreyschocka »Souvenir d'amitié« a »Etudu w trylech« od Döhlera. S podiwenjm přislauchalo celé shromážděnj geho čisté a dokonale wyrownané hře, zwláště w Etudě newyhnutelně potřebná klidnost umělcowa přjgemně působila. Spokogenost obecenstwa stala se podporau našeho nedáwno w Kwětech pronešeného mjněnj, což i o p. Neswadbowi platj, který wariacemi na pjseň »das Herzeleid« společnost tak mocně zbauřil, že u prostřed hry gednu wariaci a na konci finale opakowati musel. Tytéž wariace slyšel gsem od něho hned po přigitj geho do Prahy, a mohu wyznati, že za ten čas walně pokročil. Kéžbychom se nemuseli přeswědčiti, že někdy i ty neyspanilegšj wlohy umělcowy w zápasu s nepřjzniwými okolnostmi podmaněny býwagj! Členowé gednoty Ceciliánské, panna Bergaurowa a Müllerowa, pan Wanjček a Kačerowský zpjwali Heinowy 3 národnj pjsně od Mendelsohna-Bartholdyho, a mužský zbor přednášel »das Wanderlied« od téhož skladatele. Oboge se ljbilo. R.

Práwě přicházjm se sálu na Žofjně. Bály společenské, které se od 2—3 let w Praze strogjwagj, naplňowaly nás wenkowany wždy radostj a žalostj — radostj, že se o nich tak pěkná powěst roznášela — žalostj, že gsme w nich podjlu bráti nemohli. Letos byl gsem šťastněgšj. Letos byl gsem i gá mezi pestrým dawem, který se w pěkném, prostranném sále pohybowal, a kterýž bych djlem k wlagjcjmu kwětinowému záhonu, djlem k šumjcjm wlnám pohybliwého gezera přirownal. Wybraná, pěkná, žiwá a nenucená byla společnost. Spatřilť gsem mnohého muže, gehož gméno gsem giž dáwno z domácj literatury našj znal — poznalť gsem ty welectěné, gež na chrámu národnosti našj stawěti pomáhagj. Osoby z rodin šlechtických, weleważnj měšťané, znamenitj auřednjci, wogenštj důstognjci, weselá študugjcj mládež, powěstnj umělcowé pohybowali se tu wespolek, spautáni gsauce blahým pautem bodré mysli. A což mám řjci o krásné pleti? — Zdálot se mi, gakoby byla Praha toho wečera swé neyspanilegšj dcery na ostrow poslala. S rozkošj těkalo oko moge po těchto sličných kwětinách, a ucho napágelo se medowým zwukem našj mateřčiny, kteráž libým praudem ze rtů gegich se řinula. — Awšak negen o wybranau společnost a krásný, celau noc mezi tancem i po tanci w nj panugjcj pořádek pečowali pánowé, gežto každý rok o spořádánj bálu tohoto se staragj: alebrž i na zewnitřnj okrášlenj sálu, a zwláště toalety pro dámy, obětowali welikého nákladu. Tato představowala gakýsi činský chrámec barwy červené a bjlé, w gehož lůně se pohowky pro dámy, rozmanité stolnj náčenj a potřeby k šperkowánj nalezaly. Délkau celého sálu byla okna okrášlená pěknými baldachýny, nad nimižto erby wšech kragů králowstwj našeho se wznášely. Mimo to byl po té straně přistawený, do zewnějšku wybjhagjcj, červeně ozdobený wýklenek, w gehož nitru poprsj našeho Neymilostiwěgšjho mocnáře se skwělo. — Musel bych dlauho psáti, mage weškerý dogem dnešnj noci wyljčiti. Tady mi to nelze; staneť se to ale snad u giné přjležitosti — neboť památka na den 8. unora bude mi po celý žiwot w paměti dljti.

W. St... ský.

Z minulosti.

(Dokončenj.)

W malé bjlé truhlici: 1 weliký kotel. 12 bjlých mis. 2 weliké bjlé mjsy. 1 weliká pozlacená konew. 20 pozlacených čjšj. 4 kofljky. *Na fasuňku w zámku*: *W prwnj truhlici*: 1 weliký zašitý baljk, s přiwěšenau cedulkau. 3 aksamitowé pláště. 3 pláště z těžké hedbáwné látky, tercenel nazwané. 1 woskowaný pláśť. 3 péra na klobauky. 1 kabát pro trubače s korauhwj a přjslušenstwjm. 1 čerwený saukenný pláśť, aksamitem podšitý. 1 spodky. *W druhé truhlici*: Geden baljk s cedulkau, gako w djjweřečené truhlici. 8 bjlých kamizolek. 2 zimnj spodky. 1 deštnj pláśť. *W druhém baljku*: 6 zimnjch spodků, 4 bjlé kamizolky, 1 deštnj pláśť saukromně. *W třetj truhlici*: zlaté rauno. 2 weliká stříbrná umýwadla i s konwicj. 2 menšj pozlacená umýwadla s konwičkami. 11 welikých stříbrných swjcnů. 1 stříbrná konwička wnitř pozlacená. 2 malé stříbrné swjcny. 3 stříbrné pozlacené zwonečky. 4 stříbrné láhwe se stříbrným pauzdrem. *Na fasuňku hraběte Trčky*: 24 stříbrných mis welikých. 24 stříbrných taljřů. 6 kofljků a hognost plátěných ubrusů a ubrausků. *W druhé truhlici*: 2 weliké mjsy. 3 swjcny. 24 menšjch mis. W černém truhljku na woze 6 baljčků drobných pe něz. *Dne 2ho března bylo konj wéwodowých*: 6 brůn a geden kočár. Též 6 brůn — 2 koně tažnj — 3 náručnj — 3 gjzdnj. 3 saumarštj — 6 mimochodnjků; 2 saumarštj — též: 6 brůn a geden kočár. *Koně generála Illa*: 34 w předměstj. 3 gjzdnj. 7 mimochodnjků. 1 pacholkůw. *Koně hraběte Trčky*: 6 hnědých — 6 brůn — 6 hnědých — 6 hnědých — 6 mimochodnjků kromě oslů. *Kočáry*: w městě 2 wéwodowy. *W zámku*: 1 wéwodowa kancljře Elce — 1 generála Illa — 1 Kinského — 1 kočár, kůžj pobitý, Trčkůw. Též se nacházj w Plzni, z Chebu se wrátiwšjch 90 konj, totiž: 4 potahy, gežto panj Trčkowau a Kinskau zpět přiwezly se čtyrmi kočáry — 1 potah brůn u pana z Šarfenberğů — 1 potah brůn s kočárem u mladého pana ze Štemberğů — 1 potah, genž wéwodu saského Františka Albrechta wezl — 2 potahy s dwěma fasuňkama, na nichž mrtwoly do Stříbra odwezli.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowa přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 13. *15. unora 1843.* 10. r. běh.

Staniž se wůle Páně!

(*Pokračowánj.*)

Kostelnjk usmjwage se, pohleděl na zlatau minci, a s gakausi sobělibostj w ruce gi potěžkaw a potom do kapsy wstrčiw, řekl: »Hodná panj! chciť wám po wůli býti; ne ale pro to waše zlato, ale spjše pro waši bolest, ačkoliw se mi to hřjšným počjnánjm býti zdá, mrtwé z pokliđu gegich wytrhowati.«

Přinesl na to rychle železo k wypáčenj a otewřel pewně uzawřené wjko u rakwe. — Hle! w nj odpočjwal přjgemný pacholjk; ruce měl na prsau nábožně sepiaty, wlásky růžemi owěnčeny, a twář geho mile se usmjwala, gakoby se mu zdálo o radowánkách nebeských. Geho matka rozpřáhla ruce, domnjwagjc se, že milowané djtě w gegj náruč wzletj; ono ale spalo! — spalo w spánku twrdém, wěčném, a smutně smekly se ruce matčiny dolů. Wšak ani se neohljdnauc, upiala zase zrak swůg na zesnulého; a kwapně se zdwihne, křečowitě kostelnjka za ruku popadne a zwolá: »Člowěče! nepozoruges? on se hýbá!«

»Mcyljte se, ušlechtilá panj! ge to gen stjn, co auwětřjm z mžikagjcj lampy na geho utuhlý obličeg se wznášj.«

»Ale nynj — nynj — hle, gak usta geho zwolna se dmau — gakoby se modliti chtěl!«

»Wěřtež, milá panj — wy něco widjte, protože něco widěti chcete; nenj to wěru nic giného nežli auwětřj.«

»Člowěče, geště nic newidjš? Wšemi Swatými tě zakljnám, napni kalných očj swých, a powěz mi, zdali geště nic newidjš?«

Nato prawil sakristan: »Wěru, buďto mě čilá waše obrazotwornost nadchnula, aneb děgj se w skutku wěci — mně tu bylo samotnému, gako bych wolné oddechowánj na geho zbledlých rtech byl zpozorowal.«

Awšak matka strachem i tauhau podiwně proniknutá klečela u rakwe, chwěgjcj-se ruku swau na prsa umrlého kladauc. — Hluboké ticho, gen stálým fičenjm wichru přetrhowané, wznášelo se po dalekých sjncjch. — Nagednau se wzchopila, a zwolagjc u wytrženj: »Geho srdce tluče — Bohumil ge žiw!« — upadla do mdloby w ruce kostelnjkowy. Z hlaubj zdychnul pacholjk, a pootewra očj swých, gmenowal matku gménem.

Oba se blaženým obegmutjm sepnuli. Ustrnulý kostelnjk stál po straně, hledě s úžasem na toto newýslowné diwadlo, a weliká slza kápla mu na šediwé wausy.

* * *

Po wysoké gotické předsjni starobylé uniwersity procházela se ženština w myšlénkách pohřjžená, někoho očekáwagjc. Ačkoliw geště tuze letná nebyla, předce twáře gegj těžkomyslné wyzrazowaly, že giž mnohá černá mračna po obloze žiwota gegjho byla přešla. — Někdy zdálo se wolné oddychowánj z gegjch prsau se wywinowati, a ona wložila rychle ruku na prsa, gakoby nepokogem tlukaucj srdce swé ukonegšiti chtěla. — Nynj dalo se w dáli mužské wyšlapowánj slyšeti, a bljžil se k nj ctihodný starec w oděwě z aksamitu černého; těžký zlatý řetěz s podobiznau knjžete pána, prsa geho ozdobugjcj, byl znamenjm zaslaužilého rektora wysokých škol.

Práwě swau komnatu otwjral, an zhlédl panj, co na něho čekala; přistaupil k nj a pozdrawil gi přjwětiwě řka: »Urozená panj, gak se mi zdá, gste wy ta, kteráž semnau mluwiti chce?«

»Ano, důstogný pane!« odpowěděla ženština, »odpusťte, kdybych wám při wašem mnohonásobném zaneprázdněnj obtjžnau byla; ale matce auzkostliwě pečliwé o duchownj prospěch swého gediného syna, genž gest gegj utěchau, a má ně-

kdy býti i gegj podporau, bude snad dowoleno, aby wás některými otázkami obtěžowala.«

»Nikoli wám to, wzácná panj! za zlé nepokládám, ano spjše wás za to chwáliti musjm. O kýžby každj rodiče tjmto způsobem starostliwi byli; ulehčilo by to učitelům práci, kdyby oni wespolek s njm o tak autlé kwětinky péči wedli. Ach, gsautě zlj časowé, w nichžto žiwi gsme!— učedlnjk nad mistra chce býti, nábožnost a důwěrnost z těchto ȷjnj se wykrádá, a bludičky, gežto se za prawé swětlo maudrosti považugj, wábj lehkowážnau mládež na rozcestj, k aurazu gi přiwáděgjce, gešto se gj nedostáwá maudrý wůdce, totiž náboženstwj a prawá učenost. — Gakýsi newázaný duch wtjrá se w ginochy tyto, genž bez přestánj ge popuzuge k zlému; oniť to nazýwagj »Prospěchem a Oswětau.« Gá ale musjm tomu přezdjti pominulostj a zaslepenostj mysli, gelikož oni swé ponětj na záwadné rozumkowánj stanowj; a kdež základu nenj dobrého, musj stawenj sesauti se a swé nesmyslné stawitele we swém rumu pochowati. — Ale odpusťte, ušlechtilá panj, že předmět, o němžto prawě w radě akademické rokowáno bylo, mne tak tuze roznjtil; hned waši žádost wyplnjm. Račte ale do mé komňaty wkročiti, neboť při tak walném počtu posluchačů akademických těžko mi chowánj a pilnost gednoho každého nazpamět wěděti; zděltež mi geho gméno!«

(*Pokračowánj.*)

Napoleonowi pobočnjkowé.

8.

Napoleon, ubjrage se w březnu 1796 z Pařjže do Nizzy, w hlawnj byt wlaské armády, wzal s sebau kromě bratra swého Ludwjka a Ewgena z Beauharraisu geště šest giných pobočnjků a sice Junota, Marmonta, Lemarroisa, Murata, Muirona a Duroca. Zewněgšek *Durocůw* byl méně skwělý, zato ale chowala mysl geho mnohem wětšj poklady wědomostj a wzdělanosti wůbec. Gsa důstognjkem u dělostřelectwa giž před rewoluci, wystěhowal se po strašliwých oněch udalostech; nawrátil se ale téměř beze wšeho prodlenj opět do Francauz. Bonaparte poznal náhodau dobré geho wlastnosti u Toulonu a od té doby kogil upřjmnau k němu náklonnost. Duroc oswědčowal ale za to wždy neljčenau wděčnost k němu, a kdyby se toho byl dočkal, zagisté by wěrnost geho z chaulostiwých zkaušek roku 1814 a 1815 šlechetně byla wynikla.

Započaw polnj taženj připogil si Bonaparte geště dwa giné pobočnjky: *Elliota,* synowce generála Clarkeho, a *Sulkowského.* Sulkowský byl muž udatnosti rytjřské, obohacen mnohými wědomostmi a wýborně zběhlý we wšech téměř ewropských řečjch. W neyautlegšjm mládj hágil neodwislost wlasti, byl při obleženj Waršawy raněn a přinucen prchnauti. We Francauzjch nalezņuw autočiště dostal se s wyslancem Déscorehesem za tlumoče do Carohradu, pozděgi pak swěřilo se mu od wlády francauzské tagné poselstwj do Indie. Giž byl za Aleppem, když geg Angličané wysljdili a pomocj Arabů wydrancowati dali, aby papjry geho do rukau dostali. A wšak wywáznul z rukau gegich a dostal se opět do Pařjže, kdež na wládě wymohl, aby u wlaského wogska slaužiti směl. Stál prawě před Mantowau, když gakýsi rapport geho náhodau do rukau wrchnjho generála přišel; druhý den byl Sulkowský geho pobočnjkem. —

Ze wšech swých pobočnjků, ani Junota, Duroca a Rappa newygjmage, milowal Napoleon neywjce *Muirona.* Mluwilo se mnoho o tom, kterak se tito prawě gmenowanj pobočnjci na gistý způsob proti cjsaři opjrali; mluwjlo se o předstawowánjch Junotowých, o gadrných slowech Rappowých a o přjsných radách Durocowých; wšecky wšak tyto skrowné neshody zámyslůw Napoleonowých s mjněnjm pobočnjkůw geho — ač stáwalo-li gich w skutku — newztáhly se nikdy až k samému zpečowánj. Přewaha geho uznáwala se tak obecně, a tak rádo se gj šetřilo, že rozkazy Napoleonowy každý slepě plnil, a w skutku by byl Napoleon také netrpěl, aby se byl kdo opowážil reptage neplniti přjkazů geho. — Zaljbilo se mu někdy, k pobočnjkům swým důwěrněgšjm se okázati; dodáwalť gim mysli dobrotiwými slowy, gichžto cenu wzácnost gegich rozmnožowala; ano častěgi dotazowal se gich též o radu; pronesl-li ale gednau giž wůli swau, nedopauštěl, aby se mu i neymenšj námjtka učinila. Wážil sobě u swých lidj udatnosti, wědomostj a činnosti, předewšjm ale náklonnosti k osobě swé.

Při Muironu bylo to něco zwláštnjho, že o samotě gsa w noci, neméně bázliwý a pověrečný byl, než odwážliwý a wesely we dne na bogišti. Gednoho dne, přes 20 mil gjzdecky uhnaw, aby přjkazy wrchnjho generála roznesl, položil se Muiron celý zemdlený a utrmácený, ani se newyswléknuw, aby při neymenšjm znamenj pohotowě

byti mohl. Byloť to dne 13. dubna 1796, den před pûtkau u Dega. Giž po několik dnj objral se mnoho náwrhy pro swau budaucnost. Chtěl si po skončenj tohoto wogenského taženj na generálu swém dowołenj wyprositi, a statek w Antibesu kaupiti, kdež był za manželku pogał bohatau, mladau wdowu, giž wášniwě milowal, a kteráž geg co newidět otcem učiniti měla. Gedwa že usnul, zdálo se mu, gakoby se nalezal na bogišti, mezi hromadami mrtwých. Před njm stál ohromný, od paty až do hławy ozbrogený rytjř, s njm se potýkage. Paladin tento měl mjsto meče srp, gjmžto wšemožně na Muirona dotjral. Giž mu był zasadil ránu hluboko do lewé skráně, —an se popadli a do zápasu dali. W tom, když zápolj, spadá z rytjře brněnj kus za kusem, a Muiron spatřj přjšernau kostru, kteráž, pořád geště srpem gsauc ozbrogena, před njm se wztýčj a hrobowým hlasem takto k němu promluwj: »Nemohl gsem tě dnes dostati, a wšak odegmu ti neylepšjch přátel, a ty sám uhlédáš mne w osmi měsjcjch.«

Muiron procitnul, čelo geho bylo pokryto studeným potem. Záplawa počjnala se wznášeti; po celém leženj panowalo hluboké ticho. Chtěltě znowu usnauti; strašliwá wšak ona wěštba, hrozjcj neylepšjm geho přátelům, Junotowi a Marmontowi, baufila wjc a wjce mysl geho. Za krátko bylo wůkol pozorowati onen šukot, kterýž před nastáwagjcj bitwau bywá. I wstal gest a přišed k druhům swým wyprawowal gim sen swůg i péče swé. Wysmjwali se mu wšickni a Junot neywjce.

Pûtka strhla se a Junot obdržel dwě rány na hlawu, gichžto gedna mu krásnau gizwu po lewé skráni zůstawila. Marmont wšak—ten zmizel we hluku bitewnjm.

Muiron, nenecháwage si wymluwiti, že přjtel geho padl, uběhl w gistý způsob třeštěnj, gežto lékaře geho tjm wjce lekalo, že ho zimnice giž po několik dnj neopauštěla. I był ohlášen wrchnj wůdce, přicházegjcj sám k pobočnjkowi swému, by geg stran osudu Marmontowa upokogil; nebylo wšak možná Muirona k rozumu přiwésti; pořáde gen zaufage křičel: »On gest mrtew, prawjm wám, on gest mrtew!«

W okamženj tom wstaupil Marmont, krwj gsa celý zbrocen, do stanu. Přicházel z hlawnjho bytu Massenowa, kamž geg był Bonaparte odeslal. Zočiw ho wydal Muiron křik usedawý i wletěl mu do náručj, a Bonaparte, nawzdor obyčegné netečnosti swé, dělil obecnau dogatost srdcj.

OŘJŠKY.

Pomluwa obyčegně z *nepatrných* lidj pocházj; nagdeli potrawy u šlechetněgšjch, přikryge se škraboškau, a tropjwá mnoho škody.

W osudných dobách pozná se přjtel i nepřjtel.

Každý gedná a řjdj se podle wlastnjch náhledů: nehodnéť ge přátelstwj, pakliže kým powrhugeš, negednáli práwě dle náhledů twých.

Neposuzug nikdy člowěka dle toho, gakýž gest, ale gakým dle okolnostj a potřeb státi se může. Proměna a pěstowánj wšechny wěci na swětě šlechtj.

Newěř wšemu, co lidé wyprawugj, dokawád se o skutečnosti sám náležitě přeswědčiti nemůžeš: i pauhá důmjnka ge škodná.

Nemůžešli bližnjmu pomoci, tedy aspoň neškoď.

Zaugmeli mysl naši náhle powstalá myšlénka, neopustj nás giž tak rychle; giskru, gižto náklopnost wzbudila, může pewná mysl dusiti, aby w plamen newypukla, auplně uhasiti wšak, gi nemůže.

—s—

České diwadlo w Praze.

Dne 29. ledna opakowal se Tylůw *Slepý mládenec*, a žiwý pochod celé hry, gakož i zagjmawý děg a rázné wýstupy gegj dogaly silně i nedělnj obecenstwo, ačkoliw z básnické mluwy tohoto djla, gako z pěkného wěnce mnohý ljstek nepozorowán a neoceněn k zemi upadl. Herci byli po každém, a básnjk po poslednjm gednánj woláni.

Dne 31. ledna měli gsme dobré představenj. Prowozowalyť se arci gen maličkosti — ale prowozowaly se *dobře* — a to ge u nás wěc neyhlawněgšj. *Rohowjn Čtwerrohý* šel o něco ljp nežli u prwnjm představenj — ale geště gsme na něm nepozorowali onu mladickau dowádiwost, která celau hřjčkau wane. Takowé maličkosti musegj sršeti od ust gako blesky — aby nebylo hercům třeba po wlastnjch a bohužel často negapných slowech lapati! — Pak se dáwala malá pantomima »Šťastná šewcowá,« kteráž obecenstwo gak náležj obweselila, a k poslední hráli se »*Tři otcowé nagednau*,« při nichžto gsme, řjkage, ani ze smjchu newyšli. Takowé pilulky necháme si o masopustě ljbiti. P. Kaška w osobě Michálka był rozkošný, hra geho byla přirozená i promyšlená, plná stjnu a swětla. P. Skalné dařegj se wždycky role, gako gest panj Truldowá — a na wšech ostatnjch bylo patrně pozorowati, že s gakausi chutj, oblibau a zwláštnj pilnostj hřjčky této gako o záwod byli se ugali. Mimo to přiwedl nám tento wečer i w osobě Zázworowě hosta p. Weselského (druhdy ochotnjka na staw. diwadle), kterýž k zdařilému prowedenj dobrau částkau přispěl.

Dne 2. unora poprwé a sice we prospěch p. [illegible]aua »*Hodina z půlnoci*,« melodrama we 3 gednánjch, dle

přeložena od J. Pefjrky. Oblíbený p. beneficiant, rozličné úprawy, mnohoslibný titul hry, weliká cedule a swátečnj čas nawábily weliké množstwj diwáků. Celá hra byla dobře uspořádána, rozmanitými tanci a zwláště překwapnými dekoracemi přiozdobena — z nichžto posledujch zwláště záwěrečnj gako čarodějně obecenstwo dogala. — Panj Springrowá wywedla úlohu desjtiletého Askura pantomimicky welmi záslužně, a mimo ni wystaupily panny Manetinská a Herbstowa s. p. Grauem a Kaškau wýtečně z dawu ostatnjho herectwa. — Diwadlo bylo na wšech mjstech přeplněno.

Dne 5. ledna hrála se *Hodina z půlnoci* podruhé.

W auterý na to widěli gsme zase *Aljnu*—a gakkoliw gsme w skrowném počtu shromážděni byli, předce gsme se dobře bawili. Wjmeť, co od našeho mladistwého repertoaru, od našich sil — a zwláště od frašky požadowati můžeme, kteráž nynj, Bohu djky! na diwadle našem prwnj slowo newede. —ska.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. P. referent o bále společenském dne 8. unora nám odpustj, když k geho řádkům něgaký dodateček podáme. W radostném zanjcenj swém, w němžto o wšech wěcech pěknau a zaslauženau chwálau zmjnku učinil, zapomněl na *tanečnj pořádky*, kteréž pokaždé k hlawnjm úprawám a ozdobám tohoto bálu náležegj. Gakož wloni a předloni, podali p. wýborowé tohoto společenského plesu wstupugjcjm dámám ozdobnau knižečku, »*Pomněnky na rok* 1843« nazwanau. Welmi důmyslně obsahuge tato knižečka letos básnické práce samých Čechoslowanek, z nichžto některé giž delšj nebo. kratšj čas po niwách pěkné literatury národnj autlé kwětinky pěstugj, některé zde ale poprwé wystupugj. Kéžby gen *wšechny* panny a panj naše, gimžto Pomněnky wěnowány gsau, wýznam knižečky této dobře powážily a do srdce wzaly—kýžby krásné, bohulibé, spásyplné smeyšlenj a wlastenecké city swé při každé přjležitosti progewily a k wěcem národnjm i tam se tak horliwě a hogně přihlašowaly, gako se *některé* mezi nimi skutečně přihlašugj — anebo gako wesměs wšechny o wěci *masopustnj* dbagj. Powažte, drahé! že gste wodiwé hwězdy na žiwotnjch cestách mužů! — kam se hnete wy, tam giž i wěrnj nohsledowé waši spěchagj. Na wás to záležj — a mnohá dobrá, spasitelná wěc, ležjc posud w paupěti, náhle rozkwěte — mnohý krásný, mnohoslibný ústaw, držmagjcj posud w kolébce, wámi zroste, zbugnj, zmůže se a wytrwá. Pamatugtež na to, hwězdy naše! — weliká, ale i krásná připadla wám úloha. — Ostatně gsau letošnj *Pomněnky* welmi čistě wydané a pěknau rytinkau přiozdobené. J. K.

Ze Soběslawi. K slawnosti 40letého úřadowánj Geho Excellencj, wysoce urozeného pana hraběte Karla Chotka, neywyššjho purkrabjho w Čechách, uspořádala se od zdegšjch p. diwadelnjch ochotnjků wečer před tjm hra, a prowozowala se fraška »*Dwa přátelé a gediný kabát.*« Ku konci dramatického představenj deklamowala panna Antonie Buzkowa »*Obranu ženského pohlawj*« od Rubeše welmi zagjmawě, a pan Mrázek přednášel Rubešowy *Pomněnky, Kterau bych rád* a *Piwo*. Diwadlo bylo ten wečer negenom od obywatelů Soběslawských, nýbrž i také od okolnjch pánů duchownjků a úřednjků četně nawštjweno. Čistý wýnos použil se k ošacenj neychudšjch školnjch djtek. Dne 30ho prosince, gakož dne slawnosti, byla w děkanském kostele zdegšjm welká mše slaužena, při které zdegšj slaw. magistrat a hogný počet obecenstwa přjtomen byl. L. M.

Z Kutné Hory. — Mnoho duševnjch, srdce a mysl podněcugjcjch zábaw tady prawě nemáme — žádný spolek, žádné kasino, žádné diwadlo — trochu tance a to ne gestě wybraného. Masopust ge hubený. Několik zdegšjch lidumilů chystalo se arci wystrogiti bál s loterij čili s něgakým hudebnjm a deklamatornjm wyraženjm — tušjm že we prospěch našj opatrowny — ale posud zůstalo při wůli; nepřišloť geště neywyššj powolenj k loterii; ginák ale sebrali giž na ni mnoho pěkných dárečků. Přegemeť wěci neyúrodněgšjho zdaru. — Zaslechliť gsme také o spisu, gegž na způsob něgakého album gistý zdegšj horliwec we prospěch opatrowny wydati zamýšlj — a těšjme se giž napřed na tento přjrůstek k našj literatuře, gelikož chowáme naději, že ho budau znamenité sjly podporowati. K..k

České diwadlo.

Zegtra:

we prospěch p. A. Hynka

bude se prowozowati:

Rod Swogánowský,

aneb:

Ztečenj domu otcowského.

Drama we 4 gednánjch od Klicpery.

Mladistwé djlo toto našeho bohatého dramatika gest na diwadle našem gako nowé; a gelikož daufáme, že se wšechny přjprawy činj, aby zdařile na prkna se dostalo, nadégeme se také, že u tohoto představenj žádný přjzniwec diwadla našeho a žádný ctitel Klicperowy Muzy scházeti nebude.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarších; každau druhau středu přidáwá se půlarchowa přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na pul léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. str.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 14. *18. unora 1843.* **10. r. běh.**

SNAUBENCŮM,

P.M.W. a A.Z.

Milostnawe, druhu milý,
Tobě znj mé warito,
Proč by nezgewil Čech Čechu,
Co má w srdci ukryto?
Gá ti pěgi z plné duše
W dálných Mizy končinąch,
A ten zpěw ti nese wánek
Po *Českých* gen lučinách.

Ge to krásná, blahá doba,
Když se spogj dušj dwě,
A když gedna w druhé nagde
Slasti, ráge, nebe swé!
Blažšj ale doba gesti,
Krásněgšj gest rumĕnec,
Když swau ruku, srdce, duši
Wlastence dá *wlastenec*.

A tys wlastenec, Čech, Slowan,
W srdci nosjš národ swůg!
Ať se někdo táže Tebe,
Komu patřj žiwot Twůg?
Celé srdce dal gsi wlasti, —
Ber *mu gi*, — hned nebige;
S wlastj wšak twau lásku sdjlj
Spanilá *Aloysie*.

Choť milostná, něžná, krásná,
Wšělená ge pro Tě *wlast*,
Chceš-li *wlast* swau *obegmauti*,
Choť obegmi — máš tu slast;
Chceš-li *wlast* swau *pocelowat*
Gako wčela medný kwět,
Zljbey *oko* choti drahé,
Tam zřjš *wlast* a celý swět.

Žádáš blaha gestě wjce?
W *nebi* gsa buď spokogen!
Na sta bratrů rág twůg nemá,
Pohleď, druhu, na *mne* gen;
Wjš, gen wlasti *ragským dcerám*
Že můg zpěw gest wěnowán,
A předc *žebrák* gest mé srdce:
Nebyl, *negsem* — milowán!

A tys milowán! o plesey,
S tebau plesá wěrný druh,
Lásku twau ti nezáwidj,
Ač ho mjgj lásky bůh.
O tak přigmi wraucj přánj,
Gež gsem pro tě dáwno měl:
»*Aby sauzwuk hudby twogj*
W srdcjch Wašich wěčně zněl!«

W. Jaromjr Picek.

Staniž se wůle Páně!

(*Pokračowánj.*)

»Syn můg, pane důstogný, gmenuge se Bohumil Skalický,« řekla na to panj.

»Gakto?« ptá se zaražený kmet, a spjná ruce; »slyšjm-li dobře? — Wy ušlechtilá panj, gste matka onoho mladého člowěka — ? To nenj možná!«

»Pane rektore!« odslowila dáma s newolj; »matka nezapře swého djtěte, byťby i srdce gegj puknauti mělo.«

»Nuže, tedy poslechněte, an pohřjchu, tomu tak gest. Chowánj se toho mladého člowěka tak se mi w pamět wštjpilo, že ani katalogu nepotřebugi, abych wám kausky geho wypowěděl. Kmotr geho pogmenowal geg Bohumilem, w té naděgi, že chowánj geho krásnému gménu odpowjdati bude; podle toho ale gakýž gest, mělby raděgi Bohopustem nazwán býti; i byloby mu lépe, gak pjsmo sw. se wygádřuge, aby mu mleynský kámen — což ale ušlechtilá panj, gakž ge wám?« ptal se dále, nagednau od přjsné swé filipiky ustanuw, když ona, nepřjgemnau zpráwau náramně zkormaucena, omdljwati začala. Přitom gj pomohl na sedadlo.

»Odpusťte — giž ge zas dobře!« prawila po chwjli hluboce wzdychagjcj, politowánj hodná matka. »Myslilať gsem, že nebude wšecko, gak by mělo býti; geho čilá, wzdorná mysl, geho

prudká, ohniwá krew! — ale takto! — tak! — ani tomu skoro uwěřiti nemohu!«

»Přigměte moge srdečné politowánj, ušlechtilá panj, a odpusťte, že gsem wám tuze kwapně nepřjgemnau prawdu wygewil. Přicházjmť práwě z akademického sezenj, kdežto se o nemrawnosti, bohaprázdnosti a špatném použjwánj Bohem udělených schopnostj toho nešťastného zaslepence gednalo, a wyhnánj geho z wysokých škol, druhým na wýstrahu, gednomyslně uzawřelo.«

»O Bože!« wzdychla ubohá; »tak těžce mne za to tresceš, že gsem od tebe žádala, čehos mi byl dle maudré swé prozřetelnosti odegmul, an moge kwjlenj tebe pohnulo, žes moge djtě z chladné smrti náruče wytrhl, oči geho swětlu otewřel — což dle twé maudré rady nikdy wjce spatřiti neměl!«

»Zpamatugte se, drahá panj, snad se Pánu zaljbj, že geště gednjm paprskem swé milosti zatemnělau duši geho oswjtj, pakliže lahodnau řečj lásky mateřské k geho srdci promluwjte; snad se wám poštěstj, že — an se mu pohřjchu! zdrawé kázně otcowy nedostáwá, zginačenj wnitřnjho člowěka w něm způsobjte; neb se podařilo, gak tomu bágka učj, zhřjwagjcjmu slunci, že pocestný musel plášť s ramenau sundati, což dřjwe bauřliwé wánj wětru dokázati nemohlo!«

»To ge utěšenj slabaunké, urozený pane!« řekla wdowa smutně; »Bůh učinil giž zázrak, i nebude druhý k wůli nepatrné ženě konati. — Ach, gak gsem se mohla nadjti, že Bohumil mogi lásku a moge obětowánj-se takowau newděčnostj odměnj! — S gakýmto očekáwánjm wešla gsem w toto stawenj a s gak tuze zklamanau nadějj musjm odegjti, gsauc nešťastnějšj než rolnjk, co na potlučené krupobitjm osenj slzawě patřjwá! Gemuť zůstane aspoň geště ta naděge, že w přjštjm gaře nowé osenj zelenati se a zráti bude; na mne se ale takowé garo giž nikdy nezasměge.« — Tak mluwjc zahalila swau twář, a krokem negistým odebrala se z rektorowy komnaty.

* * *

Půlnoc byla giž dáwno uběhla. Wšecko odpočjwalo w lahodné náruči spánku; toliko w gediné komnatě při dohořjwagjcj lampě seděla bledá gakási panj tiše, nábožným w biblj čtenjm se bawjcj. Kdykoliw hodiny na wěži bily, aneb něgaký rachot na ulici powstal, pozdwihla zakalených očj swých, a wzchopiwši se šla k oknu, a zřela do dáli, aneb w myšlénkách potopena pozorowala wlněnj-se mračen, gež nočnj wjtr na obloze poháněl.

I wzdychala: »Takowá gako dnes byla tehdáž noc, an gsem u geho rakwe klečela, a Boha zkaušela, — byla to noc bolestj začjnagjcj a radostj se končjcj. — Nynj mjwám noci gen plné starosti, a žádný plamýnek dnů radostných nezaswjtá w temnost gich!« — Hodiny na wěži hlawnjho chrámu bily gednu, a ona hrůzau se otřásla. — »Hodina po půlnoci,« wzdychla, »a Bohumil geště tu není! — snad si ani nepomyslj, že ho milugjcj matka w auzkosti očekáwá? — Čili giž opět zapomněl, co mi tak swatě přisljbil, an gsem, slzy w očjch magjc, úpěnliwě prosila, aby žiwot swůg polepšil? — Zagisté nezapomněl!« doložila pochybnostmi rozerwanau mysl upokogugjc, a ruku na srdce silně tlukaucj wkládagjc.

(*Pokračowánj.*)

Slowjčko o Koljnské hudbě.

(Zlomek ze zápisek cestugjcjho.)

Doraziw na swé cestě dne 31. řjgna 1842 do Koljna — nawštjwil gsem wzdáleného přjbuzného swého p. P., nemage z počátku ani w úmyslu, že se déle pozdržjm. Awšak byl gsem od swého přjtele gakož i od geho mně po tu chwjli neznámé choti tak přátelsky uwjtán, tak hostinsky wyčastowán a pak oběma tak snažně prošen, abych na něgaký čas u nich hostem pobyl, že gsem konečně, tolikerým prosbám odolati nemoha, na to se odhodlal. — Na štěstj ge můg strýček (sit venia verbo — ale gakau mjrau on mně, takowau gá gemu) wlastnjkem hezké wýnosné žiwnosti, a w geho domácnosti panuge wšude dostatek — we wšem přjgemný lad a sklad a w celém žiwobytj tak řečený *comfort*, gakéhož my welkoměšťáci neradi pohřešugeme. Nadto snažil se přjtel můg i hospodyňka geho, pobyt můg wšemožně upřjgemniti; i wodil mne sem a tam ukazuge mi znamenitosti města; a nemysli nikdo, že Koljn swých znamenitostj nemá, nenjť to sice welké město, ale gako malý Jerusalem. Blaudjce hned prwnjho dne po městě — spatřjm na gednom rohu ceduli — má zwědawost mne přihnala k nj letem — a hle, cedule ta byla cedule diwadelnj. I zaplesal gsem radostj welikau nad náwěštjm, že ochotnjci tentýž wečer »Pašery« weselohru we čtweru gednánj dle Raupacha od J. K. Tyla wzdělanau, prowozowati hodlagj. Co kdy we Kwětech o diwadle Koljnském stálo, bylo wždy na chwálu; byloli tedy diwu, že gsem se na tuto zábawu welice těšil? Ale gak se w žiwobytj lidském přečasto přiházjwá, že za neykrásněgšjho dne — aneb gak řjkáme z čista gasna bauře se přiwalj: tak se stalo i zde. Přišlatě na mne w skutku bauře — a gaká to bauře! — bauře w sta-

rém opuštěném zámku, kde wichřice skulinami hradeb swištj, dweřmi potřásá a okenicemi mlátj, do kteréhož bauřenj žiwlů sowa bauká, wlci wygj a weyři kuřichugj. Takowáto práwě romantická byla bauře, gežto mne za našeho modnjho prosaického wěku w městě Koljně na Labi — *w Čechách* — potkala — — — byla hudba diwadelnj Koljnská — aneb *salva venia* muzika! Apollo a muzy! geli toto nebeské waše uměnj — tenkrát ge zagistě také welkonočnj řehtačka sferickau harmonij, a Jupiter, genž gi pokogně poslauchá, nemá w ruce střelu bleskowau, ale gen plácačku na mauchy. — Gá darmo hledal pomoci proti mukám swým — darmo uši zacpáwal — nic naplat! W neywětšj auzkosti mé a trapném celé duše pohnutj tanula mi na mysli slowa, gimiž se u Göthe Faust, slyše hudbu čarodějnicjm k reydu gich hragjcj, těšj:

„Ich höre was von Instrumenten tönen,
Verfluchst Geschnarr, man muß sich dran gewöhnen."

I sebral gsem wšecku sjlu a přidlumil gsem násilně spurné city swé — mysl má se trochu schladila. — I wzal gsem na sebe brněnj netečnosti a opásal gsem bedra swá mečem weselé mysli, abych odolati mohl tolikerým hrůzyplným útokům Koljnských umělců, — ale gen na krátko; kdež mohla lidská trpěliwost přetrwati hrůzy takowé? kde se mohl rozmar zakořeniti w takowé bauři žiwlu — w tom krupobitj? Zdála se hudba ta býti ironij na čestné přjgmj wlasti našj, giž Göthe zemj hudby nazwal, trpkau ironij nad powěstj hudebnjků českých, celým swětem proslulau! Nepamatugi se, žeby uši moge kdy tak nemilosrdně bičowány a neyrůznorodějšjm wřjskánjm tak na skřipce natahowány byly, býwaly, gak práwě toho wečera. Kdyby nebožtjk Mozart, genž wlast naši hudby milownau tak welice zamilowal, nawštjwiw poprwé některé město české, nešťastnau náhodau takowauto produkcj nynějšjch Koljnských hudců na uwjtanau byl uslyšel, zagisté by se byl na mjstě, postrachem z této we swětě sluchu Medusiny hlawy zahnán, na autěk dal, a na wěky by byla země tato wjce nespatřila.

Takowá ge hudba w městě Koljně, genž nenj z neychudšjch a neymenšjch perlj, nawljknutých na stříbrné niti, silnici Wjdenské, w městě, gehožto prsau práwě nowý, giž giž skutečnosti se bljžjcj elektrický praud železné dráhy týkati se má!! — Takowau hudbu nehledal bych w neymizerněgšj wesnici České, nežkuli w městě swobodném, obchodnjm. Koljne! negsi ty poslednj mezi městy Českými — (mohl bych owšem také bez chyby řjci Judskými) — ale hudba twá ge kwjlenj a skřipánj do nebe wolagjcj. A to ne pauze muzika w nějaké pokautnj krčmě, alebrž w chrámu Thalie, kde člowěk wšjm práwem neylepšj hudbu městskau slýchati chce. A pak — což páni hudebnjci neznáte nic giného zahausti leč polku a kwapjk, a neustále wždy opět kwapjk a polku? Gest se wěru čemu diwiti, že p. referent z Koljna na tento weliký nedostatek geště nikdy nepoukázal, aby se takowá nešwara gednau wyklidila. Gak mohl rodnjmu mjstu giž dáwno maudrým slowem prospěšným se státi! Mám wšecku úctu k geho krasocitu a dobrému saudu — ale tuto showjwawost nemohu ginako než gemu na zlé wykládati. Stalo se to snad z pauhé šetrnosti k městu rodnjmu? Wěř mi, že rodišti swému špatně poslaužj, dopustjli, aby takowý kaukol w něm bugněl a se rozmáhal! Či snad nechtěl některého strýčka nebo přjtele urazitі? Aneb snad dokonce pamatuge na heslo: »In patria nemo propheta,« domnjwal se, že hlas geho gako na paušti zahyne? — Tak neslušj zaufati muži, domow swůg uprjmně milugjcjmu! Kdyby gen byl častěgi o tom nedostatku promluwil a pak poněkud aspoň ukázal, gak mu wyhowěti! Kdyby byl na ruku dal, ku komu se o radu utéci, genžby řjci mohl, gaké skladby, ohledem na kusy k prowozowánj určené, by se pro diwadlo hodily, a kde si ge snadno opatřiti! — Neomlauwey nikdo nedbalost Koljnských diwadelnjch hudebnjků gegich *snad* (co wšak mi nenj známo) nezištným se propůgčowánjm! Kdož by medle také za takowau hudlaninu platil? A zdaž oni diwadelnjmu prowozenj přjtomni gsauce, rowněž gako ginj hosté se nebawj, a neskracugjce peněžité důchody pro žáky chudé, dobro wlastnjho potomstwa swého nenapomáhagj? — Kdyby wšak práwě ti, k nimž toto pokáránj gde, slowa má mimo sebe pauštěti měli, nebyloližby radno, aby se w hudbě umělegšj z ochoty sebrawše, tuto mezeru zahraditi hleděli? Slyšel gsem, že w Koljně negeden odginud tam přišlý a w auřadě postawený, hudbu weimi zdařile pěstuge, po skončené dennj práci zábawu swau w nj nalézage. Od takowých by zagisté i quartetto, buď instrumentnj, neb zpěwnj s promyšlenjm prowedené prospěšněgi na obecenstwo působilo a snad i powzbuzenjm se stalo, aby město Kolja co do hudby za okolnjmi městy a městysy, z nichž každoročně o hudebnjch akademijch slýcháme, státi nezůstáwalo.

(Dokončenj budaucně.)

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. »W teto strastné době snažj se každý wlastenec, pokud sjly geho stačj, položiti dárek swůg na oltář milé otčiny, a byť by i rozdjlné byly cesty, gimižto gednotliwci kráčegj, pewná wůle a snaha, uskutečniti krásnau ideu dobrodějstwj, přimlauwá se za každau podanau oběť.« — Těmito asi slowy oznamuge C. W. Medau *»České národnj powěsti«* od Cl. rytjře z *Weyrotheru,* w německé řeči sepsané, a určiw wýnos k prospěchu nauzj zkljčených obywatelů rudohořj, chowá u sebe čilau naděgi, že hogným odbytem této zagjmawé práce ubohým bude moci přispěti. — Djlo se nacházj giž w tisku a bude obsahowati as 120 stran w 12. Cena bude 36 kr. we stř. Od 11. unora přigjmá se předplacenj w Medauowě knihoskladu, w Kolowratské třjdě u železného muže č. 863. Gména P.T. p. předplatitelů budau na konci přitištěna, a spis ten do 1ho března dohotowen.

R.

We prospěch nuzných horanů uspořádala nynj zde pohostinsku meškagjcj powěstná zpěwačka panj Stöckel-Heinefettrowa dne 12. ledna weliký koncert w Stögrowu sále, při němžto negen sama uměnj swé co neyskwělegi před žasnaucjm obecenstwem na odiw postawila, nýbrž i od giných členů zdegšjho diwadla wýborně podporowána byla; — škoda gen, že se k této prawé hudebnj pochautce hogněgšj obecenstwo nesešlo. M.

Z Wodňan. Dne 29. ledna l. r. byli gsme radostně překwapeni hudebnj a deklamatornj akademij, uspořádanau přičiněnjm z letošnjch Kwětů giž čestně známého zdegšjho rady, pana M. Rudolfa Křjžka, gegjžto wýnos — 86 zl. 40 kr. we stříbře — zdegšjmu ústawu pro chudé a Pjsecké opatrowně malých djtek byl wěnowán. Prowozowaly se: Uwertury z »Don Juana,« — a k »Němé z Portici«; — pjseň *»Kde domow můg«* w čtyrzpěw uwedena od Chmelenského, pjseň česká se zborem od M. R.' K. — pak variace na hausle od Maysedra (hrané panem Geljnkem). Deklamownj akademie oddjl nám podal Rubešowo *»Gindy a nynj,«* (přednešenjm pana F. Worla) Tylowy *»Slze wlastenek,«* téhož: *»Muž a Žena,«* konečně i německau deklamowánku: »Der Feldenschatz,« od S. R. B. Bylo se četných posluchačůw shromáždilo, an i ze wzdáleněgšjho okolj — z Wolině, z Pjsku a t. d. wjce přjzniwců gazyka mateřského se dostawilo, newšimných nepohodlné powětrnosti. — Obecenstwo sledowalo žiwau pozornostj dobré prowozowánj, w hlučném tleskánj gewjc úplnau spokogenóst. Dalekoby wedlo, šjřegi wypsati, gakau každý pochwau z účinkugjcjch ochotnjkůw poctěn byl; nelze ale neuwesti, že 9letá Emilie Křjžkowa (wiz o nj čjslo 3. Kwětů let.) něžným přednešenjm deklamowánky: *Muž a Žena,* — gakož i slečna Rosa B. mistrným deklamowánjm *»Slze wlastenek«* nad giné wyniknuwše, prawau potlesku bauři gsau powzbudily; malá Emilie došla cti wšeobecného wywolánj. Spogený s akademij tanečnj ples, na kterém český howor panowal, pozdnjm teprw ránem se kopčil. — U té přjležitosti welectěným kraganům zagisté nebude newhodno dozwěděti se, že snahau nadřečeného pana rady, i nemenšj ochotnostj welebného pana Antonjna Eğnera založena u nás na začátek b. r. česká knihowna pro měštanstwo a školnj mládež; také se zde o brzkém českého diwadla zaraženj pilně wygednáwá, o čem zewrubněgšj časem swým zprávu podati neopomineme. Giž nynj tagiti nelze djky mužům, genžto sil swých k dosaženj cjle tak krásného obětowati neváhagj. J. N.

Z BRNA. — (Z dopisu přátelského). Děkugi wám co neysrdečněgi za oprawdiwý nowého diwadla wašeho obraz. Potěšil gsem se poněkud a zmužil se w nadějgjch, kteréž rozličnými zde roztraušenými sprawami giž giž klesati začjnala. Nestogjť arci, gak widjm, wšecko w té mjře a na tom stupni, gakžby státi mělo a státi mohlo: ale gen ať se nezaufá! Počátky gsau wšude těžké. Při počatj ustawu, o němžto se dlauhé časy před tjm odporné sobě řeči wedly, kterýž gedné straně byl welewjtaný, an zatjm druhau gako trnj w noze pjchal — při počatj tohoto ústawu silně napnutá čekawost náhle owšem sklesla, kdyžto několik slabých představenj a překwapené, byť i s dobrým úmyslem psané referaty w časopisech německých chut obecenstwa přewrátily a z dobré cesty swedly. Kredit wašeho diwadla klesl a rád wěřjm, že mu bylo těžko na nohy pomoci. My nemáme geště prostředků, lstj nebo násiljm geg do obecenstwa wecpati. Nynj ale, an se celá wěc — gak prawjte — oprawdowě zmáhá, kdyžto w nj gakési žiwé bitj žil a zotawowánj-se z posawádnj mdloby pozorowati: nynj by se arci měli wšickni, komu poněkud prospěch národnj na srdci ležj, diwadla gakožto gediného weřegného ústawu, kdežto gazyk náš dle sprawedliwého práwa znjti a se wzdělawati může — *nynj by se ho měli wšickni usilowně ugmauti.*

(Dokončenj.)

SWĚTOZOR.

Maďarský časopis *Pesti Hirlap* posmjwá se wlastenskému smeyšlenj Pešťanů: — »Gak welice mnohému z našich měšťanů záležitosti gazyka maďarského na srdci ležj, doswědčuge to, že skoro wšechny weřegné náwěštj po ulicjch našich posáwade genom německy se odbýwagj. — Pešť má sice na rtech maďarské knjry, ale hlawa měst našich ge posud geště po cizozemsku přistřjhnuta.«

Maďarské diwadlo národnj, k gehož wystawenj skoro celá země přispěla a k gehož udrženj stawowé posud welké summy nakládagj, dostalo nynj nowého ředitele a žurnály chwálj žiwost, kterář repertoar geho opanowala. Ale s náwštěwami to nechce geště posud gjti ku předu. I při wýtečných hostech — gakož ge nynj Engresyy — zůstáwagj lože a sedadla prázdny. — Weliký rozdjl mezi tjm, co nowiny rozhlašugj, a tjm, co skutečnost podáwá.

Počátkem roku tohoto wešel w Norberimce do žiwota spolek magjcj za účel, prosté a laciné pohřeby zawáděti a obstaráwati. Přilnulo k němu giž přes sto členů z neywznešeněgšjch stawů, i gest se dle geho působenj a spůsobů nadjti, že brzo wšeobecné obliby dosáhne.

Paganini nenj geště pochowán. W Nizze, kdež tělo geho nabalzamowáno ležj, wznikla totiž mezi duchowenstwem rozepře stran geho pohřbu, a těm, kteřj se proti položenj geho w zemi poswátnau zpěčugj, dal arcibiskup spokogenost swau na gewo. Nynj ležj celá ta wěc k rozhodnutj w Řjmě. — Ubohý Paganini! celý žiwot honil geg swětem, a geště ani po smrti nemůže pokoge nagjti.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarších; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., wo knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půl. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 15. 22. unora 1843. 10. r. běh.

PJSNĚ

od

Marie Čacké.

WLASTENKÁM.

Nad Prahau se snesti
Ráda bych si přála,
A ty drahé duše
Wšecky zuljbala.

Pak bych na swé lokty
Gala kterau koli,
A nesla gi zhůru
Nad hory a doly.

Tam u slunce bljže
S drahau bych stanula,
Aby geho zářj
Celá zaplanula.

Pak bych s chlaubau swětu
Na ni ukázala,
A na wšecky Češky
Dolů zawolala!

LUDMILA TICHÁ.

Po Mnjšeckých lesjch
Rozlehly se pjsně
Z hrdla holubčjho,
Z duše plné tjsně.

Zněly, zněly sladko
Gako harfy hránj,
Ale zněly bolno
Gako o klekánj.

Posledni když wjtka
W saumrak odezněla,
Po Mnjšeckých lesjch
Tichost se prostřela.

Zwony zněly zase,
Ale w hrana zněly,
A nad zpěwnau djwkau
Kněži žalmy pěli.

Ticho opět w lesjch,
Genom wěrné ptáče
Nad Lidunky rowem
Smutný slawjk pláče.

ČEŠKY.

Djwky naše české
Gak gsau ony hezké!
Kdo se na ně gen podjwá,
Diwy zřj nebeské.

Samo oko Páně
Rádo hledj na ně,
Celé haufy andělj̇čků
Chodj po gich straně.

A kdyby ty hezké
Naše djwky české
S celau dušj *české* byly,
Byly by — nebeské.

Staniž se wůle Páně!

(*Pokračowánj.*)

W tom zawzněl hlučný zpěw z ulice a wýskánj naplňowalo powětřj, utišené obywatele ze spanj wytrhugjc. Byl to zbor opilých bratřjčků z mokré čtwrti, genž ulicemi wráworagjce pustili uzdu zwětřilé swé bugnosti ne tuze počestným zpjwánjm.

Ludmila — tak slaula ona zkormaucená matka — otewřela okno, by widěti mohla, zdali mezi nimi taužebně očekáwaný syn se nacházj. Hlomozugjcj gako diwoká zwěř se přiřjtili, a před do-

mem se zastawili. Ubohá panj zachytila se mřjžj u okna, aby mdlobau neklesla, neboť spatřila bohaprázdného a předc milého syna u prostřed opilé zběři.

»Pusťte mne!« dj Bohumil, »pusťte mě, bratři! musjm domů, gá to připowěděl matce, kteráž mne giž očekáwá!«

»Hahaha!« řehtal se geden mezi bohaprázdnjky; »nechte ho! — gen se podjweyte, tamto u okna ukazuge se ženská hlawa; chlapjček nám chce malowat, že ge to geho matka.«

»I ano,« řekl druh giný, »geho matka! ta si zagisté giž dáwno nočnj čepec přes uši stáhla a má sladké sny o swém hodném a učeném synu, genž zatjm rád wyskaumáwá druhy wjna, a w hospodách čtenj swé držjwá.«

»Ale powěz nám předc, bracháčku,« začal třetj, »kdo gest ta milenka, co tě tak pozdě očekáwá? — Bělaunká Julie, na kteraus onehdy werše k popukánj ukowal? aneb gest to zcela giný brauček, genž tebe do swých tenátek zachytil? — Inu, gestli ti z čisté lásky hodinku milostnau sljbila, tedy se bude hrozně mračiti, dowj-li se, že Bachus Wenuši střjbrnjky ukrádá!«

»Bohumile! Bohumile! co to o tobě slyšjm?!« zwolala zaufagjcj matka w neywětšj swé litosti.

»Zticha! — holubinka se začjná mrzeti; no bratře, my tě nebudeme déle zdržowati. — Zdař Bůh!« hulákal geden po druhém.

»Bodeyž mlčjte, wy opilj nezbednjci!« zamumlal nešťastný syn a motal se do domu. Hlučné chechtánj ozwalo se za njm a w krátce táhlo bachantůw spřeženj opět dále i řwalo z prolévaných, do kořan otewřených chřtánů pjseň weselého towaryšstwa:

Lauriger Horatius,
Quam dixisti verum!
Fugit Euro citius
Tempus, edax rerum
Ubi sunt o pocula,
Dulci cora melle,
Rixae, pax et oscula
Jubentis puellae?
Mihi est propositum
In taberna mori,
Vinum sit appositum
Morientis ori.

* * *

Pořád wjce swjcj zhasjnalo, pořád wjce utichowaly ulice a silnice; krámy se zawjraly, rachocenj wozů pořád wjce ubýwalo; gen semotam některého pěšjho kroky zaznjwaly, genž mrazem nočnjm se otřásage, w plášti zakuklen, k swému obydlj pádil. — Někdy zawzněly wzdáli zwuky z flétny aneb lautny ke cti milenky; wšak brzo i to přestalo a gen těžká chůze ponocných a gednohlasné strážj wolánj u brány a na přjkopech přetrhowalo temné mlčenj.

(Pokračowánj.)

Slowjčko o Koljnské hudbě.

(Dokončenj.)

Powjdáno mi, že se Koljnu s hudbau chrámowau nehrubě lépe wede, nežli s tauto diwadelnj. Což by tu nebylo nižádné rady a pomoci? Má snad po mně geště mnohý pocestný — snad i cizozemec takowých muk — buď si giž w chrámu Páně, buď si w diwadle — účastným se stáwati na potupu mjsta toho i celé wlasti našj? Gak gsem slyšel, swjtá práwě nynj nějaká naděge — posud gen slabé červánky krásněgšjho dne. Gest totiž mjsto ředitele hudby při chrámu děkanském sw. Bartoloměge uprázněno. Za našich časů, kdežto schopných a dokonale wycwičených mužů w gakémkoli odwětwj uměnj ne pořjdku ale hogně nalézáme, bylo by prohřešenj neprominutelné, aby se na tak důležité mjsto na zdař Bůh kdo koliwěk dosadil. Děgjť se owšem někdy djwné wěci semotam po kragjch. W archiwě K.....kowském naležá se následugjcj odmrštěnj: »Pan sollicitant gest pro naše město w hudbě přjliš umělý, z čehož, žeby takowý muž u nás dlauhého dlenj neměl, uzawjragjce, geg oslyšeti a žádané mjsto ginému neznamenitému, o němž se nadjti můžeme, že městu našemu na delšj čas zachowán bude, uděliti za dobré gsme uznali.« Slyšel gsem také kdesi o hádce dwau K.....kowských pánů měšťanů, pana kmotra Wrzálka a p. sauseda Skřipálka, z nichž tento na auplný důkaz, že on na uprázněnau stolici warhanáře dosedne, zaťatau pěstj o roh dubowého stolu udeřiw, plným hrdlem doložil: »Gá nepropadnu; páni votanti budau gistě na mých sedm korců polj ohled bráti!« — To gsau arci gen tak upomjnky, — a my wjme dobře, že Koljn nenj K......ow, a že gaké se někdy diwy přiházely, takowé se nynj nestáwagj, a s gistotau bychme každého ubezpečiti chtěli, že ono důležité mjsto hudebnjho ředitele při chrámu Páně w Koljně mezi kompetenty (gichž bychom welkau hognost přáli) gen *neyuměleyšjmu* a *neyschopněgšjmu* se zadá, aby co po mnohá léta k zármutku každého přjtele hudby a wlastimila klesalo a se zanedbáwalo, opět k nowému žiwotu probuzeno a ku wzdělánj i k ušlechtěnj obywatelů koljnských gak w chrámu Páně tak i mimo něg bedliwě a zdařile pěstowáno býti mohlo. —

Takowé gsau a byly myšlénky moge o hudbě koljnské; o diwadle samém ani wjce zpráwy nedáwám, zůstawuge wěc tu koljnskému p. referentu, gemuž do řemesla

wdjrati se nechci. — O den pozděgi opustil gsem Koljn, kdežto gsem se až na tu diwadelnj hudbu dobře bawil. — W Čáslawi gsem se zase zastawil—abych některé wlastence tamĕgšj, o nichž gsem giž prwé byl slyšel, osobně poznal. Přiwjtali mne srdečně! Přemyšlegj o wydáwánj kragského týhodnjho listu — *owšem giž dosti dlauho!* Byla by to wěc wýborná! Škoda že rychlegi k cjli nespěchagj. Ráno gsem zas ugjžděl dále k Brnu. — — —

NB. P. Redaktore! Posjlám Wám tento zlomek z pocestnjho dennjka swého, žádage Wás, abyste mu laskawě mjstečka w oblјbeném listu swém popřáti ráčil. Činjm to zagisté gen w dobrém aúmyslu a z pauhé lásky ku krásnému uměnj, že geg weřegnosti podáwám. Krom toho saudjm, že nedostatek, na něgž gsem zde poukázal i ledakdes ginde, ač ne snad w té mjře gako w Koljne, se nalezá, a zdálo se mi zapotřebj, aby zřetel wlasteneckého obecenstwa *na toto zanedbáwánj* netoliko *kostelnj,* ale *wšj hudby* wůbec, *na mnohých stranách,* obrácen byl. —Bylo by mi s welikým potěšenjm, kdybych těmito slowy dosti maličko dobré wěci byl posloužil. Bs.

České diwadlo w Praze.

Dne 9. un. widěli gsme poneyprw: *Poklad Opatowický,* činohru we 2 gednánjch od Klicpery. Hra tato, známá giž od několika let čtenářstwu českému, nehonosj se žiwým, rychle se-rozwinugjcjm dĕgem, alebrž spjše rázným wykreslenjm několika charakterů, z gichžto po- a setkánj řjkage celá drama se osnuge. — Zagisté nemálo musjme powděčni býti, že nynj práce Klicperowy často na prknách oživeny spatřugeme, a hlučný potlesk, který se gim wšednjho dne i we swátek dostáwá, ge dostatečným důkazem, že ge obecenstwo naše rádo wjdá a že leckde rádo oči přimhauřj. Ředitelstwo, zdá se, má toho poznánj; gen kdyby totéž p. herci powážiti a gednau ze wšj sjly úloh swých se uchopiti chtěli! Někdy ge to při našich okolnostech arci welmi těžká wěc — pořád se střjdagjcj repertoar, časté zaměstnánj, nezběhlost w gazyku a t. d. gsau owšem wěci, kteréž *něgakého* ohledu zasluhugj, a my negsme také takowj ukrutnjci, abychme s kritickými wážkami při produkcjch stáli — o nikoli! my gsme rádi spokogeni; ale p. hercowé musegj *někdy alespoň dobrau wůli okázati!* Pánowé, kterých se to týká, mně porozumĕgj. — Poklad Opatowický byl w celku welmi pochwalně přigat, a herci byli několikráte mezi hrau i po hře, woláni. Welmi pěkná byla dekorace podzemnjch sjnj kláštera Opatowického, a zasloužila wšecku pochwalu. — Po Klicperowě dramě dáwala se gestě *»Žlutá zimnice.«* Bylo to nazbyt.

W pátek na to, gelikož pro nenádalé překážky w němčině *»Čarowný záwog«* hráti se nemohl, byl *Poklad Opatowický* opakowán. — K tomu *Tři otcowé nagednau.*

Mikšíka.

S welkau radostj uwjtali gsme dne 14. unora po dlauhé přestáwce opět gednau spěwohru — a sice *Wodaře.* Pěkná tato opera, překlad od Machačka, hudba od Cherubiniho, gest i we sauzpěwjch i we hře dosti těžká úloha, a žádá mnoho zkaušek, a chyby w řeči tjm wjce urážegj, čjm wjce gsme w operách tak dlauhým rozpráwkám odwykli. Ředitelem orchestru byl nowě ustanowený kapelnj mistr pan *Stegmeier,* gemuž plnau chwálu wzdáti musjme. Stručné prowozowánj úwertury bylo wzorné, a mužský sbor gak náležj dobře se držel. Žiwau dušj celku byl pan Strakatý (wodař). On prowedl hru i zpěw tak dokonale, že nám ljto bylo, kdykoliw s prken odcházel. Panna Tonnerowa (Konstance) dogala swau ljbeznostj; kdyby wšak mladistwý hlas gegj teprw časem k plné sjle měl dospěti, bylo by se co obáwati, aby si teď neublјžila. Pan Mayer (Armand) wyznamenal se we zpěwu; gen stálé zatáčenj hlawy w prawo a těla w lewo bylo pěkné postawě geho na ugmu. Panna Köckertowa (Marcelina) mluwila gako pauhá Češka, a pan Mereda (Antonio) gako pauhý Němec, ačkoliw podle rodu obogé naopak platj. P. Mereda ge začátečnjk, a musj wšemožně se wynasnažiti, aby finále w prwnjm dĕgstwj náležitě podporowal. P. Brava, Štěpán a Biel i ostatnj starali se dle možnosti o dobré prowedenj. Dokawad ale údům našeho diwadla nebude na tom záležeti, wyznamenati se i w *pospolitém žiwotě* čistě českau mluwau, neuchráněgj se nigakým způsobem hrubých poklesků, gako gsau: *wogáci* mjsto *wogáky* etc. B.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. *Panj Stöckel-Heinefetterowá* u welikém koncertu we prospěch osadnjků w Rudohořj. Dne 12. unora o polednách w Stögrowě domě. Pomysljm-li, gak hlučné býwá laučenj-se mnohé umělkyně od obecenstwa, nemohu ginák než hluboce litowati, že neocenitelná zpěwkyně tak skrownému zástupu swé *»s Bohem«* dáti musela. Pěstaunowé a učitelé, snažjce se wygasniti žákům swým pogem *balady,* mohli si, poslawše ge k této učitelkyni, uspořiti obšjrných slow. Každý z nich, negsa zbawen wšj ducha gapnosti, byl by žiwým smyslem pogal krásné gegj wtělenj a ztělesněnj. Göthůw *Olšowec,* Schubertowa hudba a Heinefetterowy zpěw — gaký to krásný troglist! U Heinefetterowy spočjwá wšecka kauzelnost w tónu; ona ge nám gasným zgewenjm, že přjroda prošedši dlauhau řadu rozmanitých zwuků, w *lidském* hlasu úlohu swau dowršila. W baladě té utwořila zpěwkyně čtwerý odstjn hlasu, prostoduchost wyprávky ljšila se značně od poučliwého a ukonegšiwého hlasu otcowa, wábiwost Olšowcowa od úzkostliwých zwuků synowých. Celý wýtwor byla skutečnost, nikoliw pauhá báge, každý tón gakoby rozwjgenj-se diwokrásných kwětů. — Mimo to zpjwala gestě arii z *»Figarowy swadby«,* baladu a operu

Cikánčina wýstraha od Benedikta, pjseň od Thalberga w trogzpěwu a opery: *Neznámá*. Kolikráte wolána byla, nemohu řjci. R.

Z Králowé Dworu. (Opozděno). Také gednau od kolébky Rukopisu králodworského, z města toho, kteréž mezi tolikerými autoky, geżto na ně odnárodňugjcj cizota wlasti a národnosti české činila, wěrným zůstalo; z města, kteréž nám důkaz prawěké wzdělanosti a uměnj našich praotců zachowalo a tudyž hodno gest, by giž z tohoto ohledu nebylo wynecháwáno z mjstopisu králowstwj českého! Časem arci odtud přicházegj zwěsty o žiwotu zdegšjm; dośeltě nás w Kwětech 1841 list Hawlůw z Ameriky, p. L. Riegrem podaný; pročbychom nezwěstowali i slawnost swěcenj zdegšj hlawnj školy dne 17. řjgna m. r. zde konanau? — Při denně rostaucj lidnatosti na oboru zemském gest i třeba, by se šjřila wzdělanost a oswěta, aby gedni ke druhých zdokonalowánj a blaženstwj přispěli, aby gináč na gewo nepřišlo starodáwnj tauženj na: Multiplicatio gentis non est multiplicatio laetitiae, to gest: Rozmnoženjm lidstwa se množj hoře, totiž pokudž ubližowánj geduěch činj, že nemohau druzj obstáti. Protož i dobroditelowé národu pilně o to dbagj, aby wůbec zkwjtala duševnj wzdělanost a nj rostaucj poznánj prostředků, zdokonalenjm bližnjch k dosaženj wespolnjho powolánj a aučele gim dopomáhagjcjch. Takéť Králowé Dwůr minulým rokem toho štěstj došel, že neunawnau péčj zdegšjho zkaumaného p. měšťanosty, Petra Procházky, potřebám času a lidstwa co neyprostranněgi slaužjcj hlawnj škola dostawěna byla, kteráž swau rozsáhlostj a úměrnau stawbau podobné budowy školnj w celém wůkolj hledá; dostawěnať a téhož dne se wšj sláwau swému aučeli zaswěcena byla uwedenjm školnj mládeže. Nebuduť zde opětowati popisowánj, gaké zde radowánj a plesánj, ozdobenj přjbytků korauhwemi národnj české barwy—následowánj hodné wýznamy lásky a newinnosti s českými lwy—nebudu nábožné zněnj zwonů ani hlahol trub zde w pamět uwáděti, aniž wyčastowánj 40ti chudých wychwalowati, leč podotknu, krom neyčelněgšjho uctěnj geho W. uroz. pana kragského Karla swobodného pána z Mecséry, že ge welmi chwalitebné oddělenj škol obého pohlawj od sebe, aby tak dle swého powolánj oboge čelněgi mohlo býti wychowáno, a w mateřčině wyučowáno, zwláště w základu našeho spasného náboženstwj; protož i slušně slawen tento den slowy w básni:

— — — — Wlasti
»Přinese znik, zdar a blahé slasti
»Spjše, než kdy gindy brněnj,
To co w městech sjdlj uměnj,
»Gjmž zde chrám newiny, wjry, lásky
»Zbudowán milého od Procházky.«

J. Pelikán.

Z Daubrawice. Negenom následkem wlastenského počjnánj, ale i puzenjm k hognému podporowánj našich chudých, stogjcjch letošnjho roku geště u wětšjch potřebách, prowozowali giž letos domácj dilletanti naši poneyprw: *Srnce* nebo *newinnj winnjci* a podruhé: *Weselý šwec a přjtel w naužy.* Diwadlo bylo wždy přeplněno, hra dobře wywedena, a gestliže páni recensenti při prwnj hře, kdež dwě herečky poneyprw byly wystaupily, spokogenost swau progewiti nemohli: každý z našinců gim to milerád odpustj, powážj-li, že mladé děwče u nás wenkowanů málo kdy přjležitost má, hraběnku widěti, tjm méně gi w gednánj gegjm pozorowati. — Zato ale w druhé hře dosáhly úplného smjřenj, proto že swým nenuceným, obratným počjnánjm, čistau a krásnau wýřečnostj, a weselým rozmarem celé obecenstwo tak wábily, že tleskánj a pochwaly ani nepřestáwalo. Ku konci přednášel pan Březina, náš obljbený komik, řeč, w njž celému obecenstwu za hognau náwštěwu diwadla k podporowánj chudých spolubratrů s tak welkým nadšenjm djky skládal, že mnohé citliwé srdce pohnuto bylo a w mnohém oku slze se leskly. —o—

Z Hljnska. Skoro po dwauletém odpočjwánj procitla opět Thalie naše, a páni ochotnjci weselého nám opět způsobili wečera. Prowozowán byl dne 5. unora: Klicperůw *»Diwotworný klobauk«.* Hrálo se šwarně a s pochwalau. — Čistý wýnos byl ústawu pro chudé určen, a diwadlo bylo takořka přeplněno. — Těšjme se, že opět brzy něco spatřjme. Fr. W. Weselský.

Náwěštj.

1. *Tatranka,* polka; 2. *Kundratická polka;* 3. *Hlas z Blanjku,* kwapjk; pro Piano-forte od *Wjléma Čestmjra Gutmannsthala.* Djlo 5. 6. a 7. W Praze u Jana Hoffmanna. Cena 30 kr. str.

Skladatel těchto trj tanečnjch komposic, p. W. Č. Gutmannsthal, gest giž našemu tancemilownému publiku dosti známý. Kwapjkowé geho, *Horimjrůw skok, Dalibor,* a *Žižkůw sen,* pak polka *Slowanka* potřásali giž po dwogj masopust nohami i srdci mnohých w našj milé Praze i w kragi českém, a co neypěkněgšj gest, že se každý, Čech i Nečech z nich těšil; Čech, že to České melodie byly, Nečech, že tak krásně do nohau šly. A tak dauf ame, že i tyto tři nowé geho tance, kteréž na zkaušce k letošnjmu Českému společenskému bálu hrány, i s hlučnau pochwalau opakowány, na témž bále pak dne 8. Unora w sále na ostrowě žofjnském prowozowány byly, s tjm samým osudem se potkagj. I k nim použil skladatel národnjch nápěwů. — Wěnowánj tohoto djla přigala wýtečná wlastenka, wysoce urozená panj Eleonora, hraběnka z Kaunic, nakladatel ge krásně wydal, a tak nech si tedy gde, odewšad schwálené i okrášlené, chutě na cestu, než se geště náš, ostatně a snad bohužel dosti dlauhý masopust ukončj. K. Št.

Časopis tento wychází we středu a w sobotu po půlarsjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 16. *25. unora 1843.* 10. r. běh.

Hlas boleslawský k pěwkynjm Pomněnek na rok 1843.

Ušlechtilé české děwy,
Wlastenectwj služky gasné!
Po Lumjru Waše zpěwy
Pohybugj wlasti krásné.

Wašich srdcj žiwý plamen
Ohřjwá i dálné krage;
Teni ge wěru tupý kámen,
Kdo tjm ohněm neroztage!

Nade Wlastu Waše sláwa!
Wlasta muže znectila:
Waše mysel swatá práwa
Mužům konat usnadnila.

Plaček.

Staniž se wůle Páně!

(*Pokračowánj.*)

W gediném domě zdálo se, že gestě někdo bdj, gakkoliw pewně zabedněné okenice každému okolo gdaucjmu bedliwě tagily, co se u wnitř dálo. We skwostně oswjceném sále bylo tam weliké shromážděnj — bylo to daupě karbanjků. Neyrozličněgšj třjdy společnosti a stářj braly žiwého podjlu w hrozné té zábawě; pomyšlenj, že si tuto snadným způsobem spěšně a dobře k skwostnému žiwobytj dopomohau, nedalo pošetilcům na srozuměnau, že u paty wrchu oheň soptjcjho stogj, kterýž ge každé okamženj we swé hlaubi nemilosrdně pochowati může. W této nehrubě počestné společnosti, giž wrtkawá bohyně Štěstj na kolo swé připautati se snažj, wábil gakýsi mladjk předewšjm pozornost tichého pozorowatele. Byltě sice w kwětu swého wěku, ale w karbanictwj byl musel giž znamenitý pokrok učiniti; neboť sázel s odwážliwostj, kteráž by sešediwělému karbanjku byla ke cti slaužila — pakliže se toto slowo za přjdawek takowého řemesla pokládati smj. Geho plamenné oko ge na bankéra upiato, geho prawice žmolj křečowitě kartu nešťastnau, an zatjm lewice geho za ňadrami spočjwá, hrůzné u wnitř baufenj ukrýwagjc, o němž geho studený obličeg swědčj. I zdwog- i ztrognásobnil swau sázku, ale wždycky ho karta podwedla. S přetwářeným poklidem wyndáwal poslednj penjze, stáhl prsten s prstu a k tomu ho přikládage řekl: »Za padesát dukátů!«

Bankér se usmjwage pokýwnul hlawau.

»Poslednj památka mé dobré matky!« mumlal mladjk do sebe.

W tom přistaupila ke stolu zakuklená osoba, genž o piljř se opjragjc na nešťastného hráče dlauho se byla djwala, a hbitě ho popadla za ruku, an práwě kartu obracela.

Hrdě podjwal se na ni mladý člowěk, a slowo mu wáznulo w ústech.

»Wy sázjte do hry předrahý dar od swé matky, Bohumile?« ptala se ho osoba tichým, chwějcjm-se hlasem.

»Daufám, že mi štěstj přinese;« odslowil lehkowážnjk, a od nezwaného karatele obrátil se k bankéru. — Wůkol a wůkol djwal se bankér, kdo wšecko hrage; — nastala přestáwka, při

njž karbanjkowo srdce hlasitě tlauklo. — A bankér wyndáwal kartu.

»*Coeur As!*« zwolal pak chraplawým hlasem.

»Wšecko ztraceno!« zaúpěl mladistwý karbanjk a udeřil se rukau do čela chladným potem zwlaženého — ruka krwácela — on se hrnul wen.

»Bohumile!« zwolala zakuklená osoba, a drala se za njm; — u prahu dweřj padla mdlobau na zem.

Mnoho diwáků, co byli zelenau tabuli obsadili, přispělo ubohé na pomoc; powyk z wyděšenj rozléhal se po sále; bylať to neznámá dáma.

»Milenka — nebo mentor w šatě ženském!« mumlali mezi sebau s ausměškem necitelnj karbanjci.

Bankér chwjli posečkal, patrně rozloben, že toto nepřjgemné diwadlo karbanjkůw pozornost na sebe obrátilo; pak prawil s powýšeným hlasem: »*Messieurs! le jeu est fait!*« — a nato hned sebrali se opět wšickni, napomjnagjcjho hlasu geho poslušni gsauce.

Do mdloby upadlau osobu služebnjci rychle odnesli, a giž přjštj minutau rozljhal se zase při nastalém tichu hrobowém bankérůw chřtán.

* * *

W zadnjm oddjlu w domě, kterýž matka Bohumilowa obýwala, we wysoké tmawé komnatě, lampau slabě ozářené a železnými mřjžemi u oken zaopatřené, wjce něgakému wězenj než obydlj podobné, seděl člowěk, gehož plechatá hlawa a shrbená záda na hodnau řadu let nad njm uletělých okazowaly. Sprostičký byl tu nábytek, a obnošené šatstwo krylo geho wyschlé tělo. Weliké železné truhly stály při prázdných stěnách. Práwě byla půlnočnj hodina odbila; ale stařec to neza slechl; otwjralť mnohé zámky, genž tagemné sklady bedliwě strážily, a gen s welikým namáhánjm zdwihal těžká wjka, železnými záporami ge podepjrage. S dětinskau radostj od gedné k druhé pospjchage djwal se na welké poklady, a probjral se we zlatých a střjbrných penězjch i klenotech, gimiž naplněny byly.

(*Dokončenj.*)

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

Po těch slowech se starý poněkud zamlčel. Bolnosladký úsměw pohráwal mu okolo ust, a oči geho sklopily se k zemi. Zabral se w duchu do časů minulých. Po malé přestáwce gal se dále wyprawowati. —

»Hošjk musel pohnutj mé pozorowati, neboť oči geho spočinuly na mně tak autrpně a spolu tak prosebně, že gsem nemohl proskakugjcj ze srdce hlas w prsau udržeti. — Chceš gjti semnau? ptal gsem se ho. Matinku ti nemohu dáti, ale tatjnka ti nahradjm. — Hošjk zakýwal swau do hola ostřjhanau hlawau — a gá byl od té chwjle otcem. Byl to dobrý klauček, a Bůh ho učinil mým Dawidem, když na mne chwjlemi trampoty žiwota doléhati začaly.«

»A co se z něho stalo?« ptala se djwka, kdyžto starý poznowu se zamlčel, gakoby w duchu byl zase do oněch časů poletěl, znichžto nynj kratičký nástin podáwal.

»Co se z něho stalo?« opětowal otec. — »Gá o něm dáwná léta neslyšel. Zmizel mi z očj — ale w srdci a w paměti mé zůstalo mjstečko geho plné. — Měl gsem ho asi rok u sebe, učinil gsem z něho kus duše swé a článek těla swého — tu mi podala matka twoge ruku k dáwno žádanému snatku. Neštěstj ge to skoro pro každého, kdo se při diwadle uwáže w pauta nezlomitelná. Dwoge i troge starosti dolehnau na mysl, obraziwost schljpj křjdla, a půda, z njž umělecké sjmě wzegjti má w libowonný kwět — ta zbahnatj nebo zkamenj.«

»Ai, zlatý tatjnku!« řekla djwka. »Tys předce neměl přjčiny, pozwednauti žalobu na mau matinku?«

»Ne, ne — to gsem neměl!« odpowěděl stařec kwapně a žiwě. »Matka twoge byla moge Muza — byla moge slastiplodná bohyně — pramen blaženosti mé... ale byla předce — žena. Ona nemohla Jenjka mého wystáti. Srdce lidské ge přepodiwná pohádka; z části mu rozumjš — gasně a srozumitelně, gako otewřená kniha, ležj před tebau, a druhá část ge zahalena temnotau, i děley co děley, předce k tomu nepřigdeš, abys naň mohla nezkalenýma očima hleděti. Dobrá, mjrná, laskawá byla matka twá — ale k mému ubohému Jenjku nemohlo přilnauti srdce gegj. Negewilať to sice patrně, neboť widěla, že mi byl hoch wedle nj do duše zarostl, a z lásky ke mně činila si mnohé násilj; ale náchylnost, mateřská přjzeň — ta se nedá wynutit, a odpor w srdci — ten se nedá tak zastřjti, aby i tau neypewněgšj rauškau neprobleskowal. Jenjk zatjm wyrůstal — bylo mu asi deset, dwanácte let; ale časné utrpenj a pak otcowské gednánj z mé strany potáhlo srdce ge-

ho tak gemnými strunkami, že při každém sebe menšjm dotknutj drsnatých prstů bolestně se zachwělo. On dělal, co matce na očjch widěl; ale nebyl w stawu gediné usmánj zjskati. Tys byla tehdáž asi ročnj — my nemohli mjti wěrněgšjho tebe opatrownjka, gakož byl můg Jenjk. Wěrnau, skoro bych řekl zwjřecj wytrwalostj nehnul se od tebe, dnem i nocj bylo neymilegšj mjsto geho u twé kolébky — žádná chůwa nebyla by namáhánj wydržela, gaké pacholjk rád podstaupil; a předce — předce mu zůstalo matčino srdce zawřeno. Gá dostal tehdáž mjsto u brněnského diwadla. Na cestě za mým nowým powolánjm přigeli gsme do wesnice na morawských hranicjch. Malá churawost matky twé nutila mě půldruhého dne na mjstě se zdržeti, a když gsme třetj den wstáwali, magjce dále na cestu se wyprawiti, nebylo w celé hospodě po Jenjku památky — a na loži geho ležel slzami smáčený ljstek — w němžto mě za odpuštěnj prosil, že mě opauštj — abych ho neměl za newděčného — abych se o něg nestaral — že musj odegjti, aby nebyl dále pramenem domácjch roztržek, že našel nowého otce — i matku.«

Bolestně dokončil starý powjdánj swé, hlawa mu sklesla k prsaum a duch geho zanesl se opět w minulé doby.

»A od té chwjle gsi o něm, tatjnku, neslyšel?« ptala se Bětunka po krátkém pomlčenj.

Starý zawrtěl hlawau. — »Ani slowa!« řekl hluboko si oddechnuw. »Ale zaplať Pán Bůh! Snad se mu wede ljp, než by se mu bylo u mne wedlo. Otec wšewědaucj wede cesty naše neylépe. Zaplať Pán Bůh!« —

(*Pokračowánj.*)

Důležité slowo

o psanj wlastnjch gmen českých.

Spisowatelé češtj wedau sobě téměř od té doby, co literatura naše ze spánku mnoholetého procitla a žiwot bugebegšj gěwiti počala, stjžnost na to, že wzdělanj sausedé naši we wšem, co se národu našeho týče, a protož i w psanj gmen českých se uchylugj od prawidel, gichž co neybedliwěgi a neysnažněgi zachowáwagj, pakli o národ anglický, francauzský a t. d. běžj. Zarděl by se wěru každý ze wzdělanců sausednjch studem, kdyby se na něm shledalo, že se w psánj gmen wlastnjch, národům těmto náležegjcjch, bytby i gedinkau pjsmenkau proti prawopisu anglickému, francauzskému a t. d. byl pohřešil; ale za křiwé, swětu nepodobné psánj gmen českých nikdo se nestydj.

Před nedáwným časem pronesl welew. p. Sláma důstogné o tom slowo a uwedl dostatečných důwodů na to, že prawidlo, aby se gména osobnj a mjstnj psala prawopisem národu, gemuž náležegj, i co do gmen českých auplné platnosti má. Slowo to bylo u přjležitosti posudku gednoho spisu německého, w Praze wydaného w djl. I. Časopisu pro katolické duchowenstwo r. 1841 powědjno, načež horliwau péčj naš. p. Dauchy překladem německým w »Oſt und Weſt« čjsl. 75. r. 1841 a konečně úwodem opatřené w 5. 7. a 8. čjsle »Nowin z oboru literatury, uměnj a wěd« (Přjlohy ku Kwětům) pro rok 1842 wyšlo. Ważné slowo toto, gsauc pauze mjněnjm saukromnjkowým, nebylo s to, klásti na koho powinnost, aby se gjm budaucně bez uchylky sprawowal, a působilo snad blahoděgně toliko w ty, kteřj listy swrchu gmenowané do rukau dostali a důwody uwedené náležitě w uwáženj wzjti schopni byli; minulo se ale s aučinkem žádaucjm u těch, kteřj gich buď nečtli aneb proti přeswědčenj swému na zwyku starém urputně zůstáwagj.

Ze wšeho zde položeného wyswjtá, že káraným poklesků̊m nelze ginak přjtrž učiniti, než zákonem, kterýž by — byw wšem, gichž se týká, w známost uweden — na ně powinnost kladl, u psánj gmen českých prawopisu českého užjwati. Takowýto zákon mohl by to bez pohoršenj gakýchkoli práw w skutek uwésti, aby gména mjstnj naskrze, gména osobnj wsak gen potud od auřednjků prawopisně byla psána, pokud strana ginak se nepjše; neboť to wěcj nebezpečnau, we wěcech auřednjch gména osobnj od skutečného podpisu stran rozdjlně psáti, anť tyto tjm w nesnáze ubjhagj, prowoditi, že ony, pjšjce gména swá ginak, než w listině gsau psána, a osoby w listině gmenowané gsau totožny.

Žádosti zde progewené slibuge budaucně alespoň z části nařjzenj weleslawného cjs. kr. českého řjzenj zemského, ode dne 30. řjgna pod čjsl. 50755 wydané, wyhowěti; gežto, pokud sem náležj, w slowa tato znj:

»Zkušenost učj, že auřadowé dolegšj při zhotowowánj listin wšeho druhu co do gmen, zwláště gmen českých mjstnjch a rodinných zřjdka sobě tak zewrubně počjnagj, gakž toho podstata wěci samé a zákon káže. Král. kragský auřad má (tedy) auřadům wrchnostenským a magistrátům rozkázati, bedliwě hleděti k tomu, aby se *gména wlastnj* netoliko we wýtazjch z weřegných kněh městských a gruntownjch, nýbrž i w ostatnjch wšech listinách, kteréž se weřegných aneb wůbec užitečných ústawů, postředně nebo bezpostředně pod dohledem wlády gsaucjch, dotýkagj, pokud se *na listinách giž stáwagjcjch* na př. na smlauwách, rozsudcjch, poslednjch pořjzenjch, knihách weřegných a t. d. zakládagj, co s těmito neyzewrubněgi srownáwala a byla psána právě tak, gak w těchto psána gsau; kromě toho wšak aby se podle *wlastnjho prawidelného podpisu stran,* a když toho nenj, podle *prawopisných prawidel gazyka mateřského stran* aučastných

psala a k wystřjhánj-se wšech možných nedorozuměnj a nesnázj zřetelně uwáděla.«

Swrchu gmenowaným rozkazem cjs. kr. českého řjzenj zemského byly také wzory, podle nichž by se listy dlužnj a postupnj českým gazykem wyhotowowati měly, když se gistiny, ústawům pro chudé, špitálům, nadánjm a t. d. náležegjcj stranám půgčugj aneb od těchto ústawům dotčeným postupugj, w známost uwedeny a spolu se pod čjsl. 8. nařjdilo: »Ostatně rozumj se samo sebau, že k odstraněnj wšeho podezřenj a k ohrazenj se před možnými odpory stran má w tom wždy gazyka užito býti, w němž tyto, co strany smlauwu činjcj, zběhlé gsau; nebot to giž z ponětj o listině a z aučelu gegjho wyniká. Gen tehdáž, když se w obau gazycjch, w zemi stáwagjcjch, dokonale znagj, zůstawuge se swolenj obapolnému, zdali gazyka německého neb českého užjti chtěgj.«

Wěhlasné nařjzenj toto zakládá se wěru na podstatě listin co důkazů smluw. Každý snadně nahljdne w to, kdož sobě na mysl uwede, že smlauwy wlastně gen we wygewenj shodné wůle obau stran záležegj a že listiny toliko pjsemná, od stran neb auřadů oswědčená wyprawowánj skutku gsau, z něhož se gakési aučinky práwnj wywozugj. Gelikož wygewenj shodné wůle, čili smlauwa skutkem gest, genž wšelikým aučinkům práwnjm wzniku dáwá, protož musj listina, zhotowená na smlauwu, od pauhého Čecha učiněnau, má-li se skutečnostj auplně se srownáwati, gazykem českým alespoň potud, pokud se wygewenj wůle geho týká, sepsána býti; an by se ginak s prawdau neshodowala a listinau býti přestáwala.

Konečně nelze nám newygewiti zde žádost, aby při kladenj nařjzenj tohoto w sbjrku zákonů prowinciálnjch pro r. 1842 poklesky tisku odstraněny byly, gežto se u wydánj kamenopisné wzorců českých wlaudily. —r—

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Ewančic na Morawě. Dne 29. ledna zřjdili sobě zdegšj wlasti milownj ginoši domácj ples, gakož ohlas hudebnj zkaušky lonského roku, ku kterémuž gim zdegšj tesařský p. mistr swé obydlj s ochotnostj zapůgčil. A wěru toto wlastenské podnikánj, wěnowané národnjmu zpěwu, se nechybilo swého cjle! Giž před osmau hodinau na wečer byla dosti četná společnost pohromadě, kdežto gich ljbezná hudba přiwjtala, pozůstáwagjc z walčjků, polek, kwapjků a g. w. — wětšjm djlem to skladbami samých wlastenských hudebnjch umělců. A gak se každá prawá wlastenka zaradowala, wkročjc do krásně ozdobené swětnice, a spatřjc čistý průswitný nápis: »Kde Slowanka, tam zpěw!« I hned se počalo wšecko wesele pohybowati. — Wlastenky naše dokázaly w plné mjře, že gsau zpěwu též tak milowné, gako děwy druhých slowanských saukmenowců, a zpjwaly morawské národnj pjsně tak prostosrdečně, že se musely až do bjlého dne s hudbau střjdati. Při rozgitj přála si celá společnost srdečně, aby se letošnjho masopustu wjce takowých utěšených zábaw dočkala.

J. W. Homola.

Zpěw a hudba.

Milownjkům zpěwu gsau w dobré paměti *Zpěwy čtwerohlasé,* wyšlé před několika lety pod gménem *Lumjr,* složené a wydané od *J. Wašáka.* Zpěwy ty zagisté dogjmaly utěšeně mysl netoliko wlastence, ale každého, kdokoliw ge poslauchal, i pohýbaly srdce k radosti a plesu, kdykoliw byly slušně přednášeny. Čjm to, že nynj tak málo se ozýwagj w oboru našem, a nenaplňugj ho swau lahodau? Snad-li tjm, že některým zpěwákům (gak gsem doslechl) se zdagj ku přednášenj těžké? Než co pak ge tak těžkého, o čem se wj, že to za wytrwalostj swého účinku nemine, a gistau útěchu přinese? Takowéto zpěwy nemožno, aby zewšedněly aneb zchatrněly! —

P. Wašák hodlá nynj wydati *Šestero pjsnj od Kamenického s průwodem fortepiana.* Lehkost pjsnj Kamenického, gakož i ušlechtilost i národnost, kteráž w nich dýše, gsau známy; a wšak i dary p. Wašákowy nemohau klamati žádného, kdožkoliw ge zná. Gediná stjžnost by mohla býti ta, že nám dotud geště tak málo podal. Nechtjce, ba netraufagjce sobě o těchto pjsnjch usudek pronesti, podotýkáme toliko, že, gestli se kwartetům páně Wašákowým gedině namjtá něgaká nesnadnost ku přednášenj gich (pákli to prawda!), tedy w pjsnjch od Kamenického i co do hudby, negen lekaunká hrawost panuge, ale i dobře promyšlený národnj duch ge owjwá. Že p. Wašák oprawdu a celau dušj se snažj, státi se našjm národnjm zpěwcem, o tom gsme až welmi přeswědčeni, a že mu nescházj k tomu potřebných schopnostj, kteréž on za dlauhý čas napágel neporušenými dotud slowanskými zpěwy na Ukragině — maloruskými to dumkami — neustále přitom mysle na swau otčinu, o tom též dokonce nepochybugeme.

Djlo se giž nacházj w kamenopisně p. p. Witka a Suchého, wydáno bude w slične způsobě s milaunkým obrázkem w čele, wzatým z obsahu gedné z těch pjsnj »*Wýmluwa*;« a gakož geho *čtwerohlasé zpěwy* připsány gsau *Slowanům,* tak zase *šestero pjsnj,* autlá tato kwjtka připisuge, p. W. ušlechtilým *Slowankám.* A tot gest také geden hlawnj důwod, aby se djlo to walně rozebralo a rozšjřilo do umělých rukau našich krásek. Bude-li djlo wjtáno (gakož pochybowati nelze), můžeme se těšiti, že i prwnj swazek *Lumjra* nezůstane opuštěn we swětě, ale dostane důstogného k sobě druha we swaz. druhém, po kterémž srdečně taužjme.

Množislaw B.

České diwadlo.

Zegtra, dne 26. unora: *Zlý duch Lumpacivagabundus.*

W pondělj, dne 27. un. we 4 hodiny: *Čech a Němec.*

W auterý d. 28. u. we 4 hodiny: *Unešenj z maškarnjho bálu.*

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půl. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 17. 1. března 1843. 10. r. běh.

CHYCENÁ SMRT.

Powěst národnj.

1.

Wjt ten dobrý způsob mjwal,
Pocestných že neodbýwal,
Ale geho chatrč malá
Wždy ge ráda přigjmala;
Ať byl gakýkoliw host,
Wjt měl pro něg uctiwost.

Wšickni wšudy olegkáři,
Kotláři a plátynkáři,
Také kupci, ba i páni
Býwali tu přechowáni;
Słowem: cestugjcj lid
Mjwal u něg gistý byt.

A že, co měl, i rád dáwal,
Pán Bůh mu zas požehnáwal.
On sám sice nerozsjwal,
Předc wšak hognost chleba mjwal,
A ač medem neskrbil,
Předc wždy saudek plný byl. —

Gednau pozdě po klekánj
Wjt docela z nenadánj
Slyšj klepat na swé dwéře;
I hned s lampau wen se béře,
Pak otewře dopola
A upřjmně zawolá:

»Buďiž wjtán, kdo gsi koli,
U Wjta ge chleba, soli,
Gak to kážj české awyky,
Připraweno pro pautnjky;
Také lůžko měkké dost
U mne nagde každý host.«

Než ta wljdná slowa powj,
Wystaupj tu mladjk z křowj;
S uzardělau libě twářj
Poklonj se hospodáři,
Pak rce, gak byl tehdáž mraw:
»Hospodáři, budiž zdráw!«

Na to w skrowný stánek wcházj,
Wjt ho w gizbu doprowázj,
A co host se skřjtkům sklánj,
Wjt, co kde má, w domě shánj,
Pak mu z ruky wezma hůl,
Posadj ho za swůg stůl.

Při wečeři wyprawowal
Mladjk, co kde zpozorowal,
Chwálil pohostinné Sláwy,
Obdiwowal řecké mrawy;
Pak se gali w kostky hrát,
Konečně šli oba spat.

Ráno byl si mladjk přiwstal,
A když k odchodu se chystal,
Stiskl ruku hospodáři;
S úsměchem pak gemným w twáři,
Genž se libě na nj skwěl,
Wjtowi as takto děl:

»Dobrý muži, abys wěděl,
Kdo dnes při twém stole seděl,
Můžeš pronest trogj žádost;
Potom twému přánj zadost
Učinj twůg dnešnj host —
Hostinský bůh Radihost.«

»»Když tak laskaw račjš býti
Pane, chci to použjti.
Chceš-li způsobit mi radost,
Nuže, nawrať mi mau mladost,
Pak prodlauži žiwot ten
Přes dwě stě let geden den.

Potom, roztomilý bůžku,
Chtěg, kdo wleze na mau hrušku,
Ať gi česá nebo klestj,
By nemohl dolů slézti.««
Tak Wjt žádost pronese,
A bůh prawj: »Staniž se!«

Tu se zgasnj chatrč malá,
Gakby celá w ohni stála,
Gako něžné duše sněnj
Zawznj z dálky harfy zněnj,
Wůnj naplnj se wzduch,
A co pára zmizj bůh.

(Pokračowánj.)

Staniž se wůle Páně!

(*Dokončenj.*)

»Ach!« gal se nad nimi mluwiti hlasem chraptiwým, »ach, wy moge zlaté, drahé wěci! wy gste lahodné owoce mého šetřenj, mých starostj a mých klopotných nocj! ó gak welice wás milugi! — Ach že gen w poklidné noci mohu k wám přigjti,

abych wás uwiděl, spočjtal a rozmnožil; — podezřelý zrak záwisti, genž každý můg krok stjhá, wyhlašuge mne za Krésa, a pomluwa by mně ráda pro moge tiché žiwobytj lakomců přezděla, gešto předc žádný swětu raděgi neslaužj gako gá, a žádný chudých nepodporuge horliwěgi gako gá! — Gá rád wšecko rozdáwám; arci, toť samo sebau se rozumj — gen s náležitau opatrnostj a s mjrnými auroky; wždyť si musj člowěk umět wyděláwati, aby mohl žiw býti; a ty milý Bože! — gakž málo potřebugi!«

»Proto ge slušno a dobře, když se rád s ginými děljwáš!« tak zawzněl nagednau hlas prudký, swětlo ze mžikagjcj lampy padalo na zaraženého lakomce, a postawa w plášti zahalená, za njm o piljř se opjragjc, bambitku proti němu držela.

Starec uleknutý sebral se, chtěge powyk udělati, ale nenadálým překwapenjm nebyl mocen řeči swé; zaúpěl toliko, gakoby o pomoc wolati chtěl, rukama se oháněl, aby nepřátelské widěnj, což za zlý sen držel, od sebe zapudil, a giž pozdwihl nohau swých, chtěge ke dweřům se dostati; ale geho wyschlá kolena klesala, a on padl mdlobau na zem.

»Daufám, že nebudete tak nerozumný,« prawil zakuklenec, »abyste se mým slušným žádostem protiwowal, což by wám také ani nezpomohlo, alebrž gen ku zkáze bylo; neb w této samotě byste musel w nestegném semnau zápasu padnauti.« Po těchto slowech přikročil až k samým uzamknutým truhlám, a chtiwýma očima pozorowal bohatstwj, gehož tu nashromážděno bylo, aniž při tom se ustanowiti mohl, kde co dřjwe wzjti. — »Ha!« pošeptal sobě, »tuto shledáwám wšecky poklady, gežto gsem při karbanu nadarmo hledáwal, a kteréž mi lstiwé štěstj odpjralo! — to zde ale stogj naneywyš sáhnutj rukama — přjlišná to láce, když si člowěk tjm způsobem k šťastnému žiwobytj pomoci může, a zde o nic giného neběžj, než o to, aby swětlo gižgiž k zhasnutj o něco dřjwe se zfauklo.«

I probjral se s děckau radostj w pokladech.

Milé, welmi powědomé cinkánj peněz přiwedlo starce opět k smyslům. I otewřel očj swých a uzřel opowážliwého zloděge, an drzj rukau w geho poklady se pustil; zaufanliwost dodala mu sjly, i wyskočiw na laupežnjka udeřil, chytil se ho, a přitom swého chraptiwého hlasu pozdwihnul; ale auzkostliwý pokřik gen o stěny se odrážel a ztrácel se. Wšak zločinec hbitau pěstj ho od sebe tisknul, chtěge se ho sprostiti; ale lakotář byl ho pewně obkljčil, tak že oba w zápasu upadli; w tom se bambitka spustila, gižto zlosyn w zápasu měl a i ze zakuklenj okázal se zbledlý, ale gestě mladistwý obličeg laupežnjkůw. — »Bohumile!« wzdychnul těžce starec a s roztřjštěnau lebkau chropotně klesnul k zemi.

I zděsil se wražedlnjk mrtwoly, a zaufanliwostj do čela se tlaukl; ale na ulici rozljhal se giž hlomoz; ponůcka mimogdaucj byla zaslechla ránu, i udeřila na wrata, we gménu práwa žádagjc, aby se otewřelo. Ze sausedstwa shrnulo se mnoho zwědawých, dům se weskrz prohledáwá a lid se dodere až do zadnjho oddjlu. Laupežnjk chtěl práwě s poklady odcházeti, an lidů daw dokořan otewřenými dweřmi se přiwalil, a každičký průchod k autěku zamezil. Pochodně a swjtilny oswěcowaly tmawau komnatu, a hrůzau obkljčeno ucauwnulo wšecko od krwawé mrtwoly. A půwodce rychlým přewratem osudu swého omámen, stál tu mezi množstwjm, w prawici drže bambitku, gakoby se mu chtěl stawěti na odpor. Sprawedlnost ale nešlechetnjka zastihla.

»Bože! — toť ge Bohumil! — darebný syn nešťastné wdowy!« — takowý nastal křik ze wšech stran, a stráž se mladjka uchopila. W tom co stěna bledá ženština w nočnjm oděwu skrze lidstwo se drala, a pozdwihnuwši očj swých a spatřiwši zločince, s wykřiknutjm zahalila swůg až k smrti bledý obličeg, — a smyslowé gegj zmizeli.

* * *

»Zpamatugte se předc, urozená panj!« zawzněl hrubý, ale autrpný hlas, a přitom potřásla silná ruka ženskau osobau, na stupnjch u oltáře w polomdlobě ležjcj. Těžce a z hlubokosti srdce swého wzdychala tato, an se z hrozného sna probudila; pak pozdwihla pláčem zakalené oči a hleděla gako wygewena wůkol sebe. — Bylť to tmawý kostel, toliko lampau před oltářem málo oswjcen. Nahoře na stupni stála otewřená rakew, w njžto kwětaucj djtě w náručj smrti odpočjwalo.

»Zotawte se a braňte bolesti swé, drahá panj;« prawil dobrosrdečně poctiwý sakristan, genž gi byl pozwedl; »pomněte na slowa nábožného Joba: »Pán dal, Pán wzal; staniž se wůle Páně!«

»*Staniž se wůle Páně!*« opakowala ubohá matka, s odhodlanau myslj ruce sepiaté k matce Božj powznesauc. — Wichřice se byla upokogila, a z gasného nebe usmjwaly se na ni utěšeně třpytjcj hwězdy.

Přel. Fr. Jos. Launský.

Wýtah z řeči držané při prwnjm shromážděnj čtenářské společnosti a základu knihowny w Karljně*).

Milj a drazj pánowé! Účel dnešnjho shromážděnj našeho gesti, abychom sjly swé, ač gednotliwě slabé, saustředili w geden společenský celek; neboť co gednotliwci těžké a nemožné gest, snáze od wjce sil dosahnauti se může. — Nezdá se mi zapotřebj wykládati užitek, wyplýwagjcj pro každého zaraženjm čtenářské společnosti; neb každému dosti malého přemýšlenj schopnému na prwnj pohled w oči bige, že čtenjm kněh dobrých poznáwáme Boha w prawdě a newjdané kráse geho, poznáwáme diwy a zázraky denně se w přjrodě gewjcj; naše mysl se wygasnj, a wšecko wůkol nás obgewj se w giné zcela kráse. Náš cit se ušlechtj a zbudj w nás tauhu po wšem, co krásné a dobré gest; my poznáme samy sebe, a mnohého poučenj nabudeme w požiwotnjch strastech, neboť každá kniha gesti zrcadlem, kde mnohé stránky a náružiwostí žiwota lidského se obgewugj; a tak nás knihy přjkladně bawjce, i šlechtj.

Aby žádaný aučel náš dosažen býti mohl, an z těch neyslabšjch sil se wywinowati musj, máme důwěru pewnau, že složjce se srdce upřjmného prosbu k ctihodným milownjkům a pěstitelům národu našeho, laskawau gich pomocj možno bude, nám se wywinauti, a buďme ugištěni, že prosbu skromnau naši neoslyšj, a gistě každý některý swazek wlastnjho wydánj daruge pro základ nám, kterýžto základ my dále, seč naše slabé sjly budau, rozšiřowati a pěstowati budeme, upřjmně dárce žehnagjce, a wýše a wýše postupugjce.

Wraucj přánj bylo by, aby účel ten k dobru wedaucj we wšech srdcjch žádané úwahy nalezl; gesti to ten neypřjměřeněgšj prostředek k rozšjřenj oswěty, k probuzenj po dwěstěletém spanj k nowému, krásnému a garému žiwotu; neb nám Čechům posud mnoho potřebj, abychom se stali, čjm nám třeba býti. A odkad medle snáze wzdělanost a utěchu zjskati, odkad kleslé národnosti k pomoci přispěti? nežli neydřjwe čtenjm dobrých wlasteneckých spisů, a poznánjm těch swatých tauh, gežto giž předkowé naši w prsau swých wraucně chowali.

Protož, wážený pánowé! neliknugme učiniti základ, stran kterého gsme se dnes poprwé shromáždili; kdyby byl sebe menšj, on bude dobrý a wbrzce ponese owoce krásné; neboť se naděgeme podpory wážených wlastenců. Skwělau památkau zůstane nám dnešnj den, kde zasen bude zárodek w zemi dobrau, a blaze těšiti nás bude powždy, že gsme k wšeobecnému dobrému něčjm, seč naše sjly byly, prospěli; slawiti budeme den ten každoročně, i potomkowé budau nás žehnati, třebas my gim toliko slabý základ zanechali; a když bude wůle naše dobrá, čile konawá — proč by bylo nemožné, aby časem sesjlilo, co w základu slabé gest? — Wše we swětě časem postupuge; Bůh udělj i nám sjlu wytrwagjcj. —

Owšem prawda, že bude snad mnoho překážek a předsudků třeba odstraniti; ale dobré, ne gednotliwé, ale společné wůli bude možno i snadno nad wšechny ty maličkosti se wyšinauti, a čest bude wám, kteřj na zdárném počátku pracowati budete. Gsmeť zde mladj skoro wšickni, geště newyprahla sjla w údech našjch; ano zakládáme zde nowau osadu. Kde před málo roky zeleninské zahrady byly, hemžj se nynj denně srůstagjcj dawy lidu promyslného a pracowitého, ze wšech končin českých saustředěného, kterýž sobě přjbytky stawj a obchod wede gistě pro začátek nemalý. Newidjme-li zde na wšem, co oko naše denně zřj, samý počátek a základ? — Máme skoro denně přjležitost nahlednauti, že mnohá budowa, mnohý dům zde welmi slabau silau započat, a hle giž w krátkém čase widjme geg státi nádherně! Takž i neydobrotiwěgšj Otec náš bude žehnati nowému w nowé osadě základu, a tak z malého semýnka wyroste košatý strom, a my w stinném chladu geho požehnánj požjwagjce, budeme se kořiti onomu Twůrci w prachu a w hlubinách.

Druhý náš účel budiž, který snadně z prwnjho wyplýwati může, bychom *prawidelněgi mluwiti* začali. Gazyk náš gesti dědictwj po pradědech, w něm wzděláwati se, geg pěstowati káže potřeba, bychom neyzáze nestáli za wšemi národy swěta; neboť nenj proň nic urážliwěgšjho nad bjdnau hatlaninu gazyka. — Gestli otcowé naši po dwěstěletj se po cizincjch pitwořili, welmi málo z toho wyzjskali, gen to, že wlastnj swé zanedbali. Nechtěgmež i my gich w té slabé stránce následowati, přjkladem buďtež nám slawnj dědowé; uměla ť si gich wážiti celá Ewropa, ctjti ge i se gich báti; oni milowali srdečně gazyk swůg, a cizjho sobě wážili; — a to budiž účel i úloha naše. Náš wysoce ctěný pan prof. Presl prawj we swé předmluwě k *Řemeslospytu*: »Nauč iw se ledabylo německy nedomnjwey se, že si giž swlékl a zul Čecha, gjmž ostaneš, pokud dýchati budeš. Přišed do cizjch kragin, nezapjrey, že gsi Čech; nawrátiw se do otčiny, nepřetwařug cizince. To dělagj gen newděčnjci a zrádcowé.« — I tuto naši slabau, denně se-gewjcj stránku bude možno čtenjm powzbuzugjcjch wlasteneckých spisů naprawiti. —

*) Gakkoliw by odpůrcowé národnosti české weškeré usilowánj naše rádi za marné wyhlásili, a w tauhách i snahách probuzeného národu gen zápas se smrtj shledali: nabýwáme my z druhé strany denně radostného přeswědčenj, že sprawedliwá naše wěc wždy na silněgšj nohy se postawuge a bugařegšjma rukama w žiwot zasahá. Krásným toho důkazem býwagj nynj zhusta zakládané knihowny, prowozowaná diwadla, držané besedy, akademie a giná wlastenecká podnikánj; — mezi ně musjme teď prwnj řadau připočjsti též nowě powstalau čtenářskau společnost w Karljně, tomto řjkage wůčihledě rostaucjm a zmáhagjcjm-se předměstj pražském. Wšem přátelům národnjch záležitostj našich bude tato nowinka zagisté wjtaná, aniž bude komu newhod čjsti zlomek řeči, držané dne 14. ledna od p. Bran. Mencla při zaraženj tohoto saukromného ústawu.
Red.

U této přjležitosti puzena se cjtjm, wřelé djky wzdáti wraucjmu pěstowateli našj národnj oswěty, panu Dr. Amerlingowi; neb geho činnost wniká do neynižšjch řemeslnjků djlen, kdežto wše k garému žitj powzbuzuge. A tak založenjm knihowny a čtenářské společnosti učinjme počinek, *k poznánj sebe samých* a *swé drahé národnosti,* počinek k *ušlechtěnj mluwy* a počinek *ku wšem ostatnjm děgům, gež nám skwělá budaucnost tak gistotně přislibuge.*

A wám, ušlechtilci! kteřj počátek náš usnadniti newáháte, wzdáwá mé srdce djky plamenné, neb Čechowé Čechům přjzně a podpory swé nikdy neodeprau, a gen znásobněné sjly twořj ráge lidské, gen znásobněné radosti množj slastiplné doby!

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Dne 20. m. m. pochowali gsme našeho milého druha, kragana a wlastence *Jana Střjbrného.* Umřelť w 29. roce wěku swého na prsnj neduh, kterýž geg mnohá léta skličowal a u započatém studium lékařském pokračowati mu zbraňowal. Geho ztrátu tjm wjce bolestně cjtjme, an byl *spolupracownjkem na slownjku německo-českém J. Franty Šumawského,* kterýž geho smrtj zběhlého, pilného a obratného pomocnjka ztratil. Nedužiwý, gakýž on byl, stál samoten w tomto swětě; ale wlastenecká láska byla mu statkem a berlau, otcem a matkau — ona stála při smrtedlném geho loži, plakala proň a kráčela s njm na poslednj cestě ku chladnému lůžku: ona mu dala slawný pohřeb, gakéhož by se zagisté nebyl nadál, neboť wždy řjkáwal, že zaleze do křiwoklátských lesů, až bude mjt umřjti, aby mu přjroda pohřeb wystrogila! — Nebylo toho potřebj! láska wlastenecká mu geg wystrogila. Wřelé djky zwláště naši měšťané zasluhugj za horliwé a lidumilné přičiněnj a za přinešené oběti, a naše krásná pleť za saucitný podjl při geho pohřebu. Ta sama láska učinila mu wšak také odchod poněkud trpký. Slze ho polily, když swým přátelům dwa dny před smrtj řekl, že musj odegjti teď, když to wšecko rozkwjtati začjná. Bylo to pohnutliwé podjwánj na wyzáblý geho obličeg s těmi welkými knjry a wausy, an při zpomenutj na wlast slze po nich tekly! — Geště den před smrtj měl welkau radost z Pomněnek na letošnj český bál. Celau noc prý nespal, když byl držán. Přjtel, kterýž mu ge přinesl, musel mu gich několik přečjsti a wyprawowati, co se krásného a naděgného pro naši wlast dělo. Poslaucháni geg ale již tak namáhalo, že naň mrákoty přicházely. Když geg služka omyla a mdloby přešly, řekl: »Powjdey dál, kamaráde!« — On musel wlast opustit za swjtánj krásné naděge, když to sám práwě též swůg podjl gj přinesti chtěl. Nám, geho přátelům, kteřjž gsme geho dobrau, bodrau a ryze českau duši znali, zůstane wždy w milé paměti. Dey mu Bůh wěčné odpočinutj a nám žiwé hnutj. W. N.

Z Berauna. Dne 28. ledna t. r. byla zde prwnj beseda držána, již sobě několik přátel národnjho gazyka a weselj bylo uspořádalo. Slyšeli gsme při nj tři deklamowánky a sice: *Muž a Žena* od Plzenského, *Sedlák na piliáru* od J. z Hwězdy a *Mlynářowa opička* od Klicpery. Prwnj řečnila zdařile panj Joh. Podstatná, druhau mistrně p. Mart. Podstatný, poslednj pak k podiwu krásně přednášel C. M. D. pan Frankenberger. Panna Marie Negedlá, gak doslýcháme, nowě přigatá zpěwačka u diwadla p. Stögrowa, zpjwala překrásně wýbornau pjseň: »Horal Čech« a pak Prochowau: »S Bohem.« Ozělugjce gi co oblibenau zpěwačku našeho města, přegeme gj a p. Stögrowi, genž tak welikých obětj na oltář našj milé wlasti wkládá, mnoho štěstj, a daufáme, že nikdy nezapomene, že z českých rodičů pošla, w českém městě a od českých učitelů swého wzdělánj nabyla, a že tedy wždy wěrnau dcerau wlasti našj zůstane. — Ačkoli gsme weselj swé genom na několik hodin zwečera odměřili, předce geště o 4 hodinách ráno, wšickni pohromadě trwagjce, neradi gsme se od sebe oddělowali. Tak mocný gest zpěw a howor mateřský! a zdegšj reprezentant p. Giřj Hrdina, muž nižádného nákladu nešetřjcj, uspořádaw we swém překrásném, nowě wystawěném hostinci hlučný bál, byl by zagisté lépe pochodil, kdyby byl rady uposlechl a o *ples národnj* se byl postaral. Ale myšlénka, že okolnj p. p. auřednjci a giná honorace spjše němčině nežli češtině přegj, zmýlila geg; zůstaliť wšickni doma, což by snad byli ginak, byť i ne z wlastenectwj, předce ze zwědawosti a nowoty neučinili. Přibjk.

Z Wáclawic. Dne 12. unora byl w zámku konopištském, powolenjm geho Gasnosti p. Jana knjžete z Lobkowic, držán welmi skwostný bál, kterýž ze wšech w tomto okolj až posud dáwaných neykrásněgi wypadl a neyčetněgi nawštjwen byl. Lidomilý knjže pán, gehož zásluhy w podporowánj chudých wůbec známy gsau, postaupil k tomuto bálu swůg nad mjru krásný zámecký sál a mnoho pokogů se wšjm nářadjm; — mimo to i topenj a wšeho oswětlenj, gako i giných wšelikých potřebnostj w zámku sám na sebe přigal. Hostů bylo na tomto skwostném bále na 450, do kteréhožto počtu kladu i krásnau pleť, která se w něm zrakům mým, tolika wděky a wnadnostmi, zářjc obgewila, že mi o nj gen to neykrásněgšj řjci možno. Hudba byla wýborná, a že skoro w celém shromážděnj čeština, mluwa našj kraginy mateřská, panowala, to se samo sebau rozumj. Weškeré společenstwo w plesjch a radowánkách až přes pátau rannj wytrwalo. — Čistý wýnos z bálu, kterýž určen gest pro chudé poddané, obnášj 339 zl. 42 ½ kr. wjd. čjsla. — Mimo to, že gedenkaždý na tomto bále se gak náležj wyrážel, byl mnohý též i šťastný; nebo po půlnoci začala bohyně Štěstj z osudné urny swé 79 darů od mnohých lidomilů snešených, z nichžto některé, owšem gen ty neyprwněgšj a darowané od Gegich Gasnostj, Jana a Karoljny, knjžecjch manželů Lobkowických, měli 40—50 zl. wjd. čjsl. cenu, a chudým poddaným odewzdalo se za ně 508 zl. 52 ½ k. wjd. čjsla. Mně arci newljdná bohyně Fortuna ze wšech darů neposkytla ani gedinkého; giná wšak ustrnula se nademnau, a dala mi na mjstě daru slast, njž mi možno wraucj a srdečné djky we gménu chudých wzdáti wřegně za lidumilstwo Gegjm Oswjcenostem, Janu a Karoljně knjžecjm manželům Lobkowickým, pak wšem p. p. úřednjkům panstwj konopištského, obzwláště wrchnjmu spráwci p. Bedřichu Kachligowi a Ludwjkowi Šmidlu stawiteli wrchnostenskému, a konečně wšem p. p. hostům, kteřj swau přjznj a láskau k gegich podpoře přispěli. — Též připomenauti musjm, že ku konci měsjce ledna wybjraly se přjspěwky k podpoře poddaných chudých, a těch se sešlo na 330 zl. wjd. č. Wšecken tedy čistý wýnos k obstaránj chudých poddaných obnášj 1178 zl. 35 kr. w. č., a gá myslim, že mohau býti tauto částkau od března až do žnj zaopatřeni — a to tjm lépe, poněwadž gich 50 giž od Geho knjžecj Gasnosti podporowáno gest a bude. Tichý.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarších: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydáwatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 18. 4. března 1843. 10. r. běh.

CHYCENÁ SMRT.

(Pokračowánj.)

2.

Dwě ste let giž bylo uplynulo,
Skály, hory, řeky čas byl zwrátil,
Dewět pokolenj wyhynulo,
Ale Wjta posud nezachwátil.

Zpomněltě on, že lhůta wypršela,
Žeby se měl z tohoto swěta bráti;
Myslil ale, smrt že zapomněla,
Neb že o něg nebude giž dbáti.

Co se takto w rozpacjch potácj
A wše myšlénky swé sbjrá,
Něco wenku notně zaburácj,
Třeskotem pak dwéře otewjrá.

»Auwey, běda, giž ge po mně weta!«
Zwolá Wjt a polomrtew klesá;
Kostliwec tu zuby zaklepetá,
Dlauhau kosu w suchých prstech nesa.

Mjsto očj má dwě prázdné djry,
Dlauhé zuby strašně wyceněné,
Hodiny má w ruce (wěku mjry),
Spánky ale wěncem otočené.

»»Snads giž nabažil se žiwobytj,
Prawj; čeká na tě nebes brána.
Nebudeš snad wáhat semnau gjti?
Wšak ti dosti dlauhá lhůta dána.««

»Ach! dj Wjt, ši pooddechnu chwjli,
Budiž wjtán posle! — snad gsi slyšel,
Gak po tobě duše moge pjlj!
Přjteli, tys wěru whod mi přišel!

Kdykoliw můg pes wyl nebo štěkal,
Kolem chalupy tě wida gjti,
Wždy gsem s taužebnostj na tě čekal,
Ale wždy gsem musil sklamán býti.

Půgdu s tebau, přjtelinku milý,
Gen že bych rád požil přede skonem
Něco hrušek; poshow malau chwjli,
Přines mi ge ze zahrady honem.

Hni se ale čerstwě; milý brachu,
Aťs giž tu! — wždyť umjš dobře běžet.
Wylez na strom, setřes mi gich trochu,
Kosu si zde můžeš nechat ležet.«

Smrt se nad chudákem slitowala,
Chtjc ulehčit poslednjch mu strastj,
Cwálem do zahrady pospjchala,
Wlezla na strom, počala njm třásti.

Sotwa že wšak na strom wyšwihne se,
Přirostau gj prsty k twrdé kůře,
A čjm wjc se claumá, čjm wjc třese,
Zamotáwá se a wjže hůře.

Wětwe se skrz žebra proplétagj,
Suché hnáty owinugj suky,
Ramena se k dřewu připautagj,
Žezlo wšewládné gj padá z ruky.

Ay, tu počne křičet a nařjkat,
Brzy prosj, brzy opět klege,
Zrádu ostře Wjtowi wytýkat;
On wšak se gj zatjm notně směge.

Poseď si tam, myslj, milý brachu,
Až budu mjt chuti s tebau gjti.
Teď chci teprw žjti beze strachu,
Teď chci teprw notně wesel býti.

(Dokončenj.)

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

* * *

Weselomyslný trogljstek umělců seděl o nowém roce we známé winárně. Bylo hezky daleko přes poledne. Skoro wšickni dnešnj ctitelowé darůw réwoplodného boha byli pohodlný stánek geho opustili, pospjchagjce k libépáchnaucjm mjsám noworočnjho oběda; toliko přátelský trogljst howěl si geště w malém, teplém pokogjčku při plných sklenicjch. Tehdáž nebyla to ale rozpalugjcj šťáwa žernoseckých hroznů, co ge zde tak dlauho pautalo, nýbrž malebné wyprawowánj oblibeného komika, gjmžto se mysl i srdce druhých sladce naplňowaly.

»Ani dech welebného uměnj neowjwal mě wjce swau čarodégnau mocj,« — gal se onen mluwiti, když byl wywstáwagjcj trudnau zpomjnku

z dětinských let čerstwým dauškem spláchnul; — »ani ta milá komedie mě netěšila. Nechtěloť se mi ani mezi kulisami státi, ani swé malé role odbýwati. Tentam byl oslňugjcj lesk, genžto druhdy celau mogi obraziwost naplňowal a w krage bágečné unášel. Gakž mladý gsem byl, hleděl gsem giž na diwadlo gako na plátěnau baudu a prkenné lešenj, na němžto bezdušnj lidé keykly swé prowáděli. Tak zkormautilo newljdné chowánj mogj quasi-matky dětinskau mysl; gá wám byl hotowý rozerwanec w miniatuře, ačkoli tehdáž morowá tato rána w mladých lebkách a pod mladými žebrami geště tak se nehnjzdila, gako za dnů sotwa minulých. Konečně ale — «

»Počkey!« zarazil praud wyprávky geho přjtel lyrický — »držjw se musjm w bázni Božj napjti, aby mi žádné slowo neuklauzlo. Widjmť giž i bez Langerowých breylj, že se bljžj katastrofa; a poněwadž budu z twé historie muset udělati cyklus romancj — «

»Brawo! — to uděley!« zwolal do toho přjtel maljř. »Gá k tomu přiwěsjm několik winětek a wyswětlugjcjch obrázků — wěc udělá furore.«

»Blázni byli, kordy měli!« odpowěděl komik. »Newjte nic maudřegšjho co dělati? — a nebo mi chcete wyprawowánj ušetřiti?«

»I podjweyme se na toho zakrnělého, suchopárného skrbljka!« zwolal dlauhowlasý saudruh. »Myslj pan Johannes, že má sám a sám práwo nagaté, aby k wýtworům swého šaškářstwj použil, kde se mu w žiwotě co nahodj? Ale gá ti powjdám — «

»Nepowjdey nic — a poslauchey!« okřikl ho maljř. »My mu sljbjme, že ani zbla ze žiwota geho nepoužigeme — a pak uděláme předce, co za dobré uznáme. — Powjdey, bratře komiku — powjdey, a nedey se od každého bělowauska wytrhowati.« —

»Konečně padla hodina,« začal tedy komik wyprawowati — »kteráž utrpenj mému cjl wytknula. Otec můg dostal mjsto u brněnského diwadla. My se wydali in corpore na cestu. Tehdaž nebyly geště dostawnjky, w kterýchž by pautnjci bez našpikowaných měšců byli autočiště nalezali; otec tedy nagal wlastnj přjležitost, a s tau gsme pustili se, gako w arše Noa wšickni pohromadě, na weřegnau silnici. Mau quasi-matičku přepadla wšak náhle gakási churawost, a my děkowali Bohu, že gsme w neybližšj welké wesnici pohodlnau hospodu, po gedno celé patro newjdaně wysokau, nalezli, kdežto gsme na dwa dny pautnické stánky zwé rozbiti mohli. Co swět swětem stogj, tropj náhoda podiwné žerty — o wěčném řjzenj a osudu nechci mluwiti, protože se to žiwota pauhého fraškáře netýká; tehdáž přiwedla milá náhoda do té samé hospody starého direktora panáčků a maňásků, a mezi těmi rozwětwila se dráha mého žiwota. — My přigeli pod wečer na mjsto, a za několik hodin swoláwal po wesnici drnčiwý buben zwědawé diwáky na komedii o zlém doktoru Faustowi a o wěrném služebnjku geho, šprýmownémpimprleti. Gá byl sice o podobných uměleckých předstawenjch slýchal, kdyžto audy našich společnostj dobrá napadla a oni se po panáčkách twářiti a geden druhému mezi sebau posmjwati začali; ale posud gsem nic takowého newiděl — wlastnj, prawá, žiwá hra s wycpanými mužjky byla pro mne egyptskau mysterij. — Cesta byla ducha mého trochu powznesla; nowé, newjdané předměty rozplašily dusiwau mlhu, kteráž mi na srdci a na mysli ležela — gá bych se byl zase znowu s pacholickau chutj žiwotu w náruč uwrhnul. Stará žádost, komedii s panáčky widěti, zrostla w neskončenau tauhu; bez wyprošenj — neboť gsem wěděl, žeby mě panj quasi-matka nebyla dowolila — pokradj wetřel gsem se do šenkowny, z njžto se toho wečera chrámek Thalie byl přetwořil. Děg se, co děg; odhodlal gsem se na wšecko. Držela mne wšak naděge, že wšecko šťastně, bez mrzutosti, wypadne, gelikož si panj matka cestau zwundaná byla časně ulehla.

(*Pokračowánj.*)

Slowo o hudebnjm konservatorium w Praze.

Gednomu z neydůležitěgšjch a neystaršjch wlastenských ústawů nastala chwjle welmi znamenitá. Ctihodný, welezasloužilý, wýtečný *Bedřich Dionys Weber*, ředitel našeho konservatorium od samého počátku geho, rozžehnal se s tjmto swětem po dlauholetém, chwalitebném a prospěšném účinkowánj. Neypřjsněgšj sprawedliwost wydáwá mu swědectwj, že tento ústaw pod geho ředitelstwjm negen w Čechách, ale w celé *Europě* weliké umnické znamenitosti dosáhl. W orkestrách *wšech* znamenitěgšjch ewropských diwadel nagdau se toho žiwj důkazowé. Gak mile wšak nynj na tento ústaw giný wplyw působiti bude, přirozeně gest se co nadjti nowého ducha a účinnosti geho; pro Čechy nenj to ale wěc lhostegná, w gakém duchu a s gakými naděgemi tento nowý směr se obgewj. Wjmť owšem, že tento ústaw pod záštitau wysoce ctihodných, duchem a hodnostj we wlasti wyznamenaných mužů, od zewnitřnjch okolčnostj nezáwisj: gelikož ale tito wznešenj zakladatelowé a ochrancowé geho patrně na gewo dáwagj, že ne pro

pauhau saukromnj zábawu, ale pro záležitosti a čest celé wlasti gednati chtěgj: tedy se neobáwám, že se to bude za neskromnau opowážliwost pokládati, když se o předmětu tak weliké, wšeobecné důležitosti ozwau hlasy i nepatrných lidj, kteřj čistau láskau a horliwostj pro wšecko wlastenské k tomu puzenými býti se uznáwagj.

Gest dostatečně známo, že *Weber* konservatorium až do smrti w tomže duchu řjdil, w gakém ge byl založil. Při zakládánj toho ústawu ale nepanowaly giné záměry, neznaly se giné tauhy, než gedině a wšeobecně umnické; giných potřeb tehdáž se neznalo, a w tom přjpadu bylo otewřenj ústawu, který nic giného w záměru neměl, než rozšjřenj wdělanosti a uměnj ze stanowiska wůbec umnického, beze zwláštnj, osobnj powahy, samo w sobě chwalitebné a užitečné, a záměrům, gakéž při tom *tehdáž* býti mohly, dostatečně odpowědné. Ale giž powrchnj pohled na tehdegšj a nyněgšj poměry nás přeswědčuge, že při nastalé od těch dob rozwinutosti duševnjho a společenského žiwota, při probuzeném uswědoměnj a naděgeplném kwětu našich národnjch záležitostj, mezi tehdegšjm a nyněgšjm duchem, mezi tehdegšjmi a nyněgšjmi potřebami *nesmjrný* rozdjl se udělal.

Národnj žiwel, který se w posledních časech w gazyku, literatuře, we společenských a weřegných poměrech tak rázně powznesl, nese w sobě také zárodek k nowo nastáwagjcjmu směru w uměnj hudebnjm, k obgewenj charakteristického, národnjho snaženj k gistému cjli, kterýž se obyčegně označuge wýrazem »*školy*«. Wznik takowé národnj školy u hudebnjch Čechůw giž mnohými pokusy se obgewil, a gegj dalšj postup wůbec nezáwisj od kteréhokoliw gednotliwého ústawu. Wšeobecno-umnická tendencj bez osobnj powahy w nyněgšjch okoličnostech českých *nemůže giž býti dostatečnau,* a wznikagjcj wlastenská škola wšelikými silami stane se ozdobau našeho duševnjho žiwota, proto *že se tjm státi musj,* proto že gest potřebau, která se wůbec každodenně určitěgi a wšeobecněgi pociťuge. Ale tak welikolepé umělecké ústawy, gakým gest pražské konservatorium, magj předewšjm prostředky a powolánj, postawiti se w čelo tak šlechetného, času přiměřeného snaženj, ge podporowati, sjliti a zrychliti. Dwa neydůležitěgšj předměty, na které by se předewšjm dbáti muselo, gsau *gazyk* a *národnj nápěwy*.

Ode dáwna gest při konservatorium wlaský a německý gazyk zaweden co předmět nauky; nepochybugeme o přiměřenosti obau. Zatjm ale také české diwadlo w Praze k značněgšjmu stupni se powzneslo, české obecenstwo požaduge dobré, a kde možná, wýtečné wykonáwánj uměnj, *a má dobře!* — a předce geště pořád w pražských listech čjtáwati musjme, *že čistá wýřečnost* českých herců̊w a *zpěwáků̊w* gako zwláštnj *zásluha* se chwálj: takowý to skromný požadawek, že se geho wyplněnj na každém giném diwadle *samo sebau rozumj!* Ostatně to dokonale sauhlasj s wlastnjm plánem a s celau bytnostj konservatoria, aby w něm wycwičenj mladj umělcowé z něho wycházeli gako *lidé* w ohledu našj společnosti *wzdělanj;* časy ale, kde každý w Čechách za wzdělaného člowěka platiti mohl, třebas by gako tuzemec národnjho gazyka neznal, *ty giž minuly!*

Důležitost, seznamowati mladé hudebnjky s wniternjm duchem národnjch nápěwů, s gegich možnými poměry k prawidelnému uměnj, nepotřebugeme těm, co wěc tuto wůbec chápagj, teprw dokazowati; u těch ale, co smyslu pro to nemagj, wšeliké důwody bylyby zbytečné.

Daleká budiž myšlénka ode mne, žeby Čech, gakéhokoli stawu, proti dobré wěci našeho národnjho wzdělánj *nepřátelsky* smeyšleti mohl; zde ale prawě wýborná přjležitost se naskytuge, ukázati, kdo u wšeho toho *lhostegným* zůstati chce, buď nechce.

Rittersberg.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Po mnohá léta očekáwali s potěšenjm milownjci hudby obljbené koncerty cwičenců pražského konservatorium. Každému bylo mjlo poslechnauti, gak stručně a ohniwě zdárnj tito ginoši rozmanitými silami wládli. Tento způsob weřegné zkaušky přešel giž wloni na giný zábawněgšj, mage dokázati neplatnost sem tam progeweného domněnj, gakoby zpěw s menšj oblibau w ústawu tom se pěstowal. Prowozowalať se na stawowském diwadle před rokem opera: »Don Juan« we wlaském gazyku, a letos »*Swadba Figarowa*«; oboge bez napowědy. Mjsto zemřelého ředitele D. Webera dirigowal p. F. Skraup, gemuž prozatjm celá direkce ústawu swěřena. Prowedenj ouwertury bylo oprawdu mistrowské, pročež gi obecenstwo dwakráte žádalo. P. Vogel wyznamenal se gak wloni co Leporello, tak letos co Figaro. Geho čistá intonace zasluhuge chwálu. Přáli bychom gen, aby hlubšj tóny nabyly časem wjce plnozwučnosti. Zuzanu zpjwala Ludm. Štolzowá a zdá se že i we hře i we zpěwu neywjce se ljbila. Přjgemná postawa sl. Anny z Riese hodila se dobře pro Cherubjna; přirozená ohebnost w twořenj tónu wyznačila gi před ostatnjmi. Fanny Štolzowá (hraběnka) byla, gak gsme slyšeli, trochu nemocna. Amalie Maryott (Marceljna), H. Erst (zahradnjk), F. Schmilauer (Basilio) přičinili se s dobrým prospěchem. Doktora Basilio zpjwal p. Schütky obecenstwu giž znamý, a roli hraběte Almawivy zastáwal učitel zpěwu Gordigiani. Opera dáwala se w neporušené celkowitosti a trwala půl čtwrté hodiny. Náwštěwa při zwýšené ceně byla přehogná.

B.

Plácek sw. Josefa ge powěstné mjsto; tam roztlaukagj malowané wegce, tam se konagj cesty okolo swěta, tam gsau diöramy, kosmoramy, panoramy; tam prowozuge nynj společnost krasogezdců Alex. Guerry slawné reydy. Ohromná cedule nárožnj seznámila Pražany s četnau družinau

wšech téměř národů a s koňmi wšech plemen. Prwnj předstawenj dělo se dne 19. unora u welikém shonu zwědawého lidstwa. My byli teprwa u čtwrtém dne 23. unora přjtomni. Počalo se *řeckým manéwrem*, ale ani o tom, ani o giných kusech nemůžeme řjci že gsme co nowého widěli. Leop. Lesenská představowala *krakowskau* poštu na šesti neosedlaných konjch, wlastně ale genom na čtyrech, an dwa ostatnj poštownj kurýr proháněl. Swobodnau gistotu a nenucenost spatřili gsme u Rud. Guerry, na něhož milé bylo podjwánj, an stoge přjmo na koni, přednášel čistě na flétnu arii z opery: Lucie z Lamermooru, s průwodem orchestru. Leopold Schönbrunner ge wýtečný w překrucowánj těla à la Klišnjk. Šašek Domenico Wandagna mjsto wtipu kotálj se po zemi. Z neznámých nám přjčin opozdila se někde garderoba, a proto opakuge se dosud welká pantomima. Poslednj den města Pompeji; která wšak nic giného nenj, než bogowný tanec a posléz představenj ohněm soptjcjho Vesuvu. Mezi propadagjcjmi-se obywateli běhal geden w lazebnjm plášti a nankinowých pantalonách. Hudba tenkráte obecenstwo uspokogila, a mjsta byly dostatečně obsazeny. R.

Tuty dny wyšla slična knížečka pod názwem: »*Warito a lyra.*« Básně a pjsně *Karla Winařického.* Několik weršů z úwodu oswědčj celý směr tohoto wydánj. Prawjť tam wážený p. spisowatel:

Než gakowá zwuček a samohlásek w češtině wládne
Mjra, tu, sausede, wiz důkazy předložené.
Zde wždy genom gediná se střjdá zwučka po hláskách;
Wiz to a nemluw nám, že twrda řeč ge naše etc.

Z Chelčic. Že se na Liběgickém panstwj giž mnohý pokrok k probuzenj národnosti učinil, netřeba čtenářům tohoto časopisu na pamět uwáděti, an ge zas teprw nedáwno potěšitelná zpráwa o tom došla. K tomu záměru použil i horliwý wlastenec pan A. Jar. Bek, wychowatel u knjžete pána ze Šwarcenberku, wýborného prostředku; založil totiž we wesnici *Chelčicjch*, půl hodiny od Liběgic, giž w roce 1841 na wlastnj autraty školnj knihownu. Naleząagj se tam spisy prostonárodnjho obsahu ze wšech odwětwj, pro mládež a odrostlé sestaweny, které spanilomyslný zakladatel *lonského* roku *znamenitě rozmnožil.* šp.

Na powšimnutau!

Byloť w 11. čjsle letošnjch »Kwětů« na to poukázáno, že ze wšech zemj rakauského mocnářstwj *gediná země Česká* neywjce opatrowen pro malé djtky počjtá. An gich totiž po kragjch naśj wlasti stáwá počtem *dwanácte*, kdež podle obecného saudu tiché gegich působenj tak znamenité stopy blahodějnosti po sobě zůstawuge, má gich sama naše Praha *čtyry*, kdež tato gegich blahočinnost geště wjce gest we swé ceně zwýšena zwláštnjmi okolnostmi, kteréž w hlawnjm městě, přede wšjm pak *našem*, wzhledem na domácj i weřegné wychowánj mládeže mjsto swé magj. Wěc tato, byť i wzat nebyl ohled na onu blahau působnost we zwláštnjch okolnostech našich, gest giž sama sebau zagisté welmi čestná pro nás, an wedle přemnohých giných utěšených úkazů podobného druhu patrné o tom dáwá swědectwj, kterak wlast naše každého z nowěgšj doby wywinutého pokroku *před ginými kragi* ráda se uchopuge, a geho se zmocnje dosti zhusta i na takowý stupeň dokonalosti geg powznášj, že w tom pak negedné dědině přjkladem i wzorem býwá. Kdo wšak pěknau úlohu opatrowen našich, oné částečky »nawráceného ráge« mládeže české w mjstech k cizině lnaucjch, úplně poznal, a z wlastnjho názoru o uskutečněnj úlohy této, byť i gen částečném, se přeswědčil: zagisté taužiti bude, aby negen po kragi horliwau snažnostj lidomilůw počet gich se množil, nébrž i w našj Praze *na gednu stránku zřetel obrácen* byl, kteráž od dáwné giž doby u negedněch, k wěci dobré prohlédagjcjch, k wřelé žádosti brzkého zpomoženj podnět zawdala. Z oněch totiž čtyr školek w našj Praze nalézá se gedna a to wzornj na Hrádku, gedna poblјž Augezdu, gedna na Hradčanech, a posledňj w předměstj Karljně, tedy wně Prahy. Z toho widěti, že blahočinnými ústawy těmito obmyšleny gsau pauze *pomeznj takořka končiny* města, od sebe uptjmo daleko odlehlé, an welikému prostranstwj *střednj* Prahy z požjwánj podobného dobrodinj se těšiti dáno nenj. Gak náramný pak i zde počet gest rodin, u gegichžto djtek ty samé okolnosti mjsta magj, kteréž k založenj školek na wýmezj našeho města mocnau pohnútkau byly! Djtky pak tyto ze střeedoměstj takowau dálku až do některé ze stáwagjcjch opatrowen každého dne přiwáděti — kdež to při gegich autlém wěku, gak sama wěc sebau nese, gen poněkud možno? Pročež *gménem welkého počtu oněch, kterýmž nedostatek tento těžce na srdci ležj,* zde swé mjněnj pronášjm, gakže by přewelíké dobrodinj také tomuto šjře rozsáhlému okresu se prokázalo, kdyby tantéž mjrau, gakauž posud o zaraženj gmenowaných čtyr opatrowen péče wedena, *také w geho prostředj* *) založenj ústawu podobného časem ke skutku přiwedeno bylo. Že uskutečněnj wěci takowé owšem swé nemalé těžkosti mjwá, kdož by neuznáwal? A wšak stalo se giž, a stáwá se posud tak mnoho welikého i pěkného w našj mnohoděgné Praze *spogenjm* sil gednotliwých w mohútný celek geden, a tuto mocně nám daufati dáwá, že také této důležité stránky se ugmau někteřj lidomilowé ušlechtilj, kteřjž by shromážděnjm wjce sil k tak dobrodinnému aučelu skwělý důkaz o možnosti wěci této dali, a tjm geden z neykrásněgšjch památnjků w nesčjslných wděčných srdcjch rodičů i djtek oblažených sobě postawili. A protož také, gakž za to máme, nelze spustiti se důwěry, že nám asi čas i w té wěci pěkným činem ukáže, kterakže tam, kde prawé lidumilenstwj se snažnau usilownostj se pogj, wyplněnj tak drahé i sprawedliwé tužby weliké části našeho obywatelstwa k nemožnostem nenáleželo!

Fr. Daucha.

*) Neypřiměřeněgi snad w ulici Kolowratské (druhdy na přjkopech), anebo na koňském trhu. Red.

České diwadlo.

Zegtra dne 5. března 1843:

WODAŘ.

Zpěwohra we 3 gednánjch. Hudba od Cherubiniho.

Časopis tento wychánj we středu a w sobotu po půlarsjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půl. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 19. — *8. března 1843.* — 10. r. běh.

CHYCENÁ SMRT.

(Dokončenj.)

3.

Po celý ten čas, co smrt se chwěla
W tuhé wazbě na Wjtowě stromě,
Co gj w sjni kosa rezawěla,
Rozkwjtala rozkoš w každém domě.

Wšady bylo šťastných twářj zřjti;
Nežel již manžel milé choti,
Ani swého otce siré děti;
Smrt ge w pautech — nemůže nic mjti.

Zawřela se třeskem pekel brána,
Běsowé tu ustrašenj celj
Semotam se různo potáceli —
Takowá to byla pro ně rána.

Černoboh pak zařwe hlasem tura:
»Běda! skončena gest naše wláda,
Nepomůže lest nám ani zrada;
Smrt ge w pautech, má neylepšj stwůra!«

Powstaly wšak brzy hrozné zmatky,
Zwěř se neustále plemenila,
A poněwadž nesmrtelná byla,
Spožjrala wšecky lidské statky.

K neywětšjmu lidstwa nepohodlj
Wšeho druhu hmyz se množil,
Tisjckráte podrcen byw ožil;
Lid wšak wesměs o smrt gen se modlj.

Zorali již každau stráň i lauku,
Předce wšak ge nedůstatek chleba,
Tak že rolnjkowi gest již třeba
Zasjt žitem střechu u klobauku.

Wjt wšak nad tjm genom hlawau wrtj;
Posléz ale wěčná muka wida,
Ana denně rostla tato bjda,
Propustil smrt a podal se smrti.

Bohuslaw Ljman.

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

Abych wám popisowal, gak mi bylo, když gsem do sednice wešel a se poohljdnul — pomoz Lichtenbergu, Jean-Paule, Saphire, i ty náš neynowěgšj, kde gsi který humo- a satyristo! — sám ze sebe to nedowedu. Dogem toho wečera zůstane we mně, dokud mi poslednj krůpěg krwe w žilách newyprahne a pamět w popel a prach se nerozpadne. — W prwnj řadě na neylepšjch židljch hospodského seděly honorace wesnické: rychtář, kantor, mlynář, za nimi na dwau dlauhých lawicjch ginj sausedé a osadnjci, promjchanj arci rozličnými ženštinami, gakož gsau matky, ženy, tety a kmotry — pak děwčata, weyrůstkowé, a neyzáze na kamnech nedospělá drůbež. Takowý parter bylo mi něco z brusu nowého — gá neweděl, kam drjwe oči obrátit, a když gsem ge upnul na wěc, kteréž okolo mne »tátrum« řjkali, nemohl gsem žiwau wěcj se domysliti, co se na nj obgewj. Konečně se wyhrnula mezi dwěma šmolkau omodřenýma postranicema červená oponka — a komedie se začala. Byl to papjrowý, ale dosti dobře malowaný les — nad njm hřmělo a blýskalo se — ponocný traubil, hodiny bily dwanáct — diwáci se zwedali a tiskli, napjnagjce krky, aby wšecko spatřili. Wystaupil Faust, zapsal se čertu, kterýž mezi ohněm přiletěw, bručel a huhňal, až malé děti plakat začjnaly. Potom přihopkowal pimprle — a hledage pána, prohazowal žerty, až se diwáci za břicha popadali. Gá z něho ani oka nespustil; geho obratnost, geho dowádiwost, geho šprýmy — celá geho bytost dogala mne wjce, nežli kdy giné diwadlo, při němžto se buď pohnutjm anebo smjchem slze prolewaly. Gá hořel žádostj poznati tu podiwnau figurku bljže a nahljdnauti

wůbec na tagná péra, gimižto se celá hra řjdila. Sotwa bylo po prwnjm aktu, přikradl gsem se k prostěradlu, kteréž mezi diwadlem a stěnau, gako opona před swatynj chrámu, wiselo. I giným klukům zachtělo se hýbawau tauto fortnau k mysterijm panáčkowého diwadla prohljžeti a gi odhrnowati; ale ze wnitř odehnala ge pokaždé záwistiwá ruka, i přiložila gim k tomu gestě něco za uši. Genom když gsem gá se přibljžil, změnila se scena. — No, gen dál, gen dál, panáčku! ozwal se proti mně ženský hlas, a panj principálka, statná, po wenkowsku oděná žena kýwala na mne welmi laskawě. Buďto byli magitelé nemluwných a netráwjcjch herců přirozeným pudem poznali, že k rodině uměnjm spřjzněných lidj náležjm, anebo bylo děwče, které si moge panj quasimatka k posluze držela, něco wyžwatlalo; slowem — gá byl we stánku bezžiwotných umělců tak laskawě přigat, gakoby mým slowem měli ožiwnauti. Gá wšak byl také hned gako doma; pobljzku newjdaných panáčků stala se změna w mé celé bytosti. Pimprlátko zdal se mi býti saudruh z oněch časů, kdyžto gsem gestě w košili po lukách a pastwišťatech se proháněl — a doktor Faust kejwal na mne hlawau gakoby dáwno čekaného přjtele pozdrawowal.

(Pokračowánj.)

Napoleonowi poboěnjkowé.

9.

Zatjm prospjwal Napoleon wjtězně w Italii; bitwa, swedená u Lodi, otewřela mu brány mediolánské, kterýmiž wjtězoslawně do hlawnjho toho města wtrhnul, wydaw dřjwe wogsku swému ono slawné prowolánj, kteréž se za neyznamenitěgšj ze wšech geho wogenských řečj držj.

Z Mediolánu odeslal Bonaparte pobočnjka swého Murata, by direktorům odewzdal 21 praporců, w krátkém tom, a wšak skwělém taženj nepřjteli odňatých. Nikdo nehodil se k takowé, téměř diwadelnj slawnosti lépe než Murat. Direktorium přigalo geg s nadšenjm a pogmenowalo i hned brigádnjm generálem. — Podruhé poslal Napoleon s podobným poselstwjm k direktoři Junota, kterýž, gakožto prwnj geho pobočnjk, w Pařjži se sláwau gestě wětšj přigat byl. — Slawnosti tyto konáwaly se na poli Marském. Na nesmjrném, postřed něho zbudowaném amfitheatru sedělo patero direktorů, ministři a neywyššj auřednjci, gakož i neyznamenitěgšj učenj, řečnjci, spisowatelé a umělci. Audowé diplomatického zboru a důstognjci wogenštj, w Pařjži se zdržugjcj, byli rowněž sezwáni. Slawnosti takowé wežegné mjwaly něco welikého do sebe; gindy wšak odbýwaly se podobné přjležitosti něco skromněgi w sjnjch Luxemburského paláce, a kdož swědky gich se stali, nezapomenau na směšnosti domácjch těchto komedij.

»Spatřil gsem« — pjše pobočnjk Lavalette důwěrnjkowi swému — »spatřil gsem w sjnjch Luxemburských pětiljstek našich králů, oděných pláštěm býwalých našich panownjků, wystrogených kragky a klobaukem á la Henri IV.; obljčeg Lareveillére-Lepauxa podobal se čepu na dwau gehlách. Pan z Talleyrandů, mage hedbáwné spodky skořicowé barwy, seděl na stolici u nohau Barrasowých, a předstawowal s nesmjrnau wážnostj suverénům swým wyslance toskánského, co zatjm Bonaparte s geho zeměpánem obědwal. Wlewo na lešenj stálo 50 hudebnjků a zpěwáků, Lainé, Lays a množstwj diwadelnjch herecek, odkřikugjcjch wlasteneckau kantátu podle nápěwu Mehulowa. Wlewo na giném lešenj nalezalo se 200 panj, krásných, swěžjch a polonahých, gásagjcjch na blaho i majestát republiky. Gako diwadelnj tanečnice měly kalhoty hedbáwné, těsně přiléhagjcj, ostatně nosily toliko tuniky muselinowé. A den po krásné slawnosti té wyhodily se tisjce rodin z wlasti, odňali se 48 departementům zástupnjci gich, a zawezlo se 30 nowinářů trestem do neyzastrčeněgšjch kautů swěta.«

Gindy, bylo to ke konci ledna 1797, byl Junot pro nestálost powětrnosti w Luxemburku přigat. President Sieyes nedržel žádnau řeč, čehož si wšickni podjlnjci náležitě wážiti uměli. Panj Bonapartowá, práwě uzdráwlá, byla též přjtomna. Odebrala se do Luxemburku, prowázena gsauc panj Tallienowau, nalezagjcj-se tehdáž w neykrásněgšjm kwětu krásy. Lehko si pomysliti, že prwnj pobočnjk wrchnjho wůdce wlaské armády nemálo si myslil, když učiniw swé poselstwj, dwěma neypůwabněgšjm panjm pařjžským, Josefině a panj Tallienowé, ruku swau podati směl, by ge z paláce direktorů wyprowodil. — Potom doprowázel panj Bonapartowu do Wlach, an gi manžel widěti žádal. Přišli do Bolonie. Gedna slawnost stjhala druhau; Murat prohlásil se za rytjře wšech krásných Boloňanek, wěrným se gewě heslu, gežto si na čepel šawle swé wyrýti dal. Panj Rugowá, manželka advokátowa, a tak krásná že ulice, w kteréž bydlila, podle nj *Strada di*

Ruga bella se nazwala, wnukla Muratowi mocnau wášeň, a giž nesnil o ničem, leč gakby gi unesl. Několik dnj pozděgi, u wečer, prawil Bonaparte, ruce si tra, k Josefině: »Murat zuřj!« — »A proč?« — »Poněwadž bohyně bálu u hraběte Pailliho, pyšná tato panj Rugowá — nu, slowem, Murat má soka a sice Muirona. Chce s njm na saubog. Upokog se wšak, nebude z toho nic. Murat chtěl geště wjce — on chtěl dobrodružstwj swé nowinami rozhlásiti a pak...« Zde se Napoleon zamlčel, polau se usmjwage. »A pak?« tázala se Josefina netrpěliwá. »Dokonči pak předce...« »Wyslal gsem geg do Řjma k papeži, by wygádřil swatému otci wšecku wážnost i úctu, kteraužto wrchnj generál k osobě geho má. Tauto dobau gest giž na cestě.« — »Tos dobře učinil,« odpowěděla Josefina, »tak dostane za wyučenau, gak se panj potupowati magj.«

Police.

(Zlomek cestopisný.)

Čeho gsem sobě přál, a po čem gsem tak wšele taužil, dostalo se mi nenadále! — I opustil gsem kraginu a okolj litoměřické, nawštjwiw geště před odgezdem hrob našeho *Máchy* w *Litoměřicjch*, a hřbitow *křešický*, kamž gsem před něgakým časem tělesné pozůstatky wzdělaného a mně welmi nakloněného wlasteneckého literáta, *Wincence Zahradnjka*, s bolným srdcem byl doprowodil.

Přišed do Litoměřic, diwil gsem se, že geště žádnému na mysl nepřišlo, na hrobce mladého, za žiwobytj plného žalu hlubokým citem nadaného básnjka aspoň sprostý kámen s gednoduchým nápisem: »*Karel Hynek Mácha*« — položiti, bylby gen proto, aby každý sem cestugjcj aučel swé pauti našel a do takowých nesnázj nepřišel, do gakowých mne samého hrobnjk wehnal, an po dlauhém rokowánj a dotazowánj na wršek, trawau porostlý, w lewém kautě hřbitowa negistým prstem ukázal a lhostegně doložil: »Wenn's meinen den Schreiber vom Advokaten Duras, der an der Cholera g'storben ist, do wird er's wohl sein, mein' ich!« —

Djte snad: »Nač pomnjky? Skutky a ne kameny zwěčňugj!« Připanštjm tomu, neboť dobré skutky a zralé plody duševnjho nadšenj zwěčňugj skutečně člowěka a gsau neylepšj pomnjk geho bývalé bytosti; než my sami k wlastnjmu powzbuzenj rádi zachowáwáme sobě památku zdárných spoluaudů u weliké společnosti lidské, kdež wšichni společně o gedné wěci pracugeme, gedni druhých činnost mobauce sobě za přjklad bráti.

Básnjk »*Máge*« zasluhuge zagisté také wzpomjnky tu, kdež telesné ostatky geho odpočjwagj, a byloby přáti, kdyby náwrh tento se uwážil, uskutečnil a něgakým pomnjkem, — ku kterémuž bez pochyby každý wlastenec milerád přispěge, negen hrob *Karla Hynka Máchy*, nýbrž i mistra českých bágek, faráře *Wincence Zahradnjka*, se poznamenal. —

Wšak chtěl gsem wám o Polici, o tom okolj a o našem společenském žiwotě zdegšjm něgaké zpráwy dáti; pročež slyšte!

Z Králowé Hradce ge stálá planina téměř až k Náchodu, kdež při slezké hranici hory pozdwihowati se počjnagj. Teprwa když se z náwršj do města wgjždj, lze starobylý, nádherný zámek — někdegšj sjdlo *Waldšteinowo*, potom *Pikolominiho* — widěti. Nynj patřj Náchod knjžeti *Lippe-Schaumburgskému*, a podobá se, gakoby tento pán, ačkoli w Řjši zwláštnj zemi má, budaucj časy zde bydleti zamýšlel. Minerálnj lázně we wsi Bělowsi, k městu náležegjcj, na stegné podzemské žjle čili pramenu s Chudobau w Slezku, býwaly před několika lety powěstné a znamenité, nynj wšak gsau zcela zanedbané a zapomenuté i nezdá se, žeby magitelowé o gich zwelebenj něgakau péči wedli. Z Náchoda gede se přes 3 hodiny mezi wrchy djlem wjskami, djlem romantickau úžinau skrze městys Hronow*) až k wršině Bezděkowské; odtud as půl hodiny cesty w dolině ležj město Police. —

Město samo, pod ochranau wrchnosti kláštera braunowského, řehole sw. Benedikta, magjcj wšak swůg wlastnj magistrát, počjtá 252 stawenj a asi 1600 českých obywatelů, kteřj se djlem obchodem a řemesly, djlem orbau žiwj. Známiť gsau každau středu zde až posud sice trwagjcj, nynj wšak giž méně powěstnj wýročnj trhowé na plátna, gegichž powěsti záhubný obchod bawlny welice uškodil, tisjci pilným lidem dennj wýdělek wyrwaw a ge w chudobu uwrhnuw, aby tauto cizozemskau stwůrau několik gednotliwých špekulantů zbohatil, a gim bez welikého namáhánj kapsy naplnil.

Co se půwodu Police týká, poněwadž nynj žádných důwodných a starobylých listin neb giných hodnowěrných pramenů nestáwá, které by o počátku a založenj města určitau zpráwu daly, sděljm gen w krátkosti to, co z obecné powěsti i také staršjch památek, nynj giž nestáwagjcjch, pilný zdegšj měšťan *Jan Lege* sebral, zaznamenal a před záhubau ohně zachowal.

Před rokem 1169 opustil gistý dwořenjn gménem *Jurik* dwůr cjsaře *Friedricha Barbarossy*, když on proti polskému králi *Boleslawowi* wjtězně bogowal, a uchýlil se do pustin kraginy této krkonošské, aby w paustewnické chalaupce, kterau sobě wystawěl, o samotě trwal a negsa od žádného wytrhowán, Bohu slaužil. I stalo pak se, že český král Wladislaw r. 1172 na swém zpátečnjm taženj z Polska w hrozných lesjch hrabstwj kladského zablaudil

*) Kdež p. děkan J. Regner, muž dokonalý a wšestranně wzdělaný, každau neděli odpoledne swým osadnjkům lučbu a giné užitečné předměty přednášj.

a spustiw se swého komonstwa až k *Jurikowi* přišel, wšechen umdlen žádage paustewnjka, který prý práwě nowau *polici* do geskyně hotowil*), aby geg prameniteu wodau občerstwil a z těchto lesů k Náchodu wywedl; což když učinil Jurik, obdařen gest milostj králowskau a dowolenjm, aby sobě w paušti této, u čerstwého pramene kapličku wystawěl a i s paušti *Policj* nazwal.

(Dokončenj.)

*) Máme tu nowý přjdawek podobného wůbec o mjstnjch gménách etymologowánj, gako Ljto-mi-šle, Ljtoměřice, Praha od prahu, Kaufjm a t. d.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. (Opozděno.) Mezi plesy letošnjho masopustu zwláštnjho podotknutj zasluhuge také »městanský společenský ples na sjni Linkowě dne 25. ledna« držaný; bylť to ples wprawdě český, srdečný, a opětný důkaz radostný, že Pražan gazyk od slawných otců zděděný, gazyk genž »mocně hřjmá a nebeskau dýše lahodau«, w uctiwosti má, ale slowy i skutkem »Čechem se býti honosj.« Ljstky zwacj, gakož i pořádky tanečnj byly pauze české a welmi auhledné. W tanečnjch pořádkách byly dwě básně, gedna nadepsána »Wlastenkám«, a druhá »Pjseň národnj,« kterážto plapolá city wraucjmi k Hospodinu za Ferdinanda krále. Třetj zwláště a welmi skwostně tištěná báseň bylo »Uwjtánj blahorodého pána pana Josefa Müllera, přednosty měštanstwa«, kterýžto wšak pro churawost plesu tohoto aučasten býti a tak přjtomnostj swau geg ozdobiti nemohl. — Na plesu tomto bylo w prawém smyslu slowa toho plesáno od počátku až do konce, takže se w prawdě ples tento wšjm práwem nazwati mohl přátelským; ze wšech zraků co neygasněgi zářila ryzá rozkoš, takže tjm krásněgi widěti bylo skwjtati lilige a růže na ljcjch shromážděných wlastenek; a hudba — ta zněla bez přestánj: když umlkla hudba tanečnj, ozýwala se giž opět hudba mnohem ljbezněgšj — slawičj to zwuky gazyka mateřského. A proto si tam rozkoš a srdečnost stánek swůg wystawily a tjm takořka rágeček přikauzlily.

W. F.

Z Kutné Hory. Poslednj dopis odtud w čjsle 13. způsobil zde sprawedliwau newoli, a nemálo gest se diwiti, kterak p. dopisowatel letošnj zdegšj zábawy masopustnj, prawdě přjmo na odpor, nudnými a hubenými nazwati mohl, stýskage, že zde žádného spolku, žádného kasina nemáme. Urážka to pro pp. podnikatele zdegšjch kasinowých bálů i pro weškerau w nich podjl magjcj společnost; neboť w prawdě powinni gsme wyznati, že letošnj bály, i co se čestné wybrané společnosti, i krásného sestawenj, ozdobenj a pořádku, i posléze w nich panowawšjho dworného a spolu neuceného tónu týká, nad ony *wšech předešlých let wynikaly.* I tak zwané sausedské bály w téže mjře byly letos zdařilegšj než kdy dřjwe.

Wácl. Fiala.

Z NITRY NA SLOWENSKU. Mnohým zagisté zpráwy o duchu teď panugjcjm w městě tak prastarém, gakož gest naše a genž w děginách národu slowenského takořka přednj mjsto zaugjmá, welewjtány budau. Město naše gest gedno z těch, o kterých práwem řjci se může: Kde se w dáwnosti děly wěci slawné, gsau ještě nynj křepké a chytlawé duše; protož i gá oceniw dostatečně důležitost wěci té, osmělugi se s několika zpráwami před weřegnost wystaupiti, pewnau naděgj se koge, že ony spanilomyslným wlastencům českým nebudau proti wůli*).— Město naše, dokud mohútný hlas žiwlu maďarského i přes libowonné luhy a překrásné okolj našinské nezawzněl, gen w negapné ducha mořjcj obogetnosti wězelo: gakmile wšak mohútný tento nowého času duch i přes brány naše se dostal, procitlo i ono. Národnost slowenská, genž beze wšeho hluku a powykowánj předce mocně účinkuge, ze wšj téměř weřegnosti wylaučena w saukromných okresech cestu sobě klestiti počala, a tak stalo se, že ona kwapně w společenstwjch neywjce ženských, kde před tjm němčina panowala, řeč naši gako bylinu blahoplodnau, ale dosawad dosti nepoznanau do lékárny uwedla. Takto působj přjroda utlačená. — Geště málo kdo tu wj, že gest Slowanem, že má národnost i řeč wlastnj, kteráž i při wědomosti maďarské wzdělávati se může, ano *musj*; ale proto nezaufeyme; od času wše dobré očekáwati slušno. Wšak počjnagj Nitrané giž i slowensky čjtati; Pozornjk Fejérpatakyho bil hromowau silau na zdegšj šlechtickau třjdu, tak že i ti geg čjtagj. Zdegšjmu kněhkupci p. Sieglerowi mnoho exemplářů prodati se poštěstilo.—Ale i z giné stránky se nám nedáwno Slowanstwo ukázalo, dokazugjc, že ono wšj wzdělanosti schopné, krotké, upřjmné gest. Žiwý obraz toho byl tu meškagjcj p. Emanuel Beránek, měšťan pražský, ředitel znamenité gezdecké společnosti, genž zabawiwši mistrnými hrami welkau část Uherska, i na břehách Nitry se octla, abychme i my widěli, co dobrý pořádek, wytrwalost, ohromná práce, duch přjsný, ale zdrawým rozsudkem podporowaný, wywesti w stawu gest. Beránek a geho wýborná společnost ge prawý obraz Slowanstwa, u něho gest duch, řeč, pořádek práwě slowanský. A aby to, co možno, neywjce dokázal, obětowal předposlednj produkcj wýnos welkodušně ústawu zdegšjmu pro chudé, od slawné paměti biskupa Josefa Vuruma založenému. Djky mu gménem ústawu, gménem za njm radostné slzy ronjcjch chudých!

Eugenio Geromotta.

*) To zagisté nebudau, nýbrž welewjtány — gakož wůbec z celého milého Slowenska! Byloby gen přáti, aby nám pánowé odtamtud hogných a častých spráw podáwali — o kteréž i tuto neysrdečněgi žádáme! — a tak zwědawost upřjmných bratřj swých ukágeli.

Red.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarsjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 20. *11. března 1843.* **10. r. běh.**

Křiwá přjsaha.

(Swobodně dle Balzaca.)

1.

Hrabě Merretský, ze staré ctihodné šlechty, a co se týká wlastnostj tělesných, postawy sličné, twářj přjgemných a přjwětiwých, byl nicméně chladný, nepodjlný a hrdý — ale gen w žiwotě saukromném a w záležitostech rodinných. Společnosti, besedy a kwasy byly mu wšak bogištěm, kdežto wjtězjwal nad pohlawjm obogjm. Pýcha a zasmušilost zmizely zde s twáře geho, a mjsto nich usjdlila se na nj horliwá i předcházegjcj přjwětiwost. Obliba weškerých byla oslawau geho.

Bohatýrský hrabě z Beau-champu, neywraucněgšj ctitel wlastnostj, genž působj w oboru welkého swěta gen poněkud spokogenost a zaljbenj, obdiwowal se mu w opogenj neywětšjm. Aučinek tohoť bylo weřegné wygádřenj, že by mu bylo neywětšj radostj, mjti geg za zetě. Merret nerozmýšlege se dlauho, přigal utěšeně toto ochotné nawrhnutj; neboť s njm obdržeti měl negenom gměnj ročnjch čtyrydceti tisjc liwrů, anobrž i krasawici, na gegjžto milostné krásotě a wábné sličnosti oku, gako mocným kauzlem připiatému, dosti se nakochati nelze. W skutku, Josefina byla djwka swau garau a mladistwau krásnostj panownice celé ženské Pařjže. Mimo to citliwé, měkké a dobré gegj srdce ukrýwalo pokladů, genž se wpraudily do duše gegj co nesčjslné cnosti — přiměřené lásce božské a lidské. Wšak neywelebněgšj cnota, genž opanowala weškeré chwalitebné gegj wlastnosti, byla láska a poslušnost k otci. Zde neznala mezj. Gediné geho slowo, gediný pokyn — a to neytiššj přánj bylo w stawu swrhnauti gi s neywyššj wýšiny blaženosti do neyhlubšj propasti nešťastnosti. Byla wždy spokogena s wůlj otcowau.

»Gak se ti ljbj Merretský?« tázal se gj otec wracege se večer ze skwělé besedy, z oné, kde dal hraběti z Merretů slowo stran ruky Josefininy.

»Welký swět gest geho žiwel,« odwece dcera ničehož netušjc. »Wěru musjm se přiznati, ge to welké uměnj, wystráhati se, gako on, wšj nepřjzniwé kritiky, kteráž nám hrozj i při tom neynepatrněgšjm poklesku; ale on—«

»Ale on sobě dobýwá wšeobecné obliby— dobře!« mluwil mjsto nj hrabě; »než — w saukromném, tichém obcowánj, gak geg to nalezáš?«

»Tu ho neznám— «

»Wšak máš a budeš ho znáti, mé djtě,« usmál se Beau-champ; »gesti to přjklad mezi stem ginochů geden —a tu bych myslil, abys—« zatrhowal rozpačitě otec, »nu — gak pak, nechtěla bys ho poznati tak weskrz, uwnitř a zewnitř?«

»Co, drahý otče?« diwila se djwka a nechápala smyslu slow otcowých. Náhle wšak zhrozila se gedné myšlénky.

»W stawu manželském!« wypukl otec a skaumal dceru radostj giskřjcjm okem, ale neuhodl hnutj srdce gegjho.

»Welký Bože!«

»Wiď, to zatřese radostj?« gásal, a zaslepené oko geho newidělo bledotu na ljcjch dceřiných; »protož ty mé otázky, mé časté náwštěwy pospolitě s Merretem, mé geho pozwánj na zegtřek, má Josefino — wšak zegtra o tom wjc, a pozegtřj: Dobrý wečer, hraběnko z Merretů!« doložil, smége se dobrosrdečně plným hrdlem, a hbitě a prudce gi pocelowaw, odešel do swé ložnice.

»Newěsta Merretowa!« zwolala bez hlasu Josefina, uhodnuwši smysl žertowných geho slow, a klesla do těžké, dlauhé mdloby. Nabywši opět

smyslů, octnula se w loktech mladjka, genž sem byl wešel tagnými, ale gemu powědomými dweřmi.

»Milenče! Auguste! přicházjš k mému pohřbu?« lkala djwka, a gakoby swět před sobau ukrýti chtěla, přitlačila se mu zaufale na prsy a plakala.

»Josefino! držjm tě geště pohraužena w mrákotě mně nepochopitelné?« užásal se ginoch a ohniwě přiwinul gi k srdci, gakoby tam měla uzdrawiti se a probuditi ze šjlených snů.

»Ó běda, že musj býti zdráwa mysl newěsty Merretowy!«

»Newěsty Merretowy?!« opáčil zbledlý mládec, a lehce gi od sebe odstrčiw, poslauchal wyprawowánj otcowy wůle a geho uzawřenj.

»Ó mé chudoby!« zuřiwěl, udeřiw se mocně w čelo, »mé ostýchawosti, pro kterauž gsem prodléwal tak dlauho s wýgewem swých přánj! Odhodlaně, hrdě, měl gsem se ucházeti o ruku twau a bylbych gi snad obdržel. Otec můg, baron z Grandfiefu byl chudobný, ale —«

Mlčel, Josefina se k němu pomateně bljžila.

»Dnes gsi to zwěděla?« ptal se gj, chwjlku porozmeyšlew; »za gakau pjčinau — čj wůlj?«

»Otcowau.«

»A nynj i také *twogj*?«

»A nynj i také *mogj*!« wece djwka, »Hleď, Auguste! — Newýslowná gesti milost má k tobě, gako duchowé strážci nad námi, newýslowná a wěčná gako tito, ale — wůle, žádost-li to otce oprawdowá, radost, potěšenj-li mu to, widěti mě co choť Merretowu — gsem připrawena, spogiti wůli swau s geho, a podstaupiti garmo budaucjho swého — neštěstj. Anebo — chtělbys mne snad učiti neposlušnosti? Twé srdce zná cnost, to neučinjš. Gediná naděge mně wšak posud zbýwá: *nedal-li* geště hraběti slowo, *Dal-li* — znáš geg.« —

August baron z Grandfiefu koge k Josefině milost neyprudšj, zapomněl w nj wšechněch nebezpečj, genž mu hroziti mohly stran cizjho ucházenj se o ruku swé milenky. Uwazek srdcj gegich byl pewný — gako wěčná skála; cjtili se s njm w rági, genž nezná křehkostj pozemských — ale netušili, žeby geg přetrhnauti mohlo gen gediné slowo otci zamilowaného Merreta, Grandfief nahlédl nynj tuto swau chybu, ale snad giž pozdě, »Zjtra promluwjm s otcem,« prawil a wraucně gi přitiskna na ztjsněná prsa pošeptal gj swé »S Bohem buď«, gežto wšak bylo co »S Bohem buď« dwau milenců — poslednj.

(*Pokračowánj.*)

Napoleonowi pobočnjkowé.

10.

Nawzdor wšem zábawám a weselostem, Muirona obkljčugjcjm, hohilo geg předce neustále tušenj smrti, a nepřestáwal o tom přátelům swým Junotowi a Marmontowi wyprawowati. Marmont zakrčil na to powždy gen ramenoma.

»Uwidjš,« opětowal Muiron, »že se můg sen wyplnj, až wypršj doba.« — »Dey mně pokog!« odpowjdal Marmont, posmjwage se. »U Lodi, u Borghettu, u Caldiera bogowal gsi gako lew, a nic se ani tobě, aniž komu z nás nestalo: nepozbýwey smyslů k wůli snu.« — »Poněwadž osmý měsjc geště neuplynul; posečkey ale gen, doba se bljžj.« —

Tak rozmlauwali oba pobočnjkowé toliko několik dnj před bitwau arkolskau. Známa gsau nebezpečenstwj, we kteráž sám Napoleon při bitwě té uběhl. U wečer, když se mezi důstognjky generálnjho štábu o udalostech dne toho rozmlauwalo, podotknul Marmont, že geště Muirona nezočil, že wšak zaslechl, kterakže w bogi do hlawy, ač gen lehce, raněn byl.

»Bezpochyby že generál po něm něco Angereauowi zkázal.«

W okamženj na to wstaupil Junot. Marmont ulekl se truchliwého geho pohledu, neboť duše geho byla naplněna starostmi o přjtele pohřešowaného. »Gakž gest s Muironem?« táže se dychtiwě. »Ge zde, anebo ge někam odeslán?... Chci geg widěti!« doložj, wjc a wjce gsa znepokogowán.

Mjsto odpowědi sklopj Junot oči, a mrkne na komornjka swého, aby mlčel; a wšak Marmont wyrozuměl wšemu.

»Ha!« zwolá zaufage, »Muiron měl prawdu; smrt dostála mu w slowu.«

A w prawdě byl Muiron giž ku konci bitwy od nepřátelského důstognjka, obdržew kulkau ránu do hlawy, usmrcen, práwě když Bonaparta, od nepřátel obkljčeného, oswobozowal.

Bylot to 15. listopadu, práwě osmého měsjce po osudném proroctwj onoho snu, a podiwu hodnau náhodau shodowal se i den.

Wdowa i syn geho umřeli brzy po něm.

Přjštjho roku mage Bonaparte w Benátkách práwě dostawěnau fregatu pokřtiti, dal gj gméno *La Muiron*; osud tomu chtěl, aby se na tom samém koráběi r. 1799 z Egyptu nawrátil.

O dwadcet let pozděgi, když na ostrowě sw.

Heleny Las-Casesowi zpráwu o bitwě arkolské diktowal, sklopil Napoleon, gméno Muiron wyslowiw, smutně hlawu a prawil hlasem bolestj naplněným: »Smrtj rekû umřel, práwě když mne hágiti chtěl.« *Bol. Št.*

Mladý hauslista Laub.

Giž mnohdykráte slyšeli gsme wychwalowati pěkné wlohy malého hauslisty *Lauba*. Před nedáwnem bylo nám popřáno poznati se s tjmto naděge plným děckem bledé twáře, plawých wlasů, welkých tmawých očj, a podiwiti se geho w poměru stářj (on posud ani desátého roku nedosáhnul) neobyčegným pokrokům. Prwnj hudebnj nawedenj děkuge otci swému, kterýž, pokud skrowné okolnosti dowolowaly, swědomitě pečowal o wzdělánj synowo. Nicméně ale musj každý z našinců srdečně se zaradowati, když uslyšj, že wýtečný umělec a učitel, náš p. Moric Mildner, malého hauslisty se ugal, aby paupě to k plnému wýkwětu přiwedl, nemage a nehledage za to giné náhrady, krom wděčného oka pohledu a neobmezené oddanosti, s gakauž dětinné srdce na něm lpj, snažjc se wniknauti we smýšlenj a cit duševnjho dobrodince swého. — Malý Laub hrál před námi tři čjsla: trio od Mozarta pro hausle, piáno a violu. Na piáno hrál dewjtiletý F. K. přjsně a korrektně gak starý hudebnjk, mezi oběma p. Mildner na violu. Až ku podiwu bylo, gak hauslista obezřetně wšemu wyhowěti uměl. Druhé čjslo byl Ernstůw karneval, gemuž sám od sebe se naučil; byl to arci samorostlý neostřjhaný stromek, ale přirozenau bugnostj swau se ljbil. W třetjm čjsle (koncert od Beriota) připadla polowina chwály dobré škole Mildnerowě. Tu nebylo přenáhlenj; stromek bugný wedla přjmo ruka štěpařowa, a nedala wýrůstkům neúhledně se rozprostraniti. — Až posud musel Laub na malých hausljch hráti, kteréž u wywozowánj pěkného tónu, zwláště na struně *G*, wzdorně se protiwjly; teď dorostly prsty geho, a mohly by i na wětšjch oktáwu obsáhnaut, kdyby nemusil bolestně wyznati, že nemá peněz, aby si *dokonalého* nástroge zaopatřil. Gak snadně bylo by mu zpomoženo, kdyby některé společnosti dowolily, aby před nimi hrál, a pak z přjspěwků sbjrku pro něho způsobily, čjmž by w krátkém čase geho potřebě dalo se wyhowěti! Činnost ducha w zápasu s materialnj nuzotau ge ten neykrutěgšj osud, s njmžto člowěk na swětě setkati se může. R.

Slowanské šampaňské wjno.

Welmi rozšjřený a od některého času i w Čechách a na Morawě welice obljbený nápog gest wjno šampaňské. Prwé připrawowalo se gen w kragině šampaňské, a myslilo se wůbec, že ge w giných winných kragjch tak dobré neuměgj dělati. A wšak ono nenj nic giného, než w láhwjch wykysalé, magjcj toliko bouket a sladkost wjna w Šampaňsku připrawowaného; i můžeť se tedy z každého wjna dělati, které má hlawnj wlastnosti šampaňského, gen když gsau připrawowateli známy praktické prospěchy a manipulace, gichž užjwagj w Šampaňsku. Ty pak nynj negsau wjce tagemstwjm, wyzpytowány bywše od cestugjcjch a spekulantů a rozneseny po wšech téměř winných zemjch. Za tau přjčinau wznikly neyprw i w giných kraginách francauzských krom Šampaňska fabriky, w nichžto se pěniwé wjna připrawowaly a pod gménem šampaňského do cizjch zemj rozesjlaly. Pozděgi zřjzeny gsau podobné fabriky w Němcjch a od několika let i w Rakausku. Gedna z přednjch a neynowěgšjch djlen těchto gest fabrika p. K. Radlinského w SuchéKrutě w Dol. Rakausjch*), založená r. 1841 a u nás proto pozornosti hodna, že ohledem na Slowana ředitele, dělnjky w nj pracugjcj (samé Slowáky), ba i wjno samé, za slowanskau powažowati se může. Wjno šampaňské připrawuge se w nj ze starého, neywjce slowenského wjna od Prešpurku welmi gednoduchým způsobem, gak o tom swědčj zřjzenj celé djlny, a podobá se w chuti, přjgemnosti a pěněnj zcela francauzkému, gsauc při tom w ceně téměř o dwě třetiny laciněgšj než toto. Powažme-li tedy, gak welice nynj pitj šampaňského wjna i u méně zámožných wešlo w obyčeg a že mnozj z našinců při gistých hostinách bez ohledu na slabé důchody ze slušnosti láhwe se šampaňským předložiti musegj: uznáme zagisté podniknutj pana Radlinského, genž poskytuge přjležitosti, s menšjm wydánjm a stegným wýsledkem zadost učiniti zpanštilé módě a mlsnému gazyku, negen w promyslném, nýbrž i w ekonomickém ohledu za dosti důležité. Co do gednoduchosti a zláštnosti přjprawy a welké rozšjřenosti wjna p. Radlinského gest fabrika suchokrutská nowým důkazem promyslnosti slowanské. A.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Daubráwice. Na hranicjch panstwj našeho blíže wesnice Trodašic(?), kteráž na půdě pjsčité stogj a daleko w okolj nauzi na dobrau wodu k nápogi trpj, byl před dwěma lety u silnice Dětěnické zpozorowán dosti silný, dobrau, čistau a studenau wodu wydáwagjcj pramen. To uslyšew oswjcený pán knjže Karel Anselm z Thurnů a Taxisů, gakož magitel panstwj a pěstitel wšeho dobroděgného ústawu, ráčil se o tom osobně přeswědčiti a dal pak rozkaz, aby se wystawěla studánka pro wšeobecnau potřebu. Na to byl pramen celý otewřen, wyrauben a napotom mistrně tesanau sochau swatého Karla Boromea na kamenné, do půl oblauku stawené podpoře přikryt, wůkol se nasázelo množstwj stromů a železná nádoba na řetjzku připnula se k pohodlnému napitj. A hle! giž spatřj oko ce-

*) Suchá Kruta, něm. Dürnkrut, wes s poštau we čtwrti pod manhartským kopcem, na sewernj železnici u samých hranic uherských.

stowatele za parných dnů množstwj domácjch i pocestných, an odpočjwagjce w slabém sice geště, ale předce lahodném stromowém stjnu, wzdáwagj srdečné djky oswjcenému knjžeti za tak spanilé, lidumilé a pro kraginu tuto naneywejš potřebné podniknutj. — Za gednoho parného dne minulého léta přišel i 90letý starec při welkém wedru celý umdlený k pramenu, zasednul si, a okusiw občerstwugjcjho nápoge welebil celau rodinu knjžecj. Řeč starcowa byla by gistě každého pohnula, kdo genom polowičně wlastenecky smeyšlj, tjm wjce ale onoho, gemuž dopřáno znáti welice wáženau knjžecj rodinu, kteráž rok po roce tak mnoho chudých negenom ze swých, ale i cizjch panstwj podporuge, nemocné nawštěwuge, ge těšj a kde může pomáhá.

Ant. M.

ZE SLOWENSKA. Dáwno se giž u nás taužby po nowinách u celého lidu ozýwaly a progewowaly. Pan Ludewjt Štúr, chtěge wyhowěti taužbě této, začal se o wýsadu na *»Slowenské Národnj Nowiny«* ucházeti, i zaslal giž 29. květnа předešlého roku ku králowské radě králowstwj uherského prosbu swau, od kteréhož času geště i dwě giné prosby w záležitosti této do Pešti wystrogil. — Že taužby tyto negsau genom wůlj gednotliwců, nýbrž wšeobecně národnj, dokážeme tjm, že se wěci této negen duchownj, nýbrž i swětské stawy uchopugj, gi za swau powažugj a pomoci gj hledj. A sice neyprwé weleb. biskupstwj nitranské 43 podpisy opatřené wyswědčenj o potřebě slowenských nowin wydalo, w němž se králowská rada uctiwě žádá, by sprawedliwé taužby naše wyplniti ráčila; potom, gménem třech slowenských superintendencij, třj důstognj p. superintendentowé: p. Josefy, Seberini a Stromský, swědectwj takowé zaslali. Pan Kašpar Fejérpataky, horliwý a od dáwna giž známý wlastenec náš, dal kauci na 4000 zl. střjbra, čjmž sobě welikau opět zásluhu o slowenský národ wydobyl. — Než w posledních dnech těchto došlo nás opět z Turca nowé wyswědčenj, 153 podpisy opatřené, z kterýchžto 148 slawným stawům stolice turčanské, zemanstwu wyššjmu i nižšjmu, mezi nimiž se i mnoho weřegných stoličnjch auředníků nalezá, ostatnj pak duchowenstwu katolickému i ewangelickému náležegj; při konci pak podpisů wšech se toto poznamenánj nalezá: »Neywětšj naděgj se kogjme, negen my, kteřj gsme gména swá na wyswědčenj toto podepsali, nýbrž wšickni Slowáci, že naše uctiwé a sprawedliwé tauhy od slawné rady králowské wyplněny budau, a to tjm wjce, ani wšickni ginj národowé Uherska tjmto dobrodinjm obdařeni gsau. Kdybychme ale my, kteřj neyznačněgšj část w králowstwj našem twořjme, gakoby nás ani nestáwalo, zanedbáni byli, srdce naše by bolestj přeplněna byla.« — Komu za krásné počjnánj toto děkowati máme, gest wys. ur. p. *Giřj Kossúth,* mnoha slawných stolic saud. tab. přjsedjcj, strýc onoho powěstného peštanského Hirlapisty. On prwnj i poprwnjkrát wystaupil weřegně ze slowenského zemanstwa, i oswědčil před wyššjmi saudy králowstwj našeho to, že gest křiwá domněnka těch, kteřj celé zemanstwo wlasti našj za maďarské prohlašugj, a přiwedl i giné k tomu, by hlasů swých tam, kde se o gegich národnjch záležitostech gedná, pozdwihli. O wůli geho nám čin odpowjdá; wšak abychme se tjm wjce o uptjmném smýšlenj geho přeswědčili, stůg zde něco z listu p. Ludewjtu Štúrowi psaného: »— — Dne 5. listopadu gsem obdržel psanj Waše, z kterého gsem se o stawu wěcj a záležitostj Wašich Nowin se týkagjcjch poučil. Aby se tedy šlechetným taužbám Wašim wyhowěti, držjmagjcjmu národu našemu slowenskému zpomoci, a utiskowánj maďaromanů přjtrž učiniti mohla, následugjcj gsem pořádky učinil: poněwadž gste geště na Waše mnohé prosby žádné odpowědi neobdržel, aby se welikým taužbám národu našeho wyhowělo, hned gsem zde připogené listy po stolici našj rozeslal; a wšak pro mnohé překážky gsem Wám ge i s podpisy dřjwe odeslati nemohl; kdyby ale podpisy tyto dostatečné nebyly, a gestli snahau tauto našj neopowrhnete, mohlibychme Wám takowých mnohem wjce ze stolice našj odeslati, ba wygma několik odrodilců, zagisté celého zdegšjho obywatelstwj; nebo wšecky zde připogené podpisy gsau gen w gednom kautě stolice našj nasbjrány. Hned po obdrženj psanj Wašeho psal gsem i p. Gabrieli Plathymu do Liptowa, kdež gsem geg požádal, by tož samé i w Liptowě udělal, a gak doslécham, i tam we wěci této se pokračuge. Gestli potřebj, zagisté katoličtj i ewangeličtj kněžj wšickni, nesčjslnj i z předněgšjch zemanů, ba i někteřj wzdělaněgšj z lidu Wám swědectwj swé o potřebě slowenských Nowin wydagj. — Bolestné zagisté by s námi gednáno bylo, kdyby giné národu našemu — ač Horwati, Srbowé, Němci a Maďaři myslj m až sedm Nowin magj — žádost geho odepřena byla. — Gá pokud žiw budu, nakolik sjly mé postačj, neobmeškám wšecko k dobru národu mého slowenského wynakládati.« — Potud pan Kossúth, z čehož patrno gest, že zemanstwj naše, i wyššj, národnj wěcí swé ugjmati se začjná. — Před několika měsjci potkala nás bolestná ztráta; opustil nás totiž na wěčnost hodný wlastenec náš, osw. p. Josef Belanský, biskup bystřický, který zwlášť o literaturu naši slowenskau zaslaužilým byl: on přispěl také, ač giné nepřipomenu, swau štědrostj k wydánj básnj slowútného našeho slowenského básnjka Jana Hollého, začež mu wšickni Slowáci hluboce powděčni gsau.

J. Kalinčák.

KWARTETA.

Oblj bené kwarteta, kteréž adwentnjho času pp. Mildner, Würth, Barták a Bühnert k prospěchu wdowy po prof. Pixisowi uspořádali, budau w letošnjm postě opakowány, a sice gako prwé w saloně palácu Klamowa, gegž welkomyslný šlechtic ten laskawě k cjli tomu propůgčiti ráčil. Prwnj připadá na den 23. března o ½ páté hodině, obsahugjc kwarteto od Haydena (D—dur), pak od Beethowena (A—dur) a kwinteto od Spohra (Es—dur). Druhé 30. března podá nám kwarteto od Onslowa (C—moll), od Veita (Es—dur) a Beethowenowo (F—dur) ze sbjrky wěnowané Razumowskému. Po třetj 6. dubna přichystáno kwarteto od Haydena (C—dur), od Mozarta a nowé kwinteto od Veita posud w rukopisu. Zaujmawý obsah bude zagisté obecenstwo lákati. Předplacenj na tři wečery stogj 2 zl. na stř. u obchodnjka Hoffmanna. Za gednotliwé ljstky platj se 1 zl. na stř.

B.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarsjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 21. *15. března 1843.* 10. r. běh.

GINÝ.

Pautnjk zhynul w paušti šjré,
W pjsčině nebesáhlé, čjré;
Z ňader strom mu wyrost stinný,
Nynj si howj pod njm giný.

Perla tiše w moři spala,
Bauře gi z koral oderwala;
W ňadrech pěwce spal puk pjsnj,
Rozkwětly pestře w bolné tjsni.

Tapěč perlu powznes z tůně,
Nepodal kněžně gi na trůně;
Ze rtů pěwce pjseň zněla,
Tu wšak gi usta giná pěla.

Z gegjho čela perla skwj se,
Tapěč w moři potopen; —
Ze rtů gj pjseň geho chwj se,
Pěwec spj w rakwi tuhý sen.

Pawel Šwanda ze Semčic.

Křiwá přjsaha.

(*Pokračowánj.*)

August přistaupiw k hraběti Beau-champowi, dowěděl se druhého dne zewrubně o postawenj, w gakémž se nacházeł Beau-champ a Merret, a třetjho dne, že ge Josefina Merretowau — chotj. Ztráta gegj byla i ztrátau geho zdrawj. Zástj a hněw proti sobě i celému swětu a litost, utraceny widěti budaucj swé krásné ráge, wrhly gjm na smrtelné lože. Stonal dlauho, zápasil se smrtj — přjroda wšak zwjtězila. Den uzdrawenj był den zmizenj geho z Pařjže.

2.

Hrad Grande-Breteche, genž stogj asi tisjc kroků od městečka Vendome na pobřežj Loárském, bylo nyněgšj bydlo Josefiny, hraběnky z Merretů. Bylo garo — třetj, co zde žili nowj manželé. Přjroda, w kragině této neyljbezněgšj, gjžto se lze chlubiti wnadné Francii, pod lehýnkým, lahodným wětřjkem usmjwala se w libostném kwětu na mjrném slunci; kwjtj w rozmanitých barwách občerstwowalo okolj zápachem; křiwolacj potůčkowé mumlali w střjbrném wlněnj swůg gednohlasý a předce přjwětiwý zpěw; ptáci šwehotali, wčeličky bzučely, owčinky a kůzlata na hustotráwných hrázjch bugnoradostně si poskakowaly, wše bylo žiwo, radostno, rágowo! Wšak — náhle mizj tento slastinosný slunečnj lesk, kwětnatý onen, přes wůkolnj přjrodu rozestřený koberec tratj swé ljbezné barwy, dřjwe bodřj žiwočichowé tichnau w bezžiwau zasmušilost, neboť nad wšechnau končinau snášj se snědý, nočnj saumrak a odnjmá oku lidskému spanilý onen pohled. Strog welké přjrody chtěl mjti noc, a tato nastaupila. Hrad newynášel se nynj swau skwostnau majestátnostj — obkljčila geg na wše strany hustá tma. Bylo ticho, mrtwo a nižádné znamenj, genž by na gewo dáwalo člowěčenstwj, neposkytalo se uchu lidskému. Toliko na hradě oknem přjzemnjho obydlj mjhalo se slabé swětýlko. Byl to byt hraběnky Josefiny, gizba-to prostranná a tmawá; skwostnost ale gak w drahém nářadj, tak i w umělém okrášlenj, leskla se zde při slabé swjtjcj swětlošce, genž hořela na stolku bljzko dweřj malé, sotwa několik střewjců rozsáhlé komnaty. Gemu ku prawé straně stálo klekátko, a u něho klečela Josefina, pohraužená do wraucjch modliteb. Za chwjli wykonawši pobožnost, wstala.

Nynj bylo pozorowati gegj twářnost.

Ondegšj gemné růže obljčege gegjho byly se ztratily, černé gegj oko neswjtilo bugaře a žiwě, gako před třemi lety; wyswjtala z něho tra-

pná strast a mrtwá pokora. Byly to snad následky nešťastného manželstwj.

S hláwau sklopenau přikročila k stolku. Služka, genžto stála po straně, očekáwala nynj aučinku z wěci, genž ležela na něm. Bylo to nepečetěné psanj.

»Co ge to, Rosalie?« táže se Josefina lhostegně, ukazugjc na list.

»Psanj —«

»Psanj?« wece hraběnka žiwěgi, a rychle ge uchopjc, četla olůwkem psaný nápis:

»Panj hraběnce z Merretů.« — »Pro welký Bůh!« diwila se, »kdo ti ge doručil, Rosalie? — list, psaný olůwkem? — nepečetěný — ?«

»Ge to list —« mluwila služka nesměle, měřjc skaumawým okem swau welitelku.

»Od koho?« ptala se Josefina a chopila gi pewně za obě ruce.

»Od — Augusta!« řekla po dlauhé chwjli Rosalie, z ňader wyndáwagjc ebenowý, střjbrem prorýwaný křjžek; »a tuhle na důkaz prawdy od něho křjž.«

Hraběnka buď překwapugjcj radostj, buď slabotau, kterauž powzbudila tato, padla gj do náručj.

»Ge žiw? — nenj křjž tento odkaz Augustůw?« mluwila prosebným hlasem a prodlela gj na ňádrech.

»Čtěte!«

»Spanilé niwy této ragské kraginy zdály se mi přislibowati poněkud léku mému raněnému srdci —« čtla panj z Merretů, »aniž gsem wěděl, že Grande-Breteche ge obydlj waše. — — — Gen gednu hodinu — mi popřegte —«

Oko gj zaswitlo, twáře se polily lehýnkým růžowým rauchem, plamen garé a mladistwé lásky k Augustowi, genž wěčně uhasnauti nemohl, rozohnil weškeré chodby gegj podstaty, a stanula tu wšecka gako kauzlem blaženosti hnuta.

»August — žiw! — mně na bljzku a wěrný!« gásala opogeným hlasem a neywraucněgi poljbila křjž. »Dobré nebe, dey mu odplaty; žiwot můg, láska má gsau přjliš skrowné, aby to učinily za tebe!«

Zegtřegšj wečer byl ustanowen k schůzce. — Zegtřegšek a s njm i určená wečernj hodina přišla.

(*Pokračowánj.*)

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

Ale geště kauzelněgi nežli ti mladj dibljci otočili mne přepodiwnau sjtj twůrcowé a ředitelowé gegich. Starý direktor byl wyslaužilý wogák — statné, ramenaté tělo s hnědau twářj. Pod notným nosem wisely mu husté knjry, a po celém obličegi ležela wěčným táborem ragská spokogenost, magjc tu giskrné oči gako dwa weselé ohně zapáleny. Hlas geho byl gadrný, zwučný a ohebný: brzo zněl wážně z ust dobrodružného doktora nebo španělského krále, brzo wrčel z tlamy rohatého a gazyk wyplazugjcjho raráška — a když promluwil ke mně, bylo mi, gakoby mě owjwaly ljbezné hlasy zwonku z rodinné wsi mé, ozýwagjcjho se druhdy wečer ku klekánj — slowem, bylo mi, gakobych byl dáwno newjdaný práh prawého domowa překročil. Gá zapomněl na panj quasi-matku, na mračno a hromobitj, gežto se nademnau stáhnauti mohlo, kdyby se byla probudila a mne pohřešila — gá zůstal celau hodinu po komedii geště u starého keykljře, a druhý wečer po produkci —«

Tu se wyprawowatel poněkud zamlčel — dolil si sklenici a pil.

»Aha!« zwolal rusowlasý kritik, čině za geho přjkladem — »to ge umělecká přestáwka — ten neyhlawněgšj fundament dramatického stawenj! — teď se přiwalj hlawnj effekt.«

»To máš dobře, rozbjrawý Wáclawe!« řekl přjtel komik — »teď přigde, načež bez pohnutj pomysliti nemohu; teď přigde puntjk, kdežto se náhle přelomila cesta má. Druhý tedy wečer po komedii wsedl gsem tagně — aby mě z hospody nikdo nespatřil — na wozjk ředitele panáčků a zagel s njm do taulawého žiwota.«

»Šťastnau cestu!« zkřikl básnjk a pozdwihnuw sklenici, připjgel uprchlému přjteli.

»A co gsi řekl swému pěstaunu?« ptal se Nowotný.

»Tomu gsem napsal ljsteček, plný wraucjch slow, gakž mi ge dětinské srdce napowědjti stačilo — a od té chwjle gsem ho newiděl. Pobořilať se zatjm hezká hromada let; gá byl wěrným pomocnjkem nowého pěstauna, panáčky tancowali a točili se pod mýma prstama, a slečny a kněžny rozpráwěly mými usty, že byla rozkoš poslauchati; pak nás nemilosrdná tyranka s kosau rozwedla, gá se dostal ze společnosti dobrých dřewěných panáčků zase mezi zlé žiwé panáky — a tak dále,

gakož by dlauho bylo nynj o tom powjdati; ale mau zlatau quasi-matku a gegjho dobrého manželjčka gsem od té chwjle newiděl. Teprwa wčera — newjm, byl-li to punč, byla-li to rozpálená mysl, podiwné zpomjnky, časem se-budjcj tauhy — no, wždyť uwidjme — za několik málo hodin se to rozhodne.«

* * *

We skrowné sednici na Frantjšku bylo wšecko u neywětšjm pořádku. Chudoba owšem nedala se ukrýtí; chatrné, mnoholeté nářadj nedalo se arci leskem ebenowého dřewa pokrýti, a hljněné na polici nádobj nedalo se owšem gako drahokowé do sklenné skřjně wkauzliti; ale při wšem nedůstatku a při wšj nauzi panowalo zde dnes gakési ljbezné pohodlj. Wšecko bylo pěkně uklјzeno, wšecko stálo w okogemném rozměru, a z plechowých kamýnek rozléwalo se kolem tak lahodné teplo, že se wešlému přes práh zdálo, gakoby w dech prwnjho garnjho dne wcházel.

Stůl, poněkud wiklawý, byl upewněn a pokryt. Gediný a poslednj ubrus, pozůstatek časů lepšjch, bělal se na něm gako stříbrotkaný čalaun na oltáři, kdežto se konati měla slawnost neyradostněgšj.

Na ubrusku pyšnilo se pět taufarowých šálečků, každý skoro giné formy. Okolo nich otáčela se Bětuška, snažjc se dosti chatrné a z třetjho djlu wypůgčené náčinj w auhledný pořádek uwesti.

»Zaplať Pán Bůh« seděl u starého, zpotřebowánjm giž gen drnkawého, ale proto předce dobře naladěného klawjru a — fantasowal. Chwjlkami sběhly diwé poskoky a běhy w tichaunký nápěw, a z ust chudého kapelnjho mistra wykluzowaly těmi dobami polohlasá slowa obljbené pjsně.

(*Pokračowánj.*)

Drobnůstka

k uchowánj paméti zasloužilegšjch Čechoslowanů w minulosti.

Powolanost Čechoslowanů k wychowatelstwj gest nynj powšechně na slowo wzata. Nám nepotřebj k obsazenj našich učitelských stolic z ciziny učitelů powoláwati; mámeť gich doma, až po dwau i po třech, co na uprázdněnj kteréhos učitelstwj čekagj: wysjláme gich ale přes to do sausednjch zemj pod rakauským žezlem geště tolik, že w některé kragině třetinu a pětinu učitelstwa zanjmagj, a že nenj země k rakauské wládě náležité, genž by aspoň některého Čechoslowana w počtu swého učitelstwa nebo i kněžstwa nechowala. Naše wrchnostenské rodiny, uznáwagjce tuto přewahu českoslowanské krwe a gegj zarozený téměř takt k wychowatelstwj, opauštěgj napořád swůg s copem přigatý a dlauho po copjch geště uchowáwaný, nábožnosti i národnosti zároweň škodliwý zwyk, gak militně o wychowánj gednati se počalo, gen k Francii, Belgii a k Janowě we Šweycarsku očj swých otáčeti. We wšech bezmála domjch našj šlechty toliko s českoslowanskými pěstauny ano i pěstaunkami se potkáwáme, neywýše že k wůli prawému klassickému huhňánj we francauštině tu tam některá geště bonka co podletnj wlastowice se držj. Ale i cizokragnj šlechta wjc a wjc powolanost tuto uznáwagjc po Čechoslowanech k wychowánj swogat se dotazuge, a můžeme s chlaubau na to okázati, že Čechoslowané a Čechoslowanky i w Paťjži, a negen u šlechty k Rakausku náležité, nýbrž také u welpánů cizinských pěstaunstwj zastáwagj, gako n. p. slečna Marie Kittlowa w domě knjžete z Arenbergů, neymocněgšjho w Belgii wládyky, a to gistě ke cti swého národu, — za to ručj gegj neobyčegná wzdělanost a swědomitá k wychowatelstwj přjprawa.

Že tato pěstaunská powolanost Čechoslowanů nikoliw normálkau se nám nezaštjpila, alebrž k zarozeným darům našeho milého národa náležj, bylo by nám po stopě děgepisu netěžko okázati, kdyby to w podobné drobnůstce na swém mjstě bylo. Tutoť gen proto pjši, abych památku zasloužilého w pěstaunstwj Čechoslowana mezi kragany swými rozšjřil a uchowal.

Mezi neyznamenitěgšj a neyslawněgšj wladaře sausednjch Bawor patřj pro swau pewnau powahu i pro rozhodné působenj na spory mezi katoljky a protestanty, anobrž i na osud našj milé wlasti, bez odporu wolenec Maxmilian na počátku sedmnáctého stoletj. Než kdo byl geho wychowatelem? W pátém swazku historicko-politických listů pro katolické němectwo na rok 1841 dočjtáme se pod názwem: »Churfürst Maximilian I. von Bayern Universitätsjahre« (Fragmente aus einem noch ungedruckten Werke) str. 283 následugjcj odpowědi na tuto otázku: »Giž w sedmém roce swého wěku, an se byl wéwoda Wilém nedáwno u wládu uwázal, přestaly prince ženské ošetřowati, dadauce mu bohabogného a učeného Čecha, gménem Wáclawa Petřjka, obyčegně Peträus nazwaného, za prwnjho pěstauna. Byltě rodič z Buděgowic — stogj o něm w poznamenánj na též stránce — odbýwage swé studie w Ingolstadtu. Laučenj geho z wysokých škol slawil Filip Menzel zwláštnj básnj w lat. šestiměrcjch, z njžto widěti, že se z Ingolstadtu do Wjdně odebraw, tam w osobě řjšského dwornjho rady Edra (Eder) zwláštnjho ochrance naleznul; byw pak za pěstauna zwolen prawě w službě pražského arcibiskupa stál. — Zdáť se — tak wyprawuge text dále — že to mjrný, dobromyslný muž byl, cele k tomu utwořen prwotnj nauky w tak útlém wěku udělowati. Geho zprawy o pokroku malého schowánka w studijch gest nám až milo čjsti. S patrným zaljbenjm držj se Petřjk u wyprawowánj kratochwjle, giž princowi na odměnu geho zachowalosti powoluge, n. p. gaktě w kočáře babiččině do Menzinga gedauce a tam obědwagjce wětšj část dne rybařenjm tráwj; gaktě w rybnjku pod oknem štiku po drobných rybách se sháněgjcj znamenawše, na udici gi ulowiti se snažj, a ulowenau kořist s gakau radostj princ babičce okazuge, a že radost geho »*super hac captura*« tak weliká byla, i gi omalowati dal, a otci na okázku poslal. Gindy wyprowázjme praeceptora — totě byl název tehdegšjch pěstaunů — s geho chowancem, s geho malými saudruhy a sluhami na pauť do Thalbergu. Princ gede na swém wranjku »auf seinem Rapple« až k lauce bljzko u wsi; tu sljzá a gda s druhými pěšky zpjwá lat. litanie, a mezi mšj modlj se růženec, za každého, za něgž se obyčegně modljwá, otčenáš a zdráwas zwlášť. Na zpátečnj cestě zwe ge wéwoda Ferdinand, ugec princůw, we swé zahradě k obědu.« Sem až gdau kratinké wýtahy ze zpráw našeho Petřjka. Giného o něm dočjsti se nelze, nežli že úřad swůg až do roku asi 1586 zastáwal a co baworský wéwodský rada r. 1592 w Řjmě skonal. W rukowěti gemu wéwodau Wiljmem

strany wychowánj udělené, památná gsau geště následugjcj slowa: »Pomnětež princům slowem i přjkladem představiti, co ge za powolánj dnes nebo zegtra čeká: že totiž knjžata a wrchnosti od Boha zřjzeny gsauce, geho služby, prawé a neporušené náboženstwj ochraňowati, poddané po práwu a slušnosti řjditi, mjr a pokog udržowati, každému pro Boha pomáhati a raditi magj, gsauce mjsto něho na zemi ustanoweny, aby w nich wšeliká duše utěchu a útočiště našla; že wysoký tytul a gméno giného nic nenj, než wysoké-nabjzenj, Bohem i swětem k držiteli téhož názwu činěné.« — Rukowět našim pěstaunům nynj u wychowatelstwj podáwaná se owšem welmi lišjwá od této, a wšak také wýsledky wychowatelstwj od oněch často se welice odchylugj.

Fr. J. Sláma.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Raudnice. (Opozděno.) Dne 18. listopadu m. r. měli gsme u nás gakausi wlastenskau slawnost, gjžto základem bylo to, že *Geho Gasnost knjže Ferdinand z Lobkowic, wéwoda Raudnický,* negen gakožto prawý lidumil wůbec o wše dobré pečliwě se stará, nýbrž gakožto slawný wlastenec i naši národnost podporuge. Ať nepřipomjnám co gsme giž o geho blahodatném působenj w tomto časopise četli, že totiž raudnické české zápůgčné knihowně welkomyslným přjspěwkem do žiwota pomohl a protektorát přigal kolika wlastenských pěkných ústawů; ať se nezmiňugi, že letos 200 zl. na střjb. položil w matici našeho českého museum i dále gi podporowati přisljbil, že dáwá swé dwa naděge a milosti plné *prince* našjm zkušeným p. Kampeljkem, aneb w geho nepřjtomnosti obratným p. rytjřem z Infeldů též i w češtině cwičiti,*) že co rok posjlá zasloužilé školnj mládeži krásné knihy w odměnu atd.: wšak *to* ať zde powjm a k potěšenj wšech upřjmných wlastimilů prohlásjm, že na konci řjgna minulého roku obsjlacjm listem na swých četných panstwjch nařjditi ráčil: ***aby wšickni ti, kdož se kanceláři geho na panstwjch oddati chtěgj, záhy se přičinili bytně potřebnému gazyku českému se naučiti, geto by sic u powyšowánj na wětšj hodnost nebyl na ně brán ohled, a oni tedy sami štěstj swému by w cestě stáli.*** Eyhle! toť gest to, nač gsme čekali! toť gest, čeho sobě ode wšech slawných wrchnostj přegeme! toť gest, co hluboce a prospěšně sáhati bude do žiwota; nebo způsobem takowým překazj se nešwaře, aby úřednjk swému pauhočeskému poddanému, a tento úřednjkowi swému nerozuměl; tjm během může se Čech opět na swé dědičné půdě gako doma, gako mezi swými ohlédati a netřeba mu báti se wýsměchu, potupy, opowrženj! — Nemohauce při tom pocitů radosti a wděčnosti zatagiti, usnesli gsme se s prwnjm zdegšjm školnjm pomocnjkem p. ***Jos. Saudským*** na tom, že *mládež* za tlumočnjka citů swých obereme. I wyučili gsme gi w zdegšj *řádné zpěwné škole* **) několika přjležitým zpěwům, a štěstj tomu chtělo, že ge ona na neylepšjm mjstě přednesla. — Dne 17. listop. přigel do Raudnice knjže pán se swau gasnau rodinau i ginými wznešenými hostmi. Druhý den u wečer brali gsme se k zámku. Dětj bylo 162. Wětšj djl děwčátek byl bjle oblečen, čerwenými stužkami opásán a na hlawě růžowým kwjtjm ozdoben. Před zámkem, an gsme přišli, bylo giž nesmjrné množstwj lidu shromážděno. Neymilostiwěgšj wrchnost ráčila djtkám dowoliti, w gasně oswjcený salón před *sebe* postaupiti; hudebnjci zůstali w předpokogi. Nynj se začaly zpěwy.

Hned při prwnjm gedna z panenek, roztomilá dceruška zdegšjho wysoce učeného knjžecjho bibliotekáře p. ***Dwořáka,*** podala na talјři wšecky pjsně sepsané přewzácnému posluchactwu. Prwnj kausek byla česká báseň wjtacj, a drahé perly, wyplynulé z hlubiny srdce na otcowskau twář welikého knjžete, neykrásněgi swědčily o pohnutj, gakowé w něm způsobily newinné hlasy djtečj. — Druhá částka přednešenj byl: *»Pěwec Řjpský«* (das Alpenhorn) — ***S českých hor zaznjwá zpěw*** a t. d. Na konci se upřjmně zatleskalo. Třetj byla *»Hra na wegdky«* z Kytky p. Winařického. Obral gsem tu gen několik slok, totiž prwnj a čtyry zadnj gakožto pobočný kausek k honbě, na niž gsau se páni sgeli. Tento žert se musel opakowati. Konečně následowalo rozlaučenj, kteréž gsem — gako giž před několika lety záwěrek gedné zdegšj akademie — podle oblјbeného nápěwu »Čerwenag' se kopce« sepsal, a gegjž konec byl: »Dey Wám Pánbůh dobrau noc!« — »Dey wám Pánbůh dobrau noc« opáčilo se mnohokráte z milostiwých ust wysokého panstwa, a dětem dostalo se té rozkoše, že Gegich Gasnost knjže i kněžna k nim se přichýliti a swé zaljbenj w nich co neylaskawěgi progewiti ráčili. Zwláště pak mi bylo uloženo od knjžete pána, abych gemu wšecky ty mladé zpěwáky poznamenal, a od kněžny panj, abych gim geště gednau we škole plnau *wšech* spokogenost ohlásiti neopominul. — Přáti bylo by, aby se cos podobného za podobnými přjčinami i na giných mjstech a hodně často zbjhalo. ***Newyrownané dobrodinj by wrchnosti prokázaly swým českým poddaným, kdyby gich spráwce zawázaly, domácjmu gazyku důkladně se naučiti.*** Pak by se nemuselo, co pěkného a zdwořilegšjho, obláčeti w němčinu, pak by se nepsalo česky tak, aby, čjm kdo lépe česky umj, tjm méně tomu rozuměl. Ustanowenjm řádných českých hodin na gymnasijch neysnáze by se tomu wyhowělo. — Zatjm, gest tu w našem městě i také to potěšitelné, že wětšj djl zdegšjho četného úřednictwa swé djtky neyprw česky dáwá wychowáwati, ano že i negedni ze zdegšjch možněgšjch ***Israelitů*** sobě učitele w českém držj, a spolu pilnými audy našj knihárny gsau. — Nesmj se též mlčenjm pominauti, že tu wznikla malá společnost ***kwetaucjch panen*** z přednjch domů města, kterážto we dny swátečnj se scházegjc, náwodem p. ***Náhlowského,*** zkušeného učitele pro hlawnj školu, w českých libozwukách se cwičj. Gak wjtězně by každé těchto šlechtilých panen znělo ze rtů, co prawá »Česka« pěge:

Gá mezi Čechy zrůstala,
Sestra mezi bratřjmi,
A wěrna gsem gim zůstala,
Chci žjt, umřjti s nimi!! —

A tak a těmi způsoby se naše národnj wěci wždy wýš a wýše nesau; wždy wjc a wjce nalezáme účinných přátel, a den po dni se naděge naše zmáhá, že gazyk náš opět k úplnému kwětu dospěge, a že gjm utěšeně rozkwjtegj se umy, wědy a blaho země! — Gen se tedy wespolek měgme rádi, nekazjce sebe sami, anobrž pomáhagjce sobě kde a gak můžeme, aby giž gméno *wlastenec* wlastence ku zwláštnj lásce a zdjlnosti budilo, a nebylo marnau libůstkau a šalbau!

Jos. Hochmann.

---

*) Budiž mi dowoleno zde poznamenati, že w lonském létě naše mladá knjžata, dle nawrženj swého dobromyslného pěstauna p. prof. Schmidla, na swém otcowském sjdelnjm zámku w Železowě diwadlo hráli w několika řečjch ewropegských, mezi nimiž i w české — a to (gakž se twrdilo) welmi krásně.

**) Přjčinau této školy položil gsem wloni do Časopisu pro kat. duchowenstwo (wiz 4. sw. 15. r.) obšjrné pogednánj, w kterémžto pozbuzugi k zawedenj podobných zpěwnjch cwičenj na wšech farnjch školách w arcidiécesj. Hlawnj, což zde o mjstné škole našj podotknauti mohu, gest, že se tu giž přes 200 dětj každý školnj den od 11 do 12 hod. před polednem, gak w základnjch tonech, tak obzwláště w cjrkewnjch zpěwjch wyučugo.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 22. *18. března 1843.* 10. r. běh.

BOLESLAWJNOWI

LUDEWJT.

Boleslawjne, pomnjš na ta léta,
Kdy gsme pod ljpau spolu sedáwali,
A z ljpy stjnu do šjrého swěta,
Gak se otáčj, hemžj, patřjwali?
W mé ona mysli, gako oltář w chrámě;
Geště nás wjdám, gak tam posedáme.

Ty gsi odešel na dolnj rowiny,
Tam se ti štěstj chlácholiwé směge;
Gá se wyšinul na hornj končiny,
Žigi w pohromách — než plný naděge;
Mé oko wždy se na tu ljpu djwá,
Leč tobě dálka a haušť gi zakrýwá.

A kdybys widěl, co na ljpu chwátá,
Gistě by spěchals mužně při nj státi;
Ljpa pod horau prowjwá si swatá,
Než giž na horách wichřice se klátj,
Černé se chmury giž s wichřicj pogj,
A ty nám ljpu wywrátit se strogj.

A giž se wichr s wrchů dolů spauštj,
A na ljpu giž rozdutý dotjrá,
Ona se wrahu opjrá swau tlauštj,
Chwěge se kolem a bolestně swjrá,
Ljstky se za peň ukrýwagj auzkostně,
A ljpa šumj audoljm žalostně.

Kdyby gi zřely twé, Boleslawjne,
Plamenné oči, ohněm by sršely;
O poď sem, drahý! k nj se postawjme,
A wem' štjt, bychom wichřici zdrželi;
A ne-li štjty wichr zadržjme,
Spolu se pod nj, drahý, pohrobjme!

Křiwá přjsaha.

(Pokračowánj.)

Hrabě z Merretů wycházege každodenně za času wečernjho do společnosti, gakých Vendome shromažďowala, wracel se obyčegně pozdě; nebezpečenstwj z této strany nebylo se co obáwati, a mimo to zůstáwal w hořegnjm poschodj hradu, kdežto při náwratu chwjli pobyw, teprwa k hraběnce dolů se odebjral. Dnes ale wlastnj rozmar a bezchutná zabýwawost w nawštjweném spolku zahnala geg časněgi domů. August byl geště s Josefinau w dolegšj komnatě. Merret, gda dnes přjmo k manželce swé, uchopil kliku — ale zdálo se mu, gakoby slyšel zawjrati dweře u malého pokogjku, a když wešel, pozorowal na hraběnce welkau roztržitost.

Proto wšak, ničeho netuše, myslil, že ge w pokogjku Rosalie; mimowolně ale nepokogowala ho nedůwěra a podezřenj, an nesmělost a nesnáze hraběnčiny rostly.

»Přicházjte welmi časně,« prawila Josefina posléze poněkud změněným hlasem.

Pan z Merretů neodpowěděl, neboť w tom samém okamženj wešla Rosalie. Gako udeřenj hromu trhlo to njm. Nemluwě ale ani slowa, dal se do kráčenj po komnatě, chodě od gednoho okna k druhému.

»Přihodilo se wám cosi nepřjgemného? — Nenj wám dobře?« tázala se ho nesměle hraběnka, aby gen přetrhla strašliwé to mlčenj.

On mlčel.

»Odstraň se na chwjli,« dj panj z Merretů Rosalii, kteráž uposlechnauc okamžitě se odebjrala; strachowitě wšak zůstala mezi dwogitými dweřmi a poslauchala.

Merret posadil se nynj proti Josefině. — »Panj, někdo ge we wašem pokogjku,« prawil studeně, ale s třesaucjma-se rtoma a bledau twářj.

Ona hleděla naň s pohledem hrůzně tichým a odpowěděla až ku podiwu s chladnau prostomyslnostj: »Nenj, pane!«

To *nenj* rwalo mu prsa, poněwadž tomu neweřil. Nikdy wšak newiděla se mu býti choť geho čistěgšj a zbožněgšj, gako w okamženj tom-

to. Wztýčil se a chtěl odemknauti pokogjk, než Josefina uchopjc geg prudcę za ruku, zadržela ho a patřila naň okem wýrazným a melancholickým.

»Nenagdete-li tam žádného — gsme nawždy rozlaučeni!« prawila hlasem neobyčegně pozdwiženým.

Neslýchaná wážnost, kterauž wygewila hraběnka na sobě při postawenj tomto, naplnila ho hlubokau uctiwostj. Hbitě a odhodlaně se obrátil. »Ano, Josefino,« prawil, »nepůgdu; tak nebo tak, byli bychom rozlaučeni na wěky. — Slyš, znám cnostnau čistotu duše twogj a wjm, že gest swaté obcowánj twé; protož pro smrtelný hřjch nedopustjš ztrátu žiwota swého.«

Hleděla naň po slowjch těchto okem hrozným.

»Nuže, wezmi tuhle swůg křjž. Přisahey mi před Bohem, že tam nenj žádný — uwěřjm ti — neotewru nikdy dwéře tyto!«

»Přisahám!« prawila hraběnka wezmauc ebenowý křjž.

»Hlasitěgi!« promluwil hrabě, »a opakug: »Přisahám před Bohem, že nenj žádný w tomto pokogjku.«

Se wnitřnj bauřj, se wnitřnjm trnutjm opakowala sadu tuto.

»Tedy dobře!« wece chladně pan z Merretů a pak, po několika okamženjch pomlčenj: »Ay hle, zdeť máte krásnau wěc, kterau gsem geště newiděl.« A dychtiwě skaumal ebenowý, střjbrem umělecky proryýwaný křjžek. — Nowá to bauře pro Josefinu. »Ge to od —« zatrhowala patrně hraběnka, an pronikawě na ni hleděl Merret.

»Od — ?«

»Duviviera, kterýž ho kaupil« — pokračowala odhodlaněgi, »od gakéhosi nábožného Španěla, genž tu wloni weskrze cestowal.«

»Ah!« prawil Merret a položiw křjžek na mjsto, zazwonil na Rosalii.

»Laurent chcę si tě wzjt,« mluwil pak k nj gemným hlasem, »než — scházj mu prostředků, usaditi se co zednický mistr. Nuže dobře, zawoley ho! — ať wezme s sebau swoge zednické nářadj — gdi we wšj tichosti — gedná se zdę o waše štěstj.«

Rosalie musila gjt.

»Jene!« wolal nynj hrabě hřmotným hlasem na swého sauwěrného kočjho. — »Gděte wšichni spat!« kázal mu, když byl tento přišel, nahlas; po straně wšak mu pošeptnul: »Až wšecchno bude spát, rozumjš? — spát — zprawjš mě o tom.«

Při dáwánj těchto poručenj nespustil wšak ani na okamžik zraku se swé choti. Nynj, anať we smrtelných auzkostech seděla u ohniště, sedl si k nj. Wyprawowal gj o společnosti, o gegj bezchutnosti, o několiką partijch billáru, gež byl prohrál, a o giných wěcech welmi lhostegných. Josefině swalila se poznenáhla skalnatá tjseň, genž dusila prsa gegj. Hrabě wšak dychtiwě zjral po dweřjch u pokogjku; náwrh, gegž byl dřjwe pochytil, zdál se w něm uzráwati.

»Pane, Laurent ge tady,« oznámila wešlá Rosalie.

»Ať wegde!«

Hraběnka spatřjc zednjka, zbledla.

»Laurente,« promluwil k němu tegně Merret, »pod kůlnau nagdeš zásobu cihel — gdi, přines gich, co gich budeš potřebowati k zazděnj dweřj tohoto pokogjčku — wápna, co bude potřebj, také tam nagdeš.« Pak geště tegněgi: »Dnes tu zůstaneš přes noc. Ale zegtra ráno dostaneš průchodnj list a odebereš se z kraginy této do města — gakého koli, kam budeš chtjt. Šest tisjc franků dám ti na cestu. W Pařjži na mne počkáš. Ostatně — to neywětšj mlčenj o wšem, co zde dělati budeš tuto noc.«

(*Pokračowánj.*)

Police.

(Pokračowánj.)

Roku 1219 po smrti Jurikowě wyžádal si mních z klášter a břewnowského, gménem *Vitalis*, od swého opata dowolenj, aby směl na paušti *Polici* bydleti; neboť tu na bljzce benediktini kláštera břewnowského dworec Braunow měli od sw. Wogtěcha darowaný, i nemohloť gim nepowědomo býti o paustewně Jurikowě. Tedy powolil opat *Chuno* žádosti Vitalise, i sedm giných spolubratrů na paušť, řečenau Polici, wyslal, aby rozšjřili kapli nad pramenem wystawěnau. Ti planili, s pilnostj welikau lesy w pole obraceli i wzděláwali, přitom tak přjkladně a bohabogně sobě počjnagjce, že král *Přemysl Otakar* k žádosti opata *Chunona* a přjmluwě pražského biskupa Daniele dne 21. kwětna 1213 okršlek *Polici* w gistých hranicjch klášteru břewnowskému darowal a mimo to geště 2 wsi, totiž: *Prowodow* a *Nezwalichow* za Náchodem přidal. Tu se počaly okolo kaple bljže pramene přjbytky stawěti, a we čtyřidceti letech dosáhla wjska *Police* takowé obšjrnosti, že roku 1258 na žádost opata *Martina* král *Přemysl Otakar II.* swolil, aby městské práwo z *Prowodowa*, kdežto giž nęgaký čas stáwalo, na *Polici* přenešeno, a každý týden we středu trh zde držán byl.

Podobnými od wrchnosti a wlády městu dobrotiwě udělenými privilegiemi a milostmi rok po roce wznikalo město gakož i okolj polické německými, od kláštera mile přigatými osadnjky z Řjše a Njzozemska, a ačkoli r. 1585 a 1633 mor tisjce obywatelů pohubil, město pak r. 1421, 1535, 1607, 1617, 1674 a 1700 wyhořelo, třidcetiletá a sedmiletá wálka i giné pohromy bolestné rány celé zemi, tedy i zdegšjmu okršlku zasadily: předce wždy přičiněnjm wrchnosti negen město zase obnoweno, ale i w známosti a giném kwětu znamenitě zrostlo.

Klášter polický, zprwu gen zwětšená kaple a paustewna, též welikých změn přestál, a gelikož konvent břewnowský přikaupenjm sausednjch statků a wjsek w letech 1341, 1624, 1627, 1665 panstwj polické rozšjřil, zapotřebj uznáno i u zwelebenj a rozsáhlosti kláštera i kostela tjm wjce pokračowati, an množenj řeholnjch spoluaudů a wynikagjcj pobožnost obywatelstwa toho požadowaly. W letech 1300, 1566, 1677, 1709, 1714, 1722 snažili se důstognj opatowé nádherným wystawenjm a přestawowánjm kostela a kláštera nedostatkům wyhowěti, a takto poskytugj klášternj stawenj s kostelem, gakož i pozůstatky zrušených kostelů na *Wostaši* a w *Polici* neylepšj swědectwj o přičiněnj, pilnosti a nákladu nešetřenj slowútných předků našich.

Udělenjm městského práwa Polici dosáhlo řjzenj města giného způsobu; neboť od toho času wolili sobě měšťané, gak wůbec po městech priwilégowaných, zwláštnj úředlnjky, neyprwé rychtáře, pak purkmistra a konšely wždy na 3 léta; později pak primasa, radnj a městského rychtáře gen na 1 rok, kteřj wesměs od wrchnosti potwrzeni býti musili a w české řeči nad žalobami, gakož i dle powolenj krále *Wáclawa II.* od 7. prosince 1295 nad zločiny sauditi mohli. ' Toto práwo r. 1791 za přjčinau regulowánj magistrátů w Polici přestalo. Z ohledu toho byla w Polici i šibenice wystawěna, o čemž se nacházj zaznamenáno: »Shromáždili se časně ráno wšickni tesaři z města a z panstwj při tlučenj na dwa bubny a pořádně sekery na ramenách držjce, z města pryč k poprawnjmu mjstu gsau mašjrowali, za nimi městská mládež, úřad městský, rychtář a pak ostatnj lid šel zase s motykami, sekerami, rýče a lopaty magjce; dřewo z lesa bylo přiwežené, kdežto neyprw auřad, pak geden po druhém dřewa se dotknauti a každý do něho sekerau tnauti musil; zde se nechali tesaři při gegich práci, a druzj wšickni zase zpět do města w pořádku odešli.« —

Při wýslechu zločince a wynešenj ortele musel wždy wrchnostenský úřednjk přjtomen býti, a poněwadž později i w německých mjstech česky se auřadowalo, musjwal k podobnému řjzenj auřednjk s pjsařem z bljzkého českého města powolán býti. Takto i polický heytman Gjřj Kwěk, gakož i geho nástupnjci, z dobré mysli chodjwali se swými pjsaři do bljzkého městečka *Starkowa*, nynj swobodnému pánu z *Kaisersteinu* patřjcjho, kdež obywatelstwo německé bylo, a wětšj djl nekatoljků počjtalo, což i z toho sauditi lze, že se posawad něgaké listiny nacházegj, k tomu cjli směřugjcj, gakož gsau: swatebnj smlauwa od roku 1575 Mjchala Řehoře, syna kněze Mjchala, faráře starkowského,« dále: kaupě od roku 1581 na dům Heleny wdowy po knězi Řehoři, a kaupě od roku 1586 Wjta, syna kněze Jakuba, na dům — mimo giné těm podobné.

Tamněgšj kriminálnj kniha od r. 1573 welmi mnoho rozmanitého obsahuge, z čehož tuto gen dwa rozsudky, wynešené nad Kašparem Šwancem z přjčiny chytánj raků (r. 1573) a nad Pawlem Pyrkele pro krádež (r. 1578) sdělugi, toho gsa mjněnj, že pro podiwný způsob wýrok weřegného oznámenj zasluhuge.

1.

Ortel na wyznánj Kašpara Šwance weyš dotčeného.

My purkmistr a konšelé města Starkowa, gakož gest tázán při práwě našem mistrem poprawnjm Kašpar Šwanc, poddaný urozeného a statečného rytjře pana Kryštofa Hylmara z Pilnikowa a na Wlčicjch etc. Šwanc postižen s gistotau w skutku zlodějském, w lapánj raků w potocjch G. M. urozeného a statečného rytjře pana Hartwika Zehušického z Nestagowa a na Swoganowě a Risumburku etc. pána našeho milostiwého. I podle wlastnjho přiznanj geho a wyměřenj artikulů w řjzenj zemském a w práwech městských tento ortel wypowjdáme: že gest zaslaužil oběšenj. A wšak se mu milost státi má, aby nebyl pod mocj mistra poprawnjho dán, z přjčin že gest šibenice mdlá, a také ten zločinec welmi těžký gest, mistr poprawnj sám s to být nemůže, aby ho oběsil, neb pomocnjka žádného nemá, a žena gemu ten den před poprawau ušla pryč.

2.

Ortel na wyznánj Pawla ginak Pyrkele z města Starkowa etc.

My purkmistr a konšelé města Starkowa, gakož gest tázán mistrem poprawnjm při práwě našem Pawel Pyrkele, poddaný urozeného pána a statečného rytjře pana Hartwika Zehušičkého z Nestagowa a na Risumburku i G. M. pána našeho, podle wlastnjho přiznánj geho a wyměřenj artykulů w řjzenj zemském a práw městských, tak gakž gest na zámku Risumburku i ginde, kde mohl, penjze kradl a bral i nad pánem swým zrazowal, pána zapřel, tento ortel z práwa swého wypowjdáme: že gest zaslaužil oběšenj, ale se gemu milost státi má, a to proto, že šibenice se rozbořila.

* * *

Polické starobylosti, listiny a knjhy, bohužel! loňského roku při ohni 19. dubna zde wypuklém shořely, a gelikož mezi 42 domy pohořelými i přjbytek *Jana Legy* popelem lehl a wětšj djl geho historických sbjrek podobně zhynul, nemožno na ten čas wjce se dowěděti o wědeckém a společenském žiwotě šeré dáwnowěkosti. Že ostatně kragina polická i s powěstnými wrchy *Wostašem*, *Homolj* a *Wlčincem*, kdež před 11. stoletjm hrady, snad laupežné, stáwaly — znamenitá gest, twrdj hodnowěrnj kronikáři.

(Dokončenj.)

České diwadlo w Praze.

Od poslednj zprávy našj nahromadil se předmět, o němžto by mluwiti bylo. Z rozmanité směsice nowě dáwaných a podiwným shluknutjm okolnostj opakowaných kusů wybereme ale genom některé, o nichžto promluwiti snad i po čase neškodj.

Gakož gsme giž gednau podotkli, přicházegj nynj — a to wšjm práwem — zhusta Klicperowy dramy na gewiště, a byť by se geště nynj tak dokonale neprowozowaly, gakož toho wšeliký wýtwor každého nadaného básnjka od swědomitých, negen k obecenstwu, gehož přjznj žigj a tygj, ale i k sobě samým wšechnu uctu chowagjcjch, podlého komediantstwj prostých herců očekáwati možno — byť by se, prawjme, djla Klicperowa geště ani při nynějšjch silách wždy tak uhlazeně a žiwě na prkna nedostáwala, gakož snad w mysli básnjkowě žila: předce nám nynj spjše, nežli kdy gindy poznati, gakým kwjtjm Klicpera kwětnici literatury našj ozdobil, i možno nám tušiti, gaký poklad w prsau swých geště ukrýwá.

Dne 26. min. měs. dáwal se we prospěch p. Hynka »Rod Swoganowský.« Musjmeť se přiznati, že nás prwnj o tom zpráwa skoro zděsila. Pamatugemeť se na smutný osud, kterýž tuto hru r. 1832 při prwnjm předstawenj na stawowském diwadle potkal — a gakkoliw i tenkráte špatné obsazenj a chatrné sjly welikau částkau k pádu geho přispěly: geť i sám kus tak slabě setkán a na tak wiklawém základu postawen, že se gen wšj péčj pilných a schopných herců udržeti může. Byli gsme tedy na prowozenj welmi žádostiwi — musjme ale bohužel řjci, že gsme welkého spokogenj nenašli. P. Krumlowský nebyl obraz Wiléma, toho krwawau winau ztjženého, w diwý žiwot uprchlého a pak i kletbau zdrceného syna; — a co mluwil? to wj on sám neylépe; my to w knjze nikdy nečetli, i nemohli gsme pochopiti, gak wážený p. referent w Bohemii, kterýž gindy dosti rád chyby diwadla našeho stjhá, o hře geho pochwalně se zmjniti mohl. Totéž platj o panně Herbstowé, kteráž newěděla, co s měkau, dětinskau hraběnkau započjti — a něco podobného padá i na p. Graua, kterýž těch několik slow úlohy swé bez welkého zápasenj gazyka s pamětj wypraviti nemohl. Neydogjmawěgšj byl p. Grabinger — neyzásluhněgšj dle rolj swých p. Manetinská, p. Biel a p. Forchheimowa, kteráž dobře učinila, magjc Lenku za něco wjce nežli pauhau služku. Lenka ge prawá ruka hraběnčina, důwěrnice slečnina, gegj rozmar probleskuge zimnj chmurau domácnosti Swoganowské gako ljbý garnj paprslek. Nestogj to sice za řeč — ale rádi bychme naprawili křiwdu, kteráž se gj w Bohemii stala. Dogjmawý i záslužný byl p. Lapil w malé roli chatrčnjka. — Ostatně bylo weškeré předstawenj welmi laskawě a pochwalně přigato. Konec, dobrý ku čtenj, ale u prowozenj wždy welikých obtjžj, délky i směšnostj poskytugjcj, byl zkušeným pérem zkrácen, a weliké skupenj, magjcj po zkáze rodu Swoganowského i pád Jaroljmůw označiti, neminulo se účinku.

W neděli na to hrál se »Rod Swoganowský« opět.

J. Mikleka.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Turnowa. Letošnj masopust poskytl nám krásnau přjležitost obweseliti ducha práwě čistolidským způsobem — třebas to i tancem bylo, gen když se s njm tak spanilý účel pogj a tak pěkný čin wywede gako u nás. — Gakož wůbec letos mnohé krагiny wětšj než kdy gindy nedůstatek nawštjwil a třjdu pracugjcj skljčil: takž i u nás tato nehoda tjm patrněgi se obgewila, a mnozj rodičowé prosili o pomoc, nemohauce djtkám swým potřebného oděwu a obuwu zařjdit. I musil se tedy zřetel zdegšjch lidumilů na tuto potřebu upnauti — a gakož gindy z wýnosu diwadelnjch her, nebo giných dobrowolných dárků se činilo, uzawřelo se i o letošnjm masopustě učiniti, a k tomuto cjli zwláštnj sbjrky při tanečnjch plesech způsobiti. A wěru, nebesa požehnala podnikánj toto; neboť při dwau tanečnjch schůzkách w nowě a dobře upraweném hostinci u Fr. Zicha, řečeném »u českého krále« — totiž 7. a 27. un. sebralo se 94 zl. 50 kr. stř., tak že i s ginostrannými dary aubrnkem 182 zl. 19 kr. stř. za střewjce pro 74 djtek a za neypotřebněgšj oděw pro 32 chlapců a 26 děwčat se wydalo. Wřelé djky buďtež we gménu podělených wšem dobročinným panjm a pánům, kteřj gakýmkoli způsobem k tomuto krásnému skutku přispěli, a tak těžké břemeno swým chudým spolubratřjm umenšili. N.

Spisowatelstwu českému!

Podepsaný zamýšlj w prospěch opatrowny kutnohorské během letošnjho roku spis *zábawného* a *ponaučugjcjho* obsahu wydati. Že wšak gednotliwému toho cjle těžko dosáhnauti, wyzýwá co neyuctiwěgi weškerých pánů spisowatelů a welectěných spisowatelek, aby geg w podnikánj tom laskawě a ochotně podporowati ráčili, a tudy k docjlenj wěci dobré přispěli.

Z nadepsaného každý pozná, že se práce literárnj wšelikého druhu pro spis ten hodj, protož žádných mezj newytýkám: prosjm wšak snažně, aby wáženj páni spisowatelé, kteřj k cjli tomu přispěti zamýšlegj, pracj swých neydéle do konce měsjce července l. r., budto njžepsanému co možno přjležitostně, neb do wydawatelny Kwětů (w knihoskladu p. Jaroslawa Pospjšila w Praze, na betlemském plácku čjslo 350), neb do p. Wášowa knihkupectwj w Čáslawi zaslati sobě neztjžili.

Láska k wlasti a bližnjmu wždy ráda dobrau wěc podporuge.

Petr Milosl. Wesełský,
ředitel hudby kostelnj na Horách Kutnách.

Dne 1. března 1843.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 23. 22. března 1843. 10. r. běh.

MŮG ŽEL.

Ode Lwa ze Steinmetzu.

Dětstwa wěk gsem geště drjmal,
Ten giž sen mau duši gjmal:
O bogi se giž mi zdálo,
Srdce bugně w ňádrách hrálo.

A pak když gsem rostl dále,
Rostlo srdce w prsau stále,
Sjla ruku napjnala,
Meče z pochwy dobýwala.

Polnic wřeskot když gsem slýchal,
Z loktů matky gsem pospjchal,
Polem sláwy harcowati,
Za wlast statně bogowati.

Napřažených mečů lesky
Býwaly mi hwězdné blesky,
Wedaucj mne slawnau pautj
Wěncem skráně owinauti.

Slýchal-li gsem děla hřměti,
Gak bych slyšel z hrobů zněti:
»Zawzni slawně český meči,
Král a wlast tě wolá k seči!«

Slyšjm-li teď polnic zwánj —
Slyšte, bratři! moge lkánj —
Žel! mně wyrwal osud krutý
Meč můg pro wlast napřáhnutý!

Widjm-li teď blesky zbranj,
Wždy to těžce srdce ranj;
Gá ge slyšjm bolně bjti,
Že mu tak ge nuzně žljti.

A ta děla když tak hřměgj,
Nádra rozpoltit se chtěgj:
Darmoť žádám si tu slast —
Nesmjm umřjt pro swau wlast!!

Křiwá přjsaha.

(*Pokračowánj.*)

»Rosalie, pro milosrdný Bůh! gaké to neštěstj, gaká to hrůza nastáwá!« lkala Josefina.

»Upokogte se.«

Poklidně počal se zase procházeti po sjni Merret, ustawičně strahowitým okem stjhage dwéře, zednjka a hraběnku, než nedage na sobě znáti té neymenšj patrné nedůwěry.

Laurent dal se hlučně do práce. — Nynj uhodla panj z Merretů aumysl manželůw, a giž giž walilo se zaufanliwé wykřiknutj »Auguste!« z ust, giž giž chtěla se státi geho zrádkynj; než Rosalie, an se byl k nim hrabě zády obrátil, uchopila gi do loktů a pošeptala gj útěchu: »Wjm geště o pomoci, promluwjm s Laurentem, sto kusů dukátů wýročnjho poplatku bude snad w stawu donutit ho, aby nechal škudlinu při zemi.« I čekala na přjležitost, aby dala zednjkowi srozuměti tento úmysl.

Panowalo obapolné mlčenj; zednjk zdil neunawně.

Posléz byla práce do polowice hotowa. Laurent, porozuměw Rosalii a použiw okamženj, když se nacházel Merret práwě na konci sjně, udeřil nynj dostatečnau ranau na skleněné dwéře.

Teď zpozorowali, on a hraběnka, ne bez trnutj a hrůzy Augusta w pokogjku — oko mu hořelo w okolnj temnotě.

Dala mu hbitě znamenj a toto znamenj bylo: »Daufey.«

We čtyry hodiny ráno bylo djlo hotowo. Zednjk odebral se na swé stanowiště, a pan z Merretů položil se w komnatě hraběnčině.

Nedlauho pospaw, giž opět wstal. Důležitá wěc, zdálo se, mu byla připadla — »Musjm si gjti pro průwodnj list k sudjmu,« mluwil do se-

be a chystal se k odchodu. Tu opět mu padl do očj ebenowý křjžek. I wzal geg s sebau.

Josefina, pozorugjc odchod geho, radostně se zachwěla. — »Gde k Duvivieru!« myslila sobě, a když byl hrabě odešel, zazwonila na Rosalii. »Něgaký nástrog — železo!« wolala hlasem strašliwým; »a co neyhbitěgi ku práci, proděláme djru a — wýchod! — Auğuste, Auğuste! — ó nás nešťastnjků!« úpěla pak, lomjc rukama a padla ku zazděným dweřjm.

W pokogjku zazněl dutě hlas: »Josefino!«

W mžiknutj byla tu Rosalie přinášegjc způsob zednického náčinj, podobného welkému lomci, gegž hraběnka s diwokau, neslýchanau horliwostj popadla. Geště ohniwěgi dala se do lomenj zazděných dweřj. Giž byla wymknula několik cihel, giž chtěla učiniti geště gednu rozsudnau ránu, než — tu stál náhle před nj Merret s twářj hrozjcj a bledau.

Bez sebe padla na zemi.

»Odneste panj do postele!« prawil chladně ukrutnjk.

Merret, pomysliw totiž na cestě k sudjmu, coby se státi mohlo u nepřjtomnosti geho, prozřetelně se wrátil. Psal několika řádky sudjmu o pas, a poslal pro Duviviera. Tento přišel, práwě w tom okamženj, když podkopaná zeď opět byla zazděna.

»Duviviere,« ptal se ho hrabě, »nekaupil gste žádných křjžů od Španělů, genž tu wloni weskrz putowali?«

»Nekaupil, pane!«

»Dobře, děkugi wám. — Jene,« doložil obrátiw se k swému důwěrnjkowi — »posluhowati mi budeš w komnatě panj hraběnky; geť nemocna, a protož gi neopustjm dřjwe, dokawád se auplně nezotawj.«

Ukrutný Merret zůstal při swogj choti čtrnácte dnj. —

Šestého dne bylo slyšeti w zazděném pokogi úpěnj a hřmot.

»Merrete, Merrete!« zkřikla hraběnka a wrhla se manželowi k nohaum. Prsa hraběte byla skála.

»Josefino!« zazněl Auğustůw umjragecj hlas.

»Muži — milosrdenstwj!« řwala Josefina w šjlené zaufalosti a oběma rukama udeřiwši do zdi, gako rozsápaný žiwočich proti nepřjteli swému, padla w záwrati na zemi.

»Milosrdenstwj!« prosila geště gednau po zotawenj.

»Přisahala gste na tento křjž, že tam nenj žádný!« prawil studeně hrabě Merretský a odešel.

Druhého dne widěla geg Pařjž. — Tam po několika letech zemřel, oběť neustawných swých wýletů.

(*Dokončenj.*)

Obchod Słowáků w turčanské stolici.

Budę, málo komu známo, gak znamenitý a rozsáhlý obchod Słowáci w turčanské stolici w Uhřjch s rakauskými wýrobky negen w kragjch podunagských, nýbrž i přes Trapezunt w Persii, w zemjch před- a zákawkazských w Rusku, wedau. Se zbožjm na wádech kočugj čačtj Slowáci gmenowanými zeměmi, docházegj ale za obtjže, gakým se wydáwagj, zaslaužené odměny.

Slowáci gsau silný druh lidj, wytrwalj, střjdmj a zcela pro toto zaměstnánj stwořeni. Bydlj weskrz w turčanské stolici a činj dle osad rozličná kupecká towaryšstwa, z nichžto každému wlastnj zem, w které obchodj, wykázána gest, tak že gedni druhým w cestě negsau. Stogj ale wždy w zágemném spolčenj, magjce i w neyodlehlegšjch kragjch gakási středisstě, kde swé sklady magj a swá podnikánj sobě zdělugj. Slowáci z městyse Zneo-Varaylu, ze wsi Walzy, Lazanu a Slowanu obracegj se obzláštně do Lewanty, do ewropské i asiatské Rusi. Otčinu swau zůstawugj každoročně se čtyrmi sty wozů, z nichžto každý náklad w ceně 15—16000 zlatých w. č. zanjmá. Celý wýwoz obnášj tedy wjce šesti millionů zlatých w. č. čili asi 2,400.000 zlatých na střjbře.

Zbožj, wýhradně wýrobky wjdenské, kaupené od obchodnjků samých we Wjdni, sestáwá z hedbáwných látek, hladkých, tkaných (genom ne tlačených) wlnin bez tisknutých okragů, z lepého piku a g., z dek, dobrých sklenných ğranátů, z nitěných kragků, tylu, hedbáwných pentlj, z obrázků a rytin we mědi, z kanewy, břitew, šálů (obzláště žiwých barew), z batistu, orğantinu, lepého plátna, černých hedbáwných šátků, z hedbáwných látek na westy a g. Ğalač slušj za prwnj stanowiště powažowati, odkud se část Slowáků se zbožjm do Carohradu a Trapezuntu přeplawj; odtud pokračugj na swých cestách do ruskoasiatských kragů. Dle hodnowěrných podánj stáwá přjtomně 24 obchodnjků z městyse Zneo-Varaylu, 14 ze wsi Walzy, 1 ze wsi Lazanu, 7 ze wsi Slowanu, auhrnkem tedy 46 kočownjch obchodnjků. Obchod gegich gde do Imerecie, Grusie, na perské hranice, na kawkazo-čerkezské pomezj, do kragin černo- a chwalinsko-mořských, do dědin donských a kragů powolzských, do Sibiře a welké Rusi.

Slowenštj obchodnjci gsau w Rusi rádi wjdáni, poněwadž se tam swým slowenským gazykem snadně srozumějj. — Meytné na ruském pomezj gest nesmjrně wysoké, tak gest n. př. na libru hedbáwných látek berna šestnácti rublů střjbrných wysazena. Lze z toho sauditi, gak draze zbožj

prodati musegj, má-li Slowákům po odrážce cla a weškerých wydánj geště gakýsi weydělek na hotowých penězjch zůstati, s kterými se po skončené cestě přes Moskwu a skrz Halič domů wracegj, by we Wjdni opět nakaupili, a hned nowau cestu do wýchodu nastaupili.

Tlačené hedbáwné látky nesmégj se do Rus přiwážeti, poněwadž gich Rusowé sami w dostatku zhotowugj; naproti tomu platj se hladké hedbáwné látky w kraginách asiatských čtwernásobnj cenau zákupnj. Obzláště weliký zisk nesau falešné české granáty, gsauce nazwjce w Imeretii, w Georgii a g. welmi ceněny.

Těmto obchodnjkům se při wykročenj z Ruska za wywezenj hotowých peněz nic neodnjmá; musegj toliko sumy úplně dle druhu mincj udati.

Btel. Krist. Štefan.

Police.

(Dokončenj.)

Giž od roku 1798 měla Police swé diwadlo, totiž měšťané každoročně wětšj čas dlauhých wečerů k prowozowánj wlastenských her obětowali; ochabugjcj w tom pozděgi horliwost podařilo se mi w měsjcjch lednu a unoru 1839 opět pozdwihnauti, tak že dáwany gsau: »Diwotworný klobauk, Dobré gitro, Beraunské koláče, Rohowjn Čtwerrohý« se wšj dokonalostj, gakéž od cwičených dilletantů gen očekáwati možno, čjmž negen chudá kasa znamenitých přjspěwků obdržela, nýbrž i nelibost k nawštěwowánj diwadla, rostaucj wětšjm djlem pro nedostatek gměnj a domácj starosti měšťanstwa, docela zmizela. A wšak powstalé brzy newole a gednostranné posudky, malicherná rozhořčenost a uražená sobělibost, zmařené naděge a giné neočekáwané překážky zničily weškerau práci pogednau, a záhuba lonského ohně, ztráta weškerých diwadelnjch potřeb, rostaucj nedostatek gměnj, a nesčjslné škodliwé následky přepiatého, až posud trwagjcjho nedorozuměnj odegmuly weškerau naděgi w opětné wzniknutj městského diwadla. Gen budaucnosti buď zůstaweno, co kdy prospěšného w okresu tomto zase snad wykwěte a uzrage. —

Potěšitelněgšjch zpráw mohu dáti o zdegšjm čtenářském spolku, který nynj giž přes 30 stálých a přes 70 časných spoluaudů počjtá. Roku 1834 usgednotili se zdegšj důstogný pan farář *František Brand* a tehdegšj pan kooperátor *Basil Gedlička,* aby wycházegjcj české Nowiny, Wčelu a Kwěty kupowali, ostatnj wážené duchownj w Polici, Bezděkowě a w Máchowě, pak učitele okolnj i několik uměnj milowných měšťanů a sausedů panských do spolku přigali a dle usgednocenj každoročným placenjm dobrowolných přjspěwků čas po čase zdařilých a ohledem na wzdělanost čtenářů přiměřených kněh nakaupili. Náwrh tento byl s neywětšj ochotnostj přigat, a spolek wznikl od roku k roku tak že, nynj giž přes 250 djlků neyzdařilegšjch i menšjch pracj českých počjtá, ku kterým i někteřj páni spisowatelé, gakož: *F. Wel. Kampeljk, Wác. Tomek, Jos. Krameryus* a *Wác. Pohan* literárnj plody swé dobrotiwě darowali. Přjspěwky se půlletně napřed platj a po odrážce učiněných wýloh za předplacenj skoro na weškeré české časopisy kupugj se z přebýwagjcjch peněz nowé a zdařilé práce wlastenských spisowatelů, které pak we zwláštnj, spolku náležegjcj schráni, tohoto času u horliwého pana kooperátora, *Cyrilla Dohnálka,* gakožto bibliotekáře, se chowagj a gen na určitý čas čtenářům půgčugj. Ctihodný tento duchownj pracuge s obzwláštnj horliwostj w řjzenj tohoto ústawu, a gestliže stegnau měrau budaucně konati bude, nadjti se můžeme, že geho přičiněnj zlatého owoce ponese.

A wšak i naše společenská hudba zasluhuge něgakého uwáženj, a patřjme-li několik let zpět, nedá se zapřjti, že gegjmu znamenitému pokroku negen nyněgšj zdařilé a umělé řjzenj, nýbrž i zwláště spolupůsobenj p. kooperátora *Martina Pegřinowského,* bljžence w kauzlech strunowých našeho, bohužel! před časem w Pánu zesnulého Slawjka, přispělo. — Muzikálnj akademie w prospěch dobročinných ústawů se střjdagj, a uwážjm-li, že hudby milowný p. farář *František Brand* ročně hudebnj nástroge i neynowěgšj muzikálnj plody kupuge a opatřuge, že častěgšj hudebnj pokus a wýborná hra p. Pegřinowského hogných milownjků a následownjků w městě i we wůkolj Police zjskáwá, že i konečně chwalitebné přičiněnj pilných učitelů, Antonjna Hausmana a Bedřicha Wernera — z nichž prwnj sám giž půwodce třj welikých hudebnjch pracj gest — časem swým očekáwaného prospěchu a zdařilých následků u welkých i malých dogde: wyznati třeba, že se tu wšech žiwlů a prostředků k dokonalenj wlastenského liternjho i hudebnjho uměnj, spolu ke cti a sláwě našj milé wlasti užjwá.

A. P. Kopidlanský.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. *Hudebnj akademie* k prospěchu ženských sirotků w sále plateyském 10. unora. P. *Berta Makasy,* žačka našj neocenitelné Podhorské, oswědčila toho dne úplné powolánj k zpěwnjmu uměnj. Obdařena gsauc od přjrody krásným, silným a obsažným hlasem, prospěla děwa ta sličné postawy w krátké době působenjm učitelky swé k čisté intonacj, lehké koloratuře a ljbeznému wýrazu. Gak Spohrowu pěknau romanci »Růže« a Belliniho prwnj arii z opery »Romeo a Julie« přednášela, můžeme se nadjti, že snad proroci slawné budaucnosti gegj tenkráte se nezklamau. Obecenstwo, wywolawši gi několikráte, žádalo, aby arii opakowala. — P. Wittich hrál na hausle fantasii od Moliqua a adadžo od Ernsta, malý Wehle (žák pana Kische) kapričo od Mendelsohna-Bartholdyho. I těm dostala se pochwala dle osobnj zásluhy. Orchestr prowozowal uwerturu od Kleinwächtra a Spontiniho heroickau uwerturu stručně i zdárně, gak to obyčegně slýcháme.

R.

W neděli 12. b. byl w sále Stögerowě o polednách welký koncert Ceciliánské gednoty k prospěchu chudých študugjcjch. — Spolek zdegšjch hudebnjch umělců prowozowal Mozartowu lepokrásnau symfonii (C—dur). Newyslowně krásné gest andante a finále. — Tenkráte obdiwowal gsem Mozarta co milostiwého a sprawedliwého panownjka, který w sebe hlučněgšjm dawu i neynižšjho z poddaných swých nepřehljdna, přjležitosti mu poskytuge, powznesti hlasu swého k trůnu, a dokázati důležitost osobnosti na přiměřeném mjstě. — Spohrůw žalm pro dwa čtwerohlasowé sbory a čtyry solisty byl nábožnému záměru přiměřeně přednešen. Uhlandowu báseň »Skřiwánkowé« uwedl w hudbu p. Ferd. Hiller pro čtyry mužské hlasy a geden sopran. Zdařilost skladby wynikla zwláště w druhé polowici, a sl. L. Bergaurowa přednášela gi se wšj něžnostj. Pan W. Deutsch hrál koncert od Beethovena se wšj mužnau šetrnostj. Sbor od Mendelsohna-Bartholdyho »Láska a wjno« musil dwakráte přednešen býti. — Záwěrek učinil Göthe-Beethoven »Tichost moře a šťastná plawba«. Giž z pauhého obsahu nahljdne obecenstwo, gak chwalně gednota Ceciliánská cestau swau kráčj. B.

Z Pjsku. Sotwa že bolestná powěst o bjdě a nemocjch, gežto letos obywatele mnoha wesnic w Rudohořj potkaly, u nás zawzněla, giž i hned rozličně o tom přemýšleti se začalo, gakými prostředky by se k ulewenj strastiplného stawu nešťastnjků přispělo. Mezi giným ustanowilo se též hudebnj-deklamatornj akademii uspořádati, hned se také k wywedenj přikročilo a dne 2. března celé podniknutj šťastně a požehnaně wywedlo. Držela se tato akademie w městském diwadle; hrály se při nj uwertury z Oberona a Zampy, a přednášely tři *české* deklamowánky: *Moda* od Rubeše (p. Pichau), *Slze Wlastenky* od Tyla (p. Křjžkowau staršj) a *Muž a Žena* od Plzeňského (p. Křjžkowau mladšj — totiž asi 6tiletau). Welikého zaljbenj došla arie z obljbené zpěwohry: *Dcera pluku*, gakož i pjseň: *Žebrák* od Růžičky (text od Chmelenského), zpjwaná od p. F—, pak basowá arie od Mozarta, přednešena od p. S. Mimo to slyšeli gsme wýborný zbor Tittlůw »die nächtliche Heerschau« a dwě německé básně. Wšeliké tyto částky učinily wšemu slušnému požadowánj zadost a oswědčily pěkné schopnosti našich ochotnjků. Hogně shromážděné posluchačtwo rozešlo se úplně spokogeno, nesauc w prsau to pěkné wědomj, že k setřenj aspoň některých slzj s twářj kraganů swých přispěli. D.

Z Čáslawi. Nedáwno obywatelstwo naše přjgemně zabawil *krasogezdecký spolek p. Emanuela Beránka* z Prahy, a wzdor newljdného počasj byl zwláště w posledni dny hogně nawštěwowán. Cokoliw o tomto spolku Kwěty w roce 1841 (čjsl. 14.) byly se zmjnily, negen úplně se ztwrzuge, nýbrž on w uplynulých dwau letech i znamenitě se rozmnožil a zdokonalil. Obzwláště pak sluši na Beránkowě společnosti wytýčiti přjsný pořádek a mrawného ducha, zjskagjcjho gj wšudy welikau přjchylnost a wážnost i wznešených osob. Býwalý srbský knjže Michal u gegjm pobýwánj w Bělehradě nawštěwowal reydiště skoro každodenně, wygewowal k řediteli Beránkowi obzwláštnj pozornost, ano umělec Gustaw byl geho každodennjm hostem, gegž i pěknými dary obmyslil. — Wšak negen gakožto znamenitého umělce, i gakožto *člowěka* ctjme naneywyš p. E. Beránka a zbožnau geho panj choť; o geho dobročinnosti swědčj hogná, krásná wyswědčenj, předewšemi pak ono města uherského Zamboru, kteréžto geg čestným měšťanským práwem za neobyčegné, weleplatné služby při dwogjm tam wypuklém ohni poctilo.

Z PEŠTI. Gako w giných městech, tak také u nás masopusta letošnjho wšecko se weselilo, wšecko tančilo. I Slowáci sobě dwakráte slowensky zatancowali, uspořádawše sobě dne 6. a 20. unora saukromné zábawy. Společnost pozůstáwala téměř ze samých měšťanů, řemeslnjků a několika žáků z wysokých škol, ze samých Slowáků. Některé tanečnice byly co Turčanky perlami na hlawách ozdobeny, a zase některé co Orawanky oblečeny. Někteřj tanečnjci, oblečeni w národnj slowenské raucho, tancowali »*po slowensky od země*«. Plesánj rostlo od počátku až do konce, a zwláště po půlnoci zpěw slowenský na wšech stranách se rozléhal, tak že mimogdaucj giž sauditi mohl, že tu zpěwawj Slowáci ples magj. Gen záwistnjk a zlobiwec, nepřegjcj Slowákům po slowensku se rozweseliti, může o této newinné a radostné zábawě klewety rozšiřowati, gako se to wloni stalo. Ku konci wygádřili hosté swé přánj, aby prý co neydřjwe nowý masopust přikwapil, zawdage přjležitost k podobnému plesu. Ale což pak se, milj pešťanštj Slowáci, smjte gen w masopustě weseliti? Což sobě nemůžete i giným časem zábawy, gakož go *diwadlo* a *besedy* zřjditi? To wšecko záležj genom na wás samých. Hledeyte a naleznete! —

Očitý swědek.

Oprawa dopisu z Chelčic. W čjsle 13. těchto listů widělo se někomu podati zpráwu o školnj knihowně w Chelčicjch, kterau prý gsem gá giž w roce 1841 založil *na wlastnj autraty* a loňského roku znamenitě rozmnožil. — Ačkoliw welmi nerad obecenstwo zaměstnáwám wěcmi pauze osobnjmi, předce tuto nucena se widjm dotčenau zpráwu oprawiti. Chelčická knihowna — možná-li několik knjžek pro školnj mládež takto nazwati — nikoli na mé autraty, nýbrž nákladem oswjcené wrchnosti chelčické s tau wýmjnkau založena gest, aby budaucně sama sebau rostla a přjdawkami čtenářů se množila. Z toho každému bude zgewno, že gá ani o založenj, ani rozmnoženj této knihowny nižádné zásluhy sobě osobowati nemohu.

A. Beck.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarsjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowa přjloha. Předplacj se u wydáwatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwých na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. str.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 24. *25. března 1843.* **10. r. běh.**

Křiwá přjsaha.

(Dokončenj.)

3.

Odplynulo několik let; nastáwalo nowé garo, wšak geho lahoda, powětřj a slunce neaučinkowalo wjce na Grande-Breteche, genž druhdy byl rozsáhlý rág, nynj ale — pustina.

Stromy zde onde giž lysé, wštěpené bywšj na způsob stromořadj, rostau nynj genom wedle swé přirozené libosti; plot se utwořuge wlastnj silau w auplné swobodě; mladé wrby, plod-to řeky Loáry, wztýčily se rychle a wysoko; kaukol a tráwa krásljj okrag řeky; owocné štěpy, nebywše hleděny a ořezáwány po drahné časy, nenosj wjce owoce ondy sladkého, a cesty, někdy posypané pjskem, nynj wšak zarostlé wšelikau trawau a rostlinau, ztrácegj se zrakům hledagjcjm. Střechy ležj do polowice w zbořeninách; okenic neywětšj djl ge uzawřen; wlaštowiček hegna stawj si po wšech balkonech nesčjslná hnjzda; dwéře do těchto neotwjragj se nikdy, mřjže a zábradlj u nich zrezowatěla, a z hogných škudlin čjhá wysoká tráwa. Lunau, sluncem, zimau, létem a sněhem zkotlawěly trámy, zpukřely prkna a zčerwiwěly obrazy.

Mlčenj smutného okolj, w němžto u prostřed stogj Grande-Breteche gako welká hádanka, gehož gméno a rozluštěnj nikomu známo, přetrhugj gen ptáci, kočky, kůny a giná zwjřata, žiwaucj zde w neuzděné swobodě. Ošklíwj a weliecj geštěrowé proháněgj se po zdjch, stupénky u letnice gsau probořeny, prowaz u zwonku utržen, plechowé stružky roztlučeny, wše gest prázdno, pusto, ticho. Newiditelná ruka wykreslila po wšechny strany slowo: *tagemnost.*

Welké, zakulacené, děrawé wrata uzawjragj ustawičně politowánj hodný tento wenkow, genž tu stogj gako nedobořená zřjcenina, co magetnost pána, gehož nikdo nezná, co magetnost, kteráž nenáležj ani obecnosti, ani saukromnosti. Gesti to pusté, mrtwé útočiště, způsob kláštera, oděného rauchem tichosti, gakáž panuge na hřbitowjch. Gest to mjsto wšecko pohřjženo w melancholii, kde lze gen plakati a umjrati.

Nastal wečer; ticho bylo tiššj, temnost temněgšj, opuštěnost byla hrozná, byla mrtwá. Nynj zafičel wjtr, okenice u přjzemnjho patra se odhodila a — bylo widěti swětlo, neyspjše z obydlj pána hradu Grande-Breteche. Bylať to ona gizba, genž náležela krásné Josefině, a kterauž oswěcowala malá, nepatrná lampa. W gednom kautě bylo widěti welkau postel s oponami a nebesy. Nočnj stoleček stál před nj a na něm ležela modlicj kniha. Z něho a dwau židlic pozůstáwal weškerý nábytek. Na posteli, kamž padala spoře lampičky záře, ležela osoba ženská. Twáře a wšecka gegj podoba, gežto se widěla býti druhdy welmi krásotná, byla žlutá gako wosk; černé, krásné wlasy wykaukaly gj pod kragkowým čepcem; welké, černé oči gegj, uhaslé zimnicj a giž giž mrtwé, pohybowaly se sotwa w klenuté gich prohlubni; rty měla bledězamodralé, čelo mokré, a hubené, sepiaté ruce gegj podobaly se dwěma kostem, potaženým kožj. Byla to mrtwola — hubená, neumrlá.

Wůkol panowalo strašliwé ticho; žádné zašuměnj, žádné pohnutj neozwalo se w této pusté sjni, toliko slabý dýchot nemocné bylo slyšeti.

Nynj wešly dwě osoby. Byla to služka, kterauž byla poslala nemocná pro notáře Regnaulta.

Při pohledu takto strašném zatřáslo notářem mraziwé trnutj. Rodiny tonaucj w potocjch slzj, nářek, úpěnj a weškeré bolestné obrazy mraucjch, gež se mu kdy byly obgewily, nebyly w stawu učiniti naň takowého dogemu, gako opuštěná, mlčjcj tato osoba. Stál tu nepohnutý.

Teď — welké oči gegj se pohnuly; prawice, gižto zwednauti se wynasnažila, klesla gj nazpět, a slowa wyšla gj z ust gako dech; hlas gegj nebyl giž hlasem. — »Očekáwala gsem wás s nedočkawostj« — promluwila, a žiwě zbarwily se gj ljce; mluwiti bylo pro ni wynaloženj wšech sil.

»Panj—« wece notář.

Dala mu znamenj, aby mlčel. Služka — Rosalie — zwednauc se, pošeptala mu do ucha: »Nemluwte; panj hraběnka nemůže snesti toho neymenšjho zašustěnj, a waše slowa mohla by gi usmrtit.«

Regnault si sedl.

Několik okamženj uběhlo. Pak wynaložila hraběnka wšecku pozůstáwagjcj swau sjlu, pohnula rukau na prawo a sáhla, ne bez malého namáhánj, pod podušku; chwjli poodpočinula, pak, s poslednjm swé sjly wynaloženjm, genž gj wynutkalo po celé twáři welkých krůpěgj, wydobyla gi nazpět a podala mu zapečetěný papjr.

»Swěřugi wám swau poslednj wůli,« — prawila. — »Ach, welký Bože — Auguste! — ach!«

Popadla ebenowý křjž, genž ležel na posteli, přitlačila geg rychle na rty, a — Josefiny, hraběnky z Merretů, nebylo wjce.

Poslednj wůle gegj byla, nechati Grande-Breteche padesáte let w oné poloze, w gakowéž bylo hrad widěti.

J. Řeznjček.

Z nowého českého románu.

(Podáno gen u wýtahu a zlomkowitě.)

* * *

Přjštj gitro spatřilo mladého Wolinského a saudruhy geho na cestě k otcowskému sjdlu. W rannjch temnostech mizela neybližšj, poněkud holá kragina okolo města hlawnjho, a když konečně z tmawomodrého lůna wzdálených hor na gasnau nebes báni wyplaulé slunce praudy swětla swého po wůkolj rozlilo, střjdaly se okolo hbitě gedaucjch lesnaté pahorky, bugně zelenawé role, kwětaucj sady a poklidné wesnice.

Smyslowé cestugjcjch probrali se z poslednjho polospánku, w němžto ge bylo časné wstáwánj, rannj powětřj a haupánj wozu na počátku gjzdy ukolébalo, a oči se pásly s potěšenjm na rozmanité, w lesku rannjho slunce tonaucj kragině. Neyžiwěgšj byl owšem Pedrazzi, kterýž si počjnal, gakoby za zpěwným skřiwanem k modré obloze wyletěti, gakoby s hrawým hřjbětem po trávnatém pastwišti dowáděti chtěl. Čilá mysl geho utkwěla na každém předmětu, a žiwá obrazivost upnula k němu i hned půwabnau rozmluwu. Porownáwalť obrazy, kterými se byl duch geho na mnohých dalekých cestách gako wzácným pokladem obohatil, a žil takto dwogj žiwot — w minulosti a nyněgšku.

»Krásná ge země waše,« — zwolal negednau, pohledem na bohatau požehnanau kraginu rozčilený, — »wnadná, gako wýřjzek ze samého ráge! Swatý Januare! Gá nemohu pochopiti, gak ty podiwné cizozemské báchorky o Čechách powstaly! Člowěk nezkušený myslil by, že tu každým krokem medwěda potká.«

»Země naše má to neštěstj« — odpowjdal Jaroslaw — »že ležj, skrowné, wěncem wysokých hor obehnané audolj, u prostřed mnohých giných národů, z nichžto ode dáwna každý žádostiwým zrakem po nj střjlel, a nemoha cjle swého dosáhnauti« —

» — gako liška o hrozni rozhlásil, že ge nezralý — ge-liž prawda?« zasmál se Pedrazzi. »Teď by ale mohly předce wšeliké předsudky a lžiwé powěsti pominauti? Teď byste mohli předce tak wysoko čelo swé pozwednauti, žeby i neywzdáleněgšj končiny twář waši spatřily a poznaly?«

»Wšak ono také panowánj neprawých o nás předsudků giž docházj; ačkoli powěst naše nikdy úplně gasné wýše cjle swého nedostihne, dokud se weškeren žiwel náš we dwj rozpadáwati bude, gako oheň a woda.«

»Gak to?«

»Země naše ge od něgakých časů bogištěm dwau stran, z nichžto každá před sebe prapor národnjho blaha wywěsila, a práwě odpornau zbranj, cele protiwnými cestami k cjli pospjchá. Lidu našemu scházj totiž úplné, celau geho útrobu pronikawé wzdělánj; on nemá wědomosti ani o účelu a powinnostech, ani o silách a schopnostech swých; posud nežige; celá geho bytost ge, abych řekl, pauhá wegetace. Z tohoto stawu geg ale wytrhnauti — gest cjl a snaženj oněch dwau bogowných stran, gen že gedna druhé překážj, a dosaženj účelu pospolného wzdaluge. Apropos, pane Swobodo!« — obrátil se nynj k spráwci, kterýž proti němu seděl, pokogně před sebe hleděl, gakoby si posawádnjch slow mladého hraběte ani newšjmal. »Gak pak to wypadá s našj nowau školau?«

»Wýborně, pane hrabě!« odpowěděl tento wážně. »Na podzim se otewřela, a radost ge tam nahljdnauti. Učitel si počjná gako muž, plný

šlechetné horliwosti a dokonalé známosti swého powolánj.«

»Bezpochyby *Čech?*« prohodil Jaroslaw s malým ausměchem, z kauta swého po oku na Swobodu hledě.

»Dokud ge pan otec na žiwě,« řekl tento, »nebudeme lid náš, obzwláště ten prostý wenkowský, ginák nežli po prawé cestě k oswjcenj rozumu a zušlechtěnj srdce woditi!«

»Tak?« — ozwal se Jaroslaw, a bledé twáře geho poněkud se zarděly. »Tedy mysljte, až gedenkráte gá na mjsto otcowo nastaupjm, že budu lid swůg w temnosti a surowosti držeti?«

»Gakž pak bych to mohl o šlechetném kmenu českého panstwa mysliti?« řekl na to spráwce pokogně. »Ale negsem wšewědaucj a newjm tedy, gakými cestami se napotom panu hraběti kráčeti zaljbj.«

»Neděleyte se« — zamumlal Jaroslaw mezi zuby — »bylbych málem řekl — «

— »hlaupěgšjm!« doložil Swoboda mjrně. »Neračte swému ostrowtipu dělati žádného násilj.«

»Nepotřebugi žádného wykladače slow mých!« odsekl Jaroslaw, potom se zamlčel, a wtisknuw se do kauta, lehkým pláštěm twáře si zahalil. Swoboda hleděl mjrným okem po okolj — a Pedrazzi střjlel pozorně očima z gednoho na druhého, nechtěge rušiti anebo na giný předmět uwoditi rozpráwku, z njž dogjmawého poučenj nabýti daufal.

»*Ale co pak máte s tau češtinau?*« ozwal se konečně Jaroslaw, trhnuw sebau na swém sedadle. Cjtiltě, že byl Swobodu urazil, a že nějakým způsobem řeč počjti musj, aby swé překwapenj wyrownal. — »Co to do těch lidj nutjte? Co budau z toho Čechowé mjti, gestli gazyk swůg podržj? Co gim na tom záležj, mluwj-li česky nebo německy? Národ zde zůstane dle celého počtu swého, neutrpj nižádnau škodu, aniž wyhyne, když i česky mluwiti přestane.«

Gednjm praudem byl Jaroslaw tyto otázky prohodil, a učiniw nynj malau přestáwku, zdál se odpornjka swého k odpowědi wyzýwati. Bledé tiché twáře geho byly přitom žiwosti nabyly, a temně hořiwé oko geho spočjwalo zwědawě na Swobodowi.

Tento zachowal mjrnost swau, a gal se po krátkém rozmeyšlenj takto mluwiti: »Gesti to — a newjm mám-li řjci: Bohužel! — anebo: Bohu djky! — poneyprw, pane hraběˇ, co mi zgewně takowé otázky předkládáte; a dle žiwosti gich nemohu ginák, nežli domeyšleti se, že s mé strany rowně *tak přjmého wyznánj wjry* očekáwáte, gakož gste *nynj sám* předemnau učinil. I pokusjm se tedy o to na waše pobjdnutj, aby se nezdálo, že magj naše interesse ochabělegšjch zástupců, nežli waše. Škoda gen, že na mnohé otázky waše také tak zkrátka odpowědjti nemohu, gako wy gste mi ge předložil.«

(*Pokračowánj.*)

Starodáwnj wogenské zřjzenj měst pražských.

Že, pokud stálých wogsk nebylo, obywatelé měst gindy pokognj řemeslnjcj a giných žiwnostj swých užjwagjcj lidé, sami osobně i do wálek táhnauti musjwali, gest wěc wůbec powědomá. Pražané od starodáwna to zřjzenj měli, že město gegich w tom ohledu na čtwrtě rozděleno bylo, podle kteréhož rozdělenj na pole táhli. Takowé čtwrtě giž za krále Jana we Starém městě nalezáme, z kterýchžto dwě wždycky wytáhly, a druhé dwě obranu města na starosti měly, gakž los metaný rozhodnul. Táhli bohatj i chudj bez rozdjlu, pauze s tjm ulehčenjm, že na čas od danj městských oswobozeni byli. Každá čtwrt měla swého heytmana, buď konšela buď měšťana znamenitého. Tjm způsobem, což na znamenitý přjklad slaužiti může, r. 1328 pauze ze Starého města pražského bylo za králem Janem do Rakaus 10.000 mužů wyprawено, magjcjch s sebau 740 wozů s potrawami a zbrogj rozmanitau. We wálce husitské wálečnau mocj swau Pražané spolu s Tábory téměř panstwj nad celými Čechami w ruce swé dostali. Powědomy gsau weliké rozepře stawu panského a rytjřského s gedné i městského s druhé strany za krále Wladislawa II., kdež nemálo srdnatosti městům nic giného naproti stawům wyššjm nepodáwalo, než wogenská moc gegich; toho pak času Pražané hlawau spolku mezi wšemi městy králowskými zřjzeného byli. I w pozdějšjch wěcech uherských a tureckých s nemalau chwálau často wogsk pražských se wzpomjná.

Užjwánj zbranj a cwičenj-se gimi bylo od starodáwna wůbec obyčegem we stawu městském i sedlském, netoliko při lidech rytjřských a panských, ale i zbrognošjch a pacholcjch gegich. Wcřegné nošenj zbraně wždy při sobě muselo za neystaršjch časů naskrze wšeobecné býwati, gako až posud při některých národech gihoslowanských. Giž we čtrnáctém stoletj začal se zákony obyčeg ten obmezowati, pro některé newyhnutedlné naužjwánj, kteréž se postupugjcjm proměnám we mrawjch protiwowati musilo. Léta 1327 nalezáme giž nález konšelů staroměstských, kterýmž nošenj zbraně w městě samém gen měšťanům, kteřj s 10 hřiwen daň platj, spolu s pacholky gich, a rowněž pánům s gich pacholky se powoluge; nošenj pak skrytých zbranj naskrz se zapowjdá.

(Dokončenj.)

SWĚTÝLKA A BLUDIČKY.

1.

W drážďanském časopise »Die Abendzeitung« wykládá nynj gakýsi p. E. *Pokorný* maudrosti swé. Kdo má zaljbenj w pošetilých, lhanjm lemowaných a hlaupostj wyšjwaných klewetách, nalézne na krámci toho nowého Daniela hogné zábawy. Ge to k popukánj, gak si takowý panáček, gemužto z každého řádku školácké střewjčky wykukugj, hned — gakoby nic — usudek nad celým národem osobuge — a gaký usudek! Wyprawuget čtenářům »Wečernjch nowin« se wšj oprawdiwostj, gak prý si gistý Čech, gsa weliký milownjk obrazů, celé pořadj rozličných národů malowati dal, a gak prý maljř, mage Čechy zobraziti, ginak si pomoci newěděl, nežli že obraz na tři pole rozdělil a do prwnjho djtě w kolébce, k tomu hognost gjdel a pitj — do druhého swatbu, k tomu zase hognost gjdel i pitj — do třetjho konečně pohřeb a opět hognost gjdel a pitj umjstil. To powjdá p. Pokorný! — a dokládá posléze werš, asi w tento smysl napsaný:

Chce-li se Čech hodně weselit,
Musj notně gjst a řádně pjt.

To dotwrzuge p. Pokorný, a onť by to mohl wěděti; neboť dle gména zdá se z krwe pocházeti, o njžto německým čtenářům žertjk probodil. Co tomu *tito* řjkali — newjme; *naše* mjněnj mohli bychme mu ale progewiti třeba weršem Kollárowým »o studni a kamenj«; bogjme se ale, žeby mu nerozuměl — že wůbec českému duchu nerozumj, sice by nepsal takowé hranaté hlauposti, gako gsau geho »Vermischte Gedanken« w Nowinách wečernjch.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Koncert dne 15. března 1843 w prospěch ústawu pro slepé. — Orchestr prowozowal awerturu z opery: Medea od Cherubiniho se wšj přesnostj. Pan Müller hrál úwod a variace od Böhma na flétnu. Nawzdor módě, která sentimentálnj flétnu z kola swých miláčků wyhostila, ljbila se hra Müllerowa nemálo obecenstwu. Slečna Macákowa z Ottenburgu zpjwala Schubertowo »Zdráwas Maria« a arii z Puritánů. Škoda, že hlas této wzdělané zpěwkyně gen silnégšjm wyrážemjm awučnosti nabýwá, což předewšjm o wyššjch tónech platj, kde se zdá, gako by wšj mocj teprwa gakausi záslonau proniknauti musel. P. Raymund Dreyschok hrál *welký* koncert na hausle od H. Vieuxtemps-a pěkně sice, ale ne s úplnau gistotau. Vieuxtemps dospěl toho času k ohromné brawuře, geho skladby poskytugj mu dosti látky obecenstwo přiwésti k žasnutj, gemu gest to zábawau ukládati prowázegjcjmu orchestru hřmotné a kolosálnj úlohy, z nichžto on šťastně co mocný pán a wladař se wynořuge. Pro p. Dreyschoka byla úloha ta *w celku* přeweliká a mjstem geg opanowala; gednotliwé částky prowedl ale tak wýborně, že o geho zdokonalenj žádné pochybnosti nezbýwá. P. Pjsařowic pjskal na klarinet variace od Beera čistě a mistrně. — Při koncertu Dreyschokowě zapomněl se pan dirigent — sačna takt noham dáwati, a sice tak hlučně, že se gemné uši okolo něho děsily. Takowé dupánj, prawj Göthe při podobné přjležitosti w Benátkách, rušj celý dogem neginak než gakoby kdosi, chtěge krásu sochy wyswětlowati, polepil gi saudy šarlatowými kluckami. **B.**

Z Kutné Hory. (Z dopisu saukromného.) Že mogs newinně proklauzlé poznamenánj o zdegšjm společenském žiwotě (wiz 13. čjslo) zde welikého způsobilo rozhořčenj (wiz 18. čjslo) — rád wěřjm, a litugi žeby se *de lana caprina* málem byl časopisný křik ztrhl. Wjm arci, že gsau silným počtem lidé, kteřj na zdegšjch společenských zábawách welkého zaljbenj nalezli; ale co se gedné straně ljbj — musj-li to samé ljbiti se také druhé? Gakéž byly na př. Waše besedy w láznjch swatowáclawských a na Žofjně? Pěkné — beze wšeho odporu! — a předce si z nich — gmenowitě z prwnégšjch — gistá stránka we wjdenské brožurce posměch tropila. — Gakáž byla na př. zdegšj slawnost Brandlowská? Pěkná — beze wšj odmluwy! — a předce někteřj pánowé, když bylo po wšem, z hlubokosti srdce swého wzdychli: Gott Lob, daß es aus ist — jetzt können wir wieder deutsch reden! — a měli k tomu snad práwě tak swé důwody, gako ginj k něčemu giněmu. — Uraziti, pohoršiti gsem swým poznamenánjm nikoho nechtěl; budu přjště pozorněgšj, a udá-li se mi kdy geště o zdegšjch záležitostech psáti, přiložjm hned obšjrně a weykladně, *proč* se mi co ljbj a neljbj. — Uznáte-li toho potřebu, deyte z tohoto tisknauti, co se Wám zljbj. **K...k.**

Ze Sedlčan. (Z dopisu přátelského.) I w giném způsobu něco nowého a pro nás wenkowany welmi potěšitelného musjm ti geště oznámiti — že se totiž wedenjm našeho zaslaužilého p. wrchnostenského direktora, J. Saukupa, opět naše ochotnické diwadlo započalo, w němžto byl dlauhý letošnj masopust nemilau přestáwku způsobil. Dne 12. b. hrála se we prospěch zdegšj domácj chudiny Töpferowa, Týlem wýborně přeložená činohra: *Matka a dcera*, a celé předstawenj bylo tak dokonalé, že bylo těžko rozhodnauti, komu by se měla neywětšj pochwala přiřknauti. Byliť tedy wšickni herci a herečky woláni, gmenowitě p. A. Saukup, Bohdal, Němeček a Přjhoda, pak panj Friedrichowá (wýborná co matka) a panny Zrubkowa (dokonalá co dcera nemilowaná), Chmataljkowa a Ungerowa. Hogně shromážděné obecenstwo, gežto se bylo z celého okolj sešlo, progewilo úplnau spokogenost, a přálo si, aby se mu takowé rozkoše častěgi dostalo. **B.**

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarkjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštech půl. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 25. *29. března 1843.* 10. r. běh.

Z nowého českého románu.

(Pokračowánj.)

»—Předewšjm ale musjm se očistiti z bolestné wýčitky. — Ptáte se, proč gazyk český do lidu wnucugeme? Kdo se toho kdy dopustil? Či ge to wnucowánj, když o blaho národu swého pečliwj muži powstanau, a co se gim w srdci znjtilo, co w hlawě zablesklo: žiwými, horaucjmi slowy swým pokrewným bratrům zwěstugj? — a když pak tito, z hrobowého spanj, z dáwnoleté temnosti wytrženi, nagednau za swětlem se wzchopj a gako za wodjcj hwězdau pospjchagj? Nikoli! Národ náš lne ku swé drahé wěci z wlastnj pohnutky, z onoho wěčného přirozeného lnutj ke wšemu, což geg k wlasti pautá, z onoho ušlechtilého pocitu, kterýž, třeba léta w srdci dautnal, konečně předce w žiwý plamen se wzegme. My nechceme žádných donucenců! A pak — toť sám tak dobře wjte gako gá! — kdež máme prostředků, gimiž bychme někoho donucowali? Kde máme ústawů, kde zákonů nebo něgakého zřjzenj, gežto by gazyk český do lidu našeho násilně wléwalo? Co se děge, děge se wlastnjm popudem, děge se ostnem z dřjmoty konečně powstalé přjtulnosti ke wšemu, co slowe národnjm.«

»Kdybyste ale mlčeli« — wpadl mu Jaroslaw do řeči — »ani *to* by se nedělo.«

....»Zanewjráte i na horliwé Němce, když na př. k obraně hynaucjho ducha německého w Elsasjch, nebo proti zdánliwému ztenčowánj německého práwa w kraginách pobaltických, nebo k pewnému setrwánj wšech končin německých w gediném bratrském spolku w časopisech hlasy swé pozdwihugj? Čili magj k tomu Němci giž od přjrody zwláštnj wýsady, schopnosti, powolánj — kterýchž se národům slowanským nedostáwá?«

»Ale co když lid sám k podobnému wzbuzowánj žádných náklonnostj, žádné chuti nemá?« nawrhnul Jaroslaw.

»Gá nemjwal z mládj také někdy chuti gjt do školy,« usmál se Swoboda, lehýnce rameny pokrčiw; »ale otec myslil, že nebude předce na škodu, když mě tam i proti mé wůli pošle.«

»Waše podobenstwj ge hrozně kulhawé. *Učiti se musj lid* — a wy gste musel také gjti do školy — ale zde se gedná o to, *gakými prostředky* by se měl učiti, *gakau cestau* by měl gjti do školy — a tuť předce náklonnost geho nenj wěc poslednj. Čechowé ale chtěgj býti Němci — toť dokazuge řemeslnjk, průmyslnjk, měšťan, wesničan — wšecko se učj německy a dáwá tak i děti swé učiti. Proti tomu nemůžete předce nic namjtnauti?«

»Tiše wyslechl gsem tuto těžkau a djlem i sprawedliwau žalobu,« řekl Swoboda po krátkém zamlčenj; — »sprawedliwau, pokud zastihuge wředowitau částku národa, kteráž lepšjho poznánj nemagjc, a po gakémsi powrchnjm, ale neprawém a toliko w mozku gistých zblaudilců panugjcjm lesku taužjc, giž o mnoho lepšj býti se saudj, když gazykem obecnjho, počtem silněgšjho lidu nemluwj. — Ostatně nenj ona i při swé bjdnosti samogediná mezi národy swěta tohoto. Abychme neybližšj přjklad wzali — podobá se oné přewrácené částce národu německého, kteráž myslj, že o padesát stupňů prawého wzdělánj wýše postaupila, když francausky rozpráwj. Co se ale, pane hrabě, obwiněnj wašeho týká, že Čechowé Němci býti chtěgj, to musjm we gménu wšech kraganů swých za neprawé prohlásiti! Kdybyste chtěl, pane hrabě, w děgepisu lidu našeho nazpět postaupiti, shledal byste, že toto wtékánj cizjho žiwlu w český žiwot giž déle šestera stoletj trwá, že byly doby, kdežto národnosti české gistěgšj záhuba hrozila, nežli za našich dnů, kteréž se tak rády swornostj a uznánjm wšech národnostj honosj; i poznal byste, že se Čechowé powždy cizjmu žiwlu wzpj-

rali, a byť by na některý čas ochablost ku swému wlastnjmu a zaljbenj w cizjm byli gewili: předce nikdy tak newděčně a hanebně nad swau krwj a ctj se nezapomněli, aby byli *chtěli* gazyk swůg za giný wyměniti a národem českým slaut přestati. Patrný důkaz toho máte na pokolenj našich dnů. Musjť teprwa z hlubokého prachu oči pozdwihowati a protjrati ge polozaslepené, a giž se žene hučiwým praudem k drahému palladium národnosti swé. Literatura, toto naše gediné měřidlo postaupilého anebo kleslého ducha národnjho, napořád se zmáhá a šjř a šjře ratolesti swé do žiwota rozpjná; každá myšlénka, týkagjcj se rozkwětu a zwelebenj českého gazyka, nacházj wřelau podjlnost, a Čechem slauti nepokládá se giž za swědectwj newzdělanosti a sprostoty. Že se ale Čech bedliwě i gazyku německému učj, musj mu při nyněgšjch okolnostech spjše mezi geho zásluhy se počjsti. Onť widj, že při nyněgšjm stawu weřegných wěcj we wlasti swé giným způsobem k oswjcenj, hodnosti a užitku, nebo w čem se to wlastně wšecko spoguge: *ke kusu chleba* nepřigde, nežli pomocj gazyka německého — proto se mu přiučuge wedle gazyka mateřského; nikdy ale k wůli onomu tento nezradj.«

»To se klamete sladkým omylem,« usmál se Jaroslaw gaksi litostně. »Čili skutečně newjte, gakých pokroků gazyk německý w Čechách dělá?«

»Dělá-li gakých — ačkoliw mi nedokážete, žeby se byl za posledpjch časů w českých osadách gako panugjcj rozhostil, gešto gá spjše doswědčjm, že w mjstech, kde se před dwadcjti lety skoro ani slowa česky nemluwilo, nynj giž zhusta čeština zaznjwá — dělá-li wšak němčina skutečně gakých pokroků, račtež také pomysliti, že se nowě probuzený a čile giž pohybný duch české národnosti naneyméně w rowné wáze s nj držj, a nikdy wjce pod nj neklesne. Co se půldruhému stoletj při úplné ochablosti národu nezdařilo, nezdařj se nyněgšku při procitlém geho wědomj.«

»K té wjře ge wěru potřebj české twrdošignosti a wlastenecké zaslepenosti!« řekl Jaroslaw, mrzutě se zase do swého kautu tiskna. »Čili gste opravdu tak newidaucj, abyste nepozorowali, gaká to doba obecného blaha w Německu nastáwá? Obchod ge w neywětšjm rozkwětu, průmysl přinášj denně krásněgšj owoce, wědy a uměnj stogj na stupni úžasné wýsosti, školy gsau w neykrásněgšjm pořádku, wšickni stawowé magj stegných práw — skwělá budaucnost nenj daleká. Gakž to wypadne ale s Čechy, kteřjžto w gazyku swém toho neymenšjho poučenj nabýti, té neyprostěgšj wědomosti zjskati nemohau? — kteřj držjce při gazyku swém, ani stjn toho nadjti se nesměgj, co gim poněmčenj poskytnauti musj!« —

»A kdy asi mysljte, mohloby toto poněmčenj sljbených užitků přinesti?« zeptal se Swoboda, tiše na soka swého pohljžege.

»Až bude úplné.«

»Až bude! — Tedy připauštjte, že nenj posud úplné?«

»Lež a patrný blud gsem nikdy nedotwrzowal.«

»A z nyněgšjho stawu geho neočekáwáte žádné wywinutj něgakého wyššjho žiwota?«

»Z polowičatosti nemůže nikdy nic dokonalého wzniknauti.«

»Což ale aby úplné poněmčenj geho nikdy ani státi se nemohlo?«

»Ono se ale stane, a giž se i stáwá.«

»Tuto waši domjnku znám, a giž gsem také na ni odpowěděl, pane hrabě! Okázalť gsem že na omylu býti račjte — a kdybyste se *přeswědčiti chtěl*, poznal byste prawdu mých odmjtek. Čili nemůžete w skutku nigak wěřiti, že nyněgšek neswede, co mnohá stoletj nedokázala? Mysljte, že wěk náš tak daleko wyspěl, že mu giž hračkau, celý w kořeně a gádru swém geště uchowalý národ gako hebaunkau pařjžskau rukawičku na ruby obrátit? Mysljte, že ge za dnů našich giž tak snadno wytrhnauti z prsau národu wšechen přirozený pud, kterýž geg k otčině, k gazyku, ke wšem drahým náwykům čarownými pauty wjže? — nebo wymazati z paměti geho wšechny poswátné zpomjnky, gežto geg pobádagj, aby se nowau, welikau přjtomnostj hoden stal slawné minulosti gména swého? Či-li se, pane hrabě, domeyšljte, že ge wůbec tak snadno wšechny známky národnosti z lidu setřjti — snaděgi nežli geg k uswědoměnj sil geho, nežli geg k žádaucj oswětě powznesti? Anebo se domnjwáte, že weliká úloha našeho wěku w tom spočjwá, ze wšech národů zwláštnj rázy setřjti a sljti ge w geden weliký? Toho tušjm nezljbj se wám proti dennjm úkazům tak rozličných, w obapolném zápasu nynj práwě se traucjch, na sebe řewniwých národnostj ewropských dokazowati, a děgepis, tento neúplatný, nestranný saudce skutků lidských, poučuge wás, pane hrabě, že se národ náš neponěmčj! Onť gest w tomto způsobu, při neustálém wtékánj cizjch částek w geho bytost, takořka *gediný* přjklad w děginách člowěčenstwa, a co po tolika krwawých w minulosti swedených bogjch, po tolikerém zkaušenj uhágil a w neyhlubšjch útrobách uschowal, nepohodj teď gako wěc neplatnau.«

»Ani když se mu giná, platněgšj do ruky dá?«

»A kteráž bylaby platněgšj? Snad němčina? Domnjwáte se oprawdu, pane hrabě, že se lid k gasnějšjmu a mrawněgšjmu poznánj wede, když se mu učenj gazykem wykládá, gjmžto leda několik slow mluwiti, ale ničeho *pogmauti*, ničeho *promysliti* nenmj? Netane wám w skutku na mysli bjdný, politowánj hodný staw národu, kterýž toliko w gazyku nepřirozeném k něgaké, a to arci dosti plané wzdělanosti se dotjrá? Anebo chowá snad w sobě gazyk německý něgakau zwláštnj nadpřirozenau sjlu, kteráž nade wšemi překážkami zwjtězj?... nehodj se k tomu stegnau mjrau také český?«

»*Podle nyněgšjho stawu* geho — *nehodj*. Kdež máte w něm pramenů, pomůcek a náwodu k gakékoli wětwi lidského wěděnj? kde máte *knihy, školy, učitele*, kteřj by gazykem národnjm k lidu mluwili?«

(*Dokončenj*.)

Starodáwnj wogenské zřjzenj měst pražských.

(Pokračowánj.)

Nicméně při wšech i pozděgi zhusta opakowaných zápowědech a pokutách nemohl obyčeg ten geště i po tři stoletj pozděgšj docela zahlazen býti. Študenti, synkowé městštj, čeled wandrownj wždy chodili s kordy, tesáky, sekerami a ginau těžkau a lehkau zbrogj, ano když prach w užjwánj přišel, i s ručnicemi, kterými w městě střjleti geště i za cjsaře Rudolfa II. zapowjdáno být musilo, ač prwé zápowědi giž několikrát se staly. Z toho se wšeho lze sobě pomysliti, že nebyli necwičenj wogáci, kteřj při powolánj do boge, od pokogného zaměstnánj swého se zdwihnauce, pod korauhew městskau se šikowali.

Nemagjce wšak tuto w aumyslu, o wšech skutcjch a obyčegjch wálečných starých Pražanů wypisowati, chtěli gsme toliko gisté zřjzenj, učiněné od purkmistrů a konšelů měst pražských na začátku 17. stoletj k obraně měst těch při nastáwagjcjm wálečném nebezpečenstwj, čtenářům sděliti, gakž toho sledy bezpečné a hogné z kronik a listin staršjch máme.

Přede wšjm ginym purkmistři, rady a obce wšech třj měst pražských, totiž Starého, Nowého i Menšjho,*) na tom se usnesli: gakžby nebezpečenstwj nepřátelského přitrhnutj k městu se bljžilo, a znamenj na buben udeřenjm dáno bylo, aby wšechny čtwrti wzhůru byly, na mjstech k tomu wykázaných k přehljdce čili »mustrunku« se nagjti dadauce. Geden každý saused a měštěnjn, bez rozdjlu bohatstwj a wzácnosti, od prwnjho až do poslednjho sám osobně i se wšj mocj swau a s hodnými zbraněmi přigjti má: lidé obchody wedaucj s čeledj swau, řemeslnjci s towaryši, každý hospodář se wšjm domem, kdož w něm ke zbrani gest spůsobný, wygmauce toliko starce, nemocné, též mladé, kteřj by totiž 16. roku wěku swého nedosáhli. Staří, nemocnj, též wdowy, kteréž hospodyně gsau-li, magj-li synů dorostlých, ty aby na mjsta wyslali; nemě-li-liby synů, magj se osobau k tomu dostatečnau opatřiti, aby od nj w powinnosti té obecné zastáni byli. Též učiniti magj poručnjci na mjstě sirotků geště nedospělých, kterých domy pod správau swau magj. K takowému dostawenj-se ku přehljdce i pánowé, kteřj domy w Praze měli, sněmem zemským zawázáni byli, tak totiž, aby na mjstě swém každý gednu osobu postawil a od nj se zastati dal, poněwadž samí osobně, gakožto stawowé králowstwj Českého, s lidmi swými do pole táhnauti musili.

Mjsta, na kterých se čtwrtě sgjti magj, ustanowugj se tato: Na Starém městě čtwrt týnská na dwoře králowském bljž Nowé wěže (nyněgšjho Pulverthurmu), čtwrt hawelská w obecném domě, od dáwna nazwaném: Stará rychta, čtwrt linhartská w kolegi jesuitské, čtwrt mikulášská w domě při kostele S. Salvatora. Na Nowém městě čtwrt štěpánská we dwoře obecném (we wodičkowé ulici), čtwrt gindřišská w domě obecnjm u Růžů (w růžowé ulici?), čtwrt petrská w domě Kašpara Wodáka z Razenpachu. — Malá strana konečně na náměstj téhož města před radnicj.

(Pokračowánj.)

*) Hradčany ty časy newždycky ku Praze se počjtagj, poněwadž djlem pod práwem purkrabj hradu pražského stály, kterýž při radách purkmistra a konšelů hradčanských co wrchnj sedal.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Za cjlem dobročinným uspořádalo zdegšj urozenstwo několik zábaw, kteréž welmi spanile wypadly. Dne 16. břez. hrál wýbor wysoké šlechty na domácjm diwadle G. E. knjžete Rohana a sice k takowé spokogenosti a s takowau pochwalau shromážděného posluchačstwa, že se dwa dni potom totož představenj opakowalo. — Giný spolek spořádal we prospěch dobročinných ústawů wyraženj, na způsob středowěkých turnagj, a držel ge minulý týden w prostranném gezdišti p. hraběte Waldsteina. Znamenitá byla při tom gezdců obratnost, pěkné uspořádánj a malebné šatstwo. L.

Z Plzně. Swětlo zodiakálnj z gara 1843. Asi od 16. března b. r. widěti gest každého wečera k osmé hodině na gihozápadnjm nebi dlauhau swětlau prauhu, kteráž od mjsta, kde bylo práwě slunce zašlo, šikmo nad obzornjk wystupugjc, přjmočárně k neygasněgšj stálici, Siriowi, čelj a práwě pod sauhwězdjm Oriona se končj. Šjřka gegj rowná se šjřce duhy, k obzornjku zdánliwě se ztenčugjc, kdežto se w mlze tratj, wšudy swětlem stegným, bledým a bezbarewným se označugjc. Opodál prauhy této, wýše na západ swjtj bleděgasná záře, genž byla okolo 20. bře-

zna tak swětlá, že předměty gj oswjcené stjn působily. Nynj wšak den po dni slabne gasnost gegj tak gako oné prauhy, a k dewáté hodině docela hasne. Wýgew tento nazwali přjrodoskumci *swětlem zodiakálnjm* čili *zwjřetnjkowým*, protože se w pásu, w němž znamenj nebeská ležj, zodiak neb zwjřetnjk nazwaném, na oblose gewj. To se stáwá wždy gen w rownodennj, nikoli wšak každoročně, spočátku gara a podzimu, a sice z gara po slunce západu, na podzim pak před wýchodem. Půwod swětla toho potud přjrodoskumci newyskaumali. Někteřj měli za to, že ge to obor slunečnj sám, genž welikau rychlostj odběžnau, kolotánjm slunce spůsobenau, na rownjku slunečnjm až přes dráhu země se rostahuge, w podobě sploštilé čočky se aužjc, a za času rownodennosti, kdežto slunečnjk neb ekliptika dosti wysoko nad obzornjkem ležj, na zemi spatřowán býti může. Dle zákonů tjže powšechné dá se wšak dokázati, že se obor slunečnj ani ku dráze Dobropána, nercili ku dráze zemnj newztahuge, tedy wýgewu tohoto půwodem nenj. Pročež twrdj ginj, že záře zodiakálnj se zářj sewernj spřjzněna gest, an také prauhy rozličných barew mjwá, gako ona z mračena nad obzorem se wywinuge, a někdy k sewerm se uchylugjc w oprawdiwau záři sewernj, čili swětlo polárnj přechází. Wýgew letošnj wšak nesrownáwá se s náhledem tjmto; neboť nenj we swětle tom nikde pozorowati ani rozličných barew ani postupu na sewern, nébrž wždy stegně, tiše, bleděgasně tentýž směr proti slunci zachowáwá; prauha ona wždy rownoběžně s rownjkem nebeským, s uchylkau gižnau as 12°, záře pak w podobě gehlance rozplynutého, gehož základ na obzornjku mezi rownjkem a obratnjkem raka stogj, týmě pak šikmo až ku Plejádkám sahá. Gest to tedy zagisté swětlo průwodu slunečnjho, ne elektrického, a oswjcenjm wyššjch wrstew wzduchu zplozeno se býti zdá, gegichž pablesk proto gen za času rownodennosti widěti gest, že w létě přjliš dlauho zoře trwá, w njž se pablesk ten tratj, w zimě pak slunce welmi njzko zapadá, takže pablesk ten sotwa nad obzornjk wystupuge. Tjmto způsobem snad by se úkaz tento powšechně wyswětliti dal, co se oné podobau neurčité rozplynulé záře dotýče. Odkud ale ona zwláštnj přjmočárná prauha, nesnadno gest se domysliti. Podobnať gest owšem prauhám, gakéž widěti, když paprsky slunečnj mezi mraky pronikagj, neb když gak lid řjká, slunce wodu táhne, také s mračna blįž obzornjka wycházeti se zdá; že wšak tato pronikánjm paprsků skrze mračna se netwořj, patrno z toho, že polohu swau na obloze giž po osm dnj bez proměny zachowáwá, ani dálkau od mračna se nerozšiřuge, tak gakoby se státi musilo, kdyby toliko otworem mračen paprsky pronikaly. Že se negewj každoročně úkaz ten, snad odtud pocházj, poněwadž býwá powětrnost za času rownodennosti zřjdka tak přjzniwá a obloha tak čistá gako zpočátku gara letošnjho, kdežto od 16. března wšecky dni, a zwláště wečery wygma 19. docela gasné byly.

Smetana.

Mjsto náwěštj o Kwětech.

Minulý týden sešlo se několik přátel na weřegném mjstě, — byla to kafjrna, hostinec, čjtárna, co se komu bez porušenj wlastnjho krasocitu ljbj. Po stolech ležely nowiny a časopisy rozličných gazyků — na prwnj nebo poslednj stránce bylo křiklawau literau tištěno pozwánj k předplacenj na přjštj čtwrtletj.

Wogtěch, nawštjwiw ono mjsto poprwé, začal se mezi hromadau těchto dennjch wýrobků literárnjho průmyslu probjrati. Wyzwáněnj a wytrubowánj o hogný počet odběratelů starostliwých redakcj welice ho bawilo. Nebylo gednoho časopisu, který by se nebyl rostaucj přjznj obecenstwa a stálým přirůstánjm předplatců wychlubowal — tudjž i dokonalostj swých článků a wýbornostj swého směru pyšnil.

»Eyhle, tuť gsau také Kwěty! zwolal konečně. Diwotworné nebe! Tedy se giž naše Kwěty také na weřegná mjsta dostáwagj — ačkoliw řemeslu swému auplně nerozumégj. O welikánský pokroku dewatenáctého stoletj!«

»Gak to? gak to?« wygel kwapně dobrý přjtel wydawatelůw. »Proč by swému řemeslu nerozuměly?«

»O swatá prostoto!« zwolal Wogtěch. »Podjwey se na německé časopisy — na diwadelnj, na nedělnj, na rannj, na Humoristu a gak se wšechny ty plátky gmenugj — podjwey se na francauské a giné žurnály — a pozorug gegich zwánj, oznamowánj a hlučenj! To ge slibů, to ge medem okolo úst natjránj! Neynowěgšj, neykrásněgšj powjdky — člowěku pralne mozek, když ge potom čjtá, — neyrychlegšj, neygistěgšj zprávy a nowinky — člowěku zaléhagj uši a zapadagj oči, když ge konečně slyšj a widj, — wšecko neylepšj a neykrásněgšj slibuge takowé zwánj ku předplacenj — a w tom zůstáwagj Kwěty geště tuze pozadu; w tom neznagj geště swého fortele — neumégj garmarečiti — slowem, nerozumégj swému řemeslu.«

»Také toho nenj potřeba,« odpowěděl druhý. »Wěc dobrá se chwálj sama sebau.«

»Ahá! slyšjte ho? To ge kowaný Kwětysta!« ozwal se třetj, který rád wšemu odmlauwal — gen aby odmlauwal. »Ten se potěšj každau, i sebe zakrnělegšj snětwičkau, gen když mu gj Kwěty podagj.«

»Prosjm tě, podjwey se drjwe na gazyk, nežli takowé hlauposti s něho sfaukneš,« řekl druhý. »Že gsem, dle twého ostrowtipu, Kwětysta, tjm se chlubjm. Proč bych nebyl přjtel wěci, wedle njžto u nás nic lepšjho nenalézám? — w njžto řjkage na každé stránce ušlechtilé snaženj po gistém, pewně wytknutém, rowněž důležitém, gako pěkném cjli nacházjm?«

»Oho, pane Karljčku!« usmál se čtwrtý, breyle si na noseyčku urownáwage. »Kdybych tě neznal, řekl bych, že gsi wydawatelůw náhončj a redaktorůw přjručnjk. Pěkné schopnosti k tomu aspoň progewugeš.«

»A kdybych tebe neznal,« rozhorlil se poněkud statečný Kwětů obhágce — »řekl bych, že gsi kus poctiwého čtenáře a sprawedliwého obecenstwa. Wjm ale, že nemáš k tomu pražádné schopnosti. Ne, ne! — proto nemusjš swé skýlka postrkáwati — gá ti to powjdám we wšj dobrotě. Powěz ty mně také tak, co se ti na Kwětech neljbj?«

»Oh! — to by bylo mnoho řeči!«

(Dokončenj.)

Časopis tento wychází we středu a w sobotu po půlarších; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 26. *1. dubna 1843.* **10. r. běh.**

Mořský laupežnjk.

Novella.

1.

Neapole spala. Noc, mocně wládná sokyně blahoděgného dne, obložila geg rauškau mlčenliwého potichu a činutagné černoty. Přjstaw, naplněný ondy noc obžiwugjcjm loďstwem, zaugjmal nynj pauze několik lodj, tichých a zasmušilých, gak se zdálo, gako mračná, potměšilá nebesa, gežto wěstila bauři. Bylo tagemno, teskno a mrtwo; nezkušená, gemněcitná duše bylaby se zděsila, magjc pohraužiti se do rozmyslů úzkostliwých a žasných, gegichžto saučin býwá podhljdawá bázeň o žiwot.

Nábřežeň *Sta Lucia* byla neobyčegně opuštěna, prázdna žiwaucjch tworů; gen zde onde ležel pod stinným pořadjm stromů spánku oddaný *lazzarone*.

Wjtr, wana z pošmaurného sewern, zdál sobě poznenáhla dobýwati we spolku mračen wětšjch sil, gimiž rozněcowal hučiwé wlny proti upěněnému břehu a zakotweným lodjm.

Náhle, ze strany břehowé, zazwučj struny mandoliny; prudký byl gegj akkord, gako wjtr, genž ho wůkol třesawě roztrušowal. Na nábřežj seděl herec. Černé kadeřawé wlasy geho poddáwaly se wolně teplaunkému wanutj, genž mu oblétáwalo bledau twáři, pozdwiženau do temné, mořské dálky, kamž taužebně měřilo dalekohledem oko geho. Gemu po boku stála osoba wztýčená a též hledjc namáhagjcjm napjnánjm zraku po pěnawé hladině.

»Monsignore, byloby lépe gjti domů,« pro-[illegible]tato [illegible]edjcjmu a ljně přegedauc prawi-[illegible]bličeg, zazjwla.

Mandolinista pohlédl naň zrakem gewjcjm málowáženj [illegible]úšklebek. — »Koho to očekáwáš *ty*?« táže se ho. — »Fregattu páně Dolciniho, otce wašeho,« odwětj stogjcj.

»Ty očekáwáš toliko swého *pána*, gá *otce*,« mluwj mladý Dolcini; »welký-to odpor mezi gmény, welký-to rozdjl mezi trpěliwostj. Otec? — znáš-li mau po něm tauhu, kolugjcj w krwi každé mé žjly? W třinácti letech widěl gsem ho gen třinácktekrát, pokaždé při záři mé nočnj swětlošky anebo docela w temnotě mého přjbytku, kamž maně gako plachý, podezřelý stjn ke mně wstaupil. Nepochopitelné gednánj! — prawj mi rozum a tresce ho podezřenjm. Kdo ge? — kde ge? — Srdce, prázdné lásky dětinské odpowjdá: Djtěti swému cizinec! — A *ty* starče mi odpowjdáš?«

»Sicilianský kupec,« řekl Carlo nesměle, ani se naň nepodjwage.

»Podiwno!« zwolá mladjk. »Sicilie má otčina, otec mohútný kupec, w šestém roce mého stářj pošle mne s tebau do Neapole a — wšeho toho účel ge mi neznámý!«

»Oddati se studijm —«

»Stalo se mými náhledy, mau wůlj,« odslowj Dolcini. »Ostatně nepozorugi nižádnau podjlnost w žiwot můg kromě ročnjch peněz; — na gediné znamenj otcowské náklonnosti pamatugi se w okamženj mého odchodu ze Sicilie — může wšak býti, že mě pacholetské mé oko tenkráte klamalo; matky gsem dokonce nepoznal — «

»Umřela při porodu,« prawil sluha Carlo a obrátil se k moři. Zdál se rozmeyšleti.

»Tagemnosti, anebo — Carlo, kolik oznamowala teď wěž?« — Starec neodpowjdal. — »Carlo!« — »Signore?« — »Kolik ge hodin?« — »Newjm; pro wjtr nemohl gsem zaslechnauti, ale dle mého wypočjtánj může býti as — když gste opauštěl *donnu Eugeniu*, bylo deset, a nynj bude snad půlnoc — «

A wšak mandolinista, Alexio Dolcini, nepodáwal wjce slowům těmto smyslného slechu, ge-

ho duch zapolétnul w obor widinného žitj, kdež se djwal spanilostem milenky swé, newyrownatelné Eugenie. Myslilť.

»Eugenia opětuge mu lásku stegným plamenem, stegnau wjrau — obadwa spautala podobnost mysli, rownoletá obraziwost, otewřené, pobludem netklé srdce.« — I pleše Alexio uwnitř — žiwý, sladký tah pousmánj wětšj ples tento; než — »Milost gegich negde chodem zřegmým, powoleným — giný, saumil geho drzegšj, uplatil důkazy známěgšjho rodu a wýnosněgšj mohútnostj otce Eugeniina a *on* byl zastjněn, oslyšen.« — Zlobná wášeň rozlila se mu we všech žilách, ruka zkřečowatěla, uchopila prsa, a mandolina swalila se na zemi. Wstal. — »Geště dnes musj mi podati swětla!« zabaušil do kwapného wanotu wětru; »negistoty, pochyby o rodu — bezúmyslné otcowy náwrhy mohau *mne* a *gi* zkaziti. — Dnes připlawe!«

(*Pokračowánj.*)

Z nowého českého románu.

(*Dokončenj.*)

»Gá ho tak dalece neznám, wjm toliko, že se rádi *bohatostj* a *ohebnostj* geho wychlaubáte; ale zanedbán tak dáwný čas — gak by mohl ke wšemu tomu stačiti?«

»Kdyby ale předce stačil — a kdo ho nezná, nemůže mu práwem ničeho upjrati! — a kdybychme wšechny wámi uwedené požadawky ku wšeobecnému wzdělánj měli: mysljte žebychme s českau hlawau a českým gazykem tak dobře k oněm wýšinám swětské blaženosti doběhli, které gste práwě tak horliwě w Německu wychwalowal?«

»To se samo sebau rozumj.«

»A snad bychme pak onoho žádaucjho cjle geště dřjwe dospěli, než kdybychme na úplné poněmčenj čekali?«

»Nemohu zapřjti, že mám *přirozený* gazyk za *neywhodněgšj*, ba *gediný* prostředek k *brzkému* a *gistému wzdělánj národu.*«

»Proč tedy proti němu horljte? — proč nám ho nepřegete? — proč mu nedáte wůle a prostoru, aby se w úplné sjle swé rozkládati a ze zdrawých kořenů zlaté owoce přinášeti mohl? — Proč to našincům za zlé pokládáte, když w něm k lidu mluwj, a neywhodněgšjho, ba gediného prostředku k brzkému a gistému wzdělánj národu swého užíwagj? Proč sám s tjmto poznánjm nepowstanete, a šlechetný syn slawného domu českého, ruku ochotnau ku pomoci newztáhnete? Proč nás odkazugete na nemožné poněmčenj? — Deyte nám gen, oč dobrý, tichý, wěrný, ale i bystrý, důwtipný a pilný národ prosj, a brzo geg na onom stupni wýsosti lesknauti se spatřjte, na kterýž nám nynj gako na wěc nepřjstupnau ukazugete.«

W tom se zastawil kočár a učinil přjtrž w dalšj rozmluwě. Bylof na mjstě, kde se obědwati mělo.

»Bravo!« zwolal Pedrazzi zaslechnuw tuto nowinu. »Wy budete při chuti od samého gazykem tepánj, a gá mám hlad ze samého ušj natahowánj. Parbleu! byla to krwawá šarwátka! Gá se gen diwjm, že gste při tom krupobitj ran geště bez úrazu zůstali. Mně bylo gakobych četl pikantnj článek w něgakém powěstném žurnále. Po gjdle budu prositi o pokračowánj.«

Ale bogownjci neměli, anebo alespoň negewili odpoledne tuze welké chuti, nowau seč počjti. Gesti to wůbec skoro wždy wěc nemožná, anebo alespoň pokaždé špatně wypadne, když se lidé úmyslně k interesantnjmu howoru připrawugj. Mimo to bylo mezi Jaroslawa a Swobodu gakési chladné napnutj wstaupilo, tak že mezi nimi takořka žádná rozpráwka dařiti se nechtěla. Tjm žiwěgi počjnal si Pedrazzi. Onť widěl a cjtil mezeru mezi swými saučastnjky, a čilý duch geho snažil se wšemožně, aby gi něgak wyplnil. Wyprawowal i wybjzel k wyprawowánj, wyptáwal se na okolnj mjsta, bylť wšude očima a gazykem, a prwnj také w dáli na pahorku z wysokých topolů štjhlau wjžku w slunečnjm lesku strměti zahljdl, kterauž mu pak Jaroslaw za cjl dnešnj cesty poznamenal.

»Ge-li možná?« zwolal Pedrazzi. »Ai, tedy mi buď giž w dálce pozdrawena, wjžko plechowá, w njžto můg Karel gako newinné pacholátko snad wrány wybjral. — Gá se ti musjm přiznati, Carlo mio!« mluwil dále, »že se gako djtě na rodinné mjsto twoge těšjm. Gesti to poneyprw, co zámek wáš uwidjm, a předce gest mi, gakobych měl mezi staré, dáwno newjdané přátele wegjti. Nepamatugi se, žeby mi bylo srdce kdy tak silně klepalo.«

»Snad ani, když gsi po letech do wlastnj otčiny přicházel?« usmál se Jaroslaw.

»To gistě ne!« odpowěděl zpěwák s polo-utageným wzdechem, a lehýnký mráček přeletěl mu přes čelo — »neboť gá gi od swého pacholetstwj geště newiděl. Matku gsem neznal — a můg otec, ten dobrý člowjček, bude snad giž také práchniwěti. Wždyť gsem giž skoro zapomněl,

gak se moge otčina gmenuge! A wšak — nechme dnes plačtiwých zpomjnek! Struny srdce mého gsau naladěny k weselé pjsni, a z neyhlubšj hlubiny duše pošlu gi na božj swětlo, až dům otců twých twářj we twář uwidjm.«

»Budu z toho mjti welikau radost,« odpowjdal Jaroslaw; »ale newjm, kde k twému zpěwu posluchače seženu — a nadarmo tak drahými perlemi, gako twé tóny gsau, plýtwati, bylaby wěčná škoda.«

»Toby byla — to ge wěc gistá! a dokud swět tak dalece nezmaudřj, aby swé trwagjcj zlato za naše pomjgegjcj perle newyhazowal, nebudu gimi také pleytwati. Ale což potřebugeme posluchačstwo! Negste zde wy dwa? Nenj tam twůg otec?« —

Starodáwnj wogenské zřjzenj měst pražských.

(Pokračowánj.)

Gakž medle se obce ku přehljdce segdau, od té chwjle wstaupj u wogenské zřjzenj. Tu neyprwé konšelé a sausedé gedné každé čtwrti magj ze sebe budaucj wogenské spráwce, čili officjry té čtwrti zwoliti, totiž heitmana, setnjky, podesátnjky a desátnjky, též praporečnjka (čili fendricha), kterému i hned korauhew čtwrti k opatrowánj odewzdána býti má. Na koho zwolenj přigde, má ten úřad bez odporu přigmauti. Potom se wšichni podle nařjzenj heitmana a officjrů w šik postawj, aby gména gegich w poznamenánj od zwláštnjho k tomu zřjzeného pjsaře uwedena byla napřed heitman a officjři, potom ostatnj wogsko, w kterém kdo padesátku neb rotě a pod kterým officjřem státi bude, s udánjm o gednom každém, ge-li usedlý aneb neusedlý, hospodář čili čeledjn, a s gakau zbranj se chce postawiti. To když wšechno spořádáno bude, magj wšickni heitmané se čtwrtěmi swými pod praporci strhnauti se na náměstj staroměstském, kdež za staršjch časů, když do pole mělo wytaženo býti, čtyry slaupy zakopány bývaly, a na nich korauhwe čtwrtj staroměstských zaraženy. Tu magj se wšjm lidem swým přjsahu učiniti purkmistrům, raddám, desjti saudcům a staršjm obecnjm wšech třj měst pražských a tak wšickni sobě wespolek sljbiti: »že w čas nastalé potřeby wšickni proti nepřátelům našim při sobě wěrně, upřjmně, stále až do neywětšjho přemoženj státi, sebe, manželek, djtek a statkůw swých a tak této celé obce, gakž na dobré a poctiwé lidi náležj, s pomocj Božj zastáwati a chrániti chceme.«

Od této přehljdky a přjsahy wšickni zapsanj magj ku každému danému znamenj pohotowě býti. Gakž nebezpečenstwj nas ane a na buben pokřik čili lermo udeřeno bude, we dne nebo w noci, má geden každý, hned wšeho na straně zanechage, na to mjsto, které každé čtwrti za mjsto pokřičné čili »lermplac« wykázáno gest, pospjšiti. Za lermplacy tyto se pokládagj: týnské čtwrti před mincj, mikulášské na staroměstském náměstj, hawelské na uhelném trhu, lindhartské u mostu; w Nowém městě: čtwrti zderazské před radnicj nowoměstskau, štěpánské na konském trhu bljže brány před domem Turkowic, jindřišské před domem, který od starodáwna nazwán Masopustowic, petrské před Kukljkem (?); w menšjm městě pražském na náměstj malostranském před radnicj. Na ta mjsta přigjti má každý s tau zbranj, s kterau se zapsati dal, gsa olowem, prachem a ginými wšemi potřebami dostatečně zásoben. Neybližšj tři desátkowé magj se k praporečnjkowi každé čtwrti postawiti a geho s korauhwj čtwrti na lermplac doprowoditi. Tu má gedenkaždý we wšem podle wůle heitmana a druhých officjrů poslušně se zachowati, kamž oni nařjdj, s celým praporcem neb gistým počtem, oddělje se od praporce, táhnauti, wůbec wše činiti, co oni k ochraně a bráněnj měst pražských za dobré uznagj. Heitmané pak magj lid zšikowaný tak dlauho pohromadě držeti, pokud nebezpečenstwj trwá, a geg prwé newypauštěti, až by od purkmistra a konšelů, té chwjle na radnici každého města pospolu sedjcjch, poručenj měli.

Sebráni w šik magj zanechati wšelikých křiků a zbytečných rozprávek, obzwláště pak oplzlého mluwenj, lánj aneb s ginými se-waděnj; též zbytečně střjleti aby žádný nesměl, leč když heitman a druzj officjři rozkážj. Neposlušnj a wýtržnj magj od představených skutečně trestáni býti. Také napomjná nález konšelský, že na poctiwé měšťany slušj, aby w tak wážné přjpadnosti střjzliwi byli; protož aby žádných nápogů za sebau, gakž obyčegně někteřj činj, nositi nedáwali.

(Dokončenj.)

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. *Prwnj akademie* konserwatoria pražského 19. března w sále plateyském. Wřelá byla taužebnost obecenstwa slyšeti nowau dwogsymfonii Spohrowu pro dwa orchestry, naswanau: *Pozemské a božské w žiwotě lidském.* Skladba slawného mistra hudby magjc wyznačiti zápor a konečné wjtězstwj wěčného nad wášněmi wezdegšjmi, sestáwá ze třech sad. Prwnj ge nadepsána *dětstwj* a maluge w adadžu a alegřetu geho newinnost; druhá ge *doba náružiwosti* člowěka uchwacugjcjch a wěčnosti geg odcizugjcjch; třetj gewj nám *wjtězstwj božského*, an blahý mjr nad pozemšťany se snášj. Prowozenj bylo wýborné a dirigent F. Škraup zasluhuge neobmezené pochwaly, oswědčiw tjm slawně, čeho w přjhodné době dokázati gemu možná. Hodj-li se tento filosofický předmět zcela pro hudbu, a možná-li úplně k wytčenému cjli doraziti, o tom wýslowný saud pronésti nám nepřislušj. Přjsnj a upřjmnj saudcowé nechtěgj řjkage s barwau wen, ale na očjch gim widěti, že trochu pochybugj. — Uwertura od W. Benett-Sterndale »Lesnj Wjla« ge milokrásné djlo nowěgšjho wzo-

ru. Ch. Stark hrál na hausle koncert od Maysedera ku wšeobecné spokogenosti. Skladba Mozartowa pro 2 oboe, klarinety, rohy a fagoty byla w dobrých rukau, cwičenci Řepka, Könnemann, Mauermann, Farnjk, Gottwald, Thiele, Kossl, Husa prowedli gi wýborně. P. F. Goldschmidt podal nowau uwerturu »Uwjtánj gara«, w njžto city probuzugjcjho-se gara malowati se snažj. Pěkný wýtwor bohatě nadaného ducha zjskal hlučnau pochwalu, a každý nestranný radowal se nad učiněným pokrokem geho. R.

Z Plzně. Swětlo zodiakálnj. (Dodatek.) Práwě přicházegj zprávy, že ona přjmočárná swětlá prauha, gižto gsem za zwláštnj paprsek záře zodiakálnj, wýše k západu widitelné držel, swětlu tomu nepřináležj, nébrž welikánská kometa gest. I zde gsme sice giž zpočátku widitelnosti prauhy té saudili, žeby to wlasatice býti mohla; nesnadno wšak bylo určitě gi za takowau uznati, an při nj žádného swětlegšjho gádra pozorowati nebylo, zwláště pak proto, že gj při stegné wždy poloze na nebi den ke dni pořád swětlosti ubýwá, a že geště dlauho před západem swým widitelná býti přestáwá, gakoby zponenáhla byla zhasla. Tak byla k. p. wčera wečer (25.) mnohem slabšjho swětla než 20. a 21., ačkoli zdánliwá weyška a dálka gegj nad obzorem gen o málo se zmenšila, ona as 26, tato as 40 stupňů o hodině osmé obsahugjc. K hodině 9. giž docela se ztratila, ačkoli konec gegj geště přes 20° weyšky, délka pak nad obzornjkem as 30° wynášeti musila. Záměr gegj po celých osm dnj patrně se nezměnil; wždy geště pod sauhwězdj Oriona (do zagjce) dosahuge, od gehož neygižněgšjch dwau hwězd (χ a Rigel) skoro s nimi rownoběžně přjmau čárau až k obzornjku se wztahuge. Gen o málo k gihu wjce uchylowati se zdá, an konec gegj nynj ku χ bližšj, od *Rigelu* wzdáleněgšj gest, od rownoběžnosti gižněgi se sklonuge. Zewrubněgšj pozory hwězdářské, zwláště z gižných zemj, nás o wšem tom lépe poučj, kdež wýše nad obzornjkem stogj a ostřegi pozorowati se dá, nežli u nás možno gest, an zde počátek gegj, genž by gádro obsahowati musil, nynj giž k sedmé hodině pod obzornjk zacházj, tak že ho w gasné geště zoři dokonce widěti nenj. — Wlastnj swětlo zodiakálnj, tak gak we zprávě předešlé popsáno bylo, potud geště w každý gasný wečer se ukazuge, w mjstech prawého západu w podobě bleděskwaucjho gehlance neb troggehelnjka neurčitě rozplynulého šikmo nad obzornjk wystupugjc a špicj swau až přes Plejádky se wztahugjc.

Dne 26. března. Smetana.

Mjsto náwěštj o Kwětech.

(Dokončenj.)

»No tedy gen mluw — co máš proti Kwětům?«

»Ten ti toho powj!« smál se giný; »wždyť ge ani nečjtá. Podjwá se na titule článků — potrhne nosem a auškebně ge zas odložj.«

»Wšak ge na tom dost; ptáka pozná člowěk podle peřj.«

»Nu, tedy kdákey! — nemiř tak dlauho a spusť! — Wždyť můžeme gednau mluwit — co na srdci, to na gazyku. Mluwte hoši!« —

I mluwilo se tedy *pro et contra* — welmi strakatě. Zde to následuge w pauhém wýtahu. —

»Předně to nenj dobře, že wycházegj Kwěty po půlaršjch; wždyť se do toho nic newegde.« — »Slož tedy pokaždé dwa půlarchy dohromady a máš toho *wjce*, než *kdy gindy*, ano wjce, než kterýkoli časopis za tak lewné penjze. Půlarchy gsau práwě ta neylepšj časopisecká forma — gen žeby měly Kwěty asi 3- nebo 4kráte za teyden wycházet.« — »To ge prawda, aspoň by to pak nebylo wšecko tak rozkauskowané.« — »To nic nedělá, a gá také žádné rozkauskowánj newidjm. Wětšj práce přečtu když gsau celé pohromadě — a wlastnj časopisecké články nebýwagj tak weliké, aby se tuze dlauho wlekly.«

»Ale powjdky« — »i, co pak ge do powjdek!« — »Oh prosjm! powjdky gsau mi neymilegšj.« — »Dey si pokog! škoda papjru. Kwěty přinášegj sice dobré wěci toho způsobu, to gim i nepřjtel musj připustit — přece by toho ale měly nechati a samau domácj kroniku přinášeti.« »Nedopauštěg Bože! — na tu se ani nepodjwám.« — »Tak? a což pak ge *prawý, hlawnj* žiwel časopisectwa, nežli práwě domácj kronika — a z ohledu toho mohau se Kwěty negen se wšemi našimi, ale i s cizogazyčnými časopisy měřiti. Ale *čjsti* se musj kronika — negen prohljžeti; pak se dá usudek pronesti.« — »Gá bych měl raděj stálý Swětozor. Člowěk také aspoň do ciziny nakaukne.« — »Genom ne Swětozor! — wždyť máme skrowného mjstečka pro wlastnj záležitosti.«

»Také bych nepřigjmal žádné článečky polohopisné, suché ohledáwánj starožitných památek.« — »Auha! toť byste musel neypotřebněgšjho poznánj se odřeknauti — ne, ne! práwě takowé práce magj weliké půwaby; ale...«

»... něco giného mohlo by se wynechati?« přegal mu řeč neypowážliwěgšj ze wšech; — »nenj-li prawda? Slowem, *pro každého* by se měl *zwláštnj* časopis wydáwati; neboť *gediný* to nedokáže, aby tak *strakatému* čtenářstwu, gakowé naše Kwěty magj, we wšech částkách wyhowěl. Wydawatel dowedl mnoho, když mage *pewný* a *dostogný cjl* před očima, alespoň střjdawě obecenstwu zadost učinj. Co se gednomu neljbj, ljbj se druhému; gá bych wám powěděl přjklady, že gistj lidé redaktora pro wěc haněli, pro nižto geg zase ginj pochwalau osypáwali. Nesuďte dle gednotliwých čjsel; — wezměte celé čtwrtletj — i wjce do ruky, prohljžegte, skaumeyte, porownáweyte a pak — promluwte. Zatjm ale

předplaťte,

a buďte ubezpečeni, že wydawatel ničeho nezameškά, čjm by dle *našich okolnostj* — to si pamatugte! — přjzeň swých *denně rostaucjch* odbjratelů udržel.« — —

Dnešnjm čjslem skončuge se 1. čtwrtletj tohoto časopisu; na 2hé se předplácj 48 kr. stř.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwa se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 27. *5. dubna 1843.* **10. r. běh.**

ŽENÁM ČESKÝM.

Ženy české, matky české!
Slib si deyme a w něm stůgme:
Pro blaho swé drahé wlasti
Wšecky sjly obětugme!
Negen muž buď hrdý na to,
Že dá wšecko pro swau wlast;
Wzhůru, ženy! my též chceme
Na oltář swau obět klást.

Muž, ach, ten má meč swůg ostrý,
Rámě, sjlu — muž má wšecko;
Ale autlá, slabá žena
Gen swé srdce a — swé děcko.
Djtě! — toto gméno sladké,
Ženě nebem daný dar,
Matky! neydražšj co máme,
Deyme wlasti w gegj zdar.

Prwnjm slowem lichotiwým,
Prwnjm sladkým celowánjm
Český zwuk gim w duši wlegme
S wřelým wlasti milowánjm.
Gmenugte gim slawné otce,
Wylitau pro práwo krew,
Řekněte gim, gak se znowu
Hrdě zwedá český lew.

Ať z nich srostau reci statnj,
Gako ljpy, gako daubce;
Ať z nich máme Břetislawy,
Práwa hágce, zloby zhaubce.
Ženy české, matky české!
Gediná nám budiž slast,
Wychowati naše děti
Pro tu slawnau, drahau wlast.

Božena Němcowá.

Mořský laupežnjk.

(*Pokračowánj.*)

Carlo zwednuw padlý nástrog, podjwal se k snědému obzoru.

»Wás se zmocňuge přjroda,« prawil obrátiw se k prudkému Alešowi; »bude radněgi, odebrati se domů — otec Dolcini sotwa se dnes giž dotkne břehu S. Lucie.«

»Sotwa?« táže se Sicilián. »Neugišťowals mi pewně přjchod geho psanjm, w němžto prý sljbil — ?«

»Owšem, sljbil dnes doplauti do přjstawu neapolitánského, nynj —« odwětj sluha »— než, tušjm, že nepřiplawe.« — »Proč?« — »Snadně může geg pozdržeti« — »Pozdržeti — ?« — »Něgaká nesnáze, nehoda —«

»*Santa Madonna!*« zalekl se mladjk. »Nynj teprwa wyskytugj se we mně náhledy a dûmysly o nebezpečnostech moře! — Nehody geg snad pozdržugj; prawjš? nesnáze? Ano gsau nesčjslné na tomto žiwlu; a wšak — nehrozj mu i neštěstj, zkáza? nikoli ze strany moře, anobrž —«

»Toho se neobáweyte,« ponamjtl Carlo, hořce se pousmjwage.

»Což gsau ti nepowědomy prokleté činy mořského laupežnjka *Fioridona*? geho ukrutná kořistnost?« mluwil děsiwě Dolcini a ostře se podjwal do twáře Carlowy. Spatřil w nj úsměšek.

»Arci, *Fioridono* ge kořistnjk — gak se powěst rozplašuge — neyhrozněgšj,« mluwj gemně starec; »ale otci *nemůže býti* nebezpečný.«

»Nemůže?« diwj se ginoch. »Celé prostranstwj mořské třese se před tjmto gménem — a otci — ?«

»Otci — neuškodj!« domluwil Carlo, a chechtot, gako z hrdla ďasowa, wywalil se z ust geho.

Aleš učinil u trnutj několik kroků nazpět. Tato pewnost a gistota názwuku, genž spočjwala we slowech sluhowých, hnula celau geho myslj; tento diwoký smjch, wyražený studenostj bezpodjlnau a lhostegnau, zapotřásl celau geho wnitřnostj. — »Proč ne?« wyrazil z prsau hlas hřmotný a přistaupil ku Carlowi.

Ten wšak byl wšemi smysly zakořeněn do

gednoho předmětu, do *gedné* tečky na wodnjm obzoru. Nepohnutě hleděl skrze dalekohled w děgiště mořské.

»*Monsignore — Alexio*!« mluwil Carlo hlasem, dušeným děsnau tjsnotau a křečowitě pogal ho za rameno. Tento napial zrak.

Rozsáhlý obzor, byw potažen snědočernými chmurami, náhle se rozswětlil. Rozohnil geg požár korábu, gegž bylo widěti na neywzdálenĕgšjm stogišti. Giná loď nacházela se u něho. Hrůzyplné oku lidskému bylo gewiště na lodi zňaté. Lid ztrácege každým okamženjm pod nohau pewné půdy, utjkal se, hnán zaufalstwjm, na pokrag potud uchráněný; tu lomě rukama, kleče a wrhage se nešťastně — nesmyslně na podlahu, zdál se prositi druhau loď o milosrdenstwj a pomoc. Pewně, neuprositelně stanula tato.

»Fioridono, smilug se!« chtěl zahřjmati Carlo do dálky, ale hlas geho proměnil se w chrápotný šept.

»Můg otec!« zwolal wyděšeně Alexio a chytal se těla sluhowa, by neklesl, an geg obstjrati počjnala mrákota záwratná.

»Mlč, nešťastnjku!« mluwil Carlo skrze zuby, neporozuměw ginochowi, a nemilosrdně gjm potřásl. Několik okamženj zapomněli hleděti na moře. Dychtiwá žádost ge tam opět obrátila.

Hořjcj fregatta wjc a wjce ztrácegjc swé gsaucnosti a lidstwa, stála nynj w úplném plamenu. Geště gednau sepial na nj lid swých rukau prose o pomoc; geště gednau wrhl se na kolena před lodj meškagjcj, geště gednau wolal snad hlasem strašným o slitowánj a milosrdenstwj: a wšak loď se ani nepohýbla, stála tu gako necitelný kow, zaťatý do skály necitelné.

»Což tam nenj žádných loděk?« diwj se Dolcini.

»Ukrutnjk Fioridono ge o ně olaupil.«

Tu — stežeň se kácj — koráb tone, a Alexiu přecházegj smyslowé.

»Můg nešťastný, tagemný otec hyne! weta po mé naděgi, po mém žiwotě!« aupj bledý mládec a klesá.

»*Gjm* hynau — on nehyne!«

»Nehyne?« táže se Alexio žiwěgšjm hlasem, přeslechnuw prwnj slowo, a wztyčený zjrá opět po lodjch. — Wjtr zaháněl mračnau černotu, obzor se gasnil swětlem luniným. Bylo widěti snadněgi. Zůstalá loď, gakby se byla zpamatowala, zwedla se nynj k giné straně. Plawba gegj byla úprk.

W tom zawznj rána z děla.

Náhle — gako wichřice letjcj z končin odměny a pomsty — uhánj u weslowánj neyúsilowněgšjm giná loď za nj. Dělo odpowjdá dělu, rána padá za ranau, plowe se o záwod.

Prwnj, znamenagjc nepřjtelku swogi giž giž w patách, zastawj. Strhne se bog.

Rány z kusů zbudily Neapoli. Rybáci, loďaři a weslaři, lazzaroni sbjhali se na stanowišti. *Molo* (přjstawnj nábřežeň) a geho lodi opět obžiwly. Ulice Chiaja, Sta Lucia a wšechny pomořské třjdy wábily k onomu diwadlu zbuzený lid. Wšechněch zřetel byl *geden*, wšechněch žasnutj bylo *gedno*, gednoho každého hlas byl: »*Fioridono, pirata!*«

A gondoly w počtu nesčjslném pohybowaly se po hladině mořské w porůzném hemženj, bez wšeho úmyslu, bez wšeho směru.

Alexio a Carlo stáli posawáde osamotě. Prwnj nacházel se w okamženj swého žitj neypodiwněgšjm, neynepochopitelněgšjm. Zwědochtiwost, láska a weškeré přánj ulehly naň; negistota a předtuchy wálčily w duši geho.

»*Cospètto di bacco!*« zwolá nagednau starý služebnjk a pohybnutj celého těla gewilo neywyššj stupeň hrůzy. Dolcini wynaložil wšecku bystrost černých očj swých. Gedna loď — totiž laupežnická — wystrčila korauhew *podánj-se na milost*. Gednohlasné, kwapnau radostj do powětřj wyhauplé wykřiknutj lidstwa po březjch následowalo tento prospěšný rozsudek.

Wesla, gako udeřené elektrickým rázem, hnuly člunami, gežto u stegném směru těkaly k *gedné* wýprawě. Lid rostl, hluk se rozmáhal, zwon hučel, obywatelstwo opauštělo swých ložnic — panowala směsice plesu, užasnutj, očekáwánj, zwědochtiwosti a wšeobecného nepokoge.

Tu zawzněla dwanáctá hodina.

»Osudná hodina!« zwolal Carlo hlasem, kterýž, nesrownáwage se s hlasy obradowané láge, wyznačowal útrobu željcj a zděšenau. »Wždy mu na perutjch černých přinášela pohromu a zkázu! — Bál se gj, tušil zlé, nechtěl plauti — w poslednjm psanj mi to — «

»*Santissima Madonna!* starče, co mluwj gazyk twůg?« zhrozil se mladý Dolcini, popadnuw ho za obě ramena, a podruhé, tau samau napiatostj swých očj gako poneyprw, hleděl mu do starobau wysmahlé twáře. Hledal snad w nj tagemstwj. — »W psanj? — w poslednjm psanj — *ti — to* — ?« opětowal důrazně.

»Oh, běda! — člowěče — nešťastný Aleši!« mluwj onen, udušuge slowa zaťatými zuby, udeřj se w čelo, klesne na zemi a do dlanj wetkne zbrázděný swůg obljčeg. Byl to pád, bylo to twářenj

rozumu Alešowu nepochopitelné. Smyslowé geho blaudili gako w trápotných snách beze wšeho pořádného chodu a rozluštěnj.

Několik okamženj tak pobyl.

»Fioridono prchá!« zawznj náhle z početných hrdel asi dwě stě kroků odtud, a hučiwý, porůzný šumot roznášj se wůkol zlidnatělého pokrage. »Pirata prchá!« byl silněgšj ohlas weškerého nábřežj. A Carlo, gakoby ho byl zbudil hlas swatého saudu, genž wolá k powěčné spáse, wztýčj se s podlahy, rozepře před sebe obě ruce, mrštj sokolowým zrakem po ploše mořské, a widj, an w letjcjm úprku se ubjrá od podmaněného korábu loďka, na njžto bez wšechněch pochybnostj byl Fioridono. Pronásledugjcj lodi hnaly se za nj u podobném weslowánj.

(*Pokračowánj.*)

Starodáwnj wogenské zřjzenj měst pražských.

(Dokončenj.)

Gak na buben pokřik udeřj, magj wšichni domowé šenkownj zawřeni býti a nikde nemá se na řád naljwati. Též giné wšecky domy, gakž by se hospodářowé s lidem zbrogným k swým mjstům nagjti dali, magj býti dobře uzawjrány; hospodyně s čeládkau doma zůstalau magj se mjti na pozoru, žádného do domu nepauštěti, wodu w kádjch, též konwe mjti pohotowě a na oheň bedliwý pozor dáti. Byl-liby pokřik času nočnjho učiněn, tehdy má každá hospodyně na pánwe, u kterého domu zawěšeny gsau, oheň udělati a geg bedliwě opatrowati; kdež pánwj nenj, magj z každého domu lucernu se swjčkau rozswjcenau wen z okna na holi wystrčiti, aby na ulicjch wšudy swětlo bylo, a wšecko w pořádku wedle potřeby se gednati mohlo.

Na ulicjch nemagj se ženy ani děti ukázati, aneb mezi lid pod praporce uwedený se mjchati, sice má takowé richtář zagmauti a i hned k potrestánj na radnici před purkmistra a konšely zawésti. Též má richtář bedliwé oko mjti na lidi přespolnj, buď pány nebo rytjře neb gakéhokoli powolánj lidi neznámé, an by se brániti pomáhati nechtěli, aby toho času po ulicjch nechodili, na wozjch negezdili aneb na náměstj i ginde na diwadlo se nestawěli a giným nepřekáželi, »tak aby lid wálečný žádné překážky w taženj neměl.«

Zwláštnj nařjzenj činj se strany Židů pražských, aby staršj gegich i hned, gak pokřik se stane, 400 osob sebrali, geštoby se, každé sto na giném mjstě, rozdjlně postawili, s konwemi, sekerami a giným k hašenj ohně potřebami. Odtud nemagj se hýbati, leč by kde w městě oheň wyšel; tehdy magj hned na tom mjstě se dáti nagjti a w hašenj pomocni býti. Také magj staršj lidé hned při udeřenj pokřiku šest konj osedlaných postawiti před radnicj staroměstskau, pro osoby, kteréby na rychlé zwědy rozesjlány býwaly.

W. Wladiwog Tomek.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. *Prwnj kwarteto* p. Mildnera dne 23. března. Mezi tolikerými koncerty, kde člowěk pro samau brawuru ani k tónu nepřigde, gsau kwartetnj wečery prawau útěchau. Umělec znage swého posluchače, neobáwá se newděčného ucha, ale s radostj podáwá wýtwory swé w dostogném twaru. Začátek učiněn s kwartetem od Haydena (D—dur) Tak dušegemnau hru, gako Mildnerowa w adadžu byla, neslyšeli gsme giž dáwno. Beethowenowo páté kwarteto z prwnj sbjrky (A—dur) ljbilo se zwláště we wariacech mistrně prowedených a w ukončenj s neobyčegně chwatným rozměrem. Záwěrek učinil se kwintetem Spohra (Es—dur) ku wšeobecné spokogenosti.— Gako w adwentě hráli i teď pp. Mildner, Barták, Wirth a Bühnert, w kwintetu přidružil se k nim p. Wedral. B.

Hudebnj a deklamačnj akademie k prospěchu spolku pečugjcjho o blaho propuštěných káranců dne 26. března o polednách, w nowém diwadle. Chwalitebný účel lidomilů, magjcjch na zřeteli založenj školy pro opuštěnau a zanedbalau mládež, shromáždil četné obecenstwo. Slyšeli gsme známé, ale welmi pěkné kwinteto od Onslowa, přednášené od pp. professorů Herdtmanna, Trepa a Hraběte, pak od pp. Möldnera a Walenty. P. Fr. Kühnel komponowal a přednášel variace na kytaru dle motiwu z Normy. Kdo hru geho obdiwowal, litowal spolu, že newděčný nástrog ten k welkému účinku nedá se přinutiti. P. Binderowá deklamowala Hornůw »Den dušiček« a pohnula mnohé mateřské oko až k slzjm. Slečna Jahnelowa, žačka p. Marochetti, zjskala nejhlučněgšj pochwaly w arii z Belisara, gižto welmi pěkným hlasem a virtuosně zpjwala. Wywolána gsauc asi pětkráte, musila část opakowati. Mezi zpěwem a průwodem nebylo wšak úplné srozuměnj. Mimo to hrál p. W. Kuhe Weberowo »Powzbuzenj k tanci«, p. Strakatý zpjwal Uhlandowu pjseň »Mlýnské kolo« s hudbau od Kreutzera, a p. Herdtmann hrál tremolo od P. Herdtmanna. B.

Z Malešowa u Kutné Hory. Po dlauhé přestáwce spůsobili nám naši domácj ochotnjci opět weselého wečera; prowozowali dne 12. března následkem wlastenského počjnánj, pak aby chudým přispěli, »*Čech a Němec*« weselohru od J. N. Štěpánka we 3 gednánjch. Diwadlo bylo četným obecenstwem naplněno; hrálo se šwárně a s pochwalau, an páni ochotnjci swé úlohy s oblibau a obratnostj k wšeobecné spokogenosti prowáděli. Předce by ale také radno bylo p. řediteli diwadla připomenauti, aby též diwadelnj hudbu k něgakému lepšjmu stupni dokonalosti přiwesti usilowal, a nepřipauštěl, by gen pořád walčjk, polka a kwapjk hrán, nýbrž giné zagjmawěgšj kusy woleny byly;

též nelze zatagiti, že se to s účelem diwadla nesrownáwá, aby diwadelnj osoby spolu také w hudbě pomáhaly, protož by přáti bylo, aby budaucně ono sem a tam přecházenj, gak dalece možno, se odstranilo.

J. F—y.

Z Libljna. Přeswědčiw se mnohostranně, že se do mého textu »*Pěwcowo laučenj*«, který gsem nápěwu k Prochowě pjsní »das Alpenhorn« podložil, mnohá smysl rušjcj slowa wmjsila a prawá wypustila, widjm se přinucena, ochotnau redakci wůbec obljbených »Kwětů« žádati — an se wina obyčegně na básnjka uwaluge — aby dotčený text w časopise tomto wytištěn, a tjm způsobem giž kolugjcj dle něho oprawen byl. — Znjť pak báseň tato česká, ani original ani překlad negsaucj, takto:

Z českých hor zaznjwá zpěw
Tak lahodně w údolj,
Že gak diwumilý zgew
Z řjše duchů hlaholj.
Gsau to lauky, gsau to háge,
Kde se ctjwal Swantowjt,
A to nebe a ty ráge
Nemám nikdy — nikdy zřjt!
O tak geště gednau k wám,
České hory, zalétám,
Obraz wáš do srdce zwu,
A pak dále — dále gdu.
A mé oko hořem hasne,
Že mám hledat ginau wlast,
Neb kde plyne Labe krásné,
Tam gen wěčná kyne slast.

W. Jaromjr Picek.

Z HOLOMAUCE. Dne 19. března dostalo se nám dlauho žádaného potěšenj — *českého diwadla.* Giž od něgaké doby roznášel se hlas, že se kus český k prowozowánj připrawuge, i wzniklať w obecenstwu morawském tauha tjm wětšj, uslyšeti milé zwuky wlastenské w chrámě Thaliině, čjm děle (giž 6 let) w něm nebyly zawzněly. Naplněna pak gest tauha obecná nad mjru přjgemně uwedenjm we scenu Klicperowa *Diwotworného klobauku* a přednášenjm zpěwů českých. Diwadlo odewřelo se kwartetem páně Gelenowým: »*Wše gen ku chwále wlasti a krále*« od p. skladatele dobrotiwě k tomu cjli zapůgčeným, a po něm následowala prwnj arie ze zpěwohry Škraupowy: *Oldřich a Božena.* Ku pochwale čtwerozpěwu p. Gelenowa něco přidáwati bylo by zbytečné, i gest nám toliko oznámiti, že geg páni Wildner, Koliba, Köhler a Rosa wýrazně i stručně přednášeli, začež od obecenstwa hlučně wywoláni gsau. Arii: »*Božena u potoka*« s podloženým nowým textem: »*Wjla*« zpjwala přednj zpěwkyně zdegšj, panna Endrowa. Melancholická něžnost nápěwu, ljbeznost hlasu přednašitelkyně a gemné, čisté pronešenj textu ústy gazyku našemu nenawyklými tak překwapilo i dogalo obecenstwo, že tleskánj neustalo dřjwe, až se zpěwkyně k opakowánj sloky poslednj na gewišti obgewila. Gsmeť w prawdě p. Endrowě welice powděčni za ochotnost, s kterau se k přednešenj arie této propůgčila; neboť krom rozkoše, milownjkům řeči národnj tjm způsobené, měl zpěw gegj i tu wýhody do sebe, že mnohé křiwosaudy poučil o něžné libozwučnosti gazyka našeho, rowněž gako gadrné kwarteto p. Gelenowo bylo dokladem o geho ráznosti a sjle. Na to nastalo prowozowánj *Diwotworného klobauku.* Uloha Strnada prowáděl pan Burggraf, obljbený aud činohry německé, úkol Křepelky p. Koliba. Sotwa počali skljčenj študenti rozmluwu o swé bjdě a nesnázi, přišlo weškeré obecenstwo u weselý rozmar a progewowalo geg neutageným smjchem nepřetrženě téměř až ku konci diwadla. Pan Burggraf dostál wýborně hrau i přednášenjm úloze swé, byw mezi děgem hlučně wywolán, a taktéž p. Koliba w obogjm ohledu wšeobecné pochwaly stal se účastným. I ostatnj hercowé, p. Saenger (Barnabáš), p. Šmarda (Nuzák), a zláště p. Höller (mysliwec) welmi dobře w úkolech swých se pohybowali, ačkoli p. Saenger s gazykem prwé tuhý zápas podstaupiti musil. A což máme řjci o panně Günterowě, kteráž co pauhá Němkyně w roli Bětušky wůbec na diwadle poneyprw wystaupila? I ona swau naiwnostj a pilně w paměť wštjpenau úlohau nemálo přispěla k uhlazenosti hry, kterauž gen dowádiwj sklepnjci přebjránjm žašků poněkud rušili. Obecenstwo prominuwši nepatrné poklesky progewilo uznalost swau i wděčnost hogným tleskem a wywolánjm wšech přispjwagjcjch audů po konečném spuštěnj opony. Shromáždiloť pak se obecenstwo u welké hognosti. Wšecky lóže a sedadla byly obsazeny a giné mjsta w prawém smyslu nabity — zgewná to pobjdka pro podnikawého ředitele pana Burghausera, by morawské části obywatelstwa holomauckého častěgi podobně přjgemný wečer připrawil. Pohřjchu ale se k tomu nynj málo podobá, poněwadž wětšina audů, tenkráte účinkowawšjch, gako panna Endrowa, p. Burggraf, p. Höller i p. Rosa, gemuž za uskutečněnj diwadla českého zláštnj djka přislušj, o welkonocjch společnosti zdegšj wýhost dagj. —

W kamenopisném ústawu Škarnicla a Domka chystá se wydánj: *Pjsnj wlastenských* od Ludw. rytjře z *Dietrichu*; magj wygjti během měsjce dubna. W tiskárně Škarniclowě tiskne se prwnj čjslo »*Morawského wečernjho wykladatele*« pro lid, wydáwaného od Ant. Šenka, školnjho učitele w Náměsti, a druhé wydánj *malého kancionálu* od téhož. Wykladatele má wycházeti do roka 12 archowých čjsel s obrázkami. — Z Těšjna nás docházj zpráwa, že tam na ewangelickém gymnasium někteřj wlastencowé zakládagj knihownu českau, neywjce působenjm pana J. Winklera, kazatele slowa božjho w Náwsj u Jablunkowa. Přegeme podnikánj tomuto hogného zdaru a podpory! —

Nemálo nás tu zadiwil posudek Klácelowých pracj filosofických w přjloze V. ku Kwětům, kdežto se na straně 18. pogem filosofie, w Mostku wystawený, za pogem Klácelůw a za přjliš úzký pokládá, a dále o Klácelowi prawj, že *nemiluge přjrodu*, ano že gj *nepřege.* Nechtěgjce se w obšjrněgšj wywrácenj usudků těchto paušstěti, žádáme p. referenta, by mu nebylo obtjžné, pročjsti pozorně nápis Mostku a předmluwu k němu, aby poznal, že spisowatel tohoto spisu (w němž se filosofie wědau o nadsmyslném nazýwá a tudjž dle p. referenta úzce wyměřuge) nenj nyněgšj Klácel, a že geho náhledy filosofické toliko z geho nowých půwodnjch článků w Muscgnjku posuzowati slušj. W těch wšak a wýslowně w pogednánj o *citu* a *rozumu* spatřugeme prawě opak toho, co p. referent, i posuzowatel těchže pracj we Wlastimilu II. str. 187, Klácelowi bez důwodů za wadu namjtá — spatřugeme w nich patrné *zaljbenj* spisowatele w *přjrodě*, které beztoho w žiwotě wjce geště než we spisech na gewo dáwá. Wěru, rozbjragjce různé hlasy české, nynj a giž dřjwe o literárnjch plodech Klácelowých pronešené, mohli bychom skoro o Kl. řjci: *Přišel k nim a oni ho nepoznali.*

A. W.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowa přjloha. Předplácj se u wydawatelo na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na pul léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 28. 8. dubna 1843. 10. r. běh.

Mořský laupežnjk.

(*Pokračowánj.*)

W tom chmurowá oblaka, gežto se byla před tjm kolkolem stahowati počjnala, obestřela lunu, a wůkol nastala tma. Starý slaužjcj po náhlých těchto proměnách wrhl se na kolena, překonán gsa pocitem utěšeným. »Ochrano nebeská, djky tobě!« modlil se s rukama sepiatýma, prodléwage na kolenau.

Alexio mu opět nerozuměl. Zbožná radost geho a zmizelá podstata strašné hrůzy oblažila wšak srdce geho poněkudnj útěchau a naděgj. Břjmě úžasu, strachu a negistoty srostlo w gednu tečku, z kteréž wycházela nútkawě otázka: »Což ge otec můg zachráněn?«

»Ge.«

»Shořelá fregatta nebyla magetnost geho?«

»Nebyla.«

»Tedy djky Bohu!« gásá neywraucněgi; »strašliwé předešlé zdánj a myšlénky moge obrátj se w niwec; diwo-diwě byla gimi obkljčena duše má a slibowala mému přjštj opuštěnost a zmar; žiwotem wšak otcowým žigi opět gá i láska. Než, kdo ti ručj za to, že to nebyla loď otce mého?« doložj náhlau gsa pogat myšlénkau.

Carlo byl chwjli na rozpacjch. — »Wjtězná loď náležj gemu —« řekl; »poznal gsem gi po střelbě, a kromě toho powždy« — »Šlechetnjku!« přetrhne mu Dolcini zagjkawau řeč, »pomsta se ti zdařila. Trognásobná smrt postihni kletého Fioridona, onu přjšernau ohyzdu, genž tě zamýšlela zničiti!«

Hrozná tato slowa zatřásla Carlem. S opowrženjm obrátil se k moři.

»Dolcini!« ozwe se nagednau za Alšem člowěk táhlé, štjhlé postawy w snědém plášti, genž mu přiléhal na širokých ramenau, ohniwých zhledů pod hustým, černým obočjm, w tazjch ljcj ubledlých neuhasný hněw, kterýž, gakby byl wpustil do těchto wšechny swé gedowaté náružiwosti, křiwil ústa, a w rychlé drzosti k němu přistaupil.

Byl to Theodor z Tardevy, sok geho.

»Dolcini!« opáčil šlechtic. »Neobyčegnost této nočnj udalosti bude se wás tak málo týkati, gako mne;« prawil, an Alešowa podstata se proměnila proti hrozjcjmu nepřjteli w rekownau postawu; »zde ať gedná komu libo; nám zbýwá wykonati djlo důležitěgšj.«

Okem strahowitým pásl Carlo welitele swého. Dolcini, gakby puzen duchem bogowným, sáhne bezděky po rukowěti meče swého a pewným zrakem stjhá giskřjcj-se oko hrubého přišelce. »A *to* gest?« táže se pak hlasem rázným.

»Wy milugete Eugeniu?« — »Gsa milowán.« — »A waše snažnost má býti — ?« — »Dosáhnutj ruky gegj.«

»Odhodlaně, hrdě gste to wyřkl,« odpowěděl Theodor, potměšile se usmáw, a přikročil bljže. »A wšak — nezapomněl gste, že gsem i *gá* toho samého úmyslu? — powážil gste wůli otcowu, rod můg a wáš? — *wáš*, o němžto se ani newj —«

»Dosti!« přetkne ho ponutkaný Alexio hlasem zlobau pozdwiženým, a giž giž křjžil temné powětřj obnažený, blyštěcj-se geho meč, giž giž stál onen připrawen k odporu twrdošignému — an se w tom samém okamženj obrážj po wšech stranách s neslýchaným hlukem gméno *Fioridono*. A moře zašumělo pěnjcjmi-se wlnami pod břemenem pochodněmi ozářených loděk, gežto neunawným weslem sobě kladly dráhu za prchlau lodj ku břehu.

Diavolo di Fioridono! — Zmocněte se laupežnjka! — Zadržte ho! wolalo se úsilně s pramiček ku straně, kde stáli rozgitřenj sokowé, a několik mužů s hořjcjmi pochodněmi přiřinulo se u diwokém běhu na hráz. Carlowi gežily se wlasy; hrůza wraziwši se mu do každého audu, omráči-

la ho k polowičnj bezžiwosti. I opřel obě ruce o těžce dýchagjcj prsa, stanul zde gako kámen, odsauzený božj kletbau k wěčné soše.

Alexio a Theodor, roztrženi přjwalem lidu, patřili s wnitřnjm zaraženjm na skupinu, kteráž nynj se wyskytla na pláni mořské. Laupežnjkowa loďka, stjhána gsauc bezpočetnými gondolami a daufagjc nalezti w Neapoli ochrany, letěla gako běs, bičowaný pronásledugjcjm ohněm z kragin pekelných, ku hrázi, ozbrogené smrtjcj zbranj.

»Nazpět — obrať!« wolal bezsmyslně Alešůw služebnjk a chtěl páditi lodjm w ústrety.

»Ďáble, co činjš?« zkřikne z Tardevy zagektaw zubami, a udeřenjm pěsti srazil ho zpět k zemi.

Newýslowný byl to obraz, genž se zgewil nynj na ubohém, nepochopitelném Carlu. Nešťastnjk tento klesnuw na kolena přehybl se zádama ku dlažbě a oběma rukama lapage powětřj, gakby se zadržeti chtěl před pádem mrakotným, zawřel oči. Alšůw zrak nebyl ale swědkem rány a klesu geho, wšechna geho pozornost byla zaměřena pauze na osobu *gednu*. Na prawé straně mořského břehu, neyméně obsazené lidstwem, přirazila loďka, z nj, gako operuťený, wyřjtj se muž, shodj se sebe plášť, odmrštj wysokým pérem zdobený birét a w okřjdleném útěku žene se po kamenné dlažbě St. Lucie k onomu mjstu, kde se nacházeli tito třj mužj. Několikráte se obrátil k moři, gakby sljdil po gondolách přinášegjcjch mu smrt. Wlasy mu polétáwaly wzhůru, krok byl rychlý ale negistý, celé tělo, pracugjc pospolitě s pádjcj nohau, zdálo se podléhati umdlenosti a slabotě, úsilné, hřmotné powzdechnutj prozrazowalo wšak nabýwánj nowé, geště zbylé sjly.

(*Pokračowánj.*)

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

W tom se pootewřely saukenými okragky obité dwéře, a otworem prolezla ženská hlawa — mistrný kausek z njzozemské školy maljřské. Wlástně to byl weliký, křjdlatý čepec na hlawě domácj panj, welitelky a panownice starowěkého domku, genžto býwalého kapelnjho mistra ukrýwal.

Starý přestal fantazowati. Bylot mu, gakoby ho w ljbezném teplaučku garnjho slunce náhle byl někdo ledowými rampauchy posypal. I wzchopil se, a začal nohama šramotit, gakoby chtěl poklonu za poklonau sekati. Také Bětunka hnula se od stolu a tonaucj w nesnázjch začala domácj wladařku gaksi pomateně wjtati.

Tato ale, proklauzla zatjm ze dweřj a neodpowjdagjc na wjtánj, ohljžela se po sednici, střjlela kočičjma očima po kamýnkách a po stole, několikráte si šňuplá, potom si klepla na pikslu a hleděla bystře na djwku.

Byla to malá, hubená postawa, wráskowitých twářj, špičaté brady, zažlautlého nosu a lesknawých očj. W celé bytosti gegj byl wyznačen ráz potměšilé přirozenosti, gegjž pohled nedá w srdcí upřjmném důwěře wzniknauti, a kteráž, byťby i úsměw okazowala, w útrobách předce kyselost a hořkost ukrýwá.

»Ay! — k wám se přistěhowal *weselý* nowý rok — gak pozorugi!« začala konečně pronikawým hlasem slowa ze sebe nutkati, gakoby po nepřjteli gedowatými šjpy házela. »Teplaunko — wyfintěno — kafjčko — prostřeno — pět šálečků — hostina — starý pán při muzice — to se musjm přiznati — takowý nowý rok si nechám ljbiti.«

»Zaplať Pán Bůh!« řekl srdečný hudebnjk. »Máte prawdu, milá panj! dobře nám nowý rok začjná — a dá-li nebe, také se tak skončj.«

»Žádný by si to wjce nepřál nežli gá — to mi můžete wěřiti;« řekla stará gedowatým názwukem. »Alespoň bych o swé nepřišla.«

»O to nemègte starosti, wážená panj domácj!« promluwila nynj Bětunka. »Že gsme wašimi dlužnjky, wězj nám tak hluboko w paměti, že na to gediným odpůldnem nezapomenem, kdežto poslednj obětowati musjme, chtjce několik dobrých přátel a přjzniwců otcowých uctjti.«

»Ge-li možná? Má tedy pan otec přátele a přjzniwce? Wida, wida! toť gsem ani newěděla. Nu, proč pak se tedy gako přátelé a přjzniwci neokážj? Proč pak mu nepomohau? Proč pak za něg alespoň činži nezaplatégj?«

»To učinjme sami — i bez přátel, gako gsme posud činili; mègte geště genom malé ztrpenj — tyto poslednj časy na nás bolestně dolehly.«

»Ah — daremné weymluwy! — kdo platit *chce*, nalezne wždycky pomoci — a zwláště kdo má přjzniwce a přátele! Ale wšak gá widjm té wěci na dno! Budau to přátelé — he, he! — takowé ptáčky známe, kteřj se u mladých děwčat káwau častowati dáwagj.«

»Panj domácj!«

»Prosjm wás, panenko! nechte kaboněnj čela — nechte hněwu! Mne dáte lidi znát. Ge-li kdo wáš přjtel, gsem to gá — a můg syn; chcete-li koho častowat — měli gste prostřjt pro mne

a pro mého syna. Čili myslјte, že se budu na to waše hospodářstwj se suchau hubau djwati? I to by mi geště scházelo!«

Po těch slowech uchopila se dubowé židlice a pohodlně gi ke stolu přistawiwši, celau swau šjřkau se na nj umjstila.

(*Pokračowánj.*)

Drahota před sto lety.

Přebjrage staré rukopisy, nalezl gsem též wypsánj nadobyčegné drahoty, panowawšj při obleženj roku 1742 w městě Praze, kteréž wytaženo bylo ze saudasné, posud uchowané tištěné tabeli in folio pod názwem: Tabella, worinnen bemerkt wird, wie hoch währender Belagerung der k. Hauptstadt Prag im September 1742 ein und ander Viktualien bezahlt, was an baarem Gelde und Viktualien die Stadt dieses Jahr bezahlt, was an baarem Gelde dann Viktualien die ganze Stadt erleget. Znj pak takto do slowa:

»Libra howězjho masa za 1 zl. 30 kr. (t.g. tehdáž we stříbře), telecjho 2 zl, wepřowého 1 zl. 12 kr, skopowého 1 zl. 45 kr, žiwý srnec od 21 liber 29 zl. 45 kr, žiwé gelně 21 zl, bažant 8 zl, koroptew 1 zl. 30 kr, husa 8 zl, indian 30 zl, kachna 4 zl, diwoká kachna 3 zl. 15 kr, kapaun 3 zl. 30 kr, stará slepice 3 zl. 30 kr, mladé kuře bez perj 36 kr, prostřednj kuře 45 kr, wětšj kuře 1 zl. 16 kr, sele 14 zl, zagjc 8 zl, pár mladých holubů 2 zl, wrabec 5 kr, libra šunky 1 zl. 30 kr, libra cerbulatu (sic) 3 zl, libra špeku 2 zl, libra másla 1 zl. 21 kr, libra přepuštěného másla 1 zl. 30 kr, libra seyra 1 zl, uzený gazyk 4 zl, třilibernj kapr 16 zl, třilibernj štika 16 zl. 44 kr, godna parma 12 zl, libra malých rybiček 1 zl. 35 kr, herink 20 kr, libra štokfiše (sic) 34 kr, štrych chlebowé mauky 20 zl, dortowé 30 zl, štrych hrachu 25 zl. 36, čočky 25 zl. 36 kr, štrych krupek 54 zl. 24 kr, štrych krupice 22 zl. 24 kr, štrych gahel 25 zl. 36 kr, žegdljk soli 15 kr, kopa wagec 15 zl, čerstwé wegce 17 kr, kráwa 200 zl, uherský wůl 400 zl, tele třiměsjčné 70 zl, telecj hlawa 9 zl, žegdljk mléka 36 kr, libra olege 48 kr, libra reyže 27 kr, kerlub (sic) 6 kr, dwě mrkwe 3 kr, karfiol (sic) 1 zl. 15 kr, *bochnjk grošowého chleba* (sic) 12 kr, komisnj bochnjk 30 kr, bochnjk bjlého chleba 1 zl, libra koňského masa 15 kr, štrych gečmene 12 zl, owsa 8 zl, centnéř sena 5 zl, otep slámy 1 zl. 30 kr, gablko 3 kr, hruška 4 kr. Konj množstwj se prodáwalo za 15, 30, 45 kr. libra.

Kulek w obleženj od našeho wogska do Prahy whozeno 48.700, a pum 298.000. Skrze ten celý rok Praha peněz složit musela:

Brandsteuer 30.000 zl., na opewněnj města a wychowánj wogska 6,000.000 zl. w unoru 140.000 zl., w mági 140.000 zl., w srpnu 150.000 zl., w zářj 150.000 zl., w řjgnu 200.000 zl., na Wechsl 250.000 zl., což wše činj = 7,340.000 zl.«

Ant. Rybička.

České diwadlo w Praze.

Z mnohých stran došly nás otázky, proč we zpráwách o diwadle našem (dle daného slibu) pořádně nepokračugeme? — Abychme se upřjmně přiznali — nechtěli gsme, magjce býti *prawdiwi*, udělati ze sebe ani zwěstowatele bljzké poslednj hodinky tohoto sotwa rozkwetagjcjho, mrazem krutých okolnostj ale giž zase hynaucjho ústawu — ani lékaře, kteřj by snad předpisowánjm přesilných, podněcugjcjch léků giž giž nad hrobem stogjcj diwadlo byli chtěli uchytit a zadržet. K tomu, wjme, nedostáwá se nám sjly, třebas wůle byla neylepšj. Ale buďme gednau upřjmnj; netagme, co nás tiskne, a čeho nám potřebj; snad se domluwjme, a prostředku i pomoci nalezneme. —

Početj nowého diwadla našeho wzbudilo w obecenstwu, gemuž národnj záležitosti naše na srdci ležj, pěknau naděgi i tesknau bázeň. Gedni spatřowali w uměleckém ústawu tomto dostogný prostředek k ušlechtěnj gazyka swého a gakési *označenj národnj bytosti swé* — ačkoli nepowážili, že celé to podnikánj, byťby se i průmyslným duchem na rostaucj wýwin téže národnosti bylo zakládalo, předce gen snahau *gediného* muže powstalo. Giným opět widěло se nowé diwadlo býti geště tuze brzkým, newčasným krokem, — umělcowaným ohněm wyhnanau kwětinau — i krčeli rameny, ale přáli owšem celé wěci blahostného zdaru. O třetjch a čtwrtých zde nemluwjme. I ta neylepšj, neynewinněgšj, neyswětěgšj wěc mjwá swé odpůrce a protiwnjky — proč by gediné české diwadlo mělo býti wýminkau?

. . Při wšem tomto rozdjlu smyšlenj nalezlo wšak předce nowé diwadlo z počátku welkého účastenstwj. Byla-li to zwědawost a půwab nowoty, nebo wlastenecká podjlnost a šlechetné horlenj — to nemůžeme zde obgasňowati; dosti na tom, že se diwadlo při swém početj (dle okolnostj našich) hogně nawštěwowalo, a podnikawému, gakož i zasloužilému řediteli štěstj přálo. To ge wěc na bjledni ležjcj. Kdo tehdegšj náwštěwy pilným okem stjhal a časem až přeplněné domy gedny k druhým porownáwal — dá nám za prawdu, ať si o tom leckde třeba i giné hlasy byly proskakowaly.

Zponenáhla začaly ale karty ginák padati. Byla-li to utuchlá zwědawost, zmizelá nowota; byly-li to z newhodné horliwosti psané referaty (na nichž weliký hauf, nemage wlastnjho saudu a woditka, gako chtiwé mauchy na wěgičkách se lepj) — byla-li to skutečně zde onde proswjtagjcj slabost w představenjch a tudjž mezi nawštěwowateli wzniklá nelibost a nedůwěra — byl-li to při hubenosti našj dramatické literatury některý — nedůstatek w repertoaru — byla-li to chladnost našeho obecenstwa, gehož welký djl wšednjho dne do diwadla chodit geště neswyklo, anebo netečnost a lhostegnost giné strany, která si důležitost diwadla ani představiti neumj — byla-li to nepřjhodná dennj hodina nebo wzdálenost mjsta — ať byla přjčina

gaká koli, my gi zde nemůžeme wyšetřowati; nechať podá hogný i zagjmawý pramen přjštjmu děgepisci diwadla našeho. *To* bohužel! geť gisté, že náwštěwy w poslednjch měsjcjch náramně zhuběněly, a že gsme konečně i ty mezi hostmi pohřešowali, o kterých gsme práwem sauditi mohli, že k udrženj tak důležitého weřegného ústawu něgaké oběti litowati nebudau.

I začaly se giž nemilé powěsti roztrušowati, a zlé proroctwj nepřjzniwců našich, kteřj byli giž dáwno diwadlu našemu pohřebnj pjseň odzpjwali, zdálo se w prawdu přecházeti. My na to hleděli s bolestným srdcem, a tonauce takto mezi naděgj a básnj, učinili gsme weliké pomlčenj o celém diwadle, nechtjce ani newědomé ljbeznými slowy marně šáliti, ani wědomé bázliwými řečmi zarmucowati.

Proto gsme se tedy w sprawedliwé žalosti zamlčeli, taužebně očekáwagjce, k gakému wywinutj truchliwý staw diwadla našeho dospěge. Tu se odhodlal podnikawý ředitel *předplacenj* na hry wšednjho dne (neboť představenj nedělnj od mnoha let zůstala pořád wynosná a gsau nynj k beneficjm ustanowena) zawesti, a přičiněnjm několika spanilomyslných, důležitost uměleckého ústawu, gakož diwadlo gest, nahljžegjcjch mužů, zdařilo se w saukromj, beze wšeho hluku, řjkage mezi samými přátely tak hogné předplacenj sebrati, že nynj hry wšednj aspoň na něgaký čas opět pogištěny gsau. Zůstanau-li to i přjště, bude na nich samých a na oblibě nyněgšjch hostů záležeti.

(Pokračowánj.)

Kratičká odpowěd na dopis pana cestowatele z Koljna w čjslech 14. a 15. Kwětů podaný *).

Drahocenný pane cestowateli!

Welice nás to bolj, že wás něgaká z wašich nešťastných hwězd do našeho diwadla zawedla, kdeby wás naši páni hudebnjci swými polkami a walčjky málem byli usaužili; za to gste gim ale také dal do cimbálu; gá se tomu diwjm, že ještě swé hausle a fagoty na wěky na hřebjk nepowěsili. Byla to ale také rána pro naše celé diwadlo; geště štěstj, že se we winárně nacházj, ginák by snad bylo do mdlob padnauti muselo. Ale byla to také mistrowská rána! i gj raněnj gi obdiwugj. Bezpochyby si laskawý pan cestowatel swé dělo tam nabil, kam ge potom wystřelil.— Tedy se wám polky a walčjky neljbj? — známe ptáčka po zpěwu; ale máte dobře; mně se také wšecko neljbj, co se giným ljbj; proti gustu žádný disputat, někomu se ljbj bjlé a někomu zas *červené*. Ale co pak ge to tak weliký hřjch, že se w koljnském diwadle polky a walčjky hrály? gá sám wjm, že se w Praze w nowém diwadle mezi akty walčjk hrál, a předc se žádný až do časopisu nerozběhl, aby wolal, že ho tam walčjkem usaužiti chtěli. — Milý pane cestowateli! naše městská hudba nenj wěru tak mdlá, gak byste gi rád kraganům našim wymalowal; máměť při nj čtwerljstek, gaký byste hned tak brzo nenašel. Wšak i naše kostelnj hudba si wašeho káránj nezasloužila; náš chor má dost hudebnjch nástrogů, z nichžto každý w čas potřeby statného zastawatele nagde; přigďte o slawnosti, a přeswědčjte se, gak gste we swém referátu do modra střjlel. Že náš kostelnj zpěw nekwete, to nezapjráme; co teprwa pučj, to nemůže hned kwest; wy wjte, a gak pak byste newěděl? — *wždyť se wám polky a walčjky neljbj!* — w gakém stawu náš přičinliwý pan zastawatel ředitele hudby chor přewzal; co se dotýče sopránu, muselo se od A začjti, a dobrých tenoristů nemagj ani hlawnj města nazbyt; co se ale našich basů dotýče, o těch byste se musel sám chwalně wygádřit, kdybyste se nebyl gak se zdá gen proto na cestu wydal, abyste haněl. Proč gste si také do kocaurkowského archiwu zagel, abyste swau kritiku mastil — to wý wjte a my také; wjmeť dobře, odkad wjtr wěge. Nestareyte se ale nic; wšak ona koljnská hudba se zdokonalj, třebas neměla rádce, který do kocaurkowského archiwu pro rozum gezdj. Kdybyste byl, laskawý pane cestowateli, nám přátelsky na ruku dal, gak by naše hudba wyššjho stupně dosáhnauti mohla, welmi byste se nám byl zawděčil; ale haněti a gen haněti, to dowede každý. Měgte se dobře — napraw wás Bůh! kdyby wás ale něgaká bludička zase do Koljna zawedla, proukažte našim hudebnjkům tu čest, nawštiwte ge, a oni neopominau wám něgakau zahrat, že se podiwjte gak uměgj i w Koljně takt dáwat, když wědj, komu hragj. Šťastnau cestu!

P. P.

*) Magjce listy naše pro wše strany otewřeny, nemohli gsme ginak, nežli tuto odpowěd přigmauti. Přáli bychom ale, aby to bylo o wěci té slowo poslednj — leda by následowala takowá, kteráž by k gegjmu *prospěchu* a *zdokonalenj* se mluwila. Red.

Předplatnj ceny na 15 představenj w diwadle českém:

Za loži	. . . .	30 zl. — —
„ zawřené sedadlo	. . . .	5 „ — —
„ dto. sedadlo na galerie	. . . .	3 „ 45 kr.
„ ljstek na prwnj mjsto	. . . . . .	3 „ — —

České diwadlo.

W auterý, dne 18. dubna 1848 u wečer před narozeninami Geho C. K. Milosti při oswětlenj zewnitřnjho hlediště:

Mikuláš hrabě Zrinský.

Drama w 5 ged. od Körnera, přel. od Tomsy.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 29. *12. dubna 1843.* **10. r. běh.**

Arabesky.

Tu tedy předemnau ležjš — ne — *neležjš!* tak nemohu o tobě řjci. W králowském ornátě pne se, wywstáwá, wypjná a wěžj se stočlánkowité tělo twoge k nebesům — a duch twůg, to bugné paupě na teplém slunci, ta žiwá giskra na wše strany poskakugjcj? — mohu-liž o něm řjci, že ležj? Odpusť mi, Praho má! — ty chůwo národu slawného! ty bedliwá panno s hořjcj lampau, čekagjcj na swého ženicha! —

Takowauto asi samomluwu, promjchanau několika hlubokými a hlubšjmi powzdechy, wedl gsem o půlnoci na pražském mostě. Byl gsem práwě z dostawnjku wylezl. Nebe bylo tak zlatě hwězdami pokryto, gakoby ge byl Pán Bůh tu chwjli plnau hrstj po modrém klenutj rozsypal. W tichých wlnách Wltawy třepetaly se poblesky měsjce, a na bljzkém splawu to hučelo. Mimo to spalo kolkolem hluboké ticho, wytrhowané toliko pádnými kročegi na stráži se procházegjcjho granátnjka.

Gá ani nedýchal. W prsau mých a w mozku mém to podiwně wjřilo. Celý žiwot lidský, weškeré přjběhy staroslawné půdy, po njž opět kráčela noha má, weliké děginy národu českého mjhaly se okolo duševnjho zraku mého.

Po dlauhých letech wgel gsem zase do bran pražských. Bylo mi auzko. Kam gsem se byl mezi tjm časem wrhnul, wšude mě pronásledowaly zpráwy o nesčjslných okrasách, gimižto se tato tisjciletá žena nynj šperkuge. Gá měl z toho strach. Bolestné tušenj hnětlo duši mau, že nenagdu giž Prahu — onu milau, drahau stařenu, kteráž mi byla u kolébky uspáwawé pjsničky zpjwala. Nezáwiděl gsem gj sice to nowočasnj raucho, ale co gsem měl počjti se swými zpomjnkami? Obraz té spanilonádherné byl mi utkwěl w paměti i w srdci gako podobizna milenky — a z toho člowěk nerad co stjrá, i nerad k němu něco přidáwá. Ten musj zůstati čistý, ryzj, neporušený.

A nynj mám Prahu spatřiti celau přetwářenau? Snad gi ani nepoznám?! Gako cizinec budu gj hleděti w cizj twáře? — To by přebolestně utisklo duši mau.

Rychle gsem se odhodlal. Opustiw dostawnjk a w hostinci wěci swé uspořádaw, běžel gsem tryskem na most.

Tak dalece gi nemůžete přetwořiti a wyšperkowati, abych gi alespoň dle hlawnjch, nezrušitelných forem gegjch nepoznal! — těšil gsem w rychlém běhu sám sebe, nehledě wůkol ani w prawo ani w lewo, aby mi oživugjcj w duši mé obrazy nic nezaplašilo.

Ano! tak gste gi nemohli přetwářiti! zaplesal gsem, zastawiw se konečně na wěkostarém památnjku české moci a nádhery, na tom kamenném pásu, gjmžto *otec wlasti* boky mohútného praudu ku podiwu potomstwa přewázal. I rozeslal gsem wůkol sebe dychtiwé zraky gako dwa hladowé sokoly po dáwno čekané kořisti. — Cokoliw mi, dne přjštj, ukážeš — čjmkoli mi drahau podobu Prahy mé pokazjš: tohoto shledánj, tohoto pohledu nemohl mě žádný předchůdce twůg zbawiti! Tys to geště, weleslawný dome králowský! tys to geště, hrdohřbetý Sione, ty skalnaté čelo domu Libušina —

Zrakowé mogi uwázli na tichém, w měsjčné záři třepetawém praudě. Welikán, rozkročený přes celau geho šjřku, paty mage w obau břehách zakotweny, hleděl na mne smělau, wážně wypnutau twářj. Toho gediného nepoznal gsem na dáwném, w mysli pewně utkwělém obraze. Ale dobře se hodil k swému okolj. *Takowý* železný most ge hodný saupeř welebného starce, kterýž slýchal rozwětřené hlasy dwau měst z neswornosti pro upáleného mistra — kterýž widěl žebrat posle-

dnjho korunowaného básnjka, kterýž — ach, milý Pán Bůh sám wj co!

I stál gsem tak a hleděl a zamyslil se. Prsa moge hřmotně pracowala. Několikráte z nich tiké hlasité wzdychnutj wyklauzlo. Nagednau mě popadl někdo za rameno. Bylo to patero klikatých drápů starostliwého granátnjka.

He, člowěče! — co tu děláte? Máte-li chuť na studenau lázeň, můžete gi mjt zegtra zadarmo, nebo za několik mizerných kreycarů. Nemusjte za ni práwě žiwot dáwat. Kaukněte se tamhle nahoru a gděte swau cestau — nebo wám wykážu mjstečko w mé budce, a pak wás někam dowedeme, kde wám takowé hlaupé myšlénky do čista wypadnau.

(Pokračowánj.)

Mořský laupežnjk.

(Pokračowánj.)

»*Alta! — diacone — pirata in volta!*« namáhalo se hrdlo bezwládného, wetchého starce, gak bylo znamenati dle hlasu, genž přicházel s prawé strany pomořské třjdy; než — zaslechl geg toliko Alexio, Carlo a Theodore.

Sluha wyhaupnuw se gednjm mžikem ze země, zdál se chwjli uspořádáwati pomatené smysly swé. Šlechtic, hledage bystrým okem nenáwiděného předmětu, stál posud na rozpacjch, a Alexio — giž giž letěl za prchljkem.

»Stůg!« zahřmj naproti němu, a wšak tasená zbrog w pěsti geho nečekala na účinek přjkazu tohoto, anobrž prudkým rázem ťala w prsy překwapeného laupežce. A tento bolestně zařwaw, skotácel se omráčeně k nohaum geho. Sjly, wyčerpány bywše drahným usilowánjm, opustily tělo geho a usnadnily smrtelný pád tento.

Carlo a z Tardevy přiběhli.

»Nešťastnjku, co spáchala ruka twoge?!« lkal onen zwukem na neywrchowatěgšjm wrcholi wášně, smjšené s hrůzau a bolem, »Totě twůg otec!«

»Ďáble — !«

»Snaha má o geho wyswobozenj, o geho spásu byla marná; twůg — to otec!«

»Lháři — pekelnjče!«

»Nenj to Dolcini, siciliánský kupec, gehožto gméno nosjš — ale twůg otec!«

»Fioridono — můg otec, gá syn mořského laupežnjka — prokletý osude!« skuhral nešťastný mladjk, a pustiw z ruky zbraň, zakryl sobě oblječeg a wrhnul se na padlého zlosyna.

»Dolcini — Alexio Fioridono? — newyrownatelný saumile, wáš rod se leskne znakem laupežným?« zachechtá se zlomyslný šlechtic, gegž bylo oko bjdnjků přehlédlo, a záhy, bezděky, bez wšeho úmyslu, gako bezwolný strog, obžiwlý mocným, neznámým žiwlem, puzen toliko mocj překwapenj strachowitého, zaměřil mečem do boku Alešowa, překonaného přjrodau. Ale co blesk, letjcj s trestem s hůry — mrštil se Carlo smrtonosné pohromě této s obranau swogj wstřjc. Omráčugjcj seč srazila Theodora k zemi.

Blažená byla to doba wjtězowi. Myšlénka — rychlá gako peruť času — zaswitla w duchu geho, a toto wýhodné okamženj mělo a mohlo gi uskutečniti. Hrubau hbitostj zbudiw Alše a uchopiw s wynaložau wšechněch pozůstalých sil swých Fioridona do náručj, spěchal ke břehu w opuštěnau loď.

»Ge-li wám milý žiwot bjdného otce i wáš wlastnj — následugte mne!« kázal ginochowi.

Tento — probraw se napolo z hlubiny mrákoty bezsmyslné — řjdil se dle chwatu Carlowa gen gako mimowolný opilec. Wěrný služebnjk položiw na podlahu gondoly opět dýchagjcjho laupežnjka, chopil se wesla, a giž giž letěla loď po hladině mořské.

Aleš postihnuw nynj myšlénkau přjtomné i předešlé okolnosti a wšechno swé neštěstj, z nutkawé slaboty a zaufalosti padnuw na kolena zakryl na zmáčeném sedadle tgwáře swé dlanj, a — plakal.

Započlo ticho a mlčenj; gen mocnjcj-se hluk a hřmot, genž powstáwal některau dobau na břehu, wzdáleném od nich nynj as dwa wrhy kamene, mjsilo se w ně a w usedawý tichý pláč nebohého Siciliána. »Carlo!« táže se tento šeptmo s průwodem zagjkawého hlasu, »Carlo, wěstowals mi prawdu?«

»Prawdu,« ozwe se starec, gako bolestný ohlas bolestného zwuku, a zapohlednuw s wýrazným zřetelem do černých nebes weslowal dále. — Umlkli.

W tom tu hluboce a násilně wzdychne z ožiwělých prsau pirata. Dusiwá tjsnost geg mučila; řwawě zkřikl, palčiwá a krwawá rána žrala mu srdce, a — gednjm, neslýchaným wyhaupnutjm celého těla wymrštiw se na pokrag loďky, překotácel gi i s oběma bjdnjky. Co Aleš w překo-

ceném pádu posledně pogmauti mohl swými smysly, bylo wržení-se Carla za otcem.

2.

Prwnj doba, s njžto Aleš opět wešel do řjše myšlenj, seznámila ho s přjbytkem rybářským, genž stál několik tisjc kroků od města Neapoli na pobřežj mořském. Ohlédnuw se wůkol sebe, zpozorowal, že ležj na posteli, obklopené gsaucj třemi člowěky, gežto, gak se podobalo, twořili zde bydljcj rodinu.

Zprawen byw několika slowy o swém wyswobozenj, za kteréž co děkowati měl mladému rybáku, an se tento práwě byl nacházel se swau kocábkau na bljzku tonaucjch nešťastnjků, padl na chwjli do křjžowiny rozmyslůw.

Žiwá zwědochtiwost geg zbudila.

»Gsau mogi saudruzi též zachowáni?« ptal se Francesca, swého wyswoboditele, nesměle a polohlasně, boge se odpowědi nepřjzniwé.

»Oba ušli pasti nepřátelského žiwlu,« odwece mladjk, »staršj —«

»Carlo —«

»Staršj, uchytiw polomrtwého společnjka, wálčil se swau slabostj, gako lew bodaný ostnem neyljtěgšjch sanj, až geg poslez wyrwal rowu hlubokému. Po wás ani se neohljžege, popadl bezžiwého druha a pádil od nás — kam? — bude wám neyljp powědomo.«

»Opěts tedy uchowán, ukrutný otče!« prohlásil se mladý Fioridono, a zbožně sepiaw ruce hleděl pewně před sebe.

Rodina rybářská užasla nad slowy těmito. A wšak zpamatowánj-se postauplo leknutj Alešowu.

»A pirata — ?« otáže se po něgaké chwjli, chtěge shoditi se sebe raucho podezřelosti; »gakého dočkal se konce?«

(*Pokračowánj.*)

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. *Druhé kwarteto p. Mildnera* dne 30. března. Tento podwečer byl prwnjho mnohem znamenitěgšj a sice přewýborným prowozenjm Beethovenowa prwnjho kwarteta z Razumowských. Dle obyčegného smýšlenj patřj tato práce hudebnjho wýtečnjka giž k geho tak řečeným nerozborným tagemstwjm, k nimžto se gen málo kdy a málo komu zlatého klječe dostáwá, gjmž by se brána k čarownému kragi otewřjti dala. Krásnau tuto úlohu, tagnými známkami nakreslený ohromný citoswět Beethovenůw plným žiwotem nadechnauti, a ztělesněný k srdcjm tůžebným přiložiti, prowedli pp. Mildner a ostatnj nad mjru zdařile. Kolkolem plesagjcj twáře a žárné oči s hlučným potleskem byly hudebnjkům pěknau oslawau. O té wěci nedá se psáti, krásu gegj toliko sluchem pogmauti možná. Předtjm hrálo se kwarteto od Onslowa (C—moll), které se lehýnce po uchu swezlo. Šťastněgi wjtězil Veit (kwarteto Es—dur). Při geho skladbách ge duši wolno. To maudré hospodařenj, to gasné prowedenj určité myšlénky, ta upřjmná nelječenost, o njžto brzy zwjme kam nás wede a kam čelj, zasluhuge wšeobecnau úctu, gelikož negen w žiwotě, ale také we wědě i w uměnj poctiwost stánek swůg stawj. **R.**

Ze Strakonic. Každým wlastimilem pohne zpráwa, gak se duch ryzj, práwě slowanský we wšech údoljch ozýwá, gak se uskutečňuge průpowěd: Kde Slowanka, tam i zpěw. Toho daly také Strakonice důkaz 19. března b. r. — Strakonice?! — slyšjm staré hlasy; Strakonice — město, w kterémž se tak dlauho nic nedělo? kteréž posud nebralo podjlu w zmáhagjcjm-se wywinowánj ducha národnjho? které spalo spánek hrobowý w čase, kdyžto se giž wšude ozýwaly oblasy národnosti? — Ano, ty samé Strakonice procitly, ony wstupugj do řady saudružek swých, chtjce sobě tutéž powěst, tutéž lásku, gako předchůdkyně gegich, wydobýti. — Dne 19. března totiž dáwali zdegšj ochotnjci akademii, gegjž čistý wýnos k zaraženj třech pokogů pro nemocné we zdegšjm ústawu pro chudé u sw. Martina odhodlán byl. Zdegšjmu měšťanostowi p. Karlu Fischerowi, kterýž prwnj myšlénku tu zbudil, gakož i welebnému a wysoce důstognému panu Fabianu Lenkowi, děkanu zdegšjmu a rytjři čestnému řádu melitského, též i školnjmu řediteli p. Gallowi, kněži z řádu melitského, neméně i zdegšjmu chorregentowi p. Giřjmu Štěpánu gsau djkami powinnowáni ti, kteřj dobro ústawu toho požjwati budau. Šestiletá Anna Körnerowa přiwjtala četné shromážděnj českým proslowem, a každým pohnula slowa srdečná, djtětem roztomile přednešena. Na to následowala uwertura z Don Juana plným orchestrem prowozená, pak německá deklamowánka, arie z Puritánů a opět český zbor: *Zpěw manů českých* od Gelena. Po několika německých pjsnjch gsme opět uslyšeli krásnau arii z Wěnce: »Žebrák«; načež ušlechtilá panna Johanka Korwinowa Rubešowu deklamowánku: »*Gá gsem Čech!*« tak zdařile přednášela, že po skončenj tleskot sotwa se utišil: patrný to důkaz, gak se mysl každého rozplamenj, který zwolati může: »Gá gsem Čech!« Pak gsme geště český zpěw slyšeti měli a sice Rosenkrancowo duetto z Wěnce: »Přjroda«, a wšak pro krátkost času k našemu želu nebyl prowozowán. — Dnešnj wečer poskytl k nadřečenému aučelu 160 zl. w. č. Wděčné slzy chudiny budau neykrásněgšj odměnau weledůstogným podnikatelům, gakož i wšem ochotnjkům, genž sjly swé k docjlenj tak pěkného wýnosu zapůgčili. Nynj se zanášegj nadgmenowanj dobrodincowé tau myšlénkau, že co neydřjwe několik zdařilých

českých diwadelnjch pracj k prowozowánj přiwedau, gakož i geště několik podobných akademij, wše k gmenowanému aučelu uspořádagj, kde se geště wjce zřetel na české pjsně a deklamowánky bráti bude. Krásný to pokrok, a každý wlastimil bude gistě městu našemu úplné zdařenj w těchto záměrech a setrwánj w takowé činnosti s námi ze srdce přáti. —r.—

Z Berauna. Dne 19. března prowozowali se na našem diwadle: *»Ženichowé, rýmowaná weselohra we 3 gednánjch od Macháčka.«* Kus gest wýborný a zasluhowal, aby se bylo wjce lidj do diwadla sešlo. Páni ochotnjci dali si arci welikau práci, aby se úlohám swým dobře naučili, než přáti bylo by také, aby přjštjkráte wjce na průpowědi nežli na řádky weršowé hledjce, smysl gegich nerušili. Welmi skrowné obecenstwo wšak předce nad prowedenjm této hry spokogenost swau několikrát progewilo a na konec *»Ženichy«* wywolalo. Ustaw pro chudé špatně pochodil. Nepochybně za tau přjčinau, že se dne 19. málo lidj do diwadla sešlo, opakowala se tato weselohra 26. března pod názwem: *»Zkauška pro newěstu.«* Wšak i tento překřtěný název obecenstwo nepřilákal.*) Dne 4. dubna, gakožto w předwečjr gmenin důst. p. zdegšjho děkana *Vincence Láblera*, dáwala se prastará, giž r. 1796 Prok. Šediwým w češtině wydaná weselohra: *»Nočnj můra«*, giž zdegšj páni ochotnjci, aby obecenstwu a našemu důstognjku něgakau nowinku podali, *»Nowonedělnj djtě«* překřestili. Diwná wěc, že w časech, kde tak mnoho nowých a pěkných kusů na pražském diwadle se dáwá, kteréž by i na saukromných wenkowských diwadlech s prospěchem prowozowati se mohly, u nás předce pauze proto, že prý nyněgšj páni spisowatelé těžkau řeč magj (!!), žádnau nowinku nespatřugeme!! Nepochybně se i snad proto našim p. hercům kus tento wjce než kterýkoliw giný ljbil, že si gednagjcj osoby *»onikagj«*, což i snad některým p. měšťanům lahodněgi w ušjch znj, nežli urážliwé *Wy!* P..k.

Z Chrudjmi. (Z dopisu k redaktorowi)....Alespoň w mjstech okolnjch gasyk náš den odedne wětšj obliby nabýwá, knjhy a časopisy se kupugj a diwadla gakož i bibliotéky české se zřizugj, w čemž i blahodėgně zdegšj knihkupectwj páně Wašowo aučinkuge, ne tak wlastnjho zisku gako podporowánj wěci národnj sobě hledjc. — Práwě gsme obdrželi II. swazek Wlastimila na rok 1842, o němž giž powjdáno, že wycházeti přestane, což gsme tjm wjce želeli, an tentýž, drže se šťastně w prostředku mezi učenými a pauze zábawnými časopisy, mnohým našim potřebám wyhowjwal. Daufám, že Waše Blahorodj, když o tomto zde obljbeném a zhusta čjtaném spisu několik slow, ne sám od sebe, nobrž powzbuzen muži u nás na slowo wzatými, zde a w okolj našem se-zdržugjcjmi, přednesu, nezazljte, nobrž řádkům mým w listech Wašich, u tak mnohých čitatelů se nacházegjcjch, mjsta popřegete, by tjm spjše k očjm oněch přišly, gichžto žádost naše se týká. — W ročnjku 1840 Wlastimila působilo *Panorama* čili stručný přehled děgů časů našich stálý artikul. W ročnjku 1841 a 1842 ale tento přehled *politických* udalostj pohřešugeme, gjmž obzwláštně wenkowanům, kteřj ne wždy času a přjležitosti magj, nepřetržený běh nyněgšjch, tak zágemných dob z nowin pozorowati, welmi whodně poslauženo bylo. Welice sobě přegeme, aby wážený p. Tomjček tuto práci na sebe zase přigal a w budaucjch swazcjch Wlastimila, gehož nepřetržené a čerstwěgšj pokračowánj welmi žádostiwě čekáme, r. 1841 a 1842 sběhlé, důležité děge w krátkosti zobrazil. Toť žádost prwnj, a dowolena mi budiž geště druhá, týkagjcj se wěci ne méně důležité. Nemagjce dosawáde populárnjho ponaučenj o bylinách čili botaniku, s podjlem srdečným gsme přigali od p. Dra. Amrlinga roku 1841 wydané ponaučenj o gedech a kazigedech; neb geden každý, zwláště naši správcowé duchownj a učitelé potřebu cjtili, aby mládež alespoň těch neyobyčegněgšjch gedowatých bylin poznala a tudy častému, z gich neznámosti powstalému neštěstj se zamezilo. Neznagjce přjčin, proč welmi wážený p. spisowatel u wydáwánj tohoto tak potřebného, zde na wenku s takowau pochwalau přigatého spisu nepokračuge, žádáme geg we gménu našich pp. učitelů a wšech wlastenců, aby we spisu tom pokračowati sobě neobtěžowal, a wyslyšew prosbu naši, nedopauštěl, aby řádky tyto — gakž se dosawáde s mnohými gjnými w časopise Wašem progewenými upřjmnými žádostmi přihazelo — hlasem wolagjcjho na paušti zůstaly. Wraucj naše djky a geho wlastnj wědomj, že tudy negen mnohému neštěstj zabránj ale i wědomosti rozšjřj, budtež geho spanilomyslnosti odměnau! R—a.

Z Gičjna. Gak se dozwjdáme, pracuge wel. p. Jan M. Sidon, professor náboženstwj na zdegšjm c. k. gymnasium, na úplném mjstopisu kragského města Gičjna, a gest se nadjti do obezřetného bádánj, horliwého přičiněnj u sbjránj starožitných rukopisů a do gistoty pramenů, z nichž tento snažný muž čerpá, že to bude hodný úkaz na skrowně posud wzdělaném poli wědy této. — Co do wzdělawánj mateřčiny, pokračuge se w hodinách, w nichžto se študugjcj mládež, dwakráte týdně, u pana prof. Šjra češtině wyučuge — a we wydáwánj rozmanitými swými články zagjmawého kragského listu nákladem Kastránkowým. Spolu podotýkám, že k dni narozenin našeho milowaného zeměpána posud zpjwaná pjseň »Gegen Oesterreichs hohem Sohne« atd. krásné našj pjsni: »Slyš nás wšecky z hwězdné dálic« mjsta postaupila. J. A. K.

*) Tomu se nediwjme! Beraunské obecenstwo nenj to gediné, kteréž haufem do diwadla netáhne, když 5—6 osob na diwadelnj ceduli stogj. A pak — co to může býti za komedii? *»Ženichowé!«* — Tak prostinký, ničeho neslibugjcj titulek! Měli gste napsati: *Bogácný hrdina, zawražděný pautnjk a bezhlawé strašidlo!* To by snad bylo wjce přitáhlo. Probatum est. Red.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarřjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 30. *15. dubna 1843.* 10. r. běh.

Arabesky.

(Pokračowánj.)

Gá pozwedl hlawu swau — gako z Giřjkowa widěnj. W širokém, řasném plášti, s lesknawau ručnicj na ramenau, stál předemnau domnělý ochrance můg w huňaté čepici. Na prwnj okamženj gsem mu nerozuměl — potom ale musel gsem se mu dáti do smjchu.

To bylo pěkné nedorozuměnj! — Ne, ne statečný obhágce

kragů,
Kde se ctjwal Swantowjt —

tak daleko geště negsem, abych si pod pražským mostem mokrý hrobeček ustlal — a k tomu nynj, kdyžto gsem s neybugněgšj naděgj do Prahy připutowal.

S naděgj? — Gá se neměl čeho nadjti, gá sám neměl w Praze co daufati. Genom widěti, slyšeti a přeswědčiti chtěl gsem se, zdali ta stowěžatá hlawa i nynj co měřitko wšeho pohnutj w národu k nebi čnj, gako byla za dnů minulých činila; zkusiti chtěl gsem, zdali se posawad wšechny žjly žiwota českého w srdci gegjm stékagj; zdali wšeliké gich udeřenj také gegjm tělem probjhá; zdali zlatj snowé rozlehlých okolo nj kragů i mjstečka w duši gegj nalezagj — slowem: zdali Praha — t. g. celá Praha, auhrnkem sečtená, ne gegj zdárné, zachowalé částky — stegným krokem u wywinutj toho ducha pokročila, gakowý se mi řjkage wšude na wenku zpozorowati dal, an gsem po delšjm w cizině meškánj gednau zase drahau kolébku pacholetstwj swého křjž a křjžem prohlédal — anebo abych geště srozumitelněgi řekl: zdali se Praha — powlastenčila.

Abych se upřjmně wyznal: *něco* gsem očekáwal. Pozorowalť gsem skoro wšude po kragjch, gak se zrakowé wšech plamenem národnosti zahřátých po Praze otáčegj, gak každé slowo wycházegjcj z ust této wěkošedé wěstitelky za prawidlo a prawitko powažugj, gak každý kročeg gegj co wzor wšeho spanilého snaženstwj následugj. Wěru, někdy mě to dogalo až k pláči, s gakau dětinskau zbožnostj, s gakau newywratnau důwěrau, s gakau sladkau nadějj ti dobřj na Prahu hledj! — s gakau tůžebnau úzkostliwostj každý směr, každé hnutj gegj stjhagj!

Toto wšecko wěděl gsem — toto wšecko mluwil gsem nynj sám k sobě. Kdož tedy popjše moge očekáwánj?

Se starým, obnoweným obrazem Prahy mé w duši wracel gsem se k hostinci. Bylať to geště ta dáwná, po krásných wršjch táborem rozložená králowna s tjm hrdým a spolu mateřským pohledem — byla to posud ta bedliwá, na modrých wyšinách čjhagjcj stražitelka — bylť gsem gi opět poznal, Prahu mau, a radosten kwapil gsem do tichého, osamotnělého pokoge.

Gá se těšil gako djtě; byloť mi, gakoby se neykrásněgšj částka zlatých snů mých byla wygewila. Ať si na mne přikwapj den přjštj se swau strakatau suknicj, s tjm nowokrognjm pláštěm — a gaké ozdoby ginak na tělo swé powěsj: alespoň gednau gsem gi geště widěl — obraz gegj we mně do smrti newybledne.

W tom se ozwal tichau ulicj libozwučný hlas mužského zboru

»Kde domow můg«

atd. — gakož gsem to we wšech končinách kragů českých byl zaslechl.

To nebylo před 20 lety po těch mjstech slýchati. — I nu za 20 let dá se arci něco wystawět a uwidjme, co nám zegtřek a budaucj dni přinesau.

* * *

Mořský laupežnjk.

(Pokračowánj.)

»Ah, *San Januario!*« odpowj Franceskůw otec, »powjdal gsem hned, že gim uklauzne; na wodě se narodil, woda ho chránj gako swých žrawců.—«

»Uprchnul?«

»Ano. Byl gsem se swým člunem skoro w patách za njm,« mluwj syn dále; »hnal se do přjstawu, my za njm, tu — sotwa uprchlo okamženj — zmizj gak pára, nikde po něm ani stopy, až nám konečně řekne starý Antonio, že utjkal na St. Lucii. Pustil se pak dál, než — pozdě. Že tau stranau swé autočiště bral, powjdaly důkazy. U krage ležel mladý člowěk, raněný—«

»Theodore—« myslj sobě Aleš.

»Bezpochyby raněný od Fioridona—rozdrcená mandolina ležela nedaleko něho—«

»Dar Eugeniin — roztroskocen!«

»Poznalo se, že ge to šlechtic z Tardevy a donesl se domů.«

»Wčeregšj noc — wěru, byla hrozná!« dopowěděl starý rybář, »a tušjm, že připrawj Fioridono některým lodjm někdy geště hrozněgšj.«

Horliwá plamennost, s kterauž Aleš odmlauwati počal prorokugjcjm slowům těmto, mohla geg snadně uwrhnauti w podezřenj; z prozřetelnosti musil mlčeti.

Nastala wšak pro něg doba, genž, nahromadiwši w dušewnj geho okres weškeré zpomjnky na wčeregšj udalosti, byla nebezpečná gak tělu tak i samým smyslům. Duše bauřiwý bog podkopal slabé náspy těla geho — i kleslo do wjru zimničného.—

Uplynul čas čtyr měsjců. Dolcini přetrwaw šťastně nepřjzniwau lhůtu tuto, byl prázden nebezpečj, slabost toliko pautala ho posawád na lůžko. Dlauhá zemdlenost a studená lhostegnost potlačowaly w něm každý něžný pocit krásoty swětské, genom cit lásky neuhasl w ledowitých prsau geho. Nezkončené řady myšlének a wid praudily se z obraziwého ducha geho; obsah gegich byla milost a Eugenie, a *tuto widěti* neyprudšj geho žádost i pewné předsewzetj.

Šel tedy.—

»Negedneyte bez rozwáženj, sjly wám to zakazugj,« ponamjtala stařena rybářka; »hwězdy byly krwawé, zwěstowaly wečer, genž bude žiwotu wašemu zlau sanj — zmarem kypj gazyk gegj, osten gegj wás nemine.« Než Alšowa myšlénka byla giž dáwno odlétla k předmětu lásky; ucho geho neposlauchalo řeči tyto, neboť byl giž odešel.

Došed domu páně Genezzy, otce Eugeniina, pozastawil se nad hlučnostj, genž při hogném oswjcenj w něm panowala. Přigjžděgjcj kolesy prozrazowaly společný kwas. U bohatýra Genezzy nebylo to nic neobyčegného; skoro každý měsjc roznášelo se po půl Neapoli pozwánj k besedě »*od pana Henrika Genezzy do ulice Toledo,*« a při takowé přjležitosti byla snadná schůzka dwěma milencům.

Přjlišné nebylo tedy pozastawenj-se Alšowo. Spěchawým krokem kwapil na široké schody, na gegichž prwnjm oddělenj se nacházely dweře; nynj byly otewřeny, a w nich stála osoba w ústrogi domácjho služebnjka.

»Pro swrchowaný Bůh!« zwolala strachem udušeným hlasem, běžela mladému Sicilianowi wstřjc a uchopjc geg za ruku, táhla ho s sebau do komnaty. »Wy zde? *Alexio syn mořského laupežnjka* — zde?«

Hromowá rána dotýká se slaběgi mladých kmenů, nežli slowa tato se dotkla Alše.

»Ďáble, tybys wěděl — ?« rozsápal se Fioridono a sáhl po meči. — »Nepřátelstwj gsem od wás neočekáwal,« odwece Paolo Magnetti, sauwěrnjk geho, a studeně wezma geg za prawici, dowedl ho ke stolu do zadu pokoge. »Swědectwj mé wěrnosti budiž wám *tento krok,*« doložil a rychle popošed ke dweřjm, uzamknul. »Znám nešťastný, politowánj hodný osud wáš, Dolcini!« mluwil nawrátiw se k němu; »Tardevy ho rozhlásil bohužel půl městu, Eugenie si zaufala, otec se wztekem ljtil pro poškwrněnj swého domu, přátelé geho řjdj se dle počjnánj swého častowatele, wšecko ge wašjm nepřjtelem — ale wěrný Paolo ne, můg Dolcini!«

Alexio pogal ho pohnutě za ruku.

»*Dolcinim* mě nazýwáš, upřjmný Magnetti? — bjdného syna zlopowěstného piraty?« prawil, litostiwě se pousmjwage.

»Negste giž arci onen ginoch, kterýž i při nedostatku důkazůw rodu swého daufal dosáhnauti ruky Eugeniiny—« odpowj služebnjk, »ale šlechetný gste geště tak, gako byl onen.«

»Směl gsem daufati — směl!« mluwil Alexio, položiw ruku na wysoké čelo swé, gakoby w řjši minulosti hledal útěchy. Několik okamžiků w rozmyslu seznámilo ho s nebezpečenstwjm, w něžto se byl marně dal, gelikož nemožnost, kochati se pauze myšlénkau na naděgi, zamezowala a ničila každau wynasnahu geho. — »Eugenie?« táže se po chwjli. Paolo wšak neodpowjdal; buď že nerozuměl otázce beze wšeho názwuku a smyslu, buď

že chtěl ušetřiti nebohého mládce odpowědj, kteráž geg očekáwala.

»Co dělá Eugenie?« ptá se podruhé.

»Dnes se swětj zasnaubenj gegj s Theodorem —« wece slúha nesměle, obáwage se zlého účinku.

Aleš nepromluwil; ústa geho byla neschopná wygádřiti, co obsahowalo srdce; zaufale a necitelně rozložil ramena a na ně hlawu swogi na stůl.

»Tady?« zazněl náhle zwenku silný hlas, a mnohopočetný dupot po schodech zgewowal zrádné gakési pobauřenj. Gméno »Alexio — Fioridono« mjsilo se w porůzný šumot.

Sicilián pomalu se zwednuw naslechal lhostegně a chladně powyku zwenčjmu.

»Santa Maria! zrada ge za námi w patách!« šepce Magnetti; »zrádné oko musilo wás tady uzřjti —«

»Otewřte!« hlásila se na schodech osoba a hluk wyprowázel přjkaz tento.

»Wrátný wás prozradil — uchraňte žiwot před těmi krkawci — smrt wám hrozj newyhnutelná!« mluwil k Alšowi Paolo a proměřiw úzkostně starostliwým okem wšechen swůg nábytek, ukázal mu chránjcj skrýš. Awšak Fioridono opowrhnul geho úmyslem. Z mjsta ani na krok necaufage tasil meč.

»Pro nebesa, toho nečiňte!« prosil šlechetný Neapolitán; »samogediný postawiti se na odpor tolika zuřiwcům, byloby marno.«

»Smrt ge mi wjtána!«

»Eugenie wás miluge, s Theodorem bude nešťastná, ale wašj smrtj bylaby geště nešťastněgšj —« prosil opět služebnjk.

»Což smjm daufati?«

»Paolo, otewři — anebo smrt i tobě!« ozwal se hlas wenku; byl to šlechtic z Tardevy. Opjránj-se o dwéře následowalo slowa geho. »Skočte hbitě oknem, wysoké nenj, tma wás wezme pod swau záštitu, a prchnauti parkanem bude wám snadno,« šeptal wěrný Magnetti úzkostně. »Sám se wrhnu na lůžko a přetwářjm se do hlubokého spanj.« — Řekl a učinil.

Tu zawznj mocný ráz, dwéře zdagj se caufati, následuge praskot, geště gedno udeřenj a — Alexio wrhnul se gednjm skokem s okna dolů. Sklesnuw překonán gsa slabostj na trawnatý záhon, zaslechl w pokogjku Pawlowu powyk a hlasy. Wzchopiw se s podlahy ubjral se po parkaně. Na zahradnjm pawlanu stála Gianetta, mauřenjnka a služka Eugeniina. Powzhlednauc dolů, poznala geg. »Signore Alexio!« zawolala naň důwěrná přjtelka s tagnostj, a sepnauc ruce patřila naň okem upřeným.

Než, sotwa zbýwalo Alšowi času obrátiti se po lahodném gegjm hlase, kterýž co známý zwuk geg wjtáwal k militce, — tu zašustj za njm kroky, osoba octne se u něho a gedno pohybnutj, okamžilé udeřenj a zmizenj byl děg gegj. Fioridono, skotácew se na zemi, zkřiknul.

(*Pokračowánj.*)

České diwadlo w Praze.

(Pokračowánj.)

Tjmto pogištěnjm wšednjch her českých (*respec.* předplacenjm) měl by nastati nowý oddjl w běhu nowého diwadla našeho. Nynj by měly weškeré sjly, z nichžto ústaw dle rozmanitého ústrogj swého záležj, nowě se napnauti — nynj by mělo ředitelstwo wšechnu péči na dobrý, zagjmawý repertoar, a herectwo wšechnu pjli na zdařilé prowedenj geho wynaložiti. Naděgemeť se také, že obě strany učinj, co negenom ke *cti* ale i k *prospěchu* celého ústawu powede.

My z našj strany budeme bedliwě kroky gegich pozorowati a wýsledky obapolného snaženj gegich neljčeně k wědomosti čtenářů našich přiwáděti. Prozatjm ale nechtjce we swých zpráwách přjlišnau mezeru učiniti, podáwáme stručný přehled poslednjho času prowozowaných her.

P. Kaška zwolil k swému prospěchu Klieperowu dramu: *Jan za chrta dán*, půwodně psanau we 3 gednánjch — na diwadle wšak prowozenau we čtyrech, gelikož skalnatá brloha Morany se swým rozmanitým ústrogjm proměnu nepřipauštj, gakowau se p. spisowateli předepsati ljbilo. Hra sama — za býwalé direkcj asi před 14 lety k hrobu donešená — zbudila weliké účastenstwj, a herci dobyli toho wečera hlučné pochwaly.

To bezpochyby pohnulo i p. Kolára, že tentýž kus na druhý týden k swé benefici wywolil. — Plný citů rozerwaných — wášniwý lowec, prchliwý otec, přjsný saudce a kagjcný hřjšnjk byl p. Grau; hrdá, tagným plamenem hořjcj, odwážliwá djwka byla p. Manetinská — a malebná we swé diwé zlosti byla Morana, panj Skalná. Také ostatnj přispěli k zdařilému prowedenj.

Z Klicperowých her prowozowala se geště weselohra: *Každý něco pro wlast.* Celá tato na dlauho rozložená, slabě zapředená hřjčka může se toliko dokonalým prowozenjm ljbiti — to pohřjchu! nemůžeme ale o našem představenj dne 2. dubna pronesti. Gediný trefný byl p. Grabinger (Mláto) a wšechny čtyry wdowy. Okolnosti diwadla našeho nepřipustily ale dokonalegšjho obsazenj a wywedenj. *Partes* (p. Krumlowský) byl při swé wděčné úloze k našemu podiwenj tak mdlý, že gsme onemocnělého pana Graua neradi pohřešowali. Též p. Ruber (sládek) a Kaška (mlynář) nemohli z rolj swých nic utwořiti. Welikau wadau w celé hře byla wšak také obtjž, gakowau p. Herbstowa w bogi s našjm gazykem wedla. —

(Dokončenj.)

DOMÁCJ KRONIKA.

Masopustnj auterek Táborčanů *). Kdo newiděl nowěj, gakým hlukem, gakau slávau Táboršťj masopustu s Bohem dáwagj. Hned zrána proletuge maškara sem tam auzké uličky, a gako něgaký hlasatel průwody maškarnj oznamuge. Negen okolnj wesničané a obywatelé bljzkých městysů četně na rynku se rozkládagj, nýbrž i z dalekých mjst zwědawj přigjžděgj. — Prwnj hodina odpolednj padne, a ze wšech stran maškary wylézagj; tu se žene heyno židů — kolikráte dosti otrhaných — s pytlemi; tu se druhdy tichý měšťan okamžikem proměňuge w černého kominjka; tu ramenatá hokynářka okolo kolowrátku s nafauknutým sklepnjkem polku tancuge; tam zase sáhowá newěsta swého třjcaulowého Kašpárka potichu pod deštnjkem, na němžto pro djry giž ani mjsta nenj, do korálečnjho krámku k židowce wede, atd. — Každý rok ale prowozuge měšťanstwo dobře uspořádaný wýstup, kterým se předešlé, mnohdy ohyzdné wýtwory zacloňugj. Letos nám bylo widěti přepadnutj Starotáborských od Žižky. Zpěwem se bawjcj, gásagjcj starotáboršťj měšťané, kteřj se na rynku usadili — škoda že gich bylo gen hrstka! — byli od bogowného Žižky, táhnaucjho w čele swých gedenácti Taboritů gezdeckých, pak swau dřewcemi, kosami, gežkami ozbrogenau pěšj rotau přepadnuti a rozplašeni. Známá wálečnj pjseň se hlučně rozléhala, a když zawzněly hlasy: »Toť gest Žižka, wůdce a řjditel náš!« pogal každého znalce našich děgin neobyčegný cit, kdyžto na brůně onoho strašliwého gednookého hrdinu spatřil, kterak ozbrogen gežkem, as 60 bogownjkům, opatřeným zbranj, geště z oněch časů pocházegjcj (genž se posud na radnjm domě uchowáwá) — rozkazy dáwal. Ačkoliw šat rytjřský Taboritu scela neznačil, předce roztomile wypadal! — A tak se wesele od nás odebral marnotratnjk masopust, zastrašen twářj škaredé středy. My ho wšickni zase radostně očekáwáme, genom ať s sebau giž nebere ony haufy ohyzdných židů; ať nám raděgi přiwede k potěšenj něgaké wýstupy z našj krásné historie. K—ý.

ZE SLOWENSKA. *Z Banské Bystřice. Čech na poli maďarském!* **) Že wšichni Slowáci maďarčině nepřjzniwi negsau, aniž gi nenáwidj, gak to sočiwj maďaršťj nowotáři plnými usty roztrubowali, nýbrž i raděgi na rozšjřenj a rozkwětu gegjm pracugj, mimo mnohých známých důkazů, gakož gsau: založené od Slowanů čjtacj maďarské společnosti; wedené mezi Slowany po maďarsku rozprawy, atd. atd. gen gediný, genž gsem neynowěgi zkusil, we známost uwedu. We sw. kr. městě Zw... kde před 3 roky slowenské diwadlo, od pauze slowenských obywatelů welmi četně nawštěwowano bylo, gda po ulici, slyšjm, an mě kdosi neobyčegným »*dicsértepék á Jesus Kristus*« z okologdaucjch školáků pozdrawuge. Cože? myslјm sobě, tak rychle pánowé tito starobylý swůg krog s nowým »*Kosut seke*« změniti mohli? wždyť to raucho starce ani nezdobj. — Když se mi to wšak wjcekráte přihodilo, zastawjm gednoho takowého Nowomaďara, an práwě po wypowěděném »*dicsértepék á Jesus Kristus*« malau swau, křečowitě stáhnutau hubinku, rozpauštěl. I šeptám se ho po maďarsku, odkad by byl? On wšak na sutěku, newjm, zdaliž mau osobau, při njžto předce wěru nic strašného nenj, aneb zwukem maďarčiny splašen: »*Gá geště wjc neznám, gen toto nás pan professor naučil*« odwece, zmizel. — Na to gsem se dowěděl, že před malým časem wywolený pan D. T., ředitel kostelnjho choru, genmž i professura I. třjdy připogená gest, rodilý to Čech tak o propagandu maďarskau horlj! Owšem může daufati, že mu, gak druhému Kölcseimu, welkoduchý národ maďarský pomnjk nesmrtelnosti postawj! Což ale máme smýšleti o mnozjch we Wacowě a ginde študugjcjch Morawanech a Češjch, geżto se za swau ljbeznau, krasozwukau, bohatau řeč mateřskau styďj? zdaliž i tito po hrstce maďarské nesmrtelnosti bažegj? — Ctěnj páni učitelowé! propagandu swau byste alespoň s náboženstwjm sacjnati neměli, pozdrawenj takowá se srdce pocházeti nemůže, aniž lidského ducha pozdwihuge. I okolo Března často cestowatele z ust lidu selského »*Laudetur Jesus Christus*« zarazj. K čemu to? byloby wěru přáti, aby se cizotám podobným wýhost dal, což i od mladšjch wychowawatelů a duchownjch pastýřů očekáwáme. — Ač i milowané Slowensko naše nepowolaných takowýchto maďarisantů dosti hogně w lůně swém chowá; ač i radostné časy pominuly, w nichž o něm i tyto listy *častěgi* potěšitelné zpráwy podáwaly, a nynj gen tu a tu gako něgaké oraculum se geden hlas ozwe, a pak zase na dlauho umlkne: předce by se welice mýlil myslјcj, že tak i duch národnj chładne. Roznětá gednau giskra lásky a wšjmawost swého ne tak snadno uchladne a zhyne; ona w hromadě dlauho tlj, a každým wětrem zářj swau šjřj. S radostj i my widjme, kterak w každém okolj s pokrokem w maďarčině také i mateřčina postupuge; kterak láska k této wždy nowá i nowá rozpaluge prsa, a tak plnj, co někdo řekl: Naučme se maďarsky, a zůstaňme Slowowé! — Ctenj kněh československých co den se množj; odbjránj kněh ochotněgi počjná, a tak, bernoláčinu w ustech, československčinu w knihách a w péře magjc, blahé wzágemnosti w náruč se pospjchá. Gen tisjcerá škoda a žel, že dobrého a wšem přjstupného slownjku nemáme. Klassického Jungmanna si každý, zwláště pak mladjkowé, naděge ta Sláwie! opatřiti nemohau; Tham ale potřebám newyhowuge. Protož w. p. Wác. Hanku, nebo kdo wůbec na této roli pracuge, na welikau tuto potřebu pozorna činjme, s prosbau, by gj co neydřjwe wyhowěti hleděl; wětšjho dobra se i nám Slowákům w nyněgšjm čase prokázati nemůže, než wydá-li se kapesnj slownjk w lewněgšj ceně. Celkem by se pak našim potřebám wyhowělo, kdyby aspoň neznáměgšjm slowům i latinské náswoslowj připogeno bylo.

J. P.

*) Rádi gsauce wždy po wůli p. zasilatelů rozmanitých zpráw, musjme gen prositi, aby zásilky swé tuze neodkládali, čjmž tyto wětšjm djlem wšj půwaby swé ztrácegj — ano mnohdy giž gako neplatné a newčasné odložiti se musegj. Red.

**) Přigjmagjce tento článeček, daufáme njm oswědčiti swau nestrannost. Mnohému bude snad odporný; ale nebude na škodu. Musjmeť se ze wšech stran seznati, a tak s úplným wědomjm sil a křehkostj swých k gednomu cjli pracowati. Red.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarších: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 31. *19. dubna 1843.* **10. r. běh.**

Arabesky.

2.

„Co sto bludných wěků hodlalo, zwrtne doba." — Či gak že to zpjwal náš podunagský slawjk, gehož prwnj zwuky zawznjwaly, když gsem ginošské srdce swětu otwjrati začjnal? — Sto wěků! U nás to ani nebylo sto wěků, co Prahu poněmčiti hodlalo? — gakýž tedy diw, že se tento aumysl také zwrtnul. Nebyla to sice gediná, wšjm ústrogjm otřásagjcj, elektrická rána, kteráž tuto změnu způsobila — ale mnohými, sebe slabšjmi ranami zkácj se i w ledwinách země zakotwený dub, a dwadcet let ge hezká řada.

Před dwadceti lety wypadalo to zde gináč. Nemysljm na proměny, gakowých se Praha prawým wykauzlowánjm spanilých i welikolepých budow, wyrownáwánjm weřegných mjst, zakládánjm rozmanitých procházek dočkala — ale mysljm na noworozenj, na ohniwý křest, na sesláni swatého ducha, kteréž od oněch časů tisjcileté hlawnj město na břehu wltawském potkalo.

O tagnostech domácjho žiwota zde mluwiti nemohu. Hustětkanau oponu u swatyně domácnosti nesmjm a také nechci odhrnowati. Wjm sice, že ge mnoho čtenářů, kteřj pepřené anebo maštěné anekdoty, nachytané za tichými záclonami saukromnosti, nad giné pochautky si libugj — ginák sice by se cizogazyčné literatury celými bibliotékami podobných snůšek honositi nemohly: — ale mne se wěc takowá wždy bolestně dotknula, a wýgewy skreslené u oltáře poswátné domácnosti a pak wystawené na weřegný trh lidské zwědawosti — ty gsem nemohl nikdy chwáliti.

Rád bych mluwil o weřegném pražském žiwotě. Gá se do něho uwrhnul — gá se dal praudem geho unesti — gestli wůbec žiwot pražský praudem lze nazwati. Lépe by mu snad predikat: Tiché gezero — slušelo. Gá se ohlédal bystrýma očima a pozorliwýma ušima. Gestli mne na wzdor mé bedliwosti a prawdychtiwosti něco oklamalo — za to nemohu, a dám se rád poučiti.

Z gedné strany zůstal weřegný žiwot w Praze od 20 let skoro bez proměny — to gest: nerozšjřil meznjky wlády swé a newyběhl za hranice procházek, hostinců, diwadla, koncertů a masopustu. Čas po čase odložil arci obnošený kabát a dal si přistřjhnauti nowěgšj, odhodil našpjněné rukawičky, dal se oholiti, wlasy načechrati, a časem i stánek swůg přenesl; ale kdo byl žiw se swětem a we swětě, pozná w něm hned starého známého. A on nenj tak zlý, tak nechutný, tak negapný a malomocný, gak by nám snad mnozj namluwiti chtěli; o nikoli! Třebas neměl, čjm se někteřj welikáni s panownickým domem wychlaubagj, má předce mnoho zdrawého, mnoho gadrného, mnoho — takowého, čjm se wyhlášené sjdla pololetnjch sněmů stawů zemských wykázati nemohau.

Z druhé strany ale stala se u weřegném žiwotě pražském změna weliká, potěšitelná, a úplný rozkwět prawé weřegnosti geště slibugjcj. Ugmul se w něm totiž, propukl a zmohl se žiwel národnj; zabřeskla w něm, rozhřála ho giskra šlechetného wlastenectwj — a z ohledu toho byly mi zde nesčjslné wýgewy zcela nowé.

A co ge při wšj této změně to neydůležitěgšj? — Za mých časů... ach, ti blaženj časowé zlatých snů a hrdětkaných zámyslů — wy gste [illegible]li také dnowé hněwiwého zatjnánj zubů a horkých gazykowých bogů! — tenkráte se nám stawěli pod nos lidé, s opowrženjm anebo s litostným úsměchem nás bodagjce, když gsme o národnjch důležitostech — to gest we wšj české skromnosti o zachowánj a zwelebenj mateřského gazyka mluwili. My byli tak tišj beránci, my nechali celý swět na pokogi, žádnému gsme se práwa ani

nedotkli — a gakého odporu museli gsme přestáti? Mne odnesl osud nepřjzniwý na 20 roků z řady pracownjků na roli dědičné — ale zůstali zde ginj a — sláwa gim! — prapor wjtězný chwěge se gim nad hlawau.

Mátefi arci geště nepřjzniwce a odpůrce; ale opowrženj a litostný ausměch zmizel. Oni widj sprawedliwé, šlechetné, mjruplné, obětowné počjnánj waše — widj geho spasitelné následky, a musegj, hluboko sáhnauce do srdce swého, o snaženj wašem zwolati:

Nenj marný, chlácholawý to mam,
Leda w mozku blázniwce zplozen. *Schiller.*

* * *

Mořský laupežnjk.

(Pokračowánj.)

Gianetta ledwa mohla uwěřiti smyslům swým. Rychlá postaupnost neobyčegných těchto udalostj takořka gi omráčila. A wšak neznámý gakýsi duch pobjzel gi k zrazenému ginochu. Sestaupiwši k němu shledala, že ležj toliko w omráčenj. Přehlednutj geho neštěstj a budaucjho nebezpečj utwořily w nj náhlý úmysl. Wezmauc ho do hebaunké swé náruče spěla s njm do malé, husté obory, kterauž lišil od welké zahrady njzký, dřewěný plot, a w njžto wzadu giž na neywyššjm konci stál památnjk. Tam položila mladého Siciliána. Sama odběhla od něho na několik okamženj.

Paolo, poněkud ukoneyšen lstj, genž se mu šťastně byla podařila, sešel třesaucjm-se krokem do parku. Péče o žiwot swého přjzniwce a ziskudárce naplňowala prsy geho nepokligem a úzkostj. Luna oswěcowala bleďaunkau zářj husté pořadj ohniwých pomorančů a citrýnů, gegichž lesknawým listjm pohybowal lehaunký mágowý zefjr. Byla to noc neylibostněgšj wlaského ponebj; než Paolo nepocjtil půwabu gegjho; geg znepokogowala nepřjtomnost pronásledowaného Alexia. — Wstaupiw do obory pohlédl k památnjku a uzřel tam ležjcjho mladjka.

»Tato poloha a twářenj, genž se gen podobá twářenj bezžiwému, neprozrazuge snad spanj?« mluwil do sebe a zůstal státi, chtěge se dočkati něgakého žiwot zgewugjcjho pohybnutj. Nagednau zaslechne w bljzké, wyschlé křowině podezřelé zašustěnj; bázliwý rozpak a kruté tušenj zmocnilo se duše geho.

Geště gednau zacjlj okem plným strachowitosti k nepohnutému Fioridonowi: tu widj před sebau we stjnu hustého, košatého kmene, gak se plazj po zemi cosi černého, beztwarného, podoby, gak se mu zdálo, owšem lidské, ale zpitwořené; dechem těžkým, gakby geg mělo wylaupnauti ze země, to zafaunělo, udušeným hlasem zakňučjc; dwé očj, swjtjcjch gako dwě hwězdy w šeru, upřelo se naň i probodagjcjm hledem wypátralo přjchozjho, než — gako wěrný pes, ostřjhage gměnj poručnjka i přjtele swého a poznaw nagednau přjchod geho, wztýčila se nynj tato podoba, a k služebnjkowi běžela gako upautaná laň — mladá Gianetta. Hluboké wzdechnutj swalilo gj z prsau skalnau tjži. »Strachoplodný twore!« lál Magnetti utjrage si pot s čela.

»Nechey slow, Paolo; Gianetta myslila činiti dobře,« wece zwučným hlasem černoška; »opatrugjc Eugenin poklad, chtěla gsem obětowati swé žiwobytj pro geho uchráněnj. Pogď.«

A oba spěchali k bjlé soše. Alše našli bez žiwobytj s krwawau ranau w hlawě, kterauž pečliwá Gianetta, gak gen w stawu byla obwázala.

Nastalo chwjli mutné mlčenj. Obadwa, pogati gsauce gednau myšlénkau, pohřjžili se w rozwažowánj welké pohromy, gižto utrpěl láskyhodný Sicilián.

Nagednau poskytlo se gim diwadlo neočekáwané.

Alexio prudce sebau trhna a skotácege se s powýšeného swého lože, wztekle a zuřiwě zařwal. Byl to snad aučin žhawé bolesti. Pak, sebraw se ze země, gako ljtý žiwočich s krwácegjcj ranau gedowatau hnal se letjcjm krokem ku zdi, genž ohražowala Genezzowu zahradu. Tuto wšak překážku dalšjho swého běhu neznamenal drjwe, až byl do nj zaslepeně wrazil, a gako lew, an se domcyšlj, že giž klikatými drápy popadá kořist, rozdrážďilau hlad a wztek geho, zařičel a s bauřliwau lakotnostj překotil mocně zjdku.

Paolo a Gianetta zkameněwše, nemohli ani kroku učiniti; pak zpamatowaw se služebnjk přikročil k němu, awšak on gednjm skokem, wydobytým křečowitau silau, přeletěl přes ni. Obě wěrné duše daly se u trnutj za njm.

Našli geg uchwácena, položiwa, zbawena smyslů zdrawých a přirozeně spořádaných, asi tisjc kroků odtud.

Šjlenost byl smutný geho osud.

(Dokončenj.)

České diwadlo w Praze.

(Dokončenj.)

I *Kytku* nám opět podali. Gestit to milostná hřjčka — gedna z neylepšjch pracj Klieperowých; požaduge wšak také autlého uchopenj a gemného s nj nakládánj; sice lahodné barwy na nj poumrau a libostné ljstky z nj oprchagj. Hlawnj dwě úlohy Wikoš a Liběna musegj býti w neylepšjch rukau. O Wikoši to pro tenkráte řjci nemůžeme. P. Hillowi nedostáwá se k podobným úlohám gemný, srdečný organ, gasnost mluwy a ono duševnj pogmutj a úplné wnořenj-se w pauhau přjrodu, bez něhož na utwářenj charakteru, gakož ge tento horský pacholjk, ani pomysliti nelze. Bylať to pro něg přetěžká úloha — i musel pod nj klesnauti. Ale arci, komu gi swěřiti? — Pro podobné role nenj mezi našimi herci *žádného* — aspoň se geště nikdo w okresu tom šťastně nezkusil. — I p. Forchheimowa (Liběna) nemohla se pokrokem hry dosti rozehřáti, a panj Hynkowá (Welena) — ačkoli ginak pogmutjm charakteru a pilnostj u geho dolíčowánj wšechnu chwálu zasluhuge — nemá k podobným osobám dosti hlasowých prostředků.

Před skrowninkým bohužel obecenstwem prowozowali se Macháčkowi *Ženichowé* dle opraweného wydánj. Hra se welmi ljbila, i geť co přáti, aby se záhy opět před hogněgšj obecenstwo w předplaccnj uwedla. Do té doby myšljme budau se moci p. hercowé wesměs úloh swých tak zmocniti, že nám (ginak arci welmi pěkné a plynné) werše rozprawy tak cinkawě do uši bjti nebudau. O prowozenj promluwjme podruhé. — Mimo to widěli gsme opakowané: *Zlé rozmary — Pantofel a kord — Hrůzy rozbrognictwj — Nalezence.*

Zpěwohra nepodala nám w poslednjch časech (gako by obecnau chorobau diwadla skljčena byla) krom opakowaného před prázdnými lawicemi *Wodaře*, nic giného nežli *Popelku*, a sice we prospěch p. *Köckertowy*. Ljbezné toto djlo staršjho mistra francauského bylo žiwě přigato.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. *Hudebnj wečernj wyraženj pana Jos. Prokše.* Gako w předešlých letech uspořádal p. Prokš také w letošnjm postě řadu wečernjch wyraženj hudebnjch, které se 12., 19., 26. března a 2. dubna držely, a při kterých učenci čestně známého ústawu weřegné známky swého hudebnjho wzdělánj a pilnosti swé dali. Wůbec podotknauti musjme, že při prowozowánj znamenitau čistotu, ráznost, gistotu a promyšlenau hru naskrze gsme pozorowali. To zwláště platj o prwnjm z těchto wyraženj, w kterem se Beethovena 2. symphonie welmi mistrně prowozowala. Předewšjm ale slušno se zmjniti o poslednjm, které se wjce koncertu podobalo. Mimo welmi čistě hranau uwerturu k Spohrowu Faustu slyšeli gsme presto od Mendelsohna-Bartholdyho od Jana Kunze welmi hbitě a gasně prowozowané. Slečna Kolářowa hrala fantasii od Kalkbrennera s welkau pochwalau. Nadaný J. Richter přiwedl obecenstwo takořka u wytrženj hranjm Chopinowy polonézy a Thalbergowy romance. On wzbuzuge welmi krásnau naděgi; hra geho ge gasná a plná duše. Čestně známá pianistka Emma Finkowa rozmnožila swau powěst přednášenjm Henseltowy pjsně milostné a tarantelly od Döhlera. Ku konci gsme slyšeli quatuor brillant pro 4 fortepiana od Černého, přednešené slečnau Ryšawau, Finkowau, Schützowau, Tetzelowau s podiwu hodnau něžnostj a ráznau spráwnostj. Mimo podotknuté geště slušno gmenowati slečny: Řehořowu, Nowákowu, Wáwrowu, Hanišowu, a učence: Horna, Jeitelesa a Preisa, kteřj giž w předešlých wyraženjch swé znamenité schopnosti a pokroky ke cti powěstného ústawu progewili.

Michal.

Po 3 minulé neděle měli gsme zde neobyčegnau posud u nás zábawu, kteráž kdyby účinliwěgi byla do obecenstwa sáhla, počátkem nowé doby duševnjho žiwota býti mohla. P. *Uffo Horn* držel totiž s wysokým powolenjm we prospěch ústawu pro slepce a chudého domu šestero čtenj »über das deutsche Lied.« P. Horn umj pěkně mluwiti, a wywinowal tedy náhledy swé o tomto bohatém předmětu žiwě a dogjmawě — škoda gen, že před malým obecenstwem.

Málo které diwadlo bude se moci takowau rozmanitostj, co do gazyků, wykázati, gako nowé p. Stögrowo. Wedle české činohry, české zpěwohry a německé frašky podalo nynj též wlaskau operu » *Wězenj Edinburské* « — a po welkonocjch poskytne i 10 her francauských od společnosti p. *Trouilleta*, přicházegjcjho práwě z Wjdně.

Letošnj wystawenj uměleckých děl (zawedené nynj na každý rok) započalo se w ponděljí dne 17. dubna. Pan hrabě Clam-Gallas propůgčil k tomu cjli welikolepé a pohodlné sjně w nádherném palácu swém.

Z Poličky. Wzpomenutj na prázdniny r. 1842. Od té doby, co p. Dr. Eiselt swůg mjstopis wydal, ozdobněgšj gest *Polička*, král. wěnné město w Chrudimsku. Náměstj se čtyrmi hlawnjmi ulicemi nowě dlážděno a kanály, gako w něgakém hlawněgšjm městě, opatřeno. Zwláště pozoru hodna gest hlawnj škola, kteráž od děkanstwj, kdež pauze djwčj gest, oddělena, a bljže náměstj ze starého štiftu za wjce než 16.000 zl. střjbra přestawena, r. 1841 d. 19. zářj na den narozenin Gegj Majest. Cjsařowny a Králowny od králowéhradeckého p. biskupa poswěcena gest. Od r. škol. 1842 uwedeni gsau zde střjdagjcj se učitelé w 4 třjdách; w prwnj a druhé třjdě na mluwu wlastenskau se ohléd běře. W témž stawenj nacházj se i nowě připrawené diwadlo, w kterémž se trogė lóže, 54 zawřených, gako w Praze sčjslených sedadel a dwoge pozemj spatřuge; opona obsahuge wyobrazenj celého města. Dáwáni tu: »Pašerowé« a na den narozenin Gegj Majest. Cjsařowny a Králowny krom německého kusu: »Die deutsche Hausfrau« také i »Přjtel w nauzi,« w českém gazyku. We hrách wlastenských se zde pokračuge. — Spogenj s Brnem a Prahau má

město dostawujkem, kterýž odtud za 25 hodin do Prahy docházjwá. **Jos. Michl.**

Ze Sedlčan. Gaké obliby naše ochotnické diwadlo u zdegšjho obecenstwa docházj a gak w tomto přjpadu gmenowitě zaslaužilému našemu p. direktoru, J. Saukupowi, powděčni býti musjme: wyswjtá z toho, že od prwnj hry (o které zpráwa giž podána byla) postaupně několik geště podobných zábaw se nám dostalo. Tak se dne 19. břez. hrála *»Kauzelnice Sidonie«*, truchlohra w 4 gednánjch z Zschokke, přeložena od Štěpánka, kterážu četného shromážděnj wšeobecné pochwaly a spokogenosti došla. Slušno podotknauti: že si panj Friedrichowá (Jolanta), p. Saukup (Cintio) a p. Koňák pěknau hrau zwláštnj zásluhy o zdařilé wywedenj celého kusu wydobyli, a že ne méně i panna Ungerowa a p. Němeček k zdárnému celku přispěli. — S podobným prospěchem dáwala se dne 2. dubna: *»Kauzedlná pjšťala«*, půwodnj fraška we 2 ged. od J. Rettiga, a Štěpánkowo: *»Kyž bych se byl neoženil«* kde pochwalně wynikly panny: Chmataljkowa, Johanna z Klemmeru a p. Bohdal. — Těšjme se, že nás podnikawj audowé tohoto hereckého a wlastenského spolku w krátce i častěgi rozkošnau takowauto podjwanau překwapj, čjmž i gistě wšeobecné zdegšj žádosti wyhowj. **B.**

Z HOLOMAUCE. Klicperůw *Diwotworný klobauk* zdařilým prowedenjm dne 19. března takowé obliby w obecenstwu došel, že ředitelstwo se widělo pohnuto dáti geg na mnohostrannau žádost 2. dubna po druhé. Dům byl opět plný a wýsledek hry týž co poneyprw. Pan Rosa (Koliáš) mezi děgem a wšickni přispjwagjcj členowé ku konci wywolánjm wyznamenáni gsau. Napřed prowozowána gest německá fraška: »Třešně« a přednášeny zpěwy wlastenského skladatele, pana *Ludwjka rytjře z Dietrichů*: *Pjseň Morawanů*, od zboru mužů, a Jablonského: *Náwrat milého*, od panny *Endrowé*. Oba zpěwy pro wýtečnost hudby a umělecké přednešenj se wšeobecnau pochwalau gsau přigaty, zláště ale srdcegemná, prawě slowanská arie druhá. Panna Endrowá, bywši hlučným tleskánjm wybjdnuta, poslednj sloku opakowala. Gako předešle tištěn gest i tenkrát text zpěwu a rozdán mezi obecenstwo. — Nemůžeme opominauti, wzdáti slušné djky wšem údům za laskawé spoluúčinkowánj, wýslowně pak panu rytjři z Dietrichů za ochotnost, s kterau negen pjsně gmenowané*) zpěwnými učinil, nýbrž opatřiw ge ladným průwodem pro celý orchester, tak wýborného gich prowedenj na diwadle půwodem byl. Kogjme se naděgj, že důkladně wzdělaný pan skladatel i na budaucno ku zwelebenj zpěwu wlastenského nowými plody hogných wloh swých přispjwati neustane. Geho rozmanité, djlem weřegně, djlem saukromě prowozowané djla hudebnj (gmenugeme toliko geho loweckau symfonii, krásnau mši pro wenkowské kostely a mnohé čtwerozpěwy) a geho zaljbenj we zpěwu národnjm gsau nám rukogemstwjm, že obdržew přjhodných textů, i wětšjmi, zagisté welmi žádaucjmi skladbami pro diwadlo nás obdařj. **A. W.**

*) Wygdau obě krom čtyr giných pro fortepiano a kytaru w kamenotisku.

Z WJDNĚ. Gakož nedáwno w Praze, uspořádalo i zde několik urozenců rytjřskau gjzdu čili karusel w prostranné gjzdárně cjsařské, kterážnemálo wzbuzowala zwědawost a obdiwu obecenstwa. Prwnj gjzda prowozowala se d. 1. dubna k poctě G. C. Majestátů a neywyššjho dworu, druhá a třetj k prospěchu dobročinných ústawů. Při prwnjm předstawenj nebylo tedy možno býti přjtomným; při druhém a třetjm bylo ale každému za plat wkročiti wolno. Podjwánj bylo krásné; statečné postawy a obratnost 20ti urozenců w starobylé rytjřské oděwy oblečených a na wýborném koňstwu pewně usedlých — krása a sličnost tolikéž wysokorozených pánů, neybohatšjm, drahými kameny a perlami se skwaucjm rauchem ozdobených — záře nesčjslných swětel, gimiž welikánská gjzdárna ten wečer oswětlena byla — wýborná hudba dwau wogenských pluků, kteráž ustawičně se střjdagjc gedna druhau umělostj chtěla překonati — konečně samo obecenstwo, sestáwagjcj z osob neyznamenitěgšjch, w čele magjc milostiwého mocnáře — wšechno to wespolek způsobilo podjwánj neobyčegné, nad mjru přjgemné a zagisté památné každému, kdokoli toho očitým byl swědkem. My se tjm wjce z úplného zdařenj těšili, an znamenitau částj wznešených gezdců, totiž knjžetem z Lobkowic, z Auersperků a Claryho, hrabětem z Harrachu, a hrabaty z Kolowratu a z Chotkowa dle rodu nebo sjdla co swými kragany honositi se můžeme, a podobně i několik spoluaučinkugjcjch wznešených panj z neywyššjho urozenstwa českého gsme widěli. — — *

Zpráwy o hlučných slawnostech, které tyto dni w residencj držány byly k poctě Geho C. W. rekowného arciknjžete Karla, a při nichž od šlechty české s radostnau ochotnostj aučinkowáno, netřeba wám obšjrně podáwati; powěst o nich bezpochyby wás giž došla a zpráwy dokonalegšj, než bych gá podati byl mocen. Nebude wám ale newděk doweděti se o saukromné zábawě, gižto Gegj Oswjc. hraběnka Anna z Harrachů, rozená kněžna z Lobkowic, ke gmenowinám Oswjc. manžela dne 2. dubna uspořádala. Wywolena k tomu Klicperowa na dwě gednánj rozdělená fraška »Rohowjn Čtwerrohý«, kteréž dogista geště nikdy se nenahodilo, w residencj, takowými herci a před takowým obecenstwem předstawenu býti; nenj-li to dokonce prwnj hra česká, která se we Wjdni kdy prowozowala. Urozenj herci totiž byli krom pánů Jana i Alfreda hrabat z Harrachů, pan hrabě Rudolf Kinský a knjžata Moric i Gjřj z Lobkowic, Adolf ze Schwarzenberku, též Alexander ze Schönburku. Obecenstwo sestáwalo mimo osw. rodinu domácjho pána wětšjm djlem se přjbuzných pánů ochotnjků, z přebýwagjcjch we Wjdni českých rodin a giných z neywyššjho urozenstwa. Žiwé se gewilo účastenstwj wšech přjtomných u roztomilém počjnánj ušlechtilé mládeže we staroslawném národnjm gazyku. Gmenowitě potěšitelné bylo podjwánj, gakau oblibu wysoké panj této společnosti na ljbezných zwukách našj mateřčiny proukazowaly, o njžto wesměs saudily, že k takowýmto zábawám zcela se hodj. Hra sama w sobě tak zdařile se prowedla, žebychom rádi se o nj šjře pronesli, kdyby slawnost tato štjtem domácnosti nebyla zastřena. — Při této přjležitosti nemůžeme tagiti, gaký nedůstatek w české literatuře geště se nacházj ohledem menšjch dramatických her, které by se hodily pro mládež, zwláště k přjpadnostem, gako nahoře oznámená, a gak by se nad mjru zawděčil rodičům a dětem, kdo by tomu nedostatku wyhowěti a o zdařilé práce toho druhu pokusiti se chtěl. * *

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 32. *22. dubna 1843.* 10. r. běh.

Wýjew citů po uzdrawení-se

Jeho C. K. Wýsosti, Nejoswícenějšího Arciknížete

FRANTIŠKA KARLA.

Jako matka běduje pro syna swého,
An se mořem wrací z kraje dalekého,
Když diwoká bauře, ze wšech zuřic stran,
Strach a zkázu z tisícerých sype bran

Na loď ztříštěnau, sem tam se zmítající,
Na níž matka s břehu hledíc zaufající
O pomoc i zem i nebe zaklíná,
A wšak sám jen Bůh jest pomoc jediná:

Takto tesknilo jest wěrné Čechů plémě,
Když po weškerých končinách naší země
Letěla na orlích křídlech smutná wěsť,
Že chorobau drahý *Kníže* sklíčen jest!

Tisícero srdcí bylo zarmauceno,
Tisícero hlasů lásky projeweno,
A hle, slitowalť se na nebesích Pán,
A syn našich králů jest nám zachowán!

W hradu císařském, kde nad manželem bděla
Drahá choť w postawě strážného anděla,
Kde se kryl hluboký, tajný žel a stesk,
Zňal se útěchy blažící swit a blesk!

A hned každé srdce nowé blaho cítí,
Paprslek útěchy ze wšech očí swítí,
Plesalť radostí náš milowaný *Král*,
Že *Mu* Bůh dobrého bratra nazpět dal!

Tu se miliony wznáší w nebe díků
Z wděčných srdcí k Hospodinu slitowníku,
A po těžké, dolehliwé žalosti
Swětí weškerá wlast swátek radosti:

»Zdráw buď drahý *Kníže!* w rodu swého lůnu
Slowanům jsa štítem, nadějí jsa trůnu,
Láskau národůw oblažen synowských,
Swědkem buď a twůrcem činů králowských!«

Jan P. Kaubek,
c. k. professor řeči a literatury české
na wysokých školách pražských.

Mořský laupežnjk.

(*Dokončenj.*)

3.

Sedm roků uplynulo w oceán wěčnosti. Osmého gara swjtal mágowý den. Duch proměn časných spočinul gako powždy, nad lhůtau tauto, a gméno a prostopášnosti laupežnjka, ondy nenáwiděného Fioridona, uhasly na polo a snad i dokonce w paměti lidské přjwalem děgů a bezpočetných přjpadnostj giných. Žiwě wšak panowala památka geho w mjstě gednom.

W blazinci města Neapole, w úzké, ztemnělé gizbě dozorcowě, stál kmet. Dlauhé a šedé geho wlasy plauly mu kol spánků bledotau potažených a wysmahlých ljcj; ruce měl ku kljnu sepiaty, uhaslé oko geho zhljželo mrtwě malým oknem do prostoru domownjho.

»Kagicnost a modlitba gsau hwězdy, gež wodj žitj twé giž sedm let — nechať nikdy neuhasnau!« pozašeptal po něgaké chwjli, obrátiw zrak swůg za sebe do kauta.

Tam klečel muž, zabrán do modlitby. Černé bylo raucho geho na znamenj utrpenj, kořenj se a žalu; snědé wlasy própletl mu čas šediwinami, nepořádek byl zřjti w obogjm; twář, gižto wloženu měl na sepnuté ruce, nebylo lze zočiti, celé wšak tělo, gakby rowněž pohřjženo bylo s dušj we zbožné rozgjmánj, odpočjwalo w bezžiwé nepohnutosti.

»Byl gsi dnes u Alexia?« táže se, znenáhla wstaw, s wýrazem pokory a nemocného wnitra.

»Nesměl gsem;« wece dozorce. »Giž několik dnj ge w stawu rozsudném. Zdrawá mysl geg očekáwá, kteréž také, gak se ubezpečuge, bude opět účasten.«

»Bude?« zwolá hlasitěgi onen a gat gsa wraucným plesem, stiskl starce na prsa swá. »Welká a ragská gesti to pro mne spása, můg Carlo — než, welkost a rágskost gegj mě pohřbj!«

Neznámá osoba přistaupila k oknu.

»Carlo,« prawj, »swit dnešnjho dne ge našemu Alexiu rozbřesknutj w řjši rozumu, kteráž byla temná sedmiletým šjlenstwjm.«

Zpráwau překonáni oněměli oba mužowé.

Carlo wložiw prawici na zbrázděné čelo hleděl nepohnutě do země, gakby w nj zpytowal prawdiwost zpráwy geho; úzkostně uchytil ho druhý za rameno. Gegich twářnost a postawa byl wýraz, hodný štětce uměleckého.

Přišlec, pozoruge tento wýgew a chtěge ponechati ge w poklidu utěšitelném, tiše se odstraňowal.

»Magnetti!« zawolá naň náhle dozorce; »kam gdete?«

»Do ulice Toledo.«

Kam?«

»Do domu, genž náležel ondy bohatému Genezzowi—«

»Rozumjm,« skončil starý Carlo, a po několika okamženjch ubjral se do prwnjho poschodj do komnaty Alexia Fioridona. — Wešel.

Nešťastný Sicilian, patrný to obraz osudem rozerwané duše a trapnými nápastmi zbodaného těla, stál zde, opřen gsa o židli, w nepohnutelném zakořeněnj co bezžiwotná, křemelowá stěna wěčně-mrtwého skaliska. Bledá twář dáwala w gewo brázdu pracné bjdy, hluboko zaťaté pohromy a klatby nemilosrdného losu. Plamenné druhdy oko neswjtalo bugarau lesknostj; bylo umdlelo, zhaslo, zamřelo, giskra geho černoty značila ondy garau a chrabrau mužnost; nynj mdlý zrak geho, mage do se litost a pokoru, zaryl se zmalatněle do blankytu nebes, hledage snad w něm nepochopitelné swé prowiněnj a čta w geho wýši přjčiny swého stawu.

Tichá, mlčenliwá panowala doba.

Lékař, genž byl wešedšjho Carla uzřel, kážage mu ticho, přikročil k němu.

»Okamženj přišlo, gděte pro něg,« welel mu šeptmo, a dozorce odebral se do swého přjbytku nazpět.

Nynj gakby několika myšlénkami byl pochopil a wypočtl dlauhé swé neštěstj a řady w něm zběhlých wěcj, sklopil Alexio zemdleně hlawu do dlanj a měkké geho srdce rozlilo se w lahodný pláč. Každá kanaucj slza odgala mu břjmě těžkého bolu, genžto žhawě přiléhalo na prsa geho, každá slza byla žiwotu geho perla zdrawj.

Zašustěnj geg powzbudilo. Obrátiw se ke dweřjm, zočil starce opjragjcjho-se o plece Carlowy. Gako we snách pohljžel naň geho zrak, newěře skutečnosti; kolena se mu chwěly, tělo sláblo, ramena klesaly a s wolánjm »synu« sklesnul na zemi.

Aleš pogal do swých loktů otce Fioridona, kteréhož byl přiwedl šediwý Carlo.

»Wyřkni slowo odpuštěnj a milosrdenstwj, gež mi hogicjmi domluwami proukázal wěrný Carlo — wyrůstá mně k blaženosti!« úpěl kagicný laupežnjk mořský, a Alexio zuljbal wráskowité geho čelo.

Powstala chwjle neporušeného mlčenj a napotom wzágemného wyswětlowánj.

»Ukryliť gsme se s Fioridonem před celým swětem« končil Carel, »a žili několik mil od Neapole w obcowánj trapném a nuzném. Zpráwa o nowém neštěstj wašem byla newýslowně ukrutná dwěma srdcjm dosti giž snjženým. Dopjdiw se zdegšjho dozorstwj, byl gsem donucen swěřiti se mužowi tomuto —« ukázal na lékaře — »genž pospolitě pracowal o duševnj spasenj wašeho otce co šlechetnjk newlidštěgšj.«

Mladý Fioridono stiskl lékaři ruku z wraucné wděčnosti.

»A Theodore ?« táže se tentýž s wýrazem truchliwé duše.

»Korábnictwj páně Genezzowo a giné nepřjzniwé záležitosti,« wece dozorce, »odradilo geg od swazku —«

»Weliká přjpusto! — Eugenie ge — ?«

»Swobodna a — osiřelá.«

W tom se otewrau dwéře a Alexiu chwátá w lokty *Donna Eugenie Genezza.*

Za nj kráčela černá Gianetta.

J. Řeznjček.

NĚCO PRO ZWLÁŠTNJ POCHAUTKU.

Následný článeček měl wlastně mezi *ohňňky a paleáty* padnauti. Wědauce ale, že z něho nic gadrného a žrnatého newypadne, kdyby i mezi cepy upadl, podáwáme geg čtenářům našim gen u wěrném překladu, té gsauce naděge, že mu i beze wšech wýkladů a wyswětliwek porozuměgj.

Dowolili gsme si toliko některá neyhlawněgšj mjsta prostrkati a malými znamýnkami opatřiti, aby na nich oko se wšjm rozmyslem, gakowý gich hluboká prawda požaduge, utkwělo!!

Nacházelť se nedáwno we známém německém časopise Z. f. d. e. W., a oswědčil zase gedenkráte, gak neprawé, gednostranné, přewrácené, nesprawedliwé saudy o wěcech našich, a Slowanstwu wůbec, i z wybraušeněgšjch a wygasnělegšjch hlaw wycházegj. Prawý nesmysl řádků těchto ležj tak na gewu, že k obhágenj a očištěnj našj strany ani toho neymenšjho wywracowánj nepotřebugj; onyť chowagj smrt swau samy w sobě.

Giným ohledem podobá se celá ta wěc nowé Don-Quixotiadě, a kdyby sem tam gakási zakořenělá kyselost tak tuze neprobleskowala, bylibychme w skutku myslili, že si p. spisowatel na časowých poměrech založenau mistifikacj se swými kragany žertjk prowedl. Dle konečné horliwosti geho nedá se ale takto sauditi — a takž tedy musjme toto znamenité pogednánjčko za wyznánj wjry geho powažowati a — ubohého litowati.

Pyslyšme giž k wyražení swému, gak se dáwá slyšeti:

Nyněgšj Slowanstwj dáwá našj nowě zbuzené národnosti (německé) poučenj, genžto přede wšjm w tom záležj, gak mnoho času nám býwá potřebj, máme-li z něčeho poučenj čerpati a wyslowiti. Může-li se horliwá wlastenecká mysl tomu neprotiwiti, an se w *srdci německé wlasti,* w *Čechách,* (!) německé řeči a mrawům důrazně *wálka wypowjdá* (?), ano i skutečně proti řeči a způsobům německým boguge? Prázdné rozumowánj! — Národnost slowanskau gest nám ctjti, kde bez škody našj národnosti swau platnost žádá, ale proti tomuto sháněnj Slowanů *w středišti Německa,* k našj škodě, gsme powinni rukama i nohama powstati. Wšecko wzdělánj w Čechách gest německé, wšickni wzdělanj obywatelé buď rodem, buď wzdělánjm Němci, ba i *celý staw wlastnjků země,* staw panský, gehožto wlastnictwj při tom k wšeobecnému prospěchu w pochybnost upadá, weškerá šlechta gest německé panstwo, německá šlechta. (!?!) Má-li se tu pogednau od starého práwa wjtězowa, od práwa wjtězné wzdělanosti upustiti? — a sice upustiti gen pro něgaký sen o Slowanstwj, genžtoby nám bylo na zkázu, kdyby bylo wjce nežli sen? Nenj-li to přepiatá wzdělanost, takowému aučeli k wůli oběti klásti?

Traufagj-li si Thunowé, Šlikowé, Nosticowé, Schwarzenberkowé, Wladšteinowé, Fürstenberkowé, Wurmbrandowé, Althanowé a gakkoliw ta panská gména zněgj — traufagj-li (!) si oni u swých předků zodpowjdati, že chtěgj Češi býti a Čechy zůstati: předce nám to nelze zodpowjdati, an widjme, gak se nám giž *poněmčená* (?) země beze wšeho odporu opět *odcizuge.*

..... Nenjť nám gen zastáwati těch několik tisjc Němců w Čechách, gimžto se wlast odcizuge, nýbrž nám gest také hágiti celost německé řjše, byťby se i na ten čas genom pauhau widinau býti zdála. Zisk slowanské wzdělanosti gest něco negistého, a byťby i nebylo, *my nechceme tuto wzdělanost mezi námi.* (!!! To ge punctum puncti !!!) Ztráta této země pro německau wzdělanost gest však w těchto okolnostech welmi gistá. Neb cokoliw se i w počeštěných Čechách s usmjwawým showjwánjm mluwj o dalšjm podjlu w záležitostech německého swěta, gest wše genom prázdná aneb klamná průpowěd!

Dwěma pánům slaužiti nelze, a národnost zaugjmá celého člowěka. Nás čeká gen ohromná, bolestná ztráta, a proto *budiž úlohau našj odhodlaně bogowati* (!) proti odcizowánj země, *která náležj Němcům.* (?) Gsme-li zde u prostřed swé wlasti tak samowražditelně snášenliwi, což pak nám zbyde pro naše bratry w Uhřjch a Sedmihradsku, genžto z mnohem důležitěgšjch ohledů německé swé národnosti magj býti zbaweni, a proti nimž německé tiskárny literárnjch pomůcek podáwagj? Co w Čechách trpjme, musili bychom w Uhřjch welebiti....

.... Pročež co neywřelegi žádám německé časopisectwo, aby tento předmět důrazně pogednáwalo.«

Kdyby se samého článku *chorá a přepiatá* mysl spisowatelowa newyswjtala — snad bychom předce odpowěděli; tak ale welemaudrému dopisowateli připomjnáme gen Göthowa slowa:

Laß Neid und Mißgunst sich verzehren,
Das Gute werden sie nicht wehren.
Denn Gott sey Dank! es ist ein alter Brauch:
So weit die Sonne scheint, so weit erwärmt sie auch.

B. L.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. *Třetj kwarteto p. Mildnera.* Prwnj čjslo bylo Haydenowo kwarteto (C—dur). Kdykoliw se oznamuge gméno tohoto muže, těšjm se na gasné twáře mnohých ošediwělých starců, kteřj až do neywyššjho stářj nepřestáwagj čerpati newýslownau potěchu z čistě hudebnjho zdroge Haydenowa, kogjce se gaksi blahau předtuchau nepominutelnosti wýtworů duchowých. Kwarteto Mozartowo twořilo (G—dur) druhé čjslo téhož wečera. W nemalém napnutj očekáwalo shromážděnj letošnj nowinku, totiž kwinteto od Veita (C—moll), posud w rukopisu. Nemage na mysli hlauběgi rozbjrati pěknau tu práci, wyznám gen upřjmně, gak na mne působila. Mám za to, že tjm skladatel označil přechod k wyššjmu wywinu ducha swého, což z každé části wyswjtá, ačkoli se tu ona sebranost, onen srostlý celek w úplné dokonalosti nenacházj. Uwod ge náramný, mocně kráčegjcj a slibuge mnoho. W skercu ge newýslowná wábnost a půwodnost. Dáwno giž neowanul mne duch slowanského zpěwu takau swěžostj, gako z této části. W nj spočjwá důkaz, že by Veit mohl položiti základ k wywinowánj-se hudby národnj. Tak cjtil gsem gednjm rázem při pjsni »Gezdec před bogem«, tak i při skercu. Obecenstwo žádalo opakowánj, což se málo kdy stáwá. W adadžu dogjmá posluchače hned w prwnjch taktech, a zmocniw se ho, neupauštj, dokawad neskončj, tak že se ani oddechu nedostáwá. Beze wšj rozwláčnosti končj záwěrek znamenitau skladbu tu rázně—gen snad trochu úsečně. Pěkně dokončili umělci naši druhý kwartetnj okruh, dokázawše patrně, že spolek ten stalau-se proměnau nazpět necauwnul, alebrž dokonalegi se wywinul; přáli bychom, aby gednosworně sdružiwše se, potrwali při sobě a w budaucjm adwentě opět k přjgemným zábawám nás pozwali. **R.**

Akademie gednoty hudebnjch umělců ku podporowánj swých wdow a sirotků. Wywoleno tento rok oratorium slawného mistra, doktora w hudbě, Ludwjka Spohra. Gest to djlo krásnau hudebnj malbau, gemným hlubokým citem a wšak na slušném mjstě i překwapugjcj sjlau wýtečné. Gsauť owšem i některá mjsta, kde by poněkud wětšj swěžost žádaucj byla — a některá, w nichž se nám od slohu cjrkewnjho odchylowati a k diwadelnjmu se bljžiti zdá; než to wše gsau wěci tak nepatrné, že w pohledu na tolikerau krásu celku zmizj; můžeť se oratorium to s neywýtečněgšjmi toho druhu wýtwory w gednu řadu postawiti a pogistilo by skladateli swému palmu nesmrtelnosti, kdyby nás byl i Faustem a Jessondau neobdařil. I prowozenj bylo mistrowského djla dostogno. — Zřjdka kdy se udá přjteli hudby, aby tak mnoho a tak wýborných sil k řádnému wywedenj tak krásné skladby sworně se-přičiňugjcjch pospolu spatřil. Byly tu dwa neywýtečněgšj pražské orkestry, konserwatornj a diwadelnj, a nadto geště mnozj z neywýtečněgšjch umělců a ochotnjků, gichž hudby milowná stolice česká chowá. — Chory byly z ceciliánské akademie a některých kostelů, k nimž se také geště ginj z ochoty byli přitowaryšily. Wšech prowozugjcjch bylo přes dwě stě. Sola byla w rukau neywýtečněgšjch zpěwáků diwadelnjch i dilletantů. Hlas Marie zpjwala slečna Makasy-owa krásným, ohebným, čerstwým mladým hlasem, a přednášela s citem a žiwostj. — Náležjť tu owšem čásť našich djků za tak krásný wýtwor mistrynj gegj, milé našj panj Podhorské, genž byla toho dne w oratorium ostatnj sopranowé hlasy na se wzala a krásně zpjwala — a tak můžeme řjci, že slawná pěwkyně toho dne dwakráte wjtězoslawila, gednau sama sebau a pak žačkau swau. Slečna Müllerowa má, ač ne přjliš silný, ale přjgemný altowý hlas a přispěla zlášťě w krásném tercetě s p. Podhorskau a p. Makasy-owau k zdárnému celku. Pan Mayer zpjwal hlas Ježjše; gest to úloha neweliká sice a wšak od skladatele nebeskau krásau a lahodau opatřena; lepšjm rukaum nemohla swěřena býti; páně Mayerůw hlas hodil se neylépe pro krásný úkol ten — a on geg zpjwal, že geg přede wšemi chwáliti musjme. Pan Eminger zpjwal part swůg (Jana) welmi šetrně, a zlášťě we swých rečitách welmi chwalitebně a wýrazně si počjnal. Z basů zasluhuge zlášťě pan Strakatý wšecku chwálu, známoť wůbec, gak wýtečným on w cjrkewnjm zpěwu býwá, a we přednášenj zlášťě gemných mjst bude stjžj gemu rowného nalezti. — To i tenkráte dokázal; — přednášel pak arii Petrowu zlášťě mistrně a zpjwal též part Timothea, gegž byl za p. Vogla na krátce přegal. Ostatnj zpěwáci p. Siebeck, Štěpán, Schüttky, Brava a p. Wanček wšickni zdárně a statečně úlohy swé odbýwali. Solo na harfě hrála slečna Claudiusowa welmi zdárně, rowněž gako pan Mildner swé solo na hausle. Též p. p. professorowé Janatka a Bühnert swá sola řádně prowedli. Chory šly nad obyčeg zdařile a rázně, čehož zásluha ředitelům cecilianské gednoty, zlášťě pak také p. Skraupowi mladšjmu slušj, kterýž se, gak gsme doslechli, welkau pilnostj študowánj gich přičinil a při prowozenj samém staršjmu p. Škraupowi w řjzenj nápomocným byl. Tento, co kapelnj mistr diwadelnj a nynj spolu prozatimnj ředitel konserwatoria, dirigowal toho wečera mocný orkestr a slušno mu přede wšemi djky a chwálu wzdáti, že se obezřetným wedenjm zkaušek a pozorným i pokogným dirigowánjm orkestru o krásné wywedenj celku tak dobře postaral. **s.**

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 33. ***26. dubna 1843.*** **10. r. běh.**

Zlomek ze Shakespearowy truchlohry:

Romeo a Julie.

(Swit měsjce; zahrada Kapuletowa.)

Romeo

(wystaupiw na bradbu spustj se do zahrady.)

Smĕge se gjzwám, kdo gich nepoznal.

(Julie se nahoře u okna obgewj.)

Wšak ticho! záře oknem proswjtá.
Toť wýchod — Julie pak sluncem gest! — —
O wzegdi, slunce, a tam lunu zmař,
Genž chorawá giž bledne záwistj,
Že, služka gegj, gsi předc krásněgšj.
Nechtěgž gj slaužit, an ti záwidj. —
O božská wládkyně! o drahá má!
Kéž by milostná znala, že *tjm* gest!
Mluwj, ač nic neprawj; — což na tom?
Wždyť oko howořj, gáť odpowjm.
Wšak smělý gsem; *mněť* ono nemluwj.
Hle, gak pod ljčko klade ručku swau!
Kéž bych co rukawička ruky té
Twář ljbal!

Julie (pro sebe).

Běda!

Romeo.

Slyš, gak rozprávj!
O promluw geště, krásný angeli,
Neb nad mau hlawau skwjš se w noci teď,
Gak okřjdlený posel nebeský
Zgewem udiwenému pohledu
Smrtnjkůw, genžto na znak padagj,
By zřeli, kterak pluge oblakem
A se powznášj w kljně wzduchowém.

Julie (pro sebe).

Ach, Romeo! proč genom Romeo?!
O zapři otce swého, gméno swé; —
Nechceš-li wšak, lásku mi přjsahey,
A nechci být giž Kapuletowa.

Romeo (pro sebe).

Mám dál poslauchat, nebo promluwit?

Julie (pro sebe).

Gen gméno twé gest mi nepřátelské;
Ty wšak, ač Monték, wždy ten samý gsi.
Co gesti gméno? — Co nám růžj gest,
Ginak i zwáno, předc by wonělo:
Tak Romeo, byť giný názew měl,
Předc krásné ctnosti, gimiž ozdoben,
I beze gména by wždy podržel. —
Odlož swé gméno, milý Romeo,
A za ně, gežto nenj částka twá,
Mne celau wem'!

Romeo (bljže přistaupiw).

Beru tě za slowo:
Gmenug mne milým; budu znowa křtěn,
I nechci být pak wjce Romeo.

Julie.

Kdo gsi, že, nocj ukryt, w radu mau
Se wtjráš?

Romeo.

Podle gména, předrahá,
Nemohu tobě řjci, kdo bych byl.
Sám trpce gméno swé nenáwidjm,
Protože gesti nepřjtelem twým.
Kéž psáno bylo, bych ge roztrhal!

Julie.

Mé ucho neslyšelo ani sto
Slow z těchto úst, a znám giž tento hlas.
Negsi ty Romeo, syn Montékůw?

Romeo.

Nic obogjho, drsné-li ti gest.

Julie.

Powěz mi, gak gsi přišel sem, a proč!?
Zeď wysoká, a těžký přes ni chod.
Powaž, kdo gsi, a že ti hrozj smrt,
Zastihne-li tě někdo strýců mých.

Romeo.

Mne lásky lehká peruť přenesla.

Nezbránj lásce hradba kamenná;
Neb láska podniká, seč sjlu má,
Protož i strýců twých gsem se nebál.

Julie.

Dopadnau-li tě, budeš smrti syn.

Romeo.

Wjc nebezpečny gsau mi oči twé,
Než dwadcet mečů gich. Twůg laskawý
Hled mne zachránj od gich autoků.

Julie.

Pro wšecken swět, ať tě nezhljdnau zde!

Romeo.

Plášť noci mne před nimi ukrýwá.
Ať nagdau mne, nemám-li lásku twau;
Lépe mi umřjt gich newraženjm,
Než déle žiwu být bez lásky twé.

Julie.

Gakau gsi cestau našel mjsto mé?

Romeo.

Gen láskau, genž mne hledat učila;
Dalať mi *radu, gá* gj *oči* swé.
Negsem plawec; wšak kdybys geště dál
Byla, než břeh za mořem dalekým,
Pustil bych se pro takowý poklad.

Julie.

Krygeť, gak wjš, mé ljce *temná noc,*
Sic bys panenský widěl ruměnec
Pro řeč, giž gsem dřjw k sobě mluwila.
Ráda předešlá tagná slowa swá
Bych zapřela; wšak nechme způsobů!
Miluges mne? Wjm, že mi přiswědčjš,
O, drahý Romeo,
Máš-li mne rád, wěrně se k tomu zney;
Mysljš-li wšak, že lehkowěrná gsem,
Chci škaredá twým prosbám odolat,
Ginak bych to pro celý swět nemohla.
Wida přjlišnau mogi důwěru
Moh' bysi myslit, že snad lehká gsem:
Wšak wěř mi, že znám lépe slowu stát,
Než ony, genž se wjce zdráhagj.
I gá bych lásku byla skrýwala,
Kdybys mne nebyl slyšel, dřjw než gsem
Se gá nadála. Proto mne newiň,
A nemni, že to láska kwapilá,
Giž temné noci tichost odkryla.

Romeo.

U swaté luny, djwko, přisahám,
Genž wraubj střjbrem swršky stromů těch —

Julie.

Nepřjsahey při luně měniwé,
Genž každý měsjc kruh swůg změňuge —
Ať nenj nestálá i láska twá.

Romeo.

Gak ti mám přisahat?

Julie.

Nech toho gen!
Chceš-li wšak, přisahey při sobě sám,
Který gsi bůžkem mého klaněnj,
A uwěřjm.

Romeo.

Gestliže láska má — .....

Julie.

Nech přjsahy! — ač rozkoš w tobě mám,
Netěšj mne wšak smlauwa noci té,
Genž přjliš kwapně gest uzawřena,
Podobná blesku, který zmizj dřjw,
Než wyřknem, že se blýská. — Dobrau noc! —
Můžeť té lásky paupě dechem letnjm
Rozwjt se krásněg, až se segdem zas.
Teď dobrau noc! Ten mjr, genž duši mau
Blahem plnj, oblaž i mysl twau!

Romeo.

Což gjti mám bez lásky průkazů?

Julie.

Gakých pak průkazů chceš geště mjt?

Romeo.

Bys za mau přjsahu mně dala swau.

Julie.

Dalať gsem dřjwe gi, nežli's požádal;
Ač bych gi ráda dala poznowu.

Romeo.

A proč gi zadržugeš, rozmilá?

Julie.

Bych ti nezrušenau gi wrátila.
Neskonaláť i láska, přjzeň má,
Gak moře hluboké; čjm dáwám wjc,
Tjm wjc i mám; obé nesmjrné gest.
Slyšjm tu hluk. S Bohem, miláčku můg!
(Kogná wolá za gewištěm: Slečinko! slečinko!)
Hned, kogná! — Buď mi wěrným, drahý můg!
Počkey zde chwjlku, přigdu hnedle zas.
(poodegde.)

Romeo.

O blahá, blahá noc! Wšak bogjm se,
An noc ge wůkol mne, že to gen sen
Lahodný přjliš, by byl prawdiwý.

Julie (opět u okna).

Tři slowa, Romeo, gak dobrau noc.
Gestli w počestném přánj láska twá
Žádá zasnaubenj, zkaž zjtra mně
Po někom, gegž chci k tobě odeslat;
Dey wědět, kdy a kde má swatba být,
A kladauc blaho swoge k nohaum twým
Přigdu, kam weljš, s tebau, pánem swým.

(Kogná u wnitř: Slečinko!)

Julie.

Gdu hned. — Wšak upřjmná-li nenj wůle twá,
O prosjm tě pro wšecko — ...

(Kogná u wnitř: Slečinko!)

Wždyť giž gdu —
Upusť od námluw, a mne w žalu nech! —
Tak zjtra!

Romeo.

O pro spásu duše mé —

Julie (odcházegjc).

Nu, tedy na stokráte: Dobrau noc!

Romeo.

Noc trapnáť, kde twé záře zašla moc. —
Sestup mjr w prsa twá, sen w oči twé!
Kéž bych co sen a mjr byl w slasti takowé!
Teď k bytu duchownjho zaměřjm,
A w radě s njm swé štěstj mu swěřjm.

České diwadlo w Praze.

Dne 2. dubna poneyprw: *Opička,* weselohra we 4 gednánjch od Bretznera, přeložena od J. K. Zbraslawského. Prwnj hra w předplacenj. Stará, dobrá weselohra — das Räuschchen. Sematam ledaco zastaralého, w překladu to ale z wětšjho djlu odpadlo. Také byla hra přiměřeně zkrácena, až na poslednj gednánj, tam by několik milosrdných čar bylo rozprawě na nohy pomohlo. *Dobré,* staré wěci na diwadlo naše uwáděti, s tjm se docela shodugeme, zlášťě takowé, které z německého repertoaru wylaučeny gsau. Ony gsau předce geště desetkrát lepšj, nežli mnohé nowočasné fabrikaty — a hercowé naši nemusegj se žádného porownánj se hrau na giném diwadle strachowati. A to ge důležitá wěc, zlášťě u weselohry, gakož ge Opička. Ta požaduge wýborného prowedenj we wšech částjch. Wšechen effekt gegj spočjwá na rozmanitosti charakterů, ty wšak gsau na mnohých mjstech zase tak nahoru wyštwané, že gim třeba genom geště gediný krok učinit — a střemhlawě sletj dolů. —

Přičinili se naši p. hercowé tak dalece, aby při prwnj hře w předplacenj, z weliké části před obecenstwem, kteréž we wšednj den snad geště nikdy w diwadle nebylo — aby, prawjm, toho dne uhlazený celek — umělecký wýtwor nechci ani řjci — podali? — Na počátku zdálo se, gakoby ge nowý duch byl opanowal; čjm dál, tjm wjce od nich ale ustupowal, až pak ge opět starý neduh zlé paměti skljčil. Gsemť wěru žádostiw, hry se dočkati, kde napowědy slyšeti nebude. Či-li gsau to tak nesmjrné a nespprawedliwé žádosti? Mohau-li geden, dwa — proč ne třetj a čtwrtý? Může-li geden, dwa tolik ucty sami k sobě a k obecenstwu, tolik wážnosti k stawu swému mjti — proč ne třetj a čtwrtý? Gá mohu řjci, že to nepochopugi, gak herec s děrawau pamětj na gewiště wycházj. Má se on stydět před obecenstwem — anebo obecenstwo před njm? — Nediwil bych se, kdyby se to gednau, dwakráte stalo; členowé diwadla našeho nemagj wětšjm djlem ani zdánj o gramatickém ústrogi našeho gazyka — odkud také? — aby sami do gramatiky nahljdli, a tak si pro budaucnost úlohy swé usnadnili, to by bylo w gegich očjch obrowské požadowánj; česky tedy dle základů mluwnice neumêgj. Ale to wšecko neomluwj ge *nawždy* před saudem diwáků. Obětowawše sjly swé ústawu tomuto, magj nimi i swědomitě těžiti. Showjwánj mohau požadowati, ale ne omluwu swé nedbalosti. A wšak darmo mluwiti. My to na papjru nezginačjme, to ode dáwných časů pozorugeme; ale — *quem ferrum non sanat, ignis sanat.* Ge to prwnj a poslednj lamentace tohoto způsobu, která mi uklauzla. Přjště řeknu gen krátce: Pan A nebo B nic neuměl; poznamenánj k tomu udělá si čtenář sám.

Neydůležitěgšj úkol mužský, starý kupec Hágek, nalezal se w rukau p. Grabingra. Byl w celku dobrý. Sceny s opičkau powedly se mu — až na některé maličkosti — lépe, nežli bez opičky, kdežto přjmý, prudký starec rychlým tokem slow city a myšlénky swé gewiti musj. — Rozkošnau roli rady Plamýnka hrál p. Kolár — gak gsme doslechli, mjsto onemocnělého p. Graua. Bylo to, tušjm, poprwé, co se p. K. na staršj úlohu odwážil; ona ge wšak sama w sobě tak wděčná a lákawá, že za odwáženj stogj. I wywedl gi k spokogenosti obecenstwa — až na mjsta, kde mu pamět newěrnau býti začjnala. K druhému představenj by mu neškodilo geště trochu wjc uhlazenosti, něžnosti a sladkosti, přede wšjm ale oné hebké pružnosti, kteráž tento charakter přede wšjm označuge. Ostatnj pánowé byli we swých menšjch úlohách wjce méně zásluţnj; p. Kaška byl trochu gednotwárný, p. Leitner bez wýrazu, p. Hille s p. Bielem nesrozumitelný, p. Krumlowský gakoby ani do hry byl nepatřil. —

Mezi dámami zaugala owšem dle skwostného úkolu swého p. Manetinská mjsto prwnj. Hrála s rozmyslem, láskau a dobrým prospěchem. Panj Skalná stála na swém mjstě; ne tak p. Forchheimowa, kteráž od některých časů z nedůstatku druhé sentimentalnj milownice, role toho druhu hráti musj, ačkoli prawý okres gegj úlohy weselé a naiwnj gsau. Malá Müllerowa zasloužila pochwalu, gakauž gi obecenstwo w té nepřirozené a umělcowané partii wyznamenalo. Panj Tongelowa byla slušná.

Dne 4. dubna: *Popelka* (2. hra w předplacenj) — Prowedenj bylo w celku mnohem zdárněgšj, nežli prwnj. Panna Tonnerowa pronikla silněgi wedle panj Podhorské — a některé neshody w sauspěwu, nahodilé se při prwnjm prowozenj, byly tenkráte zmizely. —

Po swátcjch, dne 18. d. u wečer před narozeninami Geho C. K. Majestátu, při slawném oswětlenj zewněgšjho dě-

giště prowozowal se Kőrnerůw »*Mikuláš hrabě Zrinský*« dle překladu F. B. Tomsy. Před kusem zpjwalo hogně shromážděné obecenstwo národnj pjseň: *Slyš nás wšechny z hwězdné dáli* — a hlasitě prowoláwalo: *Zdráw buď!* — Se *Zrinským* dali si p. herci wšechnu práci. Co do paměti měli úlohy neobyčegně w moci — čili w paměti swé, což gim tjm raděgi k zásluze připočjtáwáme, an welikau nesnadnost a nedeklamačnost celého překladu známe. Pan Krumlowský (Zrinský) se ljbil; nemohl ale při wšech swých pěkných prostředcjch mladost swau tak ukrýti, abychme byli mužného reka Sigetského cele spatřili. P. Grau (Soliman) s úlohau dobře rozmyšlenau — trochu nesrozumný. P. Kolar (Juranič) poněkud střjzliwý. Panny Manetinská a Herbstowa měly zdařilé momenty; — a gestli wůbec hra ani herce ani obecenstwo tuze nerozhřála, musjme gen gazyku w této hře panugjcjmu přičjsti, pod gehož břemenem obě části zemdlely. J. M..ik.a

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Dne 19. dubna začali na nowém diwadle pohostinské hry francauzské společnosti pana *Trouilleta* — a wygmauce neděli, budau w nich pokračowati až do přjštj soboty. Tjm se stane malá přestáwka w představenjch českých, kteréž, tušjme, naši p. herci k dobrému připrawenj-se na budaucj hry použigj.

W tisku se nacházj »*Meč a kalich*«, od E. Wocela. Gesti to cyklus básnj epického druhu, podobný geho *Přemyslowcům*, a taktéž z pramenů našich děgin čerpaný. Geť se co nadjti, že neynowěgšj toto djlo obljbeného básnjka tauž láskau přigato bude, gako byly přigaty obrazy neystaršjho domu panownjků našich.

Z Wodňan. Prwnjm garnjm swátkem procitnulá zase z mnoholetého sna pomohla nám česká Thalie swětiti slawnost, gegjžto památka dlauho geště městu našemu po swátnau zůstane. Podařilo se neunawenému snaženj na slowo wzatého sdegšjho rady pana M. R. Křjžka k oslawenj gménin wysoce urozeného pana gubernialnjho rady, swobodného pána Josefa ze Šrenku na Nocinku, welectěného našeho kragského — uspořádati dramaticko-hudebnj akademii, která gazyka českého milowné obecenstwo nad mjru bawila. Giž proslow od M. R. K. došel hogné pochwaly, a tjm radostněgšjho pocitu u posluchačů powzbudil, an geg mladistwá, čtenářům Kwětů dobře známá Emilie Křjžkowa se wšj něžnostj přednášela. Následugjcj uverturu ze zpěwohry »*Jan z Pařjže*« orchester náš, rozmnožen několika okolnjmi umělci, tak přiměřeně přednášel, že i přjsněgšj kritice zadost učiněno. »*Ženská rada*« od Tyla, wýborně deklamowána slečnau Rosau B., společnost w neylepšj rozmar uwedla. An po deklamowánce této uvertura k Rossiniho *Tankredu* zawzněla, co předchůdce Houwaldowy, Filjpkem zčeštěné činohry: »*Smjřenj*« aneb »*Kletba a požehnánj*« — wšestranně pozorowati bylo taužebné očekáwánj diwadelnjho představenj. Milerádi wyznáwáme, že prowedenj hry wšecko naše zdánj dalece přewýšilo. Palma náležj panu M. R. Křjžkowi, genž w osobě *Řjhy* tak zdařile sobě počjnal, že hlučným tleskánjm po každé sceně poctěn byl. Slečna Rosa B. (Anežka), žiwý obraz dobré matky, s Řjhau takřka o záwod hrála. Emilie Křjžkowa (Jenjk) a slečna Karolina Němcowa (Lidka) úlohy swé roztomile prowedly; pan Fischer (spráwec) a pan Worel (Sebaldo) byli též záslužni we swých roljch. Wšeobecná spokogenost čestným na konec wšech wywolánjm se progewila. — Wýnos akademie 175 zl. 50 kr. určen gest k prwnjmu základu blahodárného nadánj pro gednoho, bezwinně w chudobu upadlého Wodňanského měšťana, a má ke ctí swobodného pána Josefa ze Šrenku na Nocinku, — genž sám 50ti zlatými přispěti sobě obljbil, — na budaucj časy »*Nadánj Šrenkowo*« slauti. — Konečně slušno wřelé djky wzdáti mnohowáženému panu Horskému, direktoru panstwj liběgického, za ochotné propůgčenj zámeckého diwadla a účinliwé slawnosti podporowánj. — J. N.

Z Malešowa. Dne 26. března překwapili nás naši ochotnjci smutnohrau »*Tony*« a k záwěrce prowozowali weselohru »*Kyžbych se byl neoženil*«. — Wšem se nelze zachowati — tak i gá newjm, gak s prawdau pochodjm, když tuto wyznám, že se tato truchlohra hercům nezwedla, a celému obecenstwu téměř dlauhau chwjli působila, naproti tomu ale řečenau weselohru šwárně prowedli; radilbych, aby pp. ochotnjci gen wždy weselohry wolili, a p. ředitel aby přiměřeněgi úlohy rozděloval. — W ponděljj welikonočnj widěli gsme weselohru »Pan Štěkawec«. Tato hra se k spokogenosti obecenstwa zwedla. Welice ljbilo se také wýborné přednášenj humoristického čtenj od Fr. Rubeše »Gak se lehce zmeylit můžeme« — pak »Nynj a gindy«. Mezi 1. a 2. gednánjm přednášely, se od gednoho milownjka hudby zlomky z rozličných arij na harmoniku; byly to sice zwuky ljbezné, předce se ale gen poněkud obecenstwu ljbily. J. F.

České diwadlo.

W neděli dne 30. dubna 1843 we prospěch panny Niny Herbstowé poneyprw:

Jan, wéwoda Finnský.

Činohra w 5 ged. dle p. Weissenturnowé od D. K. Pünera.

Časopis tento wychazj we středu a w sobotu po půlarřjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 34. *29. dubna 1843.* **10. r. běh.**

K ROZENINÁM
Jeho Oswicenosti, wysoce urozeného
Pána, Pana

MAXMIL. KNÍŽETE Z FÜRSTENBERGA,

welkowéwodského bádenského ritmistra w pluku dragonů Jeho král. Wýsosti Welkowéwody panujiciho atd. atd.

Z naddunajské krásné země,
Z lůna milé otčiny,
Přišels mezi české plémě
W powltawské končiny.

A hle, sotwa že jsi pobyl
W naši wlasti krátký čas,
Již jsi mnoho srdci dobyl,
Jemný mraw twůg ziskal nás!

Českých předků činy slawné,
Jejich řeč a jejich mraw,
Jejich ctnosti starodáwné,
I nynějška zdárný staw

Wábi *Twého* ducha mile,
Zwau *Twé* srdce k saucitu,
A tak, kníže ušlechtilé,
S námi spěješ k proswitu.

Mnohá léta, drahý pane,
Uděl *Tobě* Hospodin,
By *Twé* snahy požehnané
Wzešly w blahodárný čin!

A když někdy z oka *Twého*
Zemská spadne záclona,
Spoj se s duchem děda *Swého* *),
Zdárný synu Egona!

Jan Praw. Kaubek,
c. k. professor řeči a literatury české na wysokých školách pražských, člen kr. české společnosti nauk.

*) Karel Egon kníže z Fürstenberga, praděd J. Oswic. knížete Maxmiliána, nejwyšši purkrabi pražský, wysoce učený a welice zaslaužilý se slawným Bornem spoluzakladatel a prwni přednosta král. české společnosti nauk, jehožto w sále této společnosti postawená socha mramorowá následujicí má nápis: Carolo Egon, Principi a Fürstenberg, primo praesidi suo, societas scientiarum bohemica. MDCCLXXXVI († w Praze 1787). Syn jeho kníže Karel Egon Josef Aloys, c. k. polni maršálek, zahynul w bitwě u Liptingů proti Francauzům dne 27. března 1799, zůstawiw po sobě syna knížete Karla Egona (naroz. w Praze 1796), nynějšiho vicepresidenta wyšši sněmowni komory bádenské, rytiře c. k. řádu zlatého rauna, welkowéwodského bádenského jenerála, pána říšských a českých knížecich Fürstenberských panstwi, jehožto důležitý žiwotopis w německém konversačnim slowniku krátce obsažen jest.

Muž bez spanj.

Roku 1610, kdyžto cjsař Rudolf Druhý na trůně seděl, za oněch osudných dob poslednj polowice wlády geho, když Turek mohútnau pěstj na brány cjsařské potlaukal, a Matyáš, král uherský, na družné Morawě s 6000 meči zle hospodařil, aby krwawým počjnánjm drahé koruny české dobyl — za oněch osudných, smutných dob hemžilo se w Praze cizjch poběhljků každého druhu; lučebnjci, hwězdoprawci, čaroděgi, wykladači karet, tagemnj kowkopowé a g. proháněli se w peřesté mjchanici před branami hradu králowského, čekagjce každého mžiku na zawolánj králowo.

Welemocný potomek rodiny země, genž se mezi neystaršj počjtala, byl odsauzen a do wězenj odweden; muže, pro něgž před málo dny lid w zanjcenj plesal, prowázela nynj hana a úštěpačný posměch.

Hustau směsicj lidu bylo widěti, an se hezký, mladý rytjř na brůně tlupau probjral. — »Ustupte!« znělo ze wšech rtů — »ustupte šlechetnému hraběti z Pasawy.« — Rytjř měl na sobě lesklé brněnj, gakéž za onoho času gen bogownjci neywyššj třjdy nosili; byltě w horliwém howoru s mužjkem w gasnězeleném kabátě, kterýž gižnjm sluncem osmahlau, od neštowic zhyzděnau twář ukazowal. Hlawu geho kryla gasně červená karkule s černým a bjlým péřjm kohautjm.

Daw lidstwa byl se po malé chwjli rozešel; gen rytjř, za tjm s koně staupiw, zůstal s mužjkem na prostranstwj. Obsah gednánj gich nezdál se ale důležitý býti, gelikož hrabě zraky swými zde onde pátral, gakoby něco giného hledal. Mužjk se twářil a rozkladal rukama, gakoby předůležitau wěc urozenému ginochu přednášel. Tento wšak nikoho wjce z hradu přicházeti newida, wyšinul se na koně a brzy očjm mužjkowým zmizel, který pak následně mrzutost swau pronesl: »Geď gen, pyšné hrabátko! Nawzdor moci twé a pokladům twým nezdařj se ti, abys klenot můg na mně wylaudil, a kdybysi mi za Jacintu mau wšechny hrdé hrady swé i hraběcj korunu dáwal. Chudý mistr baletnj Camputio pohrdá marnau chlaubau twau. Jacintau mám wjce nežli korunu; gsem bohatšj než wychwálené doly Gjlowské, kde prý čisté ryzj zlato u welikých hrudách dobýwagj. — A wšak eihle! tu se plaužj starý Saul; laudj se potměšile, gako na lup a wraždu wycházegjcj šakal.«

Z auzké ulice na Hradčanech kulhal se negistým krokem prastarý, malý, chromý žid a pozdrawiw mistra baletnjho, dal mu znamenj; načež Camputio do hradu odešel.

Za zámkem stála postawa o sochu sw. Wogtěcha podepřená, přepodiwně w dlauhý tmawý kaftan zahalená, na hlawě magjc turban. Dlauhý ohnutý nos dělil snědau twář co auzká přjčný zeď na dwě strany, gež dwě oči, co žhawé uhlj zářjcj w tmawých, hlubokých dutinách, rozdjlně oswěcowaly. Spatřiw Camputio podiwného cizince, podal mu swau krátkau suchau ruku. — »Dobrý wečer, pane Anastasio Calchiopolo! Gak se wede s našj pracj? Dobře nám chromý Saul poslaužil; wšecko gde wedle žádosti.«

»Wedle žádosti? Nikoli, pane! Jacinta wěčně odpjrá neywraucněgšj žádosti mé.«

»Znáť otec prostředky, aby dceru přinutil; buďte gen opatrný a hleďte abyste audiencj u cjsařské milosti obdržel; pak můžete wygewiti, co gsme tagemnau silau alchymie a kabaly wypátrali a wynalezli, a wšichni budeme šťastni. Půgdeme do Opatowic a wyhledáme oněch nesmjrných pokladůw, gežto mniši zakopali nebo zatopili, a gimžto se druhdy cjsař Karel gich leskem oslepený tak welice diwil.«

»Dostogte gen wy slowu swému; gá gistě ničeho nezanedbám, coby k našemu dobrému poslaužilo. Pogďte ale do přjbytku mého! Nezdá se mi, žeby zde gisto bylo. Ta dlauhá hubená postawa tam pod gotickau klenbau nespauštj s nás ani oka.«

A tak to i bylo. Muž prostřednjho stářj, wjce chorých, než mohútných audů, s bledau na smrt twářj, oživenau mdlými gen zraky, co pustá kragina zářj měsjčnau, podpjral se o starobylé dwéře. Dle lehkého hýbánj rtů a dle blesků, gež oči geho časem wysjlaly, bylo lze sauditi, že bauře útrobau geho zmjtá.

Oděw gewil na prwnj pohled cizince; hluboce a pečliwě zahaliw hlawu pláštěm až k zemi sahagjcjm a pozorně kol sebe hledě, sledowal odcházegjcjho Camputia i společnjky geho, kteřj se brali hlubokau ulicj, za dnešnjch dnů »starozámecké schody« nazwanau. Dosáhnuwše břehu Wltawy, wstaupili wšichni tři do připrawené loďky, gež ge letmo k protěgšjmu břehu unášela; cizinec stjhal plowaucj hněwem se-giskřjcjma očima, pak kwapně kráčel rychlým krokem po krásném mostě, kde u pozlaceného křjže panj na modlitbách klečela. Twář gegj byla hustau rauškau zastřená. Brzo wstala a opřela se o zábradlj, hledjc do šerého dálj. Práwě wyplaul měsjc gasně se zborem hwězd na temnomodrý oblauk, gako mocný wladař, se swým komonstwem. Nedlauho stála wšak panj zamyšlená; wyskytl se gj po boku ginoch w brněnj rytjřském a oba po krátkém nesrozumitelném howoru odešli. Zaražený cizinec šel za nimi až ku kostelu sw. Jakuba i wstaupil s nimi do chrámu; konaly se práwě nešpory. Gednánj poswátné se skončilo, warhany umlkly, nábožnj wěřjcj opauštěli dům Božj, swjce se zhasjnaly; gen zde onde hořelo u sochy neb obrazu swatých zasljbené swětlo. Od klenutj chrámowého wisjcj lampa rozléwala mdlau zářj, že bylo sotwa předměty rozeznati. Kostel se podobal wjce hrobce, na niž gednotliwé hwězdy swůg negistý lesk wyléwaly, zdálj bylo slyšeti gednozwuký tlukot hodin na wěži. Rytjř uwáděl zahalenau panj do křjžowé chodby kláštera Minoritského, kdež pak w zatemnělých oblaucjch zmizeli. Gen řinkot ostruh rytjřowých se po nich rozléhal.

Cizinec kleknuw zbožně u oltáře bolestné Matky, modlil se tiše s rozestřenými rukami malau chwjli, pak wyrazil ze sebe srdcelomným hlasem: »O Panno neyswětěgšj! — spanj, gen gedinau, malau hodinku spanj!« Těžké krůpěge wynutila bolest z geho temných brw. Po malé přestáwce, mezi njž gen hluboké stenánj rozbaučených ňader slyšeti bylo, znenáhla zase powstaw, hlawnjmi dweřmi se wzdálil.

* * *

Kde nynj osamělý židowský hřbitow se swými náhrobky zpytawých zraků k sobě wábj, bljže břehu Wltawy stál domek na rozbořenj. W tomto chudobném přjstřešj seděl silný muž na njzké lawici a připrawowal w moždjři gakýsi prášek. Stará babice krčila se u kamen; weliké breyle zastiňowaly malau wráskowitau twář. Hlawu, skloněnau na prsa, kryla kočičj srstj lemowaná kukle; špičatá brada, gen tmawožlutau kožj potažená, čněla co hranatá skalina w kragi hornjm. Bezzubá usta, dwěma silnýma prauhama naznačená, hýbala se ustawičně co kolečka w hodinách; každé ráně, genž w železném, rezowitém moždjři zazněla, přiswědčowala starau, brázdowitau hlawau.

Tu wstaupili oni tři spogenci. I obrátil se mistr Wogtěch, poprawnj mistr staroslawného, králowského města, k hostům swým, kteřj po zběžném pozdrawenj k němu se přibljžili.

Camputio pošeptal mu několik slow do ucha, načež Wogtěch práci swau odložiw, hosti swé do wedlegšj komnaty odwedl.

»Ay, ay!« pronesla babice kňučiwým hlasem, gakoby se w nj zaschlé péra dřjwe rozegjti měly; »gděte gen, padauchowé! Mysljte, že stará Madlena newj, co wás do přjbytku katowa přiwádj? *Mrtwolu zločincowu chcete mjti!* W několika dnech bude starý kowář, co lidi otrawowal, prowazem odprawen; ten zlosyn ge podle gich hanebné chuti. Kdyby gen byl Wogtěch chytrý; ty by měl držt, až by: Běda! zwolali.«

* * *

Bylo to roku 1610 o wánocjch, když w kostele u sw. Jakuba půlnočnj služby Božj se konaly. Před zázračným obrazem Rodičky bolestné, w prostranném wýklenku na lewo, klečel cizinec; podle něho zločincowa matka polodřjmagjc. Za nimi stál rytjřský ginoch, u něho klečela spanilá Jacinta. Co něžná, skwělá lilie bělala se w temnosti chrámowé.

Libá hudba snášela se s chóru; zwuky plynuly slabě oswětleným chrámem co střjbrné giskry na hladině wodnj, leskem slunečnjm zplozené.

Jacinta byla w tiché modlitbě pohraužena; cizinec, pláštěm swým hluboce zahalený gektal mezi nj a držjmagjcj stařenau kleče, bolestj udušeným hlasem: »O Panno neyswětěgšj! spanj— gen malau hodinku spanj!« — Dalšj slowa přetrhowal pláč hluboce pohnutého.

(*Pokračowánj.*)

České diwadlo w Praze.

Dne 23. dubna we prospěch p. Biela: *Knjže Modrowaus* aneb *Zkaušenj manželky*. Rytjřská činohra we 4 ged. od A. Lewalda, přeložena od K. Pünera. — Proč práwě tento kus, někde z prachu staré diwadelnj biblioteky wyhledaný? Zwolil si ho p. beneficiant? Určilo mu ho ředitelstwo? — A pak — s gakým zaljbenjm může kdo takowé zakrnělé beylj na domácj půdu přenášeti? Wěru — naši překladatelé měli by si mužné slowo dáti, že se k pracjm takowým péra swého nikdy neuchopj! Ge-li giž welikých, tak řečených *nedělnjch* kusů potřebj — překládeyte wěci, které aspoň *trochu* ceny magj: německá literatura má toho hognost. Ale tak prázdná dramatická škořepina, gako ge tento Modrowaus, se mi giž dáwno nenahodila! Gak lichých řečj musj člowěk snesti, nežli se wýgewu dočká, kdež Marie, newjm gakau podiwnau mocj? rozwlasatělá z osudné komnaty se wyřjtj a pak od Modrowausa smeykati se nechá! Tak chorá, wšeho ducha zbawená kostra nedá se ani tancem ani necwičenými šermjři na nohau udržeti. Že se předce hogně tleskalo, bylo gen hře panny Manetinské co děkowati — a pak.... nesmjrné, ač newjm gestli blahoděgné showjwawosti obecenstwa našeho.

P. Krumlowský (Modrowaus) nezdál se býti s rolj swau sgednocen, protož se také bezpochyby z paměti učenjm tuze netrmácel, an z té rozdrobeniny Modrowausowa charakteru žádný celek naleztí nemohl, ani utwořiti si netraufal. — Neylepšj byla p. Manetinská; — ostatnjm se řjkage ani mjsta ani přjležitosti k něgakému wyniknutj nedostáwalo. — Měli bychme chuti gednau o chybné deklamaci, o nesčjslných gramatických pokleskách promluwiti — ale ponecháme si to k důstogněgšj hře, nežli ge Modrowaus. Wšak ona se nám přjležitost brzy nahodj. J. M.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Rožďalowic přišlo mi minulé swátky z nenadánj diwadelnj náwěštj do ruky; měla se tam 17. dubna prowozowati u prospěch chudých školnjch djtek »Aljna, neb Praha w giném djlu swěta.« Znage poněkud z wlastnj zkušenosti obtjže, w gakéž ředitel diwadla z ochoty přicházj, chtěge toliko osm úloh gen poněkud dobrým rukaum swěřiti — srdce mě zabolelo auzkostj! A zdeť stálo předc 18 osob na náwěštj, mimo figuranty! Nicméně, nemage ani dwě hodiny cesty, gjti tam gsem se odhodlal. Ge to gedno z nepatrných, ale žiwných měst Boleslawska, i zaradowal gsem se, wstaupiw do Thaliina chrámu, njzkého, poněkud i těsného sálu, wida giž wšecka mjsta přeplněna, tak že se mnozj wracet museli. A wěru, i samau hrau w celku byl gsem uspokogen: diwadlo, ač malé, ge přiměřeně zřjzené, hudba a zpěwy šly nad očekáwánj dobře, a herci si obratně počjnali, zwláště Cjlka a Šjdlo w dobrých rukau se

nacházeli. Nicméně bylo by k přánj, aby se při takowých a podobných okolnostech *nikdy takowé kusy newolily*, které zagedno tolik osob, a zadruhé zwláštnj šatstwo požadugj. Na den 23. dubna byl Čech a Němec uchystán.

L—hl—r.

Z Hostomic w Beraunsku. Dne 19. dubna b. r. gakožto na den slawný rozenin našeho neymilostiwěgšjho Zeměpána bylo zde we prospěch chudých welmi zdařile prowozowáno: *Zmatek nad zmatek.* Že se na wenku hogných ctitelů české Thalie nalezá, dokázáno tento den, an se tu krom domácjch i mnoho okolnjch auředlnjků a g. sešlo, a takž, kde láska k trpjcjmu bližnjmu s pilnostj se spogj, tam nestáwá žádných námjtek, kteréž toliko chaulostiwost a wšednj smeyšlenj pronesti může. Wy pak, šlechetnj, genž gste co ochotnjci k wywedenj a zdařenj této hry tak laskawě přispěli a úlohám swým zadost učiniti s welikým prospěchem se snažili, přigměte wraucj djky za swau pilnost a mnohau oběť, kterau gste k ulehčenj chudoby na oltář wlasti přinesli! —

L. B.

Z Bechyně. Dne 2. dubna t. r. střjdili našincowé w prospěch ústawu chudých hudebnj deklamačnj akademii, gegjžto částky byly: Uvertura ze zpěwohry: »Montekowé a Kapulettowé.« Deklamowánka: »Mocnost modlitby« od F. T...owského; pjseň německá od Fr. Maurera; koncert-polonaise na hausle od Jansy; pjseň: »Kytka wlastenkám« od Picka; deklamowánka: »To se neslušj« od Tyla; pjseň: »An der Quelle saß der Knabe« od Procha; koncertnj polonaise na fletnu od Fürtenaua; pjseň: »Růže a děwče«; adagio na lesnj roh; dwogzpěw z Chmelenského zpěwohry: »Libušin sňatek« od Fr. Škraupa, pak Rubešowa (?) deklamowánka: »Dodatek k obraně krásného pohlawj.« — Neywjce ljbil se koncert na fletnu; p. Pok těžký úkol wýborně wywedl. Pak zagjmaly české zpěwy a deklamowánky, prwnj z těchto pro swůg nábožný, druhá pro naiwnj a třetj pro swůg humoristický obsah. Prwnj a druhau welmi zdařile přednesly dwě sestřičky, panna Marie a Theresie Happlowa, dcery zdegšjho p. měšťanosty. — Poslednj deklamowánka pak mnoho radostného hluku a potlesku způsobila, an gi panna Burdowa mistrně přednášela. Sotwa že se posluchači rozešli, rokowalo se o brzké diwadelnj pochautce, k gegjmuž uskutečněnj krásnau přjležitost podaly rozeniny Geho C. Milosti našeho neymilostiwěgšjho krále Ferdinanda. Za tau přjčinau, když se byla národnj pjseň s průwodem hudby odzpjwala, prowozowali naši ochotnjci »Starého wozku Petra Třetjho,« při njž panna Honsowa (Ančička) a pan Skalák mladšj (Iwanško) neywětšj pochwaly došli. Nato následowala fraška »777,« při njžto si wšickni hercowé zdařile počjnali, zláště ale pan Skalák staršj (Pepř) a p. Burda (Ziskný) spolu gako o záwod hráli. — K přánj toliko zbýwá, aby z překladu se wyhodilo několik neslušných sad a slow, n. p. ta machna, to trdlo atd., čehož winu arci hercowé nenesau, alebrž překladatel. — Dům byl poneyprw i podruhé walně naplněn.

F. F. F.

Z Ewančic na Morawě. Dne 13. dubna, totiž na zelený čtwrtek, bylo tu prowozowáno w našem mateřském gazyku od samých zdegšjch hudebnjků w chrámu Páně, k němužto prý sw. Wáclaw, wéwoda země české, gak národnj powěsti swědčj, základnj kámen byl položil, Beethovenowo weliké oratorium: »Kristus na hoře oliwetské«. Při tomto prowozenj byl negenom nawštiwen hrob Páně od wel. duchowenstwa a přednost města, nýbrž i od welikého počtu našeho měšťanstwa. Oratorium bylo dobře prowedeno, a mnohý z přjtomných posluchačů wyznal, že naše libozwučná československá mluwa při prowozowánj podobných skladeb hudebnjch nad mnohé giné wyniká.

J. W. H.

ZE SLOWENSKA. *Z Bánské Šťáwnice.*

Těžko tu řeč milowat se zdá? Milowat gi započni;
Hned sobě už dwě k nj žádati srdce budeš!

Daleko od wlasti, z drahého domowa kragan kraganowi, co bratr bratrowi drahý a milý gest, geden druhého nezištně miluge, radau a skutkem podporuge, a krom swého wlastnjho dobra též o pewné kragana blaho laskawě pečuge. I zde we Šťáwnici náklonnost upřjmná, obzwláště z lásky k wlasti a národnosti pocházegjcj, k uskutečněnj účele dobrého we swazek bratrský nás spogila. Když gsme se totiž wespolek wjce a wjce poznáwali, a geden druhému swé city a swá přánj nelječenau upřjmnostj zgewiti se neostýchali: tuť se mi zdálo, gakoby geden druhému lhostegnost ku záležitostem národnjm byl šetrně wytýkal, a pak gako bychom wšickni rázem krásné wlasti swé přjklady byli spatřili a poznali; ano uposlechli gsme tento přirozený hlas a seznali, že horliwá wšech nás žádost w geden krásný a chwalitebný účel směřuge, a sice: lásku a úctu k mateřskému gazyku wespolek powzbuzowati, národnj wzdělanosti a záležitostem matky wlasti duchem i tělem wděčně a horliwě se oddati; a w tomť se, bratřj, ukazuge sjla lidská, když účel pewně uzawřený zcela se uskutečnj, — a w tomť láska k wlasti a národnosti, když dle možnosti oběť, alespoň skrownau, do chrámu wlasti uložjme. An tu daleko od středu oswěty a oslawy české wzdáleni gsme, a zde zcela žádných prostředků k národnjmu wzdělánj nenj: tedy gsme tady knihownu československau zaraziti uzawřeli, a giž přjspěwky peněžité, též we spisech a knihách záležegjcj (arciť dotud skrowné) se poskytugj. Radostně překwapugjcj pro nás gest, že nám i naši (totiž češtj) Němci nápomocni gsau. Daufám, že wbrzce ne o holém paupěti, nýbrž o celé kwětnici dalšj a radostné zpráwy podati w stawu budu. — Wřelé djky wzdáwáme zde také welkomožnému p. p. šlechticowi z Gerambu, gehož dobročinným účinkem we Šťáwnici 19. března koncert byl dáwán, při čemž tento wznešený ochrance a dobrodinec wšech trpjcjch celé autraty koncertu sám zaprawiti ráčil, tak že celý přjgem (135 zl. stř.) nuzným kraganům našim w Rudohořj obětowán byl. Welmi chwalitebně zábawa ona se zdařila, což obzwláštně rozumnému hudby rozdělenj a horliwému přičiněnj p. Lumbe, posluchače hornictwj, co děkowati gest. I druzj podporowatelé a ochotnjci, akademikowé, snažně se přičinili k uskutečněnj dobročinného účele, obecenstwu přjgemnau zábawu opatřiti.

Česko-Třebowský.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 35. *3. máge 1843.* 10. r. běh.

POLJBENJ NA ČELO.

Znáte něco krásněgšjho,
  Než gsau oči panny?
Progděte swět neyšjřegšj
  Na wše čtyry strany.

W oku panny slity máte
  Země, nebe slasti;
Hleďte do nich, uzřjte tam
  Nagednau *dwě* wlasti.

A což očj *poljbenj!*
  Ljbáte *dwa swěty,*
Geden *časný,* druhý *wěčný,*
  Slité we *dwa kwěty.*

POSELSTWJ.

Laštowice lichotiwá,
Poselkyně šwitořiwá,
  Leť od Mizy k dolinám,
  Tam k polabským lučinám;
Leť tam spěchem orla — leť,
A mně přines odpowěď.

Tamo u labského šumu,
Bljže mělnického chlumu,
  Krásný hrad se wypjná,
  Tam kwést růže počjná. —
Růže, perla, luna má,
Co zář mému rági dá.

Wšecku tauhu, wšecku lásku
Zgew gj w gednom sladkém hlásku,
  W hlásku, gakýž slawjk má,
  Gakýž mraucj labuť zná;
Neboť letjš k anděli,
Genž snad *milost* udělj.

W. Jaromjr Picek.

Muž bez spanj.

(*Pokračowánj.*)

Jacinta ohlédnuwši se na muže skljčeného, upřela naň neodwratně zraků swých; on ale z nj také očj nezpustil.

Hrabě toho zpozorowaw pogal pannu za ruku a pošeptal gj několik slow; načež oba wstawše, na druhé straně kostela přes celé poswátné gednánj setrwali. Pak doprowodil hrabě pannu do bytu gegjho, kdežto dnešnjho dne u »Stupartů« řjkagj.

Při náwratu swém nalezl podiwného cizince na tomtéž mjstě; kostel byl giž prázdný, swětla zhasnutá; gen zde a tam hořela swjčka u některého obrazu, slib to duše nábožné.

Konečně wstal cizinec a opustil osamělý dům Božj; kwapně sledowal ho ginoch. Na ulici zamjřil k teynskému dworu, kdežto se hrabě k němu přidružiw howor s njm zawésti se snažil. I požádal geg, aby s njm do bljzkého hostince wešel, čemuž onen po dlauhém odpjránj nerad přiwolil.

Seděli dlauho blјže sebe za stolem; konečně upadal hrabě stran předmětu k howoru wždy wjce w nesnázi, čjm déle druh geho schwálně w hlubokém mlčenj trwal, až pak z těsné útroby wycházegjcj wzdychnutj gazyk geho rozwázalo. Duše nešťastného muže zmocnila se opět ona palčiwá, nezhogitelná bolest, gežto gi co dwauhranný meč rozrýwala a city geho až k šjlenosti bauřila. Nebe a země, garo a zima zdály se mu pak býti zmatené, geho nudné, bezklidné putowánj mukau nekonečnau, smrt angelem wyprošťugjcjm; on sám sebe měl za propadlého mocjm pekelným — zatracence na těle i na duši. Upamatowánj na gistý wýgew žiwota geho pudilo mu z očj slze bolu neyhořčegšjho; pomněnjm wšak na ztrátu swau, na ztrátu wěčnau, stal se rychle neybázliwěgšjm

a neyzkormauceněgšjm člowěkem, w rozbrogi s sebau, se swětem a s nebem.

»Ach, Jacinto!« wzdychl násilně. »W gaká osidla ďábelská gsi to upadla! gak tě držj peklo zpautanau! Ale msta ge dostihne; uchopjm gá kata twého, satana pozemského žiwota mého, dnes nebo zegtra, a krwj srdce geho zchladjm planaucj prsa swá. Každý twor w nesmjrné řjši přjrody dogde milosti — gá sám kletbau stjžen, krwj andělskau zbrocen, o sobě a Wykupiteli swěta pochybugjcj, dosáhnu snad smilowánj — ale gemu bude odepřeno, genžto wjce nežli s ďábelským posměchem žiwota mého katem se stal.«

S wřelým saučitem žádal ho ginoch, aby mu zdělil žalost swau; on ale podepřew hlawu plakal. — »Gsem mrtew a pohroben daleko — welmi daleko, tam na krásném přjstawu mořském, kde wěčný oltář obětnj giskry rozesjlage k nebesům plane, kde gemněgšj wzduch wawřjnowými a myrtowými hágemi wane. Nepřidržugte se tedy hrobu, pane; zasmutj wám kwětaucj garo dnů wašich!«

»O nemégte žal swůg za nekonečný! — Nenjť na swětě takowého neštěstj, aby se na pokynutj Spasitele swěta w blaho proměniti nemohlo. Protož podnikl Nazaretský djlo wykaupenj na Golgatě. A každý člowěk má určenau částku strastj, kterau až k hrobu nesti musj.«

»Gedenkaždý opauštj žiwot uteyrán. Stal gsem se mužem w dawu ljté wogny, w neustawném zápasu s krutým osudem, kdežto se žiwot w mohútné haluze rozkládá, nachowým a sněhoskwělým kwětem se odjwage. — Wy gste bohatě nadán dary wzácnými; kéž by wám Wšemocný přjliš těžkého břemena neusaudil! — Wšak wizte, kdo gest ten muž, co se k wám dotjrá?«

»Ten s tau zardělau širokau twářj?«

»Práwě ten.«

»To ge mistr Wogtěch, poprawce králowského Starého města.«

Na wšech audech počal se cizinec třásti, a obrátil se prosebně k průwodci swému. — »O poďte pryč! — hrůzno ge mi na bljzku člowěka řemesla krwawého.«

»Milý přjteli! koho netjžj wina krwawá, a kdo ge čist, tomu netřeba tohoto muže se děsiti.«

»Krew netjžj« mumlal potichu. — »poďme pryč odsud! Čtwrtá hodina budjcjho se swátku giž bige. Poďme spat — ach spat, komu to možno!«

Pobauřen powstaw chystal se k odchodu; načež ginoch žádosti geho powoliw, ze swětnice s njm wyšel.

Ledowý déšť sypal se s tmawé oblohy. Cizinec lépe se pláštěm zahaliw, neznamenal, že geg kdosi krokem rychlým sleduge; a práwě když u bytu swého zazwoniti chtěl, přikročil tento k němu.

»Ne tak rychle. Pane! dopřegte mi několik slow; nebude wám to na škodu.«

Poznaw cizinec kata se smrtjcj hrůzau, ptal se ho, coby žádal. Tento se ho ale zkrátka tázal: »Wždyť znáte mistra baletnjho Camputia? gste geho kragan! — Powězte mi laskawě, gakého druhu gest a může-li poctiwý člowěk s njm co začjti. Nic wám na tom nesegde, když mi prawdu powjte; neboť wězte, že se wás proto ptám, že gsem poznal a že wjm, gak wás ten trpasljk wystát nemůže a stále se wám wyhýbá. Myslil gsem si tedy — ti dwa magj něco proti sobě; ten ti powj prawdu. Nerozmeyšlegte se — a nestrachugte se zrady; buďte upřjmný.«

»Wěřte mně — gá negsem spolčen s mistrem baletnjm.«

»Ať negste! — gen mi swé mjněnj o něm zdělte; ten tancjř zdá mi se býti podezřelý. Buďte gist, že se w twářjch lidských znám. Kdo gich gako gá na padesáte odprawil a s wýmětkem člowěčenstwa z wětšj části krwawě se potkáwá, pozná brzy, kdo ge dobrý a kdo zlý. Mně se ten muž neljbj; držjm geg za padaucha a na tom dost. — Podržte si swoge mjněnj, an se s njm tak dražjte; wjmť gá, co si o wás obau mysliti mám. Zdáť se mi — a zřjdka kdy mě tušenj klame — gakoby co newidět geden z wás dwau do rukau mi padnauti měl. Ano, ano!« — chechtal se hlasitě, až se to pustau, tmawau ulicj rozléhalo — »tak to bude! tak se mi to zdá! geden z wás bude odprawen. Pamatugte na Wogtěcha, co wám dnešnj osudné noci předpowěděl.«

Na to zmizel, cizinec pak hluboce na těle i na duši pohnut, wstaupil do swého přjbytku.

(*Pokračowánj.*)

Pomáhacj gednota.

Dobročinnost gest ode dáwna známau ctnostj Čechů; k prospěšněgšjmu i wšestranněgšjmu wykonáwánj gj stáwá u nás negedné gednoty, negednoho ústawu. A wšak, ačkoliw se i množstwj i působenj gich takořka rok od roku šjřj a rozmnožuge, ačkoliw pochybowati nelze, že takowýmto způsobem giž mnoho dobrého dokázáno: předce nesmjme si tagiti, že gestě mnoho činiti zbýwá, a že zwláště a gmenowitě gestě gedno

gest, nač téměř ani geště nepomyšleno. Žebrák, pohořelý, nemocný, mrzák nalezá pomoci: ale chudý řemeslnjk aneb dělnjk, žiwjcj-se gen den ode dne z wýdělku swého, kamž se ten uteče, onemocnj-li aneb zastawj-li se ginak na čas žiwnost geho, aneb potká-li geg giné năgaké nenadálé neštěstj? A předce na ruku geho čeká celá rodina! Stud a bázeň nedowolugj mu w auzkosti té pomoc hledati u známých, a kdyby gi i hledal, nalezne-liž pak gi také? Gediná pomoc mu zbýwá, aby i se swými hlady nemřel: on padne do rukau nemilosrdných wěřitelů. Muž ten gest bez milosti ztracen, wýdělek lepšjch dnů musj na zaprawowánj wynucených, snad lichwářských auroků obětowán býti, on padá w nowé dluhy, auzkost i zaufánj se ho zmocňuge.

Pozdnj pomoc, žádná pomoc, a co se snad po geho smrti ubohým sirotkům uštědřj, nenahradj wjce, co by skrowná summa peněz na počátku byla způsobila, udržjc nešťastného i geho žiwnost a tjm i geho rodinu. Gestiť to smutný osud, gemužto giž mnohý hodný řemeslnjk bez winy podlehl.

By se těm, kdož se do takowých přjpadnostj bez wlastnjho zawiněnj dostanau, bezpečně a rychle pomáhati mohlo, sešla se gednota zkušených a lidomilých mužů, kladaucj si za aučel, rodinnj otce menšjmi sice, ale okamžitými půgčkami podporowati, a tak ge i gich rodiny před zkázau zachraňowati a nezřjzeným, wždy wjce a wjce šjřjcjm se požadowánjm nemilosrdných wěřitelů, pokud gen koli možná, cestu zamezowati.

Ředitelstwj *tcynského shromážděnj lásky* odhodlalo se w tomto smyslu zřjditi druhé, nowé oddělenj swé gednoty, gehož účelem býti má, podporowati spoluaudy w dokázaných nešťastných přjpadnostech buď darowanými přjspěwky aneb půgčkami we způsob takowý, aby, nahodj-li se takowá okamžitá nauze, aspoň z prwnj tjsně wywedeni a neypotřebněgšjm opatřeni býti mohli. Rozumjť se owšem, že gednota wznikn auti magjcj, byť i welkých peněžitých prostředků nenabyla, aspoň tolik mjti musj, aby wedle skutku tomu dostáti mohla, k čemuž wedle aučele swého powolána býti se cjtj.

Uskutečněnj této gednoty záležj tedy toliko na laskawém, zisku prázdném spolupůsobenj šlechetných, dobročinných lidomilů, a gimi toliko může dogjti pewné a stálé trwalosti, kteréž mu newyhnutelně potřebj gest.

Ostatně gest, co podporowacj tato gednota žádá, welmi skrowné; 2 zl. 30 kr. stř., co celoročnj přjspěwek každého člena, dowolj zagisté každému, komuž gen koliw wlastnj prospěch i dobro bližnjho na srdci ležj, aby bez liknowánj k nj přistaupil, a tak spatřili bychom snad w krátkém čase společný onen pewný swazek, magjcj meze klásti šjřjcj-se wždy nauzi bez winy.

Wšem potřebným pomoci nelze lidským silám, a tedy ani této gednotě; a wšak s pomocj Neywyššjho a s přičiňowánjm-se mužů, gakož wůdcowé w čelo oné gednoty wstupugjcjm, možná s dobrau naděgj očekáwati, že se, wedeni gsauce swatau dobročinnostj, i mnozj šlechetnj připogegj, kteřj sami pomoci nepotřebugjce tjm samým gednotě wjtanau přjležitost i možnost poskytnau, giným skutečně nuzným tjm snáze k wyswobozenj gich z nátisků bjdy přispjwati.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Od 21. až do 24. dubna měli gsme tady neobyčegné a we swém způsobu nad mjru zagjmawé podjwánj — totiž *prwnj wýstawu kwětin* — we welkém sále hrab. Waldsteina. Wšo nalezla welikého účastenstwj, a sál byl, zwláště nedělnjho času, přeplný diwáků, obdiwugjcjch rozmanitau krásu w ústrogj, podobě a barwitosti na odiw tu wystawených rostlin. Neysilněgšj počet těchto pečliwě chowaných djtek Kwěteny poskytla powěstná kwětnice hrab. Salma, kněžny Kinské na Smjchowě, c. k. rady Hayde a g.

P. *Uffo Horn*, dokončiw prwnj řadu čtenj swých »o německé pjsni«, započal dne 26. dubna zase giných šest, kdežto »*o německých romanticjch*« gednati hodlá. Wstupného platj se 2 zl. stř. za wšechna — 30 kr. za gednotliwá čtenj; wýnos ge zase we prospěch ústawu pro slepé a chudého domu určen. Účastenstwj na tomto pěkném podnikánj zdá se mezi obecenstwem zrůstati; alespoň se počet posluchačů welmi rozmnožil.

Wýtečný sochař, p. *Joh. Max*, prawá ozdoba wlasti našj, dokonal práwě djlo, kteréž weliký počet ctitelů nalezne a powěst geho zase rozšjřj. Gestiť to 12 asi 20tipalcowých soček, představugjcjch tolikéž panownjků českých, zegména: Libuši, Přemysla, Wáclawa swatého, Břetislawa, Achilla českého, Wratislawa, prwnjho krále, Wladislawa I., Otakara, Wáclawa II., Karla IV., Girjho Poděbradského, Ferdinanda I. a Rudolfa II. Wšestranným přánjm ctitelů swých powzbuzen, odhodlal prý se p. Max tyto wýtwory ducha swého w sádře dát otisknauti, a sice umělým w tomto okresu p. Katerau, tak že by si pak snadno i nemožněgšj tu neywhodněgšj okrasu do pokoge swého zgednati a zároweň domácj uměnj podporowati mohl.

Gakého účastenstwj weliké neštěstj obywatelů rudo-

horských we wšech končinách wzbudilo, o tom se takořka denně we wšech zahraničných časopisech dočjtáme. Pěkných zásluh o museé kragany naše dobyly si také wjdenské nowiny swým pilným a srdečným powzbuzowánjm, z čehož tak hogných přjspěwků se sešlo, že diwadelnj nowiny giž na 22 tisjc — a wjdenské politické přes 30 tisjc zlatých na stř. wypočjtáwagj, které se z nich pro oně ubohé sebraly.

We Wjdni daly tyty dny prwnj koncert sestry *Milanollo-owé*, o gichžto nedáwném obgewenj-se na uměleckém obzoru také gsme giž krátkau zpráwu podali. Wjdeň byla letos koncerty zaplawena — ale tyto dwě mladinké krasawice, zdá se, magj nynj za mnohau těžkau hodinu w těchto hudebnjch mučjrnách sladkau dáti náhradu. Recensenti a dle nich celé obecenstwo gsau nad newjdaným úkazem celj — ti tam; a gakož z ust saudného přjtele wjme, kterýž ge byl na giných mjstech slyšel, rádi tenkráte enthusiasmu wjdeňskému wěřjme. Musj to býti arci něco obzláštnjho, widěti 15-a 12tiletau djwku u takowé dokonalosti — —i těšjme se giž napřed na gich přjgezd do Prahy.

Z Kutné Hory. Weškerá mjsta rozsáhlé řjše Rakauské slawj radostně 19. duben, co den slawných rozenin našeho neymilostiwěgšjho zeměpána *Ferdinanda*. I w našj Hoře byl tento den wýznamně slawen. Wečer dne 18. byla wogenská kasárna oswětlena, před kterauž hudba druhého batailonu myslіweů wýtečné skladby hrála. Weškeré wogsko bylo se před kasárnami sešikowalo, a když wečer nastáwal, byla národnj pjseň zpjwána, načež hudba po celém městě hrála. — Dne 19. byly w arciděkanském chrámu Páně o dewáté hodině slawné služby Božj konány, u kterých weškerý magistrátnj a horničtj auřednjci, gakož i weškerý důstognjci a množstwj giného lidu přjtomni byli; wogsko bylo pak opět na náměstj wytáhlo, kdežto hlawnj části mše swaté střelbau oslawowalo. — U wečer spořádalo několik lidumilů we prospěch zařjzenj městské nemocnice weřegný ples, spogený s loternj wýhrau, ku kteréž neywyššjho dwornjho powolenj obdrželi, a kterýž ku wšeobecné spokogenosti wypadl. Na počátku plesu, před tahem, zpjwala se národnj pjseň: »Slyš nás wšechny z hwězdné dáli« od weškerého četného shromážděnj, a ku konci plesu tančil se (w Praze giž o předlonských besedách zawedený) Strašák, kterýž nepochybně, gako u Wás, i zde oblјbenј dosáhne. — Djky buďtež we gménu dobré wěci šlechetným podnikatelům, gakož i zwláště spanilomyslným panjm a pannám w Kutné Hoře a okolj, kteréž k docjlenj tak prospěšné wěci welmi ochotně laskawými a krásnými dary byly přispěly. †

Z Lanu. Přičiněnjm našeho, u zwelebowánj hudby, a mateřského gazyka chwalně horliwého p. Jana Gedličky prwnjho učitele a ředitele kůru, a spolupůsobenjm wšelikých pp. ochotnjků prowozowala se we zdegšjm chrámě na weliký pátek s českým textem Haydnowých: »Sedm slow Kristowých.« J. H.

W *Augezdci*, statku pražského záduší, zemřel nedáwno w 105tém roce swém Matěg Fiat, rodilý we wsi Libochowičkách, panswj tachoměřického. Do posledních dob swých byl zdráw a pilně pracowal, do posledaj pak i hodiny dýmce swé wěren zůstal. F. W.

SWĚTOZOR.

Dne 25. března t. r. otewřel se konečně k obecnému pohodlj w Londýně *tunel* — t. g. podzemnj, klenutý průchod pod řekau Temži, — snad to neysmělegšj stawenj, kteréž kdy saukromným podnikánjm a lidskau rukau powstalo, slawný památnjk důwtipu a wlastenského smeyšlenj. Stawitel geho gest F. Brunel. Po mnohých obtjžech a překážkách dočkal se w 60. roce wěku swého té radosti, že se djlo geho, o němž negedni pochybowali, w plné sjle skwj. Stawěno na něm od r. 1824. Náklad gest nesmjrný.

Angličan *Forch* učinil w Berljně znamenitý wynález. Zhotowuge totiž — na prwnj pohled ge to wěc řjkage k smjchu a k neuwěřenj — zhotowuge z bláta, gakž ge na ulici nalezá, neykrásněgšj hračky a wěci pro okrasu patřjcj. Nedáwno podal samému králi dle antiky zhotoweného, roztomilého psjka. Neynowěgšj, nebo wlastně neystaršj tato hmota ge pálená a twrdá gako porcelán.

Teplopis, nowý nález professora Knorra, na universitě kazanské. Professor Knorr učinil prostředkem tepla otisky na stříbře, mědi, oceli atd. widitelné bez zhuštěnj par. Prwnj těchto wyobrazenj, gež nálezce teplopisné gmenuge, udělány byly w řjgnu předešlého roku. 7. listopadu sdělil ge kazanské učené společnosti, a ukázal některé wyobrazenj, gež sám udělal, a některé také, které udělal student Mažzik. Z počátku prosince poslal zlomek swého spisu o tom předmětu cjsařské akademii nauk do Petrohradu, přiložiw několik teplopisných wyobrazenj. Wynálezce teplopisů popisuge několik způsobů k dělánj teplopisných otisků; neyprostěgšj a spolu také neylepšj záleží w následugjcjm: Těla, z kterých se má snjti wyobrazenj, kladau se na pěkně hlazenau deštičku (měděnau, ocelowau, stříbrnau anebo gakau koli) a nahřjwagj se takowým způsobem na kowowé deštce obyčegnau špiritusowau čili ljhowau lampau s wálcowitau swjtilnau. Čas wyobrazenj záwisj od samého nahřjwánj; čjm ge silněgšj, tjm méně času třeba; přjliš weliké horko škodj wšak gasnosti wyobrazenj; obyčegně dostatečno gest 5—10 minut nahřjwánj, po čemž se těla spolu s deštjčkau snjmagj. Tjm welmi prostým způsobem udělal professor Knorr weliký počet otisků, mezi nimiž mnohé swau správnostj a krásau zauplna žádost upokogugj, zwláště otisky rytých wěcj, gako: pečetj rytinowých desek ano i rytin na papjře wytištěných, mincj, ano i pjsma psaného tušj na sludě (kočičjm stříbře).
Ze Sewernj Wčely. Dunder.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 45 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 36. *6. máge 1843.* 10. r. běh.

Muž bez spanj.

(*Pokračowánj.*)

Ustawičně zněla hromohlasně prorocká slowa katowa w rozbaurené duši geho; bylot mu, gakoby zkrwácená ženská postawa mu hrozila, i widěl se winaucjho pod rukama saudce krewnjho.

»O gen smrti hanebné a potupné mě zbaw!« sténal při tom hlasem umjragjcjm »Čjm mohu, králi nebes a země! čjm mám newědomě spáchanau wraždu smjřiti? Což gsem po deset roků dosti netrpěl? Po celý ten dlauhý čas neobčerstwilo spanj sesláblé audy mé; děsné sny obkličugj ducha mého a mučj geg, až krew ustydne, sjly umdlj a hrozná mdloba pekelný bog ukončj. O bych giž ležel w chladné hrobce — tamtě prawé, twrdé spanj! Milosrdenstwj! — pro Kristůw křjž — slitowánj! gsemť newinný! — ne ode mne — od něho, od padaucha požadug prolitau krew! Wiz mne bjdného twora w prachu se winaucjho! — O Judito! nemuč mě déle a uděl mi spanj genom na několik okamženj! — Budu se modliti; snad to zpomůže. — Otče náš, genž gsi na nebesjch — přigď nám králowstwj twé — odpusť našim winnjkům — neuwoď nás w pokušenj, ale zbaw nás od zlého, amen. — Ach Bože! wždyť se giž ani wraucně modliti neumjm! A wždyť to také nic nezpomáhá — nic!« — »Nic — nic!« sténalo to po něm temným hlasem w malé komůrce.

* * *

W katowu přjbytku seděla stará Madlena, pilně rozdmychávagjc oheň we welkých kamnách. Brzo pauštěla zastaralau trubkau gakési kapky, brzo owar podiwné barwy a geště podiwněgšj wůně do láhwic; brzo mjsila prášky se šťáwami, gežto z přjhrad weliké skřjně wybjrala, děsným hlasem při tom prozpěwugjc:

Sowa bude newěstau,
Krkawec ge ženich garý;
Prowádjť on weselau,
Kde ge hřbitow starý. — —

»Ta šwarná děwčata nechagj dnes na sebe dlauho čekati;« začala pak zase mumlat. »Wykradla se snad zwědawost a tauha z mladých srdeček, a postaupila mjsta rozumu?«

Na to postawila na weliký kulatý stůl měděnau mjsu, do nj několik ořechowých škořápek, a wedle nj kausek cjnu, držadlo to zlámané lžjce, mrzutě při tom reptagjc: »Nepřigdau-li do půlnoci, nebudeme moci nahlédnauti w hluboce zahalené přjštj.« — A opět ugala se tagemné swé práce, mjchačku co prautek čarowný w pozdwižené ruce držjc.

Kdoby byl tuto děsnau postawu přemýšleti spatřil, s tau podiwně zwráskowatělau, ohněm rozpálenau twářj, bylby gi držel za nočnj obludu. Konečně zaštěkali psi, hlasné kňučenj zaznělo osamělým pustým domem, a w teplý šat hluboce zahaleny, wstaupily dwě mladé djwky do wytopené swětnice.

Wětšj, Marie, byla růžoljcj s očima modrýma, zrůstu bugného; menšj, Ludmila, audů něžných, podobala se autlé gedli; oči měla gako srnka.

»Weselý štědrý wečer, matičko!« pozdrawila gi Ludmila.

»Ach Milo!« šeptala k nj druhá; »podjwey se gen, gak dnes opět wypadá! Skoro litugi, že gsem s tebau šla.«

»Gen mužné mysli a statné odwaze zdařj se temnau budaucnost wyzpytowati!« domlauwala gj tato. »Chowey se maudře! Ničeho nenj se co báti.«

»Nu, pogďte pak bljže, bázliwá kuřátka!« dala se nynj stařena slyšeti, »a ohřegte se u kamen. Hu! Wenku ge wšechno zmrzlé, gako roh. Psi wygj a na židowském hřbitowě to fičj, ga-

koby práwě byli rabjna pohřbili. — Pogďte, sedněte si; počkáme na druhé.«

Brzo na to otewřelý se dwéře, a ge ště tři ženštiny kročily přes práh; načež po krátkém uwjtánj stará Madlena do práce se dala. Wytáhla černé lesklau desku, na njžto wšechny pjsmeny gazyka našeho dle pořádku čerweně psané upraweny byly, a zawěsila gi na dwéře.

Autlá, černooká djwka gala se mluwiti: »Medle, děwčata! gá začnu.« — Na to zula s lewé nohy střewjc, postawila se zády ke dweřjm, a po malém rozmeyšlenj hodila střewjc pozadu na plátěnau tabuli. Pjsmena S spadla s nj na podlahu.

»Tedy pjsmenau S bude se počjnati gméno toho, kterýž mě za manželku pogme? dobře — S nebo Š! an to giž obyčeg tak mjti chce, že my ubohá děwčata čekati musjme, až si nás někdo obljbj. Ale Bůh buď tomu S milostiw, bude-li z toho něgaký satanáš!«

I smály se djwčiny swé swéwolné družce a pauštěly se do rozdjlného djla; gedna sázela swjčičky do škořepin ořešnjch a pauštěla ge na wodu po mjse; giná lila bjlek do sklenice, třetj sléwala cjn do nádoby s wodau, a každé gewila a předpowjdala z toho přjštj stará Madlena. Wšem dostalo se štěstj; gen gediná, gmenem Anežka, wysoká co gedle a něžná co lilie, slila si z cjnu prawau umrlčj hlawu. Třesaucj se, gako když nočnj bauře autlau kwětinau zmjtá, pronesla Anežka udušeným hlasem: »Wjm, to znamená smrt; w tomto roce musjm umřjti!« —

W tom okamženj bily na zdi wrzawé hodiny dwanáct, a dlauho řinčelo cosi na zadnj okno do dwora; djwky se ulekly a bázliwě okolo stařeny se shlukly.

Madlena obrátila se kwapně k oknu a zwolala se smjchem: »To nic nenj! — genom sowa, swětlem swedená, chytá se okna, ochrany hledagjc před ljtau nočnj bauřj.«

»Ay, babičko!« zwolala Mila; »ukažte mi pak toho powěstného ptáka maudrosti — a gak se řjká — miláčka Mudřeny! Tušjm že ho gen powěra za proroka smrti držj.«

»Slyšjte?« zwolala Anežka bezzwučným hlasem — »gak wolá: Pogď! pogď! — Ano, ano, to se týká mne! Až se žežhulka ozwe a fialky rozkwětau, ponesau mě mládenci — wiď, ty děsný posle?« —

Djwky i sama bodromyslná Mila ulekly se změněné twáře Anežčiny, podobagjcj se zasněžené kragině; auzkostné ticho, rušené gen klepánjm hodin, wázalo swjžj rty djwčin.

Zaplatily stařeně, a odcházely spěšně hrůzau popoháněny. Stará Madlena ge doprowázela. »Dobrau noc, krásné panenky;« prawila, »nowý den se budj; kohaut giž kokrhá. Důwěřugte se w znamenj! gistě se wám stane, čeho si tagně žádáte; nezapomeňte pak na starau Madlenu, která ge wždy pohotowě, k štěstj wám pomáhati. Dobrau noc! — šťastné, weselé swátky!«

»Slyšjte?« prawila Mila. »Zwony u swaté Anežky oznamugj giž konec půlnočnj! Pospěšme, aby nás naši nepohřešili.« — Zostřiwše kroky swé, spěchaly k domowu s nowau naděgj w mladistwých ňádrech.

Madlena zůstala mezi dweřmi státi, a hleděla zamyšlená do dálj, zlehka sama s sebau mluwjc: »Gak se to tam na hřbitowě hýbá! To bude asi pohřbů přjštjho roku. Dobrau noc! kohaut giž po druhé kokrhá. Kde tak dlauho dnes Wogtěch meškál — Dobrau noc! Hu gde po mně mráz! Ge zima — hrozně zima! Bjlé wánoce, zelené welikonoce. Ráda bych si natrhala mechu tamhle naproti na kamenjch; ge zdrawý, když se této noci natrhá. — Gak ten led praštj! — mráz roztrhuge čistau hladinu — gako bolest srdce drtjcj!«

* * *

Weselý masopust bljžil se ku konci; wšemu snaženj nawzdor nebylo se hraběti z Pasawy zdařilo, aby byl něco bližšjho zwěděl o podiwném cizinci, k němuž se čjm déle tjm wjce gakausi náklonnostj schylowal.

Práwě se chtěl na odpočinutj odebrati, an geg wytrwalé tlučenj na dwéře otewřjti nutilo.

Do komnaty wešel wěrný saudruh geho, Hynek z Griesbecku, i diwil se nemálo přjtelowu lhostegnému, a gak on to nazýwal, směšnému počjnánj. — »Honem, Jachime!« pobjzel geg — »oblekni se a pogď semnau na welikau maškaradu; dnes ge poslednj. Budau pochowáwati masopust, a Camputio bude se swými učedlnjky prowáděti nowý umrlčj tanec.«

»Hynku, wždyť wjš, gak mi takowé kratochwjle protiwny gsau; wjš, co o nich saudjm, a předce chceš marnau práci podniknauti, abys mě k pošetilému počjnánj přemluwil?«

»Od úmrtj twého hodného strýce, twrdosrdcjho Kašpara, odřeknul gsi se našich weselých schůzek a her. Bez rozumu gsi — gmenugeš-li tanec, neylahodněgšj zábawu žiwota, pošetilým počjnánjm. Nelze mi na nic milegšjho pomysliti, gako když tanec dle ljbezného zwuku swé buga-

ré wěnce wine. Něžně co wětýrek, haupagjcj se na kwětinách, poletuge barwami duhowými ku předu okřjdlené weselj. Giž pauhé pomněnj naplňuge mě rozkošj! Hebké djwčj tjlko gemně obegmauti — twář we twář s nj kolowati — o Jachime! tanec ge gistě slastj nebeskau!«

»Tak se zdá tobě, genžto se ze žiwota radugeš« — odslowil popuzeněgi zádumčiwý ginoch; mne to ale mrazj, kdykoliw křiklawé, protiwné zwuky zaslechnu, a wždy to ranj bolestně duši mau. A pak to obracenj a točenj, oddychowánj tancugjcjch — wždy si myslim, že se mezi šjlenými nacházjm.«

»Tys nemocen, drahý přjteli! kdožby se tedy s tebau hádal! — Teď ale pogď.«

»Darmo mě trápjš; nepůgdu!«

»Nepůgdeš také, když ti řeknu, že tam i sličná Jacinta tancowati bude?«

»Ge-li možná?! rychle, pogď — rychle!«

(Pokračowánj.)

SWĚTYLKA A BLUDIČKY.

2.

»Co gsme se giž namluwili a napsali!« — stýská p. D. w posledních Kwětech, an si zase pro čest gmen českých na kolbiště wygjždj. Statný bogownjku! tušjm, že geště mnohé kopj přelomjš, nežli wjtězstwj dosáhneš! — někdy bych skoro zaufal, gestli se k němu dostaneš. Lidé gsau diwnj pawauci. Za gedno mnosj we swých pawučinách o twém rytjřském snaženj pranic ani newědj, a za druhé — třeba by prawdu na bjledni widěli — předce raděgi oči do tmy strčj, gen aby se po gich maudré hlawě dělo. — Tu se namluwjme, aby se gména česká w giných gazycjch dle půwodnjho prawopisu psala, a sami ge pjšem — až hrůza powjdat. *Ziak, Stiepanek, Klitspera* — to se pjše, gakoby to bylo wšecko w pořádku. A což teprwa gména cizogazyčná! — gak se ty *u nás* přewlékagj, překrucugj, znetwořugj — to ge bolestné powjdat. Kdy se o té wěci sgednotjme — to newjm; že by ale čas byl, aby se to učinilo, to wjm; zwláště žádáme-li, aby se nám rownau měrau od giných měřilo.

Šafařjkowa podobizna.

Nebylot posud w žádném z časopisůw našich oznámeno,*) že před nedáwnem nowá *kamenopisná podobizna* našeho welectěného *Šafařjka* wydána gest. Ačkoli wyobrazenj tohož slowútného muže, gjmžto národ náš plným práwem honositi se může, giž před několika lety péčj některých geho ctitelůw tiskem podáno bylo, budeť i toto nowěgšj, od kamenopisce Garreisa obstarané, welikému počtu našinců zagisté welice wjtáno. Neboť wolil dotčený uměleс za přjčinau žádaucné stegnosti při této nowé podobizně takowau welikost, že se do sbjrky a pro saumérné sestawenj k wydaným posud podobiznám p. p. Josefa a Antonjna Jungmanna, Hanky, Čelakowského, J. S. Presla, Purkyně*) a giných wjce hodj, nežli ona předešlá, kteráž mnohem wětšj gest, aniž celé poprsnj postawy w takowé úplnosti wykazuge. Podobizna ta w uměleckém obchodnictwj J. Hofmanna (w jesuitské ulici) za 36 kr. strjbra se prodáwá, čehož poznamenánj postačuge, aby mnohočetnj ctitelowé muže, pro nás neunaweného, tjmto obrazenjm přjbytek swůg ozdobiti sobě připjlili. Při tom nemůžeme se minauti s připomenutjm, aby se s wydáwánjm podobizen našich čelněgšjch spisowatelů gen dále, a co možná w brzkém po sobě postupu pokračowalo. Neboť gsme welikau wjtanostj tohož podniknutj se strany obecenstwa rowněž gisti, gakož tohož přeswědčenj máme o podobném nedáwno započatém wydáwánj kamenopisných podobizen mužů z předwěké historie české znamenitých, z nichžto negedna překrásnau a k wykrášlenj přjbytku whodnau býti se gewj. Obogj toto podniknutj, předwádégjc nám znamenité našince z minulosti i přjtomnosti našj, zagisté welmi chwalitebně i čestně na wzágem sobě po boku se stawj, a protož dlauhé gešté pořadj obogjho spatřowati wřele taužjme. Doslýchali gsme, že we wydáwánj podobizen našinců z doby neynowěgšj následowati magj předewšjm ony Palackého, Amerlinga a Tyla; přegeme, aby wěc ta, a to co neydřjwe, ke skutku přiwedena byla, a napotom i podobizny některých ostatnjch, gako Puchmayera, Chmelenského, Klicpery, Poláka, Winařického, Holého, Smetany, Chmely, Staňka a giných, w postaupném wycházenj obecenstwu se podáwaly. Gest to negen čestný wýsledek spanilomyslné uctiwosti k mužům o pěstowánj drahého pokladu řeči mateřské a tjm rowněž o wzdělánj národu zasloužilých, nýbrž také gakýsi důstogný a wážný wýkaz šlechetného citu národnosti, když se gich wyobrazenjmi přjbytkowé wraucjch wlastimilů ozdobugj.

Fr. D.

*) Ba prawě! — ale nenj také diwu! Naše wydawatelstwo býwá w rozhlašowánj swých nowotin tak wáhawé, ba lhostegné, že mnohdy nowý plod gen slepau náhodau člowěku do rukau se dostane. Aby weřegným listům alespoň kratičké oznámenj podaly — to gim nenapadne. Nediw se tedy žádný, když o mnohé wěci časopisy dlauhý čas pomlčj. Powinnosti redakcj gsau giného způsobu, nežli w obchodnických skladech po nowinkách se sháněti. Red.

*) Čtenářům známoť bude, že Kollárowa podobizna we welikém archowém formátu wloni w druhém otisku we Wjdni wyšla.

DOMÁCJ KRONIKA.

Ze Sušice. Chwalným usilowánjm p. Frant. Firbasa, lékárnjka a o wšeobecné blaho zasloužilého měšťana, byl

u nás den narozenia Geho C. K. Milosti pěkně a radostně slawen. Držeļoť se toho dne slawné w žiwot uwedenj ústawu pro 12 chudých osob města našeho, o němž giž lonského roku w těchto listech (w čjsle 30.) zpráwa podána byla. — W 9 hodin ráno držel náš w. důst. p. děkan A. Fialka w chrámu páně řeč, týkagjcj se dnešnj dwognásobnj slawnosti; pak následowaly služby Božj. W poledne hostil weleważený p. děkan, spoluzakladatel toho ústawu, oněch 12 chudých. Wečjr dalo se střelbau z možďjřů znamenj ke schůzce do našeho skrowného diwadla, kdežto se ode wšech shromážděných národnj pjseň: Slyš nás atd. zpjwala, pak následowal proslow w mateřském gazyku, schwálně k této slawnosti od G. složený. Na to se prowozowala činohra »Armuth und Edelsinn« od Kotzebue. — Tedy německy w mjstě českém? — proč ne česky? — bude se mnohý ptáti. Milý Bože! chtělo se arci dwakráte česky hráti, poneypaw *Strašj* a podruhé *Matka a dcera*, krátký čas tomu ale nedowolil, což nám arci nad mjru litostné bylo, an úlohy Klary a Otilie w rukau horliwých wlastenek a dobrých herečék se nalézaly.—Láska k wěcem národnjm a k drahému gazyku našemu neywjce u spanilých djwek města našeho se zakořenila, — a radostně nás pokroky gegich zwláště o letošnjm bále překwapily, kterýž po diwadle držán byl.—Wšem zakladatelům nowého ústawu našeho, a sice w. d. p. A. Fialkowi, p. Růžičkowi, c. k. radowi, Mart. Angelisowi, we gméně chudých tuto co neywřelegi děkugeme, zwláště ale p. Fr. Firbasowi, synu prwopočátečnjho zakladatele, kterýž tuto celau pěknau slawnost uspořádal, a kterýž — gak se prawj — teď o to pracowati hodlá, aby 6 chudým študugjcjm města Sušice dobročinným spůsobem zaopatřenj obgednal. — Dlauho popřey nám nebe tak dobrých, o blaho swých spolubratrů pečugjcjch mužů! —

Sušický.

Z Malešowa u Kutné Hory. W neděli dne 23. d. widěli gsme na diwadle našem, záwěrkau zimnjch we prospěch domácj chudiny uspořádaných her, poněkud giž dokonalegi prowozowati »*Wyhrané panstwj* a *Čtyry stráže na gednom stanowišti*«. Obě hry obweselily obecenstwo, ačkoli tenkráte newelmi hlučně sešlého — čehož ale, gak se zdá, gen peněžité okolnosti přjčinau byly. — Mezi wšemi dobře powedenými úlohami ale neywjce pan spráwce, pak Mařenka wynikli.

J. F.

ZE SLOWENSKA. W Lubětowé pan advokát, Josef Kmety, prwnj penjz, kterýž dostal za swau advokátskau práci, gakož přjmluwce u hrdelnjho práwa dwau zbognjků úředně k tomu požádaný, obětowal dobru obecnému. Nežli se ale komu o swém úmyslu zmjnil, požádal wloni o noworočnjm dnu p. farářů, aby s kazatelnic oznámili, že ge w městě gistý dobrodinec, kterýžto se služebné čeládce noworočnjm darem wděčj takým spůsobem, že, kterýž pacholek a která služka po nastáwagjcj rok mezi wšemi neylépe chowati se budau, na přjštj nowý rok po 10 zlatých dostanau, bez rozdjlu náboženstwj. Mnoho bylo hádánj, kdo to asi tak štědrým gest? Nebo 10 zlatých w. č. daru pro pacholka neb služku w Lubětowé, kde služka hotowého ročnjho platu (dostáwá-li oděw) nad 7 zl. w. č. wjce nemá, gest wěc dosti welké powahy! Teprwa 1. ledna r. t. opět bylo ohlášeno, aby se čeládka u wečer sešla k panu Kmetymu, kdež ti, co se neylépe chowali, dar sljbený od něho obdržj. (Ostatnj penjz byl na giné dobročinné účely wynaložil.) Poněwadž se práwě toho dne mnohá čeleď stěhowala, scházelo se něco pozděgi, a wečer se přibljžil; co wšak wýgewu nic neškodilo, ba wětšjho půwabu a dogemu dodalo. U prostřed swjc, na stole sestawených, bělely se dwacetnjky, naproti ležela pjsmo, obsahugjcj gména poručených k odměně. Wlewo od stolu sedělo několik pánů, těm po prawém boku panj, opodál stolu wzadu seděl dárce, gemu po prawé ruce zwědawé děti a ženy, těm u boku muzikanti, a celé průčelj bylo zagato služebnými. Žádný nebyl pořadatel, a předce wšecko gakoby wnuknutjm na swém neylepšjm mjstě se postawilo. Zawzněly hlasy strogů hudebnjch. Na to wstal s wljdnau twářj mladý dobrodinec, přistaupil a promluwil k čeledi. Prawil mezi giným: »Nechci odplatit práci waši, nebo negen že w onom žiwotě Bůh odplatj každému podle skutků geho, nýbrž i tu dostali gste gedenkaždý od swých pánů, co gste zasloužili; a nepokládeyte se, milé djtky, za lepšj, nežli w skutku gste, každý má swůg nedostatek při sobě, mégte wždy před očima, že co činjte swým pánům, činjte to sami sobě, nebo kdo w mládj ochotné práci přiwykne, čistotně se držj, uctu dáwá wšechněm, chrám Božj miluge: toho dogista, i když sobě hospodařit bude, požehnánj Božj nemine; spokogen bude sám s sebau, a s njm budau sausedé, cjrkew i město celé. Hleďte sil swých tak použjti, aby w celé našj stolici uznali, ba po celé kragině se rozneslo, že neypracowitěgšj, neyochotněgšj, neymrawněgšj čeleď má Lubětowá. To bude má hrdost, má blaženost, a i Bůh se bude z nás radowati.« — Tu se gewilo tolik chuti w těch mladých obličegech, že byla radost na to hleděti. Potom wzal papjr do ruky, přečjtal poznamenaných, řekl gednoho každého zláštnj chybu, a zláštnj záslubu, tak že z toho si pro budaucnost wšecky prawidla nabrati mohli. Potom oznámil, že mezi pacholky čtyři gsau, z kterých swědomitě neylepšjho wybrat by mu těžko bylo, a proto že to necháwá osudu k rozhodnutj. Ti tedy losowali, a los s nápisem »dar obdržj« wytáhnul si Ondro Jančjk, sirotek.— Hudba radostně zawzněla, a wšeci ostatnj mu geho štěstj přáli. Ze služek pak Marii Howáčowé, gakožto 52 hlasy na předu wšech stogjcj, dal 9, a neybljže k nj hlasy stogjcj Anně Widowé, 15letému děwčeti, 3 dwacetnjky. Když hudba přestala, propuštěni byli domů, a wšecka přjtomná čeleď zprowázela obdarowaných až domů. Přjtomnými pány ale pohnul tento wýgew tak, že si předewzali zaraziti společnost, která i na budaucj léta má dáwati dary hodným čeledjnům. —

Gistý.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarších; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půl. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm Jar. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 37. *10. máge 1843.* **10. r. běh.**

Zlomek nowé činohry:

Brunswik*).

(Zahrada knjžecj. Rannj saumrak.)

Neomena. Ty zde, pane? — tauto hodinau? Co tu hledáš?

Kleofas. Nebeský lesk oka twého. Na okragi černé propasti chwěge se noha má — a genom twůg pohled gi může před zaufalým skokem zastawiti. O kněžno, obrať k nešťastnému zraků swých!

Neom. Pane, gá ti nerozumjm.

Kleof. Což ge oka mého řeč tak nemluwná, že gsi dle nj srdci mému geště nesrozuměla, byť i gazyk byl nemluwil? O arci, oko české hořj ganěgi — gazyk český zwučj mocněgi — těm gsi porozuměla.

Neom. Pane, gá ti nerozumjm.

Kleof. O kněžno, proč gsi opustila čarodějné krage italské? — Tam by tě byl wřelý wanot rozehřál, gjmžto kypj celá přjroda — tam bysi byla smysl našla we slowech tauhy mé.

Neom. Pane, zněgj-li twoge slowa w skutku tak, gak se mi snad genom zdá zdagj — —

Kleof. O wylož si ge dle neysmělegšj mužské žádosti!

Neom. Pak ti prawjm, že gsem newěsta a dnes —

Kleof. — ge sňatek twůg — to wjm, i proklj nám swau pamět, že to giž dáwno z hlubin swých newymýtila. Mau bys měla býti, a celá země oděla by se k tomu plesu rauchem swátečnjm. Zlatj snowé mogi měli by se wygewiti —

Neom. Dosti, pane! Gakým práwem takto ke mně mluwjš?

Kleof. Ptey se hynaucj kwětiny, proč umdlené čelo po slunci wypjná? Tagným kruhem ge moge srdce upautáno k twému, a žádná moc ho nedowede rozepnauti, nežli milost twá. Gednjm rodem, gednau wlastj stogjm tobě bljže nežli cizinec, a měl bych se spjše radowati w záři lásky twé, nežli tento — gemuž takowý poklad gako we spanj —

Neom. Ustaň! — genom žes mi gednjm rodem, gednau wlastj bljzký — paušťjm mimo sebe nehodné řeči twé; ale dýl ge poslauchati nesmjm. (Odcházj.)

Kleof. Postůg, kněžno! — rozhodná padla hodina — a gasno musj zaswjtati na mé přjštj cesty.

Neom. A gakého swětla se můžeš gěště nadjti, ježto by giž dáwno cesty twé neoswěcowalo? Odemne neočekáwey ničeho! Gěště gednau prawjm, že gsem newěsta, a —

Kleof. (prudce). Gen tjmto slowem — tjm šjpem gedowatým nedorážeg na mau duši, aby se palčiwě raněná newymkla z okowů mjrnosti, a okolj swé diwau šjlenostj nepoděsila.

Neom. Nuže tedy pozbuď rozumu, a gako pošetilec rozhluč okolj swým diwým křikem! Po třetj prawjm tobě, že gsem newěsta! — a wjš-li, co toto swaté slowo znamená, — wznikla-li někdy we twém srdci sladká tauha, aby se ti celý wýznam geho w úplném kwětu wygewil: tedy ustup a ljtau wášeň swogi udrž na uzdě. Pozorowalať gsem giž dáwno, co twé oči, gako zapowězené pjsmo, ke mně mluwiti se snažily —

Kleof. O mne blaženého!

Neom. — ale myslilať gsem také, že gich plamen mau panenskau důstognostj wyhasne. Gá ti nedala přjčiny, abysi ho na oltáři srdce swého

---

*) *Půwodnj* hra tato bude se přjštj neděle na diwadle našem prowozowati. Geť uečena we prospěch panj Skalné: rádi bychme tedy tjmto článečkem ztetel obecenstwa na ni obrátili. Red.

zapálil — ty geg krmjš násilně marnau žádostj a drzj naděgj.

Kleof. O což nenj w celé řjši lidských proseb slowa, gežtoby proniklo duši twau, a zatřáslo tjm hradem skalnatým? Nech k sobě přistaupiti, Neomeno! Můg žiwot ge ztracen bez twého!

Neom. Nuž tedy, zahyň — nehodný!

Kleof. Kněžno!

Neom. Špatně splácjš důwěru, kteraauž tě před ginými poctil otec můg, wyslaw tě semnau do dalekých končin za ochrance swého djtěte.

Kleof. Gá sljbil, že budu nad twým blahem ochrannau ruku držeti — a wyplnjm slib swůg. Ty auttá holubice, wyrostlá na lučinách ragských, nemůžeš býti blaženau w náruči neuhlazeného drawce.

Neom. Hleď se, aby ten drawec do tebe drápy swé nezaťal — gá bych ti sotwa na pomoc přispěla.

Kleof. O to wjm! Ty se paseš na mých bolestech!

Neom. To nečinjm — nechci ale také, aby twoge bezuzdá wášeň byla pramenem cizjch bolestj. S tjmto odegdi — a zahlaď gméno moge we swé paměti. Gesti to poslednj naše rozmluwa. Skwělá powěst o wěrnosti žen českých táhne končinami swěta gako heyno sněhobjlých labutj — gá o nj slýchala w dalekém domowě s hrdau naděgj. Příjštj hodina učinj ze mne kněžnu těchto žen — a gá budu hledět, abych toho krásného gména co žiwa hodnau zůstala.

(Odegde.)

Češtj hudebnjci
w sewero-wýchodnjch slowanských kraginách.

Dle dopisůw p. *Wáclawa Landy*, nyněgšjho prwnjho hauslisty w Rize w Rusjch, dozwjdáme se, že se několik hudebnjků z pražského konserwatorium w mági r. 1839 odhodlalo gjti přes Wrchlabj, Lancut, Swidnici, Wratislawu, Kališ do Waršawy a odtud dne 16. čerwence t. r. až do Wilna, kamž i také na pozwánj diwadelnjho ředitele Šmitkowa šťastně přišli. Zde byli wšak w naděgi ze strany ředitele zklamáni, a když se tu něgaký čas dáwánjm hodin na fortepiano a hausle, dosti bjdně žiwili, rozešli se gedni nazpět ku Praze, druzj, gako Wáclaw Landa, rodem z Hyskowa u Berauna, *Sokol*, *Negebse*, *Kartegius* a *Král*, spogiwše se, šli w létě r. 1840 na dáwánj koncertůw. I dáwali pospolu koncerty we Wilkomjru a w giných mjstech, pak pomocj giných českých hudců při diwadle rizském w něgakém mjstě, Dubeln řečeném, tři mjle od Rigy a několik krokůw od moře, kde w létě neywětšj schůzka býwá, a pak bljže města Rigy. Král, Negebse a Landa zůstali w Rize; — Král stal se trubačem, Negebse hlásil se psát noty a Landa stal se napotom prwnjm hauslistau při diwadle rizském, protože se w koncertě řediteli ljbil. Sokol s gednjm geště spolužákem odebral se do Moskwy, kdež k gedné hudebnj bandě čili spolku přiwtělen gest, a Král nacházj se nynj w Petrohradě. Negebsy wšak wjce nenj; umřelť w prosinci r. 1841 we špitále rizském, kdež 6 neděl pobyl.

Češtj hudci chwálj sobě neywjce Waršawu, kdež i také mnoho Čechůw se usadilo, dáwagjcjch třebas hodiny na fortepiano a tjm se obohatiwšjch. Tu se Landa sešel se *Sobotkau*, býwalým pražským konserwatoristau. Hudba česká po wšech slowanských zemjch se ljbj. P. *Michal Kotler*, rodem z Turnowa, který za 15 *měsjcůw* cestu do sewernj Asie čili Sibiři stranu dobýwánj zlata *sem a tam* učinil, sešel se r. 1841 w prosinci w Moskwě w diwadle s *Johanesem*, rodilým z českých Buděgowic, býwalým wychowancem konserwatoria pražského a nyněgšjm kapelnjm mistrem; pak s *Dreyschokem*, s dwěma harfenistkami z Březnice (*Priesnitz*), z Čech rodilými. Landa sám bydlj w Rize u Čecha gednoho ženatého, *Sykrt* řečeného.

Nebudeť snad čjtatelům těchto listů w nehod, když i z cestopisu p. Landy ku swým rodičům w Hyskowě u Berauna něco wyberem, kterýž se gakausi nenucenau prostotau wyznamenáwá. — »Gsme teď,« pjše dne 24. máge 1839, »od Prahy ke 100 (dle pošty 84) mil we welkém městě *Waršawě*. Nacházjme tady lidj sprostšjch, kteřj magj ohniště w sednici a na nich wařj; než také spatřugeme w městách lidi, giehžto w Praze české neuwidjme, gak se šatj, gaké wýstawnosti magj a co střjbra a zlata w pokogjch chowagj. W Prusku gsau wšak spořádaněgšj lidé než w Polsku. Gjdlo a pitj gest w Prusku dobré, ne tak ale w Polsku gako w Čechách a dražšj nežli w Čechách. Mělit gsme tu poljwku kyselau z čerwené řjpy, kaši a neywjce kořalky.«

»Waršawa gest krásné město, skorem hezčj než česká Praha. Diwadlo pětkrát tak weliké gako pražské stawowské. Kostely hezké, ne tak wysoké

gak w Čechách. Lidé gsau zde pobožnj; při pozdwihowánj neyswětěgšj swátosti oltářnj padagj twářj na zem.« —

»Role negsau tak úrodné gako u nás; gest tu mnoho pjsku; museliť gsme přes 16 mil w Prusku samým pjskem geti, což těžko šlo, gako bychme byli náklad wezli na pryčce našj. W Polsku gsau rowiny takowé z Kališe až do Waršawy, že gsme po 32 mil ani wršjčku nespatřili.«

»Město *Wilno*, 70 mil od Waršawy wzdálené, (dj z Wilna dne 10 zářj — 29. srpna) ležj w krásném údolj, gest hezky welké; katolických kostelůw gest zde přes 20, w kterých mše swaté gako u nás se čtau; gen že mezi mšj swatau kázanj w polské řeči držány bywagj. Gest zde wogsko a neywjce židůw, kteřj wšechna řemesla, gako u nás křesťané, pod sebau magj. Oni gsau kregčj, šewci, truhláři a g. Diwadlo gest o něco menšj než pražské a gen w prostřednjm stawu. Hrage se dwakrát, neywjc třikrát za týden.«

»Město *Riga*« (pjše dne 12. zářj 1840) »nenj tuze welké, ale předměstj rozlehlé. Řeka, která se do moře čili do záliwu baltického moře ubjrá, gmenuge se Dina (u Šafařjka Dwina) a gest 4krát i 5krát tak široká gak naše Beraunka. Nežli k moři přigdeme, newidjme nic giného než samé pustiny, lesy a samý pjsek. Nagednau wygdeme z lesa a hle, widjme wodu a nebe. Auroda gest tu newelká: žita gsau pěkná; pšenice, gečmene, hrachu málo kde widěti. Sedláci naši gsau proti nim hrabata; neboť zdegšj musj obilj wšecko pánu swému odewzdati, magj wůz gako trakař, kola nekowaná, gednoho koně gako kozu, chodj bosi w kutně se dřjwjm aneb se senem do města, kde za to několik grošůw stržj, zůstáwagj w docela bjdných chatrčjch. — Žiwobytj w Rize gest welmi drahé, zwláště šatstwo. Pár bot stogj 7 zl. stř. rak., pár kalhot 10 — 12 zl., kabát 30 zl., plášť 55 zl., protože kůže i sukno zde drahé. Za psanj, když Wám až na hranice rakauské gednoduché pošlu, platjm $4\frac{1}{2}$ zl. w. č., za byt a gjdlo platjm 500 w. č.

»Slyšel gsem,« pjše dne 25. srpna 1842, »že w Čechách welká neúroda gest, protože celé léto nepršelo. Okolo Rigy gest prostřednj úroda a nezdrawé powětřj, tak že w měsjci srpnu, když neywětšj parno bývá, snjh a kraupy padaly a takowá zima byla, že lidé w plášťjch na ulicjch chodit museli.«

Pr. J. Michl.

České diwadlo w Praze.

W neděli, dne 30. dubna widěli gsme činohru w 5 gednánjch: *Jan, wéwoda finský*, dle Franulowé z Weissenthurnu přeloženau od K. Pünera. Byla to benefice p. Herbstowy. — Hra tato, magjc arci mnohé dělky, nemůže se u dobrém předstawenj žádaucjho účinku minauti. Gestif zkušenostj hereckau sestawena, plna wděčných rolj a diwadelnjho, *wypočjtaného* effektu. O ceně *básnické* tu ani nemluwjme. — Wywedenj bylo z wětšjho djlu dobré. Zwláště zasluhuge sama beneficiantka wšechnu chwálu; to bylo gednau umělecký útwar dramatické úlohy, wesměs ge Kateřina bez odporu ta neylepšj role, w které gsme p. Herbstowu na diwadle našem widěli. Panna Manetinská snažila se býti onym mjruplným strážným duchem, kterýž napřažený meč nešťastného, nedůwěrau sklječeného panownjka zdržuge, a dostihla zwláště w posledňjm gednánj pěkného účinku. P. Krumlowský nakreslil Erika žiwými barwami a postawil geg co wýrazuplnau podobu w rámec této hry. P. Biel měl dobré momenty. Gemu by nescházelo wůbec nic, nežli aby si gakausi roskauskowanost w přednášenj odwykl — tak aby řeč geho wětšj plynnutosti a zřetelnosti nabyla, pak by se wždy z wětšjho účinku radowal. Pan Grau hral starého Jörana — obyčegného diwadelnjho slosyna. Newděčná to úloha, w které se nedá weliké pochwaly zjskati. Pan Grabinger utwořil z úlohy swé (Braske) tak srdcegemný obraz sprawedliwého kmeta a wěrného rady králowského, gakož se nám wždy s rolemi tohoto druhu dařjwá. Znamenitau úlohu w celé hře, mladého Richerse, hral p. Kolar. Role táto probleskuge černými mraky celého kusu gako slunečnj uswit a požaduge wřelý cit, žiwé ohniwé přednešenj. P. K. hrál še wšj šetrnostj, zdálo se ale, gakoby s hmotau role geště zápasil, a mage pozor na pamět, nemohl ani sebe, ani obecenstwo důstatečně rozehřáti. — Pan Nikolai nic nepokazil.

J. Ml...ka.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Desjtiletý hauslista Ferd. *Laub* wystaupil weregně 26. dubna w sále plateyském. Kdo s Uměnau poctiwě smýšlj, býwá někdy na rozpacjch, zdali giž dospěl k takowé dokonalosti, aby swětu zdařilé wýtwory podati mohl. Tato swědomitost byla snad přjčinau, že se p. Mildner na ceduli za učitele malého hudebnjka neprohlásil, což mu wábným průwodem býti mohlo. Litugeme toho, gakkoliw, že duch náš nesřjdka tělesným potřebám slaužiti musj, a že wonná kwětina pěkného uměnj nucena býwá wydáwati owoce swatojanského *chleba*; zkušenost ta nedá se zrušiti. Nicméně zaradowali gsme se upřjmně nad zdařilým prospěchem českého goňáčka, kterýž Beriotůw druhý koncert welmi šťastně pogal a zmužile prowedl. Neywjce těšil nás geho pěkně wywozowaný, w poměru nedokonalého

nástroge desti plnozwuký, tjn. Přednášenj ruského ronda s téhož koncertu zasluhuge neljčenau pochwalu, an w něm mnohého dospělce předstihował. Ernstůw karneval slaužil pauze na mjstu, gak s nowomodnj brawurau zápasiti nemj. Byw od obecenstwa mnohokráte wywolán, musil konečně ku wšeobecné žádosti i s p. Mildnerem wystaupiti, gegžto wšickni přjtomnj hlučně přiwjtali. Ostatnj čjsla byly dwě uwertury, arie p. Böhem spjwaná; kwarteto přednášeli pp. Bernkop, Peták, Kohaut a Pollet; p. Gerstner deklamowal, a newidomá žačka p. Drechslera, Caec. Widimkowa, hrála na piano rondeau od Kalkbrennera s podiwu hodnau gistotau. R.

Z Berauna. Tyto dny slyšeli gsme zde opět několik hudebnjch skladeb p. P. Worla pro čtwerozpěw a sice žalm: *Daufal gsem Pána wěčného* do Es dur; *O wlasti má, slawná, má wlasti překrásná* do As; *Bože wyslyš prosby* do B atd., které, gak se dozwjdáme, ctihodný tento kněz we prospěch wdow a sirotků po zemřelých učiteljch wydati obmeyšlj. W lonských teprwa Kwětech bylo nám w přjloze XX. potěšitelnau zprávu p. Winařického o wygitj třech wýborných pjsnj čjsti, gežto P. Worlem we prospěch nemocnice Opočenské wydány byly a we skladu Pospjšilowě za 56 kr. na stř. k dostánj gsau. Diwná to zagisté wěc, že nás posud žádné zprawy ani z našj milé Prahy, ani z wenku nedošly, že by se byly kde tyto pjsně weregně rozléhaly, a předce w skutku tak krásné gsau, že naše naděgeplná zpěwkyně, panna M. Negedlá, pro diwadlo p. Stögrowo z kauzku odbýwagjc, »*Herol Čech*« třikráte opakowati musila a wždy hognau pochwalau poctěna byla. Těchto málo ale prawdiwých slow bude snad postačowati, aby pjsně tyto wjce mezi náš, zpěwu milowný národ se dostaly, nežli se to posud stalo, a to tjm wjce, doložjm-li, že přeutěšené tyto skladby w porownánj s německými, gako n. p. od Procha, kdežto gednotliwá pjseň obyčegně 30 kr. stogj, wjce nežli o třetinu lewněgšj wypadá a tudjž i pro swau láci poručenj hodny se činj.

Dne 18. gakožto w předwečjr rozenin našeho neymilostiwěgšjho Zeměpána dáwaly se na našem diwadle dwa kusy a sice: »*Každý něco pro wlast*« od našeho wýborného Klicpery a pak w němčině Kotzebuůw: »Der gerade Weg der beste.« Oba tyto kusy dobře obsazené a wýborně prowedené welmi se ljbily. Zwláštnj pochwaly wšak se hodna učinili p. Barcal z Unhoště, slečna Alžběta Schikkowa z Ortenfelsu a panj Johanna Podstatná; a gelikož i prolog našjm důstogným p. děkanem, Wincencem Láblerem, k tomuto dnu a kusu welmi přjhodně a trefně zhotowený, wšemu očekáwánj zadost učinil, a z prowozenj hogná podpora ubohým zdegšjm nuzným se sešla; tedy slušj, abychme tuto wšem, genž k wywedenj tohoto přeutěšeného předstawenj bezauplatně pomáhali, gménem podělených nuzných neywřelegšj djky složili. Přhbjk.

Ženský Goliáš. Z listu gednoho našeho přjtele, welice wáženého muže, ze Splitu (Spalato) w Dalmácii psaného, wyjmáme následugjcj mjsto: W Dubrownjku očekáwagj obryni, kteráž tam na cestě z Carihradu pěchodem přigjti má, genžto, ge-li ginak wšecko prawda, co se o nj pjše, snadno nad Goliáše předěj. — Gesti to 16letá sedlská děwa z Bosny, pět loket wysoká — w ramenau ge dwa lokte zšjřj atd. atd. Obryně ta pogj denně asi 20 liber polenty, a přitom ge tak silná, že před nedáwnem žiwého wola w zahradě, kdežto práwě škodu tropil, popadla a přes plot do dálky osmi loktů odmrštila. Relata refero. —

Na ospraawedlněnau.

Práwě nynj dostala se mi k ušjm ta přenemilá zpráwa a stěžowánj si obecenstwa na mne, že gá toho přjčinau gsem, že mezi umělci a rytci českými, gež p. Kollár we swém nynj wydaném cestopisu wypočjtáwá, nám wšem milé a wážené gméno p. *Wáclawa Merklasa* wynecháno gest, kdežto předce wlasti naše tolikero plodů geho přičinliwosti, průmyslnosti a stálosti w krasoumnických a wědeckých podnikánjch se dočkaly a geště bohdá dočkagj. Wědj totiž některj p. wlastenci, že gsem slawnému panu Kollárowi ze swé pro *wšenaučnj slownjk český* ustanowené a pracowané zásoby k žiwotopisům českých malјřů a rytců zawděčiti se nemeškal, a myslj že mogj winau se ono wynechánj stalo. Gá práwě gsem geho weliký ctitel a přjtel upřjmný, a práwě pro tuto gakausi těsnau domácnost a známost gsem geště žiwotopis geho nezhotowil. Což ale potřebj swětu našemu žiwotopisných mých škartek pro slownjk? nezná on geho sedmero mapp, geho malý atlas, geho pro mne ryté a wydané hmyzy, geho čisté rytiny k gedům a kazigedům? — mám-li mlčeti o wšech geho spanilomyslných, daleko do krásné budaucnosti našj sahagjcjch zámyslech. Slawný p. Kollár sám zagisté newědomky, ač Merklasowy mappy zná a má, wynechal toto nám wšem milé gméno, gehož ctitelem wždy zůstane

Kárel Amerling.

K wědomosti pp. spisowatelů.

Od mnohých pánů spisowatelů byla mi giž otázka zaslána: gaký wlastně spis to wydati zamýšljm, a gakého obsahu přjspěwky býti by měly? — Oznamugi tedy geště gednau, že spis ten *noworočnj almanach* býti má, protož každý snadno usaudj, gakých pracj do něho se hodj. Wywede-li se podniknutj to, o němžto nynj giž pochybowati nelze, bude se w něm každoročně pokračowati. — Žádám tedy laskawých p. přispjwatelů, aby přjspěwků swých až do konce čerwence dobrotiwě zaslali.

P. M. Weselský.

Pánům zakladatelům Matice české,

genžto we Wjdni swé knihy na paljstky u pp. Braunmüllera a Seidla wybjrali, se oznamuge, že od toho času wšechny knihy Matičné se budau zasjlati do kněhkupectwj p. *C. P. Mörschnera* na uhelném trhu w čjsle 257, a tam aby swé knihy proti zaplacenj porta odbjrali.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarsjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 38. ***13. máge 1843.*** **10. r. běh.**

Ludiwa Dimitrijewna.

Bylo roku 996. Welknjže Wladimjr Swatoslawič, dosáhnuw panstwj nad řjšemi nešťastných swých bratřj Olega a Jaropluka a wyšinuw se na to na stolec samowlády, opanowal zbožně a wěhlasně chladné swé Rusko. Oswěta, gežto w následugjcjch wýtworech uměnj, wěd a wzdělanosti nebyla se geště zúplna slaučila s trůnem a národem geho, wěk tento, gegž welebně poswětil křest, spočjwal na základech přirozené prostoduchosti mimo obchod a poněkudnj umělost beze wšeho welkého wzágemu. Skwostná nyněgšj města byly geště skupiny bezúhledných chýšj, gich palace welké, beztwárné *chatrče*, gich nádhera *dřewo*, gich welkost *chaos* stawenj bez wšj chuti a saumèrnosti. Awšak pánowitý Kyjew, Nowgorod, Bjalgorod, Smolensk, Izborsk počaly se wznášeti giž tenkráte na wysokém stupni okrasy a pewnoty. —

Newelmi oswjcený duch národu, podoben gsa diwoké snětwi, genž wyrostla w pustině pohanské, rozwinowal se přičiněnjm Wladimjrowým poznenáhle w oboru wygasněném; genius swětěgšjch okresůw neuwedl ho geště k oltářům uměn a bohyň bystrého důwtipu, národ bawil se toliko bogem, lowem a láskau, z kterýchžto gednokaždé z druhého wzágemně a mezerně wyrůstalo. — Tolik o wěku tomto!

* * *

O polednách měsjce unora zaměstnán byl knjže Wladimjr (pokřtěn Wasilij) w zasněženém lowišti zábawau společného lowu. Poblesk slunce nepokřjsil surowý prostor studené přjrody, aniž otužilo wanutj wěgice gegj zmrzlost; žiwly opanowala wšeobecná rownowáha w tichu gako umluweném. Genom zlednatělý Dněpr, zde onde po čase praskage, a ohlasy hlaholů w oboře rozstauplého lowcowstwa rušily poswátný onen poklid. — Na lesowatém tomto pořičj asi půl wersty (mjle) ode dnešnj Bjalgorodky stála chýše, poněkudnj-to znamenj zde bydljcjho člowěka. Wnitřek zaugjmal mužského, genž, w prawau dlaň wloženu mage hlawu, rozmýšlegjcjm okem hleděl na kuši, gižto držela lewice. Zakadeřawělé wlasy, po útlé šjgi se rozplýwagjce, přiléhaly na ljmec gemnosrstné šuby (kožjšku) a úzký opas ztěsňowal štjhlé tělo, gehož gedenkaždý aud na gewo dáwal půwabnau sličnost. Čapka se swazečkem bjlého a čerwenawého péra, lowecká kuše a po boku široká palaš ukazowaly w něm wzor krásného Ladoně.

Po newelké chwjli wešla do sjně osoba ženská. »Ludmile,« prawj, »odlož zbraň, ukryg šjpy a sekeru, Wladimjr ge na bljzku na honbě.«

Ginoch, pozdwihnuw k nj chrpowé swé oko, žiwě powstal. — »Ge tam též Osip?« táže se w dychtiwém pohnutj, a prsa mu wystauply.

»Mladý Peljačew? — gak přicházjš na tuto otázku?« diwj se žena.

Ludmil staudně se uzarděw, obrátil se w patrném rozpaku k oknu. »Pauhá-to otázka; — tedy lowj?« dj po malé přestáwce. — »Knjže? ano; tedy musjš ustati od dnešnjho lowenj,« wece přišlá stařice a přistaupnauc bljže wyprawowala mu o nebezpečjch, w nežto by se dáti mohl, an knjže doslechnuw o pytlácjch, kteřjž se podluzugj w obory geho, gich potrestati se snažj.

Uleknutj hnulo mladjkem; než kwapné, smělé pokročenj ospraweďlnilo ginošskau geho mužnost.

»Nesmjš gjti, Ludmile; welký Perun ge strašný, awšak — neštěstj mohloby tě předce potkati!« mluwila stařena a předzwjdagjc geho wůli, chtěla mu odegmauti luk.

»Nesmjm? — hoi, Ignedo! mám-li sebe a tebe wydati hladu?« namjtal mládec popuzen gsa zpomněnkau na prolačněné dny. »Máme snad nadarmo čekati na dary Wladimjrowy, gežto nám ugj-

magj ziskni dwořané? — máme žjti co tworowé odsauzenj k wěčné neduživosti? — Swětlo wjry! zákaz lidský nesmj nám ustrogiti garmo *nelidské* — půgdu!«

»Pro starau Iğnedu nechoď w záhubu, a na tó dnes — «

»Práwě dnes a *pro tebe!*« odpowj ginoch wznešeně. »Když nebohý můg otec, utjkage hněwu mocnářowu, gegž způsobila dworská úkladnost a wlastnj geho hřjch, když we wyhnanstwj zahynul, a gá, též stjhaný wypowězenec, útočiště hledal w loktech cizjch — *w twogjch,* tu ses netázala po nebezpečnostech, kteréž tě obkljčily se strany dworu, tu tě neodstrašila wlastnj bjda, přigmešli opuštěného Ludmila w ochranu mateřskau, tu — «

krůpěge prudkých slzj, zastawugjce řeč geho, poperlily mu bledawau twář; kanuly na oltář smutku a wděčnosti; obé bylo wěčné a slzenj hodné.

(Pokračowánj.)

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

W tom se zaklepalo na dwéře a dřjwe geště nežli se we skrowné sedničce ze rtů Bětuščiných polohlasé: Wegděte! rozlehlo, wstaupili přes práh wšickni tři přátelé umělci. Weselý rozmar seděl na twáři žáka Apellesowa, gakýsi tagný a sladkobolný úsměw haupal se okolo rtů miláčka weselé Muzy — a rozplýwánj se w blahém, ale němém pocitu proskakowalo z překlopugjcjch se očj sladce sténawého básnjka. Na wšech třech gewilo se wjno giným způsobem. Přitom nebylo wšak ani za wlas na nich pozorowati, že by se byli snad přjlišně bohu sladkých hroznů klaněli; ostré noworočnj powětřj bylo gich plameny poněkud wyhasilo.

»Šťastný nowý rok!« ozwal se neywjce rozčilený Nowotný, a přitočiw se i se swým širokošosým kabátem k djwce růžowě se zardjwagjcj, chopil gi za ruku. »Sobě ho nepotřebugem přáti, neboť ge-li co wěřit znamenjm a tagnému tušenj, musj se nám po celý přjštj rok dobře westi.«

»Gá wám to přegi z celého srdce,« řekla Bětuška s lehkým, panenským pousmánjm. »Přála bych ale, abyste měli toho lepšj gistotu nežli pauhé znamenj. Ta se dagj rozličně wyložiti!«

»Šťastný nowý rok!« promluwil komik podáwage ruku starému kapelnjmu mistrowi, a oči geho spočinuly zpytawě na twáři geho. »Wšeliký nelibozwuk trampot a starostj budiž zapuzen, a sladká harmonie zemského blaha ozýwey se okolo wás.«

»Zaplať Pán Bůh!« řekl starý s bolnosladkým pousmánjm. »Trochu harmonie okolo mne by arci neškodilo; we mně ge gj dost — ale ta nic newynášj.«

»Šťastný, nowý rok!« ozwal se také rusowlasý weršotepec a lhostegně pokročiw, podal ruku staré domácj wladařce.

»O — o!« wyrazila dračice gektawě ze sebe — a ljbezné červánky radosti rozlily se gj po twářjch, po nichžto wkročenjm hostů gakási kyselost se byla rozložila. — »Mnoho cti pro mne od tak wzácných pánů« — doložila i neopominula asi pětkrát se uklonit.

»Wzácnj gsme, to ge prawda,« řekl zase básnjk; »gá alespoň nebyl giž asi osm let w tiché swatyni těchto stěn.«

»Gak?« obrátili se teď po něm wšichni přjtomnj. — »Ty gsi tady známý?« ptal se geden. »Co pak gsi tu děláwal?« prohodil druhý.

»Gá mjwal to potěšenj se synáčkem tuhle té ušlechtilé paničky do školy aneb geště radšj za školu chodit,« prohlásil se mladjk. »Byli to spanilj dnowé panické newázanosti!«

»I ty můg Bože!« sepnul nynj starý domácj drak ruce. »Kam pak gsem dala oči, že gsem mladého pána hned nepoznala! Ale owšem! Pán se hezky změnil — «

»To mne těšj; panička se také hezky změnila — tak ljbezně kwetaucj — «

»O — o!« wrtila stará krkem — »pořád geště stegný dowádjlek. To wám býwal pokušitel, panno Bětuško — ale půl žiwota mého Ferdáčka. No ten bude mjt radost — až mu powjm, že gste tady.«

Nezastawně gela huba gegj; powěsilať se na rusohláwka gako hladowá pigawka. Nowotný ale wedl zatjm howor s rozkošnau Bětuškau — Muza dramatická bawila se s Muzau hudebnj.

Nagednau zawzněla w ušjch maljřowých z rozpráwky staré domácj wladařky: »On se po nj fantj« — a bledoljcj ginoch wyprawil ze sebe: »A co tomu řjká Bětunka?«

Byly to wlastně zlomky potagj wedené rozprawy — gen že trochu hlasitě wypadly.

Leknutjm byl by Nowotný skoro láhew sladkého punče upustil, kteraužto práwě ze zadnj kapsy wytahowal. — *Kdo* se to fantj? — a *co* řjká Bětunka? — On bytě byl sám rád něco z ust gegjch uslyšel — tak hluboce padl za ten krátký

čas od wčeregšj půlnoci až do dnešnjho odpůldne w gegj krásné oko, a tauto sladkau studnj ragské rozkoše až do bezedna panenského srdce, z gehož milostných tenat wjce wywáznauti nemohl. A tu zaslechl něco o fantěnj! —

»A co tomu řjká Bětunka?«

»I toť si můžete pomysliti, co mladé děwče řjká. Upeypá se — gakoby pjsničce nerozuměla; zatjm ale myslj: Gen se ptáčku třepetey, wšak ty mi neuljtneš; moge twářičky gsau dobré lákadlo.«

Rusowlasec hleděl na ni, napořád si breyle urownáwage; potom se dal do smjchu.

»Ge to prawda?« ptal se Nowotný, od čela až pod krk plamenem krwe zalitý, a w ruce mu chrastily cukrem sypané suchary, gežto žárliwostj drmolil.

»Nač se ptáte?« prohodila djwka s newinným úsměchem.

»Ge tu řeč o někom — genžto prý se za wámi fantj.«

(*Pokračowánj.*)

České diwadlo w Praze.

Dne 2. kwětna »*Matka a dcera*«, dle Töpfera od Tyla. Hra tato asi před čtyrmi lety poprwé — a lonského roku po druhé prowozowána, pokaždé se ljbila; nemyslili gsme tedy ginák, nežli že se i po třetj osudu toho dočká a obecenstwu pěknau zábawu způsobj; ale člowěk mjnj a — tak dále. W osobě Libenského, w njžto gsme posud p. Grabingra widěti byli uwykli, wystaupil totiž poprwé na diwadle našem p. *Prokop*, od dwornjho diwadla w Karloruhách. P. Prokop ge wlasně zpěwák, a oswědčil při prwnj swé hostinské hře na staw. diwadle w »Noclehu w Granadě« pěkné wlastnosti; nemilé okolnosti zadržugj ho posud, gak se zdá, w okresu tomto na diwadle českém wystaupiti; — uweden byl tedy prozatjm w činohře, při njžto i budaucně *wypomáhati* má — ale prwnj okus tento, prawjme to neradi, newypadl proň tuze šťastně. Wěřjme arci, že, kdo po 8—9 let w cizině gazyku (byť i mateřskému) odwyknul a pak w něm poprwé zase před kragany weřegně wystupuge — ani úplné gistoty mjti, ani herecké nadánj swé úplně rozwinauti nemůže; ale wjra tato nezlepšj samu wěc, a chatrné představenj zůstane chatrným. Ostatně zdržugeme se rádi wšeho saudu o hře nowého našeho člena, a zůstawugem si to až na onen čas, kdežto geg w prawém geho působenj poznáme. — Ostatnj spoluaučinkugjcj dostáli úlohám swým w té mjře, gako za hry minulé. Panny Manetinská a Forchheimowá mohau Kláru a Otilii k neyzdařilegšjm umělecký́m útwarům swým připočjsti, my pak můžeme dle očité zkušenosti směle řjci, že ge málo německých diwadel druhé třjdy, kde se tyto úlohy w tak dobrých rukau nacházegj, gako na našem. A wšak ani gegich, ani p. Grauowým namáhánjm nechtělo se obecenstwo zahřáti; djlem porownáwánjm p. Prokopa s p. Grabingrem, djlem také — a to snad zlášť! — toho dne wyšlau diwadelnj zpráwau w gednom zdegšjm časopise, kdež nawštěwowatelé diwadla našeho notný wýtopek dostali — panowala wšeobecně gakási nechuť, která se ani w těch neyzdařilegšjch scenách celé potlačiti nedala.

Dne 4. kwětna poprwé: *Žert a prawda* nebo: *Ženich w ohni.* Weselohra we 3 ged. dle Zieglera od J. N. Štěpánka. — Hra, gindy na německém diwadle ráda wjdaná. Obsahugeť tři, čtyry charaktery, gichžto zdařilé prowedenj na nohau gi udržeti musj. Naše české představenj bylo w celku gedno z lepšjch, gaké gsme na diwadle našem widěli. Wýborný byl p. Grau (Horák). Tu rázneu poctiwost, prostau gádrnost a přjmost starého desátnjka, wogenskau kázeň a oddanost pánu swému wyznačil welmi trefně — a byť i německé referaty (chyby geho tak rády stjhagjce) tuto hru geho byly mlčenjm pominuly (gako giž častěgi celým dobrým představenjm byly učinily): on měgž to wědomj, že wečera toho i bez krauceenj těla a bez křiku obecné pochwaly zasloužil. Značně stála mu po boku panj Skalná, oživugjc wýstupy swé hrau přirozenau i dogemnau. Po sceně s plukownjkem byla wolána. Stegná chwála patřj panně Forchheimowé. Ozdobilať Anežku wšj prostomilau žiwostj a gemnostj panenského, milugjcjho i autlého, dětinského srdce. P. Biel stál na swém mjstě. P. Grabingrowi nebylo by trochu wjce wogenského ducha škodilo.

W nedělj dne 7. kwětna we prospěch panj Springerowé nowě do sceny uwedena: *Něma z Portici,* zpěwohra w 5. ged. Hudba od Aubera. Překlad Chmelenského. Weliké djlo — těžké djlo pro mladistwé sjly našj zpěwohry, která — mimochodem řečeno — wůbec od negakého času postonáwá, nemohaucj s nižjm k brzkému cjli přigjti. Wesměs wypadlo toto prwnj představenj dobře. Wšeliké sestawenj byly malebné, žiwé a přiměřené; ozdoby přjslušné, zbory wýborné — w některých čjslech tak dokonalé, že gsme i od starého zboru na diwadle staw. nic lepšjho neslyšeli. Slabšj poněkud stránka byli toho dne naši zpěwčowé; zdáliť se wesměs po unawném zkaušenj býti unaweni, a protož očekáwagjce dychtiwě druhé prowozenj této pěkné zpěwohry, zdržugeme se prozatjm wšeho usudku. Hlučného potlesku zjskali p. Mayer a panna Tonnerowa.

M. J.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Chrudjmi. M. w. pane redaktore! Ačkoliw ani zpráwě p. Dra. Melichara, ani mé, Wám posledněkráte stran českého diwadla w Chrudjmi dne 30. prosince 1842

zaslané mjstečka we Wašjch w našem okolj tak zhusta čjtaných listech popřáno nebylo *) — předce se osmělugi Wám zase následugjcj zprávu odeslati, djlem že ge nad prwněgšj důležitěgšj, djlem že gste mne wloni při mém w Praze pobytj sám nabjdnul, o žiwotě národnjm a geho se wywinowánj w okolj zdegšjm — dosawáde téměř zcela zanedbaném, zprávy Wám zdělowati. — Dne 18. d. b. r. gakož w předwečer padesátých rozenin G. M. krále Ferdinanda dáwáno bylo k oslawenj dnu tohoto w zdegšjm diwadle k dobročinným aučelům dramatické představenj, genž záleželo — by se wšem stranám wyhowělo — z německé weselohry: der Witwer od Deinhardsteina, a pak z Macháčkowy weselohry: *Ženichowé*. Hry tyto předcházelo skwělé a wkusně sestawené, k slawnosti této se wztahugjcj skupenj, při němž český proslow přednášen byl. Macháčkowa wůbec oblj-benà weselohra byla s obzláštnj skwostnostj dáwána, a wšickni aučinkugjcj promyšlenau hrau četnému obecenstwu tak zadost učinili, že ge ku konci wšecky hlučně wywolalo. I německá hra: der Witwer byla k auplné spokogenosti prowozena. Škraupowa slawná uvertura na začátku představenj a Heroldowa uvertura ze Zampy před druhým kusem welmi zdařile prowozowány gsauce obecenstwo k wšeobecnému potlesku powzbudily. — Na to dne 1. kwětna t. r. byla dáwána zpěwohra: *Drátenjk* od Chmelenského, hudba od F. Škraupa, na nižto gsme se giž po delšj čas těšili a to tjm wjce, an se nám giž od roku 1838 — kde gsme tehdáž německau operu: der Freischütz slyšeli — podobné pochautky neposkytlo. — Wšichni aučinkugjcj wynasnažili se wšemožně, aby aukolům swým zadost učinili, což se gim z wětšjho djlu i podařilo, a tudjž i prowozenj toto zdařilým se nazwati musj — tjm wjce, powážjme-li obtjžnosti, s gakými na wenku prowedenj podobných pracj hudebnjch spogeno býwá; pročež také řediteli a podnikateli tohoto wyraženj, p. J. Pokornému, wraucjmi djky powinowáni gsme. — Ze zpěwáků zwláště se musj pochwáliti drátenjk — p. Pelikán; pogaltě tento charakter tak wýborně, že si ho básnjk sotwa lépe představiti mohl; slečna Karolina Hornowá, nenucenau hrau, čistau mluwau. a ljbezným zpěwem byla milostnau panskau. S přiměřeným českým textem wloženau welkau arii z Donizettiho: L'Elisir d' amore, přednášela w 1. aktě swým stříbrozwukým hlasem tak wýrazně. a při tom tak gemně, že wywedenj toto za mistrowské powažowati můžeme. — Neméně zdařile počjnala si také Ružena — zwláště w arijch w 2. gednánj — gakož i: Kwětenský, Wogtěch, Lána a Kůl — kterýžto poslednégšj Worlowu wloženau pjseň: »Že penjze swětem wládnau« po hlučné pochwale opakowati musel; w 1. aktu wloženau arii Prochowu: Mladý drátenjk, přednášela slečna Johana Hornowá k wšeobecné spokogenosti. I orchester záležegjcj z několika zdegšjch a okolnjch hudebnjků a weden gsa wýše dotčeným p. Pokorným, zdařile si počjnal. Obecenstwo wywolawši ku konci hlučně wšech aučinkugjcjch, s přánjm brzkého opakowánj této zpěwohry diwadlo opustilo. — I byloby přáti, aby — gak wůbec zmáhánj-se diwadel na wenku s oživowánjm života národnjho w úzkém spogenj gest, zdařilé pak prowozowánj her diwadelnjch a rostaucj w nich obliba s strany obecenstwa za částečné měřitko wywinowánj-se a pokroků mrawnjho žiwota powažowati se může — aby i zde s probuzenau opět Thalij českau duch a žiwot národnj procitnul a wjc a wjce se zmáhal. T. B.

Z Chrasti. Ačkoliw málo kdy z Chrasti o pilném prowozowánj diwadla tamégšjch ochotnjků w těchto listech čjtáme, — nemohu předce radostné překwapenj zatagiti, když práwě ten samý weček, an mě cesta do Chrastě zawedla, gakož před rozeninami našeho neymilostiwěgšjho cjsaře a krále Ferdinanda tamégšj ochotnjci Raupachowu weselohru »*Pašerowé*« welmi zdařile prowozowali, tak sice, že mezi hrau zobrazitel Janowského (pan Gelinek) a pan Mikan gakožto Zwonek, ku konci ale wšichni herci a herečky wywoláni byli. Obecenstwo bylo s tjm představenjm tak spokogeno, že na wšeobecnau žádost w neděli na to hra se opakowati musela; při druhém představenj deklamowal pan Gelinek »*Šňupku*« od Rubeše, a pan Hawelka »*Sedlák na biliáru*« k wšeobecné spokogenosti. Přjgem prwnjho představenj rozdal se na den rozenin našeho krále Ferdinanda po slawných službách Božjch mezi chudé, čistý wýnos druhého pak představenj obětowal se na zwelebenj diwadla. Hirschl.

*) Račte dowolit! — Stran p. Melicharowých zpraw emluwili gsme se giž w poslednj přjloze, a z Wašeho dopisu podali gsme wše, co se nám zdálo býti neyzanjmawěgšj — wynechawše toliko zprávu o samém diwadelnjm představenj, gakož trochu opozděnau. Wůbec — musjme naše pp. dopisowatele geště gednau prositi, aby se swými nowinami tak dlauho neodkládali, a mnohdy nám teprwa *tenkráte* wěci neodesjlali, kdyžto ge giž w giných časopisech nalezáme — leda by zláštnj náhledy a saudy obsahowaly. Ostatně shrnau se nám časem dopisy tak početně, že nám i při neylepšj wůli mjsta w listech našich nestačj, abychme ge wšechny nagednau přigali, a protož musjme newinně podezřenj gakési newšjmawosti na sebe uwaliti. Laskawj pp. zasjlatelé nám to giž prominau, a budau ochotně we zpráwách swých pokračowati. Red.

České diwadlo.

Zegtra bude se prowozowati we prospěch panj Skalné poneyprw:

Brunswik,

nebo

Meč a Lew.

Činohra we 3 gednánjch, s předehrau w 1 gednánj, dle národnj powěsti wzdělaná od J. K. Tyla.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarřjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydáwatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. str.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 39. *17. máge 1843.* **10. r. běh.**

Josefa Želichowská.

Prawdiwá událost.

Mše se skončila, a každý, koře se u stupňů poswátných oltářů, mysl swau powznesl k nebi, každý buď děkowal, buď prosil. — Přestaly zpěwy, umlkly warhany, kněz žehnal lidu. — »Kdo ge to?« ptám se mogj tetky, ukazuge na ženštinu, klečjcj u welikého oltáře. W černé sukni, s černým čepcem na hlawě držela welikau kytku ze swjžjho kwjtj, gsauc kolem sebe kwjtjm obsypána. »Ge to Josefa Želichowská,« odpowěděla tetka, »podey mi ruku, a wracugjc se domů powjm ti podiwné přjhody gegjho žiwota.«

—W Melchowě, malé wjsce, nedaleko Konecpole, narodila se Josefa z rodičů ne bohatých ale poctiwých, z rodu šlechtického. W osmém roku žitj swého ztratila otce i matku. Odtud wychowána od děda, ošetřugjc zešediwělého giž starce, gedinau myšlénku w sobě hogila — myšlénku, opustiti swět a strawiti dny swé we zdjch klášternjch. S tau myšlénkau rostla, s tau byla wychowána, ona se stala potřebau žitj gegjho. Nešťastná! newěděla geště, že zaswěcenj se Bohu gest zásluhau, zaswěcenj lidem že gest powinnostj. — Často modljc se na hrobě rodičů, sotwa we kwětu garnjm, giž taužila po hrobě, kdežto se slaučiti s nima si žádala.

Josefa skončila šestnácte let. Přišel čas wyplněnj předsewzatého úmyslu. Nežele1a swětských radostj, neb gich neznala; nežele1a towaryšstwa lidského, neb w něm nežila; ale gak pohlédla okem na starce, gehož opustiti měla, gemuž byla slastj, útěchau, ano i potřebau, swjralo se srdce gegj, smáčela ljce slzamí, nic gi wšak nebylo w stawu udržeti, an se gj stále zdálo, že slyšj hlas Božj, wolagjcj gi k sobě.

Přišel čas rozhodnutj; bljzká sausedka měla odwesti Josefu do wzdáleného kláštera, pogezd stál giž zapřažen před domem, Josefa klečela u nohau swého děda o požehnánj geg prosjc. — Starec mlčel dlauho, konečně powstal, zdwihl Josefu, a sám se gj k nohaum wrhnuw, pozdwihnul prosebně k nj ruce. »Josefo!« zwolal, »neopauštěg mne, giž negsi djtětem, giž sem tě wychowal, giž mne nepotřebugeš. Nynj ale potřebugi gá tebe. Když ty mne opustjš, kdo mi ruku podá w nemoci, kdo nakrmj lačného starce, napogj žjžniwého, kdo mne wyrazj, potěšj, kdo mi zatlačj oči, kdo se pomodlj na hrobě mém? Josefo, pro smilowánj, neopauštěg starce, Bůh ti to nahradj.«

Kým by pohled na prosjcjho starce — na klesagjcj šedau geho hlawu nepohnul? — Sotwa přestal mluwiti, giž byla Josefa w geho náručí, docela se mu obětugjc.

Josefa byla mladá, přjwětiwá, dobrá, ctnostná, ode wšech milowána, od negednoho hledána. Ne geden zámožný obywatel prosil o gegj ruku, ne pro gegj gměnj, an žádného neměla, ale pro budaucj štěstj, gakého mohla být gistým rukogmjm. Josefa odřekla wšem. — Proč? — cjtila, že na této zemi milowati nemůže, a proto se chtěla gedině Bohu zaswětiti; cjtila, že se geště zaswětiti může, ale toliko snášeliwau wljdnostj.

Několik let žil giž nemladý člowěk w Konecpoli, gménem Dominik Želichowský, od narozenj hrbatý a nadobyčegně škaredý, následkem padnutj belhawý, ztratiw za čas wogny celé swé gměnj, a žil toliko z almužny. — Zřjdka kdy wylezl z chatrče, w njžto měl swůg byt, an se na ulici pro škaredost oblíčege ukázati nesměl, gsa posměwiskem celého města. — Gak ho spatřili, ukazowali naň prstem, běhali za njm, posmjwagjce se mu. Ostatně byl dobrý, mage s nimi toliko autrpnost. — W kostele bylo geg možná widěti; tam geg několikráte spatřila Josefa, i když pro-

následowaný na ulici od chlapců se slzami wlogjch, mlčečky zwolna do swé chatrče se wracel.

Gistý dědic welikých statků, poznaw Josefu a wěda gi ocenit, podáwal gj swau ruku i celý statek; darmo gj děd, přátelé, známj a wšickni domlauwali; prosjce, aby šla za hlasem osudu, aby neodmršťowala štěstj od sebe. Josefa odřekla bohatému pánu. — »Stanu-li se chotj někoho, prawila, stanu se gen chotj Želichowského; on ge sám gediný na swětě, on ge tak bjdný, tak nešťastný, a Bůh to určil, abych na zemi geho útěchau byla.«

Minulo několik let, děd Josefy odešel do hrobu. Josefa poslala pro Želichowského.

Žila we wesničce, w kteréž mládj strávila.— Widjš ten bjlý domek? malá zahrádka geg obgjmá, přede dweřmi stogj lawička, překroč práh té střechy a shledáš pořádek a čistotu, shledáš úsměch na ústech hospodyně, hostinné přigetj, upřjmné stisknutj ruky. — Josefa pěstuge nemluwně. Dominika, když w neděli wygde z kostela, chlapci wjc nehonj, každý geg zdwořile pozdrawj, každý před njm sundá čepici, neb každý widj při něm angela, kterýž geg střežj a chránj.

Co se štěstjm, s tjm snem, který nás patrně klame a šálj, s tjm dnem, kde se gitro s wečerem setkáwá, s tau přjtomnostj, která sotwa gsauc wyřknuta, giž minulostj se stane? — Sedm let minulo a Josefa sedmé djtko giž položila do rakwe. — Na malém wesnickém hřbitowě kopagj malau gámu, tam se spauštj ostatky djtěte, tam se zasype celá naděge, celé štěstj matky. — Josefa přemožena slzami, wrhne se twářj na zem, chtjc geště gednau požehnati djtko swé. — Když gi z mjsta odnesli, byly oči gegj suchy, giž neměla slzy. Srdce bilo geště, ale giž nic necjtilo; smyslowé gi byli giž na wždy opustili.

Odtud Josefa černě oblečena, gako na památku že smutek nosj, ráda se dětmi obklopuge, gakoby na památku, že wlastnjch djtek měla; stále zbjrá kwjtj, ale newj, nežli se nimi může obsypati hroby. Každodenně do kostela gde, klečj, ale nemodlj se, zapomněla se modliti. Toliko když zhůru powznese oči, opakuge: *»Josefo—neopauštěg starce, Bůh ti to nahradj!«*—Bůh ti to nahradj — tam!

Z polského L. Potockého od Kr. St.

Ludiwa Dimitrijewna.

(Pokračowánj.)

»U Pečenců (sausednj-to národ) byl bys nalezl s gistěgšjm ochráněnjm i *důstogenstwj*,« rce spolutrudljcj Igneda.

»U nich?« odpowj ginoch s wýrazem uražené pohrdawosti. »Proti dobrotiwému Wladimjru, genž, gak gsem zaslechl, prominul otci mému zaslauženého trestu, nemohu gednati nepřátelsky gako tito; buď si u nich i nezganěgšj wyhljdka k blahu — zůstanu w temnu!«

Tak mluwil šlechetnjk....

Krátký den chýlil se poznenáhla w náručj wečera. Lowci zmizeli, šumný les utichl a wšeobecný pokog wnořil se takořka w temnau prohlubinu nočnj; přerážel ho genom wjtr z chladné půlnoci, opjrage se po chwjljch o nakupený snjh.

Pytlák Ludmil nazásobiw taul šjpy a zastrčiw za pás sekeru a nůž, měl se k odchodu. Nedlauho geště kráčege po sjni zdál se na mysli rozwažowati plán swé honby. Krok, zřetel, postawa byla důstognost obdiwowané bytnosti, gež se pásá na bog s welinjrem. Igneda, neosmělje se déle odporowati wůli a předsewzetj geho, hleděla naň s obdiwem.

»Nuže, s Bohem!« prawil náhle mladý pytlák, podaw stařeně prawici, kterauž ona pewně w kostnaté swé ruce wtjsnila. »Pane —« promluwila chtjc ho warowati.

»Nechtěg mařiti slow, Ignedo,« odwece rychle krasawec, »wýmluwněgšj ge twůg hlad, a protož ona nezpomohau, kdybych i přeswědčen byl, že na mne s osidly zkázy čekagj weškerj gridni*) — s Bohem!« doložil a spěchal dále. Pohlednuw gako z obezřetnosti několikráte ku Kyjewu nazpět, ztratil se brzo w lowišti zrakům Ignedinym.

Odplynul chmurný wečer, nastaupla gasná půlnoc, čas, w němžto přjroda a lidskost takořka pomjgj z kruhu účinliwé žiwosti, a kterýž náležeti se widj bytostem wětšjm — duchům.

Igneda upokogena bywši bezpečným tjmto tichem, než poněkud předc klopotiwě přemjtagjc na mysli dlauhé meškánj Ludmilowo, udržowala, gak gen možno bylo, na ohništi oheň. Posléz ale namanula gj myšlénka welmi nepokogná; bá-

*) T. g. zbrognoši Wladimjrowi od normanského slowa gred (meč, zbrog) a stegně odtud gridnica t. g. weškera předsjně na hradě knjžecjm, kde se **gridni** scházjwali. *Karamzin.*

zeň o mladjkůw žiwot zmocniwši se duše gegj, wynutila gi přes umrzlý práh. Zachumelje se w černau medwědinu kráčela k zarostlé a sněhem se-blyštěcj rokli, genž se nacházela nemnoho kroků od obydlj. U pokrage se zastawila.

»Ludmile! hoi, ho!« zwolala w tichau hlubinu a očekáwala odpowědi. Nikdo se neozýwal. Opětugjc tedy wolánj, pozdržela se gestě něgakau dobu, pak tušjc, že ge onen na wyššjm hwozdě, wrátila se domů.

Wůkol utichlo ....

Náhle zachrastěgj kročege; bylť to wšak chwat, hnán gsa gako pronásledugjcj diwokostj. Doba odlétla — zawěge wjtr — zasténánj rozletj se s njm, lomoz a šumot zahučj z pokogného bljzka a — opět ticho.

U krage lesa bylo zřjti děgiště tagemného toho gednánj. Na sněhowité podlaze ležela osoba nepohnutá, u nj na kolenau dlel pytlák Ludmil. Usilně burácela zaufalost prsami, ruka se opjrala o zlomené lučiště, oko zdiwočilo, wlas se wztýčil — byl to wzor hřjšného pádu angelowa. »Osipe!« wolal slabě na důkaz pykánj; než, buď ozwěna zawzněla po lesině, buď skutečný cizj hlas anebo swědomj wyšwihlo njm čile ze země a zahnalo s postrašenjm nesmyslnjka k domowu. Igneda, kteraužto hřmot a hlasy byly wyplašily z chalaupky, wkročila mu wstřjc.

»Mocný Swjatowite! co ge ti?« zkřikla uprauc naň zděšené oko. Mrazowitě zatřásl sebau Ludmil; pronikawé gegj wzezřenj wrylo se mu s hrozenjm w srdce, genž se winilo z hřjchu.

»Nic, docela nic;« odpowjdal zahaluge se w raucho prozřetelnosti, ačkoli celé geho twářenj dokazowalo očitau zradu. Wešed do gizby, shodil se sebe ukořistěnau zwěř, odložil střelbu, odpásal meč a wrhl se k ohništi — wrhl se gako do mrazu necitelnosti, w němžto duše odumře tělu; oko pauze, zaryté do ohniska, gewilo se pozorowánj lidskému obogetně, prozrazowalo totiž sjlu geště žiwaucjho twořenj a rowněž bezdušnost.

Igneda netraufala sobě zbuditi geg z nepochopitelného, mrtwého tohoto snu, uhodla snad půwod geho gednánj, než mohla gi wěděti toliko do polowice a tmawě.

Nagednau napjná kmetice ucho. » — Co to? — wenku úpěnliwý hlas, gak by wolala žalost o pomoc — Ludmile, slyšel gsi?« zašeptne a wyletj wen. Ginoch trnul. Shluk hrůzy a myšlének diwokých ulehl na gemnau duši geho, slabota počala podmaňowati útlé tělo, a zkleslť na židli; pomněnj ale na předešlau scénu a hlas wnitřnj, gako hlas k saudu, wyhodily gjm opět wzhůru. Bezwolný tohoť účin bylo gmenowánj Osipa.

»Neyspjš-to někde wlk,« promluwila žena při náwratu. Mladjk stál opřený o stěnu. — »Wlk prawjš?« zachechce se bezsmyslně, »swětlo wjry! což newjš, že w oborách Wladimjrowých pytlačj wlčice lidská? — hoi, tu newyplemenjš — «

Awšak zotawiw se ze šálenstwj tohoto, pozdwihl blankytné oko, zakryl bledý obličeg a zawráworage k židli — plakal. Bylo to gewiště padlého boha.

(*Pokračowánj.*)

České diwadlo w Praze.

Dne 9. kwětna opakowaly se weselohry: *Wšickni se kaži'eřj* a *Ženichowé*. O prwnj hře platj wše pochwalné, co se o nj giž po prwněgšjch předstawenjch psalo. Ulohy se nacházely w těch samých rukau — genom w osobě čeledjna wystaupil tenkráte p. Hille, i prowedl úlohu swau šťastněgi, nežli se mu s úlohami tohoto způsobu až po dnes dělo. Gen zřetelně a zwolna! — při geho hlubokém organu a gaksi nezběhlém gazyku w našj milé češtině ge mu toho tjm wjce potřebj. — Předewšemi přispěla panj Skalná k weselému rozmaru, gakowýž obecenstwo opanowal.—Pěkně psaná weselohra Macháčkowa učinila takowého dogemu, gako při prwnjm předstawenj. Rázně wykreslenj, ačkoli giž trochu karikaturau zapáchawj ženichowé nalezli statečné zobrazitele, ačkoli by Strachotu p. Grau byl snad geště důrasněgi prowedl, gelikož se p. Biel w podobných úlohách geště málo okaušel. Libozwuké a důwtipem prokwětalé werše plynuly tehdáž wolněgi ze rtů wšech aučinkugjcjch, ačkoli zde onde geště wjce uhlazenosti a wyrownalosti přáti bylo. — Obecenstwo přigalo každý wtipný nápad, každý pěkný obrat rozprawy a každau směšnau situaci se srdečným smjchem, gakož wůbec málo kdy tak pěkný rozmar w diwadle našem panuge gako prawě u předstawenj her půwodnjch. Nemůžemeť u té přjležitosti zatagiti žádost, aby se p. dramatickým spisowatelům našim zaljbilo, pokusiti se opět o něgakau weselohru, gegjžto předmět by wzat byl z minulosti našj, ze žiwota rytjřského nebo wůbec staročeského.

Dne 11. kwětna prowozowal se poneyprw: *Karbanjk*, činohra w 5 ged. od W. Ifflanda, přel. od K. Pünera. Starý tento ale dobrý plod ze školy plačtiwé, kteráž wýtwory swoge wětšjm djlem na dluhy a lidskau bjdu nebo slabost zakládala a dlauhý čas w Němcjch panowala, i hogných, ač nešťastných následownjků nalezala — potom trochu umlkla — nynj ale opět snaženjm nowěgšjch (saskau princeznau Amalij, Dewrientem, Raupachem, panj P. a dle usudků některých, kteřj prosaickau škořepinau k poetické-

mu gádru prohlédnauti nemohau, i samým Gutzkowem) swedati se počjná. — Hra tato požaduge, swláště při swých délkách, kterýmžto se nigak úplně wyhnauti nemůže, wycwičené herce a pilné, dobré sehránj, a gelikož obecenstwo nad prowozenjm úplnau spokogenost gewilo (při menšjch pokleskách oko laskawě zamhuřugjc), těšjme se rádi tjm wědomjm, že sjly diwadla našeho pěkně prospjwagj a při wšj swé skljčenosti nemilými okolnostmi wětšj částkau ku předu kráčegj.

(Dokončenj.)

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Mezi powodnj hudebnjch zábaw, kterými nás tuty časy někdy dost nemilosrdně zaplawily, wynikl dne 8. a 13. kwětna koncert p. *Vieuxtemps-a,* gednoho z neyprwněgšjch hauslistů nyněgšjch. Náramná brawura — předewšjm ale pěkný, plný ton a wřelý cit wyznamenáwá hru geho. Obecenstwo také tyto geho zásluhy hlučnau pochwalau uznalo.

Z MORAWY. Kdokoliw naši wlast morawskau nawštjwjš, neopomiň také městečko *Nedwědice* a geho romantické okolj si prohljdnauti, a zagisté wznešenost a nádhernost přjrody okolo tohoto weselého a přjwětiwého městečka, gakož i w něm probuzený národnj žiwot, radostně tě překwapj. Asi čtwrt hodiny od městečka k straně západnj wypjná se hrad *Pernštýn,* tento až posud w dobrém stawu zachowaný památnjk dáwné minulosti a sláwy morawské; geho stawba, obrazárna, starodáwná uspořádanost wnitřnjch pokogů a giné pamětihodné wěci, genžto we swém lůnu chowá, wše toto tak mocně a dogemně na tě působiti bude, že se bezwolně žalným, po dáwné minulosti blaudjcjm citům a trudným myšlénkám oddati musjš. Bljže městečka na straně sewernj zase uzřj oko twé přjgemné a půwabné audolj, w gehožto středu Černowka (Šwarcawa) sem tam plazjcjm-se praudem k městečku plyne; w tomto audolj okauzlj tě mjsto, mladými bugnými ljpami ozdobené a od nedwědických občanů často nawštěwowané, mjsto, genž wšem ctitelům a milownjkům zwěčnělého *Zrzawého* milé a welewjtané gest. Sem k tomuto ljbeznému mjstu s knihau w ruce každodenně wlastenec tento se ubjral, zde byl geho neyobljbeněgšj stánek, zde, pohledem na Nedwědice se kogiw, přemýšlel, gakými prostředky-by neysnadněgi nábožnau giskru národnosti do prsau obywatelů wštjpil, gak-by ge s wyššjm duševnjm žiwotem seznámil. Poštěstilo se mu toto chwalitebné počjnánj, a mnozj, genžto prwé w newědomosti a w nemrawnosti blaudili, wzdáwagj nekonečné djky tomuto swému ochraniteli, a putugj častokráte k tomuto mjstu, by sobě připomjnali laskawá slowa geho s wraucj rozpomjnánj. — Gesti w tomto mjstě také geden hluboko z tamějšjch kopců na wenek se preyštjcj pramýnek čisté křišťalowé wody, kterýžto poprwé od Zrzawého spozorowán byl; na památku tohoto dobrodince utwořili geho ctitelowé tuto heskau studánku a dali gj gméno *Slowanka.* Nyněgšj p. kaplan, ctihodný Fr. *Miljm,* dal toto mjsto na swé autraty wšemožně okrášliti, chtě krom giných úpraw i obraz slowanských apoštolů našich sw. Cyrilla a Methuda sem zawěsiti. Nezhogitedlná rána pro tamějšj národnost milugjcj lid byla by ztráta Zrzawého, kdyby geho mjsto nezaugjmal wlastenec tento, neméně swého předchůdce o dobro a blaho swých swěřenců pečugjcj. — Když z tohoto nedwědického ráge do městečka se nawrátjš, ukáže ti tamějšj p. učitel *Hanáček* školnj knihownu, která od Zrzawého kregcarami založena, nynj giž na tři sta knih počjtá, genžto negen od školnj mládeže a od občanů, nýbrž i od okolnjch milownjků literatury našj pilně čjtany býwagj. Potom sobě můžeš prohlédnauti chrám Thalie, který sobě zdegšj ochotnjci na swé autraty utwořili. Gak giž z přjlohy letošnjch Kwětů čjsla II. nám známo, hrálo se tady po několikráte diwadlo. Nebylo mi až posud přáno přjtomnu býti této společné zábawě, tjm wjtaněgšj mi tedy byla radostná zpráwa, že na welkonočnj auterek, kdyžto gsem práwě w okolj Nedwědice se bawil, prowozowati se bude Klicperůw *»Diwotworný klobauk«.* Neopominul gsem tedy na tento wečer w Nedwědici se dostawiti. Sešlo se četných diwáků negenom z Nedwědice, ale i z bljzkého okolj, někteřj z náklonnosti, ginj zase z dychtiwosti — ano i ironický ausměšek bylo sem tam pozorowati. Před kusem zpjwána byla národnj hymna *»Bože zachowey nám krále«.* Po zpěwu dáwán byl Diwotworný klobauk a sice tak zdařile, že wše naše očekáwánj daleko přewýšil. Obdiwuplný herec tohoto wečera byl wšjm práwem p. M. M. z Brna w osobě Koliáše; on nám podal tak dokonalý a wýborný obraz tohoto bohatého skrbljka, že wšeobecnau pochwalau uctěn a ku konci s p. Fr. Hanáčkem (Barnabášem) wywolán byl. P. Fr. Hanáček (Barnabáš) a p. Fr. Truhlář (Pohořalský) nedali se zahanbiti, a hráli o záwod s Koliášem. P. F. H. Soběslawský, ačkoliw gen několik hodin před hrau roli Strnada přigal, předce tak nenuceně a statečně sobě počjnal, že nás geho zběhlost na prknách radostně překwapila. Konečně nesmjm opomenauti, také o prostosrdečné Bětušce (p. Al. Bachorowé) pro gegj pilnost a ochotnost chwalně se zmjniti, zwláště se gj wýstup s Karlem w 3. gednánj nad wše giné podařil. Ostatnj osoby: Křepelka (p. J. Endl) Karel (p. F. Žiwodský) Girka (p. A. Metlik) druhý sklepnjk (p. W. Wendolský) kluk (p. M. Opršal) chwalně k dobrému prowedenj celého kusu přispěli. Po skončeném kusu rozešla se celá společnost s welkau spokogenostj, těšjc se na budaucj představowánj. Chowáme pewnau naděgi, že takowéto počjnánj blahorodý aučinek ponese, a že i druhá menšj města wlasti našj, přjkladem Ewančic, Telče a Nedwědice powzbuzená, pozadu nezůstanau a co neyspjše k národnjmu wlasteneckému žiwotu se probudj. F. D.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidawa se půlarchowa přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt leta 48 kr., we knihkupectwjch na pul léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 40. 20. máge 1843. 10. r. běh.

Muž bez spanj.

(Pokračowánj.)

Brali se tedy mladj přátelé do sálu, kdež wyhlášený Camputio uměnj swé prowozowati měl. Ale ani pestré množstwj zakuklených hostů, ani gasně ozářený sál, ani panugjcj kolem weselost a smjch — nic nemohlo mysl mladého hraběte powygasniti. Tauhau bylo skljčeno srdce geho, mysl geho nenalezala rozkoše.

»Tys tak powždy!« usmál se Hynek; »wšecko ge ti černé; diwjm se gen, že na mjstě těch kwětaucjch djwčinek samé mrtwoly newidjš. Gdi, gdi, segmi černé okuláry, a wesel se s weselými; žiwot má gen geden kwěten! Trhey tedy kwjtj, nežli uwadne.«

Peřestým dawem unešen, dostal se hrabě brzy w zágemný howor s panj, gegjž twář genom černé kragkowé náočky kryly; dle zdánj byla to mladistwá postawa. I škádlila ho stran nepřjtomnosti Jacinty, a přjtelkynj swau gi nazýwagjc, wynášela gi slowy podobnými nade wšechny panny pražské. Nebylo ničehož wjce potřebj, celau pozornost hraběte upautati k mluwné maškaře; žert se střjdal s důwtipnostj, rozprawka stala se welmi dogjmawau, a hrabě gi pořád prodlužowal; an tu pogednau w sále wšecko se ztjšilo, a mjsto umrlčjmu tanci dělalo. Camputio skákal gako wjrem uchwácený w čele průwodu. Kol tancugjcjch nastawělo se brzo až k nepronikuntj hustě diwáků; bezděky šel hrabě s maškarau geg skoro wlekaucj. Stál po předu, kdyžto smrt, čarokrásnau panj předstawená, do prostřed kola kročjc, uměle a půwabně tanec počala.

Mžikem poznal hrabě w tanečnici Jacintu, sličnau dceru mistra baletnjho; takéť ona geg zahljdla i snažila se k němu se přibljžiti, a kdyžto si prawě mistrně před njm počjnala, že pochwalau celý sál zaznjwal, prawil hrabě ku swé společnici, nachýliw se k tancugjcj: »Djwka tato, mužům na odiw se stawjc, zbyla wšeho studu panenského, ztratj uctu šlechetných a bude powrženau. Chtěl bych raděgi milenku swau mrtwau nežli takto spatřiti.«

Wykřiknuwši, že to kol stogjcjm wšechny audy proniklo, sklesla spanilá tanečnice na zemi; Camputio pak přihnaw se co bauře, pachtil se omdlenau zdwihage a odnášege s pomocnjkem swým, a štěbetal ustawičně swými rozwiklanými sanicemi: »Má spanilá dcero! Ubohá gest mrtwá! Ach Bože! mrtwá!«

Tanečnici odnesli, a sál skoro osaměl; hrabě si toho sotwa powšimnul, dobře wěda, že slowa geho tancugjcj Jacintu ohromila; na rozpacjch, zdaliby neměl litowati, že ubohau djwku tak bolestně ranil, odešel též do bytu swého, čině si předházky, že gj přjliš ubljžil. — »Ale,« prawil opět; »nesljbila mi swatě, že nikdy wjce weřegně tancowati nebude? a předce — předce —«

Gitro počjnalo gedwa zlatau branau wycházeti, an Hynek hraběcjho přjtele swého nawštjwil, kterýž se ho i hned co neybedliwěgi na wčeregšj udalost a na — Jacintu wyptáwal.

»Widěl gsem gi z kredenci, an gi nesli okolo, prawý obraz smrti. Gako zlomená lilie wisely ráměu ztuhlého těla, oči zawřeny, zdálo se, že giž smrti náležj. Dnes slawjme wýznamný popelec: Pomni, že prach gsi a w prach se opět obrátjš. Daufám arci, že gi nalezneme uzdrawenau w kostele u sw. Jakuba; obrátila-li se ale we hmotu, z njž gi Wšemocný utwořil, můžeš na gegjm hrobě bědowati!« — Na to spěchali oba do chrámu.

Zdrawá a kwětaucj gako růže gewila se Jacinta w prwnj řadě stolic; hrabě ale spatřil u bljzkého náhrobku tagemného cizince, u wraucj modlitbě pohřjženého.

Nábožný minorita konal poswátné obřady.

Po obdrženj swěceného popele wzchopila se panna k odchodu; Hynek gi následowal, přjtele swého též pobjzege. Tento ale nemohl očj swých zpustiti z cizince, a postawil se bezprostředně za njm. A opět slyšel wraucj podiwnau modlitbu: »O panno neyswětěgšj — spanj! gen gednu malau hodinku spanj!« — načež wstal a dům Božj opustil.

Hrabě šel w patách za njm. — »Musjm gednau zwěděti,« myslil si, »kde cizinec bydlj a co wlastně tropj.« Užasnutj wšak pautalo kroky geho, wida geg do zpustlého templářského dwora wcházeti, kdež i Camputio se swau krásnau dcerau bytowal.

Po schodech nahoru a dolů stjhal geg hrabě, až mu w druhém patru na dlauhé chodbě zmizel. I kráčel tedy rychlegi ku předu, a chtěl práwě wýklenek, kdež lampa u umučenj Páně hořela, minauti, an před sebau kostnatau, seschlau ruku spatřil, načež i prosebná slowa zaslechl: »Milostiwý pane, almužnu! almužnu, milostiwý pane!«

Chromý žid, ukrytý posud za piljřem, přikulhal se, upjnage na ginocha swé malé černé oči gako žhawé giskry. A když se ho tázal, kam se cizinec odebral, ukázal žid na bljzké postrannj dwéře. Zaražený ginoch otewřel, a Jacinta se naň usmjwala.

Sliby a cudné celowánj wyrážely co blesky obapolně ze rtů; škádliwý hněw a milostné smjřenj kwapně se střjdaly.

Geště si byli milenci wšecko nezgewili, co w srdcjch gegich plálo, an se Camputio nenadále gako wichr přihnal. Sotwa oddychage, wyhrknul ze sebe množstwj otázek: »Kdo gste? co gste?« — češtinu s wlaštinau mjchage, že hrabě celý se úžasnul, onen wšak za ruku geg pogaw, a několikráte njm gako šjlený se otočiw, z pokoge ho wystrčil.

»Tak pane — tak!« sténal při tom; »každý den takto hodinu! — ale samo se také dobře tancuge. S Bohem, pane, s Bohem!« —

(*Pokračowánj.*)

Ludiwa Dimitrjjewna.

(*Pokračowánj.*)

Oba spali....

Obloze, posawáde gasné, wěstowaly bljzké chmury snědé zahalenj. Tiše mrzla země. — Tudjž zawyge wlk, wětře kořist zašumj w chřestjcjm sněhu a uhánj k zasněženým rostlinám. Za chwjli ozwal se hlas lidský. Iğneda, wytržena bywši předešlými úkazy z rownowáhy pokoge a gednoduchého žiwobytj a nepožjwagjc tedy obyčegného spánku, wymrštila se nynj z lůžka a spěchala wen. Při luninu poslednjm swětle spatřj aš deset kroků ode dweřj lidskau postawu, ana těžce oddychagjc přjmo k chalaupce se wleče; cenjcj-se wlk hnal se za nj. Stařena chtěla wykřiknauti, přjlišný ale úžas a náhlé strachowité pomatenj odepřelo gj hlasu, wetchá prsa gj wywstala, a uchopiwši oběma rukama dwéře zůstala co kamenná socha; autěk nepřipadl gj na mysl. Wlk, překwapen gsa gaksi nenadálým gegjm přjstupem, se zarazil, a gakby očekáwal nepřátelského autoku, nechtěl upustiti od stjhané kořisti, wyšklebil zlobně řadu ostrých zubů.

»Zachraň přjtele Ludmilowa!« oslowila gi postawa nuceným hlasem a zmáhala se ku wstánj; a wšak slabost mrštila nj nazpět. Stařice, poznawši wogewodowiče Osipa, běžela mu na pomoc. Než, hladem drážděná šelma, gakoby naň wětšjho práwa měla, přiřjtila se zuřiwě mezi ně a wztekle zagektagjc zuby, wywstala proti Iğnedě. Záwratem překonaná padla tato podle nešťastnjka. Koňský dupot a praskawý šum, co braušenj sanj w sněhu, bylo poslednj, co došlo ucha gegjho....

Opět se probudj k žiwotu, hledj wůkol sebe; wlk zmizel, Peljačewa tu nenj —

»Pauhé-to sniwé mámenj,« myslj; slowa Osipowa wšak, gako silný ohlas, žiwě gj přicházegj na paměť. »Zachraň přjtele Ludmilowa! — přjtele *geho*!«

Namanula gj nynj otázka po Osipowi, geho zarděnj a mnohdykráte giná znamenj, gežto prozrazowala patrně gakýsi úwazek mezi ginochy; než gakáby zde wládla sauwisnost neštěstj Peljačowowa a onoho úwazku pochopiti nemohla. Wšecka ztuhlá wegde do swětnice a zticha bljž se ložišti mládcowu. W nedbalé spanilosti spočjwaly wnadné geho audy, gež powždy přikrýwal oblek těsný, zwýšugjcj gich bugarau půwabnost. Oddán gsa spanj, nepokusil wšak geho lahodnosti. Přetrhowalo ge hluboké wzdychánj, gmenowánj smjšených slow a nesrozumitelný, děsiwý křik. Iğneda z útrpnosti geg zbudiwši, wyprawowala mu minulau udalost.

»Swětlo wjry! gsem odhodlán, neboť snad žige!« zwolá u konce a začne se ozbrogowati. »Gdu ho hledat do obor, nech si mě obkljčj nebezpečj gakékoliwěk!« A šel.

Chraptiwý chechtot, genž s pronikawau bezzwučnostj Ludmila potkal, zastawil wšak horliwý geho kwap; w brzce ale powědom gsa nenadálého tohoto wýgewu a uhnuw zřetel ode dweřj, prudce dupnul. Igneda též poznawši dle zwuku osobu, užasla předce nad neobyčegnau hodinau přjchodu gegjho. »Debora? — co tu teď chce?« myslj, an w tom samém okamženj newjtaná osoba wešla. Byltě to obraz newjdané škaredosti, při gehožto pohledu ginochowa zášť w šetřjcj útrpnost proměniti se widěla. Weškerá forma těla Debořina pozůstáwala ze zakrslé, swalité hrudy masowé, gegjžto wrcholek, okrauhlá a bezsauměrná hlawa, přikryt byl wlasy začernalými w různém nepořádku; bezřasná sukně dosahugjc až k huňatým kéngám (koženým střewjcům), byla roztrhána a po mnoha mjstech ošklíwé škwrny dáwaly na gewo gak leniwau nedbalost, tak i neywrchowatěgšj bjdu; pitworné tahy, neforemný nos a mžaurawé, kočičj oči byly s to, uplašiti takým zgewům nezwyklých zraků. Ostatně zahalena gsauc we hrubau húni, držela w ruce kuši, njžto mluwjc po čase wjtězoslawně šwihala do powětřj; napotom pak šjleně se smějjc twářila se co tygřice, genž w osidlech swých cjtj newinně uchwácenau laupež; posléze zdála se počjtati asi sedmecitma let.

»Nebyl by ses nadál, gospodine!« rce, »že by někdy před tebe staupla Debora s wěcj, kteráž náležj osobě — « přitom pozdwihnauc luk, okázala na w dřewě wyryté gméno.

»Gaké-to osobě?« ptá se hbitě přikročilý pytlák. A wšak mladice zaswjtjc potutelným swým očkem schowala oblauk a hleděla naň s dětinskau oblibau. Nastala nedlauhá přestáwka, kdežto mladjk, nemoha snesti pohledu této ohyzdy, s wýrazy oškliwosti od nj se odwracowal.

»Newjš, gak tě milugi, Ludmilku?« promluwj k němu hlasem názwuku a sauhlasj prázdným, a ohniwě chápe se páže geho.

»Pryč, snědé twáře!« dj tento a odkročiw odmrštj gi od sebe. Následek necitelnosti geho byl posuněk litostný, cizjmu pozorowateli směšný. Ludmilowi ukápla slze; mage s nj útrpnost, nechal se pogmauti za ruku.

»Neopowrhugeš mnau?« ptá se ona ostře. Ludmil neodpowěděw, obrátil se k nj s zřetelným přemahánjm, kteréž okamženj djwka použigjc s nesmjrnau kwapnostj, gako šálenstwjm, chtěla se nakloniti k poljbenj twářj geho. Mocně odhodil gi od sebe mladý pytlák. Pád způsobil Deboře ránu, genž gj z prsau wynutkala bolné zkřiknutj a napotom, dosti podiwně, diwé, bezcitedné zachechtánj, což očitě ukazowati musilo na mysl, gižto zmátla gakási náružiwost, na zapomenutj lásky, kteráž byla snad gen ljčená, a na zmizenj každého ušlechtilégšjho pocitu.

»Ihaho! pytláku!« wynutila ze sebe s kňučjcjm uškleběnjm. »Máš tělo mé za ocelíwý štjt proti drápům wražedlným, gakowéž gsau twoge?«

Ludmil hodil sebau wzhůru co hřjšnjk, gegž děsj spáchaná a odkrytá wýtržnost; Igneda pak, domnjwagjc snad uhodnauti smysl slow pološjlené mladice anebo očekáwagjc pochopitelněgšjho úkazu, staupila před ni.

(*Pokračowánj.*)

Slaupno.

(Z dopjsu přátelského.)

Nemyslete sobě, žebych, přebýwage až na slezkých branicjch, na drahau wlast a gazyk přirozený snad byl zapomněl — nikoli, toho hřjchu se nedopustjm! Ale gak sám uznáte, nedowolugj úřednické powinnosti tak často s wědeckými předměty se zabýwati, gako študentská léta popřáwala, a protož teprw nynj přjpowědi swé žadost činjm, a slib, týkagjcj se našeho weleslawného Komenského, splňugi.

Powěst we Slaupně — otčině mé — wůbec rozšjřená, kterauž gsem hned za mladých let od starých pamětnjků slýcháwal — že totiž w někdegšjm zámku, který bljž *Cidliny* stál, zděmi a přjkopy ohražený, za dáwných časů něgaký biskup před nepřátely swými asi půl roku se skrýwal a znamenité gměnj tu zanechaw do Polska prchnul — zdá se w prawdě založena býti, ačkoli ne we wšem tom způsobu, gakž sama se nám podáwá. — Byloť roku 1624, když w skutku powěstný biskup, ale biskup českých bratřj — náš wěhlasný Komenský — na swémautěku s Morawy we Slaupně (nezdá se tedy, gakž ginde se pokládá, we Wlčicjch) a tehdegšjho *Oldřicha Sudkowského* (nikoli Sadowského) z *Herdersdorfu* a na *Slaupně*, horliwého ochrance a podporowatele wyhnaných, něgaký čas se skrýwal a djtky dcery *Sudkowského*, prowdané za *Gindřicha Maternu* z *Kwětnice*, wyučowal. Zpráwu tuto uwádj *Jan Kraušilka*, někdegšj purkrabj na *Slaupně*, we swých pamětnostech hradu slaupenského, které gsem z listin latinských w archiwu tamégšjm sem tam roztraušených, pohazowaných, i wětšjm djlem zpráchniwělých, sebral, sestawil a Wám k wšeobecné známosti tuto zdělugi.

Slaupno, statek w bydžowském kragi, bylo giž 1278 za krále Otakara sjdlem urozeného rytjře *Kordule*, kterýž spogen přjgemným položenjm kraginy, obydlj to sobě obljbil a hrad bljže Cidliny wystawěl, kterýž se wsj Cidliny za Gičjnem počátek berauc, do krage walj se a u Libice do Labe padá. O potomcjch rytjře Kordule, zdali potom až gak dlauho na Slaupně panstwj a sezenj měli,

ničehož ani neymenšjho pjsemnými památkami zachowáno nenj. Teprw roku 1550 wjme, že pán z Pernšteina statek i s kostelem s. Jakuba apoštola w *Metličanech*, a půl wsi starého Bydžowa, i s tamëgšjm kostelem s. Prokopa držel a w stářj 82 let zemřel.

Synowé geho, *Jaroslaw* a *Wogtěch z Pernšteina*, na krátký čas na statek otcowský se uwázali, neboť s ginými pány proti cjsaři *Ferdinandu* I. spolčeni bywše, aby gemu u wálce Šmalkaldské od stawů králowstwj českého pomaháno nebylo, dědičný swůg hrad se wšjm přjslušenstwjm, statek slaupenský a kostel metličanský, též půl wsi starého Bydžowa s kostelem a krčmau r. 1551 *Janu Hynku* rytjři *Kluckému z Libodřice* a na Zběři za 2683 kop českých postaupiwše, z wlasti se odebrali. Toho samého roku wystawěl rytjř z Libodřice, nowý pán, krčmu s masným krámem we Slaupně, a sice, gak Kraußelbowa listina dj, na prosbu a přednešenj sausedů (!), kterak mládež, nemagjc w obci welegného mjsta, kdeby nedělnjho času se wyrážela a pracj umdleným audům pohowěla, do města choditi musj, kdežto wšak, bohužel! nemrawům a neotnostem přiwyká. Posděgi roku 1552 odprodal rytjř z Libodřice tu polowici starého Bydžowa i s kostelem s. Prokopa swé sestře *Lidmile*, prowdané *Maternowé z Kwětnice*, panj tehdáž na Křicowě, za 843 ½ kopy 9 grošů a 3 denáry, a to pod tau wýminkau, aby tamëgšj krčma dědičně a na wždy k Slaupnu přiwtělena byla, gakož po tento den gest zachowáno.

(Pokračowánj.)

České diwadlo w Praze.

(Dokončenj.)

Hlawnj úloha, mladý karbanjk Hradecký, náležela se w rukau p. Krumlowského, kterýž hrau obecenstwo uspokogil. Geho plný, obebný a zwučný organ konal mu znamenité služby, swláště we scenách důtkliwých — genom gedné, ale znamenité wady w deklamaci geho musjme ho přátelsky warowati. Gesti to gakési zpěwawé powstáwánj tónu negenom při otázkách, nýbrž i při každé kratšj w affektu přednešené sadě — gakési nucené kadencowánj, kteréž na gistau kraginu w Čechách, powěstnau pro swé zpěwawé nářečj, upomjná. Nenj to u něho pauhý náwyk w deklamaci české. Měliť gsme přjležitost widěti p. Krumlowského i w několika představenjch německých — a ta samá wada bila nás w uši. Neylépe bylo by proň, kdyby u študowánj gedné, druhé role zkušeného přjtele na poradu wzal, gelikož herci samému těžko býwá chybu swau, bytostj gako srostlau, pozorowati. — Manželku geho představowala p. Herbstowa, utěšené důkazy o pokrocjch w gazyku našem dáwagjc. Gakož někdy dle náhlé změny w repertoáru pozorugeme, přišla giž několikráte w nesnáze, že úlohy swé dosti čerstwě studowati musela; wšdy ale tuty pozděgšj časy šťastně z kritického stawu swého wywázla. — Dobře prowedený úkol byl starý karbanjk Pozrt w rukau p. Grauá. To byl ten wyschlý, dušný, zláště w prwnjm gednánj po noci probdělé zemdlený, sprostý, surowý ničema a nelida — gakž ho asi Iffland zobrazena mjti chtěl: že wětšjho účastenstwj nezbudil, spočjwá toliko w roli. Chudého, starého ale ctižádostiwého zástupnjka hrál p. Grabinger. K takowým úlohám nedostáwá se mu dosti ráznébo, trochu drsného hlasu — a osobnost geho také se k nim cele nehodj. Ostatně arci hrál, gakož se od herce rutinowaného očekáwati může. Těžký staw měli p. Kaška (tagný rada) a p. Biel (general), magjce w okresu sobě cele cizjm se pohybowati a přirownánj s německými umělci, Polawským a Bayerem, wydržeti, kteřj gsau w těchto roljch wýtečnj. A ginak owšem nedal se kus tento obsaditi! Oba činili wšak, co dobrá wůle a pilnost gen dokázati mohla. Že poslednj gednánj, a gmenowitě scena mezi generálem a zástupnjkem očekáwaného dogemu neměla, za to p. Biel nemůže. P. Hille prowedl newděčnau roli dwornjho rady dosti dobře — genom že gako rada a synowec bohatého ugce newypadal. Šat, pánowé, nenj wěc poslednj, a bohužel to musjme řjci, že i naši prwnj milownjci wždycky dle toho newypádagj, aby mohli za wzor oblibené módy slaužiti. Proč p. Ruber samogediný w starofranském šatě hrál? — nemůžeme pochopit. P. Lapil a p. Stranský wywedli swé malé role dobře.

J. M.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Gičjna. S welikau radostj gsme se dočkali, že se Wáclawu Řjmkowi, mistrowi zámečnickému w našem městě, rodiči z Wohařic, z wesnice Šlikowského panstwj, po několika létech poštěstilo wůz dohotowiti, kterýž — gak giž před rokem časopisy ohlašowaly — gen lehaunkau lidskau pomocj, skoro tak rychle gako parnjk, náklad sobě swěřený rozwážeti w stawu gest. — Dne 8. t. m. byl tento wýrobek ku wšeobecnému ošetřenj na odiw wystawen, a druhý den na to wečer před dewátau hodinau w stromořadj Čerowském zkaušen. Pan z B., podporowatel wšeho wlasteneckého podnikánj, obzwláště co se průmyslu týče, zkaušel wozjk sám, a přeswědčiw se o geho powedenosti, wybjdl slečny našeho wůbec milowaného kragského ředitele, p. Josefa Hansgirga, aby se též s njm o slyšané a od wšeho městského obecenstwa wychwálené zdárnosti tohoto wynálezu přeswědčily. — Obstálá zkauška a s nj nabyté přeswědčenj o podařilosti stroge ať gsau prozatjm wděkem mistru, obmeyšlegjcjho swůg wynález buď wodau, buď párau, nebolj, o což se giž pokusil — wzduchem, (gako u wětrowek se děge) do pohybu přiwesti a hnáti. O čerstwotě wozjku připomjnám prozatjm gen to, že po rowině za hodinu dwě mjle ugede.

J. H—n.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarších: každau druhau středu přidáwá se půlarchowa přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 41. 24. mage 1843. 10. r. běh.

Muž bez spanj.

(Pokračowánj.)

Hrabě přišel welmi popuzený domů a daw si koně osedlati, chtěl se pokusiti, zda by na progjžďce se utišil. Geda krátkým cwalem špitálskau branau swjžjmi, bugarými lukami dle krásného Žižkowa, až tam, kde dnešnjho dne wyslaužilci štědrotau laskawého a maudrého mocnáře si howj, dogel po břehu Wltawy až k Libni. Slunce počjnalo giž řeku a hory nachowau rauškau zastjrati; co ohromný obr zdobila se wečernjmi červánky gotická wěž slawného chrámu sw. Wjta. Petřjn stál gako krwj zbrocený, a co planaucj kaule zapadalo slunce we wšj welebnosti swé za Bjlau horu; nad staroslawným, králowským Wyšehradem wyplaul pak co střjbrná paweza po modrém nebi měsjc w auplňku. — Wyšehrad a Hradčany — ctihodnj šedj králowštj welikáni! wy památnjci minulých slawných dob! Wýchode a západe!

Mladjk w pohledu tomto pohřjžený zpomněl si na pjseň gednoho z wlastenských pěwců, a pološeptem gi pro sebe odřjkáwal:

Dwa hrdj mocnářowé
Tam s přjkré wýšiny
Hledj upřeným okem
W praudy Wltawiny.
Geden má sjdlo swoge
Na skále omšené,
Z njž wetché hraudy kalj
Zde wlny zaušené.
Nádherné wěže geho
Se w rumy zřjtily,
Krkawci mjsto hostů
W nich se uhnjzdili;
On widěl lesy mizet,
Prahu se roditi;
Na gegj strast i sláwu
Bylo mu patřiti.
Gestiť to domow hrdý —
O plačme geho pád! —
Na šedé přjkré skále
Prastarý Wyšehrad! — —
Naproti tam na hoře
Sedj na stolci swém
Mocný druhý panownjk
A řjdj celau zem.
Wznešené týmě zdobj
Přeskwostný zlatý dům;
Gestiť to nowý wladař,
Hradčanský krásný chlum.
Kdy slunce z lože wstane,
A paut nastupuge,
Prwnjm swým pozdrawenjm
Wždy kmeta celuge;
A když wečer zůstawj
Okres požehnaný,
Ljbá geště posledně
Nádherné Hradčany. —

»Čj srdce silněgi nebige pohledem na králowské pomnjky« — zwolal pak rytjřský ginoch w zanjcenj wlastenském — »nenj hoden, aby se ku gménu národu českého hlásil!«

W tom zahljdl na lesklé wodnj hladině w neobyčegný tento čas lodku plnau mladistwého lidu; krásný hlas mužský zpjwal k mandolině. Hrabě nechástwage oře swého powolně kráčeti, poslauchal bedliwě následownau pjseň:

Znáte-li zem, zelenem braubenau,
W lůně hor wysokých
Co panj dalekých
Končin hrdě postawenau?
Kde ljpa wůni sege,
K njž wčela pilná spěge?

Po celém tom požehnaném kragi
Mjr a wýtečné ctnosti zragj;
Tam statnj reci přebýwagj —
Znáte tu swjžj zemi zelenau,
Horau Wyšehradem, Hradčany wěnčenau,
Drahý můg domow, wlast mau milenau?

Znáte-li zem, kde libá hudba znj,
Kde pjsně weselé
Rozdechnau city twé
A moc a wljdnost pospolu se stkwj?
Kde hora poklad kryge,
A hognost wěnce wige?

Zemi, kde nebe wljdné, gasné,
Kde djwky newinné a krásné,
Že mužůw duch nad nimi žasne?
Znáte-li zemi tu přeutěšenau,
Horau Wyšehradem, Hradčany wěnčenau,
Drahý můg domow, — wlast mau milenau?

»O kéžby bylo celé králowstwj tuto pjseň slyšelo!« zwolal hrabě hluboce pohnut, an pěwec umlknul. — »Honoste se Čechowé swau krásnau wlastj! gestiť to přeutěšená, silná a wěrná země!«

Přiklusaw zase do města, staupil s koně, a chtěl osamělými ulicemi gește se progjti.

Bljžilo se k půlnoci; měsjc plaul čistý a gasný po modrém sklepenj, čině prawý den.

Dosáhnuw betlemského prostranstwj chtěl přes hřbitow gjti, aby dřjwe ku břehu se dostal. Ale prawě an do wrat wstaupiti chtěl, wyrazila co wichr proti němu obludná postawa Camputia, a muž, w němžto hrabě cizince poznal, kročil baletnjmu mistru w austrety. Ten ale počal křiklawým hlasem gektati, že to znělo co rezowitá kolečka w docházegjcjch starých hodinách. »Dobrau noc, sladkau noc! libý sen, dlauhý sen!« Cizinec pak hrůzau zkřiknuw, sklesnul na nowý hrob, a mistr baletnj wyběhl ze wrat, gako wětrem zanešený lupen.

Hrabě přistaupil k cizinci na hrobě bez ducha ležjcjmu, i snažil se z mdloby ho zpamatowati. Ten konečně pomocj geho pracně ze země wstaw, hleděl zděšen okolo sebe, gakoby gește Camputia hledal, a sotwa mohl třesa se promluwiti: »Odešel? odešel ten černý ďábel, — žiwota mého neyljtěgšj mučitel?« —

»Pogďte,« pobjzel ho hrabě, »opusťme toto mjsto; giž ge pozdě. Slyšjte? zwonek u swatého Gilgj wolá dominikány poprwé do kůru! Prowodjm wás rychle domů.« — A pustými, měsjcem ozářenými ulicemi chwátali oba nočnj chodci dále.

(Pokračowánj.)

Ludiwa Dimitrijewna.

(Pokračowánj.)

»Co mluwjš, Deboro?« prawila.

»Welkau prawdu!« směge se ženština obrátjc se k Ludmilowi. »Debora má čich a zrak ostrý, ihaho! — když tě noc, černá twá družka, wylaudila na low, sljdila gsem pozorně po twých šlépěgjch a uzřewši zápas twůg s Peljačewem, w kterémžto gste oba se neznali — wjm wšecko!«

Očekáwá se w Ludmilu rek, gegžby roznjtil plamen hrdinného srdce a mysli k zgewowánj zasnutj, zloby a mstiwosti; ale každé Debořino slowo bylo tjžj, pod njžto malátně se snižowala něžná geho duše; nikoli snad genom nyněgšj okolnost, ale i žiwé předstawenj a wšechen obgem minulého prowiněnj udusily w něm každau giskru tělesných a duševnjch sil. Opřew tělo o stůl sklopil hlawu.

»Šetři nešťastného, slabého stwořenj!« prosil polohlasně, netraufage sobě ani popozřjti. — Igneda přiskočila chtiwě k úsměšné djwce.

»Šetřiti?« odpowj s powýšeným smjchem Debora, newšjmagjc sobě této; »šetřiti mám potomka Gorodského wyhnance?«

»Ty mě znáš?«

»Ihaho! — gakby ginák mohly býti twáře twé tak něžny?«

»Ty mě znáš?« opětuge Gorodský a nachowá čerweň wypučila mu na bledých ljcech. Směsice smjchu a úsklebku, s kterýmž mu gește zgewila, že gde k Wladimjrowi, byla gegj odpowěd. Odkwapila odtud.

* * *

»Kde ge mladý Peljačew?« tázal se weliký Wladimjr s dychtiwostj zklamaného očekáwánj, když byl druhého dne na to wstaupil dwořenjn Bolek do komnaty mocnářowy.

»S tau *samau* otázkau přicházjm i gá, pane!« odslowj weselý zwukem gește wětšjho překwapenj. »Nepřenocowal dnes doma, gak mě ugišťowal wogwoda; pročež tušjm —«

»Což pak se s námi newracel do Kyjewu?«

»Nemusil se nawrátiti,« wece Bolek, »a tu, gak mohu sauditi dle wčeregšj geho rozmluwy na lowě, odeslal ho maudrý náš knjže se záležitostmi tušjm — do Nowgorodu.« — »Se záležitostmi do Nowgorodu?« opáčj w duchu ruský panownjk a chtěge dwořanowi ukrýti rozpaky a podiwenj, genž prozrazowalo neprawdiwost slow Bolkowých, odwrátil se na krok od něho. W okřjdleném spěchu myšlének prošel rozmluwu, kteráž se mu poskytla na wčeregšj honbě s obljbeným Osipem a gegjž obsah bylo pátránj po neyplatněgšjch prostředcjch, odstrašiti moc škodných pytláků. Dobře znage ohniwau horliwost geho byl ugištěn, že se o to pokusil; než čas tohoto pokusu a Osipowa nepřjtomnost nebyly w stawu ukoneyšiti znepokogowanau mysl geho.

»A gaké ge mjněnj wogwodowo?« promluwj po chwjli k zamyšlenému dwořanu.

»Otec zdjlj wšeobecné mjněnj.«

»A to ge?«

»Wyslanstwj.«

»Dobře, můžeš to potwrditi,« prawil mocnář s pokynutjm na Bolka, by odešel. —

Wogwodowič Osip Peljačew, staw se milostnjkem Wladimjrowým netoliko šlechetnau powahau a bezpochlebným, otewřeným srdcem, nýbrž i gednánjm, osnowaným dle prawidel pewných a chwalitebných, nemohl onomu nigak býti osobau lhostegnau. Domnjwánj, že ho potkalo nebezpečenstwj se strany pytláků, nepokog a strach a pak opět lepšj naděge proměňowaly se porůzno w duchu Wladimjrowu. W takém dušewnjm neswáru tedy přistaupil k oknu, gakoby zrakem ostrowidowým hledati chtěl pohřešowaného předmětu.

»Nedey Kristus, aby se mu přihodilo neštěstj!« promluwil pohnutý a čelo se mu zamračilo. Podobalo se pak za několik okamženj, že w něm uzráwati počjná gakýsi záměr — geti totiž do obory dněprské; ale neobrátil se geště od okna, an tu zhledl před hradem ženskau, kteráž u prostřed pokřiku a smjchu wogenské stráži, cestu gj zabraňugjcj, urputně wzdorowala. Neobyčegnost podobných scén gako i podiwnost postawy samé pohnuly ho zprwka k zasmánj, potom ale, když to nadřečená osoba, wykrautiwši se užaslým gridnům z rukau přjmo do hradu běžela, — potom i k oprawdowému podiwenj. Neznámým puzenjm weden obrátil se ke dweřjm, gakoby gi očekáwal, a w skutku za něgakau chwjli celá upachtěná wešla.

»Hospodine, zbaw mě nesmyslných zbranj!« lkala hlasem nerozumného fňučete, a bogácně ohljžegjc se po zbrognošjch, kteřj gi sem z gridnic byli pronásledowali, dwořila se gako děcko, ustrašené nočnjm stjnem.

Trpaslická, skorem nelidská twářnost polodiwoké této osoby zadiwila téměř Wladimjra tak, že w prwnjm okamžiku w stawu nebyl wytrhnauti se z pozorowánj gegjho těla, až konečně znamenage přjtomnost gridnů, těmto pokynul, aby se wzdálili.

»Kdo gsi a koho zde hledáš?« dj potom, uljčiw na sebe zpurnau twař, mezitjm co ženská ztrácegjc předešlau nesmělost a dětinskost, swobodně a drze sobě počjnala.

»Gmenugi se Debora,« odpowj tato zagiskřjc okem; »než krása moge nechtěg tě poděsiti, bystrý můg wtip nepohni tě k smjchu, ale střež se prawdy, kterauž ti powědjt přicházjm.«

Při tom wyndala lučiště, gežto zpod hůně ukrýwala.

(Pokračowánj.)

Slaupno.

(Pokračowánj.)

Po smrti *Jana Hynka z Libodřice* syn geho Petr statek slaupenský ugal r. 1600, zemřel wšak po půl létě, zanechaw dědictwj mladšjmu bratru *Wáclawowi*, který přjsnými wědeckými předměty se zabýwage a wětšj čas gen w Praze meškage, Slaupno r. 1607 z bratrské lásky sestře swé Kateřině prowdané Sudkowské a manželu gegjmu *Oldřichowi Horowi Sudkowskému z Herdersdorfu* darowal pod gedinau tau wýminkau, gakž listiny archiwnj dotwrzugj, aby *magitelowé tohoto statku po wšechny časy gen prospěch a blaho wlasti wyhledáwali a ničehož nepodnikali, čeby ku zkáze národnosti wésti neb přispjwati mohlo.* Ginak gsa těla nedužiwého usnul *Wáclaw Libodřický* w krátkém čase na Slaupně w obgetj sestry swé milé, a pochowán w kostele metličanském, w stawu swobodném až do smrti setrwaw. Wřelé přánj Wáclawa Libodřického bylo některý čas zachowáwáno, neboť nástupce geho, *Oldřich Sudkowský*, sám gsa muž, wědám a wlasti swé s celau dušj oddaný, weškerý čas a dni swé tráwil na hradě swém w študijch a podtagj domácj i nekatoliky proti nepřátelům w ochranu swau přigjmal. Tedy i mile přigal *Jana Amosa Komenského*, když on na autěku z Morawy ku Krkonošským horám k ochranci wyhnanců se uchýlil. Sudkowský měl gen gedinau dceru, Kateřinu, kterau za strýce swého *Gindřicha Materna z Kwětnice* prowdal, a poněwadž choť geho *Kateřina z Libodřice* při porodu syna r. 1615 i s tjmto zemřela, druhé pak geho manželstwj s Blaženau Marij Královau z Dobré Wůdy bez potomků zůstalo: tedy přigal djtky dceřiny, *Jana* totiž a *Marii Maternowu*, pod péčj swau; djlem gich sám cwičil, djlem od učeného spoludruha *Wáclawa Jenjka z Gemsendorfu* cwičiti dal, konečně přjtomnosti učeného *Komenského* s takowým prospěchem k wychowánj gich užil, že obě djtky za wzor dušewnj wzdělanosti a tělesné způsobnosti wůbec pokládány byly. Powážiw ale *Komenský*, žeby delšj meškánj geho na Slaupně gak Sudkowskému, tak i gemu samému škodné býti mohlo, odebral se do Polska, kdež w Lisé 1631 swé djlo »*Janua linguarum reserata*« wydal, pozděgi na pozwánj kancléře *Oxenstierny* něgaký čas we Švedjch setrwal, napotom w Elbingu, w Uhřjch, we Slezku, w Brandenburku, Hamburku a Amstrdámu učenostj swau aučinkowal a w Naardu zemřel (r. 1671). — Zlatý wěk české literatury mezi tjm časem zmizel; následky 8. listopadu 1620 dogaly bolestně mysl Sudkowského a wlastenský cit geho; ani častěgšj wýlet do *Křince*, kamž welice milowanau wnučku swau *Marii z Kwětnice* (gegjž potomstwo až do nedáwna w Polsku žilo a znamenitého gména zjskalo) byl prowdal, ani milost cjsařská, kteráž mu, také z odbognictwj obžalowanému, udělena byla, denně rostaucj trudomyslnost geho zapuditi nemohla; i zemřel r. 1626, žádného syna nezanechaw, než gedinau dceru *Kateřinu*, která se swým přjbuzným *Bedřichem Ma-*

ternau z Kwětnice, a konečně s newlastnjm synem *Lidmily Klučka z Libodřice*, prowdané *Maternowé z Kwětnice*, panj na Křičowě, zasnaubena bywši, otcowské gměnj, totiž statek *Slaupno* s metličánským kostelem a krčmau w starém Bydžowě zdědila, krom polowice Starého Bydžowa, kterau sobě Lidmila Klučka do ljbosti byla zachowala a pozděgi pánu na *Smidářjch* a *Skřiwanech* odprodala. Owdowělé *Blaženě Marii Sudkowské z Herdersdorfu*, rozené *Králowé z Dobré Wŏdy* wymjněn swobodný byt na hradě slaupenském a přidán mimo penjze wykázané, pozděgi též kus pole bljž Nowého Bydžowa, poněwadž opětné gegj zasnaubenj s *Wáclawem Jenjkem z Gemsendorfu* (dle Kraužjlkowých listin) od gistého wěna záwiselo.

(Dokončenj.)

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Slawné cjs. král. zemské řjzenj, péči swau o rozmnoženj prostředků k rozšjřenj-se důkladněgšj známosti českého gazyka dokazugjc, udělilo wys. dekretem ode dne 4. kwětna b. r. č. 21682 c. k. officiálowi, panu *Janu Wáwrowi* w Praze, *práwo saukromného učitelstwj téhož gazyka.* P. Wáwra negednjm dobrým spisem (Epigramm, Owoce dobročinnosti atd.) we wlastenské literatuře našj čestně známý, zastáwal s pochwalau téměř po čtyry léta *mjsto professora českého gazyka i české literatury* na wysokých školách pražských, za kterýžto čas netoliko potřebné k aučelu tomu wědomosti, nýbrž i dar swůg wyučowacj i snažnau přičinliwost na dosti dokázal. Naděgeme se tedy, že z tohoto nowého počjnánj geho mnoho prospěchu wyplyne. Obecenstwu zagisté si gjm negedna wýhoda poskytne, neboť každému nenj lze, w určité hodiny aneb po celý ročnj běh *weřegná* přednášenj nawštěwowati; zwláštnjho pak učitele pro sebe samého si platiti, giným opět giné okolnosti nedowolugj. P. Wáwra ale, gak toho známost máme, zřjdj swé wyučowánj podle obljbeného u nás a pohodlného způsobu cirklů, k nimž sobě i méně zámožný lehko přjstupu zgedná. Prozatjm, a dokud se zwláštnj, přjležitěgšj mjsto k tomu nezřjdj, možná a sice giž od 1. června b. r. w přjbytku geho (w krakowské ulici, č. 593 posch. 1.) wyučowánj toho aučastna se státi; dalšj zřjzenj bude wedle okolnostj pozděgi wůbec oznámeno. — Těch, kteřjby se českému gazyku učiti chtěli gest dosti; nuže tedy, s chutj do práce! Š.

W uprázdněné ředitelstwj zdegšjho konservatoria (po úmrtj D. Webera) dosazen gest p. *Kittl*, powěstný we swětě hudebnjm pro swau loweckau symfonii a giné wýtečné skladby. Naše obecenstwo zná geg dle několika roztomilých pjsnj we Wěnci. — Učitelem hauslj (po nebožtjku Pixisowi) w tomže ústawu učiněn gest p. *M. Mildner*. Obsazenj těchto dwau (na směr i pokrok hudebnj wzdělanosti we wlasti našj důležitých) mjst domácjmi wýtečnjky naplnilo nás tjm wětšj radostj, čjm bohužel! častěgi gsme pozorowali, že zde k domácjm schopnostem ráda nedůwěra panuge, a čjm hlasitěgi se powěst rozlétala, že se zláště o ředitelstwj znamenitj cizinci ucházegj.

Z Boleslawy. (Z přátelského dopisu.) — Diwjm se ale, že tu žádného řádného dopisowatele nemáte; ne žeby snad genom o našem městě napořád co zwěstowati měl — chraniž Bůh! tak daleko gsme geště nedospěli, abychme počjnánjm w národnjch záležitostech péro dopisowacj denně krmiti mohli; ale w okolj, zde onde zbjhá se předce ledacos, gežto by se čtenářům našim podati mohlo. — Chceteli, budu Wám sám o tom zprávy zasjlati*); gak wypadnau, newjm — budau ale prawdiwé, a *to* myslým, nenj také ta neyposledněgšj cnost korrespondencj. — Prozatjm wězte (gestli to giž odginad newjte), že tu spolek horliwých ochotnjků tuty posledni časy dwě české diwadelnj představenj uspořádal, a sice: *Žižkůw meč* — pak: *Třináctý plášť* a *Žlutá zimnice.* Můžete si pomysliti, že se o tom, gakož o každé nowince, která se od obyčegné cesty wšednjků uchyluge, nemálo mluwilo, že se z gedné strany wtipem střjlelo, z druhé ale radostné očekáwánj kogilo. Ale strážný duch národnosti našj bděl nad spanilým počjnánjm našich wlastenců — a hry wypadly, gakž se od mladých, sotwa sebraných sil neylépe očekáwati může. Doslýcháme, že se nám gestě dále podobných zábaw k negednomu krásnému aučeli chystá — gen tedy chutě dále! Nic nenj tak těžkého, co by se nezmohlo, nic tak ohromného, co by se nepřekonalo... A. Ž.

Hudebnj náwěštj.

W obchodnictwj hudebnjch skladeb a uměleckých wěcj *Jana Hoffmanna* w Praze w jesuitské ulici wyšel:

DUCH ČASU.

Walčjk pro fortepiano

od

P. M. Weselského.

Skladatel walčjku tohoto gest posud u hudby milowného obecenstwa prwněgšj swau skladbau *»Ohlasowé z luhů českých«* dogista w dobré powěsti; a tak gako dřjwe použil i u této swé práce nápěwy obljbených národnjch pjsnj, protož také skladby geho w Praze i po kragjch se rozléhagj. — K tisku opět podal tři polky — a nowý walčjk: *»Kwjtka domácj«* má k wydánj připrawený. Budtež tedy tjmto skladby ty co neylépe poručeny.

*) Budau nám welmi wjtané Red.

Časopis tento wychází we středu a w sobotu po půlarsjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 42. *27. máge 1843.* **10. r. běh.**

HWĚZDA A HWĚZDIČKY.

Když gsem poneyprw tebe widěl,
Byl hořem zrak twůg zakalen,
Kol patřit tesknil a se styděl,
Gen někdy wyslal blesk swůg wen.

Řeč dala řeč a slowo slowa,
Co mluwil kdo, to newjm wjc;
Mně twá genom, a zas a znowa
W pozoru byla tkliwá ljc.

Wšak gedno wjm a budu wěděti,
A tomu wýznam rád bych dal;
Gá ti okázal w nebe hleděti,
Že hwězdičky gsem nehledal.

Twé oko zhůru pozdwihlo se,
Dle zhledu mého šel twůg zhled:
Ey, předc tam swětlo zakmitlo se,
Tam, tam hwězdičku uwiděti!

Ty k zdálené, gá k twým se djwal
Bljzaunkým dwěma hwězdičkám,
A teprw, když mi stud ge skrýwal,
Obrátil gsem se k wýšné tam.

Teď rád se giž k nj obracugi,
Zdá se mně gako družka twá,
A wšak, když se gj dotazugi,
Nic w odpowěd mi nedáwá.

Každičký wečer wracj mně gi,
Wždy kyne z nj mi libý swit,
Wždy wšak i mlčj ústa gegj,
A marně táže můg se cit.

Pak obrátjm se teskně do se,
A w ňádrách mi to začne snjt:
A předc tam swětlo zakmitlo se,
Předc hwězdičku gest bylo zřjti!

Ta slowa wjm a budu wěděti,
A gegich wýznam taužjm znát;
Když *gedna* nechce odpowěděti,
Mám *dwau* snad *hwězdiček* se ptát!

Karel B. Štorch.

Ludiwa Dimitrijewna.

(Pokračowánj.)

»Čti, křesťane Wasilij!« welj mu s gakausi pannostj a ukázala na dřewěné držadlo.

»Osip Peljačew! — toť geho kuše! Kdes gi wzala?« diwj se ruský wladař a uchopj gi za pléce.

»Pst, pst, zbožný knjže! Debora tě přelhati nechce!« šeptala prosebným hlasem a wywinauc se mu z rukau, počala prozrazowati Ludmila. Wážná oprawdiwost tahů a řečj gegjch zdála se ho napomjnati k uwěřenj, ale panownjk nedůwěřowal se w nemotornau mladici. Lstiwě třpytělo se očko gegj. — »Nechceš, tušjm, wěřiti?« prawila zádumčiwě a přikročila směle bljž. »Wyhnal gsi gednau Dimitria Gorodského — «

»Nuže?« — »Dimitrijewič tedy« — »Což měl Gorodský syna?«

Debora dala se gako nesmyslný diwočich do hlasitého smjchu. — »Až poznáš krásného Ludmila, pytláka we swých lowištjch — «

»Ten tedy — ?«

»Až ho poznáš, dowjš se wjce!« powěděla úšklebně a připogila geště wyprawowánj nebezpečenstwj, kteráž mu hrozj se strany Pečenců.

»Po bitwě u Wasilewu« mluwila u konce, »srotilo se těchto několik pod sprawau gistého Wolka, a tušjm, že ge Gorodský w gich spolku proti tobě.«

Zbožný knjže pozoruge nešlechetné záměry nepřátel swých, zalil se slzami litosti. Gsa saudce podle důkazů, musil se o prawdě dokonale přeswědčiti; pročež i předešlau wůli swau, geti do obory, okamžitě zplniti sobě umjnil.

»Chyše u wlčj rokle gest geho byt, prawjš?« obrátil se k Deboře. S potutelným úsměchem, genž na gewo dáwal rozkoš působenau snad pomyšlenjm na brzké zatknutj Ludmilowo, přiswěd-

čila žena. Wladimjr, odewzdaw gi prozatjm pewné stráži, gel k chalaupce Ignedině; gednoho gen služebnjka wzal s sebau. Cesta k nazwané wlǒj roklině, wzdálena ode twrzi kyjewské as pět werstů, byla swau pustau diwokostj práwě přiměřena zasmušilé mysli wladařowě; netoliko že geg zagjmala podjlnost w Osipowě osudě, nýbrž i ohled na wogewodu otce, genž brzo doslechnauti musel o prawé okolčnosti geště pochybowaných wěcj, rmautil geg. Kormautliwost geho widěla se wšak náležeti wětšj třjdě nepřjgemných citů lidských, do takowé, genž rušj pewnost tiché mysli a kteráž rozgitřuge tuto pewnost k bogi s wášnj. A tento wnitřnj nepokog byl přjčinau gmenowánj slow, kterýmž sluha, neznage cestu, genž ge wésti měla k saudu, nerozuměl; — k tomu pak uwedl si na mysl Wladimjr Debořinu řeč, týkagjcj-se Pečenců, což geg bolestně dogmauti musilo. Weden gsa řadau takowých myšlenj, cjtil se přinucena, otázati se průwodčjho, ge-li mu známý domýšlený škůdce Gorodský? aneb zdali se shoduge s udánjm škaredé mladice? — Onen, neznage Ludmila, potwrdil mu genom prawdu o spolku Wolkowu. Hořelť pro blaho swého welitele a powzbudil wyskaušenau, bezstrannau wěrnostj Wladimjra k uwěřenj w tence předenau a gemu posud zakrytau tuto záležitost.

»Dopjdiw se toho teprwa dnes,« končil průwodce, »nemám welké známosti o Wolkowu středišti, aniž mohu wyobraziti oněch spolčenců osoby, předce wšak znamenal gsem na wčeregšjm tržišti osob, negen podezřelých očitau nesmělostj, ale i tjm, že mimo obyčeg usednuwše půlnočnjho času na saně, z pohostinského domu wygely.«

»Podiwno! — a ku které straně se ubjraly?« táže se po nedlauhém přemýšlenj knjže. »Newjm dogista,« wece onen; »ale dle udánj gely okolo wlǒj rokle, neboť prý magj sjdlo swé w daubrawě lybedské, nedaleko wsi Predslawiny.«

»Řeka Lybed zbrogj se tedy proti mně? — nepatrná wýhrůžko!« zwolal panownjk wášniwě; kwapně wšak upomena prudké swé srdce na neštěstj, kteréž mu s trapným swědomjm připrawila ondy welká náružiwost*), utichl, a pozwednuw k nebesům mjrněgšj wzhled, pokořil se welebné Prozřetelnosti....

Dogedše konečně na krag lesiny, lowiště-to dworského, zhledli nedaleko odtud osobu, anaž opřena gsauc o kmen, upiatě-mrtwýma zrakoma zjrala před sebe w zasněžené křowj; nižádné wšak pohnutj neprozrazowalo na nj žiwost; stála tady, ruce magjc bezwládně spuštěny, hlawu sklopenau, loweckau zbraň shozenau, co lednj slaup — genom bělawé a čerwené péro na čepici, pohybowané po chwjli wětrem, rušilo gegj bezžiwotnau opuštěnost. Byltě to snad člowěk, polohau tauto nabjzege k spěšné pomoci. Oba gezdcowé, puzeni zwědawostj, hnali se tam tedy tryskem. Přigedše slezli. Wladimjr nesmělým krokem staupil před postawu. Byl to pytlák Ludmil — on, gegž bolest samowinného neštěstj a zrádná hrozba Debořina wyplašily z negistého přjbytku; on se zde wnořil w hluboké rozwažowánj obogjho a obětuge tělesnau křehkost nemilosrdné přjrodě — napolo zmrznul.

»Gsi žiw?« promluwil k němu knjže, bystře ale nedůwěrně do hasnaucjho modra nepohnutých geho očj nahlednuw. — Ludmil neodpowjdal. —

»Nebo spjš, nesmyslné stwořenj? — tedy wstáwey z propasti newyhnutelné zkázy!« prawil smělegi a zatřás njm očekáwal účinku. Mladjk, gegž hrubé zatřesenj bylo wytrhlo z polomrtwého pohřjženj a obnowilo poněkud geště pozůstalau wládu ztuhlého těla, ubohý mladjk, slabě zkřiknuw mrštil křečowitým napřaženjm ruky po Wladimjru. Hbitě tento ucauwnul.

»Neštěstj učj tě pohrdati dobroditely? — obžiwni, a byť bysi byl i můg nepřjtel!« wece Wasilij, násilně ho uchopj, wyzwedne ho do wýšky a bystře zjrage mu do očj, paušťj ho zpolehaunka na zemi. Nešťastnjk po hlubokém wzdechnutj zawřew oči, upadl do hlubiny nečitelnosti a smrt zgewugjcjho ticha. Zklesnuw na kolena, byl tělo bez duše, byl kámen. — Užas mocnáře a sluhy, kterýž byl uwázal zatjm koně ku stromu, proměnil se w litost; rychlá wšak aučinliwost musila postaupiti nebezpečnému prodléwánj. Mezitjm, co se zanášel knjže křjsenjm Ludmila, dal se šlechetný služebnjk do rozděláwánj ohně. Pohnutliwé k slzjm wděčnosti bylo gewiště toto, w němž oba lidmilowé o záwod přičiniti se zdáli, gakoby chtěli uchowati žiwot celému člowěčenstwu.

»Počjná dýchati, Jakowe!« promluwj knjže, »protož rychle k ohni.« A obadwa donesli geg k plamenu. Minula něgaká chwjle... awšak podobalo se, gakoby s každým okamženjm w audy těla ginochowa nowá giskra žiwěgšj wlády přicházela. Na bjlém ljci wypučela čerweň mágowé růže, prsa pohybowala se rychlegšjm dechem, oko otewřelo swé charpowé modro, rámě se opře-

*) Wědomoť, že tento dřjwe welmi náružiwý knjže (napotom sw. Wladimjr) pozděgšjho času, totiž co křesťan, wladařil negen pokogně, nýbrž i zbožně a maudře. Sp.

lo o půdu, noha se zdwihala a — Ludmil powstal. Gednjm zhledem pochopiw pak okolnjch gemu nowých předmětů, hleděl na ně tiše a pokorně; zgewowal snad wyswoboditelům swým němé djky. Awšak, žeby knjže a geho společnjk býti mohli od mstiwé Debory wyslanj pronásledownjci, tato náhlá myšlénka proměnila wděčnost geho w zpurný wzdor.

Nynj teprwa, dokonalegi pozoruge ginochowu zewnitřnost, znamenal wladař u něho nůž, sekeru a giná znamenj, genž mu napowjdaly, že to pytlák a, gak dle spanilosti geho saudil, snad i poukázaný Ludmil. Přjkře otázaw se ho na gméno a staw, spatřil na něm děsné pohnutj. Po opětowané otázce této zdál se mladjk bogowati bog, kteréhož welkost značila rozwlněná prsa.

»Gsem Gorodský!« odwece po chwjli s přemoženjm těsnoty a bázně.

»Gorodský?« opakuge Wasilij. »Starý Dimitrij měl gen dceru; to twé prawé gméno nenj!« Ludmil neodpowjdage hleděl do země.

»Gsi též, gak gsem se dowěděl, pytlák, kterýž wogwodowiči — «

»Newědomě ustlal hrob!« doložj onen a pustiw z wysjlené prawice zbraň, snjžil se mu k nohaum. »Byl ti drahý, welký gosudáre! odměň se djwce, genž ho milowala!« prawil klečjcj a obnažil prsa — djwčj.

Byla to Ludiwa Dimitrijewna. Obáwagjc se trestu, kterýž gi očekáwal se strany dwořanů, gakož msta na prowinělém Gorodským, a obleknuwši se w raucho mužské, žila skrytě w chyši Ignedině, kdež i Osipa poznala a k němu láskau zahořela.

Nynj spočjwala na umrzlém sněhu co angel krásy, kteréhož wyobcowati má saudce skrze prowiněnj ze swatyně důstognostj blažených. Knjže, obdiwuge se djwčj zmužilé mysli a zapomenuw, že ge přestupnicj, že ge we spolku Pečenců, gak udala Debora, popozřel mjrně, bez wšeho zlomyslu k nebesům a mlčel; Ludiwa u staudném zarděnj mlčela. Nastala tichá doba, kdežto wšichni třj klaněti se zdáli swatému osudu.

Wladimjr pozašeptnuw pak Jakowowi, aby zamlčel udalost tuto, a pokynuw djwce němě »S Bohem« — Wladimjr, ona welká, swatá duše, gj odpustil, a pohlednuw na ni geště naposled okem plným útrpnosti, odešel.

Byla to útrpnost, jež znamenala: »*Potrestey tě srdce samo.*«

(*Pokračowánj.*)

Pápěrky.

4.

Nemagjce *zwláštnjho* listu weřegného, kterýž by o dennjch udalostech w národě, o geho potřebách, o geho poměrech, o úkazech w žiwotě geho, o geho wadách a zásluhách, o geho přánjch a prosbách pogednáwal — listu, kterýž by se gakémusi *dennjku* rownal a gakowými giné literatury arci wykázati se mohau; nemagjce listu, kterýž by se gakýmsi domácjm, původnjm, abych řekl samorostlým *nowinám* podobal: měli bychme pilný zřetel alespoň na časopisy naše upnauti, a z těchto alespoň geden utwořiti, kterýž by mjsto onoho potřebného listu, wedle giného směru swého, co možná neydokonalegi zastal. *Kwětům* arci i ten neypřjsněgšj kritik, ba snad i gich nepřjtel (t.g. gsau-li w stawu někde nepřátelstwj wzbuditi) *tu* zásluhu neodepře, že hogných zpráw ze wšech končin wlasti našj podáwagj — ale geště wjce by mohly činiti, kdyby gen — ti, co pérem wládnauti uměgj, anebo gimžto na weřegném žiwotě našem, na té prawé bytnosti národnj, záležj — kdyby gen ti se geště pilněgi přičinili, a geště hogněgi, řjka ge bez ustánj pozorowánj swá zasjlati sobě obljbili. Dopisy takowé nemusegj býti weliké — nikoli, na tom to nezáležj; mnohdy gednotliwá myšlénka postačj, a gako žiwá giskra okolo sebe zapálj; gindy zase dost kratičká nowinka potěšj. Tjm smutněgšj ale pro nás, kdyžto se podobné zpráwy, drobnůstky, zlomky atd. w ginogazyčných časopisech wyskytugj — a to geště od osob, kteréž by dle krwe a ginak dosti dobrého smeyšlenj saşjlky takowé do časopisů domácjch činiti měly. Mohli bychom zde něco na přjklad uwesti; daufagjce ale, že nám porozumj, kdo rozuměti má, ponecháwáme to prozatjm za sebau.

České diwadlo w Praze.

Na den sw. Jana měli gsme opět (a zagisté wšechněm ku wděku) *Němau z Portici.* Představenj bylo dokonalé. Zpěwcowé negsauce gako u prwnjho představenj zkauškami zemdleni, wywinowali sjlu hlasů swých mocněgi a s wětšjm prospěchem. Arie panny Tonnerowé, pjseň Masaniellowa, následný dwauzpěw geho s Pietrem a powěstná ukolébawka byly s hlučnau pochwalau přigaty Zbory držely se opět tak statečně gako o prwnjm představenj, a modlitba w 3. gednánj mohla za wzor wšeho podobného zpěwu slaužiti. I wšeliké uspořádánj se dařilo — a tak gest se nadjti, že se tato zpěwohra geště delšj čas na repertoaru udržj.

We čtwrtek na to »*Žižkůw meč.*« Gesti to nepřekonatelná sjla rozmaru, newywážná studnice prawého českého wtipu — tento Žižkůw meč! Tak hubený dle wnitřnj osnowy swé — skoro bezewšeho zapletenj, prostý, gednoduchý we swém gádru — a předce mjwá tak pěkný auči-

nek! Zdá se nám, že by se při mnohých mjstech ani hypochondrista úsměwu zdržeti nemohl. A gakž teprwa, kdyby se hrálo, aby to šlo gako na šňůrce, aby herci geden druhému slowa řjkage z ust brali! — Oni ge tehdáž arci brali, ale bohužel, gen tenkráte, když druhý zaslechl. že prwnj řeč geho načjná. Neradi to řjkáme, newjme také, na kom wina ležj — ale zdá se nám, že se geště gedna zkauška (gestli wůbec gaká byla?) držeti měla. Od prwnjho předstawenj uplynulo několik měsjců: snadno se tedy z paměti wykaušj, co do nj poprwé w tjsni času snad genom na kwap wehnáno; mimo to aučinkowaly při nyněgšjm předstawenj tři nowé osoby; bylo tedy dosti přjčin dobrau půwodnj frašku od kořene zkaušeti. — P. Grabinger, Grau a Kaška drželi se w úlohách swých tauž cestau gako u prwnjho předstawenj. Jana hrál p. Kolár, k roljm podobným arci welmi způsobilý — kdyby w kolegi wykázané zůstáwal a wjce nemluwil, nežli co básnjk napsal. Gazyk geho gest arci ohebný, obratný, při celé společnosti w řeči našj neycwičeněgšj, ale tato geho přednost býwá mu skoro wždycky na škodu; neboť w bogi se slabau pamětj, anebo wlastně s úlohau, gen ledabylo do paměti wštjpenau, popaušťj gazyku swému tak wolnau uzdu a nasype tolik slow, že se tjm často negen rychlý postup rozmluwy, nýbrž i úmysl básnjkůw rušjwá. Gak skwělých wýsledků mohl by se p. Kolár při podobných roljch nadjti — kdyby chtěl! — P. Forchheimowa nemohla z nepatrné úlohy nic obzláštnjho udělati. P. Lapil hral Iwana tak, že gsme prwnjho předstawce geho nepohřešili.

J. M.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. K podiwné směsici her, gakowé se na nowém diwadle krom českých předstawenj prowozugj, přišly tuty dny i rozhlášené produkce maďarských tanečnjků pod zpráwau *Vesztera Sándora*. We swém způsobu, t. g. w zobrazenj swých tanců národnjch, gsau wýbornj; ohebnost i způsobilost gegich gest weliká; škoda gen, že gsauce skrowným počtem audů obmezeni, nic auplného, celého prowáděti nemohau, co by obecenstwo wjce wábilo, nežli tři gednotliwé tance, prowozowané mezi malými (k tomu gestě zastaralými) dramatickými hrami. Weliká wnada byla při nich ginde hudebnj společnost cikánů, kterauž ale nynj ředitel rozpustil. — Chwály a potlesku zjskali zde arci dost; ale wše to přicházelo od — skrowného obecenstwa.

Na Josefském plácku widěti gest nynj weliké panorama ohromného požáru w Hamburce. Kdokoli gen poněkud zwědawý gest (a těch bude zagisté počet nemalý) — gaké to asi podjwánj bylo, když rozkacený žiwel w lůně swětoznámého města zuřil: nech nelituge kroků swých k této wýstawě zaměřiti.

A.

Weledůstogný pan kanownjk Pešina, horliwý redaktor našeho duchowenského časopisu, podal nedáwno nowý důkaz dobročinné a spanilé mysli swé, obdarowaw c. k. hlawnj zámeckau stráž (na Hradčanech) walnau *knihownau* s potřebnými k tomu skřjněmi, čehož owšem neywýš chwalitebný účel gest, aby wogenské mužstwo we prázdných dobách užitečného zaměstnánj wyhledáwalo a nalezalo.

P.

Skrowná žádost k p. knihařům.

»Gen sličné a pěkné, byť i lehké a nestálé!« tak znj hlawnj prawidlo řemeslnjků našich časů. Nechci sauditi, kdo toho wětšj winu nese, zdali řemeslnjci takto pracugjcj, či lidé takowé wěci kupugjcj — někomu to předce whod a wděk, alespoň tomu, kdo nemá rád stálé wěci, anebo kdo málo peněz má, ten mjsto trwanliwého plátna kaupj raděgi sličný, nestálý kartaun nebo kamrtuch. — Ale gen kdyby se dle druhé zadnj polowice tohoto prawidla neřjdili knihaři měst pražských, a giných některých, kde knihtiskárny gsau; a to ne tak u wázánj — toť dobré! — ale w sešjwánj či brožirowánj. Tuť wěru neradno pauhau brožurku wenku pod šjrým nebem na procházce čjsti, aby mu wětřjček — za wětru beztoho žádný wenku nečte — listy nerozerwal a po zemi nerozmetal, gakož se tomu i onomu stalo s Nowočeskau Bibliotekau I., se Slowanským Národopisem, Iliadau, Přemyslowci atd. O drobných spisech darmo bych slowa množil. — Totě mrzutá wěc! Mámeť giž obyčegně pěkné obálky, a my bychom se rádi gimi trochu pochlubili; ale když se kniha hned při prwnjm dosti bedliwém čtenj rozsype a listy wypršj — což zbjwá nežli opět ku knihaři s nj? — Tuto swjzel cjtjme napředně my na wenku, kteřj knihy rádi giným ku přečtenj půgčugeme, a hned od prwnjho čtenáře rozsypané zpět dostáwáme; tuť nezbýwá giného, nežli ku knihaři s nj, a těch na wenku hned na hřebjčku nemáme. — Při tom gestě neořezáweyte někdy někteřj některé knihy gak řjkáme až *do krwe*, gako se nám to stalo některým nedáwno s některými přjmo z Prahy obdrženými wýtisky Duch. i Museg. časopisu, tak že ten ročnjk bezmála o caul kratšj gest nežli geho předkowé. Tak též špatně swázány a do krwe ořezány gsau některé Dogmatiky Jirsjkowy, této wýborné knihy! — Wěztež, že my častým půgčowánjm i dosti pewně swázané knihy dosti brzo rozedrané nazpět dostáwáme, a tudjž také dosti brzo přewazowati dáti musjwáme; a pročež takowau hned po porodu do krwe ořezanau knihu nehrubě možná dáti podruhé přewázati bez dokrwácenj. Nuže tedy, páni knihaři! budaucně sešjweyte hezky pewně, a ořezáweyte co neyméně, anebo dokonce nic, a my wám raděgi mjsto měděného strjbrný penjz dáme.

J. M. L.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarších: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 43. *31. máge 1843.* 10. r. běh.

Muž bez spanj.

(*Pokračowánj.*)

Přicházegjce k sw. Jakubu, spatřili opodál, gak se zdálo, w důležitém howoru obludného Camputia, chromého žida, zasmušilého Arména a hranatého kata. Cizinec wstaupil ustrašen do bytu swého. Hrabě čekal, až se onino čtyři muži rozešli, pak se odebral též do bytu swého, aby několik hodin geště pospal; ale předewzal sobě, že tagemné, děsné konánj oněch čtyr saudruhů nočnjch wypátrá; obáwal se něčeho zlého z ohledu Jacinty.

Zgitra wyšed z paláce swého spatřil, an se po wšech ulicjch města lidu hemžilo; zástupowé nečetnj spěchali na staroměstské náměstj.

Byla tu držena poprawa. — Gen mnohau pracj prodral se hrabě dawem lidj k bytu podiwného cizince. Našel geg ale k podiwenj swému prázdný, u okna stál dalekohled, obrácený k templářskému dworu. Nemohlť se hrabě přemoci, a zřjdil ho k oknům tanečnjho mistra.

Ale kdo popjše geho úžas! — Widělť milenau Jacintu — Armén, žid, kat a Camputio byli přjtomni.

Po malé chwjli pudila geg zwědawost opět k dalekohledu, i spatřil, gak Camputio s diwými skoky pannu uchopiw, k stolici bljže okna přitáhl, žid se přikulhal k němu s mjsau stříbrnau a Wogtěch držel w prawici lesklý nůž.

Camputio odhrnowal, sprostě se djwce lichotě, lehaunký rukáw s ramena, co skwělá lilie se běljcjho, kat s nožem se přibljžil, a krew wystřjkla w polooblauku, gešto pak žid, se šklebě, do mjsy chytal.

Hrůzau zkřiknuw sklesnul ginoch k zemi; nedlauho wšak we mdlobě ležel; přišel cizinec a počal ho křjsiti. Hrabě ukázal s hrůzau na dalekohled, a cizinec gjm prohledna, strhnul geg a roztřjštil, prawě: »Kéž mi lze ony krwožjžnjky též tak zničiti!«

Marně snažil se ginoch něco bližšjho se dowěděti; cizinec buď sám přjčinu tak děsného počjnánj newěděl, aneb gi zbauřenému ginochu powědjti nechtěl.

Nemaře marnými otázkami času, wzchopil se ustrašený hrabě a pádil k gewišti podwodu a pekla.

Přicházege klášternj chodbau ku křjži, spatřil, gako ondy, žida o almužnu prosjcjho, an seschlau ruku swau nastrkowal. Došed brzo dweřj, nalezl na odpočiwadle Jacintu zemdlenau a hluboce pohnutau, gak dle silného třesenj celého těla sauditi bylo.

»Pro žiwého Boha! co se stalo? ta krew — ti podiwnj, podezřelj muži — gich činy hanebné — o mluw, co to znamená? a gá tě oswobodjm z osidel, gimiž tě peklo obkljčilo.«

»Hle! mně gest blaze!« — Při tom sklonila krásnau hlawu, bohatými kadeřemi obestřenau, gako kwětina po bauři nočnj. Mladjk přikročiw kwapně k panně zaražené, odhrnul rukáw — a swětle červená páska winula se co krwawý praud kol sněhoskwělého ramena.

»O mluw, co znamená toto?«

»Každý měsjc w auplňku, gak gsem pozorowala, přicházegj ke mně ti zlj muži a berau mi z lewé ruky plnau lahwici krwe, a to giž po několik roků.«

»Ti lotrowé prowáděgj gakési kauzlo kacjřské; ale gá ho přetrhnu.« —

»O!« počala opět ubledlá Jacinta; »ty wjš gen málo!«

»Tedy mluw, zaklјnám tě, wygew mi wše, abych tě mohl oswoboditi, ge sauditi a potrestati.«

»Otec můg — názew ten znagj pauze rtowé, srdce newj o něm — gest a zůstane mi wěčně ci-

zincem; poznáwám, že gen krwelačnwá zištnost základem geho lásky gest, sice by ho byl můg nářek gistě obměkčil, a on by byl zrušil sňatek, mně nad smrt odporněgšj. Wše nadarmo! musjm se s ohawným orientalem zasnaubiti, a giž zjtra se magj cjrkewnj obřady konati! Armén usiluge o to twrdošignè; nesnese prý to déle, aby se cjl snahy geho geště oddalowal.«

»A co ty zameyšljš? — Netag předemnau ničehož.«

»Zemru raděgi, než bych se tomu pekelnjku zadala.«

»Ten-li twůg pewný aumysl, nezbýwá než gediný prostředek, abysi nastáwagjcj záhubè ušla; a tento prostředek gest rychlý autěk.«

»A kam, přjteli? W zemi této gsem neznámá a opuštěná.«

»Gak se můžeš takto ptáti! Poslyš, geť na žiwě přjtelkyně zesnulé matky mé, hodná, počestná panj, gj tebe odewzdám, dokud nás požehnánj kněžské nespogj. Swoljš k tomu? — o mluw, duše moge! nezbýwáť času k dlauhému uwažowánj! Nežli se wečer snese, přigdu, a ty se odewzdáš ochraně poctiwého rytjře, gemuž twoge čest co wlastnj žiwot drahá gest, a kterýž tělem i dušj tebe hágiti bude, kdyby se zlosynům zachtělo semnau zápasiti.«

»O můg wěrný, milený přjteli! Nepowrhug odpornjky swými! U welké wážnosti gest u cjsařské milosti kupec arménský; on přinesl z wýchodnjch zemj wzácný, drahý kámen a cjsař nemůže, gak gsem zaslechla, skwostný tento klenot dosud kaupiti; tak weliká gest cena geho. I Camputia obljbil si milostiwý cjsař; onť býwá často w geho laboratorium, kdežto se o wšeligaké tagemné práce pokaušj.«

»Wše nadarmo! tyto nočnj sowy přede dnem práwa zalezau a umlknau. Buď gen dobré mysli a nezapomeň; až swatojakubské hodiny odbigj a zwonek zbožné duše na nešpory wolati bude, pak přigdu a wyswobodjm tě z osidel mučitelů twých.«

»Obáwám se náwratu Camputiowa; newzbuzug nynj podezřenj, miláčku můg, a odegdi držwe, nežli nás tu překwapj.«

S wygasněnau twářj a srdcem rozkošj nebeskau naplněným, odešel hrabě z pustého dwora templářského, potřebné přjprawy konage k dostognému přigetj a pohostěnj spanilé Jacinty. I čekal s neywětšj netrpěliwostj na hodinu ustanowenau, kdež milowanau djwku na wždy zjskati měl.

Když šumrak šedým pláštěm swým město i krag zastjral, spěchal hrabě zase k templářskému dworu.

Přišed na chodbu, zaslechl kroky a hlasy mužské se bljžiti. I schowal se za piljř, kdež gindy žebrawý žid stáwal.

Brzce přicházel Camputio s Arménem, židem a katem; mluwili hlasitě; hrabě gim wšak nerozuměl, gelikož howořili w gazyku neznámém.

Gedwa byly kročege utichly, otewřel hrabě kwapně dwéře, genžto geg od pozemského blaha geho dělily: djwka byla giž připrawena, a oba se wzdálili bez překážky.

Odewzdaw pannu péči swé přjbuzné, bljžil se opět k templářskému dworu, pátrage, gakby asi autěk Jacinty ony společnjky dogal. Wůkol bylo wše ticho. I wešel do kostela, kde se práwě nešpory konaly; myslilť, zda by tam cizince opět nalezl; nemohlť ho wšak nikde spatřiti. Před obrazem na stupnjch Matky bolestné držmala stařena. Byla to sestra zločincowa. Stařena se probudiwši wstala a hrabě ztrnul nad zhrbenau, sešlau postawau; nad bjdau gegj saucitem gatý, dal gj almužnu. — Neměl pokoge a bawil se napořád s Jacintau.

* * *

Měsjc plawal, co stříbrná loďka, nad wěžj staroměstské radnice, genžto stjnem swým co mohútný welikán celé weliké prostranstwj zatemňowala. Čtyry temné postawy, strachem se wůkol ohljžegjce, nesly auzkau teynskau uličkau zakryté nosidla. Kroky rychlými spěchaly k tmawému templářskému dworu, gedna z nich pozorně otewřela kljčem. Na to wlekly nosidla do zadnjho nádwořj, kdež ta sama postawa opět kljč wytáhla, a gotické dwéře u postranného přjzemnjho klenutj otewřela, do něhož wšichni wešli. Brzo hořela swjce, rozesjlagjc negisté swětlo po klenbě; swjcen ze stropu wisjcj oswěcowal sjň gako dennj swětlo, a w malé chwjli na to háral w uměle uprawenėm krbu gasný oheň, gjmžto se šjřila skoro omamugjcj wůně wzácného kořenj.

Zdálo se, že to byla druhdy kaple. Podlaha sjně sestáwala z leštěného bjlého mramoru, křjž u prostřed působje. Rozdjlná zrcadla, lesklé sklenice a giné sklenné náčinj k djlu lučebnickému stály nádherně a podiwně okolo stěn, modrým suknem zastřených, gasně se třpytjce. Wůkol swjcnu bylo dwanácte znamenj nebeských, zdobně wypracowaných z čerweného skla, gežto

odrážegjejm-se swětlem sjň gako switem krwawým naplňowaly.

I strhnul žid plátno z nosidel, a nynj se ukázala mrtwola s twářj naběhlau a očima wypauchlýma.

(*Pokračowánj.*)

Slaupno.

(Dokončenj.)

Roku 1627 náhle zemřela a brzy po nj i manžel gegj Gindřich Materna z Kwětnice, po kterýchž dědil gediný syn, Jan Giřj z Kwětnice, člowěk obzwláštnj wzdělanosti a obrowské sjly, při tom ducha po hrdinských skutcjch prahnaucjho. Wálka, wzniklá skrze Kristina, krále Dánského (1627), poskytla mu znamenitau přjležitost, aby swému hrdinskému duchu a snaze wálečné zadost učinil. Tudy gsa ostatně swobodný a nedbage o milost, spjše se wyhýbage spolkům ženských, r. 1628 prodal statek slaupenský hraběti *Waldšteinu* (wéwodowi Fridlanskému) za 20000 kop českých a wstaupiw do wogska cjsařského, wjce do wlasti se newrátil; zhynulť dle Kraušilkowa poznamenánj při obleženj Děwjna r. 1629.

Po smrti hraběte Waldšteina r. 1634 manželka geho Anna Maria, rozená hraběnka z Kolowrat Libšteinská, Slaupno i s přjslušenstwjm užjwala až do roku 1636, kdež tento statek cjsařským rozkazem konfiskowán, zároweň se Semilským za swobodný prohlášen a hraběti Mikuláši Desfoursowi darowán.

Hraběě Desfours gsa neustále we Wjdni u dwora cjsařského, za mnohá léta gen málo kdy na swé panstwj přicházel; tudy djlem skrze nepořádky w obci, djlem drancowánjm a hubenjm šweydského wogska zpustlo Slaupno a teprw, když r. 1662 hrabě Desfours zemřel a syn geho Albrecht Maximilián po dwau letech 20000 zl., od otce matce Barboře Marketě, rozené šlechtičce Kanin z Lichtenberku, panj na Tilowě, wykázaných, složiti nemohl: ona přegmuwši Slaupenský statek za náhradu 10000 zl. (1664) wšemožně přičinila se, wšecka stawenj šweydským wogskem zničená i krčmu s masným krámem nowě wystawěti, břemena a tjže poddaným ulehčiti, častými přjspěwky chudobu a nauzi odstraňowati. Takowým lidumilným gednánjm zjskala sobě obecnau lásku a náchylnost, a ačkoli r. 1669 Slaupno Adolfu Wiljmu Harantowi z Polčic postaupila, tentýž pak nemoha dluh při kaupi učiněný zaplatiti, r. 1671 klášteru braunowskému řehole sw. Benedikta odprodal: předce geště dlauhý čas dobrá ta panj w paměti Slaupenských žila a předmětem gegich ucty a wděčnosti zůstáwala.

Mjrná wláda a lidumilstwj nowé wrchnosti, které až podnes Slaupno přináležj, i posleduj rány zhogila, gelikož důstognj opatowé kláštera braunowského po weškeren čas až do dnešnjho dne zwláštnj zřetel měli na ozdobu a zwelebenj statku swého slaupenského.

A. P. Kopidlanský.

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 21. kwětna prowozowala se we prospěch p. Mayra wýborná Spohrowa zpěwohra »*Faust*«. Dosti malý znatel hudby musj přiswědčiti, že to byla nesnadná úloha pro naše wětšjm djlem mladistwé sjly opernj; tjm wětšj zásluha gegich, že úkol swůg zdařile prowedli. — Fausta zpjwal p. *Prokop*, w němžto gsme cwičeného zpěwce s lahodným baritonem seznali. Neywětšj sjla geho zdá se býti přednášenj mjst gemných. Ostatně progewil ale w celém předstawenj, že mu na dramatickém prowedenj úlohy záležj — a to ge zagisté neyprwněgšj cnost zpěwce diwadelnjho. Na wšechen způsob zjskala njm zpěwohra naše znamenitý přjrůstek, a my se těšjme na přjštj wystaupenj geho. — Druhá nowinka w dnešnj zpěwohře byla panna *Negedlá* (gegjž gméno pozorným čtenářům Kwětů giž z dopisů beraunských známo bude), kteráž w osobě Lidky poprwé na diwadlo wstaupila a k welké spokogenosti obecenstwa těžkau zkaušku obstála. P. Negedlá přinášj k diwadlu mladistwau postawu a zdrawý, zwučný ohebný hlas, kterýž nynj gen dobrau školu a pilné cwičenj požaduge. — Ŕaracha zpjwal p. Strakatý známau dokonalostj; p. Tonnerowa progewuge při každém wystaupenj nowý pokrok. P. Mayr zjskal hlasité pochwaly po swé krásné arii, — a panj Skalná prowedla Mátohu tak dokonale, že i neypřjsněgšjmu požadowánj zadost učinila. Škoda, že ku wzdělánj hlasu swého a zpěwecké schopnosti w minulých letech málo přjležitosti mjwala! — Zbory šly dobře, wšeliké uspořádánj bylo přiměřené.

J. M...ska.

We čtwrtek dne 23. kwětna prowozowal se »Hluchoněmý« — stará drama, na diwadle našem dosti ráda wjdaná. Pan Grabinger (Abbé del' Eppé) gest gakoby stwořen pro tak dobrosrdečné úkoly a podal nám toho dne pěkný obraz, we wšech odstjnech dobře prowedený. Že wětšjho aučinku na obecenstwo neměl, toho si p. G. sám přjčinu wyložj. P. Herbstowa hrala hluchoněmého ginocha dosti žiwě, gegj štjhlá postawa a celá zgewa byla osobě přiměřena. — Pan Grau zobrazil wnitřnj bog w Darlemontu zdařile. Pan Biel snažil se úlohu swau žiwě hráti; schwalugeme to; pamatug toliko p. B., že i tu gsau gisté meze, gež by byl tentokrát snadno překročil, n. p. ku konci sceny, kde otce prosj, aby hraběti Solarowi gměnj nawrátil. Panna Forchheimowa hrala sestru Franwolowu pěkně; gegj prawidelná řeč ge nám wšem, kteřjž tuto cnost náležitě oceniti umjme, wždy přjgemnau; a wšak práwě tuto gest gj neywjce potřebj, aby se gakéhosi překwapenj w řeči chránila, kteráž gi i tenkráte opět w nesnáze uwedla. — Zláštnj chwálu zasluhuge p. Hynkowa, kteráž také swau wřelau, zdařilau hrau pochwalu obecenstwa zjskala. P. Skalná a p. Kaška byli dobřj. Pana Leitnera gsme w prwnjm gednánj ani neslyšeli — geho mluwa byla tenkráte zase welmi neplynná; widauce na něm diwadelnj schopnosti žádáme

geg, aby si zlášťě w tomto ohledu na sobě záležeti dal. Setrwalau pilnostj dá se často i přirozená chyba naprawiti. P. Stránský neudělal ze swé pěkné role nic — p. Nikolai nám byl by býwal milegšj. Těmto dwěma pánům zlášťě na pamět uwádjme, aby úlohy swé naskrze na paměti měli. — Od nich nepřigjmáme tuto žádných wýmluw, wědauce že řidčegi hráwagj a že tudy swé *malé* úlohy wždy zauplna we swé moci mjti mohau.—Pan Krumlowský (Franval) zdál se býti při nepewné paměti; že w tom stawu na pewné prowedenj charakteru pomysliti trudno, každý nahljdne. Zdali ostatně toho wěku advokaté w Tulúse *knjry* nosjwali, čili nic, to nech p. K. a ředitelstwo rozhodne. Oděwy byly pěkně woleny. — Přátelé české gramatiky měli toho dne ze řeči nehrubě welké potěšenj. Lowec gramatických kozelců byl by brzo celý swůg taul wystřjlel, aniž by bylo gakého ubytj znáti býwalo. Sám překladatel naplodil gich w tom kuse nemálo — ale co gich tuto přičiněnjm panů herců naplozeno, toho by se sám překladatel nemálo zhrozil. Widěli gsme tuto zase staré swé známé — zlášťě pak powěstnau onu trogici *»njkoli, přjrozennost* a *cjt«* — ale wedle nich w newázané bugnosti poskakowalo plno roztomilých mlaďátek — byl tu geden *neytamněgšj* (ge to snad superlativ od »tu tam«), kterýž gakýsi *čas* wykonati chtěl — druhý mu w *přjtelých prsau geho* přál dobrého zdaru; newjme sice, zdali to nynj cjtil gako gindá w *swých ňádrách klubinách*, ale rádi uwěřjme, že *této wěci upřjmné srdce* mluwil. Byl tu také geden *přetlačený ginoch*. Geden se wydáwal za člowěka z *Tulusy*. Byl to přepodiwný člowěk—nebyl sice lidoged, ale *mluwil lidi, osoby*. — U nás w Čechách mluwjwagj lidé *slowa, řeč*. W Tuluse to bylo tehdá owšem gináče. Žádáme pány herce, aby si každý z těchto kozelců swého zplozence wyhledal, pozná-li geg ginák, neb se někdy arci stáwá, že člowěk newj, co mluwj. A wšak gsem gist, že mezi těmito zde wytknutými mladjky žádný z herců swého prworozence nenalezne. Wšecka tato zwěř rozplozuge se w oboře českého diwadla přeutěšeně, a nepoložj-li se tomu něgaká překážka, wzroste nám tu wkrátce něgaký prales, z něhož tuto zwěř nebude lze wypuditi. — Giž dáwno wěc ta nám na mysli ležela a zdálo se nám, žeby nebylo na škodu o tom se zmjniti, aby se giž gednau na něgakau oprawu pomyslilo — ginákby muselo obecenstwo samo na takowé chyby ukazowati, gako se giž toho wečera stalo.

F. R..g.r.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z okolj Melnického. Uzdrawenj ctěného p. wikaře a děkana w Chorušicjch, p. *Wogtěcha Zumana*, podalo duchowenstwu okresu melnického dne 24. dubna žádanau přjčinu k obzwláštnjmu oslawenj gmenowin geho. Ušlechtilý způsob této čistočeské slawnosti zasluhuge weřegného připomenutj. W čele hogně shromážděného duchowenstwa okresnjho pronesl děkan melnický p. *Ant. Hnogek* srdečné a uctiwé přánj wýše gmenowanému p. wikaři a na důkaz utěchy weškerého duchowenstwa okresnjho nad uzdrawenjm geho podal gemu střjbrný pokál, dokládage ústy wýmluwnými: »Kolikrátkoli na čjši tu pohlednete, kolikrátkoli na nj spatřjte nápis: »Milowanému zpráwci swému duchowenstwo okresu Melnického« — kterýmž gi s Wašjm dopuštěnjm přiozdobiti obmýšljme: přigdiž Wám w pamět, že s horaucj tauhau žádáme sobě trwati s Wámi wšickni a drazj s drahými wespolek w bratrské swornosti a lásce!« Po tom skládali také páni učitelé swé přánj welmi pohnutému, zasloužilému dozorci národnjch škol a w průwodu mládeže mjstnj ubjrali se pak ctitelé b. p. wikaře do kostela, kde za zdrawj geho d. kons. radá a farář nebuželský, p. *Jos. Teynil*, tichau mši swatau slaužil, při které sedmnácte hlasů Schiedermayrowskau mši s podloženým textem českým pohnutliwě prozpěwowalo. — Při následugjcj hostině w děkanstwj četlo se psanj faráře čečelického, *Josefa Austa, z Řjma* dne 5. dubna b. r. gmenowanému p. wikaři wyprawené, genž mimo mnohé pěkné wěci obsahuge nám Čechům zwlášťě milau připomjnku o audiencj u proslaweného znatele téměř sedmdesáti gazyků národnjch *kardinala Mezzofanti*. »Geho Eminencj,« pjše dotčený p. farář, »gest welmi milostiwý a wljdný pán. Rozmlauwánj naše bylo české a německé. *Osobil si ku podiwu welikau známost o literatuře české: ptal se na Hanku, Čelakowského, Šafařjka, Chmelenského, Jungmanna a Neyedlého*, gehožto spisy: Smrt Abelowu, Dafne a Iliadu s welikým potěšenjm čjtal. Pobjdnul mne, abych geg geště nawštjwil, a stisknul mi pak ruku tak silně, že gsem se až k slzám pohnul.« Dále pjše p. Aust o swé audienci u swatého Otce a giných wznešených osob. Po přečtenj tohoto welmi zanjmawého psanj — které se celé w přjštjm swazku Časopisu pro katolické duchowenstwo weřegnosti sdělj — pronesla radostj nadšená společnost gednohlasně uctiwau přjpitku na zdrawj hlawě cjrkwe swaté, Geho c. k. Milosti našemu milowanému cjsaři a králi, neyd. panu biskupowi a ozdrawělému p. wikaři. Dalšj přjpitek zněl na stálost utěšené bratrské swornosti duchownjch bratřj a p. doktoru w lékařstwj, *J. Krčmářowi*, gehožto snaha o brzké uléčenj b. p. wikaře wděčně se připomenula. Praudem radostně proniknutých srdcj pěnila se — na působ champanského nowě a zdárně připrawená — wýborná melničina. Po tom se zpjwala česká, učitelem melnickým p. *Wlasákem* složená a welmi wzdělaným měšťanem melnickým, p. *Walentau* we zpěw uwedená pjseň, a po nj oblјbené, slowutným našim *Gelenem* a giných hudebnjmi Čechy skládané zbory. Po osmi dnech obradowal b. p. wikař Zuman melnického děkana, slowútného našeho bohomluwce a paedagoga *Antonjna Hnogka* doručenjm konsistornjho přjpisu, kterým se gemu *wyznamenánj za c. kr. dwornjho kaplana* zwěstowalo.

Karel Winařický.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowa přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 44. 3. června 1843. 10. r. běh.

Muž bez spanj.

(Pokračowánj.)

Wogtěch se dal do hnusné práce; swleknuw swrchnj šat swůg, wyndal z černé kožené pošwy, skryté po lewém boku, dlauhý nůž. W malé chwjli bylo tělo rozkrágeno a do měděného kotle složeno, pod njmžto žid a orientál oheň rozdychowali. Žid pak se pozdwihnuw podal Camputiowi swětlemodrau šťáwu, a tento se přibljžil ke kotli, genž kloktage a prskage páru co oblaka ze sebe wysjlal.

»Swětlemodrá sjra — rozpuštěná ljhem,« začal mluwiti.

»— a« wpadl mu kat do řeči, s wykasanými rukáwy do kotle se nahýbage — »morek sedmiročnjho kozla, žluč sedmiměsjčného kohauta« —

» — a čistá krew sedmnáctileté panny, čerpaná w znamenj úplňku, o hodině třetj« — dokončil Camputio, »činj powěstnau swjčku, gežto má sjly zázračné a mjsta ukáže, kde poklady skryté gsau. Nechme tedy nynj wšechny tyto wěci wřjti, až zhustnau; pak ulegeme o hodině druhé kauzedlnau swjci, a ta nám pomůže w Opatowicjch skryté poklady hledati.«

Mistr baletnj chtěl práwě láhew, krwj naplněnau, do wraucjho kotle wyljti, an mu z ruky wyklauzla a na sto kusů se roztřjštila, zněgjc na mramorowé podlaze. Praud krwe linul se zdlauha co čerwený had po bjlém kamenj.

»Ó! ó! proklatě! Ale geště ge čáka! rafige ukazuge geště na hodinu prwnj; dnešnj planeta připauštj dalšj práci. W druhém poschodj dyše, tušjm, w hlubokém snu pogatá, žiwá naše krewnj zásoba; máť toho čerweného toku dost, ztráta se dá brzo nahradit.«

Reptagjce nad nenadálau nehodau, wstupowali wšichni po schodech nahoru, aby ubohau Jacintu k pekelnému směru swému přemluwili. Ale kdo zobrazj úžas umrtwugjcj, kterýž se gich zmocnil, an Jacintu nenalezli?

Camputio zuřil, diwými skoky sebau zmjtage; žid kňučel gako wichřice; orientál wyl co lupuchtiwý wlk, a kat prokljnal wšechny hřmotným hlasem, gakoby mezi to hřjmalo.

Slyšjce sausedé ten ďábelský hluk, modlili se s hrůzau welikau: »Pane! zbaw nás wšeho zlého!« neboť se domnjwali, že zesnulj templáři w pustém dwoře nočnj průwod držj.

* * *

Geště se den nešeřil, an Camputio wzteklými skoky z templářského dworu pádil, a pak do bytu cizincowa se wřjtil.

»Mau Jacintu, tu krásnau pannu — kde gsi gi skryl? Newydáš-li gi w okamženj, půgdu k auřadu a udám Juditina wraha; ty zemřeš na popravišti. S Bohem, pane! Gdu, abych slowu swému dostál!«

Celý zničený upjral nešťastný cizinec zraků swých k nebesům, an mladý hrabě do pokoge wstaupil.

»Pomoc, pomoc!« sténal cizinec naproti zaraženému ginochu. »Odepřete-li mi ochrany swé, pane, gest po mně weta! — musjm zemřjti neyhanebněgšj smrtj! Milosrdenstwj! nezůstawugte mě w zaufalosti!«

»Mluwte, přjteli! powězte, gaká nehoda wás potkala, a wzjte, že gsem dušj i tělem hotow, wám pomoci; swěřte mi ale wše, abych k prospěchu wašemu gednati mohl.«

»Byl tady gedowatý mistr baletnj; někdo mu unesl dceru, slično̜u Jacintu. On se domeyšlj, že gsem to gá učinil, a se wšj urputnostj gi odemne žádá zpět, — sice že mě u auřadu obžaluge, a pak mě uchwátj neštěstj neodolatelně! Weta po mně, wystaupj-li proti mně. Ochraňte a skryte mě

genom několik dnů, až ten ďábel porozumj a pozná, že gsem newinen, z čeho mě winj. O, pomozte a ukrýte mě! Pro rány Spasitelowy nedopauštěgte, abych tak potupně zahynul!«

»Tedy pogďte; podjwám se, kdo wám ubljžiti se osmělj!«

W několika okamženjch zůstawili byt geho, kroky rychlými spěchagjce k paláci hraběcjmu, kdež pak ginoch hosta w komnatách swých bezpečně umjstil.

Dowěděw se cizinec od štědrého hostitele swého, kdo wyswobodil Jacintu z drápů wlaského tanečnjka, řekl odhodlaně: »Nynj zwjte wšecko; nemám giž přjčiny, abych co před wámi tagil.« —

(*Pokračowánj.*)

Ludiwa Dimitrijewna.

(*Pokračowánj a dokončenj.*)

Ušly tři měsjce, když ponebj ruské spogiwši zemi s mjrněgšj přjrodau, opět zkřjsilo usláblých tworů k smělegšj účinliwosti. Řeka Lybed oplachugjc zelenawé břehy, máčela půdu zanedbaných, napolo zdiwočilých ohrad, genž se zdály býti magetnostj bljzkého stawenj, kteréž o samotě a skryto stálo w dolině hustého daubrawj. Bylo to obydlj Wolkowy gednoty Pečenců, w kterauž wešel i — Osip Peljačew.

Gak byl giž Wladimjrowi Jakow wyprawowal, wygelo z hostinského domu před třemi měsjci času půlnočnjho několik Pečenců, genž pro zwědy se nacházeli tenkrát w Kyjewu. Gedauce okolo Ignědiny chalaupky, nalezli tam Osipa. Tjm způsobem dostaw se tento do rukau Wolkowých, dal se swodnau geho wýmluwnostj téměř k wjře oklamati, že Wladimjr upadnuw do swé předešlé náruživosti, zprostředkowal geho pád u wlčj rokle. On, kteréhož srdce a celý žiwot připaután byl ku knjžeti skrze přjzeň neydobročinněgšj, který znal geho nyněgšj duši čistau, který zjral wládu geho, swatau pokogem a milostj: on se spolčil s těmito wýmetky národu Pečenců proti žiwotu druhého swého otce a učiniw se gich wůdcem, stal se zlosynem s nimi. Pochybowal dlauho o prawdě řeči lstiwých Pečenců, až gi konečně sám potwrdil, doslechna, že přjtel geho Ludmil toho samého času wyhnán byl z wlasti swé. Neznage wlastnj staw a gméno Ludmilowo, nemohl žádného giného držeti za přjčinu tohoto wypowězenj, než sebe. — W takém postawenj nacházel se spolek tento, když gednau Wolk a Osip wygeli na wýzwědy do města. Gich saudruhowé sedjce na sedátku před stawenjm, čekali na ně, gak bylo widěti, s nedočkawostj.

»Bezewšech námjtek, wůdce Peljačew upewňuge spolek náš,« prawj geden mezi nimi.

»Dobře, ale co wěřiti mu předce nenj.«

»Bez přjčiny —«

»Bez přjčiny?« nawrhuge druhý; »můžeš mi za to ručiti, že pod rauchem wjry, kterauž nám dáwá, zradu nestrogj?«

Wůz, kterýž w prudkém gezdu přjmo k nim zahýbage zadost učiniti se widěl gich očekáwánj, nedal wšak následowati odpowědi. Brzy dogel a očekáwané osoby sestauply.

»Co nowého, wůdce? co nowého, Wolku?« tázali se předešlj porůzno a obklopili přišelce.

»Nic giného,« wyprawuge gim Wolk s potměšilým úsklebkem, »nežli že přestupnjkům w Kyjewu giž třeba nenj peněz.«

»Gak to?« smáli se oni.

»*Wjra* *) pošla; Wasilij obnowil poprawiště,« wece Peljačew; »pročež chraňte swé hlawy!«

Neznamenagjce wěhlasnau potřebu obnowy trestu hrdelnjho, potwrdili Osipowi zlomysl Wladimjrůw. —

»Kdy hodláš do Kyjewu?« táže se Wolk Peljačewa, když se byli druzj odstranili. »Zegtra wečer,« odpowj tento, kterýž se byl konečně na mysli ustanowil, úkladně táhnauti proti knjžeti. »Kterau cestau, kterau hodinu, budeš wěděti — « pokračowal, a wšak —

»Která doba wrátj
K milosti geg?
Než se slunko ztratj,
Snad nagdu geg!
Těšit mám swau duši
Wyljčeným plesem wněsně?
Bawiti se pautj,
Když mě starost gjmá těsně?
An mě láska rmautj,
Má mě těšit krása w Wesně?«

Tento zpěw, genž s plným wýrazem taužby a bolesti plynul z prsau bljzkého pěwce, přetrhnuw gich rozmluwu, učinil ge pozorny na okol břehowý. Peljačew poznaw hlas domýšleného Ludmila obracel se s rozkošným wytrženjm po milém ginochu, k němuž, ačkoli we skrytosti, kogil tak

---

*) Pokuta peněžitá, kterauž platiti musili přestupnjci. Přjliš zbožný Wladimjr trestal i wražedlnjky tauto *wjrau* mjsto smrti, čehož ale nedůkladnost a marnost poznaw, obnowiti musil býwalau odprawu na smrt. Sp.

welké přátelstwj a lásku. Zwolaw wůkol sebe gméno Ludmil pohljžel k řece Lybedi, na gegjž modrawé hladině Ludiwa w obleku mladého rybáře plaula na člunku. Po dlauhém blauzenj octnula se tato konečně na blízku swému milenci, aniž to byla wěděla. Powědomý hlas Osipůw wytrhl gi z kormautliwosti, w njžto žalobu swau progewowala zpěwem. Zaplesánj nad žitjm milencowým, o němžto wždy pochybowala, propůgčilo gegjmu tělu opět sjlu, že mohla wládnauti čilegi weslem. A také gakoby w letu plynula, rychle přirazj k břehu, wystaupj z člunu a hledjc genom na pahorek, kde se gj ukázal Peljačew, chce pospjšiti tam.

»Hoi, nesmyslná, k zrádnému odpadljku nechoď!« zkřikne gj wstřjc osoba, genž w nemnoha okamženjch k nj přikwapjc přeusilně gi popadla za paždj. Byla to škaredá Debora.

»Pusť mě k milenci!« prosila Ludiwa u slabém odolánj, neboť podobalo se, gakoby byla ztratila při gegjm pohledu wšechné mužnosti.

»K milenci? [illegible]!« šklebj se zrádkyně Osipowa. »Což newjš, že se s Pečenci spiknul proti otci Wladimjrowi, á že ge proň připrawené poprawiště? — Debora to wysljdila!«

Dřjwe wynasnažila Ludiwa wšechnu sjlu, wymknauti tělo swé gegjmu ramenu; při těchto slowech podala se mu wšak zaupIna. — »Swětlo wjry! Osip zrádce?«

»Zdaliž to možné, budeš se ptáti? — Nuže pohledni! — Knjžecj manowé, ode wsi Predslawiny až sem, ti to doswědčj!« odpowj Debora a ukáže wůkol sebe na wogsko, kteréž obtahowati počalo stawenj a pahorek. Přišlo sem totiž pobjdnutjm Debořiným, genž byla toho samého dne Osipa a Wolka spatřila. — Wladimjr poslal tedy s nj swých udatných gridnů, gegichž účel byl ztéci sjdlo Wolkowo. — A stalo se. Uchwácený spolek padl do rukau wogáků; toliko Peljačew, přehlednuw bystře nebezpečenstwj, pádil k řjčce, wrhl se w ni a zmizel na něgakau chwjli zrakům pronásledownjků swých. Ludiwa, kterauž zlomyslná Debora byla wtáhla násiljm do loďky, spatřiwši hrdinský děg tento, sletěla po zdrawém rozhodnutj tu samau dobu do wody. Pronásledownjk ztratě Osipa z očj, má gi za něho, wydere gi wlnám, přiwlékne gi na břeh a spautá. To byl welký gegj aumysl! — byl to wýtwor djwčj lásky!

Nesměle obrátjc naposled zřetel swůg k Lybedi, znamenala na druhém břehu Osipa, kterýž uhodnuw gegj úmysl na rozpacjch býti se zdál, má-li přigmauti tuto šlechetnau welkomyslnost, nebo ne. Náhle wšak, gakby byl uchopil prospěšnau myšlénku, kwapil ku Kyjewu, a Debora nechagjc Ludiwu moci wogenské, weslowala za njm.

* * *

Byl druhý den.

Mágowé slunce wznášegjc se nádherně nad lesklými báněmi města Kyjewu napomjnalo obywatelstwo k gewišti, genž se djti mělo u wsi Predslawiny. Tam, na kata odsauzeni, stáli nenáwiděnj Pečenci a meži nimi Ludiwa Gorodská. Rowněž gak zjráme w řjši obraziwosti ctnost, genž, po uznánj marnosti swětské, smytjm každé poškwrny hřjšné a krokem hrdinským dobýti se snažj swatau duše čistotu: tak dlela klečmo newinná lotryně na poprawišti a očekáwala swého osudu. — Okamženj přišlo, kat gednal.

»Ludiwo!« zawznj ze zdálj hlas auzkostliwý, opětuge se, bljžj se a s njm Osip we spěchu letjcjm. On, kterýž Wladimjrowi upřjmně přiznaw swoge prowiněnj, gežto způsobila lest Pečenců, kterýž tedy obdržel milost a odpuštěnj, on se dowěděl o stawu a lásce Ludiwině a letěl gako na perutjch k zachraně gegjho žiwota, k odplatě lásky a k odpuštěnj gegj chyby; — než přjchod gcho byl marný — kat byl giž gednal.

»Pozdě, pozdě!« wolal z útroby neybolestněgšj, sklopil wysjlené hlawu, spjnal zaufale ruce a newšjmage sobě staré Ignedy, kteráž tu stála w newýslowném hoři, pádil z mjsta, genž mu odlaupilo tak wěrnau duši.

Wladimjr pohnut gsa welkomyslným gegjm duchem wystawěl gj mohylu, w kterauž Osip, každodenně gi nawštěwuge, s krwácegjcjm srdcem wryl gméno:

Ludiwa Dimitrijewna.

I Debora nezasmála se wjce.

J. Řeznjček.

Pápěrky.

5.

We wjdenských »*listech nedělnjch*«, kteréž negen půwodnostj, njbrž i dokonalostj článků swých nad mnohé giné časopisy německé wynikagj — (neprawjme to snad proto, že nedáwno i Kwětům wělmi pěkný kompliment učinily — o nikoli! — k tomu gsme tuze prawdy milownj, a také gsme ge giž w malém poklesku stjhali) — w těchto listech wyskytnul se tuty dny článeček o nesmjrném enthusiasmu, gakowýmž tamějšj (mysljme, že i giné) obecenstwo gen hudebnj umělce wjtáwá. Spisowatel oněch řádků ne-

brogj arci proti uctě, welikým úkazům na poli krásných uměnj wzdáwané a nynj přjtomnostj obau sester Milanollowých we Wjdni opět probuzené — ale ptá se welmi wčasně a významně: »Ludwig Uhland byl we Wjdni — co se stalo k uwjtánj tohoto mistra básnictwj německého? — *Český děgepisec, powěstný Palacký, mešká práwě teď we Wjdni; zdaliž gediný časopis přjtomnost geho ohlásil?«* — Dobře tak! My měli radost z tohoto poznamenánj. Ne snad proto, že by njm powěst učence našeho teprwa něčeho zjskala; ale že mezi dawem snašitelů denných nowinek, gako gsau městské udalosti, dennj přjhody atd., aspoň geden tak maudře smělý byl, že oprawdowé slowjčko — a byť gen *slowjčko* prohodil. Když se ten onen Francauz genom na bránu podjwá — když ten onen Angličan o městskau seď otře — když ten onen kůň s toho onoho pronárodu pokašle, keychne anebo zjwne: giž gsau toho plné časopisy, gichžto neyhlawněgšj péče arci gest sbjrati napořád wěci neynowěgšj; genom když našinec přigde, když i předněgšj z našinců se okáže: tenkráte nenj mezi směsicj nesčjslných nowinek ani mjstečka! Nu, také dobře! Mezi směsici beztoho nechceme! — Bůh to naprawa polepši!

České diwadlo w Praze.

Ctitelowé Klicperowi nemohau wésti nářek, že se Muze geho na nowém diwadle dosti častého mjsta neposkytuge. Wážným krokem přešel zase geden geho neyzdařilegšjch plodů přes gewiště — arci ne w té podobě, gakowé nám ho obraziwost bohatě nadaného básnjka poskytla (nebo w té se na diwadlo ani uwésti nedá) — ale předce w tak uplné a celistwé podstatě, že by sám spisowatel nad tjmto přioděnjm spokogenost progewiti musel. Dáwal se totiž dne 28. kwětna we prospěch panj Hynkowé »*Soběslaw a Bedřich,* aneb: *Bog o knjžecj korunu.«* Gesti to podruhé, co tuto tragedii — gedinau snad ze wšech děl plodného básnjka, která se po wygitj swém obšjrněgšjho rozebránj a něgakého oceněnj w našem hlawnjm organu kritickém, w časopise Musegnjm, dočkala! — gesti to po druhé, co gi na diwadle českém spatřugeme. Asi před 4—5 lety přiwedl gi p. Tyl k prospěchu swému na prkna, wlastnj rukau budowu geg přeměniw a tak, gakž nynj gest, k prowozenj připrawiw. Srdečná přjchylnost k bywalému učiteli, wždy progewená úcta k geho geniu — pak mnoholetá zkušenost w tomto okresu a wlastnj dramatické nadánj wedly ho při tomto djle cestau neklamnau. Pustil ge z rukau w čisté zachowalosti; — genom že zewnitřnj šperk geho, metrickau formu, porušil, to, newjme, máme-li mu prominauti. Těliko myšlénka, že to k usnadněnj hercům učinil, gimžto nezběhlost we wyššjm oboru řeči našj těžké záwažj na gazyk ukládá — to gediné mohlo by geg omluwiti. Že sám podobný werš napsati dowede, o tom nepochybugem. Máme ť toho důkazy. Ostatně wšak gest i nynj řeč w celém djle gadrná, hognau básnickau ozdobau propletena.

Drama Klicperowa ge teď rozdělena w patero gednánj. Prwnj se končj welmi dobře úmyslem Soběslawowým dobyti pro swau Elišbětu korunu knjžecj, a působj welký dogem. Druhé gednánj ge cele přidáno. Uwádjť sniwého Kuklowjna lépe w celau hru, nežli se děge w originalu. Wjdjmeť ho, gak swětem se taulage nabýwá zpráwy o milowané Elišbětě, a pro gegj spásu bogowati se uwolj. Wětšjho effektu docjlilo by snad toto gednánj, kdyby scena mezi Witkowicem a rolnjky šjře a wýmluwněgi prowedena byla. Nynj ge tuze zlomkowitá. Ostatnj gednánj držj se textu půwodnjho téměř krok za krokem — wygjmagjce to, co k wůli scenické auprawě zginačiti se muselo.

(Pokračowánj.)

DOMÁCJ KRONIKA.

Powěstný náš kragan, maljř *Führich,* nynj učitel na wjdenské akademii krásných uměnj, zhotowil pěkný obraz »Pastýřowé na cestě ku kolébce Spasitelowě.« a obstaraw podlé něho wýbornau rytinu, dal geg i s otisky do wýhry we prospěch otčiny swé, města Kracawy, r. 1841 wyhořelého. Los k této loterii prodáwá se po 30 kr. stř.

W Humpolci zemřel minulau zimu w gistém spůsobu znamenitý muž, *Wáclaw Smrčka,* stářj swého mage 52 let. Co čtyrleté pachole pozbyl neštowicemi zraku. Při tomto truchliwém stawu wywinuly se w něm ale podiwné schopnosti. Byltě wýbornau pamětj obdařen, i podržel w nj co gedenkráte čjsti nebo powjdati slyšel. Takž uměl wyprawowati přjběhy země české, dle Hágka sepsané, celý starý a nowý zákon, (powěděl při tom, co w které kapitole a w kterém werši stogj), letopisy trojanské a g. On měl swau wlastnj malau knihownu a za mladšjch let držjwal si také české Nowiny. Při tom hrál wýborně na hausle a zpjwal hlasem ljbezným asi 300 národnjch a 200 nábožných pjsnj, protož býwal i při každé weselosti wjtaným hostem. K přilepšenj swému dělal pěkné, rozmanitau řezbau ozdobené kartáče, klece rozličného druhu a giné wěci, gež uměle paulau kudlau wyřezáwal. — Celé město mu přálo a nezapomene tak brzo na »slepého Wáclawjčka.«

J. K.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 45. 7. června 1843. 10. r. běh.

Tomila.

Powěst z polského od K. Balińského.

Mezi horami stál pěkný dwůr, we dwoře bydlela wrchnost, zděděwšj obšjrné statky, a magecj tři spanilé dcerky. — Mimo statky, rybnjky a lesy měla wrchnost brilianty, střjbro a zlato.

Negeden z mladjků garých, rodem i wěnem w okolj slynaucj, sotwa že uzřel děwici z pěkného dworu, láskau rozehřátý nadarmo wzdychal: wrchnost z pěkného dworu čekala pro spanilé dcerky knjžata; což platil u nich mladjk z okolj? — Třeba byl mužný w bogi, třeba na lowech oko měl gak sokol, třeba wrkal při tkliwé djwce gak holub — co s takowým mladjkem? Wýrostek z prostřed lesů nezná wkusu, ani hlučných měst, ani nowého kroge, ani francauzských leskotin.

Gedentakový mladjk z okolj pěkného dworu, uzřew Tomilu, neymladšj ze třj sličných dcer, zanechal krwawý bog w lesjch, opustil rozkoš loweckau i spolek swých přátel. Swobodněgi dupal gelen nohama w lese, swobodněgi skákala štjhlá srna w hauštj aužlabiny; neboť utichl Ruslawůw mysliwecký roh, a zarezawěla ručnice geho.

Weselá Tomila z pěkného dworu, gedna ze třj spanilých dcer, spatřiwši Ruslawa, zachwěla se slabě w srdci, až dotud pokogném, sklopila zrak, a když Ruslaw silnau swau dlanj uchopil zlehka sněžnau gegj ruku, wyřknuly usta gegj wěrnost; neboť Ruslaw přisahal, wěčně gi milowati.

Od toho času Tomila, z křjžowé chodby pěkného dworu w blankyt hledjc, sledila kroky miláčka, gdaucjho z lesa. A geho obyčegná cesta byla cesta z temného boru pod zdě pěkného dworu.

Wrchnost z pěkného dworu čekala knjžata pro sličné dcery, Ruslaw ale nebyl knjže, Ruslaw byl gen syn Ruslawa, sauseda z okolj pěkného dworu. —

W gednom zahradnjm domku pěkného dworu byla stará komnata; w nj byly přjlby, pancjře, terče, šawle a meče na pěknau památku slávy pradědů wrchnosti uschowány. — Ale w staré komnatě zdržowali se často duchowé pradědů; negeden obywatel dworu slyšel břinkot šawlj a terčů. A žádný z obywatelů, ani podstarosta, nežádali si, u prostřed tiché noci nawštjwiti ctěných hostj.

Poněwadž ale nezná láska strachu, čekala Tomila u okna staré komnaty za železnau mřjžj často až do půl noci na milence. — »Ruslawe,« prawila gednau k milému, wztáhnauci k němu z okna staré komnaty ruku, »zegtra při úswitě pogedem zdobně do města, aniž se brzy wrátjme — a nežli se wrátjme, zapomene Ruslaw na Tomilu.«

»Ruslaw?... Tomila nemiluge pewně Ruslawa, domnjwá-li se, že zapomene Ruslaw na Tomilu,« prawil Ruslaw k milence.

»Či budeš tesknit?« řekla znowu Tomila.

»Nebudu« prawil Ruslaw, a Tomila se zarazjwši, zamlčela se.

A Ruslaw mluwil dále: »Aby Tomila bez Ruslawa netesknila, tráwj on, ač newjdaný, okolo pěkného dworu noce beze snu, blaudj i wzdychá; to dá útěchy geho stjsněnému srdci, že geg Tomila slyšj, že třeba zdj wylaučen, předce na bljzku gest. Giný šťastný milenec tráwj w domě rodičů milenky weselé wečery, wšickni geg milugj, wšickni gsau mu po ruce — a Ruslaw gako zakletý nesmj přes práh rodičů Tomily kročiti, gako zločinec w přjbytek swatý — w bránu pěkného dworu wegjti nenj nešťastnjku dowoleno.«

Tak mluwil Ruslaw, a Tomila stále se chwěla, srdce gj tlauklo, měla giž odegjti; ale gegj sněžná dlaň, gižto w té chwjli Ruslaw k prsaum tisknul, byla w obgetj Ruslawa, a w prsau geho wřela krew, — a ta wraucj krew naplnila želem prsa; a wšak po chwjli wšecky sebraw sjly, geště mluwil k Tomile:

»Tomila nepogede do města, aby Ruslawa

bez nj netrápila tesknota. — Ale nedaleko odtud, na druhé straně lesa ge dům Ruslawský a w tom domě Ruslawowě přigmau Tomilu otec, matka i dobré sestry, a to geště dnes před úswitem, před wýgezdem wrchnosti z pěkného dworu do města.«

»Bože! co to mluwjš, Ruslawe?« — zwolala třesaucj-se djwka. — »Ruslaw dáwno giž powjdal, že Tomila geho býti musj, třeba tento dwůr byl mnohem pěkněgšj a geho wrchnost hrděgšj; spjše se ze zdj těch stanau zřjceniny, spjše pokácj wjtr lesy, než Ruslaw přjsahu zrušj; gedině smrt, ach! smrt Ruslawa — slyšjš, Tomilo drahá?«

»Slyšjm,« hluboce wzdychnauc prawila Tomila.

»Ať řekne Tomila, zdaliž geště miluge Ruslawa?«

»Tak mi kázalo srdce, a tak to opětuge.«

»Nuže tedy čekey, milá děwo! za chwjli budeš w obgetj domu Ruslawowa.« — I běžel gak střela powědomau cestau pro potřebné nářadj k wylámánj železných mřjžj, a w komnatě domu zahradnjho, kdež byly terče, šawle a meče, sljbila Tomila čekati, a modljc se čekala.

Noc byla krásná, tichá; měsjc swjtjcj na nebi širokým oknem ozařowal půl komnaty; toliko potok hučel, a zdaleka šuměly tiše lesy, a modljcj se časem wzdychala.

Tu rušj podzemnj rachot a břinkot libé ticho nočnj. Tomila se chwěge, nebo hluk a břinkot se náhle zmáhá. Ulekána schowá se za rytjřský terč, a nad terčem byly rozwěšeny šawle a meče.

Gestli w té půlnoci pradědůw duchowé nawštjwj starau komnatu, neulekne se Tomila před stjny předků; gestli ale někdo ze dworu slyšel rozmluwu s milencem, gestli přigdau, aby gich rozlaučili na wěky? — Při té myšlénce pozbýwá Tomila sjly. Ach! co wše by musela snésti od pyšných sester, od otce, matky a bratrů?

Takowau gsauc trápena myšlénkau, slyšj, gak u podzemnjch dweřj komnaty zámky wrzagj, gak skřjpagj záwory, a z pod podlahy z části pozdwižené slyšeti strašnau, ačkoli opatrně wedenau rozmluwu a ukrutný rozkaz náčelnjka zbognjků: »Rychle a směle napřed, Mstiwogi; noc ge tichá a měsjc swjtj, toliko les zdaleka šumj! Rychle se dey do swé práce, wždyť umjš s chladným srdcem prolewati potoky krwe, a dnes ge čas; děley, smrt boháčům, zlato nám!«

W takowé weliké nesnázi přišlo gj na mysl, zbuditi celý dwůr, ale hned obrátj třesaucj se krok; neb zbognjk s nožem w ruce, gda napřed, wychýlil hlawu; ubohá Tomila tuhne, ale nabýwá mysli, w tlukaucjm srdci hledá odwahy, spatřj we swé dlani blyštjcj se meč; tu meč, tam zbognjk, otec a matka, smrt nebo muka gegj mysl tjžj, odwahu srážj.

Zticha, mlčky powznese meč, a meč ohromný, twrdý a těžký když padl zbognjkowi na hlawu, pukly gednjm rázem zbognické geho skráně — zločinec zkřiknul, padage do djry; ale mužněgšj se zbognickým kygem nastaupá, chtě wegjt do staré komnaty.

Tomila zticha zdwihá meč ohromný, twrdý a těžký, a když spadl na rámě zbognjkowo, zůstala na geden ráz ruka zbognická i s kygem w staré komnatě.

»Co to?« zwolá náčelnjk zbognjků, a sám pozdwihna dwéře u djry; sotwa že wšak opřel swalowitau dlaň o dwjrka, hned těžký, ostrý meč, zdwižený djwčj rukau, utne zbognjkowi palec.

Ztrátau ulekána, rychle utjká zbognická tlupa. U dweřj podzemnjch wrzaly zámky, an Ruslaw zatleskal rukama. Ale Tomila na polau mrtwa, podepřena o krwj zbrocený meč, neslyšj Ruslawa.

»Nemáš gi!« nařjká Ruslaw. »Zegtra pogede do města, — ale než pogede do města, nechť se dowj zrádkyně, že ten, genž pro ni skrze dané slowo umře, gako zbognjk pro marné bohatstwj, pro gegj lásku wylámal mřjže.« — Zaufanliwě sáhne do okna staré komnaty, sypau se rumy, železné mřjže padagj.

Noc byla krásná, tichá, měsjc swjtjcj na nebi širokým oknem ozařowal půl komnaty a postawu bjle oděnau, o krwj zbrocený meč podepřenau.

»To ge ona! Drahá Tomilo!« zkřikne Ruslaw u wytrženj. »Podey ruku Ruslawowi, wěrná milenko!«

Gméno Ruslawa ožiwj překonanau, meč krwj zbrocený klesne, břinkot geho budj Tomilu — gde třesaucjm-se krokem, wěrnau podáwá ruku, chopj gi Ruslaw gako klenot swěta — a než půlnoc minula, byli za dworem — byli na dědičném dwoře, a geště gedno okamženj a byli w domě Ruslawském na druhé straně lesa.

(*Dokončenj.*)

České diwadlo w Praze.

(Dokončenj.)

Co se prowozenj týče, bylo zdařilegšj nežli mnohé giné prwnj předstawenj tak těžkého způsobu. — Soběslaw, Bedřich a Kuklowjn, tři neyhlawněgšj úlohy mužské, nalezaly se w rukau p. Krumlowského, Biela a Kolára. Plný,

swučný, i w neygemněgšjch odstjnech ljbezný a srozumitelný hlas p. Krumlowského hodil se dobře k wymalowánj wášněmi stjsněné a rozwětlené duše Soběslawowy. Dogjmawý swau prawdiwostj byl hned prwnj wýstup — pak rozmluwa geho s Wladislawem a Bedřichem. Pěkné gednotliwosti měly wšechny wýgewy u zbořené obětnice — genom záwěrek gegich, odhodlánj Soběslawa, brannau rukau k Wyšehradu táhnauti, měl snad žiwěgi a wřelegi wystřeliti — gako klokot z wraucjho pramene, gako let z dáwných okowů utržené wášně — ne gako wátný, pádný chod studeného rozmyslu, kterýž wůbec nikdy u Soběslawa newládne. Wšechny kroky a činy geho gsau plod okamžiku. Z tohoto stanowiska wywinowala se i delšj hra p. Krumlowského. — Toto ge naše zdánj; proto ge ale žádnému newnucugeme; nýbrž gen že důwěru w oprawdiwé snaženj p. Krumlowského k cjli uměleckému máme, klademe zde toto swé mjněnj k obádánj prawdy. Z té přjčiny nemůžeme také zatagiti, že by se nám prwnj obgewenj Soběslawa w dlauhém a tmawěgšjm rauše bylo wjce ljbilo. Prwnj kroky geho z wězenj zobrazuge nám básnjk gako zbožné *putowánj* bosýma nohama k domowu otců swých — přede twář wěčného Slitownjka. Tak, gakž p. K. wypadal, mohl Soběslaw z wězenj arci wyběhnauti — i wausy geho mohly býti tak náramné, přirozené; ale wšecka přjroda nehodj se w rámce uměnj, gehož hlawnj aučel gest a zůstane *krása*. Pochwala, kterauž p. Krumlowský během celé hry zjskal, byla zaslaužená. — Osobnost p. Biela ge ta neyzpůsobněgšj k roljm hrdinským a usedlých milownjků; také hlas geho ge wydatný, dosti obebný a wýrazu schopný; že se wšak až posud, i w dobrých roljch, žiwěgšjho účastenstwj nedočkal — to nech přičte sobě samému. Musjť on dřjwe celý způsob mluwy swé zginačiti, předewšjm ale srozumitelnosti, pak prawidelnosti a plynnosti šetřiti. Z ohledu toho dáwána mu giž mnohdy rada dobrá — tak že my giž ani chuti nemáme nowau připogiti. Nepochybugeme, že i dnešnj úlohu chutě studowal, a předce nemůžeme řjci, že by byl z pestrého dawu osob znamenitě wystaupil. Celé geho prowozenj tonulo w negistých nákresech — protože se buď gazykem přechwacowal, buď podiwným překrucowánjm slow nesrozumitelným zůstáwal. — Kuklowjn (nechcemeť zde rozbjrati podstatnost charakteru tohoto, nýbrž bereme geg gak před námi ležj) ge snad ta neyzagjmawěgšj osoba w celé dramě, a požaduge nakreslenj hlubokého citu hlasem, kterýž by gako wětrem ze strun wylusowán, sluch a srdce podiwně napágel. Role tohoto druhu negsau arci prawé a wlastnj pole p. Kolára; ale wywedl dnešnj úlohu swau s pěkným wýsledkem. Hlubšj ponořenj-se u wěčný bol rozerwaného srdce, patrněgšj trnutj wšech geho duševnjch žil a žiwěgšj tauha, gakési nepřirozené baženj po smrti — bylo by snad zobrazenj geho geště wětšj určitosti poskytlo. — Čtwrtá neméně zagjmawá osoba, gakož representant žiwlu, w gehož lůno Soběslaw kotwici wlády swé upewnil, ge rolnjk Březina. W prwnjm gednánj podal nám p. Grabinger prwotnj nástiny pěkného obrazu, w druhém geg dobře dále prowáděl, pak ale zase ochabowal. Kam se děl třetj akt s onau rásnau powjdkau? Wynechal gi p. wzdělawatel? — Pochybugeme; neboť se nám zdá (dle 2. gednánj), že práwě tento charakter s gakausi oblibau pěstowal, a že gsme tuto powjdku při prwnjm prowozenj od p. Schmillera slyšeli. — Elišbětu hrála p. Herbstowa důstogně, a byla by wětšjho účinku docjlila, kdyby nebyla tak přetěžký bog s gazykem wedla. Zázimu dáwal p. Prokop a snažil se celistwý obraz letitého, k staré wěrnosti nawrátilého českého pána na odiw postawiti. Syn geho byla p. Kneislowa; těžká to úloha pro začátečnici a — neswučný hlas; ginak gi prowedla pilně. — Ostatnj byli wjce méně zaslužnj. — Oděwy byly z wětšjho djlu dobře woleny; w panu Stranském nebyl by ale nikdo knjžete Oldřicha poznal, a při hraběti Witkowici padali nám černj prustj husaři anebo rytjři tagného saudu na mysl. — J. M.

DOMÁCJ KRONIKA.

Welezaslaužilý pan *Kašpar Fejérpataky,* knihař a šlechtic we Sw. Mikuláši w Uhřjch, wydawatel slowenského kalendáře a Pozornjka, po mnohonásobných překážkách a přjkořjch, gemu od wlastnjch awšak zpronewěřilých kraganů činěných, obdržel od milostiwé wlády našj wýsadu *ku založenj knihtiskárny we Sw. Mikuláši.* P.

W BENÁTKACH NAD MOŘEM. (Z přátelského dopisu p. A. J. Wrťátka k p. Wlčkowi w měsjci kwětnu 1843.) ... Byl weliký pátek, gitro tak spanile krásné a nebe italské modrogasné, gakoby nebožtjk Tizian přede dnem se wšemi žáky benátské školy neykrásněgšjm berljnským modřidlem oblohu byl pomalowal. My byli se slunce wýchodem zároweň z postele wylezli, a okolo půl sedmé haupali gsme se giž w powěstné poetické, opěwané a owzdychané benátské gondoli, po rozmanitě se winaucjch průplawech lagunských k mjstu, kdež w prozatjm wystawené baudě passažirowé, wykázawše se pasem, na železnau dráhu do Padowy se zapisugj ... Až hrdau moře králownu — panenskau Venezii — kamenným mostem (ohromné to djlo!) k pewné zemi připautagj, aby gim neodplawala, pak powede železná dráha zrowna z města přes most až na suchau zemi a přes Padowu až do Milána. Za to se nynj skoro hodinu po lagunách každý wykoljbá, než w parnjch wozjch usedne. Geť to pocit práwě elizeyský, seděti we společnosti štěbetawých Wlachů a Wlašek na gondoli rychle letjcj, ana dutýma prsama wlny mořské rozrážj, a pohljžeti w prawo a pohljžeti w lewo, a obraceti se wzad, a hleděti w před, a newiděti nic nežli — wodu a wodu odewšad! Ohniwau myslj nadán, myslilby člowěk, že tisjcero lačných žurnálů kolkolem tlamy naň otwjrá, a zatjm to nic než — woda, holá woda, ale slaná woda. Citliwé duše a gemné neradno na takowé kolébawé pautě posjlati, poněwadž snadno se rozstonj na romantismus, a takž raděgi giž na sucho wylezeme a do parnjho spřeženj přesednem. Dřjwe než se nadjme, octneme se po gednotwárné rowině w předměstj padowanském. Zde slezeme a přesednem do nagatého wozu, a nynj se kutáljme po dobré silnici k prwnjmu zastawenj našemu, powěstnému, giž we starowěkosti proslulému, lázenskému mjstu *Abano*. Před námi se rozkládagj »euganeyské pahorky« od zdegšjch obywatelů »i monti paduani« nazwané, od wýchodu na západ w délce 16 miglij (4 naše mjle) uprostřed padowanské rowiny wynikagjce. Gsau wesměs sopečného útwaru. Než-li gsme do Abano přjgeli, widěli gsme zdálj giž husté páry w po-

době oblaků zhůru wystupowati. Přišedše k wraucjm zřjdlům měli gsme překrásné podjwánj. Rybnjk wraucj wedle rybnjka a to u welmi obšjrné rozsáhlosti. We wšech woda warem se klokotá od + 20 stupňů horkosti Reaumura až do + 68. W některých za několik okamženj wegce na twrdo se uwařj. Rozklad wody doswědčuge přjtomnost: soli mořské, mağnesi, sjry, wápna atd., z plynůw wystupugj z wody: dusjk, kysljk, kysličina uhličitá atd. Chudá žena nedbagjc wšak učeného rozboru toho, prala welmi pilně prádlo we wařjcj wodě, a šťastný, komu nenáležely košile ty. Mladý Wlach mezi wařjcjmi rybnjky nás prowáděge wyprawowal, kterak před několika lety gakýsi winopalnjk chtěge použjti wraucj wody, do gednoho rybnjka kotel zasadil, gegž mu wšak woda w krátkém čase pro- a se-žrala. Na obrubách warowých rybnjků usazuge se sůl, giž gsem něco málo pro Amerlinga s sebau wzal a kausek sedliny kamenité, gežto se též po obrubách sázj. Giž Plinius pozorowal wegetacj některých bylin w této wraucj wodě. Aurelian w druhém stoletj teplici tu welice odporaučj. — Zde na bljzku bylo prý i oraculum Geriona, gež Tiberius w poradu bral, přigde-li na trůn. Házel prý zlaté kostky do wraucjho zdroge, a že s neywětšjm čjslem zhůru se obrátily, byla wěštba šťastná. W chrámě Geriona wěštec Cornelius u wytrženj popisowal bitwu mezi Cesarem a Pompejem w tom prawě okamženj, když se w Tesalii dála, a zwolal: Cesare, ty zwjtězjš! Cornelius ten zde se narodil, gakož i Valerius Flaccus, opěwatel Argonautů, a slawný lékař, mudrc a astrolog Pietro z Abano, a gakož někteřj chtj, i sám Livius. Podle starých spisowatelů byla teplice abánská tak nádherná gako lázně pozzuolské a oné w Baji, kdež podnes ohromné zřjceniny býwalau doswědčugj welkolepost. W Abano wšak rozmetal čas wšecko, gen wodu wraucj cyklopowé w útrobách euganeyských pahorků zahřjwati neustáwagj. Geť to zwláštnj cit, když člowěk wysoptilé, wyhořelé hory widj před sebau tak tiché a mjruplné, a předce u wnitř po tisjciletech geště činné a wraucj zřjdlo wywrhugjcj. — Z Abano gsme geli na zámek *Cataio*. W polowici 16tého stoletj wystawen. Náležj nynj Františkowi IV. arciwéwodowi rakauskému, wéwodowi modenskému. Znamenitosti: gotická kaple, museum znamenitých starožitnostj, gednak zde wykopaných, gednak z Řjma snešených; zbrognice, pokoge plné obrazů, neyznamenitěgšj wšak ze wšeho starý Dalmat, genž nás po zámku prowáděl, a s njmž gsem po slowansku rozmlauwal. Z Catajo w nesnesitelném parnu geďeme k Arquè (Arquà). Gest to wesnice na wýšině mezi euganeyskými pahorky a wlastnj cjl našeho putowánj. Sem se totiž Petrarka, z Řjma se wrátiw, roku 1370 uchýlil, poslednj doby žiwota swého pod ochranau Francesca z Carrary, panownjka padowanského, zde ztráwiw. Umřel zde 18. čerwence 1374, stár 70 let. Zde i pochowán. Nechawše wůz pod wrchem, putowali gsme ke wsi nahoru, a prwnj naše zastawenj bylo na zdegšjm malém hřbitowě, genž auhledný kosteljk obkličuge. Přede dweřmi kostela spočjwá na njzkých mramorowých slaupjch mramorowá rakew, tělo geho uzawjragjcj. Dalť gi zhotowiti zeť Petrarkůw Francesco da Brossano, nápis pak básnjk sám sobě zhotowil. Ledwa že gsme na hřbitow wkročili, přiběhl nám klučjk asi 9-neb 8letý naproti a chtěl dělati cicerone. Gá naň po česku promluwil, kluk wywalil oči, a po chwjli sám od sebe, gako když hracj hodiny se zpustj, začal welmi dworně wyprawowati: »Questa è la tomba del grande poeta Francesco Petrarca!« I připadal mi klučjk gako pan Hegel nebo Schelling, když si chtj hrát na metafysiky. Gá se kluka ptal, kdy Petrarca umřel, kdy do kraginy přišel, a hoch uměl wše zewrubně, gakoby geho dušička giž před narozenjm gen o něm byla fantasowala. Odtud, ulomiwše dřjwe z cypřiše u hrobu Petrarkowa stojcjho několik wětýwek, odebrali gsme se k studni Petrarkowě »pozzo del Petrarca«, giž on spolusausedům postawiti dal. Woda ge wšak nechutná a teplá. Abych nezapomněl, musjm podotknauti, že gsem rakew Petrarkowu na prawém swrchnjm uhlu u hlaw roztřjpenau znamenal, načež nám wyswětleno, že rakew tu schwalně a sice auřadně odewřeli, když prý na žádost Florenčanů prawé rameno básnjkowo wyndali, Florencii ge darowawše, načež rakew opět železnými skobami sewřena olowem zalita a znakem opatřena gest. Celau wes prošedše přišli gsme k druhému konci, kde na neypěkněgšjm mjstě přjbytek stogj, gegž sobě sám stawiti dal, gakž nám žena kljčnice wyprawowala. Ukázáno nám pokogů kde přebýwal, psáwal a spáwal, básnil a wzdychal; sesle na které sedáwal, gest zamřjžena, aby gi nerozkrágeli ctitelowé Petrarkowštj, i ta kočka, která myši Petrarkowy odháněla a hubila, aby nám znělky nesežraly, skwj se za sklem s latinským podpisem. Djwage se z balkonu — kde snad často nebožtjk do doliny pohljžel — myslil gsem sobě: »Tu arci snadno znělky dělat! Když se člowěk gen trochu zamiluge a pak na tu pawlač postawj, musj se státi básnjkem, a kdyby i prkenné srdce měl, a znělky ty pak gdau gako z wody!« W knjze zápisnj nalezli gsme i Lorda Byron s gednoduchým podpisem beze wšech rýmů. I my zaznamenali každý swé a gá swoge konsonantowé gméno, a myslil gsem si: Kolik Wlachů si asi gazyk překauše, než to přečtau?—a několik kwjtků ze zahrady Petrarkowy utrhnuw, ubjral gsem se s wrchu dolů, kdež se nás wůz giž dočkati nemohl.

(Dokončenj.)

K laskawému powšimnutj.

Giž mnohdykráte progewilo se w listech weřegných přánj, aby weškeré spisy *Karla Hynka Máchy*, porůznu w rozličných časopisech umjstěné, i w rukopisech pozůstalé, sebraly se a w celku wydaly. Za swau powinnost tedy wěc tuto pokládage, slušně o ni postarati gsem si umjnil a wlastnjm snaženjm gakož i pomocj sil spogených tak dalece k uskutečněnj weřegného přánj tohoto giž pokročil, že mi lze s gistotau oznámiti i ubezpečiti obecenstwo o brzkém wydánj weškerých spisů zesnulého bratra mého. Genom gediná žádost mi přitom geště pozůstáwá, aby totiž obecenstwo českoslowanské, Muzy Máchowy milowné, swým účastenstwjm wydawatele podporowati neopominulo. Wydánj bude skwostné, prowázené úwodem žiwoto-i powahopisným spisowatele, gakož i kritickým rozwrženjm plodů geho, p. *Karlem Sabinau* obstaraným, a bude obsahowati krom známého Máge, negen weškeré sebrané básně, nýbrž i obšjrněgšj romantický obraz »Cikáni,« a ostatnj prosaické plody, powjdky i nowelistické zlomky, gakož i rozwrženj zamýšlených, djlem i začatých, nedokončených pracj Máchowých.

Wzorné wydánj we welikém oktawu na skwostném papjře, skladným prawopisem, bude sice na způsob elegantnjch wzorů cizokragných genom *gediný* welký djl obsahowati, ale k ulehčenj p. odbjratelů wygde po swazcjch asi pětiarchowých. Obšjrněgšj náwěštj co neydřjwe obecenstwu českoslowanskému i čas i způsob a giné bližšj okolnosti wydánj tohoto oznámj.

Michal W. Mácha.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarzjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 46. 10. června 1843. 10. r. běh.

Tomila.

(*Dokončenj.*)

Do pěkného dworu, stogjcjho u prostřed lesa, přišli tři páni — geden knjže, druhý hrabě, třetj starostic.

Knjže přišel z Němec, hrabě z Pařjže a starostic z Podola. Knjže, ač mladý, nosil modnj wlásenku. Hrabě, ač leporostlý, byl giž bez ruky, buď gi ztratil we wálce, nebo w saubogi až po samé rámě, a starostic neswlekl nikdy rukawičky.

Ti pánowé šli každý ze swého krage hledat ženu po swětě, a přišedše nagednau bljže pěkného dworu, dowěděli se, že geho wrchnost má tři sličné dcery, a w okolj že nenj pro ně mladjků.

I neposlali námluwčj, neb to gsau staré obyčege; ale přišli sami, otewřeně gak móda káže, prosit o ruce sličných dcer.

Wrchnost z pěkného dworu, čekagecj knjžat pro sličné dcery, ráda byla swým hostům, a zasnaubila dwě dcery, třetj ale nic.

Diwili se pánowé, že gsau toliko dwa přigati, a třetj že půgde odmrštěn; i naléhali na wrchnost, na přjčinu se tázagjce, až se gim upřjmně řeklo, že neymladšj děwče unesl milenec ze dworu, prchnuw do lesa a Bůh wj kam.

»Ha! ten podlý ničemnjk!« zwolali pánowé; »gestli za swůg zločin nesedj geště w pekle, my geg nalezti musjme, a děwče mu odegmem.«

I odebrali se pánowé hledat se djwčiny, a šli ze dworu zrowna do lesa, každého, koho cestau potkali, se tázagjce, zdaliž newiděl takowau a takowau djwku, dcerku bohatých pánů z pěkného dworu. I nešli daleko, a zwěděli hned, že na druhé straně lesa, w domě starého Ruslawa, přebýwá mladá djwka, gak se zdá, choť synowa.

Zatraubil geden pán w mysliwecký roh, obrátiw se do hustého lesa — a w krátkém čase přišlo tré sluhů, a každý měl nůž i zbraň, a pod každým byl statný kůň.

Sotwa slunce zašlo a w lese byla noc, ač byl na poljch bledý mrak, wpadli tři pánowé se sluhy do domu Ruslawského, pobili čeleď, poranili syna, uchopili djwku a odešli.

* * *

Na zelené lauce pod hustým lesem stogj gará družina, mladj wesničané, gako lautky, s wausy a knjry, se šawlj po boku, s ručnicj na rameně, každý na koni.

Sedj a čekagj; kůň kopytem tepe, rozmlauwagj mezi sebau, pokrucugjce wausy.

Bylo gich dwanácte; přišel třináctý, ale smutný, bledý s truchljcj twářj — toliko očima giskřj a prsama wzdychá, a geho wzdechy — ach těžké wzdechy! — zasmutj a ranj weselau družinu.

»Geďme, bratřjčkowé; geďme, přátelé!« mluwj smutný Ruslaw, a weselá družina hrnula se gak baauře se hřmotem a cwálem na konjch do lesa.

Odešli do lesa, rychle a cwálem, a potom stanuli, přišedše k aužlabj.

»W lewo, pane, w lewo za aužlabj, za kaluž!« wolal Witomjr, syn polesného.

Syn polesného z mladého dětinstwj neylépe wj, kde gest prohlubeň hustá, po kterém dubě zůstal peň, kde wyběhly štjhlé šumjcj sosny nebo listnaté olšiny, kde hrdlička wrká, kde žežulka kuká, kde susljcj gezero rušj slawjkůw zpěw. — Witomjr to wšecko wěděl, i wěděl geště, že za křowjm u kaluže pod náwršjm zbognjci se zdržowali, a dowedl garau družinu až k zbognické slugi. Stanuli, a truchljcj Ruslaw se swým Witomjrem gdauce na zwědy, spatřili pod samým náwršjm ozbrogeného zbognjka w křowj.

Bylo poznati, že byl zbognjk na stráži; sotwa spatřil dwa mladjky, wytáhl ručnici, natáhl ko-

hautek, a giž giž chtěl wypáliti, an srdnatý Witomjr, udeřiw bez střelenj na zbognjka, zticha ho na zem skolil a bez ducha nechal.

Gdau, a čjm dále šli, bylo slyšeti wýrazněgšj hlasy, křiky, wiwáty a bezladnau hudbu zbognického pelechu.

I přišli k samému náwršj, kde otworem geskyně, hustým křowjm okrytým, spatřili tlupu lupičů. I slyšeli gegich slowa, a každé slowo zbognické ranilo srdce Ruslawa.

Zpjwal geden bez palce: »Pjme, bratřj, punč a wjna, zegtra dokoná djwčina; gak ona mi uťala palec, tak i gá gj zegtra učinjm.«

Zpjwal druhý bez ruky: »Pjme, bratřj, punč a wjna, zegtra dokoná djwčina, gak ona mi uťala ruku, tak i gá gj zegtra učinjm.«

Zpjwal třetj we wlásence: »Pjme, bratří, punč a wjna, zegtra dokoná djwčina; gak ona rozťala mi hlawu, tak i gá gj zegtra učinjm.« —

»Ach, kdež ge ona, Witomjre?« prawil truchljcj Ruslaw.

»Patřte wlewo, pane! co to tam ležj na brlohu w kautě?«

»O wjm, widjm, Witomjre! Pospěš, Bože zachowey — rychle — «

»Tiše, tiše!« řekl Witomjr a běžel k družině. — A za chwjlku wpadlo tichaunce dwanácte statných ginochů gak hrom w zbognickau geskyň, a Ruslaw s oružj w ruce gedné, rukau druhau uchopil z brlohu w kautě Tomilu swau, a zkřiknul, že mu gi peklo newyrwe, a potýkage se a wůkol sekage cedil zbognickau krew — a Tomila, gako bez sebe, klesla w náruč geho a omdlela.

Tlupa laupežnická takto přepadnuta, byla djlem pobita, djlem swázána a odwedena do pěkného dworu.

Ruslaw se swau družinau a wěrnau sobě Tomilau stanul za gasné noci náhle u pěkného dworu a zaklepal na bránu. Ta se otewřela, a on wgel na předhradj, weda tři zbognjky.

Zbudil se celý dwůr, zbudila se i wrchnost. Ruslaw pogaw Tomilu swau za ruku, wedl milenku k rodičům a za nimi wedli přátelé okowy spautané zbognjky.

Radostj a zadiwenjm byla wrchnost pohnuta, widauc Tomilu, kterau giž oplakáwali, neboť o wšem wěděli. Diwili se též, spatřiwše lupiče, oně tak milé hosty, bezmála manžely staršjch dwau dcer — a dnes gim zlořečili; i lál gim celý dwůr. Panně oswobozené blahořečili rodiče, přjbuznj a dwůr, na wše se tázagjce, pánu Bohu děkugjce — potom gi dali Ruslawowi, a zbognjky powěsili.

Za přjkladem Tomily gdauce sestry staršj, wybraly si ginochy z počtu šwárné družiny — byly weselý, radostj gásal celý dwůr, i těšili se gegich rodiče, ač mužowě gegich nebyli knjžata.

Kristian Štefan.

Rannj lusky.

Starý kantor připrawowal sládkowa hocha do latinských škol, a dostaw se s njm šťastně až k časoslowu ptal se ho gednau: Gaký rozdjl ge mezi časoslowy neprawidelnými a časoslowy prawidelnými? — Ten, že člowěk při prwnjch geště wjce bitj dostáwá, nežli při druhých, řekl hoch.

Žid gakýsi přišed do Petrohradu, dal se pokřtjt. Druhého dne dostaw dary od kmotrů, řekl škrábage se za ušima: Auwey, to ge málo! W Dánsku gsem dostal wjc.

Syn gistého marnotratnjka řekl gednau: Gá bych byl neyméně o 50000 bohatšj, kdyby můg otec k našj rodině nepatřil!

Nowý sklepnjk přinesl hostu sklenici wody. — Proč paks gi nepřinesl na taljři? mrzel se host. — Ach, gáť myslil, že se to ze sklenice lépe pige nežli z taljře, omlauwal se sklepnjk.

Gistý diwadelnj ředitel, wida že se diwadlo nižádným představenjm naplniti nechce, dal na ceduli osla wytisknaut, kterýž měl w komedii také wystaupiti. Wečer ale nechtěl z brusu nowý ochotnjk, swětlem zalekaný, žiwau mocj z kulis na gewiště. I ty hlupáku! zwolal naň komik. Půgdeš-li pak? Newjš-li, že se hosté gen k wůli tobě sešli?

Opilý wogák potkal swého setnjka, kterýž opilstwj náramně nenáwiděl. Wogák wytáhne honem šawli a sebere se, co možná. — Chlape, co to děláš s obnaženau zbranj? ptá se ho důstognjk. — Wedu ožralce do wězenj, pane setnjku! gektal tento, — a došel dobrým nápadem odpuštěnj.

České diwadlo w Praze.

We čtwrtek dne 1. čerwna: *Přjbuzenstwo*, weselohra od Kotzebue. Škoda, že nemáme, kdo by role, gako ge Antonjn, weskrze dobře prowedl! P. Hille činil co mohl, i bylo we hře geho wjce promyšlenj, nežli w některých geho saudruhů widěti; byla to pro něg ale předce těžká úloha. P. Forchheimowa hrála pilně, p. Skalná s dobrým rozmarem, p. Lapil, gak mohl. P. Kaška, Grau, Grabinger, Kolar a panj Hynkowa byli na swém mjstě. Wů-

beć ale podobalo se celé předstawenj pauhé hlawnj skaušce; pročež o nj také slowa nešjřjme.

Dne 5. června: *Krakonoš a newljdnjk*, romantická čarohra we 3 ged. dle F. Raimunda, přeložena od W. Filjpka. Gednau tedy zase kus, kterýž obyčegně w počet fraušek se uwrhuge (ač do nich dle wažné bytosti swé nepatřj) — w počet oněch plodů, kteréž u wybraněgšjho obecenstwa našeho w dobré powěsti nestogj! Ale *Krakonoš a newljdnjk* činj mezi dawem těchto nesčjslných, na wjdenských diwadlech denně gako hauby wystřelugjcjch děl pěknau wýminku. Bez weliké odwahy pokládáme tuto hru za neylepšj praci nešťastného Raimunda, i daufali gsme, že bude prowozenj gegj obecenstwu našemu wjtané. Ginak ale ustanowila nebesa — i wypustila praudy wod swých, a pro ligawec nebylo na chůzi do diwadla pomysliti. Toliko malá, naswjce mužská částka nedala se odstrašiti — a kdo gsme na tu mokrau paut se byli odwážili, neměli gsme co litowati. Hra wypadla w celku dobře. Některých nerownostj a mrzutého wásnutj ust i dekoraci nechceme připomjnati, rozwažugjce na mysli, že tato čarohra dlauhých přjpraw a mnohých zkaušek potřebuge. Kritika se nemá owšem na to ohljžeti; ale my gsme wjce kausek hlasu obecenstwa, nežli stjhawé, šklebiwé, mračiwé ženštiny, kteráž někdy kritikau býti se wypjná. — Třeštihlawa hrál p. Grau se wšj zásobau spůsobilostí swé k takowýmto roljm — (neboť newljdnjk tento nemusj nacházeti se w rukau pauhého komika) a wywedl z něho zdařilý obraz. Krakonoše prowedl p. Krumlowský důkladně a we scenách, kde se po Třeštihlawu pitwořj, zjskal hlučné pochwaly. Z Habakuka utwořil p. Grabinger rozkošnau figuru. P. Skalná byla zase gednau co Lisinka na bywalém mjstě lokalnjch spěwaček, a kdyby se w oboru tom něgaký čas pohybowala, myšljme, že by se prozatjm diwadlo naše nemuselo o ginau representantku podobných úkolů starati. P. Forchheimowa, co Amalie, p. Negedlá (w malém a wšak dle žiwota trefně kresleném wýstupu w chatrči — s onau známau miloljbau pjsnj) přispěly nemálo k zdařilému prowedenj celku. Pan Neswadba (Jenjk) má dobrý basowý hlas, i mohl by se snad častěgi w menšjch úlohách zkaušeti. — Wesměs wyrážela se obecenstwo welmi dobře — a geť se co nadjti, že hra tato při opětném prowozenj dne 11. června a sice we prospěch p. *Rubra*, geště wětšj okrauhlosti a tjm i geště žiwěgšjho aučastenstwj nabyde.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Čtenářům Kwětů bude snad s nemalým podiwenjm, že se delšj čas ničeho o gednom z neypěkněgšjch wlastenských ústawů — o Žofjnské akademii nedoswjdali. Ona dlauho mlčela, dlauho se připrawowala a chystala; ale také zase gednau důstogně, účele i gména swého hodna, wystaupila. Dáwala totiž dne 31. máge w sále na Žofjně koncert, kterýž i co do wolenj hraných kusů, i co gich wywedenj k neydokonalegšjm náležj, gaké gsme kdy slyšeli. Gmenugemeť w kratičké zpráwě swé předewšjm *Chwalozpěw*, genialnj djlo Mendelsohna-Bartholdiho, w němž hudebnj tento welikán ohromnau úlohu, spogenj kantaty se symfonij, mistrowskau rukau prowedl. Wywedenj se strany Žofjnské akademie, we spěwu i hracjch nástrogech, bylo dokonalé. — Mimo to slyšeli gsme dwoge oddělenj z Tomáškowých rekwij; p. Prachner hrál (na wiolončel) koncert od Servaise, a p. Dreischok, náš mladý a naděgeplný hauslista, koncert Moliqueůw. Na počátku přednášel se český zbor ku gmenowinám Gegj C. W. arciwéwodkyně Žofie. W. L.

Po dwě leta držané, a negen u wšech milownjků ušlechtilegšj společenské zábawy, nýbrž i u přjzniwců wšeho národnjho wýwinu w dobré powěsti stogjcj *besedy* k nám opět zawjtaly — a sice na ostrowu Žofjnském. Minulau středu drželi gsme *prwnj*, a saudjce dle této, klademe na wšechny budaucj pěknau naděgi. Společnost byla hlučněgšj nežli snad gindy o prwnj besedě býwala — ačkoli nás tentokráte skoro před počeĭjm silný déšť postrašil; byloť se takořka gádro těchto obljbených zábaw shromáždilo, w gehož lůně se pak rozmanitý, nenucený howor a ušlechtilé žerty dařily. Tancemilownj měli hodně prostoru a k gemněgšjm zábawám přispěl p. *Tyl* čtenjm pěkné humoristické práce od F. Rubeše, a pozděgi p. *Strakatý* přednešenjm »Břetislawa« a gedné pjsně národnj. Gak p. Tyl čjtá — a gak p. Strakatý zpjwá, o tom staršj hosté besed našich wědj; a těšj se zagisté wesměs, že oba i přjště negen k rozmnoženj dobrého rozmaru, ale i k prawé ozdobě celého podnikánj swau ochotnostj přispěgj. — Přjštj besedy budau se držeti dne 21. června, 5. a 19. července, 2. a 16. srpna. N.

Prwnj předplacenj, gjmžto se gistá řada wšednjch her w diwadle českém pogistila, došlo minulý čtwrtek ku konci, a ředitelstwo očekáwá od přjzniwců národnj Thalie nowého, nemenšjho účastenstwj. My ze swé strany chowáme naděgi, že naše obecenstwo mladistwému ústawu i dalšj laskawé podpory neodepře, gelikož — powažugjce negen posawadnj nedůstatek *wycwičených* českých herců a nowých dobrých kusů, nýbrž i nenadálým roznemoženjm-se některých členů nastalé nesnáze — nemáme w celku přjčinu anj na wolenj kusů, ani na gich prowozenj stesk a žaloby wésti. Že wšak ředitelstwo neustawně o to pečuge, aby slušným žádostem předplatců (zwláště letnjho, diwadlu nepřjzniwého času) wyhowělo, wyswjtá z počtu nowotin, kteréž pro druhé a dalšj předplacenj připraweni ležj, a kteréž tuto zegména udati w stawu gsme: Mina z Blahodowa, Romeo a Julie, Wězeň w pewnosti sw. Ondřege, Hadrian z Řjmsu (posud geště neprowozowaný), Stará láska nezahyne (půwodnj nowá weselohra od W. P.), Rococo, Hrabata Zwikowštj — a g. Staršj ale delšj čas giž neprowozowa-

né dobré kusy ani nepočjtáme, gako gsau: Lear, Lokotský zwon, Lhář a geho rod, Fabrikant, Prostota wenkowská, Marnotratnjk — a g. Takéť se chystá k prowozenj »Čarowný záwog« — gak doslýcháme s nowými a gen k českým hrám malowanými dekoracemi, totiž: s našími půknými kraginami polabskými. Hotowjť ge na slowo wzatý wlastenecký umělec p. Nawrátil, i dáť se tedy něco dokonalého očekáwati. S.

Welebnému duchowenstwu našemu ku wědomosti uwádjme, že se na den nanebewstaupenj Krista b. r. w Salcburku, mrtwicj raněn, na wěčnost odebral pan *Čeněk z Wartenberka,* tamėgšj kanownjk a děkan slawné kapitoly, Čech upřjmný i spisowatel wlastenský. P.

Z BRNA se nám oznamuge, že i tám sestry Milanollowé, dáwagjce dne 27. kwětna koncert, náramného účastenstwj zbudily, což tjm ochotněgi tuto sdělugeme, an se sami na gich přjchod do Prahy těšjme. — »Nynj, pjše nám dobrý přjtel — nynj teprwa poznáwám, gak chudá, slabá ge řeč lidská! Co to bylo slow w listech wjdenských, a wšechny wesměs nezobrazily gediného zwuku hry Teresy Milanollowy!« — K.

ZE SLOWENSKA. (Opozděno.) W městečku *Komjaticjch* prowozowala dne 25. ledna t. r. uspořádánjm horliwého pana kaplana Ondřege Čabana školnj mládež we přeplněném školnjm domě dwakráte po sobě (totiž před polednem a wečer) »Josef a bratřj geho w Egyptě«. Mezi čipernými hošjky zwláště se wyznamenal w osobě starého Jakuba Štěpán Wittenberger. Prwnj představenj poctěno bylo přjtomnostj wel. duchowenstwa, úřadu městského a celého oficjrstwa rozlehlého panstwj; toto poslednj darowalo na potřeby školnj a na obweselenj mládeže 25 zl. stř., gakož i zdegšj p. arendator Roth 5 zl. Orchester wedl p. Dr. Kopečný, Morawan. M. T.

Mezi pilnými a schopnými pobratřenci našemi Slowáky wyniká pan *Josef Matuška,* ew. farář w Hornjch Rykynčicách, obzwláštnjm způsobem w *pěstowánj hedbáwnictwj;* geho péčj giž na tisjce stromků takowýchto utěšeně zkwjtá. Sepsaltě o tomto důležitém předmětu knjžku pod názwem: »Summownj katechetické wyučowánj o wychowáwánj stromu gahodowého a hedbáwných hausenic, pro mládež školskau.« Djlečko to, požádán od Welkohontského hospodářského spolku, přeložil i do maďarčiny, a slawnj stawowé téže stolice sljbili tisk wlastnjmi útraty obstarati; na mnohé žádosti přeložil djlo swé i do němčiny. Dotčená společnost wydala o práci této následnau zpráwu: »Tato knížečka tak dokonalá gest, že posawad pro školy wesnické kratšj, srozumitedlněgšj, lepšj a k ejlí určenému lépe wedaucj nenalezáme.« Slušno tedy, abychom i my w Čechách na tak užitečné podnikánj našeho saukmenowce pozornými se učinili. *Zápisnj* cena onoho spisku gest 10 kr. stř. P.

W BENÁTKÁCH NAD MOŘEM. Z Arquy gedeme přes Monselice k Este. Monselice gest městys, nad njmž na strmém wrchu hrad starý stogj. Sem až prý přišel Alboin, král Longobardůw. Dřjwe hradu stál prý na wrchu monselickém chrám Jupiterůw. Z Monselice kwapili gsme do Este aneb Ateste. Wystaweno prý od Euganeyských r. 1200 počtu obecn., když prý zahnáni Antenorem, wůdcem Enetů, sem mezi pahorky eugan. se uchýlili. Mnoho se zde wykopalo starobylostj, genž doswědčugj půwod řecký. Este gest rodinným domem wéwod modenských, brunšwických a i králů welkobritanských (Azzo, syn welfské Kunhuty) a gedné wětwe rakauského domu. Hlawnj pro mne znamenitost byla universita padowanská; r. 1493 stawbu započali a 1552 dokonali. Nese raucho starožitnosti na sobě, ale představowal gsem sobě stawenj mnohem slíčněgšj a welkolepé. Nazýwáť se *Università del Bo* (bovis). Byli gsme w kostele swat. Antonjna, plného nádhery a bohatstwj, spatřili sme powěstný swjcen broncowý Ondřege Riccio, gediný na zemi; práce to nad wšechen pomysl krásná! — Nynj Wažnosti powedu k neyznamenitěgšj památnosti padowanské, k hrobu Antenora. Roku 1274 kopawše bljže nemocnice gakési základy, nalezli podle dwau nádob, zlatými penězi welké ceny naplněných, truhlu olowěnau, uzawřenau w druhé truhle cypřišowé. W truhle té bylo tělo, wogjna, bezpochyby že Uhra z 9tého stoletj, snad geden z oněch, genž z Panonie wtrhli do Wlach plenit rowiny padowanské. Po boku mrtwole byl meč a na něm wyrytý nápis w kuchinské latině. Tuť máme premissj až hrůza a každý abecedář snadno uzawře: Ergo to hrob Antenorůw! že ne? Pak to dali wše do mramorowé rakwe, udělali gakýsi nápis, a starobylost hotowá! *Sal della Municipalità* geť prý neywětšj sál w Europě. Wedle do ohromné sjně hned u dweřj widěli gsme dwě sochy z granitu, od powěstného cestowatele Rinalda Rinaldi z Egypta sem přinešené. Těla gsau ženská a hlawa lwj. Gedni prawj, že sochy ty představugj Isis s lwj hlawau, giný giné, gá nic. W tomže sále tažená polednice, a poprsj Livia. — Abych wšak giž déle Wažnostinu trpělivost nezneužjwal, usadjme se w kawjrně páně Pedrochi-ho — zase 1nj w Europě — až nás Omnibus odweze k železné dráze. Wečer na bjlau sobotu gsme giž opět w Benátkách, a w neděli okolo půldwanácté býwáme wždy w kostele di Maria del Giglio a slyšjme mši swatau w gazyku — — slowanském a sice dalmatském! Toho gsem se nikdy nenadál, že bych kdy w slowanské řeči mši swatau slyšeti mohl. Celý obřad ten celé ginak člowěka dogme. Staříčký tu, wěkem co srp sehnutý kněz, genž ze Zadru (Zara) s powolenjm zdegšjho patriarchy zde se usadil. Latinsky ani neumj. Naše rodina snad gediná w celém kostelјku, genž řeči, w njž se mše čte, rozumj. Wlachowé myslj, že to latinsky. Nikde mezi mládjm studugjcjm tu neznámost latinského gazyka gsem neshledal gako zde. — Wčera práwě přigela loď waleční ruská s gakýmsi princem do zdegšjho přjstawu, a gá se s ruskými wesláři we weřegných zahradách welmi přjgemně bawil. Wlachů se zde shromáždilo až hrůza, djwagecjch se nowě přišlým cizincům a poslauchagjcjch cizé zwuky řeči gegich. »*Sono bona gente!*« — »*Sono brutta gente!*« odpowěděl na to starý plawec veneziansky a šjře wykládal »*qual granda potenzan la potenza russa*« a že nyněgšj *imperatore Nicolo* ge *fratello dell' imperatore Alessandro,* kteréhož prý očitě widěl.

Časopis tento wychází we středu a w sobotu po půlarších: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácí se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půl. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 47. *14. červvna 1843.* 10. r. běh.

Z NESNÁZJ LÁSKY.

Národnj
od
Karla B. Štorcha.

Ach což ge to těžká wěc,
Wěrné milowánj!
Wšecko se mu spřičuge,
Wšecko se mu bránj.

Gednau gsem gi obhjdal,
Matinka se bála:
Kýž gsi, milá dceruško,
Kýž tam nepostála!

Nebogte se, matinko,
Hodnau dceru máte;
Ty pole gsau daleké —
A což pak mne znáte?

Tři gsem genom pošeptal
Moh' gj dobrá slowa;
Zlých sto ginj prawili,
A prawili znowa.

Newěř tomu, panenko,
Wšecko prawda nenj;
Ljc se na rub obrátj,
A gazyk se měnj. —

Zdálj gsem gi milowal,
Zbljzka giný láká;
O což se to slunéčko
Na nebi tak smráká!

Ptáčku, ptáčku, ptáčjnku!
Mysliwec tě střjlj;
Wšak ty dobře pozor dey,
Kam ta rána cjlj. —

Pryč gsau mi gi odwezli:
Buď, panenko, zdráwa!
Wždyť trawička sečená
Znowa opět wstáwá.

Wšak nenj wždy těžká wěc
Wěrné milowánj,
A co wloni bránilo,
Letos nezabránj.

Roste růže, růžička,
Rozwjgj se paupě;
A ten s nebe deštjček
Nepadá tak skaupě.

Zasmégte se, matinko,
Wždyť to gen swět saudil —
A když Pánbůh požehná,
Newezme, kdo laudil!

Muž bez spanj.

(*Pokračowánj.*)

Gsem druhorozenec wznešené wlaské rodiny. U gardského gezera, tam kde modrawé wlny geho břehy celugj, nade strží hory di Baldo strmj w blankyt nebeský skwělé cimbuřj pewného zámku Rosponského, po mnohá století magetnost předků mých, markésů Rosponských. I dostalo se mi, co se wšem pozdégi rozeným dostáwá; dostalo se mi skrowných důchodů a tjm i auplného wýhostu. Na štěstj byl wychowatel můg dokonalý muž a sjmě maudrosti geho nepadlo w zemi neúrodnau.

Staršj bratr můg uwázal se w dědictwj swé a gá putowal z domu otcowského; tauha moge wedla mě do slawného Řjma. Zamilowalť gsem maljřstwj od prwnjho rozwinutj rozumu swého. Došed Řjma oddal gsem se celau dušj tomuto uměnj; ale gen malé podobizny se mi dařily. — Dáwné děge zašlé welikosti města swatého zdály se mi gako sny drahých staršjch dob. — O, wolávval gsem, stoge na sutinách chrámů staroslawných, obraz býwalé ctnosti tlj w rumech! obraz welebně zapadlé minulosti! — Pak mě táhla tauha do skwostné Neapole. Zde zamilowal gsem dceru ctihodného muže, i požádal gsem o ni a obdržel gi za manželku. Několik roků žil gsem blaze w lásce choti swé. — Malowal gsem diwadelnj dekorace a tudjž i bljže seznámil se s čle-

ny diwadla sw. Karla; poznal gsem i mistra baletnjho, Camputia. Manželka geho, Judita, byla snad neykrásněgšj žena onjch časů. Šla-li po ulici, hnuli se i lazaronowé a obdiwowali spanilau panj. Ale žilať welmi nešťastně s manželem swým, s temným uměnjm alchymie dáwno se obragjejmj. I cjtil gsem autrpnost nejhlubšj nad zničeným mladistwým žiwotem, a denně stáwala se mi dražšj, až nás znenáhla opautala wraucj milost. Milowalať mě wšj silau bohatě nadané duše swé; Camputio to zwěděw, zahořel mstau.

Gednoho dne wešed k nj do komnaty, nalezl gsem gi, an slzela; krew se prýštěla usty a nosem; tak násilně a zuřiwě byl s nj práwě Camputio zacházel. I setřel gsem slze gegj, zastawil krew a přisahal nemilosrdnému tryzniteli záhubu a smrt. Tu mi Judita zgewila, že ge wrah giž nagatý, gjmžto gá sám zahynauti mám. On tedy nebo gá! Heslo toto wládlo nynj wšj mau silau. Judita mi sljbila, že mi geště té noci dwéře otewře, abych planaucj mstydychtiwost swau ukogiti mohl. Wšecko umluwiwše a dostatečně uwážiwše, laučili gsme se s blaženým předcitem brzkého zbawenj-se trapiče našeho.

Noc se přibljžila.—Nedaleko twrze St. Elmo stoge, zjral gsem s tagnau hrůzau na paprsky luny z moře wystupugjcj. S rostaucjm saumrakem rozložil se temněgšj záwog nad mořem; hwězdy oswěcowaly co ohniwé lesklé kaule tmawá nebesa. Náhle obgewila se gasně skwělá prauha na obzoru, wždy wjce a wjce se šjřjc a zářjc, a táhlé, řjdké, potrhané mráčky plauly po nebeské báni, gežto se mi posud černé co pohřebnj přjkrow nad hlawau wznášela. Ona prauha, co střjbrná, kwěty posetá stezka potrhanými oblaky se winaucj, zrůžowatěla, wždy wjce a wjce brunatněgjc, až konečně gediný, široký plamenný kruh moře spjnal, kterýž nad temenem Wesuwu bleděgi se rozléwage, oblohu oswěcowal a děsné podoby lehkých mráčků barwami peřestými zdobil. Mezitjm wystupowal po malých přestáwkách temný dým z otworu sopky, w kotaucjch se wina co oběť k nočnjm nebesům; gednotliwé blesky kmitaly se hustau mlhau, co bludičky, až pak strašné wybuchnutj wšemi neapolskými wěžmi, prastarými to kamennými welikány, w základech zatřáslo. Temněohniwý praud zwěstowal ulekaným obywatelům wypuknutj sopky. W oblacjch hučj, zemj rachotj, wzduchem šumj děsný hřmot, gemuž temně burácegjcj gednotliwé hlasy hromu hrozně přizwukowaly. Strašnězhaubná noc ležj po celém kragi, kterýmž na tisjce blesků proletuge; wždy ljtěgi rachotj to w hlubinách země, a oheň wyrážj půdau co prameny.

W takowéto strašné zpauře přjrody kráčela msta k swému cjli.

Giž gsem stál bljzko bytu Judity swé. I wstaupjn do předsjně; wše tu spočjwalo gako we spanj nepřirozeným. S tasenau dýkau hledá mstitel lože auhlawnjho nepřjtele swého. Záclony oken působj červený swit w komnatě; i spatřjm osobu twrdě spáti na lůžku. Waruge mě, šepce angel strážný: Gdi zpět! newraždi we spanj! — Ku předu pudil mě zhaubný osud: Zbaw se ďábla a tryznitele té bytosti, kteráž ti ge wšjm na zemi! Pomsti se nad auhlawnjm nepřjtelem swým! — a rychle wrazil gsem ocel w ňádra spjcjho.

Hluboké, bolestné sténánj zawznělo po malých přestáwkách; čin černý byl zpáchán. —

Kwapně wšak rozhrnuly se záclony u postele a šklebjcj-se hnusná twář Camputiowa zgewila se mezi nimi. Držel w ruce swětlošku, a chechtage se neygjzliwěgšjm posměchem, ukazowal na mrtwolu, wraha hroznau kletbau prokljnage: »*Spanj gsi zahubil, nespi na swětě wjce!*«

Hrůzau gatý poznal gsem drahé ostatky wřele milowané, mnau zawražděné Judity! Stalť gsem se wrahem gegjm!

Hlasitě lkage klesnul gsem podle mrtwoly a zaufale si počjnage, wolal gsem o pomoc; bylo giž pozdě! — dobřeť gsem byl mjřil!

Ležela předemnau w mladistwé kráse swé; neygasněgšjm purpurem se-lesknaucj krew linula se žiwá přes oděw nočnj; tělo pak bylo přeskwělé bělosti. Tak ležela gako něžná lilie, záhy bauřj zlomená.

»Prchni, wrahu! Ušetřjm tebe nynj, abysi tjži zlého swědomj snášel — ušetřjm tebe! budeš-li se ale někdy opowážliwě ke mně třjti, wydám tě hrdelnjmu práwu a pak umřeš katem na popravišti! Prchni! prchni!« — Tato slowa zawzněla mi w ušjch a gá pádil wen, w rozwzteklenau přjrodu. Diwá bauře byla se zatjm utišila, práwě gakoby se byly temné moci krwawau obětj ukogily a nynj poklidně rozegjti se snažily. Přišel gsem do toledské ulice. — Wše bylo tak pokogno! ani památky po onom hluku. — Zwuky sladce zněgjcjch kytar plynuly prosebně k milenkám w zářj měsjčné. Zde onde otewřelo se mřjžowané okénko, a skwělé, bjlé ruce kynuly pozdrawenj a dobrau noc milenci. Když gsem došel přjbytku swého, nalezl gsem manželku, an umjrala po těžkém porodu děwčete. Celá bytost moge otřásla se w kořenech. Gako Kain prchnul

gsem do hor sestupowagjm wždy, chtěge sám před sebau se ukrýti. Pozděgi pak zasmušeně a bázliwě domů se nawrátiw, nalezl gsem list Campuciůw tohoto obsahu: Zlořečjm tobě! Spanj gsi zawraždil, nespi tedy giž také na swětě. Djtě twé, Jacinta, stalo se nynj djtětem mým; kdybysi chtěl kdy práwa otcowského k nj pohledáwati, odewzdám tě hrdelnjmu saudu. Nikdy se k nj nehlas gakož otec! buďiž mrtew pro nj gakož pro ostatnj celý swět. S tauto wýminkau darugi ti žiwot, kterýž ge ti bezdoho wjce břemenem nežli rozkošj. Tak se mstj Camputio na těch, kdož geg zklamali! Ona musela zradu swau smrtj zaprawiti, a swůdce gegjho zwolil gsem za konatele swého předsewzetj. Wypatraw aumysl wáš, přenesl gsem twrdým spánjm opogenau na lože mé, kdežto gsi gi pak we snách usmrtil. —

A to ge ta kletba, kteráž mě od té chwjle žiwotem bičuge! — Brzce na to musel Camputio Neapoli opustit, gsa podezřelý prowozowánjm černokněžnictwj. Gá stjhal bez ustánj stopy swého djtěte w mnohých kraginách a často gsem ge nalezl; ale náramnau bázeň před smrtj rukau katowau nemohl gsem nikdy překonatj — i mlčel gsem. — Ale ach, co gsem od těch časů utrpěl! S pekelným čerwem w prsau neměl gsem pokoge. W prawdě wyplnila se na mně ona kletba; gá nemohl wjce spáti! Ona hrozná doba stawěla se wždy před zbauřenau duši; na mjstě spanj cjtil gsem muky zatracenců — a ducha mého rozrýwal bol neykrutěgšj. — Nynj gest djtě mé z rukau geho oswobozeno; on ge wšak požaduge odemne, a po mně gest weta, gestli mě wyslýdj!« —

* * *

Giž dáwno byla se noc po zemi rozložila, an se markés na lože uchýlil. Těžká wzdychánj dmula ňádra děsného spáče; chwěla se každá čjwa, každá částka těla geho; krůpěge studeného potu stály mu na čele. Kdokoliw by byl mučedlnjka w tomto stawu spatřil, byl by geg musel politowati a byťby i kamenné srdce měl.

Mdle a temně hořela swětloška giž na zhasnutj. Slyš! — tu se dal přede dweřmi lehký šramot slyšeti, gakoby wichr suchým listjm šuměl, a obludný Camputio wklauznul do lehárny; široká dýka leskla se w kostnaté ruce geho.

»Dobrau noc, pane, — sladkau noc!« zasičela usta geho, a smrtjcj ocel wgel nešťastnému markésu w odhalená prsa.

Lehké wzdechnutj, spogené s wyřknutjm gména Juditina, wywinulo se z nitra geho, a pokIidu nabyla duše bezklidná; odpočinutj a twrdeho spanj došel ubohý w chladné hrobce.

Wztekem zmatený točil se krwolačný wrah po komnatě. — »Jacinto, má sladká holubice! spanilá newěsto! — hei! bude to sňatek krwawý, — ženicha twého celuge newěsta studená!« — a přitom skákal wždy diwěgi. Tu wstaupil do komnaty hrabě powykem přiwáben, a hrůza pronikla audy geho, an tu baletnjho mistra a na loži zabitého markésa nalezl.

Camputio spatřiw hraběto, počal se strašně smáti a gako šjlený gektal hlasem bezzwučným: »Pogď! geště gednau tě zabigi — pak opět — a geště gednau! Tys unesl Jacintu!« — A opět řjtil se k posteli, chtěge dýku z nader mrtwoly wytrhnauti. Tu ale poznal zawražděného, i upřel naň zraky a nemohl ge odwrátit; pak začal křičeti, bil se oběma rukama w prsa, wolage pěnjcjma se rtoma: »Zklamán — zklamán! — Ten měl žjti — tento zahynauti! — o prokletě!« Přitom se rozehnal na hraběte a napnul ruku, gako by ho proknauti chtěl. — »Ty — ty — ty musjš umřjti!« sičel přitom, a sklesnul na zemi bez sebe, uměle wsazenými zuby bez ustánj klepage. — Rychle se zmocnil wzteklého wraha swolaný domácj lid a odewzdal geg stráži.

Černokněžnické uměnj přineslo wášniwému Wlachu zkázu. Wypočjtalť on a došel gistoty, že hrabě Jacintu unesl; a dle toho zosnowal rychle krwawý záměr swůg; zdařilo se mu, wetřjti se do hraběcj lehárny, kdež pak mjra geho se dowršila. U wězenj žil hnusný padauch geště několik týchdnů, až pak smrt rukau Wogtěchowau nešlechetný žiwot geho ukončila.

O saudruzjch geho, o chromém rabjnu a podiwném Arménowi nebylo ani slechu. —

Krátký čas na to hemžilo se pestré množstwj w kostele u sw. Jakuba; lidé wyšňořeni přicházeli a odcházeli. U templářského dwora stála stará Madlena s mladau djwkau.

»Teď zpjwagj rekwie za hezkau sládkowic dceru, modrookau panenku!« wypráwěla pokašláwagjc wráskowitá baba; — »gak gsem gj to o štědrém wečeru dle slitiny wyložila, tak se také wšecko wyplnilo. — Po rekwijch bude ale swatba! Podjwey se Běto! wzácný průwod giž gde — bude to něco welkého! — A to si myslјm! Wždyť ge to panáček z hraběcj krwe, co si bere děwče po tom zpropadeném keykljři. No, Bůh gi posilň — ona ge tušjm hodněgšj, nežli byl gegj roztomilý pěstaun.«

Přel. K. N.

České diwadlo w Praze.

W auterý dne 6. čerwna slyšeli gsme zase gednau weterány zpěwohry našj, oblјbenau panj Podhorskau a milého nám p. Strakatého. Prowozowala se *Rodina Šweicarská*. Potřebj gen gméno libozwuké zpěwohry této z úst wypustit, a přátelé diwadla našeho giž wědj, gaké zpráwy gim o těchto dwau zpěwcjch podati máme. Kolikráte slyšeli gsme giž tuto Emeljnu od r. 1823, kdežto se na staw. diwadle gako taužebně čekaná dennice krásněgšjho dne wyskytla? — a wždycky okřálo srdce těmito zwuky! — Dnes obzláště byla p. Podhorská při dobrém hlase. — Starý Boll patřj k neylepšjm útworům p. Strakatého. Pan Mayr zpjwal mladého Šweicera s prawým citem. Proti zpěwu p. Štěpana (hrabě) nemůžeme arci nic namjtati: ale na hru, na swé twářenj — na celé swé pohybowánj měl by mladý tento zpěwec přepilný zřetel dáwati. P. Brava co zpráwce byl dobrý — pana Hametnera gsme litowali. — Ostatně byli gsme ředitelstwu welmi powděčni, že nám zase gednau hlawnj a powěstné slaupy zpěwohry české před oči uwedlo, i mysljme, že se to gen s geho prospěchem shodowati bude, pakli se českému obecenstwu častěgi podobná pochautka připrawj.

Dne 8. čerwna měli gsme poslednj představenj w prwnjm předplacenj. Ředitelstwo myslilo bezpochyby předplatcům něco dobrého učiniti, a dalo ten den welikau nowau pantomimu prowozowati; ale my bychom byli radšj dobrau činohrau za wděk přigali. Byloť arci na celém tom *»ztečenj města nepřátelského«* widěti, že se k zdařilému prowedenj geho wšechny sjly balletu našeho napnuly, ale sjly tyto zůstanau i při wšem nápnutj slabými a k wywedenj wážné mimické úlohy nepostačj. Byltě to bezpochyby gen pokus, gjmžto by se okázalo, že nowě přigatý tanečnjk Caldi i podobné wěci spořádati umj — nynj ale snad gen při tomto pokusu zůstane. — Před balletem prowozowala se poneyprw z České Thalie známá weselohra: *Ženských se štjtj* — a sice w celku zdařile. Pěknau úlohu swau prowedl p. Kolár welmi pilně i se šťastným wýsledkem, trefnými barwami naljčiw nesnáze, hněw i obrácenj se na swětskau cestu mladého pedanta. P. Manetinská po delšj churawosti zase poneyprw wystupugjc, hrála čtweráčiwau Karolinku s pěkným rozmarem. P. Forchheimowá byla co Serafinka na swém mjstě; ale z role nedalo se nic zlwáštnjho utwořit. Takž se i p. Kaška nemohl tenkráte úlohy swé docela zmocniti, aby byl směšný obraz pod ženskau wládau stogjcjho a potom na domácjho pána si hragjcjho manžele utwořil. Geště gedna zkauška byla by nesrownalosti w geho i we hře p. Skalné wyrownala.

SWĚTOZOR.

Iizraël Könyörgei gmenuge se modljcj kniha, kterauž Kohn pro židy w Uhrách wydal a nynj Rosenthal přeložil. Ani gedno, ani druhé nebylo by nic tuze diwného — ale že německý posuzowatel we wydánj maďarského spisu tohoto gakýsi pokrok k *sgednocenj gazyku* naležá — tomu ge se co diwiti. Kdyby se dali gazykowé sepsánjm gedné nebo druhé knjžky pod tentýž klobauk wtěsnati — toť by bylo arci brzo wybráno!

Za přestawowánj swrchnjho djlu swatoštěpánské wěže we Wjdni, w němžto se od r. 1838 až posud pokračowalo, wydalo se w celku 130000 zl.; pauhé dřewěné lešenj stálo 15500 zl. stř. — Celá wěž gest nynj o 3′ 4″ wyššj, než byla před oprawau a počjtá wesměs 72°, 3′ a 6¼″ wýšky. Přestawowánj řjdil nyněgšj dwornj stawitelský rada Sprenger, gehož důmyslné umělosti Wjdeň giž mnohau znamenitau okrasu co děkowati má.

Geden z neyznamenitěgšjch maljřů nyněgšjho wěku a neynárodněgšj francauzský ge *Horace Vernet*. A gaké množstwj děl giž wywedl! Gednau wyšla geho podobizna, sedjcj na koni, an se štětcem w ruce auprkem okolo náramného kusu plátna gede, a při této gjzdě obraz od početj až do poslednjho tahu hotowj. Vernet wymalowal giž wjce wogáků, nežli gich mnohý knjže w celé swé armadě má.

W Londýně zemřel p. Arkwright, kterýž 5 synů zůstawil a každému 1,500000 liber sterl. odkázal; neystaršj dostal k tomu geště panstwj, které mu ročně 4000 lib. str. (40000 zlatých stř.) wynášegj. Wnuků a prawnuků zůstalo po něm 51, z nichž každému 14000 l. st. poručil.— Gak asi odešel tento nesmjrný boháč od swých pokladů? — a zda-li mu kdo chudý na hrobě zapláče?

Břichomluwec Schreiber, rozený Wjdenčan, kterýž se giž také několikráte w Praze slyšeti dal, wywedl w malém bawořském městečku weselý kausek. Dowěděl se totiž, že hospodský, w gehožto zahradě swau produkci držel, welmi pověrečný gest, a že měl bratra, kterýž w poslednjch wognách zahynul a gemu 600 tolarů zanechal, s kterýmiž on pak lichwařiti počal. — U prostřed představenj ozwal se náhle temný hlas, wycházegjcj gako ze sklepa. Náhodau wyšel z chljwu osel hospodského, a začal powjdati, že w něm duše nebožtjka bratra wězj, že nemá pokoge, a že geg hospodský trýznj, ačkoli mu byl dědictwj zanechal. Hospodský byl celý bez sebe — a diwáci měli roztomilé wyraženj. Ale kdož popjše podiwenj břichomluwce samého, když druhého dne s městským představeným k hospodskému do swětnice wstaupil, geg skoro rukama lomjcjho, na stole pečeni a piwo, u stolu pak — osla nalezli. — Ach pánowé! pogdte, pomozte mi bratra prosit, aby se nehněwal. Tu mu dáwám wšeho w hognosti — ale on se gaksi zatwrdil. — Takto pjšj nowiny; co ale hospodský asi řjkal, uslyšew pozděgi a porozuměw, že to gen čtweráchý kausek byl — to neoznámily.

Náwěštj.

Na wědomj se dáwá oněm pp. zakladatelům Matice české, kterým Časopisu musegnjho ročn. 1842 sw. 1 a 2 se nedostalo, že dotčenj dwa swazkowé bywše podruhé wytištěni, w knihkupectwj Kronbergera a Řiwnáče odbjrati se mohau. Nadbytek skrowný těchto swazků též tam se prodáwá.

Časopis tento wychází we středu a w sobotu po půlarších: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 48. *17. čerwna 1843.* **10. r. běh.**

Dosaženj cjle.

Z maďarského
od
Ondřege Kalnického.

1.

Dokončil gsem školy i práwnická uměnj, drahý Auguste! Překročil gsem zlatý wěk, w němž obrazotwornost mladých lidj a zláté sny na plápolagjcých perutjch wzhůru až k oblakům se wznášegj, kdež twořjcj mysl mladjka i krále do předu klade; kdež u prostřed wraucně milowaných a do gednoho wěrných saudruhů tak welice bohatým a blaženým se cjtj, a na přicházegjcj manžena w powětřj zámky stawj. O gak blaze i gest člowěku w ohni mladosti, milý Auguste! Celý swět leskne se mu w růžowé barwě, a mladistwá mysl geho obláčj mu w lesk zornj záře přjtomnost i budaucnost. Nelze mi wypsati onen cit, genž mě při wykročenj z tohoto stawu byl opanowal; smjchané to bylo sladké s trpkým, radostj i žalostj. S newysłownýn bolem zjral gsem zpět na skončený krásný běh žiwota; ale při tom i cit a zápal mužnosti, zápal k wywedenj welkých činů, we mně se rozniti. Mladjkowé mjwagj weliké, ba newyměřitelné wýhledy w budaucnost, to gest, mladj lidé přemnoho sobě slibugj: ohniwý kadet widj se w předu pluku, mladý lékař myslj na protomedicus-stwj, theolog byť i ne na stolici Petra, myslj aspoň na Batthyánowě aneb na Pázmanowě *) seděti; mladému práwnjku, gestli ne dále, aspoň o septemvirátě se snjwá. To gest mladých lidj přjrozenost. — Tak mezi budaucnosti sladkými sny, a mezi památkau minulých růžowých wěků duch můg sem i tam se zmjtagjcj newěděl, radugeli se čili rmautj. To ale předc silně gsem cjtil, že ten sladký klam mladosti, a tu mezeru, ani celý daw saudruhů a weselých wyrážek, ani žádné uměnj, žádné zaměstnánj aneb usilownost do stawu se beraucjho mladjka nemůže zcela wyplniti, gestli to — hezké a angelské děwče newyplnj. W každém wěku, w každém žiwota položenj negaká trpká okolnost člowěka zagjmá i opanuge, kteráž i na twrdé srdce začasté citelně aučinkuge, gestli lásky hodná choť onu trpkost z mysli newyrážj, w gegjžto lásce minulost, přjtomnost i budaucnost, každá radost, každé pohodlj i každý cit blahodějný se spolčuge.

2.

W Pešti dljm, milý Auguste! a kdež ginde, nežli w Pešti? Gen zde čilý žiwot a duch maďarský opráwdiwý panuge, gen zde gest diwadlo neywznešeněgšjch wýgewů a proměn, gen zde sjdlo wzdělawagicnosti; gen zde gest newywažitelný poklad obchodnictwa a řemesel, zwláště ale práwnjkům průchod gegich během a cjle gest tu otewřený, po němžto gim, pokud sjly dosahowati budau, kráčeti možno. Zde čekám a daufám i gá, milý Auguste, wše to, co se potud stalo neb nestalo: pěkných známostj sobě dobyti, w přjzeň sebe uwésti, a to, co gest cjl žiwota, dosáhnauti — to gest: k určitému a gistému chlebu se přiženiti. Zde se mi předce neyspjš takowáto přjležitost naskytne. Zůstaň zdráw!

Nenj trpčegšjho a ošklíwěgšjho stawu, gako bez gistého wyměřeného powolánj sem i tam se potulowati; otewřen gest mi wšecken způsob prácj, možnosti a usilownosti; ale práwě z té přjčiny, že ge to wěc přetěžká staw sobě wywoliti, trawjm čas w mrzké zahálce, tak gako djtě mezi rozličné krásné kwjtj uwedené, běhagjc a ljtagjc od gednoho kwjtka k druhému, newj, které si co neykrásněgšj wywoliti, a posledně bez kytky zahradu opaustj. Mnozj lidé bez uzdy, gako Lord Byron, žádnému nepoddanj zákonu, žádným prá-

*) Byli dwa slawnj arcibiskupowé uherštj.

wem neobmezenj, gako bludné komety, milugj žiwot přetráwiti; gá ne! nelze mi wyslowit, gak taužebně gsem dychtil po něgakem stawě.

Ale tauha ducha mého nezůstala newyplněna. W minulých dnech wygel gsem si pro wyraženj po hlučných a hmotných ulicech peštanských. Kde tolik lidských twářnostj, tolik známostj a tolikerého uměnj nikdy neodkwětlé pole před zrakem zwědawých se mjhá; chudý sedlák wlekl se předemnau, a tak upřel zraky swé na bohaté a skwěle ozdobené krámy i giné krásné wěci a na nádherná stawenj, kterýmiž mladičkau Pešť neybližšj desetletj tak krásně ozdobilo, že nezpozorowal křjž, pro wýstrahu okologdaucjm že stawenj wisjcj. Těžká cihla padla mu na hlawu, a tak geg do temene udeřila, že bez sebe klesnul na zem. Saucit nad nešťastným welel mi k pomoci mu přispěti, i snažil gsem se tedy omdlelého wzkřjsiti. Powinnau prácj tuto konati pomáhal mně i mladý hrabě V... zbožnělé památky někdy sedmipána V... syn, s njmžto zde při konánj lidské powinnosti dokonale gsem se seznámil a spřátelil. Chudého sedláka kázal do domu swého přenésti, kterýž nedlauze při dobrém pěstowánj našem z mdloby se probral. Srdce pronikagjcj, ale spolu i obweselugjcj byl to wýgew pro nás. Gak se diwil ubohý stařeček, když z omdlenj procitnuw, w krásném paláci u prostřed skwostně oděných a předce péči o něho wedaucjch pánů se spatřil! Nebyl w stawu, dle swého sprostého obyčege se poděkowati; posilněn a obdarowán gsa odešel. A mně samému nebylo wjce potřebj do přjzně panj septemvirky se poraučeti a o dowolenj náwštěwy prositi; sotwa minul týden, giž gsem se stal celé rodiny gegj prawnjkem. Hle! tak ustláwá přjhoda pro swé miláčky lůžko měkaučké, kdež potom klidně sen žiwota tohoto předřjmagj.

Dowol mi, ať na krátce popjši požehnanau tuto rodinu, w gegjmž lůně teď žiwot můg tiše běžj, gako potůček mezi břehami kwětnými. — K rodině této náležj Poldy, slečna giž obstárlá, přjbuzná septemvirky a pak mladý hrabě V... syn gegj; krom těch množstwj mopsljků, ptáčat a Poldynčiných kocaurů. Každý z nich má něco přirozeného a neobyčegného, ale wšeobecný znak wšech gest: dobré srdce a wljdnost, w tomto gsau si wšichni rowni. — Srdce mladého hraběte dosti wyznačuge onen skutek, že on, gda dle nowé módy neyskwostněgi přistrogen náwštěwu dát milému předmětu swému, a na půl cestě wida raněného sedláka, se zastawil, w zapomenutj pustil milý cjl swůg, a wraucj láska k lidstwu a citelnost přemohla křehkost wěku geho. Kolikerý by to učinil z našich mladých pánů? — ba ani mnozj z našich nižšjho stawu mladjků! — pro ně by se mohlo celé lidské pokolenj w krwi plawiti, oni by předce ani gednu nechtěli swých rukawiček stáhnauti; ale swau osobu giným na odiw postawugjce, w tu stranu by se okazowali, kde z okna něgaké znamjnko krásné pleti se wyskytá. Swými bělaučkými a autlými ručinkami sedláka se týkati? ach! tjmto pomyšlenjm upadli by do mdloby. — Mladý hrabě ge wždy weselé mysli, bystrý a čilý, za každau pannau běžj, do každé gest zamilowán; w gednom okamženj oblibuge si hraběnku, a služebnici štjpá do ljcj; — ale to gen činj potud, pokud rozum a srdce geho newinněgšj zaměstnánj a zábawy nenalezne. Růžowé ljce geho a giskřjcj-se oči gsau swědkowé, že nenj syn hřjchů. Při wšem geho šibalstwj gest mladjk srdcem i duchem bohatě nadaný, kterýž mi zástupcem i přjtelem býti se zawázal. —

Matka geho septemvirka gest welice wážná panj, se synem wždy wesele a wljdně zacházj, swět s krásněgšj strany pozoruge, zármutku žádnému nepodléhá, a každé wěci gen weselau stránku widj; přitom na žádné dobré wěci chyby a hany nehledá. Neobyčegného to se při nj nacházj, že si přjhody nadobyčegné a nepřirozené welice libuge. Báсniwé a diwné přjpadnosti, směšná dobrodružstwj gsau gegj neyoblјbeněgšj zábawy. Pamina w lůně gegjm a káwowé nářadj gsau gegj nerozlučitelné společnice. Snad bysi posud se domnjwal, že ge wšedennj dáma, gakowau w každém uhle města nalezнauti lze; ale kdybys gi byl spatřil, když k nj člowěka zraněného přiwedli! s gakowau autrpnostj a gak pohnutá spěchala od swé káwy k pomoci ubohému, na to zhola nic nedbagjc, že Pamina, kteréž při náhlém skoku na nohu šlápla, citelně křičela. — Poldy, slečna gemněgšjho srdce než těla, gest towaryška septemvirčina; gegj ruce gsau plny práce, rtowé plni řečj a howoru; ona umj řeči z nepatrného slowa tak šjřiti, gako mistr kotlářský z malého kausku mědi mnoho sáhů dlauhý drát wytáhnauti. Newyważitelná látka mluwy gegj gest: »hospodářstwj« w kterémž i giných wyučowati miluge, a hlawnj kniha gegj »Ozdobné kuchařské uměnj«. Nicméně srdce gegj gest dobré, welmi dobré, neméně gjdla gegj chutná. — U prostřed takowé rodiny, milý Auguste, ge žiwot gen radostj — ne-li pak? i což mám sobě wjc žádati?

(Pokračowánj.)

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 11. čerwna opakowal se *Krakonoš a Wawřinec* — a sice we prospěch p. Rubera. Potlesk, genžto byl prwnj prowozenj prowázel, bezpochyby geg k tomu zawedl, že si giž wjdaný kus k swé benefici zwolil — gen že se pohřichu we swých počtech zmeylil. Diwadlo nebylo tuze naplněno. Hra wypadla ostatně dobře, geště uhlazeněgi nežli poneyprw. M.

Magjce podati zpráwu o prwnj hře w druhém předplacenj, dowolůgme si geště na krátce zřetel swůg na minulé *prwnj* obrátiti. — I při hogném a dokonalém stawu herectwa a při úplném rozkwětu dramatické literatury může neypilněgšj a neyzkušeněgšj ředitel w nesnáze stran wolenj kusů přigjti, a musj často dobře promyšlený a rozwržený repertoir zrušiti. Gakéhož tedy diwu, že u nás, kdežto posud wšecko w počátcjch ležj, wolenj kusů ředitelstwu nemalých starostj přinášj? — a to tjm wjce, an skoro napořád nowé a nowé hry na scénu hromadiť se magj, an obecenstwo geště tak nezrostlo, aby při opakowaných hrách diwadlo stjdawě nawštěwowalo! Ginak bude to arci, až negen počtem sesjlj, ale i chuti swé takowý směr dá, že diwadlo wjce k wůli uměleckému prowedenj dramatických děl, a ne k wůli zábawě při pauhých nowinkách nawštěwowati bude. Do těch časů musj arci také diwadlo samo na wyššjm stupni státi — a potom i kritika, i obecenstwo ginau řeč powede.

Ginde gsau diwadelnj ředitelowé dramatickými plody tak zasypáni, že by se wěku Methusalemowa dočkati museli, kdyby ge wšechny — půwodnj a překlady — na prkna uwesti měli. U nás ge to wšecko ginák. Co posud w literatuře dramatické stáwá, něco málo wygmauce, giž téměř wšecko se prowozowalo — při wšem tom tedy neyhlawněgšj wada u našeho obecenstwa odpadne; — ostatně gest ale posud tak málo půwodnjch pracownjků w tomto oboru našj literatury — ano i tak málo zdařilých překladatelů, že by neškodilo, aby sám ředitel několikeré ruce měl, a dle swé potřeby a swého prospěchu diwadelnj kusy hotowil. Chudoba literatury našj musj nám tedy wedle mnohé posawadnj nepostačitelnosti herců našich předewšjm na mysli tkwjti, když se w posuzowánj prowozowaných her paušťjme — o giných, wěřegně neznámých, nemalé powstalých překážkách ani nemluwjme; obecenstwu do nich arci nic nenj, ale ředitelstwo ge nemůže proto předce odstraniti.

Pohledneme-li z tohoto stanowiska na řadu w prwnjm předplacenj prowozowaných her, máme wšelikau přjčinu nad snaženjm ředitelstwa radost progewiti. Wyswjtáť patrně, že o to pracuge, aby se negen co možná nowé, ale i dobré, uznané staršj kusy obecenstwu podáwaly — a sice tak aby negen kritičněgšjmu požadowánj wzdělaněgšj třjdy, ale i po zábawě dychtjcjmu bezprostřednjmu podlu wyhowělo. W celém předplacenj neopakowal se ani gediný kus; plody přeložené střjdaly se s půwodnjmi, a z následného přehledu wyswitne poměr, w gakém se rozličné druhy prowozowaných her nacházely. Dáwalyť se 4 zpěwohry (Popelka, Němá z Portici, Faust, Rodina šwejcarská), 2 truchlohry (Zrínský a Soběslaw — tento poslednj w auterý po prwnjm představenj a sice welmi zdařile), 3 činohry (Matka a dcera, Karbanjk, Hluchoněmý) a 6 weseloher (Opička, Ženich w ohni, Ženichowé, Wšickni se hašteřj, Přjbuzenstwo, Ženských se štjtj), 1 fraška (Žižkůw meč) a weliká pantomima (Zečenj města nepřátelského). Mezi těmi hraly se 3 poneyprw a některé z nich nebyly před tjm giž několik let prowozowány, mohly tedy za nowinku platiti. Tři kusy byly půwodnj — a wjce gich ani požadowati nemůžeme; ze skrowného počtu, co gich snad geště k prowozenj zbýwá, museloť se také něco na přjštj časy nechati. Půwodnjch kusů nemůže si direkce gako na zakázku objednati. — Gsme ale žádostiwi, gak tomuto nedůstatku naši básnjci budau hleděti pomoci — a mnoho-li zápasnjků o pěkné, ředitelstwem wypsané ceny se pokusj!

Z tohoto wšeho gakož i z té radostné okolnosti, že samé prowozowánj her napořád wětšj saumětnosti a okrauhlosti nabýwá, bige do očj, že ředitelstwo wšecko wynakládá, aby sprawedliwým žádostem wšech přátel diwadla našeho wyhowělo — i nebudeť se mu tedy za neslušné pokládati, když ono při swém podnikánj také zas *laskawé*, *hogné* a *stálé podpory* očekáwá.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Zdegšj, swau umělostj u pěkné powěsti stogjcj maljř, p. J. *Meyer*, wydáwá swau pracj a swým nákladem podobizny členůw zdegšjho staw. diwadla. Při důležitém stawu, gakowýž diwadlo w celém společenském žiwotě zaugjmá — při žiwých ságemech, gež uměnj herecké w zábawy besednj přinášj, gest toto podnikánj wčasné, i gest se co nadjti, že welkého aučastenstwj nalezne — a to tjm wjce, gelikož se od p. Meyera něco dokonalého očekáwati může. Až posud wyšly podobizny *Polawského* a *Feistmantla* — djla welmi zdařilá. Kreslenj ge prawidelné, wywedenj pilné, tisk pěkný a černý — podoba básnicky prawdiwá. — Při té přjležitosti dowolugeme si otázku: Gak pak to wypadá s *našimi* podobiznami — gichžto řada wlohi Čelakowským se začala? — Tak spanilé naděge — a zase nadarmo? Nenašlo se odbjratelů? To bychme wěru ku swé hanbě ani pomysliti si netraufali! Či ge to nechuť se strany podnikatele? — Ge to w skutku smutná wěc, že se tak mnoho začjná, a že to zhusta gen na počátcjch zůstane. — Tělocwičný ústaw p. Rudolfa Stephanyho (w palácu hraběte Ledebaura na Malé straně) den po dni zrůstá. Prospěchy geho, ačkoli teprwa od nedáwného času w ži-

wot weśel, sażjnagj se giž nynj na oči stawěti. Komu na tom záležj, aby se ohrozil, na těle stjžil, a obratných, přitom i zdrawých swobowitých audů nabyl, nech se dá mezi žáky tohoto ústawu připsati. *—*

Na zdegšjm staw. diwadle podáwá nynj host hostu řjkage ruku; Rott, Tučkowa, Stöckel-Heinefettowa táhli gako hwězdy prwnj welikosti po diwadelnj obloze — s wětšjm menšjm prospěchem ředitelstwa; na to panna Schwellowa, powěstný Brüning z Hamburku, a w zápětj za njm čeká se choť známého berljnského humoristy Glasbrennera — spanilý úkaz. Awšak i na našem diwadle wystaupil tento týden milý host, dcera našeho weterana Štěpánka, a sice we zpěwohře Nápoy lásky. Těšili gsme se na hru gegj, negen že ge dcera wlasti našj, ale že gsme i něco pěkného gakož od wycwičené zpěwačky očekáwali, a žebychme gj přáli, aby mezi kragany pewného stanowiska nalezla. Prwnj wystaupenj gegj bylo také od obecenstwa takowau přjzni a pochwalau prowázeno, že by ona sama zagisté ráda na wždy mezi njm pobyla. ***

Gde-li teď člowěk, zlášť času nedělnjho, okolo nárožnjho domu, newj wěru, kam dřjwe podiwenjm neho zwědawostj oči obrátit. To ge náwěštj! To ge zwanj a wychwalowánj! Tam se otewřel nowý hostinec s hudebnjm sauzwukem, tam se prodáwagj nesmrtelné řemeny k obtahowánj břitew, zde ge tanečnj hudba »mit glänzender Beleuchtung« pro mužskau osobu za desjtnjk, »mitführende Damen« gj užigj zadarmo; rukawičky, přjležitostné werše, krasopsanj, bawórské piwo, ztracený pudljk — wšecko na weyběr. Přegme gim toho! — Zwláštněgšjho pozoru hodno uznali gsme náwěštj o »malebných cestowánjch«, k nimžto p. Rösek w Paříži na lewné straně wyměžel a k njmžto diwadelnj maljř p. Deny, pak akademický uměleo p. Božetěch Klemens, Slowák, obrazy podali. P. Klemens ge mezi zdegšjmi wlastenci chwalně znám giž mnohau ginau pracj, a zlášť rozličnými pěknými portréty. S.

Prof. Klicpera dohotowil a podal zdegšjmu diwadelnjmu ředitelstwu k prowozenj nowé dramatické djlo. Gest to: Popelka Waršawská, weselohra we 3 gednánjch. Pokud wjme, koná se celý děg w domě židowském, a bude giž tjm půwabný, že w něm ani gedna duše křesťanská nehrage. Bohdá, že gi brzo na prknách spatřjme.

Z Holomaucě. Proti posawadnjmu obyčegi zůstala zde letos zimnj herecká společnost až přes mág, a oswědčila dalšj přjtomnost swau i prowedenjm diwadelnj drobnůstky české. Do německého quodlibetu daného 18. kwětna dostal se totiž také prožluklý Kaczfřek Ferina (dle Německého »Tausendsassa«), kterýžto w osobě obratného p. Limbeka obecenstwu mnoho smjchu způsobil. Skončen pak quodlibet welkým skupenjm historickým, představugjcjm uzawřenj mjru mezi králem Gjřjm a Matiášem r. 1469. Náhodau stogj diwadlo wedle onoho památného domu, w němžto se dle powěsti oba králowé tehdá sešli a na němž se k upamatowánj na tu událost podnes znakowé: český, morawský a uherský ač w obnowené podobě spatřugj. — Swazek pjsnj rytjře z Dietrichů pro kytaru a fortepiano giž w mági gest wydán a docházj po Morawě patrné obliby. Čilný p. skladatel dohotowil práwě nowau wýtečnau skladbu: Náwrat posla z Kostnice (do Prahy), která bywši w saukromné společnosti přednášena, žiwým hrůzy a žele wyobrazenjm hluboko mysl posluchačů dogala. Giný účinný Morawan, p. Winkler w Náwsj, spisuge základy hudby. — Od p. Dan. Slobody, genž to se giž mnohá léta pilně bylinářstwjm zanášj, máme k očekáwánj prostonárodnj botaniku. — Stawenj státnj železnice trwá posud gestě w okrsku až ku České Třebowé, kde klenutj prokopaného giž průchodu podzemnjho mnoho času i nákladu potřebuge; za to wšak gde z druhé strany hlas, že se dalšjm stawenjm sewernj železnice od Lipnjka až k pruským hranicjm (Mor. Ostrawě) co nejdřjwe započne, čjmž by se ku spogenj železnice morawské s horoslezkau, od Wratislawi skoro giž až do Opolj dostawenau, patrný zagisté pokrok učinil. A. W.

Z Nedwědic na Morawě. Mage za to, že Wám nemilé nebude o pokrocjch diwadla zdegšjho dalšjch zpráw nabyti, sdělugi Wám tuto, co o swatodušj prowozowáno bylo, a to tjm ochotněgi, poněwadž ani pan †, ani p. F. D., obyčegnj dopisowatelowé Waši, zde přjtomni nebywše Wám sotwy psáti budau. W pondělj dáwal se Tylůw Nalezenec, a w auterý na to Klicperůw Diwotworný klobauk. — Známost Wám, kterak klobauk při prwnjm prowozowánj o welkonoci wypadl a se ljbil. Ti samí ochotnjci, kteřj tenkráte k zdařilému celku přispjwali, byli i tentokráte zaměstnáni, až na Strnada, kterého wýborně p. J. Wlk, Křepelku a Pohořalského, které ppJ A. Macalýk a A. Ptáčnjk k spokogenosti představowali, ačkoliw poslедněgšj, co hosté sem přišlj, teprw pozdě úlohy swé přewzali. Co se prowozenj Nalezence týká, wěru překwapeni gsme byli tak zdárným prowedenjm. Neywětšj pochwaly owšem p. Wlk si zjskal w osobě Nalezence; ale nemenšj chwály hodny gsau panny: A. Bachorowa (Karolinka), Žiwotska (Záleská), Pekařowa (hokyně) a Opršalowa (šwadlena), které hrály nad wšecko naše očekáwánj. P. Fr. Hanáček byl wýborný Pekárek, a p. A. Macaljk, kterýž tomuto kusu k wůli cestu z Brna sem konati si neobtěžowal, giž proto samé k djkům nás zawázal, ač i ginak starého Řiminiho značně a trefně nám zobrazil. — Po prwnjm gednánj deklamowal p. M. Rubešowo: Ženit nebo neženit?, kterážto deklamowánka tak se ljbila, že deklamator negenom wywolán byl, ale i na druhý den, když se z Koliáše wyzul, opakowati gi musil, gistým wysoce důstogným pánem, který prowozenj prwnjho dne přjtomen nebyl, o to zwlášť požádán byw. Po prwnjm i po druhém předstawenj sešli se w hostinci u pana Rossyho gak hosté z Brna sem došlj, tak i ginšj přespolnj i domácj, a tu zpjwaly se pjsně wlastenské, tu se deklamowalo a howořilo až pozdě do wečera. —č.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarchu; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 49. *21. června 1843.* **10. r. běh.**

Rytjř Jan de Carro.

(Psáno ke dni 24. června 1843, gakož k 50tileté památce geho powýšenj za doktora w lékařstwj.)

Dobře-li se pamatugi, odewzdal mi portýr arcibiskupský gednau w únoru 1829 nawštiwenku doktora w lékařstwj, rytjře *Jana de Carro.* Netušenau přjčinu té mi obmýšlené náwštěwy wyswětlil mi geště téhož dne odpoledne saused a od zářj 1825 až do března 1833 téměř každodennj saudruh můg, p. bibliotekář českého Museum, *Hanka,* gehožto společnosti mnoho poučenliwých a utěšených dob děkugi. Z ust geho gsem se pak dowěděl, že mne gmenowaný p. doktor požádati chtěl, abych mu latinskau ódu *Bohuslawa z Lobkowic* na Wary Karlowy zčeštil; nenašed mne ale doma, wznesl naň progewenj žádosti swé. Na slowo ctěného přjtele přeložil gsem tedy dotčenau ódu a druhý den odewzdal gsem dohotowený překlad rytjři de Carro. Osobnj seznámenj se s tjmto slowutným a klassicky wzdělaným mužem podalo mi prwotnj podnět ku překládánj spisů Lobkowicowých. Wybral gsem z nich listy a básně, které obgasňugj geho wěk a děge za králů našich *Gjřjho Poděbradského* a *Wladislawa.* Půwodem rytjře de Carro byla pak na útraty obecnj latinská óda Bohuslawowa do mramoru wyryta a do wjce než 20 řečj přeložena.

W podzimku 1830 chystal se de Carro wydáwati almanach Karlowarský w gazyku francauském, k tomu cjli spisowal a sbjral negen články lékařské a lázeňské, ale také literárnj, wztahugjcj se na Čechy. Mimo giné opatřil sobě zanjmawé francauské listy o stawu literatury polské a ruské *ode dwau polských dam,* sám přeložil *Göthůw* posudek obau časopisů Českého Museum z letopisů literárnjch: Berliner Jahrbücher für wissenschaftliche Kritik. (1830. N. 58—60); mne pak opět ugišťowal, že wzdělanj hosté Karlowarštj nezřjdka se také na staw *literatury české* wyptáwagj; on wšak, cizj, že nemohl podati náležitého gim wyswětlenj: než prohlásil se, že by chtěl milerád býti tlumočem zpráw o literatuře našj we Warech Karlowých — w tomto salóně ewropegském — kdybych se gemu něco německy o ni sepsati uwolil. Žádost geho gsem wyplnil, přeswědčen gsa o prospěšnosti článku takowého we spisu, genž určen byl wyššj a takořka ewropegské společnosti. »*Almanach de Carlsbad*« wyšel poprwé na gaře 1831; i stály w něm wedle sebe zprávy o literatuře polské, ruské a české. Pospolitý žiwot Karlowarský podal tedy neyprwé podnět k utěšené wzágemnosti literárnj. W čtwrtém ročnjku (1834) wydal de Carro s poznamenánjmi našeho *Palackého* posudek o rukopise králodworském, gegž pronesl Francauz *Edgar Quinet* w Revue de deux mondes, Paris 1831, a Angličan Mr. *John Bowring* we spisu: Cheskian Anthology. London 1832. Roku 1840 a 1843 wydal zprávy prof. *Kaubka* a pánů *Jestrzębského* a *Hanky* o Remešském ewangelium, a r. 1841 přeložil část přjslowj českých ze sbjrky *Čelakowského.* Anobrž nenj ročnjka, kdeby článku nestáwalo, přispjwagjcjho k lepšjmu oceněnj našj milé wlasti. Na opětowané wybjdnutj podal gsem r. 1835, 1836 a 1841 do téhož almanachu zprávy o *nowěgšjch pokrocjch literatury našj* a r. 1842 článek *o půwodu Cikánů,* za přjčinau Angličanem *Gleighem* nowě rozšjřených bludů o lidu našem wůbec a o dratařjch slowenských zwlášť, což de Carro wšecko sám do frančiny přeložil a wydal. Listy geho ke mně wyprawené doswědčugj lidumilenstwj a mysl geho nepogatau strannými předsudky, kterými se weliký djl i sebe wzdělaněgšjch, o střednj a wýchodnj Ewropě ale dosti málo anebo křiwě poučených cizozemců proti našj zemi nakwašeným býti wygewuge.

Oznamugi to swým milým kraganům, abych gim poněkud ukázal, že u prostřed heyna nepřj-

zniwých nám pjsálků, kteřj u přewrácenosti swé —prý za potřebau obecnj oswěty (!?) — zničenj gazyka našeho newyhnutelným býti prohlašugj, posawáde a *wjce než kdy gindy mužů nestranných stáwá, genž pokogné a přirozené wywinowánj-se ducha národnjho wlady, a důsledně také u nás wedle záslühy ceniti umègj!* Přjzeň, kterau rytjř de Carro spisy swými literatuře naši na gewo dal, má tjm wětšj wáhy, čjm znamenitěgšj také zásluhy gsau, kterých si on o welikau část lidstwa byl wydobyl. O těch gindy.

Karel Winařický.

Dosaženj cjle.

(*Pokračowánj.*)

3.

Giž tedy mám powolánj, milý přjteli! ale s njm i myšlénka do hlawy mi wljtla, kteraužto posud z nj na žádný způsob wypuditi nemohu. Můg welewážený a milý učitel řjkáwal někdy: »Když mladý člowěk po cjli tauží, wždy pod tjm cjlem manželstwj rozumj.« — Prawdu měl, milý Auguste! Po boku andělského děwčete, a w geho pomněnkowých očjch rádbych pokoge naleznul, když pracj zemdlen na odpočinek se odeberu; žjžnjm-li u práce swé, z něžných prstů gegjch rád bych čjši wody přigal; slowem wše tam směřuge: ženy mi potřebj! — Kde ale naleznu takowau, genžby obrazotwornosti a idealu mému wyhowěla? Teď gen tolik řjci mohu, že dle obyčege mnohých mladjků, kteřj při milence hned bohatstwj, hned staw a urozenost hledagj, neučinjm. Můg pewný aumysl gest, bohatau newzjti. Dowol mi na krátce wypsati rozdjl mezi citedlno-gemným milownjkem, a mezi zgewným swětským miláčkem. Onen dáwá gemné a srdce pronikagjcj znaky citu swého a ne osobu swau, ale lásku chce milau učiniti; tento swůg zápal, swau lásku neustawně opětuge, sladkými řečmi wyswětluge, na saubog wolá soků swých, skáče nad propastmi, a krk zlámati zdá se býti hotow k wůli milence swé, a ach! tento prostopášnjk zřjdka kdy cjle swého pochybj; on gest za milegšjho, udatněgšjho a wznešeněgšjho wyhlášen a uznán. — I náš mladý hrabě V... přinesl celé powěsmo wlasů z cesty swé, a teď gich giž tolik nashromáždil, že by gimi celau postel wystlati mohl.

Gá gsem citelný a co wjce, krátkozraký; to spolu gsau dwě dokonalé wlastnosti, které člowěka do tisjc a tisjc mrzutostj a nesnázj mohau přiwesti. Slyš, přjteljnku! gsa krátkozraký okuláře doma nikdy nenecháwey! — Gistý Angličan si předewzal we swé studené filosofii, že koho slepá náhoda geho deeři w austrety wrhne, toho co manžela gegjho obegme; i gá pewným aumyslem gel gsem dnes na ulici, do prwnjch dwau očiček se zamilowati, genžby se mi krásně zaleskly, ale gen s tau přjlohau, aby ty očinky — pěkné očinky byly. Nešel gsem nadarmo! U gednoho okna w prwnjm poschodj spatřjm krásnau rusau hlawinku, kwapně sáhnu pro okuláře, a tu mi připadne na mysl, že gsem ge doma zapomněl. I spěchám zpátky domů pro ně, a opět giž ozbrogen, w tu stranu kroky měřjm, odkud moge rusá hlawinka wykukowala. I přigdu na mjsto, spatřjm gi geště u okna, z radosti uchwátjm pauzdro s okuláry, chci ge wygmauti — a pomysli si mau mrzutost! pauzdro bylo prázdné. U welikém hněwu gen welikau poklonu gsem proti oknu učinil, a téměř zaufanliwě gel gsem cestau, neboť mého pozdrawenj nepřigala. Hněwal gsem se, přjteli! — welmi gsem se hněwal!

U stolu při obědě na wlas wyobrazil gsem swau předpolednj komedii, a welkomožce, té přjtelkyni a milownici neobyčegných připadů, oběd welice chutnal. Slyšelať mne ráda wyprawugjcjho a hlasitě se smála. »Netrapte se, prawila ke mně wljdně; a buďte dnes mau služebnicj. Půgdete mi pár čepců kaupiti, a budete mjti přjležitost swau krasotinku od paty až do hlawy spatřiti.« S radostj gsem přigal na sebe neobyčegný auřad, a wesele gsem poskakowal proti domu tomu; nebo z uważowánj wšech okolnostj se mi zdálo, že moge milá rusá práwě w tom stawenj z okna hlawu wystrčila, w kterémž má welkomožka kupowati uwykla. — Wkročjm do pokoge, a spatřjm tlustau osobu ženskau u okna seděti; před nj stála dělaná hlawa čepcem přikrytá — a to byla moge krásná rusá, gá pak u welikém pomatenj sotwa gsem mohl »dobrý den!« panj domácj řjci. Že gsem měl chuti onu hlawu na kusy roztřjskati, můžeš sobě snadně pomysliti. Posléze předce gsem se sebral z mého pomatenj, a wyblebtal, co mi poručeno bylo, ale tak nechutně, co žák swau lekcj. Panj kupcowá slyšjc gméno mé panj a cjl přjchodu mého, wljdně mne přigala a do postrannjho pokoge uwedla; wšak nemálo diwné zdálo se gj býti chowánj-se služebnice, kteráž w pomatenosti swé hned prawicj, hned lewicj knjry sobě utjrala.

Gak rychle se proměňugj okolnosti smrtelnjka a s nimi spolu i duch, wůle! — i twářnost giného nabýwá twaru! Wkročjme do bočnj swě-

tnice, a až! mezi haufem krásných panen uzřjm onu u okna spatřenau rusau krasotinku, an se wyučowánjm čepčářstwj giných panen zaměstnáwala. Kdyby byl náš mladý hrabě na mém mjstě stál, on by byl tisjcero lichotiwých a slaďaunkých slow nalezl k wyobrazenj angelského sboru tohoto; gá gsem neuměl slowjčka řjci, nebof zraky mé spočjwaly na gednom modrookém děwčeti, za gakowéž můg zlý zrak byl dřewěnau hlawu držel, aneb raděgi, gakowýž obraz před zrakoma mýma se ustawičně zmjtal. Nebyla to krása maljřská, ale dwé pomněnkowých očiček, kaštanowé wlásky, ljčka karmjnem politá, drobné růžowé rtjky, autlé alabastrowé ručinky a zrůst štjhlý co někdy Nymfy, newyslownými wnadami celau podstatu gegj pokrýwaly. Wjš dobře, že ničeho tak nepozorugem, gako modré gasné nebe, a tomu podobné, a ne podlegšj djlo stwořitele, dwě pokorné modré oči; i ta moge pomatenost a mrzutost na okamžik zmizela, a ani bys tomu newěřil, gak dlauho gsem těch čepců wybjral, gen abych byl tu i tu po mé milé rusé očima střjleti mohl, kteráž bělaunkými drobnými prstečky tak mile gehličkau házela — tak mile, ale tak ukrutně, že každé hnutj prstečku gegjho citelně do srdce mě bodlo. Posledně giž počestnost požadowala, abych domů šel; i wybral gsem pár čepců, a s plamenným oka mrštěnjm na milau — opustil gsem čepčářky dům.

Taužebně čekala na můg náwrat welkomožka; gá pak u wytrženj wřele gsem gj poděkowal, že mě tau službau poctila. Sedě potom we swém pokogi, počal gsem mysliti, a swé oči, které gsem před tjm haněl, teď gsem chwálil. I kdožby co měl proti zlým zrakům? na zlých očjch wšecko mudrctwj se zakládá; nebo kdyby naše oči lepšj byly, mnoho bychme zřetelně widěli, co nynj aneb zcela ne, anebo gen temně spatřiti můžeme. Ale člowěk chce wjce wěděti než možnost dopauštj, a filosofů celý žiwot býwá ztráwen tjm, že, co widj, newěřj, a to hádagj, co newidj. —

4.

W masopustě.

Semnau se dály neslýchané wěci, milý Auguste! gakowé se zřjdka kdy pod sluncem stáwagj.

Negsem sice milownjkem hluku a křiku lidu městského ani geho společenstwa nechutného; ale předce k wůli mé welkomožce a mladého hraběte šel gsem na redutu. Wýše mého obyčege welice opatrně a wšak i dosti skwostně gsem se wyšperkowal a přimjsil k spolku weselých, kdež se we skwostném tanečnjm sále weliké množstwj ozdobených páwic lesklo, z nichžto ani gedna newěřila, že pěkná nenj a wjc nežli dwacet let počjtá. Mladý hrabě ljtal gak motýl z gednoho kwjtka na druhý, a byl wodičem wšech tanečnjků; gá pak w kaut uchýlen, celý ten strakatý zbor, genžto se w duhowé barwě předemnau hemžil, očima gsem měřil a mnoho twářnostj lidských pozorowal, z nichž ani dwě sobě docela podobné nebyly, a gen w tom gednom se wšickni srownáwali, že každá sebe w krásněgšj a ljběgšj barwě ukázati, a přjrodau dané wady těla a wrásky čela ukrýti se snažila. — O kdyby gen gedinkého, w přirozené prostotě posud žigjcjho člowěka sem do prostřed sálu postawili, myslil gsem sobě; cožby on asi o wšech těchto smýšlel, kteřj sobě zde tak hrdě a pyšně kráčegj? a což o mně, kterýž na celý tento diwný swět přes okuláry patřjm?

(*Pokračowánj.*)

Obrazy z Čech.

1. Sedlice a Lhotůw sw. František.

»*Zpomjnka na Horu Kutnau*« chtěl gsem pokřtit prwnj swůg obrázek, ale geště dosti časně k spáse mé napadlo mi zlé owoce, gež lonského roku podobný wýkwět duševnj gednomu z Wašich kraganů přinesl. Ubohý! rozplýwalť se takořka blahým zpomjnánjm — dwořil se, wysjlal ty neysrdečněgšj wzdechy, a že we swé dobromyslnosti dost málo o několik mizerných komediantů zasáhl — giž dostal weytopek.

Gá Wám arci sljbil několik nákresků z malého wýletu swého poslati, a Hora za to wěru stogj, abych gj rowněž tak welikého mjsta na papjře, gako w paměti swé wěnowal — abych nj galerii obrázků swých započal; awšak co mě tam neywjce bawilo, o tom gsme wespolek giž rozmlauwali, a obecenstwu to podám pozděgi — až mi wšeliký strach před zlým owocem z mysli wypadne. Nynj Wám musjm něco radostného odginud zwěstowati.

Držwe mi ale dowolte geště otázku: Co dělagj Sedlice? — Gak tiše a skromně ležj to mjstečko na bohaté planině! Člowěk by se ani nenadál, že w této hrstce stawenj, obraubených z gedné strany rowinami křenatými, z druhé zelnatými, tolik poezie wězj. Gaktě žiw nezapomenu na tu chwjli, kdyžto gsem do tamégšjho chrámu, toho welikána mezi českými kostely, wkročil, a zlatá záře k západu se klonjcjho slunce ohromnými okny délkau celého, gako nesmjrná hrobka tichého stawenj se rozléwala! Wysoko zdmuly se prsa moge a žiwě stáli předemnau dnowé minulj — ti slawnj dnowé, gakýmiž se poswátný dům Miroslawůw u potomstwa honositi může. Dlauhau řadau widěl gsem nábožné řeholnjky, w bjlém rauše, s hlawau sklopenau, s rukama přeloženýma do choru wcházeti, w nesčj-

slném počtu hořely swjčky po oltářjch a celé klenutj zawznělo temným zpěwem. Nagednau otřáslo pronikawé zkřiknutj pustými stěnami a celým pořadjm sosnotáhlých slaupů — a wenku hřjmalý gjony rozwětřených klášteroborců; na korauhwi gegich skwěl se kalich. A plamen padl hltawými gazyky na tichý kryt dušj bohoslužebných a zohawená těla haupala se na libowonných ljpách.

Per se — že se mi toto wšecko genom zdálo; ale stowěké zbytky stromů, na nichžto sedličtj řeholnjci od mstiwé chasy Husowy památky mučedlnickau smrt wytrpěli, dal gsem si na hřbitowě *in veritate* okázati. Škoda toho očitého swědka oněch tragických wýgewů! Proti geho swědectwj nedalo se nic namjtati; neboť se na něm od oněch časů krwj zkropené a gako řeholnj kápj stočené lupenj rodilo.—

Gá seděl giž w holé próze žiwota — t. g. w rachotiwém, roztřásawém dostawnjku koljnském, ale hluboké pohnutj, gežto bylo we mně prwnjm krokem do sedlické kostnice powstalo, wězelo mi geště w prsau gako čarodějný ljk. Zamhauřilť gsem oči, přitlačil se do kauta, nechal wedle sebe žida o kartaunech mluwiti, naproti sobě kopuletau babku zamilowanýma očima střjleti — a zataulal se geště gednau do powěstné kostnice.

Co gest to, co mě tam tak dogalo? — Welikolepost, obromnost stawenj to nebyla. Kostnice nenj prostranněgšj, nežli malý wenkowský kosteljk; ale ty tisjce kostj — ty wěnce bělawých lebek, ty hromady podiwně srownaných hnátů, celé slaupy, pletence, oltáře — a wšecko to usrownáno, spořádáno rukama *slepého mládence* — tento pohled, toto wědomj, pomněnj na minulost musj člowěka dogmauti.

Smrákaloť se giž, an gsme po kamenných schodech do kostnice sešli. Wykládawého kostelnjka nechali gsme nahoře. Chtěliť gsme wlastnjma očima, wlastnjm srdcem požjwati. Gaká to tichost — gaký swatý mjr! Kdyby se tu náhodau (gakož rádi tak často wěčné řjzenj nazýwáme) dwa úhlawnj nepřátelé sešli, kůra srdcj gegich musela by prasknauti, a smjřenj, lepšj lidé, wrátili by se z tohoto mjsta na swětlo Božj.

(Pokračowánj.)

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Dnes ge w sále na Žofjně druhá beseda. Těšjme se na několik pěkných hodin.

Prwnj djlek námi giž dřjwe oznámeného p. Chocholauškowa románu: *Templáři w Čechách* wyšel tuty dny na swětlo.

SLAWNOST MÁGOWÁ. Každého roku s welikým účastenstwjm od Pražanů konaná radostná slawnost naděge w přjštj z mrtwých wstánj (dle obyčegného názwu: (*slawnost mágowá*) bude se držeti budaucj neděli, dne 25. čerwna, na staro- a nowoměstském hřbitowě.

Gak doslýcháme, zamýšlj w dobré powěsti stogjcj kněhkupectwj na Morawě sbjrku *cizozemských románů* w českém překladu na swětlo wydáwati, gichžto přewod z půwodnjch gazyků známý literat w Praze obstaráwati bude. Až se wěc úplně wygedná, ochotně gi laskawému obecenstwu k wědomj uwedeme.

Z Liberce. — To se asi podiwjte, že z prostřed poněmčilého okolj česká zpráwa přicházj! I nu, hodný Čech zůstane Čechem wšude. — Chci Wám gen oznámiti, že gsme tu mladého Morawana, p. *Neswadbu*, naděgeplného hauslistu, slyšeli, o gehož pěkném nadánj nám Kwěty giž několikráte zpráwu přinesly. Dáwalť zde dne 28. kwětna koncert, kdežto prawé swé powolánj we skladbách od Vieuxtempsa a Beriota znamenitě oswědčil. Potom hrál geště dne 1. čerwna we prospěch pozůstalé rodiny po zdegšjm učiteli Dewidowi, kterýž práwě toho dne na wěčnost odešel, když tady mladý umělec nowým wěncem skráně swé ozdobil. Mnoho štěstj na geho dalšj uměleckau paut! A. D.

Z PRESPORKU. ... O sněmu Wám posud nic psáti nebudu, bezpochyby se toho dosti w nowinách načtete — až gestli se co rozhodného přihodj. Genom zwláštnj nowinku nemohu pro dnešek smlčeti.—Že tu nynj sjla ze wšech stran přišlého mladého lidu z třjdy maďarských wlastenců se nacházj, snadno se domysljte. Tito poslali, newjm gakým náwodem, od gednoho k druhému zápisnj list, gjmžto se wyzwali a ctj swau zawázali, že po čas trwagjcjho sněmu toliko maďarské, nynj zde meškagjcj diwadlo nawštěwowati budau, nikoli ale německé. I weřegné listy, gakož *Honderů* o tom mluwily a welmi pochwalně se o tom pronesly. Takéť prý se umluwy swé držj a dne 24. m. m. w německém diwadle pro nedůstatek hostů ani se nehrálo, an zatjm diwadlo maďarské přeplněno bylo — arci skoro samými mužskými. — Co při té wěci chwály hodného, co ne — to nech si laskawj čtenářowé sami wyložj, ginak-li gim to k wědomosti podáte. K.

Z WJDNĚ. ... W létě wypadá skwostná rezidence naše skoro cele ginák, nežli času zimnjho; zdáť se, gako by w rozdjlných těchto ročnjch částkách i rozličné obywatelstwo zde přebýwalo. Naši welmoži odgedau na panstwj nebo do lázňj, a bohaté měšťanstwo usadj se na mnoho mil po celém okolj. Za to se teď hemžj po našich ulicjch, w zahradách a na wšech weřegných mjstách weliké množstwj pocestných cizinců. Zlášť to pozorowati w diwadlech. A propós — že mluwjme o diwadle! To wjte beztoho, že se tu pohostinskými hrami panj Brüningowé zase francauský vaudeville na prknách umjstil, a nynj w panně Millerowé nowého obhágce nalezl. Páni recenzenti owšem na to bručj — ale dokud sami něco lepšjho direkcjm nepodagj, co by stegnau mjrau do diwadla wábilo, budau muset gen bručeti. *Dobrý* vaudeville nenj také nic tak špatného, aby se i kausawý recenzent na to podjwati nemohl; a mně přitom giž negednau napadlo, že by se *něco podobného* zlášť na české diwadlo uwesti dalo. Kde Slowanka, tam zpěw — pjsně negsau w žiwotu našem něco tak neobyčegného, a u wýtworu uměleckém nebyly by nepřirozené. Co myslјte? Nenašlo by se tohoto pole wzdělawatelů? A kdyby text gen pauhými národnjmi — anebo dle nich wzdělanými pjsněmi protkán byl? Gá myslјm, že by wěc tato u našeho lidu welké obliby došla. (Nenj žádné pochybnosti; wěc dobrá, gakékoli třjdy, ljbj se našemu přirozenému obecenstwu; gedná se tu gen o tu maličkost — kde wěcj takowých nabrati? Red.)

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we kněhkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 50. *24. června 1843.* **10. r. běh.**

Dosaženj cjle.

(*Pokračowánj.*)

Poslyš dobrau radu, drjw nežli začnu mau komedii wyprawowati: »Přjtele při wjně, wjno u sýra, koně we chléwě, welkého pána w láznjch a pannu w tanci nesuď a newybjrey.« I mne se weselost zmocnila, a u wytrženj wmjchal gsem se mezi tanečnjky. I potkal gsem milau a pěknau pannu, kteráž posud mnoho tanečnjků měla, a co na perutjch lehaunko w tanci se wznášela; i gá se nato s nj otáčel, až se mi w hlawě mozek točil. Gi sobě zwoljm za králownu, toho si ani newšjmage, že někteřj panáčkowé s ausměškem na mne hledj. — Mrzká záwist chce podwrátit mé nebe.— myslim sobě, a hned i hrdostj gakausi gsem se nadmul, že gsem gi po boku swém woditi mohl.

Celinkau noc zůstala mau tanečnicj, a gá nabyl posléze i smělosti, na gegj gméno se doptati. »Emerencie!« — Weliká to křehkost, přjteli, anto giž i do gména umjm zamilowán býti! a mně toto gméno tak sladce, tak krasocwučně znělo, že mne zcela omámilo. — Wljdné a krásné chowánj gegj zbudilo we mně naděgi, a pewně gsem sobě umjnil, w milé této známosti i dále pokračowati. I doptal gsem se na gegj obydlj, ona přiwolila náwštěwu mau přigmauti, a gá se domýšlel, že nechodjm wjce po zemi, nýbrž po rági. — Gednjm slowem, nedawný aučinek oné rusé djwčiny na srdce mé w tom okamženj zmizel. Emerencie uměla tak sladce mluwiti, a gegj ljbezný střjbrný hlásek působil na mne tak čarowně, že gsem se za šťastného pokládal, na bljzku gegjm se shledati.

Přjštjho dne, totiž dnes, mohl gsem sotwa dočkati se hodiny, w kterau gsem gj náwštěwu dáti přisljbil; mrzutý byl gsem na čas zdlauha pomjgegjcj, i počal gsem se oblékati, a sice desaterau péčj a pilnostj, než gindy; zrcadlu za mnoho týchdnů tolik času gsem nepopřál gako dnes po poledni. Na šestau měl gsem se tam dostawiti; ale giž před čtwrtau byl gsem hotow. Zatjm gsem wzal knihu do rukau, a četl tato slowa: »Weliký gest rozdjl mezi krasowědně-krásným a mezi cnostno-krásným duchem; giná gest kniha krasowědy, giná cnosti a měkkého, gemného srdce.« — W nj toto oboge spogeno! zkřiknul gsem wášniwě a knihu zawřel. Začal gsem básniti; ale na mjsto posýpky wylil gsem černidlo na papjr, a když můg psjk pochlebně ohonem mrskage proti mně skákal, hněwiwě gsem geg nohau odmrštil. Posledně bila taužebně očekáwaná šestá hodina, ale s nj začal se i déšť sypati. Kdo by se nebyl w mých okolnostech až k poraženj omrzel? I powěsjm na krk můg kepének, a déšti a wichřici nawzdor gdu. — Gsmeť uprostřed měsjce unora, a w tento čas, to wjš, o šesté wečernj giž hezká tma. —

Na řečené mjsto a čjslo přišed — klepám — a střjbrným zwukem a gemným hláskem ozwe se: »Gen dál«. I wkročjm do swětnice a štjhlé děwčátko žiwau radostj skočj mi w austrety a powěsj se mi na krk, wymlauwá se, že matinka doma nenj, ale slibuge, že brzy, neydéle za pět minut přigde. Toto uwjtánj zdálo se mi arci trochu podiwné, že gsem se ale z gegjho newinného objmánj neodtahowal, můžeš sobě pomysliti. Také se mi zdálo, gakobych něgaký rozdjl pozorowal mezi wčeregšj a tauto — ale to nic nedělá! — špatným zrakům a tmě musel gsem to přičjtati. Nu, bratřjčku! — kde gsi nechal truhlici? — Bratřjčku? — řjká — hm! myslim sobě; a geště truhlici! To děwčátko chce, abych se s celau bagážj do gegjho srdéčka odstěhowal. — I začal gsem podezřenj mjti, že po neprawé cestě chodjm; ale giž gsem byl w něm. Co mi zbýwá činiti? — myslil sem sobě, a welice mne pautalo něco k této

milé, nowé přjtelkyni. Takž ne abych byl hleděl blud swůg naprawiti, nýbrž nechal gsem tuto komedii dále gjti, a co wjce — i ... swobodu gsem si geště dowolil, že gsem gj mezi wljdným rozmlauwánjm několik přátelských poljbenj na drobné růžowé rtjky wtiskl. A gen si pomysli, to dobré ňewiňátko štěbetalo: Kolik týchdnů u nás pobudeš? — Wděčně bych zůstal u wás na wěky, prawil gsem, a tagné wzdechnutj wydralo se z ňáder mých; ale sotwa gsem toto wyřknul — wkročil do pokoge wausatý důstognjk, gehož rowný, štjhlý zrůst wogenské šaty geště wjce zdobily, a spatřiw naše důwěrné spolu sezenj, ausměšně se zeptal: »Přicházjm snad w nepřjhodnau dobu, sestřinko!« W tom okamženj přinesla i služebnice swjci, a mé drobné děwčátko upnuwši na mne zraky swé, wyběhlo žarděno wen. Weta bylo po našem autlém přátelstwj; ale gá bjdnjk! gakowý mne opanowal cit, an gsem na zarděném děwčeti swau prwnj rusau milenku poznal, s njžto gsem se byl u čepčářky sešel? —

Než tomuto wšemu bezpochyby geště málo rozumjš. — Měg tedy o tom následownau zprávu. Má rusá djwčinka bydlj teprw od podzimku w Pešti u staré matky swé, kteréžto syn gest důstognjkem u wogska, a tento byl onen weselý wogjn, kterýž naši milau zábawu přjchodem swým pokazil. Oznámiltě na tento wečer pjsemně přjchod swůg od pluku, děwče ho nikdy newidělo, ginau pak náwštěwu neočekáwalo; matka nebyla doma; měštěnjnský šat nenj na wogáku nic nowého — přjtmá giž byla, gá tedy w porownánj těchto okolností byl za bratra uznán a přigat. Geště gsme se sotwa byly wymotaly z pomatenosti, an do pokoge matka wkročila, z přjchodu syna se radugjc, ale i nemálo se diwjc, spatřiwši krom syna swého geště neznámého cizince we swětnici. A tak z gedné strany důstognjk, z druhé matka — byl gsem wehnán mezi dwa ohně, a za neylépe gsem powažowal, celau přjhodu krátce wypsati.

»Ahá!« odpowj studeně potud se gen usmjwagjcj matka — »tento wznešený pán měl bez pochyby aumysl B... dámu nawštjwiti, která zde w sausedstwj bytem gest.« Gá se zaraziw nad gegj kyselau twářj a hlasem ausměšným, bez odpowědi dal gsem se prowoditi do sausednj hospody. Ach! a malau rusau djwčinku nemohl gsem wjce spatřiti: genom na rtech mi hořelo geště přátelské gegj poljbenj.

Odešel gsem w tu stranu, kde Emerencie bydlj, ani se neohljdnuw; studem a zármutkem hořela duše má, že gedinau krásenku swau genom na okamžik spatřiti gsem nemohl, a we střjdawých citech kaulel gsem se dolů po schodech. Tu mne náhodau potkal přjtel, kterémuž wyprawugi celau přjhodu a tjm si auzkostliwému srdci trochu odlehčjm. Ale ai! tento mi dal zpráwu, že ge Emerencie zchytralá, mužských swůdkyně a měšců gegich prázdnitelka. Ah, tu se mi podiwně zaswitlo w očjch; teď gsem wěděl, proč po mně ukazowali na bále, proč matka wljdnau a usmjwawau řeč swau nagednau w ausměšnau proměnila? — Ah! mne zklamal čarowný blesk swjcj, a šeredně černá skwrna lnulj nynj čest a poctiwost mau. Doma sedjm, bauřliwé city swjragj ňádra moge, a z přjběhu dnešnjho newjm, čili smáti se, čili plakati mám. Hanba a citelnost tak mi odgaly smělost, že se na bljzku domu toho kráčeti stydjm. — Geště gednau, dobrau radu: »Pannu w tanci newybjreg!«

5.

Týden pozděgi.

Přjteli! od onoho wečera diwných a směšných přjběhů swých nedělám nic, genom wzdychám a básnjm. Gsem zlého rozmaru, gako panáček, genž očekáwá kregčjho, gemuž třiročnj konto dlužen gest. Weselý duch mé welkomožky s mým smutným docela w odporu stogj, a kamenné by musel srdce mjti, kdoby mne nepolitowal.

Na wše strany hledám rusau milenku swau; giž gsem zběhal wšecky kostely a procházky. Několikkráte byl gsem přinucen za wegce platit, když některau pannu za mau rusau uznáwage, za nj gsem pádil, a ostruhami wagečné košjky přewracel; několikkráte pošlapal gsem nohy lidem, že mě hrozně wykleli, — a gen Bůh mě ochránil, že mi posud newybili. W minulých dnech spatřil gsem gj předemnau přeljtnauti; spěchem za nj, ale starý pan S... chopiw mne pod páždj, o urbarských záležitostech do tak dlauhé rozmluwy se mnau se pustil, diw že gsem se netrpěliwostj nezalknul. Milenku gsem zatjm z očj ztratil. W takowémto stawu minul týden; gá nemohl giž děle wytrpěti dautnagjcj plamen tauhy po spatřenj milené djwky. Po dlauhém wnitřnjm bogi posledně uzawřel gsem tam gjti a dobrowolným wyznánjm wšeho podezřenj se sebe střásti, pak w užšj a bljžšj známost s milau rodinau tauto wegjti. Powědom gsa newinnosti swé hrdě a se sladko-náděgným očekáwánjm kráčel gsem k mjstu. Ale ah! gá leniwý zpozdilec! Mé zlaté ptáčátko bylo uljtlo, ani gedinkého pjrka po sobě nezůstawjc na památku láskau omdléwagjcjmu, gežby na raně-

něm srdci gako poklad neydražšj mohl nositi. — Má rusá holubinka byla giž odešla od staré matky na wenek opatrowat starého, šedinami pokrytého otce, a uwjtat nastáwagjcj garo. Zamyšleně zůstal gsem státi na mjstě, a wljdnost staré matky, kteráž po wyprawowánj mém auplně se o mé powaze přeswědčila, nebyla w stawu, mne gen dost málo rozweseliti. Litug mne, milý Auguste!

(Pokračowánj.)

Obrazy z Čech.

(Dokončenj prwnjho.)

Co ge mi diwno? — Že si posud žádný z našich nowellistů sedlickau kostnici za děgiště nebo předmět něgaké powjdky neobral. A w řadě našich wýtečněgšjch belletristů máme předce dwa, kteřj zagisté negednau s dušj pohnutau po těchto mjstech kráčeli, — Waš kragané, *Tyl* a *Wocel*.

Zatjm ale kdož wj, co se geště nestane? — Gá pro swůg djl bych gim toliko radil, aby se nepauštěli po wýdenské silnici, kdyby snad tato mjsta zase gednau nawštjwiti chtěli, aby se pohledem na ně a zpomjnkau na blahé doby swého mladictwj k něgakému básnickému wýtworu rozdechli. Po té cestě musj člowěk posledni básnické giskry pozbyti. Wygjmage prostor z Hory do Koljna, kdežto předce oko s potěšenjm na pěkné, úrodau požehnané, wesnicemi a lesinami prosypané planině spočjwá, ge skoro celá ostatnj cesta ... satyra na wyhlášené půwaby kragin českých.

Z hlubokosti mé těžkosti oddechnul gsem si, an se na mne za hrdlořezským wrchem prwnj pražská wěž usmála. Gen kdybych byl mohl tu chwjli křjdlama wládnauti! Ale i bez křjdel přišel gsem geště dosti časně, že gsem mohl — do diwadla gjti? To ne; diwadla gsem měl giž z dostawnjku až pod krk. Druhé, třetj slowo w pospolné rozmluwě našj společnosti bylo: Saubetschleier, a pobjzenj kočjho, aby se nezmeškalo diwadlo. Gá samogediný nechal gsem pro tenkráte čaroděgný záwog wedle cesty ležeti, a děkowal gsem Bohu, že gsem geště—letošnj *uměleckau wýstawu* dostihl. Bylo to práwě asi den před gegjm koncem.

Giž u Wás bylo něco o welikém kostelnjm obraze slyšeti, kterýž mladý pražský umělec, p. Lhota, do kněžimostského chrámu maluge. A to gediné hnalo mě také do Clamowa hraběcjho paláce, mezi gehož nádhernými stěnami letos umělecká djla na odiw postawena byla. Myšljmť, že Wám tjm srdečné potěšenj udělám, když Wám něco bližšjho k wědomosti o neynowěgšjm wýtworu naděgeplného kragana Wašeho uwedu.

Celá wýstawa ljbila se mi w průměru lépe nežli některé minulé, kdežto se zwláště podobizný až přjliš rozmnožowaly. Tato nesauměrnost letos nepanowala. Pěkné kraginné a zdařilé děginné kompósice zagjmaly mjsta wětšjho. Gá ale wlastně neměl tehdáž pro to wšecko tuze pozoriwých očj. Z prwnjho pokoge zahlédl gsem hned obraz Lhotůw, a tomu gedinému obětowal gsem celau pozornost.

Předmět geho ge sw. František, welkost asi sáh šjřky a skoro půl třetjho délky a tudjž negen předmět sám (aby geg předce z něgaké nowé strány pogal), nýbrž i neobyčegná podoba celého obrazu, ržjdcjho se podle hotowého oltáře, uložily mladému umělci zápas nesnadný; ale mně nelze ginak, nežli statnému kraganu Wašemu k úplnému wjtězstwj a přemoženj wšech překážek štěstj přáti. Celý obraz rozpadá se, abych řekl, na dwě částky, uměleckým swazkem ale předc pewně wespolek spogené. Dolegšj část představuge nábožného zákonnjka přjsné řehole, an umjrage swého nástupce žehná. Sedm giných bratrů obklopilo geg w pěkném zřetelném skupenj. Swatý mjr ge rozprostřen po celé sestawě; w twářjch a postawenj řeholnjků gewj se bolest nad ztrátau hlawy a pána swého w rozmanitých odstjnech; kreslenj ge prawidelné, barwitost ljbezná a přirozená. Hořegšj část ge po kragjch zastřena oblaky, rozplýwagjcj se w gasnau zářj. U prostřed nich gewj se podoba wěčného Stwořitele, a mezi nj a w dole umjragjcjm panuge tak podiwné, taguplné pauto, že mě to diwným kauzlem dogalo, an gsem se w básnickau tu myšlénku cele ponořil.

Kdyby se byl Lhota s kupau dopola obnažených kaupagjcjch-se Nymf, nebo s kusem weselé honby, nebo giným plodem *a la mode* té welikosti a dokonalosti wytasil — bylo by se o něm snad arci wjce mluwilo, a diwáci, newniklj w mysterie poswátného uměnj, byliby se před njm utlačili. Takž ale musj milý Wáš kragan wzjti za wděk s pochwalným saudem wšech znalců a — to stogj, tušjm, také za něco! — alespoň za wjce než takowý perowý bog a prolewánj inkaustu, gakowé se tu strhly k wůli Palmowu obrazu »Clorindin křest.« Dle hádek o něm powstalých byl gsem welice žádostiw geg widěti — ale nemohu si pomoci, snad newjm, kde a gak se krásy malby hledagj! — ale na té Clorindě gsem gich tuze mnoho nenalezl.

Rozebjránj celé wýstawy neočekáweyte — přicházjm nerad *post festum*, a také by Wám to bylo sláka platné. Chtěl gsem Wám a Wašincům radost Lhotowým obrazem způsobiti a pogištěnj dáti, že má Hora zase přjčinu, pyšnau býti na gednoho synů swých.

SWĚTÝLKA A BLUDIČKY.

8.

Podiwno, čeho se člowěk dowj, když rozličné časopisy do rukau dostáwá! Tak gsme nalezli zase něco w německém časopise »der Ungar« (č. 132) — čemu gsme se srdečně zasmáli. Měli gsme wlastně plakati, neboť se ge-

dnalo o pokrocjch smaďařowánj našich pobratřenců Slowáků a k tomu geště Slowáků okolo Trenčjna, které gsme posud za kowané Slowáky drželi. Ale my se dali předce do smjchu. Gakýsi p. *Moritz Hübsch* oznamuge totiž »Uhru« s potěšenjm, »daß unter den Erz-Slowaken die Magyarisirung troß aller unheilverkündenden Todtenvögel die erfreulichsten Fortschritte macht«—(ze samé wážnosti před tauto nowinau neosmělili gsme se ani gi přeložiti, abychme z půwodnj barwitosti gegj ničeho neseteřeli)— a srdce naše bilo auzkostj gako zwon, an gsme ginak nemyslili, nežli že snad giž celé osady s několika tisjci praryzých Slowáků od swé národnosti odpadlo. A co gsme konečně zwěděli? — co to oznamowal p. Hübsch čtenářům »Uhra« s tak důležitau twářj? — Že si gedna *malá* a gedna gestě *menšj židowská* osada maďarskau školu založily! *Risum teneatis*! Že se *židé* pilně maďarsky učj, tomu se nenj co diwiti — wždyť z toho wykauká profitek, a tjm se mohl p. H. i chlubiti. Ale maďarské školy w nepatrných osadách *židowských* — a maďařenj *Slowáků*, gak přicházegj tyto dwě tak rozdjlné wěci do gedné rubriky? — Gsau-li *wšechny* zprávy o smaďařowánj Slowáků tak prawdiwé, gako tato, tedy se nemagj slowenštj bratřj naši zmenšenj sil swých co strachowati! Z počátku měli gsme to wšecko za pauhý žert — ale z nafauknutých twářj, gimiž p. dopisowatel tuto nowinku do wšech swěta uhlů roztrubowal, poznali gsme konečně, že chtěl oprawdu čtenáře — obulikowati. In der That, H. Hübsch — das ist sehr hübsch von Ihnen! *—*

České diwadlo w Praze.

W auterý dne 13. června započala se řada *druhého* předplacenj, a sice *Nápogem lásky* — od počétj nowého diwadla nynj po třetj prowozowanau zpěwohrau.—Toto představenj mělo dwogj wnadu—předně: že gsme byli žádostiwi shledati, gak silný počet hostů se k nowému předplacenj přihlásil, a pak že wystaupila panna *Štěpánkowa*, kteráž byla giž co autlá djwčinka w dětských úlohách obecenstwo milo bawjwala, potom ale dospěwši w cizině swého štěstj okaušela. —

Wěc prwněgšj nepotěšila nás tau mjrau, gak gsme očekáwali. Počet nyněgšjch předplatců ge mnohem slabšj nežli byl u prwnjho předplacenj. Rádi připauštjme, že ge čas letnj wůbec pro diwadlo newhodný, že se i w německém diwadle počet předplatců náramně umenšil; wjmeť také, že mnozj z našinců pro giné zaměstnánj do diwadla pokaždé ani přigjti nemohau — známeť wůbec wšechny přjčiny, kterými se chatrněgšj náwštěwa diwadla — a tudjž i slabšj předplacenj omlauwati může; ale my známe také přjčinu, kteráž by nás k tomu nezmožitelnau silau poháněti měla, abychme nawzdor wšem ginym přjčinám, překážkám a nelibostem diwadlo nawštěwowali a předůležitému ústawu tomuto wšelikau podporu poskytowali.

Máme se wygádřiti gasněgi? — Zdáť se nám, že wšichni, komu koli na záležitostech národu našeho, hlawně tedy na rozkwětu gazyka záležj, slowům našim porozumj, a w této wěci učinj, co gim netoliko srdce a přilnutj k zábawě, ale i skutečná powinnost učiniti welj. Zatjm dost.

Panna Štěpánkowa byla hlučně přigata, a mezi představenjm welmi často pochwalným tleskem poctěna. Zgewenj gegj gest půwabné, hra nenucená, obratná, zpěw uhlazený. — Bělwauska zpjwal tenkráte p. Prokop, a kdyby mohl dosti rychle některé obtjže gazyka, gemuž od několika let odwykl, přemoci, stál by pogednau w úplné přjzni našeho obecenstwa, ačkoli má wždycky těžký zápas u porownánj se staršjmi mistry co přestati. Zpěw geho byl dobrý, wygjmagjce leda několik málo mjst, kde se mu paměť s textem spronewěřila. Chowánj geho bylo přiměřené. Nemorina a Malinoška zpjwali gako gindy p. Mayer a Brava a sice s welikým potleskem. Zbory šly dobře: genom w orchestru zdály se někdy malé nesrownalosti panowati, a neobyčegně bily nás we sluch některé čerstwěgšj tempa, gimižto zpěwci býwalého aučinku docjliti nemohli.

W neděli poneyprw: *Cardillac, zlatnjk pařjžský.* Činohra we 3 ged. dle Hofmanowy powjdky od Sticha, přel. od J. Pečjrky. — Představenj toto powažugeme za poslednj hlawnj zkaušku a pomlčjme o něm až na časy budaucj, kde snad s wětšj žiwostj a odměřenostj na scenu se dostane.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Minulau středu drželi gsme druhau besedu, a magjce o nj zprávu podati, museli bychme wše opakowati, cokoli pěkného a chwalného o těchto nynj giž na třetj rok trwagjcjch saukromných zábawách napsáno bylo. Společnost byla hogná, rozmluwa gako wždy nenucená; od počátj až do konce panowal w nj rozmar weselý. Páni pořadatelé postarali se toho dne také o zwláštnj pochautky z oboru uměleckého, magjce před očima hlawnj směr, k wůli němuž tyto besedy prwopočátečně byly gsau powstaly. Při odpočinku hrálo se totiž neydřjwe *nowé* potpourri z národnjch pjsnj od *Procházky*, magjcj mnoho dobrých a umělecky prowedených mjst; potom zpjwal obljbený tenorista diwadla našeho p. *Mayer*, dwě pjsně od Schuberta při fortepianě, malý hauslista *Laub* hrál koncert — a k záwěrku zpjwal p. *Strakatý* pjseň od J. Škraupa, potom národnj: Kaulelo se, kaulelo, s průwodem fortepiana. Prwněgšjho prowázel p. Michl, poslednjho p. J. Škraup. Wšechny tyto kusy byly přigaty s welikým obecenstwa utěšenjm, a bylo-li co gestě přáti — byla to snad něgaká deklamace, kterauž nám bohdá p. podnikatelé podruhé nahradj. K. M.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarčjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 51. 28. čerwna 1843. 10. r. běh.

Důstognému a Wysoceučenému

Pánu, Panu

PAWLU JOZEFFYMU,

Drn. bohoslowj, superintendentu cjrkwj a škol ew. před i za Tisau a cjrkwe ew. Tisowské Sl. B. kazateli neyzaslaužilegšjmu, a t. d.

Když zóra zhasla nad Słowenskem gasná,
An baufné chmúry nad Tatrau se wznesly,
A welké cjle i budaucnost krásná,
I mysli naše boluě byly klesly:
Znáš-li kdo tu spasil národ podkřiwánský,
Nad njmž poletugeš, orle nadtatranský?

Jozeffy drahý, důstogný syn Slávy,
Nad mrak a blesky wznesl čelo smělé,
A opět zlaté gitřenky gasawý
Ruměnec wylil na Slowensko celé.
Letiž pod Hradowu spěšně, dnem i nocj,
S wřelým pozdrawenjm ku Slowáků otci!

Otče Slowenska! twoge nuzné děti
Korun a zlata ryzého nemagj,
Ony, by ctily welkost twých obětj,
Genom ti wděčné srdce pósjlagj,
W němž uznalé city k tobě nepominau,
Dokud gazyk a rod Slávů nezahynau!

Tys přede trůnem Králowské Gasnosti,
Genž oswěcuge Slávů miliony,
Poraučel Slowensko Gegj milosti,
Na wzdorné škůdců žalowal gsi shony;
A dáwno kogenau wyslowil gsi túhau:
Že Slowák gen Krále, giného ne sluhau.

Ginj gen spěwem k žiwotu budili,
Neb tagmo wstřjc těžili se žitj;
Twůg prwnj zgewně hlas oznámil milý,
Že i Slowák giž Slowákem chce býti!
Tys prwnj založil kámen národnosti,
Gegž nezwrátj wjce ani pekla zlosti!

Slawobiskupe! nuže přigmiž přánj,
W němž gsau citowé wšech Slávů spogeni;
I těch, co na seweru zbili stany,
I těch, na gihu co gsau obydleni;
I nás Čechoslawů slyš, otče, wolánj:
Sláwa ti a žiwot do swěta skonánj!

Bohuslaw Nosák,
kaplan Wrbicko - ew. Mikulášský.

Dosaženj cjle.

(*Pokračowánj.*)

3.

Na gaře z T....i.

Nalezl gsem, co gsem tak dlauho hledal. Proklјnám městské zwyky a gegich zaměstnánj, co sjdlo soběctwj. — Wesnický byt sobě zwol, chceš-li žjti w oprawdowém smyslu; kde požehnaná ruka přjrody wěčně přede, tká, stawj a twořj; kde nekonečnau oblohu nebeskau swobodně můžeš obdiwowati; — tu gen prostá radost přjrody panuge, tu gsau stánky plné newinnosti. — Neočekáwey weselého listu, milý přjteli, neboť slzjm, zmožen mocj krásných citů, na mne se hrnaucjch. —

Bohu djky! zima pominula a s prwnj wlaštowkau i s prwnjm teplegšjm wětérkem přestěhowali gsme se na wenkow, an weselá mysl welkomožky častau proměnu ljbuge. Mladý hrabě těšil se giž napřed na swé mysliwecké psy, a taužil co neydřjwe wygjti s nimi na low; gá přemýšlel o radostech přjrody, a moge obrazotwornost slibowala mi rág.

Ukončily se newýslowné přjprawy k cestě, mezi čjmž gá se mohl netrpěliwostj zalknaut; až gsme posléze i wygeli. Mladý hrabě s matkau, gá s Poldy slečnau seděli gsme na gednom kočáře; kolesa kwapem uháněla. Giž se k horám njžilo zlaté slunce, an se před námi obgewila w milém a krásném položenj wesnice; o wěž plechem

pokrytau odrážely se zlaté paprsky zapadagjcjho slunce. Lafontainowým pérem přál bych si uměti wyljčiti okolj toto, geho na mne aučinkowánj, a wše, co následuge. Geště gsme byli opodál wesnice, a giž se hřmotně ozýwaly hluky moždjřů, oznamugjce přjchod milých pánů, a plesagjcjho lidu hlasité »vivat« trognásobně opětowaly audolj a okolnj lesy. Kwjtjm owěnčené panny, gako garnj Nymfy, wjtaly nás u wchodu do osady a poseypaly cestu kwjtjm. Wůdkynj bylo gim děwče angelského wzezřenj, ano i bez růžj swých garo představowalo, a gá krom toho citelně pohnut gsa, téměř bez sebe gsem zůstal, poznaw mau rusau krásku, gižto sem po kosteljch, při tancech a w diwadlech nadarmo hledal. Na ljbezném gegjm obličegi spočjwala pokora a stud, kterýž gi wjce okrašlowal, než gegj růžowé wěnce; z welkých modrých očj skwěla se gj newinnost a duše neporušená, gako střjbrný potůček mezi pomněnkami. Gedna z nich wjtala nás řečj. Slowa gegj ljbezně a sladce zněla a srdce naše tak dogjmala, že nám praud slzj z očj wynutila. Byly to prwnj slzy, gež gsem w očjch welkomožky spatřil, kteráž i pohnuta lásky hodné děwče obegmula a zljbala; gá bych také byl obegmul toho libého ducha — to krásné a něžné tjlko! — Dowádiwý náš hrabě pořád se mezi tjm na djwčiny usmjwal, takže mnohé z nich i košjčky kwjtkowé w pomatenj na zem upustily. Poldy slečna pořád gen wypráwěla, co nowého byla zpozorowala; ale gá z toho ani slowjčka nezachowal. Mlčel gsem, a k čemu gen gsau w takowýchto pěkných citech slowa, která gen seslabugj práci ducha a ochlazugj w ňadrách oheň! Wyznati musjm, nenj přjgemněgšj zábawy gako mlčenliwost; duch člowěčj gest u tichém mlčenj weliký, a w tomto smyslu maudře se pronesl anglický spisowatel, »že řeč a mluwa zábawu kazj.« —

Co bleskem zaražený gel gsem za ginými, a pak teprwa procitnul gsem ze swého sněnj, an přišed k zámku, psi mladého hraběte lichotiwě na mne skákali. We dwoře bylo čeledjnstwo geště swátečně oděno, i se swým wůdcem obročnjm, a wjtalo přjchod pánů swých. — Až posud geště gsem žádného se nezeptal, kdoby má rusá byla; genom ten cit mne blažil, že gsem gi nalezl. — Ale co mě obročnj do pokoge pro mne zřjzeného uwedl a pokorně se tázal, gakowý asi saud wynášjm o zřjzenj slawnosti k uwjtánj panstwa: tu gsem gi chwálami wysoce zwelebil, gako Petrarka swau Lauru, i zwěděl gsem od něho, že má rusá kráska gest zdegšjho duchownjho dcera, kteráž zimu w Pešti u staré matky swé strávila. Pokud gsem chwálau nalezené se zanášel, měl to můg pan obročnj za oblibu w uspořádánj uwjtánj pánů, a tlusté břicho swé hladě, řjkal: »Hm! dobře gsem gá to předce wymyslil!« —

Od té doby zaugala naděge sladké budaucnosti srdce mé, i začal gsem obdiwowati řjzenj Božj. Zde gi nebudu po těsných ulicech mezi dawem lidu hledati, zde mne nebude pan S... nechutnau urbárskau rozmluwau trápiti! Teď půgdu we společnosti gegj na kwětnaté luhy, do hágů, spolu budeme kwětinky zbjrat, a na krásu nebeských hwězd patřiti, a budu-li patřenjm na hwězdy nebeské nasycen, tedy se na gegjch modrých očinkách pozastawjm. Wysměgeš se mi, přjteli! — ale takž tomu gest w mé mysli, a změnj-li se co, budu nešťasten! Nynj gsem opět citelný; často wycházjm do pole, na wrchy o samotě, a wšudy se obrazem gegjm zabýwám, i zdá se mi, že gsem auplně spokogen. — Mladý hrabě dobře do mého srdce nahledl; neboť když za wčasného gitra okolo domu farnjho na low gde, hněwám se, že štwánjm psů Marinku ze slaďaunkého sna baužj; neboť giného ani nemysljm, nežli že se gj o mně snj. Takowý ge člowěk! Mnohdykráte mne nalezne u psacjho stolku, a gá psanj opatrně ukrýwám. Wyljwámť w takowý čas lásku na papjr; — ale k čemu gen se uoj člowěk tolik škol, když w takowémto stawu celé hodiny ztráwj na gednom řádečku? — Má welkomožka aumysl můg schwaluge, a z předsewzetj mého se těšj, i pobjzj mne, abych se gen k wěci měl; neboť bázliwý milenec prázdný odegde, gako stydliwého žebráka měšec; ale přitom mne napomjná, abych wšecko wážně a pořádně konal. Přeg mi štěstj, přjteli! —

(*Pokračowánj.*)

Nowý rok*).

(*Pokračowánj.*)

»Neposlaucheyte, co lidská ústa žwatlagj a přeswědčte se wlastnjma očima;« prohodila na to djwka trochu pohoršeně, ačkoliw neliby tento swůg pocit ljbeznau usmjwkau zahaliti chtěla. — »Ostatně

*) Započaw psáti tuto powjdku, nenadál gsem se, že mi pro giné, potřebné a důležité liternj práce a neodkladné přjprawy pro diwadlo naše nebude lze w započatém djle pokračowati, a že mezi počátkem a koncem *Nowého roku* takowá mezera powstane. Prosjm tedy přjzniwé čtenářstwo, aby mi bezděky a proti wůli wydawatelowě Kwětů učiněnau přjtrž laskawě prominulo. W několika přjštjch čjslech dogde nynj tato powjdka bez přestáwky úplného konce.

Spisowatel.

— nacházjte-liž to tak nemožné, aby se někdo za mnau, gak se wám prawiti zljbilo — fantil?«

»To ne!« — zkřikl zapálený mladjk, taužebně hlawu swau k nj nakloniw — »to ge wěc přirozená — wám se musj celý swět kořiti, pod wašj wládau muselo by weškeré pohlawj naše rádo sladké okowy nositi —«

»Ne, ne — pěkně děkugi! Negsem žádná tyřanka, abych okolo sebe otroky wjdala!« zawrtěla djwka swau rozkošnau hlawinkau. »Mimo to — gak můžete tolik moci nepatrné djwce připisowati, kteraúž teprwa po druhé widjte a we wšem wšudy asi čtwrt hodiny znáte?«

»Prawá krása dogme w prwnjm okamžiku tak neodolatelnau silau, že účinek na wěčné časy w srdci uwjzne a dalšjho wyšetřowánj nepotřebuge.«

»Rozkládeyte swé krasowědné zásady před ušima, kteréž rády lichotiwé pochlebowánj poslauchagj; my zde na Františku nestaráme se o krásu, ani o to, co se o nj saudj. My gsme rádi, když milj hosté naši řeknau, že umjme trochu dobré káwy uwařit. Chcete-li *wy*, pane, okusiti gak daleko gsem *gá* w tom uměnj dospěla — račte se honem posadit —«

S těmi slowy učinila před njm lehýnkau poklonu a wzawši z kamýnek čistý polewaný hrneček se smetanau, poukázala ke stolu.

Prwnj krok gegj progel gako elektrická giskra wyschlým tělem domácj wladařky. Byloť to znamenj k dáwno očekané šarwátce gegjch klapawých dásnj se šťáwau z pálených zrnjček. I otočila se gako na drátku, pátragjc očima lesknawýma, kde by pro swau huhenau postawu nějaké sedadlo postihla. Přitom to z nj zwučelo, gako z dřewěné klapačky: »Ah — panna Bětuška ge hotowa — kafjčko na stole — ljbezná wůně — račme se posadit.« Nemohaucj ale mezi nečetným nábytkem zbytečného sedadla wypátrati, skočila gako mrštná kočka ke stolu a rozložila se na dubowau židli, na nižto se měl nedbale-rozmarný weršotepec posadit, ničeho si newšjmagjc, že ostatnj w gakési nesnázi na ni i na sebe pohljžegj.

Genom z mjsta určeného zapuzený mládenec zůstal pokogný, a popošaupnuw breyle, hezky zostra se na smělau dobywatelku cizjch sedadel podjwal. Potom gi ťuknul po zadu prstem do ramena.

»Nechtěla byste, wážená paničko, geště gednau na nožky se wzchopiti — a abychme wšickni gako růžowý wěnec okolo oltáře přátelstwj seděli — milého Ferdáčka mezi nás přiwesti? Tjm teprwa hodila byste kwětu a wšehochuti do omáčky našj rozmluwy. Gá se tauhau rozplýwám, abych ho zase gednau spatřil — a na twářjch wšech přjtomných čtu stegnau žádost, abyste pro tu milostnau wětwičku domu swého odešla.«

»Oh — oh — mnoho pochwaly — nezaslaužené pochwaly,« šklebila se domácj na polo se wzchopiwši; — »newjm ale — můg Ferdáček nebude doma —«

»Ge — ge doma«, ugišťowal gi rusowlasec gistotau neomylného kritika, a zwednuw gi ze židle, wedl gi pod pažj ke dweřjm. »Prwé šel někdo po sjni — to byl krok mého drahého přjtele. Račte se gen za njm podjwati.«

S těmi slowy gi wystrčil ze dweřj a zastrčil za nj záworku.

»I wyhnal gsem ducha neswáru,« obrátil se potom k ostatnjm — »nynj hodugte a weselte se w pokogi a bázni Božj — a hleďte, aby wám káwa newystydla.«

(*Pokračowánj.*)

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Kutné Hory. Po čem gsme giž tak dáwno taužili a čehož uskutečněnj gsme tak brzo neočekáwali, nynj se nám dostalo. Ti samí lidumilowé a přátelé národnjho gazyka našeho, kteřj w minulém roce tak krásnau slawnost Prandlowskau uspořádali, kteřj se letos o wýnosnau weřegnau loterii w prospěch založenj městské nemocnice postarali, přičinili se i o to, aby se nám také diwadelnj zábawy dostalo, daufagjce, že se negen láska k mateřskému gazyku našemu w obecenstwu wždy wjce a wjce rozmáhati bude, nýbrž že i obecenstwo rádo skrowným dárkem we prospěch dobročinných ústawů zdegšjch přispjwati bude; zwláště při okolnosti té, že se od našich p. ochotnjků, kteřj gen z lásky k dobré wěci úloze té se podrobili, wždycky podařeného předstawenj očekáwati dá. — Krásný přjklad toho poskytlo nám prwnj předstawenj dne 18. čerwna, kdežto we prospěch gistiny k založenj městské nemocnice Macháčkowa obljbená weselohra *Ženichowé* se prowozowala. Každá osoba prowedla w nj úlohu swau dokonale, takže celé uspokogené a hogně shromážděné obecenstwo wšem stegnau pochwalu wzdáti newáhalo. Před počátkem diwadla byl přednášen autlocitau djwkau přiměřený proslow, a když geg ukončila slowy:

»Nuže, naše počjnánj měg heslo stálé:
Wše gen ku chwále wlasti a krále« —

byl zpjwán p. Gelenůw oblјbený zbor: »Wše gen ku chwále« atd. Na to zpjwal oblјbený zdegšj zpěwák arii z »*Don Juana*«, načež opět zbor: »*My čeští manowé*« následowal. Pak teprw hra sama se počala. — Gsauce negen o dobré wůli, nýbrž i o statečnosti našich p. ochotnjků pře-

swědčeni, můžeme se těch neylepšjch následků nadjti, k čemuž také srdečného štěstj přegeme, a giž opět na druhé představenj se těšjme, kteréž, gak doslýchati, welmi brzo w prospěch opatrowny zdegšj dáwáno bude. ...st.

Z Holomauce. ... Dne 7. čerwna prowozowalo se na diwadle našem quodlibet, a mezi ginými kusy widěli gsme i několik scen w gazyku českém pod náswem: *Tintili Wantili* anebo *Wawřinec Tluchuba před práwem*, w kterých pan Limbek řečj, posuňkami a wůbec weškerým prowedenjm úlohy swé obecenstwo rosesmál a hlučné pochwaly zjskal. I panj Limbekowá (na diwadle pražském w osobě Aljny známá. *Red.*) prowedla úlohu swau, děwečku Andulku, gak náležj dobře. — Ze wšech her českých, které se posledni časy tady prowozowaly, patrně wyswjtá, že by se náš diwadelnj ředitel s dobrau potázal, kdyby si k přjštj zimě, nawrátiw se se swau společnostj z Krakowa, několik heroů obgednal, kteřj by, gsauce gazyka československého mocni, alespoň časem něco w gazyku tomto obecenstwu poskytnauti mohli. Že by při tom užitku swého nalezl, nenj žádné pochybnosti.

Ze Slowenska dostal se nám do rukau ljstek diwadelnj, genž ohlašuge, že we Sw. Mikuláši dne 17. dubna t. r. wystaupil sbor ochotnjků w činohře »*Waldek*«. Dole stogj toto poznamenánj: »Půwodnj tato činohra, přisluchagjc mezi neyzdařilegšj wýtwory ducha wýtečného básnjka Klicpery, daufáme, že welectěné obecenstwo — an zdařilé wywedenj našj snahau bude — uspokogj.«

Ze Lwowa. Z uzawřenj sněmu w králowstwj našem roku 1841 stogj mezi giným, že na prosbu podnikatele diwadla polského, J. N. Kaminského, ustanowili stawowé haličtj posawad trwagjcj podporu po 2000 zl. stř. na rok tomuto diwadlu dáwaných i na dalšj čas, až do otewřenj nowého diwadla hraběte Skarbka, pro rata temporis z pokladnice domestikalnj udělowati, a spolu k Geho C. M. o potwrzenj toho prosbu zanésti, kteraužto prosbu ode dne 28. kwětna roku 1842 neywyššjm rozhodnutjm, gak pro rok 1841, tak také pro rok 1842 milostiwě G. M. potwrdil. — Stanislaw hrabě Skarbek předložil na to žádost, aby stawowé diwadlu polskému we Lwowě i na budaucnost podporu ročnjch 4000 zl. stř. powoliti ráčili. Stawowé pak uzawřeli, prositi G. C. K. M. o milostiwé powolenj, aby podporu tuto na udržení diwadla polského pod těmito wýminkami dáwati mohli: *a*) Aby hrabě Skarbek za sebe i swé nástupce na celý čas trwagjcj wýsady swé se zawázal, držeti wýbornau scénu polskau, i aby dáwal každý měsjc deset představenj. *b*) Aby plat za wstaupenau k těmto představenjm srownán byl s platem představenj německých; *c*) dosawadnj heroe polského diwadla schwálili stawowé k uwáženj hraběte Skarbka. — Tuto prosbu hraběte Skarbka stawowé předložili G. M. ku potwrzenj.

Ds.

Z minulosti.

Wýkaz peněz, gežto obec starého města pražského gednomu plukownjkowi c. k. wogska w třidcetileté wálce na týden platiti musela, dokud se swým plukem w Praze ležel. (Od roku 1634.) — Plukownjkowi 300 zl, spoludruhowi geho (!?) 20 zl, kněži 10 zl, dwěma služebnjkům 15 zl, pokognjmu 10 zl, dwěma komornjkům 12 zl, dwěma pažatům 4 zl. 12 kr, hofmistrowi 26 zl. 20 kr, 6 střelcům 18 zl. 36 kr, 2 lokagům 6 zl. 18 kr, sklepnjkowi 6 zl. 30 kr, prostiratelowi 4 zl, 2 kuchařům a mistrowi gich 6 zl. 18 kr, 3 gjzdným pacholkům 9 zl, podkowářowi 3 zl. 9 kr, 10 kočjm 21 zl, mysliwcowi 2 zl. 12 kr, pradleně 2 zl. 12 kr. pjsařowi 6 zl, naléwačowi 2 zl. 12 kr. Dohromady 484 zl. 59 kr. Tolik se platilo gedině plukownjkowi a geho čeledi. Takowých wšak pánů bydljwalo w Praze několik; krom toho platu hotowého dostáwali obrok a steliwo pro koně, pak piwa bledého i barewného, *mnokoli gen ráčili*. A netoliko plukownjkowé, nýbrž i celj plukowé byli od obce žiweni a placeni. Autraty peněžité *mimo* strawu, nápog, paliwo atp. obnášely na týden pro celý pluk 7183 zl. 53 kr.

Tyto dny přišla nám do rukau asi 80tiletá diwadelnj cedule. Pocházj z časů, když byl Loccatelli ředitelem Pražského diwadla w Kotcjch. Natjkáť se nynj wůbec na skázu wážné činohry, pocházegjcj z přjlišného nákladu na scenickau úprawu při zpěwohrách, fraškách a baletech. Při tom se wedau stesky, magjcj oswědčiti, že to před lety ginák býwalo. Kdo ale na tuto 80tiletau ceduli pohljdne, musj stran diwadelnjch aupraw i stran swobodného představowánj na giné myšlénky přigjti. Pro wzácnost a snad potěšenj mnohých diwadelnjch přátel udáme zde kratičký obsah této cedule. Oznamugeť se na nj, že se bude prowozowati: Fleura, der Vermenschte Teufel in einer Weiblichen Rachbegierd, sonst: Die unglücklichen Früchte der verbuhlten Nacht-Schwermer auf denen Universitäten, mit Hannß-Wurst Einem eyfersüchtigen, doch interessirten Liebhaber, erschröckten Nacht-Schwermer, und gezwungenen Menschen-Fleischhacker. — Potom následuge krátké udánj obsahu »dieser recht remarquablen Ausarbeitung« — w němžto se ugišťuge, že ge to přjběh prawdiwý, a spolu se udáwá, co w něm bude wšecko widěti, gakož: Rozšklebená tlama pekelná, plná plamenu, w nj pýchu w nádheře, smilstwo na kozlu gedaucj a pomstu gak ožwykuge srdce — pak se okáže hřbitow, gak se na něm hroby otwjragj, a umrlci zakljnánjm wstáwagj — pak zahrada, kdež bude mrtwola nešťastného milownjka na kausky rozsekaný widěti! Nádawkem slibugj se mezi tjm geště dwa weliké tance. — Ge-liž to diwadelnj cedule? Mnohý se gj bude smáti — ale my bychom se mu na wzdor wšem prawým a zdánliwým pokrokům a oprawám od oněch časů mohli uručiti, žeby takowáto cedule i za našich dnů hognost diwáků přilákala. Mluwjme to bohužel ze zkušenosti; a swět nenj geště tak wyspělý, aby o wěcech dle zewnitřnj škořápky nesaudil.

Budaucjm čjslem ukončuye se prwnj půlletj Kwětů; ku předplacenj na druhé půlletj 1 zl. 36 kr (po poště 2 zl. 36 kr.), anebo po čtwrtletjch 48 kr. stř, čiňme uctiwé pozwánj.

Časopis tento wychazj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt leta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 52. 1. července 1843. 10. r. běh.

Dosaženj cjle.

(*Pokračowánj.*)

7.

Tamže odtud.

We tmě a při měsjčku nic nepočjney, milý přjteli; neboť newjš, co činjš! — Byl den sw. Beaty a septemvirce ku slawnosti gmenin nahrnulo se množstwj hostů. Sausednj panáčkowé přišli se swými psy a dámy s mopsljky. — Gá we swé ljbostné historii mnoho přjzniwého čekal od této přjležitosti, a to tjm wjce, an welkomožka Marinku od otce za hlawnj hospodyni do kuchyně wyprosila. Nikdy mi tak nechutnaly gjdla, přjteli! a při tom gsem si často zapalowal dýmku a dobrořečil tomu, kdož prwnj tabák do Europy přinesl. Dýmka mi poskytla přjležitost, mezi kuchařky do společnosti Marinčiny se wmjchati, kam by mně ginak byl ani dělem žádný cestu neproklestil; a to bylo geště wětšj štěstj, že dýmka třikráte mi wyhasla. Hle! každá zlá wěc má dobrý následek!

Wečer zazněla hudba w tanečnjm sále, a gá co tanečnjk Marinčin w rozkoši gsem se potápěl. Zamilowanec snažj se w přjtomnosti milenky swé wšecku způsobnost swau okázati, a hledj se wynucenjm wšech sil swých wyznačiti; w lásce učjme se neymenšj hanbu w neywětšj mjře cjtiti. Nestáwá-li se naopak po sňatku?! — I gá tedy sebral wšecky sjly a rozum k tanci, gda pro Marinku. Dosti wljdnau se ukázala, ale gakási studenost chowánj gegjho progewowala nesrdečnost, a připomjnala mi masopustnj přjběh můg; než přitom, kdekoli se gj přjležitost naskytla, po mé manželce a djtkách se wyptáwala. I neobmeškal gsem tedy onen přjběh, w prawém swětle gj zděliti, a při tom gsem i do toho wpletl, že srdce mé až posud poswátného gha gest swobodno — a že ho gen břemeno lásky tlačj! — Gen si pomysli, od té doby, co gsem u čepčářky čepce kupowal, myslila, že gsem ženatý, aneb aspoň mladoženichem. Tak welice neraduge se ani ten, genž penjze a dluh, které giž za ztracené pokládal, neočekáwaně zpláceti sobě widj, ani pyšná panna nowému šatu, gako gá tomu, že gsem gj to mohl oznámiti. I spočinuly tedy gegj modré zraky na mně důwěrně. Nepatrná zewnitřnj znamjnka začasté prozrazugj neyhlubšj tagnosti srdce; ony gsau gako okna do wnitřnostj našich, gež twůrce wšehomjra za zbytečné uznal na prsau lidských otewřjti. Má naděge zrostla od té doby w obrowskau; i čekal gsem na přjhodné okamženj, abych gj mohl swau lásku zgewiti; ne literami mrtwými — ze žhaucjch rtů nech plyne tauha má k srdci gegjmu — a to co neydřjwe!

Utěšeně swjtila luna, tato sladkých tagnostj milenců wěčná swědkyně, k njžto oni tolik wzdechů ze srdcj swých, zápalem lásky dautnagjcjch, posjlagj. — I spatřil gsem, že Marinka do postrannj swětnice gde, a gsa nektarem tokayským poněkud rozpálen: »Teď nebo nikdy!« myslil gsem, a přjležitosti použiti chtěge pustil gsem se za nj. Luny blesk čarowný můg oheň tjm wjce roznjtil, beze wšech okolkowánj bljžjm se k nj — podlaha woskem natřená, zdála se k pomoci mi přispjwati — i poklauznu a k nohaum gj padnu. Tu giž rozwázán gazyk můg, swobodně a plamenně wyléwal wyznánj lásky mé. Bůh wj, co gsem toho za to okamženj natlachal, a nemage na tom dosti, že slowy wraucj swé city wyléwám, uchwátjm také ruku gegj, a takowau náružiwostj přitisknu k srdci mému, gako oprawdiwý romantický hrdina. Ubohá musela bolest pocjtit, neboť takowý hlas wydala, gako hausle w rukau neumělce, a to nebylo geště dost! potom začala opět hrozně wřjskati: »Probůh, gen mi ruku nesněžte!« Gá nemohl pochopiti, proč tak wřjskala; — ale gakýsi wnitřnj cit, genž býwá neklamným saudcem prawdy, šep-

tal mi, že to nenj ani ruka, ani hlas Mariačin. Mezi tjm na onen powyk s hotjcj swjcj wkročila septemvirka, za nj wešel wšecken spolek weselých — a běda! gá padl téměř w zaufalstwj, spatřiw, že gsem lásku swau slečně Poldy zgewil, kterau gsem pozadu za Marinku držel. Wšak ge si naše pěkné pohlawj w bjlém šatě tak podobno, gako wegce wegceti, a k tomu ty moge špatné oči! styděl gsem se, gako wyhwjzdaný na diwadle herec, a co wjce — i slečna Poldy se hanbila, gako děwče, od něhož člowěk prwnj polibek žádá. Můžeš sobě pomysliti, gaký smjch se w celém spolku rozljhal, a má welkomožka gak sladce se tomu radowala; ale můg duch se aužil a zaúpáwal, co kowkopowi w podzemnj djře. Poldy držela w prawici gehlu wlasowau, když gsem gi tak wášniwě stisknul, nebylo tedy diwu, že gj to bolelo. Musel gsem odprošowati, a gen těch pěkných slow litugi, které gsem daremně wyblebtal u nohau ctnostné Minerwy. Hanbjm se před ubohau Poldy! ale kdo by se nehanbil w mém položenj? — To gest mé gedinké štěstj, že nebyla Marinka při té pěkné komedii přjtomna, sic bych studem byl pošel. —

Giž gsem tedy gednoho wlka zabil! — ale toť wjš, gednoho nebýwá dost, a neštěstj nechodj nikdy samo. Kočka převrátj hrnec smetanowý, ale toho nenj dost; i wrazj do okna, a twář si podrápe. »Nulla calamitas sola!« Můžeš wěděti, že gsem do sálu ani nekauknul, ale spěchal wen, na čerstwé powětřj pod krásnau oblohu nebeskau. Tu gsem potkal mladého hraběte. »Apropos! práwě whod, dj on; gen spěcheyte do zahrady, tam se procházj waše Dulcinea; použijte přjležitosti, která se wám nikdy tak po wůli newrátj.« Z počátku gsem nechtěl slowům geho wjry dáti, ale wěda že w sále nenj, a krom toho na swobodné powětřj se chystala, do zahrady gsem wešel. Diwno mi sice přicházelo, že ona o půlnoci w zahradě se procházj, ale — proč ne? — luna krásně swjtj, a nenj wěci zagjmawěgšj, gako při čarowném lesku gegjm se procházeti. Pokorná duše gegj těšj se teď we spjcj přjrodě; gak chwalná to při nj wlastnost, gak saulilasj city naše, gak gsme stegného zwyku! W těchto myšlénkách kráčjm hlaub do zahrady, a mé idealy se ustawičně předemnau kmjtagj. A hle, oprawdu tam stogj ona před geskynj sněgakým giným děwčetem! dobře znám gegj welký čerwený šátek, kterýž na lehaunký tanečnj šat si hodila. Zraky gegj byly na hwězdnaté nebe upřeny. — Děkowal gsem starostliwému přjteli, kterýž mně cestu ukázal, a citelným tichaunkým hláskem zwolám opodál: »Marinko! gste tady? těšjte-li se také w spočjwagjcj přjrodě? zanechala gste také křik a hluk tanečnj?« I odpowj ona; ale hlas gegj zněl trochu hruběgi než gindy. To snad nočnj powětřj působj, myslјm sobě; mezi tjm ale nepohnutě stála a zraků od nebe neodwrátila. — »Tam, tam se skwj gitřenka, djm plný ohně; ona gest hwězda wěrných milenců! blaze tomu, genž takowé srdce nalezne!« A s těmito slowy bljžjm se k nj, zraky mage pořád na gitřenku upřeny. — W tom zaznělo chechtánj opodál; i odwrátjm zraky od hwězd nebeských — a gen slyš to šelmowstwj! Má domnělá hwězdářka i s gegj přjtelkynj nebylo nic giného, než podobizna mramorowá, před geskynj stogjcj, na nižto mladý hrabě bjlau plachetku a čerwený šátek byl powěsil. Odpowěd pak na mau otázku dáwala w křowj ukrytá služebnice, kteráž smjchu zdržeti se nemohauc, hlasitě se chechtala, a mne z hwězdářstwj mého wytrhla. Hněw i smjch střjdawě mne napadaly; opauštěge podobiznu kamennau, zaklel gsem se, že nic wjc při měsjčku počjnati nebudu.

(*Dokončenj.*)

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

We twáři wšech přjtomných střjdalo se swětlo a stjn w podiwných podobách. Gednak bylo wšem podiwno, že Nowotný geště pro sedmau a k tomu omrzelau, protiwnau, nezwanau osobu posjlal, gednak se opět wšickni diwili, že starau domácj wládkyni tak neobyčegným způsobem z pokoge wyprawil.

»Ale co pak tropjš, Wáclawe?« gal se nynj komik mluwiti, z dlauhé a, gak se zdálo, důležité rozpráwky s otcem Bětuščiným wytržen. »Myslјš tu mjti práwo roztahowati se, gako w žurnale činjš, když ti ubohý herec do klepet upadne?«

»Dnes ge nowý rok,« řekl rusowlasec — »a gá gsem zdárný wnuk maudré báby, kteráž se mi ctj swau dokládala, že se gj wždycky wedlo celý rok, gak prwnj geho den ztráwila. Gá musjm dnes několik hlaupých kausků wywesti!«

»K tomu gsi nemusel na nowý rok čekati!« prohodil Janowský, mysle, že ho wtipným prautkem šwihnul.

»To wjm,« odpowěděl básnjk, lhostegně si breyle postrkáwage. »Ale gá se ti nechtěl do ře-

mesla plést. Gá to mám rád, když každý něčjm zwláštnjm wyniká.«

»Ale u wšech wšudy!« ozwal se zase komik — »co pak gsme tady, abychme waše nechutné žerty poslauchali?«

»To negsme, kamaráde Johanýsku!« řekl rusowlasec, s pamětihodnau chladnostj z wrchnjho kabátu se laupage. »K tomu čili a konci chodjme do diwadla — zwláště když se rodj frašky.«

»K tomu giž netřeba, tušjm, chodit do diwadla,« prohodil zase komik; »nebo gak widjm, pletau se nám do toho lidé i —«

»— w přjbytku starého, poctiwého kapelnjho mistra,« doložil básnjk.

»Lidé, kteréž bychme na prknách wyhwjzdali —«

»Bravo, bravo!« dal se Janowský do tleskánj. »Prwnj scenu improwizugete dobře.«

»Zaplať Pán Bůh!« usmjwal se dobrosrdečný starec. »Mládj může zadowádět — mládj ge šťastné.«

Bětunka si hleděla stolu, káwy, smetany a šálku; genom chwjlkami zablaudily očka gegj pod polosklopenými brwami na weselé zápasnjky.

W tom začala na dweřjch klika rachotit.

»Piano!« zkřikl rusowlasec hlasem polodušeným, rukama na wše strany kýwage. »Piano! Prwnj znamenj! Opona gde nahoru!«

Na klice to začalo silněgi rachotit — potom šramotit a bubnowat. Starý »Zaplať Pán Bůh« měl twářę plny nesnázj, hleděl z gednoho na druhého, chtěl ke dweřjm, opět se zastawil — a stál tu žiwý obraz směšné rozpačitosti. Bětunka hleděla prosebnýma očima z hosta na hosta; w těch ale začala se dowádiwost nynj teprwa ze wšech konců ozýwati. Zwláště w Nowotném hrálo celé heyno dibljků. On se skrčil, točil na patě, podepřel obě ruce do boků, a smál se potagj, až mu twáře krwj nabjhaly.

»No? — co pak ge to?« ozwal se wenku hwjzdawý hlas domácjho draka.

»Zawřené dwéře!« odpowjdal Nowotný, wyhledaw neytenšj fistuli, a přikradl se hezky bljžko až ke práhu.

»Ale k čemu zawřené? — co to znamená?«

»To znamená: · Nestrkey nos, kde se pro něg nekadj. Rozumjte, neylaskáwěgšj?«

(*Pokračowánj.*)

České diwadlo w Praze.

Dne 20. června: *Němá z Portici.* Prowedenj w celku zdařilé; asi dwě neshodnosti mezi sbory a orchestrem rádi u mladých sil omluwjme, gakož i poněkud negistau intonaci p. Tonnerowy, kteráž po swé churawosti poneyprw opět spjwala. Přigata byla spěwohra s pochwalným potleskem. *—*

Dne 22. června: *Hadrián z Řýmsů,* weselohra we 4 ged. od Kliepery. Hrálať se poneyprw, a gá se musjm wyznati, že gsem gi posud ani ze čtenj neznal. Byl gsem tedy dwognásobně žádostiw. Žiwé, wtipem prokwětalé rozmluwy daly mi hned w prwnjch scenách poznati, že ge to djlo Klicperowo — ale skušeným nožem až na samé gádro ořezáno. Čtenj djla po hře mě o tom přeswědčilo; upewnilo ale gesstě pewněgi hned u představy nabytého přeswědčenj, že tato weselohra co *neyžiwěgi* a *neyuhlazeněgi* prowozowati se musj, má-li žádaného účinku dospěti. A to gest arci pro naši společnost wěc trochu lechtiwá! — Prwnj gednánj a přednj polowice druhého wzbudily w nás owšem pěknau naděgi w celé zdařilé představenj; smjch a potlesk množil se každým wýgewem; ale od wýstupu, kde hlásnjk druhého Hadriána oznamuge a rytjř Kosický (w knjze Čelakowský) oknem dolů hledj — začalo to wáznauti, a tak i hned konec 2. gednánj, kdežto řeči gen gen srřeti magj, mdlobau poklesl. Tento neduh zmáhal se pak gako morowá rána w třetjm gednánj pořáde wjc a wjc — až i také do čtwrtého dorazil. Mnoho měl toho dne na swědomj p. Grabinger. P. Kolárůw Soběbor byl skoro tuze mrštného gazyka a ohebného těla, práwě gako by pudiwjtra w letnjm fráčku hrál. P. Kaška měl roztomilé okamženj, gakož wůbec, kde suchau ale přirozenau komikau proraziti může, wěci swé dobře wywádj. Gen to gsme nemohli pochopiti, že geg chytrý panic, chtě newěstina otce oklamati, tak *nápadně* oblekl. Ani mu to neslušelo! — a měl-li se komický effekt docjliti, mohlo se to snad i bez urážky prawdiwosti státi. Pan Grau dobře wypadal — ač nemůžeme gistit, že bychme podobnau figuru mezi českým panstwem za časů Jana Lucemburského byli nalezli. Pan Lapil dělal gakož Gehoň, co mohl; škoda gen, že pauhý začátečnjk wšecko nemůže. P. Skalná nezdála se, mimo swůg obyčeg, býti dobrého rozmaru, anebo nebyla s rolj swau sgednocena. Scházelať gj odměřené chowánj a srdečnost domácj hospodyně a bohabogné obstaralé panny. — Dnešnj představenj uwedlo nám zase gednau žiwě na mysl, že diwadlo naše gakýsi zárodek smrti anebo alespoň dlauhého neduhu w sobě nese. Nenj se také čemu diwiti! Gakž ge možno pomysliti na dobré saubránj, na splynutj rozpraw a prowedenj charakterů w gediný, umělecky wytwořený celek, an řjkage wšechny žjly her samowolně se rozbjhagj, a nikoho nemagj, kdo by ge w určitau, básnjkem wyznačenau koleg wrownáwal? — anebo zřetelněgi mluweno: gak se může hra česká dařiti, kdyžto spráwce gegj

ani slowa česky neumj? Gesti to škoda pro něg i pro herce. Wšecko — to gest učenj-se naspamět a zkaušenj nemůže se pauhé společnosti na srdce wložiti. I dáwagj se wěci, gen aby se dáwaly — aby gediný wečer wyplnily: aby se ale při zkauškách tak wyhladily, že by snadno geště druhého i třetjho představenj dočkati se mohly — to ge arci při nynějšjm stawu diwadla našeho těžko očekáwati. Podobně smutný osud potkal i Hadriana, kterýž zagisté delšj čas na repertoáru udržeti se mohl, kdyby se při zkauškách bylo widělo, kde wěc pokulháwá, nebo cele wázne. A wšak dosti o tom, co se našimi řečmi naprawiti nedá.

s....

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Wlastenecký náš maljř, pan *Hellich*, zhotowil nowý, gména swého dostogný obraz sw. Fabiana a Šebestiana do chrámu Libockého, a wystawil ho we swém přjbytku na odiw. — Na staw. diwadle bude přjštj dny zpjwati wyhlášená zpěwačka panj *Garcia-Viardotowa*, sestra nebožky Malibranky. Za každý wečer dostane prý 1000 franků. — Neynowěgšj brožurka hraběte Lwa Thuna dělá sensacj, obracugjc na sebe zřetel i lhostegnjků w záležitostech národnjch. Gak doslýcháme, pracuge plamenný tento obhágce gazyka národnjho zase o nowém, neméně důležitém djle w tomto oboru, a hodlá pak w gazyku *našem* před swět wystaupiti. — Na diwadle českém chystagj se k prowozenj zpěwohry: Belisar a Fra Diavolo. Gestli pak se dočkáme něčeho domácjho? —

Z Ewančic na Morawě. Kdo ge prawým lidumilem a komu gen poněkud blaho člowěčenstwa na srdci ležj, musj zagisté uznati, že národnj naše snaha u nás hogného owoce přinášeti počjná; — gakéhož užitku teprwa pro budaucnost nadjti se možno, bude-li se tak pokračowati, gak se začalo! Přirownáwage předešlá léta k nynějšjm spozorowal gsem, že někdegšj gaksi přepiatá cizota a záhubná hrdost, kterážto se do mnohých srdcj našich obywatelů wenkowských měst hluboko zahnjzdila, mizeti, a mjsto těchto bludů gakési wzágemné přátelstwj a swornost, pak šetřenj práw giných, třebas i chudšjch občanůw prostjrati se počjná. — Pátráme-li po zárodku tohoto nowého blahodějného smýšlenj, nalezáme, že počátek béře od založenj *čtenářských spolků* mezi našjm měšťanstwem; neboť giž mnohý z nich, nalezage w neděli a swátky hognau dušewnj zábawu we spisech wšelikého druhu, skládá staré zwyky a náružiwosti, obléká se w člowěka nowého, má se wljdněgi k spolurodákům swým, a chowá i wětšj starost o sobě swěřené. Wěru, mnohem radostněgšj wede se howor, když s těmito lidmi se někde segdeš, buď na domácjch radowánkách, nebo když si we swátek odpoledne wygdeš do romantických lesůw, hor a winohradů zdegšjch. Howor a zpěw se tu střjdagj, a tělo i duch spolu okřjwá! Toť předc owoce, wšj péče a chwály hodné! — Nenj giž nad čjm hořekowati, gakož tu před několika málo léty hořekowal geden z našich milých rodáků (a s njm i každý, kdo to widěl) nad nestřjdmým popjgenjm a surowým, nečudným tlacháujm swau welkau člowěčkau cenu geště posud neznagjcjch některých zdegšjch mladjků. — Tyto spolky čtenářské gsau tak zřjzeny, že i méně zámožný měšťan k nim přistaupiti může; neboť každý spoluaud celoročně gen 20 kr. střjbra platj, a za to se mu podáwagj spisy rozmanitého obsahu, bere se wšak wždy ohled na čtenáře, na gakém stupni wzdělanosti stogj. Aby pak se takto wšem wyhowěti mohlo, gelikož se spolek pořád množj, držj se zde skoro wšechny nowě wydáwané československé knihy, ba některých spisů i wjce exemplárů, a co gsau welké wědecké spisy, ty si obgednáwagj osoby gednotliwé, a na požádánj může gich býti každý účasten.

J. W. Hemela.

Pozwánj
týkagecj-se obnoweného wydáwánj
WĚNCE.

Až posud překážely některé okolnosti obnowenému wydáwánj *Wěnce*. Odstraniw ge z wětšjho djlu, umjnil sobě wydawatel k záměru tomu se wšj ochotau přikročiti. Zásoba pěkných pracj dowoluge nakladateli podati obecenstwu w krátkém čase prwnj sešit, dle něhož možno bude sauditi o skwostné sprawnosti celého djla. Aby wšak podnikánj toto žádné překážky neutrpělo, skládá žádost swau nakladatel na weškeré básnjky a hudebnjky wlasti československé, mage k nim neobmezenau důwěru, že od nich gak básnickými tak i hudebnjmi přjspěwky hogně bude podporowán. K tomu cjli nechať přispjwatelé práce swé poštownj cestau w křjžowé obálce (Kreuzband) nefrankowané nakladateli odesjlagj, které, hodj-li se k tisku, slušně a pořádně *honorowati* bude, ostatnj wšak spisowatelům franko opět nawrátj. *Wěnec* má obsahowati negen pjsně ale i sbory, dwog-, trog- a čtwerozpěwy, wše práce půwodnj. Redaktorstwj přigal p. F. Škraup, kapelnj mistr u stawowského diwadla, o němžto pochwalně se zmjniti, bylo by zbytečno. Aby ale skladatelé hudby přjslušné texty wždy při ruce měli, zamýšlj nakladatel připogiti ku každému sešitu *Wěnce* zwláštnj přjlohu, která obsahowati bude básně, krátké powjdky, nowellety a referaty; k čemuž přjspěwky taužo cestau se přigjmagj.

Chtěge oblibě obecenstwa zúplna zadost učiniti, umjnil sobě nakladatel nešetřiti ani péče, ani útrat, chowage w srdci přeswědčenj, že národnj wěc w české *hudebnj* wlasti zdárně prospjwati bude.

Zwláštnj oznámenj o djle tomto, které w neurčitých krátkých dobách wycházeti má, bude co neydřjwe obecenstwu podáno.

J. Hoffmann,
obchodnjk w musikalijch
a uměleckých wýrobcjch.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 53. *5. července 1843.* 10. r. běh.

Dosaženj cjle.

(*Dokončenj.*)

8.

Tamže odtud.

Nepřátelský los hrage semnau, milý Auguste! Nemohu se toho dočkati, abych Marince lásku swau wygewil; to pak se musj k wůli septemvirce neomylně státi. Giž gsem u nohau stařeny klečel, s kamennau podobiznau o hwězdách rozmlauwal, sklenice potřjskal—a pořád geště nic a nic! Třetj pokus neméně směšně wypadl, gako prwnj.

Marinka ochotně wedla kuchynské powolánj swé, i běžela do komory wydáwat wěci potřebné, a welkomožka i nawzdor Marinčinu zarděnj stála na tom, aby ne giný nežli gá swjci nesl za nj. Krásná alabastrowá ljčka Marinčina začerwenala se gako západ slunce, když wjtr zwěstuge; gá chtěge použiti whodné doby, a byw na bljzku ručinky gegj, na to gsem ani nepomyslil, že Bůh komory neustanowil za chrám lásky, a gen myrtowé háge spatřowaly wůkol nj oči mé. W tom pes mladého hraběte, kterého byl čas neobyčegnau úlisnostj dnes obdařil, za mnau do komory wklauznul, a gešto gsem gá sotwa začal wjti kwjtkowý wěnec lásky, přewrátil diwoký pes stoljk, plný sklenic tokagčiny, a začal hrozně wýti. Nu! kohožby takowá přjhoda neznepokogila? — i přetrhnul gsem řeč, a swjce mi z rukau wypadla, následowně wšickni tři we tmě gsme zůstali.

Marinka wyběhla wen, gá pak w slušném hněwu smáčel gsem w tokagčinu hubu psa, a uši geho gsem natřásal. Sotwa gsem bez potlučenj hlawy o stěny a bez potřjskánj sklenic z komory wylezl a nohy přitom od pastj myšjch ostřjhage, welmi nesnadně gsem trefil do dweřj. Od té doby geden druhého se stydjme.

Posledně giž litowala welkomožka mého trápenj. »Gděte, prawila ke mně, dnes po poledni do geskyně, a čekeyte, až i gá tam přigdu a přiwedu s sebau i wašeho angela, i budete mjti přjležitost skončiti giž gednau obrowskau práci swau. Ubohý, ubohý zamilowaný Seladone! oprawdu každý twor stwořitele spiknul se proti wám! měsjc, mramorowá socha, pes i wjno.« — Poljbiw ruku gegj, spěchal gsem w určený čas na mjsto oznámené, do chladné geskyně; než ona nezchladila wřelau lásku mau. Měl gsem dosti času k přemyšlowánj o předešlém a budaucjm, když posléze slyšjm kroky an se bljžj k geskyni. Geskyňko, poswátný chráme, blahý stánku! myslim sobě, dey, ať mi přiletj pomoc twá w lůně twém, ne wůlj lidskau! Tebe zwolil Bůh lásky za přjbytek milenců, kde wůně myrtowá dýše při tichém wečernjm wětérku, a polnj růže kwětau nad hlawau našj. — I sebjral gsem wšecky kwjtky z přečtených posawad románů, a dobře připrawen gsa, čekal gsem na přjchozj. Dlauhá, welmi dlauhá byla mi chwjle, až posléze wkročj tu septemvirka, pod paždj wedauc mau krásotinku, kteráž welmi pokorně a uctiwě chowánj k wůdkyni swé progewowala; w patách za nima kráčel tlustý obročnj, nesa w košjčku občerstwugjcj potrawy a lahůdky, nad čjmž gá se welice horšil —gá, kterýž naneywýš potřebugi občerstwenj! »Sem, drahá Marinko! zde sobě odpočiňme, prawila ochranitelkyně lásky mé, přetwařugjc se, gakoby se nad tjm diwila, že mne tu nalezla. Ah! nalezl gste také neyspanilegšj mjsto zahrady? Nu radugi se tomu, budeme mjti weselegšj zábawu« — a tak k cjli mému mluwila, že gsem se musil diwiti rychlým wynálezům a wtipu gegjmu. »Nezdá-li se pro to býti geskyně tato zde utwořena, aby tagných slastj a blažené lásky wěrným strážcem byla? O gakbych si přála na mjstě tomto gen geden znak milugjcjch spatřiti! — Neměl byste k wůli mně chuti—dj obrátjc se ke mně — pokus swé způsobnosti w uměnj hereckém po-

ukázati?" — Marinka zarděna zpozorowawši cjl gegjho ke mně se-obrácenj, snažila se rozmluwu na giný předmět obrátit; ale gá nedlel, a celau wášnj k nohaum gj padna, wyznal gsem gj swau obrowskau, oprawdiwau a wěčnau lásku, stegnau přitom od nj prose. Ubohé děwče newědělo, co počjti w směšném položenj swém. Břichatý obročnj náramně se smál, a tjm Marinku zpamatowal, kteráž nynj co wewerka wyskočjc wen z geskyně, utjkala ze zahrady. Gá toho nezpozorowaw napořád gsem opětowal sezbjrané romantické kwjtky, obročnj pak, gemuž ten přjběh náramně se ljbil, aby lépe mohl slowa má slyšeti, se na mjsto Marinky postawil, a tjm chutněgi se chechtal. Konečně oči pozwednuw zděšen spatřil gsem, že u nohau břicháče pěkná slowa mrhám.

Septemvirka ale dala mi naděgi, že wšecku žádost mau sama zařjdj a ukončj, by tato radost byla záwjrkau letošnjch gmenowin gegjch. Gá se wraucně poděkowal, a pak gsme opustili geskyni. Ach geskyně! máš weseliti se čili smutniti? mám tě blahým stánkem pogmenowati, čili gsi naděge mé, sladkých snů a štěstj mého twawým hrobem?—W bljzkých dnech máš poznati osud můg!

9.

Tamže odtud.

Tento list pjši w tak neobyčegných citech, milý Auguste, gakowé gsem nikdy nepocjtil,— teplo se zimau střjdá se we mně. Septemvirka sedla do kočáru a kázala hnáti k důchodnjmu, aby se o ruku Marinčinu pro mne ucházela. W trapném očekáwánj a w trudném zamyšlenj tráwjm hodiny, co uzawřený žák sedjm w pokogi a opětugi sobě starých lidj zlaté průpowědi, ale ty mi nic nepomáhagj! — a co myslјš? při nebezpečné hře sedjm, kde mohu wšecko prohráti anebo wšecko wyhráti, a otewřené stogj přede mnau nebe aneb peklo. Nadarmo mne těšj wlastnj naděge; i toho gsem giž welice litowal, že gsem k tomu swolil, aby septemvirka odešla. Gestli nynj kořjk přinese — co ze mne bude?

* * *

Blaze mi, drahý Auguste! Šťasten gsem, gakž gen smrtelnjk býti může, genž swého sladkého cjle dosáhnul. Po přegitj dlauhé hodiny, gakowáž mohla býti cjsaři Gindřichowi u brány papeže, zahřměl wůz, a gá w střjdawých citech sebau trhnul, gako by mi olowěná kule na hlawu byla spadla; i neměl gsem smělosti panj septemvirce w austrety gjti, abych poslednj ortel nad sebau wyslechl. Ale tjm wětšj bylo wytrženj mé, když mi zpráwu přinesla, že otec Marinčin swoluge, a ona sama také neodpjrá. O radug se semnau, milý Auguste; neboť w neyplněgšjm smyslu slowa — *dosáhnul gsem cjle!*

Přjběh z pustin asiatských.

(Dle prawdiwých událostj.)

Asie w sobě obsahuge mnoho pustin, o gichž ohádánj se nepokusila geště nižádná ruka lidská. Nalezagj se tam křowiny nepronikuutelné a rozličné druhy welikánského rákosj, gjmž celé, nepřehlednutelné kraginy porostlé gsau. Též se tam nalezá mnoho močálů a bahnité půdy, které zdrawj lidskému škodliwy gsau; protož se welmi málo lidj odwážilo, a sice toliko nauzj přinuceni, aby se w takowýchto hrůzoplodných kraginách osadili. —

Wůbec známo, že Angličané w okolnjch kraginách wýchodnj Indie swé kolonie čili osady magj, pročež někdy okolnostmi přinuceni býwagj těmito pustinami cesty konati, aby se w neykratšjm směru k hlawnjm sjdlům swým dostali. Tak se též přihodilo Angličanu »Artur Mactawish« nazwanému w pruhu země, genž slowe Bundelcunds a wlastně pustiny wýchodnj Indie působj; onť pak o předmětu tomto následowně wyprawuge.

* * *

Giž drahný čas plul gsem na korábu swém neznámými Bundelcundmi, stjsněn gsa w geho auzké meze; loď tato mne krokem hlemeyžďowým dále nesla, což mě giž náramně omrzelo, tak že gsem u sebe uzawřel, na prwnjm mjstě, kde lidské obydlj spatřjm, na zem wystaupiti. — Gaké skwostné kraginy, gaká krásná gednotliwá mjsta gsem na březích řeky spatřil! Musil gsem gich ale opominauti, anto mně na přjstaw mysliti lze nebylo, neboť gsem wěděl, že země tato plna gest diwokých ljtých čili laupežných zwjřat: lwů, tygrů, lewhartů, krokodilů a hadů welikánů.

Z této přjčiny gsem puzenj swému, wen wystaupiti a znamenité krásy přjrody i we prospěch wědy wyšetřowati, násilj učiniti musel. Konečně se ale přec oswobozenj bljžilo i spatřil gsem u wzdálenosti asi půl mjle anglické od břehu několik indických baráků čili nepatrných chatrčj. Ač dosti bjdně wyhljžely, přece gsem wrchnjmu weslaři

swému kázal, aby na mjstě tomto přistawil a loď na břehu upewnil. Wzaw dwogku, dobrau ručnicí swau, kráčel gsem k této wesnici. Přjchod můg byl w brzce zpozorowán, načež mně hned některj Hindowé, nazj a toliko pro slušnost na pásu klucek uwázaný magjce, wstřjc spěchali, dáwagjce mi wýstrahu z ohledu drawčjch gam neb léček, genž wůkol wesničky nastrogeny byly. Tito muži mi wyprawowali, že gediné zaneprázněnj gegich gest, by hluboké dutiny (kteréž u nás pod gménem wlčjch gam známy gsau) kopali, gichž hlaubka asi 8 střewjců obnášj, kteréž potom wětwemi a křowjm pokregj, a sice tak lehaunce, že do nich wše padnauti musj, co nohu swau na ně postawj.—»Tak polapeme—pokračowali dále—hogně drawých zwjřat, kteráž w ně padnau; hned ge usmrtjme, prodáme kůži, a dáme si za hlawu od britského zeměřjzenj určený plat střelecký wyplatit.«

Na to gsem s obywateli tuto kraginu málo prohlédl, neboť gsem rychlým přjštjm wečernjho saumraku w tom zdržen byl, a pak gsem lidem swým rozkázal, aby mně přikrywadla nebo deky na lože přinesli, neboť mně Hindowé přátelsky gedno z neylepšjch obydlj swých na nocleh obětowali, a slibowali mi, pokudž náwrhu gegich použiti hodlám, že mi na uswitě wýbornau zwěř okážj. To pro mne welmi půwabné bylo, neboť gsem náružiwý mysliwec, a byl bych w takowé naděgi na mjle wzdálenosti běžel; protož gsem s welikau radostj náwrh gegich přigal—na nehodu gakau při tom ani nepomysle.—

Zdál pak se mi pozděgi geden z těchto zdegšjch zrozenců podezřelý, tak že gsem u wnitř litowati počal, že gsem se nerozwážně w moc wydal lidem těmto docela neznámým. Nedal gsem wšak ničeho na sobě znáti a ztráwil gsem skrownau wečeři, kteráž hlawně w reyži záležela, s hostiteli swými.—Konečně mě nechali samotna. Hned gsem wzal střelnj zbraň swau, gegjžto prut geden kulkau, druhý brokami nabitý byl, třel gsem gi náležitě, a připrawowal pro honbu ku přjštjmu dni co třeba. Než gsem se ale na odpočinutj odebral, zatknul gsem tak pewně gak gen možno dwéře. Co ale staw můg nebezpečněgšjm činilo, bylo, že se služebnjci mogi, z nichž gsem ani gediného s sebau newzal, u welké wzdálenosti odemne nacházeli, a že Hindowé, mezi nimiž gsem byl, ohromnj muži byli. Gak snadné gim, téhož mjsta opustit a na giné se odebrati, aby w hustinách této pusté kraginy skrewš nalezli, w njž by k wypátránj nebyli, a takto snadno trestu se wyhnuli! Okázal gsem před nimi dosti pošetile wáček swůg, plný blýskawých rupij, a schwalowal gsem gim wýbornost ručnice swé, kteráž gim w gegich okoličnostech nad zlato dražšj býti musela. Lakotnost po gměnj těchto národů stala se přjslowjm, tak že by zagisté obět lidského žiwota za maličkost byli powažowali, pokudž by se tjm pokladů těchto zmocniti mohli. Což by ge bylo mohlo zdržeti, aby mě nepřepadli a nezawraždili, gsauce na bog nebezpečný s laupežnými zwjřaty nawyklj a we swé powaze téměř tak diwocj gako protiwnjci gegich, s nimiž tak často bog o žiwot wésti museli? Žiwě gsem cjtil, že to wše welmi prawdě podobné, ano gisté gest, což mně přeweliký strach působilo, a pak ochábnutj a zemdlenj wšech audů za následek mělo, tak že gsem chtě neb nechtě, ale beze wšeho občerstwenj usnul.

Hlasitau rozmluwau nedaleko malého okna ze swého polosněnj probuzen, mjnil gsem ze smyslu gegjho neywyššj stupeň nebezpečenstwj wyrozumjwati; neboť okno to bylo toliko gakausi záclonau z usušených stébel táwnjch welmi slabě zaopatřeno čili zabedněno. Welmi prozřetelně, bych ani neymenšj šust nezpůsobil, kterýž by mohl wzbuditi pozornost Hindů, z lože swého wstaw, přikradl gsem se k oknu a zaslechl s neywětšjm poděšenjm krwožjzniwé ohledy Indiánů.

(*Pokračowánj.*)

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Náchodska dne 22. červnа. Rozkošné údolj při malém potůčku, Řešetka nazwaném, lonského, arci neobyčegně suchého roku skoro přeschlém, které šesti wesnicemi: Lhota, Olešnice, Řešetow, Studnice, Třtice a Zliče olidněno, zahradami ošlechtěno, lukami zúrodněno, mnohými rybnjky gako zrcadly protkáno, z částky i lesem zastjněno—toto údolj, zwláště z Wolešnice skrze Řešetow až pod Studnici, gest nynj obrazem po potopě swěta. Stromy w zahradách, lukách i lesjch při potoku gsau zwywráceny, pole w nižinách a lauky gsau tuto do hlubin wymlety, tamto kamenjm zanešeny, prawau pauštj kamenitau, tak že některé ani za celé pokolenj aurodným polem nebude. — Třináct chalup zcela strženo a zanešeno, tak že sotwa k nalezenj kde stály, a giných 13 přjbytků do polau zbořeno a na sesypánj; pět mlýnů porauchano a při hrázjch protržených na suchu stogj, a ze šesti utopených osob sám gsem dnes čtyry pochowal w poswátné lůno země. — Hrozné to dopuštěnj Božj! Lidé na mjli z okolj w zástupech chodj sem a žasnau bolestně nad tau zpaustau. W pondělj dne 19. června b. r. po dwacetistupňowém

horku, pátau hodinau s poledne přihnala se bauře s deštěm od západu k wýchodu po sewernj hornaté straně sedm čtwerečných mil obsahugjcjho panstwj náchodského, při obyčegných škodách až do Klatecka.*) A wšak k wečeru po sedmé hodině wrátila se naspět při blesku a hřjmánj. Baufliwá, zkázau obtjžená mračna hrnuly se w trhawém skoku od seweru k gihu, an zatjm oblaka od gihu k seweru plynuly zwolna; čára ge dělјcj asi půl mjle dlauhá šla práwě nad mým obydljm. Po chwjli začaly se oboge w kotauč wjřiti, přes sebe wáleti a k zemi njžiti, an dole mrtwé panowalo ticho. — Bože, rač to na lesy zahnati! — Ale powzdál na seweru bylo giž hučenj a třenj sutek (krup) slyšeti; silným praudem wichru zachwěly se stromy, welké, řjdké krápěge proletaly. Deštiwé, záhubné mračno zahalilo takořka zemi, a w tom gakoby se obloha protrhla, ledowé sutky co welké liskowé, ba některé co malé wlaské ořechy sypaly se dolů, až okna hned drnčely a w malé chwjlce obilj na poljch wjce méně potlučeno, sadba w zahradách rozmlácena, owoce otlučeno, až i wětwičky spřeráženy a kůra poraněna. Hustý ligawec, po celau hodinu trwagjcj, naplnil údolj wodau na 4 — 5 ba i wjce loket zwýši, a protrhnuw hráz rybnjka pod Kostelcem a we Wolešnici, doplnil práwě o půlnoci nadepsanau hrůzu a zpaustu. Powodnj celé panstwj, krupobitjm prostředek utrpěl welice. Tráwy po celé Upě a Metugi gsau zaneseny. — An hlawnj přjwal záhubný po opadagjcj giž powodni ligawcowé teprwa přede tmawau půlnocj protrhnutjm nadgmenowaných dwau rybnjků nenadále se přihrnul, bylit obywatelé u welikém nebezpečenstwj, a mnozj podiwně, ba zázračně žiwobytj ochránili. Tak geden u malého kolu we prostřed powodně se uchowal, ač okolo něho trámy, stěny a stromy plawaly; na hrušce co stehno tlusté muž se ženau a dwěma dětma, a bljzko něho tři giné osoby na kusu zbořeného přjbytku po dwě hodiny we smrtedlných auzkostech trwati museli. Holka na stěně zbořeného domu otcowa čtwrt hodiny zdělj plowala mezi dřjwjm wšelikým, až pak stromu se uchytiwši, naň wylezla a se ochránila. We Skalici, Aupici a wsech při Upě ležjcjch mnohé přjbytky powodeň ta porouchala a weliké škody učinila.

Jos. Myslimjr Ludwjk
(očitý swědek).

Z dopisu, psaného we Wofrsce (Ungersbach) *bljže Gorice* (Görz) *od* 14. *čerwna do Mnjška.* Waše dychtiwě očekáwané psanj gsem s radostj obdržel a s potěšenjm četl; a ačkoli wjce stran obsahowalo, předce se mně krátkým býti zdálo, gelikož mně tak mnohé utěšené spráwy z mé milé wlasti w něm sděleny byly. Musjm wyznati, že čjm wzdáleněgšj od wlasti, tjm wjce na mé milé přátely pamětliw býwám, které gsem nerad opustil, a které opět gednau a to brzo spatřiti, ustawičně a letos snad ne nadarmo taužjm. Podařj-li se mi, užigi té radosti, že si s Wámi o našich záležitostech a tužbách pohoworjm. Waše spráwa o radostných pokrocjch našj wlastenské literatury welikau radostj mne naplnila. Wjdjm ze wšeho, gaké ucty a wážnosti hodno gest tak šlechetné usilowánj, gemuž nebe, byť i po mnohých překážkách, gistě požehnati ráčj. Gsauť owšem mnohé wěci, které dřjwe tuhau zkauškau ryzost swau dokázati musegj. .... A co byste tomu řekl, že gsem štárage w kanceláři mezi starými knihami našel *české rukopisy!* mezi těmi mne neywjce těšilo užjti úmluwu mezi slowútným Mat. z Thurnů a geho bratry, kdežto se w ljbezném gazyku československém o statky za žiwa swého otce dělj;*) mimo tyto rukopisy gsem zde ale ani o české pjrko nezawadil. Zato w bljzké Gorici tak četný zástup Čechů máme, že zde snadno, u českého professora studowati, u českého mistra řemeslu se učiti, u českého duchownjho se spowjdati, českému lékaři hogit se dáti atd.; i českých wogjnů zde množstwj.**) Také si často české kwartetto zahráwáme.

Fr. J.

*) Nynj práwě doslýchám od pautnjků z Warty w Klatecku, že tam ligawec a krupobitj též tak strašliwě zuřily.

*) Bylo by nám wjtáno, kdyby pan dopisowatel nám aspoň w krátkosti udal, gaký gest předmět těchto listin.

**) Kéž by ale Čechowé dle přjkladu giných národů w cizině také swau slowanskau národnost we weřegném žiwotě wšude oswědčowali, gak o tom náš Kollár we swém »Cestopisu« tak důrazně se byl prohlásil!

Fr. D.

SWĚTOZOR.

Zlaté Francauzsko! Zasljbená země básnjků! — We twém lůně to předce alespoň za to stogj, osedlati Šemjka a do powětrné řjše obraznosti si wygeti. *Ponsard,* mladý wenkowský básnjk, gehož gméno geště nedáwno ani žiwá duše neznala, napsal truchlohru Lukrecii — ta se šťastnau náhodau dostala k prowozenj, ljbila se — a teď slibugj pochwalau giž zasypanému básnjku 60000 franků, gen aby zase něco psal! — P. Webster, držitel diwadla Haymarketského w Londýně, podáwá za dobrau weselohru, kteráž by nyněgšj mrawy anglické obrazila, 300 liber sterlinků (3000 zl. stř.) —

J. E. *Smoleř z Lasa* obdržel za wydánj lužických národnjch pjsnj od G. M. krále pruského welmi pochwalný list, a při něm welikau zlatau medalii. — Giž lonského roku poslali gemu lužičtj zemštj stawowé psanj, w kterémž mu swau libost na gewo dáwagj, že tak pilně o Srbstwo w Lužicjch pracuge.

Dr.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarsjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 54. 8. července 1843. 10. r. běh.

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

»Ne, takowým žertům nerozumjm!« ozwala se opět wylaučená domácj wladařka, a podle třesawého hlasu bylo na nj i skrze dwéře poznati, že se gako ťopka čepeyřj.

»I wždyť to negsau žádné žerty, moge neylaskawěgšj!« odpowjdal gj Nowotný skrze djrku w zámku. »Swau neskončenau láskau k wašemu Ferdáčkowi—tau tagemnau sympatij našich srdcj se wám dokládám, že to negsau žádné žerty.«

Nechte wy mého Ferdáčka na pokogi—wy nestydatý šibale—wy lehkowážný nesmyslnjku—a otewřte; nebo wám ty dwéře roztluku!« Přitom začala nemilosrdně na mnoholetá prkna bubnowat.

Bětunka hleděla plna nesnázj z hosta na hosta i chystala se giž přistaupiti ke dweřjm, aby dotjrawé ženě otewřela; ale rozwětřený rusowlasec postawil se gj do cesty, obě ruce proti nj roztáhnuw.

»Hleďte si wy swých hrnéčků,« promluwil k nj přitom tak hlasitě, že to žena za dweřmi slyšeti musela; »nebo gak widjm, ge to kapitálnj kafjčko, a rádbych giž plný šálek nalezl, až tady swau scenu s gedowatau sanj odbydu.«

»Panno Bětunko!« kwičela nynj baba za prahem. »Slyšjte? Gá řku — abyste otewřela! Nedopalte mě! — Slyšjte? — Zegtra mi zaplatjte činži — gá wás naučjm spolky držet s takowými rozpustilci — bodeyž do toho! Gá wám powjm, co to ge, dělat si blázna z domácjch pánů!«

Přitom udeřila geště tak silně pěstj do dweřj, že se celé zatřásly, a hned na to bylo gi slyšeti, gak napořád přezdjwkami okolo sebe metagjc, do swého přjbytku se zeybruge.

»Opona padá — konec komedie — alespoň prwnjho gednánj!« prohodil Nowotný, ucho ke dweřjm skláněge. Potom se wzchopil a přistaupil ke stolu. — »A nynj začněme w bázni Božj do giného tónu zpjwati. Děleyte, lidičky, děleyte — ať si usedneme!« mluwil gakoby zde sám domácj byl a hostinu dáwal. »Gste giž w pořádku?«

Tato otázka týkala se komika a starého hudebnjka; protož i při nj oči geho z gednoho na druhého poskakowaly. Starec mu dobře nerozuměl; — přjtel Johanýsek wěděl arci, kam slowa geho bigj; ale nemohl nic odpowědjti.

»Gak widjm,« začal tedy zase rusowlasec, gako z uzdy wšeho rozmyslu a powáženj utrhlý, dále mluwiti — »nemáš ani w skutečném žiwotě pražádné schopnosti k wážným roljm a pohnutliwým scenám — náš milý noworočnj přjtel newj bez tebe, gak do toho — dowol tedy, abych zde buď napowědu anebo třetj osobu zastal, abychme s našj plačtiwau dramau brzo ku konci doběhli.«

»Co hodláš počjti?« ptal se ho přjtel komik, nemoha se wnitřnjho pohnutj docela zmocniti.

»Dowol!« zakýwal naň prawicj — a pak se obrátil k starému. — »Nežli si docela usedneme, wysoce wážený saudruhu noworočnj noci, podal bych wám rád sladidla, aby wám temně se lesknaucj šťáwa z pražených zrnek geště gednau tak dobře chutnala.«

»Zaplať Pán Bůh!«

»Nebogte se, že wám wystydne — nebuduť marnými řečmi plýtwati, alebrž w krátkosti se wás tážj: neměl gste gednau synáčka? — nemusel to býti kmjnek z wlastnjch beder — gen když to byl milý, dobrý, třeba nalezený synáček!«

»Co pak se to semnau děge?« ptal se dětinský starec, oběma rukama si po knoflјkách u kabátu sahage a prstami podiwně kraute; při tom se točily oči geho z Nowotného na dceru,

potom sklauzly na komika a opět na rusowlasého wyptawače — a zaleskly se dwěma welikými slzami. Hlas geho se chwěl — a okolo ust mu něco hrálo, o čem bylo těžko rozhodnauti, ge-li to úsměw nebo pláč. — »Bětunko — zlaté djtě! co pak ten pán myslj? Powjdala gsi mu něco?«

»Ne, ne — starý otče!« odpowjdal Nowotný mjsto djwky. »Z malinowých rtů spanilé wašj dceruškyproto se nemusjte zardjwati, rozkošeplodný andjlku! — od panny Bětunky nedostal gsem žádné zprávy; znám ale romantické přjhody našeho Johanýska, přjtomného komika; a wjm, že co nečesaný, rozcuchaný, oškluhaný pacholjk milosrdenstwjm gistého kapelnjho mistra otcowského domu našel; a nemilosrdenstwjm gisté kapelnj mistrowé ho zase ztratil.«

»Bětunko!« šeptal starec, gako u wygewenj z gednoho na druhého pohlédage a třesaucjma-se rukama po djwce sahage. »Wjš-li pak, co gsem ti powjdal? Spjm-li pak — anebo se mi začjná dlauhý sen wygewowati?«

Mezi naděgj a báznj upnul pak oči na komika, i chtěl mluwiti, ale rtowé geho se gen pohybowali, ani zwuku newypauštěgjce, a w očjch stály mu dwě welké slzy.

A wšak i w obljbeném žáku weselé Musy děly se wěci, genž nigak w obor citů nepatřily, gakowéž obyčegně w diwácjch a posluchačjch zbuzowal. Srdce geho pracowalo hlasitým klepotem a weškerá duše geho byla splynula w naděgi na gediný přjštj okamžik.

»Neklame-li mě gakýsi tagný, gako po dlauhých letech ze dřjmoty probuzený hlas« — gal se mluwiti — »negsem-li hračkau marného tušenj, powstalého we mně dnes w noci wašj podobau, wašjm chowánjm — «

»— a ztratil-li gste wy, noworočnj přjteli náš,« přiwáděl rusowlasec obratným gazykem řeč ku konci — »kluka we wsi, kdežto byla cestugjcj Musa pimprlátek plátěný chrám swůg rozbila—«

»Ztratil, ztratil, zaplať Pán Bůh!« wygektal mezi to starec.

»— tedy gste ho zase našel w přjtomném, od oněch časů giž powyrostlém člowěku. Roztáhněte ruce a padněte si na prsa — sice nám káwa wystydne!«

I chtěl geště podobnými, galowými slowy ohlušit pohnutj, gežto w něm bezděky se ozýwalo, kdyžto nynj starý kapelnj mistr a mladý komik s hlasitým wykřiknutjm sobě do náručj klesli, nic giného slyšeti nedáwagjce, nežli opětowané »Zaplať Pán Bůh! a: Drahý otče!« Chtěl pohnutj swé žertem zahnati: ale žert nechtěl z gazyku, nechtěl ze rtů — a wázl mu we chřtánu. Honem posadil se ke stolu, a sklopiw hlawu njzko až k samému šálku, aby nebylo widět, že mu za breylema něco mokwá, začal honem káwu swau mjchati.

»Při sám Bůh!« breptal mezi tjm. »Podiwné shledánj — ale fiat! — gen když ge weselé shledánj. Nowý rok počjná dobře.«

(*Pokračowánj.*)

Přjběh z pustin asiatských.

(*Pokračowánj.*)

Prwnj hlas. A gak dáwno ho tam giž máte?

Druhý. Giž od minulého wečernjho saumraku.

Prwnj. Nespj geště? Slyšel gste, zdali se heybá? Nebo ste potom giž pozor nedal?

Druhý. I owšem sem dal pozor, a mjnjm, poněwadž gsem ani neymenšjho chřestu a šustotu nezpozorowal, že giž usnul.

Třetj. Nuže, tedy bude neylepšj čas abysme práwě teď na něg autok učinili a geg polapili. Hned se do něg pustjme. Ale prawjš, že gest welmi silný; tedy musjme při našem autoku weliké prozřetelnosti použjti. Gakým spůsobem se to má státi?

Na to odpowěděl geden z mých hospodářů: »Dle mého mjněnj bude neylépe, když skrze skuliny gedem napuštěnými šjpy po něm střjleti budeme.«

Prwnj hlas. Co se má ale potom státi, gestli, gsa wzteklostj roznjcen, wen wyskočj?

Geden z hostitelů mýoh. I proti tomu máme prostředků: dodáme mu co zbýwá nožmi našemi.

Druhý hlas. Máte ge u sebe?

»Ne!« bylo odpowěděno.

Na to opět zněl hlas prwnj, který se wůdci gegich přináležeti zdál: »Tedy ge sem rychle přinesti musjte; pospěšte a wěc gest hned odbyta. Gá též pro swau zbraň gdu a gsem za pět minut opět zde.«

Na tato slowa gsem slyšel, gak se w rozličném směru wzdálili. Srdce mé tlauklo, gsauc naneywejš pohnuto, přičemž gsem hlahol kroků gegich wždy slaběgi naslěchal, až w daleku umlkl. — Nynj gest i pro mne neypřjhodněgšj okamženj, abych se o zachráněnj swé pokusil — tak sem u sebe myslil; pogal sem rychle ručnici a dal sem se

na autěk, abych, kdyby se mé wynasnaženj nepowedlo, aspoň žiwot swůg tak draze prodal gak možno. A kdyby neyhůře bylo, předce by snad mogi lidé w lodi ránu střelnau mohli slyšeti a mně na pomoc přigjti. Připomenauti třeba, že sem se z té příčiny lidj swých byl zbawil, aby wespolek bedliwě strážili zanechanau loď, pro kterau sem se wětšjho nebezpečj nežli pro sebe samého obáwal, antě w nj Hindowé tolik sobě wzácného mohli ulowiti.

Ani okamženj tedy nemeškage, stál sem giž přede dweřmi a rychlostj blesku w tom směru pádil, kde dle mého rozkazu loď mau přistawiti a ukotwiti měli.

Toho času byl práwě auplněk, obloha byla gasná, a mohl sem tedy při gasném swětle měsjce, nedbage na nebezpečenstwj, rychle we swé cestě pokračowati; mimo to mne hrozná myšlénka bez oddechu ku předu hnala, že mě mogi nehostinnj wrahowé w patách následugj.

Mnohé okolnosti se sgednotily, aby tento děg geště hrozněgšjm učinily. Slyšel sem nynj křik šakala — hned na to řwánj wětšjch laupežných zwjřat čili drawců, a opět skuhránj a wřeskot diwokého ptactwa, ze swého nočnjho sjdla wyplašeného, což owšem za následek mělo, že sem wždy wjce gako mysli zbawen k onomu mjstu chwátal. W tom okamženj se rozléhal hlahol a chřestot silného skoku z hauštj, slyšel sem zřetelně, gak spodnj dřjwj pod tlápau mocného silného drawce násilně se lámalo. Přehrozné upomenutj k pozornosti! Na to sem slyšel diwoké wytj a gakýsi zwláštnj hlas, který mnoho podobného měl s prskánjm čili sikánjm koček. Rychle se ohlédnu a spatřjm dwě blýskawé oči, ze tmy hauštj strašně se giskřjcj, a tjm sem hroznau gistotu obdržel, že náramný tygr po mně se žene. Gen asi dwacet kroků od této ljté potwory wzdálen, mjnil sem, že po mně giž weta, neboť geden neb dwa skoky tygra postačowaly, abych pod geho náramné drápy upadl. Ani mně času nezbýwalo k wykonánj kratičké modlitby. Se silau zaufalstwj sem geště geden skok ku předu učinil; sotwa se to wšak stalo, ucjtil sem prudké udeřenj. Gasné, ohniwé giskry před mýma očima hořely, a wšecky audy těla swého cjtil sem gako z klaubů wyhnané. Brzo sem shledal, že sem padl do gednoho z oněch dolů na drawce, před nimiž mně tamnj zrozenci, když sem k nim přicházel, wýstrahu byli dáwali, a že práwě při pádu mém tygr bez neymenšjho aurazu přes dutinu byl přeskočil.

Owšem sem byl w prwnjm okamženj, w němžto sem opět mysli nabyl, od auzkosti swé oswobozen, a patřil sem wzhůru do blankytu. W tom sem wšak swého ljtého nepřjtele na kragi této gámy na zadnjch nohách seděti spatřil, a při gasném swětle plného měsjce mohl sem zřetelně zjrati, s gakau hroznau, žiwau opatrnostj každé hnutj mé občihowal, za gistau kořist mne giž pokládage. Geho přizelenalé blýskawé oči byly neustále na mne upnuty. Gá se tak hluboko gak možné dolů sehnul, aby mě swými sápawými tlápami dosáhnauti nemohl.

(*Dokončenj.*)

JAN RYTJŘ DE CARRO,

doktor w lékařstwj.

(Článek druhý.)

Podle spráw Dra. W. Weitenwebra.

Jan de Carro narodil se w Genéwě (Genf) 8. srpna 1770. Předkowé geho měli od časů nepamětných léno »le Quarre«, ginak »le Carre«, a zastáwali giž na počátku patnáctého stoletj úřady přednj w obci swobodné genewské; we wogště slaužjwali také giným mocnářům, zwláště ruským.

Mladičký de Carro odebral se na studia lékařská do *Edimburku*, kdež po slawně ohágené sadě 24. června 1793 na důstogenstwj doktorské powýšen byl. Aby se w uměnj lékařském zdokonalil, odebral se po krátkém pobytj we swé otčině *do Wjdně* a stal se brzy tam také audem fakulty lékařské. Literárnj swazky s učenými Angličany poskytly gemu záhy známost o welikém wynálezku *Jennerowu*; hned roku 1799 zawáděl de Carro očkowánj neštowic, prwnj w Rakausjch, anobrž i na celé pewnině ewropegské, s neylepšjm prospěchem podniknuw prwotnj zkaušku na swých wlastnjch synech, kteřj nynj důstognické služby w c. k. wogště zastáwagj. Francauské spisy geho o očkowánj roku 1802 a 1804 wydané posud gsau wýborné. I podařilo se gemu také přenésti látku očkowacj po zemi z Wjdně do *Bagdadu*, *Bassory* až do *Bombaye*, ačkoli dřjwe wšeliké pokusy Angličanů ku přewezenj této látky po moři marnými zůstaly. *Turky, Řeky, Pers*[illegible] a britické osady *wýchodoindické* staly se snahau de Carrowau účastnými dobroděgné ochrany před lidomornými neštowicemi. Z *Čjny* obdržel de Carro r. 1805 semeno *suché rýže*, kterau rostlináři gemu ke cti *oryza mutica de Carro* pogmenowali. Dařila se w suchých okresech *uherských* a *lombardských*, a bedliwěgi hleděna byla by bezpochyby odstranila hogno neduhů, kterým setby *wlhké* rýže přjčinu poskytugj. De Carro uwedl do Rakaus také chowánj *owcj merinowých* pauhého rázu španělského; r. 1815 oznámil nowě w Angličanech wynalezený nástrog chirurgický, nazwaný *umělecká pigawice;*

r. 1816 použjwal a zdokonalil od *Galésa* a d'*Arceta* w Pařjži wymyšlené a w chorobách kožnjch užitečné *skřjně podkuřowacj* a dal prwnj podnět ku zřjzenj *párnjch láznj*, o kterých 1818 zwláštnj spis wydal; r. 1820 w Rakausjch prwnj ohlásil doktorem genewským *Coindetem* poraučené užjwánj *jodiny*, prospěšné proti woleti, a wůbec neunawil se rozšiřowati nálezků důležitých a užitečných. Roku 1826 těžce onemocněl, tak že po tři a třidcetileté praxi opustil Wjdeň, a wšak we *Warech Karlowých* našel ukrocenj dlauhotrwanliwé pakostnice a nabyl opět dokonalého zdrawj. Čestná, cizjmi hostmi gemu tam na gewo dáwaná důwěra wybjdla geg přebýwati tam w létě a přezimowati pokaždé w Praze. We Warech řjdil r. 1826 na žádost Geho Excellencj, tehdáž neyw. purkrabj, hraběte *Libsteinského z Kolowrat*, stawěnj párnjch láznj a učiniw prwnj zkaušky sám na sobě, zkaumati dal páry wřjdelnj zběhlým lučebnjkem p. *Josefem Nentwichem*, lékárnjkem karlowarským. Téhož léta obnowil de Carro látku očkowacj w Čechách.

Z geho literárnjch pracj připomenauti gestě slušj: překlad *Plutarcha rakauského* pana z Hormayru (1809) a anglického o zničenj obchodu s otroky (1814) do franciny; několik zanjmawých pogednánj a spisů týkagjcjch se War Karlowých w časopise musegnjm německém, anglický popis těchto slawných láznj (1834) a několik žiwotopisných zpráw o slowútných rozencjch karlowarských w almanachu (1831 — 1843). Mimo giž w prwnjm článku gmenowané učené ku přjspěwkům k témuž spisu wýročnjmu wšebudiwým geho slowem požádáni a wybjdnuti bylit také: hrabě Kašpar ze Šternberka, Dr. Held, Kahlert, Kostelecký, Kalina z Jäthensteinu, Pleischl, Ryba, Hyrtl, Köhler, Opic, Šafařjk, Ant. Jungmann, Wolf, Corda a ginj učenj.

Dne 24. čerwna b. r. slawil o lidstwo a naši wlast wysoce zaslaužilý kmet *padesátiletau památku powýšenj swého za doktora w lékařstwj* w Edimburku. Wšeobecná wážnost a uznánj geho zásluh posilniž geg, aby prodlauženým geště wěkem blahodějně účinkowal a z pěkného prospěchu účinkowánj swého se radowal! K témuž dni odeslal gsem gemu gmenem milownjků literatur slowanských s latinským překladem tyto české řádky:

Jene de Carro, dowol! nesu Tobě ty řádky, pohlédni
 Wljdně na ně; ctitel Twůg Ti ge obětuge.
W letopisech lékoznalců w Edimburku se leskne
 Gméno Twé; wtipu tam Twého i kwět wypučel.
Od moru neštowičjho učil si chrániti děcka,
 Štjpě krawám uga[illegible]u látku mladým ramenům.
Očkowaná Ewropa i Asie djky Ti hlásá;
 Přjbuzným Tě duchem wěk zowe *Jennerowým*. —
Půl sta roků, kmete důstogný, *těl* neduhy léčjš:
 Gen ale geště chorým léky wynagdi *duchům!*
Západ ulèč od newhodné té zášti a hrůzy,
 Gjž ho bezauhonné gméno posedlo: *Slowan*;
Zimnici tu škaredau a wečernj můry zaháněg,
 Aeskulápowskau pohroze gim palicj!
Pyšným powětrnú komu moskem zachwěge pára,
 Karlowskými mu zlau párami páru wypuď!
Gméno Twé pak a čest wystaupj k wýši nebeské;
 Na hwězdách podagj palmu Ti lékařowé!

Karel Winařický.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Ewančic na Morawě. (*Společenský žiwot studugjcj mládeže zdegšj o prázdninách.*) Gaké to štěstj a gaký prospěch pro mládež studugjcj, magj-li w prázdninách přjležitost, společně také we wědách se dále cwičiti! — Štěstj prawjm! Mnohý tráwj swé prázdniny samogediný někde w malé osadě, nemá prostředků k nakaupenj sobě potřebných a užitečných knih, a tak nemožno se mu w něčem užitečném cwičiti. Mnohý wšak by zas měl prostředky, ale nemá žádného wůdce, genžby celým srdcem o geho prawé wzdělánj pečowal a geg takto do chrámu oswěty wedl. Směle wšak mohu řjci, že w tom naši studugjcj ginoši mnohem šťastněgšj gsau nežli mnozj ginj, gak gsem toho giž po několik let pozorowati přjležitost měl. I sgednocugjť se wždy wšichni po přjchodu do otčiny swé, welcj, malj, w geden gako bratrský spolek, a scházjwagj se každého dne hned zrána w našj městské triwialnj škole, k tomu cjli uprázdněné swětnici, a přednášj se gim wšem wespolek mluwnice gazyka našeho; potom pak každému z pánů těch, kterj gsau giž we wyššjch školách, uloženo gest přednášeti mluwnici gazyka cizjho, totiž we kterém se giž sám neylépe zdokonalil. Takť byla n. p. přednášena dle p. Hanky mluwnice gazyka polského, dále pak francauzského. Budaucně wšak, prawenu mi, budau tititž páni s mladšjmi přewáděti klassiky těch národůw, gichžto mluwnice přednášeli — wšickni, rozumj se, do mateřského gazyka, a s Fenelowým Telemachem učinj se prý začátek o letošnjch prázdninách. Slušj pak poukázati na wýgewy uznalosti, wděčnosti a lásky studugjcjch mladšjch ku staršjm. Priwatisté grammatikalnjch třjd zdegšj uctili staršjho studugjcjho, an z Brna na swátky welikonočnj přišel, deklamacj a hudbau. Tito mladšj magj cwičenj po celý rok a měsjčně zkaušky. Deklamowali až posud djlem půwodnj práce djlem překlady následugjcjch našich spisowatelů: pp. Chmelenského, Furcha, Hurbana, Jana z Hwězdy, Jablonského, Klácela, Kollára, Rubeše, Škultétyho, Šumawského, Winařického, Wocela, Žáka, pak z rukopisu Králodworského; w postě pak kapitole z proroků Izaiáše, Jeremiáše, Ezechiele a Daniele, žalmy a historické zlomky z knih Mogžjšowých. Takowéto wzágemné cwičenj-se w cizjch řečjch trwá w prázdninách skoro celé předpolednj; odpolednj čas se zas použjwá ku cwičenj-se w hudbě, a to tjm samým způsobem. Který se wjce zdokonalil na některém hudebnjm nástrogi, cwičj slabšjho, k čemuž každý z nich tuto naleží pro swé wlastnj zdokonalenj theoretických spisů týkagjcjch-se hudby, i swrchowaně potřebných školek na forte a hausle, k cwičenj přjkladů a klassických musikalij. — Ku konci měsjce srpna aneb někdy také z počátku zářj mjwá naše mládež školnj radowánky swé na hoře »Réna« zwané, o nichžto náš horliwý p. K. Šmjdek w těchto listech giž obšjrnau zpráwu podal. I neopomjgegj též wšichni wespolek několikráte w prázdninách nawštjwiti zbořeniny starých hradů w našem okolj, gichžto se zde několik naležá, aby se takto mladšj přeswědčili o wýkonnosti a sláwě našich praotců.

J. W. Nemola.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarsjch: každau druhau středu přidawa se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we kněhkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 55. 12. čerwence 1843. 10. r. běh.

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

* * *

Rusowlasý weršotepec seděl ale dlauho samogediný u stolu, a káwa — ta liběpáchnaucj, milohřiwá, černoskwělá, ušlechtilá tekutina wystydla skoro we wšech ostatnjch šálečkách. Kdož medle mohl ljti do sebe zeměrozenau lahůdku, an srdce ragskau rozkošj přetýkalo? — Tuť bylo wyptáwánj, ruky tisknutj, objjmánj, pláče a smjchu, a mezi tjm zaznjwalo neustále: Zaplať Pán Bůh! — a swjtily se dwě spanilé djwčj oči.

Janowský se přeháněl po skrowné sednici; w prsau geho wlnila se rozkoš nad podiwným shledánjm; newěděltě ale, gakými slowy gj průchod na dennj swětlo opatřiti; čerwenal se tedy, sklápěl hlawu a pomlaskowal prstami, rukau w powětřj máchage.

Gediný Nowotný hleděl w této bauři rozwlněných citů chladnau rownowáhu podržeti; wždyť byl kritik swého řemesla a musel každé ťuknutj srdečnjch žil do zwláštnjch přjhrádek rozložiti! Ostatně wězelo w něm i při wšj básnické schopnosti cosi wšem radostem odporného, a neygemněgšjch pocitů šašky tropjcjho; protož mjchal a srkal samogediný káwu swau, mermomocj wše hnutj w sobě zaljwage.

Konečně ale trwalo mu to tuze dlauho, co musel wedle praudu obecného plesu seděti. I zachtělo se mu s njm také plynauti.

»Lidičky!« ozwal se tedy, wšechny přjtomné po řadě probjhage — »teď zaplať Pán Bůh, že gste se shledali; mohli byste si giž ale usednauti a prawidelné kroky radostem swým wyměřiti, aby wám i ginj neméně poctiwj lidé postačili. Naše rozkošná hospodyňka musj beztoho wychladlý obsah těchto hrnéčků ohřjwati — mezi tjm časem mohl bys nám, Johanýsku, powědjt, gak se ti wedlo, když gsi přjtomnému, welmi ctihodnému, a nynj se radugjcjmu hudebnjmu mistru upláchl. Čtu mu to beztoho na očjch, že by giž rád wěděl, co tě wšecko potkalo, nežli wás noworočnj noc a sklenice punče k nowému žiwotu a k pěniwé čjsi blaha swedly.«

»Ano, ano — to chci wěděti!« zaradowal se starec. »Zaplať Pán Bůh — to nám musjš powědjt, milý synu. Sedni si! Děley, moge paupátko! Pospěš si, dceruško! abysi nic nepřeslechla.«

A djwka nedala se napomjnati. W panenských ňadrech gj to hrálo, gakoby tam neyautlegšj andjlkowé dowáděli; widělať radost otcowu, nalezla bratra, na něhož byl starec s bolestným rozčilenjm zpomjnal — i shledala w něm muže, gjmžto se wšude co bljzko připautaným pochlubiti mohla.

Wesele praskal oheň w kamýnkách — černoskwělý mok pražených zrnek začal se opět kauřiti — a kolem stolu sedělo pět osob, s radostj na twáři, s radostj w těle.

»Zaplať Pán Bůh — zaplať Pán Bůh!« rozprawěl starec, oči swé s nábožnau wděčnostj pozwedage. »Tolik blahostj gednjm dnem nezasloužil gsem za wšechny trampoty žiwota swého. Nu, powjdey, powjdey, synu můg, gak se ti wedlo?«

»Inu, řekl komik, hebce pečený suchar do káwy lámage — »wedlo se mi [illegible] gakož to na swětě obyčegno bywá, kde slunce swjtj a hrom bige, kde se noc za dnem honj. Že mi bylo teskno, když gsem časně ráno do wozu lezl, kterýž mě na wždy od tebe zawezti měl — to ti netřeba připomjnati. Stisknul gsem se do kauta, a sklonil hlawu na prsa. Teď se probudj — teď bude čjsti ljstek můg — a snad se zarmautj — myslil gsem — «

»Ba zarmautil se welice,« doswědčil starec, w myšlenkách do minulých časů zalétage. »Pohnulo to srdcem mým w neynižšjch hlubinách.

Plakal gsem — a plakal gsem dwognásobně, wěda proč mě byl dobrý syn opustil.«

»Gá plakal také — a nowj pěstaunowé mogi nechali mě plakati. Genom když gsem chwjlkami oči pozwedl, pozorowal gsem, že na mne saucitně pohljžegj. Nech ho, ať se wypláče! to mu odlehčj na srdci, prawila tělnatá ředitelka w truhle uzawřených herců k swé manželské polowici. Wšak on přestane, až gen slunce wygde. — A dobrá žena měla prawdu. Slunce wyšlo, kragina se rozgasnila, a duch můg, protrhaw černá osidla zármutku, prodral se k gasné utěšenosti. Bylo to dwé dobrých lidj — můg starý wládce nad ohebnými panáčky se swau wěrnau společnicj; a gich ochotnj, dobromyslnj poddanj zdáli se mi býti náhle nalezenými saudruhy dětinských her, o nichžto mi gen temné a chudé zpomjnky na mysli tanuly. Brzy byl gsem mezi těmito němými umělci gako doma. Gá wjm, že byste se mi newěřiwě wysmáli, kdybych wám měl wyprawowati, gaké rozprawky gsem s nimi držjwal. Gak žalostně postýskal gsem si doktoru Faustowi, když mi opuštěný pěstaun napadl, a gá nemohl wyběhnauti a podjwati se, gestli se laskawě na mne usmjwá!«

»Zaplať Pán Bůh!« řekl starec pološeptem a tiskl komikowi ruku.

»A gakých radostj nadělalo mi to mrštné, rychlonohé pimprle! — gá bych se byl naň celý den djwal, když mi w rukau očima točilo a hubau klapalo. To nebylo pauhé točenj a klapánj; to byla řeč přjtele k přjteli. Gemu gsem powjdal, kdykoli mě co hnětlo, on zwěděl o wšech mých tagnostech — a při tom gsem se těšil tjm wědomjm, že ge nikomu newyzradj. K wůli gemnému hlasu mému bylo mi gednohlasným usnešenjm ředitele i ředitelky uloženo, abych za princezny a zamilowané holky rozprawy držel; i šlo to, dokud se pimprle na prknách newyskytlo; sotwa gsem ale toho dibljka swýma botičkama klapati zaslechl nebo kotrmelce metati uwiděl, bylo konec wšj mé pozornosti, a místo: Ach můg neymilegšj rytjři, gá tě milugu! — nechal gsem princezku řjci: Dey pozor, pimprle, ať si neroztlučeš nos!«

(*Pokračowánj.*)

Přjběh z pustin asiatských.

(*Dokončený.*)

Zponenáhla oči mé na temnost geskyně této nawykly, a mohl gsem prostrannost okolo sebe přehljdnauti; bylť sem ale nowau hrůzau gat, zpozorowaw welikého černého hada, který se stále snažil po stěnách této gámy nahoru wylezti, což se mu několikráte po sobě podařiti nechtělo. Nynj se zdál na rozpacjch, zdali se geště dále o to pokaušeti, anebo proti mně, gakožto nowému wetřelci, obrátiti se má, an to gsem tjm wjce se třesa před njm seděl, shledaw že sem při pádu dwogku swau byl ztratil. Konečně se zdál had odhodlán na mne wraziti, nenadále se wztýčiw obrátil swé gasně swjtjcj oči na mne a připrawowal se ke skoku. Rychle se wzhůru wzchopjm; hned sem ale cjtil, že se mně dere maso z ramen, neboť gsem, wzhůru wstáwage, proti nadánj swému k tygrowi tak se přiblјžil, že mne roztaženými drápy swými dosáhnauti mohl. Tjmto pak tygrowým namáhánjm bylo hnuto roštjm na kragi dutiny; práwě tam ležela má při pádu ztracená ručnice, a sklauzla tjm powstalau otewřeninau práwě k nohaum mým. Ačkoli krwácege a welikau bolestj proniknut, přece gsem dosti rychle se zpamatowal, abych ručnici uchopil, a práwě w tom okamženj, an had giž giž osudný skok učiniti chtěl, wystřelil sem naň. Zdrcen ležel zeměplaz u nohau mých; tygra wšak, tauto ranau nepostrašeného, zdálo se že tento třesk geště wzteklegšjm učinil, neboť se teď i o to pokaušel, aby po stěnách gámy dolů slezl.

Zagisté gsem musil při autěku neprawým směrem hlaubėgi w tuto pustinu zaběhnauti, a tudy gsem byl u welikém nebezpečenstwj — pakli i od tygra ochráněn budu — že snad w této gámě, u prostřed této pusté samoty zdlauha hladem umořen budu. Protož gsem giž počal oprawdowě na to mysliti, zdali by rychlá smrt rozdrcugjcjmi zuby této potwory lepšj nebyla? Cjtil gsem giž prawý wjr w hlawě, tak že sem se z následků zaufalstwj ztráty rozumu obáwal. Wěděl sem též, že černj hadi wždy dwa a dwa pohromadě žigj, a že to nemůže dlauho trwati, až i druhý se připlazj. Mezi tjm se wždy wjc a wjce zem dolů sypala, neb tygr neustále na kragi hrabal.«

Tato newyslowitelná muka musil gsem snášeti. Déle gich snášeti, bylo by sjlu přirozenosti lidské přewyšowalo. Kdo w podobných přjpadnostech nebyl, nemůže si to nižádným způsobem zřetelně představiti; práwě tak málo wšak i mně možno, ač sem to tak hrozně žiwě cjtil, zdařilým popsánjm čtenářům swým prawý pogem o tom do hlawy wštjpiti. — W tomto hrůzyplném okamženj tygr náramně zařwal, dlauho se ohlas rozljhal; na to se w bogi smrti na zemi swjgel.

Pozmal gsem, že několika gedem napuštěnými šjpy prostřelen byl. Hned potom se můg hospodář s přátely swými okázal. Wytáhli mě z gámy, a přeswědčiwše se, že mně krom rány na ramenau nic nescházj, progewowali neyžiwěgšjm radostným wolánjm přátelské city swé, a nemohli w přeplýwánj swé utěchy, že mě šťastně wyswobodili, ani slow k wygádřenj nalezti.

Gák gsem si ale měl gegich předešlé chowánj wyswětliti? — Brzo se mi hádanka tato rozluštila. Mogi hostitelé nedlauho potom, když mě samého w obydlj ostawili, obdrželi zprávu, že welikánský silný lewhart do gedné gámy upadl. I radili se nedaleko mjsta mého přenocowánj, gak by geg co neyprospěšněgi usmrtili; a tjm se stalo mé nedorozuměnj. Po tomto wyswětlenj hostitel můg takto dále wyprawowal: Práwě se od práce této, zdařile wykonané, domů wracjme; tu nenadále slyšjme ránu z ručnice twé, i spěcháme dle směru, odkud se nám hlahol přicházeti zdál. Gak šťastni gsme, dostihše w prawém čase tohoto mjsta, an bjda twá giž neywyššj byla!«

* * *

Arthur wyprawowal dále, že prwé, nežli se ke pluku swému na dalšj cestu odebral, tyto dobromyslné lidi hogně obdarowal. — Od toho času byl giž u welmi rozmanitých přjpadnostech, kteréžto žiwot společenský hogně poskytuge, wydobyl si we mnohých bogjch čest i důstogenstwj a na bogišti častěgi smrti we twář patřil. Prawjwal ale: »Přiznáwám se weřegně, že gsem u prostřed hrůzy a krwawého diwadla w bitwách tak trapným citem swjrán nebyl, gako w onom strašliwém okamženj, kdyžto gsem do drawčj gámy upadl w pustinách wýchodnj Indie.«

Přel. Frant. Malek.

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 25. čerwna poneyprw: *Albrecht bogowný*, aneb: *Weselý uhljř*, činohra we 4 ged. dle Stegmeira přel. od J. K(aaky) Zbraslawského. Nedělnj komedie; geť asi půlstoletá, předce ale může powinnosť swau geště tak zastati, gako mnohé půl dne staré fabrikaty podle francauzského gusta. Tendenci, hluboký názor swěta, básnický zápal a půwodnj charaktery nesmj člowěk arci očekáwati; ale celá komedie má předce několik diwadelnjch effektů, když se pro ni se strany herců a ředitelstwa něco učinj. — Dnes nepůgdeme k přjsnému saudu. W celku wypadlo to lépe, než mnohý giný dobrý kus wypadáwá. Obecenstwo zdálo se býti také spokogeno — alespoň hogně tleskalo. To giné bylo smutné a litostné, že gsme gednotliwé částky geho na prstech spočjtati mohli. Prwnj gasný den po několika deštiwých nedělj(ch)! — nenj tuze diwu, když si diwadelnj obliba a wlastenectwj na procházku wygdau.

Dne 27. č. opakowal se *Jan, wéwoda Finský*. Nemohauce o této hře nic nowého řjci, odwoláwáme se na zpráwu o prwnjm představenj, a připomjnáme toliko, že toho dne zwláštnj změnky p. Nikolai pro swau nenucenau a dobře promyšlenau hru, p. Krumlowský ale pro swé děsné, skoro hnusiwé wzezřenj zasluhuge. Oktawio, to nebyl kausek králowský! — J. M.

Dne 29. č. slyšeli gsme zase gednau *Střelce kauzelnjka* — od počatj nowého diwadla po šesté. Něgakého půwabu nabyla tato wěčně mladá zpěwohra částečně nowým obsazenjm rolj; — škoda gen, že se nám tjm mnoho wděku nestalo, ješto gsme byli na lepšj představenj uwykli. Mjsto p. Strakatého zpjwal Kašpara tenkráte p. Štěpán. P. Š. ge mladý začátečnjk s pěkným hlasem — ale to ge také wšecko, co nám až posud podati může; a tehdáž mu byl i hlas newěren! Kdež ale zůstane herecké prowedenj této těžké úlohy, na nižto se celá zpěwohra podpjrá? Pro tu p. Štěpán geště nestačj — anebo mu na nj tuze nezáležj. Tak se nám alespoň muselo zdáti, ješto gsme w ohledu tomto ani giskry něgakého snaženj we hře geho nespozorowali. Chce-li ho ředitelstwo w podobných úlohách před obecenstwo uwáděti, mělo by geg také w činohře zaměstnáwati, aby se alespoň některým prwopočátkům dramatického uměnj přiučil, bez nichžto nikdy znamenitým zpěwcem nebude. — Druhý a geště wětšj poklesek w nowém obsazenj stal se tjm, že se pauhému Němci polesný přidělil. Gestli gsme druhdy (ač newjm, zda-li práwem?) podobné anetwořowánj českého textu od německých zpěwců anášeli; gestli se nám nynj p. Kockertowa pro tu pamětihodnau čistau wýslownost slow českých ljbj, a gsme-li konečně showjwawi s p. Siebkem, když musj několik slow pronesti: proto geště negsme powinni, nechat si uši rostrhowati takowým způsobem, gako se to tjmto nowým polesným dělo — a k tomu beze wšj přjčiny. Bohužel, že to ani *gediný* z představených diwadla našeho posauditi nemůže, gak asi zpěwec nebo herec mluwj: *tolik* by se ale mohli předce domysliti, že by na př. německé obecenstwo podiwně na to hledělo, kdyby mu pauhý Čech a k tomu geště začátečnjk němčinu na diwadle drmolil! — a to nemluwjme ani o činohře, kde se dost malé poklesnutj proti zákonům wýslownosti hned posměchem wytýká. Zde neplatj žádná wýmluwa, zwláště an patrně widjme, že by to wšecko ginak býti mohlo, a progewugeme zdánj swé gen proto tak upřjmně, aby se nikdo nediwil, kdyby sde onde něgaká nelibost a chladnost k diwadlu našemu powstala. — Ostatně došlo představenj hogného potlesku, k čemuž arci neywjce panny Köckertowa a Tonnerowa s p. Mayrem přispěly. S.

Dne 2. července zase *Střelec kauzelnjk*. P. Štěpán byl dnes we welké arii šťastněgšj.

Dne 4. červ. *Faust*. Představenj zdařilé. —

Dne 6. července *Epigramm* aneb *Což si mě žádná newezme?* Weselohra we 4 ged. dle Kotzebue od J. Wáwry. Kdybych měl dosti wtipu, pokusil bych se o to, epigramm na toto představenj udělati; a wšak hercowé sami učinili na sebe ten neylepšj, kdyžto po kusu woláni gsauce — newyšli. P. Prokop pohybowal se w určitých mezech obrazu, gakowý mu snad w prwnjm okamženj o pedantickém, ale dobrosrdečném řediteli na mysli se namanul; byl-li ale prawý, to ge giná otázka. Řeč a posuňky owšem k prawdě postačily — dle zewněgšku byl by w něm ale každý spjše wenkowského nágemnjka, nežli představeného kancelaře hledal. P. Herbstowa, ředitelka, newěděla k našemu ustrnutj, co ze swé úlohy udělat. Byl to wýtwor beze wšj barwitosti, beze wšeho žiwota. Wzorně počjnaly si ostatnj dámy, panj Kolárowá (prowdaná p. Manetinská), p. Hynkowá a p. Forchheimowa učinily zadost wšemu požadowánj. P. Leitner byl na prwnj okus w nowém oboru dosti dobrý. P. Krumlowský měl alespoň na swůg zewnitřek trochu péče wynaložiti. Setnjk Dobroslaw nepřicházj do neywzácněgšjch domů w tak ošumělém kabátě, s rozcuchanými wlasy a ginými přjdatky zpustlého nedbalce. P. Grabinger mohl z rozkošného Skočnožky geště rozkošněgšj wýtwor učiniti, kdyby mu byla paměť wěrněgi slaužila. P. Bielowi nezbyde giný prostředek, než aby role swé s někým přečjtal. Ginák se musj geho pilnost chwáliti. Pan Lapil wywedl úlohu swau dle možnosti. — Z celého představenj powedly se gen některé sceny mezi dwěma, třemi osobami; kde gich wjce na diwadle stálo, tu giž i hned rozprawa wázla. Zdálo se nám, že gsme na poslednj skaušce — a gsauce té naděge, že po druhé uhlazeněgšjho představenj se dočkáme, zamhauřili gsme a zamhuřugeme i nynj oči.

J. M.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Nenawštiwiw prwněgšj dwě besedy, nalezl gsem na třetj w řeči a gednánj wšech přjtomných tu samu nenucenau weselost, njžto se společenská zábawa tato giž ode dwau roků wyznačuge a o njž se gi poznawše i nestrannj Nečechowé wždy pochwalně zmiňugj. Za obyčegného krátkého odpočinku spjwal opět pan Mayer, k fortepianu sprowázen panem Michlem, Chmelenského: *Dumy slownaské* a gednu národnj we dwau oddělenjch překrásně gak oblibený náš zpěwák wždy nás potěšjwá. Toužebně ale marně čekali gsme na deklamowánku, přece wšak weselostj uspokogeni tuto besedu ukončili, wolíce se na čtwrtau tějce, která na 19. t. m. připadá.

Bož. U.

Z HOLOMAUCE. Roznášj se tu zpráwa, že k do dlauho giž zamyšlenému přenešenj zdegšj stawowské akademie do Brna a po rozšjřenj gj w ústaw technický panům stawům morawským neywyššj dowolenj uděleno gest; i gest se nadjti, že ústaw pro Morawu nad mjru důležitý, nynj bez welkého průtahu w žiwot wegde. Změna ta nebude bez wplywu, bohdá prospěšného, i na gazyk wlastenský, dáwage snad podnět ke zřjzenj nowé stolice české, w Holomauci gako w Brně newyhnutelně potřebné. — Zkaušky z řeči a literatury české na akademii odbýwaly se letos 23. čerwna a podrobilo se gim posluchačůw 56, mezi nimiž 27 Slowanů a 29 Němců a dle zaměstnánj osobnjho 18 práwnjků, 11 posluchačů filosofie, 23 humanistů, 1 ranhogič a 3 úřednjci. Někteřj zdegšj wlastencowé předložili při té přjležitosti na oswědčenj pokroků w gazyku mateřském překlady ze spisowatelů řeckých w řeči wázané i newázané. — Oznámený giž předběžně w listech těchto půwodnj spis Klácelůw: »Počátky wědecké mluwnictwj českého« nalézá se nynj w tisku a wygde nákladem brněnského Winikrowa knihkupectwj; také nowý swazek básnj Furchowých dostane se co neydřjwe pod pres.

A. W.

* * *

Čjtage listy weřegné, za dlauhý někdy čas nedočteš se ze žiwota národnjho wjtané, s hlediště lidmilowného utěšené nowinky. Potřebj tedy wšjmati sobě i saukromně pučjcjch-se kwětů. — Na wečer 20. čerwna poctěn byl pan Aloys W. Šembera, zdegšj professor české řeči a literatury, wůbec známý co wlastenec welezaslaužilý, zastawenjčkem, záležegjcjm we čtwerozpěwu, k geho gmenowinám zwláště připraweném a od hogného sboru mladých wlastenců, neywjce studugjcjch a žáků p. Šemberowých přednášeném. Text podán od p. *B. Leitnera*, čestně známého referenta w Morawii, kterýžto se při té přjležitosti poneyprwé w české werše odwážil; hudba pak, plna překwapugjcjch krás, složena od wýtečného skladatele wlastenského, p. *rytjře z Dietrichů*. Buď si wěc tato sama w sobě nepatrna, w ohledu wlasteneckém nezagjmawá zagisté nenj, an se nj obgewuge wzcházegjcj zde wlastenecké osenjčko, genž páně Šemberowě horliwosti w powolánj geho i ctné swědectwj i powděčnau odměnu gemnomyslně skládá. Z obsahu čtwerozpěwu sdělugeme zde částku ukončugjcj:

> Muza slawská Tě radostným
> Usměchem ať celuge,
> Pudjc kynutjm milostným
> Wše co ducha skličuge.
> Gako lásky struna zlatá
> Sauzwuk lige w žiwot Twůg:
> Wlastenců koruna swatá
> Tak Twé spánky owěnčug!

J. K...ý.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarcjch; každau druhau středu přidawá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt leta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půl. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 56. | 15. července 1843. | 10. r. běh.

TAM NA HORÁCH!

Tam na horách,
Tam to tak gasně swjtj,
Tak ljbezně tam páchne kwjtj,
Tam na horách,
Ach tam se nebe cjtj,
Tam na horách — tam bych byl rád!

Tam na horách,
Tam tak ti ptáci pěgj,
A zwonky stád s hor, s dolin zněgj,
Tam na horách,
Kde ohlasy se chwěgj,
Tam na horách — tam bych byl rád!

Tam na horách,
Tam tak wětérci wanau,
Tak čisté rosičky tam kanau,
Tam na horách,
Tam kde obláčky stanau,
Tam na horách — tam bych byl rád!

Tam na horách,
Tam tak to wolno bywá,
Tak krásně se tam kolkol djwá,
Tam na horách,
Tam ona také dljwá,
Tam na horách — kýž mohu stát!

Karel Štorch.

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

Můg starý principal wrtěl arci hlawau, kdykoli gsem něco takowého k welikému obweselenj slawného posluchactwa prohodil; newěděl ale, co počjti, abych se podobných omylů wystřjhal. Gakž by mu bylo napadlo, že by tichý, skoro nemluwný kluk zaljbenj nacházel w pohybliwém, žertyrodiwém panáčku? A předce tomu ginák nebylo. Gak mile mě s njm o samotě nechali, giž tančil, dowáděl, hopkowal, točil se a mlel klapawau hubau, gakoby do něho lidská duše byla wgela. Prsty moge hrály we wýšce s drátami a hedbáwnými šňurkami, gako neyumělegi wymyšlený strog, a z ust mu sršely slowa, gako bych byl wlastně wšechny wtipy rozpustilého pimprlete wymyslil. W takowých okamženjch byl gsem celý giný člowěk, anebo celý giný kluk —«

»Fuit in nobis — to se rozumj!« prohodil kritický weršotepec, do třetjho šálku cukr dáwage. »Bylyť to doby swatého zanjcenj, wěštitelowé a předchůdcowé přjštjho uměleetwj. Rozumjme! Gen dále!«

»W takowém okamženj mohlo okolo mě hřmjti, gá bych to byl neslyšel — a tak se také stalo, že mě gednau starý i stará přepadli, an gsem prowáděl z brusu nowau scenu mezi wěrným služebnjkem prostopášného Don Juana, mým drahým pimprlátkem, a mezi rohatým hostem z planaucjho pekla, kterýž by byl rád hřjšného rozpustilce odnesl. Gá se byl při tom notně zapotil, nežli se mi powedlo hlaupě-taškařského čerta obulikowat, an se tu náhle za mnau hlasité: dobrá, dobrá Johanýsku! — ozwalo. Byla to pochwala samého principala, kterýž mě byl se swau družkau manželských i uměleckých radostj a žalostj poslauchal.

Někdo z wás nebude snad wěřiti, že by tichý, od přirozenosti trochu ostýchawý hoch něgaké schopnosti k prowáděnj weselých a žertowných kausků — anebo kratčegi, ke komice mjti mohl; ale gá wás mohu ugistit, že se meze oboru hereckého dle stawu duše wždycky neřjdj, a že negeden herec dlauhá léta w negistotě a na omylu wězj, k gakým roljm by se neylépe hodil, a wěci hrage, kteréž nikdy wywesti nemůže. Pauhá náklonnost a zaljbenj nepostačj k uměleckému wywedenj úlohy — a pauhau chutj dá se mnohý na neprawé cesty lauditi. Neypatrněgšj důkaz toho mjwáte na hrách hostinských. Tu se paušťjwagj lidé od neyprwněgšjch diwadel do wěcj, kte-

réž doma dle swého postawenj a úsudku ředitelstwa nikdy do rukau nedostanau — a k nimžto se wlastně také nikdy nehodj. Takž naopak máte zase herce, kteřj práwě takowé charaktery neylépe utwářegj, gimžto dle přirozených duševnjch wlastnostj swých ani za mák se nepodobagj.

Gá od té chwjle stal gsem se wýhradnjm panownjkem w oboru komiky, samowládcem a pánem našeho pimprlete, gehož frašky obstárlého principala beztoho giž trochu obtěžowaly. Teď nám ale scházel hlásek pro zamilowané princezky. Principálka rozpauštěla se neyraděgi w starých treperendách, a byla rozkošná gakož opuštěná žena taulawého pimprlete, nebo wadiwá hospodská. Principalůw gjcen nehodil se také k milostnému wzdychánj, zwláště an teď neymenšj, ačkoli ne neynepatrněgšj mezi wycpanými umělci, klapawý pimprle, hlásek gako panenka měl. I byli gsme něgaký čas w nesnázi, gako když direktoru welkého diwadla prwnj zpěwačka upláchne. Ale takowý nešťastnjk si může k žurnálům pro útěchu dogjti, a může we swé nesnázi do wšech uhlů swěta lákawé pozwánj a zlatoleské sliby poslati; a ze wšech uhlů swěta sletj a shrne se mu zpěwaček, že může předce aspoň gednu z nich wybrati — třebas by nj i ztrátu cele nenahradil. Kde gsme si měli ale my pomocnic nabrati? pozorugete, že prawjm *my*? — i prawjm to práwem, neboť gsem byl od starého ředitele i manželské polowice geho za twora považowán, kteréhož gim samo nebe seslalo, aby welikau část péče o dokonalý staw celé společnosti a wšech představenj na swá bedra přewzal; — kde gsme tedy měli někoho nalezti, kterýž by nám byl z nauze pomohl? A wyžiwiti gsme předce někoho mohli; žiwnost se dařila. Přjgmy nebyly sice weliké; poněwadž gsme ale našim členům gestě menšj gaže platili, tedy nám wždycky něco zbýwalo.

Časopisy nemohly pomoci; ale náhoda nebo osudowé byli přjzniwěgšj. — Gednoho dne přigeli gsme do malého městečka — «

»Gak se gmenowalo?« tázal se Nowotný, lhostegně z tobolky olůwko wytáhnuw, gakoby si něco zapsati chtěl. »Gméno musjm wěděti, aby se nezdálo, že gsem z nečistých pramenů čerpal, až budu gednau twůg nekrolog psáti.«

»Postaw tam gen hodně welké N a několik puntjků,« odpowěděl komik, »chceš-li mermomocj smrtj mau k spisowatelské sláwě přigjti. Na gménu onoho hnjzda teď nezáležj, ale spjše na tom, co se w něm wyljhlo. I bylo to roztomilé městečko, anebo spjše několik pořadj njzkých domečků, obehnaných zelenými sady, a sestawených tak, že se u prostřed nich něco nacházelo, co podobu rohatého náměstj mělo. Na tomto prostoru byla práwě komedie na prowaze, an gsme do hospody zageli. Komedie, komedianti, turecký buben — to byly samé wěci, které mě tagným kauzlem, gakausi uměleckau sympatij k sobě lákaly. Potkáwalit gsme gich arci dosti zhusta na wěčné pauti spolku našeho: ale wždy bylo něco při nich, co mě nowau wnadau wábilo — a to byla osoba rozkošného bajacy. I nemeškal gsem tedy také tenkráte a wyběhnuw na náměstj, wedral gsem se w neyprwněgšj řadu shromážděné mládeže.

(*Pokračowánj.*)

Čechowé w cizině.

Známo a wůbec tisjckrát opakowáno, že Čechowé kromě wlasti swé žiwnosti hledagjce, přjliš dobré powěsti neužjwagj. Wytýká se gim aulisnost, potutelnost, podlé pochlebowánj wyššjm a newljdná surowost k nižšjm. Bezdůwodná, bohužel, nenj tato potupa! přjčina wšak gegj, byť by nás neosprawedlnila, alespoň trochu omluwiti může. Žádný národ gádro swé za hranice newysjlá; co se tedy našich kraganů w giných zemjch potuluge, málo kdy za wýbor, nýbrž raděgi za wýwrhel mjti lze. To platj owšem gen o *některých* Češjch w cizině; gest gich pak předce dosti, tak že dobrau powěst naši hubj nawzdor wšem zásluhám Čechů wšelikterého powolánj w sausednjch kraginách. Wětšj část našinců hřešj odrodilostj swau, za wlast a půwod swůg se stydjce, a wšemožně se snažjce, aby dokázali, že Čechowé negsau. Tjm se sami w posměch dobře zasloužený uwrhugj; kdož pak medle člowěku uwěřj, genž swau wlast, swůg rod zradj a tupj? Gakž pak se mnau nakládati bude? myslj sobě saudný cizinec.

Odrodilj synowé sami wšak swé matce začasto,
Bič macechy hřjšně oblizugjce, lagj.

Člowěk by se měl hněwati, kdyby se smáti nemusel, wida Čecha gménem »*Kopulcký*«, genž se wydáwá za Wlacha z rodu Shakespearowy Julie. Tamsi gakýs ředitel německého diwadla w dálných slowanských kraginách se swými herci kočuge; na ceduli se nazýwá *Rosen* — pokud ho ale z gistého gymnasia we wýchodnjch Čechách nepropustili, gmenowal se — tak a tak; mohli bychom si bez welkých nesnázj na gméno to zpomenauti. Takowých přjkladů poskytuge nám dennj

zkušenost nazbyt, a nenj diwu, že po nás cizinci šlapau, když se sami do prachu snižugeme. W Caribradě prý neywětšj zásluhu o wědecké wzdělánj mladých tureckých lékařů má sultanůw zahradnjk, *Němec* Skalnjk. Kdo podobných wýgewů zwěděti chce, wezmi do rukau gakýkoliw časopis, w němž se o hudbě gedná. Prawda, že welmi často zatwrzelá nepřjzeň cizinců Čechům ani gména ani wlasti powoliti nechce; a známť sám gistého auřednjka, který swé zděděné poctiwé gméno *Černý* zněměiti musel, protože geho představený na tom stál, že české gméno do německého kanceláře se nehodj. Diwně a nedůsledně počjná sobě giný pán, gegž welmi dobře znám. Sotwa že se mau přjtomnostj přemoci dáwá, by we swém lánj Čechům přestáwku učinil. Neyoblјbeněgšj předmět geho howoru gest Čechy tupiti, gim weškeru cnost, weškeru schopnost odpjrati. Nicméně wychowatel geho dětj gest Čech, zahradnjci, myslіwci, sládek, kočj geho gsau Češj. Kdykoliw sobě auřednjka neb čeledjna ze swého zamilowaného, dobrodušného a upřjmného národu wybere, gest ošizen a okraden. Má tedy u dětj, w zahradě, w piwowáru a w lesjch Čechy, gako ginj pánowé w Rakausjch a w Uhřjch; ale proti Čechům brogiti proto předce nepřestáwá.

»Žádný prorok nenj wzácen we wlasti swé,« znj přjslowj. Na ně a na domněnku, že by co spisowatelé češtj w zapomenutj utonuli, že gim ale naopak připogenj-se k německé literatuře wětšj obor čtenářstwa a tjm samým brány nesmrtelnosti otewře, opjragj se mnozj, opauštěgjce mjsto, kdež aby setrwali, wyššj powinnost gim welj. Ptám se ale: co wážj německé wýtwory českých spisowatelů w literatuře národu německého? Kdo si gegich plodů wšjmá w té powodni knih? Chtěgjce působiti we wětšjm okresu, nepůsobj nic. Snad-li gsme se toho nedočkali, že pěkné básně německé bohatě nadaného kragana našeho takměř neznámy zůstaly? Owšem kaukol, spisky, za kteréž se třeba styděti možná, snáze se rozšiřugj a w zledagačeném národu obogetné obliby docházegj.— Gak wraucně naproti tomu uwjtá matka Sláwa syna wěrného w chrámě swém! I ta neymenšj oběť na oltáři gegjm hogné odměny sbjrá!—Žádný z našich německých spisowatelů do powěstné Walhally nad Dunagem přigat nebyl — skwj se tam wšak slawný onen mistr z Husince, ač Čechem se narodiw Čechem také zůstal a ten gazyk, gehožto ráz i powahu ustanowil, sám také statečně hágil. — Kdo u nás wděčně nezpomjná na zásluhy o wzkřjšenj českého spisowánj snažně pracowawšјho Puchmjra? Mnjte-li, že o něm sausedé zahraničnj newědj? že geho sláwa meze swého času a krage nepřekročila? Nenj tomu tak; učený swět ho zná a bude ho znáti déle snad, než ledakteřj lhostegnj kragané. Slowútný gazykozkumec Pott, professor w Halli, wloni w gistém na slowo wzatém literárnjm časopise kritiku o dwau nowých mluwnicjch cikánského a zloděgského gazyka pronesl. Obšjrně o těch knihách gednage, káral spisowatele z newědomosti a nesaudného opisowánj beze wšj wlastnj zkušenosti a práce, zwláště pak spisowatelům to za chybu pokládal, že ani neylepšj knihu o tom předmětu, Hantýrku a Romani Cib našeho Puchmjra neznali. Nuže tedy, milj kragané, chce-li se wám tak wážné chwály, hledeyte gi tak wážnau cestau! Dwamecjtma roků uplynulo, co tato kniha Puchmjrowa wyšla. Může-li který ten spisowatel německých knižek gen pomysliti, že o geho knize za dwa a dwadcet let genom památky bude?

(*Dokončenj.*)

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Prahy. W stálé přjzni udržuge se u obecenstwa zpěwná kragenka naše *Tučkowa*, i zdá se, gakoby od nás ani nechtěla. Marie, dcera pluku, tato kauzelná wolawka pro kassu direktorowu, z repertoaru ani nemizj. Předešlý auterek wystaupila w »Nápogi lásky.« Duetto s p. Brawau opakowala w *české řeči* dwakráte při náramném potlesku. Mimo ni zpjwal i náš Mayr mjsto p. Stieghelliho, který též co host zde se zdržuge a náhle se roznemohl. Pomyslјme-li, že u nás opery teď přjliš často se dáwagj, bogjme se, aby p. Mayr, zpjwage také na stawowském diwadle, na hlasu netratil, gelikož gsme tolik wýčitek trpěti museli, že tjmto způsobem p. Podhorská u nás o hlas přišla. —dl—

Z Brna. Zagisté býwá garo, roztomilý tento host, přinášegjcj luzné rozkoše a zábawy wšeho druhu, od každého obywatele wětšjho města radostně wjtán. Což diwu pak, že když nastane a háge zelenatj, niwy a luhy kwětinami skwjti se počjnagj, welkoměšťáci a s nimi i naši Brňané w hognosti opauštěgj auzké, obezděné prostory města, a na wenek spěchagj, by se rozweselili a na prsau matky přjrody okřáli. A zagistě sobě nařjkati nesmjme, že se nám w okolj Brněnském nedostáwá mjst, kdeby se člowěk, hluk a křik města nemilugjcj, rozweseliti a mysl swau rozgasniti mohl. Máme nedaleko města *Lužanku, Pjsarku, Komárow, Černowice* atd., kteráž mjsta také od Brňanů obzwláště w neděli a we swátek hogně nawštěwowána býwagj. Nawrátјme-li se pod wečer do města, tu zas nowé nás zábawy očekáwagj, neb garo přiwábj i cizé ptáky do našich kragin. Tak k. p. nás nawštjwila společnost maďarských tanečnjků *Vésztera Szándora*, po těch přišel powěstný fagotista *Braun*,

a ginj hosté, mezi kterýmiž nelze nám opominauti ony powěstné, obdiwowané sestry *Marii* a *Terezii Milanollowé,* které u nás pět koncertů, dwa w redutnjm sále a tři w diwadle při přeplněném domě dáwaly a tak se ljbily, že nám welmi těžko bylo, s nima se rozlaučiti. Ať o giném nedjm, giž spanilá postawa *Terezie* a prostomilá naiwnost malé *Marie* okuzluge, o čemž abyste se a spolu i o gegich uměnj přeswědčili, Wám, páni Pražané, od srdce přegi. — Giná, owšem wzácněgšj a wážněgšj nám byla náwštěwa našeho welectěného kragana, powěstného děgepisce p. *Fr. Palackého,* který se několik dnj w Brně w Rayhradském klášteře zdržel. — Tyto dny nás poctil swau náwštěwau welewážený p. *Pawel Stamatowič,* farář ze Segedjna w dolnjch Uhřjch, známý co spisowatel a wydawatel Srbské Wčely, zdržugjcj-se práwě w Břetislawi (Prešporku) při sněmu. Dne 23. června nawštjwil zdegšj českoslowanské učené a klášter Rayhradský a druhý den odgel na parnjm woze přes Wjdeň do Břetislawi. Měli gsme přjležitost s p. Stamatowičem o našj národnosti, o stawu našich škol atd. několik slow promluwiti, zwlášť ale myšlénky naše o slowanské wzágemnosti s njm wespolek si sděliti, gakowéž třjbenj toho důležitého, z neyrozmanitěgšjch stran zneuznáwaného pogmu bez patrného užitku býti nemůže. Wlaský Cestopis Kollárůw u nás se pilně a s welkau oblibau čjtá a welmi žádostiwi gsme na kritiku tohoto neynowěgšjho djla Kollárowa. Každý progewuge také žádost, by p. Kollár Slávy dceru brzo w nowém wydánj našemu obecenstwu podati ráčil. — I naše národnj literatura wždy dále pokračuge, wenkowský lid na Morawě pilně české knihy čjtá, a byloby potřeba napomenauti pražské pp. kněhkupce, by i do Slezska, gmenowitě do Opawy a Těšjna, kde gak slyšjme docela nowý žiwot nastáwá, (že w Těšjně posluchači na ewang. gymnasium českau knihownu zakládagj, Wám giž známo,) wjce knih posjlali, zač zagistě gim wděčni budeme. W Brně wyšel z tiskárny Rohrerowy: *Neynowěgšj kancionálek* čili *zpěwnjček* pro katolické křesťany od W. K. a pak nábožný spis: *Philotea* od W. Žáka. — *Wědecké pogednánj o řeči* od našeho welectěného prof. M. F. Klácela nacházj se w tisku w Holomauci a wkrátce na swětlo wygde. Náklad wede známé kněhkupectwj p. *Karla Minikera* w Brně. — P. prof. Šembera připrawuge k tisku historii Wysokého Meyta; i druhý swazek básnj našeho naděgného *Furcha* k tisku gest giž přihotowen. *Časopis* pro wenkowský lid, wydáwaný p. prof. Dieblem, nalézá wždy wjce odběratelů, což prawým důkazem gest, gak rád i náš sprostý sedlák po duševnj potrawě sáhá; budaucjm swazkům tohoto spisu přidagj se wždy dwě neb tři rytinky řemeslnických nástrogů, přjrodnin, znamenitých stawenj atd., načež pozornost promyslnjků wůbec obracugeme.

(Dokončenj.)

SWĚTOZOR.

Německý časopis »Ausland« podáwá nynj čtenářům swým částku Kollárowa Cestopisu italského. Redaktor geho, p. Widenmann, zlobj se w poznamenánj k tomu přidaném, že geg K. gakožto podiwjna popisuge.

Dne 29. června byl w Drážďanech pochowán známý německý básnjk *Friedrich Kind.* Narodil se dne 4. března 1768 a umřel dne 25. června, práwě když se na drážďanském dworském diwadle sepsaný od něho »Střelec kauzedlnjk« po 112té představowal.

Pensj za políček. Revillagigedo, činný mjstokrál mexický, procházjwal se častěgi po ulicjch swého hlawnjho města we společnosti gednoho anebo dwau pobočnjků. Gednoho wečera sašel až k samým branám města, a spatřil pěkné děwče, které samotno gsauc do města chwátalo. Skromný gegj způsob ljbil se mjstokráli, ačkoliw se mu s chozenjm za tak pozdnj doby srownáwati nezdál. Revillagigedo přikázal swým pobočnjkům, aby počkali, sám pak se dal za děwčetem a dohoniw ge, promluwil směle k němu, ruku swau mu podáwage. Nemálo se ale podiwil, když děwče, dotjrawosti geho zhurta se opřewši, dále pospjchalo. »Ale nač ty okolky, má pěkná,« prawil Revillagigedo, »wždyť gsi si sama tuto dobu wywolila?« To řka, stawěl se mnohem geště dotěrněgšjm. Djwčina se ulekla, ale nerozmýšlegjc se dlauho, wyťala mu políček, a utjkala seč byla. Mjstokrál zůstal gako přimražený a otjral si rukau twář, kterauž mu byl políček notně obarwil. Hned přiběhli též adjutanti, kteřjž co se bylo přihodilo, zdálj spatřili. — »Gaká nestydatost!« zwolali, »nech Waše excellencj dowolj, abychom tu osobu....« — »Ať mi nikdo ani zlého slowjčka o té djwce nepronese,« zakřiknul ge mjstokrál; »ona zasluhuge pochwalu. Gděte a dowězte se o nj, o gegjm bytu, i co gi přinutilo, že tak pozdnj chwjlj z domu wyšla. Prawjm, že to gest poctiwé děwče.« A tak w skutku také bylo. Ubohé děwče wyučowalo hudbě, aby sebe i swau churawau matku wyžiwiti mohlo. Gedna z gegjch žákyň bydlila za městem, a od nj wracowalo se několikráte za týden o desáté hodině wečer do města. Mjstokrál dowěděw se o wšem, wysadil gj ročnj pensj 300 dolarů.

Powěstný francauzský básnjk *Alexander Dumas,* gehožto snědá twář a černokudrnatá hlawa posud wyzrazugj, že otec geho, revolučnj general Dumas, z africké krwe pocházel, byl nedáwno od některého dotěrawého oslowen: »Za odpuštěnj, pane, ale smjm-li dle wašeho zewnitřka sauditi, byl wáš otec...« — »Kreol,« odpowěděl Dumas, což smjšence z neěrské a ewropské krwe znamená. — »A wáš dědek?« — »Černoch.« — »A wáš praděd?« — »Opice!« — »O!« odpowěděl podiwenjm trna tazatel, »to gest mnoho!« — Kdo wj, co znamená w Paříži učiniti se směšným, pomyslj si snadno, gak nešťastnému tazateli gest; kde se koliw okáže, sypau se na něho otázky: »Znal gste, pane, otce Alexandra Dumasa?«

Zpráwa.

Dle obyčege z minulých časů posjlagj se mi geště někdy přjpisy, gakobych redaktorem Kwětů byl. K odstraněnj wšech omylů gsem tedy přinucen weřegně k wědomj uwesti, že nynj s redakcj těchto listů ničeho co dělati nemám.

Jos. Kaj. Tyl.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarsjch: každau šrubau středu přidáwa se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 45 kr., we kněhkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půl. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 57. *19. čerwence 1843.* **10. r. běh.**

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

Zkušenost ge matka maudrosti — a protož mi to i tenkráte pomohlo, že gsem se byl přečasto na ty krkolomné kausky w potu twáři cestugjcjch umělců djwal. Gá si wyhljdl nynj mjstečko, z něhož mi ani gedno mrsknutj nohau ugjti nemohlo. Práwě se točil na prowaze principal, když gsem zwědawé zraky na wše strany rozesjlati počjnal. Byl to dlauhý, wyzáblý, osmáhlý chlapjk s náramnými knjry, a bjlé široké pantalony šlohaly mu okolo kostnatých nohau, gako napolo swinuté plachty okolo dwau stežnj. A gak tu stál — s tjm náramným obuchem w rukau, kterýž ho měl w rownowáze udržeti — anebo skákal, nohy krčil a roztahowal — potom obuch odhodil a gako smysly pominulý po nataženém prowaze kozelce metal: to wšecko bylo strašliwodiwé podjwánj, a dobromyslnj diwáci nemohli se dost wynadiwit, gak to pauhý člowěk, bez pomoci šotka, wywesti může.

Gá wšak neupjnal zraky s takowau zwědawostj na něho, gako spjše na malého bajacu, kterýž se po swém principalu na zemi pitwořil, gakoby ty neytěžšj a neynebezpečněgšj kausky wywáděl. Ale wšecko to byl gsem giž desetkráte widěl, a můg pimprle wywáděl kausky takowé také. Gá byl s obljbenau figurau podobných uměleckých spolků nespokogen. Rád bych byl na ni zkřikl: Tak to děley — a tak! — nagednau ale upautala se moge pozorliwost na nowý ukaz, a zůstala na něm také wězeti.

Principal totiž uwedl nynj do kola asi osmileté děwče. Bylo to přepodiwné zgewenj. Komu gednau na oči přišlo, tomu newyšlo wjce z paměti. Ta strakatá, portičkami lemowaná suknička, ten čerwený, cetkami wyšjwaný žiwůtek — to autlé, ohebné tjlko — to černé plamenné oko u prostřed na smrt bledých a spanilých twářj — gakési tagemné, po wšj bytosti gegj rozprostřené kauzlo, gežto prawiti se zdálo: Pohleďte na mne a politugte mne! — wšecko spogowalo se u nj w tak podiwný, ale dogjmawý obraz, že mau celau duši naplnil. Gá nehleděl na to, gak se na zemi krautila, kozelce dělala, po rukau chodila — gá newiděl nic z gegjho uměnj; genom postawa gegj wtiskala se w duši mau, a surowé s nj nakládánj principala — geho klenj a pošťuchowánj.

Dáwno seděl gsem giž u swých rodičů. Matka byla mezi tjm dobrau swačinu obgednala. Mně ale nechtělo ani sausto chutnati. Gá widěl pořád geště to tmawé oko mladé keykljřky. Matka chtěla wědět, co mi schází. Gá gj powěděl, co gsem byl spatřil. Mluwil gsem o holce gako o zaklené princezně. Stará direktorka kýwala hlawau. Gá wyšel potom na dwůr. Tam stálo ubohé děwče pod kůlnau, u wozu, na němžto chatrný keykljřů nábytek se nacházel — a slze gj kapaly po twářjch.

Co ge ti, má ubohá? — Ona zawrtěla tiše hlawau. — Co ge ti? ptal gsem se geště gednau, wybraw ten neygemněgšj hlas, který gsem gen nalezti mohl. — Mám hlad, řekla ona, ale tak potichu, že gsem gj sotwa porozuměl. — Hlad? — Mne to progelo gako nožem. — Co pak ti nedal otec co gjst? — Otec? gá nemám žádného otce. — Ten welký hubený muž? — To nenj můg otec. — Ale předce o tebe pečuge. — On mě žiwj, a neškaredj se, když dowedu, čemu mě učj; dnes ale nechtělo se mi nic dařiti. — Neplač, neplač, ubohá! řekl gsem pogaw gi za ruku — a počkey tady; gá ti něco přinesu.

S těmi slowy běžel gsem k matce a powěděl gj, co se mi bylo stalo.

(*Pokračowánj.*)

Čechowé w cizině.

(Dokončenj.)

Obraťme zřetel na giné práce Čechů w cizině. W prwnjch stoletjch po narozenj Krista a po celý střednj wěk byli to mozolowé slowanštj, gežto města panownjků budowali; sjdlo wýchodnjch carů, nádherný Cařihrad, a Benátky, onen zázračný wýgew města námořského. Za našich dnů české ruce hlawnj město rakauského mocnářstwj stawenjmi ozdobugj; *wýhradně* češtj rybnjkáři zahražugj břehy Dunagské, aby geho wlny kraginy nehubily, nýbrž aurodě a obchodu slaužily; Čechowé též nynj wykonáwagj onen slawný na wěky wěkůw památný záměr našj otcowské wlády, hlawnj části řjše železnicemi spogiti. Gakmile garo zawjtalo, táhli zástupowé našich kraganů do Štyrska, kdež se gich tolik shluklo, že se mnozj wrátiti museli. Z dobrých pramenů zwěděli gsme, že na železnici w Štyrsku k osmnácti tisjcům Čechů, Morawanů a Slowáků pracuge. Hlawnj ředitel té stawby sám platj gich wjce než 11.000, kteřj se bezprostředně robotau na dráze zanášegj; práce při dobýwánj potřebných kamenů w skalách, dřew w lesjch, a uprawowánj nowých cest k tomu aučelu, gakož i nesmjrná potřeba nářadj, wozjků atd. žiwj giných 6000 našich kraganů. Dohoniw ondyno na procházce takowého Čecha, pozdrawil gsem geg česky, načež on hned sám plný radosti že kragana potkal, do rozmluwy se dal.

»A gak gste ráčil, wzácný pane, poznat že gsem Čech?«

»Toť se dá snadno nahljžeti, podlé kroge, podlé obljčege.«

»Prawda, pane; ti Němci docela ginač wypadagj.«

»Proč ale nynj do Čech směřugete?

»Pracowal gsem na železnici tam za horami, že gsem si ale na noze ubljžil, musjm se domů wrátiti.« Nynj se gal wyprawowati, že pro hogné deště práce se často zastawuge; že chléb gest drahý a nikterak samožitný, nýbrž kukuřicj mjchaný, což našincům arciť newonj. Chléb kukuřičný musj býti čerstwý, ginak gest nechutný; též mauka z kukuřice zhořkne, ležj-li několik neděl. W Haliči to dobře wědj, a tam nikdy mnoho mauky nagednau semljti nedáwagj. Můg kragan byl z Neškaredic, panstwj křesetického w Čáslawsku. Kterakž plesal, an gsem se ho po dobrých známých a přáteljch w tom okolj wyptáwal, položenj Neškaredic popsal, a geho požádal, aby mým známým pozdrawenj donesl! Čech na swůg wýdělek nezapomjná; i můg kragan hned zwolal: Ti pánowé mně zagisté dagj na notný hrnec piwa za to poselstwj! — Powjdal mně pak dále, že tam w Štyrsku z mauky nic nepekau, žádné koláče, ani buchty, že genom z pohanky gakési škubánky wařj; ale že nemohl gich užjwati pro ten gegich omastek neljbého zápachu. Těšil gsem ho, že to nic zlého, genom wepřowé sádlo, gehož rozhlášené wjdenské kuchařky i na neywzácněgšj gjdla, i na dorty potřebugj; on ale wrtěl hlawau, twrdě, že česká hospodyně předce máslu přednost dá. Wýsledek geho úwah byl: »Wšudy dobře, doma neylépe. Gaký to rod u nás w Čechách! Mužowé silnj gako kmeny w lese, a děwčata baubelatá, až mjlo! A tam — — —!« Narážel w řeči na ty nešťastné lidi w zemjch alpických, Cretins, Trotteln aneb Fexe nazwané, pro něž tušjm, chwála Bohu, ani wýrazu nemáme. Gá ho opět těšil přjslowjm: »každý krag má swůg krog,« a upřjmně gsem se mu přiznal, že i gá, ač dáwno dospělý, za těch několik let, co se zde bawjm, tuze tlustého krku nabyl; že pak proti němu nic nepomůže, leč nawrácenj-se do wlasti. Ku konci pak, aby se prawým kritikem oswědčil, wychwalowal můg kragan howězj dobytek, tučné pastwy a krásné železo w Štyrsku, zwláště posledně, gsa kowářem a tak i znatelem toho předmětu. Rozlaučili gsme se s obapolnau tušjm spokogenostj.

Nedáwno táhlo několik rodin z Chebska, od Kamenjka a giných kragin wlasti našj po králowstwj halickém, chtěgjce se w Bukowině osaditi. Neywjce podiwenj budili u Haličanů gegich psi, gežto gim děti w peřinách na wozjcjch táhli. Newjm gestli se kde kromě Kamčatky tolik psů k potahu užjwá gako u nás. Huculé, hrdý pastýřský národ, málo si těch wystěhowalců wšjmali, psům wšak gegich hogně milosrdenstwj proukázali, krmjce ge chlebem, bryndzau a slaninami.

M. F.

P á p ě r k y.

6.

Gakých to wěcj možná se pod sluncem dočkati! Posawáde myslili gsme, že ubozj Slowáci od Maďarů, či máme snad řjci od Maďaromanů hnětěnj, utiskowáni, pronásledowáni byli. My gsme se dowjdali, kterak gazyk gegich se wšad, kde gen gaké wýslunj weřegněgšjho, wyššjho žiwota switá, wypuditi a do chatrných chyšek, robotáren a

čeledujků zakljti se usilugj, a báli gsme se, že geg posléze ani tam nestrpj; my gsme slyšeli, kterak gim i do swatých, nikoli zemským ohledům, nýbrž Bohu samému zaswěcených mjst, do škol a do chrámů mluwu, gjžto tam nikdo nerozumj, wnucugj a ty, kdož se snad proti tomu we slušný způsob ozwati opowažugj, na ubohém pro maďarské aneb aspoň zmaďařilé pány upracowaném těle trestagj; my gsme slyšeli, kterak gim gméno bratřj těch našich přezdjwkau gest, kterak we sborech, w nowinách i w časopisech swých gim se rauhagj, hágiti se pak na těch samých mjstech gim nikterak nedopauštěgj; byli gsme zprawenì, kterak snahu gich, w mateřském gazyku swém se wycwičiti a geho prostředkem blahodějně na národ působiti, za náramný hřjch, ano za auplnau zrádu wlasti gim obracj; my gsme doslýchali wšecko to a geště mnoho giného, což sami listům těmto hrozjce se toho swěřiti nesmjme, ano my gsme — pamatugeme-li se dobře — i z druhé strany zgewné toho důkazy měli; my gsme gich litowali, my gsme měli s nimi autrpnost: a hle! nagednau swjdáme, že nešťastnj tito spolukmenowci naši sami to gsau, kdož maďarský národ a gak si *per consequentiam* myslíme, gmenowitě tedy i Maďaromany okřiwďugj a před Ewropau, powažme si práwě před Ewropau, osočugj i pomlauwagj! Wěru nic nad polemiku, sbratřj-li se se sofistikau, a nic nad sofistiku, neostýchá-li se ani neynestaudněgšj lži — před Ewropau! O ubozj wlci, chraňte se, aby Wás beránkowé nerozsápali, a magj-li Wás giž we drápech swých, o tak aspoň stěžugte si, stěžugte si zas před Ewropau, třeba w augšpurských Wšeobecných, abychom Wás aspoň—politowali. Wy pak, gežto gsme posud za swé mjrumilowné, upřjmné, sworné, nábožné, sprawedliwé a wlasti i králi wěrné spolubratry měli, o kterýchžto se ale z úst těchto, od Wás ošemetně pronásledowaných osočenců dozwjdáme, že gen wředem oné wlasti a kamenem aurazy wšeho dobrého w nj gste a ty očerňugete, gežtoby Wás tak rádi milowali a ctili; Wy, prawjm polepšte se geště, můžete-li, přede wšjm ale — deyte si bez reptánj wzjti i to, co byste snad tak rádi za swé neydražšj powažowali. Trpěti a mlčeti gest krásné; čiňte tak, snad Wás bohdá wděčná pochwala oknjřených a naostruhowaných kraganů Wašich nemine!

.š.

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 9. čerwence prowozowala se *Rodina Barcellonská,* truchlohra w 5. gednánjch, dle Rudolfa z Bergu přeložená od K. Stefana. Ref. tam nebyl, a nemůže tedy také ničeho o tomto představenj powěděti. — W auterý na to, dne 11. čerwence měla se dáwati »Popelka«, že ale p. Mayer práwě w německém diwadle zaměstnán byl, museli gsme opět za wděk wzjti swrchu gmenowanau nedělnj pochautkau. Kterakž si gen mohl mladý p. spisowatel látku tuto k překládánj wywoliti? Referentowi bylo wěru geho dobré wůle ljto. Takowým křikem netřásly se giž dáwno stěny našeho diwadla; giž exposice byla přednešena *unisono fortissimo,* a tak to trwalo až ku konci. Nápowěda měl co činiti, aby přes wšecky slyšán byl; gemu ke cti musj se řjci, že téměř celý kus, málo malých oas wygma, neylépe ze wšech mluwjcjch a křičjcjch osob aukolu tomuto swému dostál! Zdá se, že paměť a naši herci sobě negsau Kastorem a Polluxem, sic by gim slowa a celé sady tak nepelichaly. Potom má člowěk uwěřiti, že hra tato gen dwa dni práwě před tjm dáwána byla! Gaké násilj tenkráte řeč trpěti musela, těžko wyprawiti. Přáli bychom si zwěděti, ge-li wlastně kdo, genž nad chybami u wýslownosti a nad gazykem wůbec bdjti má; nenj-li nikdo k tomu určen, wěru swrchowaná giž potřeba, aby se p. ředitel o wěc tuto postaral. Či newj snad, že poklésky takowé, nebywše záhy oprawowány, co ged působj a celau společnost nakazati mohau? Co máme daufati, když i p. Kolár, bera si p. Biela za přjklad, wyslowuge »*njkoli*.« A to nenj to neyhoršj; zwláště tento wečer poskytaul nám hognost wšelikých takowých pochautek; tu gsme slyšeli *z uši* mjsto *z ušj, w oknu* mjsto *w očjch, na ruke a z ruce* atd., a celé sady, gimžto porozuměti nadarmo gsme se snažili. Myslj-li p. režisér, že se obecenstwo upokogj pomaučenými sochami, diwokau sanj, perspektiwnjmi zahradami a woskowými swjčičkami gako děcka o dušičkách, mohlby mu ref. wěj mocj za to ručiti, že se zle potázal. Gsme mu owšem za wšecko, nač se hesky djwá, wděčni, ale rádi bychom mu ledaco z té diwadelnj auprawy odpustili, gen ať se nám gazyk náš wetřegně a za naše penjze nepranj. Žel a geště gednau žel, že herci sami necjtj, gak malé cti gim takowé bjdné lámánj slow přinášj. Kdyby to tak geště déle trwati mělo, byli bychom wěru přinuceni, do časopisu tohoto zwláštnj, stálý článek podáwati, do něhož by se ta neykrásněgšj kwjtka gazykowých poklésků z prken diwadla našeho gako do wěnce aneb kwětozboru sbjrala a přesazowala.— Tolik nemá se na showjwawost obecenstwa hřešiti; wždyť gest gj bez toho w giných wěcech dosti zapotřebj. — O představenj samém a o gednotliwých úlohách nech nám zatjm čtenář dalšjho šjřenj slow odpustj.

—od—

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Na stawowském diwadle panuge čilý žiwot. Host stjhá hosta, a ceny se zwyšugj gako w Anglicku obilné. — Hwězda prwnj welikosti byla italská zpěwkyně *Viardot-Garciowá,* sestra zesnulé Malibranky. Byloť to pauhé zastawenjčko w Praze, které gj téměř gen náhodau 1200 zl. we stř. wyneslo. Tři dny po sobě wystaupila, w »Lazebnjku Sevillském«, při čemž geště několik pjsnj zpjwala, každau w giné řeči, a ku konci arii z Popelky. Usudek o této znamenité uměłkyni zněl skoro gednohlasně, že byť by ucho žaslo, srdce předce zůstáwalo chladné.

Obecenstwo prowázelo gi *decrescendo*; prwnj den wšecko plno, druhý den to ředlo, třetj den giž prázdno. Co se mne týče, s takowau lačnotau gsem dáwno z diwadla newystaupil; mau gedinau blaženostj bylo, že gsem se snažil wzbuditi w duši pocit, který w nj od té doby utkwěl, co gsem slyšel Heinefetterowau přednášeti Schubertowa »Olšowce«. —od—

Literatura naše progewuge utěšitelnau aurodnost; ze wšad přicházegj aneb aspoň oblašugj se nowá djla. Mezi ginými zwláště nás potěšil spisek p. *Jana Kadawého*, w Pešti wyšlý a gednagjcj o wzágemnosti mezi Čechoslowany. Wšeobecnau geho částku s obzwláštnj radostj gsme přečtli, a napřed giž činjme na něg pozorna každého, kdož oprawdowým, účinným přjtelem swého národa gest. Myšlenkám, we spisu tomto tak gasně a pěkně pronešeným, musj každý neywětšjho rozšjřenj přáti. — »Zrcadla žiwota na Wýchodnj Ewropě,« wydáwaného od *K. Zapa*, dotiskuge se giž djlek druhý, podobného asi s prwnjm obsahu; k třetjmu djlku rukopis gest giž také připrawen a obsahuge půwodnj práci p. wydawatele samého, kteráž welmi mnoho zagjmawého slibuge. — Malého Atlasu, wydáwaného p. *Merklasem*, bude také co newidět druhý swazeček dohotowen: wěru chwalitebná pjle! — Dowjdáme se také, že náš kragan, p. *Hawljček*, žigjcj od něgakého času co wychowatel w Moskwě, pilně se sbjránjm látky k národopisu ruskému objrá; tjm spůsobem můžeme něco dokonalého, auplného, nám a našemu stawu zcela přiměřeného očekáwati: kragan pro kragana wždycky neylépe popisuge.—Doslycháme konečně, že se w Lipsku nowý, obšjrněgšj spis od p. *Ludewjta Štúra* tiskne, kterýž záležitosti Slowáků proti Maďaromanům hágiti má; kýžby gen tak těžko se slepau wášnj mluwiti nebylo! Kdo prý si zacpe uši, neslyšj.

Z BRNA. (*Dokončenj.*) Musjm se zde zmjniti o reysownj škole wašeho kragana rozeného Pražana, p. *M. Šťastného*, powěstného historického maljře, od něhož w negednom chrámě na Morawě obrazy nalézáme; Rayhradský klášter chowá geho rukau zhotowenau podobiznu cjsaře Františka, která za umělost p. Šťastného ručj. Škola od něho zřjzená nalézá se w brněnské ulici, čjs. 285, w prwnjm poschodj. Naděgeplný rytec, p. *Bedřich Bruckl*, zdržugjcj se teď we Wjdni w akademii umělecké, wyšel z této školy, a práwě letos se tam nacházj mnohoslibný mladjk, *Zelený*, rozený z Rayhradu, o gehož wycwičenj p. prelat Rayhradský, *Viktor Šlossar*, poznaw náklonnost i wtip geho k reysowánj, šlechetně pečuge. — Čjtage tak často we Kwětech potěšné zprávy o našem kraganu, p. *Neswadbowi*, nemohu také opominaut sděliti Wám, že náš kragan, onen geniálnj mladjk p. *Max. Mareček*, kterýž se giž přes rok w Pařjži zdržuge, w tomto hlawnjm městě welké sensacj dělá; složil, mage wěku swého teprwé 17 let, spěwohru Hamleta, gežto s neobyčegnau pochwalau přigata byla; teď dokončil giž druhau, a práwě pracuge o třetj, ku které francauzský básnjk *Vicomte Pinmaigre* text sepsal. Také wydal album, wěnowané *wéwodkyni Nemourské*, za néž mu ona welmi potěšný list a zlaté péro zaslati ráčila. — P. *Emil Weeger*, syn p. L. Weegra, fabrikanta na starém Brně, objrá se praktickými zkauškami s *Voltaickým slaupem*. Tak nedáwno u přjtomnosti četných přátel silospytu na tak nazwaném červeném kopci s menšjm K. Z. slaupem zkaušel, gak by se skála lámati dala, což wětšjm djlem dobře wypadlo. Účinek záwisj na přirozenosti kamene, na hlubokosti a poloze děr, gakož i na prachu, pročež se také wěc tato s gistotau wyskaumati a prowesti dá. Zkaušel také p. Weeger, gakby se prach pod wodau zapáliti mohl w tom samém okamženj, když se dráty, k odwáděnj praudu mlunného slaužjcj, na swých točnách (polech) s prachem w papjře zamotaným spogj. Gak slyšjme, mjnj p. W. w těchto zkauškách pokračowati, začež mu každý powděčen bude, gelikož z těchto zkaušek pro žiwot praktický mnohonásobný užitek přinesti možná. *Daguerreotypy* čili swětloobrazy uwedl w Brně býwalý zde prof. silozpytu, welezaslaužilý p. Dr. *Bedřich Franc*, i p. Dr. *Gabriel*, professor mathematiky pilně se s tjmto uměnjm objrá.—O čem se giž několik let mluwilo, to nagednau rozhodnuto gest, neb Wás ugistiti mohu, že stawowská akademie z Holomauce do Brna přenešena bude, gakož že i Brno *technický ústaw* dostane. Wjdenská spořitelnice měla dosawáde w Morawě a we Slézsku swé kommandity; morawštj pp. stawowé ale za dobré uznali, by pro Morawu a Slézsko zwláštnj domácj *spořitelnice* zřjzena byla, k čemuž se také w krátkém čase kráčeti má. Wše to zagisté na Morawu dobře působiti bude.—Weliké negen nepohodlj, nýbrž i neštěstj pro Brno gest, že žádná wětšj woda gjm neteče, pročež Brňané zwláště pekařský cech, postrašený lonským zde suchem, čjmž také weliká drahota zde nastala, letos párnj mlýny stawěti počjnagj. — Brzo bych byl zapomenul, oznámiti Wám ztrátu dwau na Morawě slawně známých mužů, totiž p. *Jana Wolného*, faráře w Dolině bljže Holomauce, známého co spisowatele a kazatele, který dne 29. dubna zemřel, a p. *Aurel. Ant. Thalera*, kněze řádu augustiánského, býwalého professora mathematiky na zdegšjm filosof. ústawu, na Morawě chwalně známého přjrodnjho badatele a zwláště rostlinoznalce, kterýž se dne 21. srpna b. r. na wěčnost odebral. W budaucjm dopisu chci podati zprawu o zdegšjm promyslu a nákres společenského žiwota brněnského.

Hošislaw.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarších: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 58. **22. čerwence 1843.** **10. r. běh.**

K Y T K A.

Od

Iwana Čecha.

Ze kwjtků spanilých, hle! tu pěknau kytku uwil gsem,
Z neykrašsjch, co milá gich Wltawa zkogila.

Bohuslawě.

S růžj i lilij můžeš Gi whodně porownat,
Wraucně-li, gak Ona, swau kwjtka ta Wlast milugj.

Wlastimile.

Gak pro Wlast cjtj, gak wzorná Česka ge we wšem,
Neyljp čjtagjcj básně gegj se dowj.

Bohunce.

Těžko co řjc Gj k oslawě, úcty pocit slowo trawj;
Sláwozpěw každá byla by pjseň o Nj.

Sestrám N.

Wýbor tu hle! Češek; gednať ta Wlastě podobna,
Gedna opět Libuši, práwě Boženka třetj.

Jaroslawě.

Twář to — z padlého sněhu gakby zkwjtala Wesna;
Ze wšeho náděgná Wlasti gewj se dcera.

Marii H.

Gak Marie skromná a tichá, ze wšj tu bytosti
Gemně proswjtá k lidstwu a Wlasti oheň.

Milině.

Obraz to wzácný Pražanek cnostj prawočeských;
Každý rys tu gewj ráz cele nezkažený.

Antonii F.

Srdce celá, zápal tak wraucj darmo hledal bys,
W každém pohledu blesk, a slowo giskra žiwá.

Bohdance.

Tobě nad Labe tam, Bohdanko, kwjtko posjlám:
Wjš, gak se gmenuge? wšak Ti to někdo powj.

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

W několika okamženjch stál gsem opět pod kůlnau, w ruce drže taljř se zbytky našj swačiny.

Naše seznámenj mohlo by se wám zdáti welmi prosaické — ale gá pro swau osobu nalezal w něm tenkráte mnoho básnického. Gáť widěl gen gegj oko — to weliké, černé oko, gež ke mně stydlawau wděčnostj pozwedla; gá widěl gen ty bledé twáře, po nichžto lehýnký čerwánek přelétal — gá widěl gen to radostné pohnutj gegj, že se někdo wyskytnul, kterýž srdečného účastenstwj s nj zgewowal.

Ona gedla — gá držel taljř; tak gsme stáli proti sobě, a gá bych byl tak stál až do saudného dne. W tom se ale za námi strašliwé klenj ozwalo. Byl to pan principal, kterýž ani swým očjm wěřiti nechtěl, wida swau nezwedenau žačku, ana si bez starosti howj, magjc trpkau pokutu snášeti. — Půgdeš do wozu? poraučel gj swým chřaplawým gjcnem i napřáhl při tom karabáč, gjmžto bezpochyby učenj swému wětšjho důrazu dodáwal. Djwka ale neuposlechla, nýbrž hbitě se otočiwši, za mne se schowala. Pan principal měl welikau chuť swůg karabáč okolo mého tjlka otočiti — to gsem mu widěl na nose, a kdo wj, co by se bylo k ustrnutj mých ubohých audů stalo, kdyby w tom okamženj gako warowné wolánj angela strážce hlas matky mé, respektive panj ředitelky we wšj důstognosti nebyl zazwučel. A ten zwučel hezky, když si dala panj komandantka našeho strakatého spolku na práci! W tom ohledu byla to k prawé umělecké dokonalosti přiwedla. Chřtán gegj mohl hrčeti, sičeti, bručeti, fičeti, hřmjti a sjpati — a wšecko to od gemného piana až k pronikawému fortissimu; genom pro mladé, zamilowané princezky nemohla giž tonu w tomto swém přirozeném

nástrogi nalezti — a to byla arci wěc, kterau gsme neybolestněgi pohřešowali.

Abych ale powjdku swau wedle zawádiwého přjkladu anglických powjdkářů na dlauhé sáhy nerozpředl, oznámjm w krátkosti, že principal keykljřů a naše ředitelka z dáwnoletých uměleckých pautj swých stařj známj byli, že se brzo smluwili — a že nám diwotworec na prowaze djwku přepustil, kteráž prý mu gen žluč dělala a diwáky odháněla.

A tak se rozmnožil kočugjcj umělecký zbor náš s utěšenau naděgj, že gsme konečně nalezli reprezentantku pro zamilowané princezky. To bylo tagné tušenj moge, hned, gak mi duchaplné oči našj Hedwiky poneyprw zaswjtily; to byla hlawnj myšlénka mého starého a manželské polowice geho, gak mile gim oběma podiwné děwče na oči přišlo. Gá to poznal dle gich obapolného na sebe mrkánj. Mimo to si můg starý s obzwláštnj oblibau swé naşediwělé knjry natjral, když si Hedwiku bljže prohljdnul a pak gi na znamenj swé milosti pohladil.

Předewšjm ale musjme wědět, co bude Hedwika swému nowému žiwotu řjkat, prohlásila se ředitelka — a gestli gsme mjsto zagjce kočku w pytli nekaupili. Ubohé děwče nemělo ale ani zdánj o tom, co to ge komedie s panáčky! Byloť arci o tom slýchalo a na cestách s býwalým principalem bylo se negednau přihodilo, že wrazili na mjsta, gichžto krasochutně wybraušenj obywatelé i se swými bosými rodinami swé groše mezi křiklawé keykly na prowaze a mezi tichá umělecká předstawenj in theatro cum pimprle rozděliti měli: ale ubohá Hedwika nesměla nikdy ani krokem do šenkowny páchnauti, w gegjžto některém kautě tureckým bubnem wyhlášený Horia a Gloska swé laupežnické kausky prowáděl. Onať musela wždy gako strážný pes na woze nebo wlastně na truhle seděti, w njžto celé bohatstwj principalowo spočjwalo. To nám wyprawowala tak skraušeně, gakoby to bylo ginák ani býti nemohlo.

Uwidjme, co řekne až nás uhljdá! prohodil náš ředitel s libostným úsměchem. Myslil totiž na prwnj produkcj; aby se pak o tom co neydřjwe přeswědčil, ustanowil dáti hned druhý den gedno z neyskwostněgšjch předstawenj a sice we prospěch domácj chudiny, aby mu pan předstawený obce žádné obtjžnosti nedělal, chtěge třeba namjtati, že by osadnjci tolikeré wydánj za dwoge umělecké pochautky hned po sobě nesnesli.

(*Pokračowánj.*)

Něco o Africe.

Od Frant. X. J. Maška.

Ačkoliw Afrika k starému swětu náležj a tedy giž starým známa byla; ačkoli toliko mořskau úžinau tři mil od Ewropy oddělena a na giném mjstě u Sicilie od nj toliko 25 mil wzdálena gest: předce se až posud za neyneznáměgšj djl swěta powažowati musj. Gest méně známa než čtwrtý, a mnoho pozděgi a teprwé w nowěgšjch časech obgewený djl swěta »Amerika«, anó i neznáměgšj než sama Australie, neboť se w Africe powaha půdy a powětrnosti, žiwočišstwa i lidj řjkage sgednocugj, by cizincům cestowánj a wšeliké gj zpytowánj co neywjce zobtjžily. — Plocha tohoto djlu swěta, obnášegjcj 523.000 čtwerečnjch mil, přewyšuge powršek Ewropy asi 3 ½krát a ze wšj té zpausty zemstwa gest sotwa pětina známá. — Sewernj Afrika, gegjžto břehy středozemnj moře obtýká, byla za časů kwětu řjmského státu wjce wzdělána i wjce známa, než za dob nyněgšjch, poněwadž zde w kraginách přjmořských, kteréž nynj laupežnické státy Algir, Tunis a Tripolis činily, mohowitj Řjmané swé letnj paláce, letohrady aneb Villy měli, w nichžto pro wětšj swau i swých rodin swobodu drahný čas w rozmanitých rozkošech tráwjwali. — Za přjčinau nowé francauzské osady Algerie, kterauž francauzská wláda tuto založiti usiluge, by laupežnické státy na uzdě magjc, africkým národům ku wzdělánj napomáhala a swau moc rozšiřowala, lzé se zagisté w neybližšj budaucnosti mnohého wyswětlenj zwláště o sewernj a wnitřnj Africe nadjti; až posud to owšem z mnohých přjčin možné nebylo.

Afrika gest neyhorčegšj djl swěta a wlastně otčina negrů (černochů). Palčiwé slunce plodj neustálý tok sil, neyprudšj puzenj k wzrůstu a rozmnožowánj, moc podnebj gest zde rodičkau weliké smyslnosti. Diwoké wášně namáhagj ducha i tělo; obé pak opět w zemdlenj padnauti musj, a na mjsto oné napiatosti nastaupj tauha po odpočinutj, žádost pokoge; tjm se wšak a zwláště častým, hrubým nasycowánjm smyslnosti otupenj citů, lhostegnost, necitelnost a newšjmawost zplozuge.

Co wše stogj hrdlu mauřenjna, ano wšem geho smyslům co neypohodlněgi pohotowě! Sotwa pohnul hraudau země, giž mu dáwagj přerozličné druhy obilj semena, gež obětowal, stonásobně nazpátek. Beze wzděláwánj wyrůstagj a wyrůstá mu neyšťáwnatěgšj owoce, neypřjgemněgšj wůně. Gediný palmowý strom poskytuge mu

welmi občerstwugjcj wjno, libochutnau potrawu, mnohé částky domácjho nábytku, a takměř wšecko, čeho k přioděnj swého těla potřebj má. Přenáramnj welikáni z řjše zwjřetstwa i rostlin toliko zde se dařj, a prudkost puzenj w rostlinském žiwotě w Africe činj žjkage warůst widitelným. Lesy gsau co neyhogněgi nesčislnými druhy kořenj neypalčliwěgšjho, lahůdek neyzážiwněgšjch, dřew barewných neykrásněgšjch naplněny, a hor gegjch wnitřnosti chowagj neyčistšj ryzé zlato w kusjch. Na stegném počtu čtwerečnjch mil gest tento djl swěta desetkráte bohatšj co do druhů čtwerečců než naše Ewropa.

Což diwu tedy, že neger, neustálau krásau, giž geho podnebj rok po roce w přeplýwagjcj rozmanitosti před smysly geho rozwinuge, neswjmawým a lhostegným se stana, na tom se spokogj, by we stjnu wysoké palmy pohodlně sedě a dýmku swau pále po maličkém přičiněnj a wynaснаženj swé lehko nabyté gjdlo s ženami swými strávil.

Ale tak gako nenadálé bauře a hrozné orkány na nebesa geho wedra plná dorážegj, tak doráži i wnitřnj prudkost diwoké náruživosti častěgi na onu hlawnj powahu wšech negrů, na netkliwost a lhostegnost, a přemáhá gi. Marnost, hrdost, zamilowanost do ženského pohlawj a pomsta poháněgj geg častěgi k ciduprázdné ukrutnosti; gest též častěgi lakomý, záwistiwý a gměnj žádostiwý; kteréžto wlastnosti zde práwě gako u nás swáry, boge, ano i prolewánj krwe působj. Možnoť nám několik toho příkladu uwesti.

Mezi dwěma malými králjky africkými způsobila ewropská granátnická čepice krwawý bog. Každá z chotj gegich neywznešeněgšjch žádala onu čepici mjti, aby se s nj wychlaubati mohla; že wšak gi geden druhému postaupiti nechtěli, z této, nám owšem směšné přjčiny, prolewali obě tyto černé wznešenosti krew swých newinných poddaných w krutém bogi — o čepici!

Welikáť gest gegich náklonnost, skwjti se něčjm obzwláštnjm mezi druhy swými, což owšem se wšemi smyslnými, newywinutými národy pospolné magj, a častěgi tjm neysměšněgšjm způsobem wyzrazugj. Na korábu, kterýž do wýchodnj Indie plul, a na ostrowu madagaskarském k břehu přistawil, widěl tamnj panownjk náhodau do Indie gdaucjho anglického saudce w geho weliké wlasence, kterauž i hned co neyprudčegi mjti žádal. Že ale nikdo onoho magitele wlasenky pohnauti nemohl, by černému tomu knjžeti wůli wyplnil, bylo se giž zlých následků co báti. Na štěstj byl ale mezi korábnjky gakýsi ferina, chytrý a čiperný gak liška, a ten kapitánu lodi zde z nauze pomohl. Wzaltě staré lodnj prowazy, rozřezal ge na kusy dle potřeby dlauhé, roztočil gegich prameny, a rozčesal ge w nitky co neytenčegi. Na to ge w rulýky swinul, a zkrátka tak se k tomu měl, že za čas dosti krátký cosi wytwořil, co se náramné paruce podobalo. Neforemnau tuto okrasu hlawy potom Geho černé Majestatnosti podali. Král tento takměř radostj bez sebe gsa, swolal weškeren lid swůg, by geg okrasu takowau poneyprw na hlawě mjti spatřil. — Představme si černocha téměř nahého, toliko pásem gasně červeným opásaného, na němž kus barewného klocu, gda od kyčel až k leytkám upewněn byl, na rukau i nohau strjbrné a giné kowowé náramky, pásky a korále, w ušjch weliké zlaté náušnice, představme si geg se wšjm tjm, a k tomu s tauto chuchelnému mračnu podobnau parukau z prowázků! — a předce se lid radowal, plesal, ano radostj a užasnutjm gsa unešen poskakowal nad mocnářem swým tak wyfintěným.

W neynowěgšjm čase obrátili si Angličané plowagjce Abyssinij čili Habešem po řekách do wnitř Afriky, známau tuto marnost knjžat afrických k užitku swému, by tak snáze známosti této řjše diwů, téhož neznámého swěta, gakž wnitřnj Afriku nazwati můžeme, dosáhli. Wzalit s sebau nemálo čerwených kabátů a třjrohých, zlatými prými oblemowaných klobauků, dáwagjce ge za dary králům, gichžto se tam nemalé množstwj nacházj a tak ge k sobě naklonili a zjskali. Žádný z nich nemohl se sám sobě tak oblečenému dost wynadiwiti! I oni swolali lid swůg, a obléknuwše na nahé tělo kabát, dali klobauk swůg, někdy i chocholem z kohautjho peřj okrášlený na hlawu, čjmž skwostný ústrog tento dokončen byl, a shromážděný lid k užasnutj a hlasitému plesánj roznjtil.

(*Pokračowánj.*)

České diwadlo w Praze.

We čtwrtek 13. čerwence opakowala se »*Popelka*.« Tato opera byla by mohla i přjsnému přánj zadost učiniti, kdyby ti newiditelnj pánowé, kteřj u wšj tichosti w skrytu účinkowati magj, s wětšj šetrnostj byli sobě počjnali. Negen nápowěda ale i ředitel baletu proniknul tak statně, že gsme gasně geho »balancez« slyšeti mohli. P. Weberowi gsme newýslowně powděčni, že nás naučil znáti ty sférické harmonie, při nichž se geniowé s nebeské wýše snášegj; w parteru podobalo se to welice holému, urážliwému rachocenj a praskánj bez konce. Wše to ale nahradil nám drahně přewýborný zpěw p. Podhorské, pp.

Köckertowé a Tonnerowé, gakož i pp. Strakatého a Mayra; o gegichžto zásluhách djwe již w těchto listech mluweno bylo. Mjsto p. Brawy hrál žáčka p. Kolár, a wšak celku welmi na ugmu. Geho hra byla tak sprostá, wšj zdrawé komiky tak prázdná, geho improwisace tak nešťastné a téměř urážliwé, že gsme předchůdce geho neradi pohřešowali. Zábawněgšj byl p. Grabinger. —od—

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Plzně. Dne 5. tohoto měsjce dáwal slowútný hauslista p. *Arnošt Neswadba* w zdegšjm městském diwadle koncert, podporowán gsa hudcí 4. batallionu c. k. mysliwců. P. N. úplně zadost učinil powěsti geg předcházegjcj z hudebně wzdělané a kritické Prahy, takže geg wšjm práwem prwnjm hauslistům na bok postawiti můžeme. Mládj geho, hluboký cit a důmysl geho slibugj geho uměnj neykrásněgšj budaucnost. To chwály hodné gest u něho, že z hauslj nic giného wywesti nechce, leč co nástrog tento sám gest, za to ale ráz geho w úplné mjře pogal. Nesnažj se ohlušiti posluchače přehnanau brawúrau, aneb klamati hledanými obtjžnostmi, ale hra geho gest geniálnj, a musj swau hlubokostj citu, swau poetičnostj wzdělaný sluch okauzliti. On wywádj *zpěw* z hauslj a gen geho adažiu mělo by se poněkud wjce mjru přáti. Gaké zde neslýchané pochwaly zjskal, netřeba doswědčowati; bylať hodna uměnj geho. Ku konci, po opětowaném hlučném wywolánj, hrál geště na wšeobecnau žádost swé welmi obtjžné ale prawo-humoristické genialnj wariace na národnj pjsně, které s prawým zápalem přigaty byly. P. Neswadbu podporowal geště p. *S.*; přednášeltě na fortepianu fantasii Henseltowu na motiw gedné slowanské pjsně tak wýborně, že wšeobecně překwapiw i wšeobecné pochwaly zjskal. Byloby přáti, aby w uměnj swém i dále k neywyššjmu stupni pokračowati hleděl. — Wýborně řjzená wogenská hudba 4. batal. c. k. mysliwců welice se wyznamenala wzorným prowedenjm úlohy swé. ....R—.

SWĚTOZOR.

Ubozj wlaštj zpěwáci, žeť pak neumrau hlady; zpěwačka Grisi obdržuge za zimu w Pařjži gen 60.000 a za léto w Londýně nic wjce než 100.000 franků, Lablache w Pařjži gen 80.000 a w Londýně dokonce gen 120.000, a chudák Mario w Pařjži 30.000, w Londýně 50.000 fr.; geště štěstj, že se gim honoráře za každé zpjwánj a benefice zwláště wykazugj. Ubožátka, zdaliby neučinili lépe, aby se někde ucházeli o kantorskau službu; aspoň by mohly hezky zůstat na gednom mjstě, pohowět si trochu a — když nepršj, aspoň kwapká!

Gistý p. *Dussourde* wynalezmul nowý prostředek k zachowánj masa. Prášek ze železa wařj se obyčegným syropem, kterýmž se pak maso, které uchowati chceme, potře. Uschne a ztratj sice něco z obgemu swého, ale nekazj se aniž hnige, a když se magjc býti wařeno, do studené wody dá, nabude brzo opět starý swůg obgem, při čemž prý, což neyzwláštněgšjho gest, barwu i chuť a wůbec wšecky wlastnosti čerstwého masa podržj.

Wýborný tragický umělec ruský *Močalow* podniknul uměleckau cestu skrze wnitřnj ruské gubernie; posléze byl hostem w Odesse. Wšude docházj umělectwj geho nesmjrné pochwaly, a též w Odesse činj nad obyčeg naplněné domy. Radostný důkaz o zkwjtánj ruského dramatictwj.

Geho Excellencj *Petr Klobušický*, arcibiskup Kalocký, umřel dne 2. červençe w 92. roce přjkladného žiwobytj swého. Roku 1752 byw narozen, wstaupil již w 16. roce do řádu jesuitůw, po gehožto zrušenj do swětského kněžstwa přestaupil.

Otec homöopathie, powěstný doktor *Samuel Hahnemann,* rodilý Němec, kterýž ale posledni léta swého žiwobytj we Francauzjch ztráwil, umřel w Pařjži dne 3. červua o páté hodině ráno; smrt geho, prawj nowiny, zbudila welké účastenstwj.

Hrabě *Chabrol de Volvic* umjstil we swých *Recherches statistiques,* Pařjže se týkagjcjch, důležité udage stranu šjlenosti a přjčin gegjch, gichžto mnohem wjce tělesných nežli duševnjch býwá. W tisjci pádech shledalo se, že 752 osob z tělesných přjčin o rozum přišlo. Z tisjce šjlených ženských podlehlo toliko 6 nemoci této následkem lásky, z tisjce mužských ale 43. Co se powolánj a žiwnosti týká, náleželo z 1763 šjlených, w Bicêtru chowaných toliko 16 ke kupectwu, naopak ale 98 k umělectwu. Neywjce nebezpečj podobného gest pro ty, kteřjžto se hotowenjm šatů a módnjch wěcj wůbec zanášegj. Ze zmjněného swrchu počtu šjlených patřilo 388 mužských stawu tomuto a mezi 463 šjlenými ženskými napočetlo se 356 takowých, gežto se dámskau toaletau a rozličnými potřebami k nj žiwily.

Wedlé wypočtenj Dr. Julia přicházj geden slepý we Francauzjch na 1650, w Prusjch na 1600, w sewero-americkém saustátj na 1200, w Belgii na 1009, w Angličanech na 800 a w Dánsku na 738 obywatelů. Dosti zle, ale předce geště dobře dosti; kdybychom mohli srownati počet duševně widomých s počtem duševně newidomých, bylyby horšj wýpadky!

Lord C... nawštjwil kdysi hraběte P...; nebyl tam geště dlauho, když geg peysek hraběte kausnul. »Nebogte se ničehož,« prawil hrabě docela pokogně, »můg Neronek nekausá nikdy.« — Mylord, kterýž mezi tjm již byl peyska gednjm udeřenjm swé hole k zemi porazil, odpowěděl podobným způsobem: »Nebogte se nic, pane hrabě, má hůl nikomu nic neudělá.«

Gistý Angličan wypočetl, bez pochyby z dlauhé chwjle, že srdce člowěka do roka 43,830.000krát udeřj. Wěru, srdce má mnoho práce, a nesmj si ani na nočnj odpočinek zpomenauti, má-li býti s tjm ohromným počtem potluků hotowo.

Dwa laupežnjci, proti nimž mnoho swědčilo, byli předce od londýnské jury osprostěni. Když se to bylo stalo, obrátil se president saudu k žalářnjku, žádage geg, by ty dwa pány hned na swobodu nepustil. »Odeberu se hned do Dublinu,« prawil, »a neškodilo by, abych před těmito pány as tak aspoň dwě hodiny cesty napřed měl.«

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarcjch; každau druhau středu přidáwa se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 59. *26. červvence 1843.* **10. r. běh.**

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

Mému starému práwě na tom nezáleželo, hrál-li gednau pro chudé, nebo pro sebe. On měl wždy něgaký tolárek w záloze — a tu se gednalo o wěc nemálo důležitau, o zkaušenj Hedwiky. Činily se tedy znamenité přjprawy. Gá musel pustit celau společnost na čerstwé powětřj, wyklepat obleky, prohlednaut každau portičku, sprawit každau djrku. Hedwika stála přitom wedle mne, nemohauci pochopiti, k čemu tolik panáčků s sebau wozjme. Otázky gegj nebyly sice weliké, ale tjm patrněgi četlo se gj na očjch, že newj, co se děge, a co se bude djt. A když gsem gi některau princezku do ruky wložil, newěděla co s nj počjti. Poněkud se zarazila, pak se podjwala na mne, zas na lautku a dala se do smjchu.

Wlastně bych měl některému básnjku do neyzagjmawěgšjch barew sáhnauti, an se o Hedwičin obraz pokaušjm. Celá gegj bytost dogjmala mne gako tagným kauzlem. Brzoť se mi zdála býti zaklenau pannau na skleněném wrchu, o njžto mi báchorky ještě z neyautlegšjch časů w ušjch zaznjwaly; brzy opět widěl gsem w nj autlau wodnj žjnku, kteráž tenaunkau střjbrnau sjť swau roztáčj, aby ulowila mladého rybaka. Ostatně byla zase tak prostinká, tak nemluwná, tak obmezených wědomostj — a předce tak gemného srdce, tak hlubokých citů—«

»Rozumjme, rozumjme!« ozwal se mezi to rusowlasý pěstitel kritiky, a zakýwal welmi maudře hlawau. »Něgaký patisk Göthowy Mignony.«

»I bodeyž do Wás, wy wrtohlawj, dlauhonosj cuchálkowé, gežto se nafukugete, gako byste byli powoláni wšecko dle swých krátkých loktů měřiti!« wygel si naň komik. »Wy nemůžete ničeho zažiti, abyste pánowitě, gako s přegedeným žaludkem, nezastenali: Ach, ty milý Bože! to gsme tu giž měli. A pozorugete-li genom gednu stegnau nitku na sukni dwau osob, giž nemůže žádná z nich mjti něco zwláštnjho—žádná z nich nemůže býti samorostlá, původnj. Wy si počjnáte někdy práwě tak powážliwě, gako bychme my nezaswěcenci w mysterijch kritiky maudře se twářili, chtjce dokazowati, že kritiku po kritice opisugete, poněwadž se w nich wšude několik: aneb, ale a poněwadž nacházj! I deyte si swatý pokog. Nešťáreyte — ale požjweyte!«

»Teď ale nechme krasowědecké rozepře — otočil komik řeč swau zase do tónu powjdawého — sice zablaudjme do labyrintu, z něhož se newypleteme, leda by nowý rok sestárnul. Podjweyme se raděgi hned na komedii — anebo pohleděme na Hedwiku, gak se na komedii djwá. Stálo to wěru za to, na djwku pohledět. Seděla w prwnj řadě dřewěných židlj — ale na pauhé podlaze a sice zrowna u zdi, toho si newšjmagjc, gestli gi kdo ušlápnul nebo ne — genom na to hledjc, aby se nikdo před nj nepostawil a podjwánj na hru nezastjnil. W celé bytosti gegj zdál se djti wšeobecný přewrat; gakoby se gj nikdy newjdaný, ale dáwno tušený swět otwjral, hořely oči gegj, rděly se twáře, chwěla se usta. Wšecko magjc za skutečnau prawdu, lpěla na děgi s weškerau dušj; ale sladkogemné usmánj hrálo gj okolo rtů, když zamilowaná princezna milostně wzdychala, a trudomyslná wážnost ležela gj na twáři, když můg pimprle swé weselé kausky prowáděl. A dáwno bylo giž po hře — slawné auditorium bylo se giž skoro wytratilo: Hedwika ale seděla ještě we swém kautku, gakoby na mysli dále hrála, anebo se w gezero widěných wýgewů ještě gednau ponořowala. My na ni hleděli škulinami našeho uměleckého chrámečku, gehožto stěny z malowaného plátna sestáwaly.

A když pak do swatyně tohoto chrámečku

wstaupila, když ony prince, laupežnjky, princezky a giné tagnaplné podoby nynj pokogně na hřebjcjch wiseti widěla — ty tagnaplné podoby, gežto byly weškerau duši tak newýslowně pobauřily! Ony tu wisely nynj tak sworně a tiše — gakoby se gakžiwy nebyly ani pohnuly. I brala ge do ruky a potahowala šňurky a drátky gegich a mluwila s nimi — a wedla téměř celý howor, gako ho byla práwě zaslechla. Radostně otwjrali oči i hubu oba představenj pjďowých umělců a od té chwjle wstaupila Hedwika přikynutjm dwau zkušených hlaw co nowý člen we spolek řjdjcjch sil našeho ústawu.

Gakási bugarost mladistwá wešla přigetjm podiwného děwčete negen w naši rodinu, ale i w představenj naše. Gá owšem zabýwal se s nj neywjce — a rodičowé to trpěli, giného zisku z přigatého cizjho děwčete nehledagjce, leda aby u wečer hezky gemným hlasem swé princezky odřjkala. Gá gi učil čjsti a psáti, neboť neznala ani pjsmeny; ale duch gegj byl gako přeaurodná, genom ladem ležjcj a na semeno čekagjcj půda; cokoli do něho padlo, wykljčilo se a wyrazilo do kwětu čarodějnau rychlostj.« —

»Ahá!« prohodil Nowotný, dle obyčege swého breyle pošaupnuw a potom polaudlanj po ustech si přešaustnuw, w gichžto nitru dwě řady dobrých zubů chrupawý suchar drtily. — »Ahá! Mignona se wylupuge; Silwana se wyswléká — z polodiwé keykljřky wzegde duchaplná umělkyně.« —

»Ale tys k newystánj!« rozhněwal se Janowský, kterýž powjdawého komika proto pozorně poslauchal, že Bětunka pozornýma očima na něm se utkwjwala. »Nech si důwtipných interpretacj, až o ně kdo státi bude; my zde gsme přirozenj, bezprostřednj posluchači, a nechceme si dáti kazit pochautku wybjrawau kritikau. — Powjdey, powjdey, Johanýsku — a nehleď na to, co tady opeřený pjsk ledabylo prohodj.«

Ale komik takto wybjdnutý nezačal hned mluwiti. W pohybliwé tahy twářj geho umjstila se náhle gakási gemnotrudná wážnost, kteráž mu na chwjli usta zawřela. Potom si oddechnul, a lehce dlanj přes čelo přeletěw, gakoby náhle wrásky s něho setřjti chtěl, začal gemněgi nežli dřjwe wyprawowati.

»Gá bych si musel nynj péro od neycitelněgšjho nowelisty a neybystřegšjho pozorowatele wypůgčiti — kdybych měl staw dušj našich dobře wyljčiti — to gest: kdybych měl sebe a Hedwiku wykresliti, gak gsme pozwolna k sobě se klonili — gak se garobugné wětwe našj mladosti pomalu spljtaly, až i w gedinau, kwětů plnau korunu splynuly.

(*Pokračowánj.*)

Něco o Africe.

(*Pokračowánj.*)

Nápodobným způsobem wznikla mezi dwěma takowýma králi dwauletá wogna, že každý předek mjti chtěl, aby směl při slawných přjležitostech, a pak na korábech otrokářských střewjce nositi; a gakkoliw mocnářowé tito nepatrni byli, gichžto celá moc častěgi toliko z několika set bjdně ozbrogených negrůw záležj, předce se geden z nich kapitána korábu francauzskéko, kterýž se giž podruhé k tomuto králi z ohledu obchodu byl nawrátil, se wšj oprawdowostj tázal: zdali welikost geho u dwora pařjžského weliké podiwenj a užasnutj působila?

Od negakého času se owšem na pomořj Afriky mnohé wěci prospěšně změnily, poněwadž národowé tito w častěgšj zwláště obchodnj swazky s Ewropany přicházegjce tjmto způsobem předce poněkud u wzdělanosti postupugj. — Oni negři, kteřjž do Ewropy wzati byli, nezřjdka znamenité prospěchy učinili. Bannekr, swobodný negr w Americe, studowal horliwě hwězdoslowecké knihy, a ačkoliw tomu gen swé, po dennj těžké práci zbýwagjcj hodiny obětowati mohl, učinil předce w krátce welmi znamenité prospěchy w uměnj o-onom, čehož důkazy w kalendáři od něho wydaném podal. — Fuller, též Afričan, okázal geště we swém 70. roce welmi podiwnau hbitost w počjtánj z hlawy, kteraužto schopnost wůbec mnozj negrowé mjwagj. W půl minutě odpowěděl na otázku, kolik sekund žiw byl člowěk, gehož stářj 70 let 17 dnj a 12 hodin obnášj, totiž 2.210 millionů 500.800 sekund. Někdo ze společnosti, počjtaw tuto úlohu spolu na papjru, prawil: Fullere, nenj to dobře! — »Massa (pane), nedal gste na přestupnj roky náležitě pozor,« odpowěděl Fuller, a po oprawenj počtu shledalo se, že měl Fuller prawdu. — Wýme o giných, kteřj skrze swé znamenité wlohy do akademie pro wědy w Pařjži přigati byli. Někteřj z nich gsau známj co wýbornj lékaři, hudebnjci, kazatelé a řečnjci, gako wýtečnj matematici atd., k. p. Saucho a Vassa w Angličanech.

Zasluhugeť zde mjsto přjklad o znamenitých wlohách k básnictwj, kterýž máme na negerském děwčeti, gežto we swém 8. roku, léta 1762

w Africe od otrockých laupežnjků lapeno a do Ameriky zawezeno bylo. Zde ge kaupil J. Wheateley w Bostonu. Pan Wheateley rozkázal, by se s djtětem tjmto dobře nakládalo, a nazwal ge Fillis Witlai. Naučilo se w 6 měsjcjch angličině a zjskalo při takowém dobrém s sebau nakládánj i w latinském gazyku nemalé hbitosti. Panj gegj gj byla nakloněna, a když giž mnohokráte welikau schopnost a důwtip w uměnj básnickém přjklady byla dokázala, wydala na domluwu a podporowánjm této šlechetné panj 38 swých básnj weřegně na swětlo, kteréž z wětšj části za wýborné uznány a djlem i do giných gazyků přeloženy byly.

Krásné wlohy ku wzdělanosti gsauť tedy černému s bjlým lidstwa pokolenjm obecné, pokudž se totiž w ponebj mjrněgšj přesadj. W samé Africe wšak, pod palčiwým onjm nebem sotwa budau i neyšťastněgšj wlohy duševnj s to, by se k welikým pracjm, kteréž dlauho trwagjcj, nepřetržené setrwánj požadugj powznesly. Ano gest nám práwem pochybowati lze, že u wnitř Afriky kdy gaký Caesar, Newton, Petr I., Leibnitz atd. wznikne.

(*Pokračowánj.*)

Prwnj zkauška z českoslowenského gazyka w Moskwě.

Dne 22. kwětna b. r. byl gsem pozwán na zkaušku s českého gazyka — w Moskwě. Pochybugi, že by až posud kdy byla zkauška s českého gazyka konána s tak wážnau zewnitřnostj, gako tato, a tedy zdržeti se nemohu, bych se gj před swými wzdálenými kragany nepochlubil; kdyby giž pro nic giného, aspoň pro zlost učitelowi na hlawnj škole, p. X..; který nám prorokowáwati nepřestáwal, že Čeština nepřetrwá šestku (t. g. 1860.) —

Známo totiž, že kromě stáwagjcjch giž stolic slowanských gazyků w Pařjži, Berljně, Wratislawi a (gak p. Paplonski w Bibliotece Waršawské silně ugišťuge, gá wšak silně pochybugi) w Praze, podlé nařjzenj ruského cjsaře i na wšech ruských wysokých školách takowéž professury zřjzeny býti magj, a zde, w Petrohradě a Charkowě giž opprawdu zawedeny gsau. Zdegšj professor w tomto předmětu, p. Josef Maksimowič Bodanský, wybral si ku přednášenj w tomto, nynj minulém školnjm roku: mluwnici českau, Slowanské Starožitnosti a Národopis p. Šafařjka; tedy samé české wěci. Poněwadž ale předmět tento we slowesném oddělenj filosofské fakulty*) tak gest obligátnjm, gako u nás ku př. latinská filologie: předce gsem se konečně dočkal té chwjle, že aspoň někomu uloženo bylo ex offo znáti českau grammatiku, Starožitnosti Šafařjkowy a gestě takořka za tepla geho Národopis. Škoda genom, že to bylo přes 2000 wjorst od Krkonoš.

Dne 23. Kwětna tedy odprawil gsem se na gednokonném izwoščjku (fiakru), kterých zde po městě tak plno gako w Praze wrabců, do nowého uniwersitétu, wystaweného welmi wkusně a nákladně naproti maněži (weliký sál bez slaupů pro zimnj cwičenj wogska, w kterém prý se dosti pohodlně celý pluk gjzdný pohybowati může), gako by naschwál dwa obrowštj repraesentanti duchownj a tělesné sjly proti sobě čněli. Prošed několik nádherně postawených a ozdobených sjnj, práwě gsem wstaupil do sálu, když se četl trochu polským názwukem konec národnj pjsně »A přigel k nám z Rakůs atd.« (Čelakowsk. Slow. Nár. pjs. II. 49.)

Tyto werše, přednešené na takowém mjstě, w takowém obecenstwě, diwně mi zněly do srdce. Nepřál bych si w tomto okamženj býti wlastenkau, neboť každý rozsaudný čtenář si snadno pomyslj, gak lehko by se mně mohlo w tomto pádu srdce popáliti, při pohledu w krásný sál, naplněný wybranými, 18 — 24letými Rusy a Poláky (čtwrtina ge zde Poláků), gežto wšickni ztuha upiati gsau, modré wýložky a po straně kordy magj*) a kromě toho to polským, to ruským názwukem české básně čtau. Gá wšak genom se swátečněgšj twářj opatrně se probjral skrz kordy známého mi neywjce auditorium ku stolu, kde mi s neočekáwanau dobrotau a zdwořilostj p. hrabě Stroganow, popečjtel (neywyššj představený wysokých a wšech giných škol moskewského okresku), gemuž mne p. Bodanský byl představil, židli po swém boku wykázal. Na stole ležel: Slowanský zeměwid p. Šafařjkůw, Rukop. králodwor., Erbenowy Nár. pjsně, Čelakowského Ohlas pjs. čes. a rus. Jablonského básně, Hankowy pjsně, Rubeš. dekl., České besedy, Čelakow. Slow. nár. pjs. a mnoho giných českých knih. »Izwolte atwečáť (račte odpowjdat)!« prawil p. Bodanský gednomu Poláku a předložil mu (gako wůbec) prwnj otázku ze starožitnostj, druhau z národopisu, na které se po rusku odpowjdalo, a třetj byla, čjsti a na rusky přeložiti kteraukoli stránku z některé české knihy s grammatickými wýklady. P. Bodanský sotwa stačil křičet: Prekrásno! Prewaschodno! atd. A wůbec wšickni tak horliwě byli připraweni, že po zkauškách ani geden nedostal prwnj klass, ale wšechni eminencie a ademinencie (nebo

---

*) Na ruských wysokých školách nenj theologické fakulty, proto že se kněžstwo we zwláštnjch seminářjch zcela oddělené ode druhých wychowáwá, za to wšak gsau we filosofské fakultě dwě oddělenj: slowesné (krasowědecké) a přjrodnj.

*) Studenti zde magj předepsaný wogenský šat, asi gak oficjři rakauských granátnjků obyčegně kromě parády chodj: takowý dwaurohý klobauk, tak šitý kabát s modrými wýložkami; na wšech wysokých školách stegný. Gymnasisté magj červené wýložky bez kordu. — Zde se gako w Němcjch genom posluchači na universitétě g[illegible] gj »studenti«. Giným úřadům, kromě popečjtele, negs[illegible] podrobeni.

po rusku: pjatyj a čétwertyj bal, nebot zde perwyj bal podobá se našj trogce). Welikau zásluhu z toho má p. Bodanský, který, sám gsa weliký milownjk češtiny, i wšem swým posluchačům lásku tuto we škole i doma wštjpiti usiluge. Neylepšjm důkazem geho smýšlenj gest prwnj geho čtenj, které na wysokých školách weliký hluk způsobilo, a které co neydřjwe našemu obecenstwu w překladě představiti hodlám. —

Mnoho klausul a mrawnjch naučenj dalo by se z této udalosti načerpati, mně neywjce gedno ležj na srdci a na gazyku: Když se wy Páni na Wltawě a na Labi, na Morawě a Hronu nechcete učiti gazyku swému mateřskému, budau se za wás učiti w Pařjži, w Berljně, w Moskwě a snad i brzo w Pekinku, a odtud budau za 100 let k Bohemcům chodit učit ge českému prawopisu. Měgte se zatjm dobře! — H. B.

České diwadlo w Praze.

Dne 16. čerwence »*Laupež*« od Klicpery, o kteréž to dramě w č. 3. časopisu tohoto obšjrnau zprávu gsme četli. —

Dne 18. čerwence »*Don Juana*«. Dle našich sil nemůže opera ta lépe obsazena býti. P. Strakatý wystaupil poslednjkráte před odgezdem swým do láznj co Don Juan, a zůstawil nám tu pěknau památku uměnj swého až do opětného s njm se shledánj; že zpěwu Macháčkůw text podložil, nebylo mu wěru na ugmu. To aby též p. Brawa učinil, nechceme sice usilowně žádati, ale zawděčil by se nám welmi, kdyby alespoň některé přjlišné hrubosti wynechal, n. p. »táhněte k čertu« a podobné. — Počet nawštěwowatelů diwadla, gimžby wýbornost dramatického zpěwu p. Podhorské známa nebyla, ge přjliš skrowný, a i těm bychom chwálau našj nic nowého nepowěděli. Škoda, že p. Mayr tenkráte nebyl darů swých zauplna mocen. Geho wyššj tony zněly wjce než kdy gindy, gakoby na patru tworeny byly. P. Tonnerowa wyznamenala se zwláště w druhé arii. P. Kökertowa byla rozkošná a lahodila oku i uchu. Massetůw part přigal p. Prokop ku spokogenosti obecenstwa, a došel pochwaly, gakož i pěkný hlas p. Štěpána. — Zde máte, drazj čtenáři, skwělau stránku nesmrtelné opery, černj stjnowé ale padaly na nj tenkráte z orchestru. Ať nic nedjm o nedostatku pewně srostlého celku zpěwáků a hudebnjků, to se w krátkosti owšem docjliti nedá; z nedbalosti ale ať kárá sebe sám, kdo winen gest, že lesnj roh asi o půl tonu njžegi zněl, že se hausliště několikráte *podřekli*, a že čello při rečitatiwu falešnými akkordy pěwci spjše překáželo než napomáhalo. Solo na hausle při zastawenjčku uwykli gsme mnohem delikátněgi slyšeti. P. kapelnj mistr kárat uměl hrozným úsměwem aneb přjsným pohledem, ale takowé wady žádagj snad ostřegšjho léku.

Diwadlo bylo hogně naplněno. R.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Dne 19. b. m. měli gsme opět besedu, čtwrtau letošnj. Hosté byli se welmi četně sešli. Spanilých Češek newiděli gsme snad o žádné besedě letos tolik, gako dnes. Zábawa byla gako obyčegně žiwá, nenucená, toho gen bylo želeti, že gsme se uměleckých lahůdek, gimiž se nám gindy chwjle odpočinku osladzowaly, odřjci museli; páni, gichž ochotnost nám roskoše tyto spůsobuge, byli náhodau ginak w powinnosti swé zaměstnánj. A wšak smjme se těšiti, že nám přjštj beseda, dne 2. srpna, ztrátu tuto nahradj.

Z Kutné Hory. Od poslednj mnau podané zprávy hrálo se u nás giž opět dwakrát, a sice dne 29. čerwna »*Dwa přátelé a geden kabát*« dle Procházkowa překladu, a »*Dobré gitro*« od Klicpery, pak dne 16. čerwence rowněž Klicperůw »*Žižkůw meč*«. Oboge zagisté zdařilé představenj těšilo se z welmi četné náwštěwy z města i z okolj. — Při dobré wůli, gakauž naši páni ochotnjci magj, gest se s gistotau nadjti, že podniknutj to, z lásky k bližnjmu wzniklé, při obecenstwu w oblibě se udržj, a dalšj geho podpory k dobrému cjli docházeti bude. — Nowý pokrok očekáwáme opět zařjzenjm městské a spolu školnj knihowny, o němž, až we skutečnost wstaupj, zprávu podati neopominu. J. f.

Z Bechyně. Dne 29. čerwna překwapilo nás účinliwé herectwo zdegšj diwadlem. Překwapilo arciť, poněwadž by se toho nikdo nebyl nadál w tom čase, kde ochotnjci naši, z wětšj částky řemesly se bawjce, podobným wěcem oddati se tak snadno nemohau. Než dobrá wůle mnoho zmůže. Ta a láska k drahé Wlasti herce naše tak podpálila, že po chwjlkách úlohy psali, pilně se učili a ke hře se strogili; to wše ale bylo potagj, až nám konečně cedule zprávu tu wjtanau o nastáwagjcjm wlasteneckém diwadle podaly, dályť se dwě weselohry: *Třinácty plášť* a *Dwa ljstky*. Herecowé, mezi nimi dwa nowáčkowé, statně sobě počjnali. Obecenstwo bylo spokogeno a po hře u welikém tleskánj p. Skaláka starš. (kregčjho) a p. Burdowau (kregčowau) wywolalo. Mjsto bylo plné, tudjž i přjgem hogný! — Při této přjležitosti nemůžeme radostnau nowinku zatagiti, že horliwý M. Dr. p. *Weyer* také w *Miljrsku* české diwadlo zarazil, kde se giž hrálo i deklamowalo, litugeme toliko, že podrobnegšj zprávy podati nelze. Tedy zase české diwadlo w Táborsku! — Přjkladowé táhnau! — F...

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarších; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl leta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 60. *29. čerwence 1843.* **10. r. běh.**

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

Byltě to rozkošně pokogný žiwot, který gsme tenkráte gako swobodná, kočugjcj rodina něgakého pronárodu wedli. Na budaucnost a na změnu stawu našého nebylo hrubě pomyšlenj, ale osud byl dle nesklonitelné wůle swé ginák uzawřel a poslal nám w osobě na mizinu přišlého diwadelnjho ředitele swého zástupce a dělnjka. Našli gsme ho na cestě. Ležeľ wedle cesty na drnu, mage nad hlawau zelený baldachýn husté ljpy prostřený, a pod hlawau malý tlumok se swau celau magetnostj strčený. Bylo to w létě, za oněch časů, když prosaickým lidem auroda a žně — hereckým společnostem ale krupobitj a nauze nastáwagj. Gesti to překrásný čas k přehljženj snopů, getele a sena, ale welmi truchliwý k prodáwánj ljstků na komedii. Léto ge wlastně prubjrna wšj herecké náklonnosti; kdo několik těch žitoplodných měsjců u wěčně prázdném diwadle, při prázdné kapse, škaredé twáři hospodského, mezi dennjm hromaděnjm dluhů, u wěčném slibowánj gistého splacenj, w roztrhaných botách, poslednjch nankynowých nohawicjch a sedřeném fráčku s auzkýma rukáwama genom *gednau* předržj: ten přestál rigorosum z ohledu nesklonitelné chuti swé k swatému uměnj, a nebo ge takowý bjdák w lidské společnosti, že mu giž wšechny dwéře před nosem zawřeli — a že mu na dalekém swětě nic giného nezbýwá, nežli brána chrámu Thalie.

Podobné časy, gakož druhé wydánj sedmera hubených kraw Putifarowých, uchwátily také společnost milého Řeznjčka, to gest: muže, kterého gsme wedle cesty na drně nalezli. Dlauho byl se bránil zuby nehty proti wšem náběhům nedostatku, proti rozmarům hladu i nahoty — dokud co bylo, hledal křesťanské duše se židowským swědomjm a židowské pomocnjky s křesťanskými ctnostmi a wypůgčowal si, zastawowal, prodáwal; když mu to giž ale tuze dlauho trwalo a on se mjsto ředitele spolku swého genom pauhým krmitelem geho stal, a mjsto zdařilého prowáděnj her šťastné gen dělánj nowých dluhů na starosti mjti musel: tu se ho začala filosofie chytati. — Máš-li se giž pořád starati a gen starati — začal welmi maudře sám k sobě mluwiti — čemu se staráš o tolik hrdel, o tolik gjcnů? Starey ty se sám o sebe! — A ta filosofie začala se mu pozwolna ljbiti. Uložil, kde co geště bylo a z čeho sám pro sebe něco wytěžiti mohl, a chystal se hlawnj kausek filosofie swé wywesti.

Gednau pozdě wečer — bylo to práwě přede dnem, když měl týdnj gáže wypláceti — wracel se domů z přjwětiwé hospůdky. Sklenice piwa w hlawě, gasné hwězdičky na nebi, teplaunký wětýrek okolo twářj, wůkol a wůkol tak básnicky lahodno: celá duše geho byla měkaunká.

Zegtra bude pěkné gitro, ani mráčku na nebi — to by se to gechalo! — prawil sám k sobě, srdečně si powzdychnuw. Nu, gak se Pánu Bohu ljbj. Uwidjme, co nám do zegtřka napadne.

A když se na druhý den časně ráno probudil — a bylo tuze časně, neboť w zahradách pod geho okny počjnaly sotwa pěnkawy cwrkati a wzdáleněgšj stromowj rozplýwalo se geště w negistých černých nákresech: tu wystrčil filosofický ředitel hlawu z okna, ohlédnul se na wše strany, a shledal opět, že by se to dobře gechalo. A w tomto swém shledánj začal se rychle oblékati, wzal zbytkami slávy swé naplněný tlumok na záda, sešel po prstech se schodů, potichu dwéře u domu otewřel a gal se na to w prawdě zkaušeti, zdali by se to dobře gechalo. A hle! gechal takto od dwau hodin z rána gako podle šňůrky až k samému wečeru. Tu mu počala filosofie raditi, že by neškodilo zemdleným nohaum popřáti malého odpočinku — tak gsme ho nalezli wedle cesty na

drnu, mnoho mil od opuštěného chrámu Thaliina a služebnjků geho.

Giž ani newjm, gak se to stalo — ale wečer seděl s námi pátý člowěk u wečeře.

(*Pokračowánj.*)

Něco o Africe.

(*Pokračowánj.*)

Takměř wšickni knjžata negrůw magj přewelmi málo smyslu pro to, proč a k gakému aučelu zde gsau, totiž pro oblaženj poddaných swých. Wšecko, nač se koliw mocnost gegich wztahuge, pokládagj gakoby toliko k ukogenj rozmarů gegich stwořeno bylo; člowěk gest u nich gen prodagný otrok, a krwe, žiwota aneb swobody geho šetřiti nezdá se gim powinným, ba ani slušným býti.

Oni Angličané, kteřj w poslednjm čase Abyssinij do wnitř Afriky s welkým korábem a několika wětšjmi a menšjmi loďmi, wšjm potřebným náležitě zaopatřeni gsauce, cestu wykonali, zdělili nám mnohé pamětihodné, zagjmawé wěci o těchto kraginách, ač owšem cjle swého, by až do wnitřnj Afrika dorazili, při wšj setrwalosti předce nedostibli. Zwolilit k tomu částku roku deštiwau; nebot gest známo, že w Africe tak nazwané zimy nenj a že se zde počasj toliko na gedno, kteréž suché a horké, a na druhé, kteréž deštiwé gest, dělj. W prwnj částce roku mnohé řeky wysychagj, aneb aspoň pro nedostatek wody nesplawnými se stáwagj; w druhé částce roku, kteráž asi 6 měsjců trwá, se i nepatrné řjčky w znamenité řeky nadýmagj, a tak plawbu do wnitř Afriky možnau činj.

Na welmi mnohých prostranných mjstech, kudy Angličané pluli, byly welmi mělké, ano řjkage žádné břehy. Půda těchto řekami tworených audolj má formu rozwlněného moře, když se neustále doljky a pahorky střjdagj. Přes ty se naduté řeky walj a rozléwagj, tworjce tak zde nápotom lužiny, rybnjky, gezera a bahna, prorostlá bugně a hustě rozmanitými wodnjmi i ginými, mjstem do náramné wýšky se pnaucjmi rostlinami. — Zde se nalézá weliké množstwj krokodilů, přewelikých hadů, tigrů a giných drawců. Některé mjsta a kraginy, zagjmagjce znamenitých prostrannostj, gsau, aspoň na bljzku řjčnjch břehů, z té přjčiny welmi málo obydlené, poněwadž ona stogitá woda, gežto zde ostane, ano i suchá mjsta weliký počet mrtwol zwjřat, w rozwodněných řekách o žiwot přišlých w sobě chowagj, kteréž pak zde hnigj. Stogitá tato woda musilaby sama giž w tomto palčiwém slunci smradnauti a tudy wýpary swými naneyweyš škodliwě na zdrawj působiti; což když k tomu geště tento weliký počet hnigjcjch mrtwol a horké obratnické (tropické) slunce připočteme? — »Tak ohawný puch a smrad, wyprawugj Angličané, kteřj se šťastně z této cesty opět do Ewropy nawrátili, gsme w Ewropě nikdy neznamenali, a nebylo diwu, že i neyzdrawěgšj a neysilněgšj z nás do nemoce uwrhl, ačkoli gsme neysilněgšjch nápogů užjwali. Neyneunaweněgšj wynasnaženj našich lékařů, z nichž samých geden po druhém se roznemočňowal, nebylo s to zachrániti nás. Tak gsme mřeli, že se ze zboru našeho, kterýž počátečně asi 300 mužů počjtal, gen asi 30 do Ewropy nawrátilo.

Kde nám koliw možno bylo, a kde gsme přjgemné kraginy a znamenitěgšj lidnatost spatřili, wůdcowé naši a přjrodoskumci na zem wystupowali, a w rozličném směru na cesty se pauštěli. — S gakým ale nebezpečenstwjm museli zápasiti! Poněwadž se giž několik let napřed na tuto cestu připrawowali, wzali též africké, w Ewropě wychowané a wzdělané rozence s sebau, by gim u černých spolubratrů swých za tlumočnjky slaužili, kteřjž pak owšem s neyschopněgšjmi zemky oněch kragin dle možnosti srozuměti, a gich sobě rozličnými dary nakloniti hleděli, by se na nich potřebných pro naši wýprawu zpráw a známostj doptali.

Wšecky tyto kraginy měly swá knjžátka, byli ale mezi nimi také znamenitěgšj, kteřj se též wětšj weřegnau skwostnostj, wětšj mocj wogska atd. od oněch menšjch lišili, ano djlem i podmaněné a poplatné ge měli. — Wětšj částka těchto králjků chtěla nám — tak wyprawugj ředitelé téhož wyslánj — dcery swé za manželky dáti, by sme u nich ostali, a gim naše ewropegské uměnj zdělili. U gednoho z neywětšjch wnitřnjch knjžat nám zwláště těžko bylo, bychom se od náwrhu tohoto wyprostili. Okazowalt nám wšecken swůg průmysl, při čemž gsme se ale welmi chrániti musili, by sme se newyzradili, že to po ewropegsku, t. g. ginak a lépe známe. Častěgi gsme byli tázáni, zdali ručničnj prach, litj děl, hotowenj zbranj, wzděláwánj kowů známe, a gestli lučebné známosti máme, a kdybychom se w tom byli wyzradili, byli bychom tam zagisté za předstawené a učitele takowýchto průmyslných a uměleckých ústawů ostati musili.

(*Pokračowánj.*)

Na čem mladým Slowákům záležeti má.

Mladjkowé naši *) nebyli-li hned již od prwnjho dětinstwj lůnu milé swé přjbuznosti wyrwáni a gako útlý strůmek w sewernj končiny přesazeni, dokonawše běh gymnasiálnj, w němž bohužel! o drahé swé řeči mateřské, o dějepisu národnjm, zkrátka, o wšem, což národnosti se týká, ani neywzdáleněgšj wědomosti, ani neytemněgšjho ponětj nenabyli: přicházegj na wyššj školy do měst, kde již z wětšjho djlu aneb i celkem maďarčina ton, ducha a panowánj přewzala. Tu chuďasowé, w hluboké newědomosti swého wáznauce a tak auštipkům, ausměškům a wšj šálenosti protiwnjků gegich národa beze zbrani ostaweni gsauce tak celičký rás národnj swlékagj, tak se zapomjnagj, že na swůg rozsáhlý, starobylý, slawný národ, gemuž celá Ewropa za odwrácenj tolika pohrom děkowati má, negen gako na gakausi opowrženau wěc se studem hledj, ano sami geště, gak každodennj zkušenost twrdj, geg haněti a pronásledowati se učj, a již napořád nic hrozněgšjho w ušjch gegich znjti nemůže než slowo *tót* (maďarsky: Slowan), kteréž se w gegich ústech na prawau přezdjwku obracj, a gjmžto i zwláště Maďaři, gako něgakau potwornau sanj Tyfonowau, mladjky naše od rodu swého odplašiti a odtáhnauti hledj. Dobře geště, že se gim toto počjnánj, práwě že ge přjliš přeháněgj, začasté zwrhá, ano práwě naopak působj. Ohyzdnau tuto úlisnost nelze arci wšem Maďarům přičjsti; nedá se zapřjti, že mezi nimi gsau gak muži tak i mladjci, gimžto plná čest slušj, a kteřjž národnostj i giných wážiti a sobě wšjmati snagj: welká wšak a bohužel snad wětšj částka gest oněch chatrných přepiatých střeštěnců, gimžto se w bjledni zdá, že genom na zkáze a wykořeněnj giných swé štěstj, genom na rumjch bratrů a saubydlitelů swých hradby blahé wlastnj budaucnosti uzdjti možná gest. Takowýmto lidem — onit se neywjce též z plemena odrodilců rekrutugj — nenj nic neslušné, nechwalné, aniž nemrawné, co by gim za prostředky k pošetilým gich záměrům slaužiti mohlo.

W okolnostech takowýchto, když ne »z kalného oka, než z ruky pilné naděge kwitnau,« mladjkům našim záležeti má na tom, aby si wědomost toho, což wlastnj, národnj gest, zjskali, aby nahradili to, čeho w autlém wěku, swau neb cizau winau, dostihnauti zameškali, aby poznali, co Slowanstwo, co oni gsau, a tak aby aupleného přeswědčenj nabyli, že *tót-em* slauti nenj cos opowrženého, nýbrž něco šlechetného, wážného, každému z rodu toho poslému k neywětšj chlaubě slaužit mohaucjho. — Máť gim záležeti, by láskau k rodu swému zahořeli; neb oni gsau čáka, oni celá budaucnost geho, oni dnes zegtra, nastaupiwše úřady weřegné i samostatnau působnost, stanau se geho řediteli, učiteli, pastýři, dobrodinci, w nichž on očekáwá angelů swých, wedaucjch geg k časnému i wěčnému štěstj, k tělesné i duševnj blahosti. Geli pak možné powolánj toto wzácné swatě plniti a gmenům těmto žadost činiti, neznáme-li a nenáwidjme-li lid ten, gegž řjditi, gehož mrawy šlechtiti, w němž mjr, pokog udržowati, gemuž maudrau swau radau přispjwati a útěchu wšelikau i útočiště poskytowati máme? Dobročiněnj, milowánj nenj bez poznánj, a k němu gsau již cesty od mužů, gimž každého statného Slowana srdce wděkem wěčným bjti bude, proklestěny, tak že kdož gen koliw chce, s malau usilownostj přistaupiti může. — Snad zde zwláště u studugjcjch někdo předestře nedostatek, nedowolugjcj nakaupiti knih k známosti této wedaucjch? Dobře geg znám; wšdyť se ale k cjli wýše uloženému nepožaduge, by každý swau wlastnj knihownu měl; co gednotliwec nestačj, wywede gsa s ginými we spolku, ať ani nepřipomjnám, že se wšudy mužowé wlasti i slowanskému národu wěrnj a w přjpadnostech podobných k pomoci wždy hotowj nalézagj. Gsme arci k politowánj, že se nám posud nedostáwá stroge a žiwlu weřegného, w němž by se žiwot a celá naše ideálnost zobrazowala, dá ale Bůh, že i na to dlauho čekati nebudeme; čas wše měnj — i to může zwrtnauti doba. — A tak gen s chutj k práci a co newidět s newýslownau radostj pocjtjme, že audy slawné slowanské rodiny gsme; lhostegně, s opowrhugjcjm okem pomineme wšecko na nás zlomyslně chrlené rauhánj, weškery wýsměšky, a tak neypewněgi ústa soků našich zacpáme. »Národ, kterj sa sám ňeopúšťa, ňebívá opušťen!« prawj Homér náš a to také o gednotliwcjch platj!

»Swornostj malé wěci rostau, neswornostj weliké se rozpadagj.« Prawdiwost starého tohoto přjslowj i my wlastnj, mnohonásobnau, nenahraditelnau, přebolestnau zkušenostj potwrditi musjme. Neswornost gak w dřjwnosti tak i za našich časů neyswětěgšj wěci, neylidumilegšj záměry, ba samé neypewněgšj mocnosti z kořen wywracj. — Ta nás wšeho pozbawila, ta nás k tmawému sprowodila rowu, ta nás do toho twrdého spánku ukonaušela, z něhož gsme tak dlauho procitnauti nemohli. Neswornostj bratrů zmizela samostatná slowanská Morawa z pole děgin, na zemi pak potem a krwj Slowanů wzdělané, duchem blahozwěstů slowanských oswjcené, zarazil se oštěp kočownické hordy, a předce celá tato bolestná památka tak lhostegně paměti našj mizne, gako sen, negsaucj s to swornost, tento nám zwláště tak welice potřebný základ wšj zdárnosti, mezi námi uhostiti. Mnohá gest přjčina toho; gá gen z obecného stanowiště se zakaleným okem hledě, pominauti nemohu, že i samo Kristem na lásce, a gen na pauhé lásce založené náboženstwj strannau některých zaugatců horliwostj nás mnohem wjc, než to swaté zásady geho poraučugj, i w národnosti dělj, a rozkwět literatury zahrazuge, když při wygitj knih československých ne na obsah, než na wjru wydawatelowu

*) Řádky tyto wztahugj se wjce na katolické Slowáky, gimž teprw nynj gitřenka národnj powědomosti swjtati počjná; než na ewangelické, předce zde onde, ač pořád geště slabě k národnosti probuzené a w nj i wychowáwané.

prwnj náš upjráme zřetel, a nalezneme-li gi od našj rozdjlnau, i djlo samé, byť i neyznamenitěgšj bylo, k swé wlastnj i k wšeobecné škodě zamjtáme. *Exempla*, gichž bych nemálo z wlastnj zkušenosti uwésti mohl, *essent odiosa!*

Mladjkům tedy našim nadewšecko záležeti má na tom, aby snášeliwost, důwěru, náklonnost a lásku w národnosti se saukmenowci swými chowal, a auplně se přeswědčil, že rozdjlnost w náboženstwj ničehož w sobě nechowá, coby členy gednoho národa od sebe děliti mělo, naopak že gim ono samo, ostatnj powinnosti i prospěch wespolný sám, aby se milowali i podporowali, přikazuge. Ohlédněme se, gak sausedé naši Němci dwa tyto žiwly spogugj; gak sami Maďaři, buďtež katoljci, ewanğeljci, reformati atd., k gednomu cjli, kde se o národnost gedná, spolu pracugj, blaho swé nápomáhagj a knihy odbjragj. — Wzdáleno budiž, gakobych náboženskau lhostegnost wtjrati aneb snad k nj raditi mjnil; nikoliw, znám že duše wjc než tělo gest. Gedney každý dle lepšjho swého přeswědčenj, aby se s cjlem neydůležitěgšjm nechybil; gen když se o zachowánj národnosti, o štěstj a blaho wlasti, o literný wzágemnost a o wše to gedná, co nám, prawé a powolené gsauc u wěcech těch k dobrému slaužiti může, w tom aspoň každý, sečkoliw gsi, wěrně, bez předsudku a úsilně wynalož, a gakožto hodný, statný, šlechetný syn národa swého slowanského we swornosti s bratry swými přispjwey. Cesty nech gsau rozličné, genom wůli wšichni měgme gednu.

A poněwadž bez důkladného, nepředpogatého poznánj ničeho docjliti nelze, záležiž nám předewšjm na tom, abychom sebe, národnost swau i Slowanstwo poznali; pak nás zagisté láska nemine, a matka Sláwa oslawj swé wěrné, sworné syny! J. P.

České diwadlo w Praze.

Dne 20. čerwence »*Krákonoš a newljdnjk*,« o čemž giž w těchto listech psáno.

Dne 23. čerwence »*Penězokazi čili Šwédowé w Chrudimi*,« kteřjž obogj nedělnj obecenstwo gak náležj potěšili.

W auterý 25. čerwence »*Němá z Portici*.« Newjm, gaké náhodě děkowati máme, že se Fenella z ruky prwnj tanečnice dostala do rukau p. Kollárowé. Či snad se to stalo z dobrého úmyslu a prawého náhledu? Fenella ge těžká úloha; p. Kollárowá snažila se pogmauti gi z wyššjho stanowiště, ohled berauc na tragický gegj moment, a pohnula mnohým srdcem. We sceně, kde sděliti chce, že se s okna spustila, těšilo nás, že gsme dnes poneyprw žádné piruety newiděli. Prowedenj ostatnjch úloh giž čtenářům známo. Připomenauti slušj gen, že se orchestr opět znamenitým učinil. Přáli bychom, aby p. Stegmeier budaucně onu krásnau scenu, kde rybáci syna mistrohráčowa poznagj, raděgi na fortepianě prowázel; nebť ušjm, aby tak chybné traubenj lesnjho rohu snášely. Na druhé straně zabłaudil trubnjk w notowém lese a dowolil si rušiti harmonii mimo takt pronikawým hlasem trauby swé, což tolik znamenalo, gakoby byl wolal: »pomozte, pomozte! newjm kde gsem.« R.

SWĚTOZOR.

Nenj hráč gako hráč. Gistý *O'Bearn* byl znamenitý hráč, rozumj se w karty, a množstwj anekdot powjdá se o něm. Tato nenj zlá! Wýwoda z H. byl by si giž dáwno rád s njm zahrál, konečně napadl kdysi šťastně O'Bearna, kterýž se také dlauho prositi nenechal. Zwolili si piket, o dewáté wečer začali, a když ráno slunce wycházelo, měl wýwoda wjce prohráno, nežli byl otec geho gako generálnj ğuvernér Indie zjskal. »Pochybugi, že Wám wšecko zaplatiti mohu, co gsem prohrál,« prawil wýwoda k O'Bearnowi, »pošlu sem wšak swého dozorce, kterýž se s Wámi spočte, a Wám listiny stranu postaupenj mých statků odewzdá.« »Mluwjte gako poctiwý muž,« odpowěděl O'Bearn, »nechci wšak, aby kdo o mně řjci směl, že gsem magitele tak wzácného anğlického gména na žebrotu přiwedl. Poněwadž bych ale byl nerad celau noc tu zdarma seděl, dowolte mi, abych duchownjho a notáře sem zawolati směl. Kněze, abyste přisáhl, že se wjce karet netknete, a notáře, abyste mi, pokud na žiwě ostanu, ročnjch 1000 liber sterlinků (as 10.000 zl. stř.) wyplácel.« — Wýminky se přigaly a držely. Wýwoda z H. se od té doby karet netknul a O'Bearn užil dlauhá léta swého tak lehko a předce šlechetně nabytého důchodu.

W Anğličanech a w Belğii začjnagj wždy wjc a wjc domy z litého železa stawěti, předce wšak gest tento spůsob stawenj w Ewropě tuze nowý. Ne tak w řjši čjnské. Anğličané nalezli we swém wogenském taženj po Čjně u Čing-Kiang-fu kopec, na gehožto wrcholku malý chrám (pagoda) z litiny se nalézá, kterýž wedlé nápisu swého za panowánj dynastie Tangů wystawený býti se zdá. Chrám ten gest 30—40 stř. zwýšj, a spodnj průměr geho obnášj as 8 stř.; záležj ze sedmera pater, gichžto každé we spůsobu osmihranu pro sebe lito a wypuklými podobami ozdobeno gest, na kterýchžto, ač časem mnoho utrpěly, předc posud widěti gest, že welmi dobře lity byly.

»Kam gdete?« ptal se kdosi známého. — »Přjtele na wštjwiti.« — »Ai wýborně, toť pågdu s Wámi, neboť posud gsem žádného newiděl.«

Francauzský *Courrier de Lyon* oznamuge, že se nynj we sklářjch Rive-de-gierských w rhônském departementu zwláštnj druh raur z tlustého skla zhotowuge, kteréž se pak pryskyřici potáhnau, gj k sobě wespolek spogj a tak k wodowodům wýborně hodj, gelikož netoliko wětšj tlak snášegj a nerezatj, nýbrž i téměř o třetinu laciněgšj gsau, než železné. Také se při nich, když se zanesau, hnedle pozná, na kterém mjstě čistiti třeba.

Zpráwa.

Na požádánj, aby se gedno dwakráte nedělalo, oznamugeme, že se giž p. *Roháč* překládánjm Scribowy hry »Une chaîne« objrá.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidawá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půl. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 61. *2. srpna 1843.* **10. r. běh.**

SEN

od

Wlastimily Růžičkowé.

W sadech libowonných
Sama gednau sedjm,
Modrawé do dálky
Zamyšlená hledjm.

Slawjček na ljpě
Ljbau pjseň spjwal,
Až mě w spánek tichý
Sladce ukoljbal.

Ach, tu sen se rágský
Na spánky mé swanul;
Poneyprwé láskau
Duch můg tam ge zplanul.

Spatřila gsem guna
Blizaunko mne státi,
Za njm Mjlka zlého
Šjp si z taulu bráti.

Krásné oko guna
Sladce na mně lpělo,
Duše má, mé srdce
Letem k němu spělo.

Tu se ke mně sklonil: —
»Milugi tě!« šepce,
»Wšak bych mau tě nazwal,
Tomu osud nechce.«

Ay tu Mjlek šjpem
Lstiwě na mne mjřj,
Spustj! — a w mém srdci
Krutý bol giž žjřj.

Z rány krew se walj,
Bolně hlas můg zkřikne;
Krew si stawit hledjm,
W tom se — oko mykne.

Procitám, o žely!
Wšecko se mi ztrácj,
Gen ta rána w srdci,
Ta geště krwácj.

Wše se mi tu ztrácj,
Genom obraz guna
Wěčně skwjt se bude
Co na nebi luna.

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

Byl to nowý pomocnjk a společnjk otce a principala mého — byl to býwalý samostatný ředitel Řeznjček.

Sotwa že se byl z wazeb gedněch starostj wymknul, začal giž ginými mozek swůg naplňowati — a konečný wýsledek toho byl, že gsme spolu welké papjrowé opony lepili, barwy třeli a potom nowé dekorace malowali. Srdce mé bylo plno očekáwánj.

Mezi tjm se wytasil s malau weselohrau, wypsal role pro mne a pro Hedwiku — a we čtrnácti dnech měli gsme prwnj produkci. To byl můg druhý kročeg k chrámu wěčně mladé Thalie. Z panáčkowého diwadla dostal gsem se na prkna, kteréž předstawugj swět a celau geho mizerii.

Mně se dařili neylépe srdečnj anebo přihlaupljj kluci, Hedwice slušely neylépe cituplné milownice a mezi náma stáwal Řeznjček gako razsochatá, stará gabloň mezi autlými polnjmi zwonky a hráwal zatwrzelé otce nebo zamilowané plesniwce. A takto prowozowali gsme střjdawě dlauhý čas komedie s wycpanými panáčky a zwláštnj hry se žiwými umělci, magjce na zřeteli rozmanité obecenstwo, a Apollo i Merkur požehnáwali naše snaženj. Nagednau ale uzdálo se pánowitému osudu ginau komedii s námi zahrati. Neljbilo ť se mu, že gsme až posud samé weselohry dáwali — gednau chtěl také plačtiwau činohru widěti.

Plný zwláštnjho, bručiwého a mumlawého rozmaru byl totiž otec principal gednoho wečera

k newýslownému potěšenj hubu otwjragjcjch diwáků čerta představowal, kterýž Fausta odnášj — a druhý den ráno ležel studený na prkně. Mrtwice byla přetrhla nit wšech geho dalšjch wjtězstwj na poli dramatického uměnj, a w žiwotě nás wšech ostatnjch stal se nenadálý převrat. Wdowa byla bez útěchy, gá s Hedwikau gsme srdečně plakali a býwalý ředitel chodil s nowými zámysly. Bylť se přeswědčil, že ge mnohem snadněgi wyžiwiti společnost neywycwičeněgšjch panáků, nežli hauf sebe neumělegšjch komediantů, sběhnul s wýsosti přánj swého a dáwných záměrů swých, a byl by rád auplnau wládu nad našemi princeznami a celým gegich komonstwem dosáhl. To byla prwnj distance, z njžto začal na owdowělau principalku ohniwými kulemi házeti. Tato, litostj a starostj skljčena, začala brzo kapitulowati a podala swau dobrowolnostj zámyslům posawadnjho pomocnjka tolik pokrmu, že se mu záhy skromné přánj, býti wladařem wycpaných umělců, opět znechutilo. Býti pánem znowa herecké společnosti a mjsto grošů přigjmati dwacetnjky, zdálo se mu nagednau zase prospěšněgšj — a to byla druhá distance, z njžto hnal autokem na pewnost se podáwagjcj.

W krátkém čase zrostla z komedie panáčkowé — a nebo wlastně z peněz, jež pečliwému nebožtjku a šetřiwé polowici geho tyto komedie wynesly — nowá společnost herecká pod firmau pana Zwolinského. Staré gméno swé ostýchal se z rozličných lechtiwých přjčin nowému podnikánj w čelo postawit.

Mně přišla tato změna whod. Bylo mi skoro dwadcet let a od něgakého času tlačily mne úzké meze stawu mého bolestně. Duch můg začal poletowati a rád by se byl ginau cestau pustil, než kterau wycpanj mužjkowé kráčeli. I připadl mi w nowé společnosti okres komika — a gá byl šťastný i nešťastný. Šťastný, že gsem náhle na cestě stál, kteráž mne k tušenému cjli wedla — nešťastný, že gsem byl od Hedwiky odtržen. Neboť co měl šašek s něžnau milownicj dělati?

(*Pokračowánj.*)

Meniko.

Roku 1759 přecházel mezi ginými také mladý, čjperný, weselý chlapjk po ulicjch neapolských. Každičké ráno odbýwal si, lehaunce gsa oblečen a několik pecnů chleba pod páždj aneb na hlawě nose, určité swé cesty a kudy šel, tam ho zpěw prowázel. Otec geho byl chudý pekař, kterýž se z rodnjho swého města, z Aversy, do Neapole byl přistěhowal, aby lepšjho wýdělku nabyl. Meniko pomáhal mu při práci a roznášel chléb po známých domech. To nebylo owšem zaměstnánj, přjliš gemu přjgemné, hleděl si ge ale, co neywjce možná bylo, osladiti a prospěwowal si kudy chodil, že radost byla geg poslauchati. Otce geho to také gak náležj těšilo; znamenal dobře, že Meniko tjm rychlegi swé chůze wykonáwá, čjm lepšj a weselegšj mysli býwá.

Potěšenj w hudbě a we zpěwu rostlo zatjm i dospjwalo s Menikem, a wšak co dosawád kroky geho zrychlowalo, začalo ge někdy také opozďowati. Meniko zůstáwal někdy státi, aby poslauchal, kde se něgaká pěkná pjseň zpjwala, a libozwuký hlas, zaslechl-li geg kde, zastawil geho kroky. — K stálým odběratelům otce geho náležel také spěwák Aprile, slawný sebau i swými žáky. Meniko nesl k němu kdysi z rána gak obyčegně bochnjk chleba, a giž se zahýbal do chodby, když gda mimo sjni umělce, zpjwati geg uslyšel gednu z oněch pjsnj, w nichžto sebe rowně hledal. Na Menika gakoby nagednau kauzlo padlo. Zalezl do neytemněgšjho kautku w chodbě; na chléb, kterýž byl na hlawě nesl, neměl wjce ani pomyšlenj. On gen poslauchal a byl si giž w hudebnjm tomto zapomenutj hezkau chwjlku poseděl, když gasný, ljbý hlas ze snů geho geg probudil, prawě: »I Meniko! což pak tu činjš?«

Mladá djwka, gednoduše oblečená, přistaupila k Menikowi a patrně bylo na nj widěti, kterak se nadarmo gemu i postawě geho porozuměti snažj. Ale ani Meniko nemohl se hnedle zpamatowati, a trwalo chwjlku, než se duch geho ze zamyšlenj toho do etherické řjše harmonij ke skutečnosti a k pecnům chleba opět nawrátil.

»Tys to, Terézo?« zwolal konečně; »dobré gitro!«

»Ano gsem to, ale co ty to zde? Wždyť gsi upustil chléb na zem.«

»Co gá zde — nu — nic; poslauchám gak zpjwá.«

»Wždyť nikdo wjce nezpjwá.«

»Že nezpjwá? — Zdálo se mi pak předce, gakoby mistr Aprile posud zpjwal.«

»Nu, tohos pak giž kolikráte slyšel. Snad on ge toho winen, žes chléb neodewzdal a po swých nešel?« Teréza prawjc to shýbla se a zdwihla chléb ze země. Mladá žačka donesla geg maestrowi a wyprawila mu, gak byla přinašeče shledala.

Aprile wystrčil hlawu ze dweřj a ptal se Menika, zdali snad takowau nedbalostj otci swému odběratele odraditi chce. »Odpusťte,« prosil Meniko, nedaw se zmásti, »nebyl gsem tjm winen.«

»I co, naposledy chceš snad řjci, že gá?«

»Owšem, Maestro Aprile, proč zpjwáte tak krásně.«

»Počkey gen blaudku, wšak tě naučjm žertowati si se mnau.«

»O nikoliw, Maestro, nežertugi,« odpowěděl Meniko. »Přišel gsem gak obyčegně se swým chlebem, a gen z wašeho zpjwánj gsem geg ztratil; ani gsem to sám nezpozorowal, až mně to Teréza řekla. Ale prosjm wás, Maestro, neřjkeyte mému otci nic o tom.«

Aprile prohljdl si zatjm náležitě mladého pekařského; twář geho ljbila se mu, i pokynul mu, aby do sjně wešel, a drže geg za bradu, přiwedl geg k stolici, na njž se posadil. Čepici mage w ruce, stál Meniko před njm, s napiatau myslj a bez bázně, ale pln očekáwánj, co z toho ze wšeho asi bude.

»Slyšels mě tedy zpjwati?« začal Aprile.

»Ano, Maestro, a tak mi spadl chléb s hlawy.«

»Tak, — a zdá se, že se ti můg zpěw zaljbil?«

»Swatý Januáři! Co slyšjm zpjwati, neztratil gsem geště pro nikoho chléb s hlawy.«

»Těšj tě tedy hudba?«

»Wěru bych nic giného dělati nechtěl, kdyby giné práce nebylo.«

»Umjš také zpjwati?«

»Tak, gako wy, to ne, ačkoliw mě můg otec slawjkem nazýwá.«

»I kýho-liž!«

»Ba ano; obzwláště ale gednu pjsničku znám, kterauž gsem několikráte zpjwati slyšel.«

»Nezazpjwal bys mně gi?«

»I od srdce rád.«

»Okaž tedy!« prawil Aprile. — Meniko si trochu zaupeypal, postawil se pak s dobrau myslj a zpustil. »I kýholiž! Totě pak od Caraciella, synáčku,« řekl Aprile, utěšeně se twáře. Když Meniko dokončil, wzal geg za ruku a prawil mu, aby s njm šel.

»Kam, Maestro? musjm teď domů.«

»Wšak tě také-gen domů dowest chci,« odpowěděl Aprile.

»Děkugi, tisjckráte děkugi!« plésal Meniko; »toť se nebudau se mnau waditi, že tak dlauho nepřicházjm.«

Po cestě wyptáwal se Aprile, zdali si hoch w pekařstwj libuge, a dowěděl se, žeby mnohem raděgi hudebnjkem byl. Když pak s njm do pekárny wstaupil, poklonil se Menikůw otec hluboko před tjmto swým neywzácněgšjm odběratelem a měl za to, že synek geho w Neapoli zablaudil, a Aprile že se nad njm smilowal a domů geg dowedl. Aprile powěděl, co bylo, a otázal se, zdali gest w Neapoli nauze o roznašeče chleba. — Pekař odpowěděl, že ne.

»Tedy wám radjm, abyste si giného wzal; tohoto zde bych si rád přiwlastnil a u sebe podržel.«

»Mne, Maestro!« zwolal Meniko, radostj skákage, »mne že chcete podržeti a swým žákem učiniti?«

»Ano, — a wy mně tjm čest prokážete,« prawil Aprile, k starci se obrátě. »Pošlete mně geg zegtra s geho wěcmi domů, wšak pozděgi o něm uslyšjte.« Pak poljbil Menika, řka: »Addio, na shledanau, zegtra!« Potřásl otci ruku a odešel. —

Obšjrné by bylo, wypsati radost otcowu i synowu. Meniko přestěhowal se druhý den k Aprilemu. — Co se ale stalo z něho? — Wjte-liž, kdože kromě giných mistrowských pracj také *il matrimonio segretto* sepsal? — »Cimarosa?« — Dobře. — »Nu — a?«

Nu — to byl práwě onen malý Meniko — Domeniko Cimarosa, pekařský synek z Aversy, žák Aprileho a pátera Porzia, sám sebau slawný dosti, by třeba bylo, wjce o něm powěděti.

České diwadlo w Praze.

Dne 27. července poneyprw: ***Wězeň na pewnosti Swato-Ondřegské,*** weselohra w 3 děgstwjch, přeložena od G. J. Kolára. — Nemohl bych řjci, že gsem kdy perem tak těžce wládnul, gako dnes, mage o této nowince laskawému obecenstwu swé mjněnj sděliti. Potěšen, že předce gednau zase něco nowého spatřjme, chwátal gsem do diwadla a zapomenuw na wšecky porážky, které důwěra naše utrpěla, oddal gsem se zcela nowé naděgi. Kdož z nás medle newj, že celý náš žiwot nic giného nenj, než tisjceročlenný řetěz nehynaucjho daufánj? Z každého hrobu, w něgž gsme gednu zničenau naděgi pochowali, wyrostau dwě nowé mnohem bugněgšj, a cestu, gežto k zaufánj wede, nikdo z nás nezná a znáti nesmj. Odhodlaně ale, ač ne bez bolesti wyznám, že »Wězeň Swato-Ondřegský« showjwawému očekáwánj těžkau ránu zasadil. Pohléđněme na osoby, gak ge na diwadelnjm listu čteme. P. Kolár hrál Morletta, dobrodružného to kawaljra, gemuž žádné ženské srdce odolati nemůže. Zdali si ale hrau swau negen na gewišti ale i na pozemj tolik srdcj zjskal, za to bych alespoň swau hlawau státi nechtěl. P. Kolár ge řjkage wždy we snách, a stogj gen s nápowědau w saucitném raportu. Na pokynutj tohoto dobrého přjtele přigde k sobě, wyřjtj na zdařbůh něco nesrozumitelného, ğramatickými chybami nemilostně sešlehaného z úst swých, a — giž ge opět we snách. Pomysljme-li, že, ač sám kus ten překládal, předce tak chatrně gazykem wládnul, musj každé slowo za zbytečné powažowáno, přede wšjm ale ljto býti, že tak lehkowážně hřjwnu swau zakopáwá. Pan Grabinger byl žertowný, gen že nám chtěl twrdošigně dokázati, že hra ta ge fraškau a ne wyššj weselohrau. P. Herbstowa (Fiorilla) zápasila w řeči gako noha pocestného w sypkém pjsku, pročež we hře, na niž pro řeč pomysliti nemohla, ani giskry žiwota se newyskytlo. Pan Polz od Altenburského diwadla wystaupil co host w roli Gambetta. Gednánj geho bylo nenucené, řeč plynná, pokud ale na prwnj seznánj sauditi lze, nesauhlasj uměleětj prostředkowé geho s kawaljrskau ač ostatně bázliwau osobau, kterauž představowati měl; nicméně smjme daufati, žebychom w něm, kdyby se některému znateli dramatiky swěřiti chtěl a rady geho uposlechnul, dobrého herce zjskali. Polowici uměnj nabýwáme od učitelů, a polowici sami od sebe. Panna Mágowa a p. Forchheimowa uspokogily každá we swém poměru. P. Hille přeháněl a p. Kaška ljbil se gak obyčegně.

Tu gsme u konce. Budiž nám geště popřáno přidati několik slow bez obalu, gak ge na srdci máme. — Kdyby někdo paupě to neypěkněgšj s keře utrhl, chtěge teplým dechem swým k wýkwětu ge přiwesti, dali bychom se do hlasitého smjchu, a předce gsme w tom samém stawu. — Naše diwadlo bylo a ge posud u německého gen w nágmu, ba raděgi řeknu w podružj, herci zaměstnáni w obém nemohau při skrowném počtu neskromným těm powinnostem dostáti. Uwážjme-li, že prowozowané na nowém diwadle německé hry téměř wůbec spogeny býwagj s nákladnau úprawau, mnohými tanci a ginými přjprawami, mohli bychom se ptáti, kde zbýwá času ku zkauškám na české hry? I stáwá se často, že po gedné neb dwau zkauškách hra na gewiště přicházj, a tak po krátkém umučenj smrt odsauzence podstaupiti musj, kdežto německá drobnůstka i pět zkaušek přestogj, dřjwe než k prowozenj připuštěna býwá. K čemu ale mohly by i tisjcoré zkaušky u nás wésti, když diwadelnj režisér ani slowa česky neumj; on mage za wěc odpowjdati, newj zdali herec Hamletůw monoloğ nebo scenu z Tintili-wantili přednášj. Gaký to nesmysl, když zpěwák kapelnjmu mistru, pauhému Němci, znamenj dáti musj, kdy hudba začjti má, čehož gsem byl očitým swě-

kem. Nemusj-li se nám leckdo wysmáti, že posud dowolugeme, aby se wlastenské lásky našj tak zle nadužjwalo? Pečugjce o zdar diwadla, udržugeme ústaw, kde se řeč naše hanobj, gitřjme gen wřed, který nám čas, gměnj a dobrau mysl ssage. Bez takowého diwadla můžeme býti, ba obrátiwše činnost swau na ginau stranu, dosáhneme mnohem wětšjho prospěchu. Že účastenstwjm obecenstwa diwadlo nehyne, to nás wždy těšiti může; myť trpjme gen zlau zpráwau, nemagjce prostředků, gak bychom sami o sobě wěci té pomoci mohli. Čest národnj žádá, aby některj z milownjků diwadla wěci té giný směr dali, aneb alespoň se přeswědčili, zdali možná něgakau změnu zawesti, která by smutný staw důležitého ústawu toho naprawiti mohla.

·†·

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Den 26. čerwence podobá se w Praze ke cti wšech Aninek prawému swátku, a tanečnj i giné radowánky podáwagj si takměř ruce. I letos slibowala rozličná, malá i welká náwěštj na rozjch obecenstwu, kteréž penjze má, giž několik dnj napřed hory a doly — osud wšak, ten neljtostný osud ginak rozsaudil. Na sw. Annu mělo pršeti, a pršelo také a nepřestalo, i kdyby se byly wšecky Aninky z oken do oblak wykaukaly. Což naplat? Anny gsau maudré, podaly se a zůstaly doma, hostinštj si to odložili na přjštj neděli a opatřili se lepšjmi časy, gen nebozj gratulanti, ti museli wandrowat, a kdo wj, co Aninek gest, wj také, co to znamená, gratulace k nim w dešti a wětru si odbýti. Naše politowánj, ubozj! pro letošek, a na rok? lepšj powětřj — z kalendáře!

W djlně znamenitého sochaře *Schwanthalera* w Mnichowě gsau giž dokonány sochy Husa a Žižky, které náš kragan a ctitel krásného uměnj, p. Veith, we swém na způsob Walhally památce slawných Čechů učiněném, skwostném stawenj nad Libochem postawiti hodlá.

Z Čestjna. Gak prawá péče o wzdělánj a blaho swěřeného lidu wše k tomuto chwalitebnému cjli obrátiti a geden dobročinný ústaw hned i pramenem a gako rodištěm nowého učiniti umj, doswědčuge nám zpráwa potěšitelná, giž kraganům swým zděliti spěcháme. Dle wyššjho předpisu magj u wšech wenkowských škol zřjzeny býti školky na stromky, by se školnj mládež o chowánj stromů poučiti mohla. Přjkaz tento se také w skutek uwedl při škole čestjnské w čáslaw. kragi, a pod dohljdkau mjstnjho, welezasloužilého duchownjho školka tak se zdokonalila, že letošnjho roku giž nemalý počet stromků z nj se prodati mohl. Pečliwý pastýř duchownj, p. Malý, neweděl gakby wytržených peněz lépe použil, leč zakaupj-li za ně užitečné, mrawnj a spolu zábawné knihy, gichžby i wšem osadnjkům s gistými wýminkami použjwati lze bylo. I wykonal to také a tak prwnj základ knihowny učinil, kteraužto ctihodný kooperator mjstnj, p. Smetana, řjditi se uwolil. Zagisté wšj chwály hodný čin, kterýž aby se co možná následowal srdečně přegeme. B.

Z Drahenic. Nyněgšj tak wlhké powětřj a weliká hognost dešťů připomjná mě na článek w čjsle 64. Kwětů min. r. obsažený, a přjčin panugjcjho sucha i prostředků k wydobytj potřebné wláhy se týkagjcj, kdež se wysušenj množstwj rybnjků a gezer, wysekánj lesůw a křowin na wysokých horách a pahrbcjch po celé Ewropě za hlawnj toho přjčinu udáwá. Danému tam dobromyslnému náwrhu: by se totiž opět w celé Ewropě rybnjky alespoň do polowice wodau napustily, a byť by se to genom w Čechách stalo — zagisté se geště nikde zadost neučinilo, a předce letos giž tolik hogných dešťů spadlo, že možno nenj připustiti, by podotknutá přjčina na obor powětrný tak mnoho aučinkowati mohla, což zřegmě okazuge, že w powětrnosti proti nesmjrné rozlehlosti a mocnosti přjrody nižádné namáhánj člowěka nepomáhá a že buďto suché neb wlhké powětřj dle ljbosti sobě zaopatřiti marná myšlénka gest. Powětrnost, nepřewratný aučinek welikánských a tak složitých přjčin, praudů wětrů, nebeských těles atd. nezáwisj od wůle lidské, nedá se ni mořem ni gezerem, lidskau rukau wywedeným ginačiti; ona tě plodem auplně newyzpytatelné Božské přjrody, od kteréž naše dobro a zlé wyplýwá. — Že předkowé naši we wlasti milé množstwj rybnjků a gezer wysušili, za to gim gen děkowati máme; neboť potomstwu tjm zdrawěgšjho powětřj zaopatřili, o hogné a aurodné deště gak widět nikoliw ge nepřipravivše. Zdá se mi, že by pilné pozorowánj powětrnosti gen 20 minulých roků dostatečné přeswědčenj podalo, že naše země Česká w průměru téměř wždy wjce wlhkého nežli suchého powětřj aučastna byla a tak i snad bude, a že několik suchých let nelze hned mjti za následek wysušenj welké části rybnjků a gezer. Zbýwá w Čechách dosawáde geště welmi mnoho rybnjků, a mjsty tolik, že by se aspoň tam na sucha nemělo stěžowati, kdyby tomu tak w prawdě bylo, co zmjněný článek uwádj; a předce wjme zagisté, že i tam to samé sucho panowalo. — Odkud nám asi letošnj hogné deště přicházegj, nahljdne snadno každý; nenjť wěru třeba, kdo wj kde a kromě přjrody a gegjho působenj po přjčinách toho se ohljžeti, as gak to před několika lety — kdež gsme též mnoho wláhy měli — někdo w gistém časopise učinil, kdež přjčinu tak hogných dešťů we welikém množstwj párnjch lodj hledati sobě obljbil!

Holeček.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarjjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půl. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 62. *5. srpna 1843.* **10. r. běh.**

Arabesky.

3.

Z gedné strany zůstal weřegný žiwot w Praze od 20. let téměř bez proměny — to gest: nerozšjřil meznjky wlády swé a newyběhl za hranice *procházek, kostinců, diwadla, koncertů* a *masopustu.* Tak gsem napsal.

Procházky! — Gesti to lahodné a znamenité slowjčko w tichém žiwotě mjrumilownych, pracowitých měšťanů — sladké útočiště po dnech w potu ztráwených. Gesti to wýznamný mnohotagitelný článeček we slownjku městských fiflenek a fintilů — žádané reydiště tauhy po weřegném zablesknutj pracugjcj. Procházky pražské gsau půwabné, rozmanité — gako wždycky býwaly, ale spekulace neučinila pro ně z wětšjho djlu geště, coby učiniti mohla a co by k swému prospěchu učiniti měla. Ony rostau, zkwétagj a opět opadáwagj gako bez péče rostaucj kwjtj. Letos oblibuge si weřegná chut to — na přes rok ono mjsto: aby se ale wšjm úsiljm, žiwau wymeyšliwostj a wybraušeným důwtipem o to pracowalo, aby se chut obecenstwa upautala: na to nebýwá téměř ani pomyšlenj. Ať se wede, gak wede; wšak se předce něgak powede. Gsauť arci wýminky — ale gen wýminky; a cokoliw i někteřj pro wnadu a rozkoš obecenstwa činj, newyrowná se geště rafinowanému podnikánj ginych měst.

Během poslednjch let změnily se tady mnohé procházky; gindy obljbené, hustě nawštěwowané zpustly, nowěgšj generace o nich giž takořka ani new, a málo nowých powstalo. Wěru, téměř nenj ani k pochopenj, proč se podnikawé hlawy některých mjst neugmau! — Gá se musel w duchu skoro smáti, když gsem poznal Žofjn! Ne, žeby to nebylo mjsto, whodné pro wybranau společnost — o ne! ostrůwek má pěknau, pohodlnau polohu, má hezké stromowj, trochu kwětin, čerstwé powětřj, pjskem posypané cestičky, — on za to stogj, že se tu wýbor společnosti scházjwá, ale což ge to wšecko proti tomu, co by se na př. ze Štwanice nebo Kepplowa ostrowu wykauzliti dalo? — Prawjm wykauzliti, neboť podnikawá hlawa mohla by tu w skutku diwy činiti.

Gá diw nezplakal, když gsem po tolika letech na Štwanici přišel! Gak welikolepé, půwabné, spanilé zdálo se mi to wšecko za dnů ginošstwj! Kam se poděla wšechna rozkoš této stromowité planiny? Teď tu ležj gako pustý ostrůwek někde w atlantickém oceaně a čeká na swého Robinsona.

Kde ge Cibulka se swau romantikau a s weselými zbory? Kde gsau Wimmrowy sady se swým leskem wybraného společenstwa? Kde ge...

Ale k čemu pátrati po tom, co neywřelegšj tauha zpět nepřiwede?

Co pryč ge, matko, to ge tam,
Co pryč ge, po tom weta!

Držme se toho, co máme; nenj toho tak málo, a mnohé krásau wyhlášené město dalo by za kausek země gako gest na př. Kanalská zahrada i se wšjm swým nyněgšjm rozdjlem, rádo hodný kus oslawy swé.

Korunau wšech pražských weřegných procházek zůstala owšem bubenecká obora; ta ge posud opásána leskuplným pasem wěčné mladosti, a rozlehlé, každým garem w nowý šperk se odjwagjcj lůno gegj přigjmá geště posud každau náwštěwu se stegným úsměchem. Gá milugi tuto oboru! To ge wšecko gedno — i při wšj swé nádherné spanilosti, při wšj swé čarowné půwabnosti gest gj host gako host, člowěk gako člowěk — zde nagdeš utěšenau směsici stawů a giných lidským rozaumkem wymyšlených rozdjlů. W tom způsobu ge mi milegšj nežli gaksi pánowitě se dmaucj Žofjn; — obora ge přirozeněgšj.

Kolem této koruny nasypala matka přjroda ale geště giných klenotů; stromořadj k cjsařskému mlýnu a k roztomilým sadům Bučkowým z gedné strany — z druhé strany poněkud prázdná planina k Troji, k Belwederu a ke Kuchynce.

Wšechna tato mjsta, wygjmage snad gediné Bučkowy sady, magj času nedělnjho takořka stegnau twářnost. Řemeslnjk se swau drahau polowicj, chasnjk a wogák se swau wywolenau, weselomyslný towaryš, hlučiwý mládenec, utráciwý študent — to gsau hlawnj částky nedělnjch náwštěw. K tomu žbánky dobrého i špatného piwa, kragjce chleba s drobtem másla, dýmka tabáku, karty a kuželky, srdečný postesk na zlé časy, malý klep o sausedech, trochu křiku a wády, několik rozkošných opic a k záwěrku hlasitá pjseň — to gsau barwy, swětlo a stjn, gimiž by maljř dobrý obraz nedělnjch schůzek malowati musel.

A to ne genom za řekau — i po prawém břehu nagdeš tu samu twářnost nebo wlastně strakatinu we společnostech, s některými rozdjly wedlé rozličných stupňů hostinské dokonalosti. W průměru ge to wždy ten samý obraz. Za wšecka ta léta, co gsem ty milé Pražany newiděl, nestala se změna we způsobu gegich weřegné zábawy: napořád geště ta odměřená, z uzdy genom někdy se trhagjcj, nikdy ale neubjhagjcj weselost — žádné šprýmy, žádné kozelce dowádiwého a hučiwého rozmaru, gako když se děti pod dohljdkau kantorů swých weselj. Ginak ge to arci, když gsau pohromadě přátelé — duše, které si rozumj, které gedno smýšlenj, geden cit, gedna tauha pogj.

Giný obraz poskytugj wšednj weřegných mjst náwštěwy — na př. čtwrtečnj w Bubenči, w auterý a pátek na Žofjnském ostrowě. Tu se leskne wýbor třjd, nepracugjcjch práwě z rukau do huby — wyššjho společenstwa, úřednjků, důstognjků, mladých čekanců a bezstarostných wětroplachů. To ge w celém swětě stegné.

Mne wábilo přitom ale něco docela giného — nežli pauhý pohled; pozorowánj moge točilo se po ústech, a uši moge měly wjce na práci než oči.

Gsauť lidé, kteřj by k welikému potěšenj swému swětu dokázali, že ge národnj žiwot český na kahánku, že se gazyk náš haupá nad hrobem, že ge wšechno usilowánj tak nazwaných wlastenců daremné. Tato wěc ge tak wšednj a známá, že gi tušjm beze wšeho pohoršenj pronesti mohu. Wšeliký člowěk má swé náhledy, swé zdánj a úsudky — proč by ge neměl mjti odpůrnjk našj národnosti? Gá proti tomu nebrogjm, ale smáti se musjm, kdykoli spatřjm, gak dychtiwě pánowé takowj po přjležitosti lapagj, aby mohli žjhadlem maudrosti swé pjchnauti. Gá měl takowého společnjka na cestě do Prahy. Sotwa gsem byl několik českých slow s pauze českým kočjm promluwil, giž mi to widěl na nose, že gsem také plný pošetilých myšlének, které prý w mozku několika českých roznjcenců strašj. A gá byl předce tak newinný!

I začal mi sáhati na puls a omakáwati ústrogj mého smýšlenj; ale gá ho nechal sáhati a omakáwati. Gá se těšil na Prahu a progewil gsem to swobodně. Můg roztomilý společnjk špaulil ústa k ironickému ausměchu. —

Přegi wám w Praze mnoho radosti; máte-li ale zdrawé oko a nebudete-li skrze breyle několika tamějšjch wášniwců hleděti, poznáte zagisté, že tam splněnj swých naděgj nenaleznete. Praha ge celá německá.

Gá wywalil oči — autlegi to řjci nemohu; gá ge w prawém slowa smyslu wywalil. Můg společnjk byl dáwná léta w Praze žiw, byl ginak člowěk wzdělaný, znal se w žiwotě weřegném i společenském — alespoň to sám napořád dotwrzowal; — on to mohl tedy w skutku wěděti, ge-li Praha giž německá. I naše milé časopisy mohly (prosjm za odpuštěnj) lhát — na swětě ge wšecko možno! Mohly gen šalebné zpráwy — propukowánj, rozwjgenj-se a rozkwétánj národnjho smýšlenj w hlawě králowstwj českého podáwati — wšechen literárnj, umělecký i průmyslný žiwot, kterýžto we směru národnjm z Prahy do wšech končin se rozbjhá — wšecko mohlo býti gen pauhý klam a mam — že ne? — Praha mohla býti předce německá. Gá začal dostáwati strachy.

(*Dokončenj.*)

České diwadlo w Praze.

Dne 30. června „*Oulegnj otroci*,“ melodrama we 3 godn., dle francauského od J. G. Kolára. Kus ten, obecenstwu našemu giž z minulých let známý a k řádnému ukřesenj wšemi citu swého obecenstwa ažjzený nemůže se s žádaným auciakem minauti, pakli že se dobře hragé. Představenj bylo w celku zdařilé a těšilo nás nemálo, že herci naši, nehledjce na prázdnau prostoru, tak šetrně u prowedenj swých úloh si počjnali, že gsme toho dne zdařilegšj hru než gindy w nedělnjch představenjch widěli. Zwláště wýtečně počjnal si p. Grau a pak p. Kolárowá. P. Grau zobrazil lotra (Neznámého), od básnjka samého tolikerau hanebnostj, ba takořka hnusnostj nadané-

ho, tak živými barwami, že bych byl zagisté sotwa koho mezi posluchači nalezl, gehož by se při geho promyšlené, welikými, prawdě podobnost whodně doličugicjmi odstjny tak hogně opatřené hře pohnutj a gakási neodatelná auzkost nebyly zmocnily. Práwě gsme doslechli, že p. Grau po dogitj swého engagementu u našeho diwadla s nastáwagjcjm podzimkem do Pešti odebrati se hodlá. Newjme pokud tato nám tak nepřjgemná nowina s prawdau se srownáwá, ale nelze nám zatagiti ohláwánj swé w interessu gak obecenstwa, tak též i diwadla českého, ano i direkce samé. Musjme wyznati, že p. Grau gsa krásnými schopnostmi i prostředky osobnjmi obdařen, a zwláště welikau swau rutinau nadewšecky naše herce wynikage, takto k neyrozličněgšjm úlohám způsobným gest a našemu diwadlu takořka newyhnutelným se stal, aniž by se, pokud nám známo, zwláště w dosawádnjm nedostatku českých herců kým nahraditi dal. Pro obor otců bylo by našemu diwadlu ještě gednoho herce zapotřebj, zwláště pak pro přjgemné starce, kteréž ted u nás gedině p. Grau k auplnému uspokogenj i přjsněgšjch posuzowatelů zastati dowede; pročež se nám giž negednau, kdy p. Grau ginak zaměstnán byl, pro nědostatečného zástance nedostáwalo. Bylo by tedy žádati, aby se herectwo naše w tomto oboru raděgi ještě gednjm audem rozmnožilo, ne pak umenšilo; ať giž nic o tom nedjme, že by obor tak řečených charakternjch úloh odchodem p. Grauowým takořka osiřel. Pročež nechceme si toho k mysli připustiti, že by se ona powěst s prawdau shodowala a daufáme, že obezřetné ředitelstwo diwadla našeho, rozwážiwši, žeby ztráta tak oblјbeného a uznaného herce, a to práwě, kdy diwadelnj náwštěwa zase wzrůstati slibuge a diwadlo samo nowý žiwot wywinauti má, na obecenstwo welmi nemile působila — ginak se rozmyslj, a tak mnohostranného a zkušeného, gemu i ginak užitečného a těžko nahraditelného auda i sobě i nám zachowá. — Domýšljme se wšak, že i p. G., uwážiw že prospěchy ředitelstwa z českého diwadla skwělými nazwáti se nedagj, nic neslušného žádati nebude. — P. Kolárowá hrála gako obyčegně welmi zdařile a doswědčila opět, gak dokonale úlohu, abych tak řekl, procjtiti umj. Ač zwláště we sceně, kde gj François newinnost swau obgewuge, obecenstwo nemálo dogala, předce nebyla s to, aby byla manžela swého citem swým rozehřála, kterýž historii swau poněkud chladně wyprawowal. Widěli gsme w krásné pernjkářce a gjnde, že p. Krumlowský podobné wěci mnohem lépe přednášeti umj, pakli že mu gen na tom záležj; ale pozorugeme w poslednjm čase nezřjdka gakausi chladnost a nedbalost we hře i w přednášenj, kteráž by, kdyby se u něho ustáliti měla, pro geho budaucj pokračowánj w uměnj slabau naděgi podáwala. Ostatně hrál tenkráte dosti slušně. — P. Lapilowi nedostáwá se pro úlohy toho druhu potřebné důstognosti w chowánj aneb aspoň herecké wycwičenosti — ginak bylo widět, že činj seč koliw gest. Poslednj sceny se mu dobře powedly; a wšak w prwnj gsme pozorowali některé poklésky a překážky w řeči, gichžto půwod bychom neradi u p. L. w nedostatku pilnosti, nýbrž raděgi w neobwyklém oboru hledali. P. Kaška byl gak obyčegně dobrý. P. Tomek mjsto swé gakž takž zastal, trochu wjce pilnosti by mu ale zwláště gako začátečnjkowi nebylo škodilo; scena geho s Perrotem a poštownjm neustále wázla a mohla by se za neynezdařilegšj w celém představenj pokládati. Kdo winen, nech ať se naprawj. P. Ruber nám neměg za zlé, že se s wýřečnostj geho nikterakž spřjzniti nemůžeme. Oblјbilť si gakausi aspiracj sauzwuček, kteráž w němčině mjsto swé mjti může a wšak w slowančině hrubě urážj. Ostatnj poklésky nech mu gazyk náš sám milostiwě odpustj; to ale by měl aspoň wěděti, že se wdowám ani neslečnuge ani nepannuge, a že galegnj otroci z galegj snad ale nikoli z galerij utjkáwagj. Hra geho newynikala nad obyčeg. — Malé Millerowé neškodilo by, kdyby w řeči tak tuze nepospjchala: dostanauc úkol něgaký, nech se každé slowo zwláště a srozumitelně wyslowowati učj. Sestaweno bylo wšecko gak náležj, — gediné to bychom přáli, aby se budaucně, kdyby se kus ten opakowati měl, odwedenj neznámého stalo mezi kulisy, ne pak nahoru do pozadj, což wýstup u předu se wywinugicj nemile rušj. Ostatně by snad i prospěšněgšj bylo, kdyby p. Prokop úlohu p. Lapila, p. Grabinger onu p. Kašky a p. Kaška onu p. Rubra přewzal. —*ł*.

DOMÁCJ KRONIKA.

Radostným gest u nás zgewenjm, že i události, ginak snad nepatrné, pokudkoliw se gen w něgakém přjzniwém spogenj s probuzowánjm a sjlenjm národnosti našj nalézagj, s welikau podjlnostj wůbec přigjmány býwagj. Každý nowý, w ohledu tomto dosažený prospěch, buďsi sebe menšj, zbudj pocity obecné, upřjmné radosti, každý hlas nagde ochotné ohlasy, každá snaha wraucjho podporowánj. Gest gakoby mysli gen čekaly na přjležitosti, w kterýchžby, co w nich žige a plamená, na wolný wenek wynesti mohly; naděgička, zpráwa, cokoliw giného a tutlanj citowé tito wsplanau oplýwagjcj mocj, což neylepšjm swědkem sjly gest, s njž láska k wlasti i k národnosti w prsau našich při wšech nepřjzniwých gj okolnostech tkwjti zůstala. Rozličnj takowj zgewowé mohliby se dětinskými, komu se ljbj — a což by se někomu neljbilo — snad i směšnými zdáti; kdo wnitřku i podstaty gich dopatřiti se umj, kdo zná, co u nás přemáhati třeba, a při tom powážj, že neyprwněgšj krokowé neytěžšj gsau, zagisté s pozornau myslj i s potěšenjm při nich prodlj, a moc i význam zárodků těchto utěšeněgšj budaucnosti sprawedliwě ocenj. Přirozený gest zákon, že wšecko i to neywětšj z neymenšjch, neyskrowněgšjch, w sebe zahrnutých počátků pocházj; gewj-li se gen w nich kljčiwá moc žiwotnj, poskytnau pozorowateli pohled radostný, kdežto naopak i welké wěci, chýlj-li se w sobě samých rozpadagjce ku konci swému, neljbě se

sraku představugj. Kdožby nepohljžel rád na to tagemnosti i slibů plné působenj wnitřnjch mocj, w přjrodě i w lidstwu rozložených, když se z prwu gen neybystřegšjmu, práwě zaswěcenému oku poznatelné, tu, tam a onde, kde ničeho práwě nebýti se zdálo, progewugj, pomalu wětšj se a množj, ústrogj swá, formy a krásněgšj wždy a krásněgšj podoby si twořj, až nagednau w celé úplnosti swé se okážj. A mnedle, když se garo smége, a ty u stromů a keřů, bohatě giž rozwětwených a olistěných, i giné pozorugeš, které — gakkoliw zákonem přjrody a powahau swau aneb nepřjzniwým stanowištěm zadrženi bywše, pozděgi teprwé w pupence wyrážegj: budeš gim láti? budeš se těm do sebe geště zatočeným zárodkům nowých listowých útwarů wedlé oněch dospělých smáti? Dřjwe než se nadáš, roswine se žiwot gich, a když, co přispjšilé bylo, žlautnauti a k zemi kloniti se počne, potěšj tě čerstwé gegich zeleno, tjm pewněgšj a trwalegšj, čjm wjce sjly tyto tuženy a střádány byly. — A nač to wšecko? — Máme wám podati zprávu o něčem, což podobným pupenem gest, a čehož půwodu aby se neusmáli ti, kdož se gen smáti umj, těmito slowy pokud na nás gest zabrániti gsme chtěli. Obnowený národnj náš žiwot gest geště mladý; on se teprwé twořj a urozuge, a nesmj se tedy posud měřjdkem cizým měřiti. Co u giných samo sebau gest, aniž by kdo gen pomyslil, žeby toho též nebýti mohlo, gest u nás posawád předmětem tisjcerých a tisjcerých tužeb i snah; my začjnáme z nowa, a do nowého hospodářstwj gest mnohého třeba a přede wšjm — weliký počet maličkostj. Kde se mnoho zanedbalo, musj se mnoho naprawowati, ale nagednau nepřicházj nic. Což bychom si z toho činili, že po drobtech opět wšeho nabýwati musjme; gen nám budiž wšecko i to neymenšj důležitým; tak dogdeme k tomu, že i welké mjti budeme. Tisjce střádagj se po kregcařjch; prwnj summa wšak dobýwá se neyhůř, a ti, kdož gi složili, ti dali neywjc; buďmež gim i my i naši potomci za to wděčni a přidáweyme rychle, abychom i my před pozděgšjmi wětšj zásluhu měli. A teď giž naši zprávu.

W Hradišti, w Boleslawsku, umluwili se magitelowé hostinců a městštj pp. kupci wespolek, že za přjkladem, w hlawnjm městě Praze daným, mjsto dosawádnjch německých, w městě na prosto českém gako na posměch gsaucjch nápisů české na domy swé zawěsiti dagj. Prwnj toho počátek stal se dne 10. čerwence b. r., an magitel hostince a spolu wrchnostenský zpráwce, p. F. Hyndl, desku s nápisem českým: »Hostinec u zlatého hroznu« na hostinec swůg dal. Uřednjci městštj i wrchnostenštj a wáženěgšj měšťané byli w hostinci tom shromážděni, a gak libě nápis w čele geho se zaskwěl, gal se p. zpráwce k shromážděnj onomu krátkau sice ale gadrnau řeč držeti, kteráž na tento wedlé slow geho nepatrný, a wšak — gakož přidati musjme — co znamenj počjnagjcjho se radostného obratu we wlasti našj we spolku s ostatnjmi toho druhu úkazy nenedůležitý půwod dalšj a obecná rozgjmánj připogugjc, radost z nowého probuzowánj se lásky k wlasti, k národu i geho gazyku a sladkost pocitů wlasteneckých ljčila, pak o powinnostech k wlasti a o dlužné wděčnosti k zasloužilým wlastencům se šjřila, předewšjm ale na potřebu, krásný a starobylý gazyk náš mateřský pěstowati, pozornost obracela. Wděčně bylo zmjněno neymilostiwěgšj nám panugjcjho cjsaře a krále, pak urozenstwa českého, kteréž slawných předků swých pamětliwo gsauc zděděné od nich řeči ugjmati se počjná; podotknuto bylo, kterak G. G. knjže Lobkowic, »slawná ratolest slawného Popelowa rodu,« na panstwjch swých českých české uwádj úřady, úřednjky toliko česky mluwjcj utwrzuge a úřednj zprávy česky sepsané žádá; nezapomenuto na kragany naše německy mluwjcj, kteřjžto wážnost i užitečnost gazyka našeho uznáwagjce upřjmným srdcem k němu se nachylugj, kteřj gednu zem, gednoho krále s námi magj, a gichžto krew pro obogj s krwj našj tekla, a posléze proslowena i žádost srdečného bratrstwj gich.

Řeč ta tkliwě přednešena srdce wšech hluboce dogala; hlasitá pochwala po nj ani utichnauti nechtěla, až pak od sboru tato rowněž od p. Hyndla složená pjseň zazněla:

Sláwa Čechům!
Sláwa, Sláwa!

Čech ge wěrný syn swé wlasti,
Čech swůg gazyk miluge;
Česky mluwit ge mu slastj,
Roskošj mu, blahem ge.

Čech miluge swého krále,
Čech ge dobrý wlastenec.
Horlj wěrně, horlj stále
Pro swůg národ, pro swau řeč.

Čech miluge djwku českau,
Češka hocha českého;
Kráčj pěkně rownau stezkau
Geden wedlé druhého.

Při tabuli, kteráž slawnost tu končila, byl prwnj přjpitek gednohlasně pronešen na zdrawj Geho cjs. kr. Milosti a weškerého rakauského domu; druhý milostiwé wrchnosti panstwj Hradišťského; pak se pilo na zdrawj české šlechty, která řeči národnj tak wřele se ugjmá, a konečně na zdrawj českých pp. literatorů, aby neustáwali wzděláwati národ, genž gegich práce a zásluhy wděčně uznáwá. Prwé ale, nežli se rozešla společnost, byla ode wšech přjtomných s neywětšjm nadšenjm zpjwána národnj pjseň: »Bože zachowey nám krále atd.«

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch: každau druhau středu přidáwa se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. str.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 63. *9. srpna 1843.* 10. r. běh.

Z BÁSNJ

W. Jaromjra Picka *).

I.

ZPĚWNÁ ČECHIE.

Neapole, krásná diwů země,
Blahá sama, blahé gegj plémě,
Kus to nebe na swět padlého!
Myrtowé a citronowé háge,
Wawřjn, réwa zdobj ony ráge,
Zápach wane s modra gasného. —

Wlasti má! předc raděg ljbám tebe;
Neb tys částj spadlau toho nebe,
Na němž práwě sbor pěl cherubů;
Proto zněgj nebeské ty hlasy
Od wěků až na wěčné zas časy
W ájré swěty přes hor obrubu.

Gako wůdce lidu zwoleného
Pramen zbudil lesku střjbrného
Berlau w tagných skály hlubinách:
Tak se dotkni třtiny, stromu, skály
W české wlasti—zpěw hned z bljzka, z dáli
Po wšech rozléhá se končinách.

II.

K BOHUSLAWU.

Gako chlum, dřjw pokrytý mhau tmawau,
Když ho ljbá slunce zářj žhawau,
W gasnu týmě zdwihá wesele;
Kwjtky poslzené k prsaum wine,
W dáli wljdně modrým bratrům kyne,
Wýchod slunce nesa na čele;

Gako chorý, ušed smrti bráně,
Zřj-li znowu hory, doly, pláně,
Zasem hledj k předu, hledj zpět;
S každým braučkem, s každým kwjtkem hrage,
Z něho milý zápach w žjly ssage,
Gak by wčera stwořen byl ten swět:

Tak gsem gá byl, když twým ljbým swětlem
Duch můg sjly našel w mági zkwětlém,
Nádra moge byla blažená;
Byla ohněm plným rágských citů,
Gehož plamen — hlas — šel ku blankytu:
»O tys předc gen krásná — wlasti má!«

*) Několik těchto básnj wyňato gest z wětšjho djla, gežto p. P. pod názwem »Přátelstwj« k tisku přichystáwá. Red.

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

Geť to wůbec nesmysl, když se mladý herec láskau objrá, a gá bych w tom způsobu každému naděge plnému žáku usměwawé Thalie nebo uslzené Melpomeny krwawě psanau wýstrahu dal, aby se Ewiných dcer chránili. Gá poznal negednoho mladjka, kterýž pro celý žiwot zakrněl, celé swé přjštj do wětru hodil, že swé srdce na djwku upnul — a zwláště byla-li též herečka. Rozkoše lásky býwagj obyčegně pro obě strany sladký ged, gjmžto weškerau mysl swau otupj. Tu ge dennj spolu pobýwánj, škádlenj z třetj strany, muka žárliwosti, mařenj drahého času, přjrůstek starostj, uwáznutj w dluzjch — wšjm tjm hořj duše u wěčném zanjcenj, potom nagednau ochabuge, až docela splaskne a k útěše — plná sklenice kyne.

Mladý herec u malé společnosti ge skoro wždy nešťastný, když na lásku pomyslj; což teprwé komik — když mu sentimentálnj milownice w srdci wjzne? Kdo pohybliwý žiwot kočugjcjch umělců nezná, nemůže k této wěci ani mjru na-

lezti. Gá byl dobrák — srdce mé bylo tehdáž gako průchod pro celý swět; gá ho tenkráte geště neuměl dewaterým zámkem zamknauti; ale při wšj swé dobrotě snášel gsem předce pekelné trápenj, kdykoliw prwnj milownjk, žwawý wětroplach, na Hedwiku zamilowaným očkem hodil anebo dle úlohy swé ruku okolo nj otočil.

W takowých okamženjch proklјnal gsem wšechnu komiku, wzdalugjcj mě od milowaného děwčete, — gá proklјnal uprchlého direktora, kterýž mne z tichosti panáčkowé komedie wytrhnul, — gá proklјnal wše, cokoli nohau na diwadlo kročilo, — a potom gsem se dal z wětšjho djlu do pláče.

Hedwika o tom arci ani slowa neuěděla. Ona stála čistá a newinná u prostřed kolotagjcjch-se okolo nj wášnj; onať byla osnowaná z látky autlegšj nežli ge hrubá země, a protož se gj také lidské náružiwosti nedotkly. Gá to wěděl — gá pewně wěřil, že se mi srdce gegj žádnými pletichami, auskoky a auklady neodtrhne: a předce gsem ležel pořád na mučjrně, sotwa že se lesk oka gegjho odemne odwrátil. Gá byl strašně zamilowaný šprymista.

Nagednau se wpletl do toho rozmarný osud. Nowá firma nebyla Řeznjčkowi nic platna; i za nowým štjtem nacházeli ho wěřitelowé z býwalých časů. Pokud mohl uplácel, giným upjral — bylo to mrzuté před auřady se blýskánj, stará geho společnice se mrzela; ušetřený kapitálek se tenčil, nastaly rozepře a wády — a nežli gsme se nadáli, wyšel si milý pan ředitel gednau časně ráno zase na procházku, s ranečkem na zádech — a wjce nepřišel.

Nynj se to sběhlo wšecko na býwalau principálku mého pimprlete. Ta umjwala owšem s wycpanými panáky se otáčeti, s hospodskými smlauwati, zwědawé diwáky na komedii pobjzeti: ale proti nabraušeným a wybraušeným nápadům samohybných komediantů nemohla wystačiti. K tomu to bylo u prostřed palčiwého léta — lidem se widělo býti mnohem přjgemněgšj zasednauti si po horkém dnu do stjnu k plnému žbánku, nebo prohljžeti lauky a pole, nežli se dáti zabedniti w njzký tanečnj sál, kterýž pro ty časy chrámem uměleckým slaul. Měli gsme hubené weydělky. Stará pěstaunka moge byla w zaufalstwj a gá gj neuměl pomoci. Gá nenáwiděl celau tu komediantskau čeládku, a byl bych se neyraděgi s Hedwikau w samotu amerických pralesů zahrabal. A předce bylo srdce mé čarowným pautem ke hře a k uměnj připnutý? Gá si nemohl pomysliti, gak bych bez diwadla žiw býti mohl.

W tom se wyskytl pomocnjk — obstárlý herec, gemuž ostatnj Podiwjnů přezdjwali. On s nimi, totiž neobcowal, newycházel, nepil, nepomlauwal, nereptal, nedlužil se, neutrácel. Byltě žiw sám pro sebe, konage swau powinnost, mage sám w sobě náhradu za wšelikau ztrátu společenských rozkošj mezi saudruhy — mage hognau odměnu w úctě celého obecenstwa. Ten se nám postawil teď nagednau za rádce, ugal se neutěšenau obezřetnostj osamotnělé ředitelské společnice — a w krátkém čase wygeli gsme — on sám, Hedwika, gá, mladý začátečnjk a naše stará — takto gsme wygeli z poslednj štace na bljzký panský zámek, a prowozowali od těch časů gen malé hřjčky před skrowným ale wybraným obecenstwem. Ostatnj společnost, gsauci propuštěna, rozgela se do wšech uhlů swěta.

(*Pokračowánj.*)

Něco o Africe.

(*Pokračowánj.*)

Když gsme si, dle umluwenj, psanj posjlali, a si w nich ze znamenité dálky wše co třeba bylo zdjleli, welice nad tjm žasli, nemohauce to žádným způsobem pochopiti, leč že gest w oněch zapečetěných psanjch duch našjm tagným čarodègným uměnjm zamčený čili zaklený, kterýž nám pak wše wyzrazuge. — Z této přjčiny gsme u gednoho mocnègšjho, skwostnost milugjcjho panownjka, který též za důwtipného gmjn býti chtěl, mage asi 11. neb 12tileté děwče za prwnj manželku, do weliké nesnáze, ano do nebezpečenstwj upadli. —

Měliť nás za kauzedlnjky a ewropegské wyzwědače, w čemž geg zwláště dopisowé naši a co gsme se z nich doweděli, wjc a wjc posilňowali. Nalezše pak u nás geště asi 300 archů bjlého papjru, a též naše dennjky, w něžto gsme wšecky přjběhy a wýsledky cesty našj sepsali, a spatřiwše též, že přitom péra a inkaust oni mocnj prostředkowé gsau, dali nám wšecku tu naši přjprawu k psanj, ano i naše dennjky wzjti. — Daufali, že tagnau moc naši diwuplnými úkazy progewjme, a král tak do wšech našich magických známostj se wedere. Kázal nás tedy zagjti, přec ale s námi se wšj uctiwostj nakládati. Toto wše nás welmi překwapilo, neboť práwě ona zprwu gmenowaná mladá králowna, kteráž skutečně ljbezná a způsobná byla a wljdnostj nás předcházela, a gjžto gsme též

bez zatagenj wše, co gsme koliw paměti hodného měli, ohazali a wyswětlili, — prawě ona králowna se nám zdála mocným rukogmjm, že bychom se od gegjho manžela takowého přiwjtánj co obáwati neměli. Přislat pak pozděgi k nám do zagetj našeho, wynmlauwagjc se co neysnažněgi, že negen docela žádného podjlu na tomto s námi nakládánj nemá, nýbrž že se i welmi přičiňowala, aby to wše od nás odstranila, což se gj ale naskrz nepodařilo. Mělit gsme wjce psacjho nářadj, kteréž nám ale wšecko odňato bylo; požádali gsme tedy naši přjwětiwau králownu, by byla našj orodownicj, abychom aspoň wěci ty a naše dennjky zpět obdrželi. — Že pak ani teď Geho černý Majestát žádné díwy nezpozorowal, kteréž by se byly děly k prospěchu našemu, a widěl že se žádného čarodějného tagemstwj nedowj, ráčil nás předce konečně milostiwě propustiti. — Pomocj našj dobrotiwé přjmluwkyně gsme ale skutečně k radosti našj ony žádané dennjky a částku k psanj potřebných wěcj zpátky obdrželi. Oněch 300 archů bjlého papjru, ostatnj psacj nářadj a péra ráčila si Geho Gasnost z wlastnj wůle podržeti.

Gednau pak gsme, gsauce u takowého nám welmi nakloněného knjžete několik neděl zdržowáni, ponèwadž nás na žádný způsob propustiti nechtěl, i tagně prchnauti musili. Dal nás též stjhati, zatjm gsme se ale utekli do hraničného knjžetstwj geho soka, kdežto gsme w tomto ohledu gisti byli.

Nepochybně že panownjci tito naše někdy dosti umělé prostředky, kterýmiž gsme wždy od nich wywáznauti hleděli, sobě sdělowali; neboť wždy nutněgšj bylo wyzýwánj, wždy opatrněgšj gegich způsob upautati a zadržeti nás, abychom u nich ostali, gegich zeti se stali, a s nimi na wládě podjlu brali, po čemž gsme owšem ani dost málo nebažili. — Nedlauho před našjm odgezdem z wnitřnj Afriky spatřili gsme krásnau, lidnatau, aurodnau a hezky wzdělanau kraginu. I zde gsme se s wládcem seznámili, kterýž w mjrné wzdálenosti od břehu rozwodněné řeky, kterážto giž ale opadáwala, swé sjdlo měl. Od toho gsme se na žádný způsob odtrhnauti nemohli. Bylit gsme neustále pozorowáni. I radili gsme se, gak by nám neypohodlněgi a neysnáze možné bylo utéci. Spatřiwše pak zde žiwly gakési zbožnosti, powěry a welikau neumělost we známostech přjrodnických, uzawřeli gsme, že se následugjcjm způsobem zachránjme a wyswobodjme.

(*Dokončenj.*)

České diwadlo w Praze.

W auterý dne 1. srpna opakowala se »*Laupež*« od Klicpery a we čtwrtek na to »*Nápog lásky*« od Donisettiho, a tak pro samé opakowánj mohli bychom z hlubokosti duše powzdechnauti: *Toujours perdrix!* Naše diwadlo patřj k řádu býwalých u nás starých wychwalowatelů starého, slatého wěku, gichžto gediným wolánjm bylo: gen žádné nowotárstwj, držme se býwalého, neb slato nemůže býti slatěgšj. Nač neustále ten umrtwugjcj oblek šediwé gednotwárnosti, kdežto by se nemuselo pro odpowěd daleko gjti, proč salonowé dámy do společnosti wždy něco nowého rády oblékagj. Pětiaktowá Laupež nesmj se často opakowati; onať, čehož se gj uwnitř nedostáwá, nahražuge hlučným pathosem, který mnohého k přepjnánj zawádj a posluchače konečně unawuge. Sehránj bylo tenkráte o něco lepšj, předněgšj osoby se wyznamenaly, zwláště p. Kolárowá, Skalná, malá Müllerowa. P. Polz se musj wynasnažiti, aby roli hlubšjm a wřelegšjm citem prodechnul, a p. Skalná aby pronikawost hlasu někde zmjrnila. Gazykowé chyby ale rostly od počátku až ku konci, gako sněhowý balwan, který se s wrchu dolů kotálj. Gen žádné nowotárstwj! —

Nápog lásky potrestal nedůwěru naši co neypřjsněgi. Kdo mysle, že gen powěra spoléhá se na strogené léky, které lásku zbuzugj, napil se z plného kalichu Adinčina, zle se potázal, an ztráta srdce pozdě geg naučila o kauzelné moci zpěwu gegjho. W časopisu »Sammler« si zas gakýsi ledareferent na p. Podhorskau wygel, »proč prý dřjwe o swau slávu w cizině se nestarala? teď že musj za šťastnau se pokládati, když na českém diwadle zpjwá, ač že to nic giného nenj než *cizina*, kde ona pohostinsky wystupuge.« Můg slatý pane, kdybyste byl p. Podhorskau slyšel, byl byste wyznal, kdo tak zpjwá, ten že musj cjtit, že doma gest u swých rodných dušj. — Opera ta byla nám prawau nowinkau, zásluha toho wšak patřj panj Podhorské, nikoliw ředitelstwu. Ta předewzala sobě podmaniti tenkráte i to neyurputněgšj srdce; nowé okrasky, gakoby ge z gižnjch sadů byla natrhala, sypaly se w bohaté štědrosti z hrdla gasného a působ toho byl značný u wšech ostatnjch. Celá hra šla z wesela, ba někdy až o malau rozpustilost zawadila. P. Mayrowi to pěkně slušelo, ač nebyl zcela při hlasu. P. Prokop gen trochu tempa zdržowal. Geho dobrá wlastnost, zřetelné totiž wyslowowánj, bylo wěci na škodu, a sice proto že gsme každému slowu řeči geho rozuměli, w njž nešťastný překladatel gemu a doktorowi tolik hrubostj do úst položil. Kdyby se ředitelstwj ljbilo, odhodlal by se snad někdo milerád k oprawenj překladu tohoto, čjmž by se alespoň tolik zjskalo, že by ředitel opět w *celém předplacenj* na nowau operu ani pomysliti nemusel. Na ceduli stálo by pak třeba patnáctkráte po sobě: »Nápog lásky w obnoweném wydánj!!« R.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Wlastenský uměleo, p. *Max*, dohotowil před nedáwnem w Řjmě wzory k mramorowým od G. Exc. hraběte Kolowrata zamluweným a do kostela od něho stawěného určeným sochám našich slowanských apoštolů, sw. Crhy a Strachoty. Umělec hleděl do wýtworů těchto wložiti ráz blahoplodné působnosti, kterýmž se celý žiwot praotců těchto křesťanstwa we wlastech našich skwěl. Biskupskau štolau gsa ozdoben, držj geden tabuli s posledným saudem, gegž sám byl wymalowal, použjwage ho k obracowánj myslj pohanských; druhý má w rukau křjž a ewanğelium, od něho do slowanského gazyka přeložené. Znatelowé uměnj sochařského pronášegj welké chwály o djle tomto. —

Z BRNA. We zdegšjm semináři slawili gsme s powolenjm p. direktora den gmenin G. Exc. našeho p. Biskupa. Wečer před tjm, dne 12. čerwna byla držána u přjtomnosti pp. představených a professorů slawná serenada, sáležegjcj z několika uwertur w dobře obsazených kwartetjch, w gednom od alumnů samých složeném čtwerhlasu, a we dwau pjsnjch: »*Duch Morawský*« od pr. Klácela, a »*Kde domow můg?*« od Tyla, kteréž s průwodem lesnjho rohu zpjwány byly. Obzwláště Tylůw »Kde domow můg?« od našeho wýtečného baritonisty, p. Neswala, tak dogemně přednášen byl, že srdce shromážděných posluchačů hlubokým citem pogata byla. — Škoda že w našj libozwučné mateřštině geště tak málo čtwerhlasů máme, gichž potřeba při podobných přjležitostech od každého zpěwumilowného wlastence uznati se musj. Giž často byl p. *Kott*, od něhož prý co neydřjw »*Žižkůw dub*« we Štöğrowě diwadle prowozowán bude, pobádán, by na způsob ginogazyčných zbjrek i nám něgakau, byť dost malau zbjrku čtwerhlasů podal; kýžby mu okolnosti brzo prosby ty wyplniti dowolily! — Takto gsme tento wečer u welikém uspokogenj přežili, ničeho si nežádagjce, než by co neydřjw opět přjležitost k takým na delšj čas zotawugjcjm zábawám se nám wyskytla. — Dřjwe giž měli gsme podobnau, rowněž wzácnými hostmi poctěnau zábawu na swátek našich Apoštolů, sw. Cyrila a Metuděge, s tjm rozdjlem, že se tehdáž kromě hudby a zpěwu též deklamowalo. Počátek učinila uwertura z Don Juana, načež naděgný a pro wše dobré a krásné ohniwě zaugatý spolubratr náš, p. Bjlý, chwalořeč na tyto weliké Slowanů Apoštoly přednášel. — W prwnjm djlu wyljčil zásluhy těchto sw. mužů o naši milenau wlast rozšiřowánjm křesťanstwa a gegich nesnáze a wšeliké pronásledowánj od německých kněžj, od kterých i za kacjře w Řjmě udáni byli, z pauhé zášti, že lid na Morawě, slyše ty to swaté muže w slowanské řeči slowo Božj hlásati, před německými kněžjmi strany gegich se přidržel. Z toho záwěrku učinil na Slowanstwo wůbec, gak se každý wýgew činnosti geho zle wykládá, a i neyswětěgšjmu úmyslu neprawý účel podmjtá, tak že by se snadno zdáti mohlo, gakoby od wěku na náš drahý národ kletba wyřčena byla. W druhém djlu ukázal z přjkladu těchto sw. Apoštolů newyhnutelnau potřebu dokonalé známosti mateřského gazyka pro každého kněze w našich diecesjch bez rozdjlu.— Pak se zdařile střjdaly deklamace s hudbau, a sice »Tatáři u Holomauce« od Klácela, a »Nitra w bogi« z 1. roč. Nitry. Přál bych si Wás, při těchto přjgemných zábawách přjtomného mjti, byste pozorowal, gak každý z nás radostj gsa opogen a pro wše dobro roznjcen, upřjmné skládal předsewzetj, obětowati k zwelebenj Boha i k oslawě národa wšecko, snahu i činnost — gměnj i celý swůg žiwot. Deyž Bůh, by i každý slowu swému dostál, a swaté swé předsewzetj wěrně uskutečnil! — (Z dop. p. J. F.)

Wladimjr.

SWĚTOZOR.

Diwadla Čjňanů záležegj ze čtyr stawenj, na čtyrech stranách welkého, čtyrstranného prostranstwj proti sobě postawených; gedna strana gest pro herce a neobsahuge nic leč oblékárny a gewiště; na protěgšj straně gest dlauhá ğalerie se sedadly pro dámy, po stranách gsau ğalerie pro pány, kteřj platj; na prázdná mjsta mezi stawenj tato panštj se lid kteréhokoliw stawu bez platu. Dá se mysliti, že parter tento wjc se naplňuge než w diwadlech našich, a w skutku musj se prý o mjsto w něm w prawém toho slowa smyslu bogowati. Gedno představenj trwá prý celých šest hodin beze wšj přestáwky, a předce prý to ani herce ani diwáky neomrzj. — O šťastnj herci šťastného obecenstwa!

Mexičané negsau hrubě pracowiti, a těžko prý gest tam řádné služebné obdržeti; když si něco nahospodařj, gdau ze služby a prázdnj — až se opprawdu wyprázdnj. »Proč nechcete déle slaužiti?« prawila gistá panj z Ewropy ku swé mexické služce; »kdež pak ginde obdržjte měsjčně 12 dollarů?« — »Ach, panj,« odpowěděla otrhaná tato osoba, »wy newjte, gaká blaženost gest nic nedělat!«

Zloděg wkradl se do krámu, a ulowil tam šťastně kornaut s několika librami káwy. We dweřjch potkal geg pán. Domnjwage se, že nowého dobrého kunta widj, poklonil se zdwořile a prawil: »Račte sas brzo poraučet!«

Dwa známj se potkali na cestě. »Ah, to ge zima,« prawil geden, »a předce mám dwě košile.« — »To ge také wěc!« odpowěděl druhý, »našinec gich má dwanáct, a nenj mu wěru také teplegi.« — »To ge diwná wěc,« prawil prwnj. — »Ne tak přjliš,« dokončil třetj, »geť wlastně gen gedna, ale těch ostatnjch gedenáct ge do nj wzáplatowáno.«

Čjňané, dceru swau někomu za manželku nabjzegjce, prawj k němu: »Nech dceru mau w domě swém umýtati.« Nenj-li to gen tak obyčegný způsob mluwenj, gako k. p. naše »ponjžený služebnjk,« nenj se wěru zle w Čjně ženiti; pilným metenjm se zagisté mnoho záwad odstranj.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 64. *12. srpna 1843.* 10. r. běh.

Neznámý w Chalonsu.

(Z francauzského.)

Bylo to práwě na weč̆er 19. listopadu roku 1812. Giž se hezky ztmjwati začalo, silný déšť se wenku gen lil, wjtr fučel a metal gdaucjm litinu tuto do obljčege; každý se radĕgi spěšně k domowu chýlil, a ulice wesnice Chalonsu w departementu Marnském staly se w krátce prázdné.

W hostinci pod štjtem: »U města Pařjže« bylo ticho, hosté se dnes tak četně gako gindy nescházeli; kdožkoliw přišel, wypil swau sklenici wjna a spěchal radĕgi zas domů; konečně zůstala gizba prázdna, gen dwě domácj osoby, ginoch a mladá djwka, seděli w kautě w hlubokém smutku ponořeni; mrtwá tichost, která zde w saumraku panowala, nebyla nikoliw weselau francauzskau howornostj, ale tichým a chwjlkami hlasitým pláčem djwčiny té přetrhowána.

Bylať to neystaršj dcera hospodského se swým ženichem, kterýž u rodičů gegjch službu co sklepnjk zastáwal. Oba tito miláčkowé nemohli dlauho pro mnohonásobné překážky, které se gim w cestu kladly, dowolenj rodičů k wyplněnj neywyššjch swých tužeb dosáhnauti; konečně předce obměkčila sličná Marie slzami swými otce a matku a před několika dny stala se newěstau milowaného swého Františka.

Práwě ale dnešnj den, o kterémž se sňatek gegich slawiti měl, stal se pro ně neytruchliwěgšjm. Smutné bylo na obadwa podjwánj. František, we twáři co smrt bledý, seděl tiše, na mysli přemjtage gak se mu wšecky geho krásné záměry a náwrhy do budaucnosti rázem zwrátily; tichá opanowala geg zádumčiwost. Sličné wšak dceři hospodského, kteráž žalost swau udusiti nemohla, zaléwaly se krásné oči gegj tak hogně slzami, gako kdyby oplakáwala každého ginocha zwláště, kterýž byl zahynul w ledowatých stepjch ruských.

Nemalá byla také obapolného gich zármutku přjčina. František šel totiž, s přiwolenjm rodičů, se swau zasnaubenau Marij do úřadu municipálnjho, by dowolenj obdržel ke sňatku manželskému. Gaké wšak bylo gich uleknutj, když úřednjk gim to odepřel! Byltě práwě wyšel rozkaz cjsaře, dle kteréhož se nesmělo žádnému k službě wogenské schopnému, mladému občanu francauzskému powolenj k sňatku dáti. Poněwadž nešťastným pádem, kterýž francauzskau armádu w Rusii potkal, mnoho nowáčků na sesjlenj gj zapotřebj bylo, ukládala se každému zdrawému a schopnému muži powinnost, by za wlast swau bogowati šel.

W takowémto stawu se nacházel nynj František, kterýž geště nedáwno we swé lásce, w blahém sněnj swém do budaucnosti, neyšťastněgšjm a neyspokogeněgšjm byl sklepnjkem. Nynj měl opustiti swau milenku, swůg domow a wšecky swé záměry, měl se státi wogákem. Powinnost swau k wlasti wšak dobře cjtě, bolest swau umirňowal, kterau gsme djjwe we twáři geho nakreslili. Seděli tedy něgakau chwjli snaubenci tito zcela tiše a samotni dwa w hostinské gizbě, když nagednau zarachotil wůz před wraty, a někdo mocně zazwonil. František byl úslužný hostinský; skočil rychle ke dweřjm, by přicházegjcjho přiwjtal, a Marie utjrala chutě bjlým šátkem uplakané swé oči, by žalost gegj hned poznána nebyla.

W krátké chwjli wstaupil do swětnice muž newelké postawy, w oděwu měšťanském, dlauhém cestownjm plášti; při skaumawém pohlédnutj naň bylo lze uhodnauti, že on se též w dobrém rozmaru nenacházj. — Wlasy geho padaly nedbale na zwrášťělé čelo, w oku geho byl zaryt smutek hluboký, a na ústech mu pohráwal úsměch bolestný.

Když mu požádané wjno přinešeno bylo, přetrhl sám mlčenj, tázage se: »Proč pak tak smutně

pohlédáte? zdá se, že oplakáwáte někoho, kterýž we sněhu ruském swůg žiwot dokončil?«

»Ach, laskawý pane,« odwece Marie, »nenjť tomu tak; gsme sami nešťastni, nemůžeme tedy obětowati slzj swých nešťastným bratřjm našim.«

»A což se wám stalo?« tázal se dále cizinec.

»Dnes práwě gsme měli slawiti sňatek náš; cjsař wšak rozkazem swým nám to zabránil, a můg František musj gjti do wálky, z které se tak málo kdo žiw a zdráw wracj.«

»A ty Františku, což ty tomu řjkáš?« ptal se dále neznámý.

»Co se mne týče,« odpowěděl František, »snesl bych osud swůg trpěliwě, a šel bych ochotně tam, kam mě sláwa a wjtězstwj wolá, kdyby gen má Marie kruté žalosti nepodlébala. Gsem Francauzem, tedy znám swau swatau powinnost k wlasti, a přjliš wraucně též našeho cjsaře milugi, abych za neštěstj sobě kladl, bogowati pod wjtěznými geho praporci.«

»Zdá se mi také, milý přjteli, že weliká potřeba to káže; — leč znáš ty osobně cjsaře?«

»Nikdy gsem to štěstj neměl osobně geg poznati. Když cjsař welkau armádu do Moskwy prowázel, ležel gsem těžce nemocen; tehdáž má wěrná Marie od lůžka mého ani neodstaupila.«

»Gak, ty neznáš cjsaře? a předce geg miluješ — a miluješ geště za to, že twé bratry do stepj ruských zawedl, a tam ge pod ledy pohřbil?«

»Laskawý pane,« odpowěděl tázaný s přjlišnau snad wraucnostj, »člowěk nikdy nespatřil Boha, a předce geg cit k tomu přiwádj, že geg miluge a milowati wřele musj, — a co se welké armády dotýče, kterauž gindy náš welký cjsař k wjtězstwj a sláwě prowázel — že to tenkráte gináče wypadlo, nenj wina geho, — člowěk mjnj a Bůh měnj. — Řekněte mi, milý pane, co bych učiniti měl, by Marie lehčegi swůg osud nesla, a gá ochotně půgdu tam, kam mě wlast a sláwa wyzýwá.«

Srdečnost a zápal wraucj, s kterým František tato slowa pronášel, dogaly hluboce neznámého. Kázal sobě péro a inĝaust podati, wytrhl pak ljstek ze swé tobolky, napsal několik slow, a zapečetiw ge, odewzdal ge Marii, řka: »Zjtra na úswitě wydey se na cestu s Františkem do úřadu municipálnjho, odewzdey tento list auřednjkowi, a očekáwey trpěliwě co se dále stane. — Wůz můg giž předegel, buďte zdráwy, mé děti!« prawil — a pryč ugjžděl. František a Marie zůstali gako omráčeni, newědauce gak si magj gednánj a slowa tato wyložiti. W dlauhém mlčenj ponořeným přeháněly se gim myšlénky w hlawě, gak to asi zjtra s nimi wypadne. Konečně dodělali, co geště činiti zbýwalo a pak — šli ulehnauti si každý na lůžko swé, by se na zjtřegšj klopotný den posilnili. Wjčka wšak očj gegich — měliť srdce starostmi skljčená — dlauho, dlauho se nemohla zamknauti.

Druhý den, sotwa že se rozednilo, wydali se oba snaubenci na cestu do úřadu municipálnjho. Uřednjk, který ledwa byl z lůžka wstal, wzal od Marie mrzutě list; ale gak ljbě geg otewřel a několik slow přečetl, ledwa chtěl očjm swým wěřiti; přečjtal geště gednau, — segma pak čepičku s hlawy, četl nahlas tato slowa: »Uřad municipálnj wykoná, co nařizugi. Gest wůle má, aby František, sklepnjk w hostinci pod štjtem »U města Pařjže« dostal dowolenj k sňatku manželskému s Marij, dcerau magitele téhož hostince. — Od wzetj na wognu geg zcela wyprošťugi, nechť zůstane při powolánj swém, a stará se aby wychowal ctnostně děti swé, by dobrými občany se staly, kteřjžby tak gako on wlast swau a mocnáře milowali.«

Napoleon.

Každý se může domysliti, w gakém podiwenj byl úřednjk, a gak radostně překwapeni byli oba dwa milenci. Slza wraucj djky gim ukanula z oka w obět welikomyslnému muži, kterýž lásce i ctnosti gegich uměl tak odplatiti.

Jaroslawa Žitnčnská.

Něco o Africe.

(*Dokončenj.*)

Odeslali gsme wěrného a gistého druha našeho s několika wesláři na malé lodi k našemu welkému korábu, gegž gsme se nahoru do wnitř země wzjti obáwali, aby neylepšj naše rachetky k nám přinesl. Obdržewše ge čekali gsme na dobrau přjležitost. — Tato se nám podala, když se náš černý král dotazowal, zdali předce konečně u něho ostati hodláme. — »Že swé wlastnj wůle a moci,« odpowěděli gsme, »zde u tebe ostati nesmjme; záwisjme od Bohů našich, kterýchž se teprwé w důležitosti té tázati musjme. — Dnes wečer to učinjme. Přigď s přjbuznými a domácjmi swými ku břehu, bys sám spatřil, co se stane. Nedagj-li nám Bozi na otázky naše žádné odpowědi, smjme zde ostati; dagj-li ale znamenj, pak se pryč odebrati musjme.«

Když se u wečer král s gakýmž takýmž komonstwem swým k břehu přibljžil, a my swé obřady a otázky se wšj wážnostj wywedli, dali gsme na umluwené znamenj rachetky, gež sme k tomu

připraweny měli, tagně zapáliti, kteréž také wýborně wystupowaly, nahoře pak s praskotem, gako rány z děl, se rozpraskly. Některé způsobily skwostně se třpytjcj hwězdy rozličných barew, giné opět gasnolesklé swjtjcj kaule, což wše tjm krásněgi wypadalo, že práwě měsjc neswjtil. Mezi tjm co pracháři naši uměnjm swým na párnj lodi, kteráž u prostřed řeky stála, zaneprázdněni byli, stál gsem, gakožto wůdce téhož podniknutj, wedlé krále, bych aučinky toho spatřil. On byl neywětšjm obdiwowánjm a žasnutjm téměř bez sebe. »Waši Bozi gsau mocnj! Welicj gsau Bohowé waši!« zwolal král. »Gá gsem pes proti tobě!!« pokračowal dále, položil se na zem předemne, a wzaw nohu mau, postawil gi na prsa swá, — což znamenj neywětšj poddanosti a pokory bylo.

Gá pak geg pozdwihl, byl gsem k němu welmi přjwětiwý, a pak gsem wstaupil do loďky na nás u břehu čekagjcj, plul gsem k párnj lodi, a onen postrach k prospěchu našemu obracege, dal gsem znamenj, by bez meškánj korábnjci mogi loď hnali, neb gsem se obáwal, že by předc někteřj chytráci okolo krále býti mohli, kteřj by mu, prozjragjce lestnau auskočnost naši, wšecko wyswětliti a geg na giné myšlénky přiwesti mohli. — A to se skutečně stalo; neb gsme brzo zpozorowali, že nás stjhati a zadržeti žádali, a též šjpy swými po nás střjleli, což ale pro wzdálenost naši, gelikož gsme prostředkem široké řeky ano i bljže druhého břehu pluli, černochům se nepoštěstilo.

Nynj gest nám geště dlužno řjci, že se našemu dalšjmu postupowánj do wnitřka Afriky mocné překážky w cestu stawěly. Ztráwené zásoby naše k potrawě, naše tak welice ztenčená společnost, brzké ukončenj deštiwého času, nedostatek dostatečně welikých a prostranných řek — to wše nám uskutečněnj našeho předsewzetj docela zabraňowalo. — Gak rádi bychom byli prameny řeky Joliby čili Nigru wyskaumali, kteréž zagisté w tak nazwaných měsjčných až posud neznámých horách ležeti musegj. Prawilo se nám wůbec, že tam četnj, welmi diwocj a ukrutnj pronárodowé bydlj, kteřjž za přjčinau proniklých až k nim zpráw o ukrutném zacházenj s černými otroky w ewropských osadách naneyweyš prozřetelnými, podezřiwými a rozdrážděnými se stali, tak že celé kraginy na oznámenj o přiblj̈ženj se Ewropčanů hromadně powstanau a wšecko bez wýminky shladj a zawraždj.

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 6. srpna: *Zpurné ženské w serailu.*

W auterý, 8. srpna prwnj hra w třetjm předplacenj, a sice »*Welké hudebnj quodlibet*« we třech oddělenjch. Proč nám mjsto celé opery, gichžto bez mála půl kopy na wyswobozenj ze zaprášené skřjně čeká, genom tyto zlomky za tak dlauhý čas přichystány byly, toho přjčina známa mi nenj. Z počátku slyšeli gsme zkrácené prwnj gednánj opery »Montekowé a Kapuletowé« od Bellini-ho dle Swobodowa překladu. P. *Wernauowá* wystaupila w roli Romea poprwé. Hlas gegj ge nižšj sopran, střednj tony silné, zwučné a přjgemné, hořegšj wšak a dolegšj nechtěgj se posud dařiti. Při tomto trochu skrowném hlasowém obgemu newjm, gestli by se mnoho partij pro ni hodilo. Co se uměleckého wzdělánj týká, bylo patrně widěti, že w dobré škole a swědomitě Romeůw part studowala, a we hře prwnj začátky giž přemohla. Obecenstwo tleskalo a wywolalo gi. Gak text wyslowuge, nemohu řjci, protože gj bylo málo co rozuměti. Julii zpjwala p. Tonnerowa nadobyčegně krásně. Giž celá osobnost gegj hodj se pro Julii. Roli tu že se zaljbenjm si přiwlastnila a wšemožnau delikátnostj přednášela, wyznali wšickni přjtomnj. PP. Mayer, Prokop a Štěpán byli úloh zúplna mocni. Sbor nápodobil opět turecký půlměsjc, zpjwal wšak wzorně. W orchestru chybily toliko trauby. W druhém oddělenj přednášel p. Sawerthal (sic) koncertino na klarinet od K. M. z Webrů, čistě a s citem. Sloh geho libuge si wjce w odrážliwosti a dobře se dařj. Byl wolán. Pak následowala pěkná uwertura od direktora J. F. *Kittla* a na to wariace na hausle od Ernsta, přednešené od p. *Schustera.* Ton umělce toho ge drobný, skrowný, při tom ale něžný a čistý. On se nežjtj w bezednau propast, nýbrž snage sjly swé zjská si přjzeň pěkně uhlazenau hrau. I geho žádalo obecenstwo widěti. Třetj gednánj z opery »Othello« od Rossini-ho, přeložené od Macháčka, učinilo záwěrek. Tato tragická katastrofa nemůže w takowé osamotnělosti beze wšj přjprawy náležitě působiti, pročež nerozehřála obecenstwo wzdor wšemu snaženj pp. Tonnerowé a Negedlé i p. Mayra.

R.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. We středu dne 2. t. m. byla na ostrowě žofjnském pátá *česká beseda* držána. Pominauce wšeho opakowánj zwyklé pochwaly o těchto wšjm práwem tak obljbených zábawách, dodáwáme toliko, že tato welmi četně byla nawštjwena a že se stran wýboru weškerému přánj pp. hostů zadost učiněno gest. — W čas odpočinku četl p. Tyl na wšeobecnau žádost gednu z Rubešowých deklamowánek, kterážto, gak od něho očekáwati bylo, s mnohau oblibau gest přigata. Na to wystaupila u welikém potlesku slečna *Tonnerowa* a zazpjwala dwě národnj pjsně

z Erbenowých a takowau lahodau a wýtečností, že powděčný plesot obecenstwa takměř ani utišiti se nemohl. Rozmilau pěwkyni prowázeli na klawjru ochotnj pp. *Mayr* a J. N. *Škraup*. Posléze přednášel úd našj opery, p. *Prokop*, welmi krásně »Náwrat do wlasti,« pjseň od Kruga, při čemž geg prwnj kornista nowého diwadla, p. Grim, na lesnj roh a opět p. Mayr na piano ochotně prowázeli. — Beseda trwala při obyčegném dobrém rozmaru wšech až přes půl noci. — Dne 16. t. m. bude 6tá a to poslednj beseda česká.

Dne 5. t. m. slawili naši studugjcj na akademickém gymnasium staroměstském weřegné klassů čtenj, při které přjležitosti od humanitnjch, z gymnasia odcházegjcjch žáků česká řeč mezi přjtomné gest rozdáwána. Litugeme welice, že wýtečná »Slowa« ta pro nahodilé se nenadálé překážky nemohla weřegně se přednášeti, k čemuž uchystána byla. Ostatně gsau po knihkupectwjch našich k dostánj (též na Morawě: w Brně, Holomauci i w Opawě, gakož i we Slowensku: w Pešti, Prešporku a Sw. Mikuláši), a wydawatelé odhodlali wýtěžek pro knihownu akad. gymn. k přistaupenj gegjmu k Matici.

Hostowé na zdegšjm stawowském diwadle oblibugj si wjc a wjce wkládánj českých pjsnj do německých her, což se owšem nikdy s neyhlučněgšjm potleskem nemine. Tak opět p. *Muzarelli-Beckmannowa* we vaudevillu »Lest a flegma« dne 1. srpna posluchactwo swé překwapila wloženjm národnj našj pjsně: »Andulko, djtě mé,« kteráž s prawau baurj hlasité pochwaly přigata byla.

Z Kutné Hory. (Z dop. přát.) Bylbych Wám byl srdečně přál, abyste zde byl dne 30. července býwal, kdežto se Tylem wzdělanj »*Pašerowé*« prowozowali. Byl byste spatřil, co dobrá wůle, co swornost, co láska k dobré wěci wywede. Měmli Wám romantikau nadšenau slečnu z Bzinkowa wjce chwáliti nežli čtweračiwau Julii, Lebedu čili Zwonka, Mjnu neb Johanku, Dubského neb Janowského, sám ani newjm: wšickni hráli wůbec welmi zdařile, a gestliže snad některá gednotliwost slaběgšj byla, celek srownal wšecko w zdařilau gednotu, tak že obecenstwo, které na podniknutj tom wraucjho a hogného podjlu beře, w neustálém dobrém rozmaru udrženo gsauc wšeobecnau spokogenost negen gednotliwým osobám, nýbrž i wšem společně progewilo. — Gak se giž napřed těšjme na podzimek, který nám bohdá geště wjce podobných radostj poskytne! .†.

Z Cerhenic. Powzbuzen četnými radostnými zpráwami o zakládánj knihowen školnjch, nemohu mlčenjm opominauti, že také w Cerhenicjch podobná knihowna se zřjdila. C. k. ústaw šlechtiček na hradě pražském, gsaucj wrchnostj panstwj cerhenického, powolil při přjležitosti wyswěcenj zdegšj nowé školy, mimo wýlohy na zhotowenj ozdobné skřjně, též znamenitau summu 80 zl. stř. k nakaupenj českých knih pro mládež školnj. — Lze se nadjti, že horliwostj zdegšjho wel. p. Štiky, zastáwagjcjho powinnost knihownjka, nowý ústaw tento gak mládeži tak i osadnjkům hodně mnoho prospjwati bude. M.

Z Lauňowic. Den 21. června gest obywatelům lauňowickým giž po několik let welewjtaný, neboť slawj o něm gmenowiny milostiwé swé wrchnosti, G. M. neydůst. p. Aloysia Josefa, arcib. pražského, gakož i swého auřednjho představeného p. A. Rosmarina. Muž tento neunawnau swau péčj o wšeobecné dobré, o zřjzenj cest, okrášlenj mjsta a t. d. takowých sobě wydobyl zásluh, že i pozornost c. k. kragsk. auřadu na se obrátil a že mu zdegšj obec pomnjk postawila, k gehož odkrytj se prawě letošnj den geho gmenowin wywolil. Pohnutelný byl to pohled na welebného starce, obklopeného auřednictwem i celau obcj, když mu gegj představený we gménu wšech swau wděčnost srdečnými progewil slowy, prawě před onjm pomnjkem, gehožto slowa: »Pro památku na direktora Aloysia Rosmarina, napomahatele wšeho dobrého a wůbec prospěšného« paměť geho zásluh pozdnjm geště potomkům ohlašowati magj. Po skončenj srdečné této slawnosti ubjrala se společnost na wrch *Blanjk*, na gehožto patě prawě městečko Lauňowice ležj. W aubočj geho stogj buk neobyčegné krásy, do něhož G. M. pan arcibiskup začátečnj pjsmeny swého gména wyřezati ráčil. Zmjněný p. direktor dal okolj toho stromu urownati a zwláště dnešnjho dne wěnci a prápory přiměřeně ozdobiti. Přišedšj na to mjsto společnost počala s průwodem hudby radostným hlasem zpjwati pjseň: »Bože! zachoweyž pastýřa Aloysia dobrého« atd., mezi njžto střelba z moždjřů radost tu celému okolj hlásala. — Dosti pohodlná cesta wedla nás pak až na wrchol hory, kterážto daleko široko powěstná gsauc k neywyššjm w pahrbkowité této kragině patřj. Tu gsme tedy stáli — marné ale bylo mé snaženj dowěděti se, gak k této swé slowůtnosti přišla. Dobýwagj se tu owšem časem starožitné wěci, tesáky, ostruhy rytjřské, zhusta i kosti lidské; před několika lety wykopal se pod pařezem prastarého buku těžký dlauhý meč; také swědčj hromady kamenj, působjcj prawidelný čtwerhran, že zde snad před dáwnými lety i hrad stáwal; o geho wšak někdegšjch obywateljch ničeho se newj, ačkoliw o Lauňowicjch bezpečných historických spráw před rukama máme, gež p. direktor pro zdegšj pamětnj knihu sebral. — An gsme se někteřj bawili přeutěšenau wyhljdkau do rozlehlé kraginy, městečky a wesnicemi poseté, drželi ostatnj gakausi národnj slawnost, při njž čtwerohlasé zpěwy a giné pjsně s hudbau se střjdagjce po lese se rozléhaly. Po skončenj pak wšeho toho opustila společnost wesele staroslawný Blanjk. W....k.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch: každau druhau středu přidawa se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 45 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 65. 16. srpna 1843. 10. r. běh.

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

Bylo to weselé žiwobytj — to stálé putowánj z mjsta na mjsto. Slatina — náš nowý ředitel — my ho tak nazýwali, proto že nás byl půwodně k tomu způsobu žiwota přiwedl — Slatina byl dáwno objibenau myšlénku swau we skutek uwedl a hleděl nám dlauhau řadu co neypřjgemněgšjch dnů wykauzljt. Sám wydobyl, wyprosil, wyběhal wšude dowolenj ke hře — sám propůgčil k tomu cjli učiněnau sbjrku drobných diwadel — sám pečowal o pohodlné přjstřešj a staral se o newinnau zábawu. Bylit gsme gedna rodina, gedno srdce.

Gediný gá snad nestál gsem na prawém mjstě. Nemohlť gsem přemoci gakausi neustálau bázeň, kteráž mě pokaždé popadla, sotwa že gsem Hedwiku s očj pustil — a newýslownau tauhau puzen, abych gj mohl býti pořád po boku, dral gsem se o role — milownjků.«

Rusowlasý weršotepec byl dlauho mlčel — pilně proléwage krk horkým punčem, kterýž byla Bětunka mezi wyprawowánjm chutně uprawila; nynj se dal ale rozpustile do hlasitého chechtotu.

»Náš Johanýsek — milownjky!« blebtal přečasto owlaženým gazykem, breyle si urownáwage, aby se naň dobře podjwal. »O wy nesmrtelnj dramatikowé, gežto gste mu w tomto geho milownictwj snad do rukau padli — neobrátili gste se w hrobě bradau dolů, abyste ty stwůry newiděli?«

»Gest-li se mrtwj obraceli — newjm;« odpowěděl komik, tenaunkau nit weršotepcowa wtipu dále weda; »že se ale žiwj otáčeli, když gsem co milownjk rukama w powětřj šermowal nebo gako Meluzina skuhral — na to se dobře pamatugi. Gá to cjtil sám, že swéwolně na planýř wybjhám; ale gá myslil, že giž ginak nemohu, že gsem gako w čaroděgném kole přikowán.

Při tom wšem užil gsem předce od našich posluchačů welikého showěnj. Čas po čase musel gsem předce komickau roli hráti, a to ge wždy poněkud semnau smjřilo. Nelibost, kterauž při mém milownictwj zkusili, brali gako nádawkem. Konečně ale měl gsem předce gakož oběť rozhněwané Thalie padnauti.

Byli gsme w roztomilém zámečku. Panstwo bylo na cestách. Pan spráwce nám dowolil w pěkném sále sestawiti několik španělských stěn, zastřjti ge několika kusy malowaných pláten — a mezi tjm prowozowati komedii. Posluchačů bylo několik lawic. Wypasenj a hubenj geště karabáčnjci, gegich milostpaničky a urozené dcerušky, několik mladých heysků z hlawnjho města, které si byl spráwcůw syn na ferie přiwedl, duchownj pastýř, kantor, sládek a mlynář s rozličnými přjwěšky — to bylo naše auditorium; — ale tehdáž kritické — nebo wlastně rozpustilé, po dlauhé polednj tabuli rozhaupané auditorium. Wšemu se wysmáli. Heyskowé z města činili začátek a ostatnj sekundowali. Gedinau Hedwiku ušetřili, ano zaseypali gi tjm hlučněgšj pochwalau, čjm wjce nás posměchem wyprowázeli.

Gá se třásl hněwem. Slatina se usmjwal. Galowé křiky galowých nedouků se ho nikdy nedotkli. Ale gá se třásl hněwem.

»Podjwey se na toho dudka, gak očima krautj!« — prohodil domácj panáček cele hlasitě, a ten krautiwý dudek padal na mne. Gá byl ten dudek — gá, kterýžto gsem práwě myslil, že dělám dnes wěci swé neylépe.

»Geť se gen čemu diwit, gak ta roztomilá Beruška wedlé takowého hastroše státi může!« — ozwal se na to giný.

Ten hastroš byl gsem gá — ta roztomilá Beruška moge Hedwika. Gá bych mu byl s chutj gednu wymáznul, že by gi byl s sebau až do hlawnjho města odnesl. To wšecko bylo ale gen

pauhé preludium k rozkošem, kteréž teprwa na mne čekaly.

Sotwa bylo po hře — tu se rozewřely ze sálu naše plátěné postranice a haufem wrazili do swatyně našich uměleckých tagnostj panáčkowé z města. Syn spráwcůw přede wšemi napřed — a rownau cestau k Hedwice. Obsypali gi co nestydatě mlsnj brauci něžnau kwětinu; začali žertowati — a náčelnjk gegich osmělil se wzjti gi za ruku, zdráhawau k sobě přiwinauti — a giž giž natahowal krk, aby gi políbil.

We mně se přetrhla wšechna powážliwost. Hlawa mi šla kolem, před očima mi tancowalo tisjc mžitek, ruka se mi pozwedla, gako bych si byl na prawé rameno plamenný meč upnul — a sletěla opět a s hlasitým plácnutjm zasáhla twář a půl hlawy domácjho panáčka.

Stalo se; gá mu byl nestydaté referaty a newčasné mlsánj gednjm penjzem zaplatil.

Co se potom dělo — ten hluk a zmatek, zděšenj našich lidj, zbauřenj hostů, lamentace našj staré, prosby Slatinowy — to wšecko nemohu z wlastnjho pozorowánj popsati. Gáť byl, w prawdě řečeno, bez smyslů. Byloť to poprwé w žiwotě mém, co gsem prudkau wášnj uchwácen takowého násilj se dopustil. Bylť gsem ale také w tak zimničném zanjcenj, že mne wšecko minulo, co bylo následkem té prosaické — facky.

Teprwa ráno, když začalo Božj slunéčko gakýmsi mřjžowaným okuem na mne hleděti — poznal gsem, že sedjm uwězněn.

(*Pokračowánj.*)

Smjřenj na Kawkazu.

W polowici minulého léta, když bog mezi Rusy a Čečenci pod Šamilem neyljtěgi zuřil, odnesl mladý knjže, Kaplan, ginak též Weliký tigr přezděný, dceru Mahuda Beje, knjžete Adhůw, pro neskrotitelnau udatnost geho Deli-Arslan, t. g. zuřjcj lew nazwaného. Weliký tigr byl giž wšecky prostředky, wšecky prosby wyzkaušel, gakby krásnau Attu za swau obdržeti mohl, podáwal swé neykrásněgšj koně, swau neylepšj zbraň, ale wšecko nadarmo; Mahud Bej odpowjdal: dcera moge gest přjliš krásná pro knjžete Čečenců w, Atta má se neykrásněgšj ozdobau haremu Padišachowa a matkau sultánů státi. Weškery tyto naděge zničilo unešenj geho dcery, a Mahud Bej, přjliš gsa slabým, by na Čečence zgewnau mocj dotřjti mohl, očekáwal ginakau přjležitost k pomstě. Dne 12. června 1842 nalézal se Mahud Bej w Ardebil-Kiéi, wsi-to, u prostřed kraginy Adhů položené, když se mu oznámilo, že Šamil, slawný obhágce swobody těchto horských národů proti Rusům, prowázen gsa dwěma tisjci gjzdných Lesğů a Čečenců, na bljzko přirazil. Se wšj wážnostj, kteráž muži tak slawnému náležela, wešel mu Mahud Bej wstřjc. Šamil, třidcátnjk welké postawy a sjly, udatný a neohrožený, přigal srdečně a šetrně poctu »zuřiwého lwa,« a sdělil mu aumysl swůg, autok učiniti na opewněné od Rusů město Micğu, panugjcj rowině Alasanské. Spolu představil mu Šamil čečenecká knjžata, gežto sjly swé s mocj geho byli spogili, a gmenowal s wýchlubau mezi prwnjmi Kaplana, oslaweného neohroženostj wlastnj a udatnostj swých gezdců.

Spatřiw Kaplana, lupiče dcery swé, powstal Mahud Bej a wážným hlasem prawil: »Bohu djky, žes k nám přišel; srdce naše plésagj, poněwadž giž daufáme, že spatřjme newěřjcj tyto pod kaulemi a meči našimi padati, gako klasowé klesagj pod srpem žencowým; ale co tuto radost w dům můg přinášj, přinášj také bolest hanby, neboť po boku twém spatřugi toho, kdož stářj mému se posmjwal a mau dlauhým počtem let obělenau bradu urauhal. Muž tento, gehožto krew nikdy onu hanobu nesmyge, gižto mně aumyslně způsobil, staupil s tebau přes práh můg; pomstě mé gest takto zbraň odňata, ale žádám na tobě, Džindži-Chane (hlawo bogownjků), abys mezi mnau a njm saudil, a slibugi tobě w mém i mého kmene gménu, že úsudku toho gako slowa prorokowa došetřjm. Učiň nález mezi lupičem Kaplanem a mnau, sic Bůh sám wj, co se mezi Adhy a Čečenci přihodj.« Šamil Bej mlčel chwjli, hledage whodnau odpowěď, by rozhodnutj této na žiwot a na smrt gdaucj rozepře powzdálil; posléze prawil, že přede wšjm třeba pomysliti na půtku s obecným nepřjtelem; po wjtězstwj že rozhodne, zatjm že magj na tom, gak bylo, přestati. I progewili oba mlčenjm, že swolugj. W noci dali se oba na cestu k Micze, a brzo zawanul k gezdcům těmto teplegšj wjtr, oznamugjc že do rowiny Alasanské wstaupili. Mlčky brali gsau se ku předu, nagednau bauchla na bljzku střelná rána, a auprkem hnalo se wšecko ke twrzi, skočilo s konj, wyučených giž aby státi ostali. Rusowé byli zauplna přepadnuti a nedlauho se brániwše složili zbraň. Sotwa že se ale den šeřiti začal, přihrnuli se zástupowé Kozáků chtjce na Lesğy a Čečence doraziti. Šamil poslal proti nim Mahuda Beje a Kaplana, a poslednjmu tomuto po-

dařilo se, Mahudu Bejowi, od nepřátel giž obkljčenému k pomoci přispěti a bog ku prospěchu horských kmenů rozhodnauti.

Když se byli do Ardebil-Kiéi opět nawrátili, gali se rozdělowati kořist a zagaté, wygmauce černomořské Kozáky, gimžto se obyčegně lhůta trj dnů propůgčuge by se rozhodli, zdali se poturčiti, mezi šlechtu horských těch kmenů wstaupiti a polnosti, koně i zbraň přigmauti aneb hlawu swau pod meč položiti chtěgj. W podiwné této wálce, kteráž we mnohém ohledu středowěké rytjřské půtky na pamět přiwádj, gedná se tjmto způsobem toliko s Kozáky černomořskými, gežto se za neyudatněgšj zbor ruského wogska považugj.

Když se wšecko bylo stalo, swolal Šamil knjžata k sobě, by rozepři mezi Kaplanem a Mahudem Bejem rozhodnul a pronesl, že Kaplan buď Mahudu-Bejowi wydán býti má aneb od něho wykaupiti se musj. Nadarmo podáwal Kaplan opět koně, zbraň, otroky atd. Mahud Bej odpowjdal chladně, že gen gedno žádá, Kaplanowu totiž hlawu. Po shromážděnj knjžat rozneslo se reptánj, toliko Kaplan nezdál se býti užaslým a posléze w tato slowa promluwil:

»Slyš, Mahude Beji, gestě geden náwrh mám ti učiniti; chceš tento wak?« To prawiw dal k nohaum starého wůdce kožený wak položiti, gegž dwa nakiřowé (služebnjci) geho sotwa unesti mohli. »Gesti to dar,« pokračowal, »kterýž gsem Sultanowi určil, a poněwadž gsi i ty dceru swau gemu ustanowil, pohlédni, zdali hoden gest, by se na wýměnu podal; pakliže ne, sraz mau hlawu yatağanem swým, poněwadž Šamil tak usaudil.«

Mahud rozwázal zwolna wak, popatřil rychle na obsah geho a prawil: »Přigjmám ten wak!«

»Bohu budiž chwála!« zwolali gednohlasně shromážděnj knjžata a hrnuli se k Mahudowi, by spatřili, co we waku gest. Bylyť to prawé uši, uřezané nepřátelům, na bogišti od Kaplana a geho gezdců zabitým, 1700 do počtu. Weliký tigr chtěl, gako býwalj chanowé krimštj, panownjku nad wěřjcjmi dar tento podati. Mahud a Kaplan přisáhali si wěčné přátelstwj!

Pápěrky.

7.

Čtenářowé wědj z posledniých našich přjloh, co as historik p. *Heffter* gest, a co slušně za to dostáwá. Gakýsi berljnský časopis wj také, owšem podlé swého smyslu, co pan Heffter gest, gen že mjsto gemu owšem neslušně sám sobě dal. »Tak dlauho,« prawj asi, »trwaly ty boge našich předků proti Slowanům, tak krwawé, tak záhubné byly, a předce — předce gest gich geště 60 milionů!« Ano, milý křesťanský časopise, geště gest gich tolik, a k tomu o maličkost, gen as o třetinu, as o 19 milionů wjce. Gak bys byl teprw asi bědowal, kdybys *to* byl wěděl! O nešťastnj předkowé twogi, že gich geště wjce nepohubili, wždyť by gim to gen maličkostj bylo býwalo, a berljnský časopis by gim byl dekretowal — neyméně pomnjk, třebas na sbjrky, kteréž se nesegdau. — Ale wěru nešťastnj předkowé waši, že wám nepozůstawili lepšjho křesťanstwj! Neboť — co gsme to slyšeli? gaký to byl hlas? A on nenj gednotliwý, on gde z choru, z plného choru! Takliž se mluwj w 19. stoletj, roku 1843, w městě, které »myšlénkau wéwodj,« u těch, kdož se za wywolené od počátku syny ducha křesťanského, za swětohistorické geho plnitele, za wrch wšeho historického w člowěčenstwu wywinutj, aneb abychom neyméně řekli, zá representanty a priwilegowané magitele wědy a nowowěkého wzdělánj magj? — O zahoďtež ty swé šperky, onyť negsau waše a neslušj wám; pryč s tjmto rauchem pýchy, kteráž anděly, nerku-li lidi zawedla; oděgte se w oděw kagjcjho, nasypte popel na hlawy swé a rcete: »Pane, odpusť nám a učiň abychom widěli!« Skutkowé waši a darmo skrýwané nitro srdce wašeho zatracugj to, co filosofowé waši a wy soběhrdě swětu hlásáte; prawáť maudrost miluge a — ge skromná; tento kámen škamky wěděnj waše nepřeniklo! Běda swětu znowa, kdyby wáš křik zmužilostj a waše péra meči byly; ale wěkowé hřjchů bez pokánj a naprawenj nemagj dobrau žeň. My wám přegeme wše, cokoliw máte, nechť gste toho nabyli gak nabyli, ale buďte gednau tjm, zač předce chcete aby wás swět považowal, národem wzdělaným, oprawdu a křesťanský wzdělaným. Welkosti máte dostatek; té že gste si, wšak wy rozumjte na gaký způsob, nepřimnožili, nepotřebugete želeti, ale přideyte k nj to, čehož ona gediné potřebuge, aby se oprawdowau, w sobě samé spokogenau welkostj stala: přideyte k nj sjlu charakteru, sjlu lásky a prawého křesťanstwj! Wy gste tolik a tak slawných činů dowedli, uměnj a wědy gsau wám za tolikeré a wěru nemalé přjspěchy powinny, člowěčenstwo pohljžj na wás s pozornostj, gako na tak důležitý, welkými dary nadaný článek swůg, a wy chcete wše to kaliti soběctwjm, wás — ať wjce nedjme, tak nehodným. Ano wy máte znamenité, wěru znamenité zásluhy o křesťanstwj; i proč medle chcete gemu, gežto gen bratry zná, tak odpornými a newěrnými býti? Nač chcete zwětšowati se zmenšowánjm giných? nač chcete býti wěčným Řjmem, kterýž kromě swého gen Barbary, lidských práw nehodné, znal? A předce gste náleželi i wy mezi ně, a powýšili gste moc a poznánj ducha swého walně nad ten samý Řjm. I powyšte se nad sebe a nad to, co wám tagně i zgewně na nás sočjcjho minulj wěkowé odkázali, a pozneyte bratry

swé, aby též oni bratry swé we wás poznati mohli. Gim bude lehko odpauštěti — což by wám tak těžké bylo, winu pýchy a nebratrstwj poznati a odwrci? Š.

České diwadlo w Praze.

We čtwrtek 10. srpna »*Loketský zwon,*« dramatická bágka we 3. gednánjch, od Klicpery. Částečně dařila se hra lépe než mnohá z časů minulých. P. Hille (Bolemil) potěšil nás dobrau swau wůlj. Obor geho rolj nenj neysnadněgšj; ti dobřj prostodušnj panoši gsau pro nás giž trochu přestálj; přirozenost gegich w mezech udržeti, nebýwá wěc lehká. Tjm wětšj zásluhu má p. Hille w prowedenj swého úkolu, kterýž se mu na wětšjm djle powedl, wygma ona mjsta, kde citu přjliš wolně uzdu pustil a w sentimentalnjm překypěnj přirozenost hlasu pozbyl. P. Kolárowá (Swatawa) ge w prawdě neypilněgšj úd celé společnosti. Zaměstnána gsauc na třech diwadlech nezpěčuge se mnohdykráte téměř beze zkaušky wystaupiti, za kteraužto ochotnost gj wděčni gsme. PP. Grau, Grabinger, Kaška hráli každý dle swého úkolu dobře. Způsob častých přestáwek řeči u gednoho, u druhého pak přjlišné burácenj zdá se že s individuálnostj *gegich* tak úzce ge spogeno, že dobře bude, přiwykneme-li obému. P. Cramueli (Sokoljk) wystaupil poneyprw. Každý začátek ge těžký. R.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Miljwska. (Srowney dopis z Bechyně w č. 59.) Že w našem cele českém městě zaraženj českého diwadla protiwnjky nalezne, neočekáwali gsme wěru; tjm bolestněgi nám bylo doslýchati se, gak několik odrodilců utrhačným gazykem proti počjnánj našich horliwých ctitelů české Thalie brogilo. Wšak dobrá wěc wždy wjtězj! tak se i stalo, a na wzdor té nepřátelské hrstce byl u nás Thaliin chrámek zaražen a po přemoženj mnohých překážek s powolenjm wysoké zemské wlády dne 19. března b. r. slawně otewřen. Dne 30. čerwna hrálo se giž po čtwrté; hry powždy tak zdařile wypadly, že obecenstwo zcela spokogeno gsauc četně se wždy shromažďowalo. Prowozowalo se giž: *Hastroš, Třj otcowé nagednau, Diwotworný klobauk, Kýž bych se byl neoženil, Starý wozka Petra III., Rohowjn čtwerrohý* a *Žlutá zimnice.* Při posledujm prowozowánj dal se kromě toho ochotný p. B. z T., wýborný hauslista, koncertně slyšeti a roznjtil obecenstwo k zaslauženému potlesku a pochwale. Wýnos her gest určen k založenj mjstnj nemocnice; obmeyšljme také po shledánj peněžitých přjspěwků u nás českau zápůgčnau knihownu založiti. D. W.

Z Rakownjka. Z naší milé Čechie se tolik potěšitelných wšeho druhu nawěštj do Kwětů sbjhá, gen o Rakownjce, bohužel, geště letos ani slowjčka! — Má se toto mlčenj za zlé znamenj drjmagjcjho národnjho žiwota powažowati? — Nikoli, laskawý čtenáři! naopak láska k wlasti a k mateřskému gazyku se den ode dne také giž zde u wzdělaněgšj částky obecenstwa šjřj, neywjce wšak se u spanilých djwek zakořenila; w představowánj her diwadelnjch se chwalně pokračowalo a od poslednjho w těchto listech l. r. zděleného nawěštj prowozowalo se w Rakownjce: *Tři hodiny před swatbau, Traufaldýn, Diwotworný klobauk, Malíř, Láska w nárožnjm domě, Kýž bych se byl neoženil, Lhář a geho rod, Dobrý ton.* Zwláštnj zmjnku též zasluhuge, že na zdegšj wěcnici (reálce) česká řeč se přednášj a ku cti p. professora gegjho musj se řjci, že žáci pěkné pokroky učinili, což neywjce o weřegné zkaušce letošnj dokázali. — Gak doslýcháme, chystagj se nám na letošnj prázdniny opět na nowo některé hry diwadelnj. Kowářjk.

SWĚTOZOR.

R. 1828 byl *Göthe* při gakési hostině požádán, by něgaký přjpitek učinil. Zpěwec tento, gehož ani stářj o gasnau, mladistwau mysl cele připrawiti nemohlo, wstal a pozdwihna swau sklenici prawil: »Nikdy nedostatek citu a nikdy cit nedostatku!« Wěru nezlé přánj!

Slawný mathematik, *Sylv. Fr. Lacroix,* professor mathematiky na kollegi francauzském, oficjr čestné legie a člen akademie francauzské, umřel dne 24. kwětna b. r. w Pařjži, w 78. roce wěku swého. Spisowé geho byli do mnoha gazyků přeloženi.

We zkauškách, párnjmi wozy po obyčegných silnicjch gezditi, pokračuge se welmi horliwě w Angličanech, a gak ge widěti, s dobrými naděgemi. Neynowěgšj pokus učinil p. *Squires,* a odbyl cestu z Londýnu do Brixtonhillu, 4 mjle angl., w 23 minutách. W průměru přišloby w rowině 12 a do wrchu 10 mil angl. na hodinu, při čemž geště z prozřetelnosti a strauu wyhýbánj wšj sjly nepoužito.

Nedáwno byla w Pařjži wlaštowka chycena, u njž se okolo krku střjbrný řetjzek se střjbrným pljškem nalezuul, na němž r. 1724 wyryt byl. Těžko určiti, zdali pták ten skutečně giž 120 let žiw gest, prawě nemožným se to ale nezdá býti, neboť, gak známo gest, docházegj krkawci, papauškowé i samy wlaštowky wysokého stářj.

Hebridský, Angličanům náležegjcj ostrow *Skye,* gehožto obywatelstwo ani 20.000 dušj neobnášj, podal od počátku nyněgšjho stoletj 21 generál-lieutenantů a 1 generál-majora, 45 podplukownjků, 600 majorů a důstognjků wůbec a 10,000 mužů pěchoty, pak 4 guwernéry britských osad, 1 generálnjho guwernéra a wjce giných wysokých úřednjků. Tento 20 hodin zdélj gsaucj, welmi hornatý ostrow má welmi přjčinliwé, podnikawé obywatele, gichžto obzwláštnj náklonnost ge k wogenské službě wede, a gest také otčinau *Cuthullina,* slaweného w Ossianowých spěwjch bohatýrských.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarsjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 66. *19. srpna 1843.* 10. r. běh.

Arabesky.

(Dokončenj.)

A strachy poctiwého Čecha o tu staroslawnau stokorunnau hlawu celého králowstwj — to nenj žádná maličkost. Praha německá! — w rumu wšechny swaté památky, gimiž srdce geho upautáno k drahé kolébce; zaniklé drahé hlahoły, gimiž duše geho za přjkladem otců rozněcowána k welikým pocitům; setřena wšechna barwa, zničena wšechna podoba, podlé kteréž bratr bratra poznáwá; dům otcowský překrácen, hljdač geho zahnán — syn u prostřed černých rozwalin gako blaudjcj na paušti — slzu w očjch, tichý powzdech na ústech — a žádná přjtomnost, žádná budaucnost... to ge smutný, smutný obraz!

Praha německá! — Ne, ne! gá se musel usmáti. Strašáky zmizely. Wždyť znám předce běh národnjch událostj — gegich postup, gegich přewrat; znám tlučenj žil w celém těle Ewropy, wanutj časowých myšlének.... i Prahau to muselo otřásti; Praha musela znak swůg očistiti z dáwnoletého rezu; Praha musela obnowiti půwodnj swůg ráz, wztýčiti hlawu, otewřjti oči a rozehřáti srdce.

Gá si umjnil pilně pozor dáwati, gak dalece zlowěstné proroctwj mého saucestnjka k mezjm prawdiwosti dobjhalo. W prwnjch dnech nemohl gsem wniknauti do swatyně domácnosti a čjhati w neywnitřněgšjm gádru žiwota, gakými zwuky se tam radost a žalost ozýwá; gá tedy upnul oči prozatjm na strakaté reydy weřegného žiwota a poslauchal neydřjwe rozprawy na procházkách.

Na těch zůstalo mnoho, gakož před lety býwalo — a mnoho se změnilo. Od neyprwněgšjch měšťanů, wygjmage leda přišlé cizince nebo děti usedlých cizozemců a ony polowičaté pány, kteřj by rádi poctiwého řemeslnjka se sebe shodili a gakého takého obchodnjka oblékli — od neypředněgšjch rodin měšťanských, až k neynižšjmu nádenjku zaznjwagj ústa českým hlaholem — gedny wjce, druhé méně, žiwěgi a mjrněgi. Neywydatněgšj zrno Pražanů, celá pracugjcj třjda ge posud česká; k tomu se přiznáwá negen w tichém chrámu swého saukromného žiwota, k tomu se hlásj také weřegně — k tomu se hlásj nynj s gakýmsi wědomjm nebo alespoň tušenjm, o němž tu před lety ani zmjnky nebylo. Diwotworná giskra onoho plamene, kterýž nás wšechny swatým dechem k blahoplodným činům rozněcuge — k činům, gimižto se na oltář wšecky gako čistau oběťj k gedné krwi, k gednomu smýšlenj, k gedné tauze přiznáwáme — tato giskra proskakuge nynj w prsau pražských, a podpaluge, a nedá w nowé spanj nebo nowau mdlobu klesnauti.

Stáwáť se arci geště napořád, i negsemť wášniwau naděgj tak zaslepen, abych nedoložil: budeť se geště dlauho stáwati, že lidé, gsauce ginak českým mlékem napágeni, doma na český hlahol uwyklj, o neydůležitěgšjch potřebách saukromě českým slowem gednagjcj — budeť se gestě dlauho stáwati, že takowjto lidé gazyk německý ze sebe nutj, gak mile dost nepatrný hlas weřegný od sebe wydati magj: ale weškeren gich počet nenj bedliwého pozorowatele na omyl přiwesti. To gsau z wětšjho djlu třtiny wětrem se klátjcj; w mozku gim strašj zbytky zastaralých předsudků — to gsau bračky, gežto se podlé hluku, podlé módy řjdj.

Oni zą tu swau slabost nemohau; gim newzešlo geště swětlo poznánj; gim nezawznělo geště slowo prawdy; oni wězj posud w okowech, gimiž by odpůrcowé našj národnosti byli rádi české srdce a české hlawy sewřely, aby nic w nich neznělo, nežli: Styďte se mluwiti česky!

Oni za to nemohau — ubozj! Oniť sami sebe trápj, sami sebe skličugj. Oniť předce

wědj, že gim w žilách krew česká probjhá; to wědomj, gežto mateřským mlékem a prwnjmi blaholy w nich powstalo a zrostlo, nemohau wymýtiti — a předce ge chtěgj před swětem ukryti! Onit předce wědj — to nemohau upřjti! — že gsau Čechowé, a ostýchagj se weřegně o tom wyznánj učiniti. Onit gsau rozpadlj sami w sobě, a každá částka bytosti gegich působj gim bolest.

Nescházjt gim nic giného, než aby někdo před ně wstaupil s hlasem hřjmawým, s traubau wolágjcjho angela, prawě gim:

» Co děláte, bláhowci? Synowé a dcery gednoho z neyslawněgšjch národů — národu, kterýž měl slawu i ruce w neydůležitěgšjch swěta děginách — a wy se rdjte weřegně k otcům swým se přihlásiti? — Wy můžete býti tak zpozdilj a mysliti, že swé hodnosti nebo wzdělanosti něco zadáte, když weřegně gazykem otců swých promluwjte? — tjm gazykem, genžto miliony stegného rodu pásá, a gjmžto gediným prawě tyto miliony wespolek, ne gedno[illegible]wě, cestu k pozemskému štěstj naleznau? Třeba byste nynj, podiwným wedenjm osudů lidských, tak stáli, že bez cizjho gazyka k wyššjmu poznánj dostati se nemůžete — to nenj wina waše, to wám [illegible]ij k necti, to wás nesmj zdržowati weřeg[illegible]šjmu otcůw dědictwj, k přirozenému gazyku se hlásiti. Tjm gedině, swau hrdostj, [illegible] weřegným přihlášenjm-se ke gménu swému, postawjte se a postogjte w lesknawé řadě proslawených národů!

Wzdělanosti, učenosti, důstognosti, powýšenj, statků můžete nabyti prostředky a cestami, které mimo gazyk wáš ležj — tuto okolnost nemůžete nynj k swému prospěchu změniti; proto ale nemusj waše krew cizinau zapáchnauti, proto nemusj waše srdce tak scwrknauti, aby z ušlechtilého stromu prawé wlastenecké lásky upadlo — oné lásky, kteráž ty neypřiměřeněgšj pomůcky wyhledáwá, by weškeren národ co neyrychlegi a neygistěgi k žádaucjmu štěstj uwedla!« —

Ale gaké to skoky z pauhých procházek? — Myt musjme hezky poważliwě choditi, na každý kročeg hezky pozor dáwati; pak se dowjme, gakau twářnost naše procházky magj!

Že negsau takowé, aby se gen poněkud slowům mého saucestownjka rownaly — to může i slepý seznati, nemá-li gen sluch mrtwicj sklječený. K wypočjtánj oněch mjst, kde snad ginj zwukowé hlučněgi se rozléhagj nežli slowa česká, postačily by prsty gediné ruky. Wšude ginde slyšel gsem wanutj křjdel genia českého — u wětšjm a menšjm šumotu. Kdo tomu nechce wěřiti, nech se na těch mjstech drzjm prstem českého gména dotkne! Gako sršiwé giskry ze zapálené prskawky wyskočj to z prsau weškerého dawu; newědomky, hluboko w prsau lidu našeho pohrobeným, někde geště dáwnoletými sutinami zanešeným pudem, kterýž geg i w tjsni wšeho protiwenstwj ăropewně k domowu wjže, wzchopj se množstwj a hágj čest swého gazyka.

Pak ge to wesely pohled; oči se giskřj — a ze rtů se ligj slowa praudem, slowa rázná, gaká ge Čechu libo poslauchati — slowa wzácná, ale prawě tjm wydatněgšj.

Ferdinand Eboli.

Powjdka z počátku nyněgšjho wěku.

Když Joachim Murat, král neapolitánský, sbjral a pořádal swé wogsko, postawilo se mnoho mládeže ze ctižádosti pod geho prapor, ačkoliw se byli dřjwe mnozj s pohrdánjm djwali na šťastného syna rolnjkowa. Mezi nimi byl také mladý, šlechetný hrabě Ferdinand Eboli. Geho otec byl horliwý zastawatel wlády Ferdinandowy, ale před smrtj nařjdil sám synowi swému, aby pomocj markrabjho Spina, magjcjho znamenité postawenj w radě Muratowě, s králem smjřiti se hleděl. Ochotně splnil mladjk wůli otcowu, wstaupil do wogenské služby, obdržel nazpět statky otci odňaté, a často býwage w domě markrabjho, zamilowal si geho gedinkau dceru Adelindu, gižto po skončenj wálky měl obdržeti za manželku.

Pluk, do kteréhož byl Ferdinand wstaupil, dlauho trwal w nečinnosti, a mladý náš hrdina trávil rozkošně žiwot swůg na statku Spinowě; náhle wšak i geho dostihl ohlas wogny. Ferdinand pospjchage, kam ho kwapný rozkaz wolal, sotwa měl kdy několika slowy rozlaučiti se s Adelindau; sotwa gj byl ruku stiskl, a slza na gegj twáři se třpytjcj nebyla geště ani oschlá, giž čerstwý konjk ho Neapoli mládence unášel.

Týž wečer, když se wšickni w zámku na odpočinutj byli odebrali, kázala Adelinda služkám odegjti, samotna zůstanauc we swém pokogi; starost a bázeň o Ferdinanda, gehožto žiwot měl w neywětšj nebezpečenstwj postawen býti, zapudily sen s gegjch očj: utrápená wyšla na pawlán w rozlehlau zahradu hledjcj a zaugata tichostj nočnj, podepřela hlawu o ruku swau, w hluboké myšlénky se pohružugjc. Pogednau se wšak zachwěla; neočekáwaný hlas gj w ucho udeřil. Adelinda zadržj dech swůg, a pozorně naslauchá; dřjwe wšak

nežli rozeznati mohla, byl-li to šumot wětru pohrawagjcjho-si s ratolestmi aneb hučenj wzdáleného moře, rozstaupily se wětwe košatého stromu, kterýž pawlán zastiňowal, a před užaslau djwkau stál .... Ferdinand.

Gelť on několik mil se swým plukem; když se ale towaryši geho na nocleh byli rozložili, sedl tagně na kůň a wrátil se do zámku, aby mohl gěště, třebas dosti malau chwjlku, strawiti u swé Adelindy.

Které djwce nelichotil by takowý důkaz lásky? Adelinda geště nikdy nic podobného nepoznala; gsauc stále pod dohledem swé tetičky nezaslechla posud ani z úst Ferdinandowých tak horaucjch slow, a ani tehdáž, když mu swau ruku slibowala, nespatřila takowý lesk w očjch geho, gako teď, když ho měla ztratiti na dlauhý čas, a snad i na wždy, neboť zjtřegšj giž den mohl záhubau geho býti. I nemyslic tedy nic na neslušnost schůzky, nepozorowala ani gak čas uplýwá, a poprwé we swém žiwobytj wyslowila celau swau lásku upřjmnými slowy.

Ferdinand musil geště před swjtánjm několik mil uraziti, aby swůg pluk dostihl; rozlaučil se tedy s Adelindau, a pohlédna na hawranj gegj wlásy, gežto w krásných kotaučjch splýwaly na bělaunkau šjgi, prawil: »Dey mi gednu tuto kadeř! wložjmť gi na swé srdce, aby mne chránila před meči a kaulemi, aby mne zachowala pro budaucj slasti....«

Djwka se nezdráhala. Ferdinand uřjzl ostřjm dýky žádanau kadeř, owinul gi tkaničkau, kteráž zdobila Adelindino rámě, a skočil s pawlánu. Poslednj »Zdráwa buď« ugistilo strachugjcj-se djwku, že miláček gegj w skoku se neporanil — slyšela kroky rychle se wzdalugjcj a za malau chwjli poučil gi dusot konských kopyt za zahradnj zdj, že se na dlauhý — dlauhý čas od nj wzdaluge gegj Ferdinand.

* * *

Mladý hrabě Eboli se u přjtomnosti Muratowě několikrát wyznamenal a zjskal si tjm geho důwěru tak, že geg poslal s důležitým rozkazem do města Francauzi obsazeného, kam se gen skrze stráže a stanowiska nepřátelská prodrati lze bylo.

Ferdinand přigal s radostj na se nebezpečné toto poselstwj a wydal se co neyrychlegi na cestu. Když byl minul ulice městské, wedla geg wykázaná cesta krásným audoljm, po gehožto bocjch se malebná náwršj porostlá wjnem wypjnala. Bylať noc tichá a pěkná; ljbé spočinutj a sladcj snowé obgjmali weškeru zem, zdřjmla si na chwjli i krwelačná wogna, a gen duch lásky bděl nade swětem. Mládenec, w naděge sláwy a do snů milostných zabrán, spěchal k ustanowenému mjstu, když nenadále koňský dusot a hlasowé lidské řeči, rušjce nočnj ticho, k ušjm geho se zanesli. Ferdinand zastawil se a poznaw že to německý hlahol, genžto se wjc a wjce bljžil, chtěl se nepřátelům uhnauti a dal se tedy na cestu postrannj; když se wšak čjm dále tjm wjce aužila a německý howor wjc a wjce se bljže srozumitelněgšjm se stáwal, skočil s koně a přiwázaw ho k stromu počal běžeti pěšky. Za hodinu přjkré a nesnadné cesty stál na břehu potoka, kterýžto hranice dwau zemj twoře též hranice nebezpečenstwj mu oznamowal. Chtěl si zde chwjli odpočinauti, ale gakýsi šumot na bljzku zbudil poznowu geho bázeň; wynaw tedy z kabátu swěřené sobě papjry, wztáhl ruku, w njžto ge držel, nad hlawu a chystal se skočiti do wody. Než ale to mohl učiniti, chopily ho silné ruce pozadu za plece a porazily ho na zem. Pro tmu nemohl poznati swého protiwnjka, a wšak ani neygasněgšj den by mu nebyl k té známosti pomohl, neboť w okamžcnj gak se swalil, zawázali mu oči, spiali ruce, zacpali ústa a uwrhli ho do člunku, genžto se neslýchanau rychlostj po wodě hýbal. Po prwnjm omámenj počal Ferdinand sluchem pátrati, co se kolem něho děge, ale wšude panowalo neywětšj ticho. Po krátké plawbě byl wynešen z lodě, a ze změny wzduchu saudil že gest w lidském obydlj. Zde geg na wzdory wšemu odporu a zpěčowanj obrali o šatstwo, papjry a šperky, oblékli geg w giný šat, a tak w tom bjdném stawu byl s nohama i rukama poznowu swázanýma na zemi zůstawen.

(*Pokračowánj.*)

Na powšimnutau o zachowánj starých staweb.

Dočjtáme se, že we starosláwných, děgepisně památných Domažlicjch městské brány blýžky gsau rozbořenj. To snad předce nebude platit o wšech, pakliže při branách se nacházegj? Podobné hoře, dočjtáme se, že i městským branám w Meytě a we Slaném nastáwá. Komu zde netanau na mysli nálezowé w. sl. král. řjzenj zemského od 6. listopadu 1841 č. 59609 a 23. prosince 1841 č. 65834, že má bořenj starých stawebnjch památek národnjmu Museum ohlášeno býti, by před zbořenjm okresleny, wýkresy tyto pak zachowány byly? Kéžby slowútné národnj Museum proti této baurawosti našich dob, kde zbytečná gest, důrazně gednati neopominulo! Zasluhugjť tyto staré památky, gežto nás na wzácné časy slawných praotců našich upomj-

nagj, pro žedau děwnowěkost swau, by přjštjmu zachowány byly potomstwu! Což ozdobuge neywjc pramáti měst českých, »Prahu wěžatau«, gak gi Kollár a gini básnjci opěwagj, a každý cestowatel welebj? Wezměme gj okrasu staropamětných wěžj těchto a wizme, kam se poděge swým nowomódnjm, połocihelnjm stawenjm? Tak to i při wenkowských našich králowských městech, gežto owěženjm a hradbami swými rás historický zachowáwalą; a teď magj těchto pozůstatků starobylého wkusu a stawebnjho slohu, těchto drahých, s předky našimi nás spogugjcjch a ge w djlech gegich gako žiwé před nás stawjcjch památek zbawena býti? Čjm že se na pohled od wesnic a městců s kostely a zámky rozeznáwati budau? Čemu podobny gsau beze swých dewjti bran Hořice, ač město ochranné — kteréž w 7mileté wálce o poslednj swau bránu připraweno bylo na rozkaz wogenského ředitele, genž moha wogsko kratšj cestau kolem města přewesti, bránu hradeckau i gičjnskau rozwesti dal, tak že památka gegich giž gen na městské pečeti zachowána! Diwno to, že práwě w čase, kde nařjzeno gest, by se po městech okrasnj komisse zřjdily, docela naopak se děge a města swých okras se zbawugj, kdežby se práwě hleděti mělo, by staré stawby w dobrém stawu udržowány byly. Než slyšjm se ozýwati mnohé hlasy: k čemu brány ty? Škodj obchodu a upomjnagj na krwawé doby surowosti střednjho wěku! Pomalu, autlocitý hlásku. Když byl w Němcjch střednj wěk se swau surowostj, leskla se u nás giž swětlá zář oswěty. Krisis, na kteréž mnozj národowé w 19. stoletj stůnj, přečkal národ český giž w 15. stoletj.—Obchodu prý škodj? gemu djwaly se ony wěkowité wěže po tolik stoletj, až se železnic dočkaly, a nynj práwě magj se laučiti se swětem, když od železnic hlawnj přewoz bude obstaráwán a podrobný toliko obchod obyčegným cestám a městům udjlen. Nenahljžjme wěru, žeby podrobný obchod tak welký byl, by se k wůli němu wěže, které wěk náš nestawěl, bořiti musely! Wýborně w té wěci pomohl sobě Hradec Králowé, genž, nežby si pamětné brány pražské zbořiti byl dál, prohlaubenjm woznice dosti wysokým wozům pohodlného průgezdu opatřil. Středistě obchodu našeho gest zagisté hlawnj město, a kdož newj, že i to má swé brány, mostnj a prašné wěže, aniž by obchodu bránily. — Než k čemu na takowé bez užitku gsaucj wěže spráwu a náklad wésti? ozýwá se přemaudřelá oekonomie 19. stoletj. Nebogte se tuze, i při nich užitku se dočkáte, i dočkali gste se giž. Nenj-liž obydlj hlásných neb ponocných přjhodněgšj na nich než na wěžjch kostelnjch, kdež přjbytkowé tito kostelům a zwonům neocenitelně pamětným stran ohně nebezpečni gsau a wětšj škody způsobiti mohau, nežby přestěhowánj gich na wěže brannj stálo? Zdaž w čase cholery nesłaužily wěže ty dobře na mnohých mjstech pro nemocné? zdaž prawěkých registratur nenj lépe w takowéto wěže ukryti, než do papjren prodati a zmařiti? Což nepředwjdáte ničeho o pracownách městských pro trestance a o tolikerém giném? Čili hrozjte se weyšky wěžj těch? Segměte z nich, nenj-li práwě giné pomoci, třetinu neb polowici, a za odprodané stawiwo nakupte klečtin k sepnutj pozůstalých zbytků, a máte utěšených dalekowýhledných letohrádků a pawillonů pro zábawné schůzky městské; památka pak starobylá wašich měst zůstane předce přjštjm wěkům. Kéž by onen welecenný wlastenec, genž tolik krásných památek we swém Práwnjm sekretáři nám zachowal, i w tomto ohledu zawděčiti se potomstwu nezpěčowal!

Wladimjr.

SWĚTOZOR.

Známo gest, že se p. Wagner w Němcjch giž delšj čas zkauškami k elektro-magnetickému strogi objrá, kterýž by mjsto posawadnjch parostrogů zastaupiti mohl, a že německá gednota na šťastné wywedenj takowé wěci národnj odměnu 100.000 zl. wysadila. Nowé zpráwy sdělugj, že p. Wagner tento swůg strog w djlnách Taunuské železnice giž dokonal, a že giž též obzwláštnj komisse zřjzena, kteráž by nálezek tento zkaumala. Známj p. Wagnera kogj se neylepšjmi naděgemi; kdyby se uskutečnily, nastal by nowý wěk promyslu, gelikož by se nálezku toho wšude, kde gen koliw gaké pohybugjcj sjly třeba gest, co neyprospěšněgi použiti dalo.

W Londýně má se zřjditi »ůstaw pro cizozemskau literaturu« (Foreign literary institut). Londýn nawštěwuge do roka welký počet mužů wědomostmi swými i ginak znamenitých, a nenj pro ně při nesmjrné rozlehlosti města žádné přjležitosti, by se wespolek mezi sebau a s wýtečnými muži domácjmi bez welkých nesnázj seznáti mohli; tomuto nedostatku má ústaw tento wyhowěti. Zřjdjť se klub (společnost), kterýž zwláštnj stawenj opatřj, w němž se spolu též knihowna, předčjtárna aspoň pro několik tisjc posluchačů, sjně k wečernjmu besedowánj, pokog k wšednjm schůzkám členů, a g. w. nalézati má. Opatřj se i zwláštnj pjsárna, kdež by členowé korrespondencj swau odbýwati mohli. Ročnj přjplatek gest wypočten na 10—60 zl. stř., wedlé toho, čeho se člen aučastným státi žádá.

Wedlé Benthamowa spisu »Etruria Celtica« gest nyněgšj celtická řeč co do slow welmi chudobna, a tolik gich gen práwě w užjwánj má, co by se wěci hospodářské a domácj, pokud obor sprostého sedláka nepřesahugj, wygádřily. Dewět desitin gazyka gest zapomenuto, a nalézá se tauto dobau toliko w glossářjch a starých rukopisjch. Štěstj bylo, že někteřj učenj w poslednjch dwau stoletjch stará slowa do slownjka sebrali; neyznamenitěgšj z nich gest nebožtjk W. Halliday, spisowatel neylepšj irské grammatiky, gehožto brzkau smrtj irská literatura welikau škodu utrpěla. Učený tento a bohatě nadaný muž sebral na základu *Shawowa Gaelic Dictionary* materialie, gežto nebožtjk O'Reilly we slownjk ten wřadil a wydal. Čtyry pětiny slow, we spisu tom obsažených, gsau giž šotskému horáku a nyněgšjmu Irowi nesrozumitelny.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarsjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 67. 23. srpna 1843. 10. r. běh.

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

Slunéčko zlaté na modré obloze, kolem hranj stromowého listj, ptačj zpěw — a gá za mřjžemi; na mau wěru, milý Nowotný, takowé postawenj bych ti gedenkráte přál, pak by měly twoge werše alespoň něgakého základu a podstaty.«

»Odi profanum vulgus!« prohodil weršotepec punčem rozehřátý, poloblaženě dlauhými kadeřmi si zahráwage. »Ty se nech doma se swau maudrostj, co se týče kritického rozbjránj. Tys také geden z oněch slepých a hluchých, kteřj nemohauce sami w sobě mjru na básnjka nalezti, we swé obmezenosti giž hned se domýšlegj, že božstwjm nadchnutý pěwec plody swé w powětřj lapá, powětřjm napágj a do powětřj zase posjlá.«

»Gednoho znám — ten ge lapá w punči,« řekl komik — »punčem ge napágj, ale mjsto co by ge měl w punči také utopiti — posjlá ge do swěta, na pewnau zem, do kněhkupeckých skladů k gistému prachniwěnj.«

»Maudře gsi to znamenal,« zakýwal rusowlasec hlawau — »a kdybys stál na prknách, snad by si byl gednau zaslaužený applaus utržil. Tam ale musjš rukama i nohama pracowati, nežli se co ozwe, co by se gen zdálečj něgakému blesku podobalo.«

»Zaplať Pán Bůh!« zamumlal starý kapelnjk s hlawau sklopenau — a pro tu chwjli byla to geho slowa poslednj, neboť w tom okamženj pewně usnul. Teplá swětnice, wřelé kafé, páchnaucj punč a neobyčegné pohnutj mysli byly geg přemohly, že musel přjrodě daň zaplatit.

»Odpusťte, pánowé!« prosila Bětunka, slabost otcowu pozorugjc. »Gesti toho dnes tuze mnoho na muže obstárlého a dáwno bez radostj společenských žiwaucjho.«

»Nechte ho pokogně spáti,« řekl Nowotný, a nekazte radost našemu panu Johanesowi. Gesti to sladké, weliké wědomj darem a nadánjm ducha swého — člowěka ukonegšiti.«

»Protos ty tak blaženě wědom welikosti swé!« doložil komik. »Ty wjš dobře, gak lehaunko se při twých weršjch usne. Wěru mohly by se z nich uniwersálnj pilulky pro spanj dělati.«

»Kdybych wěděl, že bysi byl při dělánj a prodáwánj mým pomocnjkem — proč ne? Ale bez driáčnjka nedá se takowá žiwnost začjti.«

»Dáte-li pak trochu pokoge?« ozwal se nynj Janowský, chtěge otcowým usnutjm nastalau přestáwku bez pochyby k něčemu ginému použiti, nežli k paubému slow mařenj. Lesknaucj se oko geho a zapálené twáře na to aspoň okazowaly. — »Náš starý papá utopil se we snách, kteréž mu dozagista ty neymilegšj podoby na oči uwáděgj. On požjwá nynj nowého žiwota, a neděkowal by wám hrubě, kdybyste ho z kwětaucjch rágů geho wytrhli.«

»To nemáme také w aumyslu!« zwolal komik, a zwolna od stolu powstaw, chopil se židle swé a odnesl gi bljže ke kamnům. »Nechme starého papjnka w čarowném kole zlatých snů, a sami si usedněm do půl kola tuhle okolo wěrného, lahodného přjtele — vulgo nazwaného kamna. Pogďte, rozkošná Bětunko!« mluwil dále, a přistawil židlici gegj wedle swé — »a powězte mi něco ze žiwota swého — nebo našeho tatjnka. Swé přjběhy nebudu nynj wyprawowati — onyť mohau genom našeho starého pána zagjmati, a pro ty otewře někdy gindy uši swé. Co ale geg potkalo, co geg pod tuto střechu přiwedlo, to by zagalo nás wšechny, a kdyby to chtělo z wašich úst splynauti, nemohli bychme při sladčj hudbě radostný swátek nowého roku strawiti.«

»Ahá — rozumjte?« prohodil weršotepec — od stolu se ani nehýbage. — »Z něho wyléza ge-

ště kausek bywalého milownjka — t. g. diwadelnjho hrdiny. Gá bych nebyl w stawu něco tak pěkného z úst wyprawiti, a kdybych wašj milostnosti sebe menšj poklonku učiniti měl.«

»Gen toho wjc — gen wjc!« řekl komik. »Dneska gsi we swém zwjřecjm humoru; to se několika dworných posunků gako od wycwičeného medwěda dočkáme. — Ge wám to roztomilá hrst nehlazeného pacholátka — když má gazyk punčem umytý,« mluwil dále k Bětunce, — »ljzawý gako na řetězi pes a hladký gako nagežený gežek.«

»Ale tak pak držte giž gednau gazyk za zuby!« rozhorlil se Janowský; nutil se ale co možná tichým hlasem mluwiti, aby starého nezbudil. »Chcete-li rozumy swé nabrušowati — postaw ty se na prkna, a ty si wlez do časopisu. Tady ale nenj mjsta k wašjm pošetilým šarwátkám.«

»Pro Boha wás prosjm, rozkošná Bětunko!« řekl komik — »giž honem sedněte a začněte swau pjseň, ať se zwukowé gegj co smjřeliwé zařjkánj okolo nás wznášegj. — Řekněte mi na př. něco o swé matince. Otec wám bez pochyby powěděl, že gsem neměl toho štěstj býti gegjm miláčkem — nu, Bůh naprawiž mladau nerozumnost! — pozděgi gsem často na ni zpomjnal, a neykrásněgějm dnem žiwota swého bylbych si rád něgakau zpráwu o nj kaupil. — Ale, co widjm? Dotknul gsem se struny bolestné? Odpusťte swému polobratru upřjmnau otázku; — gá se nenadál, že ge památka na zemřelau we wás gestě tak žiwaucj.«

»Na zemřelau?« ptala se djwka hlasem tichým, a oko gegj spočinulo na něm s podiwným wýrazem. — »Kdož wj, ge-li zemřelá.«

»Matka waše?« podiwil se polobratr gegj. »Tedy na žiwě? Nenj možná!«

Ale djwka mu nedáwala odpowědi. Mlčky pokýwla gen hlawau — a dwě welké slzy zaleskly se gj co rannj rosa na bohatých řasách.

»A wzdálena od swého dobrého manžela — a swé skwostné dcery?« —

»Co se tomu diwjte? — ge to u diwadla prwnj pád? — Anebo gste o takowém manželstwj gestě neslyšel? — Gá wám to mohu směle powědjt a bez uzarděnj do očj wám hledět — neboť my gsme bez winy a tiché gest naše swědomj. Gá matku ani neznala.«

(*Pokračowánj.*)

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 13. srpna »*Laupežnjci na Chlumu.*« Gest to haraburdj ze staré zbrognice českého repertoaru a gakkoli giž asi po 40 neli wjce let ku prospěchu kasy každoročně do boge přicházj, předce gestě wždy dosti dobře swau službu zastáwá, což se i tenkráte doswědčilo, neboť se na wzdor krásnému počasj aspoň hogná galerie sešla. Hra se prowedla gak se zdálo ku spokogenosti obecenstwa, ač se toho dne nad obyčeg málo potlesku hercům dostalo. Neywjce pochwaly ne bez zásluhy dostali p. Kolárowá (Bibiána) a p. Grau (Kust). Ostatnj konali swau powinnost až na některé přestáwky, na štěstj ne hrubě urážliwé, a některé poklésky w řeči mezi druhy Kustowými. P. Lapil musj předewšjm k tomu hleděti, aby we scenách, kde rozčilenau a pobauřenau mysl gewiti třeba, gj ne pauze w řečjch swých ale i w mezerách časowých mezi nimi znáti dáwal. Toho potřeba se zwláště ukazowala we sceně, kde se dowj, že se dcera geho w nebezpečenstwj wydala. P. Mágowa ge začátečnice a nebylo se proč diwiti, že magjc úlohu poněkud těžkau náležitě gi prowésti nemohla; neweděla kde a gak slowům swým důrazu dáti a celá deklamacj byla přjliš plačtiwá. Zato wšak bylo pohybowánj gegj slušné a téměř naskrze přiměřené, a to giž weliká wýhoda, genž o schopnosti gegj swědčj. K tomu má zwučný a silný orgán a pěknau postawu. Netřeba gj tedy chuti a smělosti pozbýwati; počátek ge u wšech wěcj těžký, a my daufáme, že se z nj pilným pozorowánjm dobrých wzorů a řádným nawedenjm k *české deklamacj* dobrá herečka stane.

W auterý dne 15. srpna uweden nám zase na gewiště Raupachůw »*Robert ďábel,*« djlo gednoho z neyslowůtněgšjch dramatiků německých, kteréž ač nenj prosto mnohých wad, gakéž se zwláště z negedné strany plodům nowé romantické školy wytýkagj, předce také mnoho kras w sobě chowá a předewšjm pro diwadlo welmi dobře uspořádáno gest. Ulohy byly teď na mnoze w giných rukau. P. Kolárowá, genžto giž několikráte w téže úloze nemalé pochwaly dosáhla, počjnala si opět wýborně. Gegj hru zwláště w posledujm gednánj můžeme krásným uměleckým útworem nazwati. P. Krumlowský tenkráte wystaupil w úloze »Roberta ďábla« poprwé před našjm obecenstwem, neboť gi před njm wždy u nás hráwal p. Fischer prwnj hrdina zdegšjho staw. něm. diwadla. Že p. F. úlohu tu wýborně prowesti zná, gest nawštěwowatelům něm. diwadla, a že gj také co do řeči před námi křiwdy nečinil, gest nám wůbec známo. Nebyloť tedy stanowiště p. K. bez obtjžj, a ačkoli tolik pochwaly co p. F. neobdržel, třeba uznati že w máločem za njm zůstal. Můžeť úlohu tu za gednu z neylepšjch, ne-li za neylepšj swau pokládati, a ubezpečugeme geg, kdyby se powždy úkolu swému takto zadost učiniti byl snažil, že by i přjzeň obecenstwa, kterau si byl prwnjmi hrami, zwláště pak »*Slepým mládencem*« tak rychle zjskal, wěrněgi při něm stála, než se nynj děge a djti může.

My pak nehledjce na minulost chwáljme co dobrého, a budeme i napořád »sine ira et studio« chwáliti, pokud toho p. K. zaslaužj. Tenkráte mimo giné welmi zdařile prowedl wýgew, kde se z boge wracj, gakož mu wůbec w mjstech, kdež cit ukázati třeba, dogemným hlasem swým lehko pěkného aučinku docjliti lze. We zlosti pak a bauřliwosti musj se na pozoru mjti, aby sám swůg zwučný orgán násilným slow skrze zuby wyrážením nedusil, což někdy we wzteku okamžitém w gednotliwých slowech mjsto swé mjti může, a wšak častěgi-li se opakuge aneb w delšj řeči neustále trwá, na posluchače nemile působj a zřetelnosti nemálo na ugmu bywá. W posledujm gednánj, kde se giž osud Robertůw odhaliti má a Cintia rozhodugjcj scenu připrawuge, dal se šašek Nikterakž, genž na dwoře w neyhlubšjm upodlenj žige a se psem spáwá, s gednjm dwořanem do tak přátelského, weselého howoru s postawau přjmau a gakýmsi satyrickým úsměchem, že gsme si tuto náhlau změnu wyložiti nemohli. Na p. Kolárowi (Osorio) můžeme gen to chwáliti, že tenkráte úlohu swau dobře zpaměti znal a tudy také lépe a gistěgi než obyčegně mluwil. Ale w pohybowánj bylo gakausi neodměřenost pozorowati, gakési rukau i těla bez potřeby a významu klácenj, gežto tjm, což snad představowati mělo, nenuceným totiž chowánjm dwořana nazwati nemůžeme. Šetrněgšj wolenj kostumu byloby také princowi neškodilo a těch prauhowaných trikotů s botami gsme giž až do omrzenj widěli. P. Grau dodal paustewnjkowi dostatek wážnosti we hře i zwláště w řeči. P. Prokopowi (král) wadj posud geště gakási nesmělost a negistota w plynném toku řeči; pakliže tuto odložiti dowede, daufáme, že wšj spokogenosti u obecenstwa dosáhne, zwláště an se nám pro podobné úlohy lepšjch wýhradnjch herců posud nedostáwá. Ostatně hral přiměřeně. P. Lapil nezdá se býti na welkého pána zrozen, a netraufáme si rozhodnauti, bude-li ge kdy na diwadle s prospěchem představowati. — Co do řeči bylo opět trochu *nowých* forem slyšeti; řekl bych *neslýchaných,* ale byla by to aspoň pro naše diwadlo lež. *Týto lidi, wůády, wilýč* a takowých wjce krásných wěcj. P. Leitner zase nepěkně zadrhowal a zastawowal; což se mu nelze toho sprostiti? Ostatnj se přičinili k zdařilému celku, gemuž by snad nebylo na škodu býwalo, kdyby byl p. Grabinger buď wéwodu nebo krále hral. L. S.

Dne 17. srpna opět opera »*Faust*« od Spohra. Obsazenj bylo gak obyčegně. W prwnjm děgstwj pozorowali gsme u p. Tonnerowé značný pokrok w přednášenj, u p. Mayra ale w celé zpěwohře neobyčegnau twrdošignost w přepjnánj hlasu. Žádali bychom zwěděti, budau-li prosby naše, aby pěkný hlas swůg šetřil, mocněgšj než geho předsewzetj činiti sobě takowé násilj. Zdařilegi než kdy gindy zpjwal tenkráte p. Štěpán a ljbil se zwláště w prwnjm dwogzpěwu s Faustem. P. Negedlá wšak posud nepřemohla pronikawost wyššjch tónů, které tenkráte tjm wjce ucho urážely, čjm wjce ge wynucowala. P. Prokop wáznul w mluwě a rušil účinek scény, kde orchestr slowa geho proráží. Roli p. Biela přegal p. Leitner, gen že se gi nenaučil. Sbory byly dobré, gen we sboru čarodějnic panowal urážliwý zmatek. Za gewištěm bylo welmi hlučno a gakýmsi dusotem přišli gsme o sbor, který se zdálj slyšeti dáwá. Celé obecenstwo wygewilo swau neljbost. Wše ostatnj bylo wýborné. R.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. *Poslednj beseda česká.* We středu 16. srpna dali gsme »s Bohem« pěkným zábawám na Žofjně. Kdybychom chtěli každé besedě něgaký přjznak dáti, mohla by šestá slauti neyslawněgšj. Národnj strom stál w plném skwostném kwětu a setřásal pěkné owoce s takowau bohatostj, že by hrubě pochybil, kdo by saudil, že gsme ten wečer gen paběrkowali. Beseda trwala až do dwau hodin s půlnoci, tanců bylo na wybránj, a w odpočinku weselila se duše krásně uspořádanau zábawau. S prwu zawzněl s galerie hlučný sbor »Češtj gonáci« od J. B. Pichla, ku kterémuž hudbu složil Škraup mladšj, a osobně geg dirigowal. Celý sbor musel na wšeobecnau žádost opakowán býti. Od téhož skladatele přednášel p. Mayer překrásně dwě Pickowy pjsně »Milenka w negistotě« a »Hněw«. Na gednom poslechu neměl nikdo dosti, obě musely se opakowati, a kolem wznikly spory, která ge pěkněgšj, zdali »Máti, milá máti« aneb w druhé, »Janeček, holeček«. Nepatrné srdce moge zamilowalo si Janečka. Mezi tjm wystaupil p. Grau a přednášel s plným citem »Hroby Přemyslowců« od našeho waritomocného básnjka Wocela. Hlas geho otřásal každým srdcem, byť by ono i nebylo zaslaužilo bolestné napomenutj pěwcowo:

»Chwěgte gim do duše cit hrdosti,
By nehanobili matky kosti!
Kosti matky — ach, ta slawná máti
Pod newděkem synů krwácj!
Odrodilý wnuk gi nechce znáti,
Howor matčin w posměch obracj;
Drápem pekla čest národnj rwáti
Nehrozj se hnusnj bjdáci!
Neznagjce řeči slast a sláwu,
Klopotagj w škůdcň hlučném dawu! —

Při těchto slowech zamysliw se, spatřil gsem Demosthena stogjcjho na pobřežj mořském, gak při diwém hukotu necitelných wln, ústa mage plná kamjnků, prawdy wětrům hlásá. Hlásal dlauho a diwocj bezdušnj žiwlowé geg neslyšeli, ale hlas geho předce zmocněl a nawrátiw se k srdcjm lidským nalezl plodnau půdu, w njž setba slow geho wyrostla w mohútné wlny klasowé. — W tom zablesklo se přede mnau zaslzené oko, a hogný potlesk něžných ručinek rozléhal se po sále, až zawzněly prwnj zwuky motiwů z Postillona Lonjumeauského, které p. Zawrtal nadobyčegně ljbě na klarinetu přednášel. P. Vogel geg prowá-

zel na fortepianě. Wšecky city ale splynuly konečně w gedno srdce při pjsni p. Škraupa staršjho: »Tys bratr náš, tys wlastenec, sem tobě kwjtj na wěnec!« Hlas Mayrůw, slowa Čelakowského, hudba Škraupowa a zwučný sbor — při wšem tom málo scházelo, a celá společnost byla by gednozwučně zapěla: »Wám, muži, kwjtj na wěnec!« — An sličné dámy z polokruhu se rozcházely, doprowázel ge p. Procházka swým potpourrim z českých národnjch pjsnj, a brzy na to unášel opět letný kwapjk opeřená srdéčka do záwratnjch wjrů. Nepřjtel českých besed.

Pešťanský »Skoroteč« a po něm Gajowy »Narodne nowine« i záhřebské německé nowiny podáwagj zpráwu, že p. *Ludewjtowi Štúrowi* w Břetislawi (Prešpurku) powolenj k wydáwánj *»Slowenských nowin«* uděleno bylo. Gestli zpráwa tato prawdiwá, gakož srdečně přegeme, spůsobj zagisté weliké potěšenj mezi našimi uherskými spolukmenowci Slowáky. Tak aspoň budau mjti geden organ, we kterémž gim, gak toho swrchowaná potřeba gest, lze bude o záležitostech swých mluwiti a k potřebám tolikerým a tak welice důležitým prohljdati.

Z Mariánských Láznj. Budete se snad diwiti, že i odtud dopis dostáwáte. Nestalo by se to snad, kdybych neměl o wěci psáti, o njž se domnjwám, že Wás zagjmati bude. Ačkoli zde w *českých* láznjch gsem, předce gsem zde posud nemnoho českého a Čechů pozorowal, a we společenském žiwotě se zde snad wjce polština a ruština ozýwá než naše domácj čeština; snad hlawně proto, že se tito bratřj slowanštj hrděgi a wěrněgi gazyka swého držj než Čechowé, kteřj gak mile mezi cizinci trwagj, hned ne swým, ale buď německým buď giným cizým gazykem howořj. Než i w tom se giž zhusta chwalitebné nowoty gewiti počjnagj a tak se nedáwno také zde naše národnj řeč swého práwa pamětliwa na swém mjstě ukázala. P. *Strakatý*, wýtečný basista stawowského diwadla, dáwal koncert, w němž wjce než polowici českých zpěwů přednášel. Byly to dwě národnj pjsně: »Když gsem gá ty koně pásal« a »Kaulelo se, kaulelo«, pak známá tak řečená »Husitská.« — Obecenstwo nad mjru četné přigalo wšecky s welikau pochwalau, a ačkoli p. Str. též dwě německé pjsně a gednu arii z Jessondy welmi krásně přednášel, předce se wůbec českým zpěwům přednost dáwala. Nade wšecko ale dogala wšecky přjtomné Škraupowa pjseň na Tylůw text: »Kde domow můg.« Wy znáte ty zwuky dogemné, sladkobolestnau taubau zaznjwagjcj, genž se bezděky w každé české srdce laudj, láskau k drahé wlasti ge ljbě zahřjwagjce; wy wjte, gak krásně p. Str. pjsně zpjwati umj, a gak těžko by bylo toho nalezti, genž by se mu w tom oboru na bok postawiti mohl. Ale nikdy se dogjmawost obého tak skwěle neukázala, gako práwě toho dne. — Gak mile p. Str. pjseň tu přezpjwal, zahučel po celém sále walný potlesk, genž se ani utišiti nechtěl. P. Str. musel opakowati. Ale zpjwal také neginak, než co starowěký wěštec, genž ne cizj báseň cizjmi zwuky, ale welemocný praud wlastnjch citů, w témž okamženj samorostlým nápěwem oživený, z nitra duše swé do srdcj zbožných posluchačů wléwá. Z toho si můžete wyložiti dogem, gegž česká tato pjseň na obecenstwu z neyrozličněgšjch národů se sešlém wypůsobila. Zagisté wšickni cizinci na dlauho gak krásu pjsně tak wýtečnost zpěwce na mysli zachowagj, — mně pak bude upomjnka na tento wečer powždy co hwězda na obloze nehrubě gasných pro mne dnů, we zdegšjch láznjch strávených, zářiti. a.

SWĚTOZOR.

We Welkobritanii nalézá se nynj 15—16.000 parnjch strogů zsilj as 240.000 koňů: poněwadž ale we dne w noci pracugj, wydagj tolik co 700.000 koňů čili 4,500.000 lidj.

W Americe wynašel se strog parau hnaný, kterýž prý wšude, kde třeba gest, welké massy země wykopáwá a odundáwá, tedy při stawěnj silnic wůbec a železnic zwlášť, při kopánj průplawů atd. nesmjrně prospěšným gest. Strog ten byl od wynálezce swého do Angličan přinešen, tam při stawěnj železnice upotřeben, a za welmi prospěšný uznán, gelikož we 12. hodinách pomocj 2 dělnjků tolik práce wykonal, sečby w témž času gen 180 lidj s gednoduchými nástrogi bylo.

Ponsard, spisowatel dramy »Lukrecie«, o kteréž gsme se giž dřjwe zmjnili, spisuge nynj nowau dramatickau hru, za nižto mu ředitelstwj Théâtre-Français-ské 60,0000 franků sljbilo. Gak welká bibliotheka českých dram musela by se za tento penjz sepsati?

Wýprawa, od pruského krále pod wedenjm prof. Lepsia do Egyptu poslaná, nalezla šťastně i popsala zbytky starého Labyrinthu.

Mnoho nalézá se koster zwjřat, kteráž wjce nežigj, mezi nimi mnoho takowých, že žiwočichů podobně náramné welikosti naprosto wjce nestáwá. Neywelikánštěgšj wšak kosti byly nedáwno bljže Missouri w seweroamerických lesjch od přjrodozpytce Kocha nalezeny. Gediná hlawa toho žiwočicha gest 6 střewjců a každý tesák 10 stř. zdélj. Celá kostra obnášj 15 stř. zwýšj a 30 zdélj, tak žeby neywětšj slon pohodlně pod nj progjti mohl. Strach pogjmá člowěka při pohledu na tuto ohromnau zpaustu, z njžby se snadno dosti weliký dům aneb menšj kostel wystawěti dal. Zwjře to bylo podlé mjsta nalezenj nazwáno Missourium, a nalézá se nynj w Londýně.

Wedlé »Family - Heralda« domnjwá se J. A. *Etzler*, že se párnj i giná kromobyčegná pohybugjcj sjla nahradj *zdwihagicnostj wln*, kterážto moc plawcům prý dobře známa gest, gjž prý ale tak málo užjwagj, gako as pradleny páry. Wedlé smyslu swého wystawěl loď, wespod zwláštnjm strogem opatřenau, a zkaušky s nj učiněné dokázaly prý dostatečně »nesmjrnau, od tahu wětru nezáwislau sjlu této nowé moci.«

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarších; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půl. 2 zl. 36 kr. str.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 68. *26. srpna 1843.* **10. r. běh.**

Ferdinand Eboli.

(Pokračowánj.)

Swázán, zraku a řeči zbawen, wztěkem a zaufalstwjm zmjtán gsa ztráwil ubohý mladjk několik hodin w tom neyukrutněgšjm stawu; hlad a žjzeň se spogily s bolestj a wšelikým nepohodljm tak, že geho staw byl nesnesitelný. Giž ho opauštěla naděge, že kdy swětlo Božj uhljdá, když pogednau zaslechl lehký krok a lahodný hlas djtěte, gežto zdaleka ho spatřiwši ze zwědawosti se přibljžilo, poznawši ale, co se zde událo, autrpnostj k němu se pohnulo; i sňalo mu záclonu s očj, rozwázalo ústa a přeřezalo wazbu. Ferdinand trochu si pooddechna, uzřel před sebau mladého pasáka, genžto přjliš dlauho se pozdržew w poli, chtěl stráwiti ostatnj noc w staré chalaupce, stogjcj na břehu potoka. Šlechetný hoch sdělil s Ferdinandem kausek černého chleba, a přinesl mu čerstwé wody; hrabě pak přigda trochu k sjle poopravil poněkud na sobě hrubau halenu, do njž geg byly oblékli, a pustil se na cestu k Neapoli, s tjm aumyslem, že nešťastnau tuto přjhodu králi oznámj.

S welkau tjžj se přiwlekl do hlawnjho leženj Muratowa; strážnjci však nechtěli tam pustiti chuďasa w roztrhaném oděwu, a teprwé, když gim byl powěděl heslo při odchodu swém od krále obdržené, uwedli ho k důstognjkowi swému. Na otázku geho powěděl Ferdinand swé gméno, a wšak s nemalým podiwenjm slyšel, že se hrabě Eboli giž přede třemi hodinami do leženj byl nawrátil. Mladjk se domnjwal že snj, ale brzy nalezl několik známých, gežto ho nawzdor geho smutnému stawu poznali; i sděliw gim swau nehodu, zjskal si gegich saucit a w krátce se po táboru roznesla powěst o přjchodu druhého hraběte Eboliho. Tato powěst přišla konečně až k ušjm králowým. Murat chtěl widěti domnělého samozwance a zahladiti powěst tjm podiwněgšj, gelikož byl před malau chwjlj sám mluwil s hrabětem Ebolim, djky mu wzdáwage za pořádné wyplněnj nebezpečného rozkazu.

Postawen gest Ferdinand před krále. Mladý hrabě pohlédna do gednoho ze zrcadel, sjni k wyslechu ustanowenau zdobjcjch, přeswědčil se, že bude těžko poznati ho w hadrách s rozdrchanými wlasy, s wywalenýma a krwj naběhlýma očima, slowem se wšemi w očihlednými známkami toho neywětšjho ubjdněnj. Toto přeswědčenj se zmáhalo w něm tjm wjce, že při králi spatřil mladjka w témže šatu, w němž on sám byl opustil tábor, s taužе šlechetnau a důstognau postawau, která gemu samému teď chyběla. Zewnitřnost domnělého hraběte nelišila se ničjm od zewnitřnosti Ferdinandowy. Tyže tmawé wlasy zastiňowaly mu čelo, práwě tak přjgemný a giskrný pohled zářil z geho očj, ba ani w hlasu nebylo možná nalezti něgakého rozdjlu. Neprawý hrabě tropil si posměch z Ferdinanda, který wztěkem a zlostj takměř oněměw, gen k tomu řečj swau stačil, aby swého protiwnjka do smrtného boge wyzwal. Gest wšak nalezeno, že nenj hrabě Eboli powinen nasaditi žiwobytj swé proti neznámému šegdjři a tulákowi, kterýž nad to nade wšecko geště nepřátelským wyzwědačem býti se zdál. Dobrota Muratowa ho sprostila tuhého trestu, předce wšak gest wyhnán za hradby městské, s tjm doloženjm, aby se wjce nenawrátil.

Těžko gest si představiti staw ducha Ferdinandowa; posměch nepochopitelného protiwnjka a zpurnost nedáwno tak laskawého mocnáře pronikaly ho bolestj a hněwem. Po dlauhém přemýšlenj uzawřel gjti k markrabjmu Spinowi a geho pomocj dosáhnauti opět sprawedlnost; to ale nebylo lehko k wykonánj; zámek Spinůw byl welmi wzdálený a Ferdinand neměl ani haljře, ani přjteljčka w onom odlehlém kragi; proto geg wšak

předce neopustila přirozená geho odwážliwost, cestowaltě w noci a we dne se kryl we křowinách. Aurodné niwy a zahrady wlaské poskytowaly mu dostatečnau potrawu, tak že za několik neděl předce hradby spatřil, w nichžto přebýwala geho Adelinda.

Nesnadno byl připuštěn k markrabjmu. Když ale byl wypowěděl diwné přjpadnosti, uwedšj geg do tohoto bjdného stawu, uznán gest od markrabjho za zetě a do pokoge pro něho uchystaného uweden. Sotwa tam byli wešli, bylo na silnici slyšeti konský dusot, slaužjcj oznamowal hraběte Eboliho, a w té samé chwjli staupil sok Ferdinandůw do dweřj. Rozhorlenj Ferdinandowo a potupná geho slowa se odrážela gako od skály od pewné a chladné powahy neznámého, genžto na geho hany a urážky sotwa gednjm pohledem odpowěděti ráčil. Zkrátka gen oznámil markrabjmu, že přjtomný mladjk ge šegdjř, který podobnosti od přjrody mezi nimi ustanowené zneužjwá k swému prospěchu. Markrabj rádby byl uwěřil slowům skwělého hraběte, ale w oku a we twáři nuzákowě byl gakýsi welmi známý wýraz, tak že ho předce zawrhnauti nemoha na rozpacjch byl, který asi z obau Ferdinandů gest geho nastáwagjcj zeť. Konečně připadl na šťastnau myšlénku, řka: »Zawoleyte hraběnku Adelindu, ať pronikawěgšj oko ženské, ať důmyslné srdce milenky rozhodne mezi wámi.«

Swoliliť k tomu oba mladjci a za malau chwjli stála spanilá Adelinda mezi oběma saupeři. Otec gj krátce wyswětlil, oč se tu gedná a žádal, aby hádanku tuto sama rozluštila. —

»Slečno!« dj Ferdinand, »nepowrhugte mnau proto, že gsem w tak bjdném postawenj; waše láska mi může štěstj i poklid nawrátiti.«

Djwčíno oko spočinulo pozorliwě na něm, za chwjlinku wšak se zagiskřilo. »Wy gste hrabě Eboli. Wy beze wšj pochybnosti,« prawila odhodlaně Adelinda.

»Adelindo!« prawil druhý mladjk, »nemařte slow k wůli poběhljku; daufám že wás gedinkým slowem o tom přeswědčjm, že gsem oprawdu Eboli.«

»Adelindo!« zwolal Ferdinand, »odemne gste přigala snaubnj prsten, mně gste před twářj Božj lásku a wěrnost přisáhla.«

Neprawý hrabě ale se přibljžil k djwce, sehnul koleno, a wyndaw z ňader kadeř w zelenau tkaničku swázanau, mlče gj gi ukázal.

Twář Adelindina se zarděla mocným ruměncem, obrátilať se k otci a na klečjcjho mladjka ukazugjc prawila:

— »Tentoť gest Ferdinand!«

Uslyšew tato slowa prawý Ferdinand wyběhl ze sjně, opustil zámek, a zaufalstwjm gsa gatý běhal po poljch, lukách a skalinách. »Také ona mne zapřela! také ona se mne odřekla,« ty myšlénky geg pronásledowaly; wšecken žiwot ztratil pro něg cenu.

W mladém wěku nenj ale tak lehko dobrowolně se oddati smrti, obzwláště wáže-li nás geště negaká, třeba dost slabá naděge k zemi. Ferdinand měl geště otcowské statky a daufage, že w těch zdjch, kde w rozkoši pacholetstwj mu bylo uplynulo, ochranu nalezne, sebral poslednj sjlu swau a dal se na cestu.

Celý usaužený, wychudlý a bledý přibljžil se k otcowskému domu, a zaklepal na wrata; starý wrátný, kterýž ho byl na rukau nosjwal, poznal nawzdor tak hrozné změně, swého pána; také služebnictwo geg poznalo a pečliwost gegich, domácj powětřj a známé okolnj předměty welikau úlewu srdci Ferdinandowu poskytly. Když si byl trochu pooddechl, šel do swé komnaty, sňal se stěny obrázek swého otce, wygewil mu swau žalost, smáčel ho slzami, a powěsiw si ho okolo krku odebral se na lůžko.

O půl noci někdo zazwonil, brána se odewřela a saupeř Ferdinandůw staupil s markrabjm Spinem do zámku, gako do wlastnjho domu. Poděšenj služebnjci zbudili Ferdinanda, osud geho nebyl dlauho na wahách; nemohauce sami rozsauditi poddali se wěrnj dosawád služebnjci tomu, co markrabj uznal, a které strany se ten byl uchopil, wjme giž. Neprawý hrabě chtěl sice Ferdinanda gen z domu wystrčiti, ale markrabj, popuzen domnělau drzostj geho, odewzdal chudáka co šegdjře w ruce sprawedlnosti. Tu prohlédali oděw nešťastnjkůw, nalezli w něm obrázek briljanty ozdobený a nawzdor wšem wýmluwám byl nad Ferdinandem pronešen wýrok hanobný. Sprawedlnost we Wlašjch gest, ačkoliw ne wždycky nestranná, předce alespoň we swých nálezjch rychlá. Ferdinand, práwě při skutku postižený a dle wšeho zdánj krádeže winný, bez milosti gest odsauzen až do smrti na galege.

Adelinda newiděla po několik neděl swého ženicha, ale markrabj ustanowil sám den ku swatbě a činil práwě potřebné k tomu přjprawy, když geho náhlá smrt wšecko zginačila. Adelinda si umjnila prwnj čas smutku strawiti w zámku, gegž měla u Neapole. Domnělý hrabě Eboli chtěl gi sice na-

kloniti ku skrytému sňatku, nemoha gi wšak k tomu pohnauti odegel, co neyčastěgi nawštěwowati gi sljbiw.

Předce se wšak zdálo, že přjtomnost Adelindina gakausi bázeň w něm budj, že se něčeho leká a že si před nj ani hlawu powznesti netraufá; stalť se přjliš zdwořilým a oko djwčj přišlo brzy té wěci na stopu. Ač byly krátké a řjdké gegich rozmluwy, poznala předce Adelinda, že on to nenj, kohož srdce gegj wywolilo.

Twářnost domnělého hraběte ničjm se sice nelišila od twáře Ferdinandowy, i hlas měli oba nad mjru podobný, ale tu ljbeznost a wážnost, která gi byla tak silně dogala, pohřešowala nynj. Cjtila to při každé náwštěwě swého ženicha, a čjm wjce gegj pochybnost k gistotě dozráwala, tjm gasněgi nahljžela, že gest obětj podlého šegdu, tjm wjce nechuti měla k domnělému hraběti a tjm wraucněgi si žádala wyplesti se z osidel, w něž byla zamotána.

Když konečně Adelinda seznala, že neprawý hrabě Eboli byl podplatil celé gegj služebnictwo, tak že každý gegj krok pozorowali a každé slowo gemu donášeli, proměnila se gegj nechuť w neywětšj k němu nenáwist.

(*Pokračowánj.*)

DOMÁCJ KRONIKA.

(*Wýgimek z Lužicko-srbského listu p. Smoleře* *), *psaného p. Dauchowi do Mnjšku.*) ..... Gistě že gste w těchto dnech knihkupectwjm obdržel knihu ode mne wydanau, totiž »*Německo-srbský slownjk*«. Pjši »slownjk«, ač w prawdě pauze řjci mohu »slownjček«; nebo gsem podlé wůle nakladatelowy gen deset archů sepsati směl, nemělo-li opět s celé wěci segjti. Gelikož ale, gak se řjkáwá, z každé knihy něčemu přiučiti se možno, snad i s tjmto slownjkem tak bude, a w té naděgi gsem geg také weřegnosti podal. Mysljm si, že gsem w něm předce to neypotřebněgšj podal, a že w něm zwláště mnozj z mých kraganůw, německými školami od swé mateřské řeči oddálených, porady nagdau. Také to, že gsem krátké wyloženj powšechného prawopisu připogil, bude snad swůg užitek mjti, poněwadž posud ničeho nemáme, z čeho by se kdo nowému prawopisu naučiti mohl.—Co se ostatně mého působenj w srbské literatuře týče, nemohl gsem w poslednj době ničeho činiti, leda že gsem někdy něco do našeho časopisu »Tydženska nowina« podal. »Tydženska nowina« dobýwá sobě den ode dne wjce čtenářůw, a to, gak také sobě žádáme, mezi rolnjky. Nebo gest nám welice wážná wěc, abychom náš lid k čjtánj také giných, ne pauze náboženských spisů přiwáděli. Časopisy se neylépe hodj k probuzenj a zachowánj národnjho ducha (*Nowiny so najlěpie hodža k wubudženju a wukhowanju narodneho ducha*)! — P. prof. Čelakowský četl zde w minulém půlletj, gak snad wjte, o Kralodworském Rukopisu. Gá a můg kragan Waťko gsme Rukopis ten do Srbského přeložili, a chceme geg geště letos wydati. *) Naděgi se, že gest naše přeloženj wěrné, an ge také p. Čelakowský prohljdnul. Podiwná gesti shodnost našj řeči se staročeskau! — P. Jordan w Lipsku, který »Serbsku Juťničku« s powšechným prawopisem wydáwati započal, giž po něgakau dobu s dalšjm pokračowánjm wysadil. Psal gsem mu w té záležitosti, a nebude-li gi sám wjce chtjti wydáwati, chci gá dalšj gegj wedenj na sebe wzjti, abychom takto geden časopis pro sprostšj lid, geden pak pro wzdělané měli. **) Na začátku zářj přigdu s p. prof. Čelakowským do Čech, a přitom také do Prahy. Welicé se na to těšjm, zwláště proto, že tak mnohé, s kterými giž po delšj čas w přátelstwj žigi, budu moci osobně seznati a s nimi ústně si pohowořiti. (We Wratislawi 15. srpna.)

Z Josefowa. Naše město bylo polekáno žalostným neštěstjm. Dne 13. srpna wygeli si geden setnjk a 3 nadporučjci odsad do Skalice s uherskými nowěkaupenými koňmi. Hnedle za Jaroměřskau branau, když s kopečku sgjžděli, rozběhli se koně tak, že ge nelze bylo udržeti; w tomto letu přewrhla se bryčka a nadporučjk p. Bok wrazil hlawau na kámen, že hned w půli byla a nebohý wjce ani newzdychnul. Setnjk podobným způsobem hlawau narazil, až mozek i s lebkau na zdi ljpnauti zůstal a kosti z prawé ruky kabátem wen lezly; žil geště asi 10 minut. Geden nadporučjk ležj těžce porauchaný na hlawě i na ostatnjm těle w nemocnici a welice se pochybuge o geho wyhogenj. Dne 15. byl pohřeb welmi smutný oněch dwau nešťastných, wůbec milowaných důstognjků; lidstwa sešlo se na tisjce a samo wogsko plakalo. — Nadporučjk Bok měl giž den před tjm při kaupánj diwnau nehodu; gak do wody skočil, narazil se na hlawu tak, že krew geho wodu, než se geště z pod nj dostal, swrchu giž byla obarwila. Wynořiw se otřepal se a gakoby nic nebylo, uměl tehdáž sebe i saudruhy swé slowy bodrého žertu z toho potěšit. Teď nebohý nepotěšj ge wjce! J. H.

Slušné djky. (Ze Slézka.) Na ewang. gymnasium w Těšjně zdržuge se každoročně asi 20 žáků z Čech a z Morawy, kterýchžto gazyk mateřský gest slowanský. Při wšj wýtečnosti učiliště toho pohřešowali žáci předce prostředků a přjkroku, by se gazyku swému tak naučili, gak těm slušj,

---

*) Wydawatele Lužicko-srbských národnjch pjsnj. Wiz Kwěty 1843, č. 53.

*) Welice z toho potěšeni gsme, že se žádosti, w lonských Kwětech w přjloze XXIII. progewené, tak brzo wstřjc wešlo.

**) Gelikož p. Jordan wydáwánjm *nad mjru potřebného* spisu »Jahrbücher für Slawische Literatur etc.« přjliš zaměstnán gest, přáli bychom, aby p. Smoleř wydáwánj Juťničky na sebe wzal.

kdož we wlasti, do kteréž se po školách odbytých nawracugj, nad neučené pospolstwo wynikati chtěgj a magj. Neboť mihawé ondy doby, w kterých žák, na učilišti trochu latinsky se naučiw a swau mateřskau řeč zapomněw, chwály a obdiwu nabýwal, giž i na obloze Čech a Morawy pominuly pustiwše mjsto nowému, krásněgšjmu času. Giž se nám, a to na samém úswitu prozračněgšj, blankytněgšj obloha nad kraginami těmi, gakož i nad Slowenskem a Slézkem klene, a rodák slowanský poznáwá, že by i w přjštj od swého spolukragana Němce opowrhán byl, kdyby se mu co do zběhlosti řečnické w mateřském swém gazyku newyrownal; giž wzdělanci ano i obecný lid na mladjku uměnj a wědám se oddáwagjcjm žádagj, aby řeč mateřská prawidelným a pěkným tokem ze rtů geho plynula, zwláště gest-li weřegné řečňowánj geho powinnostj. — Pjšjcj toto w časopisu wjdenském nedáwno teprw četl, že wláda bádenská z učilištj tamégšjch cizj, staré řeči wylaučiti chce, aby žákům snadněgšj, širšj a wolněgšj cestu k potřebným wědám a uměnjm způsobila. A my, genž gsme se dosti útržků giž nasnášeli, že ubohau, chudobnau řeč magjce Němci státi se musjme, pakli to, čemu gsme se od nich naučili, mluwau pronášeti chceme; — my, genž w těžkém zápase s gazykem německým w hlaholu i w saustawě čili skladni, od našj československé tak tuze se lišjcj, postaweni gsme a proto tak těžce s počátky německého gazyka zápasjme, my djm gá, geště wždy sami sebe opauštěgjce, gen cizjm gazykům se učit, a náš cele zanedbáwat chtjti máme? — Nemáme zagisté, a bez zapýřenj i hanby nemůžeme. Podotčenj žáci gsau w tom wěku i tak dozralého rozumu, že wšecko to pogjmagj i swrchowanau potřebu, gazyk swůg mateřský lépe než pospolitý, we wzdělánj swém obmezený lid znáti, hluboko cjtj. Tjm pohnuti bywše, složili i s ugmau swých giných potřeb tolik peněz, kolik třeba bylo, aby na časopisy české, »*Kwěty* a *Českau Wčelu*« předplatiti, a tak aspoň čtenjm gich s literaturau českau pomalu se obeznati mohli. Než ale práwě čtenj to geště wjce dodalo tušenj toho wšeho, čeho gim scházelo, aby w obzor širšj oswěty národnj wstaupili. Přeswědčili se, že knihowny aspoň dosti skrowné třeba, že třeba slownjka, mluwnice, čjtánek a giných zwláště přjsněgi wědeckých knih. — Po dlauhém smýšlenj a raděnj se stanoweno, aby sobě každý geště wětšj ugmu činil na pohodlj swém, ku kterému kregcar rodičowský powolen byl, uspořený ten kregcar pak aby se na založenj knihowny obětowal. — Co umjněno to potom uskutečněno. A když i potom předce gen půlka skřjně a ta dosti řjdce naplněna byla, třj z českých žáků na Náwsj ke mně se wybrali a tu žádost přednesli, abych zechtěl p. Šemberowi do Holomauce psáti a geg prositi, aby w okresu swém přegné wlastence pohnul, by knihowně nadřečené gakkoliw, byť i ze swých zbytných knih, něco darem dáti račili. — Žádost tu z potřeby českých i morawských žáků plynaucj gá netoliko rád wyplnil, ale i rozpomenuw se, že w Těšjně u p. Žlika knihy české, k potřebě podobné, gakowau žáci tito měli odhodlané, na prázdno ležj, sprawil gsem ge o té šťastné přjpadnosti a způsobil, aby gim knihy ty wydány byly. A teď giž půlka před tjm čtitrobá aspoň prázdnost swau pozbyla, což pozděgi ku weliké plésawé radosti geště wjce se stalo, když od pana Šembery baljk českých knih, a za njm opět po čase od p. Dr. Amerlinga druhý po poště se dostal. — Poněwadž dobročinnostj takowau potřebě těch, gežto se ku štědrotě spolukmenowců w literatuře české wrchugjcjch utekli, tak wyhowěno, že giž wjce s nedostatkem úplným knih československých zápasiti nemusegj, zaprošen gsem od nich, t. g. od mladjků z Čech a Morawy w Těšjně na wyššj bráně se učjcjch, — abych weřegné a wřelé djky tjmto psanjm pp. Šemberowi a Dr. Amerlingowi za čin gegich k dobru rodáků zaměřený složil. I wzdáwámť tyto djky ochotně a wraucně, za hodno uznáwage, by se gim prostředkem těchto listů weřegně wzdali. — Čtenáři Kwětů daufám i to náwěštj ze Slezka s potěšenjm přigmau, že w okresu Jablunkowském, k němuž 28 osad náležj, rowný počet p. Dieblowa Morawsko-Slézkého časopisu pro lid uweden a přigat býti má, aby wesničané čtenjm geho we školách a u fogtů w neděli po poledni k rozumněgšjmu a pilněgšjmu hospodařenj a k lepšj úprawě rolj, luk a zahrad a k zdárněgšjmu chowánj dobytka naweděni byli. Přegeme šťastného dogitj ojle, k němuž sprawce politický téhož okresu zawedenjm tjmto směřuge.

Jan Winkler.

Daleko- i bljzkopisné do-ušky.

Přiházj se redakcj těchto listů častěgi, že třeba gest, by pp. přispjwatele i dopisowatele swé stranu gich zásilek o něčem zprawila, aniž pak wj, gakby odpowědi swé k nim zařjditi měla. Chtjc se mnohonásobným, plynaucjm z toho nesnázjm uhnauti, umjnila si čas od času, a gak toho potřeba weleti bude, powinnosti té pomocj těchto listů, owšem pokaždé co neykratčegi, zadost učiniti. K uwarowánj wšech neljbostj udá gména i mjsta gen začátečnjmi pjsmeny, a wůbec bude pečliwě k tomu hleděti, aby se žádný slušný ohled s pozoru nepustil. Ostatně nech si každý p. zasilatel, libo-li mu, sám nějakau chiffru wywolj, gjžto by, třeba ne při práci swé, aspoň w do-uškách našich označowaným býti žádal. A teď giž prwnj naše břemeno:

1) p. J. K. B. z G. Překlad básně a—bez metriky?

2) p. J. H. w C. Litugeme, že opět nemůžeme po wůli býti. Praha giž wezme dobrau wůlj za wděk; ale nač tolik pernostj?

3) Gak, pane, po poště *básně* a nefrankowané, a takowé, které ani wytisknauti nemůžeme! Ne, magj-li básnjci swědomj!... Odpusťte, kdybyste nám byl račil žádný *dopis* poslati, byli bychom rádi porto i swé djky wzdali, ale tak—mrzjme se oprawdu na Wás!

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch: každau druhau středu přidawá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 69. *30. srpna 1843.* **10. r. běh.**

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

»Ani neznala?« podiwil se djwčj polobratr znowu. »Ale gakž pak ge to možná? Gakým během se to událo?«

»Dosti nepřirozeným arci,« odpowjdala djwka, »co se týče manželských a materských powinnostj, ale přirozeným mezi obyčegným lidem diwadelnjm. Ubohý otec nedal mi sice o tom gisté zpráwy — neboť gakž by byl mohl o wině matčině s djtětem mluwiti? — ale délkau času proklauzlo mu předce mnohé slowo — a co on zamlčel, wyzradila škádliwá zlomyslnost a stogazyká pomlauwačnost, tak že gsem konečně dosti gasného obrazu o té smutné wěci nabyla.«

»Neostýcheyte se před námi,« prosil komik, »gežto wjže pauto swatého přátelstwj — a můžeteli ginak, odhrňte raušku s tohoto obrazu.«

»Milý pane!« zdráhala se djwka s prosebným pohledem. »Ušetřte mě —«

»Řekl gsem, *můžete-li*,« omlauwal se komik. »Ginak nechci pro wšechnu blaženost našeho shledánj, aby se wašemu srdci něgaká bolest učiniti měla.«

»Kdybysi neměl patero smyslů swých do wšech uhlů swěta roztraušeno,« prohodil rusowlasý kritik, pohodlně se na žjdli haupage a palce sepnutých na břjše rukau okolo sebe otáčege — »kdybysi na mjsto nešťastných nápadů, ochromělých wtipů a giných podobných neřestj trochu zdrawého saudu ze swé lebky wytáhnauti usilowal: nemořil bysi pannu daremným wyptáwánjm a wěděl bysi na prwnj pohled, že milostná matička gegj panu manželi swému utekla.«

»Milý přjteli!« ozwal se komik wážněgi, a rychle powstaw, přistaupil newrle k Nowotnému. »Nezapomjney, co a před kým swé nešetrnosti wykládáš.«

Tento ale pozwedl hlawu a hezky dlauho geg okem swým měřil. Oči se mu leskly po horkém nápogi. »Co to napadá twau maudrost?« zeptal se ho konečně. »Ge prawda nešetrnostj? — a gsem gá nešetrněgšj, nežli ty, genžto gsi z wlastnjch úst přjtomné panny slyšeti chtěl, co mně ze rtů wyběhlo? A pozbyla tjm panna milostnosti swé? Ztratil se lesk gegj spanilosti? Opadal kwět gegj ljbeznosti? — že byla matka gegj tuze mladá, a otec gegj tuze starý, a že se mladé zpěwačce mladý amoroso wjce zaljbil? In punčo veritas! Bětunka ge proto předce zářjcj hwězda a kwětaucj růže, a kdyby gi bylo deset krkawčjch matek opustilo. — Neměg mi za zlé, libodechý kwěte, slunečnj paprsku djwčj krásy!« — mluwil dále, a opustiw s těžkau hlawau sedadlo swé, ohljžel se po swém swrchnjm kabátě — »ale na mně ležj kletba, že musjm prawdu mluwiti.«

»Co děláš za hlauposti?« ozwal se nynj Janowský, a stáhnuw obočj, střjlel po něm hněwiwýma očima. »Přišel gsi sem, abys snad kalil praud čistých rozkošj?«

»In punčo veritas!« gektal Nowotný, kabát oblékage. »Proto wám dělám mjsta, abyste se mohli w tom praudu hodně wybrodit. Gá mám swé wlastnj rozkoše, a když se začne we mně chuť po nich rozléhat — uteku, aby se mi ginj do nich nepletli.«

S těmi slowy bral se ke dweřjm, ačkoliw se zdálo, že ho nohy stranau odnášeti chtěly.

»Nechte ho, nechte ho!« kynul komik ostatnjm. »Tak ge wždycky, když se mu začne mozek pařiti. Wšak on nalezne cestu, na kterau ho půdj duch.«

* * *

Klobauk mage hluboko do čela stlačený, breyle zkřiwa na nose, ruce křjžem w širokých rukáwech přeložené — klopýtal Nowotný nowě

napadlým sněhem, napořád pro sebe mumlage. Kam wlastně šel? — co mu bylo do toho? Na to nemyslil. Spoléhalť se na přirozený pud a důwěřowal žiwaucjmu w něm dúchu punčowému.

Kratičký den noworočnj byl se giž uložil na chladné, rapauchy a ledem wystlané lůžko. Po ulicjch bylo tma. Gasné lampy byly w oněch kautech města, kudy rusowlasý weršowec nohy wlekl, tak wzácné, gako trusky lesknawého kowu w pustých prázdných šachtách. Šťastně ale dostal se konečně odpadlý lupjnek z přátelského troglistku do hlučné — kafjrny.

Bylo to gak náležj hezky domácj hnjzdečko. Punčem rozehřátý kritik wěděl, že tu může bez ostýchánj swému howoru otěže popustit. A onť byl práwě při chuti, s tjmto dibljkem rozpustilé kausky wywádět.

Wešel gako starý známý. Baubelatá posluhowačka se usmjwala, kafjrnjk pošupowal čepičkau — od několika stolů ozýwalo se: Dobrý wečer! — On ale newšjmage si ani úsměwu, ani pozdrawowánj, usadil se do neyzadněgšjho kauta se swým humorem.

(*Pokračowánj.*)

Ferdinand Eboli.

(*Pokračowánj.*)

Aby se dowěděla, gakým způsobem se podwodnjku podařilo připrawiti gi o Ferdinanda a geg o čest a o gměnj, odhodlala se, giného prostředku nemagjc, útočiště swé hledati rowněž — u klamu. Když opět hrabě přišel, přigala ho mnohem přjwětiwěgi než obyčegně, chowala se k němu mnohem důwěrněgi, a mladjk gsa opogen sladkými slowy wyznal wšecko upřjmně.

Byltě staršjm synem hraběte Eboliho; geho matka, mladá apeninská horalka, gsauc po oženěnj se hraběte powržena, zahořela nenáwistj proti němu, powažowala geho manželku a prawého syna za lupiče swého práwa, a s těmito náhledy wychowala i djtě swé. W horách zrostlý Ludowiko neměl welké wzdělanosti, ale gako každý Wlach byl dosti obratný. On se dlauho giž objral s myšlénkau, připrawiti Ferdinanda o gměnj i gméno otcowské. Po smrti swé matky přibljžil se tedy potagj k němu, pozorowal každý geho krok a wyhlédna si přjhodné okamženj wywedl swůg aumysl.

Wyslechnuwši Adelinda tuto řeč, wytýkala Ludowikowi neyostřegšjmi slowy geho zrádu. Nadarmo gj představowal, že gest w očjch swětských geho newěstau, a že mu wlastnjmi ústy lásku byla sljbila. Gednánjm takowým na neywýš uražena a rozhořčena, pohrdla gjm i wšemi geho řečmi; raděgi, prawila, že chce bjdu a otroctwj s Ferdinandem sdjleti, nežli swůg osud spogiti s osudem šegdjřowým; že neustaupj-li sám od toho, což si tak hanebně osobuge, hotowa gest gjti ku králi a u geho nohau žádati sprawedlnost.

Wida Ludowiko, že lahodnými slowy rozdrážděnau mysl djwčinu neukogj, powstal; mysli geho zmocnila se opět dřjwěgšj, ničeho nedbagjcj odhodlanost a odcházege prawil chladně, že dřjwe zámek opustiti nesmj, dokud se nestane geho manželkau.

Adelinda zůstala samotna, a čjm wjce o swém nyněgšjm stawu přemýšlela, tjm gasněgi poznáwala, že gj skutečně nelze obyčegným způsobem dostati se ze zámku; ale mladá milugjcj Wlaška nepotřebuge dlauho na rozmyšlenau. Wěděla̓ o tagných dwjřkách, která ze zámecké kaple wedla do polj, tamtudy si umjnila prchnauti; obtjžná cesta šesti mil nezměnila gegj aumysl, aby wšak ušla zwědawým zrakům, gichžto se djwce pěšky cestugjcj uwarowati nelze, proměnila swůg oděw. W šatnici nebožky gegj matky byl auplný oděw pážete, ten si Adelinda wybrala, poněwadž se w něm neylehčegi mohla dostati přes kraginy, Neapole od gegjho zámku děljcj. Král Joachim milowal nádherné šatstwo, pročež musil každý geho dwořanjn nositi oděw stawu swému přjslušný, také pážata, gež do okolj města wysjláwal, měli atlasowé neb aksamitowé kamizolky, klobauky s peřjm, zlaté přezky a to wšecko pokrýwali za špatného počasj wogenským pláštěm. Takto přestrogena za pážete, mohla se Adelinda negen bezpečnosti, nýbrž i úcty po cestě nadjti. Když se byli wšickni domácj odebrali na lůžko, oblékla djwka ochranný šat, a odřjkawši pobožnau modlitbičku, dotknula se péra, kteréž odwjralo skrytá dwjřka, a w okamženj stála za hradbami zámku. Wůkol nj byly pahorky, pokryté žlutawým listjm, nad nj hwězdnaté nebe, a panugjcj ticho bylo gen fičenjm ostrého wětru rušeno. Widauc Adelinda wšecko wůkol sebe pokogné, zamjřila k Neapoli a chutě se dala na cestu, ale na mjsto silnice, gjž brzy dogjti hodlala, přicházela pořád na wětšj pahorky, pořád do wětšj hauště. Djwka pospjchala, ale kragina byla pořád diwočegšj, na mjstě rostlin uzřela před sebau gen samé kamenj a skály, a když se bylo rozednilo, poznala ubohá že zablaudila.

Upachtěná a hladowá sedla si na kámen;

lehký gegj obuw byl auplně rozedrán, nohy nezwyklé tak obtjžné cestě umdleny a w mysl gj přicházely powěsti o laupežnjcjch, kteřj se w této kragině pelešili; owšem nemohl z nich žádný býti tak ukrutný gako osud, před njmž utjkala a kterýby gi neminul, kdyby gedaau geště upadla w ruce Ludowikowy.

(*Dokončenj.*)

KDYŽ GEN PŘJTELKYNJ BÝTI CHTĚLA.

Gen přjtelkynj chceš mi býti,
O dobře, přjtelkynj buď,
A wšak gá prawau gen chci mjti,
A to-li možná Tobě, suď.

Chci přjtelkyni srdce upřjmného,
Gegjžto slowo prawda gest,
Genž přjtele zná ctjti swého,
A stogj dokud trwá čest.

Ne takowau, genž přjzeň měnj,
Gjž každé slowo stránky má,
Genž blyskotem gen wšecko cenj,
A dá i wezme gak se zdá.

Chci přjtelkyni, kterauž wjra
W to, weč gá wěřjm, pautá též,
Gjž Bůh a Wlast ge wšeho mjra,
Kteréž bez lásky swět ge lež.

Ne takowau, gjž hra gen wáže
Pestrými swými fábory,
Gjž nebe nic, gen země káže,
Gjž prázdny wyššj prostory.

Chci přjtelkyni, genž cit wraucj
Nehalj nikdy přjteli,
Byť zgewit měla w oko mraucj
Neyhoršj tomu ctiteli.

Ne družku gen, sladké genž léky
Za prawé má giž léčenj,
A dáwat mjnj spasné wěky,
Kde poskytne gen — prodlenj.

Chci přjtelkyni, gjž gen platj,
Co mocný w prsau mluwj Bůh,
Genž přátelstwjm dwognásob wrátj
Upřený gednau lásce dluh.

Ničjm neb tjm mi můžeš býti,
A gaké to gest, sama suď;
Gá nechci Tebe w klamu mjti:
Teď wšecko wjš, čjm můžeš buď!

Karel Šterch.

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 20. srpna dobře giž známý »*Fridoljn*.«

W auterý dne 22. srpna »*Jan z Pařjže*,« zpěwohra we dwau gednánjch od Boieldieu-a. Někteřj z nepřjaniwců našich domnjwagj se, že se hana snadněgi napsati dá, nežli úplná pochwala. Gak bezdůwodně tito smýšlegj, nepocjtil gsem nikdy zgewněgi, gako dnes, kde wšjm práwem wyznati mohu, že gsme zdařilegšjho prowedenj zpěwohry posud nespatřili. Gednjm rázem ukončeno gest wšecko stěžowánj, že slabými silami wládnauce nemůžeme udržeti ůstaw opernj, aneb že by ani nestálo za to, mladistwé sjly ty zkaušeti w nowých úlohách. Uwertura učinila prwnj slawný krok, bywši od orchestru prowedena tak ohniwě a určitě, gak by gi ulil; za nj pak kráčeli wšickni ostatnj, gak by slowem se byli zawázali zbuditi u obecenstwa swrchowané uspokogenj w pěkném zápasu o wěnec wjtězský. Drahně shromážděné obecenstwo ale wěnec rozpletlo, a podalo každému dle zásluhy kwjtko uznalosti swé. P. Strakatý (dwornosta), wrátiw se z Mariánských láznj, kde zpěwem swým národnosti československé nowý pomnjk postawil, byl hlučně uwjtán, a zpjwal tak wýborně, že gsme geg powažowati museli za wzor a žiwau theorii dokonalého zpěwu. Ta umělecky odměřená určitost, to rozestawenj gednotliwého na swé mjsto, ten okrauhlý celek zasluhowal wyznánj cizjho znatele, »že se děle tázati nesmj, zdali ge we wlasti hudby.« P. Tonnerowa (princezna) byla dostognau družicj geho. Tony ty kaulely se gako perličky, malé sice ale gasné a hladké, gak by ge kdo byl wylupowal. Oblek gegj skwostný lišil se od špatného oděwu Janowa, který mage bleskem swým dwornostu a celé komonstwo w poslednj scéně oslepiti, swau zašlostj pauze k smjchu a k litowánj nás ponaukal, že bohatý princ z rozmrhaných peněz newynaložil aspoň částku na obnowenj šatstwa. Zpěw p. Mayrůw byl wýborný a držel se téměř naskrze w mezech umělecké hospodařiwosti. Neywjce nás těšilo, že práwě w pjsni druhého aktu, gižto sličným hlasem přeljbezně zpjwal, od obecenstwa neywětšj pochwalu obdržel. Hra i řeč w té roli ale žádá wjce uhlazenosti a ušlechtilegšj způsoby. P. Negedlá překwapila nás co začátečnice mimo nadánj pěkným zpěwem a dosti nenucenau hrau. Kdo se w hudebnj wzdělánj gegj uwázal, nabyl zagisté potěšitelného přeswědčenj, že pjle geho nebude zmařena. P. Brawa hrál trochu chladněgi než obyčegně. Sbor si dobře počjnal.

R.

Dne 24. srpna we čtwrtek »*Smjřenj*« aneb »*kletba a požehnánj*« činohra we dwau gednánjch, dle Houwalda od Filjpka přeložená. Kausek to z minulých časů, na děg nepřjliš bohatý, s nelidským zpráwcem a se synáčkem tak welikodušným gako Hektor. Takowé odpolednj mrawoučenj nalézá swé obecenstwo a z pohnutých srdcj matčiných wyluzuge se wždy několik slzj k pochwale dobrého Jenjka. Mar. Müllerowa hrála zdařile a progewowala daleko wětšj swobodu w pohybech než Kat. Mošowská. P. Hynkowá i p. Biel wynaložili wšecku pilnost na prowedenj swých rolj, w nichžto gediná rozmluwa téměř celé gednánj naplňuge. P. Grau hrál zpráwce co dobrý umělec, který několika ta-

hy charakter umj nakresliti, a mluwa p. Hille byla prostawěj přetwařenosti. Kdyby se hra nebyla trochu wlekla, mohli bychom gi wybornau nazwati. Po tom následowala Klicperowa weselá »Weselohra na mostě,« fraška w gednom děgstwj. Na to zdrawé djlo gsme se giž dlauho těšili. P. Grabinger hrál Damiána, který od swé ostrozubé Ewy (p. Skalná) horaucj peklo na swětě wytrpět musj, p. Kolár žárliwého rybáře Popelky (p. Forchheimowa) a p. Kaška magistra, genž nade wšecko rád pohádky uhoduge. Obsazenj bylo, gak widěti, dobré. Wěrná paměť a dobré předsewzetj přispělo ku sehránj, které gen ku konci trochu wázlo. S wělikým potěšenjm pozorowali gsme, že se tenkráte nekráčelo lehkowážně bez dostatečných zkaušek ku hlawnjmu prowozenj a že i na řeč šetrný pozor se dáwal, gelikož se do obau kusů tak málo chybiček wlaudilo, že by ge byl musel udicj lowit. Gen ještě několik takowých představenj, a wšeobecná spokogenost zgewj se opět mezi obecenstwem. R.

Redakcj t. l. byla giž z kolika stran k weřegnému oznámenj žádost progewena, by se na českých diwadelnjch ceduljch také čas udáwal, we kterýž se hra skončiti má. Poněwadž pohodlj toto nynj za rostaucjch wečerů pro obecenstwo ještě žádanějšjm gest, má red. za slušné, aby se diwadelnj ředitelstwj na wěc tuto pozorným učinilo. Red.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. W *Karljně* zřjdil p. Antonjn *Přibyl*, tamějšj wrchnj, knihownu pro řemeslnické učednjky a wedenj gegj swěřil p. *Šwestkowi*, tamějšjmu učitelskému, příspěw sám šedesáti českými knihami k tomuto blahodějnému účelu, začež mu každý lidumil wděčen bude. W. St.

ZE SLOWENSKA. Dne 9. a 10. srpna bylo w Liptowě weliké rozwodněnj Wáhu, gelikož déšť po tři dni pořád pršel a z wysokých Tater w prawých garcjch (potocjch) náramně dolů do řeky této se srážel. Tato powodeň mnohé domy a stawenj pobrala, i kosteljk porauchala, země, lauky zaplawila, wymlela a na mnoho tisjc zlatých škody nadělala. Z 9. na 10. srpen w noci w neywětšj powodni dwa heyskowé maďarštj přes celau noc hýřili a pili, s hudbau po městě Mikuláši chodili, w kawjrně stoly potlaukli, kamna rozwalili, okna pobili, zdi porauchali a posluhowače zbili a skrwáceli, pročež hned na to 11. srpna liptowská stoličná wrchnost uzawřela: aby nočnj tuláci, pokog a bezpečnost weřegnau rušjcj, pokogným obywatelům škody a nesnadky způsobugjcj bez ohledu na staw od hajduků hned na skutku lapáni a do žaláře sázeni byli. — Poněwadž na kežmarském ew. gymnasium nynějšj professor bohoslowj ge protislaw a maďaroman, zanikla tam společnost slowenská a posluchači bohoslowj se ginam odstěhowali.

We sw. Mikuláši w Liptowě dne 15. srpna 1843.

Kašpar Fejérpataky.

SWĚTOZOR.

Slawného hwězdoslowce *Lamberta* přiwedl kdysi něgaký přjtel geho do zpěwohry w Berljně. Když z nj šli, ptali se ho někteřj známj, gak se mu ljbila? »Newiděl gsem to,« odpowěděl, »gá gsem celý ten čas poměry i rychlost počjtal, gak se paprslkowé swětla hlawnjho lustru lámau.«

W Londýně zřjdila se společnost, kteráž za 20 guinej čili 200 zl. stř. powinnost na sebe přigjmá, gednu osobu z Londýnu do Pařjže zawesti a gi tam po celý měsjc žiwiti a wyrážeti, a pak opět do Londýna nazpět přiwesti. W těchto 200 zl. gsau obsaženy autraty pocestnj, strawa a byt w některém z neylepšjch hostinců w Pařjži, 15 wečerů w diwadle, wygjžďky po železné dráze, a kdo wj co ještě. To nenj zagisté zlé zařjzenj!

Někdo prowáděl společnost w Oxfordském museum; mezi giným okázal gj také starý rezawý meč a prawil: »Tototě meč, kterýmž *Bileam* osla swého zabiti chtěl.« Někdo namjtnul, že Bileam meče neměl, nýbrž že si toliko něgaký přál. »Ba owšem,« odpowěděl průwodce, »prawdu máte; to gest práwě ten meč, kterýž si přál.«

Při anglických nowinách býwá nesmjrná sjla neyrozmanitějšjch náwěštj, tak že se gedno každé pro sebe w tom moři strácj. Rozličnj giž prostředkowé hledáni, gakby se oči čtenářů přiwábily; neynowějšj gest ten: Welikým, křiklawým pjsmem postawj se nad ně: »Ohlašuge se gen gednau,« a druhý den—stogj to zas tak!

Wzdělánj Čoktawů. W seweroamerickém Saustátj, w státu Louisianském zbylo as 10.000 Indiánů z kmene Čoktawů, gichžto obecenské zřjzenj krásné pokračowánj ku wzdělanosti progewuge. Řjzenj tohoto národku, zaugjmagjcjho kraginy od hornjho Arkansasu až k Čerwené řece, gest welmi dobře spořádáno; zákonowé geho gsau w anglickém i čoktawském gazyku wytištěni, a každá rodina má geden gich wýtisk doma. Neywyššj moc ge swěřena radě čtyřidceti členů, kteřjžto denně 2 piastry platu obdržugj, mezi sebau mluwčjho (přednostu) a pokladnjka zwolugj, každoročně w prwnj pondělek w měsjci řjgnu w pěkném stawenj se shromažďugj a as 14 dnj rokugj. Zákonů proti dlužnjkům nemagj, poněwadž sobě naprosto wěřj a slowo gim swato gest. Gsau nad mjru pracowitj; r. 1841 sebrali na př. gen bawlny 4000 baljků. Magj sedmero welikých přádelen a tolikéž pil, neustále w činnosti udržowaných. Gistý Dawid Folsom zřjdil 15 mil od Čerwené řeky soliwáry, gichžto wýtěžek daleko se rozwážj. Kromě toho magj 10 kowáren a wšecko rolnické nářadj sami si hotowj. Školy gich gsau w dobrém stawu; obdržewše od Saustátj pomoc peněžitau zřjdili si kolleg, gegjžto blahoplodné působenj po celé gich zemi znamenati gest. Bjdné chatrče ustaupily čistým pohodlným domům, ženy gich šigj i pletau a wšude gest widěti rozlehlá pole, zasetá kukuřicj a ginými plodinami.

Guwernér francauzské osady Algjru, generál Bugeaud, wydal prokłamacj, aby se nikdo neopowážil, tamějšj rozence beze wšj přjčiny bjti aneb ginak práti. Wěru zdá se podlé toho, že Francauze ewropeyská gich wzdělanost a uhlazenost w Africe opaustj.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarchu; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 70. *2. zářj 1843.* 10. r. běh.

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

To bylo ono mjstečko, ona tagemná swatyně, kdežto rusowlasý ginoch bauřliwé wlny duše swé kogjwal, kde swau nesmírnau bolest čili rozpadnutj srdce swého koneyšjwal a kritické saudy swé brausjwal. Léky, ukoneyšenj a — brausek nalézal w dobrém sprawedliwém punči.

I také dnes chtěl tady tuto blahoplodnau třetici hledati. Seděl tiše u prostřed hučiwého šumotu, až pak náhle tau směsicj diwných hlasů struny zawzněly. Byla to kytara w rukau ženštiny, kteráž tu téměř u prostřed kafjrny stogjc k wůli několika kregcarům zpjwala.

Byla to hezky welká, ale hubená postawa. Tato hubenost, narozená dle zdánj weselým žiwotem a pošlau z něho bjdau, setřela s twářj a weškeré postawy gegj kwět spanilosti, tak že gen bedliwěgšj skaumatel w těch bledožlutých tazjch, w tom černě planaucjm, wpadlém oku, býwalý šperk ženských wnad wypátral. A wšak i toho, gemuž poznánj toto ušlo, dogal gegj zgew. Byla to hluboká temná těžkomyslnost, ledowá žiwotem powrhawost, tichá zaufalost, gežto gako nastrčená larwa z twářj gegjch hleděla.

Zewnitřek gegj, prostý tmawý šat, wywyšowal geště neobyčegnau gegj postawu.

Nynj zpjwala. I gegj zpěw — ty podiwné zwuky musely na posluchače gako čarowná sjť padnauti. Byly to zbytky hlasu střjbrného. Genom chwjlemi zawznělo mezi chroptiwým praudem tónů geště zrnko ryzé — ale to proniklo sluch i srdce. I truskami hlasu swého uměla zpěwačka tak hospodařiti, uměla ge tak do swěta posjlati — tak ohebně, uhlazeně a rozmanitě wykládati, že by se byl chutě host hosta zeptal: Gak sem zablaudila ta osoba? — To cjtil každý, že sem nešťastná nepatřj — že nenj žebrota po kafjrnách staw, ku kterémuž gi byla přjroda wywěnowala.

Zpjwala. — Nowotný pozdwihl očj swých a nechal wřelý nápog před sebau státi — nechal domácj děwče wedlé sebe seděti.

Ženština dozpjwala a šla pak okolo stolu sbjrat gednotliwé dárky, gežto gj ušetřiti umělecký smysl hostů byl uzawřel. I činila to s gakausi pokořenau ostýchawostj, kteráž dokazowala, že se na této pauti geště dlauho nepohybuge.

Nynj stála u Nowotného. Ten byl z kautečku swého stjhal kroky gegj a namáhal se ustáliti w rozpáleném mozku gakausi podobu, gežto se mu před očima w negistých mlhách mjhala. Nynj pozwedl zraků swých k těm ubledlým twářjm, k tomu diwožiwému, gako w zimničném zanjcenj zářjcjmu oku — a každým okamžikem zrůstalo w něm přeswědčenj, že tu podobu giž někde widěl — ale docela ginak, docela w giných okolnostech.

Polohlasým šeptem wyklauzlo zpěwačce ze rtů ostýchawé: Prosjm! — a ruka nastawowala notowý list.

»Wy gste se, milá panička« — promluwil k nj Nowotný, w kapse u westy po dwau zbytečných stříbrných grošjčkách lowě — »wy gste se asi proto zpjwati neučila, abyste nynj tuto wýžiwu nacházela. Nemégte mi za zlé, že wás nepřjgemnau snad otázkau obtěžugi; ale gakýsi wnitřnj hlas — nu, toť gste bezpochyby zkusila často sama na sobě, že nenj člowěku možno protiwiti se tagným obywatelům srdce lidského, když w něm začnau reydy prowáděti — a geden z takowýchto čarotagných duchů donutil mě, wám tuto otázku předložiti.«

Mezi tjm byl šťastně dwa otřené střjbrňáčky ulowil. I držel ge mezi prsty, a zdál se genom na odpowěd čekati, gakoby slowá zpěwaččina magnetickau silau měla střjbro na list notowý přikauzliti. Zpěwačka ale neměla se k odpowědi;

oči gegj sklauzly s úst mladjkowých na prsty geho, čekagjce, brzo-li wjtanau kořist wypustj.

»Mně gest, milá paničko!« mluwil Nowotný dále — »gakobychom se giž byli widěli.«

»Newjm — kde bych byla toho štěstj užila,« omlauwala se zpěwačka tónem negistým, s očima sklopenýma.

»Ai, nemluwte u mne o štěstj — ginak-li wás byla kdy náhoda oprawdu mně w austrety uwedla. Ale gá bych se pokládal za šťastného, kdybych mohl mlhowitau raušku proniknauti, za njžto se mi upamatowánj na wáš obraz ukrýwá.«

»Zbawte se té důmjnky, drahý pane! My se sotwa kdy widěli; gsemť zde pracizj a cele neznámá.«

»A předce — předce!« zwolal Nowotný, wzchopiw se ze swého sedadla a zpěwačku za prawici pogaw. »Čjm déle wám do očj hledjm, tjm patrněgi wystupuge mi z nich ona podoba, w které gsem wás byl neydřjwe poznal.«

»Meyljte se! — meyljte se!« omlauwala se cizinka gaksi bogácně. »My se newiděli nikdy — a nebudem se giž také widěti. Zegtra bohdá Prahu zase opustjm. Nezdržugte mě, drahý pane!« mluwila prosebně dále, a oči gegj zalétaly na mjsto, kdež byla zpjwala. »Čeká na mne churawý manžel, a mohl by si myslit —«

»Ne snad že wám kladu osidla?« wyrazil ze sebe Nowotný; cjtil ale hned, že byl wygel s něčjm neslušným. — »Odpusťte, drahá paničko, mladé krwi a starému punči — ale což by si mohl wáš manžel mysliti?«

W tom okamženj powstala na těch mjstech, kam zpěwačka poněkud nepokogně pohljžela, welká, wytáhlá mužská osoba. Byl to žiwý obraz neduhu. Sehnuté tělo, žluté twáře, wpadlé oči, hubené ruce, klesawá kolena — s takowými částěmi wzchopila se postawa. Byl to muž letitý, gen že bylo na prwnj potkánj těžko určiti, zda-li mu skutečná léta nebo tělesný neduh tuto podobu sestaralosti byly na celau podstatu geho wtlačily.

I wzchopil se řjkage co žiwaucj smrt. — Na těle, na kostnatých ramenau wisel mu chatrný modrý plášť, gako na dřewěné tyčce, a na prawém loktě ležel mu ženský zimnj pláštjk, gegž byla zpěwačka shodila, když wzala kytaru do ruky.

Sotwa že se byl churawec na židli pohnul, utrhla se zpěwačka od Nowotného a pospjšila k němu.

»Počkey geště, Karle — počkey!« prosila ho tónem dogemným. »Gá musjm geště zazpjwati. Ruce byly štědré« — doložila šeptawě.

»Chceš, abych tady skonal?« zabručel muž mezi zuby, a stáhnul obočj na podobu hromowého mraku.

»Ale, milý Karle!«

»Ty wjš, co gsem tě prosil — slzawýma očima, tlukaucjm srdcem prosil,« mumlal muž dále; hlučný tleskot překazil ale dalšj geho skuhránj. Weselá tlupa okolo neywětšjho stolu wyzýwala totiž zpěwačku k nowému koncertu. Ona se chopila kytary, on sklesl na židli.

»Bravo! bravo!« ozwalo se ze wšech hrdel, když byla skončila. Ale churawec wyskočil, gakoby ho tyto zwuky ostrau dykau byly progely, a hodiw rychle na zpěwačku teplý, ačkoli giž obnošený plášť, wzal gi za ruku a spěšnými kroky zmizel s nj z kafjrny.

(*Pokračowánj.*)

Ferdinand Eboli.

(*Dokončenj.*)

Tato myšlénka gi nadchnula odwážliwostj, šla tedy k bljzkému potoku, ukogila swau žjzeň a dala se opět na dalšj cestu. Když bylo poledne a parné slunce swé paprsky počalo kolmo wysjlati na hlawu Adelindinu, posawád tak starostliwě před opálenjm ochráněnau, wešla do gedné z četných geskyň, které přjroda w lůně těchto skal byla utwořila. Djwka se bázliwě ohlédla; nebylo nikoho w geskyni, ale chléb, nůž a džbán wody, stogjcj na wýsadku skály, swědčily, že nedáwno geště byla obydlena. Adelinda si sedla, posjlila se chlebem a wodau, potom podepřela hlawu na sněhobjlé rámě a tmawé gegj wlasy splýwaly gj po šjgi. Na gegj twáři bylo lze čjsti bolest se smutkem a při pomněnj na přestálé a na budaucj geště těžkosti kanuly gj z černých očj horké slze. Gegj krásný a zwláštnj šat, ušlechtilá djwčj postawa a půwabnost, která gi zdobila, — sedělať samogedinná w temné geskyni, — twořily obraz, gegžby si každý básnjk opisowati, každý maljř malowati žádal.

* * *

Když byl nález pronešen, odwezli hraběte Eboliho na galege, přikuli geg k lawici s pacholkem, který nawzdor swému prowiněnj geště gakausi giskru šlechetného citu, a kromě toho sjlu, obratnost a odwážliwost měl. Giž dlauhý čas smýšlel o autěku a wida že rowněž Ferdinand po

wolnosti dychtj, swěřil mu swůg aumysl a oba ho šťastně wykonali. Ubozj prchljci pustili se do hor, kdě měl pacholek onen známé a kdež také Ferdinandowi autočiště sljbil, ažby se štěstj a sprawedlnost s njm opět smjřily.

Geskyně, we kteréž Adelinda odpočjwala, byla skrýšj Ferdinanda a geho společnjka. Každý si lehko předstawj radost mladjkowu, an skrýwage se před palčiwým sluncem newěstu swau w diwoké geskyni nalezl. Po krátkém wyswětlenj ustanowili mladj tito lidé gjti do Neapole a prozraditi podwod Ludowikůw.

W té samé chwjli zaslechli hlas laupežnjků, přiwáděgjcjch do geskyně zagatého, z gehož powrchnosti se nadáli welké wýplaty; byl to.... protiwnjk Ferdinandůw. Zpozorowaw Adelindin autěk rozeslal posly na wšecky strany, sám pak přišel diwnau náhodau na cestu, po njžto se ona byla pustila.

Zagatý zůstal u laupežnjků w zástawě a Ferdinand s Adelindau cestowali tak gak se slušelo na gegich hodnost do Neapole, kdež Muratowi celau přjpadnost oznámili. Zpráwau tauto náramně rozhněwaný král přisljbil podwodnjka přjsně potrestati, ale mladj lidé ohljžegjce se na přjbuzenstwj, které ge s Ludowikem spogowalo, wymohli mu odpuštěnj a dowolenj, aby směl wstaupiti do stawu wogenského, kdežto se několikráte wyznamenaw, hodnost důstognjka obdržel.

Ferdinand pogal Adelindu za manželku, nastaupil swé býwalé auřady a hodnosti a zapomenuw na wšecky nátisky, které mu byl geho bratr způsobil, ochraňowal geg, zaopatřowal geg wšjm, co si koliw žádal, ano šťastnau náhodau bylo mu též dopřáno, žiwobytj w tuhém nebezpečenstwj bitwy mu zachrániti. Ale na Ludowika čekala předce smrt na bogišti. Když pak smrtelně gsa raněn ducha wypauštěl, uslyšel od Ferdinanda na mjstě kletby a pomsty, kterau byl nešťastnjk ten wssál s mlékem mateřským, gen ljtost a požehnánj a pocjtil ač slabé ale upřjmné stisknutj ruky.

B. L.

Páběrky.

8.

Strašliwý oheň poplenil dne 19. července ***Miškowec*** (maďarsky Miskólcz), hlawnj město boršodské stolice w Uhřjch, počjtagjcj as 28.000 obywatelů, Maďarů, a též Slowáků a Němců, magjcj katolické i reformátské gymnasium a maďarské diwadlo, a prowozugjcj značný obchod. Škoda udáwá se na kolik set tisjců zlatých, ani školy, ani úřednj stawenj, ani kostely nebyly zachráněny.—I přirozená a potřebná a wšj chwály hodná gest wěc, že se lidomilowé pečliwě snažj, by wlastnjmi prostředky aneb zařjzenjm zbjrek těmto ubohým ku pomoci přispěli. Kterak se ale takowé Božj dopuštěnj i hned spolu traudem státi může, do něhož politická rozwážněnost giskry zamyšleného swého podpalu křesá, kterak se od těch, kteřjž gednu ránu hogiti chtěgj, i hned na ginau mysliti může, kterauž by těm zasadili, od nichžto částku a snad dobrau částku pomoci očekáwagj, o tom game ani pomyšlenj neměli; prowoláwacj weřegný list pp. Ladislawa Paloczyho a Bartoloměge Szemereho teprwé nás o tom poučil. Psanj toto gmenowaných dwau sněmownjch wyslanců boršodské stolice, wytištěné poneyprwé we *Világu*, gest tak obzwláštnj a půwodnj, tak znamenité, tak krásným, naivnjm swětlem oswěcuge mysli i zámysly nowého Maďarska, že si oprawdu za powinnost klademe, aspoň částku geho sem položiti. ...»Mohútná ruka Božj lehla strašliwau tjžj na ubohé toto město, práwě teď, když kr. komisař o powýšenj geho za králowské swobodné město giž druhý rok we zdjch geho pracuge,—práwě teď, když na práhu nowého žiwota stogj, kdežto k obětem hotowi býti máme. Miškowec gest w hořenjm djlu našj země neylidnatěgšj a neyžiwněgšj město, trhowé geho gsau slawnj a obchod geho welmi rozšjřený; město toto podobá se w gednom ohledu wlasti, neboť gest na každý způsob tak staré gako ona, a rowněž tak mladé,—t. g. má spjše budaucnost než minulost; z gedné stránky nepodobá se ale wlasti, neboť gest od čistě uherského kmene obydleno, kterýž gak co do gazyku, tak co do mrawů a prawěkých obyčegů prawouherským kmenem gest*). Miškowec zaugjmá práwě stranu národnosti důležité mjsto, gelikož počátkem dolenjch Uher gest, kdež prawj Uhřj (t. g. zas Maďaři) bydlj, a konec hořenjch Uher činj, kdež národowé cizého gazyka bytugj; město toto gest w celé wlasti hlawnj djlnau pouhřowánj (t. g. zas zmaďařowánj), neboť u četných geho mistrů gsau mnozj towaryši z hořenjch Uher w práci **), a w katolických, reformátských, ewangelických a israelitských (!) školách geho pouhřj (prosjme opět rozuměti pomaďařj) se celý hauf německých, slowanských a hebraických djtek. Musjť tedy rozkwjtánj tohoto města a geho lidu přánjm každého prawého (!) wlastence býti, netoliko proto, že krásnau budaucnost slibuge, aniž pauze proto, že žiwotnjm středištěm částky našj země gest, negen proto, že w měšťanech geho neyšlechetněgšj (či neyšlechtičněgšj?), prastará uherská krew teče; nýbrž hlawně proto,

---

*) Rozumj se, že zde gméno »uhersky« podlé našeho smyslu »maďarsky« znamená, neboť gak snad powědomo, negsau Maďarům ostatnj, od pradáwných časů a před nimi giž w Uhřjch usedlj, gich mnohem četněgšj národowé Uhři, aneb gsau-li předce, tedy gsau nečistj Uhři.

**) To gest, towaryši tito snažj se, aby mistrům swým penjze wydělali, a mistři naopak přičiňugj se, aby ubozj tito gazyk swůg prodělali.

poněwadž zkwjtánj tohoto města a obywatelstwa geho práwě na tomto mjstě stranu národnosti a zwláště stranu za nyněgšjch pošmurných okolnostj tak žádancjho sgednocenj sil (t. g. opět zmaďařenj celých Uher) wšeobecně důležito gest....« Nenj-li *to* zřegmě mluweno, nenj giž nic wjce zřegmého, lečby ruka mjsto gazyka mluwiti začala; každá řádka dala by se zwláště oswětlowati, a půwod i půwodcowé držj k tomu swjtilnu.—A pak se mluwj w nowinách a časopisjch o mjrnosti maďarské strany a o gegjch newinných a chwalitebných záměrech, a Slowákům, wůbec wšem uherským Nemaďarům dáwá se rada, aby gen pokogni byli a ničeho se nebáli! O nebogte se gen, wždyť widjte, že gen o maličkost gde, o gazyk wáš mateřský a o waši národnost! Š.

DOMÁCJ KRONIKA.

Slawnost w Rychnowě. Chtěge přjtomen býti slawnosti zaswěcenj chrámu w Rychnowě, o kteréž se giž dlauho před tjm široko daleko powěst rozhlašowala, chwátal gsem dne 14. m. m., a nesnáze cesty byly hogně odměněny; co gsem spatřil, nespatřj se tak lehko wjce: den 15. srpna 1843 bude pro Rychnow a wšecky w tu dobu tam přjtomné wěčně památným. Toho dne měl chrám Páně, wyswěcený we gménu *swaté Trogice*, před 45 lety ranau blesku zničený, nynj ale opět obzwláštnj štědrostj *G. Exc. wys. uroz. pána Františka Antonjna z hrabat Kolowratů Libšteinských* znowu co neynádherněgi wystawěný a co neyozdobněgi wykrášlený k opětnému konánj služeb Božjch poswěcen býti. Lidumilý i bohabogný wládyka tento, ustrnuw se nad zpustlým tjmto stánkem Božjm, nešetřowal žádných autrat, by geg opět co neyskwostněgi pozdwihl; ušlechtilá, přjliš záhy zesnulá manželka Geho podporowala Geg w péči té co neywraucněgi; za to ale wystawěli si wznešenj tito manželé pomnjk, kterýž wlasti powěky zbožnost gich i obětownost připomjnati bude. O slawnosti, kteraužto poneyprw potěchám náboženským wěnowán byl, může gen geden hlas znjti: nelze pomysliti, by welebněgšj, by hlučněgšj, by wraucněgšj býti mohla.

Giž den před tjm nabyl Rychnow ginau podobu: ze wšad hrnuli se hosté, mezi nimi zwláště znamenitý počet kněžů, gichž se k slawnosti této dogista k osmdesáti sešlo. Týž den přigeli také, od G. Exc. pana hraběte pozwáni bywše, Geho knjžecj milost pan arcibiskup pražský, a G. Exc. pan biskup králowéhradecký, genžto oba od nesmjrného množstwj lidu přiwjtáni a co neyuctiwěgi do přjbytků w hraběcjm sjdle pro ně připrawených doprowázeni byli. Gim ke cti wystawěl se wjtězoslawný oblauk s českým nápisem: *Owčičky wjtagj pastýře,* skrze něgž wgezd swůg drželi, pobytj gich slawila hudba i zpěw, rozljhagjcj se po městě a kromě toho byl geště ke cti neydůst. pana knjžete arcibiskupa slawný průwod s pochodněmi zřjzen.

Sám den slawnosti započal se s neykrásněgšjm, neypohodlněgšjm powětřjm, a giž záhy ráno hemžil se wšude lid, kterýž se na den tento tak hautně byl sešel, že se počet geho pozděgi až na 12.000 cenil, což ale zachowánj neylepšjho pořádku i beze wšech kromobyčegných prostředků w pranicem nepřekáželo. Giž před sedmau hodinau oznamowalo hlučné střjlenj z moždjřů přjgezd Geho Excellencj pana hraběte, kterýž se bral ze swého zámku k slawnosti do Rychnowa, prowázen gsa od mnohého přjbuzenstwa a giné wzácné šlechty i ginak znamenitých osob: rychtářowé ze wsj gemu poddaných geli po dwau před wozem geho. Duchowenstwo, úředniotwo, sausedstwo i židé s thorau wyšli k slawnému uwjtánj Geho Excellencj až k wjtězoslawnému oblauku, na němž čjsti bylo: »Wysokourozenému ochránci wěrné a wděčné měšťanstwo,« a doprowodili Geg až do tak nazwaného nowého zámku, odkud záhy průwod slawný ku kapli giž před tjm dnem poswěcené weden byl. Slawné zwoněnj a střjlenj z moždjřů oznamowalo nynj začátek slawnosti, a ze wšech stran hrnul se lid z 16. far a 2 lokálij rychnowského vikariátu, weden gsa swými pastýři a neyrozmanitěgšj korauhwe před sebau nesa, w nábožném prozpěwowánj do nowého chrámu Páně. Na to započala G. Exc. neydůst. biskup hradecký, pan Karel Bor. *Hanl,* obsluhowán od četného duchowenstwa, swaté obřady swěcenj chrámu wykonáwati, což až do 1 hodiny trwalo, po čemž se skwostné, od Geho Excellencj pana hraběte pro kostel ten zakaupené paramenty swětily a dwadcet děwčat, kteréž G. Exc. dřjwe byly slawně přigaly, biřmowalo, gimž wysokourozená hraběnka, *Rosa z Lützowa,* kmotrau býti ráčila. Nynj wystaupil rychnowský wikář, pan *Josef Šolc,* na nowau kazatelnu, a pohnutelný byl pohled, když G. Excellencj wraucj djky we gménu cjrkwe, wlasti a poddaných za učiněnau tuto oběť wzdáwal, obec pak ku wděčnosti napomjnal, kterauž neylépe zaslzené oči gewily. Po skončenj řeči této byla we slawném průwodu kněžstwa do chrámu toho nowowyswěceného uwedena Geho knjžecj Milost, pan arcibiskup pražský, načež se pontifikálnj služby Božj začaly, při nichž od p. *Prokše* složená mše nazwjce od ochotnjků ale wýtečně prowozena byla, zwláště ale sluch i srdce překrásný hlas nowých, obrowských warhan gjmal, gimižto Geho Excellencj pan hrabě kostel ten milostiwě obmysliti ráčil. Po skončených službách Božjch wrátil se opět slawný průwod, doprowázen gsa hudbau i střelbau, do nadgmenowaného sjdla hraběcjho, kde giž pro wzácné hosty, gichž se drahně přes 100 počjtalo, skwostná hostina připrawena byla; hudba, zpěw i střjlenj z moždjřů učinily gi geště slawněgšj. Přjpitky byly tři učiněny: prwnj od G. Exc. pana hraběte na zdrawj G. G. cjsaře a celého cjsařského domu, druhý od hostů na zdrawj půwodce chrámu i této slawnosti, třetj na zdrawj obau přjtomných wrchnjch pastýřů. Odpoledne o 5. a 7. hod. rozdáwalo se swaté požehnánj w nowém chrámu Páně, wečer pak ukončilo pěkné oswjcenj znamenitau tuto slawnost.

Druhý den na to měl G. Exc. pan biskup hradecký opět pontifikálnj mši, při kteréž G. Exc. pan minister se wzácným swým přjbuzenstwem pobožnost swau wykonaw ke stolu Páně přistaupil. Bůh zachoweyž dlauho Geg i djlo Geho drahé wlasti. Jan Kalwach.

SWĚTOZOR.

Časopis »Ungar« podáwá zpráwu, z priwátnjho listu wyňatau, že w Praze co neydřjwe gednota ku zřjzenj českého Pantheona na weřegnost wystaupj. Pantheon ten, čili chrám památce wšech slawných Čechů wěnowaný, má na Hradčanech, strmě nad celým městem státi a řezbářskými pracemi a fresky wykrášlen býti. — To by wěru nebyla zlá a prozatjm by také nebyla nauze o muže, giehžto wzácná památka wděčně by se slawiti měla, ale—kdež gest těch, kdož by stawěli?

Slawnost giřenek we Skalici bude se letos odbýwati dne 12. zářj.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarcjjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 45 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 71. *6. zářj 1843.* **10. r. běh.**

Saubog w Matanzasu.

Bylo mi 23 let, ode dwau měsjců zdržowal gsem se na ostrowě Kubě a od 14 dnů w Matanzasu. Lehko zwěděti, že Matanzas přjstawským městem opodál Havanny gest. Zasluhugeť dogista děliti se o slávu, kterauž Byron Seville dal, zwáti se totiž *famons for oranges and women*, t. g. slawným pomeranči a ženami. Město pak samo znamená gednoduše po kastiliánsku: prolitj krwe, zabjgenj, a má půwod tento:

Když Španielowé w prwnj polowici 16. stoletj ostrow Kubu opanowali, stálo giž na mjstě, kde se nynj zdi Matanzaské zdwihagj, neznamenité město indiánské. Dobytelé zmocnili se ho, wydrancowali a zapálili ge a pobili as polowici obywatelů geho. Něco Indiánů uteklo ale španielskému tomuto lidumilenstwj a hledalo autočiště we welikých podzemnjch geskynjch, nalézagjcjch se we skalách, na nichž město wystawěno gest. A wšak i zde byli wypátráni a do poslednjho ubiti.

Nynj gest Matanzas městem gak náležj pěkným a počjtá as 12000 obywatelů. Okolj geho náležj k neykrásněgšjm na swětě; domy gsau na růžowo obarweny, střechy zdwihagj se po stupnjch; pásmo palm, kokosowých a citronowých stromů, banánů a giných otáčj ge dokola, a prostředkem běře se řeka Canima. Matanzasané neznagj giného zaměstnánj, leč djwati se na půtky kohautj, a giného wyraženj leč sázeti stůčky kwadruplů aneb hrsti piastrů*) na hlawy aneb ostruhy opeřených těchto saubognjků.

Osadnjk, s njmžto gsem se byl častěgi při potyčkách takowých shledal, pozwal mne na dwůr swůg, na němž také welký kohautinec měl, kterýž geg owšem mnoho stál, za to mu ale geště wjce wynášel. Hned přjštjho rána wydal gsem se na cestu k Domu Pedrowi Azeiragowi, genž as 10 mil wzdálj od města přebýwal. Cesty okolo Matanzasu gsau tak zanedbané, že gsme za neylepšj uznali, s wolantau našj přjmo polem geti.

Wolanta gest polokrytý wůz, spočjwagjcj na welmi wysokých, zadu podiwně přistawených kolesjch. Saukenná záwěsa, zřjzená k stahowánj i roztahowánj, chránj před sluncem, prachem i blátem. Kůň aneb mezek se gen geden zapřáhá, a kalessero čili kočj gest pokaždé něgaký Negr, oděný w čerwenau, žlutau neb zelenau portowanau kazagku, bjlé spodky, wysoké těsné boty, rozšiřugjcj se nad koleny, opatřený dlauhými ostruhami a magjcj po boku machettu, t. g. krátkau širokau šawli.

Azeiraga dal se mi neydřjwe kohautům swým diwiti; překrásné to, žárliwé prudké ptactwo, hněwu ukrutného, ničeho nešetřjcj we swém wjtězenj; wěru hodni by byli, aby se některým druhem lidj stali. Na Kubě magj kohautinec, gako ginde psjlowecké aneb záwodnj koně. Gmenowali mně kohautinec hraběte Gibakoy, w němžto se přes 200 kohautů chowalo, gichžto mnohý za 300 i 400 zl. stř. stál. Bývalý guvernér ostrowu tohoto, generál Vives, měl ztěžj pro něco giného smyslu, leč pro swé kohauty (gallos), a sám nad neynepatrněgšjmi prawidly bděl, gichžto se při krmenj a ošetřowánj těchto k potýkánj určených zwjřat šetřj. Sám přeswědčowal se o spánj a chuti k gjdlu těchto miláčků swých, wlastnoručně zawazowal gich rány, když bogiště opauštěli, wšecka geho tělesnj i duševnj činnost byla na tento gediný předmět sestředěna. Zatjm ale drancowali morštj laupežnjci pokogně koráby, do Havanny aneb z nj plugjcj, wraždili, topili a upalowali lidi na nich, a odpočjwali si pak we wšj bezpečnosti w Regle, wsi, as půl mjle cesty od hlawnjho města wzdálené. Zde bylo hlawnj gich reydiště, policie nebylo takměř

*) Kwadrupl něco přes 12 zl., a piastr něco přes 2 zl. stř.

žádné, a důchodowé z ostrowa nalézali rozličné swé wedlegšj cesty. Ale gakáž to byla za to podiwu hodná stwořenj, ti kohautí guvernérowi, gakauž udatnostj zářily se gich oči, gak hrdě rozléhal se široko daleko gich pokřik, podobný zwukům železné trauby! A Vives sám napsal o kohutowognictwj spis, kterýž posawad u wěci té na slowo se béře.

Dwa dni zdržel gsem se na osadě Dona Azeiragy, čas swůg nazwjce lowem papaušků, diwokých sljpek a g. tráwě. Bylbych si byl také mohl založiti wýtečnau zbjrku nesmjrných štjrů, černých a zwláště červených, nad mjru nebezpečných stonožek, strašliwých, dobrau ruku zwjcj gsaucjch pawauků a přemnohých giných nad mjru gedowatých zwjřat, w Ewropě gestě gména posud nemagjcjch; poněwadž ewropštj učenj, gimž ztěžj co ugde, sem se geště nedostali, by gim třjdy gich a druhy wykázali. Nicméně žigj předce, bodagj a kaušj tak dobře, gako kdyby we wšech přjrodnických slownjcjch sebe obšjrněgi pogednáni byli.

U wečer, bylo to w únoru, a teploměr reaumurský okazowal 26 stupňů, odgeli gsme opět, chtěgjce w občerstwugjcj této době do města se wrátiti. Wezli nás ginau cestau, než kterau gsme byli přigeli, a když gsme městysem dosti welikým geli, že se na náměstj šibenice wypjnala, weliká dosti, by se za něgakau wěž mjti mohla.

»Eyhle, přjteli,« prawil gsem k p. Azeiragowi, »bezpochybný důkaz, že we wzdělané zemi gsme. Ale prosjm wás, čjm ge to, že se mezi těmito ztracenými chatrčemi šibenice nalézá, kteráž by hlawnjmu městu ke cti byla?«

»Bylo gj před několika lety zapotřebj k odprawenj několika Negrů, wůdců auplného spiknutj proti bjlým pánům, gežto se ale na štěstj záhy wypátralo,« odpowěděl mi můg nowý přjtel, a gal se mi sám bez dalšjho powzbuzenj následugjcj anekdotu wyprawowati: »Poněwadž otroci tohoto okresu welmi rádi se zbuřugj, měl se gim gednau na postrach notný přjklad dáti. Černoch kýsi, nazwaný Vulkán, hlawa onoho zbauřenj, byl odsauzen aby napřed prowazem odprawen, pak sekerau sťat byl. Negrowé ale wěřj, že duše gich i s tělem po smrti gich do Afriky, do wlasti se přestěhugj a tam znowa obžiwnau; to wšak wedlé gegich mjněnj nemožná, pakliže od mrtwoly částky některé oddělj, kdoby pokrewným přjtelem nebyl. I měl Vulkán bratra, kterýž prosil, by sám hlawu oběšeného odřjznauti směl. Zdálo se nebezpečným, prawě tehdáž powěrčiwost newědomé této láge násilně uraziti, pročež i wyprošená přjzeň milostiwě propůgčena byla. Negrowé dali se do nesmjrného gásánj, Vulkán ale podstaupil trest smrti s nepřemožitelnau důwěrau zagatého, kterýž za cenu nepřjgemného okamženj swobodu swau a s nj též gistotu kupuge, že se opět do taužebně očekáwané wlasti swé nawrátj. Hlawa, krwácegjc geště, wpjchla se pak na kůl. I přihodilo se, že kdysi wečer gistý Seweroameričan, gmenem Whitefield, magjcj službu u něgakého *injenia* t. g. cukrowáru, mimo kůl tento šel, zapomněw trochek swého rozumu na dnu sklenice. I zdálo se mu wtipným a žertowným, aby žebřjk přinesl, ke kůlu přistawil, a dýmku swau Vulkánowi do úst wstrčil. Weliký byl hněw Negrů, widaucjch, gaký se stal posměch zůstatkům spoludruha, od nich nynj powěrčiwě ctěného, a hněw gegich přicházel tak hlasitě na gewo, že městský úřad, aby geg opět utišil, zohawenau tuto hlawu snjt kázati musil.«

Tak mi wyprawowal, a tau dobau, když gsme se wesnicj tauto brali, spočjwala hlawa tato giž asi 6 neděl w zemi.

Půda okolo Matanzasu gest ryšawá; my gsme byli celj plni prachu a geli gsme práwě skrze haušťj palm a množstwj giných stromů, gežto neyobzwláštněgšj owoce rozmanitého druhu wydáwagj, když nás nagednau překwapil ligawec, obyčegný onomu počasj a nad mjru prudký. Byla to prawá potopa a woda řjtila se s nebe w praudech. My gsme nebyli obogžiwelnjky, a potěšili gsme se tedy nemálo, spatřiwše w nehrubém wzdálj přjbytky osadnické, do nichž bychom se utéci mohli. I učinili gsme tak. Nalezli gsme tam pět osob, dwa Kreoly, gednoho Katalauňana, gednoho Angličana, Jerrolda, a Whitefielda onoho, o kterémž gsem práwě byl zmjnku učinil. Spatřiwše nás, wstali tito pánowé od stolu a wjtali nás co neyochotněgi a neysrdečněgi, což by bezpochyby nebylo bez půsohenj na naše slzy zůstalo, kdybychom nebyli pozorowali, že do poslednjho opiti gsau.

Powětřj bylo šeredné, a zdálo se, že se geště pořád wjce zhoršuge, i widěli gsme, že nám nic nezbýwá, leč noc tuto s hostinnými těmito lidičky ztráwiti. Mohl bych ledaco poučného o způsobu připrawowánj gjdel na ostrowě Kubě powědjti, prozatjm stačj, řeknuli, že cibule a sádlo hlawnjmi zde wšeho základy gsau. Pokrmowé obalugj se a kořenj se tak, že rozeznati nelze, gest-li a které maso, ryba neb cos giného w ústech. Wjno bylo wšak wýborné, a nowj přátelé naši neopomjgeli, chwálu tuto gemu s welikau oblibau udělowati.

»Gste skrz naskrz mokrý,« prawil Whitefield, »musjteť se pak občerstwiti,« a podáwal mi

welkau sklenici nápoge *aguardiente de azucar* nazwaného, gižto gsem gednjm dauškem wyhnul. Nedlauho potom ohljdnul gsem se i po druhé, neboť mokrota gdauc mi až na kůži, dokazowala mi, gak potřebné pro mne takowé posilněnj gest. Následkem tohoto kwapného napitj se nezwyklých mně horkých nápogů bylo gakési polospanj, kteréž se mne náhle zmocnilo a nepustilo, až ge opět něgaký hrozný hřmot okolo mne zapudil. Geden Španiel chrápal pod stolem, druhý pak wynasnažowal se, aby Američana a Angličana od sebe dostal, kteřjž newjm proč, bezpochyby z hádky o zrušenj trestu smrti do prudké hádky se byli dostali. Giž si byli oba tito šaupeřowé láhwice o lebky rozbili, giž se sebe drželi, pohlawkowali se a nadáwali si. Whitefield pokaušel se giž o něgaký *gonging* na protiwnjku swém, Jerrold wšak, wýtečný boksownjk, zasadil Američanu notné *onetwo* (dwě rychle po sobě následugjcj rány pěstj) w *mug* (we twář) a w *panier a main* (w žaludek), tak že gako mrtew na druhý konec swětnice odljtnul.

(*Dokončenj.*)

P á p ě r k y.

9.

P. Ludewjt Štúr wyprawuge w odpowědi swé na dotjránj přehorliwého Maďaromila, p. Lukáše, w přjloze k Wšeob. now. augšp. ode dne 17. srpna b. r. následugjcj zagjmawý přjběh, který gakožto malý přjspěwček k historii zmaďařowánj Slowáků sem klademe. — Do *Kamenice*, gedné z 21 reformatských slowenských obcj w Uhřjch, byl před wjce lety rodilý Maďar, p. Sörëss, za kazatele sl. b. dosazen, s přjsným roskazem, aby ubohau tuto obec pomaďařil. Pan S. činil seč byl a rozumj se samo sebau, že slowjčka po slowensku neznage, na konánj služeb Božjch w gazyku swěřených sobě dušj ani nepomyslil. Po 12 let pokračowal horliwě w maďařenj swé obce, pak se ale zpamatowal a autrpnostj k zanedbanému lidu tomu gatý, začal nynj služby Božj w geho gazyku konati, gemuž se byl za čas pobýwánj swého we wsi této náležitě přiučil. On mjnil owšem dobře, ale ginj myslili ginak, a superintendent reformatského okresku tohoto zawolal si nebohého zproneweřilce, by takowé swé gednánj ospravedlnil. »Po 12 let,« prawil předwolaný kazatel, »pracowal gsem o zmaďařenj swé obce, kteráž gen z 18 rodin záležj, a předce nemohl gsem ničehož pořjditi. Do nebe wolagjcjm hřjchem by bylo, dále wěc takowau prowáděti; nechci toho wjce činiti.« Na to byl z aufadu swého swržen, obec wšak geg podržela, hrozjc že wjru swau změnj, paklíže se gj duchownj gegj nenawrátj. Kazatel ten žige a působj dále we swé obci. — Nenj-liž to pěkný přjběh, a Bůh deyž, aby se wšecky tyto tragedie geště tak dobře skončily! — Kdo bude odpowjdati za tolikerá násilj, kteráž se srdci i rozumu, wzdělánj i náboženstwj činj? Kdo nahradj wšecko, co tjm ztraceno, a na koho sweze se bič, kterýž se takto přjštjm pokolenjm upljtá? Zanedbané aneb křiwé wychowánj, zwláště náboženské, mstj se neodwratně a mohlibychom toho pěkné přjklady z neybližšjho bljzka uwáděti. O tak gen pečugte bohulibým tjmto způsobem o nyněgšj a zwláště o budaucj blaho swé wlasti; krásná země waše bude, třeba ne gak myslíte maďarskau, aspoň duševně a mrawně kwětaucj!

České diwadlo w Praze.

W neděli 27. srpna opakowala se »*Dračj geskyně u čerwené skály*« podlé Kollmanna od Henkelta, o čemž w 101 čjsle lonských Kwětů giž mluweno. — To bylo opět pohljženj k podzemnjmu duchu, milostiwému patronu slabé paměti! Neyslawněgšj bylo ale řjzenj orchestru; gedna část opakowala a druhá šla srdnatě dále, zmatek byl dowršen. Brawo, brawissimo! Aspoň nesmj geden druhému nic wyčjtati.

W úterý 29. srpna »*Jan z Pařjže*«, opět w celku tak dobře gako w předpředešlém čjsle řečeno, pročež se i na ně w tom, co dolegi neodwoláme, wztahugeme. Že se tenkráte p. Negedlá we swé arii o půl taktu opozdila, to gj gedině na swědomj klásti bylo by nesprawedliwé. P. Tonnerowa rušila opět trochu pěkný swůg zpěw wyššjm intonowánjm. Byť i u této od přjrody laskawě obdařené zpěwkyně wůle byla sebe upřjmněgšj, myslime předce a s námi znatelé zpěwu, že některé wady u tworenj tónu gen w dobré škole naprawiti se dagj. Gak wýborné bylo prwnj finale, tak slabě dařilo se druhé. Prosodii činilo se welké přjkořj. R.

We čtwrtek dne 31. srpna dáwala se poneyprw činohra »*Ona gest šjlená*« dle francauského od Lemberta wzdělaná; gesti to drama dobře namyšlená, postawená na dobrém psychologickém základě, genž rychlým střjdánjm obrazů ze žiwota citů lidských, nám gako w rámci wyššjho společenstwa anglického na oči wystawených, obecenstwo nemálo zagjmá. Představenj bylo ze zdařilegšjch našeho diwadla a ljbilo se wšekerému obecenstwu gak náležj. P. Krumlowský (lord Harleigh) hrál pěkně a mluwil geště lépe. Chtěli gsme geg giž několikráte na gistý nezpůsob w přednášenj pozorna učiniti, který gsme na něm giž odedáwna a tenkráte opět pozorowali. Stáwá se, že někdy u welkém affektu, zwláště když na šjlence hrage, celau sadu, slowo po slowě násilně ze sebe wyhazuge a sice wše gednjm hlasem, tak žebys hudebně to pozoruge sotwa řjci mohl, že se některau slabikau o čtwrt tónu wýše nebo njže dostal; při čemž pak obyčegně geště poslednj slabiku mocněgi wyrážj. Tato chyba w deklamaci p. Krumlowského wůbec

častěgi nepřjgemně se wyskytá. — Nynj slowo o hře. Nám se zdá, že powaha lordowa, we swých základech ušlechtilá, gemná a dobrosrdečná, i w geho šjlenosti zwláště w pokogných momentech, w gakýchž na něm spočátku ani sám lékař žádné pomatenosti nepozoruge, ukazowati se musj; pročež by mu lépe slušela tichá zádumčiwost a gemná měkká truchliwost se srdečnostj, nežli zasmušilost ano i urputnost, giižto gsme wětšjm djlem na p. K. widěli. Třeba i uwážiti, žeby pak chwjlkowé bauře šjlenosti od těchto tichých dob lépe se byly odrážely a spolu wjce dogjmaly; a wšak musj se uznati, že nawzdor těmto nedostatkům hra geho pilna byla a zwláště w druhém i třetjm gednánj mnohé zdařilé momenty obgewowala. — P. Herbstowa prowedla úlohu swau co do hry naskrze dobře a s neobyčegným citem, začež také od obecenstwa několikráte pochwalau poctěna byla. Musjme zwláště pilnost gegj chwáliti, že celau tu dlauhau úlohu tak řádně zpaměti znala, pročež také dosti dobře mluwila, a gen zřjdka, zwláště w delšjm gednom wyprawowánj bylo litowati, že dosti obratně a hladce řečj swau wládnauti nemohla. W gegj deklamaci ukazuge se nejčastěgi ta chyba, že předložku od přjslušného slowa odděluge a toto pak s názwukem přednášj, kdežto se w češtině we mluwě wždy obě gako w gediné slowo pogjmagj a pak přjzwuk na předložku se přenášj. Toto prawidlo by i ginj mnozj na paměti mjti měli. — P. Kolárowá hrála přiměřeně a wůbec roztomile. Že wšak i gegj řeč tenkráte w toku swém několikráte o kaménok se opřela, pozorowali i některj řjdcj diwadla našeho nawštěwowatelé; my pak, kteřj wýtečnau pilnost milé našj p. K. ze dlauhé zkušenosti známe, diwili gsme se těmto neobwyklým úkazům. — P. Grabinger byl srdečný a důstogný doktor, a mluwil (sit venia verbo) »s pomazánjm.« Tu wšak mi na mysl přicházj přjslowj: čjm lépe kdo maže, tjm rychlegi gede.« A saudě z toho prawidla na řeč p. Grabingrowu, musjm řjci, že mluwil »bez pomazánj.« — P. Biel hrál welmi šetrně, a též pp. Lapil a Tomek malé swé úlohy zdařile prowedli. — Když w prwnj sceně p. Biel s p. Kolárem wystaupili, newěděl gsem, co p. Kolár wlastně představuge. Z počátku gsem se domnjwal, že ge to lordůw pogezdný nebo něgaký weselý druh, gegžto snad lord s sebau wodj, aby se geho šaškowánjm bawil a geho kus prowáděnj rozpustilých kausků za náhončjho použjwal. Tomu wšak byla na odpor wážnost p. Bielowa, pak přjliš swobodné si počjnánj společnjkowo i stegnost oděwu. I požádám sauseda swého, gakéhosi pána z wenkowa, aby mi diwadelnj cedulku půgčil; a z té gakož i pak ze řečj blịže seznám s nemalým úžasem, že gest to lordůw přjtel a lorda Harleigha synowec, sir Wilkins. Nemohu tomu nikterakž uwěřiti, žeby se mladý šlechtic anglický, gakkoli bonvivant, takto chowati mohl; tauto postawau a tjm těla držením by tušjm sotwa na regdišti mezi anglickými šlechtici chwály došel, neřkuli we společnosti dam. Co do řeči, byla rychlá, obratná a — gako samorostlá. Když p. K. gednau do praudu gegjho se pustil a gakési wypočjtáwánj počal, prawjm k sausedu swému: »Račte pozorowat, naposled přigde: »a giné wšeligaké tretys — a šťastně, sotwa že gsem byl proroctwj swé pronesl, giž gsme slowa ta s gewiště slyšeli. Můg saused se s podiwenjm ke mně obrátil a ptal: »zdali gsem ten kus giž widěl, že napřed wjm co přigde?« Gá řku: »Newiděl, ale to ge diwadelnj zkušenost.« Přál bych panu K., aby se byl w poslednj sceně, kde doktor Harleigha na odhalenj rozhodugjcj spráwy připrawuge, widěti mohl, gak tam w pozadj stál, an se we twáři geho gakási podiwná smjšenice citů gewila: tu auplná netečnost z ohledu děge, genžto se prawě wywinowal, tu zas gakési takořka hlbé podiwenj, gežto se snad snažilo, aby nám ukázalo, že půwodce geho wšem těm wěcem, genž se tu dějj, nerozumj; tu zase sarkastický úsměch anebo chytré mhauránj očj, gakobys řekl: »Wšak gá dobře wjm o wšem, co mi tu zatagiti chcete« — wše to se střjdalo na twáři tak rychle, ano někdy i w gedno splýwalo, že bylo těžko uhodnauti, co z toho panu K., co geho uměnj náležj. Kdyby se byl p. K. tak widěl, zagisté by byl zwolal: *Difficile est satyram non scribere.* — Druhý kus co přjdatek ač nehrubě potřebný byl »Dwa přátelé a geden kabát.« Představenj newynikalo w ničemž nad předešlá této weselohry. P. Kaška gakož i ostatnj hráli dobře. Toliko dwa přátelé obnošenému tomu kabátu některé škody učinili, k gichžto sprawě pan kregčj Lokýtek ničjm se nepřičinil, ačkoli toho wečera w přjlišné horliwosti wjce činil než se žádati mohlo. Ostatně i to prawda, že se kabát w celosti swé udržel — nebo gestliže kde winau p. Biela něco z něho wypadlo, tu hned zagisté p. Kolár *ex improviso* dwognásobnau záplatu na to položil.

F. L.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Ewančic. W letošnjch prázdninách cestuge po gižnj Morawě a té části Rakauska, kteráž někdy patřila ku králowstwj welko-morawskému, pan A. W. *Šembera*, professor řeči a literatury českoslowanské na morawsko-stawowské akademii w Holomauci. K našemu welikému potěšenj nawštjwil i naše město 9. srpna, a wygádřil se, že cestuge za přjčinau wyhledáwánj w archiwech starých gmen mjstnjch, gežto w tomto okresku djlem zašlá djlem přetwořená gsau; dále zpytuge odchylky nářečj našeho od pjsemnj řeči; popisuge kroge lidu wenkowského, zwláště ale sbjrá podánj mezi lidem našjm gestě až dosud hogně zachowalé. — Welice se wšak zarmautili mnozj slyšjce, že p. professor mjnj udati na swau nowau mappu mjsto zawedeného wšude giž gména města našeho *Ewančice* to, gehož lid obecný w okolj našem užjwá, totiž »*Wančice*«, pro kteréžto gméno žádného gmenowitě pjsemnjho důwodu ze starowěkosti nenj. Tjm samým, že se gméno »Ewančice« nawzdor obecné mluwě uchowalo, zasluhuge práwa swého; kromě toho lišj se gméno Ewančice od gména Wančice giž samým kořenem, nikoli pauhau formau, což by se lehčegi odpustiti dalo.

J. W. Homola.

Časopis tento wychází we středu a w sobotu po půlarcjch: každau druhau středu přidawá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl leta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 72. *9. zářj 1843.* **10. r. běh.**

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

Tiše a rychle brali se obadwa temnými ulicemi. Ruka gegj spočjwala w ruce geho, kterážto se chwěla wnitřnjm pohnutjm. Muži bylo, gakoby mu w patách zlý duch kráčel a kroky geho popoháněl; neměltě oddechu, až se byli w giné čtwrti města octnuli a na bljzku gim wrata sprostěgšj hospody kynuly.

W lůně tohoto stanowiska chudšjch powoznjků a nemagetných pocestnjků — t. g. w malé, auzké a njzké komůrce s chudobnau postelj, zedřeným stolem a s třemi osezenými židlemi učinili zastáwku. Bylit we swém přjbytku.

Zpěwačka rozswjtila tenkau swjčku w njzkém mosazném swjcnu.

Muž seděl na židli — unawený, wášněmi uštwaný, chorobau skljčený, na smrt umdlený. Wenku byl chladný wjtr perutě swé o twáře geho otjral: ale na čele stál mu pot u welikých perljch. Zpěwačka k němu přistaupila, a utjrala mu pečliwau rukau palčiwé čelo.

»O má Beato!« wzdychl muž a pogaw ruku gegj, ljbal gi a tiskl k bauřjcjmu srdci. — »Anděli, strážce můg! Neutracug mě praudem hněwu swého — odpusť nekonečné wášni mé — brzo budeš mjti pokog!«

»Co to zase mluwjš, Karle můg!« prosila zpěwačka slowy neyljbezněgšjmi. »Gaká strašidla lekagj duši twau? Co mluwjš o pokogi? Negsem-li pokogna, když gsem u tebe?«

»Gsi — gsi!« zwolal muž wášniwě, a owinuw ruku okolo těla gegjho, položil hlawu swau na gegj prsa. »Swětice ge wždy pokogná wedle hřjšnjka. Ale gá rušjm pokog twůg! Podezřiwá mysl moge shánj mraky na oblohu twau, giž beztoho wášeň má byla zakalila — «

»Nech toho — nech, Karle můg!« wpadla mu zpěwačka do řeči; »wždyť negsme děti, abychme se wespolek zaumyslně škádlili a trápili. Swodná léta mladistwých wášnj uplynula — gako lesk a kwět wybledl a opadal, kterýž ge w čarowném kole swém držel; žiwot hledj na nás očima střjzliwýma a držj w ruce zrcadlo, z něhož na nás péče a starost pohljžj. Máme si ge dětinskau wášnj zwětšowati? Máme zbytek sjly, který gsme z wjru dnů swých geště uchwátili — máme geg marnau nesswornostj docela w niwec uwesti? — a ležeti pak w rumu gako bleskem roztržené slaupy, gežto ginak státi nemohly leda w pewném kruhu, genžto se okolo temena gegich otáčel?«

»Odpusť, odpusť — anděli můg!« zwolal muž letem zimničnjho zápalu unešen — »a nepokládey mi žárliwau péči mau za hřjch. Tys gediná kotwice žiwota mého! — w tobě spočjwá důwěra w mau přjtomnost i budaucnost. Kdybych tě měl ztratit na temné pauti dnů nastáwagjcjch, nemohl bych postáti, nemohl bych pokračowati — ale w hrobě musel bych hledati odpočinutj.«

»Karle! — Karle — upokog se!«

»Ne — we mně nenj pokoge! duše má ge hladina gezernj — šlohaná a poháněna dechem wěčného wichru. Gá se o tě bogjm — gá se třesu; zmjtán gsem wětšj auzkostj, nežli když růže na twých ljcjch kwetly! Ach — wždyť mi musjš rozuměti! Což by ze mne bylo, kdybysi odemne se odwrátila? Zlomená wětew — zawátý list, gegž každý rozšlápne!«

Náhlý, prudký a dusiwý kašel překazil mu dalšj řeč. Zůstaltě skoro bez sebe w rukau zděšené zpěwačky.

»Pro žiwý Bůh, Karle! zpamatug se — ušetři se — upokog se — pogď, polož se!« prosila a domlauwala Beata, i snažila se dowesti muže k posteli; ale několikaletý neduh geho držel geg w hladowých klepetách, a zdál se mjti chuť, rozbaurati

budowu křehkého těla. Krew se mu wywalila ustami a nosem.

W smrtelné auzkosti wykřikla zpěwačka. W tom se klepalo na dwéře — a w okamženj na to wešel z tmawého sjnce do komůrky — Nowotný.

Ontě nebyl zraků swých spustil s podiwné zpěwačky, i když byl muž gegj přjtrž učinil w tichém gegich howoru. Namáhawě tkwěly oči geho w rozpálené lebce na té strastiplné postawě — a když konečně odcházela, když byla s průwodcem swým za dweřmi: zabřesklo se mu nagednau w rusowlasé, punčowau párau naplněné kotrbě.

»Teď to mám!« zkřikl nagednau tak hlasitě, že se kolem wšickni hosté ohljželi; potom wyskočil, wtisknul si klobauk geště hlaub do čela, a pospjchal za odešlými tak spěšnýma nohama, pokud to gen učiniti mohl pro záwažj, gežto mu hlawu tjžilo.

(*Pokračowánj.*)

Saubog w Matanzasu.

(*Dokončenj.*)

Poznamenám zde k poučenj těch, kteřjž w Savanně čili w Nowém Orleánu nebyli a způsoby w boksowánj čili w saubjgenj-se na pěsti neznagj, že gouging w tom záležj, aby se tři prsty do wlasů protiwnjka za čelo popadnutého otočily, načež se mu palcem oko wymáčkne. As před 30—40 lety potkáwaly se w gižnjch kraginách amerického saustátj každodenně osoby, na podobný způsob o oko připrawené. Gouging měl swé učitele, žáky i tagnosti, až se posléze neypřjsněgšj zákonowé proti němu wydali, gimžto se podařilo, geg k neywětšj žalosti přátel starých způsobů čili wlastně nezpůsobů wyhladiti.

Whitefield se pomalu zkřjsil, otřel si krew a ozbrogil se nožem; Katalauňan nebyl ale do celé této hádky ani slowa promluwil, zpjwage, co možná neyhlasitěgi, národnj pjseň: *Jo que soy contrebandista*; nagednau wšak přestal we zpěwu, wmjsil se do hádky této, a hleděl oba nepřátele přeswědčiti, že statečnj pánowé, Kaballerowé, tak po sprosťácku se nezabjgegj, nýbrž že se na saubog wyzwau, a twář we twář, počestně si rozepři odbydau. Azeiraga i gá přiswědčili gsme mu, domýšlegjce se, žeby rozkacenci tito, kdyby se nám podařilo, saubog do zegtřka odložiti a ge prozatjm na lůžko připrawiti, ráno z wjna i z giných horkých nápogů se wyspawše, na hádku swau i na wšecko ostatnj pozapomněli.

Na neštěstj chtěl se Whitefield i hned do saubege dáti, a když gsme mu předstjrali, že čjrá noc gest, odpowěděl, že by to překážkau býti nemohlo, gelikož w rozličných sewero-amerických státech, w Karolině, Jenessei a ginde saubog na ručnice při swětle lucerny ničjm neobyčegným nenj.

Horliwě chytili se náwrhu k takowé půtce Španielowé, gakožto swědkowé přjtomnj; newěděliť ubozj, co mluwj aneb činj, neboť *aguardiente* strašil gim we hlawách, a následkowé geho býwagj takowj. Nadarmo pokaušel se Azeiraga, nadarmo pokaušel gsem se i gá, to i ono gim namjtati; oni nic neslyšeli, na nic nedbali; předce gsme wšak daufali, že dowedeme, by saubog tento bez krwe prolitj minul.

Přinesly gsau se dwě pušky, ale nikdež nebylo kulek. — »Co zde činit?« prawil gsem, a obadwa saupeřowé opakowali welmi mrzutě tato slowa. — »Wždyť máme zde olowěné trauby,« prawil zlopowěstný Katalauňan; »lehká to wěc, rozřezati ge na malé kausky; toť bude hned pěkná hromádka neypěkněgšjch broků pohromadě.« Gak se řeklo, tak se i bez táránj učinilo, a za chwjli byly ručnice nabity, že by gimi byl mohl bůwola zastřeliti. Odebrali gsme se wšickni do zahrady, negistým gen bleskem tmau se kmitagjcj lucerna postawila se na zem. Déšť byl přestal, ale nebe bylo tak temné, že se sotwa na čtyry kroky widěti mohlo. Rozestawili gsme saupeře w rozumné wzdálenosti od sebe. — »Pozor,« prawil Azeiraga k nim; »gak libě rukau po třetj zaklepám, wypalte!« Ke mně se pak přichýliw prawil: »Když po druhé zaklepám, zhaste lucernu.« Zaklepal, gá gsem zhasl swětlo, a tři rány zahlučely.

Jerrold stál se zády těsně u plotu zahradnjho; zaslechli gsme, kterak křičj, přiběhli gsme k němu, otroci přišli s pochodněmi—on byl mrtew! A wšak nezabil geg Američan, nešťastný byl ze zadu zastřelen!

»Totě zákeřnická wražda!« zwolal Azeiraga, »ale wrah nám neuteče. Magorale, pusť psy, chopte se zbranj, ať postihneme toho bjdnjka!«

We mnohých osedlištjch na Kubě chowá se zwláštnj druh zlých, odwážliwých psů, wyučených by odběhlé Negry chytali, a znagjcjch ge tak dobře stopowati, gakoby to zwěř byla. Třj takowj oharowé pustili se nynj a zuřiwě pádili do šjrého pole. Spěchali gsme za nimi, gak gsme neylépe stačili, a za nedlauho pozorowali gsme, že prchagjcjho Negra giž dostihli. Porazili geg k zemi, a giž byl napolo udáwen, když gsme ge dohonili.

Byl to chlap obstárlý giž, náležegjcj k wedlegšjmu osedlisku, kdež dobré dosti powěsti po-

žjwal. Zapjral naprosto wšecko, ale důkazowé proti němu byli přjliš zgewnj. Geště bylo cjtiti z rukau geho čmaud prachu, a ručnice ležela bljzko něho w hauštj, kamž gi byl hodil. A předce nebylo lze, ani neymenšj přjčiny domysliti se, proč by byl nešťastného Jerrolda nenáwiděl. Zločin geho zůstáwal nepochopitelný.

Chycený odwedl se do žaláře Matanzaského, do žaláře, který wždycky plný gest, kde přestupnjci mnohá léta seděti zůstáwagj a konečně se opět propauštěgj, a odkud newinnj začasté po čas žiwota swého newycházegj. Od oné doby zlepšila se owšem mnohá wěc, před 15 — 20 lety newodilo se tam ale ginak se sprawedlnostj. W samém hlawnjm městě, u prostřed četné posádky nebylo gisto po smrknutj bez průwodce wycházeti; neyhoršj chasa panowala pak we wšem pokogi na weřegných mjstech a o oswětlenj ulic nebylo zmjnky. Množstwj lidj prowozowalo beze wšeho stjhánj to samé řemeslo, kteréž brawowé wlaštj w 16. stoletj konali, zabjgegjce, gak kdo wjc dal. Gakýsi mulat obdržel kdysi kwadruplu, by gistau osobu zabil; i zašel si k wywolené této oběti, a gako by nic, powěděl gj, oč se wlastně gedná: — »Deyte mi dwě kwadruply,« doložil, »a zabigi wám hned toho, kdo si na wás tak taškářsky zpomenul.« — Wzal swé penjze a dostál slowu.

W takowýchto okolnostech bylo by se mohlo mysliti, že Jerroldůw wrah důkladně a oprawdowě potahowán nebude, a měl gsem wěru za to, že Neğra toho brzo opět bjlého co padlý snjh z wězenj dostati se spatřjm.

Z wýslechů udalo se, že byl přjbuzným onoho Vulkána, o gehožto tragickém konci swrchu gsme se zmjnili, a obžalowaný wyznal se také posléze, že wlastně Whitefielda zabiti chtěl, ze msty, poněwadž zbytkům oběšeného onu potupu způsobil. Náhodau byl při hádce té w onom domě, a myslil, že teď přjležitost naleznul, po které tak dlauho dychtil. Chutě ukradl ručnici a schowal se s nj za onen plot. W šeru wšak a w horliwosti swé změnil si osoby, a Angličan padl, prostřelen ranau, kteráž na Američana obmýšlena byla.

Odsaudili geg; aby to wšak surowé mysli otroků wjce dogalo, určilo se, aby od ewropského kata sťat byl. Pak si owšem nesměl w myšlénkách lichotiti, že we wlasti swé opět k žiwotu procitne, kdež na cukr a káwu pachtiti se netřeba.

Když se Neğrowi strašliwý ten nález ohlásil, stawěl se bezstarostným býti, ano i úsměch přeletěl přes tupý geho obličeg, gakoby řjci chtěl, že dowede zhatit zámysly saudců swých. Zdwognásobnili dohljdku, by utéci nemohl, a nikomu nebylo lze geg spatřiti, leč žalářnjku geho. Když geg wšak k poprawě odwesti chtěli, nalezli mrtwolu; usmrtil se strašliwým, tagným gedem, gakýchž kolikerý způsob otrokowé antillských ostrowů připrawowati uměgj, tagemstwj to z pokolenj na pokolenj přenášegjce.

»Newjte,« prawil mi Azeiraga, »gak si bjdák tento, s nikým žádného spolku nemage, takowý ged způsobiti mohl? U nás se tomu nediwjme; gsauť otroci, kteřjž po dlauhá léta pod nehtem maljkú kuličičku schowáwagj, kteráž, nikomu negsauc nápadná, hodj-li se do mjsy poljwky, stačj, by w málo hodinách celau rodinu o žiwot připrawila, otce, matku, děti, sluhy, psy i kočky. A prostředků proti tomu nenj žádných. Nesčislnj přjkladowé nedopauštěgj, bychom na to u nás kdy zapomněli.«

České diwadlo w Praze.

W neděli 3. zářj poneyprw: *Fra Diavolo* aneb *Hostinec w Terračině*, komická zpěwohra we 3 gednánjch dle Scribe od Kolára. Hudba od Aubera. — Dosaženj cjle nebýwá nikdy tak zábawné a rozkošné gako cesta, která k němu wede. Zač medlé stogj opera, která po dostatečných probách w úplné dokonalosti na prkna přicházj? Takowá oprawdu gen nudnostj trápj, gelikož řjkage k hotowému přicházjme. Gak mnohem zagjmawěgi gest, probjrati se wšemi chybičkami a negistotami, newčasným začetjm a ukončenjm; gak weselo ge widěti z tichého kautku ty labyrintowé záwiny taktownjho žezla, za njmžto zpěwák úzkostně očima šlehá, aby ge neztratil, a když několik taktů w bauři utone, býti swědkem, gak ubohý ramenama krčj a po fortepianu wzdychá, které by mu na zwratné cestě pomoci mohlo! Tento přjtel w nauzi wšak ge odstraněn, proč to Bůh wj, snad na přjklad znamenitého wůdce, který most za sebau zpálil, aby bogownjky k odwážnosti dohnal. — Ať si ale nikdo nemyslj, že se ty podiwné wěci u této prwnj nowé opery staly, chraniž Pán! Wracjm se práwě z Kocaurkowa, tam se to zběhlo a nikde ginde. — Teď k referatu. P. Mayer (Fra Diavolo) potěšil nás libým zpěwem, hlas geho měl tolik půwabu, že se častěgi až k duši dostal. Že z cesty w bálowém obleku přicházj, kdo za to může? snad se ten podnikawý markýz práwě po bále do wozu posadil; gen něgaký plášť by na sebe byl hoditi mohl. — P. Strakatý oslawil swau malau roli hospodského wloženau arij, gak slyšjm od Köckerta, kterau wýborně zpjwal. — P. Köckertowa byla dle nadánj rozkošná Zerlina, hra gegj w opeře té, tak důležitá gako zpěw, wynikla zwláštnj přjgemnostj. Pjseň w ložnici zbudila náramný potlesk. — Těžkau úlohu měli p. Prokop a p. Tonnerowa. Lord Kokburn nežádá tak silného natjránj, a byť by i w řeči zatr-

howal, we zpěwu nemá se tak přetwařowati. Pamela stogj s individualnostj p. Tonnerowy trochu w odporu a part ten ležj hluboko, předce ale wynasnažila se zpěwkyně dle možnosti obecenstwo wyraziti, a došla cjle. — P. Siebek (Lorenzo) byl obraz směšného, nešťastného milownjka. Co důstognjk chodil w takowé skleslosti ducha pro milenku, že nám ho málem ani ljto nebylo. Zpěw nebyl nepřjgemný aČ zcela dušeprázdný, gak by z neživého stroge wycházel. — PP. Podhorskému a Zwoneckowi podařila se dobře scena, kde Zerlinu nápodobugj. Uvertura šla dobře a muscla se opakowati. R.

Dne 5. zářj opakowal se »Jan za chrta dán« od Klicpery. Dobré představenj, a kdyby se byly dle prwnjho aktu wšecky řjdily, bylo by wýborné. — Nenj-li to welká škoda, když znamenitý herec dobře promyšlený a dobře nakreslený charakter gen tjm úplně zrušj, že strašliwým wlečenjm sebe i obecenstwo o pěkné potěšenj připrawj! Mně ge při tom, gakoby pawauk z Teyna na radnici sjtě zapřádal.—Opona spadla u prostřed sceny, která gsauc důležita musila znowu dohrána býti; w geskyni Moranině wzdorowaly skály twrdošigně, nechtjce se sesypati atd. I nu co škodj! R.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Bechyně. Dne 20. srpna wíděli gsme, gaké pletichy *Kuliferda* na prknech snowal. Hercowé se wšemožně přičinili. K tomuto kratičkému kusu podal se nám roztomilý přjwažek, sestáwagjcj z následugjcjch částek: *Otčina*, pjseň od Chmelenského. Tu se po každé sloce ljbila otázka s odpowědj: »Zda w cizině? Ne, ne! gen w otčině.« Německá pjseň od Procha »Das Andenken«; koncert na fletnu od Kellera: německá arie »Durch den Wolkenschleier« od Pära; český zwuk z hágů (Alpenhorn) od Procha; Mozartowa *Scena ed Aria*; pak co utěšený dodatek Rubešowa deklamowánka *Gakého bych nerada*, p. Burdowau wýborně přednešená. — Beseda tato tjm wjce zagjmala, an s powolenjm zdegšj oswjcené wrchnosti čtyry wětšj djtky knjžecj se swým pěstaunem a swau wychowatelkau diwadlo nawštjwily. Obzláště neystaršj kněžic, který wedenjm horliwého pěstauna, wel. p. H......a do češtiny se giž hezky zná, libowal si w českém kusu i w českých pjsnjch. Traufáme, že, gsa w Čechách narozen, stane se někdy podporau drahé wlasti. — Chystá se opět cosi wzácného k diwadlu, o čemž ale geště pomlčeti opatrnost radj. ...z

SWĚTOZOR.

G. M. král baworský udělil wlastnoručnjm psanjm swobodnému pánowi Eligiowi z *Münch-Bellinghausenu*, spisowateli dramatických her »Griseldis« a »Syn pauště«, záslužnj řád sw. Michala.

Pan *Laube*, obzwláštnj Čechomil (wiz letošnj Kwěty č. 32. str. 127) a redaktor časopisu f. d. elegante Welt, chce mermomocj staroněmecký krog opět uwesti; to nám uwádj na mysl dáwnau udalost—od lonského roku. Téhož času učinil totiž gistý p. *Held*, spisowatel mnoha tragedij, prowolánj k Německu, by se fraků a klobauků odřeklo a za to čepice a staroněmecké kabáty opět uwedlo. To bylo owšem hezké a pro wlast spasitelné, škoda ale, že — gak »Růže« oznámily, týž p. Held, zakladatel gednoty protiklobaučné a bezfrakowé — prwnj a spolu gediný gegj člen, — podlé gistých zpráw z gednoty této wystaupil, gelikož geg za něgaký čas opět w klobauku na ulici wíděti bylo. Nemo in patria propheta, t. g. neylépe gest proti klobaukům tam kázati, kde žádných nenosj.

Z celého Německa gdau žaloby na špatné nawštěwowánj diwadel; mnohá byla zawřena a hezký počet herců obdržel propuštěnj. Neylépe si wšak pomohl diwadelnj ředitel w Kobolenci. Oznámil obecenstwu, že nebude-li geg na měsjce červen, červenec a srpen aspoň 2000 tolary podporowati, také w zimě žádného diwadla mjti nemá. To pomohlo, w 8 dnech sešla se ona summa, a nynj chodj páni Kobolenštj hezky pěkně každý den do diwadla, byť sebe horšj kus byl, aby se gim penjze odehrály.

Powěstný kauzlostrogec *Döbler* hodlá letos Pešť nawštjwiti, kdy? newj se, ale má prý giž některé nowé, obzwláštnj kausky pohotowě. Kdyby uměl mlčeti, mý bychom mu geden poradili, a ten, — ten by byl! Nech strčj pěkně gakoby nic několik stotisjc Slowáků do gedné kapsy, a mjsto nich ať wytáhne z druhé — wšak snad rozumj co? Liszt obdržel na uznanau gen gednu čestnau šawli, p. Döbler zasloužil by si tak celau zbrognici.

Čag, kterýž pro cjsařskau rodinu w Čjně určen gest, gest předmětem nesčislných péčj a obřadů. Do zahrady, w njž se pěstuge, nesmj nikdo wstaupiti; wchod k nj hljdá neustále silná stráž. Okolo stromu se každodenně mete a s listů snjmá se neustále wšecka nečistota. Gak libě se čas sbjránj bljžj, nesmj nikdo z oněch osob, kteréž něgakau práci při tom magj, ryby gjsti, aby snad nečistým swým dechem listj nepokazil. Wšecky tyto osoby musegj se třikráte za den teple kaupati, a nicméně nesmègj předce ginak než w rukawičkách listj čagowé trhati a sbjrati.

We Wlašjch bljzko Perugie swedl se před něgakým časem mezi marchesem F... a Principem P. saubog na bambitky. Saupeřowé, wýbornj to střelci, wystřelili na dané znamenj oba nagednau, a oběma se nestalo nic; kaule setkaly se tak práwě w polowici cesty, že zploštěné na prostřed bogiště padly. To bylo ale, gak praweno, we Wlašjch; u nás se snad kaule geště tak akurátně neligj.

Londýnský »Globe« oznamuge úmrtj 35leté slepice a udáwá spolu zpráwu, že za čas žiwobytj swého 8910 wagec snesla. Ta byla swětu wěru wjce platna, než mnohý, který z těch wagec gedl.

Pan *Avequin*, lučebnjk z francauzského rodu w Nowém Orleansku, wynaleznul, že se z wylisowaného cukrownjku wýborný, welmi dobře hořjcj wosk zhotowiti dá. Wzal si giž priwilegium na to a hodlá wěc tu we welkém prowozowati.

R. 1812 wycházelo w Pařjži 45 žurnálů a giných časopisů; r. 1843 wzrostl gich počet na 498.

W Glasgowě umřel nedáwno welmi znamenitý muž, wynálezce nepromoklých swršnjků, od několika let hustě nošených, Charles Makintosh. Nález geho wynesl mu wjce, než Kolumbowi obgewenj Ameriky.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarsjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydáwatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 73. *13. zářj 1843.* **10. r. běh.**

Beseda káwowá.

Obrázek ze Slezska *).

Již kauřjcj-se konéwku panj hospodyně w rukau držela, a řečnugjc pozwané k sobě sausedky zabawowala. Bylo hodně žiwě mluweno, tázáno i odpowjdáno, hned o hrdé a powážné podstatě některých milostpanj, hned o gegich wjce méně spanilých a čjplých slečnách; gak šaty nowého kroge na onehdegšjm bále, gak pěkně w kotauč uwité a proplétané wrkoče a zlaté šjpy we wlasech, gak na rukau mistrným zlatnjkem udělané a w podoby winných listů utwořené náramky gim slušely. Přišla pořádka přehledu besedowého i na spoluměšťky, zwláště na manželky bohatšjch a zásobami zbožj okázalegšjch kupců, gakož i wyššjch auřednjků a služebnjků; nezapomenuto mluwit a žertowat, tušit a pochybowat, naděgi budit i ničit, o ženěnj, o wdawkách, o newěstách, o mládencjch. W tom pod důmyslným a dozorným okem ruka rozšafné hospodyně konéwku porcelánowau, smetánkau naplněnau, nad šálky nachylowala, káwa zbělela, cukr přidán, — na stůl pochautky sladké postaweny, až i podobiznami protkané prostěradlo se zradowalo; stoličky a lenošky ku stolu přistaweny, a panj hostitelkyně »pogďtež, moge paničky, sobě přisednauti« promluwila. Sedm gich w počtu bylo, podobně gako w starožitnosti sedm planet. Ihned se na pozwánj to k mjstům přihotoweným obrátily, k nim se bljžily, pak po krátkém se-zdráhánj a ostýchánj na prwnj ku dweřjm twářj obrácená mjsta usedly a trochu utichly, proto snad, že howoru předešlého osnowa tjm ostýchánjm byla přetrhána, neb že chutnánj w ústech práwo swoge již sobě osobiti a ugjmati počalo. Netrwalo to wšak dlauho, když po wypitém šálku roznět olegného w káwě rozlitého prudiče nerwy zpružil a mysl co rtuť obratněgi kolowati počala, tuť hned i žerty swůg chláchol a pochlebnost, neb i swoge autlé ostny a body wywinowati a paustěti počaly. Chlácholy a pochlebky byly přigjmány i odwděčeny, ale i auštjpky šibko a zručně odráženy, wše tak aby sama beseda šlechetným, uctiwým a powedlým zůstala wyraženjm a zábawkau.

»*Bayć! — nasza Pani N... dobrą nam kawą nagotowała,*« prawila gedna ze sličných besednic w nářečj přjhraničném, w němž gazyk polský celowánj swé rty sausednjmi českému přitiská. »*I ty kołacze są bardzo podarzone a kypre! Onym, pani N..., się takowe wiccy lepicy, jako nam ostatnim darzą, dla tego też tu bardzo rady do Nich idemy.*« — »*A czemuž bych ja, pani R..., niemiala tego wszystkiego dowiesć?*« odwece panj hostitelkyně, »*wiedzą Oni, žem jest ciągniona*) frailka!*« — »*Ale jakož to powidają, pani siostro?* erziehowana *frailka chcą aza powiedzieć.*« — »*A wiczu hle —* erziehowana? *Myśle, že chcą jedna jak druga rzeć: wychowana, a teraz jako takowa wydana,*« — dj na to třetj. Wida gá, že prwnj nesmyslně a bludně němčinu do slowa tlumačila, druhá se do nj cele gako w záwrati a omamě wtočila, třetj pak gen do polowice smyslu se dopjdila, do polowice také gen i pálky (hlawičky)

*) Čiňme čtenáře pozorny na článek tento, ljčjcj nám kausek národnjho žiwota našeho na samém konci oboru, we kterém gazyk českoslowanský trwá, na mjstě kde se s dwogjm ginakým, s gednjm cizjm německým a s druhým přjbuzným, totiž s polským žiwlem stýká. Gakýsi kraginský přjbarwek nechtěli gsme s něho naschwál setřjti; čtenář i nezběhlegšj lehko dosti se do něho wprawj, náš pak gazyk může gen zjskati takowýmito ze žiwého pramene národu wynášenými způsoby mluwenj. Člowěku gest gaksi wolno u prostřed těchto gadrných, půwodnjch zwuků, as gako pautnjku, když z gednotwárných njžin se dostana, čerstwý, posilňugjcj wzduch horský wdychati počjná. Přáli bychom srdečně, aby nám p. spisowatel wjce podobných a možná-li gestě wýhradněgi mrawoličných obrázků podal.

Poz. Red.

*) T. g. táhnutá, wytáhnutá, doslowně podlé německého erzogen.

na hřebjku doměřila a dorazila: »teď máme,« djm sám k sobě, »ten njzký stupeň drabiny (žebřjku), na němžto besednj naše rozprawy a řeč gich stogj! Panj, z gegichž rtů mateřský gazyk tam, kde se ho předněgšj z lidu, a zwláště geho učitelé ugjmagj, plynným, ljbým tokem hlaholj, sobě tu w pospolité a besednj mluwě radit neuměgj. Kdo tu we winé tkwj? Panj-li ty — neb gegich učitelé — neb obor celý národowý?« — To byly otázky, které se mi nahodily, a na které se odpowěd sama udala: že gsme wšickni zhřešili, nemagjce chwály před sebau a před cizinci, gegichžto podobné panj w zábawných besedách náš sluch howorem spanile a utěšně z úst se linaucjm chlácholj, až i mysl naše u wytrženj na wýšinách citů neyliběgšjch se koljbá.

Než co pomůže na giné, že we wině gsau, ukazowat? — což dá za ulehčenj, důwody a odwody pro ně a proti nim sbjrati? Přjliš snadné a wšak neslawné, na ty, kteřj se topj, s břehu se djwati a ukazowati. Potřebj tu wlastnj swau loď, a kdo gj nemá, aspoň člun od břehu odraziti a ge plachtami, wětrnjky a wesly opřáhnauti, na hlubinu se pustiti a topjcj-se wyswoboditi. Tjm pomysłem zprużen, haupnul gsem i gá we swůg malý člunek — ach škoda že lodj, gako gi magj Kollár, Šafařjk, Jungmann, Palacký a ginj, gá nemám! — chopil gsem se wesjlka, na němžto gsem práwě strauhati počal, odwezl gsem se od břehu a nadzmjněné naše tápagjcj-se panj wyswobozowati se gal, mluwě:

»Na pamět mi přišlo, že nebožka moge matka chlapce gemného, schopného a do učenj náchylného chwáliti chtěwši, řjkala: To gest chlapec powůdný; gako naopak toho, an se wésti nedal, tupcem, trupem, otrubau, zpurýšem a zaťatým nerudau zwala. Tupcem, když tupého a nedogjmawého rozumu byl; trupem, když neměl žiwé a obratné mysli; otrubau, když byl gakoby z gádra a středku zrnnjho wyničen; zpurýšem, když byl urputný a upjrawý; nerudau pak, když z rodu šlechetněgšjho se odlišil a zplaněl. Slowo *powůdný* wyrážj nám stručněgi mohútnost a chápnost oswěty a ušlechtěnosti u člowěka, nežli německé »ein fähiger Knabe«, gelikož toto pauze zdolnost a schopnost zasahuge, ono i powolnost a pudjcj chuť, čili ochotu k oswětě a ušlechtěnj značj. Zdá se mi tedy, že ten, genž chlapce skrz nauku a wýcwiku k oswětě a ušlechtěnj wede, *powodičem* (wodičem, wůdcem) dobře a wýznamně gmjn býti může. Řek geg paedagogem a saused náš »einen Erzieher« zowe. A běh neb celau potažnost cesty ku wzdělánj nadřečenému proč by Slowan *powodictwjm* gmenowati nemohl? Němec tu užjwá wýrazu Paedagogik neb i Erziehungskunde. Sluge-li mi tedy ten, genžto se oswěty a ušlechtěnj dopjdil, *powedljm*, tušjm že we wýrazu a geho stručnosti nehřešjm.«

»Widjm,« ozwala se panj hostitelkyně, »*Żeck źle tłumoczyla.*« — »A my widjme,« přidaly druhé dwě, »*żechmy niedobrze oprawiały.*« Tu gá na to: »Negste, drahé panj, samy winny auhonu, gehož gste se proti otcowskému gazyku swému dopustili; gsau tu w hřjchu i waši učitelé, gsme w něm my wšickni ostatnj wlastenci, gest w něm i nehoda času. Ale bohdá že nebude wěčně trwati, a že přigde ten čas, kde ani erziehowané ani *ciągnione fraile* mezi námi mjti nebudeme, a kdež nám bude powedlý a wzdělaný tak dobře znjti, gako nyněgšj gebildet. Na nás ale gest, abychom poklésky takowé, wyskytnětež se nám kdekoliwěk, na nás aneb na giných, gak libě ge poznáme, i hned také mýtili, abychom tak aspoň pole k budaucjmu a snad giž brzkému wzrůstu mateřského gazyka našeho připrawili.« Některé panj mi trochu přiswědčowaly a předewšjm panj hostitelka; giné odporowaly; němčina se gim zdála předce trochu na srdce přirostlá býti. Tak šla hádka lehkým swým krokem, a gá měl to potěšenj, že, bych i mnoho na plano rozsjwal, předce ledakteré semeno tam a onde se ugme. Mysli by nebyly tak zlé, ale ten zwyk, ten zwyk! —

Zatjm byla káwa wypita; šálky se stolu sebrány a odnešeny; giž zahradnj owoce, gablka, hrušky i ostatky hroznů ladně na mjskách porcelánowých oči na se wábily. »We waší zahradě, panj sestro, owoce to pěkné urostlo a dozrálo?« ptala se gedna z besednic, načež hospodyně: »W nágmu býwám,« odwece, »aniž mám gaké zahrady; z dědiny Ol... od sedláka nakaupila gsem sobě tolik owoce, kolik mi pro mau potřebu třeba.« — »I ty mišenky tu, i ty gadrnice a renetky?« ptala se giná. — »Ano; sedlák ten, od něhož gsem wšecko to kaupila, mně wděkem, že autěžek odc mne každoročnj má, i ty hrozny zde — pěkné gsau štičky — přidal.«

Wšecky ty panj se tomu zadiwily, naučeny bywše pěkné owoce buď w městských a panských zahradách hledati, buď ge od Holomauce za drahé penjze dostáwati. Ohljdáwaly se sice na swogjch procházkách do okoličných wsj po štěpnicech owocných, na mjsto nich spatřowaly ale diwoko a bez pořádku wyrostlé stromy, které čistjcjho a kleštjcjho nože neb motyky zem kypřjcj a plegjcj nikdy

newiděly. Aniž tedy lehce tomu, co hospodyně mluwila, uwěřiti chtěly, až gsem gá ge z pochybnosti gegich wywedl.

Mage totiž auřednjka, pana M... přjtelem, wygel gsem s njm giž lonského roku do wsi Ol..., w njž několik magetněgšjch rolnjků obýwá. Tito spolu i woznictwem do Wjdně se zabawugjce, zásobu i pomyslů i prostředků sobě nad giné nabyli, a k tomu gsau tak welmi milownjci swého wlastenského gazyka, že netoliko potřebné sobě knjžky nábožné, ale i do swětských wěd sahagjcj zgednali a w nich pilně čjtali. Uměli sobě i ponaučenj o štěpařstwj a šlechtěnj owocných stromů, wydaná společnostj morawskau pomologickau, nabyti. Zatjm an někteřj sausedé gegich tichého swého způsobu s němčinau swau, w normálnj škole špatně nabytau, se drželi, a podpiwše se pálenkau, w cizjm gazyku tlachali: magetněgšj tito wesnjci pilně we swém mateřinském gazyku psané hospodářské, řemeslnické a umnické knihy čjtali. Těžké owšem z počátku wyrozuměnj bylo těch knih, a nesnadné pochopowánj obsahu gegich. Zdálo se gim, že nowěgšj spisowatelé neb skladatelé kněh schwálně nowau gakausi řečj přjstup k oswjcenj swého národu zamezugj. Než po roku pilného čtenj haušť bodlawého trnj a planého hlohu snažným krokem wzadu se octnula; kolmost a swěsitost hory, na njž oswěta slowenská nowinu (ladem ležjcj, nowozdělané pole) rownala, giž wjce šikmem a ležmem se kladla; roztoky, rokle i tarasy giž byly takměř docela přeskočeny a přelezeny — a naši účinnj wesnjci se w knihy české i polské tak wečtli, že gim nynj čtenj gich neymilegšj zábawau gest. K tomu nebyli toliko schopnj a poučeliwj: byli i maudřj. Za účel si wytýčili z dotčených nauk a průwodů co neymnožšjho prospěchu a wýhody nabýwati, a tak zámožnost domů swých pomnožiti a zwelebiti. Prospjwala tedy i každá gegich zahrada, aučil každý násew zrnek a pecek, každý štěp raubkem šlechetným opatřený, každý peň, konár, wětew. Zahrady wěru ty až do neyodlehlegšj austráně swědčily o snaze i časté swých držitelů přjtomnosti.«

»Ach, drahý pane,« ozwala se na to moge neybližšj sausedka besednj; »gá gsem až posawad toho domněnj byla, že — gá sama pocházjm z Morawy — že prawjm tutěgšj sedláci slezštj neyprwé musegj německé školy přegjti, z těchto wědy a uměnj do swých ošklivým hmyzem naplněných a kauřem očadlých chatrčj uwesti, a potom že teprw sebe i města naše bohatěgi potřebami zaopatřiti dostačj. Gak se tedy nemám mrzeti na takowého ǧbura ǧoralského, který si na Němci přjklad nebere a s haunj i Slowáka i Poláka newyswléká?«

»Pamatugte,« djm gá, »drahá panj, že na listech auřednjch, rozkazy s hůry, s wyššjch mjst seslané nám oznamugjcjch, na polowici za přelomem při němčině i čeština ge hlásá. Sworně a přátelsky dwa gazykowé wůli wyššj oznamugj. Ti tam nahoře, pod gegichžto zpráwau a řádem ǧoral náš polský a slowenský bytuge, gináče myslj, giného přeswědčenj gsau. — Pěkně se ukazuge očjm dělnice neb záhon, na němž kusá (bezwausá, bezchlupá) pšenice řjzne, wlage a žlautne. Ale pěkně i ta stogj, která ostinaté klasy swoge wzhůru zdwihá, a wausy swými řjsně wlásiwj. Hospodář opatrný a šetrný nerad ge na geden záhon rozsjwá, ale různj ge a oddaluge od sebe, aby se nepomjšely, nezpanhartěly nezeštyřely*). Nikdy pilný pán, nikdy geho šafář newezme z wýmlatu takowé zeštyřelé zrno, chce-li obilj swé šlechtiti a lepšiti. Čisté kaupj, čisté a samorostlé wezme, téhož braku, téhož rázu a twaru; ge bude na sýpce, w stodole, na roli chowat a opatrowat. Tak i tu, drahá má panj! náš ǧoral dřjwe se powede gako Slowan, nežli se zdařile zněmčj. K onomu potřebugeme časy, k tomuto wěky — k onomu roky, k tomuto stoletj, k onomu syny a neywýše wnuky, k tomuto prawnuky, owšem pozdnj potomstwo. A přitom dowolte maličkau důtku: padá ona na naše měšťany. Padesáte giž let gest, co se w náruč Němcům a do gazyka gegich hrnau, a předce samau tauto řečj německau Slowany býti se prozrazugj. Nechť přigde z měšťanů těch pospolněgšjch i ten neyswjžegšj do německé Wjdně — oč, že každý Wjdňák geg co cizince pozná, a gestli gen drobet zkušenosti má, že od Karpatů pocházj, se domaká? — a teprw ta njzká láge a chátra školně neprowedeného, panštiti se chtjcjho pospolstwa — ta njzká gak se tu prawj *zgaic* — ta w řeči swé mluwiti německy počjnagjc, dorábá a dokládá gi nářečjm slowansko-slezským. To mjšenina! gečmen s pšenicj, kterau gsem na sýpce dobrého hospodáře nikdy rád newiděl, a neywjc gen na planých roljch nasetau našel.«

»Nu chceme našim goralům to co pro ně dle wašeho zdánj lepšj gest, přáti,« ozwaly se wesměs besednj panj; »nebo tak se snad skůr (dřjwe) dočekáme i zdwořilegšjch wesnjků, i šťawistého ušlechtilého owoce, i čistěgšjho másla a hustěgšj smetany, a konečně také zručněgšjch, lepěgšjch djwek.«

Skončila se hádka a řečnická nauka. Luskot ořechů wzal si swé práwo, a toliko po chwjlkách otáčel se na mne neštjplawý žert, nazýwage mne Luboslowanem a štjtem otwrdlých ǧoralů.

J. Winkler.

*) Štyra se prawj, co nenj ani mužského ani ženského rodu.

České diwadlo w Praze.

Dne 7. zářj podruhé: *Fra Diavolo.* Prowedenj bylo mnohem dokonalegšj, gak bychom se giž minulau neděli s njm byli rádi setkali. P. Prokop hrál přirozeněgi a wyrážel diwatele gak náležj dobře. Geho prwnj *duo* nesmj wšak žádnau negistotu wyzrazowati, takowé kupletnj kausky musegj lehce, gasně a plynutě předneseny býti, a zřetel na wýslownost nesmj pozadu zůstati. Panna Köckertowa si opět zdařile počjnala; co se zpěwu týče, nemůžeme zamlčeti, že koloratuře gegj dostatečná měkkost a lehkost scházela, celému partu by wšak ani na ugmu nebylo, kdyby geg zcela gednoduše přednášela. Nad mjru pěkně zpjwal p. Mayr, geho pjsně náležegj do řady nemilegšjch upomjnek, které o něm w srdci swém zachowáme. Gsau to ale také ty gediné wěci, které se ljbiti mohau, neboť arie w třetjm děgstwj ge co do skladby pauhé slepené potpourri. Pan Strakatý nemohl k dokonalosti nic nowého přidati. Ostatnj zůstali we swé mjře. Sborowé zpěwy slyšeli gsme w ostatnjch operách wždy žiwěgi a rázněgi. **R.**

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Tyto dni wyšel *Přjrodopis* od doktora W. Staňka se zwláštnjm swazečkem (sešitem) obrázků na 16ti půlarchowých tabulkách, gakožto třetj djl *Malé Encyklopedie nauk,* nákladem Matice. Cena spisu celého welmi lewná obnášj 2 zl. stř. Obrázky se prodáwagj o sobě po 1 zl. stř.— Aby mnohostrannému přánj wyhowěl, dal spisowatel některé sešity obrázků na swé autraty barwami oswětliti (illuminowati); takowé gsau u něho (w pasjřské ulici, čjsle 719) gakož i w kněhkupectwj Kronbergra a Řiwnáče k dostánj po 4 zl. stř.; kdo wšak nawrátj wýtisk černý neporušený, obdržj malowaný za 3 zlaté na stř.

Z Kutné Hory. Ochotnjci diwadla zdegšjho nám opět dwoge představenj uspořádali, a sice dne 13. srpna Kliperůw *Diwotworný klobauk,* dne 27. Tylůw dle Deinhardsteina wzdělaný *Wdowec* a Tomsůw *Ponocný.* Mezi prwnjm a druhým kusem poslednjho představenj byla gistau djwkau zdařile přednášena Tylowa deklamowánka *To se neslušj,* a zdegšj geden hudebnj umělec přednášel na hausljch Maysedrůw koncert tak zagjmawě, žeby geg i w hlawnjm městě wšeobecná pochwala neminula. — Poznáte z toho, že nám pp. podnikatelé ochotnického diwadla rozmanité zábawy poskytugj. †

Geště něco o powětrnosti *).

(Doplněk k č. 64. Kwětů m. r.)

Od F. X. J. Maška.

Pro uwarowánj gednostranného posauzenj aneb snad dokonce nesrozuměnj, gakož i pro dokonalegšj wyswětlenj toho, co gsem dřjwe w těchto listech o powětrnosti pronesl, mám za potřebné geště něco o wěci této zde podotknauti. Kdo auplněgšj wyswětlenj, kteréž r. 1841 we Wlastimilu a zwláště w kalendářjch p. Spurného obsaženo gest, pozorně četl, nebude mně z tohoto ohledu žádných námjtek činiti, neboť si ge tam sám čjnju a spolu hned i tak zřetelně, gak to w krátkosti možná, na ně odpowjdám a daufám, že nikdo w hognosti deštů letošnjch něgaké odporowánj tomu neshledá.

*) Prosjme, aby se giž s tjmto článkem debatta o powětrnosti skončila, k gegjmužto širšjmu rozwedenj beztoho by zde ani mjsta býti nemohlo. **Red.**

Náležité wědecké rozebjránj složitých přewelmi a mohautných přjčin powětrnosti mjsta swého w listech těchto mjti nemohlo ani pak mjti může; budiž gen dowoleno w krátkosti a gako w gádře toto sem podotknauti.

Nezáležjť wlhkost powětrnosti toliko na wypuštěnj gezer a rybnjků a na wysekánj lesů na wýšinách nacházegjcjch-se nad rybnjky, nýbrž we schopnosti powětrného oboru, gakési množstwj wod we způsobě newiditelných par do sebe přigjmati, a ge opět při gistých okolnostech ze sebe wylučowati, k čemuž se geště powaha rownowáhy a wlastnjho, časem nastupugjcjho pohybowánj čili kolébánj náramného oceánu powětrného oboru nad starau sušj (kontinentem) newyhnutelně počjsti musj.

Můžeť této páry wzduch *a*) méně, aneb *b*) práwě tolik w sobě mjti, co wlastně k geho nasycenj třeba gest.— W prwnjm pádu *a*) pršeti nemůže, lečby někdy se tyto páry protiwnými wětry, kteréž w hořegšjch i dolegšjch wrstwách oparu častěgi mjsta magj, stjsnily a powětrný obor mjstně (zwláštně kde se geště wjce rybnjků nacházj, nad lesy a neb wyššjmi horami) parami přeplnily, což přeháňky, mjstnj deště působjwá. W druhém pádu *b*) ale pršeti může 1) když se teplota oparu kterýmkoli způsobem snjžj, k. p. postanutjm nad studeněgšjmi mjsty, wodami, lesy a wysokými horami, neboť čjm teplegšj wzduch, tjm wjce páry do sebe přigjmá, ochlazj-li se ale, wylučuge gi opět ze sebe, přewádě gi w krůpěge wody aneb w méně neb wjce hustau mlhu; — za 2) pak, když proti sobě tekaucj praudy wětrů wzduch a tjm i páry w něm wázané sežcnau, čjmž zhaustnuwše určitau mjru wnjmawosti a nasycenosti wzduchu přewýšj, z čehož déšť opět následuge.

Kdyby ale i nasycený wzduch wyššj geště stupeň teploty obdržel, aneb proti sobě směřugjcjmi wětro-praudy se nestjsnil a tjm nezhaustnul, aneb i wětry pradšjmi na něg dolébagjcjmi se rozehnal, čjmž by branjčnjmu sušjmu wětru částku wlhkosti swé sdělil, nepršeloby předce, a to gest spolu přjčinau, proč, když tlakoměr padá, někdy déšť a někdy toliko wjtr následuge, ač i obloha mraky potažena býti může a w skutku také býwá, což i na tlakoměru naznamenáno gest.

(Dokončenj.)

SWĚTOZOR.

Gistý špekulant učinil městu Pařjži náwrh, že za odměnu 3 sou (as groš wjd. č.) za kus, zničenj wšech německých myšj w Pařjži na se weżme. Wypočetl, že nynj as 2 ½ milionů nezwaných těchto hostů w Pařjži se nacházj, a že kdyby každý za den genom za 1 sou (as kregcar w. č.) škody způsobil, předce wšecky dohromady škodu 5000 zl. stř. učinj.

W Ulmu gsau dwě hospody w gedné ulici práwě naproti sobě, a záwist popauzj ge, by si pokoge nepřály; obyčegně býwagj to náwěštj, w kterých se do sebe paušțgj. Dne 14. srpna stálo o polednách na gedné: »Zde se dáwá plná mjra, a pěna se shánj, aby se hosté nešidili, gako naproti.« Za půl hodiny čtlo se na druhé: »Zde se dáwá dobré piwo a dobrá mjra, a nepřiljwá se polowička wody, gako naproti.« O gedné stálo na prwnj hospodě opět napsáno: »To prawj špatný člowěk!« Hned na to napsali si naproti: »Nápodobně!« Neyhezčj bylo, že se poslednj tyto nápisy hned pod neyprwněgšj napsaly, na kterýž způsob každý sám sebe neylépe tal.

Časopis tento wychazj we středu a w sobotu po půlarcjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we kněhkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 74. — *16. zářj 1843.* — 10. r. běh.

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

* * *

Radostněgi wypadalo to mezi tjm we skrowném přjbytečku starého »Zaplať Pán Bůh.« Blažený kapelnj mistr seděl geště w tichém spánku u stolu; bljže kamjnek byla se ale rozhostila Bětunka, po gedné straně magjc Janowského, po druhé komika.

»Býwalať to obljbená otce mého myšlénka, abych se oddala diwadlu;« wyprawowala djwka. »Poháněláť geg k tomu djlem přirozená náklonnost, djlem snad i trochu mého hlasu, djlem naděge w něgaké zaopatřenj; ale čjm wjce gsem dorůstala, čjm bljže hodina přicházela, kdežbych byla měla oprawdowě na diwadlo pomysliti: tjm wjce opadáwala geho chuť—tjm silněgi pomjgel geho aumysl. Smutné zkušenj z wlastnjho žiwota otřásalo a wywracowalo zamilowanau myšlénku; zdáloť se mu, že by mne postawil u prostřed záhubného wjru— že by gedinau radost a útěchu swau w negistau a nebezpečnau hru sázel. Mysl geho byla seslablá—srdce plno bázně.

»A nebylo se čemu diwiti,« promluwil komik. »Zkušenosti otce wašeho při diwadle nebyly tušjm té způsoby, aby byl s pewnau důwěrau a blahau naděgj poslednj poklad swůg na bauřliwé moře poslal.«

»Můg otec ztrpěl mnoho—to ge prawda,« řekla djwka — »a gá litugi, že gsem tehdáž wedlé něho nestála w letech, abych byla mohla býti Dawidem w geho zármutku.«

»Neybolestněgšj rána musela býti ztráta milowané manželky — ?« ptal se gegj polobratr co možná šetrně. »Geliž prawda?«

Ona pokýwala tiše hlawau. — Nastalo krátké pomlčenj. Potom se gala zase mluwiti:

»Abyste našel upokogenj, odwážjm se na to a zděljm wám o té udalosti, co mi powědomo. Daufámť, že to činjm *přátelům* domu našeho — nebo otce mého, a že nebudete smysl slow mých nigak obracowati.«

Oba muži ugistili gi geště gednau swého upřjmného saucitu i hlubokého mlčenj—a ona začala wyprawowati:

»Cokoliw se mi o té neysmutněgšj době ze žiwota otce mého k sluchu doneslo, pocházj z úst letité chůwy mé;—ze rtů samého otce owšem málo kdy co sklauzlo.

Matka moge—smjm-li to drahé gméno, ten neyhrděgšj název pohlawj ženského osobě dáti, kteráž giného práwa ke mně si nezjskala než toho, že mě na šjrý swět postawila,—matka moge byla tuze mladá, když se o ni otec pokaušel. Nebylať to bezpochyby také láska, co mladau zpěwačku w náruč obljbeného kapelnjho mistra uwedlo—spjše dobře promyšlená spekulace, obyčeg, prosby, okolnosti, a nebo cokoliw giného dwa lidi swádjwá. Snad w něm daufala gen gistau podporu a záštitu na přjštj umělecké dráze nalezti — srdce gegj newědělo nic o hlase, kterýž neohlédage se na staw nebo gměnj, milence a muže gen proto woliti káže, že w něm druhau polowici bytosti swé nalézá.«

»Ai ai!« usmál se komik dobrosrdečně, a pohrozil djwce wýmluwné. »Podjweyme se, gak má roztomilá sestřička hezky rozwazuge! — A gako by mluwila ze zkušenosti!«

»Nepokaušegte, milý pane!« prosila djwka srdečně i wážně. »Gáť se neodhodlala pro pauhý žert oponu s děgin odhaliti, na kteréž w celé Praze geště ani oko nepohledělo. Činjm to s gakausi tagnau důwěrau, že činjm dobře — ale žertowati při tom nemohu.«

»Comicus taceat in ecclesia!« — řekl by náš wlasatý kritikus, kdyby ho nebyl punč giž odwedl;

prohodil komik, zasadiw sám sobě malý políček; potom se ale lichotně k djwce obrátiw, doložil: »Gen powjdeyte! Giž gsem gako pěna — a srdce mé nenj šaškowa čepice s rolničkau, aby snad nic nepogalo.«

»Důmjnky swé o matce uwádjm gen proto,« gala se djwka zase wyprawowati — »abych nĕgaké omluwy pozdĕgšjch kroků gegjch nalezla — a mysljm, že i *nezkušená* djwka do srdce ženského hlauběgi nahlédnauti může, nežli neybystřegšj oko mužské. K tomu alespoň, tušjm, sám se přiznáte, že mezi otcem mým a matkau nikdy ona sladká, swatá sympatie nepanowala, na kteréž gediné weškerá blaženost stawu manželského se zakládá.«

Komik pokywowal mlčky hlawau poněkud sklopenau, a djwka mluwila dále.

(*Pokračowánj.*)

Nenadálý kragan.

(Z wyprawowánj starého wogjna.)

Bylo to roku 1813; u Trois gsem přišel k zagetj. Co gsem měl, bylo mi od Francauzů wzato, i šest dwacetnjků, které gsem, spustiw ge do nohawic, zachrániti chtěl, bylo omakáwánjm wyzrazeno a mně odňato. Zagatých nás bylo as tři sta z rozličné třjdy wogska.

Již gsme byli pátý den na cestě; na noc zawřeli nás do stodoly, a každý, gako obyčegně, dostal čtwrt komisárku na posilněnau. Gá ležel w kautě, a omakáwage prkno dolenj zpozorowal gsem, že zpukřelé gest a žeby se snadně a bez hluku wylomiti dalo. Gako blesk progela mě myšlénka: Tu wede cesta na swobodu! — I sdělil gsem myšlénku tu wedlé mne ležjcjmu mysliwci, domowem od Žatce. On gi powažowal za welmi wýbornau, taktéž saused náš hulán, gemužto gsme se swěřili. Wšickni tři gsme tedy uzawřeli, až wšecko pewně usne, že se budem we wšj tichosti poraučet čili gak řjkáme rancionowat. Wjce gich za spoluaučastnjky wzjti nebylo radno, mohloť se to tjm snadněgi wyzraditi, a pak se s takowými rancionéry welké ceremonie neděláwagj.

Nám se wyklauznutj ze stodoly poštěstilo. Teď ale kam? Nemohlo by se snadně státi, žebychom zrowna na opačnj stranu autěk swůg zaměřiti mohli? Dlauho gsme se rozmeyšleti také neměli; i pustili gsme se tedy w tu stranu, kterau, gak se nám zdálo, gsme byli přišli. Tak gsme rychlým krokem uháněli, až se rozednjwati začalo. Tu gsme něgakau skreyš hledati a w nj přes celý den wytrwati museli. Žaludek se ozýwal, my mu pomoci nemohli. Odwážit se mezi lid a na dobrotu geho zaklepat, bylo pro nás patrnau zkázau, zwláště an gsme také francauzského gazyka mocni nebyli. Na rychlo přjležitostně si něco kaupit, k tomu se nám nedostáwalo kupidla, neměliť gsme žádný ani kregcaru.

W noci to šlo opět dále, we dne se opět skrytě odpočjwalo. Poštěstilo-li se nám něco nalezti z rostlinstwa, coby lidský žaludek zažiti mohl, hleděli gsme přjležitosti té použiti, třeba i s wlastnjm nebezpečenstwjm. Třetjho dne gsme ukryti byli w lesjku; nalezli gsme tam takořka geskyni, přjrodau utwořenau, skryté autočiště poskytugjcj. Tam gsme se ubytowali; střjdawě wždy geden bděl a druzj dwa mohli spánku se poddati. Ani člowjčka se neukazowalo, ani slyšet nedáwalo. Bylo hljdánj na mne; mně byla — snad hladem — dlauhá chwjle. Wystaupil gsem tedy na náwršj, abych se poněkud dále ohlédnul. Tam gsem ale nagednau zraky zarazil; spatřilť gsem as na šedesát kroků před sebau člowěka s ručnicj a wakem loweckým. Stál a upjral na mne zraky. Byli gsme wyzrazeni; co nynj počjti? Člowěk s ručnicj se dal na pochod rownau cestau ke mně; gá — gá mu šel wstřjc, mysliť gsem si: máš se hladem mořit a hladem snad zagjt, ne! gdi gen a třeba bysi sobě pro smrt šel. Že přjtomnost kamarádů mých newyzradjm, pewně gsem u sebe uzawřel; geť to také w skutku babstwj, když člowěk w takowýchto přjpadnostech samoten umřjti se bogj.

Muž ten z pozdálj na mne po francauzsku zwolal: kdo gsem a co tu dělám? A že gsem mu hned neodpowjdal a on mne nepochybně poznal, ku které armádě náležjm, opakowal otázku tu německy. Gá mu odpowěděl, že gsem zablaudil. On mě od hlawy až do paty měřil, načež řekl: »Odkud gste?« — »Z Čech,« byla má odpowěd. — »Z Čech?« opakowal on hlasem mjrněgšjm, »a odkud tam?« — Gá mu to řekl. — »I teď gsme kragané!« zwolal on — k nemalému podiwenj mému — *česky*; načež mi ruku podáwage doložil: »Gá gsem ze Slaného.« Mně bylo, gakobych se byl s mileným bratrem dáwno giž newiděným nenadále shledal, a gemu bylo nepochybně také tak, skwěliť se mu zrakowé leskem radosti a ruka geho se chwěla w ruce mé wřelým stiskowánjm. A bratřj gsme také w skutku byli, měliť gsme oba gednu matku — drahau wlast, a řeč gegj — *řeč mateřskau.* — Mluwili gsme dále, gá mu wyznal wšecko bez neymenšjho strachu, gako přjteli. On mě wyslechl, radil mi, abychom se tu gen tiše chowali, a odešel aby nám něco k

posilněnj přinesl. Gá pospjchal k saudruhům, abych co mě potkalo, gim wygewil. Zpráwa ta ge potěšila. Když ale wjce než hodina giž uběhla, a kragan můg geště nepřicházel, tu začalo wšecko radostné očekáwánj mizeti a podezřenj w srdcjch gegich se zmáhati, že snad kragan můg auskok obmeyšlj. Gá tomu wšemožně odpjral. Uplynuly ale dwě a giž skoro tři hodiny, a kragana geště ani k spatřenj. Tu i we mně podezřenj ozýwati se začalo. Mysliwec gistil: »ginak to nenj, on poslal nebo došel do neybližšjho mjsta pro wětšj sjlu, aby se nás pohodlně zmocniti mohl: on nás zradil, a proto pryč odtud, ať ge giž tak nebo tak.« Hulán mu přiswědčil, gá šel s nimi. Džjwe gsem ale předce geště na náwršj wystaupil; upjrám zraky we stranu, kterau byl můg kragan odešel; w tom mi bylo, gakoby dusot koňský zdaleka k sluchu mému přicházel. Saudruhowé mogi museli také něco takowého znamenáti, neboť hulán položiw na chwjlku ucho k zemi, wyskočil a gá zaslechl, an mysliwec leknutjm zwolal: »Gsme ztraceni!« Na to se ozwaly bljžjcj-se kroky — byl to kragan můg; ale samoten. Gá byl giž na wše odhodlán.

»Nepřicházjm dlauho,« řekl přibljžiw se, »proč ale raděgi dolu nezůstanete?«

Srdečnost geho slow wšecko mé podezřenj zapudila. Pokynuw na saudruhy, sestupowal gsem s njm do předešlé skreyše našj. On wyňaw z waku dwě láhwe wjna, chléb a kus slaniny, řekl: »Tu, gezte a pjte. Bylť gsem zaneprázdněn, a giž gsem se obáwal, abych snad nedůwěru we wás nezbudil. Musjte tady zůstat geště také přes noc a přes zegtřek; teď práwě gest we wůkolj mnoho francauzského wogska, i tu polnj cestau nedaleko lesa widěl gsem oddělenj gezdců uháněti; zjtra se to ale giž wšecko přežene. Tuto gste w bezpečnosti.«

Pak gsme rozmlauwali o Čechách, mezi čjmž on mi wyprawowal, že gakožto mysliwec do Francauz přišel, a láskau a pak sňatkem manželským upaután tam co mysliwec zůstal. Po ránu nás opět nawštjwil s wakem naplněným, načež k wečeru, potrawau nás opatřiw, z lesa nás wywedl a neybezpečněgšj cestu k wogsku našemu ukázal. Rozlaučili gsme se gako dwa dáwnj přátelé; tušjm že se mu slza w oku leskla. S Bohem, kragane!

Druhého dne k polednjmu gsme přišli k neypředněgšjm strážjm wogska našeho.

W. F.

České diwadlo w Praze.

W neděli 10. zářj: ***Dědičná smlauwa***, drama we 4 gednánjch se zwláštnj předehrau, dle Vogela přeložená od Tyla we weršjch a w rýmech. Zde nelze na rozpacjch býti, kde chwála začjti a kde přestati má. P. Grau hrál Daniela a sice w úplné dokonalosti. Co se geho dobře promyšlené, we wšech přechodech a podrobnostech umělecky wywedené hry týče, stawjme geho Daniela a Koke w geden pořad, saudjce že to gsau neylepšj dwě role. Obecenstwo bylo w tichém napnutj a použilo každé přestáwky, aby herce pochwalau obsypati mohlo. Scena, kde stářjm a těžkau winau téměř zničen gsa úzkostně sudjho prosj, aby plamének mraucjho žiwota geho nebyl katem zhasnut, gakož i wyznánj zpáchané wraždy náležj k neywýtečněgšjm wýtworům, které nám herec posud představil. Ulohy ostatnjch herců byly buď samy sebau aneb snaženjm gednagjcjch osob práwě nepatrny. P. Krumlowský byl přjliš chladný, p. Kolár důstogněgšj než obyčegně. P. Lapilowi překážely trochu werše a rýmy.

W úterý 12. zářj opakowali se: ***Penězokazi***. Činohra-to beze wšeho dramatického rázu a beze wšj wnitřnj sauwisnosti. Ti Šwédowé w Chrudimi, ten obrázek, odkud to, k čemu to? Wše gako pěst na oko. Powjda[illegible] dá, ale na prknech to nudj. Prowedenj bylo [illegible]ec[illegible]é, sama wěc ge ale přjčinau, že si dlaně odpočjwal[illegible]

Geště něco o powětrnosti.

(Doplněk k č. 64. Kwětů m. r.)

Od F. X. J. Maška.

(***Dokončenj.***) Nezáwisle od těchto, w powaze a we skladě samém powětrného oboru každého mjsta položených přjčin wplýwá na sucho neb deštiwost powětřj také strana, ze které praud wětru táhne; suchu přjzniwj wětrowé gdau od wýchodu a giho-wýchodu, pak od gihu a ne zřjdka též od sewero-wýchodu, wláhu pak přinášegj rádi západnj a giho- i sewerozápadnj, gacjž práwě letos panowali. Onino gdau přes nesmjrné, nazwjcé welmi hornaté rozlehlosti Asie aneb přes horké paušťě Africké, tito pak od welkého oceanu atlantského, w poměru gen mála kragin se dotýkagjce. Owšem pak, že když onyno mjstné s těmito obecněgšjmi přjčinami se setkagj, tjm gistěgšj následek býti musj.

Giná neméně důležitá okolnost záležj djlem w rownowáze neb tichosti, a djlem w gakémsi střjdagjcjm se s nj periodickém, mjrném sem tam přeplýwánj a se pohybowánj náramného powětrného oceánu, zwláště nad starým kontinentem, kterýž častěgi směru swého měnj, nikdy wšak dlauho trwagjcj praud w gednom a témž směru (k. p. od giho-západu) nemá, tak že stále ten samý wzduch nad suchau pewninau ostáwá, gen krátce na moře wplýwage a geho se dotýkage, a to w panugjcjm suchu práwě tak bylo. Když pak weškery zpausty wzduchu nad starým kontinentem stále dlj, nelze by náležitého nasycenj k wláze a deštům, zwláště za nyněgšjho nedostatku gezer, rybnjků a lesů na horách, došly, z čehož — poněwadž mořské wody swé páry gen zdlauha hraničnému powětrnému oboru, a sice toliko we směru wětru, nikoliw pak proti wětru zdělugj, — newyhnutelně sucho následuge.

Tjm tedy také, že w takowých okolnostech náramná

ony zpausty mořských wod, ač trog- a snad čtwernásobně weškeru suchau zem co do powrchnosti převyšugj, a tudy by k nasycenj powětrného oboru w přiměřených připadnostech stačily, předce ku twořenj deštů přispjwati nemohau.—Mezi tjm pak se powětřj nad oceánem párami těmi wjc a wjce nasycuge, a když opět stále neb aspoň stálegi panugjcj wětry od západu k gihozápadu aneb i seweroзápadu, totiž z končin poblíže atlantského oceánu wanau, mokřegšj zase ano i mokrá léta následugj, gakož to práwě letos gest.

Toto rozebránj celý tento pochod přjrody zagistě nemálo obgasnj. Neprawjm pak, že by tjm snad wšecky přjčiny powětrnosti—sucha a mokra—saupľna wyswětleny byly, neb geště weškery wlastnosti a působenj mluna, galvanismu a drala, a slunečnjho swětla, gegich pospolného plodu, až dosawáde neznáme: prozatjm gest ale každý přjspěwek dobrý a wěda gest za něg powděčna.

Z tohoto wyswětlenj tedy wyswitá, že zagisté hognost rybnjků, pak množstwj nacházegjcjch se nad nimi hágů wysokých, lesy porostlých hor neodmluwně pro wláhu a deště aučinkowati musj.—Odkud to ale, že w Polynesii neb w Oceanii, u prostřed moře na malých ostrowjch někdy 8 i 10 měsjců sucho panuge, gako k. p. na ostrowě Otahaiti (Tahiti) a Nukahiwě, z čehož tam hlad, bjda a weliké zlé následuge?—Stáwá se to, když nad mořem buď dlauho ticho panuge, aneb rychlegi wanaucj wzduch stále týž směr zachowáwá, a sice na mjstech, kde tak wysoké, studené hory negsau, by páry wodnj ochlazenjm wětrů zhušťowaly, t.g. we wodu srážely, což práwě na tak malých ostrowjch, hor wysokých nemagjcjch býwá. Zwláště aučinek tento následuge, když proti sobě směřugjcj praudy wlhkého powětřj mjsta nemagj, gežtoby páry takowé stěsnáwali. Tjm pak se i námjtka wywracj, proč w Čechách, kde i snad geště mnoho rybnjků se nalézá, sucho panowalo tam, kde na bljzku wysoké, lesy porostlé hory negsau, atd.

Wšecky wěci, wšecky úkazy a aučinky w přjrodě swé přjčiny, a sice swé přirozené přjčiny magj, a marná myšlénka by byla, kde ginde, kromě přjrody a gegjho působenj po přjčinách se ohljžeti; bychom gich i neznali, skrze to předce bytnosti swé magj, a wyššj stupeň wěd a uměnj, wětšj rozsáhlost a wšestrannost zkušenostj, wždy obzor náhledů našich rozšiřugj, — a co nám wěděti, nahljdnauti a dokázati možné nebylo, potomci naši lehce napotom nahljdnau a dokážj.

SWĚTOZOR.

Pater Mathew. Působenj irského tohoto apoštola mjrnosti a střjdmosti gest nesmjrné a zwětšuge se co den wjce. Zagisté gest Pater Mathew po O'Conellowi neyznamenitěgšjm úkazem probuzugjcjho se Irska. Anglické nowiny »Britania« popisugj geg takto: P. Mathew gest muž asi 47letý, w plné sjle, as pět střewjců šest caulů zwýšj, swalowitý a silného zrůstu ale ne neobratný. Celý den nemá nic na hlawě. Twář geho ge přjgemná, ba téměř krásná, tahowé gegj gsau smělj, oči černé a ohniwé, čelo njské ale široké, wlasy husté a kadeřawé, našediwělé giž trochu. Pleť geho ge snědá a w očnjch kautcjch stahuge se mu kůže w množstwj záhbů, což mu zdánj maudrosti dodáwá. Usta gsau dobrácká, k žertowánj náchylná. Nosj dlauhý frak až k bradě zapiatý. Newypadá nic gako missionář aneb dokonce swataušek, za to se může ale powažowati za wzor oněch duchownjch w katolické cjrkwi, kteřj maudrau swau powahau, dobrowesclau myslj, úslužnostj a neunawitelnau přjčinliwostj pro swé obce, bez ohledu na slotné powětřj aneb neschůdné cesty neywětšjho působenj na irské swé spolukragany nabyli. Onth neylepšjm obrazem oněch kněžj, kteřj O'Conellowi nesmjrná ona shromážděnj lidu sháněgj, sami w čele swých ke schůzkám těm přicházegj a welkého Agitatora toho obkličugj. Samo sebau se rozumj, že muž takový we swém chowánj nic nuceného mjti nemůže, žádnau licoměrnau pokoru aneb farizeyskau pýchu; gde do práce, gako giný muž, který djlo swé koná. Ženy popadne za bradu a zasměge se na ně, děti hladj aneb poklepá ge na hlawu. Památnj penjz střjdmosti kupuge wětšj částka wrstewnjků geho, když slib swůg skládagj. Gesti z cjnu, a ozdoben znamenjmi wjry. Má w ceně gen as kregcar, prodáwá se wšak za šillink (30 kr.), tak že p. M. od neděle do neděle 200 neb 300 liber šterlinků (2000—3000 zl. stř.) přigme.

Duviquet psal diwadelnj posudky do Journalu des Débats, milowal ale wjce radosti tabule než onu powinnost swau. Dáwal-li tedy Théâtre français poneyprw nowý kus, nawštjwil D. genom ráno hlawnj zkaušku, by se odpoledne beze wšeho wytrhowánj radostem dobrého stolowánj oddawati mohl. Měl se dáwati nowý kus: »Lord Dadevant«, D. učinil gak swyklý byl, a umjnil si, ukončenj, w němž se lord Dadevant bambitkau zabige, co neyostřegi pohaněti. Wečer šel p. D. k swé milé hostině, swědomitě se ale wyptal, zdali nowá drama skutečně dáwána byla čili nic; když uslyšel že byla, sedl si, napsal swau kritiku a lehl si s neypokogněgšj myslj na odpočinek. Druhý den čtlo se w nowinách: »Wšecko šlo wýborně; tu wšak padla nešťastná rána z bambitky a weta bylo po dramě; hwjzdánj bez konce prowázelo padagjcj oponu.«—Ubohý kritiku, tys dal sobě. Hned po hlawnj zkaušce umjnilo ředitelstwj, že se lord D. nesmj zastřeliti, nýbrž že si musj krk podřjznauti. Kdyby byla rána skutečně padla, nebyloby owšem beze hwjzdánj býwalo, tak ale—ukončilo se wšecko dobře. Duviquetowa zlost na chybu tu byla nesmjrná; celý Pařjž se mu smál — četl ale předce posudky geho gako dřjwe.

Baženj Němců po titulech, byť sebe nepatrněgšjch a neysměšněgšjch, gesti dostatečně známo a bylo mnohdykrát od nich samých w zaslaužený posměch uwáděno. Teplická lista lázeňských hostů oznamuge mezi ginými také dosti pěknými přjklady: Panj Isidoru Wilhelminu Kunigundu N. N. rozenau swobodnau panj z... »Ritters, Rittergutsbesitzers, mehrerer gelehrten Gesellschaften und der ersten Deputirten-Versammlungskammer im Königreich Sachsen zu Dresden Mitglieds Gemalin.« Nech se někdo pokusj, do giné řeči srozumitelně to přeložiti—dodáwá k tomu geden německý časopis. Ba ano; a kdo takowý pas pjše, měl by si dát dwognásob zaplatiti.

W kterémsi městečku byl na domě nápis: »N. N., hotowitel zcela nowého wiksu, gest zde k dostánj, škatulka po 3 kr.« Pakliže škatulka tohoto pana wiksaře 3 kr. stogj, žač gest asi celý ten milý muž? — Na giném domě stálo náwěštj stranu geho prodage, ku konci pak bylo napsáno, »že se tento dům osobně okazuge.« To ge hezké, pomalu stáwagj se giž domy osobami, což pak bude ze skutečných osob? — Ginde přegal řemenář N. N. řemeslo po něgakém p. Kozlowi, a wywěsil si tabulku: »N. N. řemenář, dřjwe Kozel.« To bylo hned kausek geho historie.

Kdo by to řekl! Gistý Mikuláš Petter w Amsterodámě měl prý takowý ohromný hlas, že se pauhým zwukem geho skleničky na wjno rozpukly. Z čeho pak as měl ten pán doma okna? —

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarších: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 75. **20. zářj 1843.** **10. r. běh.**

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

»Neyprwněgšj léta uplynula gim bez obzláštnj přjhody, wygmu-li leda tu, že syna pozbyli, kterýž mohl snad přjště... ale o tom nesmjm giž mluwiti! Wás wedla wlastnj hwězda do swěta a žiwota. — Otec můg byl u brněnského diwadla. Toho času přibyl tam mladý zpěwák, gehož neobyčegný hlas slawné přjštj zwěstowal. Nešťastný otec, genžto se každým nowým a k tomu wzácným úkazem w řjši hudebnj hned celý okauzliti dal, zahořel brzo i wášniwau přjznj k mladému zpěwáku, byl mu wždy po ruce, wždy radau i službau ochotný, a zwal ho k sobě gako neyzkušeněgšjho přjtele, gako wlastnjho syna.

Nemohloť arci ginak býti, nežli že prwnj zpěwák s prwnj zpěwačkau mnoho co dělati mjwal. On byl mladý, a na mládj swé dosti swětem otřelý, ohebný, wýmluwný. Patřilo prý k geho libůstkám slabšj pohlawj sobě pokořowati. Setkánj-se geho s mladau, půwabnau zpěwačkau muselo se ho elektricky dotknauti a když seznal manžela gegjho, nemohl ginak, nežli s plnau zbranj swodliwosti swé na manželku geho útokem hnáti.

Srdce lidské ge prý posud nerozluštěná pohádka — ge prý tak diwně nastrogená harfa, že zawznj, když i člowěk nechce. Snad to byl prwnj muž toho druhu, kterýžto se k matce mé přibljžil; snad padla teprwa gegj hodina, a ona se nemohla ubrániti, aby tagemné struny srdce geho byly nezněly. Můg otec byl mnohem staršj — a neměl snad práwě *to* na sobě, co by mladau ženštinu bez hlubšjho citu a wyššjho wzdělánj bylo mohlo wábiti.

Mezi giné ctnosti anebo wlastně slabosti otce mého patřila i nesklonitelná, newywratná důwěra w srdce lidské. On wěřil celému swětu, proto že sám s celým swětem dobře smýšl[illegible], i nemohlť si pomysliti, že by mu kdo nepřjtelem býti mohl, proto že sám každého milowal. Přilnauti hned k někomu celým srdcem, to bylo u něho něco obyčegného.

Tak se mu dělo i s nowým zpěwákem, a pro samau přjzeň, pro samau důwěru newiděl, že mladý swůdce zatjm powěst domácnosti geho kalj a pozemské blaženosti geho kořeny podkopáwá. Celé město giž o tom mluwilo, spoluaudo[illegible]wadla začali na něg s ausměchem pohljžeti; [illegible]něl úsměch za důkaz osobnj náklonnosti, a [illegible]tný w nešťastné důmjnce.

Toho času spatřila gsem swětla božjho. Dobrosrdečný otec powažowal každý přjrůstek rodiny za nowý auwazek srdcj manželských — a nynj teprwé nenalezlo ani to neymenšj podezřenj cestu k geho srdci. Nagednau ale měl spadnauti s nebe swého — a toto spadnutj muselo geg tjm bolestněgi potkati, gelikož to bylo poprwé, co ze swého sněnj o rágském swětě w žiwot oprawdiwý, ale klamu plný se probudil.

Bylo mi sotwa čtrnácte dnj, an gsem zůstala bez matky a otec můg bez choti. Mladý zpěwák byl se pustil s prwnj zpěwačkau do swěta — a tato wzala s sebau i prworozenau dceru swau, djtko asi dwau- nebo třjleté, zpáchawši takto winu dwogj.

Weliký byl arci pokřik, kterýž tauto událostj w městě powstal, i nenašlo se snad úst, kteréž by gi nebyly wedlé způsobu swého něgak wyprávěly a wykládaly. Část otce litowala, část geg kárala, část se mu i posmjwala. O wšem tom ale otec nic neweděl. Potopen w zaufanliwé bolesti nepozorowal prwnj dobu, co se wůkol něho děge, a skljčen gsa náramnau báznj před wšelikau twářj lidskau, powažowal každého za larwu, za njžto klam a zrada čjhagj. W tichém, ale tjm hlubšjm a žrawěgšjm hoři seděl skoro bez ustánj u mé kolébky — to byl nynj geho swět, geho žiwot.

Ani hudba, gegjmžto swatým dechem předce od počátku kořen i wrcholek bytosti geho se zahřjwal — ani ta mu neposkytowala w prwnjm žalosti náwalu potřebné útěchy. Pomalu wznikla w něm a upewnila se mu na mysli důmjnka, že se na tomže mjstě a mezi těmiže twářemi déle zdržeti nemůže; i hleděl giné engagement, a odešel z města, kdežto se byl chrám blaženosti geho pobořil.

Ale duch geho nemohl se giž probrati z chmur, kteréž byly oblohu žiwota geho zastřely — a prwnj cesta geho k nowému stanowisku byla počátkem neustawného putowánj. Dlauho nemohl nalezti o[illegible]chu. Newýslowný pohánël ho nepokog. Gez[illegible] semnau od diwadla k diwadlu, starosti o tělesné potřeby nemluwněte zanecháwage obstarožné ženě, kteráž mu byla žiwotem oddána, že byl gednau synu gegjmu do sboru pomohl — a že gsem byla opuštěna od wlastnj matky. Za to mě strážila gako wlastnj oko.

Mezi tjm potkaly ale otce mého geště smutněgšj přjhody. W těsných okowech držela ho gakási ocháblost a nechuť k swému powolánj, gežto bylo předce druhdy částkau geho žiwota. Zanedb[illegible] — a nemoha se udržeti u wětšjho, stálé[illegible]la — klesal k malým cestugjcjm i sebe hors[illegible] společnostem — až i konečně ani tam nebyl k potřebě. Náhoda nás wedla skrze Prahu. Zde se ubohý konečně rozstonal. Štěstj geho byla nynj moge chůwa, moge pěstaunka. Skrblila, gak mohla; prodáwala dokud co bylo — až i doprodala, a otec poněkud pookřál.

Nemocj byla se w geho duchu stala znamenitá proměna; nepokog, kterýž ho z mjsta na mjsto pohánël, utichnul. I umjnil si tady zůstati a mezi cizjmi tWářemi nowý žiwot začjti. Ucházel se o hodiny w hudbě a we zpěwu. Tehdáž tu nebylo gestě tak rozličných ústawů — i začalo se mu dařiti.

(Pokračowánj.)

Don Baldomero Espartero.

Wyňatek z osudů španielských.

Španiely gsau zemj diwů, neočekáwaného ale také nekonečného; w historii gegich gest něco osudného, tantalského od neystaršjch giž časů. Zdá se, gakoby osa gich žiwota z prawého položenj wymknuta byla; w sobě samých dosti mocnými býti mohauce podléhagj neustále wplywu cizjmu, wzágemnosti nešťastné, a samo to, coby zemi giné k neypewněgšjmu základu obecného blaha slaužiti mohlo, obracj se gim w chorobu, bjdu a pád. Giž za neystaršjch dob staly se reydištěm nepřátelských pletek Řjma s Karthaginem, a osud Numancie gest známý; po pádu řjmské řjše rozlili se do nich praudowé barbarských národů, a sotwa že se cizj žiwlowé ti w mjr gakýsi uložili, přihrnuli se Mahometem nadšenj Arabowé, wšecku zem napořád dobýwagjce. Po upewněnj gich wlády zdála se krásněgšj doba Španielům nastáwati; uměnj a wědy zkwjtaly, neykrásněgšj budowy, hrady a města kauzelného půwabu začaly wšecken krag pokrýwati, země se rozljhala, zpěwy a krásný duch rytjřstwj, plný poetických wnad a ušlechtile-rekowského nadchnutj zgewil se gako polobůh nad rozbauřenau směsicj. Ale křesťanstwj úpělo, a wěrnj wyznawači geho byli do hor wytištěni, odkudž se s krwácegjcjm srdcem na hrdau pýchu půlměsjce djwati museli. Bogowé obnowili se, potokowé krwe tekli, až konečně moc Islamu podemleli a křjž opět we wládě i sláwě swé se okázal. Ale Španiely byly rozdrobeny; každá kragina, každý wůdce byl pro sebe bogowal, každý chtěl také po obdrženém wjtězstwj samostatným zůstati. Řewniwost a giné wášně wedly rozdrobené ty částky do krwawých bogů a křjž, magjcj býti znamenjm gedné lásky, stal se nowým swědkem domácjch bratrských půtek. Sňatek Ferdinanda katolického s Isabellau spogil opět celé Španiely pod gedno žezlo a krásněgšj doby zdály se ubohé zemi nastáwati. Amerika se wynalezla, pokladowé hrnuli se z nj do Španiel, obchod zwětšowal se, uměnj domácj zkwjtalo a w řjši geho katolické magestátnosti nezacházelo ani slunce. Na tom gestě nebylo dosti, koruna řjmských cjsařů spogila se s králowskau korunau španielskau, nowé, krásné, bohaté země, Nizozemsko a Wlachy za přjdawek s sebau nesauc. Španiely byly prwnj mocnostj w Ewropě, ale ne na dlauho. Wěk rozbrogů náboženských nastal, dynastie, gegjmžto wrcholem Karel V. byl, wyhasla, nešťastná wálka o trůn obau swětů wypukla a konec gegj odewzdal Španiely, neykrásněgšjch magetnostj w Ewropě zbawené, burbonskému princi a pěstaunskému wplywu francauzské wlády. Wšecka doba odtud byla pro Španiely gen hynutjm duševnj i tělesné moci. Dwůr pleytwal, činnost wlády ustrnula we formách, miláčkowé panowali, duch byl w otrockých pautách a francauzská revoluce widěla, kterak smělý wogjn panownjka španielského u prostřed pokoge w zagetj béře i z raucha králowského swléká. Nagednau se wšak diwadlo měnj; mluwná giskra padla a španielský národ, o kterém žeby žjti chtěl, ani pomyšlenj nebylo, stogj gako *geden* hrdina proti cizincům a králi, kteréhož mu wnutiti

chtěgj. Napoleon wšude wjtězný gen we Španieljch ničehož nepořjdj a geho bratr, podlé gména král, wládne gen tam, kde francauzské bodáky stogj. Nowý žiwot wlage wšude, nowé idey wcházegj do země, domácj s cizinci třenice roskřesáwagj nowé swětlo: Španielé se probudily; krále přirozeného nemagjce, sami si wládu i konstitucj dagj (1812). Posléze přigde konec krwawého gegich namáhánj. Napoleon klesl a starý panugjcj dům, pro něgž bogowali, gest gim opět nawrácen. Ale pokog se geště newrátil; časowé se změnili, národ se stal giným, potřeby geho bylo giné; w samém lůnu geho kwasila se heyna nowých myšlének, nowých žádostj a rozwášněnost i náhlost nastaupila na mjsto dřjwěgšj netečnosti. Stará wláda z ciziny přišlá a Španielsko gen přednapoleonské znagjcj, neuměla tomu wyhowěti a ony sjly, kteréž tak zdárně proti nátiskům cizinským se obracowaly, začaly nynj na wnitřnjm žiwotě žráti. Nespokogenost, nepokoge a pronásledowánj stjhaly se, gedni chtěli horempádem wšecko nowé, ginj gen staré a zas staré, a francauzská děla musela opět wzniklau bauři překřičeti a Ferdinanda z nowa na onom trůnu upewniti, kterýž pro něho před nedáwnem geště tolikerými obětmi hágen i dobýwán byl. Ferdinand umřel (1831), žezlo dostalo se po něm s odstrčenjm bratra do rukau djtěte a matka geho uchopila se ho mjsto něho. Dáwno umlklé naděge křjsily se, nowé obáwánj wznikalo; Španiely měly nowau dráhu, dráhu pokroků nastaupiti. Aby gim wšak osud gegich wěren zůstal, nasil gim do toho sjmě měšťanské wálky, kteréž gak bugně wyrostlo naše oči spatřily. Wedlé toho prowáděly swé reydy roztržky stran politických, a každé nowé ukončenj, kteréž se přicházeti zdálo, stáwalo se toliko kolébkau nowých a nowých, neočekáwaných baurj, gež dwě cizj moci střjdawě rozdmychugjce k prospěchu swému obraceti hledj.

Tak stogj Španiely nynj: z dřjwěgšj rozdrobenosti gegich zbyly památky stálé nenáwisti a žárliwosti kraginy ke kragině, památky starých práw a wýsad, kteréž se nowozameyšlené gednotě přjčj. Země, zwyklá bohatstwj swé odginud, bez přičiněnj swého obdržowati, má wlastnj prameny swé sjly, swého promyslu zaschlé, pjskem nedbalosti a newšjmawosti tolika wěků zanešené. Od wšeho dušewnjho, wědeckého pokračowánj Ewropy čjm dále tjm wjce se odlučugjce uwázli w powěrách a we tmách, do nichž se gim nagednau při střetnutj se s francauzskau revolucj daw nowowěkých idej wetřel, kterýž nezwyklé gegich oči oslepil. Občanský rozum i občanské ctnosti wyhynuly w posledujch stoletjch a nenj snad gediné welké myšlénky, gediného wznešeněgšjho snaženj, by z wěku tohoto zištnosti a uspalosti na naše doby u nich byly přešly. Hrdinstwj proti Napoleonowi dokázané bylo owšem krásný začátek, ale w násilném namáhánj gen proti wenkowu obráceno gsauc nebylo s to, spolu i wnitřnj žiwot gegich oceliti, kterýž delšjho léčenj potřebuge. To prawé gest hlawnj sjdlo gegich choroby a konečná krisis zdá se býti geště dosti wzdálená; zděděné hřjchy, prudkost powahy, nezažité, od Ewropy kwapem přigaté náhledy a zkaušky podlé nich w domácjm řjzenj činěné, ctižádost a neustupnost stran, množstwj rozdjlných, sobě odporných interessů gednotliwých kragin a předewšjm též soběcké, na polo násilné wměšowánj se gedné sausednj a gedné mořské moci neslibugj aspoň blj̈zkého konce těmto zmatkům. Uprostřed wšeho toho zdá se tělo španielského národa gako proti wšem pohromám na pewno okauzleným býti a nebylo rány w těchto posledujch letech, by z pod nj silněgšj a srostitěgšj nebylo powstalo. Političtj prorokowé dožili se zde gen hanby a gest gakoby gen proto byli prorokowali, aby se prawě něco giného w skutek uwedlo. W [illegible] zach[illegible]panielské osudy opět swůg ráz obzwláštn[illegible]čekáwanosti a odporu, kterýž w národu samém, z tolika rozdjlných látek složeném a w powaze swé od bezpřjkladné téměř mjrnosti a střjzwosti k podobné prudkosti a wypjnawosti přecházegjcjm již gako předobrazen gest.

(*Pokračowánj.*)

Suzdalské malјřstwj.

Za dáwných časů patřjwala celá sewero-wýchodnj částka guberniе Wladimjrské ku knjžetstwj suzdalskému. Obywatelé kraginy té gsau ode dáwna powěstnі neobyčegnau swau chytrostj a rozumem bystře počjtagjcjm, což se w obchodu gich obzwláštnjho způsobu na gewo dáwá. Odsud wydáwá se po tu dobu welké množstwj přjčinliwých obchodnjků do wšech stran Ruska, kdež pod gménem *Ofenů* známi gsau. Kramáři tito činj zwláštnj třjdu kupeckau a magj také swau zwláštnj řeč, která wšak geště dostatečně proskaumána nenj, od mnohých pak za pozůstatek panowawšjho w těchto kraginách finského gazyka se powažuge. Ginde po Rusku nazýwagj se kočugjcj tito kramáři *Suzdalci*, a neyhustěgi býwá ge wjdati w kraginách, od wětšjch obchodnjch měst wzdálených, kdež krámy swé na sáňech magjce prawau směsici neyrozmanitěgšjho zbožj, od špendljků až k neynowěgšjm w Moskwě wyšlým románům nosj; Moskwa zaopatřuge ge zbožjm swým. Kromě toho nalézá se při wšech téměř menšjch a wětšjch garmarcjch ruských

zwláštnj oddělenj trhu, kdež Ofenowé čili po welkorusku Afenowé wýrobky suzdalského uměnj, obrázky swatých a na ljpowém leyčj malowané wěci wykládagj.

Za nyněgšjho stawu uměnj nemá owšem suzdalské maljřstwj samo w sobě žádné ceny a w Rusku stalo se přjslowjm, špatného maljře suzdalským maljřem nazýwati. By i wšak wzdělaný wkus maljřstwj tomu usmáti se musil, předce národ obzwláštnj úctu pro ně chowá, a nezměnil by za suzdalský obrázek neylepšj wýtwor wlaského uměnj. Nic se gj newšimne, mine lid sebe wýborněgšj rytinu, s neyžiwěgšj zwědawostj zůstane wšak u suzdalské malby státi, kdež k. p. myši kočku pochowáwagj. Hrubšj, křiklawěgšj způsob obrazů těchto gest newykunětowané mysli lidu toho owšem bližšj, než obrazy opravdu umělecké, mnoho wšak též působj přjchylné oblibowánj ai toho, co předkowé giž milowali; toho dostatečné přjklady nalézáme též u lidu našeho. W žádném sedlském stawenj nenalezneme plod něgaký nowého uměnj, dostatek ale gest wšude wýrobků starého suzdalského maljřstwj.

Hlawnj mjsto, kdež se tak nazwané suzdalské maljřstwj prowozuge, gest wesnice Cholui w gubernii Wladimjrské, a wšak i w okolnjch dědinách naléză se množstwj podobných maljřů, toliko že si Cholujštj maljřstwj toto za wýh[illegible] měšťané [illegible] zwolili. Kdy wlastně uměnj toto wz[illegible]e určiti, prawdě podobno, že se to za dob star[illegible]zdalského welkoknjžetstwj stalo, gehožto knjžata zemi swau městy a kostely pokryli a pomocj Řeků, k stawěnj a zdobenj kostelů powolaných, uměnj toto w lidu swém rozšjřili. Uměnj, od Byzantinců takto gednau giž wštjpené, přecházelo s otce na syna a konečně stalo se we mnohých mjstech dědičnau žiwnostj, určitých wšak prawidel nemagjc přišlo mezi prostinkým tjmto lidem na scestj, tak že suzdalské maljřstwj, zprwu dokonalým nápodobenjm byzantinského bywši, zwláštnj, od wzoru swého lišjcj se ráz přigalo, kterýž owšem zwelebenjm nebyl.

Do konce 17. stoletj použjwalo se w Rusjch suzdalského maljřstwj welmi zhusta; we mnohých prastarých obrazjch w ruských kosteljch gest geště welmi dobře štětec suzdalských maljřů poznati. Onit okrašlowali kostely a malowali obrazy pro wznešeněgšj osoby. Nelze pochybowati, že mezi nimi též lepšjch umělců bylo, kteřjž nad ledabylost wynikali; když ale cizj uměnj a cizé náhledy wkus wyššjch třjd byly změnily, zůstawilo se suzdalské maljřstwj toliko sprostému lidu a špatnělo wjc a wjce. Chyby řeckého maljřstwj, gmenowitě w barwitosti, gsau do nesmjrna přehnány, wýkresy býwagj welmi neprawidelny, pročež také přirozených postaw nikde widěti nebýwá; wšecko gest hranaté, wlnitosti nikdež nenj, šatstwo se zle záhybuge, osoby býwagj přjliš malé, poměrů gednotliwých audů málo se šetřj. Barwitost gest wedlé wkusu lidu přjliš křiklawá, strakatá, temněgšj barwy málo kdy widěti, tjm wjce žlutých a čerwených; tjm se stáwá, že se i proti přirozené wěci barwě nezřjdka hřešj, a nebe někdy žluté, stromy šediwé se wymalugj; čerwenohnědá barwa gest neyobljbeněgšj. Kdož by se ale tomu diwil, wěda, že toliko otec těžšj každého obrazu částky maluge, ženské pak a děti ostatek dělagj. Tak gde owšem práce zrychla, a děti wyučugj se při tom badaucjmu řemeslu swému.

Pozoruge se, že se odbyt suzdalských obrazů tenčj, že ale maljřstwj toto také giž začjná lepšiti se a paušti zakořeněné swé chyby.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Kutné Hory. Wčera dne 10. zářj nás naši páni ochotnjci opět představenjm weselohry *»Dobrý tón«* potěšili. Lepšjho představenj se sotwa na welkém diwadle podati může, o čemž gednohlasný saud znalců pronešen byl. Zástoge byly co neypřjhodněgi rozděleny, herci přjkladně z paměti uměli, a že láska k dobré wěci ge podněcowala, wywedli swau hru ku wšeobecné spokogenosti četně shromážděného obecenstwa, gemuž se musj ke cti řjci, že ochotně na oltář dobročinnosti oběti swé přinášj. To budiž i našim pánům ochotnjkům podnětem, hy we wynasnažowánj swém pro dobrau tuto wěc neustáwali, což i směle daufati od nich můžeme. †.

Z Bělohradu w Bydžowsku. Dne 6. zářj 1843 o dwau hodinách s půlnoci zgewil se w našem okolj na wýchodnjm nebi úkaz neobyčegný. Okázalit se dwa slaupowé oblakowj, geden sewerowýchodně, druhý wýchodogižně, gádro magjce bjlé, krage pak přimodralé, gako barwy oblakowé. Bljžjce se wůčihledě k sobě, as po čtwrt hodině tak w sebe splynuli, že způsobili oblauk duhowý rozmanitých barew, gakých býwá duha za dne při zářj slunečnj. Noc byla tichá, a měsjc swjtil gako rybj oko. Tato duha lunowá, ať tak djm, potrwawši dobrau čtwrt hodiny, rozplynula se opět w ony dwa prwněgšj slaupy, a když oba zase na těch mjstech stanuly, kdež zprwopočátku byli widjny, a poznenáhla mjgely, začalo krápati, gako když poprchá, což as 6 minut trwalo. Pak se opět obloha wygasnila, a ráno byla mjrná, teplá rosa. Tento neobyčegný úkaz má prý, podlé obecného zde domněnj, náwěštj dáwati, že nastane suchý podzimek. — Očitý swědek tohoto powětrného zgewu gest Jan Pech, muž 66letý, kterýž při dalšjm o té wěci rozpráwěnj gistil, že giž gako chlapec gedenáctiletý týž úkaz widěl, když roku 1788 otec geho podzimnjho času nočně geg zbudiw, duhu mu na obloze ukazowal, prawě: »Widjš djtě, to gsau metly Božj.« Roku neyprw přjštjho l. 1789, prý, tolik sněhu prawě za kwětenj žita napadlo, že mnozj owšem neopatrnj hospodářowé prowazy roztáhše snjh swrchu smjtali, kterýmžto způsobem kwět setřewše žito hluché klidili a welikau škodu wzali.

Fr. Petera.

Časopis tento wychazj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidawa se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt leta 48 kr., wu. knihkupectwjch na půl leta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 24 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 76. *23. zářj 1843.* **10. r. běh.**

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

Gako zlaté sny o zemi wywolené a ragských dnech, oblétagj mě zpomjnky na tento čas. My byli žiwi w klášternj osamělosti. Gá neznala nic nežli lásku otce mého a materskau pečliwost chůwy, kteráž wěrně u nás wytrwala. Zponenáhla začalo se ale štěstj zádama k nám obraceti — otce opauštěla žiwost a sjla, duch geho byl uchwácen tichau, gemnau těžkomyslnostj a srdce geho skljčeno tagnau bolestj. Měkký od gak žiwa, stal se pauhým djtětem a neschopným k dalšjmu wyučowánj. Genom gedna, druhá nepatrná hodina mu zbýwala, kde se málo platilo — a také málo požadowalo.

Toho času odešla také moge druhá matka na wěčnost — a gegj smrtj zahalila se obloha našj domácnosti dwogitau chmurau. Ubylyť nám dwě ruce, gežto až posud řjkage hlawnj správu we skrowném okresu našem wedly, a gich zkušenost, gich neunawenost, gich bedliwost nedala se mau mladostj a dobrau wůlj dosadit. Gá byla na štěstj k tomu wěku dospěla, že gsem alespoň pracj rukau swých k obžiwě přispjwati mohla. Činila gsem, Bůh wj! seč moge sjly byly; ale kam pak stačj wýdělek rukau ženských při šitj? — I nastawowala gsem noci, kde dnowé nestačili, proto ale předce nezmizela bázeň o budaucnost, ba často o přjštj den.

My se uskrownili, co bylo gen možná; ale potřeby dennjho žiwota gsau i při wšj skromné šetrnosti tak weliké, že gsme časem nedůstatek trpěli. Otec nezjskal poslednj čas ničeho — přitom churawěl — wšecko spočjwalo toliko na mně. Tuť se owšem stáwalo, že ruce moge nestačily, a že ubohý otec truchliwě w kautku sedáwal, nadarmo si hlawu lámage, odkud by co domů přinesl. I prodáwali gsme, čeho gsme gen poněkud pozbyti mohli — a wšak letošnj zima neměla ohledu na wšecku naši uskrownělost. Každým dnem zrůstaly naše starosti.

Wčera seděli gsme w studené swětnici. Oba gsme mlčeli; gá nechtěla otce utěšugjcjm domlauwánjm z gakéhosi polosněnj buditi; sama gsem seděla se skřehlými prsty a gehla mi padala z ruky.

Nagednau otec powstane a s gakausi tagnau radostj se usmjwá. — »Nezaufey, milé djtě, prawj ke mně, dnes ge poslednj den roku, poslednj hodina zkaušenj — zaplať Pán Bůh! — [illegible]ým o pomoci. Nebudeš muset do noci se[illegible] — oč[illegible] a hlas kazit — buď pewné naděge.«

Gá nań hleděla okem litostným. Bylot mi, gakoby létal za lesknawau bludičkau, kteráž ho w temnostech na chwjli sice wodj, pak ale zmizj a ještě u wětšj nesnázi geg zanechala. — Co hodláš počjti? začnu se ho starostliwě ptáti. Co ti napadlo tak dobrého?

Mlč — neptey se, odbýwal mne otec — to ge moge tagemstwj — zaplať Pán Bůh! že se we mně zrodilo. — Přitom sahal po swém klobauce. Wenku bylo giž dáwno tma — gá nemohla pochopiti, kam se tak pozdě ubjrá. Nauze dělá wšak mysl křehkau, ohebnau — doma nebylo ani kreycaru; nedotjrala gsem tedy nań tuze dlauho, kam se wydati zameyšlj — a tak gste — poznali otce mého.

»A Bohu wěčná chwála, že se to wšecko tak hodilo — ginak sice newjm, gakbychom se byli sešli!« řekl komik hlasem neysrdečněgšjm a tiskl djwce ruku, genž byla po slowech poslednjch hlawu sklopila a poněkud se zamlčela. — »Což ale wjte o swé matce? — odpusťte, že na wás geště tak nemilými otázkami doléhám, snadno se ale domysljte, že mě osudy gegj nemálo zagjmagj; co wjte o nj?«

»Otec gi powažuge za umrlau,« řekla djwka — »nikdy se po nj nepoptáwal, a ginak se nám nedostalo zprráwy žádné.«

»Zaplať Pán Bůh!« ozwal se nynj kapelnj mistr, probauzege se konečně z ljbého spánku —

a hleděl kolem sebe gakoby se byl po dlauhém čase a z dalekých kragin wrátil a tiché swé obydlj poznati nemohl.

* * *

Zwenku potřásal palčiwý wjtr wetchými okenicemi, a hustý snjh poseypal cestu. Pusto, mrtwo bylo okolo chatrného domku na Františku, ale pod geho osněženau skořápkau, mezi skrownými stěnami starého kapelnjho mistra bylo — ne sice hlučiwo a bauřiwo — ale dwě čisté, dobré, šlechetné duše držely tam radostný ples.

Přátelé byli odešli — starý seděl nynj we swé lenošce u kamjnek, gežto poslednjmi, slabými dechy dnešnj swůg žiwot progewowaly. Duše geho byla plna radosti, plna wděčnosti. S hlawau sklopenau hleděl k zemi, a okolo úst mu hrálo malé usmjwánj. Myslilť na minulý den — na minulý rok, potom na přjštj den a na přjštj rok.

Bětunka seděla u klawjru a hrála oblјbený nápěw starého muzikanta — a známé, byť i trochu slabé, drnkawé zwuky geho zaznjwali gim krásněgi, an se oba tau myšlénkau těšili, že nebudau muset dáwn[illegible] nábytek tiché domácnosti, milowaný nástrog [illegible]dati, gakož se poslednj časy giž strachowali.

»Widjš — « gal se nynj starý mluwiti — »gá ti wčera powjdal, že mám dobrau naděgi. Wjra má mne neošidila — zaplať Pán Bůh!«

»Wždyť gá nepochybowala,« odpowěděla djwka u klawjru. Giž co dobrá křesťanka muselať gsem w brzkau pomoc daufati — ačkoli gsem se nenadála, že by daufánj mé tak záhy a takowau mjrau wyplnilo. Deyž genom dobrotiwé nebe, aby se noworočnj naděge naše neporušily.«

W tom začal někdo na domownjch dweřjch rachotit, a naleznuw ge zawřeny, otočil se hlasitě brumlage, a bauřil na okenici.

(*Pokračowánj.*)

Don Baldomero Espartero.

(*Pokračowánj.*)

Poslednj tak rozmanitě pohnuté doby a weřegný žiwot gich musely přirozeně na historické gewisko dosti weliký počet mužů uwesti, kteréžto i tjm co sami činili, i tjm, co na nich činěno bylo, menšj wětšj, na mnoze ewropegské znamenitosti dosáhly; k oprawdowé welikosti neuměla se žádná powznesti; k tomu nenj we Španieljch ani půdy ani zárodků, a ge těžko rozhodnauti, zdali malicherná minulost aneb rozerwaná, nedošlá přjtomnost wětšjmi toho překážkami gest. Ze wšech ale, což se gich koliw okázalo, neywětšj pozornost a to wšjm práwem na sebe uwábil — *Don Baldomero Espartero,* chudý neydřjw bogownjk, posléze wládař španielský, nynj — wyhnanec ze wlasti. Poslednj léta geg náhle powýšila, práwě minulj dnowé geg geště náhlegi ponjžili; i nebude snad našim čtenářům newhod, něčeho wjce se o něm dowěděti. Espartero gest we mnohém ohledu zrcadlo nynégšjho Španielska a wšecky téměř přednosti a nedostatky i způsob osudů geho malugj se w něm dosti wěrně. Zagisté pak že to, w čem se od nich lišil, neyprwněgšj a hlawnj přjčinau záhuby geho se stalo.

Don *Baldomero Espartero,* hrabě z Luchany, wéwoda z Wjtězstwj a z Morelly, grand španielský prwnj třjdy, neywyššj welitel španielských armád a do zletilosti králowniny zwolený wládař narodil se r. 1793 w Granátule, wjsce w kragině la Mancha: otec geho byl truhlář; Baldomero byl dewáté djtě chudobné geho rodiny. Záhy se k duchownjmu stawu odhodlaw, byl od strýce swého do wyššjch škol poslán. Bylo to r. 1808, práwě w ten čas, když se Napoleon Španiel zmocnil. Mladý Espartero, počjtage tehdáž šestnácte let, připogil se bez prodlenj k powstánj španielského národu a wstaupil gakožto zprostý wogák do bataljonu, kterýž ze studugjcjch a seminaristů sestawen, brzo ale k rozličným giným plukům rozdělen byl. Espartero bogowal statně, ačkoliw z wýprostné této wálky žádný znamenitý čin o něm zapsán nenj; za něgaký čas dostal se ale do wogenské školy na Isla de Leon zřjzené, kdež se pilně rozličným wálečným uměnjm zanášel a odkudž gakožto podporučjk teprwé po skončenj wogny proti Napoleonowi wystaupil. Espartero nabyl zatjm chuti k wogenskému žiwobytj, a když se wláda odhodlala, zwláštnj armádu pod generálem Morillem do gižnj Ameriky poslati, by zbauřené tam španielské osady k poslušenstwj opět přiwedla, dal se on také k wýprawě té přesaditi. A s tjm začjná nowý důležitěgšj oddjl w geho žiwobytj.

Na kterýsi ostrow americký přigda, chtěl geg Morillo wyměřiti dát, nikde však nebylo inžinýra. Espartero, studiemi dřjwěgšjmi i učenjm se we wogenské škole wycwičený, nabjdnul se, že rozkaz tento wyplnj. K čemu se byl podwolil, wykonal šťastně, a od té doby zůstal po boku generála Dona Pabla Morilla, milowán od něho gsa i powyšowán. Obzwláštnj udatnost a neobyčegná neohroženost, gež w rozličných půtkách mnohonásobně dokázal, byly sice přjčinau, že kolikráte poraněn byl, zj-

skaly mu ale skwělau uznalost, a na konci polnjho toho taženj r. 1824 byl Espartero giž k důstognosti plukownické powýšen. Gedno gest, co se mu z dob oněch wytýkati může, wášniwé zamilowánj hry; náružiwost tato byla weškeru onu wogenskau wýprawu nešťastnau silau opanowala, magjc gj býti gakausi náhradau za gednotwárné žiwobytj w táborech a stanowiskách, ku kterémuž armáda tato nazwjce odsauzena byla. Espartero, neméně zapálený než druzi geho, byl gak dobrým tak i šťastným hráčem, čjmž se i stalo, že si za krátký čas znamenité gměnj z wýher nasebral, nepřjtele, kterýž by se proto na něg byl horšil, žádného si nezbudiw. Ostatně byl pokaždé hotow proti nespokogeným a newrlým se postawiti, a nikdo snad z celého wogska nebyl nad něho způsobilegšjm w zacházenj se zbrogj wšeho druhu, s nožem, se šawlj i s bambitkau. Aučastničil sice také na tagných spolcjch, kteréž se gak w Španieljch tak i w zámořské této armádě hýbaly, nikdy wšak se gim cele neoddaw gen podlé swé chuti a gak mu pokaždé nadánj bylo, mezi ně i s nimi se pauštěl. Byly-li Španielé geho wlastj, stala se Amerika kolébkau geho přjštj welikosti. Hrau zjskal si mohowité, neodwislé stánj; společně odbytá nebezpečj, swazkowé po táborjch a na bogištjch uzawřenj, podobnost nawyklostj a chutj i weškerého žiwobytj zjskaly mu přátely a nápotomnj geho podpory, neboť wšickni důstognjci, genžto spolu w amerických wálkách od r. 1815 do r. 1824 byli, činili mezi sebau, wrátiwše se do Ewropy, gakési bratrstwo. Pýcha bogownjků z wálek wýprostných proti Napoleonu a pohrdánj gich těmito, gak myslili, polowogáky, wynalezla pro ně gméno Ayacuchů, upamatugjcj na žalostné wzdánj se gich w Ayacuchu, což i wálky i španielské wlády w Americe konec učinilo. Tjm pewněgi zůstali ale bogownjci tito sobě wěrnými, ačkoliw ge štěstj i losowé na wšecky strany rozptýlili a wětšina gich w občanských wálkách neynowěgšjch časů pod rozdjlnými praporci a nepřátelsky proti sobě stála.

(*Pokračowánj.*)

České diwadlo w Praze.

We čtwrtek 14. zářj: *Lhář a geho rod,* weselohra w 5 gednánjch od prof. Klicpery. Na tuto pochautku mladého péra Klicperowa těšila se welká část obecenstwa, mnozj hráwali sami tu neb onu roli a znali wtipy posud nazpamět, giným byly buď opětným čtenjm známy, anebo utkwěly w paměti od těch dob, kde se hrá ta na malém zdegšjm diwadle přewýborně prowozowala. I my chowáme s wděčným upamatowánjm na ty časy pewné přeswědčenj, že dobrému řjzenj a dobré wůli mnoho, welmi mnoho dowesti lze. Proč se tedy dnes weselohra gen částečně ljbila? Charaktery ležj téměř na dlani, wšecek půwab zakládá se w dialogu, gen když se rázně střjdá. Ano, ráz w rás to musj gjti, aby snad někdo nemyslil, že by giž newčas bylo, »lháře« na prkna přiwáděti. Wyznayme upřjmně, že snad gedině p. Kaškowi (Prokop Tercibulka) děkowati dlužno, že gsme se trochu zasmáli. U něho ge patrno, gaký prospěch wyplýwá z toho, pomyslj-li herec záhy na swau úlohu, a neukládá-li charakter teprw na gewišti na zdařbůh. P. Kaška plynul swým praudem giž w prwnj scéně, mnohem wjce ale geště rozweselila nás we službě neznámého urozeného pána geho wáhawá, dobrodušná komičnost. Sauměr geho zewněgška, pohybů i řeči působil co zpráwně urownaný celek, a zasluhuge chwálu, kteráž se mu také dostala. Gemu po boku stála p. Skalná (Zuzana) co žiwý útwar staropanenské pitwořiwosti. Gegj wýborné wyprawowánj o dobrodružstwj na polí lásky zbudilo w nás žádost, spatřiti pana Semilského, který kontrastem swého gednánj zwýšiti měl směšnost bezdůwodné spoléhawosti se staré panny na newadnaucj wděky gegj. P. Prokop byl ale w polosněnj, a co w takowém stawu činil, aby Zuzanu k lásce pohnul, to suď Bůh. P. Biel (Lewinský) se snažil wšemožně, nechtělo se mu wšak dle wůle dařiti. Byly to gednotliwé raketnj wýbuchy, w celku ale nic. P. Grabinger (Tadyáš) měl býti slaupem celé budowy, a tedy spolu žiwým Atlasem, nesaucjm na plecech celau swětokauli pewné paměti a žiwých praudů lži a wtipu. Ale nastogte! byly to prameny na způsob Karlowarských; co gste do nich wrhli, wšecko kamenělo. Malau roli Honzjka prowedl p. Tomek dobře dost. P. Mágowa měla zastaupiti w Lidmile p. Forchheimowau, což pro začátečnici wěc ge těžká, snaženj gegj musj wšak uznáno býti. Z wnaučat spatřili gsme gen malau Müllerowau. Hynek Prawdomluwa měl býti p. Kolár; tomu ale mermomocj uwěřiti nechci! P. Kolár byl by snad wěděl, že traubit do žbánku nenj žádná komika, že se k milostpánu ginak přicházj, dokawad wěděti nesmj, že milostpán ge přestrogený sluha. O panu Kolárowi chowáme giné naděge. Hynek byl někdo, o němž bychom řjci mohli, že geho poklad ducha každým lehkowážným prohřešenjm o tisjc sáhů hlauběgi se propadáwá. R.

W neděli dne 17. zářj: »*Abeljno, weliký zbognjk.*« Zlatý wěk zbognjka toho giž minul, ale posawad se gjm dlauhá chwjle a drahý čas — gak kdo chce — slušně zabiti dá. Hlawnj úloha byla w rukau p. Krumlowského. Nemůžeme řjci, žeby z úlohy této tak přewděčné tolik byl učinil, co se mu učiniti dalo. Měl wůbec některé zdařilé scény, zwláště co laupežnjk, naopak ale některé, kdežto řeči swé bez dostatečného wýrazu přednášel, a co milownjku nedostáwalo se mu poněkud wraucnosti. P. Herbstowa

zaslaužila na nás slušné uznalosti, že úlohu, kterau wlastně gindy p. Kolárowa hráwá, w churawosti této a w nesnázi repertoaru na krátký čas přegala a takowau šetrnostj prowedla. Těšjme se welice, že také gednau o panu Kolárowi chwalně mluwiti můžeme. Dobrým nakreslenjm a prowedenjm charakteru učinil osobu, giž představowal, takořka neyznamenitěgšj ze wšech ostatnjch; zwláště plynně, žiwě a dogemně přednášel powjdku swau. To nemůžeme o p. Polcowi řjci, w gehožto ústech se řeči našj a grammatice nehrubě lépe wedlo, než oněm Benátčanům (nenahljžjme proč by se lidé z Benátek *Benátšťané* nazýwati měli) w mučjrně wyšetřowaným. Ostatnj přičinili se w úlohách swých témoř naskrze nepatrných každý dle swých sil, tak že se představenj wůbec dosti powedlo. Zmjniti se musjme, že se režie o dosti slušný oděw pro benátské dámy postarala, na kteraužto wěc se newždy tak chwalitebně hledjwá. **F. L.**

W auterý 19. září »*Němá z Portici.*« P. Strakatý přigal roli Pietra, začež mu powděčni gsme. Dwogzpěw druhého aktu tjm patrně zjskal. P. Mayrůw Masaniello ge obecenstwu znám co sličný wýtwor; geho »ukolébawau« chtěli bychom gednau w prwnjm a ne až we čtwrtém aktu slyšeti, kdyby to možná bylo. Wytrwalosti hlasu geho bylo se i tenkráte co diwiti. P. Tonnerowa wystaupila po krátkém churawěnj, a zpjwala welmi pěkně. Owšem že giž třeba, aby se snažila nepowažowati zpěw w úplné samosobnosti, nýbrž aby geg čjm dále tjm wjce podwrhowala ke službě dramatického wýrazu. To mi na mysl přišlo we scéně, w njž Fenellu na kolenau uprositi chce, a která byla trochu mdlé barwy. Fenellu představowala opět prwnj tanečnice, p. Špringrowá. Že se pilnostj i německý gazyk alespoň tak dalece dostati může, aby wýslownostj ucho patrně neurážel, toho důkaz ge p. Vogel; p. Siebek se ale za celý čas ani o wlas nezlepšil. Při geho slowech: »pogdu litostj«, mohl by každý oprawdu litostj pogjti. **R.**

Přjpodoba.

Pluli gsau po moři dwa welicj wogenštj korábowé a malá loďka rybářská, a byla bauřliwá podzimnj doba; čjm ge ale koráb wětšj, tjm ge bezpečněgšj, a čjm ge menšj, tjm ge zkáze podrobeněgšj.

I prawili lidé w přjstawu: blaženi lodnjci welikých lodj! Běda loďnjkům rybářské loďky w podzimnj dobu!

Ale newiděli lidé s přjstawu, gak gsau se na welkých korábech lodnjci opili, i potlaukli nástroge, skrze něž kormidelnjk na hwězdy se djwá, i rozbili busolu (magnetickau, dralnj gehlu). Korábowé se ale zdáli na oko tak silnj gako dřjwe.

Ale nemohauce na nebi widěti hwězdy a nemagjce busolj, zablaudili i utonuli welicj korábowé.

A rybářská loďka, widauc nebe i gehlu, nezablaudila i došla do přjstawu; tam ačkoliw se rozbila, předce spasili gsau se lidé z nj i zachránili swé nástroge i swau gehlu. A lodj opět stawěli.

I ukázalo se, že gest welikost i *sjla* korábů dobrá, ale bez hwězdy a kompasu že s nio negsau.

A *hwězda* ona *gest wjra nebeská* a *gehla dralnj* gest *láska k wlasti.*

Hwězda swjtj wšem, gehla ukazuge powždy prawau cestu. S gehlau onau možná plauti i na wýchodě i na západě, bez nj ale — i na sewernjm moři hrozj blauzenj i rozkotánj.

S wjrau tedy a láskau plauti bude loď, bez wjry ale a lásky zablaudj a zahynau i neymocněgšj koráby. A kdo se z nich spasj, nebude wjce moci budowat nowý koráb.

Danica horv., slav. i dalm.

Swětozor.

Kterýsi francauzský spisowatel wypodobnil diplomata takto: »Prawý diplomat musj studený gako led, twrdý gako kámen, hladký gako auhoř, swědawý gako nowinář, němý gako ryba, nedůwěrčiwý gako lakomec, chytrý gako had, pohybliwý gako korauhwička, lestný gako liška a twrdošigný gako starý žalářnjk býti.«

W Pařjži očekáwagj pannu *Fjelstedowau*, prwnj tancjřku dworského diwadla w Kodani, a daufagj že Elsslerku nahradj. Wyslowenj dánského gegjho gména činj ale milým Pařjžanům nemalé brykule. Gedny nowiny udáwagj za neylepšj prostředek, aby, kdo ge pronesti chce, kýchl.

Angličané seweroamerištj negsau, co se hudby týká, o mnoho ploduěgšj nežli Angličané starého swěta. John Bull (t. g. štjt a obraz Angličana wšech Angličanů, který pod tjmto gmenem gen na papjru, ostatně ale wšude žige, kde gaký Angličan gest,) John Bull tedy připrawil si swau národnj pjseň »God save the King« podle hudby Bellini-ho, a bratr geho Jonathan (t. g. podobný zástupce Angličanů seweroamerických, byl tjm hrděgšj na půwodnost swého: »Jankee Doodle.« Nynj se wšak okázalo, že nápěw tohoto »Jankee Doodle« od staré národnj baskické pjsně pocházj. Nedělejte si z toho nic, Baskowé; naše národnj a kostelnj pjsně wandrugj také pod rozličnými gmeny po swětě.

Sedmihradštj kregčj magj diwné nápady. W Deésu byl geden, gistý Giřj Csáto, do něgaké panj Keresztesowé prudce zamilowán, wášeň geho wšak nebyla opětowána. I žádal gistau odpowěd a že bez nj býti nemůže. Když mu košjčkem dala, wyndal bambitku dwogku a střelil napřed do swé milenky, pak do sebe. Necjtě se smrtelně raněným wrazil si nůž do prsau a zwětšowal neustále ránu, až bez wědomj padl. — W Doboce stal se giný obětj sázky neywýš nemrawné. Sám gsa opilec sešel se w krčmě s giným a učinili sázku, kdo neywjce kořalky do sebe wljti dowede. Zápasnjci začali daremný ten nápog po půlpintách na geden doušek pohlcowati; kregčj prohral a za 2 dni padl následkem zhowadilého toho pitj w obět smrti. Nenj-liž hanebný čin takowý samowraždě podobný gako wegce wegci?

Castelnau wynalezl u *Teneriffy* zlaté doly tak bohaté, žeby se wedlé geho twrzenj z wýtěžku gich gednoročnjho wšecky státnj dluhy ewropské zaplatiti mohly. Ano zlato naléžá se tak čistě a hogně, že kdyby se gestě gedny podobné doly nalezly, střjbro by se dražšjm než zlato státi musilo. Gestli to gen prawda!

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarsjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 77. 27. zářj 1843. 10. r. běh.

Don Baldomero Espartero.

(*Pokračowánj.*)

Espartero byl určen, by praporce, w půtkách těchto odňaté, do rukau wlády madridské odewzdal; za odměnu toho byl na důstognost brigádnjho generála powýšen. A wšak po nawrácenj-se celého amerického wogska do Španiel stal se opět toliko plukownjkem; na tomto stupni zůstal až do smrti Ferdinanda VII. a nic se newj o něm znamenitěgšjho, než že kdysi do skladů lagronských gsa poslán, dceru bohatého statkáře znáti se naučil, kteráž ho, manželkau geho se stanauc, do posádky následowala.

Když po smrti téhož Ferdinanda (29. zářj 1833) králowna wdowa, Christina, rozená princezka neapolská, z burbonského tedy kmene pošlá, we gmenu nezletilé swé dcery Isabelly II. we wládu se uwázala, Don Carlos pak ode dřjwěgšjch swých, od bratra swého, nebožtjka krále zrušených práw upustiti nechtěl, nastala rozepře o trůn. Wládařka w negistém gsauc položenj a něgakau pewněgšj a gistěgšj podporu nabyti hledjc, uchýlila se ke straně milownjků obnow a pokroků, okolo Don Carla shromáždili se zastawatelé starých práw i wýsad. Za bezpečnostj od králowny propůgčenau whrnulo se opět do wlasti as 50.000 z politických přjčin wypowězených Španielů, k rozšjřenj swých náhledů snažných, auřadů a moci chtiwých; lehkau wěcj bylo powahu wlády budaucjch let předwjdati. Navarra a baskické kraginy zwláštnjch swobod, zwláště obchodnických požjwagjcj, poznaly giž za dřjwěgšj austawnj (konstitučnj) wlády Kortezů, čeho se wýsady gegich (fueros) od zásad těchto wšecko ostegňugjcjch báti magj, a w skutku nemusely dlauho na prwnj důkazy čekati; Don Carlos slibowal gim naopak geště zwětšenj těchto práw a wolný obchod s celau řjšj. Následkowé nemohli býti pochybnj; hornatost kraginy učinila wzdorowánj bezpečněgšjm a w krátce ozbrogili gsau se Navarresci i Baskowé pro Don Carla. Wálka měšťanská byla započata; ukrutnost generála Lorenza, kterýž nad kwapně sebraným wogskem pobauřenců prwnj prospěchy obdržew zagaté postřjleti kázal, a neprozřetelnost generála Castannona, kterýž nesmyslným manifestem z Tolosy wšecky swobody baskické zrušil a neyhoršj stjhánj nařjdil, rozdmychaly prwnj giskry w háragjcj plamen, a co se zde we welkém a kromě několika owšem neywětšjch měst gako šmahem stalo, došlo aspoň mjstného následowánj po ostatnjch Španieljch, zwláště w sewernj i západnj gich části.

Espartero widěl nowé pole činnosti před sebau a newáhal dlauho, kam se přidati má; Isabella II. stala se geho heslem a brzo byl na žádost swau k sewernj armádě přesazen, kdež gako generál opět usazen byl a wrchnjm kommandantem w baskické kragině Biskayi se stal. Na nowé této geho dráze nelze o něm řjci, žeby geg bylo štěstj hledalo, naopak byl kolikráte od hlawnjho wůdce Karlistů, od *Zumala-Carréguyho* poražen; zwláště nešťastné bylo přepadnutj geho u Descarğy bljže Verğary, kteréž pro armádu králowninu neyhoršjch následků mělo. Poněwadž se ale wždycky naneywýš statným okazowal, žiwobytj swého nešetře a samo wogsko neohroženost geho ctjti započalo, neškodily mu tyto nehody w ničem, tak že znenáhla až na důstogenstwj general-lieutenanta se dostal. Co se zatjm u hlawnj armády sewernj neywyššj kommandugjcj za kommandugjcjm střjdal, — od konce r. 1833 as do polowice r. 1836, tedy ani ne za 3 auplně zběhlá léta bylo u nj osm welitelů a mezi nimi as tři po dwakráte,*) — co tam kázeň wogska hynula a neustálé změny wšecko téměř negistým činily: učil se Espartero, na sta-

*) Lorenzo, Sarsfield, Castannon, Valdes, Quesada, Rodil, Mina, Cordova.

nowisku swém setrwaw a neúklonnau myslj gsa nadán, ze samých porážek swých wjtěziti. Shledaw, že pěchota Zumala-Carrégyho rowněž tak dobrá gako královnina gest a k tomu tu wýhodu má, že w hornaté swé wlastnj zemi boguge, umjnil si hor se warowati, a nepřjtele do krage přiwabowati, kdež pro gjzdu, giž lepšj i četněgšj než Karlisté měl, prospěšněgšj bogiště bylo. Geho taktika záležela w tom, že bog pěchotau začjnal, pak ale, když neyprudšj byl, nenadálým doraženjm gjzdy, w gegjmžto čele sám gako neysprostšj wogák bogowal, rozhodnautí geg hleděl. Karlisté, prawidelné gjzdy nemagjce, odolati mu tak nemohli.

Těmito časy, když wogsko královnino proti Karlistům w neustálých změnách wůdců a gich náwrhů i obmyslů se střjdawým štěstjm bogowalo, a moc Karlistů naopak zwětšowati se napořád a bezpečněgšjch naděgj nabýwati se zdála: nedálo se wládě madridské, co se wnitřnjch záležitostj týče, o mnoho lépe, s tjm toliko rozdjlem, že co se na bogišti proti Karlistům, zde w občanských záležitostech proti konstitučnj straně se ztrácelo. *Zea Bermudez*, přjtel oswjcené samowlády, nebyl s to udržeti se; *Martinez de la Rosa*, w tjsni gsa mezi nedostatkem financj, zpaurau wogska, tagnými společnostmi a zmáhagjcjm se wšude duchem austawy chtiwým, byl přinucen dne 10. dubna 1834 tak nazwaným Estatutem realem Cortezy (řjšské stawy) por Estamentos swolati, kterýžto polowičnj krok k ukogenj politických snah neweda, owšem ge gen wjce geště rozdráždil a napial. Wnitřnj bauře, nazwjce i s wměšowánjm se wogska nastaly, stawowé dekretowali sice odwrženj Don Carla ode trůnu na wěčné časy, ale ministerstwu kladli urputný odpor; konstitucj od r. 1812 nalézala i w lidu wždy wjce odhodlaných milownjků a střjdánj se ministerij, nynj Torrenowa a Mendizabalowa, neposkytalo platné pomoci. Následowalo Isturizowo, a rozpuštěnj Kortezů mělo býti poslednj kotwicj, Estatuto real nepřečkal však dobu tuto. Zgewné protiwenj se, podněcowané i wedené tagnými spolky rozšjřilo se po celé zemi, a w Madridu swedla se smrtelná rána. Zbauřené wogsko táhlo pod seržánem Garciau do La Granje, kdež se královna zdržowala, a wynutilo na nj uznánj austawy od r. 1812, giž dne 15. srpna 1836 dworské nowiny prohlásily; Calatrava stal se prwnjm ministrem. Zdálo se, že národ, politickým wášnjm propadlý, na konci swých žádostj stogj, ale wšecko to mělo gen nowým začátkem nowých zporů býti. Neybližšjm následkem toho byla auplná bezuzdnost weškery armády. Cordova, s nowým stawem wěcj zpřjzniti se nemoha, wzal propuštěnj; gediným, kdoby kázeň opět zřjditi a wogsko k šťastnému wedenj wálky schopným učiniti mohl, zdál se Espartero býti, a dekret ode dne 17. září 1836 gmenowal geg za neywyššjho generála armády sewernj, za mjstokrále nawarrského a za generálnjho kapitána baskických kragin.

(*Pokračowánj.*)

Králowé anglictj we Francauzjch.

Známo gest, že *Viktorie*, królowna anglická, *Ludwjka Filippa*, krále Francauzůw, i rodinu geho w zámku Euském tohoto měsjce nawštjwila. Nowiny gsau zpráwami o náwštěwě této naplněny, politický i elegantnj swět w Anglićanech i we Francauzjch bawj se rozpráwkami o nj; i nebude bez zagjmawosti, ohljdnauti se nazpět, gak se dřjwe w takowých wěcech dálo. »Journal des Débats« poskytuge mnohé sem náležegjcj zpráwy. »W neystaršj historii,« prawj, »zřjdka kdy se wyskýtá, by se panownjci byli nawštěwowali; neyčjdčegi ale králowé anglictj a francauzštj. Oprawdowá náklonnost, rytjřská dwornost, wespolná přjzeň a žádost widěti i poznati se, to wšecko nepřewládalo we schůzkách těchto takowau mjrau, gako se stáwá za nyněgšjch dob. Ráz předešlých wěků zakládal se wjce na násilnosti, na wýhradnjm hleděnj k prospěchu wlastnjmu; gen neodolatelná potřeba ukágela na čas zuřiwau nenáwist, by se skwostnými slawnostmi a lichotnau důwěrnostj owšem gen na oko ukryla. Když se *Richard* anglický a *Filipp* II. *August* francauzský sešli, gakých to bylo prudkých přjběhů, gakých hádek, gakých baurj, ačkoliw oba gsau se spogili a pro gednu a tu samu wěc do pole táhli. (Třetj křižácké taženj r. 1190.) A za oněch, ač méně hrubých ale tjm sproneweřilegšjch dob *Ludwjka* XI. gaké sobě nedowěřowánj, gaká wzágemná opatrnost! Powaha lidj, rozdjl gednotliwých staletj a mrawů i způsobů gich, co tu pamětihodné látky k přemyšlowánj! Wšecko měnj se; co dřjwe prawidlem bylo, stáwá se pozděgi nedowoleným; co předešlá staletj za maudré a způsobilé měla, gest napořád giž nesmyslem; záležitosti národů chtěgj podlé giných zásad řjzeny býti.«

Muž we swětských i státnjch záležitostech zběhlý, *Comines*, popisuge segitj se *Ludwjka* XI., krále francauzského s *Eduardem* IV., králem anglickým; staloť se r. 1475 w Piquigni po uzawřenj mjru Amienského. Časowě, kdežto se Francauzowé, Nawarrštj a Angličané wespolek o půdu i wládu francauzskau potýkali, byli práwě minuli, upamatowánj wšak na krwawé ony půtky napomjnalo každau stranu k prozřetelnosti a opatrnosti. Přes řeku Sommu wystawěl se most, u prostřed něho, gak široký byl, postawila se dřewěná mřjž a gak Comines dokládá, nebyly mezery mezi gednotliwými kůly wětšj, než coby muž pohodlně ruku prondati mohl. Nenj-liž, gakoby takowá nedůwěra, na zrádu

gako prstem ukazugjcj, znowa byla nenáwist sploditi musila? Přjstup k tomuto mjstu schůsky byl se strany Francauzů dobrý a pohodlný, nepěkný a obtjžný se strany Angličanů; giž tato gediná okolnost dostatečným znamenjm byla. Angličané museli se auskau cestau skrze močály bráti, a pakliže w *Eduardowi* podezřenj něgaké proti *Ludwjkowi* XI. wzniklo, nebylo zagisté beze wšj přjčiny. Ostatně neměla ale žádná strana přjčinu na přjlišnau důwěru si stěžowati.

Král anglický přicházel cestau se statným komonstwem, a okázal se gako prawý král.

»Král si přál,« wyprawuge Comines, »bych téhož dne tak oblečen byl gako on. Opjral se práwě o mřjži, když se *Eduard* as na čtyry aneb pět kroků přibljžil a birýt swůg posmeknul. Král francauzský poklonil se mu nynj také z hluboka a na to začali *se obgjmati skrze mřjž*. (Gaká to srdečnost! gaká autulnost!) Pak přisáhli si na missál a na křjž, že chtěgj setrwati w pokogi, gegž byli podepsali.«

»Po skončené přjsaze wstal náš král, genž w řečněnj wýborně zběhlý byl a začal ku králi anglickému usmjwage se mluwiti, že geg dokonce do Pařjže nawštjwiti musj, tam že geg dámami i slawnostmi uctj, a že mu pana kardinála burbonského za zpowědlnjka poraučj, kterýž geg milerád od každého hřjchu, ge-li si gakého wědom, rozhřešj. Král anglický přigal to přjwětiwě a rozpráwěl s weselau twářj, dobře wěda, že kardinál weselý kumpán gest.«

Krále anglického w Pařjži spatřiti, nebylo *Ludwjkowi* XI. docela po mysli, byť i sám k tomu byl nabjzel; neboť za oněch dob, kteréž časům *Karla* VI. a *Karla* VII., časům neykrutěgšjho nepřátelstwj mezi oběma národy tak bljzky byly, powjdáwal týž *Ludwjk* XI. docela prawdiwě, že králům anglickému i francauzskému neylépe gest doma ostáwati. »Za mořem,« dokládal, s nedůwěrau, která tehdáž tak na mjstě byla, gakož by nynj od mjsta býwala, »za mořem nenj do obcowánj gednoho s druhým ani pro toho ani pro onoho nic.« Nenáwist, sočenj byla tehdegšj politika, žalostná to newyhnutelnost! — Na wzágemné wážnosti spočjwagjcj a z wespolných potřeb zrozená diplomacie nyněgšjch časů záležj wždy wjce a wjce we wyměňowánj prospěšných služeb a ochotnostj; ale kterakž by bylo mohlo schytralému půwodci smlauwy Piquigniské na mysl namanauti, že spogenj domů anglického a francauzského blaho národů a pokog swěta ugistj?

A wšak giž za stoletj nesauplna zběhlé byl wšech těch wěcj giný pohled. Na poli *du Drap- d'Orském* zaugali we slawné oné schůzce *Gindřicha* VIII., anglického, a *Františka* I., francauzského krále, mjsto dřjwěgšjch podezřiwých přjpraw hned od prwnjho okamženj gednoduchá prawidla maudré etikety. Dworná, ochotná důwěra zapudila wšecku báseň, wšecko ostýchánj. Obřadnost, byť i sama z nedůwěry spolu zrozená, uprawidelnila wšecko, wzdálenost bytů i mesnjků, počet i způsob komonstwa obau králů i počet kroků proti sobě. Ale *František* I. nedal se ani tjm wázati; když proti obyčegi záhy ráno wstana, wzal dwa šlechtice a gednoho panoše s sebau, gak ge práwě našel, wsedl na kůň a hnal do Guinesu, kdež *Gindřich* VIII. bydlel; na mostě potkal guwernéra s dwěma sty ozbrogených, kteřjž se tomu welice podiwili; i zawolal na ně král žertowným, weselým způsobem, by se wzdali; chtěl hned na mjstě ke králi bratru swému weden býti. *Gindřich*, od *Františka* I. zbuzený, zwolal prý u welikém a wšak radostném překwapenj:

»Můg milý bratře, prowedl gste mi kausek neylepšj, gakýž kdy muž muži prowedl a okazugete mi welikau onu lásku, kterau k Wám mjti mám; co se mne týká, wzdáwám se Wám w zagetj. Od této chwjle obětugi Wám wšecku swau wěrnost.«

Druhého dne, aby dobrý ten kausek splatil, učinil král anglický totéž. Následkowé toho byli pro Francauzsko gak náhlj tak prospěšnj. Na poli *d'Orském* potwrdila se smlauwa, kteráž město Tournai k Francauzům opět připogila a princeznu Marii s Dauphinem zasnaubila. Ano, když se článkowé této smlauwy předložili, začal *Gindřich* neyprwé ge čjsti a ke swým přigda takto předčjtal: »A gá král anglický...«; zde zastawil, řka: »chtěl gsem, ,a král francauzský' k tomu přiložiti*), poněwadž ale Wy zde gste, neřeknu to, neboť bych lhal.« Gediná tedy přátelská schůzka odstranila nářky tyto, kteréž pod pěti králi Francauzsko rozdjraly a přjčinau prolitj tolika krwe byly.

Tak zjskagj králowé, lidé i národowé, shledagj-li a poznagj-li se. Zastaralá neswornost mizj, pokrokowé rozumu a důwěry stáwagj se wždy patrněgšjmi a patrněgšjmi. Časowé poklidu, rozšiřugjcj se w nich duch čistolidské lásky a wespolné sebe uznáwánj i wáženj rozmjtagj wjc a wjce ty hradby, kteréž se následkem oněch starých památek a nesprawedliwých předsudků mezi národy zdwihly. Zagisté pak, že podobné schůzky, kde duch, krása, welikost a ochotnost s sebau zápasegj, neyblažšjch následků mjti musj.

Pápěrky.

10.

Wšeobecné augšpurské nowiny od 17. a 18. b. m. obsahugj we přjlohách swých obšjrněgšj článek o československé literatuře wůbec a gmenowitě o *J. E. Wocelu* a neynowěgšjm geho plodu: *Meči a kalichu*. Gakkoliw nás gen těšiti může, že se známost záležitostj našich pomocj rozšjřených těchto, obecné wážnosti požjwagjcjch nowin do wětšjch a wětšjch, ginak snad nedostupných kruhů dostáwá, gakkoliw gen wděčnými za to býti musjme, že se tak rázně pozornost na tuto nowau, tak důležitau i pěknau básnickau prácí pěwce Přemyslowců obracuge, gakkoliw i smjrliwý a předce odhodlaný tón celého článku wšecku chwálu zasluhuge: gest předce ledaco w něm, co aby gi-

*) Známo, že králowé anglištj po delšj čas spolu též titul »králů francauzských« sobě osobowali.

nak napsáno bylo žádati, proti čemu ohraditi se musjme. Za celým článkem widěti gest tak bljzkau známost s literaturau našj, tak upřjmné smýšlenj s nj: i mnedle, proč p. sp. nechtěl sobě i tomu zůstati wěrněgšjm? Neyprwé, nač to dělenj literatur: na welké a swětowládné, na skrowné posud ale welkých naděgj plné, a na malé a nepatrné a k wěčné obmezenosti určené? Že článek ten naši českoslowanskau k těmto neyposledněgšjm počjtá, nelze pochybowati, a on činil seč byl, aby toto Popelkářstwj gegj pod obrazy slawjčka w hági, potůčku a kwětnatých lučin co neykrásněgi, neyzagjmawěgi wyljčil, tak že kdyby w našem wěku geště něgaké idyllické obliby zbýwaly, zamilowati bychom se do gegjho wenkowského ukrytj museli. Ale wěru, co to má platiti?

Chtěl gi tak snad schwáliti, těm a oněm přjgemněgšj učiniti? Nám — toho nepotřebowal; my při nj setrwáme, buďtež losy gegj budaucj gakékoliw! Giným...? Ale on zapomněl, že co malého gest a malým zůstati má, zagjmawost swau tratj, že našemu času gen to platj, co pewné, zdrawé gádro oprawdowého žiwota a ne toliko vegetowánj w sobě chowá; on zadáwá si interessantnost swého předmětu. A bylo toho třeba při wšem skrowném smýšlenj? Národ počtem swým 7 milionů přewyšugjcj, w gednom státnjm, w gednom kmenownjm, w obogjm tak důležitém spogenj, středistě žiwotnjch žil mezi západnj a wýchodnj Ewropau, magjcj tak bohatý a úrodný historický základ, oplýwagjcj silami duševnjmi a křjsjcj tak wřele, tak šlechetně národnost swau i swé wlastenectwj: ten národ nemá mjti wznešeněgšj budaucnosti a geho literatura žádných naděgj, leč aby chůwau a kantorem aneb naneywýš sladkoústau spěwačkau byla? Nenj třeba rozšiřowati se o tom a směšné by bylo před skutkem kdo wj co o skutcjch powjdati; nač ale tak na prosto zapjrati, nač naděgi bráti, nač nowý žiwot, nepodléhagjcj lidským mjrám a wáhám, odsuzowati? Množstwj nenj wšecko a duch ge něco wětšjho; má-li se literatura měřiti, negde o počet knih, gegž w rok wywede, a který spjše zlem býti může, nýbrž o to, co nowými prawdami, nowým směrem žiwota, co wnitřnj silau dokáže.

(Dokončenj.)

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Prwnj polowici tohoto měsjce měli gsme zde wzácnau i drahau náwštěwu, p. *Lad. Čelakowského*, nynj král. pruského professora slowanské řeči a literatury na wysokých školách Wratislawských; snaha geho gest posud i bude snad geště delšj čas zanešena professorskými pracemi, tak že prozatjm naše naděge na něgaký nowý plod ducha geho geště prodlaužiti musjme.

Dne 20. b. m. byla Praha swědkem strašliwého neštěstj. Na starém městě u nowě stawěného domu pod č. 777 zbořilo se totiž celé křjdlo, giž do znamenité wýšky wyhnané, až do samých základů swých; přjčinau toho bylo lešenj, kteréž se se wšjm, co na něm práwě bylo, na nowé zdi tyto srazilo. Celau noc odkopáwalo se, by se nešťastným, do rumů těch zahrabaným pomohlo; 6 mrtwol a 3 gen poraněné dostáno z nich. Obzwláštnjm štěstjm byli dwa dělnjci zachráněni: auzká ta částka lešenj, na které stáli, udržela se, žebřjky se gim přistrčili, a tak se dostali, owšem po dosti welkých strachách, šťastně dolů.

Slawnost giřinek we Skalici. Kdo této slawnosti nikdy přjtomen nebyl, nemůže než matné o nj mjti ponětj, a také gi ani tuto zewrubně popisowati nelze, an se k tomu ani mjsta nedostáwá. Zde toliko stručně podotknuto budiž, že se k nj letos, dne 12. zářj, z Čech a ze Slézska přes 180 něžného kwjtka tohoto milowných hostj obogjho pohlawj do Skalice sgelo a u p. Steidlera w hostinci ubytowalo. Před hodinau 12. počala klassifikacj giřinek, lonských totiž semenáčků, při které prwnj dwě praemia dwornjmu zahradnjku z Ratibořic. p. Bosséemu a třetj p. Charwátowi, kaplanu Skalickému, podjlem se staly, gelikož gegich pěčj pěstowané giřinky od znatelů k tomu ustanowených za neykrásněgšj uznány byly. Ku podiwu krásných strak a wjce barewných i duhowých semenáčků letošnjch, které teprw po roce, stálé-li zůstanau, klassifikowány budau, wystawil nám p. Bärenkopf, dwornj zahradnjk ze Slézska a ginj páni na odiw. Po skončeném otřjděnj i po rozdělenj praemij odebrala se celá společnost k pospolité tabuli do sálu. Ale gaký to utěšený obraz překwapil oko wstupugjcjch do welikého, skleněným přepaženjm rozděleného sálu! Na tisjce neykrásněgšjch giřinek wšech barew zdobilo ohromnau tuto sjni. Kolem oken, kolem dweřj winuly se pěčj wel. p. Hurdálka a p. Bosséa něžně upletené wěnce co wjtězné brány; na kamnech a na wšech tabuljch stály nad mjru krásně sestawené a umělecky spogené kytky z giřinek a giného kwjtj, a nezdálo se ginak, než gakoby člowěk do okauzleného zámku byl wstaupil, w němžto z každého wýklenku, z každé záhyby ty neyrozmanitěgšj giřinky gako kauzlem wykwétagj. Sedalo se za stůl, lahůdkami wšeho druhu gako pokrytý. Pan Steidler častowal štědře, slaužjcj se gen hemžili. Čjm hustěgi se na stůl stawěly lahwice s wjnem, tjm humorněgšj stala se společnost. Zátky ljtaly do stropů, z lahwj se počalo kauřit; howor nabýwal wětšj a wětšj žiwosti. I powstane tu p. Erich, dwornj radda knjžete z Lippe-Schaumburgu, nad mjru laskawý, lidumilowný a protož také w celém okolj wážený a ctěný pán, a promluwiw několik žertowných, slawnosti této přiměřených slow, připil neydřjwe na zdrawj našeho neymilostiwěgšjho cjsaře a krále, Ferdinanda I. a na zdrawj Gegj králowské Milosti a celého rakauského rodu, pak na zdrawj odešlého neyw. purkrabjho, p. hrab. Karla z Chotkowa a Wognjna, na zdrawj knjžete z Lippe-Schaumburgu a Geho Excel. p. biskupa Karla z Hanlů, na zdrawj přednosty této s wysokého mjsta ztwrzené společnosti, p. gub. raddy a buděgowského kragského Reila, na zdrawj p. gub. rady, swobodného pána z Mecsérů, na wznik giřinkowé společnosti a konečně wšech přjtomných hostj. Po každém připitj zawzněly intrády a na konci hymna »Bože zachoweyž nám krále«, která i zpjwána byla. Slawnost tuto ukončil bál, k němužto se geště odpoledne ze wšech stran mnoho hostj, zwláště pak krásné pleti sgjždělo.

J. Wáwra.

Budaucjm čjslem skončuge se 3. čtwrtletj tohoto časopisu; na 4té se předplácj 48 kr. str.

Časopis tento wychazj we středu a w sobotu po půlarřjch: každau druhau středu přidawá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. str.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 78. 30. zářj 1843. 10. r. běh.

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

»Kdo to?« ptala se djwka, zwědawě na odpowěd čekagjc.

»Krkawec na paušti« — ozwal se wenku hlas mužský, a Bětunka poznala rusowlasého básnjka — »a hledám pro hladowé potrawu. Ge tu geště wáš Johanýsek — respective wšeobecný šašek?«

»Nedáwno odešel!« odpowjdala djwka k samému oknu přistaupiwši.

Nowotný něco brumlal. Nezdálať se mu tato zpráwa tuze přjgemná. Potom se zase ozwal.

»Gakž pak, naše milostná hostitelko — nechtěla byste mi laskawě práh dweřj swých přjstupným učiniti? Wgelo mi něco do srdce a mám strach, aby mi to do rána nezkamenělo.«

»Hned — hned!« řekla djwka a běžela otewřjt.

»Ge to dnes blázniwá noc,« promluwil Nowotný, když byl plný sněhu do předsjně wklauzl a se otřepáwati začal; — »blázniwá noc, a gá gj padl do rukau gako lehký mjč.«

»Co pak se wám přihodilo?« ptala se djwka, pozdnjmu hostu do swětnice swjtjc.

»I přihodilo se něco kulhawého,« řekl tento — »čemu bych rád na nohy pomohl — nemohu k tomu ale dobře rukama. — Dobrý wečer, miláčku Hudběny,« uklonil se na to starému a přigaw djky geho s několika »Zaplať Pán Bůh« mluwil zase dále k Bětunce. — »Abych se wám upřjmně wyzpowjdal, milostná hostitelko — ale nesmjte o tom tuze hlasitě mluwit — přicházjm za našjm pobratrem, aby hnul swým sáčkem — neboť gsau okamženj w lidském žiwotě, prawj padesátkrát tištěný a geště dosti newyczený Schiller —

Gsau okamženj w lidském žiwotu,
Kdež prázdná kapsa bljž nám gest než gindy,
A chutě půgčit máme u přátel —

— takowé okamženj, moge rozkošná, přikwačilo tenkráte náhodau i na mne, a chtěge pomoc giným hledati, musjm nynj sám bez pomoci zaufati. — A neřekl zpropadený fraškář, kam se obrátj?«

»Mluwil o domowě. Nesmjme ale i my zwěděti, co wás potkalo, že tak neobyčegnau hodinau geště gednau do našj paušte přicházjte? Prawjte něco o pomoci, gižto pro giné hledáte?«

»Prawjm,« doswědčil rusowlasec — »a kdyby bylo mjsta nebo času k wyprawowánj, powěděl bych wám přjhodu —— ale ne, bylo by to paskwil na wšechny nowelisty, kteřj newědauce gak řadu powjdek čtenářům podati, na wečery a noce ge rozdělugj — gako lékárnjci gistau mjru prášku na několik porcj. A předce by to snad bylo něco pro waše uši, wy milostné paupátko z umělecké kwětnice! Ge to historie o nešťastné zpěwačce.«

»O nešťastné zpěwačce?« podiwila se djwka, a podiwným tušenjm zachwěla se ňádra gegj. — »O prosjm, powězte, co wám dnešnj wečer tak nenadále geště na oči přiwedl. Týkáť se to nešťastné — a tuť nagdete u nešťastných neywřelegšjho saucitu.«

»Nu — aby wás do rána zwědawost netrápila — zpropadeného šaška, *alias* našeho pokladnjka dnes giž beztoho nenagdu, — tedy dowolte, abych u tichého oltáře wašj domácnosti trochu pookřál — náhradau wás budu nudit krátkau historij.«

Nato se pohodlně gako doma roztáhl na židli. Starý ani nečekage ze swé lenošky oka s něho nespustil a djwka hleděla giž netrpěliwě, aby swé wyprawowánj započal.

»Budau tomu dwě léta, co gsem si wygel nawštjwit několik přátel, gežto byl osud do neyladněgšjch kragin králowstwj našeho uhnjzdil. W Turnowě gsem nalezl krom zábaw, gežto spanilé okolj poskytowalo, i Thaliin chrám, w němžto

wěčněmladé bohyni přisluhowali kočugjcj kněži. Člowěku w Praze rozenému byla to prawá pochautka. Až posud mjhal se mi toliko dle prawých i neprawých popisů gakýtaký obraz wenkowských diwadel na mysli, nynj gsem měl na ğigantické wýtwory putugjcjch umělců wlastnjma očima hleděti. Abych se wám přiznal—mnoho gsem neočekáwal: wšechny skoro nástiny podobných společnostj gsau gen proto zhotoweny, aby nám směšnau, černau a bolestnau stránku bjdných kočownjků křiklawě wypodobnily. Gá se těšil na prwnj wečer wjce, nežli na nowau tragedii na prknách zdegšjch. Wečer přišel. Hráli ğakýsi quodlibet — dwě malé weselohry a mezi tjm poskytli něco zpěwawého. Gá se chystal k satyrickým wýgezdům, gá se chtěl s celau zásobau wtipných prskawek na popautné žáky bohorozených Muz wrhnauti — neboť člowěk ge křehek a slabosti bližnjho gsau mu wjtaným terčem ausměchu — ale ze wšeho toho se nic nestalo, naděge moge sklapla.

Společnost byla skrowná — ale na prwnj pohled musel gsem wyznati, že to negsau pauzj nádennjci we swatyni Thaliině — že magj wůli i gakausi samostatnau sjlu — a že gim to gde gako na šňůrce. A to mě těšilo. Gá očekáwal mizerii — a shledal patrně naznačené i wyřknuté snaženj.

(*Pokračowánj.*)

Don Baldomero Espartero.

(*Pokračowánj.*)

Na nowém tomto děgišti progewil mnohé znamenité dary, wjce wšak wygednáwánjm a maudrým wáhánjm nežli skwělými činy wogenskými. Owšem že mu okolnosti wýborně přály, awšak i uměnj z nich kořistiti ge chwalné, zwláště u wůdce, kterýž *měšťanskau* wálku ku šťastnému konci přiwesti má. Když Espartero neywyššj welitelstwj nad španielskau armáďau přegal, nebylo Zumala-Carréguyho wjce; bugarý žiwot, gegž znamenitý tento muž mezi Don-Carlowým wogskem zkřjsiti a udržowati znal, byl zhaslý: malicherná ctižádost, sočenj a neswornost zaugaly mjsto geho. Navarresci, pleniwé této wálky do syta magjce, nechtěli déle mjsto hágenj swých priwileğij za wěc pretendentowu se obětowati. — Z druhé strany uznáwala ale také madridská wláda důležitost Karlistického zbauřenj a umjnila si wšecko, seč gen koliw bude, k ukončenj geho wynaložiti. Espartero sám, chyby předchůdců swých uznáwage a sám dřjwe giž w nižšjm swém postawenj mnohau wzácnau zkušenost nabyw, změnil docela posawádnj způsob bogowánj, a od té doby teprwé možná řjci, že prawidelněgšj wálka se wedla. Generálowé, předchůdcowé geho, pronásledowali Karlistické zbory w samém kragi, a opewňowali mnohé wsi a zámky uprostřed obywatelstwa proti nim powstalého, což Karlistům často k wjtězenj pomáhalo, poněwadž se gim ze wšad neywěrněgšj zpráwy donášely, tak že Christince lehko přepadati a po menšjch částech porážeti mohli. Negednau dali se do dobýwánj některé pewnosti gen s tjm aumyslem, by wogsko králownino k pomoci pospjchagjc w hornjch aužlabinách tjm snáze powražděno býti mohlo. Tak rozmáhalo se omrzenj, nemoce a smrt mezi Christinskými, co zatjm odpůrcowé gich častým wjtězenjm odwážliwěgšjmi a obratněgšjmi se stáwali. Každým dnem zrůstalo nadšenj gegich, Christinštj naopak lekali se giž myšlénky na pochod, na němžto že dobrá částka gich nemohauc se ani brániti postřjlena bude, giž napřed wěděli. Toho teď giž owšem, gakož gsme swrchu podotkli, w té mjře nebylo; neykrásněgšj doba Karlistického powstánj byla ta tam. Espartero opustil kromě toho zámky, twrze i wsi uprostřed země a rozmnožil wogskem z nich wyňatým djlem posádky hlawnjch pohraničnjch pewnostj, djlem swau wlastnj armádu, giž na několik welkých zborů rozdělil, kterýmiž neydůležitěgšj mjsta, odkadž by se neylehčegi na wšecky strany wyraziti mohlo, obsadil. On sám postawil se w čelo neywětšjho z těchto zborů, obsazugjcjho břehy řeky Ebra, gakožto střediště wšeho nastáwagjcjho wogenského počjnánj. Zatjm zřizowal swé wogsko, cwičil nowáčky a pauštěl se, by wogáky uwykal a mysl gegich podněcowal, čas od času na rozličné dorážky, wywáděné nazwjce pospolu od kolikerých oddjlů wogska. Zwjtěziw wracel se ale opět na dřjwěgšj swá stanowiska. Takto gednage udržel wogáky swé při dobré a ochotné mysli a nedáwal žiwobytj gich w šanc, Karlistům odnjmal wšak důwěru gegich a radostnau mysl; neboť w neustálém téměř pokogi gsauce ztráceli pružnost ducha, wůdcowé gich zapljtali se do dworských pletek, nynj nagednau přjlišného působenj nabýwagjcjch, a rodily se strany, gežto neustálé, tuhé půtky mezi sebau wedly. I u dwora Don Carlowa progewili se *Moderadowé* a *Exaltadowé*, obogj arci gen w monarchickém smyslu, a posléze wywinula se strana *Transazionistů*, kteráž posléze Don Carla docela opustiwši smlauwau *Bergarskau* nadějjm geho konečnau ránu zadala.

W ty doby, když Espartero za hlawnjho wůdce

wogska králownina gmenowán byl, shromažďowali Karlisté práwě wšecku moc swau, by hlawnj město Biskayska, Bilbao dobyli. Přepadnutj se gim nepodařilo, i museli tedy k prawidelnému oblehnutj přikročiti, na něž owšem Bilbao připraweno nebylo. Nauze potrawy a střeliwa nastala, a giž dáwalo stjsněné město swé straně znamenj, že se déle 24 hodin držeti nemůže; Espartero začal gednati. Na štědrý wečer 1836 začalo dorážen), kteréž oprawdu wražedlné bylo, dne 25. prosince rozhodla bitwa od Espartera u *Luchany* wyhraná a dne 26. t. m. wtrhli wjtězowé a oswoboditelowé do města napolo hladem wymořeného. Na nowý rok 1837 přišla prwnj o tom zpráwa do Madridu, celé město plésalo, mezi Kortezy držely se wjtězoslawné řeči, wogsku ohlašowaly se djky národu a neyhogněgšj pocty, městu Bilbau pak a wdowám i sirotkům padlých podpory a pense; Espartero byl za *hraběte z Luchany* gmenowán. Předchůdcowé geho byli zastjněni a na prwnj den geho wjtězstwj sklonil i Mina, rek z časů protifrancauzských wálek, hlawu swau do siré zemi.

(*Pokračowánj.*)

Pápěrky.

10.

(Dokončenj.)

To bylo o gednom; že p. sp. w tom wjce naděgnosti neměl, nechceme mu práwě tak za zlé bráti; posléze snad ge powaha aneb něgaký orgán toho přjčinau a možná si též mysliti, že on přjlišnosti gsa nepřjtel, i zde snad přjlišněgšj naděge ochladiti chtěl; druhé dwě wěci, o kterých se nám zmjniti gest, gsau pohřjchu chaulostiwěgšj.

Článek náš wyličuge kromě ostatnjch přednostj »Meče a kalichu« také, a to wšjm práwem gednu, na kterauž se i w těchto listech giž pozornost uwáděla: smjrliwost nade celkem rozprostřenau, a zagisté gest nemalá i newšednj zásluha Wocelowa, že k nj u wěci tak obtjžj plné dostáti tak šťastně dowedl. Než čjm má ten přjdawek býti o naděgi, že mladšj spisowatelé za přjkladem tjmto půgdau? Co to má zde býti, že mladé, wyrůstagjcj literatury spjše uzdy než wolnosti potřebugj? Dobře ge wždycky dobré následowati, a gest welice i na budaucj časy přáti, aby se nikdo od smjrliwosti, gakož se tak pěkně w »Meči a kalichu« obrazj, neuchýlil, ano má-li giž kromě wšeobecného pronešenj některé prawdy dle onoho latinského: »*verba movent, exempla trahunt*« také přjklad wystawen býti, nuže swětiž nám w často zmjněném onom djle básnickém, — hodno ge toho zagisté: ale newypadá-liž to gako něgaké wytýkánj mladšjm spisowatelům, nenj-liž gakoby ge mentinau z toho winil, že ducha smjrliwosti mezi nimi nestáwá, nenj-liž gakoby ge z toho i udáwal? A gakých důwodů má p. sp. k podezřelenj tak obecně pronešenému? A kam wložj tu bezpochyby nowau uzdu pro celau literaturu? Wěru těžko se domyslit, kdeby pro ni mjsta nalezl aneb aspoň hledati chtěl. Ale deyme tomu, — ano, ona potřebuge uzdu, a wšak nikoli která by gi w kroku zadržowala, nýbrž takowau, o které by se dále wedla. Kde činnost ge a wždy wjc a wjc se probuzuge, tam snad negde o to, aby se *dusila*, tam snad gediné zbýwá, aby se *wedla*. Prameny ucpáwati newjm kdeby se učilo; řečiště gich dál a dál wolné i břehowité udržowati, to radj maudré hospodářstwj. P. sp. má tolik důwěry w historický smysl národnjho našeho obžiwnutj; gakž pak geg zde tak náhle, tak nedůsledně a musjme přidati, tak beze wšj přjčiny opauštj?

Poslednj gest něco, o čem bychom, teď aspoň, neyraděgi pomlčeli. Článek náš stawj Kolára a Wocela, a to, co oba opěwali, proti sobě; za tjm ukazuge nam slowanské snářstwj a historickau půdu, a posléze wyniká z antithes těchto wěc naše, na onu poslednj pewně postawená. W gednom se nalézá p. sp. w auplné prawdě, a gsme mu powděčni, že na drahý tento základ i pewné ředidlo našj činnosti tak trefně a zgewně poukázal, gsme mu tjm wděčněgšj za nyněgšj doby, která by nám wšecko ráda podkládala, gen nikoli skutečnau prawdu. Než ale, aby gedno bjlé bylo a bjlým ostalo, má se druhé počerňowati? Bylo třeba toho stjnu na gedné partii, aby swětlost druhé tjm wjce wynikala? Článek ten mohl se směle gen námi zanášeti; my daufáme, že takowých strogených sestawků nepotřebugeme. Ano, my se držjme historické půdy, my wjme, že giné nenj a pro nás nenj, aniž býti má aneb může; »ona za základ, ale kroky a pokroky na nj« bylo i gest naše obecné, upřjmné heslo, a naše národnost i naše literatura smj se důwěrně pod ně stawěti. Máme wšak práwo proto o ginych ginak smýšleti, a kdybychom ge měli, kde gest něgaká toho přjčina? Gest owšem nemalým štěstjm našjm, že máme minulost, na kterauž pewně a bezpečně přjtomnost swau wázati můžeme. Ale gakž, kdo té, aspoň tak určité nemá, propadá ten snářstwj? aneb propadli ti snářstwj, kteřjž nynj ze wšad w tjsni gsauce, práw gen dost obmezených gazyku swému hágiti se snažj? Ty, okolo nichž se poneyprw Kolárůw zpěw rozljhal, swjrá těsná, žalostná skutečnost ze wšad tak, že gim wěru málo kdy ke snářstwj zbýwá, by gim i milegšjm bylo, nežli se někomu třeba gen tak maně myslitř ljbj; oni se tak kladného, positiwnjho držj, a od něho, gen od něho wšecko očekáwagj, žeby se gim směle něgaká laciná chwála w nowinách dáti mohla, a že se snad nikdo ostýchati nemusj, by w nj wedlé nich postawen byl.

To gest, co gsme proti onomu článku měli. Možná, že to tak oprawdu myšleno nebylo, že slowa ta, gak psána gsau, gen uklauzla, že gen w obmezeném, a máme za to, we welmi wymjnečném smyslu platiti měla; možná že sestawenj

to, gak se oku podáwá, gen náhodné gest a snad newděk na některé effektnosnj nowomódnj způsoby uhodilo: má-li wšak za tjmto gednjm článkem, gakož by se zdáti mohlo, wjce giných následowati, byloby w nich wjce prozřetelnosti třeba, aby se práwě s tjm aučinkem neminuly, kterýž gim opatrně šetřená prawda beze wšeho ostatnjho uměnj neylépe pogistj. P. sp. mohl tolik giného, k tomu, co chce, tak dopadlého widěti i napsati, nač tedy řjdj swá wesla tak, že gimi s lodě, giž předce zachrániti se snažj, dobrau částku nábytku i lidj manč nebo nemaně srážj? Oprawdu, milý pane, postareyte se podruhé také o uzdu pro swé historické uměnj, a neděleyte *skřiwené* quodlibety, abychom Wám s chutj potleskati mohli. š.

České diwadlo w Praze.

We čtwrtek dne 21. zářj opakowal se Ifflandůw »*Karbanjk*«, o kteréžto hře w těchto listech giž gednáno. P. Grau (Pozrt) si zwláště zdárně počjnal a zmjrniw některé nepěkné stránky tohoto charakteru učinil geg snesitelněgšjm, což celku na ugmu nebylo, zwláště an p. G. žádných hlawněgšjch rysů nepominul, gimiž by se ráz Pozrtůw ostře nakresliti dal. P. Herbstowa, pp. Grabinger a Krumlowský měli též swé zásluhy, i ostatnj zůstali we swé mjře. Chwáliti musjme, že tenkráte i kostumy hlawnjch osob pěkněgi woleno a wůbec w oděwech wjce rownotwárnosti šetřeno než předešle.

W neděli dne 24. zářj hrál se poneyprw Kocebueůw »*Bayard*,« činohra w 5. ged. Překlad p. Filjpkůw ge dobrý a představenj bylo wůbec chwalitebné. Bayarda hrál p. Krumlowský. Nemůžeme zapřjti, že se gemu té přjmosti, té prostoty a srdečnosti, té s rytjřskau dwornostj spogené přjwětiwosti poněkud nedostáwá, bez nichž si dokonalého Bayarda pomysliti nemůžeme. Gsau to nedostatky w osobnosti geho základ magjcj, gež *zauplna* odstraniti sotwa kdy bude moci. Zato má wšak pomocnjka gednoho — a to mocného, — blahozwučný, dogemný, silný orgán, gjmž zwláště w srdečných scenách mnoho nahraditi může, kdykoli ho šťastně neb aumyslně dobře upotřebj. To se i tenkráte opět ukázalo. Mnoho krásně wywedl, zato wšak zase mnohá krásná mjsta tak mimo sebe pustil, tak wlažně přednášel, gako by proň žádného wýznamu neměla. Litugeme, že to wždy opět a opět pozorowati musjme, že nám p. K. obyčegně gen gednotliwé sceny hráwá, zřjdka kdy wšak celý charakter we wšech částech a odstjnech sauměrně wywinutý a prowedený podáwá. Třeba aby p. K., dokud geště mlád, weškeru pozornost swau k tomu obrátil, nechce-li na wždy na témže stupni w uměnj swém zůstati. Neywětšj chwálu zasluhuge p. Kolárowa za pilné a wůbec zdařilé prowedenj swé úlohy. P. Herbstowé bychom přáli, aby nemusjwala na gewiště staupiti, dokud by byla dostatečného času neměla, aby se úkolu swého zauplna zmocnila. Ginak musj pak teprwé s formami gazykowými krutý bog wésti, kterýž oběma saupeřům na škodu býwá. P. Grau hrál w prwnjch aktech zdařile; w poslednjm wýstupu byli bychom ale přáli, aby byl oheň swůg dusil, čeho zde tjm wjce potřebj bylo, že průwod geho w těchto scenách práwě mdlým byl. Bylať tato část neychatrněgšj w celém kuse. P. Biel trefil dobře srdečný, přjmý způsob, gakýž Tardieuowi přjslušj. Škoda gen, že geg opět napomjnati musjme, aby na to hleděl, by řeč geho sauwisněgšj, wýrazněgšj a zřetelněgšj se stala. Že přičiněnj u něho w tom ohledu bez prospěchu nenj, toho důkazy měli gsme giž w některých hrách geho. P. Kolár gak řjkáme trochu plawal, p. Grabinger silně. Což by to pěkné wyprawowánj za řeč nestálo? P. Prokop prowedl swůg úkol co do hry dobře a mluwil lépe než kdy gindy. P. Tomkowi bude kothurn sotwa kdy dobře slušeti. P. Lapil, p. Kaška a ostatnj malé swé úlohy dle možnosti dobře zastali. F. L.

W auterý 26. zářj: »*Lazebnjk Sevillský*«, komická spěwohra we 2 gednánjch od Rossini-ho, překlad od professora Macháčka, nowá welmi pěkná dekorace w 2 gednánj malowaná od Deni-ho. Ředitelstwo nemohlo se předplatitelům na rozlaučenau wjce zawděčiti než tjmto mistrowským djlem nesmrtelného italského kompositora. Abychom prawdu řekli, tak zdařilého prowedenj gsme se na prwnjkráte ani nenadáli, s tjm wětšjm potěšenjm ale wyznáwáme, že na rozpacjch gsme, odkud s chwálau počjti; práwě toto gako o záwod snaženj-se gednotliwců ku pěknému celku bylo přjčinau, že se téměř wšech posluchatelů ona přjgemná uspokogenost zmocnila, která se nikdy gednostrannostj a hranatostj, nýbrž gediné okrauhlau ukončenostj docjliti dá. Uwertura šla precisně. Hned na to lahodil nám Mayrůw hlas a geho pro mužské hrdlo neobyčegně měkká koloratura w prwnj arii s průwodem kytar. Kdo by snad slowům nebyl dobře rozuměl, (Češi milugj dobrau wýřečnost,) nech pomyslj, že ljbezným zpěwem hrabě milenku ze sna budj. W tom wybuchne za scenau praud Figarowých šprýmů a důwtipů. S takowým hlukem, gako náš lazebnjk, málo kdo se do swěta uwádj, bystřina se řjtj, blesky se sypau, ligawec padá, to wše ale se w oblacjch a ne na zemi rodj, to žádá zásobu hlasu, gaká se ledakde newyskytne. P. Strakatý doswědčil tenkráte, že nám i w tom oboru neocenitelnau ge podporau. On wjce obracel zřetel na wyznačenj dramatického momentu, kdeby snad giný byl prawým zwukopádem ohlušil. — Pro Rosinu hodj se prostolibá osobnost p. Tonnerowé welmi dobře, a úprawný gegj oděw schwalowaly i přjsné dámy. Pro takowé role ge hlas gegj stwořen; přirozeně plynná koloratura wynikla ladně při gednoduchém průwodu w prwnj kawatině, a by i každý byl opakowal, že hlas ten ge slabý, předce wždy doložil, že w něm newyslowná půwabnost spočjwá. We hře nebylo žádné chladnosti, w řeči žádného poklésku; z těch úst newyklauzne nikdy khawaljr mjsto kawaljr; i nech se neobáwá zpěwkyně tato, že bychom se mohli přesytit, kdyby plněgšjm hrdlem swé dary rozdáwala. W druhém gednánj wložila si brawurnj arii od Beriota pro Malibranku skládanau, a zjskala tak hlučné pochwaly, že se zdálo, gakoby gi obecenstwo k opakowánj bylo wyzýwalo. Kdo wjtězj, tomu se odwážliwost ráda promine. Co opilý wogjn ljbil se p. Mayr wjce geště, nežli co zakuklený učitel hudby, a wšjm práwem. W této opeře může se trochu natjrati, gelikož to celek dobře snese. Takto počjnali si i p. Brawa i p. Prokop. Gegich komika zmocnila se wšech myslj, oč se zwláště poslednj pán staral, gelikož od dlauhého nosu až k záplatowanému deštnjku na nic nezapomněl. Škoda že p. Brawa swau welkau arii wynechal. P. Negedlá nás překwapila; ona pogala Bertu co prastarau matronu, ačkoliw se gj geště o lásce snjwati má; to se gj ale tak dobře podařilo, že dwa Poláci gi za oprawdowau »*babušku*« s třesawau hlawau a ne za djwku swěžjch twářj měli; zagisté gj k welkému prospěchu poslaužj, že se w tak rozličné úkoly uwazowati musj. Zůstane-li opera na této dráze, budeme se wšjm práwem moci gj wychlaubat. R.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarsjch; každau druhau středu přidawá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 45 kr., we knihkupectwjch na půl leta 1 zl. 36 kr., na c. k. postách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 79. 4. řjjna 1843. 10. r. běh.

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

Bylo po weselohře — a gá w neylepšjm rozmaru, kterýž genom očekáwánjm přjštjho kusu poněkud šediwěl a černal. Měl gsem strachu. Byloť oznámeno třetj gednánj Rossinihò Othella. Prawá maličkost. Prášek pro spanj.

Konečně se wyhrnula opona. Tu seděla Desdemona, harfa wedlé nj — hlawa na harfě. Teď otewřela oko a upnula k plátěným sufitám. Mne progel mráz! To byl pohled, plný smrtelného tušenj. Pak otewřela ústa. Byl to hlas wyzpjwaný — to bylo na prwnj čtwrt notě pozorowati; ale hlas tento byl w moci gegj gako hřjčka, wycházel z duše a byl wycwikowaný. U nás by ona Desdemona nebyla mohla zpjwati; ale to wás ubezpečugi, že mě na zdegšjch prknách žádná uměłkyně w této osobě nedogala, gako tato kočugjcj, takořka genom na předsjni chrámů poswěcených se potlaukagjcj zpěwačka. Bylo wšak na nj také widět, že se byla gindy w giných okresech pohybowala.

Gakausi neskončenau bolestj byla ochwjwána celá gegj předstawa, a gá nemohl oka s nj spustit, dokud neulehla na lože. — Na to wystaupil Othello. Nowý úkaz, nad njmžto gsem žasnul. Ani u něho nebylo w hlasu nic wjce nežli několik zlomků býwalého zwuku — ale i těmito třjskami, těmito sutinami wywáděl wjce, nežli mnohý wyhlášený zpěwák, gemuž byla sice přjroda střjbra do hrdla nalila, kterýž ale na to střjbro nebyl uměleckau rukau sáhl. Temná zaufalost a žjrjcj bolest wanula hrau geho — a gá si oddechl zhluboka, když se dýka geho w newinné krwi čisté Desdemony ztopila. Wyběhl gsem z njzkého diwadýlka. Zdali hra těchto dwau i giné diwáky tak progala gako mne, to newjm, — ale že gsem nebyl na omylu, uznáwage hru gegich za hlubokau, z neytagněgšjho nitra wycházegjcj, o tom gsem, bohužel! nabyl brzkého důkazu. Ubohý Othello toho wečera dozpjwal: mjsto zpěwu wystaupla hrdlem geho krew.

Celé město bralo aučastenstwj na této nešťastné přjhodě. Zpěwák i zpěwačka stali se předmětem obecné zábawy. Byliť manželé — nebo se zá to alespoň wydáwali, a protož ge tato rána stegnau bolestj zasáhla. I zagjmaliť nás nynj swými osobami rowněž tak, gako nás byli prwnjho wečera swým uměnjm překwapili. Od nich samých nebylo ale možno něgakých zpráw dostati; žiliť ohraženi tichau samotau, prchagjce i při této nehodě každý spolek lidský. Ani ředitel, ani členowé společnosti nemohli nám žádných odpowědj podati — leda těch, že byli oba nedáwno z ciziny k nim přirazili — a že zpěwák manželku swau gako prawý maurenjn benátský hljdá. Gediný obstaralý, obnošený, swětem otřelý herec, kterýž tu laskawé otce hráwal, byl prý ge oba před lety w Němcjch u wětšjho stálého diwadla nalezl, a tudy něco wjce o nich wěděl. Gistiliť, že tehdáž oba w diwadelnjm swětě welkého furore dělali, a chtěl dotwrzowati, že manželé negsau, nebo tenkráte alespoň nebyli. Šla prý o nich powěst, že byla zpěwačka manželkau giného a že gi zpěwák manželi odwedl.«

S napnutau zwědawostj poslauchala djwka i starý otec, ani oka s úst powjdatelowých nespauštěgjce. To byly přjběhy, gež byly wlastnj dům gegich potkaly; to byla rána, gež byla wlastnj gegich domácnost krwawě porauchala.

»A co se dělo s nima dále?« ptala se djwka se srdcem nepokogně tlukaucjm.

»To wlastně newjm,« řekl Nowotný; »mnoho dobrého nemuselo se gim ale plésti do cesty. Gá odgel — a od té chwjle nepřišlo mi o nich ani slowa k uším — až dnes wečer, když to gsem od wás odešel. Napadl gsem gi w kafjrně — odpusťte rozkošná, že s wámi o reydišti swětských pošetilostj

rozpráwjm a ze swých poklésků se zpowjdám— nalezlť gsem ge oba w kafjrně, kdežto řjkage žebrotau zpjwala. Zwědawost anebo gak bych nesklonitelný pud w sobě nazwal — něco mě za nj poháněło tak, že gsem gi až za tichý práh nynějšjho přjstřešj stopowal. Ge to bjda—holá, hotowá bjda—ze zpěwáka ge tu pauhý stjn, a kdyby nebylo swětla gegj dobroty—ženské trpěliwosti, nebylo by snad giž ani po tom stjnu památky. Kdyby bylo peněz, bylo by snad geště pomoci— tu mi padl přjtel Johanýsek na mysl; on mjwá někdy w kapse zbytečný dwadcetnjk, a proto gsem také hned až k wám za njm pospjchal, aby mně snad do rána něco giného nenapadlo.«

»— A gak se gmenuge tato waše podiwná zpěwačka?« ptala se djwka, w gegjžto duši pořád wětšj bauře se zmáhala.

»I ty swatá newinnosti!« zwolal Nowotný ze swého sedadla wstáwage. »Kdo pak to může řjci s gistotau? Ge-li co prawdiwého na powěsti, kterauž nám o nj předе dwěma lety starý herec dotwrzowal, tedy se před swětem s prawým gmenem neblýská. Ginak gi gmenuge zpěwák swau Beatau.«

»Beatau?« zkřikl starý kapelnj mistr, křečowitě ruce na prsau spjnage, — »Beatau?«

»Beatau?« zašeptala djwka polohlasitě, a rtowé se gj chwěli.

Matka gegj nazýwala se také Beatau.

(*Pokračowánj.*)

Proč gsem ostal sám.

Byly časy, milj přátelé, kdy gsem mysljwal, že srdce na swětě něco platj, kdy gsem daufal, že si gjm také něco dobudu. Nepteyte se co to bylo; sáhněte si každý na prsa swá, a z nich Wám něco řekne, gak smutné to gest, má-li člowěk samotným zůstati, má-li na wěky bez někoho býti, kdoby s njm cjtil a myslil, s njm se snažil, radowal a tesknil—na wždy opuštěným gako kůl w plotě, až k té gámě, kteráž wezmauc co zemi náležj, posléze každý swazek aspoň pro tento zdegšek rozděluge. Přičiňowal gsem se w tomto žiwotě, pracowal i staral, abych samotným zůstati nemusil; oprawdu, snad málo kdo tak swědomitě a smjm řjci, s takowým wynasnaženjm, s takowými obětmi to činil, gako gá; w knize osudů bylo to wšak ginak předepsáno a má směnka—nebyla přigata. A co bylo moge neštěstj? pauhá maličkost, a stud i litost se o mne pokaušj, zpomenu-li si na tu malichernost, která mne o wyplněnj neysladšjch naděgj a snad též o něco žiwé a snadné přjtulnosti k srdci lidskému připrawila; byla to — ale nech čtenář sám dřjwe mau historii wyslechne.

Kdy gsem wlastně na onen staw, který nám tak blaženau budaucnostj kyne, gak ale teď k něgaké aspoň útěše swé pozorugi, welmi zřjdka kdy gi uskutečňuge—kdy gsem tedy wlastně na onen staw pomýšleti začal, nemohu, chci-li swědomitým býti, bljže určiti, podlé wšeho se mi ale zdá, že to dost záhy býti musilo. Myšlénky gsau wšak lehké a žiwobytj ge těžké; tak to zwláště též u mne bylo, a nescházelo mi giž mnoho ode čtyr křjžků, když gsem se oprawdu ke kroku onomu chystati mohl. Zatjm gsem mnoho wytrpěl, zkusil, ano giž gednau i bljzek smrti byl; bohužel že ona nemoc i ginau nešťastnau památku mi zůstawila. Když gsem ale konečně widěl, že kapsa stačj, bylo mé prwnj ohljžeti se po té, kteráby mé srdce naplniti, gi pak prázdnit pomáhati měla. Bylo mi při tom auzko, neboť posawáde chránil gsem se wšech bližšjch známostj; řekl gsem si wšak: s chutj do toho! a mé zámysly i obmysly padly na dceru sauseda w domě; děwče bylo hezké a čiperné, a zpěw gegj naplňowal dobrau částku dne naše poschodj, a bezpochyby že ho něco také geště pro dolegšj a hořegšj patro zbýwalo. Ona nebyla zlá a wšecko se dobře podáwalo,—nešťastná procházka učinila wšemu konec. Bylo nás wjce a byli gsme weseli; řeč přišla na to a na ono, na hlawu a wausy, na kadeře a na wlasy a podobné trety. My gsme se wedli spolu, t. g. gá s nj, i byl gsem w neyšťastněgšjm rozmaru. »Co se toho týče,« prawil gsem — »gá mám také—« Bůh wj gak gsem to wyslowil, co mi teď geště ani z péra negde, ale tenkráte bylo giž to slowo wyletělo a s njm se wytrhla také ruka mé společnice z ruky mé. Začerwenala se, pak něco řekla, a dala se do smjchu a wšickni ostatnj s nj. Mně bylo, gakoby mě byl polil studenau wodau, a tehdáž gsem owšem Priessnice neznal a léčiwé gegj moci. Widěl gsem, že ge po wšem weta. Byl gsem rád, když gsem se mohl poraučeti, a brzo poraučel gsem se také z onoho domu, kdež gsem gako na špendljkách byl.

Z počátku mi bylo welmi auzko; pak gsem si myslil: Nenj tak zle, aby nemohlo býti zas dobře, a zponenáhla wrátila se mi opět má dobrá mysl. Nešlo to ale tak docela samo sebau.—Stalo se, že mne powinnost má několikráte a dost často po sobě do něgaké rodiny wedla; byli to lidé řádnj, způsobnj, a gá byl—také způsobný; matka si mne wšjmala a zwala mne na častěgi, a gá nedal si několikráte řjkati. Měli dceru; ta sice neřjkala

nic, ale pomalu začal gsem gá řjkati. Učinil gsem gj leccos k wůli, ona to laskawě přigjmala; gá zwykal na ni a ona se stáwala ke mně wždy přjwětiwěgšj a též důwěrněgšj. Ona nešťastná wěc wězela mi ale pořád w mysli, gako černá chmura na kragi ostatně gasných nebes. »Co se mám pořáde báti?« myslil gsem si; »ona ge hodná a rozumná, gá gj to swěřjm a bude konec wšeho.« Gak gsem myslil, tak gsem také učinil. Wybral gsem si chwjli, kde se mi nowá má přjtelkyně zwláště autulnau býti zdála. Matka wyšla za něgakým dohljdnutjm wen, a gá — gá přistaupil s mým aumyslem k dceři. Prwnj slowa nechtěla wen, ale odhodlán byw myslil gsem si: Skoč oko nebo zub. »Má drahá, prawil gsem, pro swé uspokogenj, a abych wás neklamal, musjm wám řjci, ač to snad we wašich očjch gen maličkostj bude: gá mám — —« Sotwa gsem to dořknul, odskočilo odemne uleknuté děwče, až gsem se sám z toho lekl, opakowalo s úžasem ono osudné slowo a — uteklo ze dweřj. Cobych čtenáře nadarmo trápil? mně newyrostly ani zde wjce růže a nowé přátelstwj dostalo se k starému konci. Ale bolelo mě to, a geště wjc než dřjwěgšj nehoda, a než se mi to wykauřilo trochu snesitelně z hlawy, bylo mi o plných pět let wjce než dřjwe a stářj mé začalo se giž k pátému křjžku nakloňowati. To, čeho gsem se neywjc bál, osud starého mládence, zdál se giž odemne neodwratným býti a pomalu začjnal gsem s křesťanskau trpěliwostj trochu klaudněgi o něm přemýšleti.

Má hodina wšak geště newypršela a geště gednau měla se mi naděge zakmitati, owšem aby nebe po gegjm zhasnutj tjm zakaboněněgšj zůstalo. Gá sice stárnul, ale srdce mé zůstáwalo ku podiwu mládo, a cjtilo dobře geště sjlu w sobě, učiniti, coby koliw na něm bylo, někoho nastřádanau swau wraucj láskau šťastným. I poznal gsem wzdálenau swau přjbuznau; bylo gj sice giž několik přes dwadcet, ale proti mým křjžkům zdála se mi mladau gako kuřátko; ona i gegj rodina přišli neznámj do mého města a streyček mohl gim w ledačemž platným býti; děwče zdálo se že něgaký smutek tjžj; gakž bych nebyl hleděl těšiti tetinku? Tak to pomalu šlo, hezky zwolna, ale předce gsem byl, než gsem se toho nadál, tak daleko, že gsem se sám swých myšlének ulekl. Nu, pomyslil gsem si, do třetice wšeho dobrého, a tetinka ge tetinka. A widjme, dařilo se to; wždy sic nebýwala geště docela weselau, ale předce byla utišeněgšj; mně se zdá otec a matka také s nj po straně mluwjwali — ačkoli mne to dost mrzelo — a když gsem posléze gá s nj také promluwil, nemuselo mě to giž wjce mrzeti. Ona si dala řjci a gá byl blažen; wygednali gsme wšecko a měli gsme podpisowati. Posawád nic newěděla; gá se stal maudřegšjm a myslil gsem si: Posléze, co gest na tom, wj to aneb newj to; nestane se tjm ani šťastněgšj ani nešťastněgšj, a muž má býti maudřegšj. Ale ta má maudrost byla předce trochu wiklawá, a když přišlo k rozhodnému, zwjtězila nad nj, budiž třeba malicherná swědomitost. Má tetinka namáčela giž péro. Počkeyte, prawil gsem, ge to sice hlaupost, ale musjm wám prwé něco swěřiti. Ona hrála zatjm pérem w kalamáři. Milá tetinko, pošeptal gsem gj do ucha, gá mám — Ona sebau cukla. »Wy!?« zwolala, a celý obsah kalamáře wylil se na smlauwu; nešťastné to znamenj! — A nebylo z toho oprawdu nic. Ona by se snad předce nebyla, ač nerada, zpěčowala, gá ale widěl, že gi to nicméně trochu přemáhánj stogj, a nechtěl gsem na ni doléhati. Zatjm přišel někdo, kdo gi i beze mne, bohdeyž na wždy potěšil. Byla to něgaká staršj, newjm na gaký způsob dřjwe poroztržená známost, a bezpochyby také přjčina gegj těžkomyslnosti. Teď byla opět weselá, a gá — gá gsem se stal tjm také. Ona byla neyhodněgšj a neyupřjmněgšj ze wšech, a tedy mě to také neyméně bolelo; bolelo sice, ale trnj urážky nezůstalo we mně wězeti.

Tak gsem zůstal sám, milj přátelé! Napřičjněl a načekal gsem se dost; srdce mé myslilo to co neyupřjmněgi, a snad by se byla předce mnohá mohla šťastnau se mnau státi. Moge neštěstj byla přjlišná swědomitost — ale ne, nikoliw, dobře gsem učinil; moge neštěstj byla — paruka! *Kl.*

České diwadlo w Praze.

We čtwrtek dne 28. zářj prowozowal se poneyprw ku prospěchu p. Grabingra powěstný »*Čarowný záwog*« podlé Tolda, hudba od Titla. Od koho tance, dekorace, stroge, létadlo, oděwy a Bůh wj co wšecko, to si račte na diwadelnj ceduli přečjsti. Mně toliko na srdci ležj zmjniti se, že překlad ge od Tyla, a sice tak wýborný a w kupletech tak trefný, gak se toho wždy nadjti můžeme, kdykoliw náš mistr gazyka péra se chopj. Tento oprawdu *čarowný* záwog dáwal se na začátku toho měsjce we swém rodinném městě po 225té, a w celém Josefowském diwadle nebylo prázdného mjstečka. Přesazen na českau půdu, nestalo se mu gako mnohému karafiátu, který se rád zwrhne. O něm mohli bychom řjci, že byl šťastnau sjtj, která ředitelstwu a beneficiantowi přes půl tisjce zl. stř. ulowila. Den sw. Wáclawa byl den wýročnj slawnosti pro diwadlo. Milownjci této zábawy zpomenau si na Skretu a na wšecky naděge a přánj, které ten wečer w srdcjch gegich byly powstaly; mnoho-li se z toho wšeho wyplnilo, nemohu řjci, newěda co si každý z nich přál; že ale proroctwj o úplném zahynutj českého diwadla w skutek geště newešlo, to ge aspoň prawda a tjm samým wywracugj se také zprawy rozneslé po našj wlasti, gakoby giž konec geho byl nastal.

Čarowný záwog má dwě wnitřnj stránky, gednu sentimentálnj a druhau komickau. Kdyby p. Kolárowá chtěla, mohla by w prwnj scéně wjce dogmauti, p. Krumlowský wůbec wšude. Slowa gsau pěkná a mohau s wětšj wraucnostj přednešena býti; p. Kolárowá zostřuge někdy hlas swůg do přjlišné wýšky, a zbawuge se tjm zwláštnjho půwabu. Teprw gegj pozemské putowánj bylo opět wýborné a dokonalé. Komiku zastáwali pp. Grabinger, Prokop a p. Skalná s dobrým prospěchem. P. Grabinger byl u weselém rozmaru a při gasném hlasu, a obecenstwo se mu do sytosti nasmálo. Daufáme že po druhé při kupletech poslednj slowo nebude polykat, an z toho práwě častěgi osten wtipu wykukuge a zahalen býti nesmj. P. Skalná se wyznamenala. Kdo geště zpěw gegj neslyšel, bude si ho od té chwjle wážiti. Ta čistá wýřečnost a srozumitelnost ge w komice neocenitelná wlastnost a může za prawidlo slaužiti. I p. Prokop byl na swém mjstě, zpěwná úloha geho nenj nepatrná a žádá trochu powáženj. On přispěl s welikau částj k dobrému celku. Na zwacj ceduli stogj Astroa: p. Herbstowá, a Sibila: p. Hynkowá. Tak to mělo zůstati. Králownu gsme pro temnost hlasu neslyšeli, ale role Sibilly podařila se začátečnici p. Hauškowé dobře dost. Wšecky menšj role byly w dobrých rukau. Při taženj kragin pozorowali gsme gakési cukánj a wáznutj, což oluzenj oka překáželo.

Náwštěwa byla přehogná, potlesku až do ohlušenj.

R.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Berauna d. 11. zářj b. r. (z dop. přátelsk.) Byl gsem w Hágku, a nabawiw se rozmanitostj a množstwjm pautnjků wšeho druhu, i poslaucháním zpěwu křiklawých kramářů, kteřj swé na Horách Kutnách roku tohoto wytištěné pjsně k obweselenj mládenců a panen za dwa kregcary prodáwagj, odebral gsem se do hostince; howor zde byl tak rozmanitý, gako četná společnost. Mluwilo se zde mnoho a k mému potěšenj toliko *česky*. Około čtwrté hodiny, když giž slunéčko se njžilo, nastaupil gsem pauť do Unhoště, abych i toto město, w němž se české hry na diwadle dáwagj, wnitř i zewnitř poznal. Starodáwnj pjseň: »Kde se piwo wařj, tam se dobře dařj« dobře na paměti mage, ptám se po piwowaře, a hned gakýsi muž, několik kroků tauž cestau přede mnau gdaucj, prawil ke swé společnici: »Nebyl by ze mne hadač? Odpusťte pane, wy gste nepochybně něgaký wlastenec, že se po piwowaře tážete?« Slowa ta mne trochu diwně dogala, a wšak ochotný měšťan mně brzy pomohl z rozpaků. »Náš pan starý ge také wlastenec, my u něho máme knihownu a gá často od něho knihy bráwám. My wšickni geg máme rádi, neboť negen že dobré piwo wařj, on nám i wždy něco o pánech wlastencjch z Prahy powědjti wj.« Dobrá, pomysljm, a přjmo do piwowáru se ženu. Pozdrawiw tedy p. starého co wlastence a wyprawiw mu, co gsem byl o něm slyšel, progewil gsem žádost, aby mi knihownu okázal. Propůgčil se mi hned welmi laskawě, wedl mě do wedlegšj swětnice a otewřew dosti welikau skřjni, knihy a pamětnici mi okázal. Gá wyndaw posledněgšj, as toto hned na začátku gsem četl: »Prwnj myšlénka o založenj knihowny této wznikla dne 17. unora 1840 we společnosti několika měšťanů zdegšjch, kteřjžto negenom že se gj horliwě ugali, ale i mnohé giné ze swých spolubratrů k nj nakloniti a gi spogenau pomocj wšech we skutek uwesti se wynasnažili. I učiněna na gich žádost od přjtomného zde p. Bogislawa Pichla pjsemná wybjdka na wešker u obec Unhoštskau, kteráž wšady laskawě přigata byla, w čemž sami předněgšj z pánů měšťanů blahodějným přjkladem předcházeli. Učiněnať peněžitá sbjrka na zgednánj prwnjho základu, při čemž zdegšj spoluměštan p. J. *Procházka* ochotně úřad sběratele zastáwal. Sešlo se 43 zl. stř.; z čehož předně skřjně kaupena a knihy djlem nowé, djlem staré nagednány, což doktor w léčitelstwj p. J. B. *Pichl* w Praze obgednáwá. — Na to způsobena »*Pamětnice knihowny Unhoštské*« a wše to pro přjležitost mjsta w obydlj městského sládka p. J. *Přemysla Pichla* složeno a gemu wedenj odewzdáno, kterýž auřad až posud zastáwá. — Podniknutj toto i mimo město podpory laskawých wlastenců stalo se účastno, mezi kterýmiž předně wýtečného wlastence a spisowatele wys. důst. pana W. *Negedlého*, pak pp. Bog. Pichla, J. Př. Pichla, J. K. Tyla, Fr. Rubeše, L. Riegra, Fr. Hainyše, Fr. Šumawského, Tomjčka a m. g. připomenauti slušj.« — Geště gsem se we knihowně bawil a obrazy wlasteneckých mužů po zdech rozwěšené pozorowal, an mladičká panj stará k nám wstaupjc, přjchod několika pánů zakladatelů zdegšj knihowny oznámila. I šli gsme mezi ně, a rozmlauwagjce až do hodiny dewáté o milé wlasti swé, na odpočinutj gsme se odebrali. Druhého dne poděkowaw se za laskawé hostinstwj k Beraunu gsem se ubjral, s wraucjm přánjm aby Wšemohaucj udělil wytrwalosti a swornosti wšem, kteřj giž poznali prawdu, dobro a krásu, a aby nikdy nezapomjnali heslo našeho wysoce zasloužilého wlastence, Dra. *Swat. Presla*:

Wlast tobě žiwot dala, gj geg obětug zas;
Wlast tobě lásku dala, gi wraucně milug zas;
Wlast tobě sláwu dala, gj sláwu zjskey zas;
Wlast tobě gměnj dala, gj nes ge w oběť zas.

J. P. Přibjk.

SWĚTOZOR.

Při neštěstj na versaillské silnici byl geden Pařjžan obzwláštnj náhodau zachráněn, geho manželka wšak přišla o žiwot. Šťastněgšj manžel přigda domů, znamenal, že deštnjk swůg ztratil. Gde na policii, hlásj se wšude; nikde nic. To byla tragická nehoda, dwogj ztráta gednjm dnem, a kdykoliw o nj mluwil, prawil: »Ztratil gsem swau ženu a swůg deštnjk — docela nowý deštnjk, kterýž mi welmi drahým byl«.

Bude-li geště déle takowé sucho, přjgdeme o ta nebohá howádka, prawil gakýsi statkář k sedlce. O gen když nám waše Milost zůstane, wzdychla si ona.

Gedny německé nowiny stěžugj si, že kterýsi francauzský časopis spisowatelkyni Karoljnu Pichlerowau Madame *Philer* nazýwá. To ge owšem chyba, ale nech si německé časopisy samy dřjwe wšimnau, co z našich gmen činj.

Lonského roku bylo w Pařjži 754 bankerottů, při nichž se o summu 42,000.000 gednalo. Rok před tjm bylo o 102 bankerottů a o 7 mil. dluhů při nich méně. Časy se lepšj.

Omyly tisku.

W některých wýtiscjch Kwětů stogj a sice
w čjsle 75. str. 301 na 1. slaupci ř. 26 shora 1831 mjsto 1833.
„ „ 78. „ 318 „ 1. „ „ 15 zdola nezprostjrá m. rozprostjrá.
„ „ „ „ „ „ 2. „ „ 4 shora nenalezl m. nalezl,
kteréžto smysl rušjcj omyly laskawě omluwiti i naprawiti prosjme.

Časopis tento wychází we středu a w sobotu po půlaršjch: každau druhau středu přidawa se půlarchowa přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt leta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 80. *7. řjgna 1843.* **10. r. běh.**

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

* * *

Wenku se geště chumelilo. Gen slabý pablesk ze sněhu wysoko napadlého táhl se ulicj. Chatrné dwjřka nepatrného domku na Františku opět se otwjraly.

»Bůh prowázeg kroky twé, a uwediž ge zase brzo šťastně do tichého přjbytku!« žehnal starý hudebnjk dceru swau, kteráž w obnošený zimnj pláštjk zahalena s Nowotným práwě přes práh stupowala.

»Deyž to Bůh!« zašeptala djwka a w nesnázjch duše swé pewně se nedáwnému přjteli na ruku zawěsiwši, pobjzela geg k rychlým kročegům.

Nebyloť gj možno přjštjho gitra pokogně doma wyčkati. Mysl i srdce stály w plamenu. Byloť to poprwé za celého žiwota, co gj k sluchu zpráwa přišla, budjcj w nj tu neybolestněgšj, ale i neysladšj památku.

Kdo byla ona zpěwačka? — To se muselo rozhodnauti — a sice brzy rozhodnauti. Nemělať gj arci krom žiwota nic co děkowati — ale wždyť byla předce gegj matka! — byla nj, gestli gi swjrawé tušenj neklamalo. Ta sama matka byla owšem břemeno trpkých dnů na dobrého otce i na ni swalila — bylať ale předce matka gegj — a matku mjti, to si zobrazowala djwka wždy tak spanilými, tak lahodnými barwami, že by byla ráda k wůli gedinému spočinutj na gegjm srdci na celau minulost zapomněla.

Rusowlasý přjtel mluwil o nedostatku wšeho pohodlj, wšj obsluhy. — »Snad bych gj mohla gá w této těžké noci poslaužiti!« — pomyslila djwka, a giž byla i myšlénka ta z úst wenku.

Po ulicjch začjnal giž noworočnj hluk tichnauti, kdyžto s ochotným a neobyčegné wýgewy milagjcjm přjtelem a průwodcem ku wzdálené hospodě spěchala.

Obywatelům chatrné komůrky nebylo by ani we snách napadlo, že dnes geště náwštěwu dostanau — a také si gi nepřáli; alespoň zpěwák byl by rád na paušti zaletěl, kde by nebyl lidské twáře spatřil.

Zemdlen a předce gako na wlnách pobauřeného moře ležel na loži; tělem nemohl řjkage ani pohnauti, a předce ho to pudilo pryč — daleko, w krage neznámé, kde by mohl bydliti bez nedůwěry, bez bázně, bez trápenj. Nowotný byl se gim nabjdnul s pomocj — on se ale zpěčowal gi přigmauti. On chtěl státi a klesnauti bez cizj podpory — genom Beata měla při něm wytrwati, genom Beata měla ho pláštěm ochrany swé zastřjti, genom Beata měla poslednj wzdechnutj geho slyšeti.

Magickými okowy byl čas tato dwě srdce opnul. Oniť se byli na swětě tak postawili, že geden bez druhého obstáti nemohli. Weškeré poměry a zákony, wšechen dáwnoletý zwyk a mraw byli tak porušili a zničili, že sami w sobě nowý swět utwořiti a w něm nowého žiwota hledati museli.

Beata milowala — i musela pak swůdce swého milowati, musela celau dušj, weškerau silau ženského srdce k němu se upnauti: neměla-li gako podťatá sosna, gako zlomená kwětina se zwrátiti a w prachu zhynauti. Ona byla neyswětěgšj swazky žiwota lidského — manželskau a mateřskau lásku w pošetilé zaslepenosti ztrhala: gakauto křečowitau silau musela se tedy w srdce toho muže ponořiti a zakotwiti, k wůli němuž byla celým swětem pohrdla?

A on? — On gi milowal skutečně; po dlauhém poletowánj pauhého motýla z paupěte na paupě bylo w něm poznánj Beaty prwnj zabřesknutj onoho swětla, gežto nás po celý žiwot wodjwá —

bylať to prwnj giskra onoho plamene, kterýž nás po celý žiwot zahřjwá, pálj a w popel zničuge.

O lásce nedá se dobře rozumowati, a kde se plete hlawa do lásky, tam přestáwá láska býti láskau — gakowáž ge wedlé swé půwodnj bytosti. Láska se rodj a umjrá w srdci; to gediné gest gegj řjš, gegj králowstwj — to gegj tichý domow, gegj osamělý hág a tagemné laubj. Krom srdce nemá wlasti; wšude ginde ge cizinkau a nágemnicj.

Rozumem nedá se nikdy láska měřiti; kdo to pochopiti nemůže, ten nikdy nemilowal — to gest: on se nekaupal w tom čarowném, wěčně mladém pramenu rozkošj, w gakowém duše tone, když gi láska we swau náruč pogme.

Pak nese geden rád, čjm ho druhý obtjžj, pak ge pauhý sen, pauhé mrknutj, lehké usmánj, létawý mráček na čele gednoho — wšecko ge druhému drahým zákonem, swatým snaženjm a cjlem, k němužto i odwáženjm swého žiwota pracuge. Láska ge welemocná, ničehož se nebrozjcj, wše odwažugjcj... ale kdož gi zná? Weliký hauf zná něco giného.

Takž byl a zůstal poměr Beaty a manžela gegjho obyčegnému swětu nerozluštitelnau pohádkau. A předce nebylo nic přirozeněgšjho, nežli že oba tak a neginak wedlé sebe stáli!

(Pokračowánj.)

Don Baldomero Espartero.

(Pokračowánj.)

Wjtězstwj u Luchany gest snad neykrásněgšjm wálečným činem Esparterowým; škoda wšak, že z něho wjce těžiti neuměl. Wáhánj swému se opět oddaw, dopřál Karlistům chwjle, by se opět zpamatowali; hwězda gegich zhasjnala sice giž, odwážili se wšak geště gednau, překwapenjm toho dosjci, čeho wjce zgewnau silau dogjti si netraufali. Dne 12. kwětna 1837 opustili náhle w noci swé ohrady, hlawnj gich sjla hnula se k polednjmu a Don Carlos zwěstowal zwláštnjm prowolánjm wogsku swému, že za čtyry neděle w Madridu noclehowati bude. W skutku dobyli Karlisté několik měst, a dostali se přes řeku Ebro, a přednj hljdky dwau gegich zborů došly až před samý Madrid. Espartero wšak spěchal giž chwatem k ochraně hlawnjho města, kamž také dne 12. srpna doraziw od lidu s gásánjm přigat byl. Tak bylo hlawnj nebezpečenstwj odstraněno; naděge Karlistů, kteřjž myslili, že lid, kamkoliw přigdau, haufně se k nim přidáwati bude, byly napořád zničeny a tjm nowá chwjle wětšjho bezpečenstwj nastala. A wšak Espartero, dlauho giž těžko nesa, že ministerium tehdáž následkem zbauřenj w La Granji z *exaltadů*, t. g. z přátel rychlých pokroků sestawené, wogsko i tedy wedenj wálky zanedbáwá, a sám se u wnitř k mjrněgšjm zásadám kloně, zůstal naschwále s pluky swými před Madridem státi, aby hlawnj město bjdný gich staw poznati mohlo. Důstognjci kr. gardy žádali o propuštěnj ministrů, Espartero ge z tohoto wogenské kázni se owšem přjčjcjho kroku nepotrestal. Ministerium, takowý odpor widauc a u králowny wládařky, pro půwod geho gemu nenakloněné podpory nemagjc, žádalo o propuštěnj, kteréž také obdrželo; Espartero, wšelikau naděgi k zastawenj revolučnjho praudu poskytugjcj, měl mjsto prwnjho ministra přigmauti. Wůdcowstwj bylo mu ale žádaucněgšjm a nepřigal ničeho, leč to si zgednal, že generál *Alaix*, muž gemu wěrně oddaný, za ministra wogenských wěcj gmenowán byl, čjmž se Esparterowi, aspoň za trwánj tohoto ministerium welký wplyw na wládu pogistil.

Nynj měl ale Espartero za to, že doba k uwedenj kázně mezi wogskem a ku přjsnému potrestánj oněch přestupků nastala, kteréž we wiklawém a negistém tom stawu wěcj wždy wjc a wjce zrůstaly, a Espartero gednal při tom s onau okamžitau důraznostj, s kteraužto dlauhé wáhánj i čekánj swé přetrhowati umj. Skrýwal dlauho ošklivost swau, kterauž ku krwawým těmto a ohawným činům cjtil, gaklibě ale teď šťastných dosáhna prospěchů o důwěře a poslušnosti wogska ke swé osobě pochybowati nemusil, aniž pak nepřjtel pro tu chwjli welkých strachů naháněl, gal se prowinilce tak nenadále a směle trestati, že to wogsko mocně dogmauti musilo.

Dwa generálowé, *Saarsfield* a *Escalera* byli od wlastnjch swých wogáků zawražděni. Dne 30. řjgna, táhna skrze město Miranda del Ebro, rozkázal Espartero wogsku do šiku se postawiti, wstaupil u prostřed čtwerhranů od něho utwořených a wygádřil několika důraznými slowy ohawnost wraždy na obau těch generáljch spáchané. Na to kázal desjti wogákům, kteřjž se za wražedlnjky Escalerowy opět poznali, z řady wystaupiti a po krátkém s knězi pomodlenj byli před očima celé armády zastřeleni, kteráž okolo mrtwol gegich táhnauti musila. — Deset dnj na to, wtrhnuw do Pampeluny, kdež zase generál Saarsfiel zabit gest byl, rozkázal wogsku na nátwrzj se postawiti a hrozil mu, že ge po desátém postřjleti dá, pakliže mu winné neoznámj. A w skutku bylo dwanáct

wogáků od spoludruhů swých přinuceno, by z šiku wystaupili a za winné se uznali. W tom okamženj přigel také plukownjk *Leon Iriarte,* pro něgž bylo posláno. Espartero wida ho přigjžděti zwolal na něg silným hlasem: »Mezi lidem se myslj, že na bezžiwotj Saarsfieldowu spoluwinen gste.« — »Gsem newinen, můg generále!« odpowěděl Iriarte.— »Kdyby tak bylo,« doložil Espartero, »těšilo by mne welice; pakliže ale tak nenj, složjte we dwau hodinách před Bohem aučty swé.« — Stůl i stolice přinesly se, wogenský saud začal swau práci, obžalowanci wyslechli se a odsaudili, a před oblječegem celého wogska byli i hned Iriarte, tagemnjk geho, dwa wyššj důstognjci a 60 mužů zastřeleno.

W týž čas ale, kde Espartero tak ráznau přjsnostj na wogsko swé doléhal, ucházel se z druhé strany wšemi možnými prostředky také o geho lásku. Nebylo snad wůdce, který by byl pečliwěgi o to dbal, aby wogsko geho w ničem nedostatek nemělo; nepřestáwal proto na ministry dynowati, kteřjž na wydánj rozmařilého dworu wždycky dostatek peněz magjce, gen armádu neywětšj bjdu třjti nechávali.

Mezi tjm dokončili Kortezowé rokowánj swé o nowé austawě, kteráž se dne 18. června 1837 prohlásila. Na zásadách welmi wolných založena gsauc nebyla předce s to, rozbauřené řjši té pokoge podati, nýbrž naopak stáwala se gen heslem gich a gako plášťjčkem, kterýmž se wšickni přiodjwali, gimž o zrušenj zawedeného gednau řádu běželo. Hlawnj dwě strany, mezi Kortezy i w národu, byli *Exaltadowé,* přátelé rychlých a důrazných změn a ztenčowánj králowské moci, a *Moderadowé,* kteřjž těmto naopak se snažili, u francauzské wlády podporu swau nalézagjce. Ministeria, rychle se za sebau střjdagjcj, byla od králowny wždy zgewněgi z odhodlaných moderádů wolena; odpor druhé strany, zgewný i tagný zrůstal wjce a wjce, a wláda, widauc w Esparterowi gedinau téměř podporu swau a gména geho se bogjc, musela mu wšemi možnými prostředky lichotiti. Nedworný bogownjk nedal se wšak tjm ukogiti. Důležitost swau poznáwage, a neplatnostj tolikerých swých proseb o dodáwánj wogenských potřeb uražen gsa, prohlásil se weřegně proti ministrům bez toho giž od exaltadů tjsněným, a tak byl pád gegich od toho wyřčen, kterýž sám, gak gsme swrchu powěděli, postana u Madridu, gim aneb aspoň gich straně k wládě byl dopomohl. Protiwnjci gegich užili toho k swému prospěchu; Espartero zdál se nyn, aspoň wedlé činů swých, k nim přichylowati, a oni naděge swé na něg skládagjce, činili seč koliw byli, by geg k sobě pewně upautali a k zgewněgšjmu odpjránj wládě přiměli. Tak stál Espartero gaksi mezi oběma stranama a zgewné geho přistaupnutj k gedné nebo ke druhé mělo wjtězstwj gegj rozhodnauti. Moc geho rostla wůčihledě a pomalu wkládala se mu gako sama sebau uzda neywyššj moci do rukau, giž brzo w plné mjře a wýhradně obdržeti měl.

(*Pokračowánj.*)

Gemnost citu *).

Gemnost s dobrotau spogená gest gedna z neykrásněgšjch wlastnostj člowěka. Zwláště by se měli powýšenci w obcowánj s podřjzenými tau ctnostj stkwjti. Mnohý prokazuge dobrodinj ale na hrubý způsob, čjmž dar wšeliké ceny a slasti pozbýwá; mnohý rozkazuge, ale s takowým se obořenjm, že slaužjcjmu powinnost nesnesitelným činj břemenem. Prawé tagemstwj, kterak si srdce poddaných neodolatelně zjskati lze, záležj w tom, aby powýšenec, nechť dobrodinj nebo chwálu, rozkaz nebo domluwu uděluge, tomu, gemuž se ty wěci děgj, ušetřil zahanbenj čili zarděnj, kteréž buďto nad swau podrobenostj, aneb nad swým prowiněnjm neb neštěstjm a nedostatkem pocjtiti musj.

*

Francauzský generál *Turenne* znamenal, že geden geho podřjzený důstognjk na starém, špatném koni gede, a widěl, že přjliš chudý gest, aby si lepšjho kaupil. »Wy gezdjte,« prawil k němu, »na dobrém, pokogném koni, ale ti mogi gsau mně starému muži přjliš ohniwj a wášniwj. Wy byste mne welice zawděčil, kdybyste z toho ohledu wýměnu připustil, a za gednoho z mých konj mně postaupil wašeho.« O gaké djky skládal důstognjk swému šlechetnému wůdci, který na geho potřebu hleděl tak gemné šetrnosti, by ho nezahanbil, dokázal.

*

Rowněž tak gemnocitným se oswědčowal *Turenne,* když musil někomu domluwu dáti. Wogáci geho w Henegawsku drancowali zámek, gehož byli autokem dobyli, kdežto panj znamenité krásy nalezli a gi co neylepšj kořist ke swému wůdci přiwedli. *Turenne,* daleký toho, aby se z takowé uctiwosti podřjzených wogáků těšil, poslal hned pro manžela té nešťastné, milostné uchwácenky. »Zde pane,«

*) Giž dáwné přjslowj: »*Slowa hýbj, přjkladowé táhnau*« ukazuge zgewně tu prawdu, že, buďtež prawidla ctnosti a nauky o mrawnosti sebe ostrowtipněgšj: předce nikdy tak hluboko w paměť newnikagj a w nj nezůstáwagj gako geden přjběh, geden přjklad, w němžto ctnost, o kteréž se gedná, gako na obraze se ljčj. Za tau přjčinau sebral gsem z mnoha děgepisů přjklady a wždy několik w gednu třjdu sestawil, před kterauž gsem krátké naučenj položil gsa toho domněnj, žeby se celá ta kniha, giž pod názwem »*Sláwa člowěčenstwa*« k tisku chystám, na ten způsob stala prospěšněgšj. Posn. sp.

prawil k gegjmu manželi, »připmětež naspět swau manželku. Že se gj na cti neublížilo, těmto mým udatným wogákům děkugete. Oni takowé wážnosti k gegj spanilé osobě pocjtili, že gi pro bezpečnost, aby se gj žádný bugný ničemnjk nedotknul, ke mně — swému wůdci — přiwedli.«

*

Francauzský učený *Maupertius* dal se za swého u Friedricha Welkého pobytj, swau swědawostj lákán, nawesti, aby se na bitwu Molwickau podjwal. I wylezl na strom, s něhož wšecko přehljdl. Na neštěstj zočili ho rakauštj husaři, sehnali ho dolů a do čista mu pobrali wšecko. Když pak po mnoha letech týž *Maupertius* do Wjdně přigel: uwjtal ho cjsař s uctiwostj welikau. Mezi řečj přišlo gim také mluwiti o dotčeném drancowánj; i stěžowal si Maupertius, že neywjce swých hodinek od znamenitého hodináře Grabama zhotowených lituge, kteréž mu při hwězdářském pozorowánj dobrau službu konáwaly. Cjsař mu podal hodinky od téhož mistra, w nichž ale diamanty bohatě wsazeny byly, řka: »Husaři gen kratochwil si způsobiti chtěli, — oni mně ty hodinky přinesli, tu ge máte!«

*

Slowůtný *Carnot* swým nešťastným úřadowánjm o wšecko gměnj přišel. Čehož když se Napoleon dowěděl, prawil k ministrowi wálky: »Neslušj se muži, gako Carnot gest, darowati penjze a předce mu něgak pomoci musjme. Zřiďte to tak, aby mu wláda za newyplacenau službu 100.000 franků dlužila a zaprawila.« Kterážto slowa rowněž gemnost citu gako i šlechetnost progewugj. Neboť byl Carnot práwě ten, kterýž se konsulátu a pozděgi cjsařstwj Napoleonowu co neymožněgi protiwowal.

*

Po druhém dobytj Pařjže od spogenců obědwal cjsař *Alexander* gednoho dne s polským generálem, knjžetem P. w St. Denis (we swatém Diwiši) a hrabě Langeron w téže se společnosti nacházel. Ku kterémuž cjsař mezi rozmlauwánjm řekl: »Giž po druhé gsem Montmartre nawštjwil a tam baljček Wám swědčjcj nalezl.« — »Sire (cjsařská Milosti),« wece hrabě, »gá tam nic neztratil.« — »O,« zarazil ho cjsař, an z kapsy baljk wytahowal, »gá se nemeyljm— wizte!« Hrabě Langeron rozpečetil baljček, a hle nalezl w něm znaky znamenitého řádu ruského.

*

Před několika lety přišel nešťastný wyhnaný král šwedský *Gustavson* do Heidelberku a do tamnjho prwnjho hostince wstaupil. Filec pod paždjm drže a w sprostý, téměř ošumělý kabát oblečen gsa do sjně, kde páni obědwali, wešel. W sjni bylo množstwj pocestných a študentů, kteřj hlučný howor wedli, ale gak mile krále wyhnance zhljdli, — plni uctiwosti umlkli. Študenti odložili dýmky a host, kterýž na prwnjm mjstě za stolem seděl, wstal aby wznešenému hosti ustaupil. Hospodský se ho tázal, libo-li gemu hudbu od práwě přišlých musikantů poslechnauti. Načež když swau spokogenost progewil, na žádný způsob netrpěli přjtomnj hosté, aby musikantům něco platil, wědauce, že w Bazilegi mnoho zastawiti musil. Nikdo z přjtomných se smáti, ba ani na nešťastného muže urážliwau swědawostj pohljžeti neopowážil. Wšeobecná wážnost, rowněž wzdálená od otrocké poddanosti gako od bolestného zlehčowánj byla, od celé společnosti k nešťastnému progewena.

Prokop Ondrák.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. *Prosba o příspěnj.* Katolický kostel w *Lipsku* porauchal se dne 20. června 1841 sesutjm mnoha swých částj tak, že napořád giž k odbýwánj služeb božjch neschopným se stal. Lipská obec katolická zachránila sice, odwážjc se swých žiwotů, neydražšj z něho nábytek i zdi byly zpodpjrány, starý tento, r. 1710 wystawěný chrám nedal se wšak wjce sprawiti a katoljci museli stjdawě s protestanty služby božj w prot. nowém kostele wykonáwati. Poněwadž ale s tjm mnohé nesnáze spogeny byly, sebrali wšecky swé sjly, chtjce sobě nowý kostel wystawěti, a wšak s neywětšjm wynasnaženjm nebyli s to wjce sebrati, leč coby k zakaupenj mjsta k nowému kostelu stačilo, gežto gim na mnohé prosby za 9000 tol. přepuštěno bylo. U welikém tomto nedostatku swém obracugj se nynj prosebně k nám, gegjm sausedům, gežto gsme s nimi dřjwe tolikerými swazky spogeni byli i posud we mnohých a důležitých trwáme. Gména wšech dobrodinců budau do zwláštnj pamětnj knihy zanešena a zařjzenjm neydůst. biskupa, p. *F. W. Mauermanna*, apošt. wikáře pro kat. obce w král. saském, budau se co rok na wýročnj den bitwy lipské swaté mše za padlé w nj bogownjky našj armády držeti. Přjspěwky zbjrá kanownjk, král. saský kaplan a rytjř, důst. p. *Aug. Milde*, bydljcj w Praze, w celetné ulici, pod č. 552, w 2. poschodj.

Zpěwnj ústaw. Pan J. E. *Chládek*, učitel zpěwu na zdegšjm c. kr. konwiktě, otewřel letos opět *zpěwnj* swůg *ústaw* na staroměstském náměstj č. 933 od 1. řjgna počjnagjc a sice pro žáky i dospělé obogjho pohlawj. Manau nám při tom s radostj na pamět nápěwy dwau českých zborů (»Zhůru bratřj zbrogme páže« atd., pak »práwo chrániti, ctjt a brániti« atd.), které p. Chl. zdařile byl w hudbu uwedl a w poslednjm wečernjm wyraženj we swém zpěwnjm ústawu žáky swými chwalitebně prowozowal. Saukromně počal se ústaw tento, ale pod sprawau stoge učitele, který swau zpěwnj školau, gegjž prwnj djl nedáwno wyšel, dostatečně krátký swůg, přitom ale dokonalý a přjgemný způsob w učenj zpěwnjm dokázal, brzo welmi mnoho obljbenj si zjskal, a prospěšnost zawedeného wyučowánj dotatečně se rychlými a důkladnými pokroky žáků w každé přjležitosti dokazuge. Wyučowánj děge se třikráte za týden od 3—5 hod. a sice pro každé pohlawj zwláště a gest na dwě třjdy rozděleno; w prwnj platj se 1 zl. a we druhé 2 zl. stř. měsjčně, a žákům wštěpugj se kromě toho neydůležitěgšj naučenj z harmonie, pokud ku zpěwu potřebné gsau.

M.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarcjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36. kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 81. *11. řjgna 1843.* 10. r. běh.

Z BÁSNJ

W. Jaromjra Picka.

III.

PROBUZENJ.

Wěčně budu žehnat krásnau dobu,
Když gsem zkřjšen z lhostegnosti hrobu
Cjtil slowanského žitj slast,
Když's mi kázal býti Čechem wěrným,
Radil, wýhost dáti bludům černým,
Učil, můg co národ, má co wlast.

Nač přinášet — prawil's — wodu k moři,
Nač přidáwat swětla garnj zoři,
W sadě kwětnau množit aurodu?
Čemu slawit národ, gazyk giný,
Když ge wlastnj krásný, gemný, plynný,
Když má rágů, — nebes lahodu?

Čemu opěwati cizj hory,
Cizjch reků hrady, cizj bory,
Když gich doma w lesku neznaném?
Pjsmem plamenným wrý w srdce zňatá
Krále pěwců českých slowa zlatá:
»Sláwa Sláwu slauti Slowanem.«

IV.

SLOWANSKÝ BÁSNJK.

Spěge na chlum ginoch gasnočelý,
Rusé wlasy po šjgi se dělj,
Na plecech má zwučné waryto;
Dlj pod ljpau, prsty w lyře hlasné,
Čeká na diw božj — slunce gasné —,
To wšak horau, — mlhau zakryto.

Slunce! a giž krásné hlasy zněgj,
Zwonky po dolinách spolu pěgj,
S hlasy k nebi wane pěwcůw duch;
Wtělenauť mu swět myšlénkau božj,
Chrámem, k modlitbě kde ruce složj,
Každý twor kde wolá: »Mocnýť Bůh.«

Každému co bratr w náruč klesá,
S mutným truchlj, s gásagjcjm plésá,
Klidný gest, když slast mu nechce kwěst;
W tjsni daufá, w slzách se usmjwá,
A když k gasným hwězdám zhlédne—zpjwá;
Znáš ho? Slowanský to básnjk gest.

Wyznánj anglického gedljka opige.

Nedáwno se mně knjžka anglická pod tjmto titulem roku 1824 w Londýně wydaná namanula. Newjm, zdali do giných gazyků kdy přeložena byla, aneb zdali wůbec obecenstwu pewniny ewropegské we známost wešla; — buď co buď, dewatenáct let gest dlauhý čas při nyněgšjm pohybowánj literatury, gežto nás každý rok nowau wrstwau knih obseypá. Wšak »osud i knihami wládne« a během děgin i tato knjžečka nowé důležitosti nabywši, zasluhuge aby se wzkřjsila. Koho nezagjmala wálka Angličanů s Čjňany? Kdo z nás neprobjhá kwapně nowiny, dychtě po něgakém článku o »synu nebes«, o »sláwě rozumu«? Nagdeme-li pak zpráwu o Čjně, spokogeně se usmjwagjce čjtáme o mhaurawých mandarinech s černými copy a dlauhými nehty, gežto ze skwostného porcelánu čág srkagj, aneb swrchowané lahůdky čjnské, totiž smaženého ledu požjwagj. Počkeyme gen geště chwjlku, a w Čjně se budau hemžit Čechowé a Slowáci, zbožj ljčeným Čjňankám prodáwagjce, aneb slawné diwadlo pozlaceného palácu w Pekině hudbau swau obžiwugjce. Tato naděge swjtá nám, an se ukončila wálka, gjž opig ač ne přjčinu, wšak zagisté přjležitost poskytnul. U nás chwála Bohu! opig posud genom lékařům a lékarnjkům powědom; ohawnost užjwánj opige pro rozkoš, wěc (daufám) neslýchaná. Powážjme-li wšak pokroky kořalky, kteráž přede dwěma stoletjmi drahým lékem byla, nynj pak lidským zneužjwánjm gedem se stala strašným, hubjcjm tělesnost a mrawy národů a zplozugjcjm hnusné neduhy a ocháblosti, powážjme-li, prawjm, aučinky pálených wod, hrůza nás pogjmá a strach, že co nám kořalečnj mor zdrawých žiwlů zůstawil, opig dokonce zničj. Bůh račiž uchrániti národy slowanské této záhuby!

Opig (opium) prýštj se ze zelených nedozrá-

lých makowic, k tomu aučelu gehlami popjchaných. U nás mák té silné šťáwy nemá, pročež se opig k nám z wýchodnjch kragin dowážj. Gmeno geho zdá se z kořene slowanštině přjbuzného přicházeti, gako wůbec názwy mnoha giných předmětů, druhdy u nás domácjch, nynj pak odcizených. Užjwánj ho w Asii welmi zobecnělo, ano i w Anglicku, gak slýcháme, strašně se šjřj. Gestiť lék welmi prospěšný, řjdj-li učený a zběhlý lékař užjwánj geho; o následcjch ale swéwolného pitj, kauřenj aneb gedenj opige (neb tjm trogjm způsobem se užjwá, owšem s působenjm takměř stegným,) podáwá nám nadzmjněná knjžka některé zprávy. Spisowatel a spolu wyznawač swého hřjchu, gest *gediný* posud známý přjklad člowěka, kterýž opigi odwyknauti dowedl! — Že pak »gest radost w nebi z gednoho člowěka pokánj činjcjho wětšj než-li z dewadesáti dewjti sprawedliwých«: newáhám gmeno geho, gežto on sám skromně zamlčel, wygewiti. Gmenugeť se *De Quincyi* (čti Kuinsy), a žil aneb žige dosawad we Skocii, ctěn od sausedů a milowán od přátel a domácjch. Osiřew w autlé mladosti byl od swých poručnjků do weřegných škol poslán, s nimiž w Anglicku wšudy gakýs konwikt spogen býwá, do něhož se žáčkowé netoliko na učenj, nýbrž i na strawu a byt odewzdáwagj. Mladý de Quincy w uměnjch a wědách tak slawně pokročil, že w šestnáctém roku wěku swého řecky i latinsky mluwil a psal gako řeč swau mateřskau; a geho ustawičnau zábawau bylo čjtánj starých klassiků. Prosil tedy swé poručnjky, aby zbawiwše ho nudné poroby školometné na universitu k nabytj wyššjch wěd ho poslali; tito wšak powažugjce ho za přjliš mladého, k žádosti geho neswolili. Uražen tjm odporem mladjk ze školy prchnul, a neznage swěta aniž gakého způsobu wýžiwy, wjce než půl léta w Londýně se potlaukal, takměř bez přjbytku a bez chleba, hrozným hladem trápen. Po několik měsjců negedl nic, gen drobty chleba, nazbjrané gako pro zábawu a žertem u kohosi známého, gegž denně po snjdanj nawštěwowal. Přjbuznj a poručnjkowé ho konečně wypátrali, a geho prosby wjce neoslyšeli; ale geho žaludek geště dlauhý čas giné potrawy kromě okoralého chleba nesnášel, a zámožný mladjk (u nás by byl boháčem slul, mage několik tisjc zlatých ročnjch důchodů,) gen zponenáhla teplým potrawám přiwykl. A wšak slyšme, co on sám wyprawuge, kterak opig seznal.

(*Pokračowánj.*)

Don Baldomero Espartero.

(*Pokračowánj.*)

Dařilo-li se Christinským nedobře, wedlo se Karlistům geště hůře, a kořenowé nesworností i odbogů byli u nich geště rozsáhlegšj a mocněgšj. Nebylo ginak možná, leč že Baskowé a Navarresci, w gichžto zemi i gichžto krwj a útratami se nazwjce tato délkau i ukrutnostj swau záhubná wálka wedla, konečně nasytiti se gj musili. Gim šlo gen o zachowánj kragínských práw, Don Carlowi wšak a ostatnjm Španielům, kteřjž při něm byli, t. g. té tak nazwané kastilianské straně, o něco docela giného. Tito dáwno giž sobě odpornj žiwlowé dostali se do zgewného nepřátelstwj; který zwjtězj, bylo lehko předwjdati. Odbogem wogenským byl *Maroto*, rodilý Bask, Don Carlowi za neywyššjho wůdce wnucen a w geho rukau byla wěc prince toho ztracena. Darmo zpěčowala se kastilská strana; Don Carlos nebyl s to, moc kterau mu gednau byl swěřil wjce odnjti, a musel sám neyhorliwěgšj wrstewnjky swé, protiwjcj se tomu, krwawé smrti wydati. Maroto byl starý spolubogownjk Esparterůw z časů amerických wálek a oba tito ayacuchowé porozuměli si brzo; zámysly gegich potkaly se. Wygednáwánj mezi oběma wůdci začala a wedla se s neywětšj opatrnostj, wálka odpočjwala. Že se wšak rokowánj déle táhlo, umjnil si Espartero, smělého činu pokud mu prospěti mohl nikdy se neboge, dosaženjm něgakého wětšjho prospěchu uzawřenj žádané smlauwy přispjšiti. Karlisté ohradili se na položenj welmi pewném, odkudž lehko do Kastilie wbjhati mohli; w čele 30.000 mužů zmocnil se geho Espartero ke konci kwětna r. 1839 smělau ranau, začež na *granda španielského* powýšen a za *wýwodu z Wjtězstwj* (z Victorie) gmenowán byl. Nepřetržená téměř řada wálečných prospěchů následowala za tjmto krokem, a poslednjho srpna 1839 učinila *smlauwa Bergarská* konec oné nešťastné wálce, kteráž po sedm let tři krásné kraginy španielské hubila. Espartero sljbil w nj wšemožně u Kortezů se ucházeti, aby fuery (wýsady) oněch kragin uználi a potwrdili. Obě armády postawily se na rowině u Bergary a Espartero obgal generála Marota přede wšjm wogskem, kteréž se tak dlauho pronásledowalo, nynj pak »zdráw buď mjr, zdráwa budiž králowna« wolagjc wespolek se sbratřilo. Zůstalj Karlisté kladli sice geště odpor, zwláště pod nowým wůdcem swým Cabrerau; Don Carlos wšak sám, lepšj swau bezpečnost hledage, byl se giž

čtrnácte dnj po smlauwě berğarské do Francauz přestěhowal, a 26. července 1840 musil i Cabrera s 8000 mužů tamtéž autočiště swé hledati. Dne 20. srpna 1840 rozwolal králowský dekret sewernj, střednj a katalonskau armádu a učinil z nich čtwero wogskowých sborů pod neywyššj zpráwau Espartera, kterýž rytjřswjm bathského řádu a zlatého rauna poctěn a ročnjmi přjgmy 1 millionu realů (as 100.000 zl. stř.) obdarowán byl.

Smlauwa berğarská, giž Espartero o swé wůli a bez dotazů s wládau uzawřel, zbawila gi strachu před Don Carlem, z druhé strany wšak stala se též přjčinau pádu králowny wládařky, gelikož gi ku mnohým zpátečnjm krokům přiměla. Kortezowé, opjragjcj se počjnánj takowému, byli propuštěni, ministři nedosti powolnj ginými dosazeni, mezi nimi i *Alaix*, důwěrnjk Espartera, pod gehožto ochranau se při wšech změnách ministerij na mjstě swém byl udržel. Espartero byl zgewněgi uražen, a poznáwal, čeho se od moderadů swobody nemilowných nadjti možná; deputowanj prohlásili w poslednjm swém posezenj 91 proti 3 hlasům, že žádný Španiel k odwáděnj danj od Kortezů nepowolených powinnowán nenj, swazek mezi exaltady, kteřjž se wždy národněgšj a národněgšj stranau stáwali, a Esparterem byl pomocj generála *Linage*, pobočnjka i tagemnjka geho, úžegi spogen. Espartero prohlásil se prostředkem listu od generála Linage wydaného, proti rozpuštěnj Kortezů a moderadi byli dosti neprozřetelni, že geg w nowinách swých gako slabce od Linage opanowaného ljčili, tohoto pak za uplaceného od Angličanů prohlásili. Sám žádacj list králowny newymohl na mocném wůdci ničeho. Nowé wolenj zgednalo sic rozličnými prostředky Kortezy wládě nakloněné a ona nezůstala u prostřed cesty státi. Prwnjm a neydůležitěgšjm krokem byl náwrh k zákonu, ztenčugjcjmu swobodu obcj we wolenj gich wlastnjch představených, giné následowaly, a Kortezowé oswědčili se ke wšemu služebnými. Gitřenj mezi lidem rostlo, králowna wládařka, aby ge snad utišila, umjnila si, cestu skrze Španiely konati; záminku wzala si od nemoci dcery swé králowny, gjž lékařowé užjwánj mořských kaupelj w Barceloně poradili. Přigetj gegj nebylo nikdež radostné; »zdráwa buď austawa,« — »pryč s obecenským zákonem« znělo gj odewšad. Espartero dobře znal úmysly lidu i nebezpečj, do něhož se králowna uwrhuge. W Leridě setkal se s nj a představil gj wšecko, prostosrdečně gako wogák; ona se cjtila uraženau a přjwětiwěgšj uwjtánj w Barceloně potwrdilo gi geště w domněnj gegjm. I Espartero byl tam powolán, a gásánj lidu i wogska spatřugjcjho geg nebylo konce.

Zatjm, byw od obau komor usněmowán, přišel nowý obecenský zákon k potwrzenj králowny, kteráž ge i hned udělila; Espartero wida to žádal swé propuštěnj, když mu pak odpjráno bylo, zůstawil kralowně toliko woliti mezi njm samým a posawádnjmi ministry, netage gj, že toliko odwolánjm zákonu onoho nowé praudy krwe zastawiti může. Powstánj bylo giž připraweno, weřegná mjsta hemžila se lidem, městská rada seděla, očekáwagjc co se stane, ulice byly zataraseny a národ ozbrogen; králowna powolila, Espartero měl býti prwnjm ministrem a on utišil mocnau swau rukau bauři, kteráž zatjm w lidu byla znikla. Když ale Espartero králowně zásady, podlé kterých řjditi chtěl, podal, nebyly přigaty, a tak se stalo i *Gonzalezowi*, kterýž nowé ministerium zřjditi mage, od zásad Esparterowých ustaupiti nechtěl. Králowna hledala wětšj swau bezpečnost we Valencii, kdež oddaný gj generál O'Donell komandowal, a pod ochranau geho armády se widauc gmenowala ministerium z odhodlaných moderadů. Na tu zpráwu powstaly celé téměř Španiely, w čele gich Madrid; městská rada tamĕgšj přiosobila si neywyššj wládu, wogsko se k nj přidalo, a na králowně bylo důrazněgi než dřjwe žádáno, aby obecenský zákon zrušila a swobody tisku a wolenj šetřila; dřjwěgšj ministři, kteřjž byli ke zlému radili, měli sauzeni býti. Geště gednau obrátila se králowna k Esparterowi, by zbauřenj utišil; on na to wydal manifest, kterýž powstánj to osprawedlnil a poslušnost geho na wyplněnj dřjwěgšjch wýminek stawěl; zpráwa o tom naplnila Madrid plésánjm. Králowna zewšad opuštěná musela powoliti, a 16. zářj 1840 udělila Esparterowi plnomocnost, podlé wlastnj wůle ministerium si zřjditi. 29. zářj držel on při hřměnj děl a wšeobecném wyzwáněnj swůg wjce než králowský wgezd do hlawnjho města a 5. řjgna odebral se s nowými ministry do Valencie ke králowně, kdež od lidu s rownau sláwau přigat byl. To wšecko nemohla králowna přes srdce snésti, a když ministerium od žádostj dřjwěgšjch upustiti nechtělo, odřekla se wládařstwj; Esparterowi péči o swé dcery zůstawugjc odebrala se do Francauz, odkudž gj zlé ty rady poslednjch časů přicházely. Nowj Kortezowé byli swoláni a od nich byl Espartero, wéwoda z Victorie, za náměstka a wládaře w králowstwj zwolen. Geho sláwě i moci newrownal se we Španieljch nikdo.

(*Dokončenj.*)

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. *Gymnastický* (tělocwičný) *ústaw*. Způsob našeho wychowánj, gen k duševnjm mocem a k paměti hledjcjho, zanedbáwá docela tělo i geho sjly. Gak škodliwých následků takowé wýhradnj a k tomu geště s wětšjho djlu předčasné namáhánj duševnjch schopnostj na zdrawj člowěka w neyautlegšjm geho wěku býti musj, lehko nahljdnauti a každodennj zkušenost dostatečných k tomu přjkladů poskytuge. I tělo má swá práwa a pozdněgšj stářj mstj nešetřenj gich. Za tau přjčinau byly giž před wjce než dwadceti lety na mnohých mjstech: w Němcjch neywjce u škol zwláštnj gymnastické (tělocwičné) ústawy zřjzeny, o gegichž obecné zawedenj a zwelebenj w neyposledněgšjch letech i mnohé wlády, k. p. baworská, wšj oprawdowostj se zasadily. W našj wlasti byl, některé wjce priwátnj a obmezeněgšj, nazwjce od lékařů a k určitým léčitelským záměrům předsewzaté pokusy toho druhu wygmaure, prwnj takowý, owšem posud geště priwátnj ale dosti obsáhlý a celé weřegnosti otewřený ústaw od p. *Rudolfa ze Stephanych*, wloni zřjzen. Pan R. ze St. uměl si wšeobecnau spokogenost zjskati a prohlédna o letošnjch prázdninách neydůležitěgšj toho druhu zawedenj w Němcjch otwjrá swé opět letos od 1. b. m. počjnage. Obšjrný tento ústaw nalézá se na wlaském náměstj, č. 258 w hraběcjm ledebourském domě we druhém wchodu; přihlašowati se možná každodenně od 9—10 hodin, programmy wšak popisugjcj tento ústaw wydáwagj se u portýra každého času. Důležitost podobného ústawu zwláště pro hlawnj město gest každému patrna. Š.

Z Kutné Hory. Dne 30. m. m. zemřel zde Jan Tichý, kmet 108 roků počjtagjcj. Byl to gediný obywatel zdegšj, který se stoleté slawnosti uwedenj Woršulinek do zdegšjho kláštera w předešlém měsjci zde slawené dočekal, byw také prwnjmu zawedenj gich před 100 lety co djtě přjtomen. Když w minulém roce Prandlowská stoletá slawnost zde držána byla, wyprawowal, gak slawný pohřeb wyprawen byl muži tomu, který w neywětšj nauzi zemřel.— Zdráw byl kmet ten až do neyposledněgšjho dne; žiw gsa wždy welmi střjdmě, piwa ani ljhowých nápogů nepil nikdy, a teprw as po deset roků užil každodenně za kreycar kořalky, což prý ho sjlilo. Poslednj den před úmrtjm stěžowal si, že mu žaludek netráwj, a na weřer usnul tiše we spánek wěčný beze wšj bolesti. P. M. W.

Ze Žebráku. W neděli dne 1. řjgna bylo zde wyswěcenj nowé, cjsařským nákladem wystawěné školy slawcno, kteráž krásně wystawěna gsauc na swém průčelj nápis český: *Mládeži a wlasti* nesc, genž péčj zdegšjho p. kaplana J. Kraupy zlatau literau do mramoru wyryt gest. — K památnému tomuto dni přigeli též, slawně uwjtáni bywše p. kanownjk Rauch, p. gub. rada a kragský heytman Hawle, a p. gub. rada kanownjk Lindauer, gakož i Zbirowský p. wrchnj Kučera co c. k. patronatnj komisař. Slawné swěcenj dělo se od p. kanownjka Raucha, kterýž při tom dogemnau řeč držel. Na to nastaupila zkauška školnj mládeže, a ku konci rozdělil se mezi 24 chudých žáků rozličný oděw. Slušj zde též připomenauti, že wůbec milowanj zdegšj páni kaplani J. Kraupa a E. Jodl wšemožně o chudau školnj mládež pečugj, ku kterémuž cjli i nynj 120 zl. w. č. ochotně gsau shromáždili, i gindy zdařilými českými diwadelnjmi hrami mnohý peněžitý přjspěwek chudé části města opatřiwše.—Po wyswěcenj školy držel beraunský děkan d. p. Lábler welmi pěkné kázanj o potřebě a užitečnosti národnjch škol, k čemuž neybližšj přjčinu dal školnj nápis »*Mládeži a wlasti*.« Slawná hostina u zdegšjho děkana, d. p. W. Negedlého skončila celau slawnost, genž hlawně též četným zborem hornjkůw (250 mužů) okrášlena byla, kteřjž špaljry dělali a hudbau swau, gmenowitě hránjm národnj pjsně: Bože zachowey nám krále, mnoho k zwelebenj celku přispěli. Kr. Štefan.

SWĚTOZOR.

Že se na *Schillerowě* twáři spanilost s důstognostj laučily, že přjwětiwé geho wzezřenj něco welmi půwabného mělo, gest dostatečně známo. A wšak drženj geho těla, nestwůrné geho nohy a obzwláštnj způsob w pohybowánj hlawau—to wšecko bylo welmi nepřjgemné. Že we swém oděwu žádný wkus neprogewowal, to by se bylo dalo odpustiti, ale on kromě toho tak se proti wšem prawidlům w krogi prohřešowal, že nazwjce podiwjnsky oblečen byl, zwláště chtěl-li se wystrogiti; bylo mu maličkostj wzjti modrý frak, čerwený šátek, žluté spodky a hnědé punčochy, což pak se šmatlawými geho nohami pěkný obrázek činilo. Obzwláštnj pohled byl na něg, když cizincům poklony činil. W přátelském howoru zněl geho hlas přjgemně, wygmeme-li trochu chraplawosti. Ale slyšet ho, an někakau swau báseň deklamuge, to nebylo lze wydržeti. Měl při tom gakýsi odporně prozpěwugjcj, školský způsob; kdoby geg nebyl znal, byl by geg za zprosťáka poważowal, kterýž newj co čte a neykrásněgšj práwě neyhůře pokazj. Do čeho koliw se dal, to w prawém toho slowa smyslu hnal beze wšj mjry. Kaupil si kdysi koně a pak wygjžděl si na něm každý den, a sice hned od domowa swého we cwálu a w prudšjm geště cwálu wracowal se, poněwadž koně držeti neuměl, a tjm toliko se zachowal, že dobytče domow swůg znalo a ulice, we kteréž bydlel, z gedné strany zawřena byla.

W gakési hospodě bljže Troyesu (we Francauzjch) sedělo několik sedláků, howořjcjch o krádeži, nedáwno na faře spáchané. Cizinec, při nich sedjcj, poslauchal pozorně, litowal okradeného a wyptáwal se zewrubně po odcizených wěcech. »Gaká hanebnost!« zwolal, »ale mně se zdá, že bych se těm taškářům na stopu dostati mohl. Kde bydlj farář?« Sedláci okázali mu a cizinec nemeškal tam gjti. »Pane faráři,« prawil, »byl gste, gak doslýchám, hanebně okraden; ale gá Wám okážu zloděge.« Farář se potěšil z toho a poněwadž práwě přistrogeno měl, pozwal též autrpného cizince, by s njm pogedl. Nedal se dlauho prositi a gedl i pil, co hrdlo stačilo. Při gjdle popisowal mu, gak zloděge poslauchal a pozorowal, tak že farář ani pochybowati nemohl, že to oprawdu ti sami zločinci byli. Po gjdle wstal cizinec a prawil: »Sljbil gsem, že Wám zloděge okážu, a splnjm slowo. Abych wám řekl, zloděg to as takto dělal. Wstaupil k oknu — tak — wylezl na řjmsu — tak — a wyskočil.« To když dopowěděl, wyskočil oknem na pole wedaucjm a farář nemohl wjce pochybowati, že zloděge swého negen widěl nýbrž i wyčastowal.

Maršálek *Boufflers* s přjkladnau udatnostj a wytrwalostj důležitau pewnost Ryssel bránil. Ludwjk XIV. chtěge zešediwělého reka neywyššj přednostj, kteréž gen dogjti mohl, poctiti: učinil ho pairem francauzským. Když *Boufflers* do slawného parlamentu byl wstaupil, aby to důstogenstwj přigal: následowalo geg do sjně mnoho důstognjků, kteřj při bráněnj twrze pod geho náčelnictwjm slaužili. Ku kterýmžto se maršálek welmi slušně obrátil řka: »Čest, která se mi dnes stáwá, Wám děkugi pánowé. Wás se společně týká. Wy přigjmáte slušnau odměnu a gá se spokogjm s tau sláwau, že gsem w čele tak statných mužů bogowal.«

Časopis tento wychazj we středu a w sobotu po půlarších; každau druhau středu přidáwá se pularchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36. kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 82. *14. řjgna 1843.* **10. r. běh.**

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

A wšak pozwolna, krokem bjdau se-wlekaucjm, přibljžili se k temné fortně oněch kragů, kde wšechen kwět lásky pozemské opadáwá, kde weškeré pauto srdcj lidských praská a wšeliké utrpenj swětské swé černé raucho swljká.

Domnělý manžel Beatin nemohl giž wystaupiti na prkna. Žiwot, trávený gako u wjru wěčně planaucjch wášnj, namáhawý zpěw a přirozené nachýlenj podkopaly prsa geho a prolomily w nich hluboké hnjzdo těžkému trudu a zaufanliwé bolesti. Gako we smrtelných křečech wěšel se nynj na Beatu, užjragjcjm plamenem žárliwosti ostřjhage každý gegj krok.

Fortuna, tato slepá, diwných rozmarů plná wládařka w řjši náhody, nebyla gim cesty posypala kwjtjm tak hustě, gako u swé slepotě giným čjnjwá, méně toho zasluhugjcjm. Bylit sice žiwot wedli w lůně wšeho pohodlj, dokud ge sjla bugarého wěku na hlawnjch cestách uměnj držela; gak ale začala tato sjla mjgeti, museli se uhýbati na wedlegšj stezky, a tu se družily s nimi starosti, hladowé sestry nedůstatku. Trefil ge w skutku tragický osud zletilých, otřelých, neusedlých herců! —oněch miláčků wěčně mladých Muz, gimžto na počátku dráhy wšecko růžowě kwěte—na konci ale nic, nežli trnj, nezbyde.

Weškerá budaucnost obau záležela nynj toliko na rumech bywalého umělectwj, anebo wlastně hlasu Beaty.

On sám, napořád churawý, nemohl k nj pranic přidati; řada přjštjch dnů geho spočjwala w rukau gegjch. Kdyby se byla nynj od něho odtrhla—kdyby gjm byla, co neplatným břemenem opowrhla, bylby se byl musel chopiti mošny a hole žebrácké—a nebo zbytek žiwota bjdného zanesti tam, odkud se geště nikdo newrátil.

On to cjtil—a to byl onen gedowatý had, genžto kořeny žiwota geho hltawěgi užjral, nežli weškeré giné nehody—a toto hryzaucj wědomj w prsau druhdy pyšných udržowalo celau geho bytost napořád gako u zimničném zápalu.—

Umdlen, wysjlen ležel nynj w osamělé komůrce na prostém loži. Beata ho byla přikryla swým teplým pláštjkem, a sama seděla wedlé něho w noworočnj noci zahalena poslednjm welkým wlněným šátkem. Ležel tiše—gen prsa geho pracowaly pod teplau přikrýwkau silným klopotem. Oči geho, lesknaucj se leskem sklenným, byly upřeny ke stropu—temné, hluboké a zrychlené oddychowánj dralo se mu z hrdla sjpawým chrapotem.

»Gá nechci o těch mámjcjch — o těch šáliwých swůdcjch ničeho slyšeti,« — gal se nynj polohlasitě mluwiti,—»ty gediná wytrweyž u mne— a nebude mi cizj pomoci potřebj!«

»Mladý ten muž«—nawrhla zpěwačka omlauwawě—»zdá se ale w skutku býti člowěk šlechetný—a kdyby mohl odlewu strastem našim zgednati—newjm, proč bychme lidomilau ruku geho odmrštili.«

»Proto že se gen zdá—čjm nenj!« odpowěděl zpěwák s wýbuchem obyčegné wášniwosti. »Ge to wlk, zahalený raunem beránčjm, genžto sljdj po stopách našich. Negsau-li weškeré přjsahy twoge pauhý dým—nepauštěg ho wjce přes tento práh.«

»Ale milý Karle!« prosila Beata—»my potřebugeme pomoci.«

»To nenj prawda!« zwolal zpěwák a temným plamenem zarděly se hubené twáře geho. »Ty můžeš sama pomoci. W tobě ležj poklad, kterýž ge newywážný—a z kterého bys napogiti mohla těch několik bjdných dnů mých—kdybysi chtěla—kdybysi mě milowala.«

Prudce obrátil se k nj zádama, i byl by snad gestě několik slow u swém rozhorlenj ze sebe wyrazil, kdyby mu ge nebyl praud krwe zatopil, gjmžto se mu náhle celá ústa tak zaplawila, že z nich giž nic wjce wyprawiti nemohl, než srdcelomné zaskuhránj.

Ale Beata znala giž tento zwuk! Byltě to smrtelný šjp do prsau gegjch. Wyděšena wzchopila se.

»Karle!« wykřikla z hlubiny duše a střelhbitě nahnula se k němu, pátragjc po přjčině geho chrapotu. Slabý paprslek tenaunké swjčky neposkytowal gj ale žádaného swětla. I přiskočila ke stolu a chopiwši njzký swjcen, wrátila se zase k loži. W tom se k nj zpěwák obrátil — byloť to poslednj, křečowité napnutj weškerých sil — twáře geho byly polity barwau smrti, oči měl ztrhány a gako w slaup obráceny — rty, bradu, krk do černa krwj zalité.

»Milosrdný Bože!« zkřikla Beata na smrt zděšena tjmto obrazem — a swjcen rychle na bljzkau židli hodiwši, wrhla se na zem wedlé nešťastnjka, aby staw geho bljže a lépe ohledala. On ale tu ležel, newěda giž, co se před njm děge.

Smutné proroctwj lékařů, gestli se mu krew gestě gednau — a to bylo giž po třetj — takowau silau zdwihne, že nebude možno zachowati geg — na žiwě.

I wolalať ho geště gmenem — gednau, dwakrát; ale zwuk tento nedonikl giž ani k sluchu, ani k duši geho. Gako wlna o necitelnau skalinu odrazil se o mrtwol.

W několika okamženjch na to wešel přes práh Nowotný s Bětunkau, a nalezli žčnu nešťastnau, an gako mdlobami spiata, geště wedlé smrtelného lože klečela.

* * *

(*Pokračowánj.*)

Wyznánj anglického gedljka opige.

(*Pokračowánj.*)

Od swého dětinného wěku gsem si denně neyméně dwakráte hlawu čerstwau wodau obmýwal. Ukončiw swé studie na universitě bawil gsem se něgaký čas w Londýně, kdež památka utrpených muk mě hluboce dogjmala. Gedné noci pro bolenj hlawy spáti nemoha, wstal gsem a pohraužel hlawu swau do kbeljku studené wody; načež gsem ani se neutřew opět do postele skočil a usnul. Následky byly strašné. Tři neděle mě trápilo zuřiwé bolenj hlawy a zubů we dne w noci. Konečně gsem kdys odpoledne w neděli ze swého přjbytku wyšel; beze wšeho aučelu, gen abych ustawičné bolesti utekl. Bylo to 24. řjgna r. 1804 — den chmurný a deštiwý. Potkal gsem známého, genž pozorowaw mé umořené wzezřenj, se tázal, co mně scházj. Uslyšew mé muky, poradil mně horliwě, abych si dal dáti w lékárně opige. (U nás by ho byl owšem nedostal, neb lékárnjkům nenj dowoleno, léčiti neb hogiti, a pod těžkau pokutau zakázáno opig bez předpisu lékařowa prodáwati. W Anglicku pak každý lékárnjk spolu i lékař.) I wstaupil gsem do lékárny a učinil dle rady onoho známého. Byl-li pak to oprawdowý krám, oprawdowý dřewěný truhljk, z něhož lékárnjk mně skutečně podal, co gsem žádal? Widj se mi, že něgaký mocný duch k tomu aučelu sestaupil, že to byl pauhý přjzrak — mátoha. I šel gsem domů, a pohltil opig tak negápně, tak nemotorně a bez ohledu wybraušeněgšj chuti, ale předce — gaký aučinek! — Že bylo po bolesti, gakby uťal, to nenj nic; ale gaký se mi nadto rág neslýchaného štěstj otewřel! Nebozj lidé, po swůg celý žiwobyt w potu twáři blaženost hledagjcj, čemu se tak mozoljte? Za pár grošů kaupjte štěstj, můžete ho w kapsičce u westy nositi, a přátelům po poště rozesjlati. Nenj to žert! Kdo opige užjwá, nežertuge, nýbrž wážná gest geho powaha; a wážně, gakž toho tento předmět žádá, o působenj opige promluwjm.

Předně musjm twrditi, že naši učenj zpytatelé přjrody o powaze a aučincjch opige welmi málo wědj. Co se koliw o něm powjdá a pjše, gest — lež, lež, pauhá lež! — Připauštjm, že ledakterau známost učenci o opigi magj; tato se wšak obmezuge na pozorowánj následugjcj: *předně*, že gest opig tmawosnědé barwy, — prawda; *za druhé* že gest dosti drahý, — čemuž také přiswědčugi, neb za libru indického opige platjwal gsem 31 zl. stř. a za libru tureckého 84 zl. stř.; *za třetj*, kdo opige užjwá, musj — mrzutá wěc pro člowěka pořádných mrawů a obyčegů — umřjti. Tito tři článkowé obsahugj celau wědomost učenců o opigi!

Wůbec se myslj, že opigem člowěk se opige. Gestliže opilstwjm nazýwáme ten staw těla i ducha, w němž člowěk přjlišným užjwánjm ljhu, látky we wjně, w piwě a pálence se nacházegjcj, wládu nade rozumem a smysly pozbýwá: opig se daleko swým aučinkem od ljhu lišj: slowem, neopige. Ten druh tekutého opige, který se pod gmenem *Laudanum* w lékárnách prodáwá, owšem opilstwj způsobiti může, a wšak gen pro hognost ljhu, s njmžto smjšen gest. Aučinek ljhu ge wzrůstagjcj roz-

čilenost, která neywyššjho stupně dosáhnuwši, klesne. Opig naopak zwýšj moci duševnj a trwá stegným wplywem 8—10 hodin. Podobá-li se opilstwj zapálené kaudeli, můžeme aučinek opige s gasně zářjcj lampau porownati. Wjno odnášj, podmanj—opig dodáwá poklid a sauzwuk wšem silám duševnjm. Wjno rozněcuge náruživosti, oslepuge saudnost—opig wznášj nad pozemské strasti, a klade ten uzlowatý strog, člowěčj powahu, w auplnau rownowáhu. Prawda, že opig konečně mámj ano i opitomj: ale gen surowý Turek w takowé poloze mimogdaucjm na obdiw se posadj gako pařez; wzdělaný člowěk wyměřj čas, a stará se, aby ho mdloba w obyčegnau dobu spanj přepadla. Abych čtenáře přeswědčil, že opig nezpůsobj opilstwj, popjši, kterak gsem wečery opigi wěnowané ztráwil. Gako někteřj lidé řjkagj: dnes se notně napigi, tak gsem gá as gednau za tři neděle sobě umjnil: dnes užigi opige. To býwalo wždy gen we středu aneb w sobotu. We středu totiž byla wždy wlaská opera, do njž gsem šel, a kdež gsem za swých 5 šilingů (2 zl. 30 kr. stř.), které gsem za mjsto swé platil, nebeské slasti užjwal. Hudba a zwláště zpěw, na každého člowěka blahonosně aučinkugjcj, působily na mne tisjcnásobně. Orchestr, sbory a arie dogjmaly mě tak blaze, že gazyk to wyslowiti nemůže. Když se pak mezi gednánjmi přestáwka činila, nebylo to na ugmu mé rozkoši. Wedlé mne sedjwali Wlachowé, w mateřské mluwě howořjcj, gjž nerozumjm. Gak diwně ty pohádkowité gemné zwuky na mne působily!—To byla má zábawa we středu. W sobotu opige užjwage, zakaušel gsem rozkoš giného druhu. Procházel gsem se na wečer po městě, bawě se pozorowánjm chudých lidj, dělnjků, kteřj obdržewše mzdu za klopotnau práci celého týhodne, swé malé zásoby nakupowali a radostně se domů wraceli. O gak málo rozumj člowěk z wyššjch třid citům a myšlénkám, ano celému žiwobytj chudiny! Gá se celý do něho pohřjžil, a twrdjm že nikde tak statečné bodré mysli, tak čistolidské filosofie naleznauti nelze. Rozmlauwal gsem s nimi, a radostně mě to dogalo, když byla cibule laciněgšj aneb chléb wětšj; zdražilo-li se ale máslo neb mauka, těšjwal gsem ge a wzbuzowal w nich naděgi w lepšj časy. Tak gsem často do neywzdáleněgšjch čtwrtj města poblaudil, prowázege šťastné rodiny nádennjků domů, wracege se do swého přjbytku bez průwodčjho, labyrinthem nesčislných ulic, náměstj a průchodů cestu swau gsem nalezl.

Tjm způsobem mjrně opige užjwage žil gsem osm let, totiž až do roku 1812. Tu mne začaly napadati kruté bolesti w žaludku, obyčegně w noci, strašné sny a křečowité wyhazowánj a kopánj nohama we spanj. Byl to tušjm následek mého někdegšjho dlauhého postu. Nynj teprw, abych tyto bolesti ukoneyšil, dal gsem se do užjwánj opige každodenně. Kolik člowěk opige snésti může, o tom mezi učenými weliký spor. Těžko ho rozřešiti aneb gakéž takéž meze nalezti.

(*Pokračowánj.*)

České diwadlo w Praze.

W neděli 1. řjgna opakowal se »*Čarowný záwog*«. Že zas někdo s Thespisowým kolečkem nešťastně zwrh, bylo také opakowánj a nic nowého. W auterý 3. řjgna po druhé »*Lazebnjk Sevillský*«. Prowozenj bylo, až na gednu maličkost, geště wýtečněgšj než poprwé. Tak pilné odstiňowánj zwláště w sauzpěwjch zasluhuge wšecku chwálu. Se wloženau arij Rosininau negsem posud srozuměn; to wšak ge moge saukromné smýšlenj, které se wjce zwolenj nežli prowedenj týče.

We čtwrtek 5. řjgna opět: »*Čarowný záwog*«. B.

DOMÁCJ KRONIKA.

ZE LWOWA. We chwalném snaženj k lepšjmu nezůstáwá naše Halič pozadu za gednjm trůnem s nj spogenými zeměmi. Owšem že zde mnoho připozděno; ale rozlehlé kraginy tyto magj tolik, gmenowitě materiálnjch prostředků, že o ničem zaufati netřeba, zwláště gestli ti, kdož neywjce bohatstwj i neywjce wzdělanosti magj, t. g. naše šlechta, upřjmně i odhodlaně k počjnánj takowému přilne. Že to činj, že powinnosti swé k zemi uznáwá a horliwěgi wždy a obětowněgi zadost gim činiti se snažj, toho důkazy množj se každým rokem. Abych mjsto mnohých giných aspoň geden awšak znamenawý podal, sdělugi zde neypokorněgšj přjpis, kterýž stawowé králowstwj halického a lodoměřského na sněmu r. 1842 držaném Geho cjs. král. Milosti podali, a gegž »Gazeta Lwowská« w čjsle swém 114 ode dne 28. srpna 1843 obsahuge. Znjť mezi giným takto: »Stawowé skládagj pokorné djky za powolené otewřenj auwěrečné společnosti, která zwyšugjc padlý w zemi auwěrek oblžiwuge oběh hotowosti i blaho obywatelů powyšuge. Země naše, Milostiwý Pane! hogná gest w pramenech bohatstwj; promysl w nj powstáwá, a wýrobky s každým rokem se množj. Gsau k tomu i duchownj schopnosti, a wjce než čtyry miliony pracowitých rukau. Aby země ta zkwetla, aby břemena weřegná mohla bez obtjžnosti nésti, potřeba bylo otewřjti cesty odbytu gegjm zbožjm. Smjme tedy w neobmezené důwěrnosti poraučeti zwláštnjmu uwáženj Wašj cjs. král. Mti. složený od stawowské komisj projekt o založenj železné kolege od Bochně dále, i naše w tom ohledu k Wašj cjs. král. Mti. zanešené prosby. Skládagj konečně wěrnj stawowé pokorné djky za ono neywyššjm rozhodnutjm ode dne 21. zářj roku 1841 milostiwě propůgčené rozmnoženj dle možnosti w zemi škol farnjch, we kterých děti chudých rodičů počátky uměnj w mateřském gazyku dostáwagj. Giž ta prawda gest wůbec uznána, Neygasněgšj Pane, že weškeren národ musj pozadu zůstati w oswětě, gestli geho řeč gest w zanedbánj. W cizj řeči udělowané wědomosti mohau gednotliwé znamenitěgšj hla-

wy wzdělati na učené, ale do weškerého národu nepřicházegj, newplýwagj w geho krew i žiwot, aby ho zlepšily, ušlechtily, i mrawy geho zlahodnily. Že náš lid potřebuge wzděláwánj, aby s poddanými giných zemj Wašj cjs. král. Mti. na rownj se postawil, aby poznáwal dobrodinj otcowské wlády i obywatelské powinnosti plnil ochotně a spolu s nadwznešenjm swého bytu pracowal, to nepodléhá žádné pochybnosti; a odtud wyniká potřeba zwelebowánj geho mluwy. Že pak národ obyčegně tam toliko postupuge, kde mu wyššj a oswjceněgšj stawowé dráhu poukazugj; potřeba gest newyhnutelná, aby wšickni stawowé učili se materskému gazyku. Očekáwagjce tedy w auplné důwěrnosti milostiwé wýpowědi Waši Milosti, Neygasněgšj Pane! na prosbu našj o připuštěnj gazyka polského w saudech, w roku předešlém zanešenau, prosjme geště Wašj c. k. Mti, aby gazyku polskému milostiwě dáti račila wětšj rozlehlost we wšech školách, a sice *a*) aby we školách triwiálnjch počátky gazyka německého i giné nauky byly dáwány po polsku; *b*) aby we školách normálnjch mjsto posawádnj zastaralé a stupni, na který se ta nauka wznesla, nepřiměřené grammatiky gazyka polského byla uwedena dobrá téhož gazyka grammatika, a skrze wšechny třjdy učena; *c*) aby mládež, ubjragjcj se ze škol normálnjch do wyššjch nauk nezapomjnala mateřského gazyka, račte milostiwě powoliti, aby tak w gymnasijch gako na filosofii gedna aspoň nauka, to gest nauka náboženstwj dáwána byla w polské řeči. Neuagde toto nowé zřjzenj u wykonáwánj obtjžnostj, nebot katechetowé gsauce kněžj wšickni wlastenský gazyk znagj, a zagisté tak wykládaná nauka wjry snadněgi od mládeže bude srozuměna a ochotněgi přigata, i wjce než posud do gegjho srdce se wštjpj; *d*) aby učitelé humanitnjch třjd měli netoliko dowolenj ale i powinnost cwičiti žáky we slohu polském, rowně gako německém a latinském; *e*) aby gak gest w uniwersitetu lwowském tak i po giných ústawech filosofičných této země byly uwedeny stolice gazyka i literatury polské; konečně *f*) aby nauka gazyka i literatury polské pro wšechny žáky filosofie, a aspoň pro připrawugjcj se na kněžstwj i úřednictwj byla studium obligatum. — Každé dobrodinj Wašj c. k. Mti. spoguge úžegi uzly poddaných s trůnem; wěrnj stawowé žádagj u podnožj trůnu Wašj Milosti, Neygasněgšj Pane, tohoto dobrodinj, kteréž každého obywatele srdce radostj napogj, i kteréhož užitky splynau až na potomstwo; chtěgj, aby neywzdáleněgšj potomkowé naši w gazyku zděděném od předků blahoslawili gmeno Wašj c. k. Milosti.« — Halič potřebuge gen wzdělánj, wěcnatého i podstatného, Bohu i trůnu milého wzdělánj, owšem, gakž ginak bez welkých škod býti nemůže, na základech domácj řeči, a blaho i bohatstwj gegj se znásobnj, přimnožjc tak wáhu i sjlu celého našeho wespolného mocnářstwj. Bůh popřegž zemi té a snaženj gegjmu neylepšjch prospěchů! —.

SWĚTOZOR.

Když slawná zpěwačka *Malibranka* kdysi w Londýně we zpěwohře Othellu neyslawněgšj snad swůg úkol, Desdemonu totiž hrála, hodil gistý diwadelnj nadšenec mezi kwjtjm, kteréž se na diwadlo sypalo, také bankonotu 1000 liber sterlinků (as 10.000 zl. str.) k nohaum gegjm. Obecenstwo, co to asi wlastně gest newědauc, žádalo hlasitě, by se obsah toho ljstku weřegně přečetl; myslilit, že to něgaká báseň ke cti umělkyně. Prwnj tenorista zdwihl geg a začal s podiwu hodnau netečnostj, giž wlaské geho zatrhowánj geště směšněgšj činilo, takto čjsti: »Banka anglická. Tisjc liber sterlinků. Na ukázánj račte magiteli tohoto ljstku wyplatiti..« Hlučný smjch shromážděného lidstwa překazil mu dalšj čtenj: *Malibranka* mu wšak několik slow pošeptala, a on staupna ku předu, pokračowal takto: »Wzácné dámy i pánowé! Nemůžeme a nesmjme ljstek tento dále čjsti: omylem gsme geg otewřeli; addressa geho gde na chudobné tohoto hlawnjho města.« Lehko si pomysliti, gakým potleskem přigat byl tento autlý způsob, nezpůsobnému obdiwowateli za wyučenau dáti.

Giž to bude, aspoň Magdeburský »Wochenblatt« wymýtil wšecky cizogazyčné wogenské wýrazy, gen kdyby ty prawoněmecké tak negápné nebyly; člowěku nelze ani probrati se skrze ta powřjsla; tu gsau: Kronwehrheertheil, Kron = Schnellreiter = Geschwader, Kron = Großwehr = Groß = Fahne, Roßfahnenträger. Kron = Fußreiter = Geschwader. Hezké by to bylo, gen kdyby to lepšj bylo.

Kupec se nelehko zapře. W Lyonu gest geden, kterýž swé manželce na domácj autraty měsjčně 200 franků (as tolik zlatých w. č.) wysadil, k wypláceni gich ale 15tého každý měsjc určil. Potřebuge-li panj swé penjze dřjwe, učinj mu slewek 1 ze sta, tak že tolik 198 fr. obdržj. Takowý způsob mezi těmito, ostatně welmi spokogeně žigjcjmi manželi nalezl prý giž následownjky.

Rytjřská cwičenj: gezděnj, honba, střjlenj ano i šermowánj docházegj u pařjžských dám wždy wjce obliby a důležitosti. Gedna z neyobljbeněgšjch diwadelnjch umělkyň obětuge na gistých dnech wšecken čas, který gj po wyplněnj gegjch powinnostj zbýwá, střjlenj z bambitek. Nedáwno chtěla gi přjtelkyně gegj nawštjwiti; komorná wšak gi odbyla řkauc: »Panj nepřigjmá dnes žádné náwštěwy; dnes má střjlecj den.«

W Sidneyských nowinách w Australii oznamuge gistá panj, že gi muž gegj před sedmi lety opustil a bez wýžiwy zůstawil, že se ale ona, pakli gj brzo zpráwu o sobě nedá, při neybližšj přjležitosti ginak prowdá. To ge hezká zpráwa!

Wjd. diw. nowiny powjdagj o gistém mechanikowi w Mohuči, kterýž párnj strog ku přirychlowánj práwnjch rozepřj wynalezl; wšecky pře, kteréž se dřjwe 30 let wlekly, odbydau prý se nynj za 15 let. Možná že to budau střjbrná léta.

Při něgakém sběhu lidu w C. potkal gakýsi kluk giného kluka, kterýž gako o záwod běžel. »Kam tak honem?« tázal se ho. »Chci si gen pospjšiti, abych při této komedii dobré mjsto dostal.« »Dey si gen pozor,« odpowěděl prwnj kluk, »abys se nedostal na zawřené sedadlo!«

Diwadelnj náwěštj.

W neděli dne 15. řjgna b. r. bude se w prospěch pana

Karla Strakatého

poneyprw prowozowati:

ZAMPA

aneb

MRAMOROWÁ NEWĚSTA.

Romantická zpěwohra we 3 gednánjch od *Mellesville-a*, přeložená od *J. N. Štěpánka*, hudba od *Herolda*.

P. *Strakatý*, miláček českého obecenstwa, má takowé zásluhy o naši zpěwohru a o český zpěw wůbec, že mu od srdce neyhlučněgšj náwštěwu přegeme. Prozatjm djky naše, že nám opět k nowé a sice celé opeře pomohl.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 26 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 83. *18. řjgna 1843.* **10. r. běh.**

TROGNÉ KWJTKO.

Od

Wlastimily Růžičkowé.

Na lilii pohleď w rauchu sněžném;
Hrdě pne se swatá newinnost
W těle nad ostatnj kwjtka sněžném,
Z nebes přišlý na zem tuto host.

Růže tamto opět, skwělá w kráse,
Rosau rannj w perlách posetá;
Kauzelný ti zgew to býti zdá se,
Oko tagně twé gi oblétá.

Skrytý zwe tě geště geden k sobě
Kwjtek skromný ale spanilý;
Sličnost swau pod ljstky skrýwá tobě;
Fialka ten kwjtek přemilý!

Djwko, hleď bys kwetla wždy co růže,
Newinná gsauc gako lilie,
Skromná gak fialka gen být může,
Pak gsi práwem Dcera Sláwie.

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

Beata newiděla, co se okolo nj děge. Podobná gen ohybnému strogi, kterýžto se w umělých rukau snadno podá, stála nynj u prostřed skrowné komůrky. Žiwo byloť okolo nj. Rusowlasý host byl pobauřil domácj služebnictwo, sháněge pomoc pro nešťastného zpěwáka; autloperá holubička z Františku obletowala gi co posel božj se zelenau ratoljstkau w gemném zobáčku; ale prsama opuštěné ženy prochwjwal nynj toliko geden cit — pocit osamělosti — a krutá, užjragjcj bolest rozkládala se w duši gegj.

I byla krotká w této swé bolesti gako beránek wedený ku krwawé oběti, a nechala s sebau gednati, co se pomocným neb autrpným rukaum okolo nj ljbilo. Ani řjkagjc nepozorowala, že byla na ni Bětunka wlněný šátek a pláštjk hodila, a že gi nynj cizj lidé z hostince na ulici wywedli.

Ona byla gako we snách. Co byl mezi tjm Nowotný stran nešťastného zpěwáka obstaral — o tom newěděla. Gj se nynj zdálo, že gde welikým temným hřbitowem, a lampy, mžikagjcj geště po tmawých ulicjch, widěly se gj býti pochodněmi okolo studeného hrobu.

Na Františku očekáwal ge starý Zaplaťpánbůh. Tichá duše geho, kteráž byla dnes na perutjch radosti gasnými wýšinami se proletowala — ta se haupala nynj na wlnách negistoty a teskného tušenj. Dáwno — dáwno zacelená rána začala mu pod gizwau propukáwati, a žalostné zpomjnky zněly w duši geho gako trudná pohřebnj pjseň.

I stál u okna a poslauchal, gestli kdo přicházj; ale při každém šustotu na ztichlé ulici zachwěl se po wšech audech. Očekáwalť něco a newěděl, čeho se nadjti. Gednau nebo dwakráte zafičel w prsau geho geštěr starého hněwu; bylo to ale gen kratinké, mimo letjcj siknutj, a umřelo hned w gemném hnjzdě měkkého srdce geho — w tom srdci, kdež gen láska přenocowati mohla. Onoť bylo tak gemné, tak hebké a teplé, a při tom tak weliké, že by w něm byl celý swět i s auhlawnjm nepřátelstwjm mjsta nalezl.

Konečně ozwalo se několik zwuků před okny; hned na to klepalo se na okenici — pak zawzněl Bětuščin hlas: »Tatjnku!« — Starý šel otewřjt. Swjcen i kljč třásl se w geho rukau.

S twářj hluboce zahalenau wešla eizj ženština s Bětunkau; za nimi Nowotný — kterýž ale opět záhy se poraučel, mage na mysli wyhledati geště komika. Znaltě nočnj spády geho a nerad by se byl uložil s takowau silau nowin na tiché, němé lože. Byloť mu potřebau, wysypati ge w prsa přátelská. —

Beata nepřišla dřjwe k úplnému wědomj, až si usedla w tiché, wyhřáté sednici. Tu gj bylo, gakoby praskal železný kruh, gjmžto byla sewře-

na prsa gegj, a gakoby kus po kuse s nj padal, a z hlubin gegjch wywinulo se těžké wzdechnutj. I napnula sklopené tělo a wysílala wůkol zwědawé zraky.

Wedlé nj stála z gedné strany kwětaucj djwka — z druhé sestárlý muž, ale na obau postawách utkwěly oči gegj s podiwenjm, s překwapenjm a s gakausi auzkostj. Podoba djwčj — to oko, ten úsměw okolo rtů, ten wýraz gemně pohybných twářj — to wšecko byla gednau widěla! Uplynulať arci od té chwjle mnohá léta, a pamět gegj nestačila aby gj byla zřegmě okázala: tam a tam gsi tuto postawu widěla! — Ale ona gi předce znala, a weškeré sjly duše gegj se napjnaly, aby gi mohly pogmenowati.

A když padlo nynj oko gegj na muže — gak se otřásla w neytagněgšjch hlubinách! To byl onen pohled, genžto se před dáwnými lety se sladkau tauhau po nj upjnal, to byla ta něžná dobrota w celé twáři, w gasnu i we mračnech, gežto se druhdy o gegj přjzeň ucházela. Ale tak sešlý nemohl geště onen obraz býti! Statný muž musel by tu nynj státi — a on tu stál sesláblý starec. A předce — předce! Tak w niwec nemohlo ani dlauhé utrpenj podobu toho uwesti — gehož obraz pořád geště gako děsiwé strašidlo w gegjm swědomj žil!

»Odpočiňte si, panićko!« promluwil nynj. Bylať to prwnj slowa, kteráž tu smyslů swých mocna zaslechla — a zwuk gegich progel gako blesk srdce gegj a oswjtil oči gegj.

Pronikawě zkřikla; — newydalať sice slowa určitá, ale we zwuku tom ozwala se celá bauře gegj bytosti. Třesaucj-se po celém těle sepnula ruce, a tisknauc ge křečowitě na prsa, hleděla okem wypauklým, se rtoma polootewřenýma na ztrápenau postawu kapelnjho mistra. I chtěla mluwiti, ale slowa gj wázla na gazyku, a gen kwapné, hlasité oddychowánj dralo se gj z prsau.

Starý, slabý dobrák se odwrátil; buďto widěl bolestný zápas gegj — a nechtěl okázati ljtost swau, anebo chtěl wlastnj pohnutj swé ukryti: bral se zwolna k fortepianu.

A opět wyrazila ze sebe žena bolestné křikautj, gakoby gj před očima zmizel obraz, po němžto hořela dlauhá léta užjrawau tauhau — a gakoby w mrakotách hledala pewného stogiště, wztáhla třesaucj-se ruce a chopila se djwky, a wygewena hleděla wůkol sebe.

A starý hudebnjk přisedl zatjm k saucitnému nástrogi a začal gemnými zwuky hráti pjseň — tu gedinau, kterauž hráwal, když se chtěl ukolébati we šťastněgšj minulost. A sotwa teď zawzněly prwnj zwuky gegj — zkřikla Beata po třetj, a zkřiknutj toto roztrhlo poslednj kůru okolo srdce gegjho. Weškerá tjseň dnešnjho wečera, ba celé těžké břemeno weškerého žiwota gegjho rozplynulo se nynj w hořký, hlasitý pláč — nohy pod nj klesly — a ona takto we prach snjžená wlekla se po kolenau k nohaum zděšeného starce.

»Odpusť — odpusť!« sklauzlo tam gektawě ze rtů gegjch, a mrákota, narozená z přestálých nesnáz a prudkého, nenadálého pohnutj, postřela zraky gegj.

(*Pokračowánj.*)

P á p ě r k y.

11.

Arthur Abendroth wydal třetj swazeček swého »Chevalier Jou-Jou.« Na stránce 42 podáwá článek o nyněgšjm postawenj českého diwadla, čeljcj proti referátu we Kwětech, znamenaném šifrau .†. (wiz čjslo 61.), wytýkage že zasjlatel pod tu trochu prawdy, která by se snad w dopisu geho nalézti dala, ani gmeno swoge nepodepsal. Takowých hřjchů dopauštj se každý časopis a Arthur Abendroth se mu sám newyhnul, uwážj-li, že *S.* a ona šifra .†. asi w stegné ceně stogj. O to se tedy nehádeyme. Odpůrce náš wyznáwá weřegně, že mu wěc naše na srdci ležj, a že pro ni se wšj wraucnostj prawého wlastence zahořel. Takowé wyznánj těšj nás co možná neywjce, a zahlazuge wšelikeré zanewřenj, které se z podobných sporů rádo wywinuge. Každý z nás obau chowá u sebe giné domněnj, kde as wada našeho diwadla wězj, a třetj musj rozhodnauti, u které strany prawda se nacházj. S. chce článek náš wygasniti a wywrátit, činj to wšak beze wšech důkazů gedině tak, že kde my gsme »ne« prawili, on »ano« klade. Že ředitel nyněgšj prwnj byl, který stálé diwadlo nám zřjdil, to wjme a toho si wážit umjme; gestli z toho škodu utrpěl, muselo by se podrobnými aučty a nikoliw aubrukem dokázati. *Celá* wina klade se tam na obecenstwo, a wšak gakým práwem? Nebyla-li náwštěwa s počátku a o prwnjm předplacenj dosti hogná? Co gsme ale měli odpowědjti obecenstwu, které při pozwánj k dalšjmu předplacenj okazowalo na saupis hrubých poklésků, gakých se herci denně dopauštěli, urážegjce ucho posluchačů? Co gsme měli řjci, když si stěžowalo, že téměř gen obnošené kusy wjdá, a málem za tři měsjce ani gedné nowé opery neslyšelo? Kdyby obecenstwo nebylo domlauwánj naše takowými zbraněmi odráželo, byli bychom práwě my prwnj w témže časopisu wystaupili, žalugjce na chladnost wlastenců, kteřj ústy wyznáwagj, co skutkem dokázati nechtěgj. Zlepšil-li se staw našeho diwadla, o čem nepochybugeme, a neroste-

li předce hognost nawštěwugjcjch, stáwá se to proto, že stracená důwěra gen těžce se opět nawracuge. Při tom wšem newymlauwáme nikoliw české obecenstwo. Geho účastenstwj nenj tak wřelé, gak by mělo býti. Našinci zapomjnagj pomysliti o důležitosti národnjho toho ústawu; gelikožby gim ani wzdálenost překážeti, ani giná zábawa milegšj býti neměla. Gak pilně děti swé do školy posjláte, tak by ste i Wy měli diwadlo nawštěwowati. Národnost nemá u nás giných ústawů; my se učjme, budjme a wzděláwáme na potkánj, w hostinci, w besedě, na ulici, w zahradách gako řečtj žákowé. Kdo ljstek do diwadla genom gako kutnohorskau pjsničku kupuge, totiž pro obweselenj mysli, neznage wyššjch powinnostj, ten nezwěděl dosawád co wlastenectwj znamená, gežto celý národ se wšemi ústawy ku wzdělánj w srdci nositi má. Bolně urazila mě ta prázdnota při druhém předstawenj i »Lazebnjka Sevillského« i »Selského milionáře«. Oboge bylo dobré, ze strany herců a zpěwáků, oboge nákladné ze strany ředitelstwj. Kde byli ale ti slaupowé, na něž se wěc takowá spoléhá? Ani deset známých twářj nebylo widěti, a na sedadlech bylo snad wjce osob od Odry, Wisly a Wáhu než z Malé strany. —Panu S. ljbj se konečně dotwrditi krátkým slowem, že režisér a kapelnj mistr gsau wýbornj a že dobrau wůli magj. To gsme nikdy nezapjrali, mjnjce toliko, že co pauzj Němci w českém diwadle na swém mjstě negsau, čehož wywrácenj w celém spisku nenalézáme, an pauhé »dixi« nestačj. Deyme gen k německému diwadlu kowaného Angličana za režiséra a pak mluwme dále. Náwrh učiněný stranu zaraženj nowého samostatného diwadla českého na akcie mohl by snad se dobře zdařiti; taue i nám giž děle na mysli, prozatjm wšak schází nám zkušenost o tom. .†.

Nowá mše od W. Rosenkrance.

Milownjci zpěwů wlastenských zagisté si obljbili nápěwy p. Wácl. Rosenkrance w každém ročnjku předešlého Wěnce podáwané, gemným a hlubokým citem, ljbeznau tu kde toho třeba žiwostj a lehkostj slohu, ginde zas wážnostj a ráznostj myšlének wynikagjcj. Nápěwy geho prodchnuté city ze srdce plynaucjmi též i srdce i sluch přemile zanjmagj a proto nenj diwu, že giž mnohé z nich prawě národnjmi se staly. Nenj to ale gediný druh hudebnj skladby, w němžto si wýtečný p. Rosenkranc wšeobecnau pochwalu, ano djky a náklonnost wšech wlastenců zjskal; také kostelnj hudbu mnohými wýbornými plody zwelebil, a skrownau až dosawáde zásobu cjrkewnjch zpěwů obzwláště pro wesnické kostely obohatil. Takowéto zagisté welmi chwalitebné snaženj také zasluhuge, by od milowných hudby wlastenců podporowáno bylo, a proto tu podáwáme zprawu o nowé pastorálnj mši od p. Rosenkrance tiskem wydané, a zweme welebné duchowenstwo a ctihodné učitelstwo, by chrámy Páně tak wýbornau kostelnj skladbau zásobiti sobě obljbili. Na slowo wzatý p. Führer, kapelnj mistr metropolitánského chrámu Páně u sw. Wjta w Praze, pastorálnj tuto mši welmi schwálil a korekturu sám obstaral. Slawná biskupská konsistoř litoměřická, uslyšewši nález znatelů, že tato mše wýborná ge, a k té slawnosti, pro nižto gest ustanowena, nad mjru se hodj, w cirkuláři ode dne 30. prosince r. 1842 č. 5702 wyšlém, mši tuto po swé diecesi schwálila a kde kostelnj gměnj s to gest zakaupiti gi pro chrám Páně dowolila. Prodáwá se u p. Pospjšila w Praze a w Hradci Králowé za 2 zl. 30 kr. stř.; u wydawatele w Hořjně bljže Mělnjka za 2 zl. stř. Každé *frankowané* požádánj bude co neyčerstwěgi obstaráno. K.

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 8. řjjna hrál se »*Selský milionář* čili *djwka z čarowných kragů*« w prospěch p. Nikolaie, genž wolenjm tohoto pěkného plodu ušlechtilé musy Raimundowy i sobě i obecenstwu dobře posloužil. Wjme wšickni, gak chudě české diwadlo herečkami wůbec, zwláště pak milownicemi opatřeno. Máme nynj gedinau — milau naši p. Kolárowau a tato geduná musela toho wečera w německém diwadle hráti. Německé diwadlo má pro obor milownic asi osm herečck; než pro tento wečer a pro tuto úlohu nebylo gediné, kterážby gi byla mohla dostatečně zastati! U nás ge to owšem giná: režie českého diwadla má na disposicj 12 choristek a snad dwénásob tolik choreografických umělkyň. — Gak geden starý mudrc prawil, ge každá žena k milowánj stwořena a kdož by se chtěl domýšleti, žeby řečené dámy byly lásky neschopny? že wšak si i we wálečném konánj hrdinsky počjnati umějj, o tom gsme se we Wastlu *et alias* zauplna přeswědčili. Z toho widěti, že ge tu hogná zásoba gak milownic tak rekyň. Tjm poznánjm ge bez pochyby direkcj wedena a kdož by geště řekl, že se o české diwadlo gen co macocha stará? Předstawenj bylo od obecenstwa nazwjce s uspokogenjm přigato. P. Grabinger hral Kořjnka hezky až na některé negistoty a dostal nemálo pochwaly. Co popelář přednášel některé nowé a to welmi zdařilé kuplety — tak pěkně, že od obecenstwa hřmotným potleskem uwjtány byly. Litugeme že dwa z nich, geden mluwjcj o snaženj wlastenců a druhý obsahugjcj pěknau upomjnku na w pánu zesnulého Chmelenského, wzdělawatele této hry, pro wětšj obecenstwo ztraceny býti magj; snad by nám ge spisowatel sám w těchto listech poskytnauti mohl. P. Negedlá byla přjgemnau mladostj a zpjwala swé »bratřjčku« pěkně. Mužské úlohy byly z wětšj části dobře prowedeny. Zwláště p. Grau stářj welmi drasticky předstawowal. P. Leitner mohl trochu srozumitelněgi mluwiti. Ženské byly kromě pp. Skalné a Hynkowé začátečnice. Rádi uznáwáme přičiněnj i nadánj p. Majowé; gegj pohybowánj ge na ten čas slušné, ale mluwa žádá welikých opraw. Předewšjm gi musj wyrownati a hleděti k tomu, aby některé sady tak tiše nepřednášela, že i neypozorněgšjmu uchu ucházegj. Ráda se paušlj někdy do gakéhosi plačtiwého pathosu, genž nám deklamacj ochotnic na wenku na mysl přiwádj. Záwist s nenáwistj udělaly nám gednau scenau hodně dlauhau chwjli, ona mluwila welmi slabě, tato přjliš rychle a beze wšeho důrazu i odstiňowánj. W dekoracjch a proměnách ukazowaly se nezřjdka přestáwky a nezdary, ale třeba uznati, že se to nestalo winau aranžéra, nýbrž dekorac samých, gežto gsauce ze stawowského diwadla přeneseny w nowém dosti prostory neměly.

W auterý dne 10. řjjna opakowal se Gutzkowůw »*Werner*« po dlauhé, bezmála snad celoročnj přestáwce.

Náwštěwa byla slabá a musjme wyznati, že gsme se nemálo nad tjm zarmautili, že obecenstwo naše na tak dobrau dramu w tak slabém počtě se sešlo a přičiněnj ředitelstwa horliwěgi nepodporuge. A tak Iliacos intra muros peccatur et extra«. P. Kolár znal swau úlohu wýborně z paměti a hral gi s patrnau pilnostj a šetrnostj; mnohé sceny se mu dobře powedly; ale we mnohých gako zwláště w oné rozhodugjcj s presidentem nezdál se dostatečně ohněm pronikпut, a nebylo tudy diwu, že obecenstwo málo rozehřál. Wýborna byla p. Kolárowá. Gegj sceny, zwláště ta, kde osud swůg wyprawuge, byly neyskwělegšjmi stránkami celého představenj. P. Herbstowa snažila se welmi chwalitebně úkol swůg zauplna wyplniti, — než ale wždy předce gj byla řeč na překážce, zwlaště we scenách, které prudký affekt žádagj. P. Grabinger snažil se na wzdor swé osobnosti mjsto weselého dobrosrdečného doktora gakéhosi zasmušilého mrzutého starce představowati. P. tagemnjk hrál zdařile. Posawád gsme newěděli, že ku přjmětům sekretáře we službě (gak se zdá) pruské knjry nálezegj. — P. Hille, p. Kaška, p. Skalná i ostatnj zdařile swé úlohy prowedli. — F. L.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. W našem časopisu zmjnili gsme se giž kolikráte pochwalně o p. Emanueli *Beránkowi* a o geho *krasogjzdecké* společnosti. Týž p. Beránek, gak známo rodilý Pražan, hodlá w tento podzim naše hlawnj město s onau swau welmi četnau společnostj nawštjwiti, načež předběžně pozornost obecenstwa obracugeme.

Z Ewančic. Giž po dwě léta se podáwala zpráwa čtenářům Kwětů o našich weřegných zkauškách hudebnjch a deklamačnjch, a protož nebude snad žádnému z nich nemilé slyšeti, gak as wypadla letošnj, bywšj 17. zářj držána. Počátek se učinil Beethovenowau uverturau: »Rozwaliny Athenské«. Obecenstwo bylo překwapeno odhalenjm průswitného obrazu Ewančic w 15. stoletj a hory Rénu s táborem Husitůw, gak házeli panny, z kláštera Oslawanského sem přiwedené, do Gjhlawky, u paty hory té se praudjcj. Tento průswitný obraz byl pilnau rukau p. Chwalcowského dle zdawna zachowalého originálu w kapli zámku Oslowanského wypracowán. Po odhalenj geho držel p. B. Skalkowič důraznau řeč, gjžto odpjral p. prof. Wolnému, wydawateli mjstopisu morawského, který, zmjnku čině o tomto obrazu, událost samu mezi bágky klade, nedbage ani na swědectwj staršjch spisowatelůw Balbjna, Pilaře a Swoyho, ani na stářj obrazu, rukau panen do chrámu zawěšeného, ani na mjstnj podánj. Po této truchliwé upomjnce následowaly tři čjsla ze slawného »Stabat Mater« od Rossiniho, zpjwána wážně a pěkně od p. K. Weinbergra, a posléz »Finale«. Wywedenj dálo se 53 audy tak zdařile, že ge obecenstwo pokaždé hlučným tleskotem wyznamenalo. — W druhém oddělenj deklamowal p. F. W. z Brna ráznau wýřečnostj Klácelowu báseň »Mongolowé u Holomauce«; pak zpjwal p. M. Honz s průwodem fortepiana a lesnjho rohu mor. národnj pjseň »Družba« ze sbjrky 1835 welmi zdárně, prawý-to národnj zpěwec. Nato hrála 11letá Leop. Furchowa, dcerka zdegšjho p. syndika, na fortepiáno Trio do Es-dur od Beethovena tak gistě a wýrazně, že negen naši rodáci, nýbrž i cizj umělci, nawštjwiwšj nás k této slawnosti, nade wšechno očekáwánj spokogeni byli. Dále zpjwala s průwodem fortepiána hlasem welmi přjgemným p. K. Kaubowa pjseň »Žel« od Tobiáška z 5. roč. Wěnce. Po druhé pak zas přednášela Leop. Furchowa sama na fortepiáno Etudu od Chopina do Ges dur, kdež teprw zcela ukázala, že i s welikými obtjžnostmi zápasiti umj. P. A. Dwořáčkowa zpjwala prostosrdečně mor. nár. pjseň »Newěsta« též z prwnj sbjrky. Osobnost této mladinké zpěwačky, rozenky zdegšj, kteráž w zákrytj horském dljc k této zkaušce nás wždy nawštěwuge, zagjmá mocně newinnostj i něžnau prostodušnostj. To wlastně dodáwá obraznosti našj gako křjdla, že oddáljce se od obyčegů nyněgšjho swěta w zlatý wěk newinnosti a prostoty pastýrského lidu našeho zataužjme. Tudy stalo se, že hlučně gj tleskáno a woláno od wlastencůw wěrných, když se laučila i »s maměnčinými krawami« tato něžně ustrogená »newěsta«. Po této drahé perli národnjho básnictwj a hudebnictwj následowala Beriotowa »Fantasie brillante« Wiléma z Tella, přednášena od p. K. Blažka na hausle, a na fortepiano od p. F. Schuberta z Brna. Tito dwa ginoši hráli spolu gako o záwod a tak mistrně, že posluchači radostj plésali. Zwláště p. Blažek co zdegšj wychowanec ukázal našincům, gak weliký pokrok po roku učinil na swém obljbeném nástrogi pod péčj swého wýborného mistra p. Barocha. Ukončena byla tato zkauška od celého orkestru s ljbeznau uverturau Kottowau »Sázka o lásku«. Wloni dirigowal p. Kott gen wlastnj skladby, letos wšak přewzal na se ředitelstwj celé akademie, a slušno podotknauti, že sobě welikau lásku a důwěru spoluúčinkugjcjch audů, wážnost wšech wzácněgšjch měšťanů, přede wšjm pak wděčnost těch zjskal, kteřj k wěci dobré prohlédagj. J. W. Homola.

Ohlášenj.

We čtwrtek 19. řjgna b. r. očekáwá nás pěkná hudebnj zábawa. Zdegšj spolek hudebnjků bude prowozowati s ochotným přispěnjm gednoty Cecilianské w sále hraběte Waldsteina ku prospěchu ústawu wdow a sirotků »*Čtwero počasů*«, oratorium dle Thomsona, w hudbu uwedené od Josefa Haydna.

OSOBY:

Simon, nágemce . . . . . . p. *Strakatý*.
Hana, geho dcera . . . . . slečna B. *Makásy-owa*, čestný člen spolku hudebnjch umělců.
Lukáš, mladý sedlák . . . . p. *Emminger*.
Wesničané a *mysliwectwo*.

Ljstky na sedadla za 1 zl., do sálu za 30 kr., text za 5 kr. na stř. prodáwagj se we skladu J. Hoffmanna, a na den prowozenj u kasy. Začátek ge o půl 5 a konec o půl 7 hodině.

Toto mistrowské djlo nesmrtelného hudebnjka z Rorawi ge wůbec w takowém zaljbenj, že se nám zbytečno býti zdá, obecenstwo k náwštěwě teprw wyzýwati.

Dobročinný účel a wýtečné obsazenj solowých partů ručj nám za to, že se mjsta naplnj. R.

Na dorozuměnau.

Pjsmena *R.* pod některými diwadelnjmi zpráwami w těchto listech zawdala u mnohých přjčinu k domněnce, že bych gá byl gich spisowatelem. Za gistau přjčinau nezdá se mi, wážené obecenstwo w omylném tomto mjněnj nechati, pročež tuto weřegně na nepodstatnost geho ukazugi.
F. Rieger.

Že šifra *R.* pod diwadelnjmi referáty p. *F. Riegerowi* nenáležj, doswědčuge Redakcj.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půl. 2 zl. 36. kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 84. *21. řjgna 1843.* 10. r. běh.

Wyznánj anglického gedljka opige.

(*Pokračowánj.*)

Když gsem se gednau na swém letohrádku bawil, přišla do mého pokogjku děwečka, oznamugjc, že dole gakýs černoch stogj, gehož howoru nikdo nerozumj. Sestaupil gsem a spatřil w kuchyni Malaye pocestného, nepochybně poblaudiwšjho na swé pauti do něgakého přjstawu. Mogi lidé myslili, že gá we dne w noci w knihách se probjrage, geho mluwě rozuměti musjm. Promluwil gsem tedy řecky, wěda že mě Malay neprozradj u mých domácjch; — on učiniw hlubokau poklonu rukama křjžem přes prsa složenýma, odpowěděl malaysky. Popřál gsem mu odpočinutj a při geho odchodu cestu k neybližšjmu přjstawu mu okázaw, dal gsem mu kus syrowého opige, domnjwage se, že on gako wšickni geho kragané této lahůdky milowen bude. Geho radost byla takořka šjlená, a u wytrženj swém nohy mně sljbaw, strčil celý kus do úst. Rádbych se ho byl chopil a prostředků užil, aby ten opig opět wywrhnul; ale kterak mu wyswětliti, proč se to násilj děge? Coby byl saudil o anglické hostinnosti, která lahůdky dané opět takowým způsobem wynucuge? Malay tedy odešel swau cestau, polykage porcj opige, dostatečnau tři dragauny i s koňmi otráwiti. Obáwal gsem se, že ho zagisté usmrtj; an gsem ale neslyšel, že kde umrlého Malaye našli, — co by se mně gistě bylo oznámilo, — nepochybugi, že se notně wyspal a cjle swého došel. Že pak rozkoš opige u zuřiwého diwocha, blbého Turka giná býti musj, než u wzdělaného Ewropana, snadno se domýšleti — neb myšlénky geho a city w daleko giném oboru se pohybugj. Podám tedy kromě giž dotčených přjkladů krátký nástin mých radostj, a popjši —

Rozkoš opige.

Může-li kdo o tom předmětu mluwiti, mámť gá neybližšj práwo k tomu, zužjwaw obyčegně powjce než čtyry léta *osm tisjc kapek* rozkoše této denně, a to syrowé a wařené, pewné a tekuté, turecké a indické. Představte sobě, milj čtenářowé, letohrádek w audolj, horami 3000 až 4000 střewjců wysokými obklopeném; domek skrowný ale pohodlný we kwětnaté zahradě, ljbezné we wesně, w létě, i w geseni. Wyobrazte si pak zimu. To gest prawá nauka blaženosti! Pošetilec si stýská, když se dnowé krátj, a těšj se nastáwagjcjmu garu. Gá si žádám sněhu, krup, chumelice a pljskanice. Gaká to radost w čistém pohodlném pokogjku, při zawřených okeniejch a plápolagjcjm ohni na krbu! Podlaha gest kobercem pokryta, police wůkol plné knih, a na stole ubrus a celá wábjcj přjprawa čáge, gegž něžné ruce milowané ženy hotowugj. W tu dobu bych žádal, aby šjdla padala a wichřice tak silná byla, že by se člowěk o ni opjrati mohl co o kamenný slaup. Tolik peněz wydáwáme za uhlj, dřjwj, swjce; — za to žádeyme také ruskau zimu! — Od osmé hodiny u wečer až do čtwrté z rána plynu w rozkoši, pigjc chwjlkami šáleček čáge. Pigák wjna, chuť mage otupenau užjwánjm ljhu, směge se čági co nápogi mdlému, nechutnému: ale pigák opige, čilý gsa, cenj náležitě oživugjcj wlastnosti geho. A co gest ta temnočerwená šťáwa w té nádobě? — To ge tresť mého blaha! ta nádoba obsahuge zřjdlo wytrženj mého, to gest opig. — Pohlédněme na giný obraz! — Tam na pahorku nad hlučným městem přjstawnjm stogj domek, w němž gsem se ubytowal. Sedě u okna přehljžjm město, přjstaw, moře. I zdá se mi, že co wyššj bytnost nade wšecky pozemské trampoty se wznášjm, hledě tichým, pokogným okem na to malicherné snaženj a usilowánj. Tak sedjm 10 — 12 hodin ani prstem nehýbage.

To štěstj trwalo čtyry léta — až do roku 1816. Nynj ale se žehnám, na dlauhý čas žehnám s tebau, blaženosti! — w zimě čili w létě! — žehnám se

s úsměchem a smjchem! — S Bohem, sladký poklide duše mé! — S Bohem naděge, a wy mjrné sny a klidná útěcho spanj! Na wjce než půl čtwrta roku žehnám se s wámi, neb nynj přigdu k celé Iliadě neštěstj — popjši totiž —

Bolesti opige.

Již po několik měsjců rozkošné sny mě opauštěly, a strašný nával muk wždy bljže dotjral, gimž genom *zwětšenau* dáwkau (porcj) opige odolati lze bylo. Ptáš-li se, čtenáři, proč gsem se těm mukám podrobil, a raděgi méně neužjwal, neb do čista nepřestal? — Ba owšem, rozkoši gsem se snadno podmaniti dal a muka nikoho newábj. Tjm buď gist, že gsem se kolikráte o to pokusil; ale následky byly tak ukrutné, že mne domácj mé sami prosili, abych opige nepustil! — Namjtne snad kdo, že gsem swau dennj dáwku o kapku, o třetinu i třebas o čtwrtinu kapky zmenšiti a tak zponenáhla pokračowati mohl! — Neznáte opige. Až na gistý stupeň může se dennj porce zmenšit, snadno a s dobrým aučinkem; ale *pod* tjm stupněm — bolesti nesnesitelné. Newědomý řekne: Ano, ocháblost a klesánj bodrosti na několik dnj! — Naopak! čilost se zwýšj, puls gest prawidelněgšj, zdrawj se naprawuge. Nenj, gakby wjnu odwykal. — A wšak šetřme pořádku.

Mé studie dáwno přestaly — nemohu ani okamženj pro sebe čjtati. Giným gestě čjtáwám (řjkáwalo se, že wýborně čjtám), a wšak genom básně obsahu náružiwého, strašného. Bádánj filosofickému, mathematice se chaulostiwě wyhýbám, ač druhdy mé neyobljbeněgšj předměty byly. Spisowal gsem pogednánj o wzdělánj rozumu lidského — ale nesepsal gsem ge. Ležj ladem práce, kteráž mne naděgj sláwy kogila; gako začatá budowa, přetržená malomocnostj čili mdlobau stawitele. Bude pro mé děti pomnjk zámyslů zmařených, sil rozplýtwaných, darmo nahromaděné látky, základy beze stawby. Chřadna duševně obrátil gsem se na státnj hospodářstwj; ač tehdáž slabý a matný, předce gsem tjm předmětem ducha swého poněkud pružil. Sepsal gsem knihu, několik důležitých a tušjm nowých a dobrých náhledů obsahugjcj; umluwil gsem se s knihkupcem; můg *»Uwod ku wšem přjštjm saustawám státnjho a národnjho hospodářstwj«* gižgiž k tisku byl připrawen, *nepáchnaucj* opigem, čehož by se čtenář snad obáwal; ačkoliw předmět sám w sobě mnohé lidi uspati může. Nynj pak měl gsem proslow ku swé knize psáti, a přjpis gistému na slowo wzatému muži; — a w tom má poslednj sjla klesla! —

(*Pokračowánj.*)

Don Baldomero Espartero.

(*Pokračowánj.*)

Ačkoli se však osud Dona Baldomera Espartera tak skwělým stal, a owšem daleko weškeré naděge přewýšil, gežby si byl tento ze stawu tak njzkého pošlý muž byl činiti mohl: scházelo mu předce to, co samo gediné stawy lidské opřjgemniti může, totiž bezpečnost. Wšemohaucjm byw, dokawád mezi trůnem a národem gakožto ozbrogený prostřednjk stál, musel brzo, ano giž gak se na neywyššj stupeň moci dostáwal, poznati, gak proměnliwá ta přjzeň i oddanost gest, kterauž od národu kwasjcjho se a na strany roztrženého dostati možná. Měla-li králowna - wládařka zlé stánj, bylo Esparterowo gestě horšj, neboť netoliko že řewněnj moderadů a exaltadů gako dřjwe trwalo a naděge i snaby Karlistů podtagj pořád gestě dautnaly: i nowá strana gestě wznikla, strana osobnjch přátel králowny - matky čili tak nazwaných Kristinských, kteráž hlawně gen proti osobě nowého wládaře čeljc wšech nespokogenostj proti němu užjwati, wšecky ač za rozličnými aučely gdaucj nepřátele skutečného stawu a wlády Esparterowy w gedno ohnisko spogowati hleděla. Giž samo wywolenj Esparterowo za wládaře bylo s mnohými nesnázemi, se mnohým odporowánjm spogeno; mnohým nezdálo se, králowskau moc u weškeré gegj plnosti odewzdati do rukau muže gediného, k tomu generála, ctěného i milowaného od wogska, gehož by, možná, pustiw uzdu ctižádosti, k účelům swobodě i panugjcj rodině nebezpečným upotřebiti byl mohl; giným naháněla uzawřená do sebe a posud newyzpytowaná powaha toho, k nigaké straně, k nižádnému ostře wyznačenému mjněnj nepřiznáwagjcjho se wůdce té bázně, kterauž wůbec wěci neprohledné a do tagnostj se haljcj na mysl lidskau pauštěgj; konečně přjčilo se též duchu mnohých, wložiti moc korunowaných hlaw do rukau sobě rowného, před njmž by se gim pak kořiti bylo; wládařská rada, záležegjcj z kolika sebe wespolek obmezugjcjch osob, zdála se z těchto přjčin ústawem o mnoho žádaucněgšjm. Že se wšak wolenj toto rychle djti muselo a hwězda Esparterowa práwě w neyskwělegšjm, oslepugjcjm lesku byla, neměla wšecka tato po stranách gdaucj mjněnj ani času ani moci dosti, by se s něgakým prospěchem proti hlasu obecné žádosti ozwati mohla. Přigaw na základech ústawy od r. 1837 a do zletilosti mladé králowny Isabelly žezlo španielské do rukau swých, neyprwé Espartero o to pečowal, by zpauru a nepořádky

do slušných mezj před zákonem wtěsnal, wládě tolikerými změnami a nepokogemi rozwiklané pewnosti a ráznosti dodal, promysl a obchod napomohl, zwláště ale finance do lepšjho pořádku přiwedl. Sám gsa wogák a předewšjm wogenské swé slávě i důležitosti za powznešenj toto děkowati mage, newáhal wida toho potřebu znamenitým ztenčenjm wogska weřegnému pokladu přispěti; powážliwěgšj pokračowánj w prodagjch statků duchowenstwu odňatých, ježto aby se gako šmahem prodaly, giž určeno bylo, zachowalo zemi weliké summy a zabránilo, aby se magitkowé tito do rukau cizozemských wýdělkářů nedostali.

Wšecko to, ač zemi tak prospěšné gednánj nebylo wšak s to, by Espartera před tagnau a weřegnau zlobau nepřátel bylo ochránilo; odkud se hýbati počali, swrchu gsme podotkli. Prwnj gich prostředek, a snad hlawnj, poněwadž mu důwěru národu tenčil a posléze i odňal, bylo roztrušowánj austnj i w nowinách, gakoby Espartero nenáwistnjk gsa swobody po obmezenj austawy a po samé koruně dychtil; k tomu aučelu, a aby swau moc utwrdil, powjdalo se spolu, že se Angličanům zaprodal. Exaltadowé i Kristinštj přičinili se wšemožně, aby toto osočowánj wšude průchodu nalezlo; giná a zgewněgšj nepřátelstwj nedala také na sebe dlauho čekati. Prwnj zdwihla ruku swau proti němu býwalá wládařka, žigjcj we Francauzjch a tam leckterau pomoc nalézagjcj; nemohlať gako ženská na cti uražená a k tomu Wlaška odpustiti těm, kdož gj lesk koruny s hlawy sňali. Podpichowánjm prý i penězi gegjmi ztrhlo se nowé zbauřenj, kteréž w sewernjch kraginách u wogska počawši zmocněnjm se osoby mladé královny w Madridě skončiti se mělo. Osnowa wšak nedodržela; buřičům postawila se statně w samém giž palácu hrstka strážnjků na odpor, wláda byla na pozoru, swůdcowé byli z wětšjho djlu zlapáni a od wogenského saudu odsauzeni, mezi nimi oblјbený generál, mladý, krásný, bohatýrský Don Diego Leon, kterýž dne 15. řjgna 1841 u wšeobecném litowánj zastřelen byl. Druhý zgewný odbog wypuknul w Barceloně, we welkém tom hlawnjm městě Katalonie, položeném na moři a wynikagjcjm nad ostatnj nezkrocenau myslj i promyslnau činnostj obywatelů. Z města toho učinil si francauzský wplyw swé střediště; od kolika giž let přičjněli se wšemožně republikánštj podpalowatelé ze Zápyrenegj, by úmysly chytlawých Katalоňanů na swau stranu dostali. Francauzská wláda držewšj se wždycky ke Kristině, nebyla nikdy oprawdowau přjtelkynj Esparterowau; co mu zbylo, než aby se na Angličany opjral! Obratnj wšak protiwnjci geho uměli toho na swůg prospěch obrátiti, winjce geg zgewněgi, že Španiely i gich promysl Angličanům zraditi chce. Nahnané tyto strachy neywjce tkly se promyslné Barcelony; powjdá se ale, že peněžitý podnět a tak spolu gako základ zbauřenj odginud přišel; to gisté gest, že zpaura skutečně wypukla, a že sami gednatelé francauzské, Kristině přjzniwé wlády, nepřjzniwě k nj se nechowali. Espartero sám přibral se z Madridu, s wogskem swým chtěge Barcelonu opět k poslušenstwj přiwésti; když ale ginj prostředkowé nepomáhali, byl přinucen, w bombardowánj města z položené nad njm a wládě wěrné twrze Montjuichu poslednj prostředek hledati. Barcelona nemohla té strašliwé moci odolati a wzdala se, buřiči byli potrestáni, město mělo znamenitau summu na pokutu platiti. Nedá se zapřjti, že osud města toho neywětšjho politowánj hoden byl; ale co měla wláda, co měl Espartero činiti? nebylo-liž na něm, aby zákonům i wládě platnosti i wážnosti nazpět dobyl? gediné může se mu wytýkati, že s podrobeným giž městem přjliš přjsně nakládal a newinným s winnými stegně trpěti dáwal. Bylo-li to prowiněnj, nedalo dlauho na trest čekati a protiwnjcí geho postarali se giž sami, aby geg i co nelidského a nebezpečného tyrana wykřičewše w důwěře i oddanosti španielského lidu geště wjce snjžili.

(*Dokončenj.*)

České diwadlo w Praze.

W neděli 15. řjgna: »*Zampa* aneb mramorowá newěsta,« romantická zpěwohra we 3 gednánjch dle Melesville-a od J. N. Štěpánka, hudba od Herolda. Operu tu wywolil si p. Strakatý k swému prospěchu, a sice wšjm práwem, neboť wjm dobře, gak wšeobecné pochwaly si dobyl, když w témže partu poprwé na německém diwadle wystaupil. Neobyčegný obgem hlasu geho přispěl mu w té roli, kterau tenorowé zpjwagj, tak že pjseň »Nech se loď moge haupá« s wýborně wycwičeným sborem hlasité pochwaly došla a opakowati se muscla. Geho »Čiperná krásko« nedá se něžněgi mladé djwčině na srdce klásti, aniž pak ohniwěgi přednesti možná »Mně ge wšecko poddáno« a »Krew w žilách tu cjtjm hráti.« Gak si obecenstwo zpěwce wážj, bylo z náwštěwy a z hlučného přiwjtánj patrno. P. Mayer (Alfonso) ljbil se wůbec; geho duo s Kamillau w druhém gednánj, a w třetjm barkarola byly neywýtečněgšj. Pro p. Mayra bylo by přáti, aby gen prosu trochu s ohledem na smysl přednášel, a sady tak soptiwě newyhazowal. W tom přenáhlenj stáwá se někdy, že slowa »moge holubinko« wyhrnau se, gakoby řjci chtěl: »gá tě pohltjm.« Pro p. Tonnerowau nehodj se Kamilla zúplna. W tom wšak neležj, že by nebyla za wděk učinila tau žetrnostj, gižto při každé roli wšestranně na gewo dáwá. Wyznamenati musjme geg baladu a duo swrchu dotčené. Oblek w prwnjm gednánj byl při wšj gednoduchosti twáři a postawě přiměřený a pěkně slušel. P. Negedlá (Ritta) počjnala si chwalně gak we zpěwu tak we hře a w řeči,

ačkoli někdy wjce odřjkáwala nežli mluwila. Gj začjná se i koloratura dařiti; gestli wšak nebude brzy a wšj mocj hleděti, aby wyššj tony ostrosti pozbyly, zrušj tjm pokaždé přjgemný dogem celku. Na 30tiletau wdowu wyhljžela přjliš mladinká a sličná, a člowěk nepochopuge, gak ohyzdný muž gegj mohl gi opustit; přirozeněgi bylo by, kdyby ona sama z kolege manželské stálosti byla trochu powyklauzla. P. Prokop (Daniel) saměřil na karikaturu, a že se ta podařila, nezapjráme. Překladatel wložil mu ke wšemu geště tolik drsnatosti do úst, že to ucho urážj. Něco tak nezpěwného a neohrabaného, gako ge text we dwogzpěwu, kde ženu swau pozná, co žiw gsem neslyšel.

Uvertura šla ostře, ba tempo prwnjho allegra bylo až k negasnosti chwatné.

W auterý 17. řjgna opakowala se táž zpěwohra s některými oprawami při zachowánj wšeho dobrého. Zampa přišel tenkráte dle slušnosti w *červeném* plášti; p. Podhorský swau roli giž uměl; zatjm se ale lesnjmu rohu a pozaunu častěgi tony swezly. W řeči uráželo české ucho wyslowowánj *Khamilla* mjsto *Kamilla*. S přjdechem wyřknuté *k* patřj pauze Němcům, od nichž se k nám dostalo, Francauzi a Italowé nic podobného neznagj, s nimiž i my se shodugeme. R.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Chrudjmi. K oslawenj gmenin welectěných pp. *Wáclawa Webra*, zdegšjho kragského heytmana a *Wáclawa Skopce*, purkmistra našeho, mužů to o zwelebenj města Chrudjmi welezasloužilých, bylo dáwáno u wečer dne 27. září b. r. w diwadle městském od společnosti zdegšjch ochotnjkůw hudebně-dramatické wyraženj we dwau oddělenjch. Neyprwé bylo přednášeno proslowo schwalně k tomu zhotowené, načež w odděłenj I. následowaly: Uvertura z Isouardowy Jocondy, dwogzpěw ze Zampy, Fantasie na piano, Arie z Donizettiho Marie, pak neymladšj djtko Rubešowa humoru: »Za sto let!« s přiměřeným ukončenjm, a ke konci Gelenůw slawný zbor: »Zdráw buď.« Wše bylo welmi zdařilé, zwlášť ale přednešenj arie z Donizettiho: »Dcery pluku« oprawdu mistrowské; wšickni aučinkugjcj zjskali si hlučnau pochwalu četného obecenstwa. Pak prowozowalo se Labického 3. potpourri z českých národnjch pjsnj; že se i ono ljbilo, netřeba připomenauti, neb kdoby sobě w českých pjsnjch nelibowal, ani citu ani sluchu mjti by nemusel! Potom byl dáwán w II. oddělenj: *Kord*, dramatický žert we 2 gednánjch, gegž byl náš wážený wlastenec, p. J. N. Štěpánek, ke dni tomuto schwálně pro zdegšj diwadlo wadělal a gemuž zde za geho i ginak diwadlu našemu propůgčowanau ochotnost a laskawost wraucj djky wzdáwáme. — Proweden byl žertjk tento od našich ochotnjků welmi dobře a okrauhle, obecenstwo po celý kus w růžowém gsauc rozmaru, ke konci wšech wywolalo. — To w krátkosti o zdegšj Thalii; zdařilé wywedenj slawnosti této tjm milegšj nám bylo, čjm wážnëgšj byl gegj wýš dotčený aučel; i budiž nám přitom popřáno, aspoň několika slowy zmjniti se o zásluhách mužů takto oslawowaných. — Když giž w celé téměř našj wlasti duch zwelebowánj a pokroků se byl probudil, staroslawná Chrudjm gen geště gaksi zanedbaná dřjmala; gak mile ale wýš dotčený p. kragský heytman řjzenj krage tohoto na se wzal a nynëgšj p. purkmistr w čelo města zdegšjho postawen byl, lepšj i gemu zaswitla doba, a s podiwenjm nynj patřiti gest, co spanilomyslnj tito mužowé w desjtiletém gich zde působenj ke zdaru města wymohli; w té době otewřeny městu nowé přjgmy a započata djla blahodëgná; obapolnau péčj gich zřjzena w městě i předměstjch pewná dlažba s průliwy, městské fortny přjstupnými a schodnými učiněny, wkusné diwadlo wystawěno, mistrowská socha na náměstj obnowena, okolo nj krásné kašny zhotoweny, náměstj urownáno, radnice a domy měšťanské ozdobeny a wjce giného geště ponawrženo a djlem giž započato, co k prospěchu a okrase města slaužiti bude, tak že neginač než s wděčnostj a úctau patřiti a s wraucjmi djkami zpomjnati gest obywatelům na muže tyto šlechetné! Deyž gen Bůh, aby se zwelebowánjm města i w obywateljch cit národnj zároweň probudil a rozmáhal. — Při této přjležitosti i to musjm sděliti, že obliba w řeči našj, zwláště w čjtánj knih českých w okolj zdegšjm se wjc a wjce zmáhá a předsudky staré den ode dne gižgiž mizj. Nesmjm též opominaut, že podotknutý p. purkmistr zdegšj pilně materialie k historii města Chrudjmi sbjrá a k gich sestawenj a wydánj gazykem českým bohdá co neydřjwe přikročj; gakož i náš d. p. děkan Dr. Josef Ziegler kromě mnoha giného zwláště wšemožně o to se zasazuge, aby we školách vikariátu zdegšjho česká grammatika a dobropjsemnost, pak děge- a zeměpis wlasti našj djtkám se přednášel, pročež učitelowé z českého děgepisu Tomkowa wýtahy a otázky činiti, a při učitelských konferencjch předkládati, žákům pak swým přednášeti musegj; snaženj toto aspoň částečně owoce nésti počjná, gak to djtky školy kočské a labskoteynské giž dokázaly, gež bylo radost poslauchati, když při poslednj visitacj děge české wyprawowaly; bylo by přáti, aby weledůstognj pp. školnj dozorcowé i w giných vikariátech tohoto chwalného přjkladu následowali a tak národnj wychowánj napomáhali. Mluwě tady o školách i děgepisu činjm hned také učitele a katechety naše pozorny na: Historii cjrkwe křesťanské ku potřebám školským a domácjm od kalwerské společnosti opatřenau a nynj z německého na náš gazyk od Červenáka přeloženau, w Kyseku 1842 w 8. s mnohými obrázky wydanau, u nás dosawáde sotwa dle gmena známau. Historie tato dělj se na čtyry wěky. 1. wěk gde od prwnjho swatodušnjho swátku až po cjsaře Konstantina, od r. 33—324 po Kristu. 2. wěk od Konstantina až po papeže Řehoře VII. od r. 324—1073 po Kr.; na str. 91 až do 104 gest přjdawek welmi utěšený od překladatele, o rozšjřenj wjry křesťanské mezi národy slowanskými w Ewropě gednagjcj. 3. wěk od papeže Řehoře VII. až po reformacii od r. 1073—1517 po Kr., w kapitole 5. na str. 140—160 ge historie česk. bratřj obsažena. 4. wěk gde od reformacie až po nynëgšj časy, od r. 1517—1836. Kapitola 7. na str. 222—229 zanjmá děginy zboru bratrů českých. Tento ani přjliš rozwláčný ani přjliš stručný, w řeči dosti plynné a srozumitelné psaný spis zasluhowal by, poněwadž pro školy ewangelické wydán gsa, weskrz se pro mládež katolickau nehodj, aby od některého z welebných duchownjch wlastenců našich dle potřeby katoljkůw pokud třeba přepracowán a zwláště co do tahů křižáckých a 30leté, ráz náboženský téměř naskrz na sobě nesaucj a pro wlast naši tak důležité wálky rozšjřen byl, k čemuž by také wýborné pogednánj Smetanowo o wálkách křjžowých w časopise pro katolické duchowenstwo dobře poslaužilo. Nelze pochybowati, žeby pak i k wydánj tohoto přepracowánj činný onen nakladatel w Kyseku nakloniti se dal a také ge mnohými oněmi obrazy opatřil. Co gsem o historii cjrkewnj podotknul, gest méně samotné moge mjněnj, nýbrž žádost mnoha mužů na slowo u nás wzatých, s nimiž gsem o wěci té promluwil. A. S.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. str.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 85. | 25. řjjna 1843. | 10. r. běh.

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

Uletělyť den i noc noworočnj, gežto byly tak podiwně a neočekáwaně osudnj kostky několika dobrých dušj přewrhly.

Mihowitýma očima hledělo přjštj gitro do oken malého domku na Františku. Starý kapelnj mistr nebyl doma. W holubj geho duši bylo se rozwilo nowé garo s nesčislným množstwjm libowonných kwětů, a radostnj motýlkowé třepetali po nich milobarewnýma křjdélkama. On byl tiše usnul a sladce spal. Temné, žaluplné obrazy minulosti byly zmizely z mysli geho a w gasné záři skwěla se před njm budaucnost. Žalosti minulých let zdály se mu nynj gen plamennau školau, z njžto byl konečně wyšel k žiwotu čistégšjmu a radostnégšjmu.

On se neuměl hněwati; a když pohlédl na Beatu ztrápenau, a pomyslil na Beatu kwětaucj, tedy se rozehřála gemná ljtost w prsau geho a wšeliká wlastnj rána zacelila se dechem autrpnosti nad cizjm utrpenjm.

Gen gedno tjsnilo chwjlkami duši geho — totiž pomyšlenj na geho nynégšj staw. Nedychtjwalť sice nikdy po zlatě; ale nynj byl by si přál, aby se mohl hrabati u wnitřnostech naplněných měšců a pozlacenými prsty urownati pásmo přjštjch dnů gegjch. Awšak i w takowýchto okamženjch zableskla se mu před očima náděge s lahodným úsměwem! — wždyť mu byl nowý rok dobrého syna přiwedl — a na toho zakládal we swé prostosrdečnosti wšeliké daufánj.

I nemohl tedy také meškati a neoznámiti mu, co se bylo wšecko událo. I strogil se, ledwa že prwnj zábřesk po ulicjch poletowal — a chodil po prstech, aby ubohau ženu nezbudil, kteráž byla teprwé k ránu w obgetj snu něgaké odpočinutj nalezla. Wykradlť se takořka z domu, aby wyhledal člowěka, na gehož lidumilé srdce nynj základy zlatých hradů stawěl.

Bětunka ho nezdržowala; nemohlať mu kaziti radost a zůstala sama u nešťastné matky, gežto posud w tuhém spanj ležela. Sedjc wedlé nj u postele, kterauž gj byla postaupila, hleděla na ni za rannjho saumraku, a podiwné obrazy o nehodách těžce trestané ženy mjhaly se gj před očima. Neměláť přjčinu milowati gi — a předce gi to k nj wábilo pauty newýslowně sladkými. — Náhle probuzený hlas přirozenosti a šeptot lidskosti přemohly wšechen giný zwuk, genžto by se byl snad w srdci djwčjm probudil.

Beata konečně procitla. Těžký sen byl opanowal smysly gegj, a když se teď z něho protrhla, bylo gj dlauhau chwjlj, gakoby se geště w giném swětě nacházela. Pozdwihlať se na loži a gako u zgewenj hleděla kolem sebe. Překwapilť gi přjbytek, djwčj postawa, neznámé lože — až pak se gj náhle w mysli zabřesklo a minulá noc gasně před oči wstaupila. Teď poznala djwku — a ljtostj a hanbau uchwácená bolestně zkřiknuwši twáře do podušek ukryla.

»Milá matinko!« gala se djwka swým neygemnégšjm hlasem k nj mluwiti, a přistaupila k nj a brala gi za ruku. — »Dobré gitro, matinko! — Nelekey se — wždyť gsi u nás — u swého djtěte!«

»O gen mluw — gen mluw!« nařjkala žena — »a nech mi swau angelskau dobrotau hodně hluboce pocjtit, gak zawržena gsem — gak wysoká gest mjra hřjchů mých!«

»O zpamatug se, milá matko!« prosila djwka — »a zapuď buráky, gež tě snad we snách postrašily. Procitlať gsi — na žiwě gsi — we skutečnosti — a radug se z nj — rudug se nad swým djtětem!«

»O mé ubohé — mé ubohé djtě!« dala se Beata do nářku, gakoby chtěla pláčem wšechen křik udusiti, kterýž se při tom w gegjm swědomj ozýwal, i owinula gj nagednau ruku swau tak prudce

okolo krku, gako by se strachowala, že dceru swau práwě nynj teprwė ztratiti má. — »Mé ubohé — opuštěné djtě! Gakž mi můžeš odpustit? Gakž ti mám pohleděti do očj, abych nezašla břemenem nelidského prowiněnj swého?«

»O gen pohleď,« prosila djwka, gemně z loktů gegjch se-winaucj — »a zapomenauc na přjhody roků minulých, zotaw se a posilni w pohledu na dceru swau, kteráž tě bude milowati gako matku swau.«

»Ne—nikoli!« zwolala Beata, hlawau žalostně krautjc; — »mně neslušj toto gmeno poswátné — mně ho nedáwey. Gako sprostau, ponjženau služku dowol mi w paprskách milosti twé se zahřjwati, abych nabyla sjly k pokánj a zaufagjc neumřela odewšeho swěta opuštěná — gako gsem gá wše opustila, k čemu mě neyswětěgšj wazby pautaly.«

A opět zakryla twáře swé w měkké podušce, a plakala, až gj srdce usedalo.

Djwka neznala tak wášniwé wybuchnutj bolesti a zděsila se gegj prudkosti. Srdce gegj zachwělo se w neygemněgšjch tkaninách — a kdyby nešťastnau ženu i dáwno giž byla neomluwila: u pohledu na tento žal, na tyto muky trýznjcjho swědomj byla by gj musela odpustit. I hleděla na ni chwjli očima wlhkýma, čekagjc, až w nj bauře poněkud utichne; potom se k nj naklonila.

»Kde pak ge sestra moge?« ptala se pološeptem a plna gakéhosi auzkostného tušenj.

Ale Beata gj neodpowěděla; zakrýwalať geště hlaub twáře swé. Zdáloť se, gakoby gi byl hlas anděla k saudu wolagjcjho pronikl. Djwka to pozorowala, a newýslowná tjseň ulehla gj na panenská prsa.

Mezi oběma trwalo nynj pomlčenj. — Náhle wzchopila se potom Beata, a gakoby sopka zbauřených citů w nj byla wyhasla, sestaupila z lože plná chladné odhodlanosti. Strogilať se, a djwka gj přisluhowala. Obě ale geště mlčely.

»Gá ti zůstala odpowěd dlužna, milé djtě!« gala se konečně Beata wážně mluwiti — »neboť nemohu odpowědjti bez slzj — nynj ge ale čas k gednánj a ne ku pláči. Protož měg ztrpenj. Přigde chwjle, že ti odhrnu celau záclonu z duše swé — a podrobjm se twému saudu.«

(Pokračowánj.)

Don Baldomero Espartero.

(Dokončenj.)

Dwě a to nelehké rány uměl Espartero od sebe odwrátiti; třetj, kteráž se na něg chystala, byla horšj; oběma prwnjm dala začátek i hlawnj barwu pauhá zpaura hrubé sjly; třetj chystala se w gádru wlády samé a oblékla se w oděw gakési zákonnosti; co prwnj powstánj Kristincům a druhé exaltadům, wůbec králowské mocí nepřjzniwcům náleželo, spogily se při třetjm obě tyto strany, a přidali se nad to geště, kdož buď gen prosto změn chtiwi aneb Esparterowi osobně nenáchylni byli.

Co den zwětšowala se w zákonodárných sborech Kortezů strana Esparterowu řjzenj za rozličnými přjčinami odporná a nabyla zwláště po žalostných oněch událostech barcellonských znamenité sjly i srostitosti; gak se u austawnjch wlad děge, obrátila se činnost gegj proti ministerstwu, kteréž gen samo za to, co we gmenu wládařowu činj, odpowědno gest. Espartero, aby chod wlády nezastawil, widěl se tak přinucena, propustiti ministerium, gežto geho důwěra byla powolala, a gmenowal giné, zásadám i žádostem Kortezů přiměřené, w gehožto čele *Lopez* stál. Krok tento swědčil o úctě geho k zákonům zemským i k ústawě od ř. 1837, giž byl zpřisáhal i statečně s wlastnjm nebezpečenstwjm bránil; osudowé chtěli wšak ginak rozhodnauti. Ministerium bylo sice s nesmjrným plésánjm přigato, sotwa že se ale w auřady swé uwázalo, začalo se k wládařowi duchem welmi nešetrným chowati, do záležitostj wjce osobnjch se mjchati a osoby Esparterowi oddané i milé napořád s mjst gegich ssazowati. Wládař zpočátku showjwal a k těm a takowým činům, na kterýchž gak prawili blaho země záležj, potwrzenj swé dáwal; posléze pak, konce toho newida a kam to čelj znamenage, k prostředku onomu, kterýž mu austawa zůstawila, se utekl; ministerium Lopezowo bylo propuštěno. Giskra padla a oheň okázal se brzo dosti. Kortezowé, nakloněnj rozpuštěnému ministeriu, přigali krok tento za urážku wlastnj a za důkaz, že se něco zlého proti austawě i swobodě Španielů obmýšlj; w posezenj gich, když ta zpráwa přišla, nastalo aúplné pobauřenj; »nebezpečenstwj nastáwá národu! Bůh zachowey Španiely!« ozwal se geden hlas mezi nimi a rozšjřil se, když Espartero i nepřátelské sobě Kortezy rozpustil, gako letem po celém králowstwj; Barcellona, gjž přjsnost Esparterowa takowau ránu byla zawdala, zatkla prwnj opět na hradbách swých

prápor powstánj »proti tyrannu a křiwopřjsežnjku.« Od této doby odstaupilo džjwe tak wěrné štěstj od posawádnjho miláčka swého, a možná řjci, že geg napořád giž mnohem urputněgi i náhlegi pronásledowalo, než geg kdykoliw džjwe bylo wyhledáwalo. Na gednom mjstě začawši nalézalo zbauřenj gako o záwod wšude swých posobnjků; wogsko, gindy tak oddané, odpadáwalo gako řadau, zlatem gsauc na druhau stranu lákáno, a z Francauz přihrnuli se znowa wrstewnjci býwalé wládařky, w čele gich generálowé O'Donell a Narvaez, auhlawnj ode dáwna nepřátelé Esparterowi. Dwa měsjce trwalo powstánj, s gehožto popisowánjm, poněwadž w žiwé wšech paměti geště tkwj, šjřiti se nebudeme; Madrid, Saragossa a giná důležitá města hágila statně wládaře: proti zradě wogska nebylo wšak pomoci. Hlawnj chyba Esparterowa byla, že mage pobauřence důraznostj překwapiti, prwnj časy přjprawami a čekánjm ztráwil, tak že se to samé wáhánj nynj zkázau geho stalo, kteréž gindy za tak šťastný prostředek se mu propůgčowalo. Geště gednau, ale ku konci, chtěl smělau ranau wšecko nahraditi a Sevilla, přidružená k powstánj, byla k tomu wyhljdnuta; ale práwě před gegjmi waly dozrál Esparterůw osud, tjm nešťastněgšj, že nechal poslednjm geho činem býti bombardowánj města, kteréž k ničemuž pomoci wjce nemohauc, rozlaučenj se geho s wlastj krwj zbůhdarma prolitau poškwrnilo. Co na Barcelloně zawinil, bylo zde na něm wymstěno, a mocný nedáwno geště welitel musel se, odewšad opuštěn i stjhán, na autěk dáti, sotwa několik nalezna, kteřjž při něm dodržeti chtěli; w Kadizu wstaupil na cizj, anglickau loď, by se do wzdáleného autočiště dowezl; poslednj, co mu wlast dala, bylo pohaněnj a kletba.

Tak skončil Espartero běh swé sláwy a moci. Gmenowalit geg Napoleonem španielským a wěru dá se leccos mezi oběma srownati; oba byli z nižšjho stawu, oba šťastnj bogownjci a oba obdrželi žezlo do rukau swých, Napoleon na wždy wogskem, Espartero na čas od Kortezů, konečný osud byl opět podobný. Owšem ale že mezi dary gich nesmjrná mezera ležj. Pewný, rozmyslný, statečný byl Espartero; hbitost, pronikawost a wůbec wyššj genius mu scházel; prostřednosti gest ale těžko nad rozbauřenými žiwly panowati. Že by byl na korunu samu sáhnauti chtěl, prawdě se naskrze nepodobá; k tomu cjli byl by se byl zagisté giných prostředků uchopil; že ale ctižádostiwý byl, wšude okázal. Bylli w nepřjstogném chowánj geho ke králowně-matce gaký úmysl, toho dosáhl, naopak geg ale trest také za to neminul. Že wšak moci swé k obohacenj sebe samého nepoužil, gest nemalá geho sláwa. Tuhé i neobratné, zamračené gsa powahy neuměl Španielům a národnj hrdosti lichotiti, aniž rozpálenost gegich westi; w pokogněgšjch, ustáleněgšjch dobách k moci swé přigda, byl by byl snad mohl obstáti a mnoho dobrého wypůsobiti.

Espartero ge podsadité postawy a silně snědých twářj, oči geho gsau ohniwé, ostré, tahy w oblječegi lstiwé, a nedá se zapřjti, že rád podtagj gednage k úmyslům swým zgewně a přjmo bljžiti se nemilowal; w chowánj geho ukazuge se pýcha a marnost; obogj to urážj a nikdy znamenjm ducha oprawdu welikého nenj. Přednosti i ctnosti geho byly mnohé i znamenité; neštěstj geho, že se mu wyššjho poswěcenj a nadchnutj nedostáwalo.

Gaký bude nynj osud Španiel? a wrátj-li se geště gednau do nich wyhnaný i pohaněný wýwoda z Wjtězstwj? Nemožná to naprosto upjrati, mnozj ozýwagj se pro něg hlasowé, widauce w něm aspoň obranu bezpečnosti a stálého řádu; prawdě podobné wšak to nenj! Espartero dohral swau roli a mysl geho nemá toho bohatstwj, by nowým Španielům opět nowau podati se mohla. To wšak možná daufati, že se krásná tato země, byť i kolikeré geště nemoci přestáti měla, konečně předce do přjstawu pokoge a obecné blaženosti dostane. Žiwot ge w nj probuzen, on zagisté wybauřiw se ustálenj swého dogde. Že to daufati smjme, okazugj neynowěgšj události a předewšjm to, že se gednotliwé strany giž sobě přibližowati a pod wyššj zákon smjrliwosti a wespolného showjwánj podřaďowati widjme.

České diwadlo w Praze.

We čtwrtek 19. řjgna »Lazebnjk Sevillský.« Byla to w tom týdnu třetj opera, čjmž dobrému záměru, gakby se obecenstwo přesytit dalo, náležitě zadost se učinilo, gelikož mimo to i w německém diwadle na ty samé dny zpěwohry připadly. Kdybychme si referenta Az. z ljstků »Prag« za wzor wzjti chtěli, mohli bychom owšem i wám, p. redaktore, o Lazebnjku sděliti, co on o druhém představenj Zampy prawj, že byl *dům plný* a potlesk hlučněgšj než poprwé, a že se nám zpěw p. Negedlé wjce ljbj, než p. Tonnerowé. Ale prawda nade wšecko. Gak u Zampy tak i dnes u Lazebnjka byl dům plný, ale gak řjkáme — prázdných lawic. Wytrwalost p. Strakatého musjme obdiwowati; Simona w »Počasjch« a Lazebnjka za geden wečer zpjwati, to každý nedowede. W celém představenj gsme ledwa sem tam pozorowali, že by byl unawen, weselá mysl geho ale pranic neochabla. I ostatnj partie byly zdařilé. P. Negedlau žádáme, aby text swůg poopravila. Ona má zpjwati: »lásku swau za *mau* podá«; mjsto toho slyšjme pokaždé »za *mnau* podá«. To by bylo smutné podjwánj, kdyby gegj wywolenec odwážil se lásku swau pozadu podati — některé giné. R.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Prahy. We čtwrtek 19. řjgna bylo w sále Waldšteinském prowozowáno »Čtwero počasů« od Haydna. K wůli diwadlu muselo se giž před půl pátau začjti, a mnohý se trochu opozdil; lépe bylo by býwalo určiti začátek na čtwrtau hodinu. Wrchnjm ředitelem byl p. Škraup staršj, na fortepiánu prowázel recitativa p. Škraup mladšj, u prwnjch hauslj stál prof. Mildner a sbory as 100 osob silné dirigowal p. Abt. Prowedenj tohoto welikolépeho obrazu bylo Haydnowa genia dostogno. P. Škraup ge si účelu swého wědom a wede k němu rownau cestau w určitém rozměru swěřené sobě dobré sjly. P. Strakatý a p. Emminger zpjwali co oprawdowj zaswěcenci. Neobyčegně pěkně přednášel p. Lukáš arii ze »Zimy«. P. Makásy-owá wywinula teprw dalšjm postupem swůg pěkný hlas, předce ale gsme toho mjněnj, že úloha tato, co se wýrazu týče, sjly gegj posud přewyšuge. Neywětšj pochwaly dobyla si w překrásné »pohádce« se sborem. O sborech platj wůbec, že se co neystatečněgi držely. Wýnos připadl ústawu pro wdowy a sirotky hudebnjků pražských. Djky za to podnikatelům i přispjwatelům. O takowých hlasech může se práwem řjci, že nebesa prorážegj. Toho wečera dáwal se na českém diwadle Rossini-ho Lazebnjk; kdo prwnj arii Simona w »Gaře« srowná s trogzpěwem w druhém aktu »Tiše, tiše«, musj se pro podobnost obau motiwů pousmáti. Diwadelnj obecenstwo mohlo k Rossini-mu wolati: »Bravo Haydn!« **n.**

We čtwrtek dne 2. listopadu b. r. bude se w nowém mjstě hudebnjho ústawu, stogjcjho pod ochranau Geho Oswjcenosti pana Ferdinanda knjžete z Lobkowic, prwnj koncert dáwati, a sice k prospěchu pohořelých obywatelů městečka St. Georgenthalu w litoměřickém kragi; kýžby dobročinné toto předsewzetj hodně mnoho aučastenstwj nalezlo!

Z Koljna nad Labem. (Klicperowi »Bělaušj« w Kutné Hoře.) Bylo to 24. zářj b. r., an gsem s přjtelem wlastimilowným na wýlet se dal do sausedné Hory, abychom srdcj swých napogili opět rozkošj wlastenekau. Prowozowala se práwě toho dne ochotnjky kutnohorskými našeho slowútného básnjka nadlabského zagjmawá weselohra »*Bělauši*«. — Mám-li saud swůg pronesti o hře wesměs, gest mi gen radost gewiti z pokroků, gakowých horliwj Horané w kratinkém čase u chwalném počjnánj swém učinili. Negeden z tamêgšjch ochotnjků mohlby směle wystaupiti na prknech hlawnjho města, a nelze pochybowati, žeby i přjsnėgšjho kritika uspokogil. Mé nemalé očekáwánj bylo aspoň hrau gegich překonáno, tak že gsem s celau chutj při wšeobecném potlesku sauzwučil, nešetře rukau swých. A w skutku ani newjm, komu bych z hragjcjch osob přednosti dáti měl. Neywjce ale byl gsem překwapen wýborným uspořádánjm zábawy této, uhlazenau a nenucenau hrau w celku i w gednotliwých scénách a — čeho se semotam buď wjce buď méně nedostáwá — dobrau pamětj herců, gakož i čistau gich mluwau, w čemž obzwláště gemnau pleť a přede wšemi *baronku Wolšanskau* wyznamenati slušj. Tož uchu přewelmi lahodj, slyšeti mateřské zwuky beze wšeho zpotwořowánj gazyka, gsaucjho nám drahým neocenitelným dědictwjm praotců slawných! Nuže tedy, wlastimilowé drazj a wy wlastenky wážené, spěgte i dále nastaupenau Wami dráhau k cjli dwogšlechetnému, a wlast přiwine Wás k sobě co zdařilé swé djtky. **Josef Brešil.**

Z Kutné Hory. Na krátký čas gest se nám nynj s našjm skrowným diwadlem rozlaučiti, neboť mjsta toho, kdež si Thalie stánek zwolila, a kdežto nám tak roztomilých zábaw poskytnuto bylo, potřebuge nynj wlastnjk k tanečnjm wyražením: a práwě nynj nastala doba ta, kdežtoby neywjce obecenstwo se scházelo. I widjme patrně, gakby prospěšno bylo, kdyby i naše staroslawná Hora samostatného diwadelnjho stawenj měla, gakýchž i menšj města giž magj. Ale co nenj — může býti, a mnoho se giž o wěci té rozmlauwá; snad předce gednau i ke skutečnosti dozrage. Aby wšak i obecenstwo o potřebě takowé přeswědčenj nabylo, byloby přáti, aby p. Dr. Jan Melichar swé pogednánj o diwadle wůbec podal.*) — Až posawáde dáwaných dewatero představenj nám patrných dalo důkazů, že páni ochotnjci wraucně po dokonalosti taužj, a že dobrá wůle přemáhá wšechno; a my powděčni býti musjme ředitelům zábawy této, kteřj zbýwagjcjch gim dob oddechu k tomu použjwagj, aby obecenstwu ušlechtilé zábawy a dobročinným ústawům přjspěwků zjskali. O Bělaušjch, kteréž se 24. zářj prowozowaly, tušjm odginud psáno, zbýwá mi zmjniti se, že se na ukončenau 8. řjgna dáwal »Lhář a geho rod,« rowněž od Klicpery. Ačkoliw prwotinná práce tato welezasloužilého spisowatele mnohého zkrácenj by potřebowala, přiwábila předce neywjce hostů, kteřj až ke konci w dobrém rozmaru se udrželi, k čemuž owšem dobře prowedená hra značně přispěla; aspoň si nám nelze na ty poklésky stýskati, o gakých gsme w listech těchto w referátu o prowozenj kusu toho w Praze četli. — Těšjme se giž na adwentnj čas, kdežto se nám diwadelnj zábawy opět poskytnau. **†.**

Z Bechyně. Dne 3. řjgna gakožto u wečer před gmeninami c. k. gub. rady a táborského kragského pana Frant. Nagla z Königshofenů uspořádala se nám w městském diwadle hudebně-deklamačnj akademie následugjcjho obsahu. Po dobře prowedené uvertuře od Müllera zawzněl slawnosti té zcela přiměřený čtwerozpěw od Fr. Škraupa z nowého wydánj Wěnce. Na to slečna Aug. Wacholtowa z Werthenstrauchů rázně gednu balladu deklamowala, pak následowala pjseň od Wedemanna a posléze přednášeny »Mé pjsně« od toho, co perly, zlaté doly, králů berly nechce za cit, že ge »Čech«.**) Potom gsme slyšeli potpourri ze zpěwohry: Nocleh w Granadě — pro orchestr od Bonna zřjzené. Sotwa že hudebnj nástroge umlkly, rozléhala se pjseň z Wěnce předešlého wydánj, totiž Wltawa od Chmelenského; na to se deklamowala německo-česká báseň: »Die Polka« — která tjm radostněgi se uwjtala, an w zápětj weselá polka w celém orchestru diwadlem pohybowala. Po gedné Prochowě pjsni podala se nám na záwjrce co koruna celé besedy »Koruna wšech lásek« od Tyla, p. Burdowau s wřelým citem deklamowaná. — Diwadlo nebylo gestě nikdy tak plné aniž přjgem kdy tak hogný, gako tentokráte. Čistý wýnos (126 zl. 20 kr. w. č.) byl wěnowán táborské opatrowně, podotčeným p. t. panem kragským založené. — Wraucj djky buďtež každému, kdo k zwelebenj tak blahodárného ústawu přispjwal! **Felix.**

---

*) P. Dr. J. M. dostál sice giž slibu, w IX. přjloze let. Kw. učiněnému, zaslaw prwnj částku onoho pogednánj, a red. lituge toliko, že gj obšjrnost djla toho nedowolila, použiti ho pro tento na skrowný počet archů obmezený časopis. Snad se dá, gakž i žádán byl, p. sp. nakloniti, by práci tuto swau zkrátil a tak obgemu listů těchto přiměřenau učinil. **Red.**

**) Přjloha k Wěnci čjslo I.

Časopis tento wychazj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 86. *28. řjgna 1843.* 10. r. běh.

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

I opanowalať gi weškerau zase ona wážnost a trudná mysl, kteráž byla odedáwna průwodkynj podiwných osudů gegjch. Mlčky hotowila se k odchodu, magjc před sebau žaluplnau paut k mrtwole onoho muže, gemuž byla swé pozemské blaho zapsala.

Na samém prahu potkal gi starý hudebnjk. S twářj zarmaucenau nawracel se z přjbytku komika. Dosti pracně byl se k němu doptal, ale nenašel ho giž doma. Prawilť se mu, že byl záhy ráno s dobrým přjtelem odešel.

A on by byl tak rád s njm promluwil! On by ho byl tak rád poprosil! — poprosil k wůli Beatě. Chtěl gi potěšiti z gitra dobrau nowinau, a nynj stál před nj se srdcem skljčeným.

»Dobré gitro, milá Beato!« promluwil k nj neygemněgšjm tónem swého měkkého srdce, a podal gj ruku. »Daufám, že gsi pokogně spočinula pod chudobnau střechau našj. Byl bych ti rád pohodlněgšj lože uprawil; ale sjla ge pro tentokráte slabšj nežli wůle moge. Nu, zaplať Pán Bůh! člowěk se naučj býti spokogeným.«

»Gá odpočinula sladce w této tiché swatyni dwau neporušených srdcj,« řekla Beata mjrně, ale každé slowo gegj wystupowalo z neytagněgšj schránky prsau gegjch, — »bodeyž by to bylo mé poslednj odpočinutj, abych nemusela býti břemenem lidj, gežto gsem poranila newděkem.«

»Mlč—mlč, Beato!« prosil gi starý, »a nemluw o wěcech, které gsme dáwno z mysli wypustili —«

»Gá ne!« řekla Beata poněkud žiwěgi. »Z mogj mysli newygdau, dokud se w nj nepřetrhne weškeré pásmo myšlének a dokud srdce moge oživeno bude gedinau krůpěgj krwe. Gá znám welikost winy swé; ge-li ale mjra milosti tak weliká, gakáž byla mjra mé zaslepenosti: tedy mě nech býti služebnicj twogj — sprostau, ponjženau, wěrnau služebnicj twogj, abych alespoň částku břemena swalila, gežto tjžj swědomj mé a podwracuge sjlu mau.«

»Ale, milá Beato—!« prosil opět starý mistr — »nechtěg mě zarmucowati, kdyžto se weseljm, že nás podiwným během osudowé swedli k radostnému skončenj. Pomysli gen, Beato! — i náš dobrý Jan, to malé opuštěné pachole, se našlo w těchto dnech — a ge z něho statečný hodný muž — zaplať Pán Bůh!«

»Tedy zase o gednoho swědka hanby mé wjce!« řekla Beata slowy temnými a zdlaubawými, gako by si na něg zpomjnala. — »Nu, děg se wůle Páně! — Gá se nestyděla před celým swětem hřešiti — nesmjm se tedy ostýchati před milostiwýma očima pokánj činiti.

* * *

W Pánu zesnulý zpěwák ležel giž w rakwi. Skončena byla trnjm posetá paut geho; dopsána kniha dnů geho. Bylo po bogi a krutém zápasu. — Náhlé zhasnutj geho bylo giž oznámeno, i pečowáno o pohřeb. Starosti této podrobil se rusowlasý básnjk s přispěnjm přjtele komika.

Beata se rozlaučila s mrtwým, a dala skrowný swůg nábytek odnesti na František. Byl to gediný welký kufr, gehož lůno podiwnau směsici obnošeného šatstwa, trochu diwadelnjho šperku, něco musikalij, knih a rukopisů chowalo.

Bětunka pomáhala gj práwě tuto strakatinu trochu pořádati, a starý otec přecházel nepokogně po sednici, an tu náhle do dweřj dáwno čekaný komik wrazil a wšechněch zřetel na sebe obrátil.

»Požehnánj s nowým rokem na wše strany!« zwolal s twářj weselau. »Kdyby bylo na podzim, řekl bych, že se na zimu slétáme gako wlaštowky,

gežto byly na gaře a w létě rozptýleny hnjzdily. Gak widjm — dostali gste hosta — «

»Dostali — dostali,« doswědčowal starý ochotně — »zaplať Pán Bůh! Podjwey se, milý synu — koho nám to nebe s nowým rokem seslalo!«

Přitom ukázal na Beatu. Onen byl ale giž dřjwe oči swé na ni upnul, a zdál se hledati w gegj twáři doswědčenj na swé důmjnky a zprávy růsowlaséko přjtele.

»Ge-li možná?« zwolal nynj polo w úžasu, polo w gakési nesnázi. — »Nenamluwil mi náš weršotepec wěci, pochytané někde w oblacjch a powětřj? A rozumjm dobře tuhle našemu starému pantátowi? — Wy byste byla — ?«

»Co gsem byla, milý pane, na to se nepteyte,« přegala mu Beata řeč s wýrazem hlubokého trudu. »Chcete-li wšak poznati služebnici tohoto domu — «

»Ale, milá Beato!« napomjnal gi starý.

»To byste hrala neprawau roli,« ozwal se hned na to komik, popauštěge uzdu swé dobromyslnosti a hledě trapliwý cit, genžto se mohl snadno wšechněch zmocniti, w lehký žert otočiti; — »neprawau roli, prawjm, mysljte-li, abych služebnici tohoto domu we wás wyhledáwal, drahá paničko. Za gedno ge tento dům tuze skrowný, aby potřebowal služebnici — a za druhé gsau tu mladšj lidé, od nichžto si — bez uraženj! — dáme raděgi posluhowati. Tuhle máme roztomilau Bětunku — « mluwil dále, nynj teprwé gak náležj oči swé upnuw na djwku; ale rázem umřela mu dalšj slowa na rtech.

(*Pokračowánj.*)

Wyznánj anglického gedljka opige.

(*Pokračowánj.*)

Giž gsem psáti nemohl; neb hnusná leniwost, následek opige, mne skljčila. Blbau nečinnostj gsem byl sewřen gako můrau; nahljžel gsem dobře co dělati mám, ale nawzdor wlastnjmu wytýkánj leniwosti a námjtkám swědomj nemohl gsem se k gakémukoliw činu odhodlati. Zná-li čtenář ten cit, když člowěk časně ráno do práce se budj, a několik minut se swau leniwostj neb unawenostj zápasj, než z postele wyskočj? Zdaliby nedal někdy newjm co za hodinu prodlauženého lenošenj? Ten cit byl též můg, s tjm wšak rozdjlem, že mě ustawičně saužil. Gá wěděl a cjtil, že gsem lenoch, dychtil gsem po sjle a swědomj mě hryzlo — wšecko darmo! — Mé státnj a národnj hospodářstwj přišlo na zmar, a mé domácj hospodářstwj bylby potkal stegný osud, kdyby se ho manželka má byla neugala. Listů gsem psáti nemohl; neydůležitěgšj dopisy powalowaly se na mém stole po několik měsjců, než gsem několik slow odepsal. Požiwatel opige gest gako čarowán; hleděłby na potupu rodiny swé gako umjragjcj, nemoha gj přispěti — dalby swůg žiwot za ni — ale pekelné kauzlo mu nedá.

Oči dětj magj tu wlastnost, že po tmě diwné přjzraky sobě twořj, postawy rozličné, měniwých barew a twářnostj. Opig mým očjm tuto wlastnost též udělil. Co gsem koliw sobě představil a rozgjmal we dne, toho gsem žiwý, takořka hmotný obraz w noci před sebau spatřil. Byly to průwody a pochody z šeré dáwnowěkosti, z děgin předpotopných, mimo mne mlčečky se procházegjcj. Prostora se šjřila tak ohromně, že oko zdrawé a bdjcj toho pochopiti nemůže. Nesmjrné kraginy gsem spatřil, a w nich obrowská stawenj, nebetyčné stromy. Wšecko okolo mne rostlo až do neobmezené rozsáhlosti. Trapněgšj ale bylo prodlauženj času. Mátohy nočnj mne mučily neustále, při čemž gsem skutečně myslil, že noc sedmdesát let trwá; ba často se ta muka na stoletj ba tisjciletj prodlaužila. Wýgewy mých dětinných let, dáwno zapomenuté, netoliko paměti mé nýbrž i oku mému žiwě se obgewily. To mně gest důkazem, že duše člowěka nic nezapomjná! — Gedna panj, přjbuzná má, mně wyprawila, kterak gednau gsauc w nebezpečenstwj utonauti, celý swůg žiwot se wšemi okolnostmi a s neymenšjmi podrobnostmi před sebau w gedinkém okamženj widěla. Gá gj wěřjm, a rozumjm slowům pjsma swatého o knize žiwota, která každému člowěku w saudný den se předložj. Duše sama bude swědkem, a pamět podá důkazy newywratné! — Žiwot, společnost, činy a přjběhy nás mámj; ale tam — wšecka barwa, každé ličidlo se splákne, a newyhlazená prawda se wygewj! —

Učiw se děgepisu člowěčenstwa, nenacházel gsem w žádném spisowateli tolik obliby, gako w Liviowi. Řjmané mne wůbec welmi zagjmali; neznámť titulu wážněgšjho než Consul Romanus. Ani názwy Chán, Imperator, Chalif, Sultán, král, buď co buď tak hluboce mne nedogaly, gako ten. W děginách národu anglického kochal gsem se neywjce w revolucj za krále Karla I. — Ty doby mne nynj we snách ukrutně saužily. Widěl gsem weselau besedu u dworu Karla I.; šlechta se weselila, šwitořila, tančila — a při tom při wšem patrně gsem nahljžel, že wšickni před téměř dwěma stoletjmi ohawnau smrtj sešli; byla to genom hrozná ausmě-

šnost osudu. An se ta společnost přede mnau bawila, zawzněla hromem—že mně až srdce usedalo—*Consul Romanus!*—beseda zmizela, a nedozjraným praudem táhla okolo mne wogska řjmská wšech dob swětowládné řjše, a duše má trnula ustawičným zwukem: *Consul Romanus!*

Když mne opig geště blahými sny kogil, býwalo mé neysladšj widěnj překrásné paláce a města, gichž slaupy z drahých kamenů tesané w záři nadslunečnj se skwěly, a po gegichžto hradbách hwězdy měniwý blesk rozesjlaly. Básnjci we swých popisech čarowných zámků gen slabý nástin té nádhery nám podáwagj, a Homer, praotec básnjků, znal sám gak se zdá welmi dobře wnady opige. Nynj ale ta welkolepost mne náramně swjrala; nádherná stawenj spočjwala základy swými na mně, a gá musel to newýslowné břemeno nésti. Ljbeznj snowé druhdy mně okazowali čistá čerstwá gezera, průhledné hladiny wodnj—že gsem radostj plésáwal. A wšak i to se přewrátilo! Ty rozsáhlé wody způsobily we mně zhnusenj, odpor a strach. Saužily mě tak, že gsem myslil, že giž wodnatelnost w mém mozku začjná, která se tjm způsobem předmětně gewj. Na těch wodách gsem wjdal lidské twáře, množjcj se okamžitě na miliony, a w tom moři obljčegů gsem plynul! Wlnily se okolo mne nesčislná wyšklebená ústa, tkwěly we mně zraky tisjceré, s wýrazem smrtelné auzkosti a bolesti, a wichřice zuřila po tom neobmezeném oceaně, w každé wlně, w každé krůpěgičce pěny okazugjc strastiplné twáře!

Někdy gsem musel na wysoké schody lézti—nahoře wšak sotwa mjstečka bylo, kdeby člowěk státi mohl na kragi bezedné propasti—a w tom se giné schody přede mnau do wýšky pnuly, gestě wyššj a gestě přjkřegšj, a znowu gsem musel lézti tam, kdež gestě hlubšj propast, gesté wyššj schody na mne čekaly—a to bez konce, třeba stokrát s obnowenau a zwětšenau hrůzau se opakowalo.

(*Pokračowánj.*)

Pápěrky.

12.

Přiučiti se ge wždycky dobře, člowěk newj, kdy co bude potřebowati. O powaze Slowáků i Maďarů bylo giž mnoho psáno, nikoliw ale tolik, aby se nowý přjspěwek k poznánj gegjmu wděčně přigmauti neměl. Takowý podán w posezenj uherských stawů ode dne 1. zářj, kdežto se kterýsi poslanec něgaké gižnj stolice za přjčinau gednánj o zločinech a o poměru gich mezi gednotliwými národy uherskými o powaze gich takto prohlásil: »U Slowanů nenaléžá se menšj počet přestupků proto, že by u nich wychowánj lepšj a wzdělánj wětšj bylo — neboť w tom prý nedá se geho (bez pochyby maďarská) stolice nikým předčiti — nýbrž tato okolnost musj se neywjce studeněgšjmu podnebj, neúrodnosti půdy a chudobě obywatelů připisowati; neboť tam nahoře mezi horami karpatskými po plné dwě třetiny roku sotwa lze ze swětnic wygjti a owesným chlebem a bramborami nepřekypuge tak lehko krew; kromě toho nenj tam nic, coby se krásti mohlo, poněwadž každý to málo, co má, pod zámky a záworami schowáwá; konečně gsau také wsi sebe welmi bljzky, tak že se zločinec brzkého dopadnutj báti musj. W geho (w poslancowě) stolici gest ale naopak chleba i wjna hognost, tak že se obogjm začasté mladá chasa dobře častuge. Zima netrwá tam déle trj mesjců a gak libě se garo okáže, wygde lid do obšjrných oněch stepj, kdež se tolik přjležitosti ku krádeži zwláště dobytka naskytuge, a kdež se pak zloděgi, dostawše se přes řeku Tisu, uzabezpečnými magj. Kromě toho gest Maďar giž podlé přjrody swé *za pána zrozen*, a tjmto způsobem mjwá také někdy trochu *zlých náklonnostj* a *chautek*, gežto se w giných, u nichž milowánj swobody méně žiwé gest a kteřjž mezi horami a w mrazjch nuzně žiwot tráwj, slaběgi pohybugj.« Půwodnost a smělost těchto myšlének nedá se zapřjti; nech si gich obzwláště ti wšimnau, kdož posawáde podlé latinského přjslowj: »*paupertas meretrix*« myslili, že chudoba ke zlému ponauká. Ginj wyslanci z hořegšjch, slowenských stolic myslili naopak, že gemněgšj a dobrosrdečněgšj powaha, lepšj wychowánj a pracowitost půwodem lepšjch a zachowalegšjch mrawů Slowákůw gsau; takowé ale gednoduché a známé důwody mohau málo platiti proti oněm, s bystrostj tak šťastnau nalezeným, zwláště, poněwadž krátkozracj oni poslanci slow. stolic za uznánj chudoby swých kragin děkugjce, aby něco danj z nich na ony tak bohatě nadané gižnj stolice přeneseno bylo, žádali.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. *P. Jana Wáwry ústaw k wyučowánj českému gazyku.* W čjsle 41. b. r. podali gsme předběžnau zprávu, že slawné c. k. zemské řjzenj p. J. *Wáwrowi* práwo k saukromnému wyučowánj českému gazyku udělilo. P. *Wáwra* chtěge wyučowánj to každému přjstupněgšjm učiniti, zřjdil w č. 647. na Starém městě w Štupartowském domě, w 2. poschodj, zwláštnj ústaw, kdež se každodenně w odpoledních a wečernjch hodinách osobám každého stawu i pohlawj a sice wždy několika nagednau wyučowánj uděluge; že se každé pohlawj zwláště učj, rozumj se samo sebau. Každá takowá společnost učj se 12krát za měsjc, začež ti, kdož w češtině giž zběhlegšj gsau, po 2 zl., pauzj Němci pak, genž delšjho wyučowánj potřebugj, po 1 zl. 40 kr. stř. na měsjc platj, kteřjžto penjz se wždycky napřed odwádj. Kniha, gjžto se p. W. držj, gest wýborna *Burianowa mluwnice*, kteráž práwě w opraweném druhém wydánj w tiskárně Pospjšilowě wyšla, a za 1 zl. 45 kr. se prodáwá.—

W tom samém ústawu možná se pokaždé od 3. do 5. hod. odpol. přihlašowati. — Čiňme na toto nowé zřjzenj obecenstwo tjm radĕgi pozorným, poněwadž zą gedno prospěchy takowého ústawu pro obecnost welmi důležitými gsau, za druhé pak i praktická zběhlost p. *Wáwry* w takowém wyučowánj wšecku chwálu zasluhuge i šťastné zdařenj pro každého slibuge.

Pomnjk w Ondřegowě. Krásná wlastnost nynĕgšjho wěku gest, že tak rád památné události ze zapomenutj wytrhowati a ge buď pomnjky zwěčňowati anebo gistau slawnostj i na pozdĕgšj potomky přewáděti se snažj. Toto wšeobecné dychtěnj ewropegských národů zachowati památku slawných mužů a důležitých událostj zmáhá se též wjc a wjc i w našj wlasti. Radostj bylo pogato srdce každého Čecha, když přede dwěma lety šlechetný hrabě Nostic Přemyslu w Stadicjch slawný pomnjk postawil, a neméně těšj se každý swau wlast milugjcj na nastáwagjcj slawnost památky založených Karlem IV. wysokých škol pražských. — Gestli i onen pomnjk, o němž zprávu podati chceme, žádnau tak do dĕgin našj wlasti obzwláštĕ zasahugjcj událost na mysl nepřiwádj, předce gest w nynĕgšjm čase wýznamný důkaz wěrnosti a oddanosti k panugjcjmu rodu našeho milostiwého zeměpána a spolu stálá a pewná odpowěď na hulákánj cizých žurnalistů a českého gmena nepřátelských skribentů, genž náš národ osočugj, gakoby kdo wj kde ginde spásu swau hledati usilowal. Který Čech w historii posledujch dob poněkud zběhlý neupamatuge se rád na ony doby obzwláštnj wěrnosti našeho národa ku panugjcjmu domu? R. 1800 blj̈žili se, ano giž přešli Frankowé wjtĕzně hranice rakauského mocnářstwj. Tu přišel do Prahy slawný rek, arciwéwoda Karel, gehož gmeno s pýchau každý náš wogjn gmenuge, a učinil prowolánj na weškerý národ český, wstaupiti do zbraně k obhágenj wlasti a krále. W krátkém čase stál legion český třidcet tisjc mužů silný pohotowě, gjti wstřjc nepřjteli hrozjcjmu wlasti. K němu se připogilo též 800 studentů wys. škol pražských, gež arciwéwoda Karel za swůg osobnj bataillon wywoliw obzwláštnjmi wýsadami nadal. — Onu dobu wšeobecné rozčilenosti a lásky k rakauskému domu častĕgi sobě připomjnal ctihodný a důstogný farář a arcibiskupský notář, p. *Wáclaw Horáček,* *) aud bywalé oné legie akademické, a wždy sobě přál, by onu událost nĕgakým pomnjkem oslawiti mohl. Pracowaw giž 31 let na winici Páně w Ondřegowě, městysi panstwj komornohrádeckého, uskutečnil letošnjho roku swau zamilowanau myšlénku a přispěnjm swé, wšeho dobrého se ugjmagjcj p. sestry Petronilly nákladem 200 zl. stř. kromě giných menšjch útrat pomnjk k památce a ke cti akademického onoho pluku postawil, ustanowiw spolu fundacj 100 zl. stř. k wěčnému geho zachowánj. Hned nad Ondřegowem wypjná se náwršj, Maudina Hora zwané, s něhož překrásná wyhljdka do pěti kragů a při gasném nebi až ku Hradčanům se otwjrá. Na této, nynj Kalwárij nazwané hoře, strmj onen z twrdého kamene wytesaný a půl třetjho sáhu zwýšj gsaucj pomnjk na troghranech, pyramidalně nad sebau postawených. Záležjť z obelisku troghranného, ze dwau djlů záležegjcjho, z nichžto nižšj na mramorowé desce tento nápis chowá:

Monumentum — signo sanctae crucis decoratum — honori cohortis academicae anno 1800 Praga Budvicium properantis adversus Gallos impetum patriae minitantes, posuit anno 1843 Wenceslaus Horáček, quondam ejusdem cohortis membrum, tunc pugnaturus pro rege caro — pro patria cara.

(Památnjk — znamenjm křjže swatého ozdobený — ke cti pluku akademického w roce 1800 z Prahy do Budĕgowic proti Frankům, wlasti našj zhaubným wpádem hrozjcjm, spěchacjcjho, postawil w roce 1843 Wáclaw Horáček, tehdáž téhož pluku aud, chtěwšj bogowati pro krále milenėho — pro milenau wlast.)

Wyššj djl, na wypauklé řjmse nižšjho djlu postawený, gest rowněž troghran kusý, s krásným železným křjžem s pozlaceným spasitelem a přjhodným rowněž nápisem. — Dne 16. červwna letošnjho roku u přjtomnosti celé swé osady poswětil důstogný wlastenec křjž tento swatý, na pomnjku se skwaucj, a dogjmawau řečj přjtomným wyswětlil wýznam pomnjku. P. Ant. Wiesner.

*) Daufám, že neurazjm skromnost důstogného wlastence, odkrygi-li gen w přehledu geho welké zásluhy i působenj geho k wšeobecnému dobrému. Nenj snad ústawu obecně prospěšného našj wlasti, kterého by on co hogně přispjwagjcj aud aučastným nebyl. On darowal kromě toho k doplněnj gymn. fundace do swého rodného města Benešowa 200 zl. stř., wystawěl pomocj swé p. sestry we Zwanowicjch, na swé osadě krásnau kapli k poctě sw. Wáclawa, a učinil i nepřestáwá činiti tolik giného dobrého pro celau wlast i pro swau obec obzwláště, že si za powinnost pokládáme, wěřegné djky gemu tuto za tak šlechetné a obětowné počjnánj wzdáti.

SWĚTOZOR.

Gedny pařjžské nowiny prawj, že we Francauzjch 40.000 lidj od »*práwa*« žige. Od čehož pak žigj ostatnj? bez pochyby od *neprávwa!*

Wědy nesmjrně pokračugj; w nosu wynalezl se giž celý duševěr; dámy, které wůni růžj milugj, gsau prý k žárliwosti nakloněny, ty které rády k pjžmu čichagj, gsau prý po wládě baživé. Škoda že ten katalog čichů posud auplný nenj, mohl by leckomu posloužiti.

Diwadelnj náwěštj.

Zjtra w neděli o páté hodině bude se w Stögrowském diwadle w prospěch panny Františky Köckertowé prowozowati:

Marie aneb: dcera pluku.

Komická zpěwohra, přeložena od J. Pečjrky.

Při obljbenosti zpěwohry této wůbec gakož i beneficiantky samé u našeho obecenstwa můžeme gi o hogné náwštěwě giž napřed ubezpečiti.

Daleko- i bljzkopisné do-ušky.

4) p. A. S. do Přjlohy — ano! gen trochu ztrpenj!

5) p. J. J. R. Chwalná wůle a pilná práce, ale — kdož bude pauhé popisy kragin čjsti?

6) Zas nowý prawopis; č=ç, ď=d! Což si magj naše knihtiskárny zaufati?

7) p. F. Odpusťte pane, že ten německý přjdawek wytisknauti nemůžeme; až někdy — až budau snad lepšj časy.

8) p. J. K. z L. Tak pozdě! proč pak ne radĕgi až na přesrok?

9) Někteřj páni těžce nesli, že nemilugeme básně nefrankowané. Za dobré, milj páni, rádi i dwognásobně zaplatjme, t. g. musj-li to býti; ale za špatné — ! Wěřjme rádi, že se každému wlastnj djtky ljbj, a básnjkowi předewšjm; ale newjte, že bywá láska slepá? Řádky geště negsau básně; *hlawa,* byť i byla, neprorazj zeď, a kdo se chce obegjt we swětě, musj mjti také *nohy!* To ge to práwě, nač se našj weršownjci nelehko dostáwagj. Ge widět, že se u nás giž dlauho o metrice nepsalo.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 87. 2. listopadu 1843. 10. r. běh.

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

Djwka pozorowala geho poraženj, a tak přišel i na ni řad, že se diwila. — »Co ge wám, milý pane?« ptala se ho nemálo zwědawě.

»To ge wěru wjce, nežli náhoda — anebo gak se ta pomocnice do těsna wehnaných weseloher a frašek gmenuge,« řekl komik, když si hezky z hluboka oddechl. — »Proto mi bylo, gakobych se byl giž dáwno s obrazem wašjm na mysli objral, když gsem Wás poprwé uwiděl; proto mně bylo, gakobych ozwěnu dáwno zašlých pjsnj slyšel, když gste poprwé ke mně promluwila? A gá si to neuměl wyložiti!«

»Ale což pak se wám přihodilo tak podiwného,« ptala se Bětuška dále — »že byste nynj spjše milownjka hráti mohl, nežli komika — gak sladce mluwjte.«

»Budu ho hráti!« zwolal tento s weselým přiswědčenjm a srdečně chopil djwku za ruce. »Budu hráti milownjka — a s božj pomocj šťastného milownjka! Pomyslete gen, koho gsem našel? — Hádeyte! — Swau Hedwiku!«

»Ge-li možná?« podiwila se djwka se srdečnau radostj. »Kde pak? — a gak gste gi nalezl?«

»Gá wlastně newědomky, beze wšeho přičiněnj,« řekl komik. »Fortuna w podobě knežky Melpomeniny uwedla mi gi wčera wečer do rukau — a potom laskawá náhoda, kteráž mě wčera trochu déle u wás zdržela. Mělť gsem něco s gednjm kolegau wygednáwati a hledal gsem ho, wracege se od wás, u třech ljp, kdež obyčegně po diwadle swé stanowiště mjwá. Zrowna předemnau wgela pošta do domu a z kočáru sněhem pokrytého wylézaly dwě ženské podoby. Gaké byly — co se totiž let a kwětu, krásy a těla týká, nemohl gsem poznati, neboť proti tomu wymyslila móda w nyněgšjch burnusech roztomilý prostředek; ale hlas gednu z nich prozradil. Ty zwuky nemohly z giných, nežli z mladých a spanilých ust wycházeti, a gelikož swé družce něgaké rozkazy dáwala, pozorowal gsem welmi důwtipně, že ge panj — totiž wladařka a welitelka — a druhá že ge služka. To wšak nebylo při tom mé neyhlawněgšj pozorowánj,« mluwil komik w rozmaru swém dále — »to bylo zrnéčko proti skále, kteráž mi na prsa padla, když gsem hlas té pasažjrky zaslechl. Gá myslil w prwnjm okamženj, že we mně djru prorazila, která mě usmrtj. W druhém okamženj sebral gsem ale swau gigantickau sjlu a shodiw se sebe to překážiwé břemeno, skočil gsem krokem pierotowým zrowna před cizinku a chtěge wšechny otázky w gednu gedinau zahrnauti, zwolal gsem se zpytawým akcentem: Hedwiko! — a w třetjm okamženj ležela mi Hedwika se swým překwapenjm, se swau etiketau a se stydlawostj w náručj. A wšak odpusťte že wás nynj marným a trochu temným powjdánjm zabawugi; popauštjm gen poněkud uzdu swé radosti; ale zadržjm gi nynj, až přigde čas, aby mohla úprkem před wámi se honiti a skoky prowáděti. Nynj mám prozatjm dost, že gsem wám něgaké zdánj o mé radosti udělil — a nabjzjm se k wašim posluhám.«

»Zaplať Pán Bůh!« řekl se srdečným powzdechnutjm starý kapelnjk, genž byl geho wyprawowánj s dětinskau radostj poslauchal — »zaplať Pán Bůh, že gsi alespoň ty we stawu, abys nám pomohl.«

Beata stála u prostřed nich s očima sklopenýma. Gak se zdálo, poslauchala; ale duch gegj proletowal se zatjm we dálce.

»Ze wšeho wašeho wyprawowánj,« ozwala se nynj Bětunka, »nepoznala gsem ale, proč gste dnes gako u widěnj na mne hleděl — ačkoliw se wám tak obyčegné stwořenj zgewilo, gako dnes a před wějrem. Toho wyswětlenj gste nám gestě nepodal.«

»Podám ge—podám, moge neyrozkošněgšj!« řekl komik — »neboť hledě do milostných očj wašich, nemohu na ně zapomenauti. Gesti to wěc kauzedlně podiwná — a nynj také wjm, proč gsem wám hned od prwnjho okamženj wěrné srdce obětowati chtěl. Když na wás hledjm, gest mi, gakobych widěl odblesk mé Hedwiky.«

»Ai totě máte tedy dwogi wýhodu!« usmála se djwka. »Potápjte-li se w pohledu na swau milenku, může wám také sestřin obraz na mysli tanauti.« — »To také bude!« řekl komik radostně; »ano daufám, že se i sesterský swazek okolo srdcj wašich owine.«

»Gá gsem powolné mysli a woskowého srdce,« prohlásila se djwka. »Shledáte-li něco na mně, že by to zato stálo, aby někdo semnau sesterský swazek uzawjral, tedy wám dáwám plnomocenstwj, abyste tu wěc wygednal.«

»Tedy mi dáwáte dowolenj, že gi mohu do wašeho domu uwesti?«

»Do našeho domu? — Kdybychom nějaký měli, wjtawě otewřely by se před nj wšechny dwéře do kořan. Gelikož ale pod chatrnau střechau mezi wychudlými zděmi bydljme: nesmjme se nadjti, aby k nám dáma wešla, která ge na giné okolj uwyklá.«

»Dobře, zlatá duše — dobře!« ozwal se nynj otec, kterýž běh celé rozprawky s dětinskau pozornostj poslauchal. K nám nemůže takowá dáma wstaupit; muselať by se tuze shýbati. A gakž bychme gi také uwjtali?«

»Ai, ai, mogi drazj!« podiwil se nynj komik. »Gakýž to máte obraz o mé Hedwice? Onať ge posud ta měká, gemná duše, gakož býwala, a genom nyněgšj staw rozlil po gegj bytosti gakýsi lesk. Ostatně tušjm, že geště nezapomněla, že gsem gi nalezl u bjdných keykljřů.«

»Keykljřů?« opakowala Beata, gakoby gi bylo toto slowo mocně z posawadnjho polosněnj wytrhlo. — »U gakých keykljřů?«

»Ge tu řeč o djwce,« řekl komik — »kteráž byla co pauhé djtě taulawým umělcům na prowaze do rukau padla a žiwot u nich wlekla, až gsem gá gi pomocj swých druhých pěstaunů na giné cesty uwedl.«

»A gak že se gmenowala djwka?« ptala se Beata, swé kalné oko na komika pronikawě upjragjc.

»Hedwika.«

»Hedwika?« opětowala Beata hlasem temným, čelo si mnauc i ubledlau twář, gakoby si na něco zpomjnala, nebo nemilé obrazy z mysli stjrala.

(*Pokračowánj.*)

Wyznánj anglického gedljka opige.

(*Pokračowánj.*)

W kwětnu 1818.

Pocestný Malay byl po několik měsjců mým ustawičným tryznitelem. Twář geho osmáhlá brzy bjlé zuby na mne wycenila, by pysky špulila; a co gest neyhoršj, přenesla mne na ginau mučjrnu — do Asie. Tento djl swěta měl pro mne od gakžiwa cosi wážného; takměř strašliwého. Nynj gsem byl uchwácen na to reydiště prasweta, odkudž se člowěčenstwo wyrogilo — prawá to *officina gentium*! — Zde se nám gewj kasty, nepromjchané, během několik tisjciletj wedlé sebe tekaucj; zde gest to bágečné, zkamenělé náboženstwj, zde zřjdlo powěr a ukrutnostj, obětj lidských a samotrýzniteů. Zwláště pak Čjna se swými titěrnostmi, se swým wyprahlým neaurodným náboženstwjm, horšjm nad weškeré neyhnusněgšj modlářstwj, dáwno se mně protiwila. Mladý Čjňan zdá se mi gen wzkřjšený předpotopnjk. Procházel gsem se w horkých pustinách w oslepugjcj záři indického slunce; neznámé, ohromné rostliny strměly okolo mne, opice se na mne šklebily, hnusné ptactwo kwákalo, tisjceré potwory wůkol wřeštěly; nemotorné modly wšudy se mjhaly; Wišnu mně hrozil, Žiwa mně kladl osidla. Octnul gsem se w chrámjch stawby fantastické; kněžj uchopiwše mě, před oltářem swých nerůdných bohů mě obětowali neslýchanými mukami — nebyl gsem wšak toliko obětj, nýbrž i knězem, ano také modlau, a zkamenělý po mnoho stoletj na oltáři gsem seděl. W Čjně gsem lezl do uzaunkých domečků, gichž nábytek se w strašné nestwůry proměňowal. Přjbuznost widím do Egyptu mě přenášela. Tam mě stjhal Osiris, Isis se na mě hněwala, an gsem prý zločin zpáchal, nad njmž swatý Ibis a krokodilowé trnau. Mumie byly mau společnostj w auzkých sjnjch pyramid; Sfinxy, oči w slaup, neodwratně na mne hleděly. Býwal gsem do neznámých, starých hrobek položen w kamenné rakwi; aneb několik stoletj w ztuchlé kruchtě zamčen s krokodilem, který mě po celý čas obgjmal a ljbal. Konečně se mně podařilo prchnauti; schowal gsem se w domě, a lehl gsem na odpočiwadlo, abych si pooddechl; tu se znowu pod odpočiwadlem co plazj — strašný krokodil! a opět gsem w geho moci, opět mne hubičkami dusj; krokodilowé se množj; z každého kauta, nahoře, w dole, wšude se ty potwory na mne řjtj. O gak často mě mé milé newinné děti z toho pekelného snu budily, přiběhnuwše okázat mně swé nowé šaty, nowé stře-

wjce, aneb těšjce se ze sljbené procházky! Gá pak, smáčege slzami ty drahé tváře, zwolal gsem: Nechci spáti wjce!

W červnu 1819.

Často nynj hudba mé sny začjná, gako k něgaké slawnosti. W pochodu bez počtu táhne wogsko do osudného boge — kam? proč? k gakému aučelu? newjm. Na mně gest, tu welikau otázku člowěčenstwa rozhodnauti; ale darmo se zmáhám, mé sjly mě opustily. Dwadcatero hoř ležj na mně, gest to gakás tjže newykupitelné winy. Musjm dolů do černé propasti, sestaupiti do němé temnoty. Giž tolik let, tolik stoletj lezu, a geště konce nemáš. Olownice wšech korábů, co gich kdy bylo, tu propast newyměřj. Při každém kroku množj se bolest a strašné přeswědčenj, že to nenj sen, nýbrž hrozná trapná skutečnost! — Přigdu k nowému bogi. Geště walněgšj gest zápas, geště důležitěgšj aučel; a gest to swětěgšj wálka, než kdy kterau trauby hlásaly, čili mečowé rozřešili! Rozléhaly se wřesky a lomoz, mjhaly se woge bogugjcjch, těkánj sem tam, bázliwé prchánj, porážka — a při tom mě skljčila auzkostná newědomost, zdali práwo zwjtězilo, čili křiwda? Temnota zahalila wšecko, gen žhaucj blesky poskakowaly, a hrom potřásal zemj; pak twáře lidské hrůzau skraucené; přjzraky neydražšjch přátel na okamženj se mi obgewily, pak — laučenj na wěky! Wzdechem, gakýmž zatracenci w pekle wzdychagj, ozwalo se to slowo: *Laučenj na wěky!* — Křečowitě ze sna se wytrhnuw, zkřiknul gsem: Nechci wjce spáti!

(*Dokončenj.*)

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 22. řjgna we prospěch p. Krumlowského »*Dobytj Smolenska*«, romantická (!) činohra od panj z Weissenthurnu. Náwštěwa byla hogná a představenj se wůbec dosti ljbilo, ačkoli se o dramě samé nic chwalného řjci nedá; zagisté že by byl giný lepšj kus p. beneficiantowi to samé docjlil. P. K. hral hlawnj, nad giné w tom kuse pěkněgi nakreslenau, wděčnau úlohu kozáka Urskowa dobře a dostal hogné pochwaly. Totéž platj o p. Kolárowé; že nás samých gegj hra méně než obyčegně dogjmala, toho přjčina hlawně w básni p. Franulowé samé, w njžto postawa Fedorowny tak mlhawá, tak wšeho gádra prázdná, že k nj mysl naše láskau přilnauti nemůže. Ačkoli Fedorowna gako středem celé dramy gest, předce nemá sama skoro ničeho na práci; a tak má tato *dáma* mnoho podobnosti s onau w »Laupežnjcjch na Chlumu.« Neywalněgšj scena ge, kde Alexej otci gegjmu smrtj hrozj, a ta nenj ani o wlas od směšnosti wzdálena; tjm wšak nechci nikterakž řjci, žeby byla weletragická, na kteraužto domněnku by snad někdo mage na mysli prawidlo »*že se extremy stýkagj*« přigjti mohl. P. Grabinger hral Swětoslawa (snad lépe Swatoslawa) s přjslušnau důstognostj, gjž by byla zde onde rychlegšj mluwa na škodu nebýwala. Chwalitebně si počjnal p. Kolár co Alexej we hře i řeči. P. Grau prowedl kancljře gak se takowé stwůry dle diwadelnjho podánj hráwagj, a při tom slušně, netiskna w popředj tak slabau postawu, gako ge tento Prusko. Z intrikantů, gacj gsau w kusjch pp. Birchpfeiffrowé a Franulowé, nedá se neywětšjm přičiněnjm nic lepšjho udělati než smutná karrikatura, a ta ge pak owšem tjm horšj, čjm wjce barew se gj udělj. P. Skalná (Liska) nás potěšila zdařilau hrau a ukázala, gak někdy též w úlohách toho druhu dobrau herečkau býwati musela. Jaroslawič byl w rukau ginak pilného herce, genž ale toho wečera neobyčegně slabým byl i na paměti i we hře. Ostatnj dobře. Někteřj z herců *mladj* i *stařj* činili gramatice našj *slowjmi sweymi* mnohé nátisky; než o těchto ranách giž tolik mluweno a lékaře posud nepowoláno! Arrangement byl dobrý, až na některé mýlky a zastáwky. Mezi třetjm a čtwrtým gednánjm wzniknul náhle poplach, ze wšad woláno »hořj!« wšeobecný křik, autěk a zmatek; kdo kudy mohl, hleděl se dostati co neydřjwe z diwadla. W tom se wyhrnula opona: tu bylo diwadlo na diwadle; — malebná směsice hemžila se před okem našjm — ruštj bogarowé, diwadelnj služebnjci, Kozáci, lampáři, odbůgnjci, wše to běhalo zmateně sem a tam; ptánj, wýkřiky, konwersacj herců s posluchactwem atd. — a wšak i zde nezapřely se powahy; slabé pohlawj bylo na autěku — náš »citliwý otec« ukázal se, gak takowému přjslušj a prwnj hrdina wykračowal si hrdě w popředj gewiště, a ohromnau bradu sobě hladě hleděl chladnau myslj na powšechné ustrašenj. Autěk hostů geště trwal. Darmo wolal desátnjk odbognjků: »*Nix-is,*« — darmo slawná režie w nežliže žiwými posuňky autěk hostů zastawiti hleděla: tito *tergu vertentes* newšjmali si kauzelných floskulj ani pantomij. W několika okamženjch bylo diwadlo prázdno. — Konečně se lidé přeswědčili, že nikde požáru nebylo, wlny zpátečnj hrnuly se zase do diwadla. Opona byla opět na žádost mnohých hostů spuštěna a tak se i tento zmatek w krátce na to i se čtwrtým aktem našj činohry šťastně a k potěšenj mnohých ukončil. N.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Bělohradu. Den 26. zářj b. r. byl pro farnj osadu Bělohradskau, a s nj pro poddané zdegšjho panstwj oprawdu slawným. Uwjtalit toho dne swau nowau wrchnost, G. hrab. M. wys. uroz. pána M. Alf., hr. z Aichelburku a Greifensteinu, Geho c. k. Mti komornjka, a řádu Melitánského ze cti rytjře, s Wys. uroz. panj chotj geho, hraběnkau Paulinau Bedřiškau, kteřjž se i s celau rodinau k ustawičnému obýwánj sem přistěhowali. — Mjstnj duchowenstwo se školnj mládežj, cechowé se swými praporci a nesčislný lidu daw, gak poddaného tak cizopanského, očekáwali ge u brány wjtězoslawné před zámkem, kdež sestaupiwše přjslušnau básnj uwjtáni a nato od mjstnjho duchownjho pastýře gako ochráncowé panstwj i poddaných důwěrně osloweni byli. Poslednj slowa řeči té, w njž se wěrná oddanost wrchnosti slibowala, byla od wýboru poddanstwa hlasitě opětowána, načež odewšad: »Našj milostiwé wrchnosti sláwa, sláwa, sláwa!« hlučně zawznělo, což, když p. hrabě na řeč odpowěděw poddaným ugištěnj dal, že gim chce býti otcem i ochrancem, pokaždé přjstupným, opětowáno bylo; na to odebrala se nábožná wrchnost do chrámu, kdež slawné »Te Deum« drženo; odtud prowázel gi wšecken zbor do zámku s radostným prowyskowánjm, při zněnj hudby a střelby. Na wečer přichystal městys Bělohrad zwláštnj radowánky; na cestě, kudy wrchnost šla, byly na wkusně připrawených kůljch swjtilny upewněny, wedaucj k transparentu, prostřed městečka u sochy sw. anděla strážce přistrogeného. K tomuto když se přibližowala, zawzněl hlahol trub i kotlů, radostná střelba a hlučné wjtánj, načež zbor hudebnj k té slawnosti zwláště složenau a tiskem

wydanau w. p. J. Tobiáškem, w hudbu uwedenau pjseň spjwal. Na transparentu, kterýž takowé obliby došel, že si geg hrabě na památku wyžádal, skwěl se znak hraběcj, dwěma ğenij držaný; a pod njm některé ginotagitelné obrazy, gmenowitě pak lew český. Na to se odebrala w. uroz. wrchnost, potěšenj swé progewiwši, do zámecké zahrady, kdež strogené ohně se wypalowali, a obzwláště pěkně oswjcený sklennjk nádherně do očj bil.— Tak se skončil tento radostný den, který osadnjkům Bělohradským z paměti newygde, gsa spolu swědkem wraucj nábožnosti našj nowé wrchnosti, kteráž i hned po přjštj swém do chrámu chwátala; zagisté přjklad, který s dobrým swým působenjm se nemine.

Fr. Petera.

SWĚTOZOR.

Lantara, geden z neywýtečněgšjch francauzských malířů kraginek, byl djtě rodičů welmi chudobných, a malowal z počátku pasa dobytek, pozděgi dostal se pomocj kteréhosi umělce, kterýž si ho byl wšimnul, do Pařjže, kdež brzo welké powěsti došel; nawždy ale zůstal zwláštnjkem, plachým k lidem a co neyhoršj bylo též chudým. Dlauhý čas platil za wšecko toliko kreslinami a obrázky swými, gež swým wěřitelům dáwal, kteřjž ge pak draze prodáwali. Mnoho powjdá se o něm anekdot. Tak obgednal si kdosi u něho kraginu s kostelem; *Lantara* neuměl lidi malowati a tedy také na nj žádných neudělal. Pán onen obdiwowal welice krásu kraginky, »ale,« prawil, »na lidi gste, pane Lantaro, zapomněl.« — »Nikoliw,« odpowěděl maljř, »gsau wšickni w kostele.« — »Dobře tedy,« prawil mu obgednatel,« přigmu ten obraz, až lidé z kostela wygdau.« — Mezi wznešenými mnoho se o něm mluwilo, a rád by byl býwal wjdán, ale to byla wěc welmi těžká. Kterýsi welký pán sljbil kdysi swým přátelům, že gim *Lantaru* přiwede, a skutečně si také na malјři mnohau pracj wymohl, že w určitý čas na geho hrad přigjti sljbil. Služebnjkům bylo giž přikázáno, s neywětšj šetrnostj k němu se mjti. Společnost byla si trochu na honbu odskočila, když Lantara přišel, deštěm celý promoklý. Dowedli geg do besednj sjně, prawjce mu, že se společnost předc třemi hodinami nevrátj. To bylo Lantarowi práwě whod; swljkl šaty se sebe kus po kusu, powěsil ge, aby uschly, a postawiw se k oknu, patřenjm na krásnau kraginu na wšecko ostatnj zapomjnage. Nagednau otewřely se dwéře a domácj pán s weškerau společnostj whrnuli se. Lantara sotwa měl kdy, by okolo sebe záwěsu okennj hodil. Aby se upokogil, wzdálila se společnost; *Lantara* se opět obljkl, ale když byl hotow, ztratil se ze zámku, aniž geg kdo wjce spatřil. Umřel dne 22. prosince 1778 w Pařjži we špitále; podiwnost geho ani na smrtelném loži od něho neustaupila. Duchownj geg totiž těšil: »Synu můg, negste nešťasten, neboť gdete tam na wěčnost a budete se djwati do twáře Božj.« — »Gak,« prawil zarytý ten malјř »a z profilu geg nikdy nespatřjm?« To byla geho poslednj slowa.

Saudnj scena z Pařjže. Francauzské saudy, při nichžto se wšecko. wyslýchánj swědků, haněnj-se stran i hágenj adwokátské weřegně děge, poskytugj diwáku i posluchači mnoho welmi zagjmawého, odstrašugjcj přjklady, duševně znamenité úkazy, zgewiska nenáwisti i autulné přjzně, zkušenosti a bjdy, zaufalstwj a nezrušitelného rozmaru, neywyššj raffinowanosti i naivnosti. A wšak to má francauzská powaha pěkného do sebe a sice i u neyzprostšjho, že se podlé nerůdnosti wystřjhati umj, a třeba i klesagjc, do auplného kalu, kterýby sám w sobě si libowal, padnauti si nedá; obecná způsobnost i duch wyhlášené řeči sabraňugj tomu a býwá se diwiti, gak šetrně i ozdobně lidé ginak newzdělanj daru řeči užjwati uměgj. Tuto geden obrázek, kterýž wjce komičnau naivnostj zagjmá a wšak spolu též dostatečným důkazem gest, gak Francauz wůbec a Pařjžan zwláště způsobnost gakausi i tam zachowati dowede, kdeby se ginde snad gen odporné hrubiánstwj progewilo. — P. M. byl před disciplinárnj radau národnj ğardy obžalowán, že se na představeném swém hmotně prohřešil. Přednosta: Wy gste Wašeho seržán-majora bil. M: Možná, že gsem ho bil; to ge moge neštěstj. Předn: Což Wám učinil? M: Zaprwé má figuru, kteráž se mi neljbj. Snad wjte, že gsau lidé, gež má člowěk chuť wyfackowati, sotwa že ge poprwé shljdne. Za druhé nemohu zrzawé knjry wystáti, a on ge má tak čerwené, že gsem si řekl, když gsem geg poprwé zahljdl: Newjm co by to bylo, abys se šlahaunu tomu gednau do nich nedostal!... A tak se stalo; byla to wůle osudu. Předn: Tedy Wás k tomu neponaukal? M: Co ponaukal? Můg Bože; giž plných šest neděl ponaukagj mne geho zrzawé knjry; ale kdyby na tom bylo dost, že gen ošklivý gest; on má také prawau zrzawau, gidášskau powahu, hanebné srdce; kdy se mi koliw přibljžil, swrběla mi ruka, a proto gsem mu kdysi řekl: »Při wšech swatých, s takowými knjrami měl by každý aspoň tichý gako myška býti a hleděti, aby se aspoň přjwětiwým chowánjm opět lidským učinil!« Předn: Následkem Wašeho gednánj musel tři dni w posteli zůstati. M: Ať slaužj ke zdrawj... bylby se byl měl potiti, až by byl zčernal, to by mu nebylo zle slušelo. Předn: Wjteliž pak, že by Wás byl mohl i před policegnj saud pohnati? M: Policegnj saud ge můg starý známý; giž třikrát měl gsem čest u něho býti: poneyprw stranu facek, po druhé stranu pokopánj a po třetj stranu facek i pokopánj. (Smjch.) To nenj docela nic směšného, to ge mé neštěstj! Předn: Gak se to přihodilo, stranu čeho gste žalowán? M: Welmi gednoduše. Můg ljstek zwal mě na stráž o dewáté, račte dobře rozuměti, o dewáté. I přigdu giž o půl dewáté na stanowisko, a můg seržán-major začne na mne sjpati gako stará baba. Předn: To se nezdá tak býti; gakžpak by se poddůstognjk wadil, že někdo záhy přigde... M: Opakugi geště gednau, on se wadil, kromě wšech těch hrubostj, kteréž na mne spustil. Ano nazwal mě docela welblaudem, a to ge gméno, kteréž se k mé maličkosti neyméně hodj. (Smjch.) Rapportugjcj kapitán: Wáš představený držel se swého práwa, když Wám lewity četl. M: poněwadž gsem půl hodiny před časem přišel? Kap: To nikoliw, ale poněwadž gste w půl dewáté wečer přišel, mjsto z rána. M: Mohl gsem gá to wěděti? Kap: Ljstek určowal dewátau hodinu *ráno*. M: Wšak ne! Na ljstku stogj gen dewátá hodina beze wšeho. Snad umjm předce čjsti. Kap: Máte ljstek u sebe? M: Arci; kaukněte se, na »z rana« stogj kaňka od inkaustu. Gsem-liž pak powinen, abych i kaňky četl? (Smjch.) Nic nepomohlo, ani kaňka, p. M. byl na 24 hodin do wězenj odsauzen.

Hrabě *Jan Jakub z Fernanderů*, pocházegjcj z gedné z neywzácněgšjch rodin šwedských, odřekl se zwláštnjm práwnjm, šlechtickému sboru w Štokholmu podaným spisem pro sebe i swé potomky wšech titulů a wýsad šlechtických, a prohlásil se, že giž napořád gen prostým občanem zůstane.

Nedáwno zemřelý neywyššj čjšnjk carského dworu ruského, hrabě *Branický*, zůstawil po sobě statky s 167.000 poddanými, domy a fabriky w ceně 22 mil. rublů a we weřegných bankách 2 mil. rublů. Škoda že i takowý Branický musj do Nechanic!

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarsjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. postach půll. 2 zl. 36 kr. str.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 88. *5. listopadu 1843.* 10. r. běh.

Nowý rok.

(Pokračowánj.)

»Hedwika?« opáčila Beata geště gednau — a křečowité usmánj potrhlo gegjmi twářemi. Byloť na nj widěti, že se chtěla ozbrogiti brněnjm swé ledowé chladnosti; ale srdce bylo tenkráte silněgšj než hlawa. Násilně nawlečená zbrog z nj po kusech padala.

»Hedwika? — gsem welmi žádostiwa gi poznati. Přjběhy žiwota gegjho musegj býti tuze dogjmawé — mám-li dle toho sauditi, co gste práwě zběžně o nj podotknul. — Newjte, gak se keyklјř gmenowal, z gehož rukau gste Hedwiku wywedl?«

Komik gmenowal gméno, gežto arci w paměti geho tkwělo, gako wšecko, co se podiwné djwky týkalo.

Beatau to trhlo, a lehýnký čerwánek přeletěl umořené twáře gegj. Potom se obrátila — ale tak studeně, tak zasmušile, gako se obracuge zaufalost, prawjcj: Nynj se děg co děg; gá gsem připrawena.

* * *

W úprawném hostinci u třech lip, w prwnjm poschodj, w prostranném a wšemu pohodlj howjcjm pokogi — na měké sofě, seděl komik s bývalau družkau swých dětinských radostj, swých stesků, swého uměleckého počjnánj.

Ale — byla-liž to w skutku ona djwka, gežto druhdy za kreycar a za groš autlinké audy swé před zwědawými diwáky rozpjnati musela? — Ge to ono polo diwé mladé stwořenj, gežto z rukau surowé luzy se wymknuwši, útočiště u starého panáčkaře nalezla? — To byla djwka gako z neywzácněgšjch salonů wyrostlá, wykwětlá gako z lůna neywytřelegšjch společnostj, uhlazená w neywybraněgšjch besedách. Ta plynnost řeči, ta ohebnost wýrazů, ta uhlazenost pohybowánj, ta auhlednost oděwu..., to wšecko bylo na nj otisk časů neyposledněgšjch; a wšak mezi tjm probleskowalo předce něco w pohledu, w úsměwu a we zwuku slow gegjch, co na minulé doby připomjnalo, a po tomto pjsmě zlatých hodin pátral nynj komik okem žádaucjm.

»Hladowým zrakem pasu se na twé spanilosti giž celau hodinu,« řekl nynj — »a předce nemohu se zasytit. Gsi to, moge Hedwiko! — toť widjm neybystřegšjma očima duše swé, to cjtjm w neytenčj nitce prsau swých: a předce se také obáwám, gako bysi byla pauhý wýtwor tauhau roznjcené obraznosti mé.«

»Ai, ai!« usmála se djwka. »Což pak gsem tak wzduchoroda, z paprsků nebo pawučin setkaná, že mě ginák newidјš, nežli očima duše swé? Podjwey se na mne swýma obyčegnýma, těma wšednjma, co gindy každý úsměw na mužské twáři wjdaly, kterýž měl býti wnadidlem a kadidlem pro taulawau komediantku — pak bysi mě poznal.«

»O wždyť gá tě znám — znám, Hedwiko moge!« zwolal komik, a wřele gj ruku tiskl, — »ale —«

» — ale rád bysi blauzniwého, sladinkého milownjka hrál, nenj-li prawda?« dala se mu djwka do smjchu, a klepla ho přes prsty. — »Zůstaň gen ty při swé roli; w té se ti dařilo wždy neylépe — a hned budeš na mne ginýma očima pohljžet.«

»Myslјš komickýma?«

»To ne — ale směšnýma, anebo: očima k smjchu — anebo těma, které gsi dělal, když gsme se naposledy wjděli.«

»Anebo těma, které gsem dělal, když mě pustili z té proklaté djry a po tobě nebylo nikde památky?«

»Byl gsi to hodně komický?«

»Gako zedraný kozel w trnj. Gá bych byl

celému swětu srdce wytrhnul anebo alespoň do pačesů wgel.«

»Patřila gsem tehdáž také k swětu?«

»A snad ne? — Tys měla býti wlastně hromoswodem, na něgž by se byla moge zlost shrkla.«

»Weliká čest pro mne!«

»Byla to wěc dowolená? — Řekni, gak se omluwjš? W kterém kautečku swé wybraušené hlawy nalezneš něgakau ohradu? — Nemohla gsi těch několik dnj pod šjrým nebem anebo někde w milosrdné krčmě promařiti, které gsem gá mezi černými pewnými stěnami proplakal a prozuřil?«

»Proplakal — a několik dnj? — No to se mi ljbj. Z toho by se dala udělati znamenitá romance! Nemáš něgakého známého básnjka? Melodii bych si udělala sama. Gá to cjtjm, že bych nj nowé triumfy slawila; nesměla bych ale řjci, že nenj ani slowem prawdiwá.«

»Gak? — ty pochybugeš?«

»Gá mám tuze dobrau pamět, a wjm, že nám tehdáž panský auřednjk i djru ukazowal, kterau gsi byl ze swého wězenj wyklauzl.«

»Gá? — Nu, gestli gsi na mně kdy něco z wlastnostj myšjch pozorowala, že bych se mohl kamennau zdj prokausati, — tedy gsem wyklauzl. Ostatně mám ale také gá dobrau pamět, a wjm, že mi bylo praweno — když mě z tmawé djry pustili — že gste hned druhý den ráno odgeli, o mne nedbagjce, gakobych nebyl ani na swětě.«

»My gsme odgeli — ale za tebau. Myslilič gsme, že ses pustil tau stranau, gak bylo dřjwe ugednáno.«

»Ale wždyť powjdám, že gsem po celých osm dnj z té proklaté djry nekročil. Gak pak gste se tedy mohli hned druhý den za mnau pustit?«

»Stran toho musjš proces westi s člowěkem, kterýž nás ugistil, že gsi geště té noci uprchnul.«

»I bodeyž do toho — !«

»Pst! — komiku! — nesahey do řemesla hrdinům a zlosynům. Nekleg, ale poděkug se náhodě, kterážto nás úsemetnau lžj na něgaký čas rozwedla. Kdybychme se byli nerozletěli, kdo wj, gestli by nám bylo tak pěkné peřj narostlo.«

»To máš prawdu, milá Hedwiko! — ale gá se zlobjm gen sám na sebe, že gsem byl tak dobrý blázen a učiněné bezpráwj tehdáž prominul — ze samé radosti, že gsem byl zas na swobodě a že gsem tě daufal nagjti.«

(*Pokračowánj.*)

Wyznánj anglického gedljka opige.

(*Dokončenj.*)

Předmětem mého wyznánj gsau wlastně gen slasti a strasti opige; zwědawý čtenář ale táže se: kterak to semnau wypadlo? Dáwno gsem co ukrutnjka nenáwiděl ten ged, držjcj mne w tak mrzké porobě — po rozkoši bylo weta; ale gaké muky mně hrozily při odwykánj! Práwem se mně namjtati může, že gsem raděgi bolesti odwykánj podstaupiti měl, než muky a gistau záhubu užjwánj — to gest gednoduché prawidlo rozumu. Logika mne wšak záhubě newyrwala. Hrozjcj smrt, láska ku swé rodině, kterauž i nynj nad žiwobytj swé, ač teď šťastné, milugi — to mně dodalo odhodlanosti. Užjwaw 50 — 100 grânů denně, nagednau gsem porci zmenšil na 40 — 30, a co možná rychle na 12 grânů. Zwjtězil gsem! — Mukám wšak proto konce nebylo! — Neochábnul gsem, nýbrž po čtyrměsjčném zápasu byl gsem geště rozčilen, wygewen, trnaucj, gako práwě po mučjrně. Nesmjrná rozdrážděnost žaludka a newýslownj citowé mnau lomcowali; aniž mně léky kromě dwau co pomáhaly. Lékařům málo prospěge můg spis, to wjm; wšak se neosmělugi pro ně psáti. Knjžka má swědčj nešťastnému přjwrženci opige: — naučj-li se tentó báti se toho wnadného pekla, dosti gsem wyřjdil. Ať nenamjtá, že mé přjběhy dokazugj, kterak gsem gá opigi odwykl po sedmnáctiletém užjwánj a osmiletém zneužjwánj! Ať neřjká, že snad slabau wůli mám, neb slabšj tělo než on; budiž tomu tak; nemohu sjly giných podlé swých měřiti a přegi mu srdečně wjce aučinnosti a srdnatosti, než gsem gá dokázal. Měltě gsem pak mohútných zewnitřnjch pohnůtek, které mu snad schàzegj, a ty mně poskytowaly podpory, gežto duch opigem ocháblý nikdy nenagde we wlastnj sjle.

Učený Jeremiáš Taylor prawil, že narozenj se člowěku nepochybně tolik bolestj způsobj co umjránj. Mně tato prawda w oči bila, an gsem opigi odwykal; neb w té době gsem zakusil muky člowěka, do nowého oboru bytnosti přecházegjcjho. Tento přechod nekončil se smrtj; nýbrž celým přewratem tělesnosti. Geště mně zbyla gedna památka: sny posud negsau pokogny, baufky geště nedohřjmaly, wogska odtahugj ale neodtáhly, a geště mne člowěčj twáře strašjwagj!

Čtenář snad myslj, že gsem giž wyswobozen byl, odwyknaw opigi docela. Nebylo wšak tomu tak; časem mě geště starý hřjch zachwátil, kau-

zelná pauta, ač lehčj, posud mne nepustila. Pozorowaw ale, že můg žaludek gakausi náklonnost ku ztwrdnutj gewj, a poučen, že genom tehdáž se skutečně uzdrawiti mohu, až opigi dočista wýhost dám, musel gsem se odwážiti. Užjwal gsem tedy něgaký čas 170—180 kapek denně, někdy genom sobě dowoliw 500. Dáwage se do končenj sestaupil gsem na 100 kapek—to wšak nemohl gsem déle než tři dni wydržeti. Čtwrtý den byl wždy neytrapněgšj. Opět gsem klesl, a opět se zmužil; skočiw geden den na 80 kapek, giž gsem plesal, že zwjtězjm—ale ukrutné bolesti zkrotily mé přenáhlené wýskánj; dlauho gsem pod to čjslo sestaupiti nemohl. Ausilně gsem se snjžil na 60 kapek, pak—nic!—Téměř po desjti letech prwnj den bez opige. Dewadesát hodin gsem tak wydržel;—pak gsem wypil— —nepteyte se, mnoho-li!! potom gsem opět se zmohl; až gsem konečně dočista přestal.

Tážete-li se, kterak mně pak bylo?—tělesnost byla strašně rozdrážděna a unawena. Bolenj smrtelné žaludka mne málokdy opauštělo—we dne w noci stegná chaulostiwot a nepokognost odpočjwati mně nedala. We 24 hodinách nespal gsem wjce než tři hodiny; a to tak slabě, že gsem slyšel i ten neymenšj šust. Čelist mně otekla, usta byly plny wředů—a krom toho hromadu hnusných bolestj gsem cjtil. Dokud gsem opige užjwal, hlawu gsem si nikdy nenastudil, aniž gsem gednau rýmu dostal. Přjčina toho gest tušjm auzký swazek blan žaludku a nosu, který se i tjm gewj, že pigáci wjna neb pálených wod, žaludek ustawičně pařjce, čerwené nosy magj. Nynj pak, že gsem se opige pustil, kýchal gsem bez přestánj po dwě hodiny—a to dwakrát i třikrát za den, ano i wjce. Dawem myšlének gsem byl hrozně saužen; měl gsem gich wjce za hodinu, než užjwage opige za celý rok!! Roztály nagednau gako snjh po tuhé zimě, a potopa gegich hrozila mně uchwácenjm do temné propasti šjlenosti. Čilost má byla tak rozgitřena, že gsem wšecky činnosti žiwota cjtil —oběh krwe, tlukot srdce, dýchánj, a nade wšecko zažjwánj pokrmů!—Při tom při wšem mě trýznily poty tak, že gsem se denně pětkrát neb šestkrát kaupati musel.

Konečně musjm čtenáře za odpuštěnj prositi, že gsem gen tak zlomkowité zpráwy podati mohl; takowá chorá schwácená bytnost poklidu a pořádku nedosáhne. Abych pak poněkud wědám prospjwati mohl, zůstawugi to ztrmácené tělo učenému sboru lékařů, aby po mé smrti mrtwola má swět poučila o záhubných následcjch opige.

M. F....n.

České diwadlo w Praze.

W auterý dne 24. řjgna opakowal se *Zampa*. Prowedenj zpěwohry té bylo lepšj než kdy před tjm a náwštěwa slabšj než we předešlých představenjch.—Totéž by se mohlo řjci i o *Dobytj Smolenska*, opakowaném we čtwrtek dne 26. řjgna.

W neděli dne 29. řjgna: *Marie, dcera pluku*. Konečně zawjtala i k nám tato Marie, gedna z poslednjch dcer weselé musy Donizettiho a ne-li z neyzdařilegšjch, aspoň z neyšťastněgšjch. Gesti to djtě w prawdě wogenské, rozpustilé, newelmi ušlechtilých způsobů, a snad práwě proto u mnohých tak welice obljbené. Náwštěwa byla nad mjru hogná, což nás nemálo těšilo, ne tak z ohledu wkusu našeho obecenstwa, genž wýtečněgšj opery ne tak zhusta nawštěwuge, ale k wůli panně Köckertowě, genž toho dne swůg přjgem měla a za swé přičiněnj w českých zpěwohrách tuto uznalost a odměnu owšem zasluhuge. Obljbená beneficiantka, wždy pilně k tomu hledjcj, gak by si přjzeň českého obecenstwa zjskala, byla, gak mile se w pěkném wogenském oděwu národnjch barew obgewila, hlučným potleskem uwjtána a po celý wečer hognau a častau pochwalau poctěna; neboť swau, pro gegj sjly—zwláště powážjmeli, že gsme zde w Praze dwě snad po wšem Německu neyslowůtněgšj Marie widěli—zagisté nelehkau úlohu w celku zdařile prowedla. Gegj hlas zněl tenkráte až na neywyššj mjsta nad obyčeg přjgemně a w přednášenj bylo znáti, že part swůg pod dobrým náwodem gak co do hudby tak i co do řeči studowala. Hra gegj, a ta nenj w této úloze wěcj mimotnj, byla tak chwalitebná, gak gsme tomu u nj uwykli a musjme wyznati, žebychom dramatické části gegjho představenj nad hudebnj geště přednost dali. Obšjrněgšj posauzenj zanecháme na druhé představenj, kdežto daufáme, že se geště i některé nepatrné neurčitosti neb nehladkosti ne-li zauplna aspoň wětšjm djlem wyrownagj, gežby snad znatelowé byli mjsty wytýkati mohli. Přjsněgšjm posuzowatelům připomjnáme, že tam, kde tolik swětla, rádi některých stjnečků pomjgjme, dobře wědauce, gakých starostj zpěwák před swým přjgmem mjwá. — Pan Mayer (Tonio) byl wýborný we zpěwu, a kdyby některým chybám w pronášenj řečj swých odwyknauti chtěl, mohla by se i hra geho w této úloze naskrze chwáliti. P. Prokop (Šulpic) zpjwal dobře a obweselowal obecenstwo swau hrau. Kdyby gen tak rád české gramatice křiwdu nedělal. Gemu to neradi odpauštjme. P. Herbstowé (markéza) zcházelo w prwnjm gednánj poněkud na komičnosti a řeči gegj na plynutosti; ostatně prowedla wěc swau i we zpěwu chwalitebně. P. Kaška byl dobrý Hortensio. Orkestr byl též chwály hoden; některá tempa se nám nechtěla ljbiti. Obecenstwo bylo zdařilým prowedenjm opery welmi potěšeno, p. Köckertowa gakož i pp. Mayer a Prokop byli několikkráte wywoláni. Slyšjme, že na konec při druhém wywolánj, gehožto gsme se nedočkali, p. Köckertowa i kytičkami poctěna byla; gsme přeswědčeni, že přiwinauc památku tuto k srdci swému, i z *tohoto* geden kwjtek k nj přidala—*kwjtek skromnosti*, genž gj nedowolj, aby tuto poctu za uznánj *dowršené wýtečnosti*, gakéž se gen slawným hostkám a znamenitým dramatickým zpěwačkám na gewo dáwá, brala, ale raděgi za dárek lásky, gižto si krásnými dary swými a půwabem we mnohém srdci zjskala. A kdoby mnedle tolikerým kauzlům spanilosti odolal? Zagisté my, kdybychom byli enthusiasté gako Maďaři, podali bychom gj netoliko kytky a wěnce, ba netoliko čestnau šawli, alebrž celau zbrognici; a wšak my wjme, že gi sám Mjlek hogně střelami opatřil, a bogjme se, žeby snad pak mnohý o nás řekl, že gsme si tauto ač práwě rytjřskau dwornostj *prwnj* ostrohy nedobyli.

DOMÁCJ KRONIKA.

Ze Dworu Králowé. Dne 17. řjgna t. r. slawena gest we Dwoře G. M. Králowé prwnj wýročnj památka zaswěcenj nowé hlawnj školy pro obé pohlawj, kteráž co otewřený čtwerhran o 2 hořegšjcích nádherně postawena, šestero prostranných třjd pro pacholata, a tři školnj třjdy pro djwky a zkaušebnj komnatu, pak krásná obydlj pro 8 pp. professorů obsahugjc, w čase dwau let péčj zkušeného p. měšťanosty Petra Procházky ku prospěchu měšťanstwa našeho powstala. Na oslawenj těhož poswěcenj wedena gest školnj mládež při hudebnjm zwuku a slawném wyzwáněnj do starobylého chrámu Páně ku slawené oběti mše swaté, gjžto i úřednictwo slawné raddy městské i měšťanstwo přjtomno bylo. K náramným obětem postawenj školy této, gegjž náklad na 26.000 zl. přišel, připogilo měšťanstwo i onen šlechetný skutek, že učitelstwu škol djwčjch dwě stě zl. stř. z měšťanských přjgmů wykázalo. U wečer byla hlawnj škola na důkaz wděčnosti od pp. učitelů krásně oswětlena. W transparentu stkwěla se w národnjch barwách — newiny a lásky — začátečnj pjsmena G. Gasnosti F. I., rok 1842. a znak městský owěžené brány se lwem králowstwj českého, při čemž zborem hudebnjm mimo giné hrály se i národnj hymny. Daufáme, že na budaucj léta toto poswěcenj školnj i ošacowánjm sirotků, k čemuž p. Karel Riedl giž i základ položil, se oslawowati bude. Neyutěšeněgšj zagisté wěnec spljtagj pospolnjmu žiwotu a sobě ti, kdož způsobem takowým blahu spoluobčanů wšemožně napomáhagj.

J. Pelikán.

SWĚTOZOR.

Neywětšj trest, gegž Wehabitůtj, nad částkau Arabie panugjcj knjžata ukládagj, gest oholenj wausů; tjm trestem wšak poctjwagj se toliko znamenité osoby. Kdyby se to u nás zawedlo, stříhlo by se kolikkráte do falešných wausů.

Cavanilles přinesl poprwé před padesáti lety giřinky z Mexika do Ewropy a nazwal ge ke cti šwédského botanika Dahla *Dahliemi*. Poněwadž ale toto a podobná tomu gména (Thalia, Dalea) k označenj giných bylin wzata byla, změnil ge *Wildenow* ke cti Giřjho III., krále anglického na *Georginy*, což naše Giřinka gest.

W Saint-Espritu w gižnjch Francauzjch gest 90letý strom, který prý letos 15.000 hrušek měl. Od toho by bylo dobře semena mjti.

Když se mladý hudebnjk *Martini* we Freiburku zdržowal, newěděl, kam se odtamtud obrátiti má. Umjnil si, že se s panem Wětroněm poradj. Wylezl na neybližšj wěž a hodil kus pěřj do powětřj. Wýchodnj wjtr zanesl ge k západu a Martini odebral se do Francauz, kdež nikdy přjčiny neměl, toho litowati. Neradjme ale každému, aby se takto s panem Wětroněm radil.

Spolek k potlačenj *nemrawných spisů a obrazů*, který w Londýně giž od r. 1802 stáwá, slawil nedáwno wýročnj swé shromážděnj. W posledných pěti letech odňal 37.136 necudných obrazů, mezi nimi mnohé obzwláštnjho uměnj, 4598 knih a sešitků, nazwjce též s ohawnými wyobrazenjmi, 90 rytých desk měděných a welikau sjlu wýtisků nestaudných wěcj a pjsnj, pikel atd. Počet krámů, kdež se takowé ničemnosti prodáwaly, ge w témže času z 56 na 25 zmenšen.

Literatura wlaská gest čianněgšj, než se wůbec za to má; r. 1842 wydáno wlaských spisů 3024 w 5807 swazcjch, o 255 spisů wjce než r. 1841. Z 3024 oněch spisů wyšlo w Lombardsku 668, w Benátsku 1101 (tedy byly tři pětiny celého počtu tištěny w rakauském Wlasku, kteréž tjm způsobem ostatnj wlaské státy předčj), w Sardinsku 508, w Toskaně 235, w Pepežsku 216, w Sicilijch 174, w Parmách 73, w Modensku 19, w Luccansku 11, w cizině 19. Wětšina wyšlých těch prácj záležj z překladů, gest se wšak nadjti, že nynj, kdežto smlauwau mezi Rakauskem a wětšjm počtem wlaských států liternj gměnj pogištěno gest, wjce půwodnjch spisů wycházeti bude.

Oni tak nazwanj diwochowé předčj nás wychaudlé Ewropčany mnohonásobně duševnj i tělesnau silau. Nedáwno podaly anglické nowiny nowý přjklad neobyčegné gich neohroženosti. Wůdce indiánský *Dervallah Surhat*, který w anglické armádě pomocnému zboru indiánskému předstawen byl, prozradil w noci 15. řjgna spogence swé. Odsaudili geg, by k ústj kartáčí nabitého děla přiwázán byl a tak smrt utrpěl. Usudek ten wyslechl co neychladněgi, co zatjm přátelé geho hrůzau se chwěli a sám anglický generál pohnut byl. Odsauzenec wstaupil pewně do karré a wyprosil si, by geg k dělu nepřiwazowali. Když se mu to powolilo, stiskl profossowi ruku, přistaupil srdnatě k smrtnému strogi, obgal ho oběma ramenoma, ohljdl se geště na swé druhy a přindal sám hlawu swau k ústj. Zawelelo se, rána wyšla, daleko w horách se rozléhagjc, a hlawa indiánského wůdce rozstřjkla se na wšecky strany.

Něco podobného oné hrušce, o kteréž gsme se dřjwe zmjnili, gest winný keř w parku kr. zámku windsorského w Angličanech, který as 40 let stár gest a šjřky 26, délky pak 138 střewjců nabyl. W průměru mjwá ročně 2350 hroznů as po 1 libře.

W gižnj Australii gest od nedáwna také *nowé Slézsko* a w něm řeka *Reyn* (!); tak to německý zeměslowec *Merge* pogmenowal. Tam owšem nebude třeba Slowany něměiti.

Nowě wystawěná twrz *Vicennes*, kteráž hlawnjm skladištěm nowého opewněnj Pařjže býti má, chowá giž asi 200 děl a přes 50 moždjřů a geště má do nj as 100 děl a 50 moždjřů přigjti; wedle rozkazu má se powždy strjci, gakoby nepřjtel před nj stál. Gak ge as při tom Pařjžanům?

London má we swých 300.000 domjch 1 million komjnů, gichžto čištěnjm se 2.000 kominjků objrá; w 14.000 ulicjch obrowského tohoto města hořj každé noci 2 milliony lamp a celá armáda ponocných t. g. 12.000 mužů bdj nad bezpečnostj w noci.

Program prwnjho koncertu Gednoty Cecilianské:

1. *Hymna* od Schichta, welký wokálnj sbor.
2. *Trio* od Spohra (Op. 119) pro pianoforte, hausle a čello.
3. *Česká wlast*, sbor dle Arndta od Č., hudba od J. N. Škraupa.
4. *Mesiáš* od Händla, druhé odděleni.

Přitom oznamugeme milownjkům hudby chrámnj, že 5. listopadu bude prowozowána u křižownjků nowá mše od *Molika*, a na den sw. Cecilie mše od Beethovena do C.

R.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarších; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 89. *8. listopadu 1843.* 10. r. běh.

Panichyda*).

Powjdka z ruského
od
Orelského.

Měl gsem přjtele překrásného, blahorodného, plného důwtipu a ducha básnického. Wyrostli gsme spolu, učili se spolu a wyšli spolu na dráhu swěta.

Lidé nynj přestáwagj wěřiti we wšecko dobré, weliké, w samy sebe, takže se strachugi myšlénkau, aby slowa má nepočetla se do wlasti wýmyslů.

W žiwotě swém nesetkal gsem se s člowěkem, který by byl tak štědře nadělen neywzácněgšjmi dary přjrody, gako tento můg přjtel. W blankytných geho očjch gasněla se duše wznešená, we hrudi geho bylo srdce plné lásky ke wšemu krásnému. Žiwotem geho byly nauky, slastj geho básnictwj a umělosti. Swoboden, nezáwisen gsa poswěcowal dny swé těmto předmětům.

Gá, ačkoliw gsem obral giný způsob žiwobytj, nikdy gsem se nerozlaučil s njm. Čtenj, procházky, rozhowory, diwadlo a někdy společnosti přjgemně střjdaly se s našjm zaměstnánjm.

W počtu mých moskewských známých obzwláště ljbil se mi dům Petra Iwanowiče Zářeckého. Dobrosrdečné, téměř přjbuzenské přigetj panj Zářecké a ljbeznost gegj čtrnáctileté dcery silně mne tam wábily. Petr Iwanowič Zářecký byl znám gako člowěk rozumný, wzdělaný, prázdný wšeho přetwařowánj. On chtěl dáti skwělé wychowánj swé dceři, a ničeho w tom nelitowal; on ale newěřil těm módowým pokloňkářům, kteřj za dwanáct rublů přicházegj prosedět hodinu a žwastat o městských pletkách. Takowých učitelůw ustawičně roztržitých a nemnoho uměgjcjch zůstawowal oněm domům, kdežto šat slaužj za ocenku rozumu. Zjskati chtěl člowěka zkušeného a spolu i skromného, a takowého nesnadno nagjti w městě residenčnjm.

Gá gednau obětowal se gemu postarati se, a s ljbostj nawrhl gsem Kwětkowu — tak se gmenowal můg přjtel — nechtěl-liby on mentorem býti dcerušky wtipné a dobré.

W dwadcátém druhém roce zřjdka zamjtagj se takowé náwrhy. Pro Kwětkowa to zawjralo w sobě romantický půwab. Přeštěpiti swé uměnj, myšlénky, city, magnetizowati swým charakterem bytost milau a newinnau, wšecko to bylo mu neywýše zanjmawé.

Mladost a obzwláště překrásné ljce druha mého přiwedly zpočátku Zářeckého w nesnáz; twář blahorodná a wšak otewřená, obšjrné wědomosti, rozumný a zachwacugjcj howor brzo zapudily wšecku pochybnost.

Nadinka byla andělské djtě, w plném slowa toho smyslu; newinnost blyštěla se w gegjch blankytných očjch; růže kwetly gj na ljcech, kaštanowé kadeře wisely po něžných plecech. Gakožto gediná dcera byla poněkud rozmazlená, obzwláště swau pěstaunkau, gednau z oněch učitelek, které nemagjce práwa na lásku schowanky, staragj se náklonnost gegj dobýwati newčasným showjwánjm, ano i whodčiněnjm při wšelikých gegjch přjchutěch. Nadinka měla sice dobré srdce, nedostáwalo se toliko zkušeného wychowatele, genž by wyléčil gi od neduhu, newyhnutelného w domácjm wychowánj.

Kwětkow uměl owládati mladau obraznost učenky. Prawda, zpočátku myslila ona raděgi na lautky nežli na nauky; gediné ale pohlédnutj geho obrátilo pozor na řeč a wýklady.

Rok minul co newidět; prospěchy byly wjře nepodobné, a rodiče, okauzlenj dcerau, newěděli gak děkowati mladému učiteli.

Kwětkow byl sám u wytrženj; stal se přjtelem domu, a prázdný čas trávil w té rodině. Ná-

*) Mše za mrtwé w ruské cjrkwi.

ružiwý gsa hudebnjk často prowázel hru Nadinčinu a připogowal někdy zwučný swůg hlas k gegjmu půwabnému zpěwu. On byl rádcem gegjm we wšem: knihy, musikalie, kwětiny ba i šaty wybjraly se podlé geho wkusu.

Čjm těsněgšj bylo gegich přátelstwj, tjm roztržitěgšj byl Kwětkow. Často wyslýchage úkoly gegj a libugjc sobě w gegjm gasném ljci, pohraužel se docela w obrazotwornost, newiděl a neslyšel ničeho, a toliko — »Co gest wám?« wytrhlo geg zé zapomenutj. Tu zarděw se, w nečas začal obgasňowati předměty, a geště wjce zasmutil se.

Nadinka taktéž pohljžela na swého učitele, a we swé řadě na úhad odpowjdala na geho otázky, což působilo gim srdečný smjch. Madame Désiré, která wždycky býwala při učenj, zahlaubila se tak w romány Genlisiny nebo Kotenowy, že toliko silný chechtot probuzowal gi ze sladkého uspánj.

Čas letěl. Kwětkow odprawil se s rodinau Zářeckého na wenkow. Gá také užil pozwánj a strávil celé léto na wesnici. Otewřenost, nepřetwářená weselost, swoboda w obcowánj panowala mezi námi. Bydlila tu ljbezná Marie S..., která uměla swým hrawým charakterem wšecky rozweseliti.

Gá s Kwětkowem bydlil w »kawaljrském« křjdle, kteréhož okna wycházegj w sad. Před polednem sešli gsme se ke snjdani, procházeli se s děwicemi w sadě, čjtali, hráli, čtweračili. Po obědě w kočářjch nebo na konjch odprawowali gsme se w pole nebo na luka. Na břehu potoka rozprostjrali koberec a dělali přihotowenj k čagi mezi tjm co děwice w ruských šarafánech*) spolu s námi hrabaly trávu; a to nepřiwyklé djlo prowázelo se se smjchem srdečným. W pozdnjm saumraku nawracowali gsme se domů, doprowázeni weselými pjsněmi weslařů. Na wečer čjtali gsme, objrali se hudbau, gindy hráli w karty, a wždycky končili plesem při zwucjch fortepiana, na kterém hráwala Madame Désiré, ačkoli řjdko w takt. Po wečeři wšecko se rozešlo.

Gá s Kwětkowem odebrali se w sad, pohowořit, nadýchat se nočnjho wzduchu při swětle lunowém. Zabrawše se do meyty někdy neočekáwaně obkljčeni gsme byli řadau přjšer w bjlých rubášjch z prostěradel. Smjch, běhanice opět začaly, pokud panj Žářecká ge nepřekrátila napomenutjm, že čas gjti spat.

Má-li se spokogenost a dobrá pohoda nazwati štěstjm — weď gá pewně wěřjm — byli gsme gistě šťastni. Obzwláště blažil se Kwětkow. Neměl tolik smělosti, okázati swé city obožněné Nadince; ale tyto plamenné zraky howořily tak gasně, tyto werše, napsané gjm na březowau kůru, tak mnoho wyrážely, že mu zbuditi musely saucit.

Bylo třeba widěti, gak rozkwjtala ljce gegj při ukázánj-se Kwětkowa, gak přjwětiwý byl wýraz gegjch úst, když spolu zpjwali, nebo hráli fantasii Beethowenowu, dotýkagjc se geden druhého šatem, rukama; aby se poňalo, gak bilo srdce, když Kwětkow četl gj swau práci, psanau nadšenjm lásky. Šťastná krasawice, kterau obožňuge básnjk!

*) Dlauhý šat ruských sedlek.

(*Pokračowánj.*)

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

»To ge wěru tragikomická událost, že gsme se k wůli gedinému prostému políčku do wšech swěta djlů rozprchli, gako holubi, když na ně haukne. Přisám Bůh! z té pletenice přjhod dala by se dobrá nowela udělati, kdyby se gj obratné ruce ugaly.«

»Ai! wám se tu nebude předce lidj nedostáwati« — usmála se djwka — »kteřj by dwě tak znamenité osoby, gako my gsme, několika popsanými archy zwěčniti dowedli. Za dobré slowo a sklenici wjna z gedné — a za usmánj z druhé strany udělá mnohý perogezdec wšecko; gá ge poznala za těch několik let, co mě štěstj nebo neštěstj s tak nazwanými krasoduchy swádělo.«

»To bych mu ale musel úplné pásmo přjběhů podati,« řekl komik, a lehýnký mráček zakmitnul se po čele geho; »a wšak gá sám posud newjm, co tě wšecko potkalo — ba ani gak se mé staré pěstaunce wede.«

»To zanech wšecko fantasii spisowatelowě. Gá nedychtjm po té slávě, abych snad gešlě gednau černé na bjlém widěla, co mě bylo kdy bolelo anebo těšilo. Dosti na tom, když se dowj, že gsme byly s matkau w nemalé nesnázi, kdyžto gsi nám dle úřadnjho podánj uprchnul. Gá byla toho pewného mjněnj, že gsi se obrátil do Bawor, proto že gsi pořád o wětšjm diwadle mluwjwal — a tam gich wjce stogj, nežli w Čechách, kdežto mimo Prahu gešlě ani gednoho stálého, a nebo alespoň obstogného diwadla nemáte. Ostatnj mé důmjnce odporowali, prawjce, že gsi se pustil cestau, kterau gsme si byli wespolek dřjwe wyměřili. Ale hned prwnjho wečera, kdežto gsme tě nedo-

stihli, zrostla důmjnka moge w pewné přeswědčenj, že gsi na ginau se stranu obrátil—a od té chwjle nemohlo mě nic wjce u býwalých společnjků pautati. W trapliwých nesnázjch—ani newjm, gestli za ně stogjš — čekala gsem geště půl dne, potom gsem nastaupila cestu zpátečnj a přegela baworské hranice. Newyzpytný pud, gegž gsem žiwau mocj udusiti nemohla, hnal mě bez ustánj ku předu; gá to měla bláhowá na počátku za tagemný hlas lásky—záhy ale poznala gsem, že to bylo wolánj osudu. W Pasowě bylo mjsto pro tragickau milownici—a gá tam uwázla. Mělať gsem za dobré znamenj, že mě takořka po prwnjm kročegi na cizj půdu štěstj potkalo; ale na délku nemohla gsem tam zůstati. Gá myslila zase, že mě nepokog lásky pohánj: záhy ale okázalo se opět, že to bylo popichowánj pauhého osudu. Byla gsem w Řeznu, Augšpurce, Bamberce, až gsem i do Mnichowa zablaudila. O tobě nebylo nikde ani památky; gá měla giž mnohdy chut wymazati gméno twoge z paměti mé, ale bláhowé srdce šeptalo mezi to: Počkey geště trochu! Onť ge předce gen pramen a půwod wšeho, co se nynj s gasnau twářj na tebe usmjwá—«

»Welmi dobrotiwě!«

»Řekni raděgi: zpozdile, o sto let za časem. Nebo kdybych nebyla na hlas mého srdce dbala, mohla gsem býti nynj třeba něgakau zemankau—ano, ano, gen otwjrey oči! Našinec měl giž u swého wjtězného wozu lecgakých bláznů zapřažených. Ale gá se těšila chwjlemi tau romantickau myšlénkau, že nás podiwný rozmar osudu předce geště gednau swede, a že budeme geště gednau wespolek s panáčky hrát.«

»Ale což pak ti gmeno moge nikdy k ušjm nepřišlo?«

»Proč máš tak obyčegné gmeno, že teď giž ani ta neyotrhaněgšj společnost herce nepřigme, který se tak gmenuge. Gá wěděla pozděgi arci, že ge tady komik gmena twého miláčkem obecenstwa, ale—«

»—gakž by ti bylo mohlo napadnauti, že to gá gsem—nenj-li prawda? Gá wychowanec pauhého keyklјře, genžto gsem ničeho newjdal a neslýchal, co by bylo za řeč stálo.«

»A widjš, předce mně to konečně napadlo, že to býti musjš. Gá to seznala z referátu, wybjragjc z oceňowánj twých rolj ona mjstečka, gežto se podobaly hře mého býwalého saudruha — až gsem konečně poštu obgednala, abych se očitě o dokonalosti zdegšjho komika přeswědčila.«

»A na milownjku ti nezáleželo?«

»Tys hrával milownjky wždy pode wšj kritikau; pochybugi, abysi byl na tom poli mezi tjm časem něgakých prospěchů učinil.«

»Kdo wj? — Zdegšj dámy dáwagj mi dobré wyswědčenj.«

»Ge-li možná? — Tedy nebude giž potřebj, aby se cizj dámy o twé schopnosti w tomto uměnj přeswědčowaly.«

»To nebude« — řekl komik nagednau srdečněgi, než byl až posud rozpráwku wedl—»neboť magj tušjm o nj giž dosti welkého přeswědčenj. —Teď ale nechme žertů a powěz mi, co dělá naše stará pěstaunka? W prwnjm praudu radostného shledánj nemohlť gsem se geště ani k té otázce dostati.«

»Naše milá matka,« odpowěděla Hedwika hlasem tichým — »odpočjwá libě pod zeleným rowem a černým křjžem.«

»Gak? — Tedy odešla?.... Bůh gj dey radostného procitnutj! — Škoda, že se těchto dnů nedočkala. Gá bych gj byl po domácku nowé panáčky uspořádal, že by byla musela omladnauti. —Škoda!«

* * *

Černý wůz s bjlým křjžkem na zadnj postranici drnčel za třemi kluky, z nichžto geden po předu dlauhý křjž a dwa na černých tyčkách kýwawé lucerny nesli. Za wozem gel gediný kočár. Sotwa že kdo z mimogdaucjch na ten průwod okem hodil.

Byl to pohřeb nešťastného zpěwáka—pohřeb člowěka, gemuž byl zlatý kwět naděge oprchal, gegž byli čarodě gnj snowé zklamali.

Den byl gasný, nebesa čistá — země široko daleko gako rubášem pokrytá. Snjh na nj ležel na tři prsty zwýšj.

(*Pokračowánj.*)

České diwadlo w Praze.

We čtwrtek 2. listopadu po druhé: »Marie, dcera pluku.« Litowal gsem od srdce, že mi nebylo popřáno plauti walným praudem prwotinného enthusiasmu nedělnjho. Osud přiwedl mě tam teprw we čtwrtek; wšak sotwa že gsem wkročil, přestal gsem pochybowati o kauzelné moci italské dcerušky, wida opět na sedadlech několik známých twářj z časů býwalého předplacenj. Bylo mi wolno. Marie se i po druhé ljbila dle zásady: »Wer Vieles bringt, wird manchem Etwas bringen.« Tu ge sličný čerwený kabátek, saudeček a buben, tu se po wogensku staupá, tu po šlechticku obgjmá atd. Wše to musj se w celku powážit. P. Köckertowá ge gak w řeči tak w zpěwu u stegném postawenj, ona si směle traufá a šťastným dařenjm překwapuge. Brawura nenj gegj pole, tryle a skalopewná intonace gi nezarmautj, ona se gim umj s takowau gracij uhnauti,

že se toho ani nenadáte, sedjte-li tam s dwěma smysly a nikoli s pauhým uchem. Ona by mohla Marii mnohem gednodušegi zpjwati, a dogem nebyl by slabšj. Za zdařilé pokládám gegj duo s Toniem w prwnjm, a romanci w druhém gednánj; že wšak od té chwjle téměř oddechu nemá až ke známé arii na »Wlast,« muselo při této patrné unawenj nastaupiti. Kdo nám wšak upřjmně o wlasti zpjwá, ge náš, a dogde pochwaly. *Tonio* (Mayr) žádá dobrý zpěw, dobrau hru, dobrau řeč. Toť na člowěka přjliš mnoho. Tjm milegi wyznáwáme, že při wýborném zpěwu i hra i řeč se dařila. *Markéza* i *Hortensio* gsau osoby, stogjcj wně oboru zpěweckého. *Sulpic* (Prokop) podal částečně podařilý obraz, w němž se některé scény dobře prowedly. W celku byl ale gaksi dwogatý; chtěge srdečnau prostodušnost trefiti, padal často w křiklawau buráciwost, čjm se nikdy wniternj cit nahraditi nedá, a mnohý wýraz tjm wětšj protiwenstwj působj. Sbory uspokogily. R.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Březnice. Po dlauhé zastáwce se nám opět chrám Thalie české otewřel. Prowozowal se dne 10. zářj b. r. Klicperůw »Hadrián z Řjmsů« a dne 28. zářj téhož »Diwotworný klobauk«; čistý wýnos byl určen we prospěch ústawu pro chudé. Diwadlo, ačkoljw dosti prostranné, bylo přeplněno a hry se wýborně podařily, obzwláště prwnj kus, kdež se herci i herečky gako o záwod hráti zdáli. W »diwotworném klobauku« byla neyzdařilegšj osoba Koliáš —p. Kregčj,—který se welmi dobře do úlohy swé hodil. P. Česaný představil nám onen žiwý obraz prostosrdečného nuzáka; p. Fürst weselého Strnada; p. Howorka wynaložil wšecku péči na rázné wywedenj Barnabáše. Konečně zasluhuge chwalitebného připomenutj též slečna W. Kořjnkowá, která roztomile Bětušku zobrazila. Dušan F.

Z Miljna. I u nás se zastawila Thalie česká po wlasti cestugjcj, naleznuwši zde horliwé Češky a Čechy. Hrálo se 18. zářj r. b., a dáwal se »Nalezenec čili pražský uličnjk«. Hra wypadla zdařile, při čemž se wšickni zachowali, zwláštuj chwály pak Hynek (p. V. F—t.) a panj Trubičkowá (panna Dr—.) zasluhowali. Čistý wýnos se wynaložil na knjžky, kterýmiž se začátek učinil k miljnské knihowně. M. Howorka.

SWĚTOZOR.

Anglické nowiny, a před ostatnjmi Morning-Chronicle wyprawugj docela oprawdowě powjdku o myši, kterážto s obzwláštnj způsobilostj trillery gako skřiwánek wywádj a též hlasy giných ptáků nápodobiti zná. Nedáwno prý se teprw chytila a zochočila. Budau-li tak myši pokračowati, nebude brzo drahých našich primadon zapotřebj.

Anglické nowiny odbýwagj ročně 53 millionů listů a taxy, kteréž stát z nich bere, obnášegj as 120.000 l. sterlinků čili as 1,200.000 zl. stř.

Německo počjtá nynj 452 společnostj střjzliwosti s 106.484 členy; neywjce gich má Hanowersko, totiž 230, w Prusku gest gich 128. Hezký to začátek, ale na obywatelstwo tolik millionů počjtagjcj geště přjliš daleký od konce.

Když z počátku tohoto stoletj wynálezce očkowánj neštowic, slawný *Jenner*, se dowěděl, že Dr. de Carro náležitě tento w Ewropě i w Asii uwedl, odeslal mu gednoduchau střjbrnau tabatiěrku s nápisem: »Edward Jenner to Jean de Carro,« což kromě našeho de-Carra gen gelště gednomu americkému lékaři učinil. P. rytjř de Carro odewzdal nedáwno tento dar českému museum a připogil k němu kadeř, kterauž Dr. John, Baron z Gloucestru, z hlawy nesmrtelného tohoto muže skrátka před geho smrtj byl ustřjhnul, dar to, gakýmž tento přjtel, saused i kollega zesnulého dobrodince lidstwa, gen neyobljbeněgšj žáky geho poctil. Ačkoliw Jenner wysokého stářj 74 let dosáhnul, gest předce gedwa který šediwý wlas na nj pozorowati.

W Londýně býwá nynj na krámech w neyhlučněgšjch ulicjch widěti daguerréotypowané obrazy některého pána s podpisem: »Ku swrchustogjcjmu hledá se společnice žiwota. Bližšj zpráwy poskytnau se w domě.«

We Francauzjch, w zámku euském, nedáwno náwštěwau králowny Viktorie oslaweném, založj se zwláštnj Viktoriina gallerie. Král Francauzů chce k tomuto aučelu 30 obrazů malowat dáti, kteréž neydůležitěgšj doby z historie náwštěwy této wěčné paměti odewzdati magj. Hlawnj osoby při tom budau podlé žiwota wypodobněny.

Pařjžané magj zas nowý nápad, nowé slowo: ludwjko-filippské powětřj; poněwadž se králi Ludwjku Filippowi wšecko tak wýborně podařj, myslili si, že se dobré powětřj také ludwjko-filippským nazýwati může.

W Drážďanech horlj Dr. H. silně proti smekánj na ulici; nazýwá ge obtjžným, drahým a pro zdrawj škodliwým obyčegem a přičjtá mu časné lezenj a šediwěnj wlasů, poněwadž hlawa přikryta gsauc neustále wyzewuge, při smekánj ale nagednau a třeba w neyhoršjm auwětřj ostydá.

Žandarmowé dowěděli se, že w buloňském lesjku u Pařjže podezřelý člowěk objhá; i stjhali a dopadli ho. Wyznal se takto: »Mé gmeno ge R., ge mi 31 let, gsem z Issoudunu, ušetřil gsem si gako pomocnjk kupecký něgaké penjze a začal gsem na swau wlastnj ruku kupčiti. Nepodařilo se mi, a když gsem byl o wšecko přišel, umjnil gsem si, že se w tomto lesjku zastřeljm. Když gsem to práwě wywesti chtěl, zdálo se mi, že by to zločin byl. Odwrhl gsem bambitku a poraučil gsem se milosrdenstwj božjmu. Od té doby gsem se po 20 dnj gen stromownjmi listy a šťowjkem žiwil.« (A na bljzku gsau traktérny neyslawněgšjho gmena.) Nesmjrné umdlenj ubohého nedalo pochybowati o tom, co wyprawowal; žandarmowé museli ho sice co poběhljka odwesti, ale dřjwe zašli s njm do neybližšjho hostince, a dali mu něco, čjm by se občerstwil.

Diwadelnj náwěštj.

W neděli dne 12. listopadu 1843 bude se we prospěch pana balletnjho mistra Rainoldiho poneyprw prowozowati: **Nowé Amazonky** aneb **Ženy a mužì w rozbrogi,** fraška we 3 gednánjch se zpěwy a tanci, dle Klicpery a Tolda od J. K. Tyla. Hudba od A. Titla, Drechslera a Čapka.

Hra tato nenj pauhý překlad německé frašky, Wastl nazwané: nýbrž ge nowě dle Klicperowy známé weselohry a Toldowy parodie tak wzdělána, že p. spisowatel kromě wmjsených *národnjch pjsnj* i wšeliny skwostné úprawy podržel, gimiž byla direkcj řečenau frašku geště nákladněgi nežli čarowný záwog přiozdobila. Geť se tedy se strany laskawého obecenstwa hogné náwštěwy nadjt.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarkjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 90. *11. listopadu 1843.* 10. r. běh.

Panichyda.

(*Pokračowánj.*)

Gá byl w mladosti náružiwý obdiwowatel rodinných maleb, snad proto, že gsem se giž w kolébce stal sirotkem a potom každé lahoděnj, každý úsměw, upřjmný nebo lichý, byly mi newygasnitelným očarowánjm. Po swau dobu památným mi bude den narozenj Nadinčina, den, w němžto kaštanowé wlasy gegj prwnjkráte byly sebrány pod hřeben. Sama carowna, postawiwši prwnjkrát korunu na hlawu, nemůže býti w takowém wytrženj, w gakém byla Nadinka, honosjc se swým želwinowým hřebjnkem. Welmi toho željm, že nynj nenosj se hřebenůw. Okázánj-se hřebenu we wlasech byl krok ku swrchowanosti, wýwěskau nad srdcem, giž hotowým ku štěstj; znamenjm newěsty. Nynj ničeho nerozeznáš w děwicjch, wšecky chtěgj zdáti se djwkami.

Nadince došlo šestnácte let: čas byl se rozlaučiti s milými předměty dětinstwa; hodina bila obrozenj k nowému žiwobytj, plněgšjmu — ba arci plněgšjmu slasti, gakož i strasti. W bělaunkém swém šatu byla přespanilá. Zdála se býti wygewena radostj. Za to Kwětkow byl celý zaugat zádumčiwostj. Složiw na prsa ruce, w zálomě okna, smutně patřil na očarowatelnau Naděgku, gákoby se laučil s gegj milau saugmenicj.

»Což tak smuten?« ptala se ho s něžnau pečliwostj.

»Newjm sám proč! Gakési předcjtěnj mne saužj.«

»O! wy pořáde trpjte předcjtěnjm!« řekla usmjwagjc se. Tjm wy i nešťasten, že neweselјte se tak gako my, duše prosaické. Zdali myslјte, mosjé Kwětkowe, že gá s proměnau způsobu žiwobytj swého změnjm i způsob smeyšlenj, cjtěnj?...« Pomátla se a zarděwši se doložila: »Má k wám wděčnost...?«

»Wděčnost?« zwolal on. »Naděgko!«

Pro nebezpečnost, aby neřeklo se tak, gak bylo, nepřekazil gsem gá gegich rozmluwu, která skončila tjm, čjm končjwagj se wšecky howory, začjnagjcj slowem »wděčnost.« Sladké pocelowánj zapečetilo geg.

Třeba bylo widěti, gak wesela a šťastna byla toho dne Naděgka. Oči gegj, potažené wlahau, bez přestánj obracowaly se na Demetra, který, zdálo se, we wjru blaženstwj se topil. Celý den, celý wečer byli předmětem mého pozorowánj; bez teleskopu dwěmecjtma střewjců dlauhého odkryl gsem w těch dwau dušjch swět diwněgšj toho, gakowý Heršel widěl nedáwno s Předhořj dobré naděge. Na wečer byl bál.

Několik dnj po bále roznemohl se domácj pán. Wšecky naše útěchy zmizely. Máti s dcerau ustawičně dlely w komnatě nemocného. Na otázky: lehčegi-li? — byly odpowědj slzy. My newěděli co dělati. Gednau k wečeru wyzwali nás do komnaty; ani my ani nemocný nepřetrhli strašné mlčenj. Zářecký, beztoho newelmi howorný, byl mrzut. Čekánj něčeho neobyčegného bauřilo geg. Čas od času bylo mu hůře; konečně geg opatřili wšemi swátostmi. Diwadla zkormaucegjcj! U hlawy žena, na prsau dcera lkagj; okolo přjbuznj a domácj we slzách. Stoge gednau nohau w hrobě, dobrý Zářecký zrakem se rozžehnal se wšjm, co mu bylo milého. Přiwolal k sobě Kwětkowa.

»Demetře Aleksiewiči! gak mohu zaplatiti waše přátelstwj?... Ničeho nemluwjte: znám wáš blahorodný charakter... a waše city, můg přjteli, a schwalugi ge. Toliko o to pečugi, gak bych pogistil štěstj swé dcery; osud zbawuge mne té útěchy. Dáwno pročetl gsem srdce swé Nadinky... Wy můžete upokogiti kosti mé we hrobě... Milugte gi... učiňte gi šťastnau.... Žehnám wás gako mého syna!«

Kwětkow padl na kolena.

»Ženo! Druh můg připowěděl mi.... nezprotiw se mé posledni wůli. Odkazugi tobě gegich osud. Buď gemu matkau....«

Žena horaucně chopila se geho ruky a polila gi slzami. — —

Po týdnu wšickni odprawili gsme se do Moskwy, swěřiwše zemi ostatky pomjgegjcj Zářeckého.

Panj Zářecká žila welmi ticho. Newjm, bylli to následek zármutku čili přetwářenosti; zdálo se mi ale, že gi wůle nebožtjka muže tjžila. Bála se uraziti zemřelého. Pomalu, s wečerau, sbjral se neweliký kruh starých známých. Karty, rozhowory, někdy hudba začaly oživowati hrobowau tichost gegich překrásného domu. Naděgka wšak nesměla geště ukázati se u fortepiána; za to ale gak byla přewnadná we wečernjm šatu a w bjlé kragkowé kosince, a šťastna přjtomnostj swého druha!

Námluwy Kwětkowy nebyly geště rozhlášeny, mnozj ale giž záwiděli geho štěstj, a bohatj přátelé panj Zářecké zacházeli s njm giž ne gako s bjdným učitelem, nýbrž gako s rowným sobě. Bylať mu ale poněkud urážliwá a omrzelá tato přjwětiwost oněch lezaunů, wynucená ne snad geho osobnj důstognostj, nýbrž geho skwělau budaucnostj. Gim nebylo po mysli sbratřiti se s gakýmsi ledagakým Kwětkowem. On ale odhodlal se snášeti gegich pyšnau ponjženost z lásky k Nadince, a oni odhodlali se, podwrhnauti se přátelstwj pro dwa tisjce dušj*), které přešly w geho ruce. Dosawad wšecko šlo dobře.

Čas ale, seznámiti se s charakterem panj Zářecké. Bylať to ženština ctichtiwá, swéhlawá, z počtu těch, kteréž kolo osudu wyneslo z njzoty a postawilo na ten stupeň we společnosti, kdež poważugj sebe za wyššj wšech, kdež zapomjnagj na skrownost swého půwodu, přetrhugj wazby přjbuzenstwa a wůbec zawrhugj wšecko, co toliko o wlas njže gich. Muž wždycky dobře pochopowal gi. Skrze ni byl w neshodě s moskewskau známostj. Wždycky pečowal sice býti zdwořilým s nj a dobrým přjbuzným neznamenité rodiny swé naduté polowiny, ale nikdy nepowolil gj ničeho, coby nesauhlasilo s geho způsobem smeyšlenj. I posledni wůle geho, prowdati dceru za důstogného nebohatého člowěka, zdála se gj býti wrchem geho bezrozsudnosti. To protiwilo se wšem gegjm plánům a předewšjm naděgi, aby se postředkem dcery obklj̈čila gasnými swětly wážněgšjch rodin, s kterými Naděgka byla wětšjm djlem w přjbuznosti po otci.

Myšlénka, že dcera gegj powinna spogiti osud swůg s osudem swého učitele, přiwedla gi w zaufalost. Gako ženština twrdošigná, gegjžto rozmary se strany manžela uraženy, umjnila si hned po geho smrti, postawiti si také swau hlawu, udělati na přjkoř muži, a za geho samowládu za žiwa pomstiti se gemu we hrobě roztrženjm připowězeného zasnaubenj.

(*Pokračowánj.*)

---

*) Známo, že w Rusku panstwj a panské statky podle dušj se počjtagj, které na nich magiteli poddány gsau aneb wlastně gemu patřj.

Nowý rok.

(*Pokračowánj.*)

Wůz dogel na hřbitow. Beata, starý hudebnjk, dcera geho a komik sestaupili z kočáru a prowázeli rakew ke hrobu. Byl to tichý, němý průwod — a dle wůle Beatiny měl býti geště tiššj a opuštěněgšj. Chtělať samogediná prowázeti muže na posledni cestě, gemuž byla celau dráhu žiwota swěřila — i mělať dobře; neboť s gakým pocitem mohli gjti ostatnj za rakwj člowěka, genžto byl tak rušiwau rukau w gich osudnj kolo sáhl?

Ale smrt ge dobrá smjřitelka a wyhlazuge dluhy, byťby psány byly pjsmem krwawým. Takž bylo i u starého kapelnjho mistra, i u dcery geho wšecko w srdci a paměti wymazáno, co by snad bylo na něgaké poklesnutj upomjnalo. Protož prowázeli nešťastného zpěwáka beze wšeho zášti, a poznáwagjce bolestný staw geho wěrné družky, nechtěli gi zůstawiti samotnu krutému hoři.

Byl to tichý, němý průwod. Smutně znělo posledni požehnáwánj duchownjho a papauškowité odpowjdánj kostelnjka. Každý z přjtomných objral se giným myšlénkami, každý byl naplněn giným pocitem.

Kněz byl modlitbu swau odřjkal: ale Beata stála geště bez pohnutj, gakoby mělo geště něco přigjti, nač by zpukřelau, potrhanau nitku naděge swé zawěsila. Nynj zarachotila prwnj hrst černé prsti na rakwi — a to byl zwuk, genžto gi probudil. Pozwedla očj swých a poslala ge za úzkým prkenným krytem wěrného saudruha. Z pohledu toho wyswjtala newyslowná tauha po té samé cestě, kterauž byl nešťastný přjtel gegj odešel.

»Nechme gi chwjlku o samotě,« řekl komik potichu k saudruhům — »ať si ulehčj srdci sewřenému.«

Bětunka mu rozuměla — a starý byl gakö dobré děcko se wšjm spokogen. Šli tedy zatjm po hřbitowě ku wchodu. A Beata dala se do pláče, křečowitě zatnauc ruce do sebe, modlila se z hlubokosti duše swé. Byloť to poslednj, přetěžké laučenj s osobau, k njžto byla upiatá okowy čarodégnými. * * *

Druhý deň po tichém pohřbu brala se Beata samogediná ke třem ljpám a dala si ukázati přjbytek mnichowské herečky.

Hedwika očekáwala dnes ginau náwštěwu, i přiwjtala tedy neznámau ženu trochu newrle. Myslilať, že ge to taulawá herecká žebrota. Ale wážný utrápený ale přitom dogemný pohled Beatin nedal malé mrzutosti wypuknauti.

»Co se ljbj, paničko?« ptala se konečně Hedwika, kdyžto Beata zpytawě oko swé na ni upjragjc, gako w nesnázjch mlčela.

»Můžete mi půl hodiny bez swědků obětowati?«

»Mohu-li wám tjm nĕgakau službu prokázati—«

»Mně, sobě i třetj osobě. — Přicházjm we gmenu wašj — matky.«

»Mé matky?« zkřikla Hedwika a srdce gegj počalo mocně bjti, a krew gj wstaupila do twáře. S podiwenjm hleděla na ženu neznámau, kteráž počjnala řeč o drahé osobě, kterauž genom dle obyčegného názwu swěta znala — o kteréž ale nic, pranic newěděla.

»Mé matky?« opětowala s rostaucjm nepokogem. »Pro žiwý Bůh, panj! gak se wám dostalo toto poselstwj? O mluwte — powjdeyte!«

S těmi slowy uwedla gi na pohowku, a třesaucj-se očekáwala, co začne podiwný host gegj wyprawowati. Beata sama byla u welikém, patrném pohnutj, a hleděla se teprwa poněkud ustanowiti. Potom gala se mluwiti:

»Matka waše byla, gako wy, u diwadla. Byla mladá, kwetaucj, a pěkná budaucnost prostjrala se před gegjma očima. Nezkušená libowala si w pokořowánj mužstwa i dala se konečně přemluwiti, že podala ruku muži, kterýž byl mezi představenými diwadla — a kterýž gi byl za zpěwačku wzdělal. Newědělať sama co činj. Pauto manželské zdálo se lehaunké a pohybliwé mysli gegj býti páskau, gežto se tak snadně otočiti a zase odložiti může, gako páska okolo těla. Stalať se panj kapelnjho mistra, muže wůbec wáženého — a to gj lichotilo. Ostatně nemyslila přitom na nic zlého, ani na nic dobrého. Stalať se manželkau — stala se matkau, a neměla téměř o tom ani wědomj. — Odpusťte, gsem-li zwědawosti wašj tuze obšjrná, musela gsem ale toto wšecko podotknauti, abych se nechybila cjle.«

»Mluwte, paničko — cokoliw za dobré a potřebné uznáte; pro mne ge každá zpráwa o matce wjtanau nowinau a naplňuge spanilým kwjtkem pustinu paměti mé.«

»Staw duše gegj podobal se až posud kypiwé garnj zemi, w njžto zlaté sjmě geště držmalo. Genom slunečnjho paprsku bylo potřebj, aby bylo wzešlo — a paprsek tento padl w duši gegj. Seznámila se s mladjkem, genžto gj podal magický kljč k řjši oněch snů, gežto snad někdy gako taguplné tušenj duši gegj prochwjwaly. I oddalať se celau slabostj a silau prwnj lásky, a nemohši rozwážiti pewnost giných wazeb, poslechla swodného hlasu a — odešla s njm do swěta.«

(*Dokončenj.*)

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 5. dáwal p. Kolár k swému přjgmu Raimundowu kauzelnau hru »*Marnotratnjk*«. Diwadlo bylo naplněno tak as gako w zimnj neděle býwá. P. Kolár hrál Heyřila pod předešlým řjzenjm na stawowském diwadle lépe než tenkráte .... ne tak; někdo by mohl řjci, že parodugeme zpráwy giného referenta — a my bychom rádi psali referaty beze wšeho žihadla, pauhý med —; řekneme tedy raděgi: p. Kolár nehrál o nic hůře než před lety — ale ačkoli osobnosti geho ledaco schází, co se k dokonalému předstawenj šlechetného, důwěřiwého Heyřila žádá, předce by se bylo toto *deficit* méně pozorowalo, kdyby byl aspoň před přjgmem swým paměť swau wětšjm *přjgmem* obmyslil. Totéž by se mohlo řjci o p. Grabingrowi, genuž se některé momenty w poslednjm gednánj geště neylépe powedly. Citupiná, dogjmawá a wůbec bez poskwrny byla hra i řeč p. Kolárowé (Milostna). Wšecku chwálu zasluhuge též p. Skalná. Scena s Heyřilem žádá wětšj odstiňowánj. P. Strakatý zpjwal Azura welmi krásně a dogemně. W řeči obljbil si gakési zwláštnj názwukowánj — wyrážený předposlednj slabiky, gakéž sice u Poláků w obyčegi gest, ale w češtině nikterakž chwáliti se nedá. P. Just hrál Dumonta: nemůžeť on slaužiti za wzor dworného ba k piťwornosti se klonjcjho chevaliera, ačkoli rutinau swau wůbec zadost učinil. Pamatugeme se, že w německých předstawenjch Dumont po francauzsku zadrhuge, skrze chybně a s namáhánjm německy mluwě. Proč se cos podobného u nás nedělo—ano proč se p. Just *nadarmo* namáhal aby prawidelně mluwil, toho gsme se nemohli domysliti. Ostatnj, zwláště p. Grau přičinili se, aby úkoly swé dobře zastali. Mužské sbory šly dobře gakož i proměny.

F. L.

W autery 7. listopadu »*Marie*« po třetj. Náwštěwa byla hogná. Solo na buben a wogenský pochod žádalo obecenstwo da capo. Marie byla mnohokráte wolána, a zpjwala oprawdu geště ljbezněgi a opatrněgi než po druhé. P. Mayr prohřešil se opět gednau na swém pěkném hlasu, a činil mu přjlišné násilj. Když mistr Donizetti part geho psal, stalo se to gistě s menšjm nákladem, než když pan Mayr zpjwá. K čemu *tant de bruit pour une* .... P. Kaška nesmj zapomenauti, že u panj markézy salonowá mluwa panuge, a musj se warowati wýrazu *womdlj* mjsto *omdlj*.

B.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Prahy. P. *Emanuel Beránek,* ředitel krasogezdecké společnosti, započal před nedáwnem, gak w těchto listech oznámeno bylo, swé zábawné hry. W sobotu w listopadu bylo šesté předstawenj. Náwštěwa mohla žádosti ředitelowy uspokogiti. Co se prowedenj týče, dáwám gezdcům přednost, byť bych se tjm k gezdkynjm i nedworným býti zdál. Malá *Olympia Percivalowá,* panna *Angela Martinkowá* a *Mathilda Wellanowá,* pak panj *Haagerowá* nepodaly nám sice nic newjdaného, každá se ale z nich buď něžnostj, buď odwážliwostj aneb gracij wyznamenala. Z gezdců ljbil se zwláště p. Josef *Hauger* we sceně »Čtwero počasů« s proměnami, w nichžto se na garo, léto, geseň a zimu přestrogil. Neyljběgi wyhljžel co starec na ohni se zahřjwagjcj, kterýžto obraz oprawdu krásným slauti mohl. I u ostatnjch nepřigde ani na mysl, žeby se gim cosi nepodařilo. Ta gistota, drzá obratnost, swižná ohebnost, gsau pro oko prawau lahodau. Komíkowé (pp. Porte a Moric Reineke) wynasnažugj se, aby obecenstwo obweselili; Reineke ge nad to dobrý jongleur. Mně se neywjce ljbil p. *Rhigas,* který w balansowánj, házenj taljřů, metánj kaulj a giných arabsko-čjnských produkcjch stupeň wýbornosti dosáhnul. Cwičený kůň prowozowal swé obraty dle slowa welitelowa co oprawdowý klassik, a tančil sausedskau tak do taktu, že mnohého dwaunohého tanečnjka zahanbil. Záwěrek učinil anglický pes, který se u prostřed prskagjcjch raketů tak dlauho zubami w powětřj udržel, až celý ohněstrog dohořel; wyznati wšak musjm, že třepetánj toho zwjřete oko přjliš newábj. Oswětlenj ge skwostné, hudba dobrá, a kus po kusu následuge tak rychle, že dlauhá chwjle ani nemůže wzniknauti. **B.**

Prwnj koncert gednoty Cecilianské w neděli 5. listopadu w 5 hodin odpoledne w sále plateyském. Trwánj gednoty dosáhlo u chwalném prospjwánj čtwrtého roku. Prwnj čjslo byla hymna od Schichta, zpjwána s neyúplněgšj dokonalostj a určitostj, w njžto se hlasy winuly gako čtwero potoků, warugjce se wšeho negasného splýwánj, tak že celý sbor co organický celek wyniknul. We triu od Spohra pro pianoforte, hausle a čello slyšeli gsme p. prof. Mildnera, p. Deutsche a p. Tischera. Prof. Mildner teď málo kdy na weřegnost wystupuge, a proto ge nám každá přjležitost tjm milegšj, kde geho wýbornau hru w tak dobrém spolku slyšeti můžeme; kdo celek chwálj, chwálj i gednotliwce. Páně Deutschowa korektnj hra a ku podiwu čisté běhy w třetj sadě došly uznánj, což i o hře p. Tischera platj. Wšeobecné pochwaly došel nowý sbor mužských »*Česká wlast*« od Jana N. Škraupa a musel opakowán býti. Ge to utěšená skladba našeho čile a pilně postupugjcjho kompositora, gižto co neydřjwe we »Wěnci« obecenstwo spatřj. We čtyrech slokách prowedl skladatel pěknau myšlénku, dle wýrazu slow gi proměňugjc, a gen při poslednjch dwau řádcjch zdá se nám, že zrychlenj rozměru dogemu ukončitosti trochu překážj.

We druhém oddělenj byla nám podána druhá část z oratoria »Mesiáš« od Haendla. Gak podiwně změnily se za sto let hudebnj formy, že to nynj mnohá ženská nezaswěcená ústa k smjchu pobádalo, když p. Schütky swau welkau arii přednášel! Tuto skladbu měl by direktor před wystaupenjm od mnohého zpěwáka w plné dokonalosti žádati; tušjm že by to mocněgšjm důkazem geho zpěwecké wzdělanosti bylo, než potlesk přjzniwého obecenstwa při arii francauzského rázu. Sopran zpjwala p. Bergaurowá a alt p. Müllerowá s úplným wyrozuměnjm welkolepého charakteru starého mistra. Orchestr zastáwaly dwě pianoforte, na něž pp. Bartl a J Škraup mladšj hráli. Sbory byly wýborné. Tyto mocné, welké, nahau takořka krásau a gednoduchostj dušj otřásagjcj zwuky, swaté gako biblj sama, newygdau tak kwapně z ucha, gak se do něho wlaudily. Sbor český dirigowal p. J. Škraup, ostatnj p. Abt. **R.**

SWĚTOZOR.

Nowý Ruslan. W neybližšjm komonstwu wéwody Aumalského naléžá se nynj také 24letý Kabyl, kterýž si při poslednj wogenské wýprawě prince toho srdnatostj swau zwláštnj zásluhu o něg zjskal, od té doby pak na žádný způsob od něho odstraniti se nechtěl, tak že mu wýwoda az podobnau službu, gakauž Mameluk Ruslan u Napoleona mjwal, wykázati musil. Nezkažená geho, do žádných prawidel umluwitosti newtěsnaná přirozenost poskytla bodrým Francauzům giž mnoho, čemu by se zasmáli. Tak když pán geho, geda skrze Marsilii, wečer diwadlo nawštjwil, wešel si také náš Kabyl w národnjm swém obleku do wedlegšj lóže a prohljžel si chwjli shromážděné obecenstwo; nagednau ale wytáhl spod záhbitého burnusu swého az třjloketnj dýmku a začal gi na gedné z woskowých swjček, w diwadle hořjcjch, zapalowati. Gak to publikum rozweselilo, možná si pomysliti. Našj showjwawosti ku zlým zwjřatům nechce rozuměti; tak uškrtil w Neuillském zámku papauška, kterýž geg byl do prstu kausnul, a peyska gakési wzácné dámy, kterýž geg štěkánjm swým pronásledowal, hodil bez dlauhých rozpaků do wody.

Gistý znamenitý umělec kregčowský pjše w lipském časopise »Tageblatt« toto: »Náwštěwa králowny anglické w zámku Euském způsobila auplný obrat w — modách ewropských. Široký anglický kabát přiblýžil se k pařjžskému fraku; britská negápnost w oděwu a francauzská lehkost i způsobnost kroge znamenitě sobě wespolek popustily. Schůzka neywzácněgšjch hlaw řjšj anglické a francauzské neowládá toliko slaupce časopisů a nowin, ona zaměstnáwá wjce geště djlny neywětšjch oděwnických umělců našeho stoletj *úkolem wznešeným,* zprostředkowati totiž charakteristické obau národů i we wněšném zgewenj. Obdržew neynowěgšj wzory a střihy, poraučjm do laskawého powšimnutj nowé tyto »*alliančnj fraky* a *treportské swrchnjky.*« (Treport, přjstaw, kde králowna Viktoria na franc. půdu wstaupila.)

Hrabě Forrobo, geden z neybohatšjch šlechticů w Portugalsku, zřjdil před nedáwnem na swém zámku blýže Lisabonu diwadlo z ochoty. Král i králowna byli hře oné přjtomni. Při wstaupenj byl gim podán program, kdež tři opery poznamenány byly, z nichž si gednu podlé libosti k předstawenj wywoliti měli. Králowna wolila »Korunnj diamanty.« Wšechny role byly neywyššj šlechtau obsazeny. Wše bylo wýborné; dekorace i obleky podlé neypřjsněgšj skutečnosti, an kus ten w Portugalsku hrage. Druhý den rozdělil spanilomyslný hrabě znamenitau summu peněz mezi chudé, by — gak řekl — nemuseli chudj nauzi trpěti, když u něho weselj gest. — — Bywalý deputowaný Valenciennes-ský we Francauzjch plnj tu samu krásnau powinnost člowěka, když w zimě swé skwostné wečernj společnosti drží. Při každé takowé přjležitosti pošle pět set franků dobročinnému ústawu k rozdělenj mezi chudinu. Takowéto přjklady we známost uwesti gest prawým potěšenjm.

Časopis tento wychazj we středu a w sobotu po půlarsjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 91. *15. listopadu 1843.* 10. r. běh.

Panichyda.

(Pokračowánj.)

Osidła, kteráž k tomu strogiła, byla rowněž krutá gak chytrá. Prwnj a neypřjměgšj prostředek gegj byl, zjskati si lásku dceřinu. Ostatnj nawlékala gen zdálj a welmi ostražitě. Před cizými u přjtomnosti Kwětkowa želela děwic, které gdau za muže tuze mladé; gednau zawedla řeč o newyhnutelnosti, aby mladj lidé slaužili. »Wy, můg přjteli, gste geště tak mlad; i wám, Demetře Aleksiewiči, neškodiloby drjwe slaužiti. Prosilit gi sice, by neodkládala gich štěstj; ona na pohled sauhlasila, nepromeškala ale při přjležitosti opakowati swůg úmysl.

Konečně Kwětkowi wšecka ta pokynutj łjbila se, a odhodlal se whod udělati swé budaucj tchýni. Chtěla, aby šel k diplomacii. Ač mu i těžko bylo rozlaučiti se, potřeba bylo předce pokořiti se osudu. Po starém obyčegi přisahal geden druhému wěrnost až do hrobu, a připowěděli sobě, dopisowati si gak možná často.

Brzo po odgezdě Kwětkowa wzalo wšecko giný obrat. Smutek skončil se, začaly wýgezdy a wečernj společnosti w domě panj Zářecké. Naděgka byla gedna z łesknaucjch se hwězd mezi moskewskými newěstami; gegj mladost, krása, rozum, ljbeznost, bohatstwj podmaňowaly wšecky. W počtu mnohých klanitelůw se gegj dokonalosti byl gakýsi knjže Balgarow Kartuzinský, wyslaužilý oficjr gardy, člowěk dobře wychowaný, který uměl zwýšiti přjgemnau zewnitřnost swau obratnostj a rozum swůg kadrilem, člowěk ale samoljbý, hrdý na znamenitost swého rodu, ačkoli nikdo w Rusku nebyl s to řjci, odkud geho předkowé wyšli a čjm se proslawili, a přitom wždycky hotow, zawřjti swau řeč přehleđem wšech přjbuzných, slowem, geden z mladých lidj, s gakými gsme se w ten čas často potkáwali we společnostech. Tento knjže měl způsobilost, uhodnauti lidi na prwnj pohled, uměnj welmi prosté a snadné: potřeba toliko mjti lehkowážné ponětj o člowěčenstwu, a z desjti lidj uhodneš gich sedm na prwnj pohleděnj, což giž dosti na dobrého znalce. On hned pochopil panj Zářeckau: několik slow stačilo mu wyzwěděti způsob gegjho smeyšlenj, gegj charakter, a w hlawě geho sesnowal se plán činěnj. Zgewně a po straně, obzwláště před lidmi tak neb onak panj Zářecké bljzkými, wzdáwal čest gegjmu rozumu, wkusu, uměnj, žiwu býti, gegj ljbeznosti a mnohým giným wlastnostem, o kterých se gj samé ani nezdálo. Podlé slow swých bylby byl dáwno umřel z dlauhé chwjle w Moskwě, kdyby nepřicházel do gegjho domu; dáwno bylby zdiwočil, kdyby se nenaslazowal tak často gegj společnostj. Přjležitě uměl pochlubiti se známostmi a wyhljdkami, které se mu odkrýwaly we swětě, znal podotknauti o swé bohaté rodině, a howořil o přednostech znamenitého gmena, a o wysoké společnosti. — Slowem, w krátkém čase dowedl wnuknauti gj o sobě tak wysoké mjněnj, že widěla w něm představitele a čelnjka moskewského »swěta« a wýhodného ženicha pro swau dceru.

»Hle důstogný člowěk!« řekla Naděgce. »Gak se tratj Kwětkow!«

»Každý dobrý we swém rodě, maminko! Co gá milugi na Demetru, newidjm na knjžeti.«

»Nelze ge, má duše, ani srownáwati! Ten slowůtný, wysokého stawu, na nohau — onen holý gak sokol.«

»Nauze nenj hanba, prawjwal tatjnek.«

»A ne dobrodinee, má milá!«

Slzy wstaupiwšj do očj Nadinčiných, pohnuly panj Zářeckau zkrátiti nepřjgemnau rozprawku.

Knjže, wida matku na swé straně, odhodlal se opautati Naděgku hedbáwnau sjtj swau. Znal přjčinu gegj zamyšlenosti, začal želeti s nj gegjho milého, s netrpěliwostj očekáwal nawrácenj se

Kwětkowa, aby mohl obětowati gemu swé přátelstwj, záwiděl gim gegich štěstj, reptal na swůg osud, a uměl wymyšlenými swými neštěstjmi wzbuditi w nj aučastenstwj. Pohnuta tjm Naděgka stala se k němu promjgiwěgšj, a na matčiny pochwaly knjžete odpowěděla: »Ano, on welikého důstogenstwj; gá ale mohu toliko sobě ho wážiti, srdce moge na wěky náležj Demetrowi.«

Potom knjže stawěl se zamyšleným mjsto hrawé weselosti; lìbowal si w těžkomyslnosti; ubezpečowal, že brzo geg uwede w módu; wysmjwal se gegjm spolusokynjm a autle lichotil gegj samolibosti. U wytrženj býwal nad dary gegjho ducha a promjgel slabosti, které nikdy gj Kwětkow neodpauštěl. Konečně wedral se w gegj duši, gako zlý duch, a dowedl, že giž ona sama začjnala mluwiti o něm.

»Čas, bysi zapomenula na Kwětkowa!«

»On mne ale tak miluge, maminko! Nečetly gste geho poslednj list?«

»Pusť to mimo sebe, má drahá! Kdož nynj se zamiluge? Totě dětská swéwolnost, následek čtenj románůw!«

A Nadinka gedwa že nesauhlasila s maminkau.

(*Pokračowánj.*)

Nowý rok.

(*Dokončenj.*)

»Odešla?—A gá byla giž tehdáž na žiwu?« ptala se Hedwika s rostaucj zwědawostj.

»Wás wzala s sebau« —řekla Beata, »a mladšj sestru waši, sotwa několikodennj djtě nechala otci.«

»Mne wzala s sebau?« podiwila se Hedwika. »A co nás tedy rozlaučilo? Proč mě nepodržela?—Mně býwalo powjdáno, že gsem pauhý nalezenec.«

»Djlem že chtěla gako swědka minulosti odstraniti—djlem domluwy člowěka, genž byl duši gegj opautal—nepředloženj, nepowáženj —nazýweyte to, čjm chcete, co nešťastnau tak zaslepilo, že wás nechala w rukau cizjch, gakoby byla měla práwo zaprodati negen wezdegšj blaho waše, nýbrž i spasenj duše. Nechala wás w rukau taulawých keykljřů, kteřj se práwě po djtěti sháněli, kteréž by w řemeslu swém wycwičili, a pak geho schopnostmi, geho newinnau mladostj lichwili.«

Beata se zamlčela. Byloť widěti, že gi wyprawowánj hluboce dogjmá.— I Hedwika mlčela. Zaletělať myšlénkami do oněch časů, o nichž byla neznámá tak nenadále zmjnku učinila—a bolestně zachwěla se prsa gegj.

»Že wás od té doby newiděla« —gala se Beata po malém oddechu mluwiti— »to wjte bezpochyby sama. Osud gegj zanesl gi w daleké končiny—w mjsta, do nichžto nikdy zpráwa o djtěti nedonikla.«

»Tak daleké byly ty končiny sotwa, aby nebyla mohla něgaká zpráwa k nj doniknauti« —řekla Hedwika s bolestnau hořkostj— »kdyby gj byla chtěla sluch otewřjti. Ale zdáť se, že matce mé tuze na tom nezáleželo, aby se byla o dceři swé něčeho dowěděla?«

Na počátku, dokud se točila u wjru swé wášně —to máte dobře—nepřišlo gj k srdci, aby byla po wás taužila. Mluwjmť bez obalu, abyste poznala winu gegj —abyste ale také ocenila stupeň ljtosti gegj. — Propuklať konečně rauška, gež byla zastřela zraky gegj —protrhla se kůra, gež byla opancéřila ňádra gegj, a mocná přjroda podmanila gi, sepnauc zpupnau we swé okowy. A staw gegj byl nynj tjm hrozněgšj. Plamenným dechem tauhy narodil se w duši gegj drawý gestřáb zlého swědomj. a nemilosrdným geho zobem usychala duše gegj. Wěřte mně—ona se pokála přetěžce. Nesmjrnau bolestj wyrownala wáhu přečiněnj swého—a k úplnému spokogenj před swým bljzkým koncem nežádá si nic giného, nežli odpuštěnj od swé — Hedwiky.«

Hedwika tu seděla s očima sklopenýma. Slza se třásla na krásných řasech gegjch.

»Gá gsem i bez gegjho přičiněnj wychowána w lásce křesťanské,« promluwila Hedwika hlasem tichým—»a modljm se sama každodenně: Odpusť nám winy naše, gakož i my odpauštjme swým winnjkům.«

»Tedy gj nezlořečjte?« zwolala Beata, mocně pohnuta.

»Ona gest matka moge,« řekla djwka—»a srdce mé gest přeplněno autrpnostj. Gakž bych gj mohla zlořečiti?— Litowati musjm nešťastnau —a k wlastnj utěše wěřiti w gegj žal a pokánj.«

»Mohu gj řjci, že gj odpauštjte?«

»W úplném smyslu—řekněte gj to, a oznamte gj také, že ge pro ni každé chwjle otewřena náruč má.«

»Děkugi wám—we gmenu gegjm!« řekla Beata, ruce gegj wřele tisknauc. »S těmi slowy gj přinesu welikau utěchu, a radosti paprsek probleskne geště temnem gegjch dnů.«

»A kde ge?—kde se zdržuge?—proč nepřišla sama?« ptala se nynj Hedwika.

»Ona nemůže předstaupiti přede twář dcery swé, aby nezašla hanbau w prachu,« řekla Beata hlasem temným. »Ale mjsto sebe pošle wám — otce a sestru.«

»Swětice Božj?« lekla se djwka. »Otce a sestru? Gak by to bylo možná? Což se opět smjřili? Což meškagj pospolu—a mě posud wylučugj z obgetj swého? O mluwte, kde gsau? Ať wegde rozkoš w duši mau!«

»Otce i sestru wám přiwede ženich.«

»Můg ženich?«

»Saudruh dětských roků wašich — člowěk, kterýž wás přiwedl na dráhu nynějšjch dnů wašich, aniž wěděl, že to wy gste, kterauž gako pacholjk w kolébce haupáwal. Ten wás dnes nawštjwj s wašjm otcem a se sestrau. Mějte se gen na pozoru, aby radost muži letitému neuškodila.«

»A což moge matka?«

»Té přinesu waše odpuštěnj —«

»Ne, ne! — ona musj přigjti sama! Anebo powězte, kde gi nalezau?«

»Chcete-li odlehčiti poslednjm dnům žiwotá gegjho,« řekla Beata hlasem negistým — »tedy gj pošlete penjze na cestu.«

»Tu — tu wezměte!« zwolala Hedwika. »Nemeškeyte! Gá wám wěřjm — nebo se nemohu sama o neyblaženěgšj hodinu okrádati.«

»Požehnánj kagicné — a proto snad i s nebem smjřené matky na hlawu waši!« řekla Beata a křečowitě gi tisknauc k srdci swému, poljbila čelo gegj.

* * *

Tři ljpy staly se geště toho dne chrámem neyčistěgšj radosti. Komik přiwedl swé Hedwice hosti—a srdce gegj znepokogilo se nowau bauřj, sotwa že Bětunka do pokoge wkročila. Toť byl patrný otisk twářj gegjch, gen že w autlegšjm rozkwětu! Wšeliká pochybnost, která se byla snad po odchodu Beaty w duši gegj zrodila—wšechna nynj zmizela, a mocně pudilo gi to w náruč drahých osob, o nichžto po celý žiwot ani pocitu neměla.

A gak se zaskwěl milý swět před starým dobrákem — gak se zaskwěl před kwetaucj djwkau, an se gim poměr k Hedwice wygewil? Roztomilá Bětuška plakala, starý Zaplať-Pánbůh se blaženě usmjwal—a pan Johanýsek wrtěl hlawau. Tu wyobrazila Hedwika ženu, kteráž gj byla zpráwu o rodičjch přinesla a komik uwěřil nynj celému udánj, neboť poznal w obraze Beatu.

»Toť byla sama twoge matka!« zwolal horliwě. »Ona sama přišla si pro twé odpuštěnj — a tys gi nechala odegjti? Teď má člowěk geště na něgakau sympatii wěřiti!« — Při tom se chápal klobauku. — »Ale gen počkeyte! Komika naprawj, co tragika pokazila.«

Kwapným během spěchal na František. Rozuměltť Beatě a pochopowal, proč se ubohá wlastnjho djtěte střežila. Byliť gi wespolek přemlauwali, aby s nimi na náwštěwu šla; ona ale churawost předstjragjc, zůstala doma. Komik nynj poznáwal, že to byla pauhá wýmluwa.

Hbitě wešel do swětnice, ale našel w nj gen malau djwku sausedčinu, kteráž tu měla býti Beatě k posluze. — »Kde ge panj?« ptá se gj s podiwenjm.

»Panj odešla hned za wámi — což to newjte? — Dala si také kufr odnest a tuhle na stole nechala cedulička.«

Komik po nj kwapně sáhl. Třásla se mu w rukau. — »Bůh s wámi a se mnau! — Odpusťte — ginák nemohu — mám-li pokoge nalezti.« — S tau se nawrátil ke třem ljpám.

Rozuměltť ženě nešťastné, a nediwil se nikdy, že nebylo od té chwjle o nj slyšeti.

* * *

Pozdě wečer seděl s přátely u punče a prowáděl ge strakatinau podiwných událostj.

»Ai při sám Bůh!« zwolal rusowlasý weršowec — »z toho by se dala dobrá komedie udělati! — ať gsem čertůw! Kdo wj co se nestane.«

Janowský dnes mlčel a myslil na Bětunku.

Zpomjnka na Pátek.

Mezi požehnané kraginy české, gežto přjroda zwláštnjmi wnadami nadala, náležj též kragina okolo Pátku, statku král. ústawu Praemonstratského na Strahowě w Praze. Kragina tato ležj mezi Launy a Libochowicemi, z části w kragi rakownickém, z části litoměřickém, a zwláštnjho půwabu dodáwá gj protékagjcj řeka Ohře čili Oharka, kwětnaté lučiny, aurodné role a zpěwem slawjků oživené háge na břehu gegjm, gakož i wysoké co strážjcj welikáni rozestawené homole wrchů, genžto na sewernj straně krage toho strmj. Hospodářským inspektorem na Pátku gest welec. p. *Emerich Petřjk*, kanownjk řádu praem. na Strahowě a aud pomologické společnosti w Čechách, wěrný to Čech a wřelý přjtel wěd a uměnj, což dokazuge negen geho krásná, z welikého počtu českých a giných knih záležjcj knihowna, a znamenitá sbjrka mincj, nýbrž i mnoho silných swazků, obsahugjcjch wýtahy z rozličných (neywjce heraldických a historických) posud čtených spisů, při gichžto pohledu pilnost geho obdiwowati se musj. — Dne 5. listopadu letošnjho roku slawil gsem s njm we spolku mnoha dobrých přátel, gako na rozlaučenau s krásným kragem tjmto, geho wzácné gmenowiny, w kterýžto den mu dceruška tamnjho zahradnjka následugjcj přánj přednášela:

Gá gsem djtě zahradnické,
Lenorka se gmenugi,
Protož také w zahradnické
Řeči Wám dnes winšugi.

Bůh Wám račiž prodlaužiti
Krásný záhon žiwota,
A rozsjwey po něm kwjtj
Geho štědrá dobrota.

Ruka štěstj okopáwey
Waše dobré snaženj,
Slunce s wláhau se střjdáwey
Nad Wašj wždy naděgj.

Přátelstwj Wám w cesty sázeg
Wonné růže bez trnů,
Spokogenost Wás prowázeg
Stromořadjm Wašich dnů.

Nechť Wám w radosti newinné
Dni gak giřinky kwetau,
Které wždycky barwy giné,
Ale wždycky krásné gsau.

Kdyby Wám wšak zlé Sudičky
Někde kaukol zasely,
Bůh Wám sešle angeljčky,
Aby Wám ho wypleli.

B. J.

České diwadlo w Praze.

W neděli 12. listopadu prowozowalo se w prospěch *Pawla Rainoldi-ho* baletnjho mistra poneyprw: *»Nowé Amazonky* aneb *Ženy a mužj w rozbrogi«*, fraška we 3 gednánjch se zpěwy a tancemi dle Kliepery a Tolda od J. K. Tyla. Hudba od E. Titla, Drechslera, Lablera a Čapka. Tance od beneficianta, dekorace od Deny-ho, oděwy od Huttera, zbroge od plechařského mistra p. Faulwettera. Že se dosti ochotných ruk k této nowince odhodlalo, ge patrno. Musjm ale wyznati, že německého »Wastla« tak zewrubně neznám, abych na nic nezapomněl, w čem se tato práce lišj. Co nám gi přjgemnau činj, ge quodlibet z národnjch pjsnj se zwláštnjmi texty, a národnj tance. W usrownánj prwnjho ge widěti obratnau ruku, genom zdá se, že ge přjliš dlauhé. Duo s pláčem a smjchem se nelibilo. ačkoliw w tom komický moment ležj, gak se o maljři prawj, který na swém obrazu pláč djtěte gednjm tahem we smjch obrátil. Tance šly wýborně a p. Rainoldi byl wolán; z národnjch tanců se zpěwy žádalo obecenstwo aby se »Zákolanská« a »Strašák« opakowaly. Při tom zniknul w orchestru náramný zmatek, a ten pán, který se na to wlastně mrzeti měl, nalezal w tom tolik zábawy, že ani nepřestal se smáti. Takowé naiwnosti musj se každý podiwit. P. Prokop hrál dobře, geho pjseň o náwratu šťastných časů se welmi ljbila. P. Herbstowá, ač we fraškce mjsto gegj nenj, snažila se dle možnosti wyniknauti. Že gj gednau hlas zamlknul, nenj gegj winau. To nahradila gedna z lesklé družiny gegj, přestawšj u prostřed praudu řeči gakby nťal. P. Skalná, pp. Grabinger a Kaška bawili, každý swým způsobem. Náwštěwa byla hogná, dekorace, zbroge, slowem celá úprawa došla pochwaly.

R.

Swětozor.

Slawný *Mayerbeer*, skladatel známé též u nás zpěwohry »Robert ďábel«, dokončil opět dwě nowé opery: Proroka a Afričanku, kteréž se letošnj zimu poprwé w Pařjži dáwati magj. Až na giná diwadla přegdau, až se i na pražské národnj dostanau a na něm snad as 100krát obehragj, máme naděgi, že ge také na nowém českém nespatřjme.

»Tamtam,« pařjžský časopis, udržuge se neywjce náwěštjmi, gež do powjdek swých wpljtá. Tak se k. p. gedna nowella takto začjná: Arthur ze Sauwala wystaupil z domu Humannowa (kregčj, č.—. w ulici...), mage w ruku roztomilau hůlčičku od Verdiera (č.—. w ulici...), a zaměřil swé kroky přjmo k Felirowi (č.—. w ulici...), by tam několik paštiček snědl.

Lope de Vega sepsal mezi giným také 5 nowel, a nichžto se w gedné žádné *a*, we druhé žádné *e*, we třetj žádné *i*, we čtwrté žádné *o*, a w páté žádné *u* nenacházj. Našinec by to měl hůře, musel by i šestau napsati, we kteréžby žádného *y* nebylo. — O tomže Vegowi prawj se, že 21,361.000 weršů napsal. Potřebowal k sepsánj gich bezpochyby menšj trpěliwosti, než neznámý někdo k spočtenj gich.

Francauzský historik Antonjn Varillas wyděd il swého synowce, poněwadž prawidelně psáti neuměl. Takowé práwo nesmělo by se w našem milém Československu zawesti! Pak by mohl wěru dědice we dne se swětlem hledati.

Angelo Raw, anglický práwnjk, byl prý tak weliký přjtel bitj, že kolikrát zaplatil, aby ho někdo wytlaukl. To šlo owšem hotowé za hotowé.

»Ausland« pjše, že se slawnj matadoři w šachách wždy řidšjmi stáwagj; w této hře nalézagj se prý giž toliko zbrklj empirikowé, nenj žádných Newtonů, Leibnitzů wjce, a od dlauhé, předlauhé doby nebyl prý žádný nowý tah wynalezen. — O zlý čase! my gsme myslili, žes gen poctiwost zabil a obětownost ohryzl a zkazil, tys zkazil; i šachownictwj! Běda tobě, neboť w dobrém šachaři wězj prý celý Napoleon. Kam gsi se poděl s těmi Napoleony? Pára a kolečka, papjry a běh i stánj gich ge pohltily!

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidawá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půl. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 92. 18. listopadu 1843. 10. r. běh.

Z BÁSNJ
Františka Zwěřiny z Ruhwaldu.

I. Kdes blaudila?

Djwko krásná, spanilá,
Kdes tak dlauho blaudila? —
Mág ge tady,
Kwetau sady, —
Luhem, hágem slawjk pěge,
Fialkami wětřjk wěge,
Holub wrká newinně
Lásku krásné kragině! —
Gdi na hřbitow, děwče mé,
Hrob tam stogj zeleně,
Skřiwan rychle přes něg běžj,
Mládenec w něm tiše ležj —
Slunce garnj kol se skwj —
W teskných snách twůg milý spj —)
Žal a lásku necjtj. —
Ani slunce z geho spanj,
Tauha twá a twé wolánj
Wjc geg nezbudj! — —
Djwko krásná, spanilá,
Kdes tak dlauho blaudila?!

II. Konwalinka.

Konwalinko w tichém mechu,
Sněhobjlý zwonečku!
Plný wonných, chladných dechů
Klonjš wětrem hlawičku.

Prwnj ty swá ljčka bledá
K nebi zdwiháš, kdy se hág
Zazelená, — tu když bledá
Swoge djtky mladý mág!

Tys můg kwjtek neymilegšj,
Konwalinko bělaunká,
Dech twůg gest mi neyliběgšj
Bělinko ty nizaunká!

Gakby hlasem spanilosti
Ozwaly se zwonky twé,
Krásné garo mé mladosti
Zpátky woláš duši mé!

Panichyda.

(*Pokračowánj.*)

Na wečerách, na bálech, w čas kotilonůw knjže zanjmal Naděgku, starage se wypuditi z gegjho srdce obraz wzdáleného Kwětkowa a wzbuditi w něm saucit k sobě. Skwělými barwami popisowal gj žiwobytj petrohradské, uwáděl gegj obraznost do Pařjže, progjžděl s nj neyznamenitěgšj města Ewropy; potom nawrátil se do Moskwy, zawedl rozmluwu o nastáwagjcjch swadbách, a w prawý čas rozkládal způsob swého smýšlenj o manželstwj: on představowal newýhody nerowných sňátkůw, a s gemnau ironij skončil: »Možná-li, abyste wy, Naděgko Nikolagewno, proměnila swé lwy zlaté s knjžecj korunau, ku které gste narozena, za kalamář s husjmi brky?«

»Raděgi řjci gste měli se pštrosjmi!« odpowěděla směgjc se.

»Ach, mama, gak zlý gest knjže! Slyšely gste, co řekl?...«

»Cože, má milá! to ti řekne každý do očj i po straně: Kwětkow nenj pro tebe. A po čem to doznáti? Owšemť, on zamilowán do twého wěna: od takowých lidj wšecko lze očekáwati.«

Naděgka mlčela i poswědčila w duši, že Kwětkow nenj pro ni.

Nynj nepjše se mnoho dobrého o mužjch, a winj ge ze mnohého. Mně, gakož mužskému, neslušj chwáliti swé pohlawj z úcty k nestrannosti; osmělugi se ale doložiti swým ctěným čtenářům, že, dle mého smeyšlenj, wždycky nesprawedliwě wyobrazugj w románech wšecky mladé děwice za angely a bytnosti prosté wšelikého hřjchu. Nepočjtage koketstwj a swéhlawost, panuge mezi děwicemi gistá welmi obyčegná wášeň, kterau páni spisowatelé ustawičně pauštěgj s očj; gest to ctižádost. Nemožná sobě představiti, kolik we swětě ctichtiwých děwic. W neymladšjm wěku umégj

giž ohlušiti hlas srdce a přjrody, a s to gsau přinesti obět pustému blesku, žádosti znamenitosti, bohatstwj, přednosti titulůw a hrdému gménu swého rodu. Prázdnota těchto mladých dušj, když ge widjm, přiwádj mne k zaufalosti. Mohu w prawdě řjci, mám-li nehodné ponětj o člowěčenstwu, gsau toho přjčinau — děwice.

Naděgka zapomněla na Kwětkowa. We wšem gegjm chowánj-se a w rozmluwách negednau gewila chladnost. Listy geho čjtala lhostegně; prwé sama odpowjdala; konečně pod wýmluwau požádala mne, abych psal. Měl gsem geště naděgi, že nawrácenj-se Kwětkowa proměnj wšecko, a že přirozená důstognost zwjtězj nad strogenau, a připisowal sem wšecko to lehkomyslnosti nezkušené děwice, omámené přemluwami mateřinými. Přjgezd ale Kwětkowůw otewřel mi oči. Prospěchy geho na začátku občanského žiwobytj nebyly přigaty s aučastnostj. Několik wýborných okusůw způsobilo mu w Petrohradě powěst básnickau; ani sláwa ale Demetrowa nepohnula giž srdcem Naděgčiným. Patrně zdokonalil swůg přirozený talent k hudbě a zpěwu: ona i toho si newšjmala. Ta smrtjcj proměna rozzlobila mého druha; on winil ze wšeho panj Zářeckau, která si přála přestaupiti poslednj wůli mužowu. Neohljžege se na to, přicházel do domu gako prwé, a dokazowal práwo swé gako ženich. Důwěrnost w sebe samého dodala mu sjly a roznjtila w něm žádost bleyštěti se a přewýšiti swého soka.

Powěst roztraubila w moskewských spolcjch básnický a hudebnj wtip Kwětkowůw. Wšickni hledali přjležitost widěti a slyšeti toho mladého člowěka. Gediná toliko Naděgka warowala se toho, kteréhož wšickni ostatnj wynášeli pochwalami před nj, upřjmně neb aby whod přišli gegj samolibosti. Pochwaly tyto spjše gi mrzely. Mohla býti ženau člowěka znamenitého, milowaného a dostogného lásky, zatjm wšak chtěla býti raděgi ženau wysoce urozeného reysady. Štěstj?.... To slowo bylo giž wyškrtnuto z gegjho slownjku. Znamenitost! znamenitost! Ona snila toliko o znamenitosti. Kwětkow, uražený a trápený řewniwostj, odhodlal se činiti wšecko na přjkoř knjžeti; při každé whodné přjležitosti wyteykal mu daremné chwástánj; gedowatými sarkasmy popauzel geg. Samo sebau se rozumj, že knjže se snažil potlačiti geg swau pýchau. Kwětkow hledal přjležitost, aby geg urazil. Přjležitost nemeškala naskytnauti se.

Neshodli se o mjsto podlé Nadinky, které Kwětkow zaňal w čas mazurka a nechtěl ustaupiti knjžeti. Gá byl swědkem té půtky: »Zegtra, w dewět hodin!« řekli oba w ohni gednjm hlasem. Knjže hned odešel; Kwětkow gsa nepokogný posadil se k fortepiánu a začal fantasowati. W celém mém žiwobytj nic nezpůsobilo takého silného pohnutj w mých nerwách, gako ty smutné zwuky, ohlas zničeného srdce. Wšickni geg poslauchali pozorně; na očjch Naděgčiných okázaly se slzy. Ona cjtila napřed, že zgitra geden z nich musj pro ni zahynauti, a ten cit trýznil gi tjm wjce, čjm mocněgi opjgela swědomj. Nemohla toho snésti a diw do pláče se nedadauc wzdálila se ze sálu.

Strávil sem strašnau noc. On nemluwě přebjral swé wěci, pjsma; mnohá trhal a házel do ohně. Prohljžel listy Naděgčiny, a zablesklo se mu časem na twáři swětlo žiwota. Potom opět pohraužel se w myšlénky, pročjtáwal pjsma a házel ge do ohně. Mnoho swěřil mi austně: gá ale skoro ničeho neslyšel.

»Cožbych nařjkal?« prawil. »Budu-li zabit, pochowey mne w Mařiném roštj. A wšak dozagista! Powzdálj od lidj.... Tam w řadě s wywrženci občanstwa, s cizjmi wšem, bljzkými ale mně, pro neštěstj.... Pod swislými břjzami, na kamenj mechem obrostlém, negednau gá zamyšlen seděl, negednau nařjkal na nestálost štěstj, a negednau sobě přál, aby i mé kosti tam byly položeny. Možná, že i na mau mohylu osud přiwede nešťastného mladjka, a mně bude lehko, gsa s njm stegného citu w zemi.... Gestli zůstanu žiw, uposlechnu rady Nadinčiny; půgdu slaužit. Ano dozagista!«

Kwětkow byl těžce raněn. Slowútný hogič chtěl wytáhnauti kulku, namáhánj ale bylo marné. K dowršenj neštěstj ten samý čas přigela do Moskwy matka Kwětkowa. My gi ugišťowali, že náhodau se postřelil na honbě, a že gest nynj giž z nebezpečenstwj. Něžná máť neodcházela od geho lůžka, a swau pečliwostj snad geg přiwedla do hrobu. Aby gi nezarmucowal, snášel Demeter ukrutné muky stawě se pokogným. Nepřirozené namoženj způsobilo w něm katalepsii. Zuby zaťaté, oči w slaup, zůstal dwa dni we mdlobách a tak i skonal.

Máť nepřečkala toho neštěstj.

* * *

Minul as rok. W Moskwě wšickni howořili o bljzké swadbě Nadinčině s knjžetem. Gá byl na bále. Ljce angelské a satanské, oči ledowé a plamenné, kragky, kwěty, kadeře, pentle, péřj, diamanty, wšecko to strakatilo se mi před očima. Hudba

hřměla, wšecko radowalo se a wznášelo se. Nadinka přišla se swým knjžetem.

W ten čas, w sjni zgewily se nowé ljce, které obrátily na sebe wšeobecnau pozornost. Muž wysoký, sličný, w plukownických epoletách a s peršanskau hwězdau na prsau, procházel se mezi řady stolic. Geho černé fausy a walausy zastiňowaly překrásnau bledau twář. Geho blahorodná postawa wýborně sauhlasila s geho wysokým a odkrytým čelem. Domácj pán přigal geg welmi radostně a hned wedl k swé manželce, mateři třech dospělých dcer. Ženštiny šeptaly gedna druhé: —Quel bel homme! Wšecky děwice byly co na drátkách. Plukownjk, zdálo se, byl welmi málo znám w té společnosti, a domácj pán wyswětlowal zwědawým geho důstognost, gméno a původ. Gediný toliko knjže, ženich Nadinčin, netázal se na něg. Knjže očewidně znal plukownjka. On zbledl při zgewenj se geho w sjni a po celý čas bedliwě warowal se geho pohledu.

Dowěděl gsem se, že plukownjk ten se gmenowal Karasow, a z přjčin mi známých hořel sem netrpěliwostj promluwiti s njm. Brzo octnul se wedlé mne. Gá šel k němu a ohlásil swé gméno.

»Ach, gak rád gsem tomu, že wás widjm!« zkřikl se žiwostj, podáwage mi ruku. Gá schwálně přišel sem, abych s wámi se shledal. Gá byl u wás w přjbytku, a řekli mi, že wás nagdu zde.

»Wy ste byl u mne?«

»Byl gsem. Z welmi důležité přjčiny. Prosjm wás, abyste zgitra přišel w osm hodin do Mařiného roštj, přjmo k hrobu Kwětkowa.«

»Proč to?« — »Uwidjte! Wěc ge giž skončena; wšecko zpořádáno; wy musjte býti swědkem rozwázky.« — »Pro Bůh, wyswětlete mi, co to znamená?« — »Nemohu a nesmjm,« odpowěděl plukownjk, tiskna mi ruku na rozlaučenau. Nemohu!... Nesmjm wás kompromitowati. Přigďte!«

My se rozešli. Gá brzo nawrátil se domů a nemohl gsem usnauti do rána, trápě se w dohádkách. K osmé hodině pospjchal gsem na wykázané mjsto a našel sem tam giž plukownjka Karasowa geště s gedným oficjrem. Po pěti minutách k nemalému podiwenj mému, přišel náš knjže se dwěma ze swých přátel.

Plukownjk a knjže wytáhli zpod pláštj po dwau bambitkách a podali ge geden druhému. Knjže nabil gednu plukownjkowu a podal mu gi. Plukownjk učinil to samé s gednau z knjžecjch. Gá, oficjr přišedšj s plukownjkem a dwa towaryši knjžete, hleděli na ně gako zkamenělj a ptali se gedným hlasem, co chtěgj dělati?

»Upokogte se, pánowé,« prawil nám Karasow, »my nebudeme se střjleti. My wrhneme — kdo má na žiwu býti, kdo nebýti. Podlé toho, co wčera mezi náma se událo, geden z nás musj umřjti na tomto mjstě.«

Knjže nepromluwil ani slowa. Byl bledý gako smrt a warowal se našeho pohledu. Widěli gsme toliko, že dal znamenj rukau, po kterém Karasow sňal swůg klobauk a podal mu geg. Nemluwě hodil do něho dwa swinuté ljstky.

Před mýma očima stal se saubog, gakowého sem nikdy newiděl — wynálezek rozumu strašného; přede mnau hrála se s chladnau krwj loterie o žiwoty. Snažil gsem se po tazjch w twáři uhodnauti duše dwau těchto sokůw; twáře ale newyrážely ničeho obzwláštnjho; byla na nich mračna, gakoby kamenná. Tagná zlost nepochybně kypěla w srdcjch obau, a radost wjtězná té chwjle, w njžto geden z nich powinen byl zůstawiti druhému tento swět i wše geho potěšenj, udáwila w nich wšecko wnitřnj hnutj.

Karasow wztáhnul ruku do čepice, wyndal geden ljstek, rozwinul geg a hodil na snjh. Papjrek byl čistý. Třesaucj rukau wzal geho protiwnjk druhý swjnek, na něm bylo napsáno — *Smrt!*

(*Dokončenj.*)

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. W negedné přjpadnosti stalo se, že členowé diwadelnjho orchestru, bywše stářjm, chorobau a neduhy skljčeni, w trapné uwázli chudobě, nemohauce sobě uměnjm swým ani na dennj potřeby wyzjskati. I bylo se co diwiti, že u nás dle přjkladu giných měst posud geště žádný základ položen nebyl ku podpoře nuzných hudebnjků. Potěšitelné bylo nám tedy oznámenj o předplacenj na tři koncerty, gegichžto wýnos k nadzmjněnému účelu obrácen býti má. Předplatnj cena do wšech třech koncertů obnášj 1 zl. 30 kr. stř., za gednotliwé ljstky platj se do sálu 1 zl., na galerii 30 kr. we stř. Wýbor hudebnjch kusů ge znamenitý, gelikož se mimo giné klassické skladby wždy k symfonii hleděti má.

We čtwrtek 9. listopadu byl držán prwnj předplatnj koncert w sále plateyském o 4 1/2 hodině odpolednj. Prwnj byla uwertura (do C.) k opeře »Leonora« od L. van Beethowena. Známo-tě, že Beethoven k opeře této wlastně čtyry uwertury napsal. Tato nyněgšj ge w řadě gich druhá, kteráž se z wětšjho djlu s třetj srownáwá dle uspořádánj Mendelssohn-Bartholdy-ho. Z mistrného prowedenj bylo patrno, že orchestr, weden rukau Škraupowau, prob nešetřil, aby znamenité toto djlo neybohatšjho genia s úplnau důstognostj prowedl a dušemi přjtomných pohnul. I stalo se tak. Ta pozornost wůbec, to ticho při čistě prowedeném traubowém solu bylo neypřjgemněgšjm toho důkazem.

Na to wystaupil p. Bernard *Molјk*. (Mimochodem zmiňugi se, že celé přjbuzenstwo umělce toho takto se pjše, a on že o půwodu swém z Čech nikoli nepochybuge, což gsem z geho úst slyšel.) Tento hauslista, gegžto znatelé wýhradně za neypředněgšjho umělce našeho času pokládagj, hrál swůg pátý koncert do A—moll. On powrhuge wše-

mi překwapugjcjmi umělůstkami, a kráčj ušlechtilau drábau k wyšj sobě wytčené. Ačkoliw zná ty páky moderných efektů, předce gich ginak neužjwá než kde toho zákon wyššjho uměnj žádá, což přjčinau gest, že při nyněgšj přesycenosti někdy chladným se býti zdá. Duševněgi než on nemůže nikdo Andante z téhož koncertu hráti, w němž mi bylo, gako by struny s geho srdcem byly srostly, a wraucj praud krwe nimi se linul. We scherzu bawil humor a překwapowala neobyčegná brawura. Třetj mjsto zaugala Hymna z opery »Medea« od L. Cherubini-ho. P. Strakatý zpjwal pěkně solowý part a sbor si geg wzal za přjklad. Konečně zazněla Mozartowa Symfonie do G—moll. We sporu, kdo wětšj, Beethoven čili Mozart, wjtězj práwě ten, který se ozwe. Zwuky Mozartowy gsau gako zgewené tagemstwj přjrody. Čtyrtaktowá myšlénka přeměňuge se w nekonečné rozmanitosti na nowé a wždy nowé twary, gako list w metamorfose rostliny. Geho wýtwory magj giž i w sobě tisjcerý wýklad, on nám podá spolu i drobnohled, a ta otewřená upřjmnost, ta gasnota ge kauzlem gich neodolatelným. O wýbornosti orchestru netřeba se zmjniti, spokogenost a chwála byla gednohlasně pronešena. R.

Z Turnowa. Neyutěšeněgšj doby býwagj u nás w prázdninách, an zdegšj študugjcj negen prowozowánjm diwadelnjch her, ale i ginými zábawami wlastenskými nám mnohých milých hodin připrawugj. Tak gsme widěli dne 30. srpna t. r. na našem diwadle prowozowati: »Dobrý tón«. Kus tento byl dáwán ku poctě Geho Excellencj swobodného pána, pana Jana Lexy z Aehrenthalu, pána na Hrubé Skále, Doxanech atd. a ochrance swobodného města Turnowa, který nás i swau přjtomnostj poctjti ráčil. Řeč k tomu zwlášť zhotowená geg přiwjtala. Diwadlo prostranné bylo přeplněno. Co se ochotnjků týče, počjnali sobě dosti chwalitebně, nade wšecky ale wynikal Lowčj (p. W.) gemu po boku stála Karolinka (panna Kaskowa). Dne 23. zářj prowozowal se: »Duch času« a to tak zdařile, že se na wšeobecnau žádost opakowal. Dne 25. zářj byla držána česká beseda. Byl to krásný wečer, utěšená to chwjle, widěti, gak statně se i naše wlastenky o pospolité wywinutj národnjho žiwota zasazugj. — Bylať pak uspořádána beseda tato horliwým wlastencem našjm panem M. Kotlerem, který u pokračowánj besed setrwati hodlá, takže každý prwnj čtwrtek měsjce se nám takéto pochautky dostane. D. R.

SWĚTOZOR.

Při kterési hostině, kterauž za dob wjdenského sgezdu Talleyrand dáwal, stala se také řeč o seyru, a kterýby ze wšech neylepšj byl. Lord Castlereagh chwálil anglický stilton, Albini milánské strachino, Zeltner šweycarský gauyère a baron z Falku sýr limburský. W tom okamženj oznámil komornjk domácjmu pánu, že práwě kurýr z Francauz přigel. »Co přiwezl?« šeptal se pán z Talleyrandu. »Dopisy ode dwora a sýr Brieyský.« — »Dopisy do kanceláře a se sýrem hned sem,« poručil knjže. Když sýr přišel, prawil knjže ke swým hostům: »Posud gsem se bránil, wychwalowati zplodinu swé wlasti; teď pánowé, sami okuste a rozhodněte.« Okaušelo se, bádalo a radilo, posléze pak po zralém uwáženj uznalo se, že Fromaye de Brie králem wšech posawadnjch sýrů gest.

K nesnesitelným wěcem počjtá geden anglický časopis: newěrného služebnjka, kuřlawý pokog, bručiwau ženu, prázdný wáček, křiklawé djtě, tupau břitwu, auzké boty a předewšjm předplatitele, kterýž na wšecka čtwrtletj nepředplácj.

Gistý senior Plitt we Frankfurtu nad Mohanem sepsal před lety knihu »o wjře dětj w mateřském těle.«

W Štutgartě počjtá se 40.000 obywatelů, z nichžto se 250 spisowatelstwjm žiwj. Hezký cech! Pak se diwme tomu hezkému zbožj, kteréž na překot rozplozowati musegj, aby se uživili.

Na milánském hlawnjm chrámě se pořád geště stawj; nedáwno byly opět gedny ze mnohých geho mramorowých dweřj dostaweny; w celém tom chrámě nalézá se giž 5.000 soch, gichžto počet se až na 10.000 zmnožiti má. Základnj kámen k němu byl r. 1386 položen; gacj osudowé a mnoho-li cizých národů a panownjků wystřjdalo se zatjm okolo něho! On zagisté stál mezi wšemi pewně i nepohnutě a krásný geho osud byl, by se stále ozdobowal a mladil. — Krásný ty chráme náš, strmjcj tak wýznamně a welebně wedlé sjdla našich králů, sw. Wjte, když pak také tebe a twau zbožně-hrdau krásu podobný osud potká?

Gistý šweycarský spis zmiňuge se o šjřjcjm se w německé literatuře duchu nezwedenosti a mrawnj ničemnosti mezi giným takto: »Wšecku neslušnost, wšecku ničemnost (německé) literatury předčj gistý *E. M. Oettinger*. Neyprwé přinášj nám we swém, i co do titulu napodobeném *Charivari* bezduchá wyswětlenj k dobrým francauzským dřewotiskům, posléze zapomjná se we swém drzém znewažowánj-si obecenstwa i tak, že mu prabezduché karrikatury k Šillerowi tisknauti dáwá a k ostatnjm klassikům ge nad to geště slibuge. A takowé zpotwořowánj našj německé literatury nacházj nakladatele! a německé obecenstwo snášj trpěliwě toto rauhánj se geho wlastnj literatuře. — Ubohé Německo, ne, nikoliw, tys geště nedozrálo ku swobodě tisku. Neboť běda zemi, w njžto se pošetilci smějj, mužowé pak slzj! Běda zemi, we kteréž se uměnj za prodaugau děwku, literatura za sprostau newěstku snjžj.... Možná by bylo, sotwa se dá ale mysliti, že by některý Francauz aneb Angličan, nemage dosti wlastnj wynalezawosti, kragany swé karrikaturami k německým klassikům wyrážel; nemožné wšak gest a naprosto mysliti se nedá, by který Francauz neb Angličan swé wlastnj klassiky tak zhanobil. Takowá urážka týkala by se celého národu, a národ ten by wěděl, gak za ni pokárati.« Prawda, wšecko prawda; bohužel, že takowých Oettingrů za našimi hranicemi přjliš mnoho. Bůh nás uchowey nawždy před takowými plazci a hryzci!

Professor *Moser* w Kralowci nalezl, že také temného čili newiditelného swětla stáwá, a že se tam paprskuge, kde pro oko gen auplná tma gest. Bylo to sice giž dáwno tak, gen že nikdo o tom newěděl, a to bylo owšem to neyhoršj. Tak se wyobrazugj wespolek na sobě wěci, kteréž welmi bljzky sebe gsau, byť i tma mezi nimi byla; pozorowalo se to zwláště na hodinkách a na pauzdru gegich. Daguerreowo wynalezenj také se na tom zakládá.

W Pařjži gest u dám, gako před 50 lety bylo, zas móda anglické psjčky mjti; gen toliko ge rozdjl, že ge djwe dwornj páni, prowázegjce dámy, pod paždjm aneb w kapse nosili, nynj pak že ge na pěkném prowázku wodj. To musj roztomilé býti!

Omyly tisku.

W č. 87. na str. 347. slaupec 1. řádek 8. mjsto poraženj čti zaraženj.
„ „ 90. „ „ 362. „ 2. 8. a 13. mjsto Ruslan čti Rustan.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 93. *22. listopadu 1843.* 10. r. běh.

Panichyda.

(Dokončenj.)

Samowražda přiházela se gindy s těžkými okolnostmi: hřjšnau kulkau roztřjštjwali sobě lebku ze zaufalosti; prwé trháwali pečeť s rakwe, chtěgjce násilnau smrtj konec učiniti swým bjdám a domnjwagjce se za stjnem mohyly nagjti pokog; gest to hrozné ale pochopitelné. Býti ale samobigcem mimo swau wůli, zůstawiti žiwot hře náhody, když práwě začjnáš žjti s naděgj na štěstj, když před tebau kmitagj se obgetj přátelstwj, pocelky lásky, úsměch radosti, — ó takowé položenj geště hrozněgšj! Dwě slzy newolně wyhrnuly se z očj nešťastného knjžete. Byl powinen před tjm geště napsati předsmrtné pjsmo, w kterémžby oznámil, že se zbawuge žiwota dobrowolně, bez wšeho násilj; takowýť byl toho sauboge zákon, kterýž ochránil geho aučastnjky od wšelikého odpowjdánj. Nebohý knjže tak byl zarmaucen a pomaten, že nemohl se smyslem napsati dwau slow; plukownjk nabjdnul se pomoci gemu w tom těžkém djle. Gako zlý duch, procházege se před odsauzeným k smrti, diktowal hrobowým hlasem, onen pak třepetagjcj-se rukau kladl slowa na papjr. We hlase Karasowu byla přepodiwná podobnost s hlasem Kwětkowa; zdálo se, gakoby nebožtjk sám w osobě geho měl potěšenj nad mukami swého proklatého wraha.

Na mohyle Kwětkowa rozlehnul se wýstřel. Zkrwácená mrtwola knjžete ležela na zemi.

Powěst o samowraždě knjžete před samau geho swatbau roznášela se po celé Moskwě. Wýkladůw bylo bez konce, každý hádal podlé swého rozumu. Naděgka diw si nezaufala; plakala, rwala si wlasy, zasypala matku hořkými wýčitkami. A skutečně w roce dwa ženichy ztratiti, gest welmi smutné pro děwici. Panj Zářecká wšak těšila dceru swau: »Neplač, dušinko, tys geště mladá a bohatá: nagdau se ginj!«

Plukownjk Karasow bez meškánj zmizel po té přjhodě a okázal se w Moskwě po několika měsjcjch. Žil welikolepě; skwěl se koňmi a kočáry, přicházel do společnostj, a prowáděl takowé hry, že zarmucowaly hráče moskewské. On nechwástal swými statky, wšickni ale wěděli, že má znamenité penjze w bance a na poručnickém auřadě. Gsa hezký, dobře wychowaný, wzdělaný a přjgemných způsobůw, welmi chladně zacházel s Moskwankami. Kdož asi gest? proč gest tu? Nikdo nemohl dostatečně odpowědjti na ty otázky. Od sluhy geho, cizozemce, nedozwěděli se ničeho o geho původu. Sluha rozpráwěl toliko o plukownjkowu bohatstwj, o brzkém powýšenj geho za generála, i o wážném mjstě, kteréž má naděgi brzo přigmauti w Petrohradě.

Naděgka dlauho neokázala se we společnostech. Strávila léto na wesnici a nawrátila se do města až pozdě w podzimku. Sotwa ale přišla zase do spolků, giž chladný plukownjk ožiwnul láskau ku kráse a mladosti. Zgewně prokazowal gj poctu před celau řadau moskewských newěst. Panj Zářecká prawila dceři: »Hle totě wýborný ženich! Proč bysi plakala, — dceruško?... Hleď, abys ho zaugala.«

Karasow zgewowal na sobě před nj wšecky wnady, kteréž toliko ženština může wyzpytowati we spolku s mladým mužem. Byl wesel, mluwil rozumně, s krasocitem, s něžnostj; howořil s nj o hudbě a literatuře, o štěstj; a mluwě o štěstj, wzdychal tak hluboko, hleděl na ni takowýma ohniwýma očima, byl tak krásný, že gj nelzelo neweřiti na možnost gistého štěstj na mohyle dwau ženichůw. Nadinka Zářecká poslauchala geg blahosklonně — welmi blahosklonně, — což mne tjm wjce rmautilo, čjm wětšj widěla se mi wina Karasowa před nj: gá zpolehal se na to, že se ho bude wy-

rowati a geg nenáwiděti, co člowěka, který přinutil ženicha gegjho k samowraždě. Nestalo se to! k hanbě moskewských děwic musjm řjci, že Naděgka smeyšlela tak: »Cože! nenj-li možná býti oswjcenau, státi se mohu aspoň wznešenau!«

Na Kwětnau sobotu, pod haupačkami Nowinského, wšickni widěli Karasowa, an na swém wranném arabu neodlučně harcowal podlé skwostného kočáru panj Zářecké, kteráž nezřjdka dáwala gemu znamenj swým wěgjřem, přizýwagjc geg ku dwjřkám swého kočáru na promluwenj.

Prwnjho kwětna hrabě B... chtěl zawřjti zimnj weselky skwělým bálem w Sokolnjkách. Z plátna a hedbáwných tkanin byl w několika dnech wystawěn welikolepý palác. Wšecko, co Moskwa zawjrala w sobě mladosti, krásy, růžj, marabutůw a swrasek, wysypalo se na ten improwisowaný parket. Neywětšj wšak ozdobau té slawnosti byli, bez odporu, Naděgka a Karasow. Když okázali se w mazuru, wšickni nestrannj saudcowé obogjho pohlawj pogati byli gegich ladnostj a umělostj. Zdálo se, že mohútný Diw tancuge s powětrnau Pery.

»Uwidjte,« prawila stará kněžna Anna Nikolagewna staré kněžně Tataně Sergegewně, »uwidjte, že Nadinka Zářecká půgde za muže, za wraha swého ženicha. Giž tancugj mazurek.«

»Co dobrého očekáwati, má milá, od takowých lidj!« odpowěděla kněžna Tataňa Sergegewna, »gakowá máť, takowá i dcera!« — »Ano, ona nezasluhuge ničeho lepšjho, než býti ženau toho rozbognjka,« poswědčila prwnj a dala znamenj swé dceři, Ljze, neytučněgšj ze wšech moskewských kněžen, aby se držela zpřjma — a pak aby plukownjk Karasow zůstal dwa sáhy od gegj krásné buclaté dcerušky státi.

Na letnjch procházkách, — panj Zářecká toho roku neodgela do wesnice, nýbrž žila na statku, — na letnjch procházkách často gsem potkáwal Naděgku s plukownjkem, a poznal sem, že byli nerozlučitelni. Gá naschwál nebýwal w domě Zářeckých, a s plukownjkem zřjdka sem se widjwal. Nebylo mi mjlo na to pomysliti, že tento člowěk chce na sebe wzjti následownictwj nešťastného Kwětkowa, gehož památka dle mjněnj mého měla mu býti poswěcenau, a působiti spjše oškliwost, nežli lásku k té djwce.

W geho lásce bylo mnoho překrásného spolu i se strašným. Na pohled milowal plamenně; ten cit ale nebyl něžný ani trapliwý, gakož geg zkaušjme prwnj dni swého zamilowánj; naopak byl to cit bauřliwý, fantastický — láska Turka k swé otrokyni, nad kterau wisj na stěně křiwá šawle, zbrocená krwj gegjch rodičůw a bratřj. W takowé lásce ženština zřjdka wjtězj nad mužem: gako otrokyně skloňuge se k stopám swého despota, a giž ani žádost srdce gegjho neplatj, nýbrž gen geho wůle gest zákonem. A skutečně, z plamenné krasawice, zagaté swými dokonalostmi, bohatstwjm, znamenitostj, udělal Karasow Nadinku bázliwau, třesaucj se milownicj, pokornau na geho slowo, odewzdanau wůli geho bez odmluwy, gehož welenj bylo gj swrchowanau blaženostj. On dowedl gi přetwořiti a obrátiti na swau stranu i w maličkostech. Gemu neljbily se některé barwy, a ona nesměla se nimi ozdobiti. On netrpěl šitj harasem, a ona wyšjwala hedbáwjm. On oblibowal si maljřstwj, a ona se tagně učila kresliti. Kdyby se mu bylo zachtělo w čase horkém gjsti žjžawé uhlj, onaby se byla odřekla i mraženého — neymilegšjho to, po lásce, pamlsku ženštin wšelikého wěku — a bylaby hltala, učiniti gemu zawděk, žjžawé uhlj.

Po nawrácenj-se gich z wesnice našli mnozj w bytech swých na stolech bilety, genž ohlašowaly námluwy plukownjka Karasowa s Naděgkau Zářeckau. Kolik to bylo wýkladů, kolik domněnek o té swadbě!....

Nadinka byla docela šťastná. Zlatá kljčka děwčj newole otewřela se, a radostná ptačice, wyrwawšj-se na swobodu, těkala po procházkách, přelétala z gednoho skladu módnjho do druhého, wšecko neylepšj, wšecko drahé wybjrala děckau žádostiwostj, chtěla zarmautiti a zastjniti swé sokyně. We dne, w noci kolotaly se gj genom kwěty, genom šperky na mysli, ona toliko snila o swadebnjm rauchu, o růžowých oponách, o prwnjm čepečku, o wýgjždkách we dwém... Na to ale, bude-li šťastné gegj žiwobytj, po tu dobu nepomyslila. A cožby takowá maličkost zarmucowala newěstu? Ženština může co žiwa milowati třeba dwacetkrát, (gá newěřjm nic w prwnj lásku) a wždy se stegným wytrženjm; newěstau ale, newěstau nastáwagjcj, býwá genom gedenkrát w žiwobytj, na samém konci djwčjho žiwota, a tento konec ge snad neytěžšj minuta žiwota gegjho. Plukownjk byl také šťasten swým způsobem. Omrzelo prý geg nepokogné žiwobytj panické, a zachtělo se mu zkusiti sladkostj žiwota rodinného, po boku milé a wěrné družky nacházeti oběerstwenj a celau blaženost. Čjm bljže přicházel den, kdy měl překročiti umluwenau čáru žiwota swého, tjm mračněgšjm stáwal se plukownjk. Zdálo se, gakoby se bál swého štěstj. W očjch geho bylo něco

potměšilého, zlého. Nastal den oddawek Nadinčiných, den na wždycky mi památný. Chtěl sem gi widěti té slawné chwjle. Před mýma očima wyrostla, znal sem wytrženj prwnj lásky gegj a byl sem také swědkem gegj newěry. I šel sem do chrámu, na prahu setřásl sem prach nenáwisti k nj, a postawil sem se k gednomu slaupu.

Gak byla čarowně krásná! Dlauhý kragkowý záwog dodáwal gj pohledu králowny bohyň.

Hle tu ženich: ten surowý, diwoký, zamračený!

Na znamenj geho přišli duchownj w černých řjzách se střjbrnými křjži. Mjsto swatebnjch swjcj zažehli pohřebnj fakule.

Celé shromážděnj bylo nepokogno, zarmauceno na neywýš. Tato zlowěstná podobenstwj smrti pronikla nás úžasem. Přjbuznj kněžniny žádali od plukownjka wyswětlenj toho.

»Gá se zapřisáhl stjnu bratra a druha swého, že před oddawkami swými wykonám po něm panichydu. Přjsahu sem wyplnil.«

»Wašeho bratra!«

»Mého bratra Kwětkowa. On syn mé matky, z druhého manželstwa.

»Strašná to slawnost za nebožtjka!« odráželo se o klenutj chrámowé. Nižádné prosby, nižádné důwody nemohly zkloniti železnau wůli Karasowa. Nadinka plakala. Padla do mdlob. Pohřebnj ohně rozléwaly swé strašné plawé swětlo po gegjm bledém ljci. Bezmluwná, ztuhlá zdála se býti obětj kletby, a trhla sebau gen tehdáž, když w ušjch gegjch rozléhaly se zwuky: »*Spas Hospodine, duši sluhy swého Dymitria.*« Tato slowa hřměla gako pomsta nebes za smrt nebožtjkowu, po gehožto mrtwole chtěla newěsta gjti k oltáři.

Obřad památky se dokončil. Plukownjk naklonil se k třesaucj-se newěstě, a řekl: »Wražednice bratra mého a mateře nemůže býti mau ženau!«

Ona wzkřikla a bez sebe upadla na zem. Wšickni obkljčili gi. Karasow se odstranil. Ten samý wečer giž ho nebylo w Moskwě.

* * *

Nedáwno gsem gel Moskwau a nemoc přinutila mne strawiti tam dwě neděle. Gá widěl Naděgku w neysmutněgšjm stawu, gakýž genom si představiti můžeme. Ano! tu překrásnau, tu očarowatelnau Naděgku, widěl sem starau pannau! Gest suchá, žlutá, strašná. Nos gegj wytáhnul se a přigal formu peršanského kynžálu, křiwého a ostrého. Gazyk gegj přiwádj strach na wšecky moskewské newěsty. Ona pořád chodj w černém. Anna Fedorowna P—wa ugišťowala mne, že to smutek—po třech ženišjch.

Pozwánj za pozwánj.

Dne 19. července paustěla se neywětšj posawádnj párnj loď »Great-Britain« w Bristolu na moře, ku kteréžto slawnosti též princ Albert, manžel králowé, tam přišel. Anglické nowiny gsau plny popisů slawnosti této, zwláště ale wyprawugj, že nesmjrné množstwj lidu z Bristolu i z okolj se sešlo, owšem také by slawnost tuto widěli, zwláště ale, by prince Alberta spatřili a možná-li, hlasitý důkaz úcty swé mu podali. Tak to w Angličanech dřjwe nebýwalo, což následugjcj, w tom samém městě r. 1714 zběhlý přjběh dokáže. Princ Gitj Dánský, manžel králowny Anny, když skrze toto město cestowal, nawštjwil také bursu, prowázen gsa gednjm toliko důstognjkem, a zůstal tam, až se téměř wšickni kupci, o swých záležitostech tam rokugjcj, rozešli. Nikdo z nich nepřiměl se k tomu, by se s njm do rozpráwky dal, snad gen proto, že nikdo z nich připrawen nebyl, by hned hosta tak wzácného k sobě pozwati mohl. Geden wšak byl předce wýminkau, a sice fabrikant šněrowaček, *John Duddlestone*, kterýž w Corn-streetu zůstáwal. Milý muž tento přiblјžil se k princowi, a otázal se ho, zdali manželem králowé gest. Princ Gitj poswědčil mu, a John Duddlestone powěděl na to, že k nelјbosti swé weliké pozorowal, že geg (t. g. prince) nikdo z přjtomných kupců nepozwal, že se to wšak zagisté nikoliw z nedostatku lásky ke králowé aneb k němu nestalo, nýbrž poněwadž pánowé tito přichystáni nebyli k přigetj hosta tak welikého. On sám žeby se za to styděl, kdyby princ w hostinci gjsti musil, a proto že geg prosj, by sám i s průwodcem swým u něho za wděk přigal; mnoho že práwě nenj, ale dobrý kus howěziny na rožni, plumpudding, a sklenici dobrého domácjho piwa že mu podati může. Princ wygewil mu podiwenj swé nad oddanostj tauto tak obzwláštnj, a že si sice giž oběd u bjlého lwa obgednal, že ale předce i hned bez okolků s njm půgde. Když do domu wstaupili, zawolal John Duddlestone na swau panj, kteráž w hořegšjm patře byla, aby si čistau zástěru wzala a dolů přišla, že ge zde manžel králowé geště s giným pánem, aby poobědowali u nich. Panj Duddlestonowá přišla hned w čisté modré zástěře a princ gi přjwětiwě uwjtal. Při obědě tázal se princ hostitele swého, zdali také někdy do Londýna přicházj. »Co nowý tento krog gest, zřjdka tam přicházjm, neboť negde mně tak obchod.« Princ wygewil teď swé přánj, aby až opět do Londýna přigde, také swau panj s sebau wzal a geg nawštjwil, k čemuž mu také biljetu odewzdal, kteráž mu přjstup ke dworu usnadniti měla. Nedlauho na to přihodilo se, že John Duddlestone i s manžel-

kau swau do Londýna šel, a pomocj ljstku onoho dostali gsau se hned před prince, kterýž ge ku králowé uwedl. Králowna poswala ge k tabuli, řekla gim ale, že musegj k tomu zcela nowé šaty mjti. Duddlestone zwolil pro sebe i pro panj swau šaty z nachowého aksamjtu, takowé práwě, gaké prinz měl, když u nich obědwal. W skwostných těchto šatech představila ge králowna sama celému dworu co neyoddaněgšj osoby z města Bristolu, a co gediné, kterj prince, manžela gegjho, k sobě byli poswali. Po tabuli kázala králowna Duddlestonowi kleknauti a položila meč na hlawu geho prawjc: »Wstaňte, *Sire* Jene!« Tak se stal p. Duddlestone šlechticem. Králowna podáwala mu penjze, aneb mjsto u dwora, on wšak ničeho nepřigal, dokládage se, že má ročnjch swých důchodů 50 lib. sterlinků (as 500 zl. stř.), a že počet lidj od králowny žiwených a okolo nj gsaucjch bez toho dosti welký gest. Králowna darowala na to Lady Duddlestonowé zlaté hodinky, kteréž nowá milady (šlechtična) tato, kdykoliw na trh šla, gakožto obzwláštnj okrasu přes modrau swau zástěru nosila. Sir John Dudlestone a manželka geho ležj w kostele u wšech swatých w Bristolu pochowáni.- Kdož z čtenářů nezpomene si na podobnau u nás powěst o králi Matěgi, kteráž owšem, z úst do úst podáwána gsauc, trochu samorostlegi wypadá, nežli toto ze sauwěkých zápisek wyňaté wyprawowánj?

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. We čtwrtek 16. listopadu byl dáwán w sále platevském druhý *předplatnj koncert*. Uvertura do D od J. F. Kittla, direktora pražského konservatoria hudby, wěnowána G. M. Cjsařowně matce, byla od orchestru wýborně prowedena a ljbila se. Osmihlasowá harmonie od Mozarta pro dwě hoboge, dwa klarinety, dwa rohy a dwa fagoty byla w rukau samých mistrů a dařila se tak dobře, že obecenstwo přewýbornau třetj sadu si opakowati dalo. Přjležitost, kde bychme podobné skladby slyšeti mohli, naskytuge se genom pořjdku, a zásluha podnikatelů předplatnjch koncertů ge tjm wětšj. Vokalnj sbor »Česká wlast« od J. N. Škraupa došel opět pochwaly a musel gako w koncertě gednoty Cecilianské dwakráte zpjwán býti. Musjm wyznati, že byl poprwé daleko ohniwěgi přednášen. Wšecka zwědawost obrátila se nynj k tak nazwané »*historické symfonii*« od L. Spohra. Powěstnému kompositorowi wzešla myšlénka napsati symfonii (?) dle slohu a oblibu čtyr rozdjlných dob. Prwnj sada měla wyljčiti dobu: Bach-Haendlowu 1730; druhá (adagio): Haydn-Mozartowu 1780; třetj (scherzo): Beethovenowu 1810; čtwrtá (finale): dobu neynowěgšj 1840. Kdyby wůbec možná bylo wywésti něco podobného, ge snad Spohr, co neyformalněgšj skladatel, ten gediný, který by se dal šťastně napodobiti. Odwážit se ale na ty welikány: Bacha, Haendla, Haydna, Mozarta, Beethovena, a chtjti duchy gegich ke službě swé podrobit, ge alespoň—nešťastná myšlénka. Spohr si wyšel čtyrykrát do šatnice, přestrogil se tam tolikráte dle kroge naznačených časů, zapomněl ale zakrýti twář swau wlastnj, ta geg w každém zakuklenj nemilosrdně prozrazowala. Gestli se mu co podařilo, může se to gen o poslednj periodě řjci, w njžto se nowomódnj šašek při zwuku a hluku bubnů a zwonečků usklebuge a tatrmánky tropj.—S potěšenjm očekáwáme poslednj koncert 23. listopadu. Uslyšjme Weberowau uverturu z opery »Oberon«, instrumentálnj solo, sbor od Mozarta, zde posud neznámý, a Beethovenowu symfonii do C—moll. **B.**

SWĚTOZOR.

Král Denny. Anglický kapitán *Tucker*, kterýž běh řeky Nigru w Africe skaumati a s taměgšjmi knjžaty obchodnj i politické swazky zgednáwati měl, nawštjwil mezi ginými také geho černau Gasnost *krále Dennyho* nad řekau Gabunem. Králi lichotilo welice wogenské pozdrawenj wálečné párnj lodi, od p. Tuckera wedené; darowé wšak, kterjž mu we gménu králowny anglické odewzdáni byli, zlatý-to řetěz s medalij, neuspokogili geg docela, gakož z následného psanj wyswitá, kteréž swému tagemnjku u přjtomnosti anglického kapitána diktowal a králowně *Viktorii* odeslal. Znj takto: »Sestro! Král Denny ze Sandy-Pointu, nad řekau Gabunem, musj Wás za wěci, kteréž gste mi po kapitánu Tuckeru poslala, obegmauti. Wálečná lođ Waše, »Walocrene« otřásla Mnau dnes pozdrawenjm swým welmi přjgemně. Král Denny má se za šťastného, že několik lidj králowniných z lodj »Lyrzu« z nebezpečj žiwota wyswoboditi mohl, což 120 dolarů stálo, kteréž Gá ale rád králowně darugi. Král Denny přege si snažně, by se bratrem králowniným stal, a bude od srdce potěšen, uslyšj-li, že ona nedopustj španielským lodjm, by pro otroky přigjžděly; neméně geg bude těšiti, gestliže králowna mnoho anglických lodj k wýměnnému obchodu za slonowinu, gummi, wosk barwicj a ebenowé dřjwj sem pošle. A král Denny přege si také, aby Mně Má sestra welký kabát s epoletami, westu a spodky plné zlata poslala, pak klobauk zlatem a peřjm okrášlený, kord s pochwau bohatě pozlacenau a 2 lehké sesle; král Denny přege králowně hodně mnoho zdrawj a wzkazuge gj swé pozdrawenj; také král Denny s radostj slyšel, že si giž králowna muže wzala.«

Když se *Duprez*, geden z neyprwněgšjch pařjžských spěwců, Rossiniho tázal, proč pro něho žádnau roli nepjše, odpowěděl slawný tento hudebnj skladatel: »Gá gsem byl přjliš záhy a Wy gste přišel přjliš pozdě.«

Pořáde wládnau geště swětem pařjžské módy; tiskarské presy i rydélka umělců we mědi i w kameně rozplożugj ge do neywzdáleněgšjch kragin, kregčj i modistky tautebně na ně čekagj — gen w Pařjži samém nenj o nich nic wěděti, tam panuge auplná anarchie; Pařjž gen wydáwá zákony, aby ginj poslauchali, on sám o nich ničeho newj. Pařjžské dámy šatj se nynj co neygednodušegi, každá podlé swé wlastnj chuti, gak gj napadne, gak myslj, že gj neylépe slušeti bude. Kroge wšeho druhu křižugj se, čjm gednoduššj tjm oblj̈beněgšj, zákon wšecken přestal, anebo wlastně každý má swůg, a to gest, totiž při oděwu a krogi geho, to neylepšj. Kdy pak as tato moda k nám přigde?

W gednom diwadelnjm kusu španielského básnjka *Guillen de Castro*: »*Diwy babylonské*,« wystaupj též potrestaný *Nabuchodonozor* s rohy a kopity, gde na pastwu a přežwykuge, na gewišti.—Poraučjme tento zagisté důwtipný nápad diwadlům psa Aubryho zaswěceným, kdež na těchže prknách dnes Scribe-owu komedii, a zjtra *Domi* brasilianskau opici prowozowati widjme.

Časopis tento wychazj we středu a w sobotu po půlarkjch: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a' Slezany.

Čjslo 94. 25. listopadu 1843. 10. r. běh.

OPUŠTĚNÁ.

Wčera geště swěta slastí
Ginoch garý požjwal,
A dnes ležj beze strasti
Mrtew — milenky tu žal.

W rakwi ležj. — Lid se modlj,
Žalmy zněgj k nebesům, —
Každým zwukem djwku bodly,
K chladným nachýlenau rtům.

Dlauho tak zde w celowánj
Djwka lásku kogila;
On wšak newstal k milowánj,
Ona geg nezbudila.

* * *

Giž se stmjwá. W černém šáři
Žena gde tu s djtětem,
Rtowé na newinné twáři,
Pokog žádný w srdci swém.

Sem tam blaudj w pustém hági,
Půlnoc kdy se přichýlj;
Z laubj wygde, k swému rági,
K hřbitowu si popjlj.

»Andělјčku usměwawý,
Zde twůg otec w hrobě spj!«
Tak pošeptmo k djtku prawj,
Zasměge se — oněmj.

»Tys má wina, newiňátko!
On byl swůdce, otec twůg!
Tys má láska, zrozeňátko!
Lásce se neobětug.«

»Milugi tě!« Potom djtko
Na swém kljnu kolébá.
»Tys má láska, krásné kwjtko!«
Celuge ho a zas lká.

S djtětem pak domů kráčj,
Tam ge složj u dweřj,
A we smjchu a we pláči
K řece — hrobu — saměřj.

J. Bačowský.

Černohorci.

Půwodnj dějepisná powěst z neynowěgšjch časů.
od
Prokopa Chocholauška.

Noc čirá spočjwala na bedrách Černé Hory, swobodnau tuto Slowanů kraginu w temný swůg záwog zahalugjc. Černé mraky se poháněly po nebi a dowolowaly málokdy a to gen na chwjlku hwězdnaté obloze k zemi prokauknauti. Měsjc obalen chmurami potácel se od Balkánu w temnotě té dráhau swau, rozsjwage po zemi swětlo mystické, při kterém gen bližšj předměty rozeznati lze.

Gen když někdy bázliwě ze záclony swé prokauknul, bylo widěti skalnatý přjkrý lem Hory Černé, úzké úžlabiny do ploché země Albanie a Herceğowiny wedaucj; tam se leskly w dálce zlatými polměsjci ozdobené minarety tureckého města Klobuku a kolem něho wykukowaly sem tam letohrady Turků zámožněgšjch z hustolistých zahrad, podobagjce se spjše pewnostem nežli bytům radowánek, gež podáwá Turku opium a láska — láska Odalisek*).

Při takowém měsjce problesku bylo widěti dwa muže bráti se přes pole ğrahowské k úžlabině do ploché země wedaucj. Byli to krásnj ginoši, gakowých Černá Hora každoročně na sta do boge s Turky posjlá. Nepřjliš wysoké postawy, silných, mohútných audů, gimž wšak potřebné gemnosti a pružnosti nescházelo, by za wzor slaužiti mohli krásy mužské. Na širokých plecjch haupala se každému dlauhá ručnice, za koženým pasem wykukowaly dwě bambitky a handžár se slonowau rukowětj. Mlčky kráčeli spěšným krokem přes pole až k hlubokému auwozu, z gehož každé strany wysoká skála se wypjná, ze strany Černé Hory ačač

*) Odalisky = otrokyně turecké.

přjkrá, předce přjstupná, k straně turecké ale kolmá zeď granitowá.

»Nuž tady bychom byli, Jačenko!« prawj w prawo gdaucj k saudruhu swému, kroky zastawiw — »trwáš geště w úmyslu swém?«

»Gako že nikdy newyhasne lesk očj Zaidiňých« —dj tento, »gen geden z nás wystaupj na pole Klobucké!«

»Tedy k djlu« —odpowj prwnj — »než uprchne wjtězi hodina přjzniwá, ty w lewo a gá w prawo. S Bohem, Jačenko!«

S Bohem, Jeffreme!«

Rozdělili se, Jačenko wystupowal po lewé, Jeffrem po prawé straně auwozu wzhůru.

Jeffreme!« zwolal Jačenko zastawiw se, když několik kroků wzhůru wystaupil.

»Co žádáš?« ptal se tento.

»Geden z nás giž dolů nesegde!« prawj Jačenko — »podeyme si ruce, Jeffreme.«

Hbitě sestaupil tento saudruhu wstřjc, podali si ruce, a pohlednuwše geště geden na druhého, obgali se. Žádný nepromluwil slowa a mlčky staupali nahoru.

Wjtr rozehnal chmúry, a měsjc stál na nebi co rybj oko. I rozložily se chmúry po horách a doljch, zde dlauhé gigantické stjny, tam opět skály diamantowé, aneb hrady smaragdowé twořjce.

Na wrcholku hřebenaté hory djwali se Jeffrem a Jačenko na tento welký, krásný wýgew, pak se obrátili ke Klobuku.

»Zaido!« zwolal Jeffrem.

»Hwězdo má!« Jačenko.

»Newyšla hwězda ta, by swjtila tobě« —dj Jeffrem.

»Gá myslјm to samé o tobě« —odpowj Jačenko.

»Nespočjwala geště na twých prsau, netřásla se duše twá w gegjm obgetj« —wece Jeffrem.

»Práwě proto!« odtušj Jačenko. »Přisahal gsem ti přátelstwj až do hrobu—a slib bych splniti nemohl, pohledna na Zaidu— proto musj odstaupiti geden z nás. Připrawme se!«

»Gsem připrawen!« dj Jeffrem, ručnici s plecj sňaw a kohautek ohledáwage. Taktéž učinil Jačenko.

Nynj postupowali pomalu, geden druhého pewně w oku mage, proti sobě až na pokrag hlubokého auwozu, tak že gen asi třidcet kroků od sebe wzdáleni byli. I nasadili mžikem ručnice a dwě rány hučely po rowině a skákaly po skalách Černé Hory, w mnohohlasné ozwěně se opakugjce. Jačenko sklesl a zacpáwal si rukau ránu w prsau, z njž se krew praudem walila. Jeffrem se nahnul přes swau ručnici geště wjce ku předu.

»Sáhla ti kulka má na žiwot, Jačenko?« ptal se.

»Giž nebudu wjce bránit Černau Horu proti běsům — dobře's trefil« — dj Jačenko slabým hlasem. — »Pozdraw Zaidu, Jeffreme!«

»Pozdrawjm — a pozdraw mi také přátele naše, kteřj padli, když gsme honili Turky u Nixichu — pozdrawjš?«

»Pozdrawjm!«

»Gak chceš býti pohřben?«

»Zanech to popu.«

»Chceš geště něco?« ptal se Jeffrem.

»Nic, necheyž mne samého. S Bohem a stůg w bitwě za mne, by neztratila Hora bogownjka — « doložil wždy slabšjm hlasem Jačenko, na druhau stranu se obrátiw.

»S Bohem!« pozdrawil Jeffrem s gemným saucitným přjzwukem, s ručnicj opět přes plece přehozenau dolů sstaupage. Jačenko temně zastenal, wryl ruce do země a horké čelo kryl w tráwě rosnaté.

Jeffrem dolů sestaupiw se zastawil, nabil znowu ručnici a po měsjci pak pohleděw na horu, kde přjtel k smrtí pracowal, setřel slzu z oka a kwapil auwozem na pláň přjmo ke Klobuku.

Takowý wládne duch Černau Horau; jest owšem přjčinau mnohého krweprolitj, anto i pozůstalé k pomstě krwawé wyzýwá, kterau syn po otci a wnuk po dědu dědj tak dlauho, dokud dědictwj to smrtj winnjkowau aneb někoho z potomků geho newyhasne. Gest to wšak duch rytjřský, kterýž hrdiny proti Turkům wysjlá; nebo mnohý boguge za dwa i za tři, a když Turky zapudili, prawj: »Dwa psy gsem zabil za tebe, Michale; tato krew teče za tebe, Ivane, a Turka gsem honil za mne; — widjte, mogj milj, že gsem wás nezahanbil, buďte spokogeni!«

Sauboge gegich gsau bez zášti, beze msty, neb na saubog se zwauce, musegj se smjřiti, a tak s rozwahau mjřj geden na druhého; často ostanau oba na mjstě, často geden nebo druhý brzy po saubogi umjrá; málokdy wšak geden odcházj neraněn z boge, i rozlaučj se se zabitým a přigjmá geho poslednj wůli — geli gen těžce raněn, že geště mluwiti může — aby gi oznámil přjbuzným; a raněný se rozlaučj s wjtězem bez hněwu, dá mu »s Bohem« a žádá, aby bogowal i za něg, by neztratila Hora bogownjka.

Tak se rozlaučili Jeffrem a Jačenko. Byli přátelé ode dáwna, na wýprawách, w bogi stáli wždy podlé sebe, a tak se stalo, že we wálce po-

sledinj přepadli nočnjho času dům Achmeta, bohatého Turka bljže Klobuku, a gali dceru geho Zaida, nazýwanau od Turků hwězdau gitřnj, růžj wýchodu, miláčkem Alla-owým (Božjm), hurisau prorokowau; a že Turci mluwili prawdu, poznal Jačenko i Jeffrem, neb oba na Zaidu pohlednuwše, zamilowali gi sobě.

I Zaidě se ljbili ginoši tito bugařj lépe, nežli opigj a wilnostj zpitomělé obličege Turků. Jačenko však brzy poznal, že přednosti došel Jeffrem we srdci Zaidiném, i záwiděl poprwé přjteli; wšak nedlauho trwala zášť tato, neboť otec Zaidin wtrhl, když oba přátelé wzdáleni byli, do Hory a přiwedl si dceru zpět, určenau pro harem wezjra mostarského.

Když wrátiwšjm-se bratr Jačenkůw wyprawil, co se bylo přihodilo, zwolali strašliwau kletbu na Achmeta, hodili ručnice přes plece a chwátali ke Klobuku, dnes—a pak skoro každau noc. Tu nabyl Jačenko přeswědčenj, že miluge nenj milowán. Žárliwost, bolest a msta prohnaly srdce geho, a on, wolný Hory syn, neznal wášně krotiti. Wida wčera spočjwati Zaidu na prsech Jeffremowých namjřil na přjtele; wšak tenkrát ho duch geho strážný chránil před wraždau, i obrátiw se utjkal do Hory zpět, a dnes wyzwal Jeffrema na saubog, by se nezrušilo přátelstwj, gak prawil. Konec sauboge wjme.

* * *

Zwyklý po skaliskách wlasti swé skákati, přelezl Jeffrem lehce wysokau zeď, zahradu i dům Achmetůw raubjcj, a nynj kwapil k pewně ubedněnému haremu. Okna budowy té byla zamřjžena a nynj i wnitř dobře ubedněna; kolem ploché střechy běželo wysoké zábradlj, které wšak nahoře se procházegjcjm wyhljdku do dálky nezbraňowalo. Gsauť tyto střechy obyčegné procházky žen Orientalů *), by newiděny widěti mohly. Na této terase stála postawa ženská; gegj pohybowánj i útlost audů prozrazowaly mladost a gemnost, gelikož obličeg gegj dle způsobu Orientalek hustým záwogem zakryt byl. Stála přes zábradlj nahnuta a naslauchala ku každému třesku listů stromowých, nebo když pták we hnjzdě střásal rosu s křjdel swých. Wšak tu zašustěl Jeffrema lehký krok w tráwě—ženština se wjce přehnula—giž gi sluch wjce nešálil. Nynj wystaupil Jeffrem z hauštj i tleskla radostně rukama a odhodila záwog s obličege do zadu. Měsjc práwě rozlil swětlo swé po obličegi gegjm, a Černohorec se djwal gako oslepen we krásnau twář Zaidinu, i kýwala mu milenka k milosti, a Jeffrem dlauho neváhage přistaupil ku bljzké cipřeši, gegjžto wrchol o terasu se podpjral. Obratnost a rychlost, s gakowauž se po hladkém kmenu nahoru saukal, doswědčowaly zřegmě, gak obwyklá mu tato cesta, po kteréž mu w náruč lásky gjti bylo.

»Miláčku, wyswoboď mne!« zarazila Zaida wýlewy lásky geho.

»Co se ti stalo, swětice má?« zwolal Jeffrem poněkud hlasitě.

»Tiše!« šeptala Zaida. »Wezjr mostarský—nechť ho Eblisa*) nadchne!—poslal pro mne Osmana bege Zwornichanjna**), by mne zjtra zawezl do geho haremu.«

»To se nestane!« rozhořlil se Jeffrem a twáře geho hořely. Silněgi tisknul milenku k srdci swému.

»O mé srdce!« dj Zaida—»nestane se! Gá s tebau prchnu, twá wlast bude má wlast!« doložila s orientalskau neostýchawostj.

»Zaido!« zwolal Jeffrem překwapen; radost mu nedala wjce promluwiti.

»Diwjš se, miláčku?—Giž gsem wšechno připrawila; mám kljče od domu i od konjrny—«

»Proč to?«

»Kdyby nás pronásledowali, lehčegi uprchnem: Giemza letj s wětrem o záwod—wem Giemau, lehce gi poznáš, gest bjlá gako snjh, a oko gegj weselé gako gazelino.«

Jeffrem se zamlčel.

»Nač přemeyšljš?« ptá se Zaida. »Pospjcheyme raděgi odtud!« pobjzj, Jeffrema za ruku chopje.

»Zaido!« prawj tento, djwku zastawiw—»nepřigme Hora pohanku....«

(*Pokračowánj.*)

*) Obywatelé wýchodnjch, horkých zemj.

*) Eblisa—zlý duch, čert.

**) Známý co gednatel o smjr wezjra Hercegowinského s wládykem Černohorským w r. 1843.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. W auterý 21. list. byl držán druhý koncert gednoty Cecilianské. Módnj stránka měla tenkráte přewahu. Pan Jan Nep. Škraup podal nowé trio w rukopisu pro fortepiano, hausle a čello. Hru zastáwali ti sami pánowé, gako w prwnjm koncertu, a s rownau wýbornostj. Přjgemná lehkost, genž we skladbě wládne, neminula se s žadaucjm účinkem. Pochwala byla wšeobecná a pan Škraup na konci gednohlasně wywolán. Zpěwy se z wětšjho djlu dobře dařily. Spohrůw 128 žalm byl pěkným úwodem, slyšeli gsme w něm silný hlas p. Klaudiusowé, gemuž neyšťastněgšjho zdaru přegeme. Tjm způsobem wynikla p. Müllerowá w přewýborných duchownjch pjsněch od Mendelssohn-Barthol-

dyho, od něhožto též »Lowecká« přednášena byla. Mužský sbor s tenorowým solem od Fr. Kückena zněl přjgemně, ač té myšlénky někdo giný pánem slauti může. P. Wanjček měl by s hlasem mjrněgi nakládati. Ze wšech stran slyšjme stýskati sobě na takowé zlé hospodařenj, a gedině od dobrých ústawů zpěweckých očekáwáme oprawu této nepřjliš dlauho trwagjcj módy. Část sboru se opakowala.

R.

Z Polné. Radostj naděgnau se wždycky srdce mé naplnj, když w Kwětech čjtám, gaké prospěchy probuzená národnost naše činj. Zde čtu o powstalých českých knihárnách, tamto o řemeslnických školách, ginde o prowozowaných diwadlech, o besedách a zábawách w duchu národnjm držených. Praha staroslawná předcházj přjkladem swým, a za njm kráčegj wšecka téměř města kragů československých. — I Polna, wždy Čechům wěrná, drušj se k nim, neboť se i ona giž mnohým wykázati může. Máť bibliotheku školnj, (genž w. p. P. Poimonem půwod wzala), pozůstáwagjcj z wjce než 250 knih poučného i zábawného obsahu, gichž počet se co den přikupowánjm a dary množj. Gakož pak nedáwno zase spanilomyslnj wlastenci z Brna gi několika cennými spisy obdařiti ráčili, začež se gim tuto wraucj djky wzdáwagj. I diwadelnj hry se zde častěgi prowozugj, o kterýchž wjcekráte Kwěty zpráwy podaly, pročež o nich řeč tuto šjřiti nebudu, ale raděgi k giné, předtjm zde newjdané zábawě se obrátjm. Usnesli se totiž zdegšj milownjci národnosti našj za přjkladem Prahy, české obecenstwo polenské po česku *besednami* zabawowati. Prwnj byla na den 8. řjjna ustanowena, a Polna dokázala, že statnj Čechowé geště w nj žigj, kteřjž se ku swému znágj. Welebné duchowenstwo i ostatnj slawná honorace, a — což neykrásněgšjho — wýbor sličných panj a paniček, genž swým libozwučným howorem společnost tuto přjgemnau učinily, byli s množstwjm měšťanů od pořadatelů s radostj uwjtáni. Pokog k té schůzce odhodlaný byl přeplněn. — Začátek byl učiněn řečj úwodnj, směřugjcj na mrawný a zábawný účel tohoto segitj se, kterauž tuto podáwám:

»Welectěnj, welewáženj Páni! Drahocenné Paničky!

Národ český welmocně powstáwá, zasadiw se o to, by česká řeč gak před časy, patřičného uctěnj docházela negsauc déle opowrhowána: tak giž wyprawugj wůbec cizozemci we spisech swých. Wšech národů oko na Čechy s podiwenjm hledj; netřeba se wjce za češtinu styděti. České hlasy zawznjwagj opět, netoliko w zemi německé, ale i zem francauzská, wlaská a anglická s gakýmsi milým utěšenjm poslauchá wá národnj pjsně české z úst rozenců našich. W takowéto wzdálenosti wzkřjsila zase naše milá Praha slawu Čechů dlauho pozastřenau. Tam žigj mužowé šedinami giž krytj, pracowawše neunawenĕ po celý wěk swůg, nehledjce přitom žádné mzdy giné, než aby se česká řeč rozšjřila; tam i horliwj ginochowé, něžné panny a paničky stawu každého, nešetřjce trpkostj žádných, by gen řeč wlastenecká okřála, ponecháwagjce rozkoše břichopáskům, sami scházegj se pospolitě, aby maudrým rozmlauwánjm užitečných uměnj nabywše, ge zase wenkowským Čechům zdjleli, kogjce se tau radostnau naděgj, že tenkrát dobré w Čechách nastanau časy, až měšťan i rolnjk české mrawy a český gazyk sobě zamiluge. Když ty slowútných praotců wěrné djtky wřady dychtiwě se stawj, obhagugjce gazyk, dědictwjm nám gediné pozůstalý, slušno ať k nim se připogj i Polna starobylá. Medle, neměla by Polna, kde přjgmenj měšťanů na rod český poukazugj, neměla by Polna, *gednau čechuwěrná*, žádné djtě, chowagjcj geště srdce české? *Že* zdegšj město lásku k wlasti geště chowá, toho důkazem gest *dnešnj česká beseda* čili schůzka Čechů zdegšjch české řeči milowných. Negenom wzácni Páni ale i něžné Paničky milau přjtomnostj swau nás potěšily. Protož radostně wolám, buďtež nám wšickni upřjmně wjtáni!«

Pak přednášely se určené k tomu předměty we přestáwkách k rozmlauwánj odhodlaných takořka we čtyrech odděl enjch. — Neyprwé zpjwala se pjseň od Zdenky Němečkowé: »Tři kwjtka« s průwodem dwau kytar, načež následowala pjseň: »Cikánowa pjšťalka« prowázená fortepianem. Po přestáwce četlo se: Starj mudrcowé, nowj blázni od J. K. Tyla, pak se zpjwala národnj ze sbjrky p. Erbena: Stogj hruška w šjrém poli, při průwodu fortepiana. Opět přestáwka. Po té bylo na fortepiano přednášeno: Druhé Potpourri z českých národnjch pjsnj od Labického, načež gsme slyšeli deklamowánku: »Sedlák na billiaru« od Jana z Hwězdy, a národnj pjseň Erbenowu: Co pak tj naši dělagj, při fortepianu. Po poslednj přestáwce zpjwala se K. Winařického pjseň lowcj: Do pole, háge a. t. d. s průwodem fortepiana, a na to: »Sen« od M. Pospjšilowé, s prowázenjm dwau kytar. — Ukončenj stalo se krátkým doslowem, a na to národnj hymnau: Slyš nás wšechny z hwězdné dáli atd. — Že podnikatelé národnj zábawy této záměru swého dosáhli, za to gim ručj slowa welewáženého a wůbec milowaného p. měšťanosty, kterýmiž we gménu wšech hostů před odchodem zaljbenj swé progewil až w tento smysl: Děkugeme wšem wesměs za tuto nám připrawenau přjgemnau zábawu, a přegeme sí, aby se nám brzo opět něco podobného poskytlo.

J. [illegible] R.

SWĚTOZOR.

Na železné dráze z Londýna do Birminghamu gezdj odedáwna wůz, w němžto se zwláštnj kawárna, zwláštnj gjdelna i zwláštnj dámská komnata nalézá. Nowiny wyprawugj, že wůz ten welmi dlauhý a hezky široký gest, což owšem gestli při prwnjm neselhali, welmi se prawdě podobá. Co neydřjwe uwidjme snad i celé tančjrny na párnjch wozjch, a pak bude gen treba gjti do nich na bál — abychom se tam neb onam dowezli.

Někdo, suchý tak na rozumu gako na těle, chtěl se dáti malowat. »Gak Wás mám malowati, pane,« tázal se ho maljř, »wodnjmi barwami aneb w olegi?« — »Myslil bych w olegi,« odpowěděl onen pán, »abych trochu tučněgšjm wypadal.«

Nowiny »Chronicle« wyprawugj následugjcj anekdotu z Irska. Cestugjcj Angličan ptal se swého wozky, co by nacházegjcj se na welkém domě litery G. P. O. (General-Post-Office, wšeobecný poštownj úřad), znamenaly. »O pane,« byla geho odpowěď, »což newjte co to znamená? To znamená: »God Preserve O-Conell« (Bůh zachowey O'Conella), a gá srdečně přiswědčugi!«

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

+ Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 95. *29. listopadu 1843.* 10. r. běh.

Černohorci.

(*Pokračowánj.*)

Djwka zbledla, krutá bolest trhla obličegem gegjm. »Allah!« zwolala, oko na ginocha upřewši, i swjtila z toho oka neyhlubšj bolest, zaufalost, smrt. »Wjš co, duše má?« šepce temně — »máš kynžal po boku, dey mi smrt—do Mostaru nepůgdu—«

Jeffrem se wrhl k nohaum gegjm a zljbal ruce gegj. »Dey se pokřtit!« prosil.

»Ano!« zwolala djwka maně k žiwotu se wrátjc—»twůg Bůh gest můg Bůh!«

Jeffrem se wzchopil. — »Dey pozor, angele můg!« prawj wážně.— »Musjš wěřiti w Boha otce, genž stwořil nebe i země—«

»O Allah! budu!« wece djwka ruce na prsa položjc.

»Musjš wěřiti w Ježjše Krista—« pokračuge ginoch we wyučowánj Muhamedánky dále.

»Budu, budu!« gistila djwka.

»A w ducha swatého!« předřjkáwá Jeffrem.

»Wěř, miláčku! —budu!«

»A w neyswětěgšj pannu?« ptá se negapný učitel dále.

»O Allah!« zwolala djwka—»toť Bůh lásky —wěřjš ty také, žiwote můg?« ptá se.

»Wěřjm!« požehná se Jeffrem.

»Twá wjra ge má wjra!« wece djwka.

Ginoch sewřel negapnau křesťanku w náruč swau. »Tak, má Zaido« —dj—»giž nám nepřekážj nic u štěstj—otewřen gest ti průchod do Hory—prchněme!«

»Ano, ano, prchněme« — přiswědčj radostně Zaida—»ale pozorně, můg milý, než budeme na poli, pak ať honěgj orla na Balkanu. Škoda, že tu nenj Jačenko; kdes nechal přjtele swého?«

»Na cestě ho naleznem!« odpowj Jeffrem trudně, přes zábradlj se wyšwihnuw. Prawicj obemknul kmen, lewicj Zaidu, a tak se spauštěl dolů djlem nohama se chytage, djlem prawicj strom silně swjrage. Bázliwě se tulila Zaida k němu, lokte swé silně okolo šjge geho owinuwši, a zawřela oči, by newiděla hlaubku pod sebau. Šťastně se dostal Jeffrem se swým drahým břemenem dolů; aby se zotawil po pracném namáhánj, zůstal chwjli státi. Zaida ukryla hlawu na prsa geho a plakala tiše.

»Co ge ti, swětice má?« ptá se starostliwě Jeffrem.

»Zpomněla gsem si na otce—ale on mě chce zadat do Mostaru—proto ho opauštjm—giž ge má duše pokogna—« prawila djwka slzu z oka stjragjc, »gsem hotowa tebe následowati.«

Chopila Jeffrema za ruku, a nynj chwátali podlé haremu do prostranného dwora. Z gedné strany se táhly dlauhé konjrny, z druhé dům nádherný Achmetůw a byty otroků i giného služebnictwa.

Zaida wytáhla z tuniky dwa kljče, podala geden Jeffremu a okázala na konjrnu.

»Nezapomeň na Giemzu bjlau gako snjh—« šeptala mu geště gednau do ucha. Lehkým krokem se bljžil Jeffrem ke konjrně, pozorně zastrčil kljč a zlehka otwjral; při otwjránj wšak wrzly dwéře a zbudily w konjrně spjcjho Wolhara otroka.

»Kdo to?« zwolal pacholek, čerstwý wjtr na twáři ucjtě.

Jeffrem se přitiskl na zeď do stjnu, wšak bystrý Wolhar ho giž zahlédl.

»Hoi!« zařwal—»Černohorci!« Wjce wšak pronésti nemohl, nebo Jeffrem k němu přiskočiw, chytil ho za chřtán a dusil nešťastného otroka. Polekaná přikwapila Zaida.

»Honem, honem!« prawila—»ten otrok celý dům wyburácj.« — Hbitě podala Jeffremu na stěnách wisjcj třmeny, a Wolhara swázaw, osedlal Jeffrem bjlau brůnu, co zatjm Zaida hlawnj wrata otewřjt běžela. Těžce wrzaly w stežegjch swých.

»Mashallah!« bylo slyšeti hlas na dwoře — »co tropjte, otroci?«

»Chraň nás prorok!« přiskočila wyděšená Zaida k Jeffremu, který koně na dwůr wywáděl— »to můg otec!«

»Kdo to?« wolal Achmet. »Wzhůru otroci! Chopte se ho! Stůg—kdo to?«

»*Černá Hora*!« zahauknul Jeffrem na koně se mrštiw, Zaidu pak k sobě posadiw uháněl ze dwora.

Ze spanj wyděšenj otroci a služebnjci wyběhli na nádwořj, i Osman Bey přiběhl dolů: daleko geště slyšeli utjkagjcj za sebau lomoz a pokřik, na to zazněl dusot koňů ge stjhagjcjch w uši gegich. Giemza se snažila zaslaužiti pochwaly, giž o nj byla Zaida wydala, wšak pod dwogj tjžj mizely brzo sjly gegj a prostora mezi pronásledugjcjmi a prchagjcjmi byla wždy kratšj a kratšj, a když uprchlj giž do auwozu grahowského wrazili, nebyli pronásledownjci ani sto skoků wjce od nich wzdáleni; giž widěl Jeffrem, že mu nic giného nezbýwá, nežli se potýkati a zahynauti. Achmet a Osman byli daleko před ostatnjmi a giž zagásali, anto rána s hory nad aužlabjm zahučela a Achmet wykřiknuw se s koně kácel. Maně utichl lomoz pronásledugjcjch.

»To mluwil Jačenko!« wece Jeffrem na djwku pohlednuw, která téměř bez sebe gsauc nepozorowala, že gegj autěk snad otce žiwot stál; gen hlas miláčkůw gi probudil. I diwila se, že pronásledownjci umlkli, ba že tryskem ačač pozorně zpátky uháněgj.

»Allah!« zwolala, »co to? — Kdo to střelil?«

Jeffrem wšak nedáwal odpowědi, upřeně se djwal na skálu, kde byl přjtele w saubogi zabil. Měsjc lil poslednj swé pablesky na mjsto to: tam klečel Jačenko, o lokte se k zemi podpjrage, w gezeru rubjnů, a gako topasy kapala krew poslednj z prsau geho. Ručnice ležela u geho nohau, kterauž, poslednj sjlu sebraw, přjtele a milenku wyswobodil; i djwal se nynj za milenkau, wšak brzo dopraudila geho krew, a on k zemi se kloniw wywolal silně: »Zaido!« Jeffrem pozorowal, gak si geg smrt křečowitě obgjmá.

»Toť Israele hlas!« ulekla se Zaida, slyšjc swé gmeno tak nenadále s takowým duši pronážegjcjm hlasem wolati, a pohlédnauc na skálu zděsila se geště wjce: »Hů — co tam?«

»Jačenko,« wece Jeffrem koně odwrátiw.

»Jačenko!?« zwolala djwka — »Jačenko!« opakowala. »Umřel za nás?«

»Neptey se, Zaido!« wece Jeffrem koni uzdu popustiw.

»Eblisa stál na prahu Černé Hory,« prawila Zaida temně, do záwoge se úžegi zahalugjc.

Wládyka sjdlil w Umáči; tam zaměřil i hned se swau milenkau Jeffrem, ani dworec swůg nenawštjwiw. Kdokoliw ge na cestě spatřil, djwal se s potěšenjm na ně, hoši záwiděli Jeffremu, krásné hrdé djwky Černé Hory Zaidě, starci pak chwálili Jeffrema, že si statně newěstu wydobyl z domu nepřjtelowa, gak dobrému Černohorci slušj, ačkoliw matky potichmu na ginocha žehraly, že mu cizá djwka milegšj domácjch, a tak se stalo, že w četném průwodu přirazili do Umáče.

»Pane!« předstaupil Jeffrem s milenkau před wládyku, uctiwě sice ale hrdě s neshrbeným týlem — »zašel gsem si pro newěstu do středu nepřjtele, chceť býti matkau nowých bogownjků, by nepodlehla Hora pode gho newěřjcjch.«

»Co prawjš, Jeffreme?« dj na to wládyka — »wždyť ge djwka ta sama newěřjcj.«

»Ona wěřj w Boha stwořitele, Ježjše Krista, swatého Ducha a neyswětěgšj Pannu« — wece Jeffrem — »pop gi pokřtj wodau a naučj gi dělati křjž; co chceš wjc, pane?«

»Mluw djwko« — obrátj se wládyka k Zaidě, »gest prawda, že chceš býti prawowěřjcj?«

»Co wáš Faris*) wěřj, wěřjm též,« zašeptala Zaida.

»Hm« — zamyslil se wládyka — »wšechno dobře; ale — obrátj se nagednau k Jeffremu — »proč gsi se rauhal pannám našim, hledage newěstu mezi nepřjtelem?«

»Ai pane!« dj Jeffrem horliwě — »nechtěl gsem dopřáti krásu ztupilému wezjru mostarskému — pohleď sem!« Při tom rozhrnul záwog s obličege Zaidy, která, že poprwé na gegj nezakrytý obličeg tolik mužských patřj, se zarděla studem, gako čerwánky wečernj. »Zdali luna krasšj nad dceru Achmetowu?«

Gonáci zawejskli, starci chwálili krásu Zaidinu, která plačjc ukryla se na prsech Jeffremowých.

»Prawda, Jeffreme!« wolali saubogownjci geho — »učiň dle wůle geho, pane!« dotjrali na wládyku, který, o blaho kraganů swých pečliwý, žalostně přemjtal následky, gež únos ten mjti může. Pohledna wšak na lid widěl, že zde opjránj marné: neb často musj býti wládyka lidu po wůli a musj dbáti na rozmar geho. I nesměl tedy zřegmě odmlauwati.

---

*) Farys—Turků Achilles, hrdina, rek.

»Wšechno dobře, mogi milj« — prawil k lidu se ukloně — »i gá saudjm stegně s wámi, gen ať mi Jeffrem geště gednu otázku zodpowjdá.«

»Mluw pane, mluw!« tleskali Černohorci pochwalu swému wládykowi.

»Gestli paks pomyslil, Jeffreme« — obrátj se wládyka k prosebnjku — »že wezjr mostarský únos swé newěsty na Černé Hoře mstjt bude? Gsau twogi kragané powinni, trpěti za tebe?«

»Ai pane!« — dj Jeffrem — »geden za wšechny a wšickni za gednoho, tak to držjwali Černohorci. My ubigem Turky — ať přigdau! naděláme kořisti a naši gonáci se powyrazj. Nenj-li prawda, bratřj?« obrátj se k shromážděnj.

»Prawda, prawda!« gásali Černohorci — »beztoho ge hrozně ticho w Hoře, třeba kratochwjle!«

»Nuž tedy buďsi!« wece konečně wládyka k swolenj přinucen, »budiž wolna dcera Achmetowa na Černé Hoře!« S tjm odewzdal Zaidu Jeffremu a udjlel gj ochranu celého národa.

»Hodný hoch to, Jeffrem,« prawili starci — »naše děti také« — prawili druzj — »prawj Černohorci!« ginj — »gako my býwali z mládi« ostatnj.

»Ginoši si obstaupili Jeffrema, djwky Zaidu, pop gi pokřtil, a ona se požehnala swatým křjžem. Jeffrem činil přjprawy k swatbě; wládyka wšak přemeyšlel, gakby odolal Turkům, poněwadž winu trestati nesměl. —

»Pochwálen budiž Bůh!« prawil Jačenkůw bratr Ivan, den po Jeffremowě swatbě na práh swětnice geho wstaupiw.

»A Ježjš Kristus!« děkowal Jeffrem podlé Zaidy se zdwihnuw a přjchozjmu wstřjc popošed.

»I Duch swatý!« pokropj se Ivan wodau z kropenky u dweřj wisjcj.

»Amen!« doložj Jeffrem. »Wstup dále Ivane a pogez semnau, pohostj tě žena má!«

Ivan se wšak s prahu nehnul a gakoby pozwánj neslyšel, prawj: »Kde ge můg bratr, Jeffreme?«

Jeffrem se zarazil: »Na stráni grahowské« — odpowj — »padl we sprawedliwém a prawém saubogi.«

»A kdo mu obgednal pohřeb?« ptal se Ivan dále.

Jeffrem se zamlčel a sklopil oči; neb pro milenku zapomněl na přjtele, a nechal ho k potrawě ptákům a zwěři.

Ivan nepromluwě slowa odešel. S ztjsněnými prsy djwal se za njm Jeffrem, neboť wěděl, co znamenala náwštěwa Ivanowa, a přiznati se musel, že skutečně winen gest.

Druhý den se roznášela powěst, že Jačenko nalezen a pohřben s wyšklubanýma očima a napolo giž od zwěře ztráwený. Jeffrem se zarmautil wjce, trpké si čině wýčitky.

Brzy po pohřbu Jačenkowu wstaupil kluk Ivanůw do dworce Jeffremowa, něco w šatu obaleného pod paždj nesa.

»Můg pán se tě dáwá tázat«, prawj drze k Jeffremu, šat před njm rozwina a na bambitku a kynžal okazuge — »zdali se ti neljbj nářadj toto, gest prý to dědictwj po Jačenkowi.«

»Přjgde na to, geli užitečné« — odpowj zamračeně Jeffrem — »zkusit ho musjme!«

»Dobře!« dj kluk, a bambitku a kynžal opět w šat zaobaliw bral se ze dwora.

»Jeffrem propadl krwopomstě!« powjdali sobě sausedé geště téhož dne — »Ivanůw kluk tam byl s *dědictwjm*!«

Od té doby minul mjr z prsau Jeffremowých, třásl se strachem o swau milowanau Zaidu; kdykoliw ráno wstáwal, neb wečer léhal, mnil gi býti do wečera neb do rána wdowau; kdykoliw se něco přede dweřma šustlo, lekal se a chápal zbraně; po mnoho dnj giž ani z domu newycházel; neb widěl Iwana ozbrogeného často obcházeti dworec geho. I trwal pořád gako w zimničném zápalu, wšemožně se snaže, utagiti před Zaidau přjčinu gednánj swého, by gi před časem nelekal; neušla wšak milugjcj ženě strast chotě swého, i mlčela, wědauc, že každá otázka po přjčině Jeffrema welmi zabolj. »Eblisa stál na prahu Černé Hory při wkročenj mém, gá gsem to tušila!« — wzdychala často Zaida pohlednauc na Jeffrema, který den ode dne chřadnul; i byloby ho geště toto nepřestálé napnutj ducha porazilo, anto se náhle wše změnilo.

Wezjr mostarský žádal u wládyky potrestánj wrahů grahowských; wládyka wšak dal onu w letopisech znamenitau odpowěd: »Gsem hotow potrestati winnjky, pakli se Turecko zawáže, potrestati wšecky ty, kteřj se laupeže na nás dopustili.« S tjm padl los boge, a wálka mezi Turky a Černohorci sotwa ukončená wypukla znowa.

(*Pokračowánj.*)

DOMÁCJ KRONIKA.

Wlastenský náš umělec, p. *Emanuel Max* *), nawrá-

*) Gestiť to bratr wůbec známého p. Jana Maxa, wýtečného sochaře pražského, o kterémž wiz č. 35. letošnjch Kwětů.

til se na některý čas z Řjma do milé našj Prahy. Giž pewé poslal z onoho swětowládného města krásné *poprsj* w Pánu zesnulého professora na wysokých školách Pražských a zakladatele ústawu pro dospělé newidomce, p. *Aloysia Klara*; pozděgi wěnowal kapli dotčeného ústawu krásnau sochu sw. *Rafaele* archangela; nynj pak přiwezl s sebau mimo některé wzorky k budaucjm pracjm wětšjm djlem wlasteneckým, wýtečné *tři wýtwory*, wyšlé z mistrných rukau geho. Gsauť to sochy z kararského mramoru a sice p. *Maria s Ježjškem*, náš *Přemysl Stadický* a powěstná *Wlasta* rekowská. Těžko bylo by mně mluwiti o wýborných těchto djlech; nebo wyznati se musjm, že mi nechtěgj ani na gazyk slowa, gežto by náležitě wygádřila cit, pogjmagjcj duši při tom krásném, rozkošném podjwánj. Nechať tedy pronese o nich saud swůg—a toho zagisté w plné mjře zasluhugj—někdo giný, w podobných wěcech znalegšj a wytřelegšj; můžeť ge shlédnauti každého dne od 10 hodin zrána do 3 hodin z poledne w Klárowském ústawu pro dospělé slepce pod Bruskau. Co se mne tkne, gsem tjm cele ugištěn, že nikdo, buďsi giž pauhým přjtelem umy aneb wlasti, leč s žiwau radostj a čistau rozkošj, dotčené mjsto neopustjš. Zwláště pak musj tu zplésati duše slowanská—nebo *ten* Přemysl—*ta* Wlasta *naše* gsau;—tak mistrně nadchnul ge umělec rázem a duchem slowanským.—Rafael pak a Rodička Páně gsau zagisté gasným swědectwjm hluboké zbožné duše p. Maxowy. Mně aspoň trne smysl podiwem: zdáť se zagisté, gakoby byla z kamene wšecka studenost a mrtwota zmizela, gakoby geg byl prostaupil oheň a nadchnula wraucj žiwotnost. Srdce tu pogjmá radost a čistá hrdost národnj, nebo ten, gežto umj we chladný mramor mrtwým dlátem takého ducha wkládati, *náš* gest, *wlastenec* gest. Wšech dalšjch řečj úmyslně pomjgjm a gedno toliko podotýkám, že naše Praha z rukau našeho p. Maxa geště wýtečněgšj a nesmrtelnau památku: sochy Swatých našich apoštolů slowanských *Cyrilla* i *Metuděge* snad w dosti krátkém čase obdržj. Sochy tyto, budauce okrasau některého chrámu Páně pražského, bezpochyby týnského, tjm wzácněgšj stanau se každému Čechu, poněwadž budau darem krále našeho, neymilostiwěgšjho Ferdinanda, wěnowaným hlawě měst českých, staroslawné Praze, a wěrnému národu našemu.—Widauce pak, seč gest náš wýtečný wlastenec, a gakau důwěrau ho poctil sám cjsařský pán a král náš, kogjme se milau naděgj, že též i socha Karla IV., gakauž wýbor university našj při slawnosti 500letého jubileum blJže mostu postawiti zamýšlj, bude bez pochyby djlem našeho p. Maxa.

W. s. št.

SWĚTOZOR.

Že pozemská sprawedlnost podiwné nápady mjwá, může tento přjklad dokázati. Diwadelnj sluha w Mediolánu pozůstawil wdowu, gežto žádala, by gj služba mužowa ponechána byla. Poněwadž ale diwadelnj prawidla pauze služebnjky mužského pohlawj powolowaly, přišlo želežné práwo s lidskau milosrdnostj w dlauhý spor. Konečně se našel prostředek ten, že žena mjsto po choti swém sice dostane, že ale musj službu w *šatech mužských* zastáwati. (? !)—

W Pařjži, tomto hlawnjm městě elegantnjho a ciwilizowaného swěta, nacházj se 1628 propuštěných galegnjch trestanců, genž pod policegnj dohljdkau gsau, a 586 lidj, genž kaucj za sebe složili; konečně wjce než 30.000 lidj, gimž krádež gest řemeslem, nepočjtagjc ani mamiče a žegdjře na wzácné pány hragjcj.

Dne 16. řjgna b. r. byla w Pařjži zwláštnj hudebnj slawnost. Maršal *Soult* dowolil totiž zawesti u wogska wšeobecné cwičenj we zpěwu podlé *Wilhelmowa* způsobu. Ode čtyr měsjců cwičj se giž 1000 mužů od 8 pluků pařjžské posádky w tomto uměnj. Gmenowaného dne byli z nich oni, kteřj za ten čas neylepšj pokroky učinili, dohromady 360 mužů, poneyprw weřegné zkaušce podrobeni. Okázawše na rozličný způsob theoretické i praktické známosti swé, kteréž o důkladnosti učenj swědčily, zpjwali pak wšickni dohromady čtyry sbory s podiwu hodnau sauhlasnostj, což od těchto zdrawých a silných hlasů weliký dogem způsobilo.

Francauzský časopis »Entracte« pjše následowně o wodnjm léčitelstwj, kteréž gak známo, w Němcjch wynalezeno bylo: »Wšecko, co se koliw na *pathie* končj, patřj z plného práwa Německu. Německo založilo *homeopathii*, wynalezlo *sympathii*, a má dobrau porci *apathie*. *Hydropathie* (wodoléčitelstwj) gest rowněž geho gměnjm. Hydropathie gest obzwláštnj lékařský způsob, k němuž se něgaká řeka, nosič wody a láhwice na wodu potřebugj. Němečtj páni doktoři měli giž as 50 rozličných, welmi způsobných a přjgemných saustaw, gak do druhého swěta posjlati, potřebowali wšak opět něgaký nowý. *Hufelandowa* saustawa byla giž do wody padlá, s *Hahnemannskau* nedalo se giž na wodu wydělati; tedy utwořili wodnj léčitelstwj. Priessnitz gjm zbohatnul, tjm wstaupila německým pánům lékařům woda do úst, tak že giž žádné antipathie proti hydropathii necjtili. Léčenj to rozšjřilo se po celém Německu; we wšech láznjch, w Badenu, w Emsu, w Teplici hragj se hydropathické walčjky.« —.

Welewáženému čtenářstwu našemu předběžně se oznamuge, že

Kwěty na rok 1844

třikráte za týden wydáwány budau. Při tomto rozmnoženj listů čili obsahu i cena předplatnj, ačkoli w poměru gen mjrně zwýšena bude, totiž:

předplacenj čtwrtletnj	. . . .	1 *zl. stř.*
„ *půlletnj*	. . . .	2 „ „
„ *na celý rok*	. . . .	3 „ 45 *kr.*

K wětšjmu pak ulehčenj oněch pánů, kteřj časopis náš c. k. poštami odebjragj aneb odebjrati w aumyslu magj, posawadnj cena poštownj i budaucně beze wšeho zwýšenj potrwá, a předpláceti se bude gako gindy:

na půl léta, se schwálnj obálkau	. . . .	2 *zl.* 36 *kr.*
a když této obálky potřebj nebude (gestli totiž pan odběratel giž něgaký giný časopis pod swým adresem pošťau odbjrati bude), toliko	. . . .	2 „ 12 „

Obšjrněgšj nàwěštj o budaucjm wydáwánj Kwětů co neydřjwe podáme.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarsjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 96. 2. prosince 1843. 10. r. běh.

Černohorci.

(*Pokračowánj.*)

»Wjš-li pak,« wyprawowala ochotná sausedka Zaidě, »že wstala Černá Hora pro tebe proti Turkům? Achmet padl na Grahowě při twém autěku, a wezjr wypowěděl Černohorcům wálku.«

»Allah! Ježjši! Můg otec!« wykřikla Zaida a gako bez smyslů letěla ku swému muži. — »Kdo zabil mého otce?« zwolala zaufale Jeffrema uchopjc.

»Jačenko!« wece tento temně.

»A ty?« wolala Zaida hlasitěgi.

»Gá propadl pomstě, že gsem neobstaral pohřeb Jačenkůw« — Zaida wšak wjce neslyšela — swezla se po Jeffremowi k zemi, a dlauho trwalo, nežli gi opět k žiwotu wzkřjsili.

»Můg otec!« byly prwnj gegj slowa; wjce nepromluwila, gen rámě okolo šjge Jeffremowy obwinauc plakala tiše. Tichý zármutek se rozhostil po obličegi gegjm a ssál na kořenu žitj gegjho.

* * *

Ručnice Černohorců se ozýwaly na hranicjch wždy četněgi a častěgi; gednotliwci přepadali byty Turkůw a přiháněli stáda gegich do Hory; wezjr mostarský wšak trávil čas přjprawami, neboť uzawřel pokořiti hrdé Černohorce.

A w skutku nehrozilo snad nikdy wětšj nebezpečenstwj Hoře, gako nynj; neb negen že wezjr sám šestnácte tisjc lidu do boge proti Černohorcům powolal, spogil se s njm též paša skutarský se čtyrmi tisjci Albánců proti Hoře.

Wládyka wšak také nelenošil; powolal celau Horu do boge a obsadil wšechna do Hory přjchodná mjsta; k Nixichu poslal 400 mužů, sám pak se postawil s wětšj částj Černohorců w Umáči a na horách grahowských, ačkoliw mnohau geště wes před horami ležjcj Turku ponechati musel.

»Jeffrem ať obhágj s dobrowolnjky Vraninu!«*) wzkázal staršjmu obce wládyka, dobře wěda, že Jeffrem srdnatostj a obezřetnostj nad giné wyniká.

Sotwa se w obci rozhlásilo, že Jeffrem s dobrowolnjky půgde bránit Vraninu, odebral se Ivan k Jeffremowi, který práwě se Zaidau se hádal, aby s njm nechodila: neb ona chtěla prowoditi manžela swého na mjsto w bogi gemu určené; gak mile wšak Ivana zahlédla, ulekla se zakrýwagjc prsa muže swého; nebo giž wěděla, co znamená u Černohorců krwomsta, newěděla ale posud, že wšecka pomsta zmizj w čas wálky.

Ivan se pokropil swěcenau wodau a powelebiw Trogici swatau wstaupil do komnaty. »Turek se na nás strogj, Jeffreme!« promluwj — »protož uzawřeme mezi sebau mjr, dokud nepobigem pohana!«

»Budiž!« wece Jeffrem, podanau prawici přigjmage. »Půgdeš semnau, Ivane?«

»Půgdu. Kdy hodláš wytáhnauti?«

»Geště dnes.«

»Dobře — připrawjm se!« Odešel.

»Newěrný muži!« prawila Zaida. »Wychwalugjť ženy našich haremů wěrnost Slowanů — gá toho neshledáwám!«

»Zaido!« rozpálj se hněwem Jeffrem.

»Nenj to prawda?« pokračuge Zaida dále — »nepřjtele swého, bratra wražednjka otce mého bereš s sebau, a mě nutjš se laučiti s tebau!«

Jeffrem se na chwjli zamlčel. »Půgdeš se mnau!« rozhodl konečně, Zaidu obegmuw.

A Jeffrem učinil dobře, že záhy k Vranině odtáhl; nebo druhý den giž haukaly neustále ručnice Černohorců, gimž Turci taktéž odpowjdali. Osman Bej wyšel s prwnjm oddělenjm wogska z

*) Vranina a Lesendria gsau malé ostrůwky na pobřežj adriatském, k Černé Hoře patřjcj.

Klobuku a táhl přjmo ke Grahowu; čjm wjce wšak se Hoře bljžil, tjm hustěgšj padaly rány Černohorců, kteřj dle rozkazu nikde na odpor se nestawjce, stále ustupowali až ke Grahowci. Osman se za nimi tlačil, nedbage že postupowánj to wogsku geho welmi záhubné gest; nebo Černohorci po gednom, po dwau rozptýleni, obkličowali ho wždy hustěgi, a Černohorec málokdy chybj. We Grahowci wšak se zdálo, gakoby se usaditi chtěli, i dal Osman na tuto wes autokem hnáti. Černohorci wydrželi gen tak dlauho, dokud se ženy a děti newystěhowaly; mužštj se přidali k bogownjkům, neboť w takowých přjpadnostech se proměnj každá chýše we twrz a každý, kdo zbraň unesti může, stanc se bogownjkem pro wlast a rodinu swau. Nynj se opět rozprchli kolem wogska Osmanowa, smrt neustále do řad geho wysjlagjce. Tak to šlo skrze Viluši, Špilu a Zagoru (Zahořj) až k Riece*). Zde wšak se stáhli Černohorci w hustý lem okolo Osmana, tak že mu nemožno bylo dále postupowati, ano i zpátečnj cestu musel si autokem wydobýti. Tu počali Turci beze wšcho pořádku a porůznu utjkati, a gako beze smyslů wyzýwali chrabré Černohorce k wětšj pomstě, anto gim mjsta, kudy utjkali, zapalowali. Sotwa dwě třetiny wogska přiwedl Osman wezjru nazpět; ostatnj pohřbila Hora.

Podobné nebezpečj hrozilo též Vranině a Lesendrii, kamžto paša skutarský zraky swé zaměřil.

Vranina, gakožto znamenitěgšj, nese gmeno twrze, ačkoli se twrzj nebo pewnostj žádné podoby nemá. Njzké tenké zdi, sem tam několik náspů a přjkopů gsau celá pewnost mjsta toho, a protož se zdálo nemožnostj, mjsto to ochránit před mocj pašete, který se swými Albánci a mnohými děly na pobřežj stál, hotugjc se na ostrůwek ten autokem hnáti.

Jeffrem přehlédl dobře nebezpečenstwj sobě hrozjcj, i činil gakožto zkušený bogownjk wše k odwrácenj geho: dal kopati nowé náspy, sem tam oprawowati hradby, a byl giž se wšjm hotow; když gednau z wečera pozorowal, že se Albánci k autoku připrawugj, tak že na druhý den walná práce wšem nastáwala. Prohljžel geště gednau wšechny přjprawy a každau stráž, důtkliwými slowy k ostražitosti napomjnage.

»Hljdey dobře, Michale!« prawil k strážnjku na břehu wýchodnjm, »a pošli uši očjm na pomoc, aby se zhowadilý Turek nechlubil, že přepadl nepřipraweně Černohorce!«

»Ba!« odpowěděl strážnjk; »na Hoře wšak se to lépe boguge, kde si nepřjtele wyhledati mohu, než tady, kde čekati musjm, až ke mně přigde. Bude to tušjm zjtra weselá reydowačka, Jeffreme!«

»Tak se zdá,« wece Jeffrem, »a možná že nás pozwau giž w noci.«

W tom se ztrhl weliký hluk we twrzi, bylo slyšeti několik ran z ručnic, a hned na to widěl Jeffrem malau loďku několika wesly hnanau přjmo k táboru tureckému uháněti. W nj stál Turek, obnaženým kynžalem Vranině hrozjcj. Jeffrem w něm poznal Ağu pašete. I obrátil se do twrze, pospjchage dowědět se, co se tam přihodilo, an mu několik Černohorců, Ivan w čele, z njzké brány wstřjc wystaupilo.

»Zrada, Jeffreme, zrada!« wolali geden přes druhého.

»Kdo zpáchal zradu?« zkřikl Jeffrem. »Mluw ty, Ivane!«

»Počkey, Jeffreme!« dj Ivan.— »Gaký obyčeg gsme zdědili po otcjch, když někdo z nás zradj bratry swé?«

»Zrádce musj umřjt!« wece Jeffrem.

»Dobře!« přiswědčj Ivan; »ale když žena zrádce ten---gak tenkráte?«

»Umře též!« wece Jeffrem, neweda proč se uleknuw—»ge-li wdaná, powinen gest muž ženu utratit.«

»Nuže tedy se připraw, Jeffreme!« wece Ivan—»twá žena zradila Horu Turkům! Ağa, který nám utekl, byl w rozmluwě s twau ženau postižen.«

Jeffrem zawráworal zpátky; pak se ale wzchopiw na Ivana se obořil. »Ošemetný lháři!« zařjčel a mrštil gjm k zemi. W tu samu chwjli ale byl sewřen druhými Černohorci.

»Propadl gsi saudu wladykowu!« wolali wšickni, »žes sáhl rukau wražednau na bogownjka Hory w čas wálky! Wůdce giný musj býti ustanowen, ty gjm déle býti nemůžeš!«

Jeffrem se zpamatowal. »Máte dobře, saudruzi!« prawj—»to wšak byla rána, která by i Horu rozwiklala—protož mi odpustj Ivan.«

»Znám ceniti bolest twau,« dj Ivan, »a proto budiž zapomenuto wšechno.«

»Pogďte!« zaskřjpá Jeffrem zuby—»a přeswědčjte se, že zákony otců znám!«

I šli hned do twrze a Jeffrem wstaupil do swého bytu. Kolem stáli Černohorci s napnutými ručnicemi, w komnatě též několik Zaidu střežjce,

*) Malá řeka mezi plánj a horami grahowskými, od Černohorců pauze Řeka (Rieka) nazwaná.

nebo swázati se nesmj wolná Černohoranka, práwo to náležj gen manželi a u swobodných wládykowi.

Giž se welmi setmělo, skrowná lampa oswěcowala dosti temně komnatu wůdce černohorského. Wzadu stála o zeď podepřena Zaida sklj̈čená, neboť newěděla, co s nj se djti bude. Obličeg gegj wšak negewil hrůzu aniž měl wýraz ten, gegž popsati nelze, kterýž ale wjdáme u lidj na zločinu postižených.

»Jeffreme!« zwolala radostně, muže swého do komnaty wstupugjcjho zočjc a běžela mu wstřjc.

Jeffrem se bolestně odwrátil.

(*Dokončenj.*)

HETMAN KOSINSKÝ.

Z polštiny

J. Bohdana Záleského přel. L. R. z Rittersbergů.

Hop hop! cwálem, koni wraný!
Do domácj nes mne strany!
Krátké chwjle
K ženě milé,
Do Stawišť mi služ!

Od Pjatyhor, Pawoloči,
Lid náš chrabrý giž se točj,
Nalewajky,
Lehké čagky
Plynau Dněprem guž.

Regestrowj *) k bogi spěšj,
Čehrynowci tjm se těšj,
Oswobodj
Ge z nehody
Ukrajinský šturm.

Zahrá země pod kopyty,
Prach pomete slaupem wzbitý,
Hará! křiky,
Hlahol djky
Létj s hlasem surm **).

Ho ho! darmo! nikdy w stepi
Wrahů lest mě neoslepj.
Gak se bigj?
Kde se krygj?
Znám gak Murza ***) hord!

Až Kozáci tam se wálj,
Šawle sečj, z ručnic pálj,
S ráznym plesem
Wšudy nesem
Gen oheň i mord!

Wěži mé se naskytagj,
Hlučj střelby, trauby hragj,
Chrt můg štěká,
Komoň čeká,
Skwj se moge zbraň.

Widjm drahau ženu swogi,
Gak pod stromem smutná stogj,
Oko w pláči
Gj se máčj,
Bjlau lomj dlaň.

Nech neklesne twoge sjla,
Nech neswadnau, ženo milá!
Twářj růže;
Bůh pomůže,
Wede k slawě nás!

Neplač, neplač, lásko moge!
Wjtězem se wrátjm z boge,
Horem, dolem
S psem, sokolem,
Přigdu w rannj čas.

Až tě probudj ze spánj
Wraucj moge celowánj,
Zbraň se blyštj,
Zpěw se pryštj,
Pak mě pozdrawug!

Neplač, neplač! čas nám mine,
Wrah mne wolá, wlast mi kyne; —
Žehney tebe
Bůh, Bůh z nebe! —
Dále, koni můg!

*) Regestrowj totiž Kozáci w regestry zapsanj.
**) Surma, tak nazwán wálečný roh Kozáků.
***) Murza, wůdce tatarský.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. We čtwrtek 23. listopadu: *Třetj předplatnj koncert.* Byl to slawný záwěrek tak šlechetného podniknutj. Prowozowatelé i posluchači wšickni splynuli w rownėm opogenj, w geden blahý celek. Uvertura z opery »Oberon« od K. M. Webera zbudila hned z počátku w sále oprawdowé zbauřenj, a musela opakowána býti. W této nebeské skladbě nenj geden, ale tisjc čarowných rohů, při nichž každá žilka w těle tancuge. Prof. Bühnert brál na violončello malý koncert od F. A. Kummera welmi pěkně a byl wolán. Na to zawzněl fugowý sbor z welké litanie od W. A. Mozarta: »Viaticum in domino morientium, miserere nobis. Pignus futurae gloriae, miserere nobis.« Nikdo by neuwěřil, že Mozart sbor ten w šestnáctém roku napsal, kdyby wěc ta dĕgepisně dokázána nebyla. Herkules dusil hady w kolébce, a Mozart byl giž w plenách welikánem. Měl-li by kdo na mysli powznesti nás geště o stupeň wýše, tomu by nezbývalo giného nic, nežli uchýlit se k Beethovenowi. Geho pátá symfonie (C—moll) wedla nás w triumfu do nebeských řjšj. Kdosi litowal, že w každé skladbě geho nacházj se něco pošetilého a dětinského, čjm přepodiwný dogem rušen býwá. Takowé mjsta gsau ale gen gako čarodĕgný oblak, za njmž welemocný kauzelnjk stogj a netušené swěty žasnaucjmu uchu zgewuge. Po skončeném přewýborném prowedenj obrátila se wděčnost k řediteli, p. Fr. Škraupowi, gemuž obecenstwo wřelé djky w hlučném wolánj zřegmě progewilo. Kdo takto o chudobu pečuge, toho zdobj duše neyšlechetnĕgšj. R.

Z Wysokého Mýta. (Opozděno.) Giž od měsjce zářj panuge w okolj města našeho neobyčegná činnost we stawěnj státnj železnice. Po celé čáře wytknuté od České Třebowé přes Aust a Brandýs až k Pardubicjm a Starému Koljnu hemžj se tisjce lidj, zaměstnaných tu nawážením wysokých hrázj, onde prokopáwánjm zwýšin. Welmi obtjžnau práci působj proráženj průchodu podzemnjho, čili tunelu, twrdau skalau u Chocně, kterýžto po Třebowickém, 240 sáhů dlauhém, neydelšj a snad gediný bude na celé dráze od Holomauce ku Praze. Bude pak to welezagjmawá gjzda tjm krásným údoljm Sázawským a Orličjm od

Zábřehu morawského až ku Choceni, po tolika smělekleutých mostech, temnem tunelů ohlušugjcjch rachotem, a pak pjjgemným úžlabjm Austecko-Brandýským, njmž někdy slawný Žerotjn a stjhaný Komenský kráčjwal. Žel gen, že tato ginde tolik žiwota a žiwnosti přinášegjcj dráha téměř hodinu od města našeho gest wzdálena a tudiž gest se báti, že mjsto wýhod žádaných obywatelstwu zdegšjmu ugmu w žiwnostech přinese. — U zwelebowánj města i letos pilně se prokračowalo; Na náměstj postaweny gsau dwě ozdobné kamenné kašny, gimž z gata posawadnj neaubledné dřewěné ustaupj; učiněn též počátek stawěnjm kanálů we dwau ulicjch, kterážto práce pjjštjho roku dále se powede, a pak k nákladnému dlážděnj ulic a náměstj se přikročj. Wýrok smrti, nade dwěma wěžmi městskými wynesený, trwá sice posud, a wšak měšťanstwo wysoce sobě wážjc těchto pewných pomnjků Otakarských, wšemožně se wynasnažj, by wykonánj smutného rozsudku od nich odwrátilo a negen pro ozdobu, nýbrž i pro potřebu města potomstwu ge uchowalo.—Některj přátelé mládeže, mezi nimiž přednj osoby w městě, usnesli gsau se, učiniti wklad do Matice české pro zdegšj školnj knihownu, která giž po delšj čas i k zakladatelům dědictwj Swatojanského náležj. Prawj se, že i škola nowá se má stawěti, což stane-li se, přáli bychom, by se za pjjkladem giných dwau měst wěnných, Poličky a Králowé Dworu, i w Mýtě zřjdilo stawenj potřebám djtek i gich pěstaunů zadost činjcj, za něž by stawitelům i pjjštj potomstwo powděčno býti mohlo. A.

W Bechyni dne 28. listop.—Z *Worljka* nás docházj přesmutná zpráwa. Gedna z neysličněgšjch perlj našj wysoké a Bohu djk! také prawě národnj šlechty utonula 26. listopadu wlasti a trpjcjmu člowěčenstwu w moři wěčnosti. Mladistwá kněžna Gabriela — kwětina to před sedmnácti-osmnácti lety z rekowné krwe našich Karlů Schwarzenbergů w blahém manželstwj s kněžnau Josefinau, roz. hraběnkau z Wratislawů wyrostlá—sklonila swau sličnau hlawu pod kosau neuprositelné smrti. Gestě 4. listop. o gmeninách swého knjžecjho otce, an se w knjž. hradu Worlickém u pjjtomnosti mnoha wrchnostj, ale také weškerých rychtářů celého welikého panstwj slawná hudebnj akademie dáwala, okauzlila swau mistrowskau hrau na fortepianu, na kterémž nástrogi prý málo sobě rowných umělkyň měla, tak wšechen sbor, zwlášť ale knjž. původce té slawnosti, že sobě kus ten gediný opakowati dada, po wywedenj hry w rozpalu otcowské lásky zdržeti se nemohl, aby swau milowanau dceru neobgaw u pjjtomnosti plesagjcjch hostj nezuljbal. Wýborně do českého gazyka se znagjc, paušťěla se s každým poddaným, neyraděgi ale s chudými a nuznými w howor, těšjc slowem i skutkem. Krom dobročinnosti neznala a neměla žádné wášně; protož nediwno, že gi lid—sličnau tělem, spanilegšj ale gestě dušj—neginak než wtěleným andělem nazýwal, a že bohužel, prawě tato dobročinnost i pjjčinau k gegjmu brzkému wykročenj ze swěta zawdati měla. Odjwagjc prý wlastnjma rukama čtyry welmi opuštěné a na djle také zmrzačilé sirotky, tak se nad nimi hořem pohnula, že se bolestného pláče zdržeti nemohla, po čemž ulehši wjce nepowstala, ač se na gegj uzdrawenj nelitowalo seč gen láska rodičelská, uměnj lékařů i modlitba wěřjcjch býti může. Cenu gegj neylépe hlas lidu oswědčuge. Slzjm, znage gi od dětinstwj, že mi přáno nenj pro wlastnj nemoc k hrobu gi doprowoditi; slzjm co wlastenec, že ta naděgeplná kněžninka z tak wysokého rodu, od njž tolik dobrého daufati bylo, a gjžto rowných u wýši našeho urozenstwa nemnoho widjme, opět wlastenským nadějem zmizela; slzjm, že trpjcj člowěčenstwo takowého tu anděla zbawené widjm; slzjm ale neywjc nad hlubinau bolestj rodičů, genž poklad takowé ceny w těch letech ztratili. Řjman podle hlasu lidu saudě, byl by o nj napsal, že neměla buď narozena býti, nebo gsauc narozena umjrati; an byla wšjm práwem: »deliciae hominum.« Než útěcha nám křesťanům i knjžecjm gegjm rodičům zbýwá ta: že bez dobrotiwé prozřetelnosti Božj wlas s hlawy nepadá; že často giž z gara žiwota w dokonalosti dozrálo, co se nám před časem umjrati zdá, a že nezahyne co krůpěg w moři, ale plnau mjru swé individualnosti až do radostného shledánj podržj, kdo z nás na wěčnost odstupuge. Fr. J. Bogoušický.

Z HOLOMAUCE. Podáwagjce každoročně zpráwu o pokroku gazyka českého na zdegšj akademii stawowské, nemůžeme opominauti, i letos w powědomost uwésti počet posluchačů českých, an prawě njm se potěšitelně gewj, že wědomj drahé národnosti a newyhnutelné potřeby gazyka w zemi panugjcjho we mládeži wlastenské wždy wjce procituge. Čtenj české započalo se w řjjnu u pjjtomnosti 125 posluchačůw, mezi nimiž 66 Slowanů a 59 Němců, a dle studij a giného zaměstnánj: 44 práwnjků, 27 filosofů, 41 humanistů, 6 úřednjků, 1 ranhogič a 6 wlastnjch akademiků.—Wzácný dar a znamenitý pjjspěwek k gazykozpytu českému podala nám ty dni tiskárna Škarnicłowa spisem Klácelowým: O počátcjch wědeckých mluwnictwj českého. Některé giné djla pjigdau w krátkosti do tisku.—W djlně zdegšjho akademického řezbáře, K. Melnického, zhotowen a 12. listop. na hřbitow starobrněnský přewežen gest památnjk pohřbenému tam slowůtnému Bonifaciowi Buzkowi, někdegšjmu prof. filosofie na Teresiáně a w Litomyšli. Záležj w obelisku kamenném 8 stř. zwýšj, se znaky stawu nebožtjkowa, kalichem a biblj, obkljčenými ratolestmi mjru, gehož muž bohabogný w hrobě došel. Na mramorowé tabuli wyrytý gest nápis: »Bonifacio Buzek, piarum scholarum professori, imitanti Illum, qui »docuit sicut potestatem habens.« Nato Priborii 31. Januarii 1788, mortuo Vetero-Brunae 21. Junii 1839. Amici posuerunt.« Což ctitelům Buzkowým wůbec, zwláště pak těm, genž ke zřjzenj pomnjka pjjspěwky swými nápomocni byli, wědomo činjme. A. W.

SWĚTOZOR.

Nynějšj nowý, w Kobolenci, Koljně, Trientu a g. w skutek uwedený, a djlem na myšlénkách starého německého inžinýra Giřjho Kimplera zpočjwagjcj opewňowacj způsob, wedlé něhož i nowé německo-spolkownj pewnosti Ulm a Raštadt wystawěti se magj, záležj w tom, že se weliká na strategicky důležitých mjstech položená města toliko gednoduchými waly, pjjstupy k nim wšak silnými, welkými samostatnými twrzemi obražugj. Twrze tyto zaklićugj prostory w poměru mnohem wětšj, než drjwěgšj podobná djla, a gsau pomocj zwenku nazwjce zakrytých, začasté kolikopatrowých, silnými zdmi krytých a obhágce swé dobře chránjcjch baterij a giných wydutých staweb o mnoho bezpečnějšj, než gindy býwaly, spolu pak gsau tak staweny, že ge posádkau mnohem menšj brániti lze. Než se nepřjtel k wlastnjmu městu přiblj̈žiti může, musj tedy tyto wzágemně se chránjcj hradby dobyti. Konečně zastáwagj tyto twrze mjsto opewněných táborů w neywětšjm rozměru, poněwadž tak zřjzeny gsau, že se weliká armáda mezi nimi polem položiti může.

Časopis tento wychazj we středu a w sobotu po půlarších: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 97. 6. prosince 1843. 10. r. běh.

Černohorci.

(*Dokončenj.*)

»Co to?« ulekla se Zaida.

»Ano, co to, nešťastná!« prawil Jeffrem a hlas geho se třásl, gako klinkánj umjráčku— »zradilas žiwot swůg zradau nad swau nowau wlastj! Mluw, co tu chtěl aga turecký?«

»Nemohu a nesmjm!« prawila, pokorně ruce na prsa překřjžjc.

»Newděčná! Čjm zaslaužila Hora newděku twého?« wece Jeffrem.

»Krwj otce swého gsem sobě wykaupila tebe« prawila temně — »žiwotem twým však nechci wykaupiti Horu.«

»Žiwotem mým?« zwolá Jeffrem w úžasu.

»Ano, miláčku!« dj Zaida odhodlaně. »Nehrozj tobě smrtj bratr Jačenkůw po ukončenj boge? On tedy nesmj žjti— ať i Hora zhyne, gen když ty mně ostaneš, a to bylo, oč gsem s agau gednala.«

»Toť hrozné!« zwolali přistogjcj Černohorci — »ať umře!«

»Tiše!« zahřměl Jeffrem, »nemluwte w práwo saudcowo!« Černohorci umlkli a odstaupili uctiwě zpátky. Jeffrem přešel několikráte u wnitřnjm bogi komnatu, pak se zastawiw před ženau, prawil: »Zaido!« hlasem, w němžto celá geho láska plynula.

»Můg Bože!« wzdychla u wytrženj Zaida. Hlas ten progel duši geho.

»Musjš umřjt!« wece Jeffrem k zmužilosti se namáhage.

»Tak mi powjdali,« dj Zaida polohlasitě — »a mysljš i ty, že musjm?«

»Musjš Zaido, musjš« — opakuge Jeffrem — »a sice mau rukau!«

»Twau rukau?« podiwj se Zaida — »ach Bože, toť se bude sladce umjrati!« — A na prsa se mu wrhnauc ptala se tiše, gako w milostném laškowánj: »A kdy mne zabigeš?«

Jeffremowi se zdálo, že mu srdce pukne, i Černohorci se djwali přes ručnice nahnuti saucitně na toto dwé.

»Nelitostnj otcowé! nelidský zákone!« zwolá Jeffrem zaufale, a diwoce wytrhnuw kynžal naměřil na srdce gegj; Zaida však mu zachytila ruku: »Ne tak, miláčku!« prawila; »s klidnau myslj musjš mi otewřjti wěčnosti bránu. Hle! gá gsem tě milowala, ne gako djwky waše, hrdým srdcem, ale oddána gsem ti byla gako pánu, gako Bohu swému — pro tebe gsem opustila otce, pro tebe gsem ho wehnala we smrt, srdce mé krwácelo owšem, ale wědomj, že ty pro mne geště žigeš, zacelilo ránu tu opět, — a nynj bych měla i tebe ztratit, gá, gjž nepozůstalo we swětě ničeho, což by mě na bjdnau hmotu tu pautalo — tu gsem se odhodlala k neyhoršjmu, a twau Horu gsem zradila. Gá nebyla wychowána mezi djwkami wašimi, a proto se nemohu srownati s poměry wašimi. A nynj, Jeffreme, měg se dobře, nedey mi dlauho čekati na sebe!« zašeptala, úzegi se k němu winauc.

»Turek ti nedá dlauho na mne čekati!« wece Jeffrem zkormauceně.

»O nikoliw!« dj Zaida, »paša mi sljbil, že potra Černohorce zachowá tebe, gen když Vraninu wydobude.«

»Umři tedy nešťastná zrádkyně dle zákonu!« prawj Jeffrem, Zaidu na prsa swá strhnuw a kynžal naměřiw.

»Tak, miláčku!« zawěsila se Zaida na ústa geho. »S tjmto poljbenjm se laučjm se swětem.«

W tom máchnul Jeffrem, a červený tok wyskočil ze srdce Zaidina. Tato ani nezalkala, gen že Jeffrem cjtil křečowité stisknutj ruky gegj, i držel gi w náručj swém, neodwratně na cršjcj pramýnek krwe se djwage; kynžal mu wypadl z ruky.

Pak k Černohorcům se obrátiw prawil: »Upokogeny budau stjny otců!« hlasem na oko lhostegným, gakýmž ale mluwjwáme, kdy giž wše pro nás ztraceno.

Černohorci ale neodpowjdali, klečeli kolem a modlili se hlasitě »Otče náš!« třikráte opakugjce: »Odpusť nám naše winy, gokož i my odpauštjme našim winnjkům!« Pak wstali a slowa nepromluwjce odešli tichým krokem z komnaty.

»Tak, newěsto má!« prawil Jeffrem, o samotě zsinalá ústa Zaidina ljbage. »Purpurowý wjnek ti upletla Hora na rakew twau, twůg Jeffrem ustele ti hrob w rumu Vraniny!«

Tak mluwiw položil Zaidu na zem a gako šjlený se smál, wida popelawý šat gegj krwj na rudo zbarwený. »Tak, tak, toť gsi sobě nepomyslila, že tak welebně ze swěta půgdeš — ale tys žena Černohorce, a smrt naše býwá krásná, gako Hora!« A k nj pokleknuw rownal dlauhé wlasy gegj, nebo gj nadzwedal hlawu, gak w pomatenosti prawil, by se neotlačila.

Noc giž swinowala černé perutě, a w třepetánj gegjm prorazila k zemi některá gitra zář. Jeffrem se geště objral s mrtwolau ženy swé — tu zahaukly rány z ručnic strážnjků a Ivan wstaupil do komnaty.

»Wzhůru, Jeffreme!« prawil — »Hora wolá! Turci ženau autokem!«

Jeffrem ho neslyšel.

»Wstáwey, Černohorče!« přistaupil bljže a zatřásl njm — »ať zazpjwáme pohřebnj pjseň Zaidě twé!«

To aučinkowalo. Jeffrem wyskočil — hrůza! gak se změnil za tu gednu noc! Obličeg bledý, oko krwj zalité, podobal se lewhartu, z řetězu na lup puštěnému.

Giž haukaly odměřené střely rannjm wětrem a Jeffrem pohleděw oknem, spatřil celau mořskau úžinu čluny tureckými pokrytau.

»Gsau tu, Zaido, gsau tu!« zwolá — »hosté na pohřeb twůg — wšak my ge přiwjtáme!«

A mrtwolu gegj přeskočiw kwapil ku břehu.

»Allah! Allah!« skákali Turci z loděk; Černohorci opodál stogjce wystřelili do nich, mnoho gich padlo, druzj wšak opigem zpitj hnali se ku předu. W tom přikwapil Jeffrem, a giž byl opět wůdce krwožjžniwý, nešetře žiwota lidského.

Giž byli Turci k autoku sestaupili, paša sám řjdil pluky swé; darmo wšak hledal Jeffrem ağu, který toho samého dne Lesendrii dobýwal a dobyl.

»Giž ge čas!« zwolá Jeffrem wida Turky w hromadě — »Zaido!« rozkřikl se hlasitěgi a hnal ku předu.

»*Černá Hora!*« wolali Černohorci na Turky se obořjce, tito wšak wydrželi autok gegich, a nynj nastala krutá seč mezi dwěma sty rekowných Černohorců a skoro osmnácti sty zpitých Albánců. Strašliwě rubal Jeffrem jatağanem hlawy Turků, které giž hrůzný pohled geho porážel; gako duch smrti se wztekal po bogišti, a pauhá geho přjtomnost postačowala, aby Turci cauwali; i nemohli déle wydržeti, a když skoro tři hodiny byli wálčili, ustupowali ke člunům zpět. Nedobyl paša 17. zářj Vraninu; lépe se dařilo geho ağowi u Lesendrie, kde žádný Jeffrem smrt Zaidinu nemstil.

Černohorci walně ztenčenj si podáwali na bogišti krwawé ruce, k wjtězstwj si štěstj přegjce, při tom ale pohljželi se zaroseným okem po bogišti, po padlých bratrech swých, kteřj mezi mrtwolami Turků gako baukj sklácené duby w hustém roštj ležeh, a tu cjtali bolestně skrowný počet pozůstalých. Jeffrem wšak si toho newšjmal; když Turci giž tak daleko wzdáleni byli, že kulka k nim nedosahowala, hodil ručnici přes rameno a ani krew s obličege nesetřew, kwapil do komnaty swé a zde se opět objral s mrtwolau Zaidinau. Černohorci ho newytrhowali, wrátiwše se tiše do twrze, by sobě pohowěli po slawné práci.

Paša wšak gim nedal dlauho howěti; nebo přitáhnuw k sobě wogsko ağy swého, které bylo Lesendrii wydobylo, a obklopiw ostrůwek prámy, poručil z děl na chatrnau twrzku střjleti. Hradby a bjdné stawenj hrčely dolů, a 18. byla z Vraniny hromada rumu učiněna; nestáloť krom bytu Jeffremowa žádné stawenj wjce, a i toto bylo giž welmi porauchano. Jeffrem, zdálo se, že newidj záhubu kolem sebe; ale činiltě w skutku přjprawy.

K polednjmu se pěnilo moře pod weslem nesčjslných člunů, na kterých se Albánci k Vranině plawili; tu poljbil Jeffrem poslednjkráte ústa Zaidina, položil hlawu gegj na kupu slámy, a podpálil stawenj.

»Nuže, bratřj!« prawil, mezi Černohorce wstaupiw — »giž nám hořj swjce pohřebnj!«

»Ano,« wece Ivan, na množstwj bljžjcjch-se Turkůw ukazugjc — »této moci neodoláme!« —

»Plnili gsme powinnosti swé,« dj Jeffrem, gako dobřj Černohorci — a také tak umřeme! Pamatugte, aby pohan nedostal žádného žiwého z nás!«

Turci přistáli ku břehu a stawěli se w šiky; tiše ge očekáwali Černohorci. Prwnj oddělenj

wedl aga, i obořil se mocně na tu hrstku chrabrých Slowanů; ale wogsko geho se rozrazilo gako na ostrém kljnu.

»Swůdnjče!« zařwal tu Jeffrem, agu spatřiw, a hnal se dawem k němu. »Umři, bjdnjče!« zwolal geg dostihnuw, a giž mu srubnul hlawu jataganem; ale w tu samu chwjli klesl i on, kulkau od zadu prohnán.

Dlauho geště bránili se Černohorci, padal geden po druhém, až gich gen dewět na žiwě a to ranami posetých ostalo. Tyto dal bjdný Turek k oslawě wjtězstwj swého powěsiti; bylo to wšak wjtězstwj *desjti* proti *gedinému* — wjtězstwj tak krušné, žeby se práwem krutau porážkau nazwati mohlo. I zhrozil se paša wjce bogowati s Černau Horau a usilowal, aby wezjr pokog uzawřel, k čemuž se tento dřjwe nakloniti nechtěl, až i sám šest dnj na to u Grahowce porážku utrpěl.

A tak wyšli Černohorci opět, ačkoli Vraninu a Lesendrii ztratili, gakožto wjtězowé z boge tohoto, který gim z počátku záhubau hrozil; a potomky gegich rozplamenj památka na rok 1843 k obhágenj samostatné wlasti.

Pohřeb cjsaře Maximiliána II.*)

Léta 1577. 22. března cjsař Maximilian II. z kláštera sw. Jakuba w Starém městě pražském wynešen, a w kostele sw. Wjta na hradě pražském w hrobě otce swého cjsaře Ferdinanda poctiwě pochowán. Ku kterémužto pochowánj weliké množstwj lidu netoliko z wyššjho ale i z nižšjho a obecného stawu obogjho pohlawj a wšelikého powolánj z rozličných kragin a národůw do Prahy se sešlo a sgelo. Bylo přitom oswjcené knjže Salentinus, hrabě z Isenburku, kurfirst a arcibiskup koljnský, též i Wilém knjže baworské, wnuk mrtwého cjsaře po sestře; byla gsau i některá přednj poselstwj, gako papežské, krále hišpanského a kurfirstůw sw. řjše a giných mnoho hrabat ano i nemalý počet ze stawu panského a rytjřského, gak z králowstwj uherského, českého tak i z giných kragin. W tak welikém počtu téměř přednjch wšeho křesťanstwa knjžat neygasněgšj a neynepřemoženěgšj cjsař Rudolf mrtwému otci swému slawný, nákladný a prwé nikdy w králowstwj českém newjdaný pohřeb gest učiniti ráčil. Při kterémžto netoliko znamenitj a welmi nákladně a auprawně a bohatě přistrogenj wedeni koňowé a korauhwe wšech dědičných kragin slawně připrawené, zwláště pak trogjho králowstwj, řjmského, uherského a českého, gichžto za žiwnosti swé otec G. Mti užjwal, s ginau králowskau okrasau od přednjch týchž kragin pánůw neseny byly, ale i klenoty swaté řjše, gako koruna wšecka perlami a zlatem ozdobená, šturmhaub neyčistšjm zlatem potažený, gablko zlaté s křjžkem, sceptrum, rauno zlaté a meč w powě nákladně a mistrowsky udělané, to wše nowý cjsař Rudolfus ku poctiwosti otce mrtwého rozkázal do Prahy málo před tjm přiwesti, a při pohřbu geho nésti. Což wše tjmto pořádkem se dálo a konalo:

Předně a neyprwé ráno dne giž oznámeného ti, kteřjž k tomu od Pražan nařjzeni byli, magjce na sobě některj pancjře, některj plechy, některj ginau a ginau zbrog, ručnice, půlháky, oštjpy, šwenšpisy, šli gedenkaždý na swé mjsto, kdež gemu ukázáno bylo; gichžto byl nemalý počet, tak že dwěma řady od sw. Jakuba, gdauc přes Staré město, most a Malau stranu, geden wedlé druhého až pod stupně, po nichž se na zámek chodj, stáli.

Potom pak po wykonánj ceremonij cjrkewnjch nad tělem mrtwým w klášteře sw. Jakuba wyšlo pět k tomu giž zřjzených osob, a ti před ginými w pořádku gdauce cestu giným proprawowali, aby wolněgi gjti mohli. Za nimiž i hned šli mužj statj, chudj, oblečenj gsauce w černé kukly, před nimiž nesen byl černý křjž; a ti wšickni swjce woskowé hořjcj s erby cjsařskými nesli, gichžto bylo wjce než dwě stě osob.

Za nimiž w druhém ordunku šel giný mládenec, nesa křjž střjbrný, perlami pěkně ozdobený, a wůkol swrchu černým aksamitem obwěšený. Za njm nemalý počet, něco dwořanůw a služebnjkůw, něco pak wesměs osob ze stawu panského a rytjřského, domácjch i přespolnjch šlo, gako Němcůw, Wlachů a Španělůw; a gakž ginj wšickni, kteřjž w tom ordunku byli, tak i oni w rukau swých swjce woskowé rozswjcené nesli.

W třetjm pořádku byli koralistowé, kněžj pod gednau, wikáři, beneficiarii, mniši rozličných řegulj a řádůw, též i Jezuitowé.

Za nimi w čtwrtém řadu šli poslowé z měst králowstwj českého a Pražané, pjsaři z kancelláře a ginj aurednjci a officialowé, elknaubowé a některj přespolnj páni, a po nich w pátém ordunku G. Mti raddy; za nimiž šlo 15 trubačů a geden bubenjk, magjce trauby zawázané a dolů na sobě zawěšené.

Potom pak šli w šestém pořádku dwa feciales nebo herolti, pěkně wyprawenj, nesauce na sobě erby, geden uherského a druhý českého králowstwj; a ti předcházeli giný nowý ordunk nákladně sprawený a ku podiwenj wyprawený.

Nebo i hned za nimi w sedmém ordunku Reimundus hrabě z Turnu nesl korauhew se znamenjm anebo erbem hrabstwj Goricie řečeného; za njmžto spolu dwa přednj páni téhož hrabstwj wedli pěkného koně drahým aksamitem oděného, na němž s gedné každé strany pěkný té kraginy erb wlastnjmi barwami wymalowaný byl. Za těmi opět šel geden, kterýž korauhew nesl, a dwa kteřj koně, gehož hrab-

*) Wyňato z rukopisu cjs. biblioteky pražské, obsahugjcj w sobě obšjrnau kroniku od r. 1575—1596 pod nápisem: Rudolphus, rex Bohemiae XXI.

stwj Tyrolské poslalo, wedli; třetj korauhew a koně markrabstwj lužické, čtwrtau korauhew a koně Carniola, pátau Korytany, šestau Štyrsko, sedmau Slézsko, osmau Morawané, dewátau Burğundia, desátau rakauská země hornj, gedenáctau rakauská země dolegšj, dwanáctau charwátská země, třináctau dalmatská, čtrnáctau slowanská, patnáctau Serwia a šestnáctau česká země ku poctiwosti mrtwému králi a pánu swému neymilostiwěgšjmu mimo giné kraginy korauhew welmi pěkně a nákladně ozdobila, kteraužto nesl Wácslaw Zagjc z Hasenburku a na Strakonicjch, mistr křižownický, též i krásného koně se sedlem a pochwami zlatými a stříbrnými blyštjcjho se ozdobeného, a aksamitem, na němž bjlý lew s rozdwogitým ocasem wymalowaný byl, oděného, kteréhož wedl Gindřich z Waldšteina a Albrecht Kapaun ze Swogkowa, purkrabě krage hradeckého, sedmnáctau uherská země dala korauhew fiolné barwy a wýborného koně zlatem a aksamitem oděného.

Potom neseny byly dwě korauhwe swaté řjše, kteréžto pro blesk od zlata se stkwjcjho sotwa spatřeny býti mohly, na nichž orel černý rozkřjdlený řemeslně namalowán byl; gedna pak z nich byla menšj, druhá wětšj, a ty obě čtwero hrabat s těžkostj neslo. Naposledy korauhew Geho Welebnosti cjsařské nešena byla a kůň oděný zlatohlawem černým, na němž byl křjž bjlý, kterýž knjže minstrberské Karel a Petr Wok z Rosenberka wedli. Wšecky pak ty korauhwe byly giné a giné barwy; na nichž gednékaždé kraginy erb nebo znamenj wlastnjmi barwami wymalowané se spatřowalo, rowně gako i kůň, gednékaždé kraginy, oděw aksamitowý, zlatem nebo stříbrem ozdobený, diwným mistrowstwjm udělaný na sobě měl.

A tak když wšech králowstwj a kragin korauhwe odneseny byly, a koňowé odwedeni, hned kantoři s pacholaty a kaplany G. Mti w dosti drahném počtu šli, a za těmi též w dosti dlauhém řadu šli převorowé, kanownjci a opatowé, gedenkaždý z nich we swém habitu, magjce na swých hlawách bjlé koruny a na rukau rukawičky s drahým prstenem, pěkně wyprawen, w rukau swých držel pedum a neboli berlu swau; a po nich hned biskupowé, před nimiž neseno bylo nádobj poswátné a berly zlatem a stříbrem a perlami drahými blyštjcj se. A tu teprwa nač se bylo podjwati a čemu se podiwiti; nebo prwé toho nikdá nebýwalo wjdati, kdyžto wůbec wšem a wšechněm ukazowáni byli klenotowé neydražšj a neyznamenitěgšj králowstwj uherského, českého a řjmského. Z nichž neyprwé Jaroslaw Smiřický ze Smiřic, neywyššj maršálek králowstwj českého, nesl meč w pošwě welmi pěkné a nákladné; druhý za njm i hned Michal Špánowský z Lisowa, neywyššj pjsař zemský nesl sceptrum zlaté, uprostřed Buriana Trčky z Lipé, podkomořjho králowstwj českého, a Jana Wchynského se Wchynic, purkrabj karlšteinského; třetj Adam z Šwamberka, neywyššj sudj zemský, nesl gablko zlaté s křjžem, mage po prawé ruce Wratislawa z Peršteina, neywyššjho kancléře králowstwj českého, a Jana z Waldšteina, neywyššjho sudj dworského, po lewé; za nimi šel Wilém Ursin z Rosenberka, neywyššj purkrabj pražský, nesa neykraššj, z ryzjho zlata udělanau a neydražšjmi perlami a kamenjm ozdobenau, nad mjru blyštjcj se slawného králowstwj českého korunu, kteraužto léta 1347 Blanka, cjsaře Karla IV. manželka, s welikým nákladem dala udělati. Tjm pořádkem nesli i uherštj páni regalia swého králowstwj, gako meč, sceptrum, gablko a swatau korunu, kteráž léta 1022, gakž oni tomu chtěgj, na snažnau modlitbu, sw. Štěpánowi, králi gich, s nebe dána gest. A tu potom neseny byly giné obzwláštnj okrasy G. Mti, gakž giž nahoře oznámeno gest, totiž zlaté rauno na polštáři, šturmhaub zlatem potažený a nawrchu korunu zlatau, oděw cjsaři samému náležegjcj; knjžata pak řjšská meč, sceptrum, gablko a korunu, též skwjcj se od zlata a perel, welmi pěkně ozdobenau, geden za druhým kráčegjce nesli.

(Dokončenj.)

SWĚTOZOR.

Při onom strašliwém zemětřesenj na ostrowě Guadelupě zachránil gistý Neğer poraněného s nebezpečenstwjm swého wlastnjho žiwota; odměnu za to podáwanau nepřigal, prawě: »Dnes wšecko pro Pána Boha a nic za penjze.« Parlament této osady uzawřel wěnowati mu na weřegné autraty dar 2000 fr.; tři čtwrtiny peněz těch magj se na wykaupenj šlechetnjka toho z otroctwj wynaložiti, ostatek má se mu do ruky dáti.

Gistá obec we francauzském departementu Saonoloirském progewuge takowau nechuť ke wšemu učenému wzdělánj, že tam gediné toliko osoby stáwá, kteráž čjsti a psáti umj. Tento muž byl mairem (představeným), poněwadž ale učenost geho radu obce, kteráž se k takowému-to stupni uměnj nepowznesla, přjliš snižowati se zdála, opominuli geg při neybližšjm wolenj. W obci této nenj tedy teď možná ani zákonně se naroditi neb oženiti, ani umřjti, poněwadž nikdo matriky westi neumj, což we Francauzjch úřadu náležj.

Juanina z Brağanzy, sestra cjsaře brasilianského, dostala se nynj s manželem swým, francauzským princem, wéwodau Joinvillským do Pařjže, a okauzlila giž dwůr i město. Postawa gegj gest pěkná, nosj wlasy spletené, wisuté gako Angličanky, má oči welmi žiwé, půwabnau, lehkau chůzi a kwapný způsob Wlašek; oděw gegj gest welmi gednoduchý. Když otec gegj Don Pedro umřel a ptáci gegj, gichžto si hognost pro obzwláštnj swé potěšenj chowala, zpěwy swé nicméně dále prowázeli, otewřela gim dwéře, prawjc: »Buďte swobodni, drazj druhowé mogi; ulétte si, neboť nechci wás déle slyšet zpjwati. Nikdo nemá dnes weselým zde býti!« Zagisté pěkné swědectwj o gegjm srdci.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarřjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 98. 9. prosince 1843. 10. r. běh.

Trawič.

Novela z neynowěgšjch udalostj Španělska.
Od
Prokopa Chocholauška.

Dwadcátého kwětna 1843 prohlásil se Olozaga w sněmowně španělských Kortezů*): »Zmatek panuge u wlády; nešťastná to země, kde ministři newědj co činiti, a nešťastný také wladař, který takowým rádcům do rukau padl. Nedorozuměnj, we kterém se nacházjme, powstalo, že se wladař zpěčuge gednoho člowěka**) odstraniti; wladař položil celý národ na wáhu proti gednomu muži, a připauštj, že tento gediný přewahu má nad národem; *wlast a králowna ge w nebezpečj — Bůh ge oswobodiž!*«

Těmito slowy se dalo heslo k roztřjděnj národa a wladaře Espartera. Šest a dwadcátého kwětna rozpustil wladař Kortezy — tjm roznjcena, powstala proti němu města***) a wálka domácj sotwa ukončená začala znowa zuřiti po nešťastné zemi této.

Barcelona, tato zřetelnice měst španělských, pod nemjrnau přjsnostj Esparterowau geště od lonského roku krwácegjcj, napřed wywěsila černý zbauřenj prapor na wěže swe; za přjkladem města hlawnjho následowala Katalonie celá, a gako wichr se roznesl duch tento po celém Španělsku; Valencie, Granada, Almeria, Malaga, Carthagena, město za městem, provincie za provincij odpadaly od Espartera, tak že giž za osm dnj po rozpuštěnj Kortezů gedna čtwrtina celého Španělska w bogi proti němu stála.

Plukownjk *Prim* shromáždil w *Reusu**) udatné Kataloňany kolem sebe, aby se postawil proti *Zurbanowi bombardeadoru***). Totéž chtěl učiniti plukownjk *Primo de Ribera* w provincii leridské; 12. červvna wšak od guvernéra leridského w Agramuntu přepadnut, byl s 19ti spoludruhy chycen a hned zastřelen; neb Espartero a strannjci geho neznali milosti.

Ginak gednali pronunciadowé***), gak w následugjcjm uhljdáme. — —

Čtrnáctého června 1843 rachotil těžký poštownj wůz po silnici barcelonské k Leridě. Slunce pálilo neobyčegným horkem, a těžce oddychali uhnanj a zapocenj mezkowé, gichžto wozka s welkým křikem k rychlosti popoháněl.

Wedlé wozky sedjcj konduktor se často djwal na hodinky a wždy odfukowal při tom wětšj dým z cigarita papjrowého, které od wýgezdu zrána giž asi osmkráte byl za nowé wyměnil, což wozku pokaždé pohnulo, mezky haukánjm a karabáčem pobjdnauti. Pracně wytáhli tito těžký neforemný wůz na přjkré náwršj, které cestugjcjm wýhled do dálky zbraňowalo; s temena geho wšak se obgewilo pátrawým zrakům konduktorowým w dálce asi hodiny cesty přjgemné město prostřednj welikosti. Obličeg geho se stáhl do přjgemných záhybů, a do wozu hlawu obrátiw zwolal, lewici na široký klobauk položiw, prawicj s dautnagjcjm cigarem před sebe k městu ukazuge: »Toto ge *Cervera*, senhoři (pánowé)! Obědwat budeme u mistra José Madoze; geho saugmenowec ge sotwa lepšj řečnjk we sněmowně, nežli mistr José w obsluhowánj swých hostů, a proto si ho wážjm wjce

*) Kortezowé, tolik co we Francauzjch deputowanj, t. g. wyslanci na sněm zemský, bez gegichžto swolenj žádný zákon neplatj.

**) Totiž generál Linage, tagemnjk Esparterůw.

***) Wiz článek »*Don Baldomero Espartero*« w čjslech 75—85 let. Kwětů.

*) Reus, welké město w Katalonii.

**) Zurbano, powěstný generál Esparterůw gak pro swau udatnost, tak i pro swau ukrutnost. Byw drjwe podlaudnjkem, wyšinul se w bogjch Kristino-Karlistických až na stupeň generála.

***) Powstalcowé.

nežli saugmenowce geho—wem si č...t wšechny Ayakuchy i Moderady*), když poctiwý konduktor newj, zdali swé pasažery na určené mjsto doweze!« zamumlal tiše pro sebe. »Hoi, hoi, Pedro!« obrátil se k wozkowi, »šetři si plic a nech howada trochu oddechnauti: tak bljzko Cervery gsme před bandau Carsyho i Prima gisti; djky za to Zurbanowi, že předewčjrem dobyw Reus, pronunciady zahnal, ačkoliw bych i nerad we známost s *njm* wešel.... wem si č...t Zurbana i Prima!« doložil opět tiše, dým cigara swého prawidelně odfukuge a pak opět wzdálenost od Cervery několikráte bystrým okem přeměřiw, zakýwal spokogeně hlawau.

Poznamenánj konduktorowo probudilo pasažery ze zádumčiwé tichosti, poślé z nebezpečenswj, spogeného s cestowánjm při takowých okolnostech, w gakowých se Španělsko a zwláště Katalonie téhož času nacházela; i započal se nynj hlasitý howor we woze, a my použigeme této přjležitosti ku pozorowánj cestownjků.

Společnost záležela w osmi osobách. Neyzáze seděla hustým záwogem zakrytá ženština, a gak se dle autlých audů sauditi dalo, nebyla gešte překročila rok dwadcátý, což i gegj černé plamenné oči, které časem gako dwa blesky mhau záwogem na společnost se wznesly, doswědčowaly. Podlé nj seděla gešte gedna ženština, taktéž zakrytá a wšak neomylně o několik let staršj. Uctiwost, gakau prwnj ženštině prokazowala, doswědčowala, že to služka mladé sennory, která owšem wysokému stawu náležeti musela, anto i dwa služebnjci poněkud ozbrogenj naproti seděli, tak že mladá sennora od ostatnjch cestownjků zcela odlaučena byla.

W přednjm oddělenj wozu seděli čtyři muži. W prawém kautě, obličegem k nadřečené donně obrácen, seděl muž as třicetiletý, newelké hubené postawy, wysmahlého obličege, černých kadeřawých wlasů i takowé barwy očj, we hlubokých důlkách nepokogně se kauljcjch. Na prwnj pohled bylo patrno, že ačkoliw giżnjm kragům náležege, předce Španělsko wlastj swau nenazýwá. Oblek geho byl polo wogenský, polo městský, tak žeby každý potkaw geg w šírém poli, za wůdce některé guerilly**) držel. Geho pronikawé odporné oko spočjwalo stále na krásné senhoře, tak že si nastalé rozpráwky spolucestownjků málo wšjmal, která se okolo nyněgšjch politických a wálečných záležitostj točila.

»Nikdy« — prawil mezi giným muž, proti zdánliwému wůdci guerilly sedjcj asi čtyrycetiletý, gehož oblek patrně duchownjho značil, ačkoliw pro staw tento přjliš swětsky oblečen byl — »nikdy nepodlehne Barcelona Esparterowi wjce! Katalońané wědj, co gich očekáwá, zwjtězj-li Ayakuchowé; wj to celé Španělsko; každý dobrý patriota bude následowati přjkladu našeho, aby zahnán byl despot, který celý národ gednomu muži obětuge! Nám giž nemožno ustaupiti! Ať zhynau Ayakuchowé i Angličané!« zwolal hlasitěgi.

»Wše to ge dobře, můg milý abbé!« prohlásil se wedlé guerilly sedjcj, gemuž tato slowa platila, a který zprwu o wjtězstwj pronunciadů pochybowal; »a gá smeyšljm také tak; neboť za ty tři léta Esparterowa wladařenj, co nás anglickým zbožjm takořka zahrnuli, gsem ztratil neyméně sto tisjc realů sám a sám — a po tom lonském nešťastném zbauřenj gsem musel platit deset tisjc realů do kasy Zurbanowy — Bůh ho zatrať! — a tudy si můžete pomysliti, že nic srdečněgi nežádám, nežli wyproštěnj obchodu našeho z rukau anglických; ale prozřetelnost káže býti na wše připrawenu, a to tjm wjce, anto Prim při prwnjm setkánj-se se Zurbanem zpět ustaupiti musel; a proto gsem se wydal do Cervery, bych auwěrky swé spořádal; neb co newidět máme Zurbana zde a před Barcelonau.«

»Krátkozraký!« rozhorlil se abbé; »ustaupil-li Prim, stalo se to z dobrých důwodů. Netrpěliwý Zurbano se požene za njm — možno, že popogde až za Leridu, možno až k Cerveře — a wšak tu zwolá neywyššj Junta*): Až potud a nic dále! A gestli by tak smělý byl, že by se až k Cerveře odwážil, tu mu zastaupj Prim cestu, a hnusný bombardeador ge ztracen — neboť za šest dnj bude Prim w čele třidceti tisjců mužů!«

»Dey Bůh, aby se stalo, gak Wašnosti prawjte!« dj barcelonský kupec; »gá wšak na každý způsob gistotu za negistotu raděgi woljm, a dle toho gsem také bezpečné mjsto si wyhljdl.

»A kde ležj to waše bezpečné mjsto?« tázal se trpce abbé.

»Za horami pyrenegskými!« odpowěděl chladně kupec.

»Tedy autěk z wlasti, an gj slaužiti máte?

---

*) Ayakuchowé tolik co Esparterowi strannjci; Moderadowé přjzniwcowé králowny. Širšj wyswětlenj dotčených nazwů wiz we článku: »Espartero«.

**) Guerilla, mimořádné, lehké wogsko z malých částj posůstáwagjcj, gako němečtj: Partheigänger. K takowým Guerillám se přidagj sedláci, podlaudnjci, banditi, a gest to neystrakatěgšj a neylupiwěgšj wogsko.

*) Junta (čti Chunta), revolučnj spolek z neymocněgšjch mužů sestawený, weškerau wládu řjdjcj.

—Hanebně, hanebně!« zwolal abbé rozhorlen. »O wy kořenjm wyschlé duše kupecké, gimžto žok pepře milegšj nežli wlast, a baljk kartaunu nad strasti a blaho gegj! Však dobře, že si wás Junta ugistila, a prawjm wám: ani wy ani žádný giný s wámi stegně smeyšlegjcj neuzřj půdu francauzskau!«

Tato důrazně pronešená slowa zarazila patrně kupce, který nynj nahljžel, že neprozřetelně wyzradil, coby wlastně geho tagemstwjm bylo ostati mělo; i chtěl se nynj omlauwati, třetj wšak cestownjk geg okřikl: »Nechte daremného tlachánj, pane! Ctihodný abbé má prawdu! Kdyby ste byli wloni zrádně neprchli, nebyloby třeba nyněgšjho boge.«

Sotwa wšak kupec mluwiti začal, obrátil se abbé s úžasem ke spolucestownjku swému, kterého si byl, anto se k nim teprw na cestě přidal, posud málo wšimnul, nynj ale naň pohlednuw zwolal w podiwenj: »Carsy!«

Po gménu tom se obrátily wšech zraky na muže powěstného, který při zbauřenj Barcelony roku 1842 w čelo Junty se postawiw, celé spiknutj řjdil, po dobytj wšak Barcelony z města prchl a w horách pyrenegských se ukryw, s přátely swými na přjzniwé okamženj čekal, by nenáwist swau proti Ayakuchům opět na gewo dáti mohl. Prwotně wo wytknutj černého praporu w Reusu powolalo ho s bandau geho na gewiště weřegné, a on záhy w Molins-el Reyi, šest hodin od Barcelony, na cestě před Leridau se usadiw, znepokogowal Esparteristy neustále, takže přátelé strany této daleko silnici té se wyhýbali, poněwadž Carsy i poštownj wozy přepadal a zarputilé Ayakuchy zagjmal, gegich mohowitostj gakožto represalij*) sobě osobě, což owšem poštowským a konduktorům whod nebylo, poněwadž takto o mnohý weydělek přišli, i báli se ho co neywětšjho nepřjtele swého,—a tudy sobě snadno slowa našeho konduktora wyložjme, který newěda, že Carsyho samého weze, bandy geho se obáwage spřeženj k rychlosti popoháněti dal. I bylť to muž pěkného, wysokého zrostu, krásné, mužné twáře, na wysokém čele trůnila hrdost, prostá wšeho pychu, welké geho oko wábilo k saucitu a muselo každého opanowati.

Gak podotčeno, obrátily se wšech zraky na Carsyho; i neodwratně na senhoru hledjcj guerilla obrátil se zwědawě po gmenu tom, an též mladá donna zraky swé naň utkwěla.

»Ano, ten gsem!« dj Carsy ku knězi se obrátiw; »i poznal gsem wás hned, abbé Zafonte!«

*) Represalie as tolik, co brannau mocj wynucená náhrada.

Užas wšech dosáhl neywyššjho stupně, a kupec, byl-li dřjwe zaražen, cjtil nynj smrtelné auzkosti; neboť byl prozradil newlastenecké smýšlenj swé mocnému audu neywyššj Junty, který ačkoliw dle powahy a smýšlenj mjrný, přjsně trestal zbabělost w bogi anebo zrádu wlasti.

»Mnil gsem wás býti w Molinsu,« dj Zafont —»w čele hodných Katalońanů;—co wás wyhnalo na cestu?«

»Plukownjk de Ribera wytknul černý prapor w Ağramuntu, a gá cestugi k němu, abych wálečnau mocj geho rozmnožil, bandu swau k obhágenj Barcelony Jantě přepustiw.«

Při pogmenowánj plukownjka de Ribera trhla sebau mladá cestownice, a wjce ku předu se nahnuwši brala wětšjho podjlu w rozmluwě powěstných mužů.

»Gmenem neywyššj Junty wám wzdáwám djky za waši činnost, poručjku Carsy!« prawil Zafont. »Wšude se rozléhá heslo naše, a co newidět klesne smělec, který z nicoty po milosti králowské nahoru se wysaukaw, opustil zrádně dobroditelkyni swau a nynj, w uměnj mistr, národ celý Angličanům zaprodati chce! Bůh mu pomozi, nebude-li brzy hledati spásu w autěku!« zwolal Zafont w zápalu, a wřele Carsymu ruku stisknuw prawil dále: »Přineste pozdrawenj mé chrabrému Riberowi a rcete, že mu neywyššj Junta zásluhy odměnj—za to mu ručj abbé Zafont!«

(*Pokračowánj.*)

Pohřeb cjsaře Maximiliana II.

(Dokončenj.)

Za nimi opět šli ginj dwa herolti anebo feciales swaté řjše w swém oděwu a apparatu. A tu teprwa neseno bylo od čtyrmecjtma osob ze stawu panského z rozličných kragin wybraných mrtwé tělo cjsaře Maximiliana II.; a hned za marami G. M. Rudolf uherský a český král gjti ráčil w oděwu smutném černém, mage zakrytau též černým suknem twář. Za G. Mtí šel Ernestus, arciknjže rakauské gemu po prawé ruce legat papežský, po lewé kurfirst řjšský; arcibiskup koljnský; potom Matiáš též arciknjže rakauské uprostřed dwau pánůw; po něm Maximilianus též arciknjže rakauské s Wilémem, knjžetem baworským s gedné a Ditrichem z Biloha pánem se strany druhé. Wšecka pak arciknjžata, wlastnj bratřj cjsaře Rudolfa II. smutek nesauce šli. Za nimi šla poselstwj swaté řjše a weliký počet pánůw a z rytjřstwa i giného služebného a obecného lidu.

Za nimiž i hned ten, gemuž od wrchnosti poručeno bylo, aby geda na koni, penjze na památku toho pohřbu slawného bité a připrawené mezi lidi, kteřjž tu při rathauzu staroměstském stáli, metal. Což ginj widauce, k němu se shlučili, a o ty penjze se drali, a geden na druhého welmi

se tlačili, až i některé sporáżewše dáwili. Odkudž nemalý hřmot a křik pošel, a zwláště, kdyžto mezi ně i žoldnéři, kteřj po stranách stáli, se wtiskli a wetřeli; z čehož na ty samé toliko pány, kteřjž regalia před marami nesli, a giž w té ulici za Rágem, kteráž wšecka prkny podlažena byla, aby se gj wolněgi gjti mohlo, byli, a na prelaty, opaty a biskupy a na žádného giného w tom we wšem ordunku nemalý strach přišel. Nebo domnjwali se tu býti něgakau zrádu, a snad i to gim na mysl přišlo, což málo předtjm bylo slyšeti, že Ježiwitowé mnoho zbroge skaupené magj, obáwagjce se, aby něco toho se gim nepřihodilo, co we Frankreichu nedáwno minulého léta 1532 [illegible]lj krále Nawarského w městě Pařjži se přihodilo, [illegible] mnoho lidu newinného pomordowáno bylo. Protož, k[illegible] kdo widěl, utjkai, ginj do domůw, ginj do krámůw a gi[illegible] do sklepůw podzemnjch se schowáwali, a někteřj i pohlawě do nich letěli. Opatowé pak někteřj berly swé sem[illegible]i tam utjkagjc polámali, někteřj drahé prsteny z rukau, a ginj giné ozdoby swé tratili, a k nemalé skrz to škodě přišli. Z nichž geden, běže ulicj mimo zlatau owci, zaslechl an něco za njm chřeštj, i obrátiw se uhljdal žoldnéře, an za njm běžj, pro Boha ho prosil, aby ho nezabjgel. Gemuž on řekl: Milý bratr, nechte prosby, neb i gá sám utjkám, obáwage se, abych nebyl zabit; a tak oba o záwod mimo Matku Božj nad Laužj běželi, opat mimo špitál k mostu, a žoldnéř k přjwozu. Giný opat běžel mimo sw. Gilgj, a přišedši sám k sobě zase do ordunku swého mimo králowskau lázni se nawratil. Nebo ti, kteřjž tu u mostu w pořádku swém stáli, nic o tom, co tehdy tak se za nimi dálo, newěděli, nadto pak méně ti, kteřjž giž na mostě a na Malé straně byli. Geho Milost pak Cjsařská, slyše takowý hluk lidu a pokřik—neb ginj, že napořád wšecky mordugj, ginj, že na Nowém městě hořj, ginj gináč křičeli—sňaw sukno, kteréž na twáři měl, kdež ho i hned drabanti obstaupili, ráčila se tázati, coby to bylo, a gak[illegible]by to křik byl. A wyrozuměwši, že toho nic nenj, čehož by se obáwati mělo, poručil, aby se spokogili, a gedenkaždý swau cestau kráčege tělo mrtwé prowázel; což se i tak stalo, a do kostela sw. Wjta na hrad pražský beze wšj dalšj překážky slawně doneseno, takže to wše neyméně za tři hodiny trwalo, začátek swůg wzawši od hodiny 18. celého orloge, až do hodiny 21. a wýšegi.

DOMÁCJ KRONIKA.

We Witimowě byl letošnjho roku přičiněnjm tamněgšjho kooperatora a dobročinnostj několika přátel školnjch, z utržených peněz za stromky ze školky, dle wyššjho předpisu roku 1838 při škole farnj zřjzené, gakož i přispěnjm obcj z důchodů obecnjch prwnj základ ku knihowně školnj, spolu ale též pro dospělé určen[illegible] položen, a tak bohdá, že, kde se lid giž po zábawných knihách shánj, brzo i poučné a wzdělawatelné hledati bude a gich—nalezne!

K. Djtě.

SWĚTOZOR.

(Anglická filantropie.) Francauzská loď obchodnj byla w polowici předešlého měsjce zbawena kormidla a nalezala se w neywětšjm nebezpečenstwj na wýšině plymoutské. Loď tato nawracugjc se z Martinique-i, s taužebnostj čekala na wůdce lodi, by w přjstaw wplynauti mohla. Konečně přišel očekáwaný wůdce lodi. Byl wolný loď do přjstawu bezpečně přiwesti; požadowal ale za to 200 liber šterlinků (asi 2000 zl. stř.) Když pak se kapitán lodi zdráhal, přepiatý ten plat mu powoliti, odpowěděl Angličan: »Můžete to přigmauti neb nepřigmauti, gak waše libost; gá ani šilinku neslewjm.« Kapitán newěda si giné pomoci, musel se podrobiti newyhnutelnosti a požádanau cenu wyplatiti, nechtěl-li mezi skalisky utonauti.

Policie pařjžská pronásleduge od nedáwna spolek wražednjků a zlodějů, genž welmi četný býti má. Gistý *Trepas*, genž k spolku tomu náležj, wyznal (na ponuknutj matky swé) mjstnjmu auřadu činy, genž w »Misterie pařjžské« náležegj. Byl roku 1836 od Poil de Vache-a a Grünschlägra do spolku lupičů těch přigat, a z počátku kopán i tlučen, gewil-li na sobě bázeň před zločiny.

Monsignyowa žertowná opera »le Déserteur,« gegjž opětné prowozowánj wšeobecné pochwaly došlo, byla w St. Claudu před králowskau rodinau dáwána. Když bylo na gewišti oznámeno, že má uprchlec zastřelen býti, bylo slyšeti w sále pronikawé wzkřiknutj; a w tom okamženj obrátil každý z přjtomných zrak swůg na přjtomnau králownu Kristinu, genž w náručj swém mladau omdlelau dámu držela. Dáma ta byla wdowa po generalu Diegu Leonu, genž byl na poručenj Esparterowo zastřelen.

Gistý Angličan, genž se se swau sestrau welmi dobře nesnášel, odkázal gj po smrti swé pět ginej, pod tau wýminkau: aby gj nikoli za žiwobytj gegjho, ale až po gegj smrti wyplaceny byly, by slušný pohřeb mjti mohla.

W Kamčatce se wše rybami žiwj: lidé, psi i medwědi. Medwěd dwogjm způsobem ge lowj: welké ryby chytá w běhu swými tesáky; malé, an by mu takowéto gich lowenj welmi pracné bylo, chytá lstj. Položj se do wody u samého břehu, a nagežj srst. I drží ryby srst geho za tráwu, a zalezau do nj na hřbet. Medwěd se pokogně chowá, až pozoruge, že má dostatečný náklad. Tu zwolna wstane, wyleze na zem, setřese zklamané tyto hosti, a sežere ge.

Důmyslný Angličan *George Schön* neznal wětšjho potěšenj než widěti wěšet. Po celém Anglicku měl swé dopisowatele, kteřjž mu o wšech, tehdáž w Angličanech welmi častých popravách zprávu dáti museli; gak libě se někde šibenice stawěla, staral se Schön giž o extra poštu. Ano až do Pařjže cestowal, by při odprawě powěstného Damiensa býti mohl, a když po nj bylo, nezdržel se w Pařjži ani čtwrt hodiny déle.

Negsau-li Francauzy neylépe zprawowanau zemj na swětě, nenj tjm zagisté nedostatek zákonů winen, gelikož se počet toliko oněch zákonů, dekretů a nařjzenj, kteréž od r. 1789 do r. 1843 ohlášeny byly, na 81,366 wztahuge. To ge hezký labyrinth.

Dr. C. H. *Rosenberg*, hrab. Bathyánský osobnj lékař, wydal letos spis: Die Fortschritte und Leistungen der Homöopathie in und außer Ungarn. Giný lékař wydá prý historii theorie pauštěnj krwe w Debrečjně a na ostatnjm swětě.

Časopis tento wychazj we středu a w sobotu po půlarších; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 99. *13. prosince 1843.* 10. r. běh.

Trawič.

(*Pokračowánj.*)

»Plukownjk Ribera nepřigme wjce odměnu Junty!« prohlásil se nynj guerilla s názwukem cizým a hlasem dutým, gakoby z hrobu wycházel.

»Kdo gste, senhor?« zwolal Carsy prchliwě — »gak se smjte opowážiti, pohaněti gmeno Španělowo?«

»Djky!« uklauzlo mladé senhoře polohlasitě.

»Prawjm geště gednau,« dj guerilla určitě, »že Ribera nepřigme odměnu žádnau wašj Junty!«

»Ayakucho!« zwolali Carsy a Zafont gednohlasně. »Zodpowjdeyte se!« křičel president býwalé Junty, po bambitce sáhna.

»Mrtwj nepřigjmagj djků,« wece guerilla chladně. Ribera byl předewčjrem w Leridě zastřelen.«

»Tedy mrtew!« zwolal Carsy.

Hlasitým křikem o pomoc wytrhla ho služka z omráčenj nad neočekáwanau zpráwau. Hbitě se obrátili wšickni k zadnjmu oddělenj — mladá senhora ležela we mdlobách w náručj služky swé.

»Co se stalo?« ptali se geden přes druhého.

»Hoi! zastaw!« wolal Carsy na konduktora.

»Ach ta nešťastná zpráwa!« bědowala služka — »ach pomozte, páni — geť to donna Maria de Ribero.«

»To gsem si myslil« prawil guerilla pro sebe.

»Můg Bože, tedy dcera nešťastného plukownjka!« zwolal Zafont. — »Wstupte do wozu, Carsy!« wolal na tohoto, genž byl z wozu skočil a se služkau se namáhal, omdlelau djwku na čerstwé powětřj wynesti; poněwadž ale služebnjci, newědauce, co počjti, mjsto pomoci mu zabraňowali, nechtělo se ochotnému Carsymu podařiti. »Wstupte do wozu!« opakowal Zafont. »Cerwera nenj daleko, tam spjše nagdeme pomoci, nežli zde w šjrém poli.«

»Máte dobře!« prawil Carsy a dlauho se nerozmýšlew, chytil služebnjka po té straně sedjcjho za ruku, odstranil geg, sám pak na geho mjsto sednuw zahřjmal na konduktora, a nebohau djwku z náručj služky wytrhnuw snažil se sám k žiwotu gi probuditi. Služka padla tudy z gednoho leknutj do druhého, neboť počestnost, na kterauž Španělé až přjliš držj, nedowolowala nechati pannu swau w náručj muže cizého; s druhé strany se opět bála muže, gehožto gmeno s úctau ode swých gmenowati slýchala, uraziti, který se až přjliš o wzkřjšenj krásné donny namáhal.

»*Corpo di ostia santissima!*« mumlal guerilla pro sebe — »ten by mi práwě přišel whod.«

Tu zarazil wozka spřeženj a konduktor strčil hlawu do wozu. »Nelekeyte se, senhoři!« prawil třesaucjm-se hlasem — »z Cerwery nám wygjždj tlupa gezdců wstřjc; — nenj-li žádný Ayakucho mezi wámi, budeme předce obědwat u mistra José Madoze — neb to gistě banda Carsyho.«

»Gá gsem Carsy!« zwolal tento a okénkem k Cerweře nahlédnuw, obrátil se k Zafontowi: »To gsau gezdci Zurbanowi, znám ge po roztrhaném oděwu. Zde wemte bambitku a pohrozte wozkowi smrtj, gestli nebude dobře uháněti; zaměřte w lewo k Martorellu ale zčerstwa; gá zatjm budu drahau donnu ošetřowati.«

A wůz na poručenj Zafontowo rachotil po šjrém poli, sem tam sebau házege. Tu otewřela donna Maria oči a spatřiwši se na prsau muže cizého, wytrhla se mocně z náručj geho, a na prwněgšj mjsto se wrhnauc přikryla hustým záwogem uzardělau twář. Tichý pláč ulewil gegjmu bolu wnitřnjmu.

Krom bázliwého kupce, který wšechny modlitby, gimžto se byl od dětinstwj naučil, hlasitě odřjkáwal, zdáli se býti Zafont a Carsy pokognými. Guerilla wšak se radostně usmjwal.

Konduktor, tento nešťastný prorok, pomáhal

wozkowi na ubohé mezky křičeli, cigaro geho wyhaslo, aniž si toho byl powšimnul. »Pedro, křič, wem si čert pljce!« napomjnal wozku; »gen když gim z drápů wywáznem. Bodeyž byli wšickni Ayakuchowé a Moderadi tam, kde pepř roste! — To má poctiwý konduktor z toho! — Prosjm, nekmiteyte mi tau bambitkau okolo hlawy,« obrátil se k Zafontowi, který pořád bambitkau na hlawu geho napřaženau hrozil, že ho zastřelj, gestli mezci w běhu přestanau. »Gá bych sám byl raděgi deset mil od Cervery, ačkoliw nerad opauštjm oběd u mistra José Madoze — a wšak kdo může za to, gestli některé namáhánjm zmořené howado klesne.«

»Neyswětěgšj Panna nás ochraniž!« prohodil wozka; »ani čtwrt hodiny giž to mezci newydržj.«

»Gá saudjm také tak,« obrátil se Zafont ku Carsymu, »a marně trýznjme howada.«

Carsy nahlédnul okénkem po pronásledownjcjch, kteřj, co gen hubenj gegich koně stačiti mohli, pronásledowali utjkagjcjch.

»Wydržj-li náš powoz gen čtwrt hodiny gestě utjkati,« prawil odhodlaně, »máme wyhráno. Gak mile se tamto za wrchem zrakům gegich na chwjli skrygeme, můžete uprchnauti, ctihodný abbé; neb nesmjm dopustiti, aby aud neywyššj nynj wladařjcj Junty padl do rukau nepřátelských.«

»Welikomyslně smeyšljte, milý Carsy!« prawil šlechetný Zafont, »a wšak náwrhu wašeho použjti nemohu; nehodnéť by bylo mne, abych wyzjwal bratry k smrti pro wlast, a sám se měl báti — k tomu by bylo nehodno muže a duchownjho, abych prchl a zůstawil dceru přjtele našeho rukaum sluhů krwechtiwých tyranů.«

»Ochrancem budú donně de Ribera gá!« dj Carsy — »a wšak čiňte, gak wám libo.«

»Ochrancem mým bude Bůh,« prawila nynj donna Maria hlasem střjbrozwučným — »který smrt otce mého bez pomsty nenechá!« doložila w nadšenj. I zawřela w nj hrdá krew Španělky, zapomněla na ránu srdci swému zasazenau, mysljc nynj dle powahy kragů gižnjch na pomstu smrti otcowské, a s rostaucjm nebezpečenstwjm rostla i gegj zmužilost.

»Ha, gaká to djwka!« prawil Carsy polohlasitě a bezwolně sáhnul na lewau stranu prsau swých.

»Tak dobře, dcero má!« poswědčil Zafont djwce, »Bůh gest neylepšj ochrana wšech, kteřj důwěřugj w něho, a protož i gá, doslaužiw wlasti, beru na se swaté powinnosti kněze, bych wás, bratřj milj, důwěrau swau naplnil.«

Kupec klečel we woze a strachy nemohl se giž nahlas modliti, pohybowal gen zsinalýma rtoma.

»Nuže, přál gste si bezpečné mjsto, kde byste uchránil swé baljky a realy — « prawil k němu ausměšně Carsy. »Počkeyte chwjlku, Zurbanowi gezdci wám ge gistě ukážj. Hoi!« zawolal na konduktora, »nežeňte swé spřeženj tak přjliš, giž gim neuprchnem.«

Konduktor spatřiw a poznaw Carsyho, ulekl se nynj wjce, nežli prwé gezdců Zurbanowých, i nemeškal dlauho, a s wozu skočiw, utjkal do šírého pole, a w patách za njm pospjchal Pedro.

Hlasitě se zasmál Carsy počjnánj tomu, a wšak opět se zamračiw, wtáhl hlawu do wozu zpátky. Při tom padlo oko geho na obličeg guerillůw, který tiše w kautu swém sedě démonicky se usmjwal. »Zdáť se mi, gakobyste se nad neštěstjm našjm radowal?« promluwil důrazně.

»Nemám se čeho obáwati,« dj tento usmjwawě.

»Waše štěstj, že ctihodný Zafont náwrh můg nepřigal; ginak by wám byla kulka má hlawu roztřepila.«

»Neopominu tuto ctihodnému Zafontu se odslaužiti,« odpowěděl guerilla ausměšně.

W tom se přihnali gezdci Zurbanowi. — »Hrome! gá wás naučjm utjkati, proklatj pronunciadowé!« zwolal wůdce gegich, poněkud lépe než ostatnj ošacen. »Dolů z wozu!« kázal.

»Učiňme zadost rozkazu wýmluwného kawaljra,« prawil ausměšně Carsy. — »Schowey zbraň, blázne!« obrátil se k služebnjku Mariinu, který před welitelku swau s napřaženau dýkau se postawil.

Carsy prwnj z wozu skočiw pomáhal donně de Ribera dolů, která lehce na rameno geho se podepřewši tak lehce dolů se snesla, gakoby gj žádné nebezpečj nehrozilo.

»Hoho!« zwolal wůdce při pohledu tomto, »totě zamilowaný párek — i ať mne rarach — toť tedy geli na kopulacj — anebo ge giž po wšem? Gen dolů, welebnjčku, gen dolů! budeť pro wás práce dost, než přigde řad na wás. — I kýho ďábla!« zwolal spatře guerillu — »totě satanášůw bratr, Bůh mi odpusť; newyhljžj-li ten chlap, gakoby byl pro šibenici stwořen!«

Cospetto di Baco!« rozhorlil se guerilla, »ať sám nepřigdete na šibenici!«

»He, Don!« zwolal otrhaný gezdec, bljž wůdce stogjcj, »mám toho chlapa polektati mezi žebrami?«

»Nech gestě, wšak se ti té radosti dostane!« zachechtal se wůdce. »Powězte nám předc, pekelná Wýsosti, gaký auřad wykonáwáte u bratra

swého, nebo gste luciperu tak podoben, gako wegce wegci.«

Guerilla neodpowěděw, wytáhl z tobolky swinutý lišt a podal geg wůdci, kterýž nežli geg přigal, třikráte nad njm udělal křjž.

»*Luigi Pacherotti*« četl wůdce a zbledl — »Wlach, rodem z Piemontu, poručjk a nynj setnjk.« Giž se mu třásl list w rukau a mžičky se mu dělaly před očima. — »Setnjk we wogště Zurbanowu!« Hbitě skočil s koně. »Prosjm za odpuštěnj mé drzosti! daufám že waše důstognost u Geho Excelencj stjžnost na mne nepowede.«

»Kdo ge pro šibenici stwořen, he?« ptal se Pacherotti.

»Stalo se omylem, senhor!« wymlauwal se podřjzený wůdce, neboť znám byl dobře we wogště důwěrnjk Zurbanůw.

»*Corpo di Dio*, tedy si to pamatugte!« prawil, samolibě po swých spolucestownjcjch se ohljžege. »Ah, práwě dobře, signor Zafonte.«

»Abbé Zafont?!« zwolal wůdce.

»Si si,« ušklebil se Pacherotti. »Gá gsem mu djky powinen, neboť by mi byl signor Carsy kulkau hlawu roztřepil.«

»Carsy?« opakowal wůdce. »Holla hoši!« zaweysknul, »wýborný low, za který se nám wladař králowsky odměnj!«

To hnulo wšemi. »Viva Espartero!« hulákali geden přes druhého.

Carsy i Zafont se usmáli, kupci wšak se zdálo, že slyšj prowoláwati poslednj swau hodinku.

»A kdo gest ta senhora?« tázal se wůdce — »bezpochyby newěsta nebo markytánka powstalců?«

»Bjdnjče!« zwolala donna Maria hrdě — Carsy wšak giž držel drzého wůdce w powětřj a mrštil njm tak nerázně o zem, až tento gako bez sebe ležeti zůstal, w tu samu chwjli ale Esparteristy obkljčen, shledal se w tuhé wazbě; to samé se stalo i druhým spolucestownjkům, a snad by newázaná rota ta i na autlau djwku ruce wztáhla, kdyby Pacherotti mezi to byl newkročil.

»Zpátky, maladetti!« zwolal — »ať každému ruka zchromne, kdo se opowážj na mau newěstu sáhnauti.«

Donna Maria neslyšela slow geho, neboť rozehřaná stála tu hrdinská djwka, gako Amazonka s obnaženau dýkau, kterau každá Španělka za podwazkem nosj — s odhrnutým záwogem a planaucjma očima, wěrný slúha po gegjm boku, služka lomila rukama.

»Ha pogďte, wrahowé otce mého!« wolala diwoce, »a waše krew zwlažj geho památku.«

»Odtud tedy wjtr wěge« pomyslil si Pacherotti. »Dobře! kljč k gegjmu srdci gsem našel.«

»Schoweyte zbraň, dcero má!« prohlásil se nynj abbé Zafont, »abyste se nemusela podrobiti drzému gednánj newázaných pacholků. Pomněte, že bez wůle Božj ani wlas s hlawy nesegde, a gestliže newyzpytatelná maudrost geho uzawřela, nás s tohoto swěta powolati, tedy smrt naše gistě poslaužj wlasti; neboť přátele naše rozplamenj, tak gako smrt otce wašeho.«

Na tato slowa swěsila djwka hlawu, a na nepřátele potupně pohleděwši přitulila se k mjrnému knězi: »Waše slowa plynau gako balsam hogitelný,« prawila — »i zapřisahám se wám a Bohu neywyššjmu, gestli mě osud z nebezpečenstwj tohoto wywede, že pomstjm sama otce swého, a byť bych i při tom zahynauti měla.«

Chystali se k odchodu.

Zpráwu gezdců wedl nynj Pacherotti, poněwadž wůdce, od Carsyho těžce raněn, musel we woze geti, kamž i strachy skorem polomrtwého kupce uložiti museli, aby se nezdržowali na cestě. Donna de Ribera wolila gjti se zagatými.

»Gsem wám djky powinen,« obrátil se ausměšně Wlach k Zafontu — »a protož wám nynj wolno gjti bez wazeb, a také wám slibugi, že budete gen zastřelen, nikoliw pak oběšen, gako tuto signor Carsy, kterému wšak, aby neřekl, že si geho excelencj pana expresidenta Junty newážjme, sám této cti proukáži.«

»Aspoň uzřjte,« dj Carsy neohroženě, »gak i wám to slušeti bude; neboť že i wy se tam dostanete, za to wám ručjm spasenjm duše swé.«

Pacherotti se ušklebiw, kázal dáti se na pochod zpátky k Cerweře. Neylépe učinili konduktor a wozka, že se poradili s Waňkem, neboť nynj museli gezdci sami spřeženj řjditi.

(*Pokračowánj.*)

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. W sobotu 9. prosince dáwal w sále Plateyském w 5 hodin odpolédne p. *Evers*, pianista z Wjdně, prwnj koncert. O takowém muži musj člowěk s neyhlubšj úctau mluwiti. Neobyčegná sláwa předcházela umělce co znamenitého prowozowatele *sonaty*, gižto u nás též na prwnj mjsto postawil. Giž w této skladbě bylo widěti, gak se wšecka mechanika nižšjmu záměru podrobowala, a gak wšecko w oprawdu panické čistotě čilau dušj prodchnuto bylo. W citupluém zpěwu adagia zahanbil Evers mnohého skutečného zpěwáka. Ze třech pjsnj milosti: »Prowence, Stirie, Hongrie« nazwaných, dogaly zwlá-

ště prwnj dwě ljbezným nápěwem a aličnými variacemi, třetj musela pro swau bravuru opakowána býti, w njžto umělec dokázal, gak diwokau hordu tonů mocně pautati umj. K záwěrku přednášel fugu (A—moll) od J. Seb. Bacha, klawjrnj kus od Scarlatti-ho a oktawnj etudu od sebe samého. Scarlatti-ho skladba byla korunau celého koncertu, to bylo plynutj žiwého praudu, genž každého chwatem unášel, že se duch tagil. Za opakowánj gsme mu srdečně wděčni. W etudě wjtězil mocnau bravurau w oktawnjch chodech. Mnohokráte gsa wywolán hrál ku posledu geště scherzo ze swých skladeb. Hluboký cit, neyčistšj gasnota, wšestranná swrchowaná bravura gsau neypřednějšjmi wlastnostmi geho wýznamné hry. Náwštěwa nebyla w rowném poměru s geho zásluhami. — P. Beršaurowa zpjwala welmi pěkně pjseň od Kittla a byla wolána. Mjsto Thalbergowy pjsně zastaupil wšak Donizetti. — R.

We čtwrtek 7. prosince bylo *prwnj kwarteto* pp. Mildnera, Wirtha, Bartáka a Bühnerta. W salonu hraběte Clama-Gallaše sešli se opět ti hosté, které tam každoročně wjdáme, ač ne w úplném počtu. O tomto hudebnjm druhu prawj mnohý gako o čisté češtině, že mu obege přjliš ge wysoké, na čež giž básnjk náš trefně odpowěděl. Prwnj čjslo bylo kwarteto od Haydna (B—dur), pěkné ač ne geho neypěknějšj. Na to následowalo Spohrowo do A—moll, které zwláště mistrowskau formau posledni sady s pastoralnjm motivem proniklo, gelikož prwnj sada dlauhým rozpředenjm trochu unawila. Kam se wšak Beethoven postawj, tam wšecko mizj gako pauhá pára. Gak ge duši tesknoo při adagiu geho Es—dur kwarteta, gaký účinek, když tu tesknotu druhé hausle ironicky posměwawým motivem prorážegj! Prowedenj bylo přewýborné. Prof. Mildner měl právě w Beethovenowě kwartetu přetěžkau úlohu, gižto co prawý virtuos prowedl. Giž ty znamenité arpeggie dogaly nenadálau energij a finale s wariacemi se gim wyrownalo. O geho zpěwu nikdo nepochybuge. Podobnau chwálu zasluhugj i ostatnj pánowé. R.

SWĚTOZOR.

Troubadour. Gistý Folignan byl před trestnj policegnj aurad pařjžský přiweden. Oděn byl swětlomodrými spodky s širokau, giž zašlau zlatau portau, čerwenau kamizolau se snědými šňurami, a na hlawě měl baškirskau čepici, na které mjsto ranglíčky wisel na njti malý slaměný trapec. Neustálý úsměch hrál na kulaté čerwené twáři obžalowaného, kterýž zpjwage se posadil.

»Staw wáš?« ptal se president.

»Gen troubadour.«

»Gste žalowán, že gste weřegně, a bez pjsemnjho dowolenj auřednjho, zpjwal.«

»Gá žádal o to dowolenj, a zpjwám prozatjm.«

»Práwě to gest wašjm prowiněnjm.«

»Gá tu wěc tak nepowažowal; zpjwal gsem proto, že zpěw ukracuge dlauhau chwjli čekánj, a potom také, že člowěk musj gjsti, nechce-li hladem umřjti.«

»Dělegte zatjm něco giného, nežli dostanete dowolenj, abyste směl weřegně zpjwati.«

»Neumjm ničeho giž kromě zpěwu; můg otec po šedesáte let též ničeho giného nedělal, a po swé smrti nezanechal mně mimo kytaru a dluh činše za tři čtwrti léta, giž sem měl zaplatiti, ničeho. Činži gsem nezaplatil, ale kytaru gsem si wzal s sebau; gj se žiwjm, a obweselugi uši spoluobčanů swých.«

»Gste geště z těžšjho prowiněnj žalowán; pohaněl ste policegnjho auřednjka, genž wás zagal.«

»Zpjwal gsem: Náwrat wesny, pěknau pjseň; kteraužgak se pochlubiti mohu, welmi pěkně zpjwám i hragi. Práwě zazwučel poslednj tón w hrdle a nástrogi mém, an tu gakýsi člowěk ke mně přistaupj, a mne se táže, nechtěl-li bych tu pjseň geště gednau zazpjwati? Gá naladjm kytaru a začnu takto... (a tu zpjwal Folignan tři prwnj sloky). Když gsem se až potud dostal, řekl ten muž: Giž dost; teď mne následug.—S kytarau? ptal gsem se. Nikoli, odpowěděl, sám pegď samam. Byl to zakuklený policegnj sluha. Můžete sobě pomysliti, že mně to bylo welmi nemilé; což gsem mu také nikoli netagil.«

»W tom gste welmi chybil.«

»Ge mně toho ljto, powězte mně ale, co mám činiti? Ať se mně dá dowolenj k zpjwánj a nawrátj se mi má kytara, budu spokogen.«

Saud odsaudil Folignana k osmidennjmu wězenj, a k zaplacenj autrat.

»Autraty?« zwolal Folignan. »Peněz ode mne dostati nemůžete; ale gá wám za to něco zazpjwám.«

L. M.

Nedáwno byli w Dauerheimu w nidšském kragi w Prusku dwa zwláštnj manželé pohřbeni. Jakub Stauf a Anna, rozená Möserowá, oba rowněž w Dauerheimu w gednom r. (1759) narozeni, byli pospolu biřmowáni, wzali se w 25. r., žili spolu we skrownýh okolnostech w šťastném manželstwj, byli za ten čas gen gednau, a sice opět w týž čas, 8 dnj nemocni a zastáwali swé hospodářské práce až téměř do dne smrti, kteráž ge w 84. roce zachwátila. Zůstawili 8 dětj, 20 wnuků a 1 prawnuka. Zagisté manželstwj w nebi uzawřené.

Ljkařowa dcera w Xirecourtu we Francauzjch polkla před 3 roky we wychowatelském ústawě gehlu, měla od té doby častěgi bolenj břicha, z počátku lehké, později ale horšj, tak že každý den dáwila a neykrutěgšj bolesti zkusiti musela, z čehož gi w 20. roce genom smrt wyswoboditi mohla. To buďiž na wýstrahu těm, kteréž tak rády špendljky i gehly w zubech držj.

W Pařjži u Bankowského prodáwagj se swrchnj kabáty, kteréž po obau stranách nositi lze. Wšestrannost činj pokroky!

Diwadelnj náwěštj.

P. Grau, náš welezasloužilý dramatický herec, gehožto šetrnost a úcta k obecenstwu dostatečně známa gest každému, kdo diwadlo naše nawštěwowal, důwěřuge se, že snaha geho, zgednati obecenstwu zábawný a přjgemný wečer, odměněna bude hognau náwštěwau. Dne 17. prosince bude se dáwati w geho prospěch: **Rinaldo Rinaldini aneb hlawa laupežnického spolku,** welká romantická činohra, dle Vulpius-a, knihownjka we Wýmaru, od Zbraslawského. Tance uspořádal p. Rainoldi, nowé dekorace gsau od Deny-ho. Ze zwláštnj šetrnosti k beneficiantowi uwolili se p. *Schmiller* a p. *Liebich*-owá, pohostinsku wystaupiti.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlarších; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půl. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 100. *16. prosince 1843.* 10. r. běh.

PŘJRODA A MILENKA.

Zde tu stogjm na wýšině,
Genž co wrchů wládce čnj,
W čarokrásné té dědině
K nebes báni hrdě stj.

Oko do omžené dáli
Ztad zasjlá hledy swé,
Do niw, w nichž se na mne smáli
Blahé lásky bůžkowé.

Duše má se ponořuge
We mhle pominulosti,
Srdce mé se owlažuge
Gemnolibau sladkostj.

Ai wy krásnj červánkowé,
Genž gste západ zbarwili,
Oč že Mjny něžnj rtowé
Krásu swau wám půgčili?

A ty skwělomodré nebe,
Odkud máš as gasnost swau?
Oč že Mjny oči tebe
Obdařily krásau tau?

Mráčky gako labuť bjlé,
Co po nebi mžikáte,
Oč že s čeljčka mé milé
K nebes báni létáte?

Na těch keřjch widjm tkwjti
Gegjch ljcj růžinky,
Na lilijch pak se skwjti
Bělost gegj ručinky.

Wětérků milostné wánj
Gesti onen libý wzdech,
Genžto při hubičkowánj
Na gegjch se wznášel rtech.

Těch stromečků šepotánj
Milky šepot milosti,
Genž při našem milowánj
Z úst wál w tegné tichosti.

A těch zwonků libozněnj,
Co se z dálky ozýwá,
Gest gegjho hlasku pěnj,
Genž mi w duši zaznjwá.

Přjroda mi připomjná
Na blažené lásky čas,
Láska wšak mi upomjná
Na přjrody krásu zas.

Weselý.

Trawič.

(Pokračowánj.)

Zle si počjnali wyhladowělj gezdci Zurbanowi w Cerveře; wytlaukali dwéře dům od domu, a kdo gim nechtěl dáti dobrowolně, tomu brali násiljm, ubjgegjce geg.

Na náměstj gich stála celá tlupa, mezi koňmi probjhagjc, gimž sena a obroku na zem pleytwawě nastlali. Spatřiwše pak druhy swé se zagatými přigjžděti, přiwjtali ge mocným hulákánjm a wšemožně se posmjwali zagatým, kteřj, an zde přjhodněgšjho nebylo mjsta, do kůlny zawřeni byli, dokud by se přišlj druhowé nenagedli, aby pak aučastni byli odprawy nešťastných. Gen donna de Ribero byla uhostěna, proti wůli swé, na rozkaz Pacherottiho do gediného a také neypěkněgšjho hostince. As hodinu mohli giž býti w Cerveře, an Pacherotti do komnaty donny de Ribero wstaupil.

»Proč gste mně nedal gjti s přáteli otce mého?« ptala se wstupugjcjho.

»Odpusťte, signora!« snažil se býti Pacherotti přjwětiwým, ale snaha tato dodala wětšj ošklìwosti twářnosti geho. »Odpusťte, gestli gsem negednal dle wůle wašj: ale nemohl gsem wás powažowati za zagatau dceru plukownjka de Ribero, gehož gsem si wždy wážil —«

»Wy!?« tázala se djwka potupně.

»Ano gá!« dj aukladný Wlach, který potupu swau zpozorowati nechtěl, bažе po giném cjli, totiž po přjzni gegj, a pak i po něčem wjce; mjnilť ten bjdák, že urozená Španělka nagde oblibu w podlosti geho. »Gá, signora,« opakowal

geště gednau. »Když gsem byl redaktorem *di archivo militare*, zasjlal mi otec wáš krásné dopisy, a protož geho smrt i mně zarmautila; a kdybyste odhodlána byla, tedy« — a bljžegi přistaupiw prawil polohlasitě: »ruku swau wám podáwám k pomstě smrti geho!«

Djwka se zarazila, hleděla upřeně do obličege Pacherottiho, gakoby až na dno duše geho prohlédnauti chtěla; neb dobře saudil Wlach tento, že našel kljč k srdci gegjmu.

Djwka, w domě otcowském wyrostlá pod dohljdkau chrabrého otce swého, ztratiwši giž w dětinstwj matku, klonila se wjce k zásadám mužským, než k gemnosti pohlawj swého, a dle powahy gihu utkwěla na wšem wášniwě; tudy si wyswětliti můžeme, že z prwnjho účinku bolesti nad smrtj neyweyš milowaného otce se probrawši, nehořekowala marně dlauho, gakžby činila giná, ale dle powahy swé uchopila se wášniwě myšlénky »*pomsta*«; a protose nediwme, že ošklivost ku Pacherottimu cjtjc, předce celým ohněm se chopila náwrhu geho. Ljce gegj hořely, a bylo patrno, gak duch gegj mocně pracuge.

»Bez pomsty nesmj ostati otec wáš,« mluwj Pacherotti po malé chwjli dále, wěda že djwka o wýroku geho může pochybowati — »gá wám podáwám pomoc swau — —«

»Kdo mně za to ručj,« ozwe se nynj donna de Ribero, »že mě neklamete?«

»Gá, Luigi Pacherotti!« odpowj Wlach ohniwě, »a neywjce wy, bellissima!«

Mžikem se odhalila přjčina gednánj Wlachowa před duchem gegjm, a hned uzawřela použjti citů geho k dosaženj cjle swého.

»Gá wám důwěřugi,« prawila po nedlauhém rozmeyšlenj; »řekněte mi ale, kterak hodláte mi přispěti pomocj?«

»Powězte wy mi dřjwe, kdo má padnauti?« ptal se Pacherotti.

»*Zurbano a Seoane!*« *) prawila djwka powýšeným hlasem.

»Dwa generálowé!« prohodj Pacherotti, zamysliw se — »to ge mnoho nagednau; ale — buďsi!« rozhodl se — »budeť to stupeň k nesmrtelnosti — dwa generálowé nagednau!«

»Zdá se wám to za těžké?« ptala se donna de Ribero.

»O nikoli!« zasmál se Pacherotti, »gá gen přemeyšljm, že dwa generálowé obětj za gednoho plukownjka ge přjliš mnoho — a wšak učinil gsem rozwrh: Zurbano padne na aučet wašeho otce, — Seoane na můg a wáš!« doložil důrazně.

»Wše gedno, gen když padnau!« prawila djwka wášniwě, gjž se pomstychtiwost skoro až k šjlenosti zmocnila.

»Dobře!« přiswědčj Wlach, »ale nemyslete, že si s žiwotem lidským gen kratochwjli tropjm; o nebezpečj swém wlastnjm se ani nezmiňugi, ale něco za něco, a gá žádám odměnu — *odměnu*, na gegjž wáhu geden žiwot lidský kladu.«

Djwka se zamlčela, pozorowala, kam Wlach mjřj a že ona sama se zaprodati měla pomstě swé; ale pohleděwši we zrádnau geho twář rozhodla maně, neboť byla gj wstaupila myšlénka do srdce. »Buďte ubezpečen, prawila, že waše odměna činu wašeho bude hodna!«

Wlach se ušklebiw učinil poklonu. »To by bylo w pořádku« prawil; »o *kdy a gak* se musjme poradit pozdėgi, to nám musegj okolnosti ukázati. Wy se nesmjte od wogska daleko wzdáliti, bych se s wámi častěgi uradit mohl; prostředky k schůzce wám pokaždé udám, gsa od nynėgška oddán do wůle wašj.«

»Když se do wůle mé odewzdáwáte,« opáčila djwka, mžikem se rozmysliwši, »tedy žádám prwnj důkaz oddanosti wašj, totiž propusťte dnešnj zagaté na swobodu!«

Tato žádost překwapila Pacherottiho welmi, neboť mu neywjce na tom záleželo, by neynebezpečnėgšjho soka swého, Carsyho, na wěky odstranil; i hledal okliky, aby se žádosti té wyhnauti mohl, an tu welký hluk z náměstj až sem do komnaty zawzněl.

»Neyswětėgšj Panno!« ulekla se djwka — snad ge newedau giž na smrt!?«

»O ne!« zwolal Pacherotti taktéž uleknut, kterýž byl ten hluk lépe poznal — »my gsme přepadeni!« A giž pádil wen.

Donna Maria zaslechla nynj hlasitě wolati: »Carsy! Carsy!« a mezi wolánjm ozýwaly se gednotliwé rány z ručnic. I pádila taktéž wen, by se podjwala, co se děge.

Přjčinau přepadenj gezdců Zurbanowých byl konduktor a wozka, a to, že se poradili s Wankem. Na autěk se dawše zaměřili zpátky k Igualadě a tu padli sljdjcjm strannjkům Carsyho do rukau. I powěděli, co wěděli, a celá banda se hnala auprkem k Cerveře, oswobodit swého náčelnjka. Přepadnutj se zdařilo wýborně; neboť gezdci Zurba-

*) Hlawnj wůdcowé Esparterowi.

nowi, ničehož se neobáwagjce, drželi siestu w parném poledni, a když se Carsyšté gako na perutjch wichru přihnali, bylo giž pozdě k wzdorowánj.

Carsy uslyšew heslo bandy swé, ozwal se taktéž, a několik strannjků geho, hlas geho uslyšewše, wrhli se na stráž, před kolnau zagaté střežjcj, kteráž ale, co gen nohy stačily, na autěk se dala, a Carsy se swými spoluzagatými takto oswobozen, postawil se w čelo bandy swé a řjdil autok.

Bog byl krátký. Dřjwe než se gezdci na odpor mohli postawiti, byli zgjmáni a zbraň gim odgata; gen málo gich uprchlo, a mezi těmi i Pacherotti, který utjkage donnu de Ribero zahlédnuw, zwolal: »Nezapomeňte na úmluwu naši!«

Djwka geg sotwa zaslechnuwši kwapila na náměstj, kde se Zafont i Carsy s nj potkali, a setkánj to bylo radostné.

Ze zagatých nebyl zastřelen žádný, neboť neywyššj Junta nařjdila, aby milostiwě zacházelo se se zagatým nepřjtelem.

* * *

Deset dnj pozděgi, tedy 25. červwna, byla ta sama kragina gewištěm giných, znamenitěgšjch děgů.

Zurbano Prima z Reusu wytlačiw, pokračowal rychle ku předu a giž 21. byl w Cerveře, kde giž nágezdnjci geho o kolik dnj dřjwe drancowali; odtud postaupil netrpěliwě, gak Zafont dobře saudil, až k Igualadě, kde wšak od neywyššj Junty wyslaný brigádnjk Castro a plukownjk Prim w cestu se mu postawili. Denně se množily pluky pronunciadů, wrchy nad Igualadau a Esperraguerau obsazugjce, a do 25. obemkli neprozřetelného Zurbana w Igualadě tak, že giž sám Zurbano o swém oswobozenj pochybowal. I obě wogska cjtily staw swůg; neb co Kataloňané wesele si počjnali, panowalo bázliwé ticho w táboře Zurbanowu, gehož wogsko špatně ošaceno, nynj i hladem mořeno bylo, a často bylo widět celé tlupy a setniny se wšj zbrogj k powstalcům přebjhati.

Den 25. červwna přešel, a noc přikryla obě wogska šedým rauchem swým. Wesele hořely na horách ohně Kataloňanů, co zatjm w audolj kolem Igualady panowalo šeré temno, a gen časem nocj zawznjwagjcj prowoláwánj strážj dáwalo známku o přjtomnosti wogska wálečného.

Zagjmawý to byl zagisté pohled na ta fantastická skupenj peřestě a wšak dobře ošacených Kataloňanů, kteřj w tlupách mezi strážnými ohni sedjce, zpjwali národnj pjseň: »*Jo que soy contrebandista.*« Někdy zahaukla rána z ručnice obcházegjcjch patrol anebo až skoro do audolj postrčených vedet*).

Takowá vedeta, z desjti mužů sestáwagjcj, stála na silnici k Cerveře; asi tři sta kroků dále zpátky w newelkém ale hustém hágku byla celá setnina w záloze schowána. I lišili se tito wogjni patrně od ostatnjch Kataloňanů. Měli totiž wšickni černý šat a na dlauhé černé čepici bělalo se ze sukna wystřižené welké C. I byliť to pod gmenem »černá banda« známj strannjci Carsyho.

Asi dwadcet kroků stranau seděl na patě přjkré skály Carsy sám, mage zraky na djwku wedle sedjcj upřeny.

Pohled na tuto djwku připomjnal na zpěwy Ossianské, a nebo na naše Wlasty, a tudyť diwu nebylo, že Carsy zraků swých od nj odwrátiti nemohl. Krátká suknice a auzce k tělu přiléhagjcj šněrowačka šatily wýborně šwjhlerostlau djwku tu. Kolem beder měla owinutý široký hedbáwný pás a za njm se blýštěla dýka po straně dwau bambitek. Černé dlauhé wlasy Amazonky této splýwaly w dlauhých kotaučjch na plece, nezastiňugjce krásný obličeg gegj, aniž zbraňugjce, by zrak do dálky zablauditi mohl, který prawě nynj se snažil, noc čirau až k Igualadě proniknauti, a gakoby marně po něčem byl pátral, wrátil se a utkwěl w zem.

(*Pokračowánj.*)

České diwadlo w Praze.

W auterý 28. listopadu »Marie, dcera pluku.« Prowozenj nebylo z neylepšjch.

We čtwrtek 30. listopadu »Mlynář a geho djtě«, známá sauchotinowá drama, která swé obecenstwo wždy nalezá.

W neděli 3. prosince k prospěchu p. Mayra »Obleženj Korintu,« opera we 4 gednánjch, přeložena od gakéhosi p. *Ugky*, hudbą od J. Rossini-ho. Přeswědčenj, že se tato zpěwohra toliko pro gedno představenj chystá, muselo newyhnutelně na ochotnost w studowánj působiti. Neywyššj půwabnosti dodalo celku, že p. *Kunz* w roli Mahometa co host wystaupil. Tento wážený zpěwec u stawowského diwadla byl od obecenstwa tak přjwětiwě přigat a při každé přjležitosti tak slawně wyznamenán, že z toho můžeme přeswědčenj nabýti, gak umělecká wzdělanost při každé přjležitosti neljčeného uznánj docházj. Malau ale pěknau roli Hierosa zastáwal p. Strakatý s oprawdowau mistrnostj. Wyznamenal-li se p. Mayr w ariosu, o recitatiwu totéž nám řjci nelze. P. Tonnerowá progewila při této přjlišné úloze dobrau wůli. Tak gednal i p. Siebek. Některé sbory dařily se wýborně. Orchestr sem tam klesal. R.

---

*) Vedety se gmenugj gednotliwé stráže neyblјž nepřjtele, geg pozorugjcj, z gednoho, ze dwau i také z wjce mužů záležegjcj.

DOMÁCJ KRONIKA.

ZE LWOWA. Wašnostin dopisowatel, gakýs x, gehožto dopis položen we Kwětech w čjsle 85, hledj na wšecko počerněným sklem, a pjše ze Lwowa, saudj o celém kragi tak, že z toho patrně widěti, že gest nemocen na žluč; nechť tedy geště w čas powolá lékaře, aby geg uzdrawil. Zapomněl aneb newěděl, když se mu zachtělo takto proti polské šlechtě powstati, že gest zde w Haliči množstwj škólek triwialnjch, w nichžto se wyučuge podlé předpisu wlády, že gest tu welmi mnoho statkůw kamerálnjch, a mimo to i nemalý počet statkůw duchownjch, gimižto znamenitě i arcibiskup lwowský Pištěk, rozený Čech, nadán gest. Mohl-liž tak wšeobecně powstati proti Haliči beze wšj wýminky? Wždyť předce pán psal w prose, i neměl' sobě dowoliti takowauto licentiam poeticam t. g. nepravdu. Bylo to a potud gest w Haliči, tak gako před časy býwalo w celém Polsku, powinnostj farářůw, wydržowati po wesnicech dobré škólky a učiti w nich náboženstwj, čtenj a psanj pomocj bakalářůw; gestli tedy tito duchownj učitelowé někde neplnj powinnosti swé, owšemť zle činj; nenáležj ale, udáwati to tak wšeobecně. — Prawda, že gest mnoho cizincůw powahy takowé, že za hranicj očerňugj zem, gegjžto chléb gedj; kdyby gim záleželo na oprawenj zlého, měliby lidumilowné náwrhy swé podati do zdegšjch weřegných spisů, kdežto by snaděgi cjle swého dosjci mohli, aneb geště lépe slawné wládě, genž by zlé zameziti mohla. Z toho by měli i záslubu. Takowj ale gako p. x zasluhugj gen weřegnau domluwu. Za dáwných giž časů wydal pan Kratter w Lipsku hanliwý spis o Haliči, kdežto ale w poznamenánj uwádj list wlastnjho swého bratra, w němž mu tento pjše: *že gest šťastněgšj než Mogžjš; nebo tomu že Bůh zaslibenau zemi gen ukázal, gey ale že uwedl do nj, totiž do Haliče!*... Gestli p. x naděge zklamala, nechť hledá zemi zasljbenau někde ginde a nechť nepjše třesky plesky o šlechtě halické, gešto chtěla zřjditi towaryšstwo k wydáwánj spisů paučugjcjch pro lid řemeslnický, začawši od neypotřebněgšjch, a rozdáwati ge mezi lid na polau zdarma, kteréžto dobré wůle a péče o lid potud nikde ginde geště nenalézáme. — Prosjm tedy Wašnost, abyste ráčili prawdě této popřáti mjsta w časopise Wašem na ony bagky a očerněnj, gakéž ste ráčili giž několikráte kwapně přigmauti*).

A...

SWĚTOZOR.

(*Žofie Josserandowá.*) Prwnj z Montyonských odměn ctnosti, gež akademie francauzská každoročně udjlj, obdržela letos Žofie Josserandowá z Prowinsie. Rodičowé gegj žili tam se dwěma dětma. Žofie, neystaršj z nich, počjtagjcj čtrnácte roků, pracowala giž od kolika let na wýdělek, by sobě mohla ku wstaupenj do kláštera potřebnau summu peněz nashromážditi, když týž čas otec gegj nešťastnými spekulacemi o celé swé gměnj přišel, a mimo to musel geště 4000 franků dlužen zůstati. Sotwa že se Žofie o tomto neštěstj dowěděla, okamžitě spěchala k swému otci, by mu swůg tak pracně uchráněný poklad doručila, odřjkagjc se přánj swého, Bohu žiwot swůg gedině zaswětiti, by pro rodinu swau pracowati, nedužiwého otce, osmdesátiletau babičku a malého swého bratra obžiwiti mohla. Gegj matka byla welmi nemocná; když Žofie zpozorowala, že gj neywjce mysl obtěžuge to, že musj dluhy nezaplacené zůstawiti, sljbila gj, že celý swůg žiwot wynaložj, by ge uplatila; nebohá matka umřela na to pokogné gsauc mysli. Po gegj smrti šla Žofie nemeškagjc k wěřitelům, sljbila, že zaplatj a prosila toliko o strpenj. Pohnuti gednánjm mladé djwky, ke wšemu swolili, ač ani nepomyslili, by gim kdy podlé swého slibu zaplatiti mohla, magjc na starosti obžiwu třech osob. Od toho času uběhlo dwadcet let, a Žofie měla wšecko, co byla sljbila, giž wyplněno: otec žil we cti, babička žehnagjc gi na onen swět se odebrala, bratr gest gj dobrým wychowánjm i slušným mjstem po swůg žiwot powinen, a co neywjce, zachowalať mu neposkwrněné gméno, wšecky dluhy gsauť zaplaceny. Býwalj wěřitelé i sausedé gegj wše to we weřegnost uwedli. Ona měla swé gednánj zcela za přirozené, za obyčegné. Djky wzdeyme panu z Montyonu, že založil takowé odměny, kterýmiž cnostné duše poznati nám přáno, geštoby ginak gen samému Neywyššjmu známy zůstaly.

Hippel srownal ženské pohlawj s čárkau, mužské s puntjkem. Při poslednjm gest sada řeči neb myšlénky u konce, giž se wj, na čem kdo stogj; při prwnjm ale musjme dále čjsti, gestli čemu rozuměti chceme.

(*Gak se časowé měnj!*) Cjsařowá Gisela dala gednu ze swých společenských dám 30 ranami metlau potrestati, poněwadž tato za týden nic nenapředla a gedenkráte pod wečer se swým milownjkem we swé komnatě mluwila. — Kdyby se za našich časů takowá prowiněnj metlami trestati měla, museli bychom březowá chwošťata draho platiti.

Po mnoha letech potkal kdosi swého známého přjtele, kterému za ta léta, co se newiděli, od násilného pitj nos zčerwenal. »Ale přjteli!« tázal se ho, »čjm pak si swůg nos barwjte?« — »Ničjm,« prawil tázaný, »pro to gen samé bjlé wjno pigi.«

Slawný Condé byl napomenut, aby se k oltáři zády neobracel. »O!« odpowěděl, »Pán Bůh ge gako karré. Wšude se mu může do obličege hleděti.«

»I co!« haštěřil se domácj pán se swým nágemnjkem, »kdo nemá peněz na činži, ať si kaupj něgaký dům sám!«

Montesquieu nawštjwil gednau wéwodu z Marlboroughu na geho zámku, a když byl giž hezky dlauho po anglicku howořil, prosil geg wéwoda, neb myslil že francauzsky mluwj, aby s njm anglicky rozpráwěl.

Před nedáwným časem oženil se 70letý starec s djwkau 20letau. Když byl tázán, gestli též stáři swé a budaucj swé polowice rozwážil, odpowěděl: »Pohlédnu-li gá na mau ženu, gsem o 25 let mladšj, pohlédne-li ale ona na mne, bude o 25 let staršj. A tak se to wyrowná.«

*) Nelzeť na tuto stjžnost pana dopisowatele nepřipomenauti, že gest powinnostj každé ku wšestrannosti prohlédagjcj redakcj, aby rozličné, i sobě odporugjcj hlasy w listy swé přigjmala, wygjmagjc ty, kteréž *patrně* ráz neprawdiwosti aneb sočiwosti na sobě magj. Aby redakcj, mohauc se aspoň poněkud na dopisowatele swé spolehnauti, o prawdiwosti dosjlaných zpráw, prwé než by ge uweřegnila, zwláště w této wzdálenosti *přeswědčenj* sobě drjwe zgednáwala a tjm se gimi nad mjru opozďowala — kdož by mohl požadowati? Red.

Časopis tento wychazj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. postach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 101. *20. prosince 1843.* 10. r. běh.

Trawič.

(*Pokračowánj.*)

»Geště tedy ani dnes,« prawila djwka gako sama k sobě—»a duše má se zatjm stráwj žjžnj po pomstě.«

»Nešťastná chwjle, která wás nadchla myšlénkau tau, senhoro« — promluwil Carsy — »neb duch wáš nepokogný nechce slyšeti hlasu lásky.«

»Mlčte o tom, Don!« okřikla ho djwka prudce —»dokud stjn otce mého nesmjřen, nesmjm slyšeti řeči podobné.«

»To gest práwě to, co wás w záhubu táhne,« dj Carsy. »Nešťastný Ribero našel mstitelů dost —pohleďte na hory kolem, senhoro—my wšickni gsme k gednomu cjli se sešli—a netřeba tedy dceři geho zapjrati přirozenost swau, aneb dokonce s podezřelými lidmi se objrati.«

»S podezřelými?!« opakowala donna de Ribero.

»A což ne?« odwětj Carsy—»nenj ten Wlach, na něgž giž několik dnj marně čjhám, a s njmž každodenně potagj se scházjte, rodilý zrádce?«

»Práwě že to ge, wywolila gsem ho za nástrog pomsty swé!« odpowěděla djwka pokogně.

»*Santa Trinidad!*« zwolal Carsy, »gakými prostředky ten wládne, že wjce od něho, nežli od nás očekáwáte?«

»Dýkau—gedem,« odpowěděla donna Maria lhostegně.

Carsy se zamlčel, ne však žeby se byl náwrhu toho zhrozil (neboť o takowých wěcech mluwj se we Španěljch, gako o obyčegné udalosti), ale že ho náwrh ten překwapil, na něgž by u mladé djwky nebyl připadl.

»A kdo má padnauti?« ptal se opět.

»Wrahowé otce mého—Zurbano a Seoane!« dj donna de Ribero.

»Hm—dobře,« zamyslil se Carsy—»ale gste gista, že na wás zrádce zradu nekuge?«

»Mé ljce mu zaslepily oči, gsem gista.«

»Ten bjdnjk!« rozhorlil se Carsy—»smj se opowážit, pozdwihnauti zraků swých k urozené Španělce, která se w ochranu mau odewzdala!«

»Tiše!« chtěla mu djwka zameziti dalšj řeč; on wšak gsa giž rozhorlen nedbal na žádost gegj.

»Slyšte mne, senhoro!« prawil hlasitěgi, s kamene se wzchopiw. »Gedenkrát mne slyšeti musjte,—ať ge to tedy dnes! Wjte, že wás milugi, ale nikdy gsem na wás nedotjral, plnil gsem otrocky rozkazy waše po tyto dni, i marné wašj žádosti powoliw pogal gsem wás s sebau na stanowiště swé a proti zákonu wogenskému mlčel gsem, wida wás wygednáwati s nepřjtelem—gsa té naděge, že waši náklonnost sobě wydobudu, a až se zaskwj prapor náš na zdjch madridských, wy že žádost mau neoslyšjte. Ale tu se paustjte w pikle s člowěkem podezřelým, bjdným, cizozemcem a snad—nedjweyte se s takowým úžasem na mne, giž musj wyprauditi přjwal důmjnek mých—snad gste slepau wášnj zawedena wjce sljbila, nežli by se ctj Španělky srownati se dalo.«

Donna Maria negewila žádnau nelibost nad prudkau řečj tauto, ani se nepohoršila, že gi Carsy na cti urazil, ano bljže k němu přistaupiwši podala mu s milostným pohledem ruku: »Carsy!« prawila gemným hlasem — »odpusťte, gestli wám gednánj mé trpkau hodinu způsobilo; ale wěřte, ginak nemohu.«

»O senhoro!« ljbal milugjcj Carsy plamenně ruku gegj, »wyť gste milostná, gako Panna neyswětěgšj! O doplňte čjši milostnosti swé a rcete, že nepohrdáte mnau!«

»Ne tak, Carsy,« přikrýwala si djwka lewicj oči, anto se darmo snažila prawicj z rukau Carsyho wywinauti. »Až pluky naše wjtězně do Madridu wtrhnau, pak se na to rozmysljm.«

»A proč ne hned?« dotjral netrpěliwý muž.

»Znáte přjčinu a ptáte se?«

»O tedy nemožno prolomiti kůru,« prawil Carsy smutně, »gjžto nešťastná událost srdce waše pokryla?«

»Arci nešťastná!« wece djwka a dwě slzj se zatřpytilo na ljcjch gegjch — »která mne samogedinau w širém swětě ostawila.«

»Nikoliw samogedinau!« zwolal Carsy, djwku žádného odporu nečinjcj na prsa swá strhauw. »Dokud srdce mé w těle bige, negste samogediná.«

Djwka sklonila hlawu na prsa geho a plakala tiše.

»Opowrhni zrádným Wlachem a zanech pomstu nám, a zagisté ukonegšj rozbauřenau mysl twau wjtězné hlasy naše se zdj madridských!« domlauwal gj.

Djwka však se opět wzchopila, a gakoby se styděla za slabost swau, odskočila několik kroků zpátky, a odwrátjc se prawila prudce: »Dosti toho — ani o krok neodstaupjm s dráhy nastaupené! I mne zrodila Španie, a když mě wšickni opustjte, nagdu sama cestu ku wrahům otce mého!« — Po těch slowech šla kwapně a hrdě odtud přes audolj k horám esperraguerským.

Carsy neočekáwanau prudkostj gegj zprwu omámen chtěl gi nynj následowati, nedbage že smrt hrozj tomu, kdoby stanowiště swé bez poručenj opustil — an tu od brigádnjka Castra wyslaný důstognjk geg do hlawnjho leženj powolal.

Newrle uposlechl Carsy rozkazu tomu, a cestau wšeliké záměry k wywrácenj skoro šjlenosti se podobagjcj pomstychtiwosti milenky swé na mysli přemjtage, octnul se asi za hodinu nad Igualadau, kde se hlawnj leženj neywyššjho wůdce nacházelo.

Přjchozjho uwedl geden z pobočnjků w předsjni meškagjcjch hned k wůdci.

Castro, muž newelké, zawalité postawy, přecházel u welkém rozgitřenj po komnatě, w kteréž se geště dwě osoby nalézaly.

Neywětšj pozornost obracel na sebe muž stogjcj u stolu, na kterémž množstwj rozložených papjrů leželo, pilně w spisech těch čtaucj. Wysokého zrostu měl práwě takowau sauměrnost audů, gakowau řezbáři a malјři we wzorech swých milugj, a tudy se mohl nazýwati krásným. Čelo geho, klenaucj se welebně nad welkým, černým, silau duševnj zářjcjm okem, swědčilo o muži k welkým činům powolaném, a museltě to býti wysoký důstognjk, an na geho wogenském, zlatými epoletty ozdobeném kabátě mnohé řády prsa geho kryly.

I bylť to powěstný plukownjk *don Juan Prim*, který při wstaupenj Carsyho do komnaty, swinuw papjr, gegž práwě w ruce držel, několik kroků expresidentu neywyššj Junty od roku 1842 popošel wstřjc, tak že Carsy gednage s njm nemohl zpozorowati osobu třetj, kteráž w stjnu we wýklenku okna stála, ginak by byl spatřil k nemalému překwapenj swému nenáwiděného Wlacha Pacherottiho.

»Wjteyte mi, senhore,« promluwil Prim zwučným hlasem ku Carsymu. »Ctihodný abbé Zafont mi wložil na srdce, abych učinil s wámi známost; a wšak, zaměstknán hlukem wálečným, musel gsem si radost tu až do dneška odepřjti, dnes ale gsme wás požádali, abyste nám přispěl radau swau.«

»Ano, slyšel gste to?« zwolal nynj Castro, před přjchozjm se zastawiw. »To ge hanebné, zcela Zurbana hodné!« A opět přebjhal w rozgitřenj po komnatě.

»Wjm-li, o čem se gedná,« dj Carsy, potěšen nad wyznačenjm sebe — »a zdá-li se wám senhore, radu mau wyslechnauti, gsem hotow.«

»Gedná se o to,« wece Prim usmjwage se, máme-li nechat Zurbana wyklauznauti, nebo ne — «

»Gábych saudil, zde že nenj žádné pochybnosti,« odpowěděl Carsy.

»Až přjliš, můg milý, až přjliš!« ozwal se opět Castro. »Wyprawugte gen!« obrátil se na Prima; »gá zlostj nemohu.«

»Nacházjme se práwě na rozcestj, gako druhdy Herkules,« wyprawowal Prim. Zde welj hlas wlasti — tam úpj člowěčenstwj.«

»Tomu nerozumjm!« dj Carsy.

»Owšemť,« přiswědčj Prim — »neb komu by připadl ďábelský nápad Zurbanůw?«

»Ďábelský, pekelný nápad!« wskočil opět rozhorlený Castro Primu w řeč. »Zagmauti padesáti rodinám otce a smrtj gim hroziti, gestli ho nepropustjme — «

»To žeby Zurbano učinil?« wywolal Carsy w úžasu.

»Giž to učinil,« poswědčil trpce Prim; »neb co se táže krwechtiwý bombardeador, zdali rozdrtj blaho padesáti rodin, když se nehrozil dáti na Montjuich rozkaz, aby byla Barcelona hromadau rumu učiněna?«

Carsy neodpowjdal, ale oba wůdcowé geg pozorugjcj widěli, kterak mocně zlost swau tagj. »A co gste uzawřeli?« tázal se konečně.

»Na wás záležj, co uzawřeme; o tom však pozdēgi,« wece Prim. »Wěděti však musjte, že

Zurbana pomsta naše brzy a nenadále zachwátj— a nebo gste hudlař w uměnj swém!« obrátj se k Pacherottimu.

»*Corpo di Dio, Eccelenza!*« ozwal se Pacherotti, wystaupiw z wýklenku na swětlo; »nežádal gsem žádné odměny až po čimu.«

»Ta wás nemine!« dj Prim.

»*Si si!*« ušklebil se Wlach—»mám to w tobolce, černé na bjlém.«

»Pacherotti!« zwolal Carsy sáhna po meči, a oko geho blaudilo s dotazem po wůdcjch.

»Znáte ho?« ptali se oba wůdcowé.

»Wždyť mne chtěl tento—gak?—ano tento kawaljr wlastnoručně prowaz okolo krku uwázati, by mne po něm wytáhli společnjci geho na strom,« wece Carsy.

»Ah, ah,« chechtal se Pacherotti, »wy myslíte na šarwátku u Cervery? Ah *Dio mio* — kdo pak by si na takowau maličkost hned zpomněl? To ge osud wálky, signor; gá ale dostal od Zurbana šawlj přes záda, signor, že gsem wašim *condottierům**) nemohl odolati—a to ge něco wjc, he?—a proto gsem nynj wáš! Patent za plukownjka a 20.000 dolarů—tomu giž můžeme něco k wůli učiniti!« prawil gako sám k sobě. Carsy widěl nynj celau podlost Wlacha toho, kterýž sljbiw donně de Ribero z lásky k nj pomstu na Zurbanowi, s druhé strany opět hleděl zisku swého.

»Když se wám, senhore,« obrátj se trpce ku Primu, »uzdálo za dobré, powýšiti zrádného Dona toho za plukownjka, tedy sebe nezneuctjm, žádage téhož plukownjka, aby si neobtěžowal, wygjti semnau na kord nebo na bambitky—wy gste swědkowé wyzwánj mého, senhoři—a nedostawj-li se, gest wydán w moc guerilly.«**)

»Až se udá chwjle přjhodná,« dj Pacherotti chladně, »dostawjm se, kdy a kam budete chtjti, bych wám toho zrádce lépe na paměť uwedl. *A Dio, signori*, bohdá brzy o mně uslyšjte.« A žhawě na Carsyho pohleděw odešel z komnaty.

Castro i Prim mlčky uklonili se při odchodu geho hlawau.

»Newjm, newjm,« wece Castro hlawau krautě, »gestli gsme se daleko s tjm člowěkem nespustili.«

»Giž se stalo!« prawj Prim odhodlaně; »na náwrat giž pomysliti nemůžeme. — A nynj máme s wámi co wygednáwati,« obrátj se ke Carsymu.

»Gsem žádostiw,« dj tento; »nebo s onjm člowěkem sotwa mohu déle w gednom wogště slaužiti.«

»Wždyť gsem si myslil,« prohodj Castro, »že nám to žádný neschwálj.«

Prim hleděl rozpačitě na expresidenta, neweda se čjm omluwiti, konečně k stolu přistaupiw prawil: »Přede dnem stáhnete swůg lid, wystaupjte na hory mirabellské, a nad Cerverau k Leridě položjte se táborem, neb dále Zurbana nepustjme.«

»A přjčina toho, přjčina mého sem powolánj?« ptal se Carsy.

»Netřeba podřjzenému po důwodech wůdce swého se tázati,« odbyl ho Prim welitelským hlasem.

(*Pokračowánj.*)

*) *Condottieri* u Wlachů tolik, co u Španělů Guerillowé.

**) *W moc Guerilly* wydati u Španělů tolik, co u Němců: für vogelfrei erklären; arciť že zde gen nagatá guerilla po bez-žiwotj poznamenaného pase.

Starobylost w Plzni.

Čta nebo slyše pamětihodné děge dáwnowěkosti, žádostj wře člowěk, uzřjti též okolj a mjsta, kde se to djlo, neb kde muž takowý přebýwal, kterému se událo wywésti skutky následků welikých pro národ swůg i cizj, tak že w děgepisech co hwězda prwnjho druhu se skwěl; neb tjm sobě wšecko lépe předstawj a wšemu lépe porozumj. Tak prawj swatý Jarolјm, že ku zřetelnému přeloženj částek pjsma swatého z hebregského do latiny neywjce gemu přispělo to, že w těch mjstech země swaté sám osobně přebýwal, kde se události wyprawowané staly.

Pročež z lásky ku starobylosti a z lásky k wlasti mnohý učený cest dalekých, nepřjhodných a obtjžných podstaupil, aby budowu něgakau, zámek, týn, hrad, most, obraz a giné pozorowánj hodné památky sám okem swým spatřil. Wšak mnohý snad wlastenec to newj, gako gsem gá to newěděl, že w *Plzni*, tomto w Čechách a děgjch českých tak slawném městě, tak starožitná památka se chowá, že se tomu co diwiti gest, gak se w domě priwátnjm tak dlauho neporušená udržela; zwláště powážjce nyněgšj čas, kde se wšecko staré až přjliš rádo baurá, tak že potomkowé naši ani pochopiti moci nebudau, gak města česká někdy wyhljžela, a gak se to státi mohlo, že n. p. Pjsek od Šwédů po tři dni obležen a předce dobyt nebyl.

A to gest w domě panny Rosiny Řjhowé, w tom neystaršjm w Plzni. Giž wně dům celý, a zwláště wnitř obydlj gegj wlastnj ukazuge w prawdě neystaršj staweni spůsob, gak z položenj trámů s podiwenjm widěti gest; potom schody nahoru wedaucj, dřewěná, wěkem giž zčernalá, do kola gdaucj zábradlj, lucerna nahoře a gegj malba, dwě swětnice prostranné, gedna co gizba a druhá co radnice něgaká; wšude wzácné malowánj na zdi, pak půda,

kamna, strop, kaple atd., wše pohledu a paměti hodné. A čemu geště wjce podiwiti se musjme, gest to, že magitelkyně tak waácné schránky starobylostj, nedawši se lákati zištnostj, pauhau láskau k wlasti wšecko tak dobře zachowala. Ona gest w prawdě druhá Sezimowá z Kamenice. Neb dům tento, stoge gednau stranau na náměstj, druhau w lidnaté ulici, tedy na neypěkněgšjm mjstě položenj, kdyby se w něm dle způsobu nowého přjbytků nadělalo, weliké by gj penjze nesl. Wšak rozumná panj tato, negenom že to nikdy, co žiwa bude, učiniti nemjnj, nýbrž i chwalitebně o tom přemeyšlj, gak by, nemagjc dětj a takowých dědiců, tuto památku i na wšecku budaucnost bez auhony zachowati mohla.

Kdožkoliw sobě tuto radost přáti můžeš, neodkládey wážiti i dalšj a obtjžněgšj cesty do Plzně, bys tam mimo giné pamětihodné předměty, pannu Rozinu Řjhowau nawštjwil, která gistě práce wšeliké hned ponechagjc, ochotně tobě wšecko gmenowané ukáže, a wěř, že litowati nebudeš.

F. B.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. *Druhé kwarteto prof. Mildnera* 14. prosince odpoledne. Kwarteto od Onslowa (Es—dur) ge lehká práce, snadno pochopitelná, která toliko we finali wýšo se powznášj. Ta samá pěkná odměřenost wládla w w kwintetu Mozartowu (Es—dur), při němž se posluchači zdá, gakoby wážné párky z minulých dob w hedwábných punčochách a střewjcjch s pudrowanau hlawau elegantnj menuet tančit widěl. K neywyššjmu enthusiasmu pohnulo Veitowo kwarteto (A—moll). Každý hledá w hudbě dle swého wlastnjho citu gakýsi wýraz, a mně zaswitla we skladbě Veitowě celá historie srdce lidského. Owědoměnj citu swého, probleskugjcj naděge, genž rostau a klesagj, wedau nás až k newyslowně krásnému adagiu, w němž tauha i sladký bol w oprawdowých slowech se rozléwá, gimž duše odolati nemůže, an náhle finale nastaupj w plném plesu, gehož gásánj prwnj hausle šťastně nápodobugj. W tom cetne se scena na lubách wlastenských, zaznj národnj pjseň »Měla gsem holaubka« a w ljbých přechodech, gakoby w doznjwánj střjdá se s prwnjm motiwem, owědčugjc každému, komu srdce dáno, že štěstj a blaho naše gen we drahé wlasti zkwésti může. Celé djlo ge wýtwor wyššjho nadšenj, když Musa miláčka swého nawštiwj. Prowozenj bylo gak obyčegně wýborné, w kwintetu hral s ostatnjmi pány též p. Wedral.

R.

Dne 15. prosince wypukl o desáté hodině wečer w platnýřské ulici u truhláře w djlně oheň, a w brzkém čase strawil dolegšj podnebj i schody do prwnjho poschodj wedaucj, tak že obywatelé hořegšjch poschodj gen po žebřjcjch záhubě ugjti mohli. Brzké pomoci a statnému namáhánj se podařilo w půl dwanácté ohně se zmocniti, ačkoliw welmi prudký wjtr wál, tak žeby před sto lety takowý požár celé ulice byl strawil.

SWĚTOZOR.

Dwaapadesátiletý Scribe nepočjtá si prý nic méně než 48 osob, gešto pracugj rozličné geho kusy diwadelnj. Mnohé wýgewy i celá gednánj, prý, ani sám nezná.

Anekdota. (Kdo gest pánem w domě?) Šlechtic zaměřiw cestau k gedné hospodě, ptal se: »Kdo gest pánem domu toho?«—»Gá gsem to, pane,« odpowěděl domácj pán, »panj moge zemřela před třemi nedělmi.«

Pánům dopisowatelům na wenkow.

Stáwá se nám často, že obdržugeme zprawy z wenku k umjstěnj do Kwětůw, gešto gen pro neybližšj okolj mjsta, gehož se týkagj, aneb pro rodáky geho něgaké zagjmawosti magj. Zprawy tyto býwagj nezřjdka nade wšecku mjru obšjrné a přihážj se k tomu geště, že spisowatelé gegich na wýtahu, kterýž by se z článků těch ač obyčegně gen s welikau pracj a nemalau času ztrátau učiniti dal, dosti nemagjce, giž napřed a úsilně o wytištěnj celé té a nezměněné zásilky žádagj. Kwěty negsau určené pro gedno okolj, ony se rozšiřugj po celých Čechách, po Morawě, Slézsku a Slowensku a ba i dále gdau; gim nelze gako giným, pro užšj obor určeným a wýhradně téměř mjstnjmi záležitostmi se objragjcjm časopisům k ugmě neywětšjho djlu čtenářstwa takowými wěcmi se zanášeti, které—ač by byly na gednom mjstě obecnau pozornost sebe žiwěgi na sebe upautaly—pro wětšj obecenstwo a dokonce w širšjm popisowánj potřebné zagjmawosti do sebe nemagj. Takowé wěci gsau: uwjtánj wrchnosti, swěcenj škol, instalace, pocty rozličným osobám, a wůbec wšecko, pokud se to ústawů, osob neb záležitostj týká, kteréž na probuzowánj a sjlenj-se národnosti, na zásluhy wůbec proslulých osob, na wzrůst oswěty a wzdělánj a napomáhánj blaha celého národa aneb aspoň znamenité geho části aneb na giné zwláštnj a neobyčegné wěci newztahugj. Nehodláme tjm záležitostem giným zagjmawost pro gednotliwá mjsta upjrati aniž důležitost gich pro ně zlehčowati, ale každý wšimna si toho lehko nahlédne, že co pro gedno panstwj, město neb okolj památným gest, wětšjmu okresku, celé zemi aneb dokonce několika zemjm, lhostegným býti může a že tedy časopis, kterýž sám téměř gediným gsa, swé beztoho těsné mjsto podobnými zprawami newděk mnohem wětšjmu počtu čtenářů naplňowati nesmj. Naopak se ale stáwá, že negedna patrná, wůbec zagjmawá událost ani gednoho wlastenského péra nenalezne, kteréž by gj pomocj těchto listů weřegnosti a dalšj paměti podati si nezstěžowalo, tak že, čeho se na onom mjstě přjliš mnoho, zde přjliš málo stáwá. Zde powzbuzuge red. wšecky pp. wlastence, by k wěci té, třeba ne k wůli našemu časopisu, ale z obecných ohledů, horliwěgi i wlastenštěgi přihljžeti nelenowali, zwláště ale dopisy swé co možná neyrychlegi a kde toho třeba i poštau zasjlati ráčili. Zwláštněgšjm dopisům stranu mjstnjch záležitostj nechceme sice docela cestu zamezowati, prosjme ale, by co možná krátce spisowány byly. Komu by na wygitj obšjrných záleželo, nezbýwá nic, leč by ge zwláště wytisknauti dal, wydawatel ge pak milerád zdarma Kwětům přiložj. Spolu musjme, abychom se wšem nelibostem wyhnuli, také stranu přjležitostných básnj připomenauti, že aučel Kwětů přigjmánj i wytištěnj gich, neyobzwláštněgšj a obecné důležité přjpadnosti wygjmage, na žádný způsob dowolowati nemůže. To k laskawému powšimnutj a uwáženj, aby se snad někdy redakcj těchto listů nepowolnost a giné nechwalitebné ohledy nepodkládaly.

Časopis tento wychazj we středu a w sobotu po půlarších: každau druhau středu přidáwá se půlarchowa přjloha. Předplacj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 102. ***23. prosince 1843.*** **10. r. běh.**

T r a w i č.

(Pokračowánj.)

»Tedy budu gá upřjmněgšj,« powj Carsy — »a přiznám se, že bych byl giž zjtra cestu k Narvézowi*) wolil, kdyby mě nezdržowala gedna osoba, kteráž mi tak milá, gako swoboda wlasti; což ale učinjm, gak mile se mi podařj, mysl gegj nynj poněkud zastjněnau zcela wygasniti.«

»A to ge donna Maria de Ribero!« přistaupj nynj Castro k němu. Carsy se zarazil. »Nediwte se, že nám to powědomo,« mluwj Castro dále; »giž tenkráte, když došla nás zpráwa o neštěstj otce gegjho, ucházela se pečliwá Junta o zaopatřenj osiřalé djwky; nemohla wšak obydlj gegj wypátrati, neb kdo by si pomyslil, že hrdinná djwka se postawj w řady mstitelů otce swého?«

»Bohužel!« wzdychl Carsy.

»Máte prawdu,« přiswědčil Castro; »až nám abbé Zafont wyzradil úulek gegj. Ctihodný abbé gest welmi pečliw o wás oba, a chce se sám wydati k wogsku, by wám přispěl w přičiněnj wašem, djwčinu mysl ginam obrátiti — a pak — nu kdo wj, co se nestane.«

»Můg generále!« začerwenal se Carsy.

»Uhodl gsem,« usmál se Castro, »ale, můg milý Carsy — w nedorozuměnj nesmjte odtud odegjti. Důstogný Prim nechtěl wás uraziti,« prawil šlechetný a odewšech milowaný brigádnjk, »nařjzenj geho gest gediný prostředek zachrániti nešťastné Iğuadčany, smlauwa s tjm Wlachem se stala w prwnjm rozhořčenj nad ukrutenstwjm Zurbanowým — a wšak, on nám beztoho neugde, musj klesnauti — i Seoane i Espartero! Wjtězstwj nás nemine. *Jo que soy contrebandista!*« zwolal w zápalu.

»*Ed io que soy contrebandista!*« opakowal Carsy, w rozčilenj odtud spěchage.

»Nuž, ten by byl opět náš,« hleděl za njm Castro. »Gen mjrně, pane plukownjku, gen mjrně!« obrátil se k Primowi; »pamatugte na to, gak w Esperrağueře — «

Prim pohodil hlawau a mlčky odešel.

Na cestě se zabral Carsy do myšlének o budaucnosti swé a nezpozorowal, že zaměřil delšj cestau přes Esperrağueru k stanowišti swému, až teprw w samém Esperrağueru shledal omyl swůg. I obrátil tedy celau swau pozornost na cestu, a aby chybu swau poněkud naprawil, dal se šikmo přes audolj k silnici cerverské, zraky wprawo i w lewo wysjlage, aby žádné nepřátelské stráži do rukau nepadl.

Takto wůkol pátrage zpozorowal při blednaucjm swětle měsjčném dwě osoby do stjnu bljzké skály zabjhati. I wzniklo w něm gisté podezřenj, anto gedna z nich ženská se mu býti zdála. Dlauho se nerozmýšlege, obrátil se kwapným a wšak tichým krokem w tu samu stranu a tak bljzko se přilaudil, že obě osoby mohl widěti i ge, ačkoliw tiše mluwily, slyšeti, i poznal k nemalému úžasu swému donnu de Riberro a Pacherottiho. Stáli proti sobě, donna Maria si třela gako hrawě obnaženau dýku o dlaň, Wlach si hrál třapcema od pásu gegjho wisjcjma.

Při pohledu tomto zňala se náramná bolest w prsau Carsyho, žalost a zlost nad zklamanau důwěrau a naděgj, nad lupičem podlým a zrádným štěstj swého, to wše bauřilo w diwé směsici w srdci geho, i nemohlť se zdržeti, by hlasitě nezawzdychl.

»Co to bylo?« ulekl se pozorný Pacherotti.

»Wjtr se obrazil o skálu,« prawila djwka; »powjdeyte dále!«

*) Narvéz byw giž generálem za wlády Kristiny, pozdwihl se pozděgi proti Esparterowi a musel do Francauz utéci. Za nyněgšjho zbauřenj se wrátil a přegal hlawnj wůdcowstwj wšech wogsk powstalců. I wyniká uměnjm wogenským nad samého Espartera.

»Kde pak gsem přestal?« obrátil se Wlach. »Ano — u nás, gak gsem prawil, máme trogj způsob připrawowati nektar wěčnosti — *cospetto di bacco* — my nedáwáme cestownjku, gehož gsme si wyhljdli, tak nešetrně *passaporto* na wěčnost, gako zde; u nás ho wypige s wjnem, nebo s limonadau, někdy ho snj mezi cukrem na dortě, někdy zas ho i wewzdychá z milostného psanjčka. Gaké mám tedy geho excelencj podati, co řjkáte, *bellissima?*«

»To ge waše starost,« odwece donna de Ribero; »řekněte gen, kdy?«

»Ano, to ge ta otázka!« probodj Pacherotti; »neb od té doby, co gsem ten mezkowský kausek udělal a s wámi w Mirabelle se pozdržel, až na mne *condottieri* Carsyho připadli, nechce mi Zurbano gaksi přáti.«

»A k čemu gste mne tedy lákal?« rozhorlila se djwka, i trhla dýkau. »Umři tedy sám, podwodnjče!«

»Oh, oh!« zachytil pozorliwý Wlach ruku gegj — »počkeyte až domluwjm! Zjtra se mi opět nahodj přjležitost důwěru geho zjskati — a pak — snad mi rozumjte?«

»Dále, dále!« kwapila rozčilená djwka.

»Den wám udám, signora,« wece Pacherotti, »a wšak ge to bezpochyby dnes naše posledni rozmluwa o wěci této, proto bych giž rád wěděl, w čem má odměna pozůstáwati bude.«

»Až po wykonánj,« odpowěděla djwka, »a buďte gist, že nenj donna de Ribero newděčna.«

»Rád wěřjm,« wece Wlach — »ale gá wždy raděgi *mám*, nežli *měl bych* — a mimo to kdo wj, zdali wy semnau sauhlasiti budete. Gá žádám —« prawil hlasitě, bljže k nj přistaupiw a ruku gegj uchopiw.

W tom wšak zarachotil Carsy schwalně kamenjskem, neb nedaleko spatřil obcházegjcj patrolu nepřátelskau. Oba po rachotu tom se ohljdnauwše uzřeli gi též, ana se přjmo k mjstu tomu brala, zpozorowawši při switagjcjm giž swětle dennjm Carsyho na skále.

Tento wšak sběhl druhau stranau se skály a ubjhal audoljm k nedalekému strannjku swému.

»Carsy! Carsy!« wolal heslem bandy swé, by lid swůg pozorným učinil, a w skutku se hnulo několik strannjků geho ku předu, při gichž spatřenj obrátila se patrola nepřátelská zčerstwa zpátky.

»Nešťastná djwka! nešťastný i gá!« wzdychl Carsy, lid swůg k odchodu dle nařjzenj Primem obdrženého rownage. Když k pochodu zatraubiti dal, přišla kwapem donna de Ribero, a wšak nikoliw tak hrdě, gako gindy, aniž se přitowaryšila ke Carsymu, gako dřjwe děláwala, ale bázliwě skoro stranila se pohledu geho, neboť byla utjkagjcjho dobře poznala, a tento šlechetný čin geho pokořil pošjlenau hrdau djwku wjce, nežli wšechna geho prwegšj oddanost do marniwé wůle gegj; neb wěděla, gak ho to mocně zaboleti muselo, an gi spatřil s podlým zrádcem w důwěrném saukromném rokowánj, neboť nemohl wěděti, že by byla při neymenšj drzosti Pacherottiho dýku, gjžto si bráti zdála, do prsau zrádných wryla, a tudy se nynj obáwala, že ztratila muže, kterého milowala celým ohněm gihu a lásky prwotinné, obáwala se, že přišla o geho úctu, a že lásku geho newyhnutelně ztratiti musj.

»Těšj mne pro památku otce wašeho, donno de Ribero,« přibljžil se k nj Carsy uctiwě, a wšak měla slowa geho cosi mraziwého do sebe, až se djwka patrně zachwěla, »že gste aspoň na krátký čas zwolila ochranu u přátel geho. Wy klopjte oči? bogjte se snad, že bych wás giž nepřigal do ochrany swé, an sem wás nalezl w důwěrné rozmluwě s nepřjtelem? Ne tak, senhoro — neywyššj Junta se o waše zaopatřenj postarala, a gá wás budu chrániti před každým, gak dlauho se wám ljbiti bude zde prodljti — i nemáte se co obáwati dotjrawosti mé, neb giž gsem procitnul z klamného snu swého.«

Djwka tu stála na smrt zbledlá gako socha, ruce měla na prsa křjžem přeložené, a slzy gj kanuly po twářjch, až pak bolem překonána s hlasitým pláčem se wrhla na prsa Carsyho. »Fernando!« zwolala prudce, »nezawrhug mne, nehodna negsem lásky twé, ale wěř, ginak nemohu.«

Tento newýwratný důkaz lásky, gegj obgetj, a pak že ho poprwé pogmenowala *ty*, aučinkowalo na Carsyho tak, že na wše zapomenuw, otočil rámě okolo šjge gegj a opětowal celowánj gegj.

»O můg Bože!« gásala djwka na krku geho, »gak mne činjš newýslowně šťastnau! Ach, hlawa se mně točj — Fernando! — wrahu — miláčku! — Neyswětěgšj Panno, wyswoboď mě — newjm co mluwjm!« Tak wolala djwka city wášniwými rozháraná gedno přes druhé, brzy mu sladká gmena dáwagjc, brzy ho wrahem swým nazýwagjc.

W tom zahaukla rannjm wětrem rána z děla od Igualady, trauby zwučely, bubny rachotily a ze wšech stran se rozléhal hluk wálečný, upomjnage Carsyho na powinnost geho. I chopil milenku za ruku a chwátal s nj za swau bandau, která giž několik set kroků po rozkazu geho k horám mirabellským byla wystaupila.

»*Jo que soy contrebandista!*« zněla s wůkolnjch hor, gsauc rachotem hudby wálečné doprowázena, pjseň Kataloňanů, kteřj se k Cerveře rozkřjdlili na dwě a takto průchod učinili wogsku Zurbanowu, aby zachránili otce padesáti rodinám w Igualadě. W skutku znamenitý to čin w dějepisu wálek!

Otworem takto učiněným utjkal bez meškánj Zurbano k Cerveře, w patách za njm tlačili se pronunciadowé a gjzda geho zcela mu oddaná trpěla tudy welmi, an byla položena na zad, kde i Zurbano sám se zdržowal, a to neywjce z té přjčiny, aby pěchotě, kterážby se byla raděgi pod prapory powstalců nagedla, nežli pod mečem Zurbanowým hlad trpěla, w přebjhánj zabránila.

A wšudy po celé Katalonii znělo klinkánj zwonců na poplach, lid weškerý ku zbrani swolávagjc, tak že Zurbano, w Cerveře se ani nezastawiw, gak se Prim i Castro domnjwali, že tak učinj, dále až do Leridy utjkal, kde teprw s wogskem generála Seoana se spogiw oddechu umdleným plukům swým popřál.

Pronunciadowé se položili táborem w Cerveře.

Po ten celý čas se nezmjnila donna Maria ani slowem o pomstě, i domnjwal se Carsy, že djwka nešťastnau myšlénku zcela mimo sebe pustila, a oddal se dokonce naděgi w krásnau budaucnost; i myslil, že milenka nebude odkládati štěstj wzágemné, a dá se s njm záhy oddati od abbé Zafonta, gehož dle přjpowědi geho každodenně očekáwal; a mjněnj geho bylo podporowáno tjm, že donna de Ribero nepřigala pozwánj neywyššjho wůdce Castra, w němžto gj pogistil byt i ročnj plat gmenem Junty buď w Barceloně nebo w kterémkoli giném městě; nýbrž wolila u něho dljti.

Druhý den po přjchodu do Cervery zpozorowal wšak opět gakýsi nepokog na djwce, gegžto darmo před njm zatagiti se snažila. I byl pozorný. Již w samý wečer do komnaty gegj wstaupiw, uzřel gi klečeti před krucifixem w tiché modlitbě pohřjženau. I wešel tiše a bral se až k samému klekádku. Ona ho nezpozorowala, usta gegj se pohybowaly křečowitě, i šeptala někdy hlasitěgi: »Otče můg!« a pak zase: »Wyslyš Pane, wolánj mé!« Wedlé nj na klekádku ležel rozwinutý list, a Carsy, gehož podezřenj již skoro gistoty dosáhlo, nahnul se, od nj gsa nepozorowán, bljže a četl: »Zjtra se budu hlásit o přisljbenau odměnu. L. P.« Smysl těchto slow mu nemohl býti tagný, a okamžikem uzrálo w něm předsewzetj překaziti záměr celý. Wyšel opět tiše z komnaty a záměrem swým nynj zcela zagat nepozorowal, že naň kdosi od wchodu na předsjni kýwá, ano zpozorowal geg teprw, když přjchozj k němu samému došel a se ho dotkl.

»Abbé Zafont!« zwolal překwapen.

»Tiše, tiše!« wložil mu Zafont ruku na usta; »chci překwapiti waši newěstu. Již se zbogila od šjlené myšlénky swé?«

Carsy se zasmušil. »Tak gsem se sám již domnjwal — ale dnes gsem se přeswědčil, že gen nebe gi může wyléčiti.«

»A kde ge ta nešťastná?« ustrnul Zafont.

Promluwte s nj, welebný otče!« wedl ho Carsy ke komnatě milenky swé; »snad že se Wám podařj wygasniti rozum gegj.«

Otewřel tiše komnatu a Zafonta do wnitř pustiw odstranil se.

(*Dokončenj.*)

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. Na neděli dne 17. prosince zřjdili pp. posluchači zdegšjho technického ústawu hudebně-deklamačnj akademii ku podpoře chudých kolegů swých. Po uvertuře přednášela p. Bindrowa od stawowského diwadla aučeli akademie této přiměřený prolog od prof. Wenziga, swým lahodným hlasem s pěkným wýrazem. Slečna Claudius-owa wystaupila poneyprw weřegně co zpěwačka a zagisté šťastně. Zdrawý, silný hlas a dobrá intonace podáwagj dobrau naděgi, že se z nj, až geště pod dobrau zprávau wětšj uhlazenosti a ohebnosti nabude, řádna stane pěwkyně. Poslednj Přehljdku (Revue), komposici krásným nadánjm opatřeného p. Jana N. Škraupa, zpjwal p. Strakatý, zaswěcený zpěwec pjsnj, tak dogemně a wůbec tak wýtečně, že čjslo toto prawau ozdobau celé akademie slauti mohlo. Česká slowa z úst geho bylaby nám wšak milegšj býwala. Pilná a wždy chwalitebna hra prof. Bühnerta na čelle, známá z dřewněgšjch koncertů, doswědčila se i tenkráte, ačkoli nemůžeme řjci, žeby byl sám sebe předčil.— Ze dwau chorů, od Cecilianské gednoty dobře prowedených, ljbil se nad prwnj Lachnerůw »Žiwot wogenský« (Soldatenleben), druhý český »Lowecká«, zdařilá skladba J. N. Škraupa, tak že se musel opakowati. Uvertury k Jessondě a k Egmontu na počátku a ku konci wywedl orkestr stawowského diwadla welmi šwárně. F. L.

Z Landškrauna. Známoť, že nynj zcela zněmčilý Landškraun dřjwe pauhými Čechy obýwán byl, což mnohá pauze česká pogmenowánj obywatelů zdegšjch, zwláště pak njže položený *český* nápis na radnici zdegšj potwrzuge. Aniž čas, w kterém se to wše přewrátilo, tak drahný gest. We zdegšjm školnjm archiwu nalezá se kniha, roku 1701 založená, w které se nacházegj pašige na neděli kwětnau psané poprwé w řeči německé, a po těch následugjcj pjseň: »Nebeský Pán aby dokázal nám atd.« w řeči české; z čehož snadno sauditi, že rok 1701 práwě onen přewratný rok býti musel. Tedy se snad geště před 100 lety w Landškrauně česky w kostele zpjwalo. Dotčený nápis na zdegšj radnici w kamenu wyrytý gest tento:

Na straně wýchodnj: »Žalm 76. Nebudelit Pán wzdělávati Domu, nadarmot pracowali gsau, kterjž wzdělávagj geg. Nebudelit Pán ostřjhati Města, nadarmot bdj kdož ostřjhá geho. Anno 1582.«

Na straně západnj: »Z knih přjslowj Šalom.: Oči twé nechať na prawé wěci patřj, a wjčka očj twých ať předcházegj kročege twé. Zprawug stezky nohám twým, a wšecky cesty twé stálé učiněny budau. Neuchylug se na prawo, ani na lewo, odwrať nohu swau od zlého: Nebo cesty, které na prawo gsau, zná Pán Bůh: přewrácené pak gsau ty, kteréž gsau na lewo: on pak přjmé činiti bude běhy twé, stezky též twé w pokogi prowede. Anno Dni. 1581.«

Co se týče národnosti w okolj zdegšjm, proniká chwalitebně a mjsty giž pronikla mezi okolnjmi českými obywateli; přednjch mjst w ohledu tomto zasluhugj Austj nad Orlicj, Česká Třebowa, Welká Řetowá, Dolnj Dobrauč a Malé Nepomuky. Obzláště w mjstě posléz řečeném se čjtagj s prospěchem knihy negenom obsahu zábawného, nýbrž i wycházegjcj nynj wědecké spisy.

J. Host. Hušek.

SWĚTOZOR.

(Rundšit-Sinğ.) Panownjk lahorský w Indii, slawný Rundšit-Sinğ diwil se welice, že Anğličané tak přjliš po starých penězjch bažili, gichžto se tehdáž w okolj lahorském welké množstwj nalézalo, a ptal se po přjčině nynj we službě lahorské stogjcjho generála Ventury, známého generála Napoleonowa, podotkna, že stará měď žádné ceny mjti nemůže. »Gegich wysoké stářj gim dáwá cenu,« odpowěděl Ventura. »Ai!« prawil Rundšit, a k zemi se sehnuw wyrwal hrst prsti: »Pohleď sem, toto ge mnohem staršj, a žádný po tom nebažj.« W skutku prawo-orientalská odpowěd, Saladina hodná.

(Nepokogné wyhljdky w Čjně.) Na wzdor wšemu zdánliwému pokogi zhotowugj se prý u středu Čjny zbroge, genž ukazugj na opětné wypuknutj wálečné, k čemuž se přičjtá i to, že wšickni wůdcowé, gežto stáli proti Anğličanům a od nich byli přemoženi, přjsným způsobem trestáni gsau. Welký počet gich gest, prý, giž odpraweno.

Před nedáwnem chtěl mladý maljř gjti do zahrady w *Tuileriých*. »Nesmjte tam,« řekl wogák na stráži stogjcj. — »A proč ne?« — »Proto že máte halenu na sobě.« Nynj teprw zpozorowal umělec, že halenu, w kteréž měl obyčeg pracowati, před wygitjm z domowa neswlékl. Aby se nemusel znowu domů wraceti, swlékl halenu, pod kterauž měl eleğantnj *Paltot* na sobě. »Nesmj tam žádný, kdo baljk nese,« prawila stráž fleğmaticky, ukazugjc na halenu, giž malјř swinutau pod páždj držel. — »Ah! wěc ta stáwá se zapleteněgšj,« prawil malјř; »myslјm ale, že se to dá wyrownati.« I strčil halenu do kapsy. Ale stráž, gsauc welmi swědomitá, i po třetj geg zastawila. »Kdybych byl newiděl, že strkáte halenu do kapsy,« prawil wogjn, »byl by ste mohl wegjti; nynj ale musjm wám wstup odepřjti z dwau přjčin: předně totiž máte halenu, a za druhé gest tato halena baljkem. Nemůžete tam!« Konečně wytáhl malјř halenu z kapsy, hodil gi na ulici, a šel pak bez překážky do zahrady.

Gistý, na pohled řádný muž, prowozuge po něgaký čas w hostincjch pařjžských šegdjřstwj swé znamenitým způsobem. Gde do neywzácněgšjch hostinců, průwodnj list geho gest w pořádku, aristokratské gméno geho na něm stogjcj newzbuzuge žádného podezřenj. Chce se zdržeti, gakž prawj, gen dwa dni w Pařjži, a žádá o dwa pokoge. Zaplatj patřjcj cenu napřed na týden, a dá si tam swé wěci přinesti. Wečer přigde pozdě domů, a negde spat. I zdá se na někoho očekáwati. Gak mile wše se utišj, dá se slyšeti na ulici refrén pjsně: »Voici Paris la nuit!« Na znamenj to otewře cizinec okno, a spustj dolů po prowaze wše, co gakau cenu má, a co gest mu práwě po ruce: stříbrné swjcny, čalauny a g. w. a wše gest od druhů geho sebráno a odnešeno. Druhého gitra wygde časně, odewzdá swůg kljč, a giž geg neuj spatřiti. Takowá zlodějstwj byla w krátkém čase w pěti rozličných hostincjch spáchána. Ztracené wěci byly w zastawárně naleženy, zlodějů se ale dosud nemohau dopjditi.

Ku konci ledna b. r. uprchl z pewnosti Auğusty w Sicilii trestanec gmenem Gianno *Coltroni* a dal se w čelo četné roty zlodějské. S towaryši swými olupowal wšecky pocestné, genž bez průwodu se brali kraginau mezi Palermem a Carini-em. Wláda wyslala gim na stopu wogsko, aby rotu tu potřelo, a wůdce gegich se zmocnilo; a wšak nadarmo. Ku konci řjgna přišlo několik mužů w oděwu mnišském do kláštera františkánského u Palerma a prosili o přechowánj. I bylo gim poskytnuto, ano i wečeře předložena. Co byli gjdlem zaměstnáni, přišel představený kláštera, pozorowal swé hosty a shledal, že popis Coltronůw s gedným z nich docela se srownáwá. Bez meškánj poslal mnicha do Palerma pro wogsko. Wogáci přišedše obkljčili klášter. W tom okamženj ale wypukl oheň w zásobnj sjni klášterské. Nastal welký zmatek, a co se zatjm wšickni snažili oheň uhasiti, zmizeli hosté. Přjštjho gitra byl nalezen mnich, genž byl pro wogsko wyslán, bljzko kláštera uškrcen s ljstkem na krku, na němž olůwkem napsáno bylo: »Odměna zrádci«.

Dcera býwalého sultána lahorského *Rundšit Sinğ-a*, wdowa *Allardowa*, žige nynj w Drağuignan-u, přiwykla zcela mrawům francauzským i zná se dobře w gazyku tom. Strogj se neymoderněgšjmi pařjžskými šaty, někdy také zdobj hlawu swau drahým šálem kašmjrským aneb diadémem. Twář gegj gest hodně smědá, wlasy černé, oči pěkné, a celá gegj postawa slušná.

Wšickni tři neywyhlášeněgšj muži, gež nynj Irsko má, *O'Connell*, otec *Mathew*, a Tomáš *Moore*, gsau zrozeni w gižnjch kraginách, totiž na přjmořj: O'Connell w Catercivennu w Kerry, Mathew w Corku, a Moore we Wexfordu.

Zemřelý adwokát p. z Batzů odkázal swé gměnj, obnášegjcj as 200.000 zl., ústawu pro wdowy i sirotky adwokátské we Mnichowě. Kéžby pro podobné ústawy wjc takowých dědictwj bylo!

Neyznamenitěgšj čjtárna w *Palais Royalu* w Pařjži měla býti 18. listopadu zawřena, an magitel nemohl činži zaplatiti. Saudnj sluhowé měli giž wše složeno a sepsáno, an tu přišel starý Anğličan, genž tam každého dne »Times« čjtal. Nechtěgj geg tam wpustiti, a připrawugj se, na zámek u dweřj dáti pečeť. Anğličan chce čjsti swůg časopis, práwnj sluhowé ale odporugj tomu a wyswětlugj mu toho přjčinu. — »*God dam!*« prawj pokogně, »proč ste mně to hned neřekli?« wytáhne swau tobolku, a zaplatj činži dobrými anğlickými bankowkami; pak wegde, dá sobě »Times« přinesti a čte. Čjtárna gest ochráněna a zas w úplné činnosti.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půl. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 103. 27. prosince 1843. 10. r. běh.

Trawič.

(*Dokončenj.*)

Den 3. července se začal buditi a rudé blesky slunečné začaly hořeti na horách, an sedlák právě do Leridy přišlý dáwal si ukázati obydlj Zurbanowo. I mohlť ho lehce po četných strážjch a přicházegjcjch i odcházegjcjch ordonancjch poznati.

»Přjteli!« tázal se sedlák poddůstognjka na stráži komandugjcjho; »newjte, mohuli geho Excellencj wlastnoručně dodati ljstek?«

»Počkeyte, až w deset hodin na hljdku pogede, pak mu ho snad budete moci odewzdati,« odpowěděl poddůstognjk newrle.

»Pak by bylo pozdě,« odpowj sedlák, »neboť každá minuta může býti gemu i wám na záhubu.«

Poddůstognjk naň wywalil oči, a od paty až do hlawy ho několikrát přeměřiw, prawil: »Když ge to takowé, tedy pogďte k geho pobočnjku.« A obrátiw se předešel sedláka do domu, a po dlauhých, širokých schodech wedl ho do předsjně.

»Zdali pak giž wstal?« ptal se sedlák na cestě; sice by se musel bez meškánj zbuditi.«

»Ah!« dj důstognjk, »slunce se geště nikdy s horami neceluge, an Zurbano proháni giž ordonance, neboť, mezi náma řečeno — « tu nahnul se k uchu sedlákowu: »Nawykl si to, kdyžbyl geště podlaudnjkem.«

Sedlák přiswědčil hlawau, poddůstognjk otewřel dweře w předpokogi a uwedl geg k pobočnjku, oznamuge žádost sedlákowu.

»Musjte mjt chwjli ztrpenj,« obrátj se tento k sedlákowi; »Geho Excellencj práwě sedá k snjdanj.«

»Pro Bůh!« wskočil mu sedlák do řeči, »snad by bylo giž pozdě! Ge sám?« tázal se kwapně.

Setnjk Pacherotti gest u něho.«

»O tedy nemeškeyte!« dotjrá podiwný sedlák, »wywoleyte ho wen — gen brzy, brzy, než bude pozdě!«

Prudkostj tauto pobočnjk uleknut wešel do komnaty Zurbanowy.

Powěstný muž tento seděl u stolku připrawuge si limonadu a poslauchage pilně dopisy od gednotliwých wůdců wogsk podřjzených, gež Pacherotti gemu četl. »Co gest?« obrátil se zhurta ke wstupugjcjmu pobočnjku.

»Waše Excellencj!« oznamuge tento geště poněkud zaražen, »práwě přišel gakýsi sedlák, který mermomocj s Wámi a to hned mluwiti chce.«

»Ať počká!« prohodj Zurbano.

»Tak gsem mu i gá prawil,« wece pobočnjk, »on ale stogj na swém, ugišťuge, že ge každá chwjle důležitá.«

»Ay!« ozwal se Zurbano, každé přjležitosti se uchopiw, by nepřjteli škoditi mohl, a nynj nic giného nemysle, než že to gakýsi wyzwědač, kterýž mu za dobrý penjz nějakau slabau stránku nepřjtele přicházj prozraditi. »Uweďte ho sem!« nařjdil.

»On žádá, by Waše Excellencj wyšla k němu wen,« namjtnul pobočnjk.

Zurbano chwjli naň ostře pohleděw hodil konečně hlawau: »Buďsi!« prawil a šel.

»Djky tobě, swéhlawý sedláku« — mluwil Pacherotti o samotě sám k sobě, uchopiw sklenici s limonadau, giž byl Zurbano odcházege na stůl postawil, »žes mi ho na chwjli odstranil.« Při tom wyňal malé pauzdérko a wsypal do limonady něco bjlého prášku, pak wodau dobře zamjchaw postawil sklenici opět na předešlé mjsto. »Dokonáno — ha *per candella madonna* — nemyslete, signor Zurbano, že Pacherotti pohaněnj swé nechá bez pomsty.«

A wšak w tu chwjli, an trawič tento smrť Zurbanowi chystal, byl prozrazen ohawný čin geho.

»Kdo gste? co chcete?« ptal se Zurbano sedláka wstaupiw do předsjně; do obličege geho wšak nahlednuw zarazil se.

»Waše Excellencj!« předstaupil neohroženě sedlák, list Zurbanowi podáwage, »na tomto psanj záležj mnoho a proto žádám rychlau odpowěd.«

Zurbano mu wytrhl list z ruky a nahlédnuw do něho zbledl: »*Pacherotti wás chce dnes otráwiti*« četl Zurbano, »*mégte se na pozoru. Wáš nepřjtel Carsy.*« I přešel několikráte komnatu; pak se zastawil u sedláka a nahnuw se gemu k uchu: »Poznal gsem wás, Carsy!« pošeptal; — sedlák se zarazil — »tiše, a wšak newiděl gsem wás,« doložil a odešel do swé komnaty, mrknuw prwé na stráž, kteráž znamenj tomu porozuměwši zastaupila sedláku dweře.

Pacherotti stál u okna a zdál se pilně w dopisech čjsti, Zurbano naň mžštil okem a zpozorowal na něm hned gakýsi nepokog. A wšak předce šel k stolu a wzal limonadu do ruky, Pacherotti následowal bystře každé hnutj Zurbanowo — giž nesl tento sklenici k ústům — Pacherotti se zachwěl, což savalému podlaudnjku neušlo; i postawil sklenici na stůl a se smrtjcjm pohledem zahřměl na zbabělého nešlechetnjka: »Čjm ge ta limonada tak kalná?«

Pacherotti zbledl a Zurbano měl důkaz. I zawolal stráž a na úpěnj bjdného trawiče nedbage dal ho odwésti. Gestě tu hodinu byl učiněn wogenský saud a Pacherotti wyznal, že byl ponaukám k činu tomu — od Prima a Castra.

»Předce ďábel aspoň před smrtj gednal šlechetně, ušetřiw gmeno djwky nezkušené« — prawil pro sebe Carsy — neb nebyl sedlák ten žádný giný — genž na poručenj Zurbanowo celému saudu i wykonánj ortele přjtomen býti musel.

Když Pacherottimu na popravišti gestě gednau ortel četli a to mjsto přišlo: »pro zločinský pokus, otráwiti generála Zurbana« — zwolal Pacherotti s celau swau přirozenau podlostj, ukázaw na Seoane, kterýž na zpráwu tu z Agramuntu bez meškánj do Leridy byl přigel: »A toho druhého též!« odstrčil stolici, na niž si měl sednauti, a dal si stoge do zad střeliti.

Když Carsy gestě téhož dne do bytu swého wcházel, wyšel mu abbé Zafont s newěstau geho wstřjc.

»Daufám že si na donnu de Ribero nebudete wjce stěžowati« prawil djwku mu odewzdáwage.

»Ano Fernando!« přiswědčila djwka, »ctihodný abbé mě přeswědčil, že pomsta náležj Bohu —«

»Který swůg saud giž wykonal,« wece Carsy — »Pacherotti byl dnes ráno zastřelen.«

Djwka neodpowěděla, tiskla gen ženichu swému ruku.

»A mohu tedy daufati?« pozdwihl tento ruku gegj.

»Dřjwe ne, až wtrhnau plukowé naši do Madridu.«

* * *

A za měsjc wtrhl giž Don Ramon Narvéz se spogenými wogsky powstalců do sjdelnjho města a ten samý den oddal abbé Zafont donnu Marii de Ribero Carsymu.

Cjsařowna Eudokia.

Z ruského.

Prwnj manželka *Michaela Feodorowiče* byla Maria Wladimjrowna, kněžna Dolgorukská. Milowali se něžně i byli welmi šťastni; a wšak štěstj toto zmizelo gako sen. Mladá manželka Maria zemřela totiž za několik měsjců po swatbě swé. Zarmaucený cár, truchliw ustawičně pro ni, nemohl se dlauho odhodlati, aby pogal druhau manželku, nic na to nedbage, že národ wraucně si přál, aby dobrý panownjk geho za wše práce a namáhánj swá opět nabyl náhrady w štěstj žiwota domácjho. Ne gednau poddanj geho mu domlauwali, on wšak odpowjdáwal, že mu dosti na lásce dobrých rodičů; když ale naléhali naň giž i tito, radjce, aby si zwolil druhau manželku — odhodlal se Michael Feodorowič k tomu, že wyplnj wšeobecné přánj, a přikázal w unoru 1626 dle obyčegů předešlých carů ruských, aby byly na dwůr geho přiwezeny djwky neykrásněgšj ze znamenitých rodin řjše geho.

Krásenky se scházely, a wšak nikoli se strachem takowým, gako tehdáž, když Jan IV. (hrozný) manželku prwnj si wybjral. Powěst o laskawosti a ljbezných způsobech Michaela lišila se tak od toho, co se mluwilo o Janu hrozném, že wšecky mladé kněžny, k wýboru ustanowené, s radostj spěchaly do Moskwy, a s neypřjgemněgšjmi nadě-gemi přicházely ke dworu Michaelowu. Bylo gich šedesát.

Každá měla s sebau služku swau. Služky tyto zůstaly s nimi u dworu i w den wybjránj.

O! gak se lekaly ubohé ty djwky dne toho, gim tak důležitého! gak tlauklo srdce gegich! s gakau netrpěliwostj očekáwaly na tu minutu, až přigde on, aby na ně popatřil! Každá chtěla býti carownau tohoto dobrého, na těle a duši krásného Michaela.

I poslal gim ráno šaty bohaté; ani gedna nezůstala bez drahého sarafanu a pásu. Diwně leskly se ty drahé

kameny na plecjch gegich; krásně wypadaly čerwené sarafány protkané zlatými a stříbrnými kwěty; gešťe ale krásněgšj nad to byly čarowné ljce djwek, na kterých bylo bez přestánj čjsti wždy nowé a nowé city: tu nepokogné očekáwánj, tu radostnau naděgi, tu hrdost budaucj carowny; pečliwě urownáwaly na sobě to šatstwo welikolepé, wesele milkowaly samy sebe w zrcadlech, zdobjcjch komnaty cárské, a mnohé z nich, wełmi mnohé, pokřikowaly hněwiwě na ubohé služky pro neobratnost a neumělost gegich.

Konečně nastal wečer. Mladý cár přišel s matkau swau k shromážděným a očekáwagjcjm djwkám; několik okamženj hleděl na krásný tento sbor krasawic; zrak ale přecházel studeně s gedné na druhau, a wůbec ho negaly a nenadchnuly ani krásau ljc ani leposti oděwu. Nagednau wýraz pohledu geho se změnil, a oko utkwělo na djwce bázliwě se ukrýwagjcj nedaleko lesknaucjch-se kněžen. Pás gegj neswjtil se žádnými diamanty; sprostaučký, tmawý sarafan nebyl okrášlen žádnými zlatými nášjwkami, na krásné šjgi gegj i na rukau nebylo widěti žádných perlj, gedwa několik šňurek strakatých skleněných korálků.

Kdo by si to byl pomyslil, žeby na djwku tu, na tu tak chudě oděnau djwku, kteráž tu byla gen k poslaužení některé z kněžen, bylo možno pohleděti gen gedným okem w komnatě té, kdež bylo šedesát pyšných bohatýnek? A wšak mladý cár, spatřiw gi, nechtěl giž pohleděti na giné. Mjrnau, laskawau a milau twářj gegj rozhodlo se wolenj, a srdce Michaelowo w též minutě nazwalo gi swau manželkau. Gednak ale žádný nezpozorowal záměr tento, ba ani tehdáž, když giž wyšel z komnaty. Byltť powinen předewšjm to wygewiti matce swé. Kterak se podiwila Maria Iwanowna! Počala mu to wymlauwati, a mysl geho obraceti ginam, představowala mu, gak se budau hněwati znamenitá knjžata, otcowé a přjbuznj sešlých-se newěst; a wšak widauc pewnau odhodlanost geho, konečně swolila. Poslali wyptat se na gméno této šťastné; byloť Ewdokia Lukjanowna Strišnewa, dcera dwořenjna neb šlechtice Mosaiského; Ewdokia — gegjž otec tak byl chudý, že sám rukama swýma, nehleděw na staré swé šlechtictwo, wzdělawal pole swé, i žil w malé wjsce — přigela do Moskwy, slaužit u mladé daleké přjbuzné swé. Přjbuzná tato byla hrdá, zlostná, swéwolná; a protož ubohá Ewdokia, gsauc powahy tiché, krotké, často plakala hořem; a wšak gen když bylo možno pomáhati otci! Dobrá ta djwka wšecko snášela trpěliwě ani sobě nestěžugjc, w naděgi té, že gj Bůh gednau wšechny práce a těžkosti gegj wynahradj. W takowémto newýslowném stawu nacházela se tehdáž, an se naděge gegj wyplnila, a Bůh gj skutečně nahradil tak skwělým způsobem. Wážjc si neočekáwaného štěstj swého přigata ge s tichau radostj, a byla na trůně carském gešťě přjwětiwěgšj, dobrosrdečněgšj, nežli před tjm we swém bjdném stawu. To cjtila nade wšecky mladá přjbuzná, kteráž tak hrubě zacházela s nj, a nynj newěděla, gak děkowati dobré cárici za lásku, kterauž gj dříwe dokázala, že odpustila gj wšecka učiněná přjkořj. S takowauto šlechetnau manželkau nemohl Michael Feodorowič býti nešťastným. Láska gegj uslazowala gemu práce a hořkosti, spogené se spráwau mocnářstwj na tolik djlů roztrhaného. W nehodách sjlila mysl geho, množila radost w šťastném zdaru záměrů geho, gež podnikal ku prospěchu milowaného národa swého. Uctiwá wážnost a přjtulnost Ewdokiina k rodičům Michaelowým, spogugjc gešťě něžněgi rodinu cárskau, utwořila mu štěstj takowé, gakého zřjdka se požjwá na trůně. *M.*

DOMÁCJ KRONIKA.

Z PRAHY. We čtwrtek 21. prosince bylo třetj a posledni kwartetto pp. prof. Mildnera, Bartáka, Bühnerta a Wirtha. Dokončenj to bylo slawné. Beethowen opět wjtězil. Počátek učinil Haydn (F—dur), pak následowal fesca (B—dur) a z Beethowenowých slyšeli sme Rasumowské E—moll. Nemýljm-li se, ustanowili si dotčenj pánowé za úlohu, dokázati, gak welice pochopenj prwnjho genia hudby w gasném a oprawdu poetickém prowedenj záležj. Tu mistrnau gasnost dokázali w labyrintowých záwitcích třetj sady, a we finali opanowal básnický wzlet weškeré shromážděnj. Prof. Mildner zbudil wšeobecné podiwenj. Slyšjme že tyto kwarteta w postě opakowány nebudau, čehož by nám s mnohými welice ljto bylo. R.

W pátek 22. prosince dáwala se ku prospěchu chudých u sw. Bartoloměge *welká hudebnj a deklamatornj akademie* we staw. diwadle o 7 hodině wečjr. — Nowého nebylo mnoho. Orchestr prowozowal uwerturu k opeře »Faust« od Spohra a k opeře »Kauzelná flétna« od Mozarta s powědomau dokonalostj, tak že se Mozartowa opakowat musela. Prof. W. Swoboda napsal mjsto proslowu legendu »Sw. Martin« a p. Binderowá gi četla s wýrazem hlubokého citu. PP. Kunz a Strakatý přednášeli duo z opery »Linda di Chamounix« od Donizetti-ho. Tato blyskotka swjtj snad arci w opernjm spogenj, ale w této koncertnj odtrhanosti zmizela wzdor dobrým zpěwcům. P. *Gottwald,* wycwičenec pražského konserwatoria traubil na chromatický roh wariace, které sám skládal. Což nenj w Čechách giného motiwu, než ten nudný, sentimentalnj, otřepaný nápěw: »Als ich jüngst verwichen atd.«? Mladému hudebnjku nechtělo se dařiti; geho způsob ge gakási lunobledá něžnost beze wšeho mužného rázu. Škraupowo »Ave Maria« známo z chrámu, kam se spjše hodj. Zpěw zastáwaly sl. Claudiusowa a Schwarzowá, pp. Kunz a Strakatý; na physharmoniku hrál p. Abt a na harfu p. Burian. Mjsto p. Damcke zpjwal p. Emminger arii též dosyta známau »Dieß Bildniß ist bezaubernd schön.« Neywětšj pochwaly došel z našinců p. Raymund Dreyschock, který přednášenjm swého koncertina dokázal, gak úsilowně k wysokému cjli nyněgšj umělosti kráčj. On hrál čistě, gistě, odwážně a s citem. Tomu wšak předce scházj plnozwučnost a gadrnost. Některé zewněgšj přjdawky si bezpochyby odwykne. Z hostů wjtězila sl. Schwarzowá, powěstná mladá altistka z Wjdně arij od Pacini-ho. W hlasu gegjm spočjwá newýslowná wábnost; každý ton přilne k duši gako dobrý přjtel, nic wás přepiatostj neurazj, nikde nedostatek nezarmautj. A těmi prostředky wládne gasný duch, hluboký cit, a wýborná škola. W skutku, kdo sličnau tu zpěwkyni neslyšel, může litowat. Záwěrek učinil sbor od Schichta přednášený od audů gednoty Cecilianské, známý z prwnjho koncertu téhož spolku. *Škraup* dirigowal celek a prof. *Mildner* orchestr. R.

SWĚTOZOR.

W Berljně powstala společnost na ugištěnj cestugjcjch k aurazu přišlých na železných drahách, a očekáwá toliko potwrzenj swé od wlády. Cena odplatnj ustanowuge se podlé rozličnosti trjd wozowých. Při usmrcenj dostanau nebožtjkowi pozůstalj několik tisjc tolarů; awšak i každý ztracený aud, každé porauchánj, wše bude slušně honorowáno.

(Obljbená barwa Finů gest čerwená.) Mosty, zábradlj na wršjch gsau čerwené; wozy gegich gsau wůbec čerwené; neywětšj částka stawenj gak na wsjch tak i w městech gsau čerwená; města Borgo a Nycarleby hořj gako Rastenburg w Prusjch, t. g. domy gegich skwěgj se wesměs čerweně, ač ne krásau růžowau. Panj w městech těchto nosj čerwené šaty, a mělali-by se někdy státi wýminka, tak by musela aspoň zástěra neb. šátek býti čerwený; mužštj nosegj čerwené westy, čerwené kabáty a pláště s čerwenau podšjwkau.

(Filantropie w Brasilii.) Literatura podrobných ohlášenj nenj nikoli nedůležitý přjspěwek k historii wzdělanosti zemj rozličných, gakož o tom swědčj na přjklad následugjcj ohlášenj z časopisů brasilianských, gež »Standard« podáwá s ugišťowánjm, že ohlášenj napodobná každodenně w tamněgšjch časopisech nalezti lze. — »*Gest na prodeg* Mulatka, kogná, 20 let stará; má wýborné mléko; gegj *prwnj* djtě *staré* gest čtyry měsjce; k doptánj w San-Pedro-ulici, Nro. 180.« — »*Gest na prodeg* domácj otrokyně, genž má mléko a djtě osm měsjců. Může se wzjti s djtětem i bez něho, gest bez chyby. K doptánj Rua da Roseria.« — »*Gest na prodeg* černá žena, genž před šesti měsjci porodila. K doptánj Largo do Poco Nro. 5.« — »*Gest na prodeg* malý dwauletý Mulat, welmi hezký, *a zcela přjhodný za wánočnj dar;* k doptánj Rua San-Lameris.«

Mezi množstwjm taškářstwj, gežto se co den oznamugj z Pařjže, obsahugj poslednj časopisy dwa pamětihodné přjklady poctiwosti a swědomitosti. Před několika dny wracela se gistá wznešená dáma od swého peněžnjka, a ztratila tobolku s 8000 franky. Krámský sluha naleznuw gi, neustal dřjwe, až gi wlastnici zase nawrátil, aniž chtěl přigmauti odměnu gemu podáwanau. — Wdowa w neywětšj bjdě žigjcj, matka wjce djtek, nalezla sáček s 2000 franky na ulatě, doptáwala se po wlastnjku, a wrátila mu sáček neporušený nazpět.

Rusowé utrpěli minulého měsjce nemalau ztrátu w kawkazských horách, s gegichž obywateli neustálau wognu wedau, a sice od národu potud ještě neznámého, gmenem Awaři (Obři). Tento národ přepadl w noci pod zpráwau swého knjžete welký, s Rusy spřjzněný aul (wesnici). Sotwa se o tom w neybližšj twrzi posádka ruská dowěděla, wytrhla pod zpráwau plukownjka Weselowského přátelům swým na pomoc, byla wšak od mnohem četněgšjho nepřjtele poražena a rozptýlena, ztratiwši mnoho zagatých a pobitých. Plukownjk Weselowský sám nenj posud nalezen. — Tedy po tisjci letech wystupuge opět gméno »Awar« na gewiště weřegné, a Slowanům gest opět potýkati se s njm, gako před tisjci lety hrdinný Sámo s Čechy swými německau zjš od wpádů záhubných ukrutnjků těchto, tehdáž w Uhrách sjdljcjch oswobodil.

Gak wychwálené anglické zákony sprawedlnosti zadost činj, poučuge nás následugjcj prawdiwý přjběh: U saudu hrdelnjho w Londýně byli dwa laupežnjci, řemeslo swé na silnici londýnsko-birminghamské prowozugjcj, obžalowáni a přiwedeni. Důkazy i swědkowé oswětlili zřegmě laupež gegich; předce ale prohlásili mandřj saudcowé spro nedostatečnost důkazů« laupežnjky za newinné!! Po přečtenj rozsudku toho žádal ale přednosta žalářnjka: aby ty dwa pány ještě asi tři neb čtyry hodiny zdržel, poněwadž musj nynj do Birminghamu, a gelikož welkau summu peněz s sebau weze, žeby se nerad na cestě s nimi setkal.

U policegnjho práwa w Londýně byl obžalowán chlapec asi desjtiletý, že w neděli ukradl kočku pro gegj krásnau srsť; geboz byl policegnj sluha práwě při ďjeu zabawil. Mladý zloděg byl w skutku potrestán, ne wšak pro krádež, ale že wykonáwal řemeslo swé w neděli, anto zákon pod trestem zapowjdá, we swátek a w neděli řemeslem swým se objrati. Na tento důwtipný rozsudek obžalowal otec mladého zloděge sluhu policegnjho, že on také w neděli řemeslo swé, totiž zabawowánj zloděgů atd. wykonáwal. Gak sobě asi saudcowé pomohau?

Když francauzský král Karel X. u wyhnanstwj swém w Edinburce dlel, nawštjwil též sjdlo někdegšjch skotských králů, zámek Holyrood, kde se koruna skotská a giné památnosti chowágj, an práwě starý dohljžitel znamenitosti tyto některým cizincům okazowal. Geden z nich, wšetečnostj lákán, přistaupil ke koruně a sahal na ni. »Pryč!« zwolal dohljžitel, Skot rodem, »pryč! nehanobte drzau rukau Skotů swatost truchlé památky! Bylť čas, kdy by bylo takowé zhanobenj smrtj trestáno býwalo.« Karel ohlédl se po řečnjku, usmál se trpce, a wjce prohljžeti nechtěge odebral se ze sálu.

Gistá dáma ptala se sw. Františka Saleského, gestli dowoleno, ličidla užjwati. »Někteřj nábožnj muži,« odpowěděl tázaný, »gsau proti užjwánj tomu, co zatjm ginj nic nesprawedliwého w něm newidj. Gá chci prostřednj cestau gjti — a dowoljm wám gednu twář ljčiti.«

W Petrohradě gsau domy, které tolik obywatelůw magj, co znamenité wesnice, ano i celá malá města. Tak mezi ginými má zimnj palác nic méně než 9000 lidu; wogenská nemocnice 4000 a dům nalezenců 7000. Některá stawenj wynášegj magetnjkům wjce, než zde a onde celé osady. Nágem ročnj mnohých přinášj 40 až 50.000 rub.

Na kterémsi diwadle hrál se welmi zdlauhawý kus. I přistaupil geden host k druhému mezi přestáwkau, tázage se, kolik gednánj bude ještě následowati, zdali gedno nebo dwě? »Ach, docela tři!« odpowěděl tento hluboce powzdechna. To bylo tam; hůře se ale pozdrawili ginde. Nedáwno hrálo se kdesi. Tu přistaupj též geden host k druhému, netáže se ho sice nic, ale plácne geg. Host dělá pokřik, shánj swědky, ale neměl kdo swědčiti; w parterru se to stalo, a tam nebyl žádný, druhé mjsto bylo prázdné a na třetjm seděly dwě zamilowané osobičky a ty newěděly ani co se hrage, nerkuli co se pod nimi děge.

Dr. Terebelský we Wjdni chystá porownáwacj mluwnici gazyků slowanských k tisku.

Z Wjdně oznamugj, že pan *Andres Lorenz,* mistr mlynářský z Walce w Čechách, o gehožto dokonalosti w drobnopisectwj diwadelnj nowiny w č. 244. giž zmjnku učinily, teď we Wjdni se usadil, a zhotowowánjm drobnopjsemných zwláštnostj se zabawuge. Tyto podiwuhodné wýrobky pozůstáwagj w rozličných drobnostech, gako gsau na přjklad: básně, nápisy, mrawné průpowjdky na prsteny, náprsnj gehly atd.

W Torresu, španělské wesnici nedaleko Jaenu, padaly 2. zářj odpoledne, při silném dešti kameny, což spaustu welikau způsobilo. Nagednau se shrnuly, gako s kopce, pod njmž wes ta ležj, zničily přes 40 domů a utlaukly 200 lidj.

Časopis tento wychazý we středu a w sobotu po půlarších: každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 1 zl. 36 kr., na c. k. poštách půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

Kwěty.

Národnj zábawnjk pro Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Čjslo 104. 31. prosince 1843. 10. r. běh.

Ke jmeninám

J. Oswicenosti, wys. uroz.

Pána, Pana

KARLA KNÍŽETE ZE ŠWARCENBERKA.

(*Od J. O. Poddaných panstwí Worlického.*)

Přigmi w lůně swého lidu,
W sidle slawných otců swých,
W klíně domácího klidu,
Wýjew citů upřímných,
Jenž se w slowech nehledaných
K **Tobě** wznáší od poddaných.

Wěrnost, jížto w každé chwili
Twůj hrdinský rod se skwěl,
Kdyžto we šlechetné píli
Nad wlastí a trůnem bděl,
Wěrnost k rodu **Twému**, Pane,
Jest nám wěno odkázané!

Ano láska, ta, co wíže
K dítkám otce milého,
K **Tobě** pautá, drahý Kníže!
Srdce lidu wěrného,
A co pro **Tě** každý cítí,
To nám jasně w očích swítí!

Mnohá léta, Kníže ctěný!
Uděl Tobě nebes Pán.
Twůj pak žiwot drahocenný
Nám a wlasti budiž přán,
Aby **Twé** i naší lásky
Dlauho spiaty byly swasky.

I choť Twoji milowanau,
I **Twau** matku upřímnau,
Měj wždy nebe pod ochranau,
Bdíc nad **Waší** rodinau,
Bratry **Twé** a dítky drahé,
Wšecky zachraň wlasti blahé!

Něco bez nápisu.

Byl gsem redaktorem. Přede mnau stála na stole sklenice punče, a gá celý pohraužen we swých starostech, ležel na měkém diwanu. Starý rok klopýtal ku hrobu a nowý wylézal z kolébky. Gá měl swým čtenářům podati několik zábawných článků — a pak se opět celých 52 neděl starati o potrawu hltawých půlarchů.

W tom se klepe na dwéře a přes práh wegde postawa — že gsem nemohl hned rozeznati, ge-li to mužský nebo ženská. Spjše to bylo kus měsjčnjho paprsku, štjhlá, hubená, bledoljcj, sladce mhaurawých očj, dlauhých swětlých kaderj.

Krokůw nenadálého hosta gsem téměř ani neslyšel; on se spjše po podlaze wznášel. Potom otewřel ústa a začal šeptati: »Gsem ambrosiau napágený miláček zpěwawých muz a přinášjm wám neynowěgšj zwuky swé mladistwé ljry.« Hrdost není chyba moge a rád wám připustjm, že gste letos we swých listech mnohau hezkau báseň otiskl; to wšak také wjm, že teprwa mými pracemi — smjm-li tjm hmotným slowem moge horowánj w nadwětrné řjši obraziwosti nazwati — časopis wáš žádaucjho lesku nabyde. Tu ge máte, ty bugné wýstřelky mého kypjcjho ducha — šeptal dále, a wytáhl z ňader dwanácte na prst tlustých sešitků welinského papjru — potopte se w gegich krasotách. Ledowé prawidla auzkoboké metriky — ty budete w nich arci nadarmo hledati; neboť gá se nedržel pražádných prawidel a popustiw genia swého z uzdy nechal gsem ho beze wšj mjry po horách a dolech těkati, a to — myslјm — ge ta prawá cesta, kterau musegj wšickni básnjci po mně kráčeti. — Čtěte, pleseyte a — tiskněte. Gá za to nechci mrzký poplatek, gjmžto nehodnj pramene kastalského zpěwy swé k nádenickým wýrobkům snižugj a gako hausku na krámě prodáwagj; ne, gá nechci nic — nežli abyste w každém půlarchu třem nebo čtyrem

z peřestých djtek mých mjstečka wykázal. A za to wás budau odbjratelé geště welebit!«

Dořekl a táhl se zase ke dweřjm; ale nežli z nich wyklauzl, zdálo se mi, gakoby se postawa geho byla w šedý mráček rozplynula, z něhož pak giná podoba twáře na mne wyšklebila. Bylo to kus hřmotného těla, kostnatých audů, blyskawých očj s welikau gizwau přes čelo a twáře. Krk měl obnažený, prsa odhalená a za westau mu čjhala dlauhá dýka. Mne přegel mráz. Ale w tom, gak gsem naň bystřegi pohlednauti chtěl, změnila se podoba, a předemnau se klaněl malý buclatý, břichatý mužjček, a smál se a zamhuřowal oči a špaulil hubu.

A sotwa že se počnu té náhlé metamorfose diwiti, natáhne se zase mužjček, a předemnau stogj welikán s dlauhau dýkau. Tu sáhnul do náprsnj kapsy a wyndaw z nj dwa ohromné folianty, praštil gimi na stůl, až se stěny otřásly, a otewřel ústa a začal mluwiti. Ale gá nemohl rozeznati, kdo to wlastně mluwj; neboť okamžitě měnila se předemnau postawa, gsauci hned kostnatý welikán, hned okrauhlý mužjček.

»Tu ge na přjštj rok magacin powjdek — znělo to předemnau hlasem střjdawým — zuby wám budau hrůzau cwakati, gak genom na titule kauknete — za břicho se budete popadati, he, he! sotwa prwnj pjsmenu polknete. Krew, slze, polámané dýky — he, he! rozcuchané wlásenky, a potlučené žbánky — wšecko nagdete w mých powjdkách — wšecko — genom žádnau gramatiku. Gá pobořil těsné meznjky této starodáwné tyranky — gá nepotřebugi žádnau gramatiku. Pauhé bláznowstwj — he, he! — člowěk pjše, gak mluwj a umj — gen když to srdcem zatřese. Honorar můžete mi dáti geště před wytištěnjm — to ge hlawnj wěc; wytisknauti deyte si to kdy chcete.« —

Gá byl gako u widěnj. — Podiwný powjdkář zmizel a teď se rozljtly obě půlky dweřj. Do pokoge wešla rozkošná figura. Stálať sice gako člowěk na dwau nohau, ale na těle se gj klátilo asi padesáte dlauhých a tenkých končetin, gežto se podobaly rukaum, a na krku se gj točila hlawa na wše strany, gakoby wisela na tenaunkém drátu. A když přistaupila bljže, řehtaly ruce gegj gako pytel wlaských ořechů, a gá zahljdl w každé několik psanj.

O dopisy na přjštj rok nemègte starosti — začala nynj figura mluwiti a kýwala na mne hlawau, gako činská pagoda — tuhle wám gich nesu hodnau zásobu. Welké, malé, krátké, dlauhé, sladké a hořké — wšecko na wýběr. Negsem také tak lechtiwý, abych se oškljbal, když mi něgaké slowjčko wytrhnete — chraniž Bůh! wytrhněte, co chcete — gen to nechte celé. Na prawdu mých zpráw můžete hrady stawěti; cokoli počnau mé tety, streyčkowé, přátelé a kmotři — to chwáljm: wšecko ostatnj ge pléwa. A mimo to — pomyslete, gaká nowota w mých dopisech! Wěci se geště ani nepřihodily a wy máte giž důkladné o nich zprávy w rukau. Za to byste měl od předplatců zwláštnj nádawek požádati.

Na to mi začala figura swé dopisy do kljnu házeti, a mně bylo, gakoby se na mne ligawec walil.

I gděte ke wšem wšudy — ! chci wykřiknauti, ale w tom mám děkowati osobě, kteráž na okno klepe a hupky! skokem předemnau na stole sedj. Byl to harlekýn Swětozor — gá ho hned poznal. I začal se chechtati a kausky ze swého strakatého kabátu trhati. — »Chcete wraždu? — oheň? — zamilowané teyránj?« A ric, ric! ljtaly z něho černé, červené, zelené ostřjžky. I oškubáwal se gako bugnostj — ale šat geho zase zrůstal a celil se, ať z něho i sebe wětšj sjla strakatých fljčků ljtalo.

W tom se ozwalo mezi dweřmi pronikawé hwjzdnutj — harlekýn sebau trhnul, wykřikl: »Recensent! — a skočil na okno. »Recensent! Recensent! — ale my se nedáme!« a rozpustilým kotrmelcem hodil sebau s okna.

Recensent stál nynj předemnau. Byl to černý husj brk w ošumělém fráčku — mjsto hlawy měl na krku biletu k swobodnému přjstupu do diwadla a koncertu. »Serwitér!« skrčil se přede mnau gako ljsawý kocaur, přitom ale střjlel po mně očima gako ohniwými kaulemi — »serwitér! Ze mne si můžete udělati, co se wám ljbj — gá se dám obrátit gako rukawička. Mám chwálit propadlé frašky? *Bon.* Mám haněť genialnjho básnjka? *Bon.* Mám welebit wřjskawau zpěwačku? *Bon.* Mně ge wšecko gedno — ljc a rub.«

A gá byl takowý blázjnek, že gsem se rozhněwal; — i wyskočil gsem, chtěge darebáku dwéře okázati. On ale padl na mne, popadl mne za prsa, za krk — a začal mne dusiti. Smrtelný pot stál mi na čele.

* * *

»Nebudete, pane, wstáwati?« budila mě časně ráno ruka služebná. Gá sljbil do poslednjho čjsla Květů článeček napsati, a chtěl gsem si k tomu přiwstati.

Ale o článečky do prwnjch a do poslednjch čjsel býwá prawá bjda. Gá tedy ustanowil *sen* swůg opsati.

Gindy se oznamuge, co přjštjho roku časopisy přinesau; gá powěděl co *Kwěty naše nepřinesau*. To nebude také na škodu. S pewnau důwěrau očekáweyme gegich nowý obgew. A gakož se letos listowé gegich rozšjřj a rozmnožj; tak gim také bohdá i nowého zápachu a newjdané posud barwy přibude. Wždyť známe péči a snahu wydawatele.

Mnoho štěstj! *J. K. T.*

Páperky.

13.

W těchto listech stala se giž kolikráte zmjnka o obzwláštnjm Čechomilowi, p. Dr. Gindř. *Laube-owi*; gest to týž pán, kterýž by rád české plémě do posledujho muže poněmčil a pak s usnalosti Prahu německým Řjmem a snad i Pařjžem a Londýnem nagednau učinil, z té gednoduché přjčiny, poněwadž Německo těch měst nemá, a Praha se mu neywhodněgšjm wagjěkem zdá, s něhož by ge wraucj geho láska wyseděti mohla. Týž p. doktor učinil před něgakým časem geště geden znamenitý wýrok, kterýž bychom byli hnedle zapomněli, kraganům swým k potěšenj a snad j k polepšenj gegich sděliti. Podáwage we swých »Nowinách pro eleğantnj swět« dwě básně našeho kragana, *Alfreda Meissnera*, připoguge k nim něgaké poznamenánj, w němžto mezi giným také toto stogj: »Nowý tento básnjk gest, ale na štěstj, německým Čechem (?), kterýž gazyka mateřského (!) swého wzdělánj zapjrati nechce tak, gakož se to nynj w Čechách od magitele mnohého poctiwého (!) německého gmena stáwá. Neboť gakož wůbec, předčj i we mladém Čechowstwj (im jungen Čechenthum) německogmennj Čechowé neyněmečtěgi před ginými. Zdáť se toto přidržowánj se cizoty žalostným dědictwjm našj (totiž německé) wlasti býti.«

Ačkoliw gsme tato neyněmečtěgšj slowa co neyčeštěgi přeložiti se wynasnažili, musjme se předce wyznati, že gim práwě lehko porozuměti nelze. To ale gasně wyswjtá, že p. doktor za ukrutnau winu pokládá, pjše-li kdo, mage německé gméno, gazykem českým; kdyby česky pauze mluwil, snad by ho snáze rozhřešil. Tu to máte, nešťastnj předkowé! proč gste zněmčili gen swá gména a ne hned i sebe a swé potomky do třidcátého pokolenj? Na náhradu za Čechy, kteřjž česká magjce gména, německy pjšj, nebéře ten pán žádného ohledu. Ostatně dowjdáme se také z toho, že německá gména gsau poctiwá; bohužel že se také nedočjtáme, zač naše česká gmjna býti magj.

České diwadlo w Praze.

Dne 17. prosince w prospěch p. *Grauа* poneyprw: Rinaldo Rinaldini, hlawa laupežnjků, welká činohra w 5 gednánjch dle Vulpiusa od J. K. Zbraslawského. P. beneficiant dokázal swau krasochuť a zwláště i šetrnost k obecenstwu giž před hrau samau wydáwánjm welmi ozdobných swacjch listů, kamenorytin, kteréž w pěkných gotických okrasách potřebné pjsmo a dobře i auhledně wywedený wýgew z »Rinaldiniho« obsahowaly; že si ho naopak též obecenstwo wážiti zná, progewila náwštěwa tak hlučná, že diwadlo téměř ani nestačilo. Rinaldo Rinaldini nenj djlo klassické a wyššjho čelenj nenalézá se w něm; ale kus ge dobrý, co do mrawů slušný, plný gednánj a rozmanitosti, tak gsa owšem rowně wzdálen gak od idealistického deklamowánj, tak od prázdných aneb nemotorných wtipků a nezkažený cit urážegjcjch necudnostj. Obecenstwo bylo plno pozornosti, hra šla dobře a zwláště p. Grau měl přjležitost umělecké nadánj swé okázati; pochwaly bylo plno a na konec rozešlo se wšecko w neywětšj spokogenosti.

Dne 26. prosince prowozowala se, poneyprw opět we stawowském diwadle, známá giž z těchto listů spěwohra »Popelka«. Prowozenj bylo dosti dobré, toliko náwštěwa byla skrowněgšj, než by se pro kassu bylo přálo. Nowé diwadlo Štögrowo w růžowé ulici gest prozatjm pro české i pro německé hry, a sice až do wystawěnj nowého, druhého, za potřebný uznaného wýchodu na ulici zawřeno, a tak gest naše diwadlo opět w tom stawu, w gakém se práwě před 5 čtwrtmi roku nacházelo, a gak se zdá budau se delšj čas hry gen nedělnjho a swátečnjho času od 4. do 6. hodiny odpolednj prowozowati. O osudech našeho diwadla někdy pozděgi! K.

DOMÁCJ KRONIKA.

Z Dobřjše. Dne 17. b. m. stalo se naše město aučastným zwláštnjho wlasteneckého wyraženj, hudebno-deklamatorické-to zábawy, k njžto se tištěné české programy rozdáwaly a kterážto zwláštnjm k tomu účelu od p. Poppera složeným proslowem započata byla. Zwláštnj zásluhu zjskal si p. justiciár Schmidt, kterýž netoliko že celek wýborně zawedl a řjdil, nýbrž i při wywedenj samém deklamacj a hrau na fortepiano wšeobecně se zawděčil. Wýnos určil se k rozmnoženj peněžitého základu k oswěcowánj města, a tak djky wšem četným spolupůsobujkům, kteřjž nám wzácnau zábawu, městu pak na dlauhý čas dobročinnau památku přičiněnjm i uměnjm swým způsobili. K

Odpowěd ze Slézka. — W přjloze ku Kwětům 2. list. 1843 učiněna gest otázka z Častochowa ta: »A co Slezáci sami? — u těch se žádná snaha k lepšjmu geště neprobudila? — P. W. Zap totiž, kterýž otázku tuto činj, má zřenj na zpráwu w čjsle 68. letošnjch Kwětů umjstěnau, dle které založili mladjci češtj a morawštj na ğymnasiu těšjnském sobě i nástupcům swým knihownu českoslowanskau. Panu tazatelowi, ač mi to nemilo, mohu wždy gen zápornau odpowědj slaužiti. — Takť gest arci! Slezáci po krátkém wáhánj a wráworawé negistotě, coby činiti třeba bylo: zdali se připogiti k Čechoslawjanům čili nic? — k tomuto posledněgšjmu se odhodlali a w odhradě saukromé sami pro sebe zůstali, umjniwše sobě, že se budau beze wzágemného spolku s Čechy a obapolné podpory w řeči polské cwičiti. Postup tento Slézáků ğymnasialnjch gest zase nowau odlikau obrazu půwodnjho, kterýž Slézko w obrazárně matky Sláwy sobě powěsilo; obrazu, na kterémž děge řeči mateřské, až po naše neynowěgšj časy, ocháblau toliko rukau a nezdařile pudowalo a kreslilo. I sám nákres děgin na obraze tom nenj prowedenj zdařilého, welikého mistrowského djla mocen a hoden, gelikož děginy na něm wystawené a gegich působiště od celku národnjho a saustředj geho gsau odtrženy. — Což diwu, že z těch, kdo se po sjni obrazárny procházeli nebo procházegj, a zwědawé oči po nj upjrali, tento neauhledný a se swými učednickými, matnými tahy i temnými wýkresy wystawený obrazec i proto též neušetřili, poněwadž wisj w kmitawém, ze wšech stran oslňugjcjm swětle. — Na obraz, který Slézko wywěsilo, pustili

Slawjané tu meškagjcj se třech stran stříšahy čili pásma paprskowé: z německé, polské i s české, a to tak, až kmitawý, nestálý odraz swětla oči naše činj blikawé a wýkresy obrazu zcela misj. — O by Slezáci dwě tyto poslednj strany giž dáwno w gednu byli spogili! — A wšak neliknugi, ručiti za to, že z nás we Slézku meškagjcjch giž mnozj, co promeškáno, i chybu w minulých časech učiněnau poznáwáme, a gi napravviti se strogjme. Žáci gymnasialnj w Těšjně ze Slézka pocházegjcj odlaučenjm swým od pobratřenců československých proti wšágemnosti literárnj se owšem prohřešili, we swých silách zmalátněli a ochábli, a na negistý čas skwělegšjmu přjštj wýhost dali; a wšak předce — což před tjm nečinili — aspoň w polské řeči cwičiti se počali. A to giž tu u nás weliký pokrok gest k lepšjmu.

Gá pak tau se kogjm naděgj, a to w mysli mé utkwělo tušenj, že w mých zpráwách, gežto budaucně, za poswáajm mně učiněným, chci Kwětům zasjlati, swrchu gmenowaného p. tazatele i kragany geho potěšjm.

J. Winkler.

SWĚTOZOR.

(Ceněnj žen u rozličných národů.) W Japaně má prowdaná před swobodnau wýhodu tu, že sobě smj zuby na černo obarwiti, a obočj wyškubati. — W Baharě w Indii wezme wěřitel začasté manželku dlužnjka swého k sobě do zástawy, dokud se mu dluh nezaplatj. Potěšj-li ale tato, následkem obcowánj s wěřitelem mužowým, swět potomky, náležj gich polowic wěřiteli a polowic manželi. — W kmenu afghanském pošle děwče, kteréž chce w staw manželský wstaupiti, bubenjka wogenského, aby připewnil wywolenci gegjmu gehlau, gešto gj k sepjnánj wlasů slaužila, na čepici šátek. Tento tak wywolený gest powinnen děwče to sobě wzjti za manželku, nemůže-li otci milenčinu wýkupnj wyplatiti cenu. — W Sumatře cizoložnjky zabjgegj a snědj. — W Bambuku záležj cena wýkupnj za ženu w kusu dobytka aneb w několika librách soli. — Na břehu Sierra Leona má manželka za to, že by dlauhau chwjlj umřela, kdyby sobě nemohla čas krátiti s ostatnjmi milenkami chotě swého. — W Abyssinii měnj kněžny manžela swého za giného tak často, gak se gim ljbj (tyť gsau zagisté emancipowány?) — Chce-li u Gueranů, w gižnj Americe, dozorce ewropský ženu dát wyšlehati, ustanowj k tomu gen gegjho manžela; a žádný giný by na nj trest ten tak swědomitě newykonal. — W Ba-bylonč byly za času Herodotowa, genž o tom wyprawuge, djwky prowdáwány způsobem tjmto. Každoročně sešly se w určitý čas, a mužštj postawili se kolem nich. Nynj prowolal wywoláwač neyhezčj z nich napřed, pak po řadě ty méně hezké, a přiřekl ge pak těm, kdož neywjce za každau podáwali. Přišlo konečně na škaredé, za něž žádné wýkupné nebylo prowoláwáno, nýbrž wywoláwač se ptal, kdo neyméně peněz za wěno požaduge? Penězi za hezké utrženými byly wybýwány škaredé.

Scházj-li našim básnjkům na dobrých wzorech, mohli bychom gim poručiti r. 1835 w Magdeburku wyšlý epos: Die gefallenen Engel, gehožto twůrce, p. *Schmidthenner* zagisté newšedně básnj. Gen něco na ukázku:

Stürmt's, packt's Ursonnnatur, zerrt glüh zwei prasselnde Sterne,
Bloß auszischend, mit splitterndem Zahn, daß Adern zerspalten,
Schleudert zum Thron, tobt Wolken hinein in die hirschende Sündfluth,
Wolke durchflammt, plazt auf mit Getobe, weht über das Stromgold,
Stürzt aus Urfeuer, mit Graus von dem Sitz wälzt er Abdiel, glüht ihn
Rothsprühend, wendet die Kohl; faustgeballt, will weithin versengen,
Brüllt: so verkohle das Reich! naht zischend dem Kreise des Throns sich.

Gak se wám to ljbj, milj kragané? Neděleyte si giž nic z toho, kdyby nám někdo čeho wytýkal: kaukol roste wšude mezi pšenicj!

Proces homeopathický. Před saud pařjžský přišla před něgakým časem podiwná rozepře. Gistý hrabě měl dlauho tuhý kašel, kteréhož geg lékaři zbawiti nemohli. Konečně utekl se k homeopathowi, kterýž mu k gakési láhwičce čichati kázal. Ale to nepomáhalo; pacient čekal a čichal neustále a předce nikdy žádné ulewenj! Netrpěliwost geg opanowala, a aby homeopatha s krku zbyl, chtěl mu zaplatiti i tázal se ho, co dlužen ge, homeopath požádal 500 franků: to byla trochu silná porce, že i pana hraběte pobauřiti musela. I wyndal bankuotku z kapsy a přistrčiw gi k nosu homeopathowu prawil: »Přičichněte si pane,« načež gi opět do kapsy strčil. Lékař nechtěl rozuměti takowému homeopathickému placenj a saud měl rozhodnauti, zdali za čichánj k láhwičce přičichnutj k banknotce dosti odplacuge.

Náwěštj.

Nenadálau a nepředwjdanau nehodau opozdilo se wygitj almanachu »*Hornjka*«, tak že teprw okolo 20ho ledna panům předplatitelům se doručiti moci bude, do kteréžto doby se lhůta předplatnj prodlužuge; což k odstraněnj zbytečného dopisowánj we známost uwesti za powinnost uznáwám. Spolu žádám snažně oněch pánů, kteřj dopisů mých posud nezodpowjdali, o brzkau zpráwu.

Na Horách Kutnách dne 24. prosince 1843.

P. M. Weselský.

Práwě dotištěný seznam čili *Katalog weškerých kněh, wydaných tiskem a nákladem Jana Hostiwjta Pospjšila*, dodáwá se pánům milownjkům české literatury na požádánj zdarma w Expedicj tohoto časopisu gakož i we skladech Pospjšilowých w Praze (w Kolowratské ulici č. 847) a w Hradci Králowé.

Omyly tisku.

Do poslednj přjlohy (str. 104) wmátlo se nemilau náhodau několik omylů, kteréž takto naprawiti prosjme:

Na 1 slaupci ř. 22. mjsto že čti a že
ř. 27. — stých čti stých,
na 2 — ř. 5. — a w čti w
ř. 11. — odpjracjch čti odpjraných
ř. 12. — a stáwagjce čti stáwagjce
ř. 17. — štěkot čti štěhot
ř. 29. — wyswobodj čti wyhostj
ř. 37. — gi čti ge

Obsah a obálka k letošnjmu ročnjku Kwětů wygde 4ho ledna 1844; náwěštj na r. 1844 2ho ledna.

Časopis tento wycházj we středu a w sobotu po půlaršjch; každau druhau středu přidáwá se půlarchowá přjloha. Předplácj se u wydawatele na čtwrt léta 48 kr., we knihkupectwjch na půl léta 2 zl. 36 kr., na c. k. poštach půll. 2 zl. 36 kr. stř.

Wydáwánjm a redakcj J. Pospjšila w Praze.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo I. (*Přjloha ku Kwětům.*) 11. ledna 1843.

Krátký přehled literatury české w roce 1842.

Když se Čech na konci roku ohljdne, musj geg blahý a hrdý cit pogmauti, takový asi, gakýž pocjtj Njzozemčan, hledjcj se swých hrázj a widaucj, gak mocnému žiwlu taras postawil, za kterým geho požehnaná země wykwétá, pracně wyrwaná doléhagjcjmu moři. Tak i Čech widj, kterak půda geho národnosti wždy wjc a wjce wyniká ze žiwlu cizjho, roste a se šjřj, kterak gednotliwé wynikliny se spogugj w pewný a sauwislý celek, na kterémž on stawěti může samostatný chrám národnjho žiwota, bez kteréhož ge národ pauhau nullau. I w našich záležitostech ge widět ohromnau, tichau wšak moc myšlénky, této twůrkyně swětodějstwa; zaswitneť w hlawě wynikagjcjho gednotliwce, kráčj swětem, až se látky zmocnj a w raucho skutečnosti oděge. Tak u nás myšlénka národnosti zableskla w několika hlawách, bylať wšak gen swětýlkem w noci, a hlasy, genž se w umrlčjm našem tichu ozwaly, byly hlasy wolagjcjch na paušti; ani naděge nebylo. Dlauho tato myšlénka bolem, láskau, šlechetným hněwem a studem kogena a pěstowána neydražšjm, co srdce a duch má, postila se a modlila, abych tak řekl, na rumech slawné zašlosti a w popeli zhaslé welkosti, než obrněna, ozářena a nadšena hrdým uswědoměnjm swého powolánj a nadějj na welkau budaucnost, letěla po wlasti spjcj; wšudy wšak našla giskru dautnagjcj w popeli, rozednilo se a národ náš ze tmy se wywinuge ku swětlu, s horaucjm snaženjm, swému žiwotu zwláštnj, ze středu sama sebe wyrostlý twar dáti; nechce déle gako w žebrotě a podružj w cizině žjti; také to ginák býti nemůže, neboť nastal nynj *wšeobecně* čas uswědoměných a rostaucjch národnostj. Ačkoliw geště tato myšlénka auplně wtělena nenj, neboť skutečnost posud se wyrownati nemůže widině, a tato geště dost gasně se newyčlánkowala, a neuswědomila w národu: předce wšak giž neočekáwaný pokrok se stal. Z počátku bylo wše gen pauhý cit, temné hledánj a tušenj, negisté kmitánj rozbřesku swětla; zponenáhla wšak to rostlo, článkowalo se, až dospělo k oné wywinutosti, kterau w *Slávy dceře*, zwláště ale we wýkladu k nj, geště wšak w gakémsi básnickém opogenj, w gakési zoři wycházegjcjho slunce, nalezáme. Co půwodce gegj, tento welký muž učinil pro myšlénku slowanstwa, teprwa budaucj wěk ocenj, až nastane reflexj a hlubšj obádánj idej.

Docela přirozeným chodem musela se myšlénka národnosti na začátku zmocniti řeči. Mnoho sice mluwilo se, žeby řeč w sobě neměla žádnau wěcnatost w ohledu národnosti, žeby byla pauhau formau, a žeby i mimo ni se mohl žiwot národnj wywinauti, ba i w cizj řeči swau zwláštnost, swůg indiwidualnj twar zachowati. To wšak gest marné mluwenj; neboť i w pauhém zwuku ozýwá se ráz národnosti, což teprwa w celé ústrognosti řeči? Mluwnice ge takořka wyššj logika ducha a slownjk ge rozložená duše národu; kdyby wše zahynulo a gen slownjk zbyl, žige předce národ, neboť gest to geho otisk, on sám we swé wýstawnosti, sám ze sebe. Wezmešli národu řeč, usmrtjš geg a on se rozpadne w prwky, kteréž teprwa w cizj národnosti zase ožiwnau, swůg žiwot ale ztratili; klesánjm řeči wždy také klesl národ; welký toho přjklad máme u Řeků a Řjmanů. Wýwin a wzděláwánj našj mluwy gest patrný důkaz, že geště žiwot náš nezahynul, že gsme národ s welkau budaucnostj. Gak se náš gazyk wzdělal, dokazugj obrowské práce Jungmanna a Dobrowského. Celé toto wzděláwánj bylo ze začátku genom pauze grammatické, a Dobrowský sám s našj řečj se objral, gako pytwec s mrtwolau; nagednau wšak ožiwlo mrtwé tělo, že se tomu sám rozbjragjcj mistr podiwil, an pod geho rukama dýchati začalo. Coby tomu asi tento náš slawný patriarcha slowanského bádánj (gakž ho Göthe nazwal) řekl, kdyby z hrobu wstal? — Gest to zagisté podiwná wěc, že počátek našeho

wzniku bylo grammatické rozbjránj. Při tom wšak to zůstati nemohlo, bylo zapotřebj též wěcnatého wzdělánj řeči. Dwě stoletj skoro náš národ spal, zatjm duch a myšlénky přes hlawy geho táhly, a w cizině se usadily; když procitl, nacházel se w této bugné, garé a bohaté řjši duševnj gako w zakleném zámku, on byl prodán se swau řečj, kteráž po dlauhý čas, co gi žádná myšlénka oživugjcjm dechem neprowjwala, takořka byla zkameněla; myšlénky se rozpadly, nesčjslné množstwj nowých powstalo, a náš gazyk o tom nic newěděl. Tu se wšak ukázala podiwu hodná twárliwost a twořiwost našj mluwy; za krátký čas zmocnila se celého bohatstwj, ku kterémuž druzj národowé stoletj potřebowali. Gsauť arci geště welké mezery, zwláště co se týče bezprostřednjho žiwota, a že w tom kwapu welkém někdy něco nepodařeného powstalo, gest wěc snadno pochopitelná i omluwitelná; předce wšak genius našj řeči wětšjm djlem dobře si poradil, co by w giném gazyku zagisté tak lehko nebylo šlo.

Z toho zmocněnj-se hotowého pokladu duševnjho hrozj wšak našemu gazyku nebezpečj, žeby mohl swé indiwidualnosti, swého rázu pozbyt; nebo tyto myšlénky newyrostly wšecky w duši našeho národu, aby se byly organicky wywinuly w postupu z předešlého, nýbrž nagednau se wedraly a takořka geg osypaly, a geho indiwidualnost byla slabá, zmořená, geště do sebe shaulená, že si to wše zamalgowati nemohla; tudjž opanowala gakási cizota ducha i řeč. Našjm wychowánjm se ta cizota geště wjce do nás wdjrá. S tau budeme muset geště dlauho zápasiti, nežli náš ráz gasně, bez poškwrny se wylaupne. Co nám též hrozj, gest množstwj překladů z německého, při kterýchžto řeč naše musj špinawau službu děwečky konati, neboť gako se mladý německý literat, nebo židowský mládenec kupecký u překládánj z anglického a francauzského těmto gazykům učj: podobným způsobem učj se mnohý u nás překládánjm z německého swému — mateřskému gazyku. A gacj gsau to překladatelé! až wlasy wstáwagj. Kdyby někdo ku přjkladu Shakespeara chatrně přeložil — nu, to ge těžká wěc; když se ale překládá: er überfiel die Mauren, on přepadl zednjky — aneb: der Pabst und der Kaiser konnten sich nicht einen, papež a cjsař nemohli se gednoho, — pak wšecko přestáwá. Dle mého zdánj poslaužilo by se našemu gazyku neylépe překlady z antické, zwláště řecké řeči, aneb ze slowanských — gen Bohu žel, že u nás snadněgi knihu z Kalkuty a z Nowého Yorku dostanem, než něgakau slowanskau. Pak se arci zase ge co báti polonismů, rusismů; předce ale ljp toho, než něčeho giného. Že wýtečných překladů máme, gest wěc známá, a zagisté našj řeči i literatuře welmi se gimi prospělo; máme wšak také hognost neswědomitých a chatrných, zwláště co se týče diwadelnjch her, kterémuž smutnému osudu někdy i klassické djlo neušlo.

Wplyw cizoty působj ale negenom na řeč, nýbrž i na ducha, a ačkoli wšudy giž krásné začátky máme, předce se přiznati musjme, že gsme se geště newywinuli k čisté indiwidualnosti, kteráž by dosti silná byla, aby to, co cizjho do sebe přigala, přepracowati, sobě wtěliti mohla a gjm překonati se nedala. Tak ku př. w básnictwj nalezáme barwy rozličných škol; wšude arci giž probleskuge národnj ráz, na wykupitele ale posud čekáme, kterýžby se prodral a wšecky žiwly, tauhy, city, směry spogil, a z národu wyrostl hotowý, gako Minerwa z hlawy Jupiterowy. Dobře cjtjme, že tu newystačj nápodobněnj pjsnj lidu; to gesti gen *gedna* stránka národnjho ducha; musjť se wšecky sebrati a nadchnauti wyššjm duchem uswědoměněgšjho, hlubšjho a rozsáhlegšjho názoru swěta; to co celým člowěčenstwem posud hnulo, ge kogilo a powzneslo, musj wstaupiti do našich žiwlů, z obogjch poměrů teprwa se může něčeho wyššjho nadjti. To samé platj o wědě. Ačkoliw ge prawda wšeobecná — gegj wýgew ge rozličný; každý národ kráčj swau cestau. Samo sebau se rozumj, že zde řeč býti nemůže o positiwnjm, o látce we wědě, nýbrž o methodě, názoru o tom, co filosofického w nj se nacházj. Že Slowanem nowý názor swěta, docela nowé uswědoměnj člowěčenstwu se otewře, skoro nelze pochybowati, tak gako že snad wywin člowěčenstwa přestane gednau býti pauze řecko-romansko-germanským. Naše fisická ohromnost, naše postawenj mezi západem a wýchodem, a gakési rozpadáwánj starého u giných národů na to ukazuge. My žigeme arci geště w době welmi smutné pro Slowanstwo, wšak máme to hrdé uwědoměnj, že u nás poprwé tyto myšlénky znikly; my připrawugeme cesty tomu, co gednau přigde. Za to ale máme welkau naděgi, gsme rostaucj národ, a ge ljp býti Řjmanem pod Romulem než pod Romulem Augustulem. Wšak giž i wědě pozorowati lze zwláštnj chod; ano též w tom, co naše neyslabšj stránka byla, w utwářenj wyššjho zewnitřnjho žiwota w neyposleděgšj době walný pokrok se stal, a wše se teď shoduge, že snad brzo na znamenitém stupni wzdělan-

stwa státi budeme. Bude to pro naše potomky a snad giž i pro nás po čase zwláštnj cit, až se ohljdnem a zpozorugeme, z gakých malých počátků wšecko powstalo. —

Neydřjwe řeči, pak ducha tknula se myšlénka národnosti; z obau powstala literatura a utwořenj wyššjho zewnitřnjho žiwota. To byl chod našj palinğenesj. Krátkými slowy se pokusjm wyljčiti, co rok 1842 pro naši literaturu přinesl. Co se týče wědecké literatury, tu gen biblioğraficky podotknu, obšjrněgi poněkud zmjnjm se o krásné literatuře. A zde zase nalezá se množstwj knih, kteréž národem přiljš nehnau, a o kterých celá naše literatura málo uejtj.

(*Pokračowánj.*)

Hudebnj dramatická akademie w Liběgicjch *).

W každý podzim, když se naši podnikawj študenti po kragjch roztrausj, rozbige Thalie mezi nimi stánky swé, a pak diwadelnj zprávy do nowin gen pršj; wšak nemůžeme ginak než chwáliti tuto wlastně giž starau, teď opět obljbenau zábawu našich mladjků, kteráž gim samým, a poněkud i posluchačům, gest školau gazyka a slohu českého, wyrownáwagjc prázdninu, kteráž stranu mluwy národnj u wychowánj weřegném posawád se nacházj. Litugeme gen, že gak mile tito gonáci do učenj zase odegdau, Thalie umlkne, a chrám gegj obyčegně až do roku přjštjho se zawře.

Daufáme zawděčiti se wšem milownjkům diwadla a gazyka národnjho následugjcj zprávau o hudebnj dramatické akademii, kteráž se dne 31. prosince w lázni u Liběgic prowozowala we prospěch Pjsecké opatrowny malých djtek. Na wsi, kdež práwě Geho Gasnost, oswjcený knjže ze Šwarcenberku dworem sedj, bylo se nadjti obecenstwa, z rozličných žiwlů složeného, osob stawu wysokého i sprostého, pauhých Němců a pauhých Čechů, a byla tehdy úloha welmi nesnadná, uspořádati diwadlo wšem zawděk, a zjskati spokogenost wšeobecnau. —

Čjm ale těžšj úloha, tjm slawněgšj účinek — a nebogjme se odporu, wyhlašugjce úlohu onu za dokonale wyplněnau, a diwadlo weskrze zdařené. Ačkoliw powětřj nebylo přjliš přjzniwé — neb wjtr strašně burácel, posléze i pršeti počalo — předce obecenstwa z okolnjch mjst: Netolic, Baworowa, Wodňan, Protiwina, ba až z Hluboké a ze Strakonic, welké množstwj se sešlo, a konečně hogné společnosti, skoro weskrze z osob wznešeněgšjch pozůstáwagjcj, znamenitá čest stala se, že přjtomnostj Geho G. knjžecj a oswjcené rodiny geho poctěna byla. Otewřela se akademie předslowem *českým*, wýborně od slečinky Auğusty Wachtoldowy z H. řečeným, a pak wariacemi na klawjr od Herce, které Božidar Lešetický, rozený Polan, syn otce Čecha, teprw 11letý, ale nad mjru naděgný umělec, mistrně přednášel. — Dána pak německá fraška: „*Němý*" od Kotzebue, w njž páni ochotnjci, gmenowitě slečna Frant. Wachtoldowa, p. Lešetický otec, a p. Proskowec, w krásný a bohatý starodáwnj krog (rokoko) oděni, tak uměle sobě počjnali, že fraška tato, sama w sobě drobet mdlá, předce došla wšeobecné pochwaly. Následowala pak wýborná deklamowánka Rubešowa: *Ženit nebo neženit*, řečená p. Drm. Kudrnau, kterýž, co znalec a milownjk našj literatury, radau a přičiněnjm swým k zdařenj celého diwadla nemálo přispjwal. Skončeno prwnj odděleni akademie krásnau modlitbau z opery: Mogžjše a zborem Schubertowým, wýborně uspořádaným a wedeným od Lešetického otce.

W druhém odděleni následowala fantasie Thalbergowa, přednášená Bož. Lešetickým, gemuž, budeli tak pokračowati, welkau budaucnost předpowjdáme. Potom wystaupilo autlé, roztomilé děwčátko, Emilie Křjžkowa, dceruška p. m. rady Křjžka z Wodňan; přednášela deklamowánku k této přjležitosti otcem swým básněnau, hlasem tak ohebným, mimikau tak žiwau, a wýrazem tak přirozeným, že každý cjtil, gaký nesmjrný rozdjl gest mezi básnj okem z mrtwé knihy pogatau a z ust žiwých plynaucj. Prostonárodnj tauto poesij w dobrý rozmar přiwedeno obecenstwo, laskawě přiwjtalo následugjcj Klicperowu weselohru: *Dobré gitro!* Slawilať tento wečer Klicperowa muza krásné wjtězstwj, a přeswědčili gsme se opět, že on se neylepšjm dramatikům cizjm wyrownáwá. Pozorowaliť gsme, že ačkoliw předešlé kusy welmi přjzniwě byly přigaty, předce gen

České hlasy když se ozýwagj,
Česká srdce horem plápolagj;
A že, ač nás někdy cizj těšj,
Předce zůstaneme prawj Češi.

Klicperowa weselohra obecenstwem gen pohybowala, a každá myšlénka, každý wýraz gako

*) Pro *množstwj* práwě shluklých-se dopisů podáwáme tuto dwě zagjmawé zprávy w listu liternjm. Red.

elektrický prand na srdce wšech přjtomných aučinkowal. Hra weškerých ochotnjků byla tak wýborná, w každém ohledu tak zdařilá, že podobnau gsme w malých městečkách nikdy, w residencjch nečasto wjdali. Mužské role byly obrazeny p. radau Křjžkem (Jakub), p. Proskowcem (Matěg) a důchodnjm Borowským (Kukla); ženské pannau Mokrau (Kačenka) a p. Kupečkowau (Bětuška); gimžto wšem za laskawau ochotnost, kterauž k dobročinnému aučeli přispjwati sobě neobtěžowali, tuto weřegné djky wzdáwáme. — Jakub se mohl považowati za duši celé hry, takowau rutinu a gistotu gsme sotwa kdy na welkých diwadlech nalezali; Matěg tak wřele a zdařile sobě počjnal, že obecenstwo hrau geho nad mjru bylo překwapeno; a konečně Kukla žiwý obraz českého sedláka tak prawdiwě představowal, že nás takořka celé omámil. Kačenka a Bětuška, národnjm krogem welmi wkusně oděné, úlohu swau k welké našj spokogenosti wyplnily, takže celá hra byla, gako z gednoho kowu litá. Když konečně akademie krásnau pjsnj: ***Za dnů mladosti*** se uzawřela, bylo znamenati wšeobecnau spokogenost, a pokud nám známo, nižádný nelitowal daleké cesty, a G. G. knjžecj, až do konce wytrwawšj, zwlášť o českém djle welmi laskawý usudek prý pronesti ráčil. Diwáků wšech muselo býti přes 200, wozů se počjtalo přes 50. — Radugme se tedy srdečně z ochotnosti tak wýborných herců, pak z dobročinnosti našeho obecenstwa a konečně z dobrých následků, kteréž hra tak zdárně prowedená na oživenj ducha národnjho bezpochyby mjti bude. *B.*

Akademie v Čáslavi *).

Měsíc prosinec 1842 stal se našemu starověkému městu velmi památným. Nejmilostivějším Zeměpánem pro Čáslavsko za krajského zvolený cís. kr. guberniální rada, vysoce urozený pán, pan Karel hrabě z Rothkirch-Panthénu, dne 9. prosince 1842 do Čáslavi přijel a dne 10. již celé radostí pojaté obyvatelstvo za zřízením zdejšího slavného magistrátu jeho přítomnost skvělým města osvětlením a hudbau od zboru cís. kr. mysliveckého batal. z Kutné-Hory odbývanou, hlučně slavilo. Předcházelať tohoto výborného urozence slavná pověsť, a jeho jemná povaha a milostná ku každému vlídnost mu již za kratičký čas srdce svěřeneů získala. Naděje silná nezklame nás, že za jeho řízení šťastných se dočekáme dnů a že neskonalou památku po sobě zde pozůstaví.

Budiž jemu mezi námi blaze,
Štěstí květiž na té krásné dráze!
Každý plniž vlídně jeho vůli,
Věnuj jemu srdce celé a ne v půli.
V uznávání povinnosti trudné tíže,
Ať mu obecenstvo věnce slávy víže!
Přebývání zdejší budiž jemu slastí,
Lesklá odměna mu dána Českou vlastí!

Druhá nám velevítaná doba na 30. prosince 1842 připadla. Tento den uzavírá čtyrycátý rok věrného a neunaveného sloužení a příkladné oddanosti Jeho Excellencí Karla Chotka hraběte z Chotkova a Voinína, přednosty Vysoceslavné cís. kr. České zemské vlády a nejvyššího purkrabího v Čechách.

Jeho činnou pečlivostí Česká země raduje se výborným silnicím, mnoha řetězovým a kamenným mostům, obnovení a okrášlení Karlova-Týna, i všelikým velmi užitečným a zdařilým ustavům, začež mu každý vlastimilovný občan díky nejvroucnější vzdáti povinen jest. Neníť i té nejmenší pochybnosti, že tato převeliká podnikání též u nejpozdnějšího potomstva zaslauženého uznání a hlučné pochvaly dojdou, a tak i jméno i památku svého Tvůrce spanilomyslného nesmrtelností ozáří.

Vůbec pocítila se neobyčejná radost, an se pověst roznesla, že výše podotknutý den vedle podniknutí a navržení našeho velectěného p. cís. kr. krajského hudební a zpěvní akademií se oslavili, a výnosu jejího k doplnění jistiny na zřízení nemocnice v městě Čáslavi se použíti má. Čáka nás nezklamala. Ze všech stran sešlo se množství hostů obojího pohlaví, mezi nimiž i osob z vyšších stavů vidíno; sál v hostinci u královiče Ferdinanda byl skoro přeplněn. Celé vyvedení hudby řídil mistrně Novodvorský důchodní pan Frant. Reich, podporován znamenitými umělci a ochotníky. Pan Raimund Dreyschock tři čarokrásné fantasie hauslím vykouzlil a že ve svém umění stupně mnohým již nepostižitelného dosáhnul, opět zřejmě dokázal. Ve zpěvích slečna Cecilie Reichova miloznícím a plným hlasem, a pan Kolovratník velmi chvalitebně vynikali. Zborové se obadva tak povedli výborně, že na jednohlasné obecenstva žádání se opakovati museli. To samé i s uvertúrou poslední se přihodilo, neboť se převýborně podařila.

Tak uplynulo mžikem několik sladce ztrávených hodin, a protož za tuto duševní pochoutku všickni podnikající i oučinkující páni oudové naše vroucné díky laskavě račtež přijmouti.

Ant. Ládman.

*) Na zláštnj požádánj p. zasjlatele podáwáme tuto zpráwu prawopisem skladným, gakož we přjlohách i přjště činiti hodláme. *Red.*

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo II. (*Přjloha ku Kwětům.*) 25. ledna 1843.

Literatura česká.

Lucie, povídka z francouzského, dle Mme. Charles Reybaud od Božislavy, tiskem a nákladem J. Spurného. 1843.

Od nedávna vešlo u spisovatelů rozmanitého druhu v obyčej, hráti si na zapřenou pod štítem ženského jména, i mohli bychom tedy domnívati se, že v zakuklené Božislavě opět nějaký bodrý jonák s ostruhou a vousiskem vězí. Tenkráte ale můžeme čtenářstvo ubezpečiti, že spanilá Božislava je v skutku dcera krásné pleti, an inkognito, z pouhé ostýchavosti zvolené, jen na polo mohlo uchováno býti. — Panenské srdce ubíhá do těžkých rozpaků, chceli sobě přiměřený výtvor francouzského péra k překladu pro naše čtenářstvo vyvoliti. Nejvýtečnější díla národu toho zabraňují dívce v ně se uvázati, leč by na mysli měla, na věky zapuditi s tváře *krásnau studu záplavu*. Překladatelkyně naše vyvolila si raději povídku trochu menší ceny, o jejížto vnitřní důslednosti, co se originalu týče, žádné velké zpory vésti nechceme. Spis ten je vítaný příspěvek k nehojné posud zásobě zábavného čtení, jejžto ušlechtilá dívka z upřímného srdce a čistého úmyslu vlasti své podává, a kde zajisté čtenářstvo příjemné zábavy nalezne. Překlad je i plynný i svědomitý, a na mnohých místech velmi zdařilý; jestli by někomu vlastnosti ty trochu nestejné býti se zdály, ten ať pomyslí, že to u jakékoliv prvotinky jinak býti nemůže, a že jen zdokonalováním k dokonalosti dospěti možná. Papír a tisk je pěkný, jen kdyby se bylo chybám tisku šetrněji vyhovělo. Takovými poklesky nabývají jenom důvěrné dopisy zvláštního půvabu; pan korrektor ale nesmí si právo to přiosobiti.

Povděční jsouce milé spisovatelkyni chováme pevnou naději, že čas po čase podobnými pracemi k nám zavítati neopomine. *R.*

———

Literatura ruská.

Letošnjm nowým rokem zbohatla literatura ruská opět o geden důležitý pokračugjcj spis pod gménem *„Repertuar Ruskago i Panteon wšech Ewropských Teatrow na* 1843 *god*, genžto we swazečkách patnácti-, ősmnácti- i wjcearchowých měsjčně wycházeti a geden sauwisný celek twořiti bude. Redaktorowé gsau Pesoukij a B. Poljakow. Dle oznámenj Sewernj Wčely bude podáwati následugjcj články:

I. Půwodnj ruské dramatické kusy buďto na petrohradském neb moskewském aneb kterém giném diwadle prowozowané. Pak w dobrých překladech ginogazyčné kusy w Anglicku, we Francauzjch, w Němcjch, we Wlašjch a we Španěljch prowozowané.

II. Přjspěwky pro historii diwadla. Žiwotopisy wýtečněgšjch ruských dramatických umělců a spisowatelů. Zmjnky o stkwělých dobách ruského diwadla. Wýpisky z dennjků znamenitých herců a dramatických spisowatelů. Postupowánj dramatického wkusu.

III. Saučasná diwadelnj kronika. Kronika petrohradského, moskewského a wšech giných ruských, gakož i znamenitěgšjch cizjch diwadel. Nowiny a powěsti o wšech wýtečných hercjch, dramatických spisowateljch a hudebnjch skladateljch.

IV. Hudba. Theorie instrumentalnj i wokálnj hudby. Kritický rozbor prowozowaných zpěwoher. Kronika petrohradských zpěwoher a koncertů.

V. Powjdky a powěsti, wyobrazugjcj mrawy a způsoby diwadelnjho žiwobytj.

VI. Směs. Anekdoty o ruských i cizjch dramatických umělcjch a spisowateljch. Dramatické básně a wše co se diwadla týče.

Též se přikládagj podobizny herců a dramatických spisowatelů, gakož i obrazy diwadelnjch krogů.

———

Žena*).

Ze země stvořen byl muž, ale žena vyšla ze žeber — od srdce, a protož mužští jedině myslí, ženské cítí. Ale jen ten, kdo myslí i cítí, člověkem jest. Následovně tedy muž i žena jest stvoření nedokonalé, a vespolek dokonalým se stávají. Žena není muži podrobena, nýbrž rovná jemu jsauc, dle vyřknutí písma svatého pomocnice jeho. A spravedlivě věc uváživše, je žena víc než muž, jakože cit za více stojí, než pouhá myšlénka. Sám tvůrce to potvrdil, skončiv stvoření své stvořením ženy. Onať nejen korunou veškerého tvorstva, ale i korunou všeho stvoření, celého člověčtva. A protož nepraví písmo svaté, že muž nad ženou panovati má, ale že v ní panovati bude. Však muž poznaje korunu a královnu svou a jsa hrdější, aby se před ní kořil, za větší prospěch uznal, ji ponížiti a do pout vložiti. Zvrátil smysl slov a od té doby stal se pád člověčenstva, a jakého prospěchu nepravý ten převrat docílil, nejeden úkaz v dějinách svědčí.

A v skutku od oné chvíle, v níž se žena otrokyní mužovou stala, zmizel šlechetnější cit u lidí. Lidstvu nebylo více lze vykonati čin opravdově velký, člověčenstva hodný, boží pomoci plný; neboť byla matka člověčenstva v smutku, její krása zastřena, zdobena druhdy božstvím, nyní jest ranami a jizvami zohavena, kterýchž jí pouta vtlačily. Proč by měl muž lidsky cítiti, proč spravedlnost činiti, proč se vyznamenávati udatností, uměním a srdečností, an to nečiní, aby si vydobyl spanilý věnec vítězství, jejž nejlepšímu, nejctnostnějšímu a nejsrdnatějšímu žena podává? Cnost bývá slovo prázdné, sláva jen hlas smrtelný padlých obětí, ctižádost pouze záhubný ohně dým, když hvězda krásoty a citlivosti na dráhu životní nezáří. I byťby muž cit, tento zárodek všech činů, proto že člověkem býti neuměl, ze srdce vykořenil: kořen sám vyrvati nemůže, a kořen ten jest srdce, a žena jest pouhé srdce. Může býti závist neustálá vykonati věci nevyslovné, může lakomost vzíti na se tvárnost spravedlivosti, a vyvesti činy, které dokud cíl a záměr jich neznán bývá, lidskými býti se zdají; ale i závist a lakomost jsou plody ztraceného ráje. Jedině závist, prýštící se z pramene lásky, jedině lakomost, baživá po nejvyšší kráse života nezahyne; nejsurovějšího ukrutenství utrpějí ženské, an penězi přetvářka lásky se kupuje, a dotud nedosáhne žena samostatného místa v dějinách člověčenstva, dokud peníze vdavky míti budou. Nesnadno lze pochopiti, jakové marnosti dopouštějí se mužští, že se ženského pohlaví dokonalejšími býti domnívají. I slepec, prstem cítě, dokonalost ženskou poznati může; nebo postavíš-li muže nejsličnějšího vedle sličné ženy, spatříš, že onen spanilostí této jako obraz kreslený malbau převýšen bývá. Neboť každý kreslený obraz již něco vypodobňuje, ne však i ouhu barvy; taktéž lze mužskému ovšem již pro sebe dokonale samostatnu býti, kdežto ženská tím nebývá. I totéž jest první příčinou jeho původní neodvislosti, ale žena jej překonává postavou, podobou a spanilostí v každém ohledu, a jakože každá spanilost, jemnost a ráznost zde dříve pomíjí nežli tvrdost, kostnatost a malichernost, pochází a vadne žena dříve nežli muž. Tak též její čivy citlivější hbitějí rozdrážděny, a však i hbitěji síly své zbaveny bývají, jako oheň, čím čistěji a jasněji rozplanul, tím dříve zhasíná a zplane. Že však v každém ohledu ženské pohlaví mužskému poddáno jest, veliké v dějstvu člověčenstva stalo i stává se bezpraví, jež nám potomci neodpustí, neboť se jehož omluviti nelze. Kdožkoliv tedy ženě na cti utrhá, činí to své matce, činí to samu sobě; jádro nemůže býti podoby krásnější, v níž utvořeno bylo, ačkoliv se ona oku obyčejně naopak býti zdá. Za touž příčinou jest tedy syn pravý obraz ženy matky své; v něm její duševnost, její tělesnost poznati. Onen rabín, který známá židům slova napsal: »Budu Bohu prozpěvovati, že mne nestvořil ženau« — byl všech mužů na světě nejbázlivější. Onť hoden trestu, jakéhož zločinci v mohamedanském pekle snášejí.

Dosavád se pochybuje, zdali tělesná síla ženská mužské podléhá. U mnohého dřevních národů, jichž vychování k tomu cílilo, aby síla tělesná se zdokonalila, bývaly ženy té síly tělesné, jakovouž se muži honosejí, opominouce i Amazonek a hrdinských družek Wlastiných. I podnes by mnohé selce, prací otužené, celá společnost měšťanek neodolala. Však v pravdě potvrzuje se, že pohlaví ženské slabé jest, a právě v tom leží símě objevné vzdělanosti lidské. Ženská slabota byla prvotní odpor proti právu násilí, proti právu, pěstí vše vydobyti; v této říši ne-

*) Články podobné způsoby, nech gest obsah a směr gakého koli druhu, budeme přjště wedle pogednánj w obor wědecký sahagjcjch w *přjlohách* podáwati, wlastnj arch Kwětů zůstawugjce zábawě a záležitostem weřegného žiwota. Red.

vládne moc závistivá a válečná mocnost závisti a bojovnosti, nýbrž duch spanilosti, jemnosti, míru a lásky. Kristus, božský zástupce věčné lásky a opravdivého člověčenství, musil dle záměru milostné snahy své vzdělávati pohlaví ženské, anož veškeré zárody Páně zastává. Mnohem jistější jest věc, že ženská, co se tělesných bolestí dotýče, mnohem trpělivější, mnohem statnější bývá nad muže. Veliké to štěstí pro ženu, že muž bolesti porodní necítí; již poprvé porodiv, ženskou ani spatřiti by nechtěl.

Co se mravnosti dotýče, vyzývám všechny tupiče pokolení ženského, aby mi v dějinách skutek ukázali, ku kterémuž síly třeba bylo; naopak jemu vypočítám činy ženské, jenž onen mnohem překonávají, třeba ženská až do vzejití učení Kristova v tužších poutech vsazena byla. Nechci uváděti na mysl Semiramis, aniž mluviti šíře o bohyních řeckých, jejichž bytost bez pravdivého základu býti nemůže. Není-li Ceres Bacha a Herkulesa bohyně vznešenější? Komuž nejsou známa jména: Debora, Joil, Judita, Esther, Aspasia, Saffo, Cornelia, Joana, panna orleanská, Doubravka a Platenova, Slovanky? Kdo za našich dob neslyšel o Karolíně Cordayovy, paní Rolandové, slečně de Sombreuil, o paní Lavallade, o Karolíně Stieglizovy, to o ženských, jenž lásku křesťanskou, náboženství nejen slovem ale i skutkem jevily, samy sebe se obětovavše pro dobré člověčenstva? Přikládám zde důležitý článek velkého spisu pana Montagnes, z něhož jedenkaždý na přidaných třech příkladech snadno uzná, že Montagnes sám nebyl velikým odpůrcem ženského pohlaví, čím býti za jeho dob se příslušelo. Dí pak Montagnes takto: »Dobrých ženských se mnoho nenachází; to každý ví a vidí, obzláště co se týče povinností jich při sňatku. Zda-li sňatek šťastný a dobrý byl, tomu čas naučí, zůstávají-li manželé sliční, rozšafní a příjemní. Stává se ale, že se ženy po svatbě mocně svým náružívostem oddávají dokazujíce lásku k manželi pláčem a jinák až po jeho smrti, jakoby jenom mrtvého milovaly. Jako rodičové k dětem lásku svou zatajují, tak i ženy k svým mužům se mají. Toto tajemství se mi velice zprotivilo. Jejich kvílení a hořekování uvádí mi vždy na mysl následující slova: Jactantius moerent, quae minus moerent. Milerád jim odpustím vše hoře u hrobu manžela, aby jen za jeho živobytí s ním se umilovaly, na něho se usmívaly, jej vroucně a zřejmě milowaly. I na jejích smutek, uslzené očí a plačtivý hlas málo co dbáti jest, spíše pozorovati hodno a třeba jejích postavu, barvu, tělnatost, pěkné tváře pod černým závojem. Právě mi připadá na mysl jakási paní dosavád živá, vdova knížecí, která přestoupivši způsobnost vdově příslušnou na domluvu takto odpověděla: Činím to, poněvadž novou lásku nehledám a více se neprovdám.

Ale vyvoluji si sám tré žen, kteréž dobrotu a lásku svou při smrti manželově ukázaly.

(*Pokračowánj.*)

N á w ě š t j.

1.

K y t k a.

P. *Hoffmann*, obchodnjk s wěcmi uměleckými, chystá se — gakož w těchto listech předběžně giž oznámeno bylo — k obnowenému wydáwánj *Wěnce*. Za tau přjčinau mu tedy také nemálo na tom záležj, aby se pořád nowých a zdařilých, ***k hudebnj skladbě přjhodných*** básnj nalezalo; i zamýšlj tedy také zas ***Kytku*** wydáwati — a sice w té způsobě, gakož gi byl Chmelenský zarazil, s tjm gediným a hlawnjm rozdjlem, že gi milownjkům básnických kwětů a hudebnjm skladatelům tak často podá, gak často a rychle mu toho sešlé přjspěwky dowolj. Činj tedy ke wšem básnjkům gazyka československého swé uctiwé pozwánj, daufage, že geg při tomto pěkném, a u rozkwetánj žiwota národnjho i potřebném podnikánj ochotně podporowati budau. ***Honorar*** za přigaté přjspěwky bude ***welmi slušný*** a ***wydánj*** sbjrky této co ***neyspanileyšj***.

Požádané přjspěwky mohau se bez prodlenj a pořáde zasjlati. ***Brzké*** wygitj prwnjho swazečku záležj pauze na samých básnjcjch. J. K. T.

2.

Komukoli gsau potřeby naše známy, dobřeť wj, že přiměřených žiwotopisů Swatých welmi málo po ruce máme. Pauhé obrazy Swatých mluwj o sobě sice také k člowěku, a wšak gen tenkrát důrazněgi, když mu powědomo o nich, čeho třeba, aby dorozuměl mluwě gich. Obrázek za dar podaný welmi pěkně se hodj, a wšak dle potřeby častěgi opakowaný owšednj a cenu tratj; ostatně dárků zwláště djtkám přjhodných málo máme pohotowě, gelikož nedá se lidu mladému, zwláště při slawněgšj přjležitosti hned wše a cokoli do ruky dáti, a giné opět welmi často na straně wýlohy přes meze možnosti wystupugj. Gmeno-

witě dárků na den *křtin, gmenowin, biřmowánj, prwnjho přigjmánj, po zkaušce, propauštěnj z domu otcowského*, a zlášť laciněgšjch nedostáwá se.

Aby potřebám těm poněkud se wyhowělo, a za tau přjležitostj i dobromyslného aučelu dosáhlo, obljbil sobě welewážený, wšeho obecného dobra citliwý p. Pawel Aloys Klar, c. kr. komisař, spoluzakladatel a ředitel ustawu pro dospělé slepce w Čechách, nákladu nelitowati, aby k obrázkům, od ústawu toho na zaraženj nowého mjsta pro slepce wydáwaným, cosi mezeru wýše udanau wyplňugjcjho přidalo se. Welebný pan Wotýpka pak práci takowé se podrobiw, k úmyslu tomu započal tjm přispjwati, aby obraw sobě některé učenj swaté wjry, k němuž by žiwot toho swatého pěkně se hodil, takowé we swětle co gen možná úplně wystawil, pak gako na dotwrzenj, žiwotopis připogil, a potom na mrawy řeč obrátiw, učenj ono w následowánj Swatého úrodné učinil. Na tentýž účel přidáwá také pjseň, wždy co možná neyradše cjrkewnj, a s modlitbau od cjrkwe sw. předepsanau zawjrá spisek ten každý. Co prwnj takowé práce oddjlek wyšel

Swatý Jiří, wojín mučedlník Páně,

wesměs gakož i wšechny budaucj tak urownaný, aby i každému djtěti bez úrazu gakéhokoli mohl podán býti, dospělému wšak netoliko nebyl neužitečen, nýbrž raděgi prospěšen welmi. Na obálce zwláštnj mjsto gest wytknuto, kdeby účel, na kterýž se dárek podáwá darem mohl wypsán býti; n. p. na znamenj bratrské etc. přjchylnosti; na důkaz spokogenosti; na památku dne... obdrženj etc. swatosti... Na odměnu dobrého chowánj etc... a ginák wjce.

Cožbykoli z hogného odbjránj se wyzjskalo, na to má obrátiti se, aby wýžiwě pro gednoho slepce základ se položil. Dwa dálšj oddjlky giž připraweny gsau; totiž: Žiwot nejswětější Panny k obrázku dosti giž známému, a Sv. Kateřina P. a M. P., z nichž onen giž w tisku se nalezá. Prwnj pak oddjlek ten s obrázkem, 56 str. šestnácterkowých silný, w ústawu pro dospělé slepé a we skladu panj Anny Špinkowé za 6 kr. stř. dostati lze. Kdo w ústawu samém 10 wýtisků nagednau odebere, dostane 11. nádawkem.

3.

Dennice.

Slowanské přehledy na rok 1843 wydáwány Petrem Dubrowským, professorem slowanského gazyka i literatury we Waršawě. Plán tohoto časopisu gakož se posud na rok 1842 wydáwal, byl 1.) seznamowání wzájemných literárních plodůw wšech slowanských kmenůw mezi sebau. 2.) Slowanská bibliografie, t. g. krátké oznamy wšech důležitějších knih wšech slowanských kmenůw, a kde se toho potřeba ukáže, připojí se o nich i kratičká zpráwa, obsah jejich objasňující. Také se na nejlepší články znamenitějších slowanských časopisů poukazowati bude, jakož i we směsi literarnj nowosti, dopisy, důležitější wýpisky i wšeho druhu kratičká náwěštj umisťowati se neopominau. Dopisowatel.

Z Brna. Gak probuzený gedenkráte cit národnj nowé a nowé wždy kwěty rodj a pěstuge, krásné daly swědectwj našemu obecenstwu známé giž *Nedwědice*. Zdálo se nám, gakoby po úmrtj nezapomenutelného *Zrzawého* žiwot národnj w městečku tomto byl utuchl; ale tjm wjce překwapila nás potěšitelná zpráwa, že semeno drahocenným wlastencem rozseté tuto nezhynulo, nobrž w nadějný strom wyrůstá; což nám opětným důkazem budiž, že kde w národu probudil se duch, neumře wjce, neutlačj se, ale wždy tu neb onde, takowým neb giným způsobem probleskuge a we skutečnost přecházj. Započali totiž w městysi tomto hráti *diwadlo*, ku kterémuž aučelu p. *Wendolský* s neywětšj ochotnostj přistrogil dekorace a giné potřebné wěci. W srpnu před. r. dáwáno bylo ku wšeobecné spokogenosti: »*Nebezpečné sausedstwj*« —; při prowozenj zwláště připomenauti dlužno p. p. *F. Hanáčka, Metlýka, Ezdila*, panny *Al. Báchorowu* a *Amal. Tesařowu*. — Po druhé hrálo se: »*Wyhrané panstwj*,« — i s tauto hrau wšickni přjtomnj se uspokogili; nebť wšickni herci o záwod si počjnali. Krom swrchu giž připomenutých wyznamenali se při prowozenj pp. *F. Žiwotský* a *V. Kraus*; zwláště panna *Báchorowa* we hře této tak zdařile si počjnala, žeby každý cizinec za rozenau herečku gi držeti musel. K budaucjmu prowozenj chystá se: »*Lhář a geho rod.*« Při tak slabém počátku tak welký prospěch dáwá pro budaucnost sladkau naděgi.« —

Takto koněj dopis wel. p. *Frnt. Wiljma*, nedwědického kaplana, odkud zpráwu tuto gsme čerpali. Kogjme se gistau naděgj, že wlastenský muž tento dle wzoru swého, na poli národnjm tuto kámen založiwšjho předchůdce, [illegible] gemy swěřeného sobě lidu ctjti a pěstowati bu[illegible] a takto stálau památku w srdcjch swých swěřenců a u [illegible] wšech wraucj djky sobě wydobude.

Wel. p. *Vinc. Žák* dohotowil překlad: »*Filotey* od *Františka Saleského*,« knihy wýtečné a našemu lidu zagisté potřebné; tisk djla tohoto má brzo započjti. Při této přjležitosti též podotkneme, že wýborná mluwnice geho u nás na Morawě welmi četné má obecenstwo, tjm menšj wšak w Čechách a na Slowensku. Nezasloužily by djla na Morawě wyšlá u *sbratřených* národů wětšj pozornosti a wřelegšjho podjlu? — †

České diwadlo.

Zegtra dne 26. ledna 1843

bude se

we prospěch panny Forchheimowy

prowozowati:

Slepý Mládenec.

Romantická činohra we 3 oddělenjch od J. K. Tyla.

NOWINY
Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.
Čjslo III. (Přjloha ku Kwětům.) 8. unora 1843.

Krátký přehled literatury české w roce 1842.

(Pokračowánj.)

Každá literatura má swůg balast, knihy — gako u starých Římanů gistý druh obywatelstwa — gen pro počet; na tenaunkém škralaupu času wyrostau, a čas, ten welký uklјzeč, ge opět smete, že to člowěčenstwo ani nepoejtj. Mezi 1000 knih přečká snad genom gediná 100 let, a málo gich má tu wlastnost, kterau Quinctilian Homerowi připisuge, žeby člowěčenstwem rostly. U nás ge arci ten poměr giný; každá kniha má u nás wyššj a trwanliwěgšj cenu, neboť ge základem pro budaucnost; ale do literárnj historie patřj mnoho našich kněh gen proto, že tu znamenitau wýhodu magj, že gsau prwnj w tom neb onom odwětwj. Nicméně přinesl minulý rok předce mnohý spis, kterýž hluboko do národu se zakořenj a mnoho přispěge k wywinu prawého a wyššjho národnjho žiwota a gasněgšj duševnosti. Gednotliwé druhy probereme a zmjnjme se negen o wnitřnj ceně spisu každého, nýbrž i o poměru geho k dušewnosti a k wywinu národnjho žiwota.

Začneme s klassickau literaturau, dle starého zwyku tak nazwanau. W tomto oboru se obgewily tři knihy: překlad *Iliady od Wlčkowského*, překlad *Flora od Chmely* a překlad *Marka Aurelia od Šjra*.

Poměr staré literatury k nowěgšjm ewropegským národům má mnoho podobného se záležitostmi našimi; i zde ge mořiwost a kletba cizoty widěti. Gako můra ležela na národech a dusila ge; celau swau duši wliliť; do starého klassika, a nowě nalezený rukopis byl gim Amerikau. Prawé modlářstwj dělo se, kteréž u Scaligera až k šjlenosti se podobalo, an prý by za Horacowu odu: *Donec eram gratus* etc. byl weškeré poklady Peruwianské dal. Lid arci zůstal čerstwým, swjžjm, an zatjm učenj zkameněli w mumie, a ze zdola přišla spása s národnj řečj. Tento náhled panuge teď naskrze w literárnjch historijch nowěgšjch. Kéžby to i národ náš hluboko powážiti chtěl! Žiwel, kořen, gádro zůstane národ s celistwostj swého wýgewu. K tomuto náhledu přišli neydřjwe Wlachowé (Dante), pak Španěl, Angličan; Němec teprwa w minulém stoletj. Nyněgšj stoletj má Slowana. Gen při takowém smeyšlenj ge wřelý, pohyblíwý žiwot, gen to wede člowěčenstwo ku předu; neboť kam přišli národowé se swau středowěkau latinau? mnohý znamenitý duch se do nj gako do rubáše zapředl. Zde připomenu gen na Sarbiewského a Baldeho; oba byli by snad býwali znamenitj básnjkowé w řeči národnj. A čeho geště wjce litowati, že práwě latina wšecko opanowala a ne řečtina. Nynj ale stogj w žiwém ruchu ducha gako zřjceniny; genom geště několik opozdilců w nich bydlj. Aby wšak se něgaké nedorozuměnj nestalo, musjm wýslowně podotknauti, že sám nadšený ctitel klassičnosti gsem, zwláště Řeků, a má neywřelegšj žádost ge, abychme wšech klassiků dobré překlady měli, neboť welkolepý duch w nich wane; gen ať se nám tjm nedusj wýwin a pokrok, ať nedělá latina praetense na bezprostřednj žiwot. Antický duch, u nás posud tak málo známý, zagisté k utuženj a uzdrawenj celého smeyšlenj by welmi prospěl, a řeč naše by w zápasu s gladiatorem latinau a w chorowodu řeckých gracij welmi mnoho zjskala; u nás ge ale nynj tolik potřeb, že ani newjme, kam se dřjwe obrátit; přjtomnost na nás doléhá silau okamžiku, nowěgšj wěda s obrněným a gasným plukem swých myšlének welkých kolem nás stogj, a mimo to máme doma tolik co dělati, že by každý, kdo myšlénku národnosti pogal, měl býti storukým Briareem, a že na to pomysliti nemůžeme, abychme s antikau se dlauho zabýwali; a předce by se i tady mělo začjti! Tjm wjce tedy litowati musjme, že p. prof. Chmela práwě *Flora* přeložil, gako před lety Victora; proč ne *Tacita, Suetona?* Tak wýtečný překlad prostřednjho klassika gen ljtost nad zmařenau silau, u nás tak wzácnau, wzbuzuge. Neywjce by bylo přáti,

abychom měli Lukretia a satyry přeloženy; zde se gewj neygasněgi řjmský duch. Zwláště satyry řjmské gsau welmi důležité, neboť gsau gediné, u žádného národu ge w té dokonalosti nenalezáme; w Řjmě powstaly a umřely, co mimo gè tento nápis nese, ge nápodobněnj aneb přezdjwka; nepošloť to ze žádné bytnosti.

Lépe nemohl žádný wolit než p. Wlčkowský. Homer, Adam básnictwj, musj dělati začátek; w něm ge základ hellenského ducha, slunce, w němž se takořka celé Hellensko wywinulo, geho encyclopaedie a bible, a k tomu welmi přjstupný; neboť ať si žádný nemyslj, že ge lehko řecké lyrice rozuměti, a Antigona Sophoklowa se w čarowné a welebné kráse gen zaswěcencům gewj. My gsme kljče ztratili k hellenskému duchu; čistá, čerstwá woda, kterýmž nápodobněnjm Winklmann, arcikněz misterij antického uměnj, krásu wyswětlil, nám giž nechutná. Neyčistěgšj ale pocit krásy podá Hellen swau aristokratickau uměnostj; u něho ge řjše uměleckých ideálů. Homer ge předsjň a swatyně, skrze něg wegde dál; když ale se wrátj, teprw pozná, kde byl.

Co se překladu týče, ge o něm směsice usudků. Plané, střjzliwé, ba i gasné hlawy geg hanj, gedna strana zase wysoce wynášj. Na mne wždy podiwně působil; gakási ucta mne zaugala před hlubokostj a proniknutostj hellenským duchem překladatele, neboť ani w překladu nedala se zatagiti hluboká důmyslnost, tichá wědecká nadšenost a nadobyčegnost, wynikagjcj nad wšednj planosti, duch, gjmžto snad neywětšj myšlénky člowěčenstwa táhly. Gakési wráworánj ge w překladu pozorowati, a auplnau mjrau dá se o něm řjci, co Pausanias o daedalské staré řecké malbě řekl, že nawzdor wšem podiwnostem božský duch w nich wane. Wlčkowského překlad má snad chyby, ale gen maličkosti k celku; werš by mohl někdy býti prawidelněgšj, wěrnost přjsněgšj (w poměru, že do češtiny překládal, ginák co do wěrnosti i Vossa přewýšil) a na mnoha mjstech ge prostota Homerská zrušena, ačkoliw i to se zastáwati dá, powážjme-li wěk náš a geho paprikowau chuť, kterémuž on Homera chtěl přibljžiti. Zwláště ale na řeč s mnoha stran se stjžnost wede. To wšak ge wěc, která se posud rozhodnauti nedá, neboť náš gazyk mezi wšemi žiwými snad neyméně ge zamrzlý a zkamenělý, ruch musj w něm panowati, neboť on ge gazyk budaucnosti, a newj se, co z něho bude, až se ho gednau welký duch zmocnj. Mnohé slowo letj posud neuchyceno w bezprostřednj mluwě, mnohé s čerstwým žiwotem ležj w hrobě plesniwého rukopisu, mnohé zchauleno spočjwá geště w kořenu, a mnohé zbratřené wywinem wzágemnosti k nám se dostane. Že máme naděgi, to ge práwě to, co nám hrdost na řeč naši dáwá, která giž teď po bok stawj se wšem wzdělaným gazykům. Wlčkowský má tu welkau zásluhu, že hogný počet slow wzkřjsil a do žiwého praudu přiwedl, ačkoliw se nedá zapřjti, že přjliš daleko šel, a že mnohé slowo snad mezi staré haraburdj náležj. Kde ge mnoho swětla, tam ge i stjn; překladem Wlčkowského může se ale předce národ český honositi, mému srdci alespoň zůstane wždy milý; gakož ge mi mezi německými Stollbergůw překlad milegšj, nežli onen střjzliwého Vossa.

Za překlad *Aurela* musjme p. Šjrowi býti powděčni, ač poněkud ty samé wady má. Litowati musjme, že takowá kniha, gako gsau zápisky mudrugjcjho Řjmského cjsaře, za našeho wěku welkého aučastenstwj nezbudj; aphorismy pro náš celistwý a spiatý čas se nehodj. Kýžby se chtěl někdo na Platona odwážiti! Tento božský wěštec, ta bjlá labuť, staupagjcj z lůna Sokratowa, byla by pro nás neocenitelný zisk.—

Opauštěgjce klassickau literaturu, obrátjme se k wýgewu, u nás welmi neobyčegnému, ano skoro nowému — k *filosofii*.

Slawný německý filosof řekl, že se našich žemj idea geště netkla, a on měl prawdu, i nacházj se u nás nemálo lidj, genž z toho radost magj; neboť w gegich hlawách panuge posud onen nešťastný náhled, že weškeré saustawy gen marné hledánj prawdy gsau, že ge filosofie ona welká *vanitas vanitatum*, a že gen zuby skřjpagj, škořepina prawdy ale že nikoli nepraskla. To wšak ge ljné a zaufalé rauhánj-se, ten neysprostšj malkontentismus, auplný bankrot skepsj. A práwě toto Čiňanstwj nadýmá se neywjce a zlořečj postupu člowěčenstwa, který se gewj w každé saustawě; neboť to ge práwě gedna neykrásněgšjch myšlének neynowěgšj filosofie, že weškeré saustawy sauwisj wespolek, gedna druhau dle zákonů protiw wzbuzuge, a wždy w obapolném smjru uswědoměnj člowěčenstwa na wyššj stupeň přiwádj; tak weškeré duševnj snaženj člowěčenstwa ge organismus. Že wšak i hřjch a neduh w něm žere, musj se přiznati; smjřenj toho posud se nenašlo, proto wšak nesmj nám to ani žiwot, ani wědu znechutit.

(*Pokračowánj.*)

Literatura.

Úplný německo-český Slovník. Prací ***Jos. Franty Šumavského.*** Nákladem Jana Spurného. V Praze 1843.

Prwnj swazek tohoto pro nás welmi důležitého djla tyto dny wyšel. Gaká potřeba takowého slownjku byla, každý pozná, kdo rozwážj, w gakých poměrech a na gakém stupni náš gazyk a na gakém práce toho druhu u nás stogj. Gazyk náš w posledujch letech udělal pokroky, ku kterýmž giným sto let popřáno bylo; neboť při geho probuzenj nacházel se docela w nowé řjši myšlének, kteráž za geho noci byla wyrostla; a práwě za času geho smrtelného spanj wyzula se duševnost z paut a zrostla wýše, nežli we wšech předešlých stoletjch dohromady; mnohá wěda se w předešlém stoletj narodila, aneb alespoň znowa z mrtwých wstala, nowý, křjsjcj duch hnul celým člowěčenstwem, pogemy rostly ano i řjše citů a wšech těch hlubin duševnjch wýše wynikla do swětla uswědoměnj, aneb alespoň mnohé hnutj srdce slowem se zachytilo. Kdo chce mjti toho důkazy, ať čte djla nowěgšjch básnjků; gakáž nowá, dřjwe ani netušená řjše citů tam se wšemi ohebnými nuancemi a gemnými ozwěnkami! — ať čte djla nowěgšj wědy. Wšeho toho se musela česká řeč zmocniti. Gak se gj to podařilo, skwěle dokazugj wýtwory našj mladistwé literatury. Každá skoro wěda našla swého powolaného pěstitele, a naše řeč pohybuge se na ohromném moři ducha, gakoby od dáwna na něm byla giž uwyklá; ona má významy pro wěci, o kterých by se bylo před několika gen lety pochybowalo, že by možné byly. Našeho neocenitedlného Jungmanna ohromný slownjk česko-německý ge stkwělý toho důkaz. Wýtečnost a bohatstwj toho djla udělalo wšak potřebu německo-českého slownjka geště citelněgšj, neboť i rodilý Čech, ačkoliw geho neomluwná powinnost to gest, býti mocným swého gazyka, z mnohých posud nepřekonatelných přjčin, gako gsau wychowánj (gsmeť národ takořka gen samorostlý!), lichý staw našeho zewnitřnjho národnjho žiwota atd. nenj w stawu auplně zmocniti se pokladu mluwy zděděné; neboť i neywzdělaněgšj má we swé duši strakaté stránky z němčiny a češtiny, gizwy to našeho wychowánj, ačkoliw by každý ryzj, abych řekl národnj duši mjti měl. Každý ale sám ucjtil, gaká to obtjž ge, z ciziny se wyzauti, když takořka wědau, poesij, žiwotem, wychowánjm do duše wrostla. Bohužel musjme se přiznati, že i my, rodilj Čechowé, německo-český slownjk potřebugeme. Předce wšak naše národnost a literatura tak zrostla, že i Němec, w zemjch českoslowanských bydljcj, potřebu českého gazyka ucjtj, buďto onu wyššj, pocházegjcj z literárnj, mluwozpytné a giné důležitosti zmáhagjcjch-se národů slowanských, buďto onu nižšj dennjho chleba. Posud wšak geden i druhý nadarmo se po pomoci ohljžel; neboť dosawádnj djla toho druhu gsau tak neauplná a chatrná, že sotwa nepatrným požadowánjm swého času wyhowěla, neřkuli wyššjm našeho postawenj.

Wygitj gmenowaného slownjku tedy negen newyhnutelným potřebám wyhowj, ale i našemu národnjmu snaženj poslaužj, neboť půda našj řeči se njm rozšjřj. Posud wyšlý swazek dokazuge, že co možná auplně wyhowj požadowánjm wšeho druhu; neboť nebude tak snadno německé slowo, kteréžby se w tomto slownjku nenacházelo, může se směle řjci, že žádný německý slownjk tolik wřadných slow (Schlagwörter) nemá.

Welký slownjk od Kampeho wzal se za základ, připogeno wšak množstwj z Webra, Heinsiusa a g. a z ginogazyčnjch slowařů, z wědeckých gmenoslowj, wýpisků z Jungmannowa obrowského djla a odginad. Co se české části dotýče, wypsal se welkau péčj a auplnostj Jungmannůw obsáhlý česko-německý slownjk a mimo zásoby mluwozpytné spisowatelowy použily se přjspěwky welezběhlých mužů ze wšech skoro oddjlů wěd a uměnj, a ze wšech poměrů žiwota, a slownjky wšech slowanských nářečj k doplňowánj a k dodatkům poslaužily. Zwláště ale stránka, která w posawadnjch slownjcjch neyhjdněgi obstarána byla, slowa z oboru wědeckého (lékařstwj, práwnictwj, přjrodnických wěd atd.) uměnj, řemesel, průmyslu, welmi auplně a bedliwě se wzdělala, že wšem skoro třjdám wyhowěno bude. Každý se o wšestrannosti, auplnosti, správnosti a bedliwosti, kterauž to djlo pracowáno ge, přeswědčj, kdo gen třeba sebe spěšněgi nahljdl na několik wřadných slow, k. př. Abend, Abfall, Abnehmen, Aber, After, Alter, Amt, Anziehen, Arbeit, Arznei, Auf — atd. Při welké stručnosti a krátkosti nenj to ale djlo gako obyčegné kapesnj slownjky stereotypnj, pauhá slownj kostra, nýbrž dobře a pilně wolenými wýrazoslowjm (Phraseologie) oživuge se takořka mrtwá látka slow, že duch řeči z toho patrně wyswjtá, zwláště kde se německy od českého lišj.

Wydánj ge welmi auhledné, správné a ta-

kowau hospodárnostj spořádáno, že při weliké wnitřnj hognosti ani obgem, ani cena weliké negsau. *W. N.*

Libussa. Jahrbuch für 1843. Herausgegeben von Paul Alois Klar. Prag.

Druhý ročnjk tohoto almanachu, genž dle ustanowenj wydawatele přigjmá práce gen od spisowatelů w Čechách zrozených, a takořka středistě literárnjch sil německých našj wlasti býti má, nacházj se w rukau obecenstwa. Ačkoliw co do obgemu a zewnitřnjho wydánj, zjskal, neboť ge ozdoben 2 kamenotiskama a welmi čistě do ocele rytým obrazem pěwce Wlasty a Čestmjra, Karla Egona Eberta: předce ale, co do wnitřnj ceny, za prwnjm ročnjkem w pozadj zůstal. Gest w něm sice hogný počet spisowatelů shromážděný, ačkoliw mnohé powěstné gméno pohřešugeme, mezi ginými také gemného a hlubokého pěwce *Sensitiw*, B. Bacha, (snad se docela cizj Musy odřekl, co se wlastenské zaswětil?); předce však gen dwa plody nad obyčegnost wynikagj w chorowodu spisowatelů, mezi kterýmiž mnohé wyhlášené gméno se nacházj, gako Ebert, L. A. Frankl, Uffo Horn, Seidlitz atd. Gsau to dwě básně, gedna od *Alfreda Meissnera*: *Konec Girondy* a druhá od Eberta: *Miloš a Milica*. Meissner stkwělým a mohutným swým wýtworem dokázal, gakau welkau a hlubokau básničnost i nowěgšj swětodějstwo do sebe má, když gi gen sjla myšlénky prowane a powznese. Nemusj to práwě být Achilles, Hermann, Swatopluk etc., mohau to být i nowěgšj »zplozenci Titanů« a onen »malý muž s malým klobaukem.« Při wšj wýtečnosti té básně nemůže se ale zapřjtj, že gakausi moderni manirau a kraucenostj trpj, gjžto heros ge Lewičnjk we Wjdni. — Ebertowa báseň wyznačuge se, gako každý plod geho, gadrnostj, zdrawostj, zmužilostj a zwláštnj posilňugjcj čerstwostj. Wýtečnost formy a werše tohoto básnjka ge wůbec známa. Mickewičowa ballada podobného obsahu předce ale mocněgi dogme. Mezi ostatnjmi weršowanými přjspěwky wyznačugj se básně Franklowy, překlad z Childe Harolda Byronowa od zesnulého E. Hilschera a »*mistr Arabský*« naděgného a bohatě nadaného M. Hartmanna. Lonská geho báseň (Abt Vogler) w tomto almanachu byla prawá perla.

T. Zwěřina z Ruhwaldu české obecenstwo brzo samo pozná, zbytečno tedy něco zde o něm pronesti. — Slabšj skoro stránka gsau prosaické práce této sbjrky. Dwanáctowá weselohra Dr. Lederera: *Duševnj láska* wyznačuge se gádrným, wtipným a dobrým dialogem. *Střežitel z Blanjka* ge prostinká, ale welmi dobrá powěst národnj, škoda genom, že spisowatel zde podané přjležitosti nepoužil, aby byl národnj žiwot náš wyznačil. *Wlastenský památnjk* podáwá dobře psaný žiwotopis Ebertůw od Stanislawa Zaupra, popsánj Sw. Wáclawské pečetě od Karla Dematha, pětistiletau památkau uniwersity Pražské od P. A. Klara, historický nástin chrámu Božjho těla od P. Grünesa, a přehled djlen, w Čechách od Klara. Zagjmawé to, wjtané a dobré články.

Nemůžeme ale opominauti, zmjniti se o nešetrnosti, s gakau skoro wesměs česká gména psána gsau; snad by ani indická nebyla tak zohyzděna; a předce český prawopis nenj ani tak wzdálen gako Kalkuta. Nežádáme ono pro Němce kabalistické uměnj čárek, ale gen to, čemu normálka učj. *W. N.*

Literatura lužicko-srbská.

Posud měli Lužičtj Srbowé tři slownjky, ale žádný důstatečně newyhowěl potřebám této mladé literatury, neb Swotljkůw gest latinsko-srbský a Brancelůw srbsko-latinský; pročež oba málo upotřebitelné, a Bosůw, gsa gen do pola wydán, nic nezpomůže. Protož nám welewjtána gest zpráwa, že pan Jordan, známý literát a redaktor Srbské Gitřenky, od budešinské, wratislawské a lipské srbské společnosti ochotně gsa podporowán, pracuge na obšjrném Srbsko-německém slownjku, čjm se bohdá dokonalá známost srbského gazyka negen Němcům ale i rozeným Srbům a ostatnjm Slowanům znamenitě usnadnj.

Mimo to wycházj w Budešjně malý Německo-srbský slownjk od Smoleře; ten však daleko nestačj, gelikož gen asi dwanácte archů obsahowati bude.

Wětšj prospěch očekáwá se od p. Försterowy srbské čjtanky, gižto pan wydawatel, učitel na lipské městské škole giž w srpnu minulého roku do tisku chystal. *B.*

Nowé knihy.

Malá Encyklopedie Nauk. Nákladem českého museum. Djl 2. — Wácl. Wladiwoje Tomka *Děje země české.* S třemi mapkami. W Praze 1843, w komissi u Kronbergra i Řiwnáče. Str. 339 w 8. Šeš. za 45 kr.

Wlastimil. Přjtel oswěty a zábawy. Wydáwán od K. L. Štorcha. Djlu 1. swazek 2. W Praze, tiskem a nákladem J. Spurného 1842.

Othello, mauřenjn benátský. Truchlohra w pateru gednánj od W. Shakespeara, přeložena od Jak. Bud. Malého. W Praze 1843. Tiskem Anny Špinkowé, wedenjm J. B. Malého. Str. 158 w 8. za 48 kr.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo IV. (*Přjloha ku Kwětům.*) 22. unora 1843.

Literatura.

Othello mauřenjn Benatský. **Truchlohra od Shakespeare, přeložena od Jak. Bud. Malého. W Praze 1843. Tiskem Anny Špinkowé. (Čjslo III. překladů klassiků wšech národů a časů, wěd a uměnj.)**

Wydawatelstwo klassiků má tu welkau zásluhu, že třemi posud wyšlými čjsly swé biblioteky obecenstwo české seznámilo s třemi básnickými wýtečnjky, we swém druhu gedinými: s Homerem, Thomsonem a Shakespearem; tjm způsobem obohatilo skwěle naši literaturu. Shakespeare zbudj snad neywětšj aučastenstwj u našeho obecenstwa, i nenjť u nás giž potřebj tolik bogů gako u Němců w předešlém stoletj, než ho Lessing a Herder etc. z oparu onoho zmalatnělého smýšlenj, kterémuž se zdál býti Othello djlem opilého diwocha, wystawili na tu wýšinu, na kteréž nynj stogj, ačkoliw by neškodilo, kdyby mu i u nás někdo cestu připrawil rozborem a wýkladem, aby wšude našel brány otewřeny. W tom ohledu magj Němci welkau zásluhu, a musj se řjci, že Shakespeare u nich druhau wlast našel; tolik pře- a wykladatelů se u nich wyskytlo, že celé biblioteky o něm se napsaly. Göthe a Shakespeare magj u Němců swůg zwláštnj kultus. Celá německá dramatika ale také w slunci Shakespearowského ducha wyrostla — Göthe, Schiller, Lessing, Gerstenberg, Leisewitz etc. magj mu mnoho co děkowati. Kyžby také u nás tak blahodatně působil swým oživugjcjm geniem!

U nás arci nemůže nikdy takowý enthusiasmus zbuditi gako u Němců w gegich tak nazwané „Sturm- und Drangperiode," neboť ty časy se giž newrátěgj, a mimo to ge národnj duch náš poněkud giný, ačkoliw překonawá sjla genialnosti i to přemůže; nikdy ale nenagdeme w Shakespearu saukmenowce, gako Němci. Předce wšak nenj pochybnosti, že se u nás hlaub zakořenj a žiwěgi ugme než u Francauzů, kde swau půdu nikdy docela nagjti nemůže. Němec má také překlad usnadněný, neboť obě řeči z gednoho kořene pocházegj a podobným způsobem, co do formy, co do fraseologie a celého wywinu se utwářily; naše řeč má swau bohatau deklinaci, swým půwodnjm časoslowem, swau zwláštnj skladnau a celým swým geniem se uchyluge od anglické. To a krátkost Anglického gazyku, pak sloh Shakespearůw, ten Německý dom, plný špiček, ozwěnek, plný her we zwuku a slowech, ten pathos, to bohatstwj na obrazy a tropy, to geniálnj překypenj a celá welkolepost a mohutnost ducha, dělá překlad ze Shakespeare pracj welmi těžkau. Pan Malý oswědčil swau obratnost a wýtečnost našeho gazyka, kterauž on wprawiti se může we formy neobwyklé. Prwnj překlad Německý Wielandůw zůstal daleko za prwnjm Českým. Pan Malý nepřekládal sice tak wěrně, gako nynj Němci Shakespeara překládagj, za to se ale tento Český přewod snadněgi čte, a pozděgi dá se i tomu wyhowěti, až se gen wjce sil o přewedenj pokusj. Schwáliti ale nemůžeme, že p. Malý na některých mjstech obtjžem se wyhnul, ano někde ge i wynechal. Také se nám zdá, že ge básnická barwitost někde setřena, zwláště na mjstech bauřliwých a tkliwých, kde šepot a hrom se střjdagj. A práwě w Othellu ge tak mnoho, o čem se řjci dá, co Herder o pjsni *o wrbě* w něm řekl, že ge nepřekladná gako wzdech. — Werš p. Malého ge až přjliš swobodný — ba pauhé počjtánj syllab. Bylo by k přánj, abychme gednau, co se weršowánj týče, giž k negakému sgednocenj přišli. Máme *přjzwuk, časoměru a — anarchii!* *)

*) Ba bohužel! a tuto poslednj w každém kautě gako wšczachwacugjcj powodeň! — Dobrý werš (mysljm co do *uměleckého twaru*, o ceně *básnické* nenj zde řeči) ge u nás wěc welmi řjdká. Neywětšj djl básnjků našich ani newj, co werš ge; a čjsti — *dobře, čistě česky,* dle prawého, w národě panugjcjho způsobu w mluwenj čjsti nedagj se skoro žádné plody našich weršotepců. — Gesti to mizerný

Pan Malý připogil ku swému překladu také wyswětlugjcj poznamenánj, wždy ale s njm se neshodugeme; k. p. na str. 66. nemusj pràwě se wyrozumnjwati *do mé duše*; na str. 87: Wlhká ruka dle staré powěry bylo znamenj wilnosti a prostopášnosti, gak z mnohých mjst w Shakespearu wyswjtá; nemusj tedy zde býti *měkká ruka*. Některé poznamenánj ge zbytečné. To wšak gsau gen maličkosti.

Na obálce nám p. Malý slibuge zase nowau dramu Shakespearowu: *Konec wše naprawj*, na gegjžto brzké wygitj se zagisté každý těšj.

W. N.

Pod společným titulem:

„Zrcadlo žiwota na wýchodní Ewropě"

začal p. *Karel Wladislaw Zap* vydávati zbírku zábavnopoučných, menších, větších, dílem původních, dílem přeložených prací, nákladem slovútně známého knihkupectví Calvovského, jejížto první částka právě tuty dni na světlo vyšla, opatřena jsouc zvláštním názvem:

Obrazy, powěsti a anekdoty z národního a společenského žiwota. Z půwodních zřídel w češtinu přewedl a sestawil ***K. Wlad. Zap.*** Swazek I. W Praze 1843, u Jana Bohumíra Calve (tiském J. Pospíšila), na pěkném bílém papíru, welký 12., VIII. a 171. Cena 40 kr. na stř.

V zajímavém proslovu vyjadřuje se p. spisovatel o příčinách, kteréž jej k tomu přiměly, aby podobné dílo podniknul. Dvě jsou hlavní: jedna aby nás seznámil s duchem i životem a rozmanitými zajímavými úkazy slovanských národův, tak jak to pravdivá známost a šetrnost těch věcí žádá, a nikoli jak nám to zlomyslná vůle jizlivých cizinců, byť dosti půvabně paprikou novomódního vtipu a moderní malici okořeněné presentuje; — druhá pak, aby vyhověl jedné z nejdůtklivějších potřeb literatury naší, množe počet spisů k příjemnému, srdce šlechtícímu čtení určených, chráně se ale při tom, šířiti hojně beztoho rostoucí překlady ducha a života cizího, kteréžto jen k hubení našeho národního pocitu přispívají. Podniknutí p. Zapa, kterýž z Musejníka, z Vlastimila i z těchto listů sám jakožto dobrý pozorovatel i líčitel cizích mravů a způsobů chvalně známý jest, narodilo se na šťastné myšlénce, a věru jest i tento náš ve Lvově, mezi Poláky a Rusíny bydlící literát, co do jazykových vědomostí i vlastnozračných známostí vícera slovanských kmenů, před jinými schopen, aby k šťastnému vyvedení dospěti mohl. V prvním tomto svazku podává nám obrazy a nákresy pod názvem: »*Boruny, Samovar, Berdyčov, Vjezd do Berdyčova, Baragolstvo* a *Kyjevské kontrakty*,« pak anekdoty: »*Koperník Polák čili Němec, Pohřební řeč, Nenadálá hostinnost, Ze života mého dědečka, Napoleon* a *Svařendští Židé* a *Zlomek z vypravování starého polského šlechtice*,« a konečně delší pověst: »*Tundza*« nazvanou. Jak viděti, jest obsah dosti hojný i rozmanitý, vypravování, jakož u Polských a Ruských spisovatelů zvyklí jsme, živé a plné barvitostí, řeč, o čemž se naopak čtenář sám nejlépe přesvědčí, dosti snadná i čistá.

Co by se první této částce počatého díla vytýkati mohlo, a o čem p. přek. sám již zpomíná, jest zajedno, že se všecky články, poslední pověst toliko vyjímaje, nazvíce jen Polského a jmenovitě polskošlechtického života týkají, za druhé, že p. přek. oblíkaje díla, mající Polského ducha i mravy naznačiti do roucha Českého, leckde a zvláště v titulaturách a společenských průpovídkách také polštině prosvítati dal. Na tuto poslední nech odpoví překladatelova vlastní slova: »Ale což, praví, mám k vůli jazyku učiniti originálu násilí, nejdůraznější scény svléknouti z jich dojímavého roucha, ujímaje jim barvitosti a místnosti u vyslovení? Jsem toho mínění, že si ze spisů v slovanských nářečích složených, v českých převodech leccos při stavění a vybírání slov, pokud se to gramatické stavbě našeho jazyka naprosto nepříčí, dovoliti můžeme a to nejvíce v dialogách a titulaturách, — — tím spíše, pakliže jasnost mluvy tím nic netrpí: což se i v jiných jazycích z ohledu cizorodných titulatur děje.« — V tom se my s ním docela srovnáváme, ostatně, udělal-li toho někde více, než se snad nám aneb jinému právě zapotřebí zdá, aneb mohl-li snad zde onde sobě lépe pomoci, původní barvy a vlastního jazyka více došetře: to věru ani jemu ani jeho spisu na ujmu býti nemůže. Učinil-li některým mnoho, naleznou se i jiní, kterýmž málo učinil. V podobné řeči nelze hned míru obecně platnou naleznouti a teprva častější kolísání jazýčka váhu do stání přivede.

Co se pak onoho prvního týká, slibuje nám

úkaz powrchnjho k wěci prohledánj, nebo ledabylého přilnutj, a zasluhowalo by gednau důkladného probránj.

Red.

p. přek. sám, že coby se při prvním svazku jednotvárnějšího zdálo, ve druhých napraveno bude; ostatně shledá ale čtenář, že právě tolik té vady, jak se svědomitý překladatel obává, ani v prvním tomto dílci se nenachází. Co bychom my tomu ještě vytknouti mohli, to se ale jen dvou nebo tří článků týká, jest jistá rozvlačnost, jakési novomodní padání přes samé řeči, kteréž na kolika místech čtenáře zadržuje; to však jest vada, s kterouž se i v jiných a nejoblíbenějších spisech potkáváme a kteráž jen jako zrcadlem moderního života jistých vzdělaných tříd se ukazuje; spis. odbyw tyto prázdné a předce při vylíčení celého národního života neodbytné quasi-illustrity, odpočine si pak i se čtenářem v zalíbení tím bezpečnějším na čerstvém vzduchu, u prostřed oněch přirozených, novotou i silau zajímajících úkazů, na něž ony krajiny s obyvatelstvem svým tak bohaty jsou. Ostatně, jak se dozvídáme, hodlá p. sp. sbírku svou budoucně i původními pracemi obohatiti.

Doufáme, že Československé obecenstvo dárek tento, od věrného krajana až v pokrají Viselském uchystaný, vděčně přijme, i váženému knihkupectví Kalvovskému, kteréž nákladem svým o zrostnutí naší vlastenské literatury přičíněti se počíná, k podobnému dálšímu a rozšířenějšímu podnikání chuti dodá. S jeho obětí to nebude, neboť v málo kterém spisu najde tolik rozmanitosti, tolik názorů na život cizí, nám předce tak blízky, málo spisů nalezne, z kterých by tak rozmanitý duch i tón na něj vanul jako zde, kdežto od elegicko-idyllického líčení k rozmarnému, od obrazu domácího života k nástinům polohistorickým kráčí a spolu hezkou řadu spolukmenovních spisovatelů pozná, tak že se spis tento i jaksi jako nějaká anthologie jinoslo-slowanských spisovatelů považovati může. Vydání náleží k nejouhlednějším, kterýchž máme; a tak mnoho štěstí i rychlý postup k chvalnému i prospěšnému účelu! ***K. Št.***

Pomněnky na rok 1843. V Praze. Tisk *Jar. Pospíšila*, rytiny od *Václ. Merklasa.* Ve 32., na velině, str. 44. Cena 30 kr. na stř. K dostání v Expedicí Květů a v giných knihkupectvích.

Čtenářstwu našemu gsau dogista známy ony něžné knjžečky, kteréž se gako památky na obljbené pražské společenské bály České ode dwau let wydáwagj, a wjme, že se we mnohých krásných rukaú co milé památky šetrně chowagj. Předešlé dwoge Pomněnky podaly nám plody básnjkůw; letošnj wjtagj k nám s útlokrásnými kwjtky poetického ducha spanilých dcer wlasti, a teď gest wěru na páncch, aby wzácný dar ten — dopřege-li gim ho ginak aneb šťastná náhoda, aneb přispjšenj — tjm wěrněgi a starostliwěgi uschowali. Osmnáctero panj i panen podawá zde dary swé na oltář wlasti, a Musa, ctjc spanilost i wlastenectwj gegich, neměla k nim wěru ruku skaupau. Některé z básnic zde se-wyskytugjcjch, gsau sice giž od ginud známy; wětšj gich ale částka wystupuge zde poneyprw před obecenstwo, při čemžto neypěkněgšj gest, že dwě nebo tři wygmauce, wšecky ostatnj prawým swým gménem k radostně ge pozdrawugjcjm kraganům se hlásj. Gména gegich gsau: Božisl. *Swobodowa*, Marie *Čacká*, Marie *Pospjšilowa*, Wlastim. *Růžičkowa*, Bohusl. *Ragská*, Dobrom. *Rettigowá*, Rosalie a Wlastim. *Rymawská*, Slowanky, Ant. *Šemerowá*, Ludm. *Tichá*, Ant. *Salowa*, Zdenka a Milada *Němečkowé*, Zdenka *z Wasti*, Milina *Hlawsowa*, Njna *Herbstowa*, Marie *Hošková*, a K. N. *Slowanka;* i wjce giných by se bylo zagisté geště připogilo, kdyby snad čas a účel, kterýž zde wždycky k gakémus překwapenj prohljžeti musj, wětšjho rozhlášenj podniknuté sbjrky po Praze i na wenkow byly dopustily.

Útlá, wraucj k wlasti láska wane skrze prostomilé tyto básně gako hlawnj tón, blaho i zármutek něžné milosti strjdá se rozkošně s obětowným zanjcenjm tjmto; celek oprawdu musj na našince mocj diwotwornau a překwapugjcj působiti, gako bohyně olympické, zgewiwšj se pogednau před užaslým Paridem, nad něhož nám nesnaděgi gest určiti, kteréž se zlaté gablko krásy aneb ratolest wjtězstwj přiřknauti má. Wěru úkaz to wzácný a nade wši mjru potěšugjcj, widěti, kterak ušlechtilé ty sestry naše celau dušj, wšemi silami swými k drahé wlasti lnau, gak zde gemnocitnými, onde plápolnými slowy lásku swau k nj progewugj, gak tu hrdými slowy k nj se přiznáwagj, onde z krás gegjch se těšj, tam nad spánkem a nedbalostj giných žalugj, aneb i horliwě družek swých k stegnému wlasti milowánj powzbuzugj. Nesmjme-liž zakládati sobě na tom? Nemůže-liž náš národ hrdý býti, mage dcer takowých? A gacj budau mužowé, widauce přjklad takowý sester swých a nechtjce od nich dáti se zahanbiti? Těšme se, že ta wlast a ten národ, gehož matky a dcery takowé city pěstj, nikoli k úbytěm aneb k záhynu, nýbrž radostné obnowě a ku krásnému rozkwětu kráčj. A ty city, které zde gedny sladkými a wábiwými zwuky na weřegnost pronášegj, ty žigj we stegných srdcjch giných, stegnau snahu, stegnau wraucnost progewugjcjch, kteráž byť i swětu a weřegnosti nepoznaná zůstáwagjc, we swatyni domácnosti a we kruhu společenských swazků zdárně swjtj a zahřjwá.

Máme gestě wjce o Poměnkách powědjti? Oprawdu s radostj bychom to učinili, a neradi se od nich laučjme, ale — mjsto nedowoluge. To tedy gen k tomu, že gestě gistý počet exemplářů, nad potřebu bálowau tištěný, k dostánj gest; že celé wydánj k neyskwostněgšjm náležj, a že i do predege wšjm tjm, gak na bále bylo, se opatřilo. Kdo

ge chce — a kdož by ge nechtěl? — nech si přispjj; na dlauho stačj sotwa pozůstalý počet wýtiskůw. — Wám, wzácné dcery Mus a wlasti, na rozlaučenau wraucj djky a časté podobné shledánj! K. Štorch.

Žena.

(*Pokračowánj.*)

Plinius mladší živ jsa na svém statku v Italii měl souseda, jenž nakažlivou nemocí velice se rozstonal. Jeho manželka, vidouc jej velice trpícího, a zbavena vší naděje opětného pozdravení manželova, aby se usmrtil radu mu dávala. Nemysli si, můj miláčku, dí k němu, že se tebe zprostiti žádám. Vždy tebe nemocnému i zdravému věrna zůstanu, všady tebe následovati chci. Že pak ona nemocí zdraví svému uškoditi nemohla, třeba že je nejméně ochraňovala, vymyslili si obadva manželé do moře se vrhnouti, a že choť nemocného obětí zahynouti chtěla, svázavše těla svá, oba oumysl vykonali. Bylať pak žena ta z nízkého rodu pošlá, a u těchto lidí nenj vždy dobroty a setrvalosti naleznouti.

Jiné dvě ženy, jichž za příklad uvésti míním, jsou rodu šlechtického a velmi bohatého, o jakémž se domnívá, že pěstí a krásí ctnost i mravnost, poněvadž nižšího lidu jest vzdělanější. Arria, choť Caecini Paety, paní konsulární, byla matkou dcery, kterouž provdala za Troefa Paeta, muže ctností za císaře Nerona velmi proslulého. I stalo se, že Caecinus Paeta od lidí císaře Claudia po úplném pobití Skribonovu, jehož strany se držel, do vězení vlečen byl, a tam aby jej následovati mohla, prosila Arria lidí Claudiových, že na své outraty jej opatrovati bude, a tak že by mnoho uspořiti mohli. Nedovolili to ale prosící manželce, a ona tedy následovala manžele na loďce rybářské až do Sklavonii. Za toho času u přítomnosti císaře blížila se k ní Junia, vdova Skribonova velice přívětivě; ona ale jí odpověděla: Jakž mám s tebou mluviti, tebe poslouchati, na jejímž klínu Scribonius usmrcen byl, an ty dosavád jsi na živě? Když oumysl její sebe usmrtiti se vyzradil, zeť neustále ji žádal, aby od oumyslu upustila. Chtělabys, pravil, aby dcera tvá, moje choť totéž učinila, kdybych osud twého muže snésti musil? Zagisté, odvece Arria, byl-li jsi s chotí svou tak živ jako můj se mnou. Snadno vám jest, mluvila k svým strážcům, dopustiti, abych ohavněji zhynula, ale mne z toho zdržeti, to nedokážete. Řkouc to vrazila hlavou o zeď, že dlouhý čas nemocna ležela. Že však manžel její u vězení té srdnatosti nebyl, aby se byl sám usmrtil, šla k němu na rozkaz císařův a vzavší mu dýku, již při sobě nosíval: Hle Paete, zwolala, čiň, co já činím! a s těmi slovy vrazila ocel pod srdce, a vytáhnouc jej podala manželovi řkouci tato nesmrtelná slova: Paete, nebolí to! Na to zavraždil se Paeta stydě se, že k tomu tak drahého a šlechetného příkladu potřebí měl. —

Pompeja Paulina, mladá a šlechetná Římanka, provdala se za Senecu. Nero, nespravný jeho vychovanec, poslal i k svému učiteli satelity s rozkazem, že se života zbaviti má; což za těch časů milostivým císařům jen poručiti se ráčilo. Seneca mírně vyslyšev ukrutný rozkaz, žádal papír na zhotovení poslední vůle své, ale nesměl ani tu vyjeviti; dí přátelům: An vám ničeho odkázati nemohu, zanechávám vám nejdražšj svůj poklad, pravý obraz mravů svých. Přátelům nesmírně hořekujícím lál, pravě: Co prospívalo u vás mé naučení o moudrosti? Kdež jsou její zásoby, nashromážděné za mnoha let proti nápadům neštěstí a zloby? Což jsme nepoznali ukrutnost Neronovu? Kdo bratry své a matku zavraždil, i učitelů utratiti musí. Řka to obrátil se k manželce a srdečně ji obejma žádal, aby trpělivě osud snášela. Nezneucti, duše má, smrt mou pláčem, čímby jsi dokázala, že jsi mne více milovala, než dobrau o mne pověst a učení mé! Na to Paulina zpamatovavší se odpověděla: Nemohu Seneco, nemohu tebe opustiti; tvůj ctnostiplný život nemá u mne účinku nedojíti! Ty jsi mne naučil umříti — a kdy bych to raději, ctnostněji a krásněji mohla, nežli s tebou umírajíc? — Obávaje se Seneca, aby Paulína po smrti jeho svévoli a ukrutnosti císařově za obět nepadla, žádosti její odolati nemohl. Nuže, odvece, svoluji, ale chvála a vznešenost činu náleží tobě. Nápotom otevřely se jim nožem žíly. Seneca již stár a nemaje tak těkavé krve do vody položen býti musil. I to nezpomohalo, i vzatý jed méně k srdci se prodral. Tak těžce trpě svolil, aby manželka do jiného pokoje odnešena byla. Dozvěděv se toho Néro a obávaje se, aby smrt Pauliny, s nejpřednějšími rodinami Římanskými zpřízněné, výčitek a výhrůžek mu nezpůsobila, a nemaje ženu tu v nenávisti, odeslal vší čerstvostí rozkaz, aby zachována byla. Paulina již bez sebe ležíc nevědoma, od koho zachována jest, opět obživla; a dle učení Senekova život mravný vedla.

(*Dokončenj.*)

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo V. (*Přjloha ku Kwětům.*) 8. března 1843.

Krátký přehled literatury české w roce 1842.

(*Pokračowánj.*)

Filosofie gest neystaršj wěda, tak stará skoro, gako člowěčenstwo samo, ačkoliw gméno mladšj gest; prwnj tušenj a hledánj Boha ge filosofie, dřjwe než Thales o tělesném swětu hlaubati začal. Ne tak nazwané praktické wědy, nýbrž neyodtaženěgšj neydřjwe se pěstowaly, hwězdoslowj a bohowěda; člowěčenstwo z nebeského a ne ze zemského pólu začalo se wywinowati, gakž Hamann prawj, onen hluboký a temný »Magus aus Norden«, že zahradnictwj bylo dřjwe než rolnictwj, zpěw dřjwe než mluwa etc. Wěda newyrostla z břicha, tedy ge marné ono mluwenj, že filosofie nemá žádného užitku. Ačkoliw to ge lež, nebo wplyw gegj na státnj wědy, děgepis, přjrodnictwj, wůbec na celé utwářenj žiwota ge tak patrný, že se ani zapřjti nedá; a kdyby to nebylo předc, by měla swau wěcnatost; duch musj se rozwinauti, wyčlánkowati beze wšeho ptanj *k čemu;* geť to wnitřnj nutnost, řjše duševnosti, gako ona tělesnosti, roste giným arcipochodem. Mohau býti potřebněgšj, newyhnutedlněgšj wěci, neykrásněgšj ale a neywětšj, co člowěčenstwo má, ge filosofie a poesie. A práwě ta prwnj u nás tak málo pěstitelů a přjzniwců má. Slabost a bázeň ge toho přjčina, někdy i nenáwist a zaufánj nad prawdau. Schelling arci prawj, že ge prawda lehká, filosofie ale zagisté to nenj, chůze w auzkém logickém střewjci ge obtjžná a bog s myšlénkau nesnadný (gak prawj Schelling, že wedl třidcetiletau wognu s myšlénkau) a howěnj na starém náwyku ge tak sladké. A práwě filosofie to gest, kteráž pokoge nedá; w nj ge wěčné puzenj ku předu; kdo gednau do spekulatiwnjho stroge přišel, musj dál, aneb uklauznauti nazpět do bezprostřednjho žiwota. Mimo to nenj k žádné wědě třeba tolik samočinnosti, gako k filosofii; zde přestáwá wjra a učenj se; myšlénka musj se zroditi z twého ducha; co si sám nedobudeš, nemáš w této wědě; ona ge Sokratowa Μαιεύτρια, pomáhá gen k porodu syna swětla. Zde přestáwá wšecko *tradere,* proto ge ona také wědau esoterickau; genom wýsledky ze swatyně se mezi lid dostanau, wšak giž přestaly být filosofij; gegj tagná djlna zůstane zastřena, co zwláště platj o nowěgšj Hegelowské, kterýž gi nechal zamrznauti w nepřjstupném ledu, gak se řeklo. Z toho se dagj wyswětliti báchorkowité o nj powjdačky; některý plawec o ni zawadj a když domů přigde, wyprawuge swému lidu diwy a hrůzy, a lid se křižuge před Antichristem. Tudjž ta bázeň w neynowěgšjch časech před nj, ačkoliw Hegel pořád ugišťowal, že má filosofie dobré swědomj, že se nemusj giným wědám a ústawům z cesty wyhýbati. Mluwj se o neodolatelné, rozdrcugjcj moci myšlénky; té wšak nenj se co báti, ona rozkotá gen to, co ničemné gest, co giž w sobě smrt nosj. To se musj tělesnau silau proti nj zatarasiti, poctiwost, wěcnatost gi může směle do žiwého ohně prawdy postawiti. Mnohý arci také na filosofii zanewřel, že ho nepožehnala ale zchromila w zápasu; stalo se mu co učedlnjku kauzelnjkowu, wyřknultě slowo, nemohl se ale wýgewů zmocniti; wyšel na dobrodružstwj a špatně pochodil. Konečně musjm podotknauti, že ostatnj wědy filosofii drzost wytýkagj; neboť ona chce nynj slauti wědau παθ᾽ἐξοχήν, a hledj ostatnjm silně na prsty, kárá, žádá, poučuge a do wšeho mluwj, nebo práwě w poslednj době obgem swůg až do nekonečenosti rozšjřila, wšecko ge gj předmětem, o wšem se filosofuge, a to zbudilo nenáwist sester ostatnjch na mnohých mjstech, zwláště ge mrzj ono nowé konstruowánj pogemů; metafysickým *hokus-pokusem* chce prý udělati, na čem se ostatnj nahmoždj w potu twáře. Nawzdor wšemu tomu kráčj ale pořád dále, a giž i naše hranice překročila. *Klácelowi* náležj ta zásluha, že gi uwedl u Čechů (k Polákům se dostala o něco dřjwe Trętowským, Cześkowským, Libeltem etc.), neboť co se před tjm u nás toho druhu

obgewilo, bylo toliko cwičenj we zbrani myšlénkowé (Markowa *logika* — dle pogemu Hegelowy logiky ge ona arci neyprwněgšj část filosofie). Klácel nám podal několik pogednánj w Musegnjku: o *komickém*, *wlastenectwj* a *kosmopolitismus*, *tlak*, *puzenj*, *swéwolnost* a *náboženstwj*, *cid a rozum*, a spis sám o sobě *Mostek*. Necjtjm w sobě powolánj rozebrati saustawu a wýsledky geho bádánj (a také by to meze tohoto přehledu literárnjho překročilo), neb ge to wěc na rozwáženj, ledabylo usudek pronésti o djle filosofickém, a mimo to práce Klácela doswědčugj gadrnau zmužilost, přjsnau logičnost, ducha bohatého a hluboce wzdělaného, gsau prowáté přjmým a přjsným mrawnjm smeyšlenjm, že i tenkráte, kdybychom giné náhledy měli, s welkau šetrnostj, opatrnostj a oprawdiwostj bychom progewiti ge museli. Zde nám buď gen dowoleno zmjniti se o geho pogemu filosofie, o geho náhledu o wlastenectwj a přjrodě. Dle našeho zdánj ge pogem geho o filosofii *přjliš auzký*. On má onen, kterýž práwě Jakobiho škola wystawila aneb aspoň neywjce zastáwala: že ge filosofie wěda o nadsmyslném. Pogem nadsmyslného ge neurčitý; gak geg Klácel wystawil, newystačj k auplnému dosaženj pogemu filosofie. Herbart prawj, že nezáležj na obsahu pogemu při filosofowánj, genom na způsobu, gak se pogemy k wědě wzdělagj. (Filosofie dle něho ge wěda, kteráž powstane *pauhým* wzdělánjm pogemů »durch bloße Bearbeitung der Begriffe«; o wšem se může filosofowati; *pauhým* wzdělánjm se lišj od matematiky.)

Gak daleko myšlénka sahá, tak daleko sahá také filosofie. Klácel obmezil gegj pogem, abych řekl, proti wšj *praxis philosophiae*; neboť práwě onau částj, kterau wylučuge, wýslowně filosofij přjrody, založil se počátek té wědy Thalesem, neboť geho saustawa ge tak nazwaná fisikálnj. Anaxagoras měl giž tu welkau myšlénku, že w přjrodě ge *νοῦς* (mysl, rozum), ačkoliw gak Platon prawj, newěděl, co tjm wlastně chce.

Opomineme střednj filosofii, a obrátjme se k neynowěgšj. Neyskwělegšj stránka Schellingowy školy ge od Klácela wylaučená část. Známo, že Hegel má na 3 částky (gako wšecko we saustawě) rozdělenau saustawu; neboť dle něho má myšlenj (das Denken) tři momenty: 1) idea sama pro sebe (an und für sich), 2) we swé zewnitřnosti, objektiwnosti (in ihrem Andersſein), 3) ze zewnitřnosti do sebe se wracegjcj; a tolik odwětwj má geho wěda *μαθεξοχην*: *logiku* (spolu we smyslu metafysiky), *filosofii přjrody* (neboť přjroda ge idea w gegj ginakosti (Andersſein) a *filosofii ducha* (Geistesphiloſophie). Tak giž puzenj temné w neyprwněgšjch mudrcjch přiwedlo ge k obádánj přjrody; neypopulárněgšj pogem filosofie (že hledá prawdu) gi k nj poukazuge, neboť též o nj máme myšlének, w nichž prawda a lež býti musj (které se musj rektifikowati (dle Herbarta), wytřjbiti z odporu; ona musj býti wýtworem ducha, kteréhož nagjti máme, a celá *praxis philosophica* mimo to zastáwá Klácelem bez dokázánj nutnosti logické wylaučenau část filosofie. Klácel wůbec tau wřelostj nemiluge přjrodu, gako ostatnj zágemy člowěčenstwa, on gj nepřege, té welké matce (tak gi temné, ale hluboké puzenj nazwalo), a geť předce wtělené slowo, od gehožto poznánj člowěčenstwo snad neywjce očekáwati může; neboť w nj ge mjr a uspokogenj; gasnost a zdrawota názoru může gen odtud wycházeti, ona ge kontrolla spekulacj.

(*Pokračowánj.*)

Literatura.

Wlastimil. **Přjtel oswěty a zábawy. Wydáwán od K. Storcha. Djlu prwnjho swazek druhý. 1843.**

Po dlauhé přestáwce obgewil se zase swazek tohoto oblјbeného spisu. Ge to wěc welmi škodliwá, že se periodická literatura u nás dařiti nechce, a práwě ona držj obecenstwo w praudu, ge tlukaucj žilau, kterauž myšlénky w oběh přicházegj; neprawidelným wycházenjm takowých spisů kazj se u obecenstwa dobrý rozmar a chuť k odbjránj. — Tento druhý swazek držj se w tom samém chwalitebném směru gako předešlj mezi přjsnau učenostj a pauhau zábawau. Začjná přjležitostnj básnj: *Cit wděčnosti* p. W. K. Klicperowi od Mokrowúského. Pohybuge se w antickém rozměru a swětě. Takowým básnjm musj wždy prawý žiwot zcházeti; musj býti wždy conventionalnj. Starý wěk ge zapadlý, a žiwaucj má swé práwo.

Powjdka z Hoffmanowy školy: *Cesty žiwota* od G. J. Koláře držj se až přjliš nižšjho humoru. Množstwj skwělých myšlének a skoků, škoda genom, že se tato nowela we swrchnjch střewjcjch čjsti musj. Guvernantka by si zaufala, kdyby gi měla swým swěřenkám do rukau dáti.

Wýbor halických přislowí od prof. Koubka. Článek tento welmi wjtaný byl čten w učené spo-

lečnosti. Bylo by přáti, aby se wšemožně každý ruch a wýgew národnjho žiwota Slowanů sebral; gen tenkráte může žiwý a celistwý obraz národu powstati, a wýgewy duševnosti w lidu, gako pjsně, přjslowj, pořekadla, powěsti, báchorky, powěry etc. gsau prwky, z nichžto gednau prawý národnj žiwot swůg směr, ráz a swau barwitost dostane. Z toho ohledu ge také powěst národnj: *Šetek* od J. Boh. Ljmana zagjmawá. —

Určenj Ruska z ohledu na Asii od L. Štúra. Škoda, že toto pogednánj pořádně po sobě wygjti nemohlo; dlauhau přestáwkau chod myšlének se roztrhnul. W podaném zde oddjlu mluwj spisowatel wšeobecně o činnosti ewropských národů na giné djly swěta.

Neydůležitěgšj článek ge překlad z *Göthe*: *Přetwory rostlin* od Dr. J. Rod. Čegky, negen pro wýtečnost wěci samé, kteráž takořka převrat učinila w přjrodnických wědách, ale i pro wýbornost překladu a předmluwu, krátkau sice, ale welmi dobrau. W několika slowech ge powědjno tolik, na čem práwě w přjrodnických wědách záležj.

Panorama našeho wěku přinášj mezi giným welmi zagjmawý wygjmek z encyklopedického slownjku ruského: žiwot ruské spisowatelky a rekyně Nadeždy Andrejewny Durowé.

Literárnj besedy obsahugj důkladný referat o Časopisu musegnjm od Dr. Č., o Slowanském národopisu Šafařjkowu od J. Sl. Tomjčka, zpráwu o Zlatých zápisech a předběžné náwěštj dwau spisů pro nás welmi důležitých a zagjmawých, *Slownjku* totiž *německo-českého* J. Franty Šumawského, gehožto prwnj swazek práwě tyto dny wyšel a auplně zadost učinil slibu i wšeobecnému očekáwánj, a *Cestopisu našeho neocenitelného Kollára*. Obsah udaný ge tak zagjmawý, gméno spisowatele tak slawné, že hogného odbytu nadjti se lze.

W. N.

Rukopis Kralodvorský a giné výtečnějše národnie spěvopravné básně. Slovnie i věrně v původniem starém jazyku, s připojeniem polského, jižno-ruského, illyrského a anglického přeloženie. ***Wydanie čtwrté*** Václava Hanky etc. V Praze 1843. Cena 1 zl. 20 kr., skvostný výtisk ve skvělé vazbě za 2 zl. stř.

Slovútný pan Hanka, jemuž vynalezení tohoto utěšeného, nedosti ocenitelného důkazu záhé vzdělanosti našeho národu co děkovati máme, poskytnul nám opět vší uznalosti hodný dar tímto novým vydáním drahého pokladu toho. Vydání toto (ani se neohlížejíc na velikau vnitřní cenu díla samého v sobě) v tak ušlechtilé způsobě co do velevítaných přídatků a spolu tiskařskau překrásnou úpravu obstaráno jest, že je všem přátelům každého pokroku národní literatury, co důstojný úkaz obzvláštní měrou poručeno míti můžeme. Mimo *původní text,* vedle něhož s druhé strany výslovnost jeho, podle nynějšího pravopisu vyznačená, méně zběhlému obecenstvu pro ulehčení čtení jest přiložena, podává se tu spolu téhož »Rukopisu« negen celý překlad *polský* od Simieńského a *německý* od prof. Václ. Svobody, něbrž všecko, co posud z této drahé perly staročeského básnictví jest již i do jiných jazykův a nářečí přeloženo, jmenovitě do *jižno-ruského* (od Halky, Mohyly a Srezněvského), do *illyrského* (od Vraza), do krainského (od nejmenovaného), do *horno-lužického* (od Jordana), a do *anglického* (od Dra. Bovringa). Posledně jmenovaný anglický překladatel nadto svému překladu (*Manuscript of the Queen's Court, a collection of old Bohemian lyrico-epic songs* etc.) předeslal obšírnější historicko-kritický úvod s udáním obsahu jednotlivých básní, který zvláště při básních větších jest zevrubnější. V úvodu tomto učenec anglický na negednom místě nejen vzornou krásu básní těchto na oči staví, ale i vůbec jemnosti a lahodnosti naší mateřské mluvy tak úplně za spravedlivo dává, že bychom jeho příklad nejednomu českému odrodilci k následování vytknouti mohli. Abychom *jen malou* ukázku toho podali, uvedeno zde buď jediné, co jednaje o básni »Skřivánek« praví. Píše totiž v tato slova: »Posléz pak, jak v pravdě poetická jest báseň čtrnáctá »*Skřivánek*«, kteroužto podáváme v překladu nerýmovaném a nelíčeném, ačkoli nemožno v anglickém vyjádřiti onen ohlas něžnosti a roztomilosti, jakýž působen zdrobnělým slovem *malitký skřivánče*« a t. d. — V skutku, čtoucím tato i těm podobná slova v onom úvodu nelze se nám ubrániti zvláštního porovnání, kteréž nehrubě příjemně k mysli nám doléhá. Neboť jak mnoho posud i rodilých Čechů stává, kteřížto, odcizujíce se slavným předkům svým, strany smýšlení o jazyku *vlastního* národu svého v té i více jiných stránkách zde od cizince překonávati se dávají! Ano bohužel, jak mnoho jich po tu dobu, kteříž, ke *vzdělaným* třídám sebe počítajíce, *ani o drahém pokladu*, jakýmž majíce »Kralodvorský Rukopis« vším právem honositi se můžeme, *dokonce ničeho nevědí*, tím méně pak v něm podnět nacházejí,

aby jemu k vůli, jako slavný Göthe, česky se učili!*) Pročež nás velezasloužilý pan vydatel tímto vícejazyčným vydáním také s té strany ke vzdání díkův zavázal, že lhostejníkům a odrodilcům sestavením jinojazyčných překladů zřegmě na oči vytknul, jakau uctu a vážnost cizinci chovají k tomuto posvátnému zbytku z naší dávné minulosti, . kterýž nad všelikou pochybnost dává skvělé svědectví o vysokém stupni vzdělanosti a osvěty, jenž v naší vlasti již před dobou, roku 1290 nejbližší, místa měly, an u sausedů našich čirá tma, a to po dlouhou ještě přes to dobu panovala. — Konečně pak připojením »Sněmu«, »Libušina soudu«, »Milostné písně pod Vyšehradem« a »Písně krále Václava I.«, kteréž, ač jmenem Kralodvorského Rukopisu vlastně zahrnuty nejsou, nicméně s tímtéž o vážnost starobylosti a básnické ceny se dělí, vzácnost tohoto vydání novými ozdobami jest zvýšena. Také těchto velecenných přídatků některé v jinojazyčných překladech zde zděleny jsou, jmenovitě všecky čtyry v překladu německém; »Sněm«, »Soud Libušin« a »Píseň milostná pod Vyšehradem« v překladu polském; a tatož posledně jmenovaná, jakož i »Píseň krále Václava I.« v překladu anglickém (*A song of love under the castle of Vyšegrad*, a pak *King Václeslav's song of love*). Chováme úplné přesvědčení, že připojení všech těchto i svrchu uvedených překladů velevítáno bude veliké části čtenářstva nejen z příčiny svrchu již podotknuté, ale také z ohledu toho, že jimi spolu velmi vhodné články ke cvičení se v podotčených řečích a nářečích jsau poskytnuty. Zde nám pak nade vše vyjeviti zbývá přání to, aby se nám přičinlivostí našich slovanských soukmenovců co nejdříve *úplného* překladu oněch drahých památek do *všech* nářečí slovanských dostalo. Zajisté by slovanskau onoho Rukopisu polyglottou jeden z nejkrásnějších příspěvků k oživování a šíření slovanské literární vzájemnosti byl poskytnut. A však, což po tu dobu ještě učiněno nenj, nejbližší čas nám přinésti může, a s povděkem vyznáváme, že pěkný k tomu začátek již učiněn tímto čtvrtým vydáním, kteréž, nadto věrným snímkem opatřeno, při vší své ozdobnosti nicméně v tak levné ceně se prodává, že tím také méně zámožným přátelům naší literatury možnost podána, aby sobě přede vším tuto drahocennost zjednati a jí svou sbírku spisův českých ozdobiti mohli.

Fr. Doucha.

*) Kdož by uvěřil, kdyby to skutečnost pohříchu! nedokazovala? Mohli bychom se zde tázati, mnoho-li asi jest ústavů, pro českou mládež zvláště dospělejší určených, v nichžto by se této *jenom slovem* povědělo, jaký poklad chová národ český w Rukopisu tomto; ať nic nedjme o tom, žeby na ústawech těchto, kde tak mnoho, často i méně dokonalého z literatury řecké, latinské i německé (u příkl. v »Sammlung deutscher Beispiele«) se čte, také přede wším tento Rukopis s mládeži čítán a vykládán čili *interpretován* býti měl!

Na dorozuměnou.

P. *Karel Pichler* ve Lvově překládá Swiftův na slovo braný spis: *Gulliverovy cesty*, z původního jazyka do naší mateřčiny, což zde, aby se snad též někdo jiný do této práce nesabral, předběžně oznamujeme.

Předběžné návěští.

U Václava Merklasa

na Novém městě v zlatnické ulici č. 1125. vyšel a k dostání jest:

Malý zeměpisný Atlas

dle nejnovějších zpráv a pomůcek sestavený a spolu s potřebným textem vydaný.

1. sw., obsahující 6 illum. map ve velkém 8. Cena 24 kr. stř.

Atlas starého světa.

Spořádán od Václava Merklasa. Č. 1. Obor země starým známé. Vel. 4. Cena 8 kr. stř.

Nowá kniha.

Bibliotéka mládeže. Spisek k poučenj i k obweselenj. Wydáwán od Josefa Wenc. Wlasáka. Nowého pokračowánj djlek prwnj. W Praze 1843, tiskem a nákladem J. Pospjšila. — Str. 72 we wel. 12. Seš. za 8 kr.

Článkowé tohoto, účeli swému welmi přiměřeného spisku gsau:

Láska k rodičům ge ctnost wůbec wážená. (Powjdka z dĕgepisu wlastenského.) — Zrada wlasti trestu neugde. (Z dĕgepisu wlastenského.) — Vincenc Priessnitz. — Blažeg, swatý biskup a mučedlnjk. — W pátek gde prý wšecko naspátek. — Chlebowý strom. — Křjžowá taženj. — Rekowná křesťanka. — Starý wyslauženec a geho wnuk. (Z Chimaniho.)

Náwěštj.

Kalvowské knĕhkupectwj w Praze přewzalo od společnosti národnjho Museum českého weškerau posawadnj zásobu djla:

Lehrgebäude
der
russischen Sprache.

Nach dem Lehrgebäude der böhm. Sprache des Hrn. Abbé Dobrowský.

Von Anton Jaroslaw Puchmayer,

Pfarrer zu Radnitz und Sekretär des fürsterzbischöflichen Vikariats.

kteréž wydáno bylo nákladem téhož Museum a nynj, gsauc 21 ¾ archů w 8. silné, po 48 kr. na stř. se prodáwá.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo VI. (*Přjloha ku Kwětům.*) 22. března 1843.

Literatura česká.

Malý zeměpisný Atlas. Dle nejnowějšjch zpráw a pomůcek sestawený a spolu s potřebným textem wydaný od Wácslawa Merklasa. Sv. 1. V Praze 1843. Cena 24 kr. stř. (K dostánj w Expedicj Kwětů a we wšech řádných knihkupectwjch.)

Tuty dny překwapil nás nenadálý, ale literatuře našj zagisté welewjtaný úkaz. Pan Merklas, známý obecenstwu našemu ze swých uměleckých pracj, zlášťě pak rytjm pěkných map českých, prowázewšjch české wydánj zeměpisu Balbiho — pak i ginými plody swými (gako n. p. obrazy ku spisku: Gedy a kazigedy od Dra. Amerlinga) učinil počátek u wydáwánj nowého malého atlasu českého — podaw nám prwnj swazeček, obsahugjcj 6 mapiček. Formát gesti malý, as gako welká knižnj osmerka, ale rytiny drobným pjsmem tak čistě wyplněné, že tento malý atlas giný welký dostatečně zastaupj. Postačjť on netoliko našjm studugjcjm, kteřj wědomosti swé zeměpisné z nehrubě obšjrných školnjch kněh čerpagj, ale i těm, kteřj studia swá geografická dle rozsáhlegšjch saustawných wědeckých spisů konagj. — Prwnj šestero mapiček gest následugjcj: 1. *Západní polokaule*. 2. *Europa*. 3. *Rakauská řiše*. 4. *Slavonsko*. 5. *Hollandy* a *Belgie*. 6. *Australia*.

Čistá rytina a dobré pjsmo nahražuge u nich — zlášťě mladým očjm — wětšj formát. Gakkoli newynikagj nad podobná neynowěgšj německá wydánj malých atlasů, předce se gim slušně na bok postawiti mohau a předčj nadewšecko, cokoli podobného we wlasti našj posud wydáno bylo. Cena pak ge až nepodobno laciná — wšech šest mapiček s obálkau stogj 24 kr., tedy gedna 4 kr. stř. Laciněgšjho si giž ani chudý studugjcj nic žádati nemůže — a páni professorowé na gymnasijch měli by žákům swým atlas pro geho dobrotu a neobyčegnau lacinost poraučeti, a tak přispjwati zmáhagjcjmu-se wewlasti našj uměnj, a podporowati snahu umělce, kterýž se na toliký náklad odwážil, aby kraganům swým službu prokázal. Geště gednu wýhodu nalezne zde mladý studugjcj Slowan — tu, že gména slowanská w slowanských kragjch po slowansku psána gsau, a že geg tudy cizogazyčné přewrácené názwy z obrazu zemj swého národu strašiti giž nebudau. Než — žebychom přáli aby wydánj co neydokonalegšj bylo, nemůžeme pomlčeti o některých nedostatcjch, gakowé se nám sem a tam ukázaly a daufáme, že nám p. M. nezazlj, uwedeme-li tuto některé weřegně za tau žádostj, aby se gim budaucně wyhnauti snažil. —

Předewšjm potřebj, aby u psanj gmen slowanských gisté nezměnné prawidlo přigal. — Gména ta pište se buďto tjm nářečjm a prawopisem, gakýž w kragině, w njž to mjsto položeno, obwyklý a wládnaucj (gak giž slawný Šafařjk počátek učinil), anebo zas dle forem našeho českého nářečj — a našjm oprawеným prawopisem. Tedy n. p. buď Kragujevac, nebo dle české formy Krahugewec, nikoli ale třetj formau něgakau, kteráž nenj ani česká ani gihoslowanská, teda buď *Gorica* aneb *Hořice*, ne pak *Gorice*; *Rjeka* neb *Řeka*, ne *Reka*. Mjsty, kde Šafařjk dobré formy má, giné špatněgšj nalezáme: tak zwlášťě Diakovar (což maďarská forma Slawoncům nezwyklá) mjsto Djakovo nebo Ďakowo — Carhrad za Cařihrad, Srem za Srěm. Stolice, od města řečeného Požeg nebo (což snad lépe) Požega gméno swé obdržewšj, nemůže slauti požeganská, gako nemůž být od Prahy — prahanská, ale gako pražská, tak též požežská — (neb gak Gihoslowané pjšj, Požeská). Giné některé chyby tisku neurážegj tak, gako n. p. Haj mjsto Hág. A kde se psalo Haarlem, mohlo giž také Haag státi. Zaardam — a ne Zaandam. Než pokud celé wydánj geště dotištěno nenj, dagj se tyto chyby naprawiti. — We Francauzjch nalezáme řeky Sekwanu a Ligeru, město Burdigaly. Gest to owšem na wůli českého spisowatele, kterau formu přigmauti chce. Newidjme wšak, proč ty zastaralé latinské formy, dle nichž nynj giž sotwa

kdo wěc pozná, přigjmati. Někteřj z neynowěgšjch, zláště w belletristické literatuře, počali psáti Seina neb Séna — Milán — a zdá se nám že slušně; neboť ge zagisté lépe, prawý, národnj, žiwaucj název přigmauti a s duchem našj řeči porownati, než zastaralý, wůbec neznámý a často gen pro kuchynskau latinu středowěkau wymyšlený název na formy naše přewljkati. A zdá-li se snad komu latinská forma našj slowanské přjbuzněgšj býti, proč nepjšeme Catalaun za Chalon, proč ne Vesoncj za Besançon, Lugdunum za Lyon, Masilie za Marseile, Gratianopol za Grenoble a těm podobné? A proč totéž prawidlo nezachowáwáme we gménech německých, španělských, wlaských, hollandských atd.? Nikomu zagisté na mysl nepřigde, aby psal Augusta, Vindeliconum, Rutisbona, Amstelodám, Bruxella, Lovanium, Liburnus portus, Caralis, Mantua, Carpetanorum, Barcino nebo Olissipo atd. Proč tedy Rhodan, Sekwana, Ligera, Burdigaly atd.? Než co gsme tuto powěděli, nenj wýčitkau panu Merklasowi, genž se w tom ohledu řjdil dle Balbiho zeměpisu. Nechtjce ani gemu, ani wydawatelům zeměpisu w té wěci prawidlo gaké stanowiti — dowolili gsme si toliko skromné swé mjněnj progewiti. Zdaliž se s prawdau srownáwá, čili nic, nech pan Merklas sám a ginj wěci té znatelé rozhodnau. Uznagj-li to za chybu, dá se tomu na budaucjch mappách snadno wyhowěti. Balbiho zeměpis má u nás gakausi autoritu, a p. Merklas nechybil, že se dle něho zprawowal.

Konečně musjme se geště zmjniti o giné mappě rowněž tyto dny p. Merklasem wydané; gest to: *Obor země starým známý* — na listě asi gednau tak welkém gak řečený atlas. Tisk a papjr ge welmý auhledný — mappa zprávná a cena welmi lewná 8 kr. stř., a kdožkoli řjmské a řecké klassiky čjtá, zwláště pak studugjcj humanitnjch třjd na gymnasijch, sotwa by kde pěkněgšj a spolu laciněgšj mappy k swým klassickým studijm nalezli.

F. L. R.

Literatura polská.

Z Waršawy. Z mnohých děl, genž lonského roku literaturu naši obohatily, dlužno wytknauti práwě teprw wyšlé: ***Podróże, przejazdki i przechadzki po Europie,*** od známého někdegšjho redaktora »Dennjka wšeobecného« pana ***Lud. Pietrusińského,*** doktora práw. Musjme se přiznati wšjm práwem, že dokonáwagjcj rok wšecky literní práce našich učenců tjmto djlem owěnčil. Spisowatel nawštjwiw znamenitěgšj města ewropská, gmenowitě Wjdeň, Terst, Benátky wlaské, břehy adriatského moře, pak giná w Němcjch a Anglii, podáwá nám podrobné opisy mjst těch, způsobem tak malebným, humoristickým i stručným, že nám mimowolně na mysl tane, že ten sardonický wtip, kterýmžto se zwláště ***Sternowa »sentimentalnj cesta«*** wyznamenáwá, od tohoto spisowatele wypůgčiti se musel. A wšak ubljžili bychom spisowateli našemu, kdybychom mu přiznáwali gen wypůgčený, ne wlastnj, přirozený wtip; owšem naopak gsauce wždy láskau ku prawdě wedeni, musjme přisauditi každému, co mu práwem patřj — ***suum cuique,*** gemu pak zwláštnj talent, wýtečnau schopnost, giž w djle swém w tak wěrných popisech, trefných pozorowánjch a šťastných porownánjch wywinauti znal. Geště to musjme přidati, že čtenář w djle tom nagde tolik weselých a wtipných weršjků k okolnostem se hodjcjch, a že celý spis čtenářowi netoliko k přjgemnému ztráwenj mnohých chwil žiwota, alebrž také spolu, podánjm tolikerých známostj historických, statistických i uměleckých atd., k rozšjřenj wědomostj geho značně poslaužj.

T. Sierociński, professor řeči a literatury polské na gymnasium gubernie mazowěcké, wydal tamtéž »***Logiku***« dle Kiesewettera sepsanau. Geště w unoru 1843 měl wygjti »***Omnibus dla płci pięknéj***« pod redakcj ***Teofila Marie Malinowského*** a ***Ign. Zbirohowski-Kościa*** na pěkném papjře a ozdobným tiskem.

Giž před několika týdny podáwaly časopisy zpráwu o wygitj nowého wětšjho djla panj ***Eleonory Ziemięské.*** Wyšlatě práce ta pod názwem: »***Myśli*** (myšlénky) ***o wychowaniu kobiét*** (ženských)« a gesti krásným důwodem mocně se zmáhagjcjch schopnostj spisowatelky této.

P. ***Josef Żochowski*** přichystal k tisku djlko mrawně-wzdělawatelné z přjrodopisu, fyziky, wšeobecné historie a literatury pod názwem: »Motyl«.

(Kuryer Warszawski.)

Neyznamenitěgšj úkaz w polské literatuře za poslednjho času ge djlo slowútného po swětě slowanském professora ***Wáclawa Alcksandra Maciejowského:*** „***Polska až do piérwszéj połowy XVII. wieku, pod względem obyczajów i zwyczajów w cztérech częściach***“ ***opisana przez*** W. A. M. Wydáno we Waršawě a Petrohradě u Eggersa a Sennewalda 1842 — 4 djly w 12. Gesti to obraz zwyků a obyčegů národa polského w rozličných časjch, skreslený ne wlastnj obraznostj, nýbrž z po-

dánj saučasných domácjch spisowatelů, národnjm gazykem psaných. Kdožkoli djlo to čjsti bude, snadno se přeswědčj, s gakau pracj, ztrátau času a s gakau trpěliwostj spogeno bylo wyhledánj a přečtenj tolika knih, knjžek a pogednánjček, látky uspořádánj a saustawné spogenj zde onde roztraušených nebo gen sotwa podotknutých drobnůstek w geden celek, gakýž se nám tuto na oči stawj. Kdožkoli známosti něgaké o starých polských obyčegjch, o weřegném i domácjm žiwotě Poláků za rozličných dob dosjci chce, nemůže se bez tohoto djla obegjti. Gest ono newyhnutelně potřebno pro zpytatele děgin, mrawů i zwyků národnjch, gak polských, tak slowanských wůbec —pro každého polského spisowatele dram neb powěstj národnjch, potřebno pro každého umělce, zwláště pak maljře neb herce diwadelnjho, kteřjž z něho mnohé wěci se naučiti a ge wždy opět a opět s prospěchem budau moci čjtati, rowněž gako s potěšenjm. Zwláště pak bude spis ten p. Maciejowského wšem Slawistům welmi wjtaný.

F. L. R.

Pan Kiesewetter počal rokem 1843 wydáwati časopis: »Gazeta teatralna«, gehožto plán gest následugjcj: Spis tento gest wěnowán diwadlu, muzice a literatuře — dwakrát za týden po archu we welké 8. — Obsah: 1. Kronika waršawských diwadel — krátký přehled představenj, úwahy diwadla se týkagjcj atd. 2. Kritické rozbory nowých dram, uměnj a hry herců. 3. Přehled časopisů z ohledu na diwadelnj gich kritiky. 4. Zprávy o diwadlech polských po kragjch i za hranicj. 5. Nowoty cizjch diwadel. 6. Krátké zmjnky o giných způsobech diwadel. Pak belletristika wšeho druhu, knižnj zprávy, módy atd. Za přjdawek budau předplatitelé dostáwati každý měsjc geden diwadelnj kus — w témž formátě gako Gazeta.—

U Glücksberga wyšel 11. sw. djla pod názwem: *Obraz historyi powszechnéj od najdawniejszych do najnowszych czasów*; k tomu šest rytin ocelnjch, mezi nimiž také geden gest: »Bitwa Husitů pod Taus 1431.« Tak čteme — *pod Taus*; my u nás neznáme žádného Taus — alebrž gen Domažlice. Giž toto a pak i obrazy samy uwáděgj na mysl, že se k tomuto spisu hlawně neb dokonce pauze z německých pramenů čerpalo.

R.

Literatura gihoslowanská.

Ivan Kukuljević Sakcinski, gehožto gméno mezi bratry našimi na gihu od času, co se drama geho: »*Juran a Sofia, ili Turci kod Siska*« prowozowala, dobrého hlasu nabylo, wydal před nedáwnem oznámenj o wydánj sebraných spisů swých, pod nadpisem: »*Različita děla*.« Djla ta měla wygjti w 5 knihách w osmerce a sice s obsahem následugjcjm: w 1. sw. »*Pripověsti*« (powjdky), w 2. a 3. »*Dramatička děla*, w 4. »*Poezia*«, w 5. »*Směsice*« gako na přjklad nákresky z cest, žiwotopisy a t. p. Dále prawj oznámenj to, že kniha prwnj bude obsahowati na 8 —10 tištěných aršjch 4 powěsti a sice »*Bugarin*, *Marta posadnica*, *Bratja* a *Pauk*.« — A wšak prwnj djl, který giž w rukau máme, obsahuge na 9 aršjch gen prwnj dwě swrchu uwedené powěsti a sice prwnj, půwodnj to práci Kukuljevićowu: »*Bugarin*, *pripověst iz noviegserbskog života*« — a druhau podle ruského z Karamzina přeloženau: »*Marta posadnica*, *staroslovjanska historička pripověst*.« Nepochybně že druhý swazek, o gehož wygitj záhřebské národnj nowiny od 18. ledna zpráwu dáwagj, druhé dwě gmenowané powěsti obsahuge.

Dragoila Jarnevićowa wydala pozwánj k předplacenj na »*Domorodne pověsti*«. Gest to zagisté potěšitelný úkaz w mladistwé literatuře pobratřenců našich. Amazonka tato wystupuge s celau sbjrkau powěstj, ano giž také slibuge, že, bude-li tento prwnj swazek laskawě přigat aneb respective nagdeli dosti odbjratelů, několika giným pokračowati bude, gimiž že kraganům swým několik prázdných hodin k uspokogenj wyplnj, se těšj. My pak přegeme srdečně, aby powěsti gegj netoliko přjgemnau zábawau se staly, nýbrž i také okrasau a klenotem literatury gihoslowanské. Wěrna gsauc názwu »Wlastenské powěsti« hodlá spisowatelka některé postawy starého i nowého wěku wlastenské historie oživiti, některé pamětihodné a důležité udalosti, které gen gestě mjsty w ústech národa se zachowáwagj, ze zapomenutosti wydobýti a čtenářstwu swému ge podati, na důkaz gakau šlechetnostj se předkowé wždy wyznamenáwali. Nenjť zagisté pochyby, že takowýmto duchem psané powěsti u wlasteneckého obecenstwa horliwého účastenstwj naleznau. — Prwnj swazek má obnášeti 8 —9 archů a na nich tři powěsti. Prwnj: *Obi priutelji*. Druhá: *Žertve iz ljubavi i věrnosti za domovinu*. Třetj: *Povodkinje pod gradom Ozlom*. Kniha má wygjti s koncem měsjce března.

Tento měsjc wyšla knjžka zábawného čtenj pod názwem: »*Cudoredna zabava.*« Z německého přeložil Girj Zorac. Wydánj Vladovice. Giné dwě podobné knjžky: **Čudnovate diple sw.2.** a »***Mladić u směsicah***« wygdau co neydřjwe.

W Záhřebě powstalá hospodářská společnost (»***horvatsko-slavonsko gospodarstveno družtvo***«) počala nynj wydáwati »***List měsečni***«. Cena 40 kr. stř. zdá se trochu wysoká; ginák podniknutj welmi chwalitebné; bodeyž by žádaucjho wplywu ku zwelebenj rolnictwj w tomto kragi slowanském mělo! —

W posezenj národnj čtenářské společnosti w Záhřebě, odbýwaném dne 10. a 11. ledna, učinil předseda spolku toho, slowútný hrabě Janko Draškovič z Trakošťan, c. kr. komornjk a slawného řádu swatého Štěpána rytjř, weledůležitý náwrh, aby se založil něgaký fond k stálému podporowánj národnj literatury gihoslowanské. Po wšestranném uwážanj náwrhu toho bylo gednohlasně ustanoweno: »že se w Záhřebě dle přjkladu slowanských bratřj našich Čechů, kteřj takowau pokladnici w Praze giž roku 1831 pod gménem »Matice česká« a gako stegnorodj bratři naši, Srbowé w rakauských kragjch žiwaucj, k témuž cjli zwláštnj spolek, přemilostiwým králowským rozhodnutjm od 10. listopadu potwrzený, založili, podobná pomocnj pokladnice pod zpráwau národnj čtenářské společnosti w Záhřebě pod gménem »Matica« založj, a gegjžto prawidla i hned se ustanowj.« — Prawidla ústawu toho srownáwagj se nazwjce se zákony Matice české. — Bude pak wydáwati pokladnice ta staré klassiky gihoslowanské a giné wůbec prospěšné knihy w národnjm gazyku, gakowéž wýbor za dobré uzná. Čtenářská společnost bude mjwati péči i dohljdku na pokladnici, gežto pod zpráwau zwláštnjho wýbora státi bude. — Pokladnjk, gehož péčj bude, aby penjze přigjmal, má každý rok aučty, ku wšeobecné známosti kraganům, společnosti řečené podáwati. — 50 zl. stř. gest wklad, gjmž se každý zakladatelem stáwá. Lhůta wkládánj 5 let. Wýbor, kterýž ustanowuge: které a gaké knihy se wydáwati, gak se uspořádati a za gakau cenu se tisknauti a prodáwati magj, wolila společnost čtenářská následugjcj: Dr. ***Ljudevit Gaj***, předseda, audowé wýboru: ***Pavao*** (Pawel) ***Stoós***, tagemnjk G. Exc. p. biskupa záhřebského, Dr. ***Dimitria Demeter***, ***Antun Mažuranić***, professor, ***Ljudevit Vukatinović*** a ***Věkoslav Babukić***, známj literáti. Za pokladnjka zwolen Med. Dr. ***Aleksa Vancaš***, gemuž se penjze odwádégj. — Přespolnj posjlagj přjspěwky pod adressau: »***Na ravniteljstvo družtva čitaonice zagrebačke.***« — Předewšjm bude se wýbor starati o wydánj starých klassiků gihoslowanských, zláště pak básnjků dubrownických z XVI a XVII wěku. Gmenowitě pak budau nowým organickým prawopisem přetištěni na swětlo wycházeti: ***Čubranović***, ***Ranjina***, ***Zlatarić***, ***Gundulić***, ***Palmotić***, ***Gjorgjić*** a ginj, gichžto spisowé literatuře gihoslowanské k obohacenj a okrase, nowěgšjm pak spisowatelům za wzor slaužiti budau, i spolu ku slávě weškeré literatury slowanské. Welectěný, oswjcený pán, biskup Ďakowský učinil k tomu cjli prwnj základ, položiw 400 zl. střjbra. Djky šlechetnému wlastenci za tuto obět! Pokud gsme ze zpráw národnjch nowin w Záhřebě wydáwaných poznati mohli, nalezá nowý ústaw mezi wlasteneckými Gihoslowany žiwého účastenstwj a horliwých podporowatelů. Přáli bychom, by se duch wzágemnosti slowanské i tuto wzágemným podporowánjm ústawů, gako gsau naše matice, gewil. Prospěch z gednánj takowého plynul by zagisté na wšecky strany stegnau měrau.

L. F. R.

Nowé knihy

Pjsně národnj w Čechách. Sebral ***Karel Jaromjr Erben.*** Swazek II. W Praze 1843, nákladem Jarosl. Pospjšila. — Str. 228 we wel. 12. Seš. za 36 kr. stř.

Zábawné spisy Jana z Hwězdy. Swazek I.: ***Ballady, romance, powěsti a legendy.*** W Praze 1843, nákladem Jarosl. Pospjšila. — Str. 120 we wel. 12. Seš. za 20 kr.

Kryštofa Schmida Spisy pro mládež. Swazek pátý: **Ferdinand.** Přjhody gednoho španělského hraběte, rodičům a dětem wypraweowány dle K. Schmida od J. Wáwry Lomnického. W Praze a Hradci Králowé 1843, pjsmem a nákladem Jana Host. Pospjšila. — Str. 155 we 12. S obrázkem. Seš. za 16 kr.

Zachowáwánj a rozličné giné služebné předpisy pro sprostého wogáka cjs. král. pěchoty. Z německého přeloženo. Třetj rozmnožené wydánj. W Praze 1842, tiskem J. H. Pospjšila. — Str. 31 w 4. Seš. za 12 kr.

Pogednánj o telecjm mase. Každému, komu se přegjdá, wěnowáno od Magd. Dobr. Rettigowé. W Hradci Králowé a w Praze 1843, pjsmem a nákladem Jana H. Pospjšila. — Str. 78 w 8. Seš. za 15 kr.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo VII. (*Příloha ku Kwětům.*) 5. dubna 1843.

Literatura.

Archiv Český, čili staré, písemné památky české i morawské. **Díl II., swazek 9. Wydáním Frant. Palackého. W Praze, w kommissí Kronbergera a Řiwnáče.**

Osm svazků díla tohoto jest již v rukou obecenstva českého, a důležitost vydávání jeho, sama v sobě patrná, tím více uznávána bude, čím dále dílo pokračuje a jedna část druhou obsahem svým vysvětluje, i tudy zájemnější činí. Protož tuto o ceně jeho vůbec nemají slova, již často pronešená, šířena býti, ale krátkou zprávou o obsahu svazku devátého, který tyto dni na světlo vydán, se spokojíme. I tohoto svazku, jako předešlých, obsah jest rozmanitý, tak že lahodnější se sušším se střídá, jakož hned z nápisů jednotlivých článků vysvítati bude. Jsouť tyto: 1. *Wýpisy práwní ze starých desk zemských.* 2. *Zápisy Kozelské we Slezku od r.* 1480 — 1571. 3. *Dopisy pana Kašpara Šlika z Količe od r.* 1445 — 1448. 4. *Dopisy pana Prokopa z Rábšteina od r.* 1444 — 1448. 5. *Registra zápisůw královských i obecních, r.* 1454.

První z článků těchto začat jest hned v svazku 8. Archivu českého a postupuje v 9. svazku až do roku 1437. Vydavatel podává obecenstvu výpisky z desk zemských, roku 1541 pohořelých, kteréž se v rozličných rukopisech porůzně zachovaly, a od něho v jedno sebráni a v chronologický pořádek uvedeni jsou. Dsky zemské, jeden z nejvelebnějších starobylých ústavů království českého, kdyby v své celosti od prvního počátku svého nám zachovány byly, sloužily by dějepisci nejen za nejbezpečnější a nejhojnější zřídlo rodopisu a místopisu někdejšího českého, ale spolu ku poznání všeho zemského zřízení. Neboť Čechům od starých časů Libušiných po všechny věky byli sněmové a soudové zemští jediným jako živým zákonem, jichžto nálezové, jak soukromých osob, tak obecních věcí se týkající, ve dsky zemské pro věčnou památku se kladli. Tím způsobem práva se ustanovovala, měnila, napravovala podle zděděných od praotců a jako s národem dlouhou zkušeností zrostlých zásad, i podle potřeby jednoho každého času se měnících. Z toho vysvítá sama sebou důležitost zbytků těchto, jakkoli sporých, kteréž náhodou nám dodrženy. Výpiskové začínají se v Archivu s rokem 1287; a však jen pět chatrných kousků z celého 13. století, a to k tomu ne v prvotní své formě se zachovalo; více ze čtrnáctého, však teprv od r. 1320 začnouc, a postupem času, zvlášť za krále Václava IV., vždy hojněji, až do roku 1414. Brzy potom byly dsky zemské i soudové zemští zastaveni bouřemi husitskými a obnoveni teprv od císaře Sigmunda po nastoupení panování roku 1437, kterým svazek 9. končí. Jazyk, kterým výpiskové psáni jsou, jest až do začátku 15. století nejvíce latinský, a však s přivěšováním slov českých, kterého při rozdílnosti starého práva českého ode všech jinozemských k větší určitosti výrazu velká potřeba byla. Mnohého čtenáře budou v ohledu tom výpisky sem tam na způsob onoho: »Fueramus Pergama quondam« baviti moci; na příklad: Quod ex quo Hynsiko orphanus praedictus annos legitimae aetatis non hubuit, et fuit extra terram et regnum Bohemiae et ejus otčím et ejus mater, co učinili proti zemi, že on sirotek nemá v tom hynúti sed ipsius haereditates haereditariae sibi debent restitui.«

V rodopisném a místopisném ohledu rovněž jako tito výpiskové vzácná jsou i *Registra zápisůw králowských i obecních roku* 1454, o kterých, jakožto pokračování hned předešlých svazků šířiti nemníme.

Zápisy kozelské, čili privilegia rozličná městu Kozlímu v Slezku od rozličných knížat udělená, postavil vydavatel do Archivu českého zvlášť proto, že za příklad slouží, jak v 15—17. století v Slezku jazyku českého v písemnostech užíváno bylo. Že od Slezanů samých listiny ty i skládá-

ny jsou, doličují polonizmy a slezké provincializmy u velikém počtu se nacházející, jakož: *mějský* (městský), *žeby* místo *aby*, *nepřitisknena*, *zameniti* (směniti), *obywatelmi*, *platmi*, *rolníkoch*, *zahradníkoch*, *ospoch*, *od wěřitců našich*, *mezúch*, *kupitel* (kupující), *wšechnymi wěcami*, *jednými*, *zpustošeni*, *wysadzují*, *w rybníscę*, a tomu více podobných.

Velkému vzdělanému obecenstvu i kromě zámětrů vědeckých nejzájemnější budou dopisy pana Kašpara Šlika a pana Prokopa z Rabšteina k Oldřichovi z Rozenberka v letech 1444—1448, jakožto znamenité příspěvky k historii prvních časů po válce husitské, čili nedospělých let krále Ladislava, ku kteréž Archiv český již tolik, vespolek na sebe se vztahujících, kusů podal. Obadva oni mužové byli toho času znamenití diplomatové na dvoře císaře Fridricha IV., kterými, nejznamenitější záležitosti toho času jednány byly. Dopisy jejich, nejvíce noviny panu Oldřichovi z Rozenberka, vztahují se netoliko na věci české, ale i cizokrajné; o jednání a usilování stavů českých, uherských i rakouských stran vydání mladého krále Ladislava, ku kterému Fridrich nikterakž svoliti nechtěl, o rozličných stranách v těch zemích, o Jiskrovi, Hunyadovi, hraběti Cilském aj., o koncílii bazilejském a zporu dvou papežů Eugenia a Felixa, přičiňování císaře Fridricha o onoho v Říši a poselství skrze to do Říma, kteréž Prokopovi Rabšteinskému samému poručeno, o volení nového papeže Mikuláše V., o vlaských městech a zporech jejich rozmanitých, mezi Mediolanskými, Benátčany, Florentskými a t. d., o vmíšení do toho Francauzů a krále aragonského, o králi Benatovi sicilském, o švejcarských věcech, jakož o vtržení Delfina Francouského s loupežnými Armaňáky do té země, o všech těch věcech větší i menší zmínka se děje, i o Polsku, Dánsku, Portugalsku, Turcích a jiných zemích. Pro historii českou nejdůležitější jest to, co o jednání strany pod jednou i pod obojí v Římě o potvrzení Rokycany za arcibiskupa i Šlik i Rabenšteinský pod velikým tajemstvím panu Oldřichovi sdělují, z čehož největší světlo na postavení stran tehdejších v Čechách vchází.—Sloh obou mužů má do sebe tu krátkost a ráznost, jak vůbec české dopisy 15. století, spolu pak vyznačuje se mnohým protkáváním latinským, patrně vplyvem dvorského živobytí v cizině a módy času; jest jakás nobleté a ležernost v tom, jako když nyní francouština se vplétá. Rozmanitosti dodává dopisům těm i střídání obecných a privatních záležitostí v jich obsahu, jakož všickni tři muži mezi sebou i obecnými věcmi i důvěrným přátelstvím ve svazcích byli. V tom ohledu nejzábavnější jsou listy pana Prokopa z Rabšteina k Oldřichovi z Říma, když v městě tom byl u vyslanství, dávající nám spolu i živý obraz tehdejšího života a obyčeje. Píšeť nejprvé, kterak, když do Říma přišlo vyslanství, v jehož on čele byl, mnoho prelátů, biskupů a jiných proti ním k uvítání vyjelo, od kterých provodíni jsou do hospody s trubači, o slyšení prvním u papeže, a kterak poctu poslal vyslancům papež, víno, kapouny, konfekty, obrok, svíce, takže jim to skoro po celý čas vytrvalo; o roznemožení papeže a slyšení u lože jeho, kterak rekommandoval on tu pana Oldřicha skrze veliké jeho v Čechách o církev zásluhy, k čemuž řekl Jeho Svatost: »Multa bona audivi de illo domino et benedictus sit,« o deklarací, kterou učinili vyslanci ve jménu císaře, že Eugenia a ne Felixa chce za papeže pravého uznávati, o radostném slavení toho po celém Římě, kterak u veliké zvony zvonili, ohně pálili, po ulicích troubili, z pušek bili atd., též o přátelství kardinalů S. Angeli a Bononského, kterýž hned potom po smrti Eugenia za papeže zvolen (Mikuláš V.). Obadva ti kardinalové rok před tím u pana Oldřicha u oběda byli, na čemž jemu dopisovatel mnoho cti zakládá. Též v Římě praví o kardinalovi S. Angeli: »Téměř na wšaký večer kollačí miewáme, a na twú milost wždy zpomenem, a když co jieme, tehdy on říká: Tamen dominus de Rasis dicit, quando magnos pisces comedit; ex quo deces dedit nobis ista bona, quare non comederemus? ꝛc. jako jste spolu mluwiewali.« Též o papeži Mikuláši V.: »Když jsem bral poslednie odpuštěnie a požehnánie od otce swatého, tehdy mi poručil, abych pozdrawil T.Mti. od něho, a cožby bylo k dobrému a poctiwému wašemu, žè wždy naleznete J.St. k sobě přiezniwu.« Ty a takové věci dávají spolu nemalé ponětí o mocnosti a činném živobytí pánů českých za oněch století, jakož v tom způsobu i listové pana Viléma z Pernšteina v předešlých svazcích Archivu českého vydaní výtečný obraz dávají.

V. Vladivoj Tomek.

Památnosti v Trhových Svinech.

Naše milá vlast, jakkoli rozličnými nehodami mnohých památek na předešlé časy zbavená, zachovává předce tu i tam, často ve skrytosti, nejedny pobožnou myslí uchované vzácnosti, kteréž

jen objevení a ve známost uvedení očekávají, by se jich k dobrému vlasti, věd a umění použiti mohlo. Takž skoro v nejjižnějším koutku Čech, na panství Novohradském, budějovského kraje, v městečku Trhových Svínech, opatřeném od 1. listopadu r. m. zřízeným magistratem, chová tamější kostel několik latinských bohoslovních rukopisů ze 14. a 15. století ve folio, z nichž jeden na přední desce vnitř obsahuje poznamenání několika latinských slov s českými významy, kteréž mě zvláště zajímaly, anoť některé z nich s významy v nejstarších slovníkách se nacházejícími se srovnávati a tudy potvrzovati se mi zdály, že těchto významů tehdáž skutečně tak bylo užíváno, jiné pak docela nepovědomé mi přicházely. I obdržev od tamějšího zkoušeného p. radnjho *Jos. Ješke* dobrotivě zhotovený snímek slov těch, za kterýž tuto děkuji, a tuše že všem milovníkům řeči české budou příjemná, sděluji je tuto, a sice česká v původním pravopisu, latinská bez zkrácení.

Commensationes	hodowanye
Inpudicitia	oplzlost
Obstaculum	zastyerka
Superstitiosus	kuzedlnyk
Decrevevis	przykazess
Infremuit	lkal
Scrutans	seznawage
Pululat	pupecze pustye
Prodigus	Marnotratcze
Socrus	cztye
Allegoria	podobenstwye
In porticu	wprzedkostely
Investigator	chytrzecz
In agonia	wemdlobye
Apprehenderunt	chopyly
Dissentiones	roztrženye
Objectum	obrazka
Subplantator	wyssadytel
Opprobrium	posmyech
Contumelia	czyl
Argumentum	dovod
Conspiraverunt	shluklysye
Exprobrat	hanye
Calumnia	pohanyenye
Criminator	hancze
Disciplina	poslussenstwye
Seditio	swar
Consubstantialis	spolustatny
Meta	pospyess
Contemplativa vita	bohomyslny zywot
Timide	boicz
Arbitrati sunt	mnieli su nebo nadieli su se.

Jiná znamenitost, v radnici téhož městečka chovaná, zasluhuje povšimnutí znatelů malby, zvláště vlastenské. Jsouť to tři velké obrazy starobylé, as dva pražské lokte vysoké a přes loket široké, malované po obou stranách, na zadní však trochu temněji, a nemýlím-li se, toliko jednobarevně. Barvitostí, okrouhlostí a ušlechtilou prostotou oblíčejů, vyplněním prázdných míst v rozích pozlacením, a že na dřevě malované jsou, shodují se velmi s obrazy na Karlšteině. Shoda tato přivedla mě na tu myšlénku, že z času Karla IV. pocházejí, k čemuž nasvědčuje i ta okolnost, že na jednom z těch obrazů, tři krále představujícím, jeden z týchž králů, rovněž jako na obraze jistého rukopisu v Museum, podoben jest králi českému Karlovi, jenom že trochu mladší vypadá, tak že nejisto, zdali Karel čili již Vácslav IV. se tím vypodobňuje. Buď již tomu jakkoli, jisto jest, že obrazové ti velmi starodávní jsou; pakli se ale mé zdání potvrdí, tím vážnější a nám Čechům vítanější budou, anoť se ví, jak za časů Karlových malířství v Čechách kvetlo, a jak takovéto památky již vzácné jsou. Ohledání jich, doufám, bude všech milovníků starožitností, zvláště malby, těšiti, zvláště když i kr. krajský budějovický pan komissar, hrabě Vratislav, tyto obrazy za starobylé a velevážné měl, a z toho ohledu i mne na ně pozorna učinil.

J. Hulakovský.

Na dorozuměnau.

Gakkoli usudek, w IV. Přjloze ku Kwětům nad mým překladem Shakespearowa Othella wynešený, w celku nad očekáwánj přjzniwě pro mne znj, začež p. posuzowateli swé djky skládám: nicméně sobě i obecenstwu dlužen býti se widjm, na některé mně činěné wýčitky odpowěděti.

Předně wytýká mi p. posuzowatel, že gsem nepřekládal tak wěrně, gako *nynj* Němci Shakespeara překládagj. Wyznáwám se, že gsem se tak otrocky originalu swého nedržel, gako *nyněgšj*, gak p. posuzowatel opatrně přidal, němečtj překladatelé, kteřj ducha pjsmenau, gako zagjce klackem, zabjgegj, a onoho welikého dramatika swým kraganům nepřjstupněgšjm činj, nežli gim gest w půwodnjm textu: za to ale gsem srdečně potěšen, že p. posuzowatel sám wyznal, že překlad můg následkem toho snadněgi se čte. Ostatně budu každému powděčen, kdo mi něgaké mjsto překladu mého ukáže, kde bych se byl na ugmu prawého smyslu od wěrnosti uchýlil.

Dále wytýká mi p. posuzowatel, že gsem se na některých mjstech obtjžem wyhnul, ano někde ge i wynechal. Abych se byl kde obtjžnostem wyhýbal, toho sobě swědom negsem, a co gsem wynechal, gest buď naprosto nepřeložitelné — gako p. posuzowatel sám odwoláwage se na Herdera, o pjsni *o wrbě* prawj, w kteréžto gsem wynechal refrain — aneb pro swau špinawost a necudnost gen surowým wkusem onoho wěku omluwiti se dá. A co se toho týká, tušjm, že žigeme w stoletj přjliš wzdělaném, než abychom dopauštěti se měli onoho snižugjcjho modlářstwj Tibeťanů, kteřj legno swého Dalai Lamy za drahý klenot a wzácný talisman powažugj.

Giná wýčitka p. posuzowatele týká se mého werše, který prý gest přjliš swobodný — ano pauhé počjtánj syllab. To uhodl; gá neměl za dobré, přjsnými prawidly weršownictwj, které u nás beztoho posud ustanoweny negsau, dáti se wázati. Dřjwe ale, než mi p. posuzowatel tuto wýčitku učinil, byl by werše originalu byl měl na kritickau wáhu wzjti. Wšaktě známá wěc, že Shakespeare psal sice wýborná dramata, ale welmi špatné werše, a nad original swůg wynikauti ani we snách mi nenapadlo. Ostatně by se můg překlad při prawidelněgšjm weršowánj snad méně snadně četl.

Co dále p. posuzowatel, mých poznamenánj se týkage prawj, na to mu odpowjdám následowně: Na stránce 66. wyrozumjwá se neypřiměřeněgi: *do mé duše*, gak se o tom wšickni wykladači Shakespearowi shodugj. Ostatně to nenj mé *půwodnj* poznamenánj, která wšecka znamenal gsem podpisem: *Pozn. česk. překl.* Na str. 87. proto přeložil gsem: *měkká ruka*, poněwadž Desdemona patrně na ten, a ne na giný smysl odpowjdá. Pakli zde hřjčka se slowy, tak že Othello rozumj *wlhká*, Desdemona pak *měkká ruka*: tedy mi p. posuzowatel wděk učinj, když mě poučj, gak gsem to mjsto měl ginak přeložiti, abych s originalu nic nesetřel a předce srozumitelným byl.

Co se konečně týče zbytečnosti některých mých poznamenánj, tu by p. posuzowatel wětšjm práwem wytýkati mohl swým zamilowaným Němcům, kteřj přečasto wygasňugj mjsta, každému bez obtjže srozumitelná, a giná dosti temná wykládati opomjgegj.

Kterak ostatně *nyněgšj* němečtj překladatelé Shakespearowi — a genom ty p. posuzowatel za wzor wystawuge — sobě počjnagj, o tom mohu dáti swědectwj, an gsem wětšj djl staršjch i nowěgšjch překladů německých s originalem srownáwal. I nalezl gsem, že se při tom neyhůře má starý poctiwý Eschenburg, gegž mnozj na slowo wzatj nowěgšj překladatelé pauze do weršů wměstnáwali, nesrownáwagjce ho ani s originalem, čjmž se stalo, že i poklesky geho wěrně podrželi. A co se pak té gegich wyhlášené wěrnosti týká, ta neywjce a hlawně w tom záležj, že i ty neynepatrněgšj, ba naprosto nepřeložitelné, ostatně často zbytečné hřjčky se slowy násilně do formy swého gazyka wtěsnati se namáhagj dle wěhlasné zásady: Reim dich oder ich friß dich. A takowé překlady magj nám wzory býti! Kdoby snad myslil, že při tomto wyřknutj ne prawda, ale snad něgaká strannost mě wedla, toho každau dobau hotow gsem očitě přeswědčiti, a kdyby toho potřebj bylo, i weřegně prawdiwost toho, co gsem tuto pronesl, dokáži.

Odstup ode mne, abych snad tuto skrownau práci swau za něgaké dokonalé djlo powažowal; wjmť gá, že má swé wady, a wjm gaké: to ale, co p. posuzowatel mně wytýká, chci-li sám k sobě sprawedliw býti, k nim počjtati nemohu. Nebylyby pak řádky tyto ode mne psány byly, kdyby posudek Othella tak welmi nepáchl oným němectwjm, které we mnohých hlawách hrubě strašjc i na literaturu naši zhaubné swé působenj wztahowati počjná. Přestaňme giž gednau, opicemi býti, a stawme wzdělánj i literaturu na základ samorostlý, národnj!

J. B. Malý.

Premia čili pocty
za spisy československé!

Společnost českého Museum, zakládawši roku 1831 Matici českau, pečowala o wzdělánj řeči a literatury našj národnj, nikoli o gakýkoli zisk a prospěch ústawu swého; chtělať literatuře české, do té doby wšeligak skljčené, i zdárného zniku i prospěšného směru propůgčiti.—Pro rozmnoženj činnosti Matičiny w duchu prawidel gegjch nawrženo bylo Sboru musegnjmu, aby kromě wlastnjho swého wydáwánj dobrých knih českých, geště také zwláštnj *premia* čili *pocty* na wydáwánj gich od giných wlastenců̄w ukládal, a tjm dle možnosti k množenj-se dobrého spisowatelstwa w národu našem wůbec napomáhal. Sbor, prohlédage k wěci této, ustanowil tedy, že každý w čistém *československém* gazyku *půwodně* a správně wydaný spis může pocty aučasten se státi, bez rozdjlu, zdali w Čechách, Morawě, Slowensku aneb kdekoli ginde wydán byl; a wšak gen ti spisowé ge obdržj, kteřj w cjs. král. rakauském státu dowoleni gsau, a kterýchž pokaždé geden exemplár do bibliotéky českého Museum w běhu tohoto léta obětowán byl. Tyto pocty budau dwogj třjdy:

a) Prwnj třjdy pocta dá se gen takowým knihám, kterými netoliko řeč a literatura naše národnj, ale i buďto nauky samy w sobě, buďto literatura wěku swého wůbec, znamenitě se zwelebj, a kteréž tedy cenu wyššj i u wšech národůw platnau do sebe mjti budau.

b) Pocta druhé třjdy dostane se za takowé knihy, kterými zwláštnjmu nedostatku w literatuře našj národnj náležitě se wyhowj, aneb které, nešjřjce třebas oboru nauk a literatury samy w sobě, předce wšak zdařilostj formy swé wynikati budau.

Summy poct gedné každé třjdy ode Sboru musegnjho ročně podlé zásoby peněžné w Matici se ustanowj, a wšak menšj *padesáti dukátůw* na zlatě pro prwnj a *dwadceti pěti dukátůw* pro druhau třjdu nikdy býti nemohau. Gestliže w kterém roce pocta prwnj třjdy nikomu nepřisauzena, může pro druhau třjdu, dle uznánj saudcůw sborowých, gеště i *accessit* rozdáno býti; toto pak wrowná se polowici pocty, a gestliby w kterém roce wjce pocty rowně hodných spisůw se wyskytlo, w té přjpadnosti může sbor i *mimořádnau poctu* ustanowiti a podati.

Audowé Sboru musegnjho, gsauce sami saudcowé we wěci této, nikdy pocty z Matice obdržeti nemohau, byťby sebe lepšj spisy na swětlo wydali. Nápodobně ani spisowé, kteřj nákladem Matice české wydáwati se budau, o pocty státi nemohau, a přjčiny, že se za ně spisowatelům obzwláštnj honorár z Matice podáwá.

Sbor na začátku každého léta pocty nadřečené na rok neybljže minulý přisaudj, a w Časopisu českého Museum pokaždé weřegnau i krátce odůwodněnau zprawu o přjsudcjch swých podáwati bude.

Podáwánj premij začne se roku 1844 za spisy roku 1843 wyšlé.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo VIII. (*Přjloha ku Kwětům.*) 19. dubna 1843.

Literatura.

Tatranka, spis pokračugjcj rozličného obsahu. Třetj ročnj běh čili djl druhý, swazek čtwrtý. Péčj a nákladem Giřjho Palkowiče. W Prešpurku 1842.

V referatu o Časopise českého Museum četli jsme přání, aby někdo z povolaných pojednání Chmelovo o přídawném jménu objasnil, posoudil a vlastním bádáním obohatil. Ludevít Štúr nenechal nás dlouho čekati. Článek jeho o rozboru jména přídawného v Tatrance je nejdůležitější v celém svazku.

Spisovatel rozděluje vývin jazyka na tři doby; v první, tak nazvané materialní, sbírá se pouhá látka slov a mluvení způsobů, v druhé znikají pravidla a zákony myšlénkou jazykozpytce vystavené, v třetí kritické vyměšuje se, co myšlénka subjektivně jazyku podmítala a co v něm objektivně pravdivého dle kořenu se nachází. Tak následují po sobě materialní slovníky a mluvnice, kvapné etymologování a konečně soudný kritický rozbor. O nás soudí Štúr, že v druhé době vázneme, an prof. Chmela na některém místě subjektivní myšlénku pravému jeniu mluvy naší na odpor podkládá. Šetrně oceniv důležitost každého pokroku, ví on dobře, jak si každého předchůdce vážiti máme, a že nikdo bez podpory v povětří udržeti se nemůže. Do druhé doby jazykového vyvinování klade Štúr také naše purisování a stěžuje si na jeho přílišnost. O tom něco málo podotknouti chceme.— Procitnuvše k novému životu, vzkřísili jsme náš vlastní, samorostlý, bohatý jazyk. Jako dobrým otcům musí nám býti svatou povinností zkoušeti síly a vlohy milého syna našeho, kam by asi stačil, a co z vlastní zásoby, nechtě se zadlužit, vyjádřiti a pojmenovati jemu možná. Zásada Štúrova, přijímati evropejské názvy i do našeho názvosloví, nemá všeobecné platnosti. K čemu jiné jazyky chudobou přinuceny byly, to můžeme z bohatého pramene vlastního a slovanského vůbec nahraditi. O tom svědčí tolikeré názvy v lidu již ujaté, ač ne evropejské. Kdož by odpíral, že se mnohé nejapné, nevýznamné slovo utvořilo? Potká-li se však s takovým, ať bez obalu kárá a opravou přispěje. Toužebně bažíme i my po třetí době, kde soudná kritika nakupenou látku protříbí a pravdu od bludu odloučí. K cizotě sáhnouti nebude nikdy zmeškáno, napřed ale zkusme, *quid valeant humeri*. Schopná hlava se všemu naučí; sprosťák si vždy lépe pamatovati bude slovo *teploměr*, v němž i pojem se podává, nežli *thermometer*. Z takových cizích slov stávají se často divné stvůry, jak polština a denní zkušenost i u nás dosvědčuje. V slovu *tlakoměr* porozumí našinec dříve kořenům nežli v slově *barometer*.

Co potomci ze zásoby nynější podržeti za dobré uznají, o tom nelze soudit. To ale od nich očekávati musíme, že naše snažení, naše pokusy s vděčností uznají a hrdě k nám hleděti nebudou. V pojednání samém o přídavném jménu vniknul spisovatel šťastně k zákonům našeho jazyka, jeho odvozování koncovek od náměstek je dobrá myšlénka, a porovnání obou prací — totiž Chmelovy i Štúrovy — přivede třetího zajisté na pravou cestu. Přáli bychom, aby někdo z našich výtečníků úsudek svůj o tom pronesl.—

Z básní podal Karel Štúr »Poutnici«, Drahotín Dolinský »Zpomínku«, Ludevít Štúr opěval Nestora slovenského Jiřího Palkoviče, a Samuel Štúr pokusil se v překladu Mickevičovy balady ukrajinské »Czaty«.

Ondřej Durček sděluje prosebné podání církvi senioratu liptovského, sl. districtualnímu konventu předložené. Zde čteme, že plat professora řeči a literatury slovenské při lyceum prešpurském zvětšen býti a že dis. konvent věc tu pod svou ochranu vzíti má. Důvody jsou rázné a důkladné. P. Durikovič stýská si v krátkém dopisu o nechvalném rozšiřování maďarské řeči.

Pojednání o určení Ruska v ohledu na Asii nachází se doslovně ve Vlastimilu. Důležitý, po-

sud nedokončený článek gest *Srbsko* v století devatenáctém z geograficko-statisticko-historického ohledu od Záborského.

V zprávách na konci dojal nás hluboce životopis v plném květu zesnulého Slowáka Benj. Pravos. Červenáka. Památka jeho u nás nikdy nezahyne.—Literatura slovenská podává soupis nejnovějších knih na mnoha mjstech vydaných aneb brzy vyjíti majících, jakož i zprávu o znamenitějších spiseoh v Čechách, na Moravě a v Záhřebu vyšlých. *R.*

Slownjk hospodářsko-technický **pro auřednjky, mysliwce, stawitelské mistry a hospodáře, česko-německy sestawen od Františka Špatného. S úwodnj předmluwau od Dra. Lumbe, prof. polnjho hospodářstwj na uniwersj pražské. W Praze 1843. Tiskem Anny Špinkowé. Cena 48 kr. stř.**

W úwodnj předmluwě prawj p. prof. Lumbe, že snad žádná řeč nemá tolik významů hospodářských, gako slowanská wůbec a zwláště česká, co žádnému podiwno nebude, kdo rozwážj, že Slowan na sewerų byl prwnj, který pěstował tiché uměnj pokoge a tak se stal učitelem rolnictwj, hornictwj, obchodu etc. ostatnjm národům.

Tento slownjk ge protož djlo welmi wjtané a důležité; neboť mnohý auřednjk a wůbec, kdo wenku s lidem obcuge w záležitostech hospodářsko-technických, často pocjtil potřebu takowé knihy. Byloby gen přáti, aby se práwě těm do rukau dostal, pro kteréž určen gest; ale práwě w tom stawu geště welká část posud nic nezwěděla o wýwinu našj národnosti, kde by ona zwláště wřelý podjl w pokrocjch w našj wlasti učiněných bráti měla, antě se mezi wzdělanau střjdu počjtá, a lidu předstawena gest. To ale ge práwě gedna z neywětšjch překážek, že řeč dělá rozpuklinu mezi owládagjcjm a owládněným. To skoro naskrze platj, tedy také o hospodářských auřadech. Že však snad i zde změna a pokrok brzo se učinj, lze se nadjti. Přjklad knjžete z Lobkowic, který nařjdil, aby wšickni ti, kdož se kanceláři geho na panstwjch oddati chtěgj, záhy se přiučili bytně potřebnému gazyku českému, gešto by sic u powyšowánj na wětšj hodnost nebyl na ně brán ohled (Kwěty čjslo 21), při nyněgšjm stawu našich národnjch záležitostj nagde zagisté následownjky.

Tento slownjk ale také mimo praktickau potřebu ge důležitý pro řeč naši; neboť p. spisowatel měl přjležitost na mnoha mjstech s lidem obcowati; uchytil tedy mnohé slowo, co posud gen w bezprostřednj mluwě kolowalo, někdy také nowé twořiti musel, což se šťastně podařilo, tak že se w něm hezký počet slow nacházj, která se w ohromném slownjku našeho slawného Nestora Jungmanna nenalezagj. Znowu se oswědčila bohatost, ohebnost a twořiwost našj řeči. Den po dni se obgewugj wždy nowé poklady, kteréž na krásnau budaucnost ukazugj.

W. N.

Některé nowotiny z literatury.

Od něgakého času podobalo se, gakoby naše literatura odpočjwala, až teď nagednau se hnula, a několik wýtečných a důležitých spisů nám podala, o kterých se zde gen krátce zmjnjme; neboť práwě ani času ani mjsta pro obmezenost našich literárnjch orgánů nemáme, obšjrněgi o nich pogednati, co snad časem se stane w době přjhodné.

Předewšjm ge dlužno zmjniti se o *wýtečném překladu klassických Thomsonowých Počasů.* Překladatel p. Fr. Daucha ge českému obecenstwu znám co wýborný uměleç w řeči a we weršowánj, gakým se i zde slawně oswědčil, podaw nám djlo originálu docela hodné. Kdo nemá srdce pro básnictwj zatwrzelé, nagde zde knihu negen pro gedno přečtenj, nýbrž pro celý žiwot; gelikož Thomson gen stálým, nikoli ale okamžitým miláčkem býti může.

Druhá welmi wjtaná kniha ge druhý swazek *národnjch pjsnj,* sebraných p. K. J. Erbenem. Ta sama správnost, pilnost, kritičnost a šetrnost, které prwnjmu swazku wšeobecnau oblibu a rozšjřenj zjskaly, panuge i w tomto swazku. Pan Erben si obral welmi krásný a pro nás welmi důležitý obor literárnj činnosti, totiž powěsti, báchorky, pjsně lidu a bágeslowj slowanské; národnjmi pjsněmi udělal welmi krásný začátek.—

Zwláštnj pozornost zasluhuge *sbjrka zábawných spisů Jana z Hwězdy* *). Dwa swazečky obsahugjcj ballady a pjsně giž wyšly; následowati budau prosaické práce, gichžto začátek učinj nowý půwodnj historický román z časů Gjřjho Poděbradského, pod názwem: »Jarohněw z Hrádku.« Spisowatel si zjskal swými posud wyšlými pracemi (n. p. *Konwalinky, Známost z přjgezdu, Nocleh na*

*) Zewrubněgšj správu o nich podáme co neydřjwe. Red.

Kaccrowě, kterýž do němčiny přeložen gest) krásné gméno, a těšjme se zde, sebrané widěti plody geho literárnj činnosti tjm wjce, an to prwnj wětšj sbjrka spisů zábawných gest. Kdyby nám wýtečný náš Tyl chtěl podobnau pochautku učiniti, pak bychom alespoň mohli někomu něco wětšjho do rukau dáti, když se po plodech našj pěkné literatury ptá.

Wjtaný dárek nám udělil pan *Winařický* swým spiskem: *Warito a lyra.* Gsautě to lehaunké a prostomilé básničky, w kterých se nikdy dwě spoluhlásky nestýkagj. Nesmj se to považowati za pauhau hračku, gako romány bez *r*, aneb gako giný špaňhelský román bez a, b, c, neboť se tato práce zakládá na welké myšlénce totiž: na wlastenectwj, aby utichli hanci našj krásné řeči, kterým se wšelicos o twrdosti našeho zwučného a měkkého gazyka zdálo. Náš welewážený Winařický ge práwě básnjk, kterýž tento blud wywrátit může až do kořene, neboť geho wýtečnost řeči a werše, kde wšecko plyne a co křišťál gasně a průhledně swjtj, gest wůbec známa.

Také naše milá Morawa, která, co se týče národnosti, takořka teprw procitúge, nám něco potěšitelného podala *básněmi Wincencia Furcha.* (Swazek prwnj w Holomauci u Škarnicla 1843.) W malé této knjžce poznali gsme krásný talent, který až se prodere a propracuge, čestnau budaucnost slibuge. Rázný wlastenecký duch (k. př. w básni: Davoria), měkký a teplý cit, pohybliwá a kwětnatá obraziwost, hlubšj názor swěta a přjrody, těmto básnjm čestné mjsto w našj literatuře zjskagj.

W. N.

Několik slow o dětských opatrownách.

Článek z křesťansko-politického hospodářstwj.

(Ze Sewernj wčely.)

»Saucit člowěka k utrpenjm gest pocit zpátečný; on snad wyplýwá z pudu zachowánj sebe samého. *Dobře činiti* gest netoliko přjgemno, ale i wýhodno; diwadlo chudoby gest bolestné; bjdák gest obtjžný, nesnesný; chudoba gest škwrna, zlé, rána pro společenstwo; gi předegjti, odstraniti, ulehčowati gj, gest skutek obezřetnosti; takowým způsobem stáwá se *dobročinnost* potřebau, a wšeliká potřeba obracj se w powinnost« .....

Takto propowjdagj mnozj z našich mudráků, a rozwinugjce themu, utwořenau chladným soběctwjm a žádostiwostj osobnjch wýhod a rozkošj, hlubokomyslně dokládagj: »Naše weliká města, s mnohočjslnau lidnatostj, s rozdjlně žigjcjmi rodinami, s drahotau w potřebnostech, s neobyčegnau nestegnostj obžiwy, s přjpadnostmi, newyhnutelnými tam, kde lidé žiwi gsau dnes tjm, čeho wčera dobyli, se zkázau mrawůw, tau gistau průwodkynj mnoholidstwa, rozkošj a pohoršenj welikých měst .:. hle, to gsau některé z přemnohých a gistých přjčin, mocně žádagjcjch od společenstwa, pro wlastnj geho wýhody, *dobročinnost*, aby se zachowal pořádek společenský i spokogenost osobnj.«

Gak to překrásně zewnitř! Než wnikněte w ducha těch poučenj... Neyspanilegšj a práwě božský diw křesťanstwj gest obrácen mudráky wěku, widaucjmi we wšem toliko *swau* schopnost a spokogenost, w prostředek policegnj, w otázku obecnj ekonomie! Wydáwagjce *dobročinnost* za saucit, za newyhnutnost, ba i za pud—proč skepticky odrýwáme gegj kořeny, přjrodau srostlé s našjm srdcem, a přenášjme ge w suchau, neúrodnau půdu swých wýhod, rozpočtenj, zákonůw rownowáhy obecné? Patrně proto gen, abychom se neobrátili přjmo k náboženstwj, k geho čistému a gedinému pramenu; giné přjčiny bude duše nadarmo hledati! Znamenali-li aspoň naši mudrci, že do zwěstowánj ewangelia o této nebeské ctnosti neměli na zemi žádného ponětj? Hluboká naše učenost snad neodkryla nám, že od časů ewangelických, gako nynj, a wšak nerowně na wyššjm stupni, nesčjslná lidnatost nahrnula se w ohromných městech; hledanost smyslnosti, zgemnělost rozkošj, nadbytek tělesné (materialnj) wzdělanosti přiwedly se na neywyššj stupeň možnosti člowěka; snjženj člowěčenstwa ostalo nepostjhnuto; chudoba byla poražliwá, přestupky náramné, a následowně, podle našeho učenj, tisjce přjčin sgednocowaly se i tehdáž ke wzbuzenj *milosrdenstwj*, k rozwinutj-se *dobročinnosti*. Gj tu wšak nebylo. W náhradu té ctnosti hleděl Řjm na děti chudých třjd — na děti, o kterých Spasitel prawj učedlnjkům: »Deyte maličkým přigjti ke mně, a nezbraňugte gim, neboť gich gest králowstwj nebeské,« —Řjm hleděl na ně, gako na přjrůstek domácjho dobytka, a gestli ge wedl k něčemu, tedy gen k rozpustilosti. Řjm ukowáwal železným řetězem ke stěně u domu, gako psa, zdrawého otce těch nešťastných; nemocného a sestaralého wywrhnul na ostrow tiberský za pokrm hladowé smrti; od-

sauzeného nesprawedliwým saudem hodil w arenu diwokým šelmám, ne tak pro zastrašenj od přestupků, gako spjše pro zábawu swým krwechtiwým náružiwostem. A proti chudobě a rozmáhánj-se lidnatosti wymyslil dwa gisté prostředky tehdegšj ekonomie: *newolnictwj* a *wraždĕnj dĕtj.*

(*Pokračowánj.*)

Zpěw a hudba.

Tyto dny wyšlo (oněch w letošnjch Kwětech od 25. unora oznámených) šestero pjsnj od Wašáka pod názwem:

Nápěwy k pjsnjm
FR. JAR. KAMENICKÉHO
s průwodem fortepiana.

Kamenotisk Wjtka a Suchého.

Gsautě připsány *Slowankám,* těmto krasohlasým pěwkynjm z přjrody. Pěkný papjr, sličný zewnitřek s hezaunkým obrázkem wyznačuge wydánj to před ginými, a činj ge milé oku, tak gako zwuky zpěwů těch ucho ljbeznostj a cit prawdiwostj, obogj pak neljčenau swau prostotau dogjmagj. Neočekáwey nikdo we zpěwjch těchto něco nadobyčegného, zadiwugjcjho, uchwacugjcjho — negsauť to než kwjtka prostá, bezewšj pýchy a nádhery, a tudy i práwě milaunká, něžná, rozwinuwšj-se na wzoru onoho ušlechtilého kwjtj, gaké se urodilo na poli našeho národnjho zpěwu — gsau totiž w duchu národnjm pogata i podána. Gak hluboce myšlénky gsau pogaty i gak zdařile prowedeny, každý nestranný, cizotau nenakwašený a slepau modau neunešený rozsudce uzná, an tu wjce šetřeno deklamace, a zwuky negsau gen zhola a na bůhzdař pronešeny pro pauhý, brzo pomjgegjcj uchwat sluchu. Zkrátka: Slowanko a Slowane (neboť i mužský hlas tam nalezá zábawu) wezmi a pěg, zagisté se w nich hnedle poznáš.

Zpředu stogj *wyswětlenj znamének*; nato ze 4. strany až na 15. následugj pjsně po sobě takto: *Diwné wěci, Wýmluwa, Gonák z Miletjna, Nestegné wyznánj, Wýpowěd, Pláč lásky.*

Toliko gest přánj, aby noty byly stegnĕgšj a sličnĕgšj, co do twaru gegich a wazby, i aby se byly před tiskem na čisto chyby bedliwěgi oprawily, kteréž dle možnosti potom teprwa oprawiti se musely.

Prodáwagj se *Nápěwy* ty w *opatrowně malých djtek* na Malé straně w Praze wedle kostela u Karmelitánů a w Budči u žitné brány po 30 kr. stř.

Mečislaw B.

Náwěštj o koncertě.

Pan *Neswadba,* Morawan, o gehožto neobyčegné hře na hausljch hlučná powěst wůkol se roznášj, odhodlal se spořádati k prospěchu swému koncert w sále plateyském w sobotu d. 22. dub., w němžto mimo giné přednášeti bude welký koncert od Vieuxtemps-a a karneval na dobře známý nápěw český. Obecenstwo může se bez rozpaku neobyčegné zábawy nadjti. Ljstky wchodnj prodáwagj se w obchodnickém skladu p. Hoffmanna. B.

Nowé knihy.

Zábawné spisy Jana z Hwězdy. Swazek II.: *Pjsně i giné drobné básně.* W Praze 1843, nákladem Jarosl. Pospjšila. — Str. 108 we wel. 12. Seš. za 20 kr. stř.

Česká bibliotéka pro wlastence milowné gazyka mateřského a nowých wědomostj, k rozšjřenj uměnj a ušlechtěnj srdce. Obsah gegj: Pogednánj o náboženstwj, wychowánj djtek, popsánj cyzých zemj a národů, žiwotopisy Swatých, wynalezenj nástrogů, řemesel, přjběhowé minulých wěků i našich časů, wědomosti o Čechyi, časem wýstrahy, udalá nesštěstj, básně atd. Čtenářům wšeliкého pohlawj, wěku a stawu. Od Jana Jawornického. Swazek šestý. W Praze 1843, pjsmem a nákladem J. H. Pospjšila. — Str. 92 we 12. S obrázkem. Seš. za 16 kr.

Marcel, pautnjk z dewatenáctého stoletj. Půwodnj rytjřská mrawná powjdka od Ant. A. Šwihljka. W Praze 1843, tiskem a nákladem Anny Špinkowé. 8. str. 116.

Zeměpis čili auplné popsánj oboru zemského podle Hadriana Balbiho. Djlu II. sw. 1. (sw. 13.)

Nowý kljč k náležitému wyslowenj němčiny. Spolu sbjrka wýznamů k poznánj slowcj, obyčegného wygádřenj se w společném towaryšenj, a důwěrných rozmluw o zdrawj a nemoci, o procházenj se, při gjdle, wstáwánj a léhánj, při psánj, gednánj služby, též i w giných záležitostech. Od Jana Jawornického. (Druhé oprawené wydánj.) W Hradci Králowé a w Praze 1843, pjsmem a nákladem J. H. Pospjšila. — Str. 212 w 16. Seš. za 16 kr.

Panna křesťanská. Knjžka modlicj pro panny od Antonjna Stránského, professora pastýřského bohoslowj, katechetiky a pedagogiky, skutečného rady a přjsedjcjho bisk. konsistoře w Hradci Králowé. Třetj wydánj. W Praze a w Hradci Králowé 1843, tiskem a nákladem Jana Host. Pospjšila. — Str. 288 we wel. 18. Se sličnau rytinkau. Seš. za 40 kr.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo IX. (*Přjloha ku Kwětům.*) 3. máge 1843.

Několik slow o dětských opatrownách.

(*Pokračowánj.*)

Nikoliw; — takto newyhledáme tam, kde gest dlužno, začátky té neyskwělegšj wšech cnostj. Milosrdenstwj čisté gewilo se zároweň s křesťanstwjm, kteréž na něm ge osnowáno. Milosrdenstwj a práce — dwa w gedno splýwagjcj aučely náboženského určenj člowěka.

Aby se přibljžil hřjšný smrtelnjk k Bohu wšeho dobra i wěčné prawdy, třeba bylo ustawiti cnosti. Z nich ze wšech neywýše postaweno gest *milosrdenstwj*, protože ono táhne člowěka, aby činil dobře, nikoliw pro swau wýhodu, ni pro chlaubu, ni ze ctižádosti a z hrdosti, ale pro wnitřnj krásu samého dobra, a činil ge před twářj Boha, gen aby se brzy zbljžil k geho dokonalosti. Ono ge nadáno dwogj mocj — sgednocowati lidi mezi sebau a s nebem; w tomtéž čase gest ono i neytrwalegšj rukogemstwj obecného pořádku, neygistšj přispěnj chudobě, potěcha w zármutku, podiwný gednatel mezi pádem smrtelnjka a nawrácenjm-se geho k půwodnj nesmrtelnosti, newyzpytatelná zástawa sprawedlnosti a dobroty prozřetelnosti, a welmi občerstwugjcj pohnutj duše! — Mohlo-li pohanstwo znáti milosrdenstwj, když ono samo bylo hrubým bludem citůw? Nemohlo-li křesťanstwj ge zplodit, gežto samo gest swětlá i wěčná prawda citů i rozumu?

»Nechceť smrti hřjšnjka, ale aby se obrátil a žiw byl.« — Prozřetelnost připrawila gemu na zemi podporu i utěchu, widauc nowé potřeby opět zrozugjcjho-se člowěčenstwa; ona prwnjm zákonem geho žiwota ustanowila *práci*, a hned za nj *dobročinnost*. — Pozděgi, když nastala newyhnutelná nowá pomoc s hůry, náboženstwj samo, gakoby se obrátilo w milosrdenstwj, ukázalo tjm, že toto wjce než wšecko, newyhnutelno gest člowěčenstwu. A práwě nenj-li wšecek smysl křesťanstwj obsažen w milosrdenstwj, wtěleném w Bohu — člowěku?

Toliko zklesnutj dušewnj nábožnosti ge co přičjtati úpadek powzbuzenj k čisté lásce, a proměňuge gi w neprawé lidumilenstwj, nezřjdka tak nepřiměřeně a křiwě rozuměné. Ono gest newyhnutný následek filosofie, o které wýše připomenuto. Tomu, kdo se stydj býti prawdiwým křesťanem, možno-li být swědomitým, a možno-li gemu dobře činiti po křesťansku? — A wšak ta hrdost rozumu osprawedlnila-li se wýsledky gegich skutkůw? Nešlechetnost a zkáza mrawůw zničila-li se tauto nowau školau milosrdenstwj? Zapudila-li se chudoba s powrchu země?.... Wšecky gsau tu na očjch, zmáhagj se, gsau žiwěgšj, méně ostýchawé, pořád wjce obtjžněgšj; hrdost naše by se gimi urazila; a hle pud, autrpnost, stud, bázeň, politická ekonomie, státopis, policie rozpakowaly i učinily chytrau směs swých rozpočtenj, zřjzenj soběctwj, lidumilenstwj, i daly amalgamě té pyšné gméno filantropie (lidumilenstwj). — A wšak ge-li wždy čistá i rozumná dobročinnost ta podle nowého způsobu? Má-li ona práwo, aby měla we wšem přednost před milosrdenstwjm, poručeným od Boha? Může-li tento útwar našeho rozumu nahraditi z nebe přikázanj dané? Filantropie, wyndawši z kapsy hrst peněz, neřekla-liž nám: Gá učinila nynj to, čeho žádala ode mne *newyhnutnost;* hle tu gsau penjze, a gestli chcete, aby žádaný užitek přinesly, wyháněgte, zawjreyte, kliďte mi z očj nuzáky, zničugte útočiště pro ubohé starce a sirotky, zapowjdeyte almužnu; onať snižuge chudého a zbawuge ho stydliwosti! Zamykeyte děti do fabrik, nech ať cenau slabých sil dobýwagj sobě čerstwau kůrku chleba i nemrawnost a brzkau smrt; wašjm chautkám oni zaopatřugj nowé uspokogenj, wašj promyslnosti nowau wýhodu! Pryč s almužnami, ony gen žiwj zahálku! Powzbuzugte fabričnost! Ať se lidé porownagj mezi sebau tjm neyhlawněgšjm — pohodljm a práwem rozkošj tělesného žiwota. To ge nestogj nic giného, nežli sgednotit se w hromadnau industriálnj obec, a s dychtiwostj oddati se wýhradně dosáhánj wšech tělesných potřeb. Upokogenj gich — hle toť aučel, to blaho, po-

hodlj žiwota člowěckého. Tehdáž nebude mezi námi trpjcjch a nuzných; neuwidjme gich.

Z rozumu! — A wšak milosrdenstwj křesťanské, přikázané swětu Spasitelem — a Onť gest neydokonalegšj rozum — nenj založeno na těch zákoňech; ono prawj nám prostě: »Zachowáme wšecky swazky obecenského pořádku, utwrzené na práwech dědičných a rodinných, na uctiwosti k staršjm a důstogněgšjm, na wážnosti, nikoliw zlata a blesku smyslného, ale blesku wznešených wlastnostj a prawdiwých cnostj, na samé nerownosti stawu; rozeznáme pýjsně hnusnost při hognosti od čistoty i w samé chudobě; dosáhnem i zachowáme útočiště pro sešlé wěkem a churawé, pro děti osiřelé a opuštěné; budem ge nawštěwowati, ošetřowati, uzdrawowati, těšiti, poučowati; obrátjme wšecku úsilownost milosrdenstwj k naprawenj mrawnému, žádanému pro třjdy trpjcj; budeme záštitau práci, a předewšjm rolnictwj, tomu welikému žiwiteli lidstwa; budeme udělowati almužnu wšemi prostředky, štědře, a wšak prozřetelně, nikoliw ze ctižádosti, ani ze soběctwj a rozpočitáwánj, ale s citem bratrské lásky, nikoli penězy, kteréž wyhoditi z waku nás nic nestogj, ale pozdwiženjm mysli, obětowánjm času, ugmutého pyšné swětácké nečinnosti; wjce wšeho se přičinjme, abychom w pustá srdce štěpowali a w prawém utwrzowali náboženstwj, lásku a sprawedliwost — mrawnjm křesťanským nowozrozenjm nebohých společnostj; wychowánjm dětj postaráme se, abychom odstraňowali chudobu, dle možnosti zabraňowali a překáželi přestupkům, a dowedli lid k blahu, k bohatstwj duchownjmu — cnostj a milosrdenstwjm.«

W podobných powzbuzenjch ge widěti prst wůle Božj, zákon wykaupenj; w nich nenj *zchytralého mudrowánj*, ale swětlé Spasitelem odkázané milosrdenstwj, a w každém, kdož přigme geho zákon, uznáwá překrásnau, utěšitelnau snahu, držjwe rozwažowati srdcem, nežli cjtit hlawau (buď mi wýraz ten dowolen).

Pod wplywem powzbuzenj těch utwořily se u nás od nedáwného času ústawy, plné ducha i wýznamu milosrdenstwj křesťanského, *dětské to opatrowny*, stogjcj pod wysokau ochranau matky wšech sirotkůw, *Gegj cjsařské Milostí cjsařowny*. —

Dětské opatrowny přemnohým lidem známy gsau toliko po gménu, wětšjmu geště čjslu gsau docela neznámy, a giž ge gich dwanácte w městě sjdelnjm, čtyry we wladařstwjch, do desjti se gich má geště otewřjti w běhu toho roku, a wjce třech let stále opatruge a wychowáwá se tam přes 2000 dětj, wšemi snadnými člowěku prostředky cnostj, newyhnutně potřebných na cestě k obecnému i osobnjmu blahu. — Co gest opatrowna? tážj se někteřj *zwědochtiwj*. Škola pro chudé děti, odpowj gim *wšewěda*. A nikoliw; tento wýraz dáwá neprawý pogem o předmětu, a nezawjrá w sobě ani tisjčnau část toho hlubokého wýznamu milosrdenstwj, s kterým gsau založeny tyto ústawy.

Aby se kdo seznámil s opatrownami, aby gich zauplna pogmul, ge třeba, aby se maličko wytrhnul, odprázdnil od obyčegných swětských zaměstnánj, aspoň na hodinu...... obět to arci wážná; než co dělati! Třeba pročjsti a uwážiti *nařjzenj o opatrownách a ustanowenj* neywýše potwrzené w r. 1839; třeba nawštjwiti i samy ústawy, ne wšak gednau, neboť na začátku, nezkušenému oku a powrchnjmu gen smeyšlenj mnoho ukazuge se podiwno, diwoko w částnostech uspořádánj wnitřnjho zřjzenj a prostředkůw u wychowánj; třeba pročjsti aučty ze zpráw opatrowen; třeba seznámiti se s čtyrletými wýsledky, a wniknauti srdcem w prostředky, nikoli wzdělanosti, nezřjdka při gistých wýminkách naneywýš škodliwé, ale w prostředku *wychowáwatnj* dětj neychudšjch, neynižšjch třid; třeba zbljžiti se s osobami, hodnými wšj wážnosti, oddawšjmi se zdarma tomuto skutečně dobrému djlu; třeba rozpočjsti následky, dle zásad přigatých wytknutým záměrem ústawů těch — a tehdáž s gistotau možná řjci: že ústawy ty gsau zcela užitečné; milosrdnost křesťanská wedla k založenj a zachowánj gich lidi, obětugjcj na to penjze, čas, těžké práce, i tak řjkage swůg osud, *bezplatně* dle obecného smyslu, a wšak dle smyslu čistě křesťanského za wysokau cenu, za zbawenj neprawosti, chudoby a duchownj newědomosti tak mnohých dětj přenuzných a opowržených; za opatřenj rodinám dobrých členůw, obecenstwu počestných občanů, člowěčenstwu — lidj, genž we skromné a užitečné práci, w náboženstwj a mrawnosti, we wážnosti pro nebeské i zemské, čehož člowěku newyhnutelně třeba šetřiti, pro osobné i obecné blaho, nagdau to, co by ginak hledali bez toho blahotworného wychowánj w pošetilosti, w necnostech, w šibalstwj a odřewěnělosti citůw.

(Dokončenj.)

Opět slowo o psanj českých gmen.

Co gsme se giž namluwili, co giž napsali o tom, aby československá wlastnj gména, na-

cházegj-li se we zprávách neb pogednánjch německých, tak opět a neginak kladena byla, gakž my sami ge w národnjm gazyku dle mluwnických prawidel pjšeme! Co gsme se o wěci té giž slow našjřili negen w časopisech *našich*, gakož w těchto listech, w »Časopise pro katolické duchowenstwo«, we »Wlastimilu« i we »Wčele«, nébrž i w časopisech *německých*, gmenowitě w »Ost und West« i giných! Owšem se nám zdá, že slowa ta, ze smutné zkušenosti čerpaná a s úplným přeswědčenjm pronešená, zde i tam něco prospěla; u mnohých ale, wšemu lepšjmu přeswědčenj naprosto nepřjstupných, nám po tu dobu připadá, gako bychom hrách na stěnu házeli; neboť »oči magjce newidj, aniž od nich, byť uši magjcjch, dobře mjněné a důwody podepřené slowo slyšeno býwá.« Co gsme se giž, wěnugjce té wěci wjce také článkůw *o sobě*, o tom narokowali, aby mezi ginými náš wladařský praotec *Přemysl* zpráwně psán byl týmže způsobem, w gakémž posud we spisech i w ústech *wlastnjho* národu žige! Znamenáme wšak, že nám ani na posawadnjch znetwořených wariantech přestati dáno nenj; neboť se nám gich posud neustále z brusu nowých ohgewuge, kteréž tu zwláštnj půwabnost do sebe magj, že postawjšli celé přewrhlé přjbuzenstwo wedle sebe, bratr bratránka sotwa giž pozná. Tak před nedáwnem wydalo gisté pražské obchodnictwj w nowinách prowolánj pod nápisem: »Aufruf an alle Vaterlands- und Kunstfreunde zur Pränumeration der Herausgabe plastischer Kunststücke, vorstellend die zwölf Böhmens-Monarchen« (sic), w kterémž mimo giné také opět náš staropoctiwý *Přemysl* w přerobeném kabátě co přetwořený Przemissel nás děsj. Ubohý Přemysl! co se s njm geště stane? Przemysl, Przemysl, Przemisl, Przemisel, Primislaus, Przimislaus, Przemissel — pro Bůh! gak dlauho tato matematická permutace bude trwati? či se snad dočkati máme infinitesimálnj saustawy překrucowánj gmen českých? — — Pokládáme podniknutj swrchu podotknutého obchodnictwj, kteréž tyto sošky dwanácte wladařů českých pro milownjky wěcj národnjch obstarati mjnj, za chwalitebné; toho wšak tagiti nemůžeme, že by bylo slušné býwalo, k oznamowači se uchýliti, kterýž by *alespoň gména* těchto panownjků našich správně byl napsal. Ale gakž bylo možné toho se nadjti, an oznamowatel tento oznam rowněž w tak nezpráwné němčině sepsal, že giž úsměšek cizinců na se wzbudil, a také w »Bohemii« (w čjsle 46.) přjsně wytknut gest?

Kamž to geště přigde s tauto polowičátnostj we wlasti našj, když i weřegné, tištěné oznamy ani českau ani německau zpráwnostj se nebudau moci wykazowati?

D.

Slowo o našem diwadle*).

....Při gménách »kritik a, Kotsebue a Klicpera« nemohu se zbawiti otázek, kteréž dáwno w mysli mé hluboko wězj. — Může-li, či má-li spráwa o něgakém uměleckém podnikánj raucha kritického mjti, či nic? — Wylučuge-li takowé podnikánj kritiku, čili gi požaduge? — Proč gi w diwadelnjch spráwách přečasto pohřešugeme? — Snad že naši staršj literatoři wěčnatěgšjmi prácemi zaměstnáni — a my mladj geště dlauho do školy chodit musjme, neřkuli, abychme kritiky psali? — Proč sám Klicpera, ač ne starý, mlčj? — Proč sám duch Rybrcol do kritického rozbjránj se paustj? — snad že wj, že nenj gednoho — —

Ptám se wás — položte ruku na prsa — bude-li potomstwo také tak mlčeti, a nebude-li požadowati, a to wšjm práwem, abyste počet kladli z toho, co gste zlepšiti mohli, a nezlepšili, co gste zdokonaliti mohli a nezdokonalili, co gste uznati a pochopiti mohli, a neuznali a nepochopili? Ano potomkowé naši budau psáti historii českého diwadla; a tu musj státi wěk náš, tu musj státi Klicpera. Tu nebude platit »mlčme o tom.« — Ledabylo do wětru bázliwě psané referaty nemohau nikdy wyplniti mjsta přjsné recensj, swobodné kritiky. Tu nebude platit: »důležitá gesti přjčina, že gsme byli hlubokého mlčenj zwolili.« Nemá národ práwa žádati, abyste mu toho wyswětlili? — neschowáwáte pánowé za tjm swau lhostegnost? neb — — »Beneficiantům nesmjme se diwiti, že přiwáděgj na diwadlo hry, od nichžto se krasochuť s uslzeným okem obracj« — nebo prý musegj toho hledat, »coby k naplněnj kasy slaužilo.« — Krásný ústaw k oswjcenj národu a k ošlechtěnj člowěčenstwa!! I dosti přjsného referenta žádost nemůže toho wymoci, aby se herci nazpamět učili! —

....Toliko my, gediný národ pod nebem, máme takowau nezwaru snášeti, ano snad geště gi chwáliti? Gaký to národ, že ústawu měl a nechtěl o něm promluwiti? — že spi-

*) Lonského roku bylo nám od p. spisowatele tohoto článku zasláno dosti weliké pogednánj o stawu diwadla našeho. Powstalo za přjčinau důtkliwé, ale přenáhlené odpowědi, kterauž gakýsi p. P. wáženého referenta našeho z Chrudjmi we Wčele poctjti ráčil. Že wšak toto pogednánj před *noworozenjm* diwadla našeho w Praze přišlo, nechtěli gsme o býwalých nedostatcjch geho geště slowa šjřiti, magjce naděgi na lepšj geho přjštj staw, a nechali gsme rukopis — mezi rukopisy. — Před několika málo dny byl nám ale zase tento článek dodán. — Psán byl u přjležitosti prowozowaného w Chrudjmi diwadla k poctě 40letých služeb našeho neywyššjho pana purkrabjho; kde se tak dlauho zdržel, newjme. Podáwámeť ho u wýtahu, (neboť některé wěci gsau w něm giž zastaralé), aby se nezdálo, gako bychme, kdo wj a gakých přjčin, o wěci té ani slyšeti nechtěli. Možná, že gsau to myšlénky i mnoha giných kraganů — zde se gim tedy wyhowj. Gestli kdo na ně odpowj, newjme. Red.

sowatele měl, a nechtěl mu rozuměti? — Myslým zde Klicperu. Nepotřebuget arci muž tento záštity mé, ale bolno gest mi, an widjm neuznalé wlastence. Na wenkowu arci obracegj se ke kwětnému zdrogi Muzy geho, a čerpagj libě pachnaucj myšlénky wlastenské, a napágegj se nektarem geho důmyslu, a těšjwagj wlastence swé, gak čerstwau silau tak i nápadným rozmarem ducha geho; co wšak geště k požadowánj?!—Nechci zde rozbjrati, co do formy proti Klicperowi se mluwilo; to on bezpochyby dobře wj; předce wšak i samá forma nenj tak drsnatá, tak wadná, aby na ugmu obsahu gsauc každého newábila. Ano prawjm směle: že idea každého kusu geho tak wýtečně pogata gest, děg geho, toto gádro objektiwnjho básnictwj, tak cjtěný, myšlence přiměřený, rozmanitý a spolu o střed swůg se-točjcj, charaktery, tato duše dramatických pracj, tak zdrawě a zdárně prowedeny, gak toho i na místjch druhu toho básnictwj ljbě pozorugeme. Geště bych řjci mohl, pakli by kdo nehledě na obsah a na wěc a w pauhé formě si libuge, něco mi namjtnul, že totiž i mluwa i myšlénky geho gsau domácj, národnj, wlastenské, a že i tady tak welice nepochybil, gako geden z neywětšjch dramatiků německých, představiw nám muže, kterého dwě stoletj nepochopily, proti widě dramy pochybil....

Milé mi bylo we Kwětech čjsti, gakým kritickým uwážením duch Rybrcol djlo mladého spisowatele rozbjrá, a předce bolno mi bylo při tom a to proto, že duch k duchu psáti měl, nikoli k nám, an geště tělem k zemi pautáni, člowěčenstwo gsme zcela newyzuli, a protož i geho zdánj a saudy od našich lišiti se budau....

....Chtěl gsem toliko ukázati, gak se mi Rybrcolowa kritika ljbila, byťbych gj i we wšem za prawdu nedáwal. Chtěl gsem ukázati, gaký prospěch by obecenstwu kritika přinesla, čili saudné, z wědeckého stanowiště wzaté pogednánj, bez kteréhož ani diwadlo, ani literatura sama zkwétati a zdokonaliti se nemůže, kdyby se některý wzdělanec náš o ni zasadil; že giž gednau čas, aby se na tuto stránku záležitostj našich giž předce trochu ohled bral — a že ona, při wšech našich pokrocjch, wjce než giné zanedbána gest. — Řekne snad mnohý: což má ten člowěk bělmo na očjch, že newidj anebo nečte, co Kwěty, Wčela, ba i německé časopisy o diwadle powjdagj? Wjm to, wjm to — a to gest, nač gsme nynj přišli. Znám ty muže, a nemohu zapřjti, že gim negen prospěch, ale i potěšenj naše na srdci ležj. Národ gim za to děkuge. Při wšem tom ale neostýchám se opakowati, že wšem těm diwadelnjm správám, které snad z wřelého srdce pošly, při wšj gegich stručné krátkosti a showjwawé šetrnosti hlawně *to* scházj, bez čeho ony samy bez prospěchu zůstáwagj; a neoswogj-li si wyššj stanowiště, přjsněgšj počjnánj, smělegšj řeč, zůstaneme na tom, tak gako gsme před 20 lety býwali. Myslým, že žádnému z nás nenj kritika wšetečnau škůdkynj, která wšechno hanj (aneb wšechno chwálj) nýbrž, že ge maudrá učitelkyně weškerých wloh a schopnostj, gistá wůdkyně w labyrintu gich wywinowánj a upotřebenj, pečliwá opatrownice wšeho zralého, národu ke cti slaužjcjho. Z takowého stanowiska hledě, psal gsem Wám wloni zprávy, těžce toho nesa, že mizerii mjsto diwadla máme, a hle! něgakému p.P. we Wčele se to neljbilo, ač chráně se co neychytřegi důsledného odporowánj, cosi o zpěwohrách, o kterých gsem se ani nezmjnil, žwástal; gá wám pak na to obšjrné pogednánj zaslal, abych okázal, z gakého pramene swé zprávy podáwám, wšak na weřegné oznámenj mého pogednánj až po tu dobu čekám. Diwjm se. Nelezlť gsem žádnému do swědomj, powěděl gsem, gak mi w srdci bylo, upřjmně a otewřeně, gen k prospěchu řeči a literatury národnj, ani k osobám ani ke stranám nehledě; powěděl-li gsem wšak co lžiwého neb nedůwodného, přál bych si, aby se to uweřegnilo; ne gen gá, anobrž i wjce snad osob by z toho užitek měli. Roztržky a pochybowánj gsau prwnj stupeň k maudrosti; kdo se za neomylného pokládá, protiwnau stranu slyšeti nechtěge, giž i možnosti k dalšjmu dostaupenj bránj. Negsem přepiatý snjlek, abych nepochopowal, že to z počátku u nás ginače býti nemohlo; wjm dále, gak těžko u nás kritiku psáti — a abych o tom giž slowa nešjřil, uwedu co důmyslný náš filosof Palacký giž roku 1827 w tomto ohledu myslil: »Nic nenj nechutněgšjho nad liternj a umělecké zprawy, we kterých swobodně a bez bázliwých ohledů se nemluwj. Známotě zagisté, že recensenti giných národů k osobnosti spisowatelů, gim nazwjce neznámé, nehledjce, a tudjž i djla gegich tjm swobodněgi a důwodněgi zkušugjce a posuzugjce, ge k wětšj we spisowánj pilnosti pobádagj: u nás naproti tomu, kdež téměř nelze, aby spisowatel i posuzowatel se osobně neznali a nepoznali, aneb nikdo na posudky se wydáwati nechce, aneb wydá-li se, málo kdy sobě w nich bez náružiwosti swobodně a důkladně počjná. Pročež nebudiž nikomu diwno, že o wětšjm djlu toho, co se w literatuře našj děge, raděgi se mlčj, nežliby snad galowau chwálau posléze i nechuť k tomu, co se chwálj, množiti se měla.« — A gakož posudek buď liternj práce, buď herce chwálau plýtwage, onu u wywinowánj zastawuge, a tohoto w prostřednosti nechawá: takž i přjsná kritika dráždiwý podnět u zdokonalenj gak spisowatele tak herce býti může; kdo se gj ale bogj, dokazuge, co o geho pracech sauditi. ——

A wšak giž nahljžjm, že musjm přestati, aby toto pogednánj osud předešlého nemělo. Končjm tedy, ale geště gednau wás ubezpečugic, že mi staw diwadla našeho welice na srdci ležj, a že bych se wám — an tak nerad podobné zprawy přigjmáte — kdybyste chtěl k pogednánj o těchto otázkách nabjdl:*).

I. Co gest diwadlo, a w gakém poměru stogj k uměnjm a wědám?

II. Zdali diwadlo newyhnutelná potřeba oswjceného národu — a geho působenj?

III. Gaké wlastnosti dobře zřjzené diwadlo, gaké spisowatele i herci mjti magj?

Dr. Jan Melicher.

---

*) Žádostiwě na ně čekáme. Red.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo X. (*Přjloha ku Kwětům.*) 17. máge 1843.

Několik slow o dětských opatrownách.

(*Dokončenj.*)

Odhodláwá-li se každodenně w nowinách dosti obšjrné mjsto k popisowánj bálůw, diwadelnjch představenj, modnjch tretek a malicherných nowostj, tedy gá bez předházky swědomj dowolugi sobě zagmauti pozornost (těch, kteřj chtěgj obrátit něgakau pozornost i na ohlawenj i na obsah toho článku) předmětem, naneywýš potěšliwým. Může být, několik těch stran že probudj duševnj účastenstwj i w těch, kteřj nikoliw ze zatwrzelosti, ale ze zwyku tak zřjdka se wzdalugj pestrých mezj pozemských malichernostj k předmětům tak bohulibým. Kdy gest člowěku přinesti, dle sjly a možnosti, byť i nepatrnau w bytosti, a wšak dle ducha a aumyslu welikau obět dobru, gestli ne w tuty dny, kdyžto křesťanstwj swětj památku utrpenj wtěleného Boha, snášewšjho hrozné muky i smrt z milosrdenstwj k nám nehodným? A čjmž můžeme odslaužiti se gemu lépe, gestli ne obětj milosrdnosti? Nikoliw krwe, ni žiwota, odřeknutj-se wšeho našeho gměnj, wšech rozkošj našich, žádá od nás milosrdj, než toliko dobrý aumysl, gedině drobet s každodennjho rozkošného stolu, gediné padagjcj cetky s nádherného oděwu, gediné pentličky z bohatstwj, které promařugeme z dychtiwosti po cti a ze žádosti tělesné. Přinášegte *wše* po takowé trošce — gednau do roka, a djlo weliké dobroty nawždy trwanliwo se upewnj milosrdenstwjm společným!

Otážete se mne nynj: Co gsau *opatrowny dětské?* Pokud se s nimi neobeznáte, gak wýše praweno, budu wám odpowjdati: Opatrowna gest wychowatelna dobra oprawdu křesťanského. Do opatrowen gsau otewřeny dweře ubohým polonuzným a nuzným dětem wšeliké třjdy, dětem, které, podle způsobu žiwota a zaměstnánj swých otcůw a matek, netoliko by nemohly dostati žádného wzdělánj, ale byly by zbaweny i té dohljdky, toho roditelského wychowánj, we kterém city, wložené přjrodau w srdce otcowo a matčino, nahražugj dle možnosti nedostatek prostředkůw. Co by bylo z těch newiňat? Co býwá z dewjti desetin dětj takowých rodin, we kterých, podle dosti wěrných wypočtenj státopisu, plodnost matek skoro wždy ge w rowném poměru s chudobau gegich? Odhodlané od zrostu wtiskům neypřjstupněgšjho na dráhu newědomosti a hrubosti citůw, uwržené do wůle přjrody a obkličugjcjch okolnostj, gestli w temném roditelském kautku newdýchagj do sebe geště mrawozkázu od těch, kterým zawázáni gsau žiwotem: tedy w pobýwánj na ulici welikého města giž z mládj nawykagj drzosti a nestaudnosti darebných lidj z nižšj třjdy, klewetám babským, šibalstwjm, krádců, klenj a zatwrzelosti wozkůw, wýbogům i smeyšlenjm a činům slnh.... Ochlasta posjlá ge do krčmy; rozpustilstwo ge potřebuge za groš na swé posjlky; chudoba, spekulugjc s nimi, nagjmá ge k žebránj.... Hle, to škola neobyčegně znamenitého čjsla dětj neynuzněgšjch třjd! Nechť se klame lžiwau naděgj aneb přepiatostj tohoto poukázánj ten, kdo hledě na wšecko skrze růžobarewná okna bohatého kabinetu neměl přjležitosti potkati se na dráze žiwota a služby s chudobau bohatého hlawnjho města! Wše to se nedá odwrátit žádnými policegnjmi způsoby, wše to ge nezlečitelno, wšecky prostředky marné, wšecka mjrnidla slabá, když tato politowánj hodná lidnatost, zkažena gakoby giž w samém zárodku, wyroste, sesjlj se a bude přigjmati přjspěwky, ponořj se w newolně wštěpený sobě způsob žiwota, i tjm méně bude ę to ponjmati každý giný, čjm protiwněgšj bude onen tomuto, rozumj se čistěgšjmu. Přjklady gsau nesčjslné, časem zarmucugjcj; a wšak zpracowánj kritické ohromných zásob tohoto druhu materialůw gest nedostupné státopisu našemu a politické ekonomii; obecněgi se zagmauti musj křesťanská politická ekonomie.

Malaunko porozmysliwše o tom wážném předmětu, představiwše sobě i pochopiwše, tře-

bas gen trochu prakticky, rozličné geho strany, poznáte, že djlo opatrowen gest djlo důkladně užitečné.

W opatrowně gedinau naukau gest — *mrawopočestnost;* gediným učitelem — duchownj. Častá přjtomnost geho, postawa geho, poučliwé besedy a čisto křesťanský smer gegich sám giž stanowj neobyčegně účinný a swými následky hluboko mrawný způsob blahodárného wplywu při tom wychowánj na něžný wzrost. — Přicházegjc do opatrowny každodenně djtě, potkáwá se s laskawostj a mateřskau pečliwostj; tam gemu proměnj obuw, oblekau mu čistau bluzu a zástěrku, umygj ho, a den se počjná po obstaránj čistoty a pořádku, společnau hnutliwau pjsnj od sta aneb wjce geště chudobných djtek, libohlasným zborem obracugjcjch swé čisté modlitby k Spasiteli, we gménu gehož oni gsau shromážděni rukau milosrdenstwj. Zaměstnánj (nikoliw učenj) zcela přiměřena gsau zrostu a schopnostem. — Nic neunawj djtko, wše ho obweseluge, wše zostřuge geho dobré náklonnosti a žiwj zwědochtiwost geho. Každodennjm přisluhowánjm po pořádku učj se oni hospodařit; widj, gak se gim hotowj ztrawa, a wšak gen prosté krmě, gak mnoho i na gaké množstwj dětj se gj zpotřebuge, mnoho-li stogj každá wěc. Zwědawost gegich uspokoguge se i dále. Otažte se každého djtěte, pobywšjho několik měsjců w opatrowně, ono wám zřetelně, rozumně a wlastnjmi slowy powj krmě toho dne, i čeho se na ně upotřebilo, gak co přihotoweno, mnoho-li se nač wydalo, po čem přišlo na každého. Ono wše wypočte na tabulce; wyswětlj wám, co ge černý chléb, co kwas, kterak pekau prwnj a wařj druhý; ono zná wšecky rody obilj, i gich upotřebenj a přjprawu. Domácj zwjřata gsau mu známa též. Ono zná ročnj časy, rozdělenj časů, cenu peněz, obsah i lepotu kowůw. Ono má neypotřebněgšj ponětj o úkazech w přjrodě, o neybližšjch pro geho žiwobytj ručnjch pracech a řemeslech; ono samo raubj wáčky a bačkorky z okragků, košjky z rákosj a z wausů welrybjch, tká tkanice, plete čulky*), šňurky, kragky. Ono pořádně čte, ani takořka se neučjc, ale toliko hragjc *pohybnau azbukau* (abecedau); poněkud i pjše; prostodušně wyprawuge, co slyšelo, i slyšj genom dobré a užitečné.

Z dosti obšjrného čjsla rokůw, napsaných na desce, otažte se ochotného djtka na některé na zdař obrané; ono wám powj událost roka toho, a událost ta činj epochu cti, sláwy, blaha aneb welikosti otčiny. Přjběhy swaté a ewangelické zná neylépe, a zwláště ge miluge. Gsauť wyobrazeni na obrazjch (do 75ti), wisjcjch po stěnách; wyswětlenj gich podáwá duchownj austně. Řekněte, přigdauce do opatrowny: »Djtky, kdo mi chce wyprawowati něco o dobrotě a milosrdnosti Božj?« Dwě třetiny dětj nagednau wstanau a pozdwihnau ručinky — chtégjce powjdati wám, co tolikrát i s takým zaljbenjm slyšeli od *duchownjho otce*.

Hle, to gsau ubožj uličnjci! A kterak bystře oni se wprawugj do toho...... Wy řeknete: Mučj ge tady zaměstnánjmi? Oni se nikdy neučj, ale toliko hledj na obrázky, slyšj powjdky, a to nikoliw déle *půl hodiny* o tomtéž předmětu. — Přjsně ge tu káragj? — Ano; oddálenjm od her a zaměstnánj, genžto nerozdjlně gsau spogeny; weřegná domluwa u přjtomnosti wšech dětj — to hle gsau neypřjsněgšj i neyaučinliwěgšj káránj. Z toho nenj těžko porozumět, gak se naprawugj city potomkůw z opatrowen; při zkažených a nenaprawitelných mrawech pod žádnau záminkau djtě nemůže zůstati w opatrowně: tak znj zákon základnj; awšak w běhu čtyrech let ze dwau tisjců dětj, každodenně nawštěwugjcjch opatrowny, ani *gedno djtě* nebylo wylaučeno podle zákonu toho. Hle, to ge neydůwodněgšj swědectwj účinliwosti přigatého způsobu wychowánj!

Cit pro čest a sprawedliwost, pokora, bohabognost, neporušená oddanost ke wládě, wážnost k wyššjm, čistotnost, pořádek, pracowitost, přjčinliwost, mrawopočestnost — gsau základem wychowánj w opatrownách. Za poslušnosti, k gegjmuž nawykánj gsau wymyšleny zwláštnj cwičenj, nezbýwá ničeho wjce k přánj, a to ge tjm znamenitěgšj, že w opatrownách nenj toho *neymenšjho tělesného* trestu.

Zkušenost dokázala, že se i samí rodičowé gako wychowáwagj od dětj, přiwáděných gimi každodenně do opatrowen. Učitel těchto chudých dětj, gak giž powědjno, gest duchownj; ředitelem gegich — lékař; gegich druhau matkau — hljdačka, při nich ustawičně gsaucj.

(Ředitelstwo opatrowen zřegmě může prohlásit uznalost swau těmto prawé wážnosti hodným hljdačkám; žiwot gegich a práce gsau takže přjgemné Bohu, gakož i neobyčegně užitečné.)

Pečowatelkau o opatrownu gest některá panj wzdělaného wysokého swěta, w němž smysl pro dobré a krásné též tak newyhnutelnau gest náležitostj, gako čisté gméno a šlechetná snaženj. Pod

*) Čulok (čulek) punčocha.

takowými wůdci wyrůstá třjda dětj neybjdněgšjch, od času otewřenj opatrowen, a gisto, že ne k hanbě aneb na záhubu wzdělaného křesťanského společenstwa. Wychowáwány děti gsauce při ustawičných hrách, zpjwagj skoro bez přestánj nábožné pjsně a modlitby; to gest zamilowaná gegich zábawa w čas práce i odpočinku; nawykánj, začjnati wše s obrácenjm-se k Twůrci, učenj-se modlitbám a zpěwům, i samo sauhlasj zboru a aučinek zwuků cjrkewnjho nápěwu, zgemňugj mrawy, přiwáděgj city k spokogenosti a zostřugj citelnost; w tom wěku pohybowánj a čtweračenj dowolené a přjslušné, nikoliw nebezpečné, sjlj a uwolňuge tělo. Welmi mnoho nemocj, s kterými děti přicházegj do opatrowen, mizj. Když w Demidowském domě pracugjcjch panowala zlá spála, tu w opatrowně, w tomže stawenj se nacházegjcj a wjce než sto dětj obsahugjcj, *ani gedno* djtko *se nerozstonalo.* — Udeyte wšecky státopisné zprávy; nahledněte, mnoho-li dětj umjrá w nebezpečném wěku žiwota mezi třetjm a desátým rokem? W opatrownách čjslo zemřelých má se k čjslu nawštěwugjcjch gako 1 : 49 ¹/₂, wýsledek to skoro k wjře nepodobný dle řjdkosti tak potěšného úkazu. A wšak kdyby ty chudé djtky nebyly w dohljdce, tu by gich pomřelo gistě, gak obyčegně, do 55, do 60 ze sta, a ostatnj byly by zasljbeny duchownj smrti, aby w dospělém zrostu prostjraly kolem sebe zkázu. Stogj-li mluwiti o potrawě? W běhu roku opatrowny petrohradské rozdaly do 350.000 porcj zdrawé pro děti ztrawy. Gakau měly by ztrawu we špinawých, wlhkých, tmawých a zapuchlých obydljch, w nečistých kautech a na ulicjch?.....

Ne! myslitel a přjtel člowěčenstwa nalezne mnoho w prawdě potěšného w těch krásných ústawech; gsauť oni plodem netoliko lidumilenstwj, ale i milosrdenstwj. Gsauť hodny, aby byly pod wysokau ochranau *Gegj cjsařské milosti cjsařowny;* gsauť hodny těch snaženj a obětj, které přinášegj se gim od některých osob wyššjho společenstwa, těch těžkých péčj, kterými ge zdarma podporugj auřadugjcj při ředitelstwu opatrowen.— Než ukončugjce tento, bezpochyby dle mjněnj některých snad příliš prodlaužený článek, ač by třeba bylo i desetkrát ho rozšjřiti, aby w něm umjstěno bylo wše užitečné, obsažené w předmětu, kterému gest odhodlán, obracjme se opět k weľikým, nastáwagjcjm dnům utrpenj a smrti Páně a připomjnáme o milosrdenstwj. Budeť On i nám milosrdný odkázawšj lidem nebeskau tu cnost; negsme-li i my chudobné před njm děti? Zdaliž bychom i my nezahynuli, bez geho newyhnutné pomoci, u prostřed rozkoši a hognosti citů?

Wše to se zřjdilo a udržuge gediné dobročinnostj; awšak čjslo dobrodinců̊w gest welmi obmezeno, a giž tjm se ukazuge, že ti, genž dobročiněgj, dobročiněgj rozsáhle a štědře. Kéž by gim Bůh dal i přeutěšený cit utwrzenosti w dobru prawém a trwanliwém, gimi rozsjwaném! W tom poměru, kromě dwau dobrodinkyň wyššjho oboru, založiwšjch i udržugjcjch na swůg náklad dwě opatrowny, nesaucj gegich názwy, zwláště wyznačugj se nade wše pochwaly prawau křesťanskau horliwostj mnohé osoby petrohradského kupectwa. Magjce neomylná přeswědčenj o gegich skromnosti, z ohledu toho nepřipomenem w saukromném článku tom gegich gména, a wšak nemůžeme neřjci, že oni obětugj nikoliw desjtky, ale tisjce, a po ten čas mnoho tisjc každoročně, mimo materialnj přjspěwky do opatrowen.

Množislaw B.

Prwnj směňugjcj ústaw rostlin w Praze.

Pokrok obžiwlého gara přiwádj mi na mysl, abych každého milownjka přjrody i w těchto po wlasti rozšjřených listech pozorna učinil na swůg směňugjcj ústaw rostlin; neboť nabyl gsem ze zkušenosti úplného přeswědčenj, gak znamenitě tjmto ústawem wědě rostlinářské přispěti může každý z milých kraganů, pakli upřjmnau lásku k této wědě chowá. Že wšak wšeobecněgšj a dokonalegšj této wědy rozšjřenj skutečně welmi důležitau wěcj gest z ohledu hospodářstwj, lesnictwj, zahradnictwj a lékařstwj, o tom bohdá žádný u nás w pochybnosti nenj, an každý wzdělanec prawdu těchto slow dáwno giž uznal; a proto se nám zbytečno býti widj, o tom šjřiti slow.

Wýše gmenowaný ústaw powstal r. 1818, gsa tehdáž we swém způsobu *gediný.* Od té doby wzniklo mnoho podobných ústawů w Německu, w Anglicku i we Francausku, a nynj práwě ústaw takowý we Wlašjch w žiwot wstaupiti má.

Dosawáde čjtá můg ústaw 660 pp. účastnjků;

zasláno bylo	. . . .	1,163.400 rostlin,
Páni účastnjci obdrželi	. . . . .	1,000.353 „
W zásobě chowá ústaw	. . . .	163.400 kusů.

Až podnes bylo zasláno 12.443 druhů rozličných rostlin; gistě znamenitý počet; uwážjme-li ale, že se wýše 100.000 druhů wšech známých rostlin nacházj, snadno nahljdneme, že wýše uwedený počet gen asi desitinu weškerého rostlinstwa obsahuge. I byl by mohl tento ústaw mnohem wzágemněgi a rozšjřeněgi na onu wědu a prostředně

také na průmysl wůbec působiti, kdyby se byl mohl wždy a odewšad z takowého uznanstwj u wšech rostlinářstwjm se-objragjcjch mužů těšiti, gakéhož geho powšechně užitečná účinnost by zasluhowala.

Aby wšak účinnosti způsob téhož ústawu powšechněgi mezi kragany přjrody milownými se rozšjřil, tuto geg zde podáwám. —

Každému nowému účastnjkowi gest tjmto ústawem bez mnoha wýloh a bez weliké ztráty času, bez dalekého, často nemožného cestowánj usnadněno, swau rostlinářskau sbjrku poznenáhla zúplniti; neboť zaslaw do ústawu rostliny řjkage před geho dweřmi rostaucj, obdržeti může i rostliny z kragin wzdálených od giných účastnjků do ústawu zaslaných, a tak každému milownjku rostlinářstwj usnadněno, tjm samým prostředkem i k swému wzdělánj, i k rozšiřowánj wědomostj giných platně přispjwati, když genom rostliny swé kraginy, pomocj dobrých kněh s rostlinami giných kragin pilně porownáwati si obljbj; — že tjm samým způsobem mnoho wynálezů očekáwati se dá, ge patrno. W následugjcjch spisech:

Opiz, Beiträge zur Naturgeschichte — Kratos eine Zeitschrift für die Gymnasien Böhmens — Liebich's aufmerksamer Forstmann — Weitenwebers Beiträge zur Natur- und Heilwissenschaft obšjrněgi udány gsau wýminky, dle kterých každému účastnjku mého ústawu řjditi se třeba, máme-li se wůbec s cjlem tomuto ústawu stanoweným setkati. Widj se mi to ale býti potřebau, zwláště geště připomenauti, žeby každý pan účastnjk tjm tomuto ústawu a tak i dobré wěci welmi prospěti mohl, kdyby wšechny swé přátele, aneb giž rostlinářstwjm se objragjcj, aneb se njm objrati chtjcj tomuto ústawu zjskati sobě obljbil.

Wjm ze zkušenosti, že snadněgi a w kratšjm čase mnoho rostlin gednoho druhu určiti, wložiti a usušiti lze, nežli rozličných druhů; neboť každá kragina má swé wlastnj rostliny hogně rostaucj, a snadnoť tedy gich množstwj sebrati. Tudjž i každý gednotliwec negen několik, nýbrž 10—25—100—150—300 i 600 kusů téhož druhu mně zaslati (pakli se tentýž druh w zásobě mého ústawu *nenacházj*) a za každé 100 úplně usušených rostlin z mého ústawu 75 i 1000 a wjce rozličných giných rostlin obdržeti může.

(Dokončenj.)

Směs.

Několikaletá naděge naše na něgaký almanach zdá se, že letos we skutečnost přegde; alespoň zase doslýcháme, že se gedno z neypředněgšjch kněhkupectwj zdegšjch k wydánj podobného spisu chystá, chtjc knihu několika obrazci ozdobiti — a zůstane-li gakož daufáme, při wydánj noworočenky p. Weselského, kteráž arci, magjc *dobročinnost* w záměru, skwostnostj prwnjmu sotwa se bude moci wyrownati — potěšj nás gednjm rokem dwa dáwno žádané plody na mladistwém stromu našj belletristiky.

Tuty dny má wygjti prwnj část p. Chocholaušková romanu, *Templáři w Čechách*. Gsme žádostiwi.

P. J. K. Tyl chystá se k wydánj weškerých powjdek a nowel swých, kteréž oprawené a rozmnožené po swazcjch wydáwati zameyšlj. W prwnjm bude cele nowá historická powjdka z osudných časů wlády braniborské.

Nowé knihy.

Oliver Twist, **aneb *mladictwj sirotka*. Z Anglického *C. Dickensa* (*Boza*) zčeštil *M. Fialka*. Swazek I. W Praze 1843, tiskem a nákladem J. Pospjšila. — Stran 176 w 16. Seš. za 20 kr. stř.**

Román tento wygde w pěti swazcjch, genžto w brzce po sobě následowati budau. Daufámeť českým překladem tohoto powěstného spisu, w němžto se žiwot lidský we wšelikých poměrech geho, gakož i rozmanité charaktery lidské žiwými barwami ljčj, wáženému čtenářstwu našemu whod poslaužiti. Zaljbj-li se, hodlá pan překladatel opět giné nowé djlo slawného Dickensa w mateřčině našj wyložiti.

Básně Vincencia Furcha. Svazek první. V Holomouci 1843, tisk a papír Al. Škarnicla. — Str. 94 w 16. Seš. za 20 kr.

Klárka, aneb: Gak new innost zachowati. Powjdka pro kwětaucj mládež od Kristofa Schmida, zčeštěná od J. Wáwry Lomnického. (Schmidowých spisů sw. šestý.) W Praze a Hradci Králowé 1843, nákladem J. H. Pospjšila. — Str. 86 w 12. S obrázkem. Seš. za 10 kr.

Slepý pacholjček. Powjdka pro milau mládež. Podle Gustawa Nierice od Františka Bohum. Tomsy. W Praze 1843, tisk knjžecj arcibiskupské knihtiskárny, řjzenjm Synů B. Háze. — Str. 115 we wel. 12. Seš. za 16 kr.

Pýcha předcházj pád, aneb: Kam wede bohatstwj. Prawdiwý přjběh pro milau mládež. Podle G. Nierice od F. B. Tomsy. — Str. 152 we wel. 12. Seš. za 16 kr.

Dálšjm wydáwánjm mrawnjch spisů na slowo wzatého Nierice, překladem našeho zaslaužilého Tomsy, bude arcibiskupská tiskárna rychle pokračowati.

Paleček, sw. 7. a 8.

Hodiny křesťansko-katolické aneb: Neyhlawněgšj články wjry, rozwržené w dwanáctero částkách od Wáclawa Werunáče, kněze cjrkewnjho a katechety w Libuni. W Gičjně 1843, tiskem a nákladem Františka J. Kastránka. — **Str. 166 w 8. Seš. za 30 kr.**

Atlas k přírodnímu zeměpisu, **sestawen a potřebným textem opatřen od W. Merklasa swazek I. W Praze 1843. Weliký přjčnj 4., 3 malowané listy a text. Cena 30 kr. stř.**

Obsah: 1. Mapa čar stegnoteplých.

2. „ sopek a zemětřesení v říši atlanského oceánu.

3. „ rozšíření hospodárských rostlin, důležitěgších stromů a keřů v Europě.

***Zeměpis* Hadr. Balbiho. Djlu II. sw. 1. (čili w celku sw. 13.) Za 20 kr.**

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo XI. (*Přjloha ku Kwětům.*) 31. máge 1843.

Pohled na sauwěký směr ruské literatury

od prof. Šewirjewa.

(Wyňatek pogednánj p. Šewirjewa, w časopise »*Moskwitjanin*« obsaženého, umjstěný w liternjm časopise »*Dennica*« we Waršawě pod sprawau pr. Dubrowského wydáwaném. Nemagjce krásného pogednánj p. Šewirjewa we wšj auplnosti před rukama, daufáme, že se tjmto wyňatkem obecenstwu našemu zawděčjme.)

Welkátě zagisté země ruská. Obraznost Rusůw libowala si od wěků w patřenj na tuto gegj ohromnost. Giž bezegmenné pjsně naše wynášegj široké prostranstwj Rusie; klassický Lomonosow, básnjk zázračných obrazů, widěl gi, an se opjrala o Kawkaz, a bohatýr náš Deržawjn nazýwal gi weždy poloswětem. Pohledneme-li na prostranstwj gegj, porownáwagjce ge s ginými řjšemi ewropskými, gest se zagisté čemu diwiti. Tak n. p. z Ruska možno utwořiti 15 ½ králowstwj tak welikých, gako ge anglické, a téměř deset takowých gako ge Francie; mimo to zůstane geště takowý kausek země, že by wystačil na nesmjrné množstwj wéwodstwjček a knjžetstwjček německých. Máme též půlnočnj řjši ledů, kamž posud nedošla noha žádného smrtelnjka, a druhau zemi, kdež po potopě poprwé země dostaupila. Hlučně plynau mnohowodé řeky naše; mimowolně natane na mysl, že kdyby Wolha, Dněpr a Ural nagednau přelité we tři potoky spuštěny byly s Alp na Italii, obywatelé země té na wýšinách Appenin útočiště hledati by museli.

Kdožby chtěl wniknauti do hlubin lesů našich? Oheň ge chtěl podmaniti, horké léto wysjlalo na ně požáry, a posud gsau nesmjrné lesy. A což hlasowé gazyka našeho, nehodjliž se aby byli organem lidu obrowského? Wezměte kterýkoli národ ewropský — čj usta, čj prsa pogmau celau tu hognau plnost našich samohlásek?

Shakespeare nazwal Anglii drahým kamenem, zasazeným do stříbrného moře; naše Rusko ge gako surowý diamant, powrchu otesaný, w obgetj sedmi mořj a dwau oceanů.

A wšak nikdež neukazugj se obrowské rozměry wlasti našj tak značně, gako we dwau stolicjch, w nichž weškerý žiwot Rusie splýwá.

Pro takowau řjši nebylo na gedné stolici dosti; nebylo dosti, že se Moskwa swobodně rozprostjrala po neszčjslných pahorcjch a dolinách, že utekla z předočj pod daleký obzor, a se opásala tkanicj zahrad i otočila nekonečeným řetězem stromořad, že powznesla k nebi křjžemi okrášené báně kostelů, a zapomenuwši na počet gich, se okorunowala Kremlem mnohowěžným, hrdjcjm: se zlatau kuplj Jana Welkého!... To wšecko bylo málo pro Rusii; byloť gj potřebj druhého hlawnjho města, druhé stolice.

I ukázal se na půlnoci nowý diw: tu naše obrowské rozměry musely přigmauti podobu ewropskau, způsobnau. Země prostřela se rowinau pod městem, aby nekazila harmonii geho forem; moře gakoby mimowolně samo wstaupilo mezi kolmé břehy a rozlilo se u prostřed města na způsob modré řeky. Celé planiny proměnily se na ozdobná náměstj, a ty zas wytáhly se w rowné linii w ulice, a ulice křjžowaly se ginými pobočnjmi. Pro zwětšenj diwů spogila se woda se zemj; průplawy, co zrcadlené řeky, modrými stužkami propletly město; mostowé se zawěsili gako powětrnj oblaukowé. Tamo surowá žulowá (granitowá) hora — obraz starobylé Rusi — lehla s pokorau pod krokem welikého oživitele; a tu zas giná nedjlná žula wyskočila k nebesům w způsobě slaupu — gako znamenj giné wlády — a pokryla se w oblacjch křjdly angela*).

Mimowolně powznese se mysl pod křjdla tohoto nadzemského hosta a pozoruge město s podiwenjm. Tu se weliká Rus naše zase w giné podobě obgewuge. Obrowská postawa matčina odrazila se také w obrowských poměrech gegjho

*) Narážj se zde na ohromnau gezdeckau sochu Petra Welkého, a pak na slaup Alexandrůw (cjsaře toho pomnjk) w Petrohradě.

ewropského syna; zde se ukazuge celá sjla i činnost důmyslu lidu ruského; zdeť umělau rukau nápodobuge ewropské wzorky ale wždy w obšjrných rozměrech daleko rozlehlého lidu ruského.

A wšak wnikněte we hlaubi města toho, pomyslete, že tu stogj z mnoha částj složený strog, popoháněgjcj řjzenj ruské řjše; že se zde bez přestánj příbjzj k stálé činnosti; zde se rozhoduge nad osudem 60 milionůw obywatelů swěta; odtud se péra a pružiny pro wšecky končiny nesmjrné té, na 1875 mil rozlehlé řjše rozcházegj, a wšecka ta nesčjslná působidla z tolikerých částj složeného stroge spogugj se welmi whodně, harmonicky w gediném střednjm hlawnjm činidle, gežto swěřeno gest gediné wšewládné prawici.

A pohledjme-li trochu dále, na to moře, gež prsami odnože swé přilnulo ku městu: nowý pohled — nowé myšlénky! Ty spausty wod, spogiště našj Rusie s celým swětem; tam zase stogj les korábů, čekagjcjch na pokywnutj, aby letěly do wšech končin swěta; a ty zase přiwezau ze wšech kragů země různorodé dary přjrody a rozumu lidského.

Pohledjš-li na wšecky ty zewnitřnj diwy ruské řjše, roste ti mysl sebau, duše i tělo cjtj, že do nich wstupuge gakási nepochopitelná moc, a řeč, ta přehogná ruská řeč, zdá se, že newystačj, aby se nj wygádřila celá ta welikost, genžto se před oči stawj.

Každémuť zagisté giž dáwno známo, že literatura každého národa býwá wěrným wýrazem celého žiwota geho. Žiwot ten sestáwá z mnohých žiwlů, a gak se rozwinutj těchto wšestranně děge, tautéž měrau býwá rozwinutj literatury wjce méně wšestranné. Starodáwná Rus obgewowala w žiwotě swém hlawně tři žiwly: prwnj, neydůležitěgšj, žiwel *cjrkewnj*, čistý a duševnj; druhý žiwel *politicko-děgnj* čili wládnj (gosudarstwenný), třetj *národnj*.

Prwnj odrazil se w bohaté cjrkewnj literatuře; sem patřj wýborné překlady celé křesťanské literatury, počjnage od pjsma swatého a knih, užjwaných při službách Božjch, až na wšecky bez wýminky plody sw. otců wýchodnj cjrkwe. Žiwoty swatých gak wšech wůbec, tak též národnjch ruských, kazatelské řeči a krasořečnické listy gsau bohatau pokladnicj toho oboru, genž mluwau wygádřuge žiwot starodáwné Rusi. Žiwel politicko-děgnj nalezl zrcadlo swé w zemských kronikách, sepsaných nazwjce duchownjmi osobami, genžto na udalosti politické hleděly se stanowiska nábožensko-mrawnjho, ač i tu gsau některé wýminky; w listech duchownjch, w řečjch kazatelských, gakož i w listech welkých knjžat a cárů starobylé Rusi — a w gednánjch zemských (wládnjch). Třetj žiwel konečně, žiwel čistonárodnj odrazil se w pjsnjch powěstného lidu, w průpowědjch moralnjch, usudnjch a přjslowjch, genž zahrnowaly w sobě celau bytnost lidu i ducha geho. Literatura cjrkewnj užjwala gazyka lidu srozumitelného a wšak někdy zláštnj swé formy magicjho, gimiž se wzdalowal od obecné mluwy. Literatura lidu wygadřowala se w geho žiwém půwodnjm nářečj, gežto si utwořilo wlastnj swé poetické formy. — Literatura politicko-děgnj — mohlo by se řjci že smjřila obadwa tyto žiwly, wypůgčiwši si některé formy z řeči cjrkewnj a uzpůsobugjc se zároweň s potřebami swými dle žiwaucj řeči lidu.

Než k celistwému rozwinutj ruské literatury scházelo geště na dwau žiwlech — wědeckém a společenském. Starobylá Rus neměla wědy, rozum swobodně wzděláwagjcj, neměla společenského žiwota, genž by wše ostatnj žiwly w gednotu lauče wšem gim také wzágemně žiwota dodáwal. Pročež také wlastně literatura ruská nemohla přigmauti rázu ani wědeckého ani společenského.

Tyto nowé podpory powstaly teprwa následkem oprawy Petra Welkého. A wšak Petr nemohl se geště těšiti z gegjho owoce, poněwadž owoce žiwota duševnjho w národě ne tak zprudka dozráwá, gako plodowé žiwota zewnitřnjho wogenského neb průmyslného. Petr přihotowil pro Rus wšecky přjprawy, newyhnutelné k rozwinutj společenské literatury, zároweň s ginými řjšemi ewropskými; čin ten sám dokonán pozděgi, gak známo, geniem Lomonosowa. Giž Baťuškow podotknul welmi trefně, že byl Lomonosow w ruské literatuře tjm, čjm Petr Weliký w žiwotě politickém. A skutečně, gakoby následowal korunowaného tesaře a stawitele, marynáře a admirala, wogáka i wůdce, prwnjho dělnjka w zemi swé a prwnjho spráwce, byl Lomonosow w Rusii gednjm a týmž časem gramatikem, básnjkem we wšech způsobech poesie, rhetorem, krasořečnjkem, děgepiscem, přjrodopiscem, filologem a twůrcem nowého ruského gazyka w literatuře. Geho powinnostj bylo, podati w literatuře wšeho prwnj wzory, a zgednati obecenstwu ono wzdělánj, bez něhož by spisowatel neměl žádných čtenářů.

Ruská literatura wyšla w osobě Lomonosowa z akademie a ze dwora rowněž gako naše ewropské wzdělánj. Pročež také přigala ráz dwornj a učený. — Ody Lomonosowa byly od akademie a ruského gegjho representanta, básnjka, dworu wě-

nowány. A tudy musel obor čenářůw Lomonosowa úzký býti, neboť bylo za časůw Kateřininých wzdělánj společenské takowé.

Zrno ewropsko-ruské literatury, wyhozené Lomonosowem za časů Kateřininých, wyneslo swé owoce, gaké gen přinesti mohlo.

Panowánj Kateřinino, gež w Rusku slušně *wěkem* nazýwagj, představuge nám celkowité rozwinutj se literarnjho wzdělávánj dle prwnjch zárodků, gež podal Lomonosow. Poesie ruská wydala toho času wšecky druhy, a některé z nich skutečně welmi podařeně. Gazyk ruský byl wzděláwán od akademie dle těch samých zásad, gakých se držel prwnj geho mistr. Cokoli saučasná zahraničná literatura uwáženj hodného poskytowala, wšecko, co se hodilo, abych tak řekl, do klassické saustawy ewropské literatury XVIII. wěku, buď si to ze starožitnostj řeckých a řjmských anebo z literatur nowých národů: wše to bylo přeloženo do ruské řeči a to we formách gazykowých, gaké Lomonosow wlastenské literatuře wykázal. Obmezil-li se obor čtenářů za Lomonosowa na samu toliko společnost dwořanů a učených, rozšjřil se za Kateřiny až do společnosti welkého swěta, obgal obědwě stolice (hlawnj města) s wyššjmi společenskými třjdami a weškeré wybrané obecenstwo u wnitř země. Ewropská ciwilisacj rozwinula se w Rusii we wyššjch třjdách společenstwa, a zláště w těch rodinách, w nichž ciwilisace wychowánj a duchu národnjmu na překážce nebyla, neboť se wygadřowala gazykem ruským — a wywolala nowé potřeby.

(*Pokračowánj.*)

Matice pro národnj literaturu w Záhřebu.

Roku 1842 předložil při osmém obecném shromážděnj čtenářské společnosti záhřebské (družtvo čitavnice zagrebačke) dne 10. i 11. unora *hrabě Janko Drašković z Trakošćana*, c. kr. komornjk a řádu sw. Štěpána rytjř, gakožto předseda této společnosti, náwrh, by se zřjdil fond, gehožto pomocj by se mohli stařj klassikowé dubrowničtj i giné znamenité a wůbec užitečné knihy, národnjm gazykem i opraweným prawopisem sepsané, na swětlo wydáwati. I uzawřela společnost, aby se wedlé přjkladu Matice české w Praze a Matice srbské w Pešti podobný základ pod gménem »*Matice*« i tam ustanowila. Přjspěwky 50 zl. a lhůty k gich složenj byly gako u našj Matice určeny, wšem i neymenšjm darům, z lásky k wlasti k účelu tak spasitelnému obětowaným, sljbilo se neywděčněgšj přigetj. Z hotowých wkladů mělo se 1000 zl. stř. k běžným potřebám wylaučiti a hned na wydáwánj knih obrátiti, pozděgi pak z utržených peněz základu opět nawrátiti; ostatek má se ukládati na auroky, gežto geдiné krom swrchu podotčených 1000 zl. stř. na wydáwánj užitečných knih obraceti ustanoweno. Tak se stal počátek Matice w Záhřebu, a prwnj aučty gegj, kteréž práwě wydala, dokazugj, gak wděčně i horliwě od národu přigata byla. Neboť ke konci r. 1842 počjtalo se giž 34 plných zakladatelů s přispěnjm 2660 zl. stř., 124 nastáwagjcjch zakladatelů, gichžto prwnj přjspěwky giž 1239 zl. stř. obnášely, a 434 podporowatelů čili darownjků, bez dalšjho uwážánj, s 788 zl. 55 kr. stř., dohromady tedy wšech Matici náležegjcjch peněz na geden rok gistě znamenitá summa 4687 zl. 55 kr. stř., z čehož 2500 zl. na auroky uloženo, 1000 zl. na wydáwánj knih odlaučeno bylo, 1187 zl. 55 kr. k dalšjmu uloženj na auroky uchystáno leželo. Neyhogněšj darowé přišli od G. G. *Miloše Obrenowiće*, bylého knjžete srbského, 100 kusů cjs. dukátů čili 460 zl. stř., od G. M. *Josipa Kukowiće*, biskupa ďakowského, 400 zl. stř., od w. u. p. *Eduarda Jelačiće*, buzinského podžupana slawné stolice záhřebské, 200 zl. stř., a od G. M. *Mirka Ožegowiće*, Barlabašewského, biskupa seňského, 100 zl. stř. Gediného gména *Vranyczany* nalézá se patero plných zakladatelů, těch pak wšech, kteřjž prwnjho toho roku Matici na gakýkoliw způsob přispěli, gest 592, počet zagisté znamenitý, dokazugjcj lépe než co giného uznánj blahočinnosti ústawu toho a lásku k wlasti i národu, žigjcj w prsau statných oněch gižnjch bratrů našich. — Pod aučty gsau podepsáni *Mate Vuković*, opat i kanownjk záhřebský, gako předseda čtenářské gednoty, Dr. *Aleksa Vancaš*, fysik slawné stolice záhřebské, gako pokladnjk Matice, *Ferdinand Žerjavić*, fiskal, gako fiskus Matice, a *Vekoslav Babukić*, advokát, gako tagemnjk čtenářské gednoty. Š.

Prwnj směňugjcj ústaw rostlin w Praze.

(Dokončenj.)

Připomenauti ale třeba, že každý dle následných prawidel bez wýminky řjditi se musj, gelikož gen při gich auplném zachowánj samogediný tuto záležitost, gsa i ginak welmi zaměstnan, obstaráwati mohu.

a) Předewšjm žádati musjm, aby se každému aučastnjku ljbilo, wšechny dosjlky, i z geho i z mé strany, na swé wlastnj autraty obstarati; bude to tedy gen k geho prospěchu, když si w Praze nĕgakého přjtele wyhledá, kterýž by mně wše doručil a ode mne k dalšjmu zaslánj, co potřebj přegal, gemuž bych i gá snadněgi, pakli bych na něco tázán byl, w krátkosti odpowědjti mohl. Bylo-liby toho někdy newyhnutelně potřebj, abych za některého p. aučastnjka něco zaprawil, tu žádati musjm, aby mě přiměřenau peněžitau zásobau zaopatřil, gelikož gednotliwý člowěk mnohé, w tu samu dobu sbjhagjcj-se autraty nesti nemůže.

b) Po zaprawenj celoročnjho, 48 kr. na stř. obnášegjcjho platu, genž k zaprawenj wšeobecných autrat ustanowen gest, obdržj každý p. aučastnjk 100 rozličných druhů napřed, proti odwodu 125 rostlin gednoho a téhož saméha, za půlleta neydéle zaslati-se-magjcjch druhů — a mimo to 200 druhů darem, gak dlauho zásoba k darům ustanowená potrwá.

c) Kdo wšechny druhy bez rozdjlu přigjmá, neyčerstwěgi rozmnožiti a rozšjřiti může sbjrku swau, obzwláště když snad wjce kusů téhož samého druhu si žádá. Naproti tomu zůstawuge se wůli každého p. aučastnjka, z oněch rodů gemu darem a do zásoby poslaných wšechny ostatnj druhy, gežto by nebyl obdržel, w počtu 1—150 do ústawu zaslati.

d) Kdo si gen ty druhy žádá, které se w geho přjsně abecednjm poznamenánj nenalezagj, nechať mi odešle toto poznamenánj, s připogeným spolu poznamenánjm wšech druhů, které by sám zaslati mohl.

e) Potřebj též, aby pánowé, gen určité druhy rostlin požadugjcj, přjsné a úplné abecednj týchže rostlin poznamenánj zaslati neopominuli, při čemž ale podotknauti musjm, že by takowým způsobem sbjrku swau neyzdlauhawěgi rozšjřili.

f) Žádám též, by se každému p. zasjlateli ljbilo:

α. wšechny rostliny téhož druhu do gednoho archu (folio) papjru wkládati.

β. Týchže rostlin systematické gméno i s gmenem spisowatele, genž tento druh pogmenowal, a počet rostlin, na hořegšjm lewém kragi poznamenati, a spolu na swé wlastnj gméno nezapomenauti.

g) Zaslané rostliny musegj ale charakteristické, dobře sušeny a důkladně pogmenowány býti.

h) Žádám též, by ku každé rostlině ljsteček, obsahugjcj systematické gegj gméno, spolu také gméno spisowatelowo, gjmžto pogmenowána, gméno mjsta, kdežto nalezena, a gméno nalezatele, aneb — při rostlinách diwoce nerostaucjch—mjsto a gméno, kdež se nalezá, gen pjsmenu, a gméno zahradnjka, tuto rostlinu pěstiwšjho, přiložen byl.

i) Každá zásjlka nechť w přjsně abecednjm pořádku se uspořádá.

k) Rostliny gednotliwých druhů musegj se na půlarchy tak skládati, aby se snadno gednjm pohledem přehlédnauti a přepočjsti daly, a gedna druhau porauchati nemohla.

l) Ku každé gednotliwé zásjlce potřebj též přiložiti počet zaslaných rostlin, z něhož by snadno se zwědělo, kolik druhů wůbec, a kolik rostlin se zaslalo.

m) Kdož wjce nežli 100 druhů w gednom a tom samém roce zašle, nabude w tom samém roce, w kterémžto rostliny zaslal, před ginými přednost. Kdo tedy neywjce druhů zašle, nabude přednosti předewšemi ginými zasjlateli neywětšj.

n) Kdo gen určité druhy požádá, obdržj za každé 100 rostlin 75 druhů; kdo ale wšechny druhy napořád nebo wšechny w sbjrce geho scházegjcj druhy přigjmati se uwolj, obdržj 80 i wjce druhů, a kdo konečně nowé účastnjky pod stegnými wýminkami ústawu zjská, obdržj 100—1000, ano i wjce rostlin, z neyrozličnĕgšjch kragin, a to tjm způsobem, že tjm wětšj wýhody z mého ústawu požjwati bude, čjm upřjmněgšj horliwost w téhož ústawu podporowánj a rozšiřowánj na gewo dal.

o) Kdožkoliw by ale proti wýminkám wýše uwedeným prowinil, musil by sám sobě přičjtati ugmu, gakau by we wýhodách, s účastnictwjm na mém ústawu spogených, utrpěti mohl.

p) I začátečnjci w rostlinářstwj mohau náwodem a pód ochranau giž zběhlých a zkušených rostlinářů w tomto ústawu a we wšech s tjm spogených wýhodách podjlu bráti.

q) Gednotliwé sto se sbjrky sušených rostlin, gežto w mém ústawu k prodegi určeny gsau, stogj 1 zl. 40 kr. stř. Kdokoliw by o kupce snažně se postaral, tomu se 25 ze sta pogišťuge.

Dalšj spisy, w kterých se o mém ústawu gednalo, gsau následugjcj: **Oken's Isis, André's Hesperus und Oekonomische Neuigkeiten, Flora** oder botanische Zeitung, **Ebersbergs** Zuschauer, **Bohemia, Prag,** Beiblatt zu Ost und West, der **allgemeine Anzeiger** der Deutschen.

W Praze dne 10. dubna 1843.

F. M. Opic,
na starém městě, w celetné ulici, w č. 565 w 3tjm poschodj.

Nowé knihy.

Cestopis obsahující *cestu do Horní Italie* a odtud přes Tyrolsko a Baworsko, se zwláštním ohledem na slawjanské žiwly roku 1841 konanau a sepsanau od *Jana Kollára*. S Wyobrazeními a Přílohami též i se ***Slowníkem slawjanských umělcůw wšech kmenůw*** od nejstarších časůw k nynějšímu wěku, s krátkým žiwotopisem a udáním znamenitějších, zwláště národních, wýtworůw.— W Pešti 1843, tiskem Trattner-Károlyiho.—Str. 363 we welik. 8. Seš. 2 zl. 20 kr. stř.

Proslow přednášený 19. dubna 1843 na den narozenin Geho Majestátu Cjsaře a Krále Ferdinanda 1. při slawné instalaci ústawu pro 12 chudých osob k. města Sušice, od L. G. Gabriela. Seš. za 6 kr. stř.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo XII. (*Přjloha ku Kwětům.*) 14. června 1843.

Literatura.

Zábawné spisy **Jana z Hwězdy. Swazek 1: *Ballady a romance.* Swazek 2: *Pjsně i giné drobné básně.* W Praze. W knihtiskárně a škladu Jar. Pospjšila. 1843. Cena každého swazku: 20 kr. stř.**

Časopisowé gsau prý ručičkau na hodinách duševnjho postupu národůw, zrcadlem gegich wywinu, ozwěnau gegich žádostj — a Bůh milý wj, co wšecko pěkného. My k tomu rádi přiswědčjme; a wšak nemůžeme také smlčeti, že časopisy w oboru literatury i gisté škody přinášegj. Nemluwjme o tom, že mnohdy časopisy genom ohlasem *gednotliwců*, gegich redaktorů nebo neyhlawněgšjch přispjwatelů býwagj — to mohau dle rozdjlného směru swého býti: ale to ge při nich — a zwláště při našich to neyhoršj, že mnohdy weškerau sjlu spisowatelů ztráwj, kteřj by samostatněgi a snad i platněgi w literatuře státi mohli, kdyby nebyli w hltawj gjcen časopisů klesli. Wěc tato ge arci přirozená i nedá se tak snadno změniti. Časopisy (předewšjm tu mluwjme opět o našich) byly a budau po wšechny časy, dokud celá naše literatura, s nj pak i nakladatelstwo na wšech audech nesesjlj a na mužné nohy se nepostawj — do těch časů zůstanau reydištěm mladšjch, teprw se wywinugjcjch sil, wnadidlem po gménu wšeobecném tauženjch učedlnjků. Blaze gim, když mezi dawem nedospělých mladátek genom některé zjskagj, kterýmž buď orličj peřj, zobák i drápy wyrostau, anebo slawičj hrdélko se wykljčj; — škoda gen, že pak mnozj gako na řetjzku we službě gegich uwjznau, a nikdy, nebo teprw po dlauhém čase o let swobodnj se pokusj. Časopisům to nemůžeme za zlé pokládati; ony musegj napořád nowých a nowých sil wyhledáwati a we služby swé uwazowati; potřeba i zisk ge k tomu donucuge. Nám ge přitom gen to co litowati, že mnohdy dosti pěkné sjly w časopisech se rozdrobugj — ano w nich a s nimi i zanikagj — a literatuře wlastně žádného stálého prospěchu neposkytugj. Mohlit bychom zde některá gména uwesti, gichžto práce z wětšjho djlu gen časopisy pohltily — a gichžto plodmi literatura se wlastně předce ani wykázati nemůže. I to neylepšj z péra gegich ležj zahrabáno mezi směsj časopiseckých, dle dennj potřeby nahromaděných článků, ale kdož wj, kde ge hledati? Mohli bychme gmenowati muže, kteřj se do smrti z těchto úzkých okowů newymkli, a opět giné, kteřj w nich dosawáde wězj. O sebránj a zachowánj takto literatuře spisů oněch měli by se postarati, koho buď náklonnost buď powinnost k tomu wede —: gakož také giž častěgi w těchto listech o wěci té zmjnka učiněna byla; druzj, to gest na žiwě gsaucj spisowatelé, nedagj to ale bohdá giž tak daleko přigjti, aby se o gich práce gedenkráte ginj starati musili. —

W podobném wjru časopisectwa — ačkoli owšem k prospěchu samých časopisů i gich čtenářů, widěli gsme poslednj časy kotáceti se i muže, o gehož djlech tuto promluwiti hodláme. *Jan z Hwězdy* (Gindřich Marek) wystaupil arci giž před 15—18 lety na gewišti literatury naši samostatně, wydaw swazek básnj a sbjrku powjdek (Konwalinky) — od té doby potkáwali gsme ale gméno geho toliko w časopisech a nebo w noworočenkách; že gim slaužilo wždy k ozdobě, o tom nenj pochybnosti. Nynj ale wystupuge k radostnému překwapenj našemu se spisy sebranými; nynj teprwa wede gako rozhodný zápas o mjsto a stupeň w literatuře. Zasluhuget za to djky negen on sám, nýbrž i nakladatel, kterýž plody obljbeného spisowatele w pěkném rauše obecenstwu našemu podáwá. —

Jan z Hwězdy pohybowal se posud w oboru básnictwj w užšjm smyslu a na poli nowellistiky. I básně i powjdky geho našly swých přjzniwců a ctitelů.

Zbjrku *zábawných* spisů swých (bude snad také wydáwati *poučné* w užšjm wýznamu slowa toho?) započal básněmi, gichžto prwnj a druhý

swazek giž před námi ležj. Duch a způsob básněnj geho zůstal na té cestě a w těch mezjch, w kterých se nám zgewil od prwnjho wýletu w pestrau řjši mladistwé obraziwosti až do času, kde nám *Sedláka na biliaru* podal, a tím snad gedným rozdjlem, že básně geho gasněgšjm názorem wnitřnjho i zewnitřnjho swěta zjskaly, za to ale někdy wřelosti citu pozbyly. On nepatřj k básnjkům, kteřj učinili noc pramenem zápalu swého a matkau plodů swých; u něho panuge den, střjdawě s rannjmi čerwánky a wečernjm saumrakem.

Prwnj swazek obsahuge: *Ballady, romance, powěsti a legendy* — wýtwory tedy buď na historickém základu w neyširšjm smyslu založené, anebo gen z wlastnjho wnuknutj čerpané. Porownáwagjce plody tyto wespolek, musjme se ustanowiti na saudu, že gsau tyto poslednj skoro wesměs poetičněgšj, nežli ony, k njmžto básnjk předmět mimo sebe hledal. Uwádjme zde wybornau *Wodnjkowu newěstu* (ačkoliw dle myšlénky ne zcela nowau a původnj) — prostomile něžnau *Rusalku*, gjžto bychme gen přáli, aby strručněgšj začátek měla a bez wykládawé čtwrté sloky byla zůstala — gednoduchý, ale dobře kreslený *Gezd pro newěstu*, dogemnau *Děwu w zaufánj*, při njž toliko nestegný rozměr prwnjho werše w druhé sloce hudebnj chod celé básničky nelibě rušj — a mjruplný *Náwrat z Palestiny*.

Z básnj na historickém základu stawených uwádjme zde w čele wšech ostatnjch postawenau: *Jaromjr a Wršowci*, w 5 oddělenjch — neyobšjrněgšj powěst w celé sbjrce. Básnjk se držel krok za krokem starého podánj o podiwném zachowánj Jaromjra na honbě, ze swého důwtipu přidaw toliko raucho, gjmž tuto (i pro legendu se hodjcj) udalost ozdobil. *Muromská korauhew* ljbila se hned při prwnjm otisku we Wlastimilu; *Horymjrůw skok* nalezl pro swau ráznost giž mnohého deklamatora; *Andělská hora, Sw. Wáclaw, Sw. Iwan, Božena* čtau se welmi dobře.

Co se zewnitřnj podoby týče, musjme wyznati, že ge werš Jana z H. plynný a dosti uhlazený; w prosodii nedržj se ale přjsně ani časoměry, ani přjzwuku — ačkoli wesměs plody swé dle poslednjho osnowal. K dobrému, snadnému, ryze českému čtenj nebo přednešenj — k přednešenj dle prawidel neylepšj, nezpěwawé a trhawé wýslownosti nehodj se také giná, než dle zákonůw přjzwuku psaná báseň — nech o tom gak chtěgj saudj odpůrcowé geho. Jan z H. uchyluge se ale častěgi od těchto zákonů — a nemeyljme-li se, w plodech z časů pozděgšjch wjce, nežli w pracech wěku mladšjho. Čimj-li to schwalně — zdá-li se mu werš dle pewných prawidel osnowaný tuze gednotwárným, anebo čtau-li se mu řádky dle rozličných prosodij sestawené stegným prawidelnjm chodem: to nemůžeme rozhodnauti; nám ale nelze čjsti werše:

> Lid se sbjhá w klopotném sbjhánj...
> Stateč swjgj se — a wšak nepiskne...
> Wyňaw z řádes ohně ubaytau, stichne...
> Truchliwě na lautnu brála...

gako trochei, nebo:

> „Ku růžowý teprw switá se den.
> Když wládce tak pohlédne...

gako jamby; — w dokončowánj ostatnjch rytmických wlastnostj gest dle zdánj našeho werše od *umělecká forma* mjti musegj, nemůžeme se zde paustěti. I o tomto dosti častém uchylowánj-se Jana z H. od přjsné formy bylibychme pomlčeli, kdybychme giž od několika let nepozorowali, gak nemilosrdně (nechcem řjci neuměle nebo nedbale) mladšj a dorůstagjcj miláčkowé Muzy s českým weršem nakládagj, swedeni gsauce pohřjchu i mistry w básnictwj, anebo swau newědomostj w prwopočátečnjch zásadách české mjry weršowé. Bude-li to tak déle trwati, scwrkne se celé uměnj českého weršowánj w pauhé počjtánj slabik.

Řeč, gakožto básnický wýraz, Jana z H., ge *wzorná* — snadná, wybrausená (wzácný to úkaz u našich weršowců) a z čistého českého pramene se prýštěcj, prokwětawá pěknými obrazy a k wygádřenj wšech citů způsobilá; i tam, kde se básnjk (ale wěru bez potřeby a bez weliké wýhody) wolenjm *neobyčegných* rozměrů těsněgšjmi okowy skljčil, pohybuge se obratně.

(*Dokončenj.*)

Pohled na sauwěký směr ruské literatury

od prof. Šewirjewa.

(*Dokončenj.*)

Společenstwo utwořilo konečně pod wplywem nowých ewropských řečj, ze žiwlů swé národnj, obyčegné mluwy spolupůsobenjm řeči Lomonosowa a klasického wkusu geho, swůg wlastnj nowý konwersačnj gazyk, genž na sobě měl čerstwau, žiwau známku nowé ewropsko-ruské oswěty, gjžto slaužil za organ k wygádřenj-se. Přiro-

zeméě tudy wšc, že se formy pjsemnj řeči, gíž byl před tjm Lomonosow utwořil, přjliš zastaralými a nowým potřebám nepostačnými býti zdály. Wše to pogal Karamzin swým naiwnjm geniem a autlým smyslem sluchu, gakého před njm nikdo neměl pro gazyk mateřský.

Lomonosow a Karamzin, tito dwa geniowé gazyka ruského, přigjmagjce prwozáklady zauplna protiwné, sešli se předce we hlawnjm wýsledku, z ohledu pokladnice slowansko-ruské, poručené Rusii od krásné starožitnosti. Lomonosow oswobodil gazyk ruský z wazeb cjrkewnj řeči staroslowanské, co do grammatiky, a wšak co do wýrazu a slohu učinil gazyk národnj od onoho odwislým. W tom zakládá se geho welká zásluha. Či mohl snad co literat, gako twůrce gazyka, tu celau pokladnici starobylau odwrhnauti, kteráž podáwala tak hogné materiale? Dle swého wychowánj sám ku starobylé Rusii patře, nemohl a nesměl Lomonosow ginače učiniti. —

Karamzin přigal, gak gsme giž prawili, základ docela protiwný; on přiwedl Rusy k formám společenského obyčegného gazyka, genž se byl wzdělal přiměřeným působenjm ewropského wychowánj, opřeného na známosti nowých gazyků, a pak žiwlem národnjm, stanowjcjm tresť literatury a ducha společenstwa, z něhož Karamzin wyšel. Musj se wěděti, že wšickni ruštj literati, kteřj tak chwalně působili na řeč a národ, z wětšj části wyšli z wyššj té společnosti, w njž se spogowalo ewropské wzdělánj s duchem a potřebau ruské bytnosti, kdež nebyly newylaučeny řeči zahraničné, gako nástroge k newyhnutelnému wzdělánj, a kde spolu i gazyk ruský nepostupowal prawé swé přednosti. Z takowéhoto oboru společenstwa wyšel Karamzin.

Z počátku, nakloněn nowými potřebami wrstewnjků swých i formami žiwaucj mluwy, zdál se Karamzin odwrhowati wšecka spogidla gazykowá se starobylau Rusij, na niž byl Lomonosow ukazowal. A wšak gak tentýž Karamzin kraganům swým o dáwných dobách wlasti gegich wyprawowati počal a k tomu cjli wšecky ostatky staré ruské řeči otisknauti dal, přišel na gednu myšlénku s předchůdcem swým, a na mistrowské úprawě swé nowé mluwy začal osazowati zázračné perly a diamanty starožitné ruské řeči, gež byl odkryl w pokladnici geho starobylostj, od otcůw zděděné. Sloh w poslednjch djlech historie řjše ruské gest toho patrným důkazem. Zde se musj uwážiti, že poslednj myšlénka Karamzina a poslednj geho směr posawád wědan nasj nebyly w náležitém swětle wystaweny.

Karamzinowi náležj ta zásluha, že konečně ustálil wšeobecnau ruskau literaturu; on dostaupil cjle swého, spogiw pro wždy řeč nowé literatury s obyčegným gazykem wzdělaného společenstwa a ukázal gich prawé wzágemné poměry. Společnost čtenářů Karamzinowých byla giž společnostj weškeré Rusie, w njžto se ciwilisacj ewropská spřátelila s žiwlem národnjm. Karamzin nakreslil wzorek spoluwěké ruské prostomluwy, gehž nynj wšichni bez wýminky následugj. —

Žukowský a Baťuškow wywolali we swé době nowý ruský werš ze žiwaucj obyčegné řeči; oni uwedli poesii ruskau s wýše latinsko-slowanského parnasu w žiwobytj lepšjho swěta a oděli gi pěknými a prostými šaty prawé ruské mluwy. Celá ta škola byla uwěnčena neyslawněgšj hwězdau poetického genia Puškinowa, kterýž postaupil geště dále a spogil umělau poesii s básnictwjm lidu. — Podal on kraganům swým k wespolnému užjwánj mistrowský ruský werš, gako gich byl prwé Karamzin obdařil podobnau prosau. Od časů Puškinowých pocházj w Rusku nesčjslné plémě bezegmenných neboli nesamodjlných weršowců, rowněž gako od Karamzina plemeno podobných prosaiků pocházj.

Z toho, co gsme prawili, položme tuto některé wýsledky. Během stoletj, počjnage od roku 1739, když byla psána prwnj óda Lomonosowa, až do 1837, to gest roku smrti Puškinowy dokonáno nowé literárnj wzdělánj Rusie, auzce spogené se žiwotem společenským. Celý čas ten rozpadá se na dwa oddjly: w prwnjm pozorugeme, gak literatura s wyššjho stanowiště na společenstwo působj; w druhém zas, gak společenstwo se swé strany wzágemně na literaturu wplýwá.

Wzdělánj to postupuge tautéž dráhau gako pokračowalo w starobylém Římě. Wycházjc gako slunce a ozlacuge z počátku toliko wrchołky hor, potom rozljwá pořád wjc a wjce swětlo swé i na hluboká údolj. Tak i w Rusku wzdělánj literárnj počjnagjc na wýši společenstwa, rozcházj se na wše strany postupně.

Meze literárnj činnosti, meze čtenářstwa rozšiřugj se wjc a wjc; za časů Lomonosowa byly geště auzky — stáwaly se rozlehlegšjmi za časů Kateřininých, geště wjce rozšjřily se za Karamzina, a za Puškina dosáhly wzdálených mass čjtagjcjho obecenstwa; gsau to kruhowé wln, twořjcj se rychle okolo kamene, hozeného u prostřed gich. Za časů Lomonosowa bylo čtenj pracným

zaměstnánjm; za Kateřiny stalo se rozkošj wzdělané třjdy, wysadnjm práwem wybraných; za Karamzina konečně znakem oswěty; za Žukowského a Puškina — potřebau společenstwa.

Budiž wěčná památka zemřelým a žigjcjm mnoho let, prawj Šewirjew; djky a chwála wšem wám wůbec, wy wůdcowé ku slávě gazyka ruského, tworcowé literárnjho wzdělánj we wlasti našj; wám, genžto gste literaturu na stupeň wšeobecné potřeby powznesli!.... Wy gste pogali důkladně mocného ducha národu swého, a rozwinuli geho duševnj i mrawnj sjly; uwrhli gste w obra toho zárodek wěčně činjcj mysli, genž se gewiti nepřestane, rowněž gako žjla geho duševnjho žiwota; wy gste mu dali, aby požjwal pauze čistých a šlechetných rozkošj, rozumu, obraznosti i wkusu, a učinili gste z nich neywětšj potřebu; oděli gste we swátečnj oblek ewropský gazyk wlastenský; stwořili gste z něho mocné, gemu wlastnj náčinj pro společnjho ducha lidského a pohodlný národnj rámec pro wšeobecnau mysl a pro wšeobecný pocit; činnostj genia a pracj ulehčili gste užjwánj gazyka wašeho pro wšeobecnost, poskytli gste geg bezohledně k obecnému užitku wšem ano i těm, kteřj nynj čerpagjce z dědictwj wašeho, swatau waši památku pohrzenjm urážegj; newděčnjci, genž hryžj prsy kogičky swé, kteráž ge odchowala; házegj po wás blátem, po wás, kteřjž gste ge z nicosti wytáhli; wám pak w oči wytýkagj práce waše, pokažené giž špatným wkusem a temnostj.

Sláwa wám a djky wám, wy mocnj činitelé w duchu i gazyku ruském! gménem historického podánj, gménem wšech wychowanců wašich wás dostogných, wšech myslјcjch pokolenj nyněgšj i přjštj Rusie.

Wy gste nezištnými pracemi swými literaturu učinili potřebau společenského žiwota w Rusku a zbudili we spolku s nj šlechetnau žádost po čtenj; — hleďte, ze wšech končin Ruska, z rozličných kragů geho, z rozličných stawů geho ano i z nižšjch powzbudilo se nesčjslné množstwj čtenářů, a ze wšech stran slyšeti wámi wywolanau ozwěnu: »*Čjsti, čjsti, čjsti!*«

Čjsti?..:.. Čistá, nezištná, šlechetná tauha po pokrmu duševnjm! Gaké to mocné náčinj ku wzdělánj lidu! Gak působiwý prostředek, gjmžto nabýti lze wšeho, co gest neylepšjho, co wzneseného w lidstwu, gemužto se dá swěřiti wšecko, cokoli welikého ginj lidé utwořili, aby přjštjm wěkům odkázáno býti mohlo. Eihle, podiwu hodné spogidlo w poměrech k lidu w neyodlehlegšjch kragjch! Podiwný elektrický řetěz myšlének, genž wšecko w gednotu spogage! Mužowé proslawenj w literatuře našj, wše co máme od wás, wašeť to djlo, waše i zásluha o wlast!!

Přel. F. L. R.

O sprawnosti starých Čechů w řeči.

Jak welice sobě stali Čechowé na zachowáwáni grammatických prawidel w mluweni i we psaní zakládali, budiž příkladem níže položený list probošta a mistrů kolleje císaře Karla, učeni pražského.

Pan Šimon Podolský z Podolí, císařský měřič zemský w králowstwí českém, spolu s Martinem Fruweinem, měšťanem staroměstským, Janem Čabau z Chyš, Wogtěchem Kantským z Jenšteinu a Wáclawem Litoměřickým z Jizbice, učinili přátelské psaní k týmž předstaweným kolleje Karlowy, aby mezi nimi rozeznali, kdo prawdu má, zdali lépe jest psáti: »Češi« čili »Čechowé«. K rozeznání toho sporu, usnesše se mistři, aby jedenkaždý wěc dobře rozwážil a druhého dne při stole zdání swé oznámil, potom ze společného usauzení tuto odpowěd dali:

»Službu swú wzkazujem, urozeni páni přátelé nám laskawě příznivi! Zdrawi téhož a jiného wšeho dobrého přejeme WMtem: wěrně rádi.«

»Psaní waše, jehož datum w Starém městě pražském léta přítomného 1602, coby w sobě obsahowalo, z přečtení jsme porozuměli. Na kteréžto a waši žádost w něm obsaženau a nám, jakž tomu porozumíwáme, dobrým aumyslem podanau, k rozeznání slowiček »Čechowé« a »Češi«, tuto naši odpowěd dáwáme.

Ač jedenkaždý jazyk a řeč, jichž my powědomí jsme, swau wlastnost a obzwláštnost mají, a ne wšecko w nich sprawuje se *regulis* nebo prawidly; wšak ta obzwláštnost newywrací některými *exemplis regulas universales*; gako w české řeči jest tato *universalis regula* ode wšech ujata, že slowa česká jednau syllabau obsažená *in numero plurali* anebo w množstwí wždycky zdržují poslední literu, totiž: na kterau se *in singulari* skonáwají, *in plurali eandem retinent*, obzwláštně pak *h*, jako: Čech Čechowé, sníh sněhowé atd.; toliko samé *vocales* wyňaté jsau, které se *in plurali* mění, jako: tma tmy, mlha mlhy. Pana mistra Adama Daniele z Weleslawína dobré paměti wšickni, pokudž my wíme, za dobrého Čecha, který wlastně česky mluwil i také psal, mají. Ten w swých spisích a knihách tištěných, ano i w Kronice České, wšudy naskrze dobře česky píše a tlačí, a nikdež toho slowa *in plurali* »Češi« neužíwá, než »Čechowé«. Pohleděti se může též do Zřízení zemského pod literau *C* w registrum lit. VII. a XVIII. Nadto i zwyk neb užíwání slowička »Češi« jest neobyčejný. Z těch tedy příčin k straně té, kteráž zastáwá slowo »Čechowé«, naším zdáním přistupujeme, kteréž, že páni a přátelé naši milí upřímně ujmau se důwěřujeme.

Tauto odpowědí pány jsme sprawiti neopominuli. Milost pána Boha našeho rač s námi býti se wšemi.

Datum w kolleji císaře Karla IV. jinak Weliké, na Starém městě pražském, we středu po památce swaté panny Kateřiny, léta 1602. Probošt a mistři kollegiati kolleje císaře Karla IV *).

W. W. Tomek.

---

*) Wyňato z rukopisu fakulty filosofické na universi pražské »Oeconomica« B. 14. 186.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo XIII. (*Přjloha ku Kwětům.*) 28. černa 1843.

Literatura.

Die Stellung der Slowaken in Ungarn, beleuchtet von Leo Grafen von Thun. Prag. Calve'sche Buchhandlung. 1843. (Cena seš. 36 kr. stř.)

Pozornost obecenstwa našeho obracujeme k spisu nadřečenému, jehož nadobyčejná cena a důležitost zajisté každého wzdělance mocně zajímati bude. Knižka ta obsahuje dwa listy hraběte Lwa z Thunů, šlechetného zastawatele Slowáků, jimžto strana maďarská utlačowáním jazyka materského patrné bezprawí činí, jakož i dwě odpowědi šlechtice Pulského, na záležitost tuto z maďarského stanowiště hledícího a zastáwajícího počínání strany Slowákům protiwné. Z těchto čtyr listů na snadě jest čtenáři každému jasného náhledu do wěci té rmutné nabyti. W druhém oddělení, psaném w duchu mírnosti a smíření, w duchu prawého křesťanského lidumilenstwí, pan spisowatel podiwu hodnau ostrowtipností a důkazy witěznými zřejmě okazuje, kterak násilným počínáním Maďaři, z cesty sprawedlnosti wystupujíce, nejen slowanské obywatele králowstwí Uherského w duševní zkázu uwrhují, anobrž i jednotu a mír w zemi rušíce, základy k budaucím nesnázem a pohromám kladau. Ačkoli wznešený Slowanů hajitel spis swůj, osnowaný na podstatě práwa přirozeného, na powěčné zákonnosti mysli a na powinnosti křesťanské, nadchnul citem swaté horliwosti, taužící po blahu člowěčenstwa: předce slowa jeho tak wážně a nestranně se w koleji swornosti pohybují, že zajisté i na srdce protiwníků mocně aučinkowati budau. Na důkaz wznešenosti předmětu některá místa zde w překladu stůjte:

»Auplnau swobodu práwem požaduje každý jazyk, a zdrawý rozum i sprawedlnost přísně káže, aby weždy řeči té bylo užíwáno, která se nejlépe k záměrům společným a k duševnímu národa wzdělání hodí. — Slowáci! znamenitau službu prokazuge onen z Wás národu swému, jenž witězně námitky a bezprawí Maďarůw odráží; mnohem wíce wšak se wlasti zawděčí, kdo písmem neboli řečí mysl saukmenoweů swých probudiw, duším zdrawého a silícího pokrmu poskytuje. Což na plat, cizímu se protiwiti, an domácí pole duševní ladem leží? A wšak jestli činností duševní se zwelebiwše, pracemi budete wynikati, jichžto cena swět uzná: tenkráte i mezi Maďary množiti se bude počet mužůw uznáwajících waše práwa, a zahanbeni budau zaslepeni horliwci, a ucauwnau za meze prstem Božím wykázané národu maďarskému. Mezi zbraněmi, ježto na wás protiwníci wytasují, nejostřejší jesti posměch nad tím, že jste posawad tak málo wykonali skutků, že počet mužů oswícených, pracujících na rolí wzdělanosti národní, tak nepatrný jest. Posměwače tyto zahanbiti budiž teď Waší nejdůležitější úlohau — a w tomto počínání Wám Maďaři nebudau mocí překážeti.« — »W celku weškerém gakož i w částech mocnářstwí rakauského jen tenkráte pokoj a rozkwět wzdělanosti panowati může, když wšekeré národnosti we stejné zůstanau wážnosti, a když přesně bude zásada wládnauti, že wesměs jazyka se užíwati má nejpřiměřenějšího potřebám praktickým každého národa a to bez nucení a wšeliké nedůwěry. Jestli w některé části mocnářstwí protiwná této prawdě zásada samowládu sobě přiosobí, tenkráte jak w saustátí celém, tak i w jednotliwých jeho zemích osudowé národů podlehnau swéwolnosti witězů, a w cit národní wpustí se tím jed nedůwěry a žárliwosti. W rozmanitosti národů záleží zwláštnost mohutného saustátí, jemuž i my přináležíme. A bohdá stane se, že zásada národní snášenliwosti wěčnau jeho swazbau se stane a mohutnau pákau duševních sil národů; zásada wšak nesnášenliwosti národní stala by se jeho kletbau nejhroznější, z níž by se wyřinul zdroj rozbrojů, zmatků a newyhnutelné zkázy!«

Takowáto důkladná slowa o swornosti a snášenliwosti občanské pronesa končí p. spisowatel swé pojednání, kterýmž sobě wydobyl cit

wděčností we srdcích wšech, w nichžto jiskra lásky k bližnímu dautná.

J. E. W.

Atlas k přírodnímu zeměpisu. **S potřebným vysvětlujícím textem sestavil i vydal Vácslav Merklas. Sv. I., obsahující 3 malované mapy s textem. V Praze, 1843. Příční folio. Cena 30 kr. stř.**

Jaký rozdíl, přírodní zeměpis za našich dob a přírodní zeměpis před několika desítiletími? možná-liž, by se wětších změn w některé nauce přihodilo? W nejužším jsa spojení s přírodními wědami wůbec, rostl i dokonalil se s nimi spolu, a zwláště od jisté rozhodné pro ně doby takowau proměnu wzal, že počátkům swým již téměř ani podoben není; zprwu byw jen jakýmsi příwěškem zeměpisných kompendií, netoliko, že obsah swůj nesmírně zwětšil, ale stal se i zákonitou soustawou, wědou, kteráž dřívější swou hlawní, popisní částku duchem swým proniknuwši zákonům swým i budowě swé ji podmanila. Málo jest i bude pokroků u wědách přírodnických, kteréž by na něj newplynuly; on jest jako stoční, do níž se moře přírodnictwí tisícerými proudy přeliwá, by se tam opět přeodilo a prawdy i nálezky swé znowa a na jiný způsob, wedlé podoby koule zemské uhlatilo. Přírodnictwí w užším smyslu a přírodní zeměpis, jak nám jej nowé doby přinesly, jsou jako dwě točny téže wěci, jedna k nebi wztýčená, prawdu o sobě, prawdu wyšší hledajíc, druhá k zemi nachýlená, obracujíc wšecko k bydlišti lidstwa, k zemi; obě se wespolek doplňují, obě teprwa činí dokonalý pro nás celek. Proto prawě ale není studium přírodního zeměpisu lehké; netoliko, že kdo se na ně oddati chce, wětší menší známostí přírodních wěd opatřen býti musí, i zwláštních pomůcek má zapotřebí, kteréžby to, co se owšem slowy popsati, z popsání slowního ale těžko jasně a snadně představiti dá, před oči naše obrazně stawěti se snažily, a snad ještě wíce než u přírodních wěd, jen příbuzné mezi sebou wěci pojednáwajících, poněwadž se w tomto zeměpisu na každém místě ti nejrozmanitější směrowé působnosti i útwaru jejich křižují a sám útwar země přísné, neodchylné zákonnosti, we smyslu jiných, pouhých wěd, průchodu nepouští. I bylo nám kolikkráte želeti, že literatura naše, z plynek se teprwé wybírající, podobné, tak potřebné pomůcky posawad neměla; zeměpis Balbiho jde sice jen střední cestou mezi starým a nowým w té nauce způsobem, což také pro nás, kdež prwním a posud jediným w té wěci pokusem jest, nejpřiměřenějším bylo: ale béře předce na nowé náhledy dostatečného ohledu, by k lehčímu jim porozumění a k nabytí snadnějšího přehledu takowé pomůcky wyhledáwal. Tím radostněji překwapil nás p. Merklas, projewiw se najednou s prwní částkou díla swrchu jmenowaného, a přidaw k němu potřebný text, který nás s polem tímto blížeji seznamuje. Prwní tento swazeček »atlasu přírodního« podáwá nám *mapu čar stejnoteplých*, okazující nám rozložení tepla po naší zemi, stoupání i nížení se jeho wedle rozličných wlastností krajin; druhá maluje nám *zemětřesení a sopky* w říši atlanského oceánu, třetí poskytuje *přehled rozšíření hospodářských rostlin a důležitějších stromů* w Ewropě. Celé dílo má, jak doslýcháme, as z pěti podobných swazečků záležeti. Kdož se o přírodních powahách země poučiti chce, aneb posawadní wědomosti swé doplniti a zjasniti žádá, w atlasu tomto nejlepší k tomu prostředek nalezne; zwláště ale musíme jej pro mládež co nejwíce schwáliti, poněwadž z něho nejen množstwí známostí welmi užitečných nabude, nýbrž i lásku k studium zeměpisnému wssaje, okáže-li se mu na způsob tak swětlý i příjemný. Wydání samo se musí chwáliti: čisté rytí, čisté malowání, cena wěru k obstání; nezbýwá nic, leč aby p. M. pilně pokračowal a — obecenstwo jej podporowalo. Jediné, cobychom ještě žádati mohli, bylo by, aby se některé, wšem snad nedosti známé wýrazy budaucně wyložily, což jak doufáme, se též stane.

K. Štorch.

Umělecká wýstawa r. 1843.

Letošnj umělecká wýstawa zgednala si u obecenstwa účastenstwj welmi žiwé; a to tjm wjce, že negeden wlastenský umělec znamenitě w nj wyniknul. Wětšj částka obrazů na odiw daných byla owšem od cizozemských umělců z Mnichowa, Düsseldorfu, Wjdně, Frankfurtu nad Mohanem, Kodaně, Hamburku, Würcburku, Dortrechtu, Amsterodámu, Benátek atd. zaslána, pročež i my, směrem listů našich obmezeni gsauce, z oboru zprávy našj ge wyluǒugeme, a oceněnj gich, hogným bez toho w podobných wěcech se šjřjcjm německým časopisům zůstawugjce, na krátkém posausenj plodů wlastenských našich umělců přestaneme.

Podobizny od *Seibertsa, Machka, Porgesa, Zamsanda* činily co do počtu wjce než polowici domácjch uměleckých wýtworů, bez pochyby z té přjčiny, že podobizněnj, promyslu se poněkud bljžjc, neygistěgšj ze wšech uměleckých druhů wýžiwu poskytuge. Podobizny *Seibertsowy* předčj nad giné nápadnau podobnostj a silau barwitosti. *Koruna* podal obraz, předstawugjcj na stole owoce, láhwice, sklenice, lastury atd., wšecko welmi pilně a sklamnau prawděpodobnostj wywedené; škoda, že si umělec hlediště přjliš s wysoka wywolil, tak že bychom chtjce na djlo toto náležitě popatřiti, s hůry na ně shljžeti museli. — *Hawránek, Liehm, Amalie Manesowa, Kučera, Herold* poskytli kraginy. Hawránkowa *kragina polabská* progewuge důkladné studium přjrody, a zwláště třeba chwáliti gemné a důmyslné wywedenj celého popředj. Pěkným wypracowánjm, gasnostj a swěžestj wyniká nahljdka *stoky na ostrowu Kampě* od téhož. Prawdiwé a rázné tóny barew označugj Liehmowu *nahljdku do středohořj.* Plná lahody, přirozenosti a poklidu gest Kučerowa *lesnj kragina,* hodná wšjm prawem, by se k neylepšjm toho druhu obrazům počtla. U prostřed mezi kraginářstwjm a děginářstwjm stogj *hrobnjk* Josefa Manesa, obraz gehožto trudnému wýznamu temným a wšak gemným barew prodchnutjm mocně se napomáhá. Méně ljbil se nám historický obraz p. Manesa: *poslednj doba Lukáše Lugdurského;* barwitost i sama idea geho gest mdlá a negasná; wolenj předmětu podiwné. Nenalezl snad p. M. w našich wlastenských děginách wděčněgšj, dogjmawěgšj látky? Snad gen proto, že gi tam nehledal! *Wackowo nawštjwenj p. Marie a Alžběty* gest dobře i pilně kreslené, mdle wšak a nedocela čistě wywedené. Spanilý, plný ducha gest *Weidlichůw* obraz: *Wýgew z wysoké pjsně Šalamaunowy. Spitihněwůw saud* od *Kandlera* gest bohatá skladba, nedosti ale promyšlená, zwláště co do charakterického wýznamu a kroge staročeského osob; předce wšak zasluhuge snaha tohoto čestně giž známého umělce wšecku wážnost. *Hellichůw wěčný žid* gest důkladně kreslený, rázně wywedený obraz, gakož to od ruky takowého mistra, gakowýmž náš Hellich gest, očekáwati lze. *Ahasver* odpočjwá na auskalj při moři; stjnowé dob minulých wznášegj se w mlhách mimo něg. Toť gest gednoduchá idea obrazu toho, wywedená prawdiwě a wznešeně, a wšak bez přepiatj a zpotwořilosti. Z gisté strany bylo na obraz ten zle doráženo; proč? okáže snad čas. — Znamenitý podiw způsobil *Lhotůw,* teprwé posledni dny do wýstawy daný welký oltářnj obraz. *Sw. František,* obkljčen gsa řeholnjmi bratry swými, žehná w poslednj swé hodince nástupce swého. Zpráwnost w kreslenj, prawda, hlubokost a wraucnost we wýrazu těchto s žiwotnj welikostj podaných postaw gest podiwu hodná. Obrazem tjmto dobyl si *Lhota* znamenitý stupeň mezi našimi wlastenskými umělci; tak kráčege, stane se trwalau okrasau wlasti našj; za gegjhož wěrného syna se prohlásil podpisem swým: *Lhota malowal r.* 1843.

Z rytin neywjce nás potěšily illustrace k českým národnjm pjsnjm, dle wýkresů *Swobody, Wacka, Knöchla* a g. wýborně ryté od *Wiessnera.* Radostně nás překwapily sošky českých panownjků od *J. Maxe.* Neobyčegný dar, spogený s bohatau uměleckau obraznostj, gewj poprsj mistra *Jana Husa,* wyřezáwané od mladého samouka *Lewcye.* Konečně musjme se geště šetrně zmjniti o skwostné biskupské berli, zhotowené od pražského zlatnjka, *L. Fortnera;* slaužilť gj za wzor wýkres od r. 1514, od zdegšjho stawitele, p. Kranera, z Pařjže přinešený *).

Nowý slowanský časopis.

S potěšenjm patřj přjtel Slowanstwa na duševnau, čestného stanowiště se domáhagjcj pohybliwost, která na wzdor walným překážkám u wšech kmenůw weliké Slávie den ke dni nowými úkazy se gewj. Pohybliwosti této pak *gediná* pohnutka gest, aby tito četnj, swazkem mluwy spřjbuzněnj národowé neykratšj a neygistěgšj cestau gazyka mateřského na rowný stupeň oswěty s ostatnjmi wjce spřjzněnými národy se taktéž wyšinuli. Také w Kragně naši slowanštj pobratřenci negednjm úkazem swé procitnutj k nowému národnjmu žiwotu progewugj, pokud totiž gegich *slabé, welmi stenčené* sjly to připauštěgj. Nowý toho důkaz podáwá nynj hospodářsko-průmyslná společnost w Lublani (Laibach), wyslawši práwě prowolánj na swé kmenowce k podpoře a odbjránj časopisu, gegž od 5. července letošnjho roku wydáwati počne pod náswem: »*Kmetijske in rokodělske novize; na svetlobo dane od z. k. kmetijske druzhbe*« (Hospodářské a průmyslné nowiny; na swětlo

---

*) Připomenauti slušno, že oblauk, genž krášljwal průchod z marianského náměstj na konský trh, Karlem IV. wystawěný, wýtečným našjm wlastencem p. Kranerem od zkázy uchráněn, a do zdi klášternj zahrady Františkánské wložen gest. P. Kraner, wynaložiw na přestawenj oblauku 240 zl. stř., znamenitau památku starowěkého uměnj Pražanům zachowal; neb postawy, ač bohužel porauchané a bezhlawé (na hoře neysw. Trogice, pod nj Kristus Pán, genž Marii pannu korunuge, po stranách Karel IV. a syn geho Wáclaw) tak mistrně z kamene gsau tesány, že daleko široko gim podobných nenalezneš.

wydáwané od c. kr. průmyslné společnosti). Gak předběžné »Oznámenj« (*Osnanilo*) tohož podniknutj, a celý »Ljst na ukázku (*List sa pokušinje*)« oswědčugj, bude záměr časopisu w tom záležeti, aby kraginský rolnjk a průmyslnjk, německé řeči neznalý, tauto cestau užitečných wědomostj w oboru průmyslu i polnjho hospodářstwj nabýwal, a gimi k swému užitku těžiw, gak w materialnjm tak duševném žiwotě na wyšsj stupeň w žiwotě občanském se powznesl. Toho poznánj lze také gestě bljže nabyti z ukázky gednotliwých oddělenj, pod kterýmiž wydawatelstwo články zahrnowati mjnj; bude totiž časopis ten podáwati:

I. *Pogednánj polnjho hospodářstwj*, obsahugjcj weškerá odwětwj rolnictwj, s obzwláštnjm zřenjm na wzdělávánj půdy, chowánj dobytka, owocnictwj a lesnictwj. Také prostonárodně psané články z oboru wěd rolnictwu pomocných, gako přjrodopisu, rostlinářstwj, silozpytu, skotolékařstwj atd. časem wedlegšj oddjly zaugjmati magj.

II. *Wěci průmyslné*, t. g. zewrubně anebo gen stručné zpráwy o pokroku průmyslu, o nowých, obecně užitečných wynálezjch w oboru geho, pokud se při domácjm řemeslnictwj a rolnictwj skutečně upotřebiti dagj.

III. *Obecné zákony, prohlášenj a poučenj*, gežto by w obor polnjho hospodářstwj a průmyslu zasahowaly.

IV *Domácj události* z oboru polnictwj a průmyslu, památnosti a nákresy, pokud gakkoli se záměrem časopisu se shodugj.

V. *Záhraničné, na Kragnu se wztahugjcj zpráwy*, gichžto obsah se IV. oddjlem se snášj.

VI. *Obecně prospěšné rozličnosti, mjsto- a žiwotopisy a giné drobnůstky* obweselugjcjho, poučného aneb alespoň ducha rozčilugjcjho obsahu.

VII. *Tržnj obilnj cena* w Lublani a w Kragnu (Krainburg).

VIII. *Oznamy nowých slowanských knih, užitečných nástrogů* atd.

Wydawatelstwo nepřigalo sice gestě nowého a důsledného, Gajem zawedeného prawopisu, nébrž zwolilo pro tu dobu prawopis *starý*, gak z nápisu swrchu uwedeného widěti; že wšak i tomu časem *ponenáhlu* wyhowěti mjnj, wyswjtá z téhož tištěného pozwánj, w němž i tato slowa čteme: »Gelikož, gak gsme giž podotkli, úmysl redakcj gest, aby týž týhodnjk také našim slowanským sausedům byl ku prospěšnosti, a gelikož i *Geho cjsařská Wýsost* neyoswjceněgšj pán *arciwéwoda Jan* we wšeobecném shromážděnj c. k. hospodařské společnosti dne 24. dubna t. r. swé zaljbenj w tomž účelu progewiti ráčil: budau časem také přigaty články *illyrským* prawopisem psané, poněwadž tentýž we wšech nám sausedských gižných zemjch přigat, gakož i Čechům a Polákům z části obecný gest, a gelikož také zde giž wjce menšjch spisů wyšlo prawopisem tjmto, kterýž pro swé nepatrné se uchylowánj od obyčegného kraginského tak snadno ůjsti se dá, že každý Kragnec po gednau daném wyswětlenj geg w tu chwjli pochopj.« — Z těchto slow nadto také poznati, že wydáwagjcj společnost, se na těsný okres neybližšj otčiny obmezowati nemjnj, nébrž také dále k pobratřeným spolukmenowcům slowanským přihljdati, a swým rodákům wše sdělowati bude, co do průmyslu a rolnictwj u giných Slowanů giž k wyšsj dokonalosti se wzmohlo. Přjklad toho podán také giž w podotknutém »Listu na ukázku«, we kterém umjstěn článek pod nápisem: »*Opominanje, zheske kolovrate delati, in se uzhiti na-nje presti*« (Napomenutj, české kolowraty dělati, a se učiti na nich přjsti), gjmžto Kragncům k mysli se klade, aby upustiwše od dosawadnjho méně dokonalého způsobu w hotowenj přjze, následowali wzoru Čechů, w tomž odwětwj průmyslu snad na neywyššjm stupni stogjcjch.

Časopis ten wycházeti bude každau středu po půl archu we welkém čtwerci (owšem antiquau); předplatnj pak cena gest na celý rok 2 zl. a na půl léta 1 zl. stř., poštau wšak na celý rok 2 zl. 30 kr. a půlletně 1 zl. 15 kr. stř. Přeplacenj přigjmagj hospodářská společnost w Lublani, c. kr. pošty a též knihkupectwj. Přegeme tomu chwalnému podniknutj zwláštně mezi wlastnjmi rodáky wšeliého účastenstwj a dobrého zdaru; neboť chowáme přeswědčenj, že týž týhodnjk negen w oboru neybljže na zřetel wzatém, ale také w gazykowém ohledu s dobrým působenjm se nemine, zwláště až i w něm *prawopisnj*, ke zdaru literatury na *neywyšš potřebná gednota* zgednána bude.

Fr. Doucha.

Nowé knihy.

Meč a kalich. Od *J. Erazima Wocela.* W Praze 1843, tisk a sklad Jarosl. Pospjšila. — Stran 226 we wel. 8. Se 2 obrazci. Ses. za 1 zl. 20 kr. stř.

Ludmila. Drama we třech děgstwjch od *W. Wogáčka.* W Praze 1843, tisk a sklad Jar. Pospjšila. — Str. 80 we wel. 16. Seš. za 16 kr.

Prawda a lež. Powjdka pro milau mládež. Podlé Gustawa Nierice od Františka Bohum. Tomsy. W Praze 1843, tisk knjžecj arcibiskupské knihtiskárny, řjzenjm Synů B. Háze. — Str. 143 we wel. 12. Seš. za 16 kr.

Bibliotéka mládeže. Spisek k poučenj i k obweselenj. Wydáwán od Josefa Wenc. Wlasáka. Djlek druhý. W Praze 1843, tisk a sklad Jar. Pospjšila. — Str. 72 we wel. 12. Seš. za 8 kr.

O žiwotě, zázracjch, ostatcjch a uctěnj swatého Cignriáše mučedlnjka a paustewnjka, Patrona města Polny. Sepsal Frant. P. Poimon, kněz cjrkewnj. (Wýnos gest k zřjzenj zápůgčné knihowny w Polně obětowán.) W Praze 1843, tiskem J. Pospjšila; nákladem Ant. Pittnera w Polně. Str. 36 we 12.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo XIV. (*Přjloha ku Kwětům.*) 12. čerwence 1843.

Powahy národů německého a slowanského

dle braniborského professora Hefftera w pojednání jeho: „Der Weltkampf der Deutschen und Slawen seit dem sechsten Jahrhunderte“.

Poučitelno zajisté jest wěděti, co sausedé naši o sobě, i co o nás píší, neboť wzorné cnosti následowati, byťby i cizé byly, a wšech necností se warowati, byťby i w naší národní powaze hluboko zakořeněny byly, nám nejwětější powinností býti musí. A ty jsau w dotčeném pojednání těmito slowy líčeny:

»Němci, onen starý, mocný, silný, neseslábly, udatný, poctiwý, swobodný, nepodajný národ, znamenitý swau srdnatostí, citem práwním, wěrností, láskau k domácnosti, národní myslí, oprawdowostí, wytrwalostí, pilností, cností a počestností.«

O Slowanech powídá takto: »Slowan je wůbec prostřední, mírné welikosti ale složitého, zawalitého zrostu; audy jeho jsau hmotné, silné, okrauhlé, mocné a přitom ohebné. Proti horku i zimě, proti žížni i hladu w poměru k jiným národům otužen i méně chaulostiw. Welmi složena jest powaha jeho: znamenitá směs cností i chyb, předností i nedostatků. *Od přirození flegmatický milůje pokoj* i odpočinutí, spokojuje se málem, a čini obyčejně jen tolik, čehož newyhnutelně pro sebe a pro swé potřebuje, nemyslí hrubě na budaucnost, na zásobu, na schraňowání, na šetrnost, na zlepšení swého stawu, na zkrášlení swého žiwobytí. *Můžeť w špině, w bídě sebe i swé pokojně* zůstawowati. Z té příčiny jest *otrlý, připauští mnoho na sebe připadati, čehož žiwá, šlechetnější mysl stěžka tak trpěliwě snese.* Jest *dobromyslný*, přiwětiwý, *srdečný*, nábožný, *hostinský, autrpný, dobročinný, cudný, čistotný*, wesely i jasný, miluje také zwlášť proto hudbu, zpěw, poesii, pro kteráž umění i přewýbornau schopnost má. Jest wšak také opět na okamžení *snadno popudliwý a zhorka nakwašený, lehkomyslný* i nesmyslný, *cholerický, zpausiwý*, bauřliwý, *prudký*, neustupný, *swárliwý*, wadiwý a *půtky žádostiwý*, ano i na swé spřízněné, a w takowém rozhorlení každého namáhání, každé oběti, každé msty, *každé ukrutnosti, každé hanebnosti schopen*. Můžeť být i stawí se úslužný a aučinný ke každému, od kohož za to nic k neočekáwání nemá, aneb ke krajanům; ale opowážliwý i *nestydatý w požadowání* i osobowání, když myslí, že se mu opříti může. Neboť při wší skrownosti, při spokojenosti mysli w potřebě a nedostatku, *baží po cizím statku*, ne swých krajanů a kmenowců, nébrž cizinců, zwláště když jeho zrak zwědawost dráždí. Jest i *zločinský, laupežný* a kořistný, *nehledě ani zákona, ani hrozícího trestu;* pak *musí swau přirozenau flegmu zapříti*, a obratnau myslí jewiti se opatrným, zchytralým, *lstiwým, zarputilým*. Hrdý na swau národnost, pohrdá cizinau i straní se wšeho cizého, drže se pewně swého. *Miluje národ swůj a swé kmenowce* a nenáwidí ze srdce ty, kdo nad ním zwítězí, panují a jej zpacholkují; miluje jazyk swůj i nechce ničeho wěděti o tom, kterým jeho *násilníci* mluwí; miluje swé mrawy, swé wlastenské obyčeje, swé přirozené náboženstwí i *pohrdá jinými*, nezřídka přes příliš, až i w powěru, až w *nesnášenliwost*, až na swau ujmu, *až w směšno*. Ano i *wlastní kmenowce* může tak nejtrpčejší *nenáwistí pronásledowati*, s největším pohrdáním s nimi nakládati, jsau-li jiného wyznání, *jiného mocnářstwí*, jiného pronárodu aneb takowému příchylni, můžeť na ně ustawičně doráželi, je pobojowati, je zničiti chtíti. Pročež jestiť *swár mezi Slowany* swár starý, zarezatělý, neboť i samo wzdělání nejnowějších časůw nemohlo ho porownati: hoře, ježto lepších mezi nimi ujíti nemohlo. Běda tomu, koho se obáwá, žeby jej w národnosti jeho obmezowati mohl! tomu jest zapřisáhlým nepřítelem, proti tomu wystaupí se wší mocí, nemůže-li zjewně, tajně i *pokrytě*. Jestiť *wlastenecký*, umíť *statek i hrdlo nastawiti*, jest udatný, *podnikawý*, smělý — *běží tu o swobodu, o wlast*, o domácnost. *Wšak i při tomto šlechetném snažení překážíwá mu jeho oddanost k pohodlí a*

nečinnosti: newydržíť, nemá wytrwalé pewnosti wůle; nadšení a horliwost jeho jest jako slaměný plamen. A otewře-li se mu při tom *wyhlídka k zisku a wýdělku:* pak se *zpronewěří, dá se snadno podplatiti;* pak i *swé nejdražší zraditi může* — domácnost, wlast, národ; pak se nestydí přítele podraziti i w záhubu dáti, *snad (!) i s wnitřním potěšným úsmëchem.* A ona hrdost, jewící-se w národnosti, jakož jsme wýše widěli, zwrhuje se u Slowana, u wznešeného nezřídka w utiskující aristokratismus, takže *proti swým wlastním,* sobě poddaným *kmenowcům* pánowitý, *ukrutný,* despotický, tyranský býwá, kdežto k mocnějším a wyšším než sám jest, zwláště mísí-li se w to osobní *zisk,* pokorně přiwětiwý, *lezlý,* ano i *úkladný a falešný* býti umí. Práwě tak nižší za hanbu to si neklade, swé wyšší, jsau-li jen z jeho národu, z jeho kmene, *otrocky-pokorně* poslauchati, *ano i to nejohawnější činiti,* co jemu poraučejí, od nich se *nohama šlapati, co nejpotupněji trýzniti dáti.* Od přírody mnohými tělesnými i duchowními schopnostmi a wlohami obdařen, dobře wěci chápe, *zná welmi rychle w cizé se wprawiti,* způsobně nowé sotwa spatřené *následowati,* i jest strojně obratný we wlastním nalezání. Ale i *zde mu často welmi oddanost k lenosti překáží* a jej zdržuje we wznešení, w prospěchu, w materiálních wyšších i duchowních. *Neužíwá schopnosti swé,* newywinuje je ze sebe, ale *potřebuje zewnitřního puzení* příkladem, *nauzí* atd. K tomu se připojuje při mnohých oddanost *k opilstwí, náružiwost* k silným nápojům *nejnižšího způsobu, a umrtwuje duchowní i tělesné síly,* překáží pilnosti, prospíwání, blahu, wzdělanosti, a ruší stroje domácího i společenského žiwota.«

Wlastností německých málo, ale wše wážných i slawných, wystaweno; tím hojnější počet jest slowanských wlastností, ač mnohé práwě sobě odporny jsau, tak že jedna druhau ruší, ničí a ze wšeho toho na konci málem nic, alespoň *dobrého nic* nezbýwá. Nechcemeť toho panu professorowi we zlé wykládati; čerpalť on nazwíce neb jedině z pramenů německých, sobě arci přízniwějších, než nám — totiž nežli předkům našim, jichžto oni, zwláště za časů dřewnějších, které spisowatel hlawně na mysli má, ještě málo a to ne jinak znali, nežli z půtek a bojů, tedy obapolně w nadšení *nepřátelském,* z nejnešťastnějších to dob k bádání dějepiseckému. Mimo to také slowanský národ jest *weliký* i pod rozličným nebem, a co neplatí o té, může platit o giné části, a co ne o jádru celého národa, aspoň o nezdárné powrheli jeho (wšak ani německý bez takowé luzy není), ač ta jako powržena k národu počítati se nemá. To nás wšak nemať, než tím wíce k snažení puď, aby i takowé powrhele u nás pomalu k nalezení nebylo.

Než ale to přece pozornosti hodno, jak silně zaslepuje soběctwí i těch, jimž očitě o prawdu wěnce běžeti se zdá, tak že o celých národech a to jmenowitě i o wzdělancích jejich rowně říci se může, co průpowěd stará o jednotliwcích prawí: »že totiž chyby cizí člowěk wždy na očích má, swé pak wzadu nosí.« Proto je také saudců mrawních tak mnoho powolaných a tak *málo wywolených!*

Hned na počátku pojednání swého wyznáwá Heffter, *že již čas,* aby setýkání Němců se Slowany a wzájemné jejich působení w sebe jednau *nepředpojatě,* obezřetně porownáno a *přísně,* sprawedliwě uwáženo bylo. Tím spisowatel arci připowídá mnoho; takto wšak také opráwňuje, ano *wybízí* též nás *ke wší přísnosti* u posuzowání spisu jeho: pročež nám dowoleno buď, poněkud ohledati powolání jeho k takowéto podniknuté práci, zwlášť an přetěžké winy klade na národ náš nejčetnější před obličejem celého swěta.

Jak hluboko pod swými rodáky stawí Heffter weškeren národ slowanský! On tedy na *předcích swých,* Němcích, nemohl nižádné, *ani té nejmenší skwrny* wytknauti, a sebraw co nejslawnějšího *snad* napsáno kdy spatřil, zawírá swůj o nich chwalozpěw sice krátký ale *walný,* aby nic newynechal ještě »cnosti a počestnosti« wůbec. Braw na to wšak u wyprawowání *dějů* samých zřejmě awědčí: že Frankowé (nejznamenitější to a *nejoslawenější* kmen *německý,* an jak p. prof. sám twrdí, prawý *základ* položil k *slawě* a welikosti německé říše, moc i *oswětu* na spolukmeny ostatní přenesa), že *tito* Frankowé za panowání krále Chlodwíka *úklady a wšelikými hanebnostmi* (»durch Intriguen und allerlei Schandthaten«) prwně kmen (též německý) Baworů sobě jsau podmanili atd. To spisowatel sám wyprawuje o Němcích w poměru *k spolubratrům* swým, a přece neuzřel žádnau wadu w powaze jejich ani *k cizincům,* alebrž dokládá, že *wždy* toliko *k hájení sebe přinucení* sahali k zbrani, nikdy nezapočínajíce! Ano, ohledem na Římany — připaměťme, ale Heffter mluwí o poměru k *Slowanům,* a *tu* — se dozwídáme w skutku něčeho nowého, ač myslíme, že p. prof. u nás málo školáků najde, kteří by mu — wděčni — uwěřili, ano kteří by jej z omylu, z křiwdy nekárali! Neboť pewně máme za to, že *činy* nej-

lépe oswědčují mrawy lidské. — Slowanům naopak připisuje *wšeobecný*, tedy wšem, co rás *prawidelný*: opilstwí, srdečnost a faleš, nestálost a zarputilost, nešetrnost práwa jiných a ukrutnost, newěrnost atd., hlawně pak neswornost, *ziknost a leniwost*, která jim wšude wadí, pro kterau prý *trpěliwě snášejí wšle*, než co statné *šlechetnosti přisluší* atd. Jak se to ale srowmáwá s obwiňowáním dalším, že *Slowané* jen powždy *zawdali* příčinu k bitwám, sausedy *k obraně donucujíce*, a tak že *zasloužili* osud nynější swé poddanosti? — Co *opilstwí* se dotýče, nenabyli ním Slowané posud nikdy jména tak swětopowěstného, jako Němci. Již Tacitus znal *tuto* slabost jejich neboli *sílu*, a taktéž *rytíři* jejich, jak známo, nebawili se raději než kaupáním-se takořka we wíně, w němžto milerádi rozum swůj topili; zpěwci jejich pěli při wíně, ano oni nezřídka opěwali největší pijáky co wýtečné slawné *hrdiny*, a největší, nejmilejší poctau bylo *jim připití* dobrého wína. Pročež se také nikde nenalezají tak *mnohé* nádoby k pití a jmenowitě *tak ohromné číše*, jakými se honosí schránky starožitností německých, wedlé jejichž *hump* — wěru podiwu hodných — skrowné *číše naše* zmizejí, jako náprstek u putynky aneb dokonce jako kapka we wědře. Až podnes jest „Norddeutsche Bodenlosigkeit“ *příslowím* w Němcích samých! A wíli p. prof., kde potřebám těmto hospodámi nejbedliwěji wyhowěno? *Němci* sami wypočítali w ohledu tomto a časopisy weřejnými oznámili nedáwno w hořejších krajinách německých, zwláště pak w *Hamburku*, opět *poměry*, jimžto jsme my chuďasowé, ubozí Slowané, zhroziwše se, w statistikách dříwe uwěřiti nechtěli, dle kterých ale i my, *nepřízniwci* prudkých nápojů, s krajany swými naskrze teprw spokojeni jsme. A neswědčí-li rowněž stáwání slawných *střídmosti spolků* w Německu o *dosawadní nestřídmosti w pití*?

(Dokončenj.)

Literatura.

Zábawné spisy Jana z Hwězdy. Swazek 1: *Ballady a romance.* Swazek 2: *Pjsně i giné drobné básně.*

(*Dokončenj*).

W druhém swazku sebraných pracj swých podáwá nám J. z H. *Pjsně i giné drobné básně.* Přjbuznost wýtworů těchto s oněmi w prwnjm swazku gest neomylná. Wšude progewuge se zbožná mysl, důwěra w maudrost a sprawedliwost wěčného řjzenj, zdrawý názor swěta, libost w přjrodě a srdce přjstupné wšem ušlechtilým citům. Baurliwé poletowánj, hluboký cit, plamennau wýmluwnost, nowé půwodnj náhledy a úplné gakési oplynutj, sgednocenj s wěcj opěwanau nesmjme arci w těchto hřjčkách prostomilého, něžně taužebného a důwěrným okem wůkol sebe hledjcjho ducha hledati, za to nás w nich ale potkagj nenucenost pocitu, gasnost usudku, lahoda mluwy a gakási rozkošná, z českého srdce wyplýwagjcj prostota.

Zbožná mysl básnjkowa byla pramenem několika zdařilých pjsnj w této sbjrce. Gmenugeme gen *Spokogenost mysli, Útěcha w nesmrtelnosti, Modlitba Páně, Plawba žiwota* — a ta samá zlatá nitka pewné, blahodatné důwěry táhne se i takowými básněmi, gežto počátek swůg u wěcech pozemských nalezly. J. z H. má wůbec tu zásluhu, že nám nižádný nákres ducha zaufalého, u wjře swé rozpadlého neposkytuge. Ani hluboká bolest nerozrýwá duši geho, ani létawý ples neunášj ho z wendegšj kolege. Wánj wětérků, šplauchánj potůčku, pjseň pastewce a wzdech djwenky ge mu milegšj nežli hukot bauře, gekot rozwodněné řeky, ryk gásagjcjch bogownjků anebo chrapot umjragjcjho. Duše geho ge wěčný mjr, wšude domowem, nalezagjc gako wčela w každém kwjtku med.

> Přes hory a doly lhne
> Tauha mě bezgmenná;
> Kamkoliw oko dosáhne,
> Wšudy, wšudy wlast to má!

Swau oblibu w přjrodě, založenau u wjře na žiwot wěčný, pronášj J. z H. u weliké části sebraných těchto drobnůstek. Tu máme hned *Rannj, Wečernj, Pjseň ma̋gowa, Při obžinkách* a giné. Obrazy geho z wýgewů přjrodnjch gsau nenucené a prawdiwé, třeba by se gim zde onde básnického lesku a nowoty myšlének nedostáwalo a mjsta se w nich nacházela, giž tuze owšednělá nebo přes mjru rozwlečená, gako:

> Hle gak modré
> Violinky (?)
> Otwjragj
> Swé očinky atd.

nebo trochu prosaické:

> Wšecko giž s pole
> Pěkně w stodole,
> Wšude ge hogné požehnánj atd.

Neyčilegi, anebo alespoň neypůwodněgi, zdá se nám, wystupuge básnjk, kdežto k požitj žiwo-

ta pobádá, a w kole dobrých přátel zpjwage, pjseň swau kwětem autlého rozmaru anebo giskrami wlastenecké lásky protkáwá. Sem náležj hned prwnj *Pjseň česká*, pak *Společnj*, *Silwestrowá noc*, i *Myslíwecká* a *Pochod kozácký*. Ty samé wlastnosti probleskugj i w roztomilé *Ljzince*, mnohem přirozeněgšj a protož i půwabněgšj, nežli ge wyšperkowaná *Ljna*.

Lásku a djwčj milost opěwá J. z H. bez welikého horowánj — ale žiwě, autle, degemně, a docházj práwě tam neywětšjho účinku, kde gakási zdánliwá (z našich národnjch pjsnj tak zhusta zaznjwagjcj) lehkost panuge. *Tagná láska*, *Laučenj* a *Djwka nemocná* mohau slaužiti za přjklad.

K posledu ge přidán z Kwětů známý *Sedlák na biliáru*, při němž gedině to litowati, že posud samogediný mezi peřestými djtkami básnjka našeho stogj. Wjce tak šprýmownych gonáků — wjce! My gich nynj potřebugeme, kdežto besednické radosti naše rozmnožowati magj. —

Nynj nám zbýwá geště několik slow ku chwále slušného *wydánj* pronesti. Papjr ge auhledný, tisk čistý, formát způsobný, cena slušná. Přáli bychme gen, aby wydawatel w tomto pěkném podnikánj rychle pokračowati mohl.

Ludmila. Drama we třech dĕgstwjch od W. Wogáčka. W Praze 1843. Tisk a sklad Jar. Pospjšila. Cena 16 kr. stř.

Když u nás nowé gméno w literatuře se obgewj, powstane wždy radost a nowá naděge zkikne. To platj tjm wjce o p. Wogáčkowi, který nagednau w literatuře wstal s dramau, s druhem básnictwj, ku kterémuž neyzralegšjho ducha ge zapotřebj, tak že Lessing zásadu wyřknul, žeby nikdo před 30tým rokem dramu psáti neměl. Zkušenost ale mnohokráte giž dokázala, že tato zásada s auplnau prawdau se neshoduge.

P. Wogáček si obral látku z dĕgin českých, což auplnau chwálu zasluhuge; poněkud ale tuze daleko pro ni šel, an bližšjch a wděčněgšjch hognost w historii našj máme. Idea sama w sobě, na které se tato drama zakládá, ge gedna z neywětšjch w historii wýwinu člowěčenstwa, totiž wjtězstwj křesťanstwa nad pohanstwem; w tom ale pádu, totiž w legendě o swaté Ludmile, welkau dramatičnost do sebe nemá. P. Wogáček to cjtil a episodau erotickau (Božena a Toman) celý děg žiwěgšj učinil, kterauž episodau také krásně wyljčil, gak nowá idea wždy, když do žiwota wstupuge, swých obětj žádá. Ta neyswětěgšj, křesťanstwo, mnoho krwe prolila, mnoho srdcj rozdrtila, a neytužšj swasky přjrody roztrhla; tak zde srdce milenců a rodičů rozerwe. A zas to tatéž idea, která welkostj a poswátnostj swau srdce skrwácené a pro sem tuto zničené radostj zázračnau naplňuge. Tak Božena po ztrátě milence a otce zwolá:

O Hospodine!
Utěchy line
Se od twé twáře
Genmá záře.

Ostatnj děg ge známý z legendy. P. Wogáček ale krutost činu umjrnil, k. p. smrt zkautuau Ludmily. Zde se držel zásady Horácowy:

»Ne pueros coram populo Medea trucidet.«
(Ars poet. 185.)

Powaha Drahomjry také ge ušlechtilegšj, než gi historie wystawuge, která gi nazýwá »ukrutnau a w swé newěře zatwrdilau, a zhola nesnesitedlnau.«

Z wolenj látky a z celého uspořádánj ge patrno, že spisowatel nepomyslil na to, napsati dramu k diwadelnjmu prowozenj, což wlastně také zapotřebj nenj.

Duch w celé dramě wanaucj ge čistý, ušlechtilý, panický; řeč ge uhlazená, čistá, někdy lyrická a kwětnatá. Prwnj tyto dwě wlastnosti negsau malá zásluha mladého spisowatele *českého*; neboť přewráceným wychowánjm skoro každý z nás na čas swé řeči odcizen a do giné wtěsnán byl, a gen wlastnjm přičiněnjm a welkau pracj se k tomu dostane, co by základem býti mělo.

Nowé knihy.

Částky československého gazyka w obrazejch pro mládež wyšších i nižšjch škol. Sestaweny od *Františka Cyrila Kampeljka*, saukromného učitele československého gazyka we Wjdni, auda českého národnjho Museum w Praze. W Praze, tiskem a nákladem Jana Host. Pospjšila. — Str. 20 we přjč. 4. Cena 20 kr. stř.

Puritáni. Romantická powjdka od Waltera Skotta, přeložená od *Wáclawa Špinky*. W Praze 1844, tiskem a nákladem Anny Spinkowé, wedenjm J. B. Malého. — Str. 374 we wel. 12. Cena 1 zl. stř.

Malý hawjř. Powjdka pro milau mládež. Podlé Gustawa Nierice od Františka Bohum. Tomsy. W Praze 1843, tisk knjžecj arcibiskupské knihtiskárny, řjzenjm Synů B. Háze. — Str. 143 we wel. 12. Seš. za 16 kr.

Žiwot panenské matky Božj, Marie. Dle Silberta wolně wzdělal, mnohými přjdawky rozšjřil, a mrawnjm naučenjm zprowjgel Joachim Jindrá, kooperator w Hradišti. W Praze 1843, nákladem Martina Neureutra. — Str. 368 we 12. Cena 32 kr. stř.

Nedělnj kázanj od ***Františka Hawránka***, křižownjka a kaplana u swatého Petra na nowém městě Pražském. Djl prwnj. W Praze 1843, tiskem a nákladem Anny Špinkowé, wedenjm J. B. Malého. — Str. VIII. 223 w 8. Cena 48 kr. stř.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo XV. (*Přjloha ku Kwětům.*) 26. čerwence 1843.

Powahy národů
německého a slowanského

(*Pokračowánj.*)

Falš nám p. prof. wytýká? Jest to něco obzwláštního, že necnost ta u *pražádného* kmene slowanského z *wlastního* jména se netěší, že Čech rowně jako Srb, Rus jako Polák práwě u *Němců* teprw slowíčka tohoto sobě wypůjčiti musil. Dá-li se myslit, že měl národ *pojemu* o wěci, jižto ani *nazwati* neuměl? A jaký diw, pakli Slowané i neřest tuto k sobě jsau připustili u schopnosti swé přewelké, p. professorem zřejmě oswědčené, wůbec *wšemu dle jiných* lehko se *přiučiti?* Že pak i za časů našich takowauto falše a pokrytství důtkau těžká se děje Slowanům křiwda, nahlédne každý, kdo weškerými *schopnostmi* jsa opatřen, *nepředpojatě* a pilně sám zpytowati bude našince, sprawedliwě a maudře zřetel swůj ke wšem okolnostem obrátiw. Zajisté že každý lidumil prawidlem shledá u *wšech* Slowanů, co Anton we swém »Versuch über die alten Slawen. Leipzig 1783.« na str. 35. a Gebhardi »Geschichte der Wenden.« II. D. na str. 300. o Srbech w Lužici swědčí: »že to jedině *nedůwěra zaslaužená!*« Podobné wyswětlení podáwá Surowiecki w díle swém »Sledzenie początku narodów Sławianskich« we Warsz. 1824. na str. 171—3. a tak i jiní.

Obranu proti *leniwosti* podáwá nám každodenní zkušenost, zwláště u těch, kteří se pro sebe neb pro rodinu milau starají, pro sebe neb pro swé pracují: že wšak i sausedé Němci sami až posud dělníky z platu, na příklad české, rádi berau a mají, může jen cizinec wzdálený jako Heffter neweděti: skutečnost ta mluwí bez pochyby rázněji než wšecky úsudky spisowatelůw, se záležitostmi našimi rowně jako s dědinami práwě slowanskými obyčejně neznámých. A že práwě praotce naše, zwláště dokud samostatně obcowali, příčinliwost též zdobila, uznal dáwno swět, oswědčilo bezpečně časné, před jinými sausedními národy pospíchající wywinutí jejich duševního i pospolitého žiwota, tak že i sprawedliwí cizinci to uznáwali i uznáwají, jakož, abychom jen jeden příklad uwedli, Wolfgang Menzel, dějepisec *německý*, na str. 343., 421., 424. atd. (Geschichte der Deutschen, 2. Auflage 1834.) jmenowitě o Češích s největší úctau mluwí a wzdělání jejich co náramné, wýtečné, daleko před německým předčící oslawuje. Neméně i náš Pulkawa doswědčuje, »země česká že mnohau zwláštností jako růže nad kwítí wynikla,« a na slowo wzatý lidumil Herder, rowněž Němec, co přítel oswěty welice toho želí: »že Slowané w rychlém a tak zwláštním wywinowání swém Tatary se strany jedné, s druhé pak Němci jsau zdržáni byli. Že pak nyní *mnozí národowé* slowanští *duševně* zůstali pozadu, může zas *powaze* naší slowanské jen neznalec připočísti, který netoliko sám *staw* Slowanů neskaumal, nýbrž ani spisy důkladnější, na něj se wztahující, n. př. našeho Pelzla, Šafaříka, Palackého, ba ani německého Menzla buď ani nečetl, buď aspoň slušně neuwážil, jelikožby jej byl, abychom již při jednom příkladu zůstali, posléze jmenowaný k. př. na stránce 519.—522. dějepisu swého německého jinak byl poučil. Poohlédněme se jen kol kolem; kde kmenowé *slowanští* u wětším počtu skutečně w bídě a w duševním zanedbání se nalézají, jsau-liž tam Němci, *mezi nimi* w jedněch a těchže okolnostech bydlící, snad lepší, wzdělanější? Což platno starati se takowým způsobem, jako na př. w Lužici, we Slézsku atd. o wzdělání slowanské? Owšem se tam *welmi mnoho* zakládáním škol a we školách samých děje, jen wšak — bohužel — arci *na zmar*, jak si práwě zas jiný publicista německý we Wšeobecných nowinách také stěžowal, neboť *Srbowé* a *Slowané* we školách *německých* tak málo poučení nabýwají, jako by ho snad Němci na školách slowanských, francauzských aneb jakých koliwěk cizojazyčných dosáhli. Newyučujíť se národowé pauze jen očima; jazyka, přirozeného jazyka třeba předewším šetřiti, a to zwláště tam, kde *největší* částka dítek školy jme-

nowitě nížší, tak řečené národní, wšady sotwa tak dlauho nawštěwuje a nawštěwowati může, co zapotřebí jest, přiučiti se řeči cizé as tolik, by se člowěk obyčejný w ní poněkud mysliti a spolu i wyjádřiti naučil. Jacíž pak mohau následkowé toho býti, když očitě lid škol takowých nepřirozených práwě jen tak dlauho používati může, dokud tomu, o čem se w nich mluwí, nerozumí a tedy pokud mu nic platny negsau? Wždy se takto alespoň mnoho času i práce zmařiti musí; má za to národ dotčený snad děkowati? Předkládejme jen slawíku na místo potrawy drahé kamení a těšme jej, že w tom cena leží, za níž se dosti wajíček mrawenčích a t. p. nakaupiti dá, — uwidíme, jak wesele si bude při tom poskakowati; aneb oškłubejme mu jenom přirozené jeho peří, uzříme, naroste-li mu jinobarewné, a uslyšíme, jak bude zatím asi zpíwati!

Prawá oswěta počíná teprw za doby naší u wšech národůw ewropejských říši swau blahodějnau i do nižších stříd lidstwa prostírati; pročež i *my* jsme nikoliw ještě *nedokonali*, ani od snahy upustili upřímné: co wšak nešťastnými a nepříznivými *okolnostmi* zadrženi, krom winy swé, poněkud jsme promeškali, i to k prospěchu se obrátí, jak mile naděje sprawedliwá, žádost naše nejwraucnější nám se wyplní, totiž, když se nám dostane škol dobře zřízených, k duchu časů nynějších a k potřebám našim přiměřených, škol prawíme *národních*, a to i wyšších, které by—jako se to děje jinde — s to byly, aby weškeré obecenstwo naše prawau oswětau w *národním duchu*, owšem také prostředkem národního jazyka pronikaly. Pak i wzdělání naše *wšestranné* bude rychlejší, nabude bujařejší síly, ano i w obchodu domácím a w řemeslnictwí občanském zawane nowý žiwot. *Schopnost doscawádní* i *pewnau wůli* rodáků našich nade wši pochybnost dokazuje shon lidu wšeho druhu ke školám řemeslnickým (realním) *českým*, zde onde we wlasti naší (jmenowitě w Zbraslawi, Blatně, Plzni, w Klatowech, na Křiwoklatsku a jinde) jako dennice jasná z příšeří ranního powstáwajícím, a wytrwalost i *pokroky* školáků, kteří ač zletilí, předce k milému úžasu přízniwců oswěty spěchají, aby wítané příležitosti této swědomitě upotřebili k doplnění toho, čehož se jim w mládí bezděky nedostalo, pohodlí, ano odpočinutí *swáteční*, potřebné po těžké práci, wzdělání swému ochotně w oběť přinášejíce.

Co naopak o *Němcích* swět w ohledu tom za stara saudil, může se p. prof. od Tacita dowěděti, který něco poznamenal o *medwědí kůži*, na níž prý jistí Barbarowé sewerní (ale nikoliw Slowané!) tak dlauho lihali, až je nauze dohnala, by hledali medwěda s jinau. *)

My pak sami až podnes známe krajiny německé, o jichž obywatelích wšjm práwem mohlo by se říci, co Heffter o příčinliwosti Slowanůw napsal; ti wšak nám nepřekážejí, by sme prohlédli dále a uznali wedlé nich zas také krajiny jiné, pilností a wzdělaností znamenitější: pročež nikdo z nás ještě *celý* sausedů národ neodsaudil, jako to s námi činí mnohý z nich a jmenowitě Heffter.

Cosi podobného mohlo by se o *čistotě* wypráwěti, kdybychom jen skwělá místa na jedné, na druhé pak straně toliko škwrny hledati a widěti chtěli, jako Heffter, an twrdí: »že Slowan pro lenost i se swými we špíně může dlíti.« Kdož by z nás k wywrácení takowého prawidla domnělého nemohl uwesti na sta příkladů z domácností našich slowanských? Na štěstí odwolal p. prof. sám hned zase domnění takowé, an brzy na to »čistotnost« bez obmezení k cnostem Slowanůw počítá.

Z *nawěrnosti* a *zištnosti* winí nás Němci tak rádi, a předce mají práwě oni té nejmenší příčiny k tomu! Soběctwí nalézáme za wšech časůw u wšech národů: ano každý národ *má* býti důstojně soběcký, totiž w něm má *přede wším* jeden pobratřenec druhého milowat, podporowat, jako miluje w rodině zdárný bratr bratra, jako se stará wěrný otec přede wšemi o rodinu swau; — jen když se to neděje na pohoršení práwa cizého! *Čechowé* ale mnohokráte zapomněli sami na sebe, oni dokázali swětu, že slowo jim swato, a že mu umí pewně dostáti, nižádné oběti nešetříce, ba ani na wlastní jim hrozící nebezpečenstwí se neohlížejíce. Mnoho-li krwe jest prolito, mnoho-li statků w oběť přinešeno, mnoho-li práce podniknuto na př. we Wlaších, w Němcích, w Uhersku, ano i Polsku a Jino-Slowansku proti spolurodákům *pro přátelstwí*, jmenowitě k prospěchu Němců! Mnoho-li protiwenstwj a wůbec zlého tím otcowé naší uwalili na se! A jakau náhradu požádali, jakau přijali kdy za to wšecko? — Nechť opomine-

*) Poznamenání. Jest to wůbec podiwná wěc, že mnozí se na Tacita odwoláwají, jakoby Němce wychwalowal. Nám se to zdá spíše potupau než chwálau, když cizinec káraje rodáky swé a horliwě dotíraje na polepšení jejich, někdy s hrdau opowržeností jím, ku wětšímu sardění, také na sausedy ukazuje, že-li ti je w tom neb onom předčí, jakkoliw newzdělani barbaršti jsau; aneb že se rownají k nim oni, kteří w hrubé nárudiwosti swé na př. we hře — *děti*, *ženy* a posléze i *sebe* samy wsázeti čili prodati mohau! —

me děje z časů Boleslawa II., Oldřicha, kterého již pauhé domnění wewody polského Boleslawa, že by Čechy odwrátiti mohl od přátelstwí Němcům zaslíbeného, náramně urazilo; pomlčíme o činech praotců našich za panowání Wratislawa II., Wladislawů, Konrada, Swatopluka, Soběslawa i j., ať díme toliko, co německý císař Bedřich II., jejž sobě Přemysl Otakar, král náš toho jména prwní, opět welice zawděčil, sám w listu swém díků plném r. 1212. swědčí: »Že nahlíží *wýborné* služby, ježto národ český *ode dáwna* říši *německé* prokázal« atd. *) A co by teprw o wzájemném působení národa našeho wedením wýtečného *Jiřího Poděbradského* zhledem na sausední země dalo se říci! Jiří, prawý Slowan, rodem i duchem Čech, propustil Matěje, krále uherského, ze zajetí se slušnau šetrností bez odkladu a wší odměny, dříwe, než ještě sám na stolec králowský dosedl. **) A ledwa autokům jmenowitě z *Německa* naň se hrnaucím odolaw, propůjčowal hojné pomoci swé též i říši *německé* a uherské beze wšeho zisku, kdykoli sausedům prospěti mohl buď rozhlášenau maudrostí a přísnau sprawedliwostí, buď rekownau udatností swau i swých Čechů. Kdož by ku př. newěděl, jak by mezi Bedřichem III., císařem německým, a Matějem oným, králem uherským, málem boj byl wypuknul jen proto, že *koruna* uherská w rukau Bedřichowých se nalézala, již on wydati nechtěl. Jiří náš, za saudce dožádán, nebyl s to jinak je smířiti, než — že Uhrowé Němcům 80.000 zlatých (dle některých 60.000 kusůw dukátů!) na zlatě zaplatit museli; na čemž w skutku obě strany dosti měly. Máme p. prof. wyprawěti, jak ten samý král Jiří posly rakauské z' Chrudími k domowu obrátil, Rakušany proti císaři a pánu swému spiklé k pokoji a powinnosti důrazně napomínaje? A jindy (roku 1463.) zas, jak on toliko císaře, Albrechtem, wlastním bratrem i wlastními poddanými we Wídni nepřátelsky obleženého moci wyswobodiw ochránil a mezi wšemi, opět co rozsudí wywolený, pokoj zjednati dowedl? Taktéž i w Bawořích a Sewero-Německu wšemožně i šťastně k míru přispíwal, wždy k pomoci *nezištné* gsa ochoten. A jak mu bylo odplaceno? Wšude zrádau, jak w Uhřích, tak i w Němcích ohawnau zrádau! Wšickni jej nejen w nebezpečenstwí opustili, nýbrž sami na něj zrádně se spikli, wšecky náružiwosti proti němu pobauřili — a proč? Pro podlý zisk a hanebnau nenáwist, jak dějepisec německý Menzl sám se domníwá, nemoha takowau newděčnost ani pochopiti. *) Šlechetného Jiřího, jejž ani w maudrosti ani w moci a sláwě dosáhnauti si nedůwěřowali, snažili se aspoň, owšem beze wší příčiny, zničiti a zkázau jeho pokud možno powzrůsti: z Němců se ho přidržel jen starec Jiří z Heimburku — ode wšech býwalých přátel a spojenců swých *opuštěný*: a když Jiří Český, — příliš wznešený, by na nešťastném byl splácel prowinění ostatních pobratřenců jeho, — *pronásledowaného* jej pod ochranu swau beze wšech ohledů přátelsky přijal, byl snad také sobecký, ukrutný? Matěj pak uherský sáhal zrowna po *koruně* české, kteráž práwem zdobila toliko hlawu krále Jiřího, dobrodince jeho. Jediný sauseď, *dříwe i sok Jiřího*, Kazimír, král *polský*, maudře se poradiw, zawrhnul welikomyslně korunu owšem bezpráwně gemu podáwanau, a zůstal Čechům wěren: kdo tu naskrze byl sprawedliwý, kdo wytrwalý, kdo wěrný a šlechetný? Wěru jen Slowan a zase Slowan! — A co kdybychom chtěli p. professorowi konečně wolení králůw a císařů německých připomenauti: jewila se w nich také cnost a nezištnost německé říše? Jak hluboko stojí někdejší wolitelé tamější pod našimi na př. za časů Jiřího, kteří — na wzdor wšem slibům cizých, o trůn se ucházejících mocnářů wywolili jsau r. 1458. beze wšech mimořádných záwazků Jiřího Poděbradského, krajana na statcích chudého, na cnostech ale tím bohatšího, pro šlechetnost a zmužilost koruny nejdůstojnějšího! — U nás sice také někdy wášně wládly woliteli, práwě ale *zištnost* nikdy neb aspoň welmi po řídku. A nenalézal-li *každý swár* našinců w Němcích hojné potrawy, ba často zniku swého?

Každý nespokojenec, nepřišel-li jen s holýma rukama, nalezl tam wždy posily, třeba i proti těm, jež říše buď sama jest dosadila, buď zřejmě za panowníky uznala: máme snad Oldřicha, Bořiwoje II., Swatopluka, Wladislawy oba, Soběslawa II. i Bedřicha, Wáclawa III. a Přemysla Otakara I. z 12. století na *příklad* pojmenowati? —

(*Dokončenj.*)

*) Wiz Pelcla dějepis český, wyd. 4. od r. 1817. na str. 118 dílu I.

**) Jiří jej doprowázel ještě osobně až do Strážnice w Morawě, kde, když jej uherským magnátům odewzdáwal, *šetrně* přijal *skromný* a wšak *dobrowolný dárek* padesáti(!) kusů dukátůw, na důkaz wděčnosti a úcty mu podaných.

*) Menzl nazýwá také Jiřího našeho nejinak než »šlechetným Jiříkem,« Bedřicha III. wšak »leniwým« a stejně s Matějem uherským, »newděčným,« ostatních pak Němců tehdejších »zrádnými.« (Wiz jeho Gesch. der Deutsch. str. 443 a násl.)

Zpráva a prosba z ohledu všenaučného slovníku českého.

Váženému obecenstvu československému jest snad známo, že již před několika lety někteří čeští spisovatelé na tom se usnesli, aby se našemu národu též všenaučné spisy, buď v pořádku abecedním, buď podlé jednotlivých věd, umění a potřeb sestavené podávaly. Stalo se to r. 1839 návrhem našeho vševáženého sboru matičného. Že však skoupě vyměřené pochvili a giné okolnosti větší částce vyzvaných k podniknutí tomu starších, známějších literatorů nedovolovaly, k dosáhnutí vytknutého cíle tak se přičíněti, jak by to věc sama a ovšem i přání jejich bylo vyhledávalo: uzavřelo několiko mladších méně zabavených sil, o podobnou všenaučno-slovnickou práci se pokusiti. Uvažujíce dříve, jak by se v nejkratším čase, s nejmenšími výlohami největšímu dílu obecenstva a potřebám našeho života vyhovělo, za dobré uznali, především o menší, stručný, dva neb tři as šedesátiarchové díly obnášející slovník se postarati.

Ovšem by byla lehká práce bývala, dílo takové z té neb oné jinojazyčné, na podobné práce hojné literatury se vypůjčiti a do naší jako přesaditi, ale co pro jiné literatury vhodné jest, kteréž kolikeré k rozličným obecenstva třídám hledící práce toho druhu mají, nehodí se pro nás a pro okolnosti naše; co cizým národům a jich potřebám vhod psáno jest, není nám Čechoslovanům vhod psáno; spis ten nemá a nesmí pauhý překlad býti, poněvadž národního živlu prázden jsa a domácích našich potřeb nešetře, knihou československou býti přestal. Má to slovník krátký sice ale zrnatý, slovanským duchem prodchnutý býti, kterýžby prozatím jako předchůdce většího, obšírného díla v užší meze jsa sevřen, nicméně předce čítajícímu a poučení ve všelikých záležitostech hledajícímu obecenstvu potřebnou pomoc poskytal, a tak potřebám našim zadost čině, předce posavadní síly naše ani při spisování ani při vydávání nepřesahoval.

Již nyní můžeme potěšitelnou zprávu podati, že nenepatrná částka potřebných k slovníku tomu prací hotova jest*), a že i mnozí z našich nejslovútnějších literatorů pomocí svou dílu tomu již přispěti slíbili. Jmenovitě svěřil nám již p. prof. *Ant. Jungmann* i p. prof. *Sv. Presl* své pro slovník ustanovené práce z lékařství a přírodnictví, p. prefekt *Jos. Jungmann* přijal laskavě vypracování životopisů českých starších spisovatelů, p. *Pav. Šafařík* pokudž možná článků stařino- a bájeslovných, zvláště Slovanských; p. *V. Hanka* přislíbil příspěvky z numismatiky, z heraldiky a paleografie a t. d., p. nadporučík *Burian* z vojenství mnoho již přichystal, p. *Lad. Zap* ve Lvově množství článků polských věcí se dotýkajících nám zaslal i zasílati nepřestává, velebni p. p. *Havránek*, *Votýpka*, *Škoda*, *Štulc* nás náboženskými i vychovatelskými, mnozí jiní jinými články laskavě podporovati přislíbili, kterážto všecka jména v předběžném tomto oznámení vypočísti za potřebné neuznáváme. Dostiť toho, co jsme pověděli, by se vidělo, že věc tato netoliko započata, nýbrž i dosti daleko dovedena jest, a že při upřímném účastenství vzdělanců našeho národu bohdá i šťastného ukončení se dočká. Aby se to však tím spíše a tím jistěji stalo, vidí se nyní vydavatelstvu potřebným býti, aby vlastenské p. p. literatory k laskavému napomáhání díla toho pozvala a je o ochotné spolupracování, o poradu i všelikou jinau pomoc poprosila. Kdoby, chtěje se dílu tomu na ten neb na onen způsob dobrotivě propůjčiti, zevrubnějších zpráv nabyti si žádal aneb jaké a které články na vzdělavatele posud čekají, zvěděti chtěl, nech se k vydavatelstvu samému (k žitnobranské ulici, v Budči, č. 525) ústně neb písemně obrátiti ráčí.

Druhý způsob všenaučného slovníku, rovněž abecedně sestaveného, jehož vydání zamýšlíme, jest *slovník pro ženské*, k jehožto sepsání, jakož s velikým potěšením vyznáváme, již asi ode tří let více vroucích a spanilomyslných vlastenek pilně pomáhá a do něhožto všecko, co k duševnímu i hospodářskému vzdělání a k rozšíření i velebení lásky k vlasti a národnosti přispívati může, pilně se snáší a snášeti bude. Aby se užitek díla toho co možná zvětšil, připojí se k němu též rytiny v oceli, prací našeho p. Václ. Merklasa, ježto nejen galerii podobizen ženských, zvláště ze slovanského života vzatých vzorů, nýbrž i jiné, pro obor ženský důležité výkresy obsahovati budou, a s jichžto rytím již se počátek učinil. Aby pak práce tato rychle rostla i všestrannější se stala, osmělujemeť se nejvraucnější svou prosbu všem spanilomyslným paním i děvám, po našich vlastech rozptýleným, na srdce vložiti; aby se nám k dosažení krásného účelu svýma pomocnýma rukama laskavě propůjčiti ráčily, jakýkoli příspěvek, každá zpráva o vlastech našich, o znamenitých Slovankách, národních obyčejích, domácím a rodinném živobytí, zvláštní pojednání domácnosti se týkající a tomu podobné věci milé i velevítané nám budou.

Svět jest nyní světem společnosti, nikoli jednotlivců; wšude sjednocují se síly, chtějíce dosáhnouti větších účinků. Kdo se od jiných odtrhuje, kdo své síly osamotňuje, svým snažením k celku nesměřuje: toho namáhání jest marné a práce jeho budou hynauti. I práci naší lze jen mnohostrannou podporou vzrůsti; udělte jí ji, a plodové chvil vašich, jinak snad ztracených, utvoří krásný věnec k ozdobě vlasti a bratrů i sester vašich.

Spisovatelstvo všenaučného slovníku,
na novém městě v Budči č. 525.

*) Poněvadž se nám mnohé pomůcky k slovníku tomu, jmenovitě ale od sebe oddělené částky a archy jednotlivých knih posud neodevzdaly, aniž pak nás jaké zprávy došly, žeby se jich k účelu vytknutému užívalo: prosíme, kohož se to týká, by nám je buď co možná nejspíše navrátiti aneb v další srozumění s námi vejíti sobě neobtěžovali.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo XVI. (*Přjloha ku Kwětům.*) 9. srpna 1843.

Literatura.

Meč a kalich. Od J. E. Wocela. W Praze 1843, w tiskárně a skladu J. Pospíšila. S obrazcem. W 8. Cena 1 zl. 20 kr. stř.

Národ bez citu a oswědoměnj národnosti swé gest gako člowěk bez charakteru; scházjť mu gádro celé bytnosti geho a pewný střed, z kteréhož sjly žiwota wycházegj. Základů gsa prost stogj mělce na půdě člowěčenstwa, a cizj žiwel, zewšad na něg dorážegjcj, podmjlá geg a připrawuge gisté geho klesnutj. Národ odnárodnělý zničennj a opowrhnuw sám individualnostj a osobnostj swau, zadáwá sám wšecko práwo na počestné mjsto mezi národy, wšecku možnost, státi se geště kdysi oprawdu platným audem člowěčenstwa, audem, kterýžby samowlastnj a půwodnj silau do dějin swěta zasahowati uměl a mohl. Otázka národnosti gest wlastně otázka žiwota, otázka swětodějské mrawnosti. I protož ge také powinnostj každého národa, aby se ohradil sám w sobě, aby si utwořil pewný střed wlastnjho žiwota, nechce-li aby chřadna ráz swůg ztratil a tak gisté zadán gsa smrti w cizjm žiwlu utonul. Mnohé gest, co národnost budj a sjlj; co ale zwláště blahý cit gegj powznášj, gest upomjnka na slawnau otců historii, gakási hrdost pocházeti z národu, kterýž owěnčen stogj w řadě člowěčenstwa. Byťby národ gakýsi byl sebe silněgšj, bohatý, politicky uswědoměný atd., schází mu předce gakási záře, nemůže-li se wykázati slawnau a welkau minulostj.

Čechowi lze wšjm práwem honositi se; on může býti hrdý na swé děginy, neboť gako naše wlast zeměpisné, tak gest také děginné srdce Ewropy; z nj často pocházel prwnj ruch pohybu historického, který celau téměř Ewropau otřásl; Čech swau bytost dokázal slawně poprwé co Čech sám, a teď se chystá geště k wětšjmu co Čecho-Slowan. My w našem wěku stogjme na prahu welké budaucnosti a z wýšiny historické hledjme přes bolestnau mezeru ochablosti a skleslosti na slawnau minulost; a zagisté srdce každého Čecha musj zaplésat, uzřjc tu bohatost a mohútnost postaw, zářjcjch z šera a plných negen historického nýbrž i poetického wýznamu. Celá zem ge poswěcena a ozářena, w nj welké hroby, meče bohatýrů a pomnjky ducha wěhlasného. Geště posud ge naše wlast cizincům zemj diwů, oswětlenau tagnau romantikau bágečnosti a básnictwj. Gak nadšeně a krásně k. p. Clemens Brentano we předmluwě swé ku dramě »Založenj Prahy« o nj pjše!

Bohužel ale musjme se přiznati, že gsme sami toho bohatstwj posud málo použili, an zatjm cizinci hogně z něho kořistili, a předce býwagj wýtwory básnické, gimžto za základ slaužj děge wlastenecké, neywjce ctěny a milowány od národu; on na ně býwá neyhrděgšj a muž, který mu oslawil slawné předků činy, zůstawil si wěčný pomnjk w srdci geho, neboť gak řjká Sallustius, dogde oslawitel welkého činu stegné slawy s wykonatelem geho.

Báseň, we které se oslawugj welké děge národu, neydřjwe nagde cestu do srdce, sroste takořka s lidem, doprowázj geg w želu a radosti, těšj, zotawuge, pobádá geg, a budj w něm hrdý cit, který ge pudem k welkým činům a giskrau do duše whozenau, která zwláště w prsau mladých k gasnosti zplane. Slawný přjklad toho máme na Homéru; on byl takořka swatým pjsmem swého národu, a zagisté postawa Achilla, Hektora, Odyssea doprowázela mnohého reka k činům wěčné slawy. Každý téměř národ má drahocenná takowá djla, i Čech má swé neocenitelné zbytky, Kralodworský rukopis, a w neynowěgšjm čase mnohá pjseň zněla k oslawenj welkých činů praotců bohatýrských. Warito dlauho oněmělé zase zwučj probuzeno prstem umělým.

Kdo hned nezpomene na pěwce Přemyslowců, na našeho *Wocla*, který si krásnau tu úlohu předewzal, oslawiti naši wlast básnickým duchem swým, opěwánjm welkých činů reků gegjch, praotců našich slawných? Zagisté negen sobě ale i

celému swému národu krásný pomnjk postawil, wydobuda spolu sobě w srdci swých kraganů drahé a čestné mjsto; neboť kdož by z nás, komuž koliw drahé gesti gméno wlasti, za drahé si též nepokládal gméno muže, který z hrobu wkřjsil postawy dáwné, který ge oděl rauchem básnictwj, a swětlem ozářenau obraziwostj rozplašil tak šerau raušku z minulosti, postawiw gi na odiw swému národu, a učiniw tak blahými a hrdými slowy swými sladké to slowo *wlast* každému geště lahodněgšjm a plněgšjm?

(*Pokračowánj.*)

Powahy národů
německého a slowanského

(*Pokračowánj.*)

Autrpného úsměchu nám wylaudilo místo, kde německý spisowatel slowůtnému našemu Palackému odpírá, že by Slowané půwodně chlapstwí čili otroctwí nebyli znali. S welikau jistotau mohli bychom říci — s gakausi hrdostí mínil jej tím odbyti, podotknuw toliko, že we zřízení Welehradska (Meklenburg) až dosawáde pozůstatky někdejšího chlapstwí se nalézají, proti nám swědčíce. Jak ale wí odpůrce, že jsau to pozůstatkowé *slowanšti*, an určitě jistí, »že w tamějších zemích nejen řeč wykořeněna, nýbrž i mrawowé a weškeren duch slowanský naskrze jsau wywráceni?« Jaká to důslednost! S jak nestrannau upřímností osobuje spisowatel sobě a rodákům swým wše, co dobro a prospěšno, na nás swáděje wšecky *swé* wady ano i winy wlastní, které omlauwati se mu nelíbí! *My* naopak wíme, že, pozůstáwá-li co *slowanského* w končinách oněch, zajistě to není jiná památka *chlapstwí*, leč za kterau utiskowatelé, *sausedé* sami wěčně budau se mít co rdíti! Ano připomíná nám to, že tam Slowané býwali, ale *swobodní*, stateční, dobromyslní, připomíná nám to křiwdu utrpenau; že by se wšak ukrutné bezpráwí ubohým Obotritům učiněné od *škůdců* samých ještě jako úsměškem *wyčítati* mohlo, nikdy bychom byli neuwěřili.

»Swobody sám kdo hoden, swobodu zná wážiti každau;
Ten kdo do paut *jímá* otroky, sám je otrok!«

Což nečetl p. prof. ani Krantzii Wand. Praef. p. 3., L. VII. C. 10., Gebhardi 1. B. S. 5. 13., Menzels Gesch. der Deutsch. Cap. 143, 247, 296 atd., by si pozdější ano i nynější staw krajin sewerních jinak, t. j. *náležitě* wyložiti uměl? Nechť spisowatelé němečtí alespoň pilně prohlédnau i dobře uwáží, co saukmenowci jejich, co *Němci* sami wyzpytowawše sepsali, než kdo z nich swět o záležitostech tak oprawdowých zase poučowati bude, by na místo swětla *tmu* nerozšiřowali a bezpráwí zneuznáwáním ještě nerozmnožowali! Neb kdo neprawost jen schwaluje, činí se již winy spoluaučastna. Jest to wůbec myšlénka nešťastná, buď wywozowati buď wywraceti *půwodní* mraw neb powahu národa toliko krajinau dáwno již mu odcizenau, naskrze pomíšenau: mámeť posud kmeny mocné, zachowalé i krajiny *praslowanské* — těch třeba při otázkách podobných šetřiti, a tu zdá se nám býti důwodnějším, že práwě u Slowanů, jmenowitě na wýchodě a jihu, kteří ni s Němci z jedné, ni s Tatary a Maďary z druhé strany se nestýkali, až do pozdních wěků neb dokonce nikdy *žádných* poměrů otrockých nenalézáme. Ani Turci, jakkoliw zničili na dlauhý čas žiwot duševní w zemích sobě podmaněných, před *okowy otrockými* jich ušetřiwše nenakládali se Slowany tak ukrutně, aby je byli w pauta osobního otroctwí jali, chtíce tak w nich cit swobody udusiti; pročež tam, na př. w Srbsku, Černohorsku atd. až po dnes jako powždy ne jen swoboda panuje, nýbrž i auplná *rownost* stawu.

Wedlé kterých přírody zásad slowanská *netečnost* (»flegma«) a pokojnost w celku tak *snadničko* zapříti se dá, že w *popudliwost*, prudkost, ba w *swárliwost i lehkomyslnost* přecházeti může, nelze lépe pochopiti, než jak se *nestálost, newytrwalost* spojiti dá se *zarputilostí, dobrosrdečnost s ukrutností* atd. Tu nám ani theorie, ani skaumání dušeslowí nestačí! Čili má za to p. prof., že *u nás zákonowé přírody* neplatí, že snad wšecka bytost *naše* jest jedině jako welkau skříní, sestáwající z množstwí jednotliwých oddělení, w nichžto wše, co lidského, porůznu tak se nalézá rozloženo, že z toho wytáhnauti wolno, *což se koliwěk kdy komu líbí?* Podiwno, že se až posud při wší domnělé wzdělanosti wěku našeho nejen w žiwotě, nýbrž i we spisech, kteří k *učeným* počteni býti mají, tak zřídka s *maudrým* úsudkem setkáwáme o prawém rozdílu mezi chladnau netečností a rozumnau, mírnau powahau, mezi wytrwalostí a twrdošijnau zarputilostí, autlau ustupností a slabau bázliwostí, mezi showíwající trpěliwostí a *otrockau pokorau* neb dokonce lstiwým *pokrytstwím*, rowněž pak mezi *přímau srdečností* a *drzau hrubostí*, tak že — k newíře podobno! — přečasto jedněm za *cnost* se klade, co mraw dle prawých maudrosti

zásad kalí a ohawí, jiným zas naopak za *hřích* se pokládá, co je práwě zdobí a šlechtí!

Mohli bychom — kromě znamenité oné charakteristiky — hojně takowých a podobných odporů wypočísti, mohli bychom spisowateli dále powěditi, co také my o tom wíme; mohli bychom jej ku př. na franckého krále Dagoberta*) w 7. století po naroz. Kr., na německo-římského císaře *Karla, welkým* zwaného a na potomky, zwlášť ale na wnuka jeho *Ludwíka německého* upamatowati**); mohli bychom wálky jejich jmenowitě s polabskými Slowany, s Čechy a Morawany za panowání wýtečného *Rastislawa, Swatopluka* a j. w porownání s *Hermanem*, knížetem Etrusků, s tauto pýchau německého národa, a mnoho giného připomenauti, ***) mohli bychom taktéž na císaře *Jindřicha ptáčníka* *) ukázati, jak on w Lužici, jak *Křižáci* w Litwě a jinde hospodařili **), ano dalo

*) »Roku 630. po naroz. Kr. uteklo se asi 10.000 Slowanů od Hunůw i Avarůw pronásledowaných s dětmi i s manželkami z Panonska do Bavorska ku králi Dagobertowi. Nešťastným wybnancům těmto wykázána byla bydla w Bawořích. Než sotwa že se tu osadili, byli wšickni od Franků i Bawořů w jednu noc lestně a *aukladně zawražděni.*« (Wiz Kolárůw cestopis, str. 223.)

**) *Karel,* nejwyhlášenější wladař Franků na konci 8. a zpočátku 9. století, dorážel neustálým bojem na Slowany, zwláště k seweru a wýchodu s ním sausedící, wšeliké příčiny — byť sebe nepatrnější — bedliwě wyhledáwaje, až konečně mezi jinými též jmenowitě i na Češích poplatek wynutil. — Bylot mu tím tíže odolati, jelikož wším uměním zrady na wlastních bratrowcích a ukrutenstwí na saukmenowcích swých (jmenowitě na Sasích) wynikaje, weškero Francko, Wlasko i Německo w jednu náramnau říši spojil, při tom Němci ode dáwna jen honbau a bitwami otužení, w laupení a dobýwání neunaweni, Slowané naopak na malé říše rozděleni, w prostosrdečnosti swé, bohužel, lehko lstí sausedůw zawáděni, sami w sobě ne wždycky sworni, ostatně mírní a pokojni byli, rolnictwím a řemesly se zanášeli, odkudž i jemnější powaha jejich. (Wiz Gesch. der D. v. W. Menzel, Stuttg. u. Tüb. 1834, str. 10., 11., 135., 139., 140. atd., zwláště pak Šaf. Staroż. slow. a j.) — Syn Karlůw, *Ludwík nábožný,* byw téměř po celý čas kralowání swého w rozepři s wlastními *dětmi*, žil sworně se Slowany, což nám opět za důkaz slaužiti může, že *Slowané* swárů nemilowali a sausedy pro pauhý zisk neznepokojowali, neboť by zajisté tak příhodné doby wlastní rozerwanosti Němců k swému prospěchu byli použili. — Nástupce další, Ludwík Německý, syn předešlého, smířiw se konečně s bratry, wtíral se opět do záležitostí slowanských a zwláště českých. Newyslyšán, sebraw wšecka wojska swá, wtrhnul hroznau silau náhle do Čech (r. 849). Překwapením sklíčení Čechowé ucházeli se o mír, k opětným poplatkům se nabízejíce. Tu *mezi smlauwami* na ně z táboru wypadli Němci, daufajíce, že je *nepřipraweny*, toliko pokoj obmýšlející, tím snadněji přemohau a potrau. Než nanejwýš uražení Čechowé, wzchopiwše se, tak statně je přiwítali, že nejen auplné wítězstwí nad nimi obdrželi, nýbrž je i tak silně obklíčili, že Frankowé za propuštění prositi a uzawřený mír rukojemstwím ztwrditi přinuceni byli. —

***) *Rastic,* dostaw se na stolici knížecí morawskau, náležitě pečowal o dobro swé wlasti. Ním Morawa opět nabyla swé neodwislosti a znamenité slawy. — Sám nejstarší syn Ludwíkůw, *Karloman*, wstaupil s Rasticem we smlauwu, chtěje se ubezpečiti proti hněwu a pomstě otce swého; totéž učinil *druhý syn*, Ludwík mladší, když l. 866 proti otci se zbauřil. Než r. 864., wypraviw se s walným wojskem do pole, oblehnul jej král Ludwík a nemohaucího odolati toliké síle donutil ke slibu wěrnosti. A wšak již l. 866 byl Rastic od Ludwíka, syna králowa, a od některých pánůw *německých* k nowému powstání naweden. Naposledy wypukla (868) záhubná wojna. Němci wedení králowici pálili a plenili ukrutně po Morawě, kudy koli kráčeli: ale *naplenivše se bez lítosti,* hlawního cíle swého — pokoření Rastice a Morawy — nedosáhli; pročež král Ludwík naklonil se ku pokoji a Rastislaw milerád jal se požíwati krwawě dobytého míru ke swému i národa swého blahu. — Tu wšak wladobažný synowec jeho, mladý Swatopluk, propůjčil se chytrým *Němcům* za nástroj pádu — swého dobrodince, jejžto jal a *Karlomanowi* wydal, kterýž nešťastného starce Rastislawa *řetězy stíženého* otci swému do Řezna odeslal. Král Ludwík podaw jej k saudu swému (!), obě oči mu wylaupati a pak jej do nějakého německého kláštera zawříti dal, kdež — newědomo kdy a jak — zahynul. Takowý konec wzal nejwýtečnější a o národ swůj nejzaslaužilejší panowník slowanský w celém 9. století! (wiz Šaf. staroż. str. 801. a 2.) Jak by se teprw bylo wedlo Swatoplukowi, kdyby co wítěz byl neobstál, nelze pochybowati, an lítostí a pomstau zahořew, podobným způsobem přelstil i zahubil na Morawě německé wojsko, jako w 1. století *Němci* wedením Hermanowým učinili na Římanech. — Herman (jinak Armin) chtěw totiž moc Římanůw na Němce doléhajících bezpečně potříti, wstaupil, žiw mezi nimi co rukojmě po nějaký čas w Římě, do římské služby we wojště pod zpráwau Vara, náměstníka krajiny porýnské. Wše když náležitě s Němci umluweno i uspořádáno bylo, zawedl Armin — *stawě se wěrným přítelem,* — Vara se wším wojskem w bahniště lesní, kde Římané téměř do posledního muže dílem zbraní německau *aukladně* potřeni, dílem hladem, zimau a mokrem w auplnau zkázu uwedeni byli (as 10 let po naroz. Krist.). — Až po dnes slawí Německo wítězstwí toto a stawí Arminowi co wítězi opěwanému a oswoboditeli swému pomníky! —

*) Císař Jindřich Ptáčník, snažiw se Lužici dobýti a říši swé auplně přiwtěliti, ustanowil hraběte »Gerona ze Stade« za markrabě čili náměstníka swého, který s nimi nad míru přísně, ba diwoce a nelidsky zacházel. — Důkazy toho máme mnohé samými Němci zachowané. Tak na př. dal jednau 30 slowanských pánů ke stolu k sobě pozwati a když přišli — mimo nadání stíti. Jindy zas Braniborského knížete, Slowana, pozwal ke knížeti Tugumírowi, též Slowanu, a při hodowání dal jej aukladně zawraždit, čehož pomocí nejen twrze Braniborské, nýbrž i celé země až k řece Odře rychle se zmocnil. — (Srow. Witichindus Corbeiensis Edit. Meil. L. II. p. 647 s Balbinem w dissert. Apolog. de ling. Slaw. Pragae 1775. p. 20.) Koho práwem ze *lsti* a *falše* winiti lze: kdo osidla čili auklady strojí, aneb kdo do nich ošemetně, proti wší lidskosti lákán padá? Obyčejně každý saudí dle sebe samého, leč by o někom jiné nabyl zkušenosti; pročež i jen *poctiwý, dobrosrdečný* snadno uwěří! — Až podnes jest we starém znaku saském dwa meče křížem položené widěti, které tamní průpowěd takto wykládá: »Zwei Schwerter das Marschallamt bedeuten,
Die wendischen Heiden auszureuten!« —

**) *Ukrutnost* a *zištnost* křižákůw naznačil krátce ale rázně W. Sw. Štulc na počátku wyswětliwek překladu swého »Konráda Wallenroda« na str. 84—86: Řád tento za časůw tažení křížowých proti Saracenům w Palestině od *Němcůw* založený, jedině ze šlechticů a rytířů německých sestawený a powždy doplňowaný, a proto také *německým* naswaný, umístil se okolo r. 1230 po Kr. w Mazowsku

by se statistickými počty dokázati, že až podnes země německé w ohledu na zločiny *nikoliw ku prospěchu* jejich se slowanskými porownati nelze, o čemž se každý na př. z Wagnerowa časopisu práwnického r. 1830. swaz. II. str. 305—356. přeswědčí: awšak — beztoho by nám p. prof. sotwa porozuměl, a kdo ani to newidí, co sám píše, ten jistě také neuslyší, co jiní wyskaumali, pokud to *napřed wyměřenému aučelu* jeho wadí; wždyť pak se p. Heffter hned na počátku swé práce upřímně přiznal: »že *dokázati hodlá*, jak *wšecka wina jen na Slowany padá.*« Jaký diw, pakliže nalezl, co hledal, čili raději, pakliže *napsal — co práwě sám chtěl!*

(*Dokončený.*)

---

wedlé Pruska a Litwy a stal se wkrátce nejstrašnějším nepřítelem netoliko pohanůw, nobrž i okolních krajin *křesťanských*. Obecný ohlas tehdejších dějepiscůw wyčítá řádu tomuto *lakomstwí, ukrutenstwí* a hrdost. — Mohlibychom uwésti mnohonácte důwodůw, potwrzujících takowé o řádu swědectwí. Než dosti budiž na tom, co Joannes Witoduranus napsal, dějepisec prawdomilowný, od Křižákůw ničím neuražený a mimo to sám *Němec* i *duchowní*, a tedy owšem nikoli ku straně pohanůw slowanských předsudkem pojatý; píšeť asi w tento rozum: »Za těchto časůw (1343) daleko široko w Prusích wládnaucí Křižáci zdwihše proti králi litewskému wálku, znamenitau část panstwí jeho sobě podmanili. — Král chtěje země ztracené opět získati, slibowal jim swatoswatě, přijmauti wíru křesťanskau, a poněwadž to učiniti se zdráhali, zwolal král po litewsku: »Plně a swětle to nyní poznáwám, že nikoli o *wíru*, nýbrž o *peníze* mé *stojí*, a pročež raději pohanem zůstanu.« Prawíť se o těchto Křižácích,« že raději tomu chtějí, by wšickni pohané, jež wálkau sobě poplatnými učinili, w *pohanstwí* zůstali, *berau jim platíce*, než aby, od *daně oswobozeni* jsauce, stali se *wyznawači wíry* katolické« atd. (Corpus historioorum medii aevi. Editio J. G. Eccardi, Lipsiae p. 1784.)

Podobně wyprawuje na mnohých místech o nespravedliwém i krutém Křižákůw s Prusy a Litwany nakládání spisowatel německý, August Kotzebue, w díle swém (Preussens alte Geschichte, Riga 1808. D. II. str. 60, 108, 115, a D. III. str. 275.), ačkoliw Polákům i Litwanům osobně nepřízniwým byl. Nelze ani čísti bez pohnutí o ukrutenstwích, jakých se křižáci dopauštěli na tomto lidu nešťastném; my tuto jediný toliko příklad uwedeme. Ještě na konci wěku čtrnáctého, když Prusy již celé byly podmaněny a upokojeny, rozkázal mistr křižácký, Konrád Wallenrod, *rozhněwaw* se na biskupa kumerlandského, *wšem sedlákům z biskupstwí jeho prawé ruce uťínati*. Wydáwají o tom swědectwí Leo, Treter a Lukáš Dawid. Takowí byli křižáci, řád ze samých *Němcůw* záležející! Odtud to pošlo, že Prusowé a Litwané wěčnau měli k Němcům nenáwist, kteráž se posléze stala takořka wrozenau w poważe národůw těchto, přecházejíc dědičně s pokolení na pokolení. Ano i po přijetí náboženstwí křesťanského zpíwáwali plačkowé při pohřbu Prusa aneb Litwana nad tělem zemřelého: »Jdižiž, nebožátko, z nauze swěta tohoto na lepší, kdež nad tebau sápawí Němci panowati nebudau, ale ty nad nimi;« a posud w hluboké Litwě pod wládau pruskau jest nazwati wesničana Němcem tolik gako nejwíce a nejškareději ho pohaněti.

Malé zpráwy.

W Rusku panuge teď weliká činnost z ohledu zpytowánj rozličných w meze říše té záhrnutých wedlegšjch gazyků. Od Sjögrena wygde co neydřjwe *osetinská* mluwnice; podlé něho gsau osetinci prostřednjm článkem mezi Peršany a Němci; kromě toho tiskne se *aleutická* a *čerkeská* gramatika; taktéž činj se mnoho stranu *čuchonských* gazyků. W Kazani zřizugé se učitelna pro *tibetanský* gazyk, a Wasiljew, mladý Rus, byl schwálně proto do Pekinku poslán. Taktéž gest již *afganská* chrestomathie a *džagato-turecký* glossář k tisku přichystán. Konečně wydá též Kowalewský, učený mongolista w Kazani, co neydřjwe *historii Mongolů*. Zagisté wšeho uwáženj hodná činnost!

Knjže srbský, Alexander Kara Georgěwič, udělil lékaři nowosadskému, dokt. *Janu Šafařjkowi*, bratrowi slawného slowanského gazyko- i děgezpytce, Pawla Josefa Šafařjka, professuru silozpytu na srbském lyceum w Bělhradě. Dr. Jan Šafařjk gest dobrý znatel srbského gazyka.

Posawadnj professor na gymnasium derptském, *Preiss*, kterýž k poznánj slowanských gazyků i literatur mnohé cesty wykonal, a také k témuž účelu w našich kraginách se zdržowal, byl na nowě zřjzenau katedru děgepisu i historie slowanských gazyků na universitu petrohradskau dosazen.

W Glasgowě, we Skotsku, wycházj polský časopis pod názwem: »*Rozmaitości Szkockie*, pismo poświęcone cnocie, naukom, użytkowi i rozrywce.« Wydáwá se w sešitech po 3 zl. polských (45 kr. stř.), a má se wšeho warowati, coby gen neymenšjho spogenj s politickými wěcmi a záležitostmi mjti mohlo.

Nowé knihy.

Archiw český čili *staré písemné památky české i morawské*. Díl druhý, sw. 10. W Praze, 1843. — Cena 45 kr. stř.

Wzájemnost we příkladech mezi Čechy, Morawany, Slowáky, Slezáky i Lužičany. Od Jana Kadawého. W Pešti, 1843. Tiskem Jos. Beimela. — W 8. str. 94. cena 32 kr. stř.

Česká postilla, kniha k wyučowánj a k wzdělánj katolických křesťanů, w kteréž weškeré nedělnj i swátečnj epištoly a ewangelia, články wjry, i mrawnosti naučenj, cjrkewnj obřady (ceremonie) wyswětleny a modlitby cjrkewnj s zwláštnjm rozgjmánjm obsaženy gsau, od Leonarda Goffina; přeložil, rozmnožil a žiwotopisy swatých patronů českých připogil Josef Zimmermann, lokalista w Stodůlkách. Prwnj a druhý djl. W Praze. Tiskem a nákladem Jana Spurného. 1843. — Wel. 8. str. XVI. 454. cena 1 zl. stř.

Slowa žáků druhé třídy humanitátní při rozchodu posledním na gymnasium akademickém w Praze. Na den 5. srpna k přednášení uchystaná. — We 4. str. 8. cena 4 kr. stř.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo XVII. (*Přjloha ku Kwětům.*) 23. srpna 1843.

Powahy národů

německého a slowanského.

(*Dokončený.*)

Nám zatím dosti na tom, bychom zwěděli, že dotčeným pojednáním p. Hefftera nawzdory jeho slibu nejpřísnější nestrannosti *prawda* málem obohacena, bychom opětné přeswědčenosti nabyli, co o *takowé hlubokosti* duševní a *skromnosti* sauditi dlužno a co *nám* od této *nestrannosti* dále očekáwati lze. Kdyby také přísloví ono o wlastní chwále na celé národy se newztahowalo, — to aspoň je jisto: že swědectwí tenkráte *nejhodnowěrnější, nejráznější,* na něž neomylně spolehnauti se možno, pochází-li od *wzdělance neodrozeného* a mluwí-li *proti* milému *wlastnímu* národu k *prospěchu cizince nenáwiděného.* Práwě proto se tu naskrze také odwoláwáme hlawně jen na spisowatele *německé,* jichžto wáha w ohledu tom se nijak w pochybnost uwesti nedá. Jsauť to sice úkazowé wzácní ale nicméně dostateční, by nám slaužili poněkud k útěše, že nebyli a nejsau alespoň *wšickni* sausedé tak neuznalí a k nám nesprawedliwí; jediný pak maudrý nám hojně nahradí sto wětroplachů!

Tak na př. kromě spisowatelů již pojmenowaných swědčí Herder, jeden z nejwýtečnějších učených *mezi Němci* a nesmrtelný lidumil (Ideen zur Phil. der Gesch. d. Mensch. Carlsruhe IV. Th. na str. 37): »Slowané že *tichau* swau přítomností a *pilností prospíwali* zemím wšechněm,« a pak dále na str. 39. sobě naříká: že Slowanůw pozůstatky w *Němcích* se podobají tomu, co Španělowé z Peruánů jsau učinili« atd. Či snad Američané také *znepokojowali* Španěly, snad také swého osudu si *zasaužili* na nich? — Gebhardi (Gesch. d. W. I. B. str. 43.) ztwrzuje, »že Slowané byli držáni za nejlepší rolníky a proto že byl w Němcích po nich weliký shon.; pak (II. B. na str. 300.) wyprawí, jak »Lužičané při wší chudobě swé až po dnes jsau nanejwýš dobročinni a to i k německým žebrákům, ač Němce nenáwidí,« a na str. 324. »že Sláwowé i na Rýně samém pustiny zděláwali« atd. S oběma shodují se Pfister (Gesch. der Teutsch. Hamb. 1829. B. I. S. 341—349.) a Oken (w časop. Isis r. 1823. 5. B. p. 1.), w Německu wůbec mnohá jména míst, řek atd., ano i názwy rozličné w rolnictwí a řemeslech *slowanského* původu dosawáde nacházejíce.

A wšak můžemeť ještě i jiným určitějším swědectwím poslaužiti, komu by swrchu již uwedená snad nepostačowala: Lützow (Gesch. v. Meklenburg, Berlin 1827) naznačil na str. 15. welmi zdařile působení Slowanů a Němců: »Co nárowé němečtí w krwawých bojích wyplemeňujících *chlapstwí,* smrt a *zkázu* zemi přinášeli, wzděláwali Slowané půdu s *tichau pilností*«, a na str. 147.: »Welká musila býti známost Slowanů w zděláwání půdy a oprawdu *železná pilnost* w pracích jejich: nemůžeť se jinak nežli s obdiwem čísti, co Slowané w rolnictwí wšecko uskutečnili, n. př. wysušowánjm bahnišť« atd.

Střídmost Slowanů w pokrmech doswědčuje Leo Sapiens (Tacticor. in Kollarii Amoenit. p. 69.) a H. J. Rohrer (Versuch über die slaw. Bewohner d. öster. Mon. Wien 1804. T. I. p. 106.) dí: »zasluhuje-li který národ w Uhersku bydlící pilným slauti, jsau to zajisté *Slowáci,* ježto i Němcům pole zděláwají;« a na str. 113, 114.: »newywratitelným důkazem, že my Němci *nemáme příčinu* na krew *swau pyšnými* býti a *slowanskau* naopak *lenivau* nazýwati, jsau nám Krajinci (Krainer).« Wěrně s ním sauzwučí Linhart (Gesch. v. Krain T. II. p. 330.), twrdě že i w horních Rakausích jako w ostatním Německu na jihu pauště wywraceli, a konečně na str. 233.: »Slowané že znali wlastnictwí, k jehož ochraně ani zámků ani trestů ni zákonů nepotřebowali; pročež nemálo se podiwili Křesťanům, že ti k tomu konci šibenic, kol, mečů, ohně a jiných muk zapotřebí měli (srow. s vit. s. Otton. L. II. c. 40.) Na slowo wzatý Menzel pronesl se na str. 198. swé historie takto: »Jindřich Ptáčník, tento *weliký náš* císař, dopauštěl se práwě w ten čas, co tak wýborně o národ swůj pečowal, *ukrutného bezprá-*

wí na jiném národě. — I zdálo se mu, žeby se Slowané na wýchodě osedlí dobře k tomu hodili, aby na nich nowé swé wojenské umění zkaušel, prw než by se s Maďary, toho času wšem tak strašnými, do boje pustil. Až po tu chwíli bylo sice již časem některých třenic Němců se Slowany, a wšak teprwé od císaře Jindřicha bere swůj počátek *weliký onen plán k dobýwání slowanských zemí*, kterýžto jméno otroka, *Skláwa*, se jménem Slowana, *Sláwa*, na wěky nerozlučitelně spojiti, *swobodným, udatným* i *dobrosrdečným* těmto národům nesmírnau žalost, *záhubu swobody* i řeči přinesti a *přehroznau winu* na bedra *naše* uwaliti měl, již snad newyzpytatelný osud někdy na národě našem pomstí.« — To prawí Wolfgang *Menzel, historik německý*, známý swau welikau a pro dějepisce až přílišnau *láskau k němectwí* (Deutschthum), powěstný swau nenáwistí k národům jiným, jejž to zajisté nemalého přemáhání předpojatosti swé stálo, aby swědectwí tak těžké proti národu *swému*, historií a zdrawým úsudkem mu wynucené, w dějepis swůj o *Němcích* položiw, weškerému lidstwu na wěčnost zachowal. A bylť to práwě ten samý Ptáčník, o němž tu mluwí, jejž u města Bichina od Maďarů přemoženého a před pronásledujícími wítězi ledwa do města uprchnuwšího jedině udatnost obywatelů *Wendůw* zachránila (porow. Gebhardi Gesch. d. W. 2. B. str. 301 s Ditmarem L. I. p. 9.) — Taktéž píše Menzel dále: »Za *záminkau*, že Slowany na křesťanstwí obrátí, w *prawdě ale s tím aumyslem* skutečným, *aby je olaupili, započali* (Němci) stoleté zničující boje proti kmenům národa *ušlechtilé powahy*, kteří dílem *wzdělanější* jsau byli, než Němci tehdejší, a jichžto *jediným* neštěstím byla *neswornost* i *rozptýlenost* wlastní.« S rowným politowáním mluwí Bedřich z Kerzu — opět *Němec* — o *nesmírné ukrutnosti*, kterauž Němci jmenowitě za Konrada II. na přemožených Slowanech páchali, oči jim wylupujíce, hnáty w rukách i nohách přerážejíce a wšecky napořád uškrcujíce; — wyprawíť pak takto: »Již w 9. století bylo nakládání Němců se Slowany nepřetrženým řetězem strašného násilí, ukrutenstwí a do nebe wolajícího bezpráwí.... Slowané, prawý to pranárod — stáli po dlauhý čas na stupni mnohem *wyšší wzdělanosti* než *Němci*. Co tito jen honbau a rybářstwím ještě se žiwili, byli Slowané již welmi obratní a *přepilní* w rolnictwí jakož i w řemeslech atd. Když ale Němci pokřestěni jsau byli, wypínali se nad Slowany tehdáž ještě pohany, jakoby si na nich wše dowolowati směli. Jest to wůbec úkaz nehrubě potěšitelný, že sami učenci w oboru tom (totiž w dějepisectwí) tak málo si wšímají pranároda toho tak náramně četného a zajímawého!« — (Gesch. der Rel. Jes. Chr. v. Gr. zu Stollb.-Fortg. v. F. v. Kerz. S. 279.) Nápodobně swědčí Becker (Gesch. der Stdt. Lübeck I. p. 23.), jak nestejně, jak sobecky Němci zpláceli Slowanům hostinnau snášenliwost urputnau hrdostí swau a nesprawedliwým opowrhowánjm. Wíce příkladů takowéhoto obcowání lestného a auskoků, jakýmiž nadužíwali Němci po dlauhý čas dobrosrdečnost a požalu hodnau lehkowěrnost Slowanů, wiz u Sam. Timona Imago Ant. Hung. L. II. c. 9. p. 240. — K. Chr. Lützowa Gesch. von Meklenburg, Berlin 1827. T. I. p. 17. — Eginharda, vita Car. Mag. c. 12. str. 51, 168, 169, 171. — Helmolda l. I. c. 62, 87, II. c. 5. — Wippo in Pist. script. vol. 3. ad annum 1039. — Vita s. Ottonis, in Ludev. scr. c. 13. p. 478. — Gebhardi Gesch. d. W. II. B. S. 321. atd. — Jsau to Němci a wšickni nám poskytují důkazy zřejmé, jak důwtipnými auklady a bezpříkladnau newěrností wladařowé němečtí se wtírali do záležitostí a zemí slowanských, jak podwodným způsobem stali se Obrotrité a jiní kmenowé sewero-slowanští Karlowi a pozdějším nástupníkům jeho w Němcích poplatnými. Jakých nátisků posléze Otto Braniborský spáchal s rodáky swými w Čechách, od r. 1279. do 1283 jemu swěřených, jak smlauwy rušil a mnoho-li hanebností wůbec tu natropil, jsa zrádným lupičem, maje býti jejich ochráncem i spraweddliwým náměstníkem, a jak těžce spolu se prohřešil na Wáclawowi II., králowici samém, jejž co poručník otecky strážiti a k dobrému wychowáwati měl, wí z nás každý a může se obšírně z Pelzla (I. Th. S. 145—149.) doweděti. Tolik a ještě mnoho jiných mužů slawných chce snad Heffter přehlasowati? To se mu nepodaří: takowých netoliko na pauhé *rozumowání*, nobrž na samé *dějiny* založených důwodů nám p. prof. a nikdo newywrátí! Kdo by se o to marně pokaušel, jako Heffter, předků swých newčasně omlauwaje, na naše pak hanau neslušnau dotíraje, tomu odpowíme slowy, jimiž hrabě Mailáth nedáwno odbyl jakéhosi Maďaromana, totiž: »řeči tak zpozdilé, že prozrazují buď *zlomyslnost*, buď *newědomost*, aneb obojí; oboje wšak že muže a zwláště dějepisce jest nanejwýš nehodno, jelikož by jej *každý školáček* we lži stíhati mohl! Mohlibychom také se sw. písmem říci: chceš mrwu z oka bližního wywrci, a sám břewno we swém newidíš! — Kdo swau osobnost nijak zapříti a předpojatosti dokonce oddolati w stawu není, ať se do takowé práce ani nepauští! Heffter, zdá se, také ještě wážná slowa wěhlasného našeho Šafaříka (w §. 5. Gesch. der Slaw.

Spr. u. Lit. — Ofen 1826), ani památné wyřknutí důmyslného krajana swého Schloezra neuwážil, kterýžto si ztěžuje (Nest. III. str. 164.): »Zpráw o těchto událostech, totiž co Slowanů se týče, že prawě není nedostatek: než ale že jsau wełmi pomateny a co nejhoršího — *nanejwýš stranny*. Zde stojí Němci proti Slowanům jako Římané proti Kartagincům: *jen oni*, šťastní wítězowé (Němci) hlásají, chlubí se a přeháněji, ano *mlawí* z wlastenectwí *nepravdu* a *zastírají prawdu*; druhá pak strana (totiž naše slowanská) nemůže wyslyšána býti!«

Ostatně wíme sice, že pauhá *hrubost* a diwá surowost obyčejně zwítězí nad autlau powahau a *jemným* mrawem, kde toliko tělesná síla rozhoduje, na žádná práwa ni lidská ni božská se neohlížejíc; tomu nás učí každodenní zkušenóst w žiwotě saukromném, totéž i dějepisowé národůw doswědčují, mluwíce n. př. o Partech, Normaních, Hunech, Arabech, Awarech, Maďařích, Tatařích, Mongolech, Turcích a těm podobných, a to — není ani zásluha ani čest. Předce ale nemíníme, že by se nynější poměry Slowanů k Němcům snad pauze w *powaze*, w charakteru jedněch i druhých zakládaly! Prawda, že Slowané nikdy w *jednu* moc se nespojili, ano že přečasto w boji *proti sobě* stáwali, cizincům (jmenowitě Němcům) jedni proti druhým *ku zkáze obapolné* na žádost dopomáhajíce; — ručiť to opět za lásku až přílišnau k swobodě a neodwislosti a taktéž za šetrnost wrozenau k práwům kmenů i národů jiných, pro niž swatě znali wážiti swobodu každau; proto neměli též podmanitelů žádných, kteřížby násilné zrušení samostatnosti sausedůw za úkol žiwota neb panowání swého sobě byli položili. Nelze však také pewné, dobrowolné *sjednocení* silnau stránkau, cností Němců nazwati, jelikož nikdy nepanowala mezi nimi prawá swornost; neboť každý list letopisů jejich podáwá smutný obraz wnitřní rozerwanosti a krutých bojů, w nichž Němci po wšecky časy trwali od nejstarších wěků až do našich dob ku skončení wálky francauzské za Napoleona. Boje Franků se Sasy, Bawory a jinými saukmenowci, napotom doby *hrubé síly* (Faustrecht) jsau o Němcích powěstné a naplňují nás nyní ještě hrůzau pro ukrutnost swau. A nepadl již Armin sám hned r. 21. po Kr. *zradau*, aukladně jsa zawražděn od *příbuzných* wlastních? Než když síly národa od podmanitelů Pipina i Karla již w mocné *střediště*, *w říši jednu* jsau spojeny byly, pak arci moc wladařů Franckých walně přewažowala a jich lítá krutost každý odboj jiných kmenů w nestejném setkání snadně udusila; mimo to bylo jim šťastným osudem práwě *pokojných*, *mírných sausedů* popřáno, kteří na ně — kromě snad Římanů, Normanů a Maďarů — sami nedoráželi, jich rozerwanosti wniterní k prospěchu swému nepoužíwali, o zkázu jejich nikdy nestáli a tak wždy času jim popřáli, by dle potřeby sobě odpočinuwše, dobýwání cizých zemí sobě pohodlně zaříditi mohli. K tomu Římané již seslábli, a brzo národy rozličnými ba i wlastním zemdlením zcela přemožení zmizeli docela z počtu národůw; Normané, beztoho jen coroty laupežnické, snadno odolatelné, také od laupení swého upustili, ostatní pak nebezpečenstwí, powždy od wýchodu z Asie přicházející, jinými národy, a jmenowitě *Slowany* buď auplně odwrácena bywše k Němcům dokonce ani se nedostala, buď tak již umírněna byla, že nebezpečenstwími oprawdowau zkázau hrozícími býti přestala. Jak ale záhubně působí na žiwot duševní každé násilné a kwapné přewrácení národních mrawů a wnitřního pořádku, jako je zakusili Slowané téměř wšickni, bije nám do očí, kdykoliw je k minulosti obrátíme. Asie a Egypt byly kolébkau slowútných učitelů lidstwa; Ewropu samu pak ozařowalo hornaté Řecko, jako zdroj wšech wýtečností, nejwzácnějšími plody krásných umění a oswěty; a nyní — ? Nyní jsau země ty poswátné nazwíce sídlem krutého barbarstwí! Jako rázem byw zničen w nich žiwot národní, počíná se po tisíci letech teprwé zde onde — mezi wnuky otců tak slawných — skrowně owšem ozýwati, tak že my jim nyní zpláceti můžeme, co jsme před wěky od nich se byli wypůjčili. — Takowé přewraty nepotkaly Němce leč za časů pradáwných wlastními to saukmenowci a tedy opět w národním duchu, bez nebezpečí pro národnost. W *těchto* okolnostech, ano již w samém *položení sídel*, zwláště Němců w krajinách *pomořských*, jež buď půwodně obýwali, buď časně jakkoliw jsau dobyli, — sluší hledati usnadnění pozdějšího jich se wywinutí a — nynějšího stawu dotčených národů obau! Neb moře, zwláště atlantické, jednak zachránilo Němce před *mocnými útoky nepřátelskými* aspoň ze strany jedné, nazwíce za časů dřiwějších, w nichž umění plawecké nebylo ještě tak rozšířeno, jako nyní, aby walných lodí wojenských bylo stáwalo a jimi náwaly nepřátelůw se byly ulehčowaly; jednak je časně *wybízelo* k prospěšnému *aučastenstwí* na wšech wýhodách, jež *seznámení-se* a *obchod* se šírým swětem poskytuje na statcích, wšeliké moci a duševním wzdělání. Zdaliž se newywinuli proto Angličané, Wlachowé, Španělé, Francauzi, ano i počtem skrowní Nizozemci a Portugízowé w každém ohledu rychleji než Němci, a mezi těmi wšemi zas místa obchodnická dříwe

nežli ostatní? Že pak i *Slowané* uměli takowýchto wýhod dle okolností wýborně používati, dokázali nade wši pochybnost wýtečností swého nejdřewnějšího plawectwí a obchodu, neboť, abychom jen jediný ještě příklad uwedli, byliť to *Slowané*, kteří prwní základ položili k nejhlawnějším městům obchodnickým zwláště na seweru a jmenowitě k Hanze samé tak slowútné, jíž napotom Němci, přišedše k hotowému, pohodlně použili (wiz Gebhardi I. p. 232. — J. C. Pfistra Gesch. d. T. p. 349. — Sartorii Gesch. des Hansa-Bundes. B. I. S. 63.) — Lützow (Gesch. v. Meckl.) píše na str. 134. zrowna: že *Slowanům sláwa* ta přináleží, že *prwní* se odwážili po moři na seweru, a netoliko mocnau Hanzu založili, nýbrž *weškeren obchod sewerní*, — a na str. 149. dokládá, že: »*nynější obchod německý* jest *toliko owoce pradáwného* obchodu *slowanského* atd.« Toť nejlepší rukojemstwí, že by Slowané jistě také ani w stoletích posléze minulých a tím méně nyní za jinými nebyli zůstali, když plawectwí wšestranným přičiněním a zwláště pak náramnými pokroky wěd přírodoskumných se dostalo na stupeň dokonalosti nikdy netušené, — kdyby nebyli za příčinami swrchu uwedenými we wšem zadržowáni býwali, jsauce nad to nade wšecko ještě beze wšeho poměru k nesmírné prostoře zemí swých jen na skrowné podíly moře, nazwice sewero-wýchodního, k obchodu nejméně příhodného obmezeni, čehož wšeho obšírněji zde dowozowati místo nedopauští.

Nebylibychom se o wšem tom ani tolik rozšířili, kdyby se tak přetěžká obwiňowání našeho národa ze strany oné s nejlíčenější *důkladností* a *nejlahodnější twářností* tak často neopětowala ještě i nyní, co se wěk náš lidumilým *kosmopolitismem* wychlaubá. A činí to ti páni sausedé tak odhodlaně, že nezaswěcených snadno zawesti mohau, sami pak showíwáním, mlčením našim jen neustálé smělosti nabýwati se zdají, jakoby mysleli, že tak krátkozrací jsme a opowážliwě pronášeným slowům slepě přiswědčowati budeme, sami prawdu hledati a naleznauti neumějíce, aneb dokonce, že nějaký snad úsměch milostiwý nás uchlácholiti dowede a my takto málem se uspokojiwše, podobné lahůdky, jen trochu medem potřené, powolně zažijeme. Daufáme wšak, že tyto úwahy postačí, aby se ukázalo, jak by se spisowatel k wýsledkům zcela rozličným a to lépe odůwodněným dostal, kdyby *lewé* oko byl nemhauřil a w *skutku nepředpojatě* se byl poohlédl, ano žebychom *my wětším práwem* důtky ony, ba celau charakteristiku *obrátiti* mohli. To wšak odstup od nás! Co na jiných se nám nelíbí, toho sami se hleďme wystříhati pilně. Není národu, který by dobrých wlastností neměl! Jako na saudě práwním, kde se toliko o *jednotliwce* jedná, buď rowněž, ano tím swědomitěji *zde* wždy *také druhá* strana auplně wyslyšána, než saud pronešeme *nad celým národem* před weškerým swětem. Žádný by se neměl co dějepisec odwážiti na tak wznešenau, důstojnau stolici saudní, kdo *wšecky* hlasy náležitě newyslyšel aneb komu snad hlasowé *wšech* aučastníků dokonce *ani přístupní* nejsau, pakli stolec ten poswátný zneuctiti, jej na krámek babských klewet snížiti nechce! My pak nikým zawesti se nedejme, my powždy skaumejme *sami*: ani se nepřeceňujíce, ani sebau nepohrdajíce, nabýwejme maudrosti i z *chyb* cizých, cnost pak milerádi si osobujme, nechť zdobí bratry *naše* nebo jiné; přede wším ale swatě se zaslibme, že hájíce práwa swá nikdy nechceme ani *bezpráwí* opláceti *křiwdau*, nobrž pewným budiž heslem našim: »*Sprawedlnost* k sobě i k jiným, zmužilá *wytrwalost* a *swornost!*

Oprawa.

W pojednání swrchu položeném má na konci prwní strany č. XV. w sedmé řádce zdola na místě »Srbowé a *Slowané*« slauti »Srbowé a *Slezané*,« o tři řádky dolegi pak prosíme by se až do řádky 11 swrchu na str. 58. takto četlo: Newyučujíť se národowé pauze jen *očima*; jazyka, *přirozeného jazyka* třeba přede wším šetřiti a to zwláště we školách nižších, prawě *národních*, an je *největší* díl mládeže a sice *wšady* sotwa tak dlauho nawštěwuje a nawštěwowati může, co zapotřebí jest, aby se člowěk obyčejný přiučil řeči cizé as tolik, že by w ní poněkud mysliti a spolu se náležitě wyjádřiti mohl; pročež weliká národů wětšina škol jinak *nepřirozených* arci jen prawě tak dlauho použiwá, dokud tomu, o čem se w nich mluwí, dostatečně nerozumí a tedy pokud jí zhola nic platny nejsau: čím a jak má pak lid ten nešťastný srdce, rozum, celého ducha obohatiti? *Wždy* ale i we školách *wyšších* je takto a musí býti aspoň mnoho *času i práce* bez aučinku zmařeno, wzděláwání zwláště na počátku stíženo a tedy také zadržáno, konečně pak se tím wzdělanci sami *národu* swému odcizují! A když učenci takowí se nám odpočítají, odkud se má wzdělanost *národní* bráti? Má za to národ dotčený snad odpowídati neboli ještě děkowati atd.

A. T. Prawoslaw Knewisský.

Nowé knihy.

Zrcadlo žiwota na wýchodní Ewropě: Obrazy, powěsti a anekdoty z národního a společenského žiwota. Z původních zřídel w češtinu přewedl a sestawil *Karel Wladislaw Zap.* Swazek II. W Praze, u Jana Bohumíra Calve. 1843. Tisk Jar. Pospíšila. — Wel. 12. str. 176 s mapkau. Seš. 40 kr. stř.

Malý zeměpisný Atlas, dle nejnowějších zpráw a pomůcek sestawený a spolu s potřebným textem wydaný od *Wácslawa Merklasa.* Swazeček II. W Praze 1843. — Seš. za 24. kr. stř.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo XVIII. (*Přjloha ku Kwětům.*) 6. zářj 1843.

Literatura.

Meč a kalich. Od J. Erazima Wocela. W Praze 1843, w tiskárně a skladu Jar. Pospíšila. S obrazcem. Wel. S., stran 223. Cena 1 zl. 20 kr. stř.

(*Pokračowánj a dokončenj.*)

Wocel si ustanowil krásný úkol, oslawiti zpěwem neyslawněgšj momenty swého národu, které se co lesklá nit děginami geho táhnau. W Přemyslowcjch to učinil až k zahynutj slawného rodu králů rodnočeských. Teď přišel k době ohromné sice, ale giž smutněgšj, hrůzy a krwe plné, w které se národ wytýčil w hroziwé swé welikosti, w které mečem, krwj a požárem swětu o sobě swědectwj dal, a pak poznenáhla se klonil a ochabl; — byl to takořka poslednj opogený ples swětodězinný našeho národu. Doba, kterau Wocel oslawuge, sahá od Gindřicha Korutanského až k zahynutj Husitů, a gest, oplýwagjc hognostj postaw, historickau a básnickau wýznačnost do sebe magjcjch, zagisté pro básnjka welmi wděčná. P. Wocel rozdělil krásný kruh epických těchto a lyrických básnj na dwě části; prwnj až k husitským wálkám, druhá od nich až k samému zahynutj Husitů. Prwnj část obsahuge nápisy: Alžběta a Jan; Oda na Karla, otce wlasti; Wáclaw IV. — Před každým oddělenjm uwádj Wocel krátkým historickým nástinem čtenáře w celek historický, gehožto gednotliwé momenty za látku si byl obral, pak rozložj wěnec swých ballad a pjsnj. Ge těžko na wšecky krásy gednotliwých těchto básnj poukázati, několik však předce gmenowitě podotknauti musjm. Hned w prwnj básni, kterau gakýsi ušlechtilý mjr wane, krásně naznačil nám básnjk hrdý a wznešený cit pronásledowané dcery králowské Alžběty:

> Že gsem wnučka Otakara,
> Hodlám skutkem dokázat:
> Raděg zemřjt chci než sebe
> W sňatek hanby uwázat!

W následugjcjch, *Mostská wěž* a *Bog na Hradčanech* nadepsaných básnjch zase naopak bugný hluk boge rázně ge wyljčen; básně tyto dwě co do žiwé barwitosti, epické plastiky a tonu gadrného a prawo-staročeského k neylepšjm patřj, co gen koliw toho druhu máme. Nemohu opominauti na malebnost sceny z Mostské wěže pozor obrátiti. Korutanštj chtěgj české reky na wěži té se bránjcj ohněm kolem nj založeným wypáliti;

> Tu se hlučně do kořen až
> Brána mostská rozljtne,
> Ai, a branau trauby zwučj
> Staročeským hlaholem,
> S mostu pádj w Malau Stranu
> Českých pánů statný tém etc.

W »Bogi na Hradčanech« welmi trefně ge naznačen poctiwý a gadrný tón starých ballad.

> Čj to pukljř žilowaný
> Wrážj w hustých kopj les?
> Hoi ten pukljř Jan ze Stráže
> W chumel nepřátelský wnes';
> W zápětj mu chrabrý Kamyk
> S přilbicj tau býkowau —
> Za njm s bleskem mečů hřmjcjch
> Čechowé se dawem pnau.

Básnjk wůbec na to hleděl, aby sauwěký tón wždy trefil, což welmi dobře působj a srdce w tak zdárném ljčenj neodolatelně dogjmá.

Ballada »Pražské sekery« znamenitau dokonalostj formy wyniká; geť wypracowána ad unques et capillos, gakož wůbec w Meči a kalichu widěti ge pečliwau, opatrnau, ano mistrowskau ruku umělce, který se překonati nedá bugným wýbuchem básnického ducha, nýbrž který gasným uswědoměnjm a uměleckau rozwahau twořj; protož i každá báseň wýtečně založena a rozwedena gest. Cyklus básnj »Pan Wilém Zagjc z Waldeka« uwádj nám postawu gadrnau, poctiwau, ráznau a prostau *prawočeského pána, Zagjce se lwjm srdcem,* genžto se neleká hněwu krále, ale dobrým swým swědomjm a láskau k wlasti obražen gsa, před njm pewně stogj a zmužile zwolá:

> Králi krew swau obětugi,
> Duši Bohu, srdce wlasti;
> *Wlast* teď *srdce* k sobě wolá,
> By gi potěšilo w strasti!

Gest to obraz prawý Staročecha, *wěhlasný,* statný,

pokorný a předce w práwu nestupný, rekowský a předce měkký.

Bogownjku železnému
Teče slza po twáři.

Pro čest swé wlasti a králowny dalby swůg žiwot a také pro ni w *krwi s koně kles,* tento *meč zemie české,* gak geg sauwěká pjseň nazýwá. A kolem něho sbor těch pračeských rytjřů: Ctibor gednoruký atd. Gak pohnutliwý obraz, když tito železnj mužowé před kaplj swatého Wáclawa klečjc se modlj a ten gednoruký

Ctibor swatý křjž též dělá
Ostatkem swé prawice.

»Strom na pomezj« tkliwý nám obraz před oči stawj nešťastné králowny, laučjcj-se se swau wlastj. Báseň roztomilá to, gemná, něžných odstjnů a barew plná, nadchnutá tichým ale hlubokým bolem, samá malebnost.

Před obrazem swatým se klonj
Panj bledá oka milostného,
Gak andjlky klečj okolo nj
Dwě děwčátka wzhledu růžowého;
Podál služka na skalině sedj,
Koně trawau blaudj wolným krokem,
Otworem tam lesa zbrognoš hledj
Do dalekých kragin wlhkým okem.

K neykrásněgšjm básnjm celé sbjrky patřj ty, kteréž následugj o králowně Alžbětě; gsauť tak něžné, gemné, plné citů, že každého pohnauti musegj. Gak krásné gsau pjsně nešťastné králowny w cizině, k. př. ona, kterau swé djtě uspáwá, o angeli strážci!

A ty česká země,
Dobrau noc,
Gde ti angel strážce
Na pomoc.

Zagisté každému do srdce musj mluwiti slowa nešťastné králowny, která, od manžele plachého a dobrodružného zanedbána gsauc, w cizině žige w žalostné saukromnosti:

Swatá swětla! odkud putugete,
Odkud wede ruka božj wás? —

A gak wřele a teskně gegj tauha a stesk po wlasti znj w pjsni: *Wětry k wlasti milé spěchagjcj!*

»Král Jan a pánowé češtj,« »Wyzwánj« a »Bitwa u Kresčaku« gednagj o Janu Lucemburském, králi nádherném, rekowském, dobrodružném, nestálém a heyřiwém, který ač sláwu českého meče rozšjřil, předce ale mnohau strast na wlast naši uwalil; wždyť byl gen cizincem u nás, a neyraděgi k nám gen pro penjze gezdjwal. Geho rekowská, hrdá powaha wšak, geho neštěstj w slepotě a geho smrt každého s njm smjřj. Ontě naskrze poetickau postawau, a geho smrt gest látkau k balladě, gak gich gen zřjdka stáwá. Slepý, starý na koni sedj se dwěma rytjři sepiatý, a do boge se žene bohatýrsky wolage: »Toť bohdá nebude, aby král če-ský z bitwy utjkal.« Neutekl, ale statně padl. Tato rekowská smrt slepého našeho krále giž mnohým slaužila za látku, šťastněgšjho wzdělatele ale sotwa našla, než Wocela w Meči a kalichu. Gako w předešlých pjsnjch celau swau něžnost, autlost a hlaubku citu ukázal, tak že se zdály měsjčnau zářj nadchnutými býti a že se gako wzdechy wznášely: tak w těchto zpěwjch celau swau ráznost, mocnost a nádhernost básnickau obgewuge. Ballady o Janu, »Ohlas« a »Oda na Karla otce wlasti« skwělý důkaz dáwagj o nadánj našeho slawného básnjka; zde ge bohatost a sjla barew poetických, nadšenj, pathos a ráznost i skwělost básnického wýrazu. Na důkaz toho stůg zde začátek *Ohlasu:*

Meče časů dáwných, kdež pak spjte?
Kamž gste klesly štjty českých reků? —
Hory, lesy, což giž nekegjte
Ohlas nápěwů těch slawných wěků?

Kdež gste harfy, w komnatách co českých
Zwuky ladné k srdci prowázely,
O Janu když čінech slawobleských
Zpěwci pjsně bohatýrské pěli?

Harfy, meče, štjty, hradů báně
W prachu tlj — noc nad hroby panuge,
Srdce národu wšak angel páně
Strunau nowau, zwučnau potahuge.

Opauštjme Jana Lucemburského,

Cizj klenot národnj okrasy,
Gehož lesky krew a slzy kalj!

gakož geg Wocel nazýwá, a přicházjme k neywětšjmu, neyšťastněgšjmu a neyblahodatněgšjmu králi českému, ku *Karlu, Otci Wlasti.* Poslaužil sice gen k gediné odě našemu básnjkowi, onať ale wýtečnostj swau wšecko nahradj, a zagisté ge Karel wjce politickau a diplomatickau než básnickau postawau, geho pronikawý, zralý a welký duch, který swé toletj daleko předhonil, pohybowal se w giných docela okresjch, než geho rytjřský předchůdce, tak že by román se dal wýtečný z wěku toho napsati, nikoliw ale epická báseň. Wjce básnickosti do sebe má nástupce geho Wáclaw; powaha-to, na které posud geště něgaká kletba ležj, neboť měl to neštěstj, že geho nepřátelé historii geho psali. Gestiť něco daemonického w něm; on nestál na garnj půdě uswědoměnj; tagné moci gjm táhaly sem a tam, což také, gak se zdá, náš básnjk naznačiti chtěl tjm, že nad njm se držj »Gednánj mimozemské«, kdež satan a duchowé pýchy, lakomstwj, smilstwa, záwisti, obžerstwj, zlosti a lenosti nad njm rokugj, a s lepšj stránkau duše geho zápasj; bylať ona we swém základu dobrá a šlechetná, a musjme býti básnjku powděčni, že geho poesie gako angel smjřenj se nad njm wznášj, a že práwě geg, který w obecném mjněnj lidu nezaslauže-

nau poškwrnu nese, celau bohatostj swého genia zušlechtil a oslawil, neboť prawá čarowná skwělost barew poetických zde se obgewuge. W básni: »Sny cjsaře Wáclawa« prawý báchorkowý lesk šperků básnických se skwj: takowáť rozmanitost, nádhera a skwělost kwětů a obrazů w nj se blyštj.

Na lasturowém tam lůžku
Djwky se kolébagj,
Twáře gasné wodnjch bůžků
Z leknjnu prokwjtagj.
Andjlci co láska skwělj
Skáčj z mořské piwoňky;
Blahý ples by wyzwáněli,
Letj kwětům na zwonky.
Ku břehu se lodky ženau,
Z purpurowých korálů
Nesše labuťowau pěnau
Kořist zlatých gantarů.
A teď gasně zatraubiwše
Na lastury rohowé,
Z lůna wln se wynořiwše
Bugařj Tritonowé,
Kolem krásného se zgewu
Hlučně rozestaupili,
W loži pereł spjcj děwu,
Děwu kauzedlné krásy
Zwukem lastur budili.

Těmto báchorkowitým barwám na odpor wyniká »Zběh« swau přjsnostj, zádumčiwostj, ráznau krátkostj. W celé básni ge něco pošmaurného, tagného, gakási ukrytá bolest. W dawu plačjcjho lidu stogj dwě postawy, gako »wlnau rwané němé skaliny.« Za prwnj »strašný se wleče pes«, pod přjlbau druhé »zářj hrůzně gedno oko gen.«

Tauto básnj ge takořka přechod učiněn k druhé části, we které se opěwá doba historická našj wlasti, welká, slawná, ale krwawá a hrůzyplná ona doba, kdežto národ náš uchwácen gsa myšlénkau a opogen nadšeným zpěwem: »*Kdež gste božj bogownjci*!« krwawé a ohniwé stopy za sebau necháwage, za znamenjm kalichu silau nepřelomnau táhl, a sám gsa otřesen až do kořenů swé bytnosti, též takořka celau Ewropau hnul a otřásl, přechod chystage k nowěgšjmu wěku a wzdělánj. Gest to doba, na kteréž také geště kletba spočjwá, gižto snad budaucj teprwé wěk segme, až pozná, že welká myšlénka w těchto hrůzách se ozýwala, gako w bauři hlas Božj, a že krew prolita byla w obět swětoděgskau; neboť duch, který w děginách twořj, ge přjsný a krwawý, on zláme a rozdrtj mnohé srdce... A giž básnjk hlásal slowo smjřenj, palmau přikryl meč krwawý a rány bolestné, diwoké a hrůzné postawy zmjrnil zářj poesie, a škwrny smyl křestem duchowým. W bogů hluk a w požár trawný znj geho pjseň gako hlas mjru: »*Odpustil!*«, ku kteréžto básni on národnj krásnau powěst o slepém mládenci použil, kterýž w kostnici sedlické kosti prý w kapličku rownal. Gakau wšak ráznostj, silau a plastikau básnjk také hrůzy bitew ljčiti uměl a postawy diwoké a ohromné *bogownjků božjch*, doswědčugj »Bitwa Sudoměřická, Žižka a Prokop, Obět otcowa, Rysenberský hon« atd.

Neykrásněgšj ale plody swého básnického ducha podal nám Wocel ku konci w básnjch: »Sen« a »Ohlas«, které k neywýtečněgšjm patřj cokoliw w našj literatuře máme. W prwnj ljčj, gak posledni hauf Husitů na Kosowu poli w moři Turků utonul. Hunyad kázal Husitům, aby cestu Turkům zamezili, on že wygde s wogskem na zwědy; zatjm ale — prchl! — W táboře ležj Husité.

Na wozjch kragnjch četné stráže stogj
S wěrným palcátem w taboritském krogi;
Mnohá hlawa tam obrostlá šedinau
Na cep krwawý njže se uklonjc,
Z oka wpadlého tiché slze ronjc,
Na wlast spomjná, milenku gedinau.

Wůdci Husitů se geště gednau »we snách odlesk swatých mágů rozswjtil na žiwota hrobě«; wšak giž ge ráno, a

Hradby ochránci skraušeně hleknauce,
Prosbu poslednj k nebesům wznesauce,
Hledj k sewern, k té milené wlasti;
Žitj celého blaženost a strasti
W době poslednj do duše swolali,
A když Žižkowu pjseň dozpjwali,
Cepů chopj se — otwjragj bránu.
»Nuže, wolá Smjl, milj Češi, bratřj!
Duše poručme nebeskému pánu,
Okem na nás on milosrdným patřj.«
W hegna turecká Husité se bořj —
Do poledne až české mlaty pnuli —
Po poledni wšak wjce se nehnuli;
Neb w tom nesmjrném ostrých hrotů moři
Do poslednjho Čecha utonuli.

W »poslednjm ohlase«, w neyskwělegšjm plodu našeho na slowo wzatého básnjka, geště gednau z hrobu wyzýwá »reků slawných stjny«, a obgewj se

Hrůzný muž na woze se tyčjcj
K nebi zdwihá oslepenau twář,
Kalich drže, z něhož tok sičjcj
Zhůru stříká krwoleskla zář.
Znáte geg, slepého syna slawy,
S kalichem a rázným palcátem,
Gehož krok, co stébla swadlé trawy,
Tlapal wogska w stonagjcj zem?

Z propasti smjřenliwým hlasem woláno na slepého wůdce:

Tu se oči gasně odemknuly
Bratra z Trocnowa a slze dwě
Ronjcj se dolů z nich, kanuly
Tiše w kalich wjry — do krwe.
Kalich klesna z ruky bohatýra
Do propasti strašných wjřenj
Padá, an se ústo Žižkowo otwjrá,
Hlásagjcj slowo: Smjřenj!

Slyšme konečně wýrok básnjkůw, w strastiplné této při duchem *prawého křesťanstwj* nad Husity pronešený:

Neb z ran Páně lidstwu ku spasenj,
Z lásky gen se toky krwe lily —
A wy w přebjdném ste zaslepenj
Pro krew lásky — bratrů krew cedili! — —

Tak gest naše literatura zase bohatšj o plod krásný básnjka a spisowatele w národu našem slawného a ctěného, o plod, který wšjm prawem zasluhuge ctné gméno djla národnjho, neboť oslawuge welké děge našich praotců, a slaužj ke cti našeho národa, který geg swým nazwati může. Že nagde cestu k srdci wšech spolurodáků, gsme gisti, gelikož giž dřjwe našli »Přemyslowci,« nad kteréž my Meč a kalich, i co do básnické ceny i co do formy a řeči, klademe.

Že ostatně pěwec »Meče a kalicha« nikoli pauze na stanowisku českém ustanul, že prawé českoslowanské, ano slowanské wůbec hledisko si osobil a děge, třebas úžegi gen české, i k žiwotu a mysli drahých saukmenowců našich pautati a w ně též powěsti slowanských nám neybližšjch kmenů wpljtati umj, dokazuge gak celý sklad básně samé, tak i zwláště ukončenj gegj. My zde na ukázku gen tato mjsta položjme:

Nebo tam, kde sláwa kyne,
Morawané s Čechy stogj!
(Mstitel dle morawské powěsti.)
Tatry, Tatry! slunce swatau zářj
Waše ramena teď oswěcuge,
Ramena, kterými k blahé twáři
Sláwa národy swé přiwinuge.
Audolj — to kolébky milosti,
Gezera — to tagné slzy matky,
Hlas potůčků — zwuk domowa sladký,
Žůly wěčné — toť gsau Tater kosti;
Skály — ruce k nebi se modljcj,
Pruhy sněhu — newinnosti řády,
Lesklé turně — praporv wlagjcj,
Trauby pomsty wěčné — *wodopády!*
Srázy skalin, toť gsau silné háwy
Tater, *stežňů nad korábem Sláwy!* — —
.... Kteráž ze dwau stran pak sobě
Spasitelný djl wybrala,
Zdali ona, genž pro marný
Zisk se podlau služkau stala,
Nebo tato, co swých otců
Zwyky, čest a hroby chránjc,
Newinnost a gazyk bránjc,
Stogj proti skázy praudu:
Bude přjzně rozsauzeno
Na tom božské prawdy saudu! —

Wydánj gest welmi krásné a obsahu dostogné. K přjlohám, welmi mnohé zagjmawé i důležité historické zprávy k lepšjmu geště wyswětlenj gednotliwých té básně částek podáwagjcjm, přidán gest obrazec, zřjzenj starých husitských táborů a taženj wozůw předstawugjcj; obálku krášlj wkusná a obsahu knihy přiměřená winětka. *W. N.*

Malé zpráwy.

Srbské národnj nowiny podáwagj zpráwu o »*Dragoljubu*«, zábawnjku (čili almanachu) srbském na rok 1844, osnowaném pauze od wlasteneckých Srbkyň. Obsahowati má dobré nowely, pjsně i giné, národnjm duchem dýšjcj a k probuzenj národnjho ducha směřugjcj básně, pak historické drobnosti; krásné, nowowkusné obrazy magj geg krášliti. Penjze na náklad magj se segjti prostředkem akcij; bude-li zdar přáti, má se každoročně pokračowati. Akcie stogj 10 zl. stř., za to obdržj každá akcionářka pokaždé wýtisk. Z peněz, zbylých z akcij i z wýtěžku almanachu samého, zřjdj se gistina, aby tak počatj toto swého gistěgšjho a zdárněgšjho trwánj mělo. Gména účastnic i penjze magj se redakcj srbských národnjch nowin (do Pešti) posjlati a na blahor. p. *Anastasii* šlechtičku *Nakowau* addresowati, kteráž nad peněžitými záležitostmi bdjti má. Gména oněch wlasteneckých Srbkyň, kteráž ku společnosti oné přistaupj, budau w srb. nár. nowinách a w zábawnjku onom tištěna. — Gen statně dále, šlechetné Srbinky!

Nowé knihy.

Zábawné spisy Jana z Hwězdy. Swazek 3.: ***Jarohněw z Hrádku.*** Nowela z časů Gijřho Poděbradského, část prwnj. W Praze 1843. Tiskem a nákladem Jar. Pospjšila. — **Stran 162 we wel. 12. Seš. za 24 kr. stř.**

Oliver Twist, aneb: ***mladictwj sirotka.*** Z anglického *C. Dickensa (Boza)* zčeštil ***M. Fialka.*** Swazek II. W Praze 1843. Nákladem Jarosl. Pospjšila. — W 16. seš. za 20 kr. stř.

Lesnj auřadnjk neb polesný a rewjrnjk w lesnjm a w honném hospodářstwj, pak w skládánj počtů dle zákona wycwičený, aneb: **Kniha spomocná,** w které negen lesnj auřadnjci a rewjrnjci (mysliwci) pozůstáwagjcj zákony a nařjzenj z ohledu zwelebenj lesů a gegich užitků, pak w honbě a skládánj aučtů w systematickém pořádku a w pochopitedlné krátkosti naleznaut, nýbrž i také myslièečtj mládenci a učedlnjci k gegich wycwičenj potřebných uměloštj dosáhnaut mohau; pro Čechy, Morawu a Slézko, pak pro hornj a dolnj Rakausy. Od Jana Dominika Kasspara, býwalého wrchnjho w Čechách, nynj c. k. komisara při katastrálnjm odhadu gruntownjch wýnosů. W Brně 1843. Tiskem a nákladem Frant. Gastla. — Str. 326 w 8. seš. za 1 zl. stř.

Karbanjk Latour. Powjdka pro každý wěk, zwlásstě pro mládež dospělegšj. Dle německého wzdělal Winc. Em. Libánský. W Čáslawi 1843. Nakladatel Wáclaw Wássa, knihkupec. — **S obrázkem. W 8. seš. za 24 kr. stř.**

Slawjk. Čerwené a bjlé růže. Dwě powjdky pro rodiče a djtky dle Krisstofa Šmida od Jos. P. Dewjtského. W Praze 1843. Nákladem Martina Neureutra. — W 12. seš. za 8 kr. stř.

Adelaida cjsařowna. Přjběh prawdiwý wzdělal Joachim Jindra, kooperator w Hradissti. W Praze 1843. Nákladem Martina Neureutra. — W 12. seš. za 15 kr. stř.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo XIX. (*Přjloha ku Kwětům.*) 20. zářj 1843.

Literatura.

Jarohněw z Hrádku. **Nowela z časů Gjřjho Poděbradského, od Jana z Hwězdy. Část prwnj. (Sebraných spisů zábawných djlek třetj.) W Praze, w knihtiskárně a skladu Jar. Pospjšila, 1843. Str. 160. Seš. za 24 kr. stř.**

O děginách českých může se řjci, gako se druhdy o horách českých řjkalo: Kde na ně sáhneš, wšude ti drahý kámen w ruce uwjzne. Pásmo přjběhůw národu českého ge z tak podiwných, bohatých, rozmanitých nitek setkáno, že kde a kdykoli z něho wytáčeti začneš, wšude ti zlatohlawy, lesknawé koruny a hrdinské meče z něho wypadnau.

Události lidu našeho, zámysly a skutky pánůw geho, osudy panownjků českých gsau neybohatšj a neyzdrawěgšj pramen, z něhož by čerpati měl, kdokoli se odhodlal gazyku swému pérem básnickým slaužiti. Geť arci pramen tento zarostlý mnoholetým křowjm, bodláčjm a trnjm, nepřjstupný nahromaděnými sutinami, kamenjm a prachem — těžká ge k němu cesta při dosawadnjm nedostatku prodělaných pěšinek a prawých ukazowadel, a gen s welikau tjžj lze se k němu tak dostati, abys mohl nemýleným okem na hladinu geho pohleděti, w lůno geho sáhnauti a pak čistým geho mokem rozehřátý, swětu prawdiwý obraz minulosti podati.

Zkrátka řečeno: wšeliké přjprawy k popisům děgin českých gsau posud nemálo těžké, někdy i při wšj péči marné — a tak se skoro wždy přiházj, že obrazowé minulosti našj prawě *to* nemjwagj, proč by se nazýwati měli českými. To nenj duch český; to nenj mraw český; to nenj gazyk český; to nenj česká barwa, české swětlo, český stjn. To wše mohlo se tak dobře, w těchže poměrech, w tomže stawu djti w kragjch německých i giných — gakož nám se w kragjch našich wyobrazuge. Kdo sám s podobnými pracemi a studiemi se objral, pozná prawdu toho neylépe.

Přiznáwáme se tedy, že nás wždy něgaká bázeň přepadne, kdykoli se w belletristice našj nowinka s nápisem »z děgin domácjch« wyskytne. Wyskytugeť se toho arci bohužel až tuze poskrownu; co nám z toho na oči přigde, ge posud skoro gen w našich časopisech zahrabáno — a to nás geště gednau stranau těšj; powažugemeť to wšecko za pauhé okusy a cwičenj, za prwnj a druhé wýlety w oboru neznámém, i těšjme se z druhé strany tau naděgj, že nám posawadnj nowelisté naši něco řádného, sebe i wěci dostogného poskytnau, až s některym wětšjm samostatným djlem o sobě na pole literárnj wystaupnau — k čemuž gim rač nebe brzo pomoci!

I gesti toho nynj giž zagisté potřeba neywyššj! Djlem ge to prawě *to* sjmě, gežto se w duši národu neyspjše ugme a z aurodné půdy w bohaté zlaté klasy wystřelj; djlem měli bychme w oboru tomto giž něčeho mjti, čjm bychme se před swětem wykázali. Proč se až po dnes při wšech silách našich otálelo, a proč wšeliké naděge naše pauhými naděgemi zůstaly, to nemůžeme u této přjležitosti ohledáwati. Námi wládnau posud tak železné okolnosti, že gim i při wšj chuti a sjle odolati nemožno; blažen, komu se poštěstj, byťi pozděgi, z gich břemena se wymknauti a gako nepautaný pracownjk na »roli dědičnau« se postawiti.

Z ohledu wšeho toho, gakož i proto, že ge djlo gednoho z neyčelněgšjch belletristů našich, musel nám býti swrchu řečený *Jarohněw z Hrádku* darem nemálo wjtaným, a přegeme sobě i horliwému nakladateli štěstj, že mohl při náwěštj o sebraných spisech J. z H. danému slibu tak brzy a šťastně dostáti.

P. spisowatel nazýwá toto swé neynowěgšj djlo: *nowelau*, snad proto, že se mu pro název *románu* dosti obšjrným býti newidělo? A wšak nám se zdá, saudjcjm dle swazku prwnjho, že negen celé rozloženj, nýbrž i wywedenj geho té způsoby gest, že mu směle název *románu* w čelo postawiti mohl. Neběžjť nám sice, abychme se upřjmně wyznali, nikdy tak welice o to, gak básnjk swé djlko

pokřtj; pauhým geho gmenem nedáme se ani w geho prospěch ani w geho škodu pohnauti, k prawé toliko podstatě a bytosti geho pohlédagjce; že se wšak z giné — abychme snad řekli: školské strany na to hledj, gak gsau děti nazwány, a pak teprw cena gegich se ohledáwá: myslili bychme, aby se u nás kratšj sestawenj gistých událostj w geden sauměrný básnický celek *powjdkau* — delšj pak (owšemť i giná patřičná znamenj na sobě nesaucj) *románem* nazwalo. *Nowelu* užjwali bychme gen k naznačenj menšjch obrązů a to zwláště wzatých z časů nám bljzkých nebo neybljžšjch, předewšjm magj-li za hlawnj barwu prowedenj gakési idey, obranu gakýchsi poměrů atd. Prawjme to wšak mimochodem, a nikoho, kdo wlastnj korauhew powznésti může, pod swau neswoláwáme. —

Předmět k neynowěgšj nowele čili románu swému obral si p. spisowatel z časů Giřjho Poděbradského. — Weliká to zagisté, pohybliwá, činůplná doba w děginách českých! Znamenitj ukazowé se w nj řjkage w patách stjhagj — a proti sobě stogj dwě strany odporné, očistěny owšem horkau, krwawau láznj práwě minulých dnů husitských, ale geště neustupné, geště statky a žiwot pro swé smýšlenj obětugjcj.

A gak málo nám až posud z této doby podáno! — Nenj ale také diwu. Památka gegj podobá se ledwa zacelené ráně na ubitých audech našeho národu; člowěk newj, gak se k nj přibljžiti, gak se gj dotknauti, aby to nikoho nezabolelo. I obcházj tak dlauho, až buď docela z okolj segde; anebo gen tak z daleka gi okreslj, že si ani podobna nenj.

(*Dokončenj.*)

Žena.

Přikládám zde, jsa vždy pamětliv o zvelebení vlastního rodu, krásné činy dvou Slovanek, šlechtické Polky a Češky, zaznamenaw si je pro velikost projeveného vlastenectví. — Za onoho času, když se příhody opět udály, že první z nich lásku nesmírnou k vlasti vyjeviti mohla, ztrativši již za Kościuszkových dob tré synů pro dobro vlasti a žijíc nyní na osamotnělém hradě otcovském, napsala následovný list zemskému vladařstvu: Jsemť sešlá stářím i chudobou. Tré nadějných synů a celé mé jmění obětovala jsem vlasti k dobytí ztracené blaženosti národní. Žeť mi ničeho nezbývá, čehož bych darem otčině své přinesla, než tři měděné rakve, v nichž moji miláčkové odpočívají, i ty posílám. — — Druhý krásný čin vykonala Anna, královna česká a choť Ferdinanda I., prosíc jej na smrtelném loži svém, aby Čechům vždy upřímným a laskavým otcem a pánem byl.

Tyto pravdivé příklady považuji za tak krásné, ba mnohem krásnější nad ty, kterýchž si sami tvoříváme, abychom zprostý rozum obveselili. I divno mi jest, proč spisovatelové nevolí spíše těchto tak krásných povídek ze skutečnosti, proč je lahodně nevzdělávají, kdežtoby jich to méně práce stálo a k mnohem většímu užitku vedlo a více čtenáře těšilo, zvláště kdyby obraz z národních dějin vzat byl. Kdoby si z těchto látek oblíbný celek utvořiti mínil, můžeš sám ze své hlavy spojení vymysliti a pravdivých povídek velikou sílu čtenářstvu podati, jakožto činíval Ovid, který svých metamorfos nazvíce z pohádek a bájek svého národu sestavil. Tak i Montagne současných spisovatelů poučoval, aby podobným způsobem dějepisný román psali. O poslední z Římanek ještě poznamenati sluší, že opouští-li Pavlina život za Seneku i on jedenkráte smrt pro ní opustil. Nám tato výměna nezdá se sice býti spravedlivou, ale dle zásad stoických, jak totiž mudrcové ti živu býti měli, Seneka se za choť ovšem obětoval, což z listu k Luciliowi dostatečně vysvítá. Ačkoliv Montagne o tom dobré mínění má, Senekova obět téměř rovna jest obětem nejapným, jaké mužové za našich dob svým paničkám přinášejí v pravém smyslu toho slova. Jak mluvívá pán k své paní? Chceš mi dokázati, že jsem tobě obět neučinil? Nekoupil-liž jsem ti dvanácte košil z nejkrásnějšího plátna holländského. Nedal-liž jsem za tvůj pláštík 100 zl. na stříbře? Nenosíš novomódní klobouky, zlaté hodinky, prsteny s drahými kameny? Ty jsi nevděčnice; pravíš, že jsem tobě žádnou obět nedal! — Ale takové oběti nejsou nijak rovny obětem ženských. Mějmež to stále na mysli, že žena lásku i neštěstí chová, že milost dívčina již obětí jest. Jakkoliv žena ctnostná jest, praví jakýsi starožitný spisovatel, předce ji to nemálo těšívá, když její krása a sličnost pochvaly docházi. Ovšemť, ale kdo toho jest vinen? Kde žijí mužští, jenžby ženskou cnotu chválili? Nevychází-li všecko bavení se s nimi na lichoty vzdávané kráse jejich? A samo naše projevování lásky, čímž bývá více, leda lahodnou — lichou řečí? Mohou-li jiných vlastností ženské na sobě míti v obcích, kdež se o jich vychování tak ohudě pečuje, kdež se jim tak obmezený života cíl staví, kdež vynutí-li kdy žena stud do tváří mužské, toto své vítězství toliko spanilosti a ušlechtilosti své co děkovati má? Nebyli-li jsme

již od věku ukrutní Neronové proti krásnému pohlaví, podpírajíce se na práva, síly a moci? Pohlédněmež do dějin člověčenstva a uvidíme, jak ženská po tom blouznívá, což mužovi jen vážným bývá. Když srdnatost občanská a domácí cnosti v zemi od mužů ctěny bývají, i u ženských v lásku přicházejí. Nemusím k tomuto z dálí příkladů přivážeti; kdožby nevěděl, jak spanilomyslné sestry naše v lásce k vlasti své a drahé mateřčině s námi zápasy vedou? Ale i naopak mnohý muž i mládec český miluje jen cizotu, shání se jen po penězích, rozum svůj jen na šperkách a planých průpovídkách brousí; — jaký div, když i mnohá panička a slečinka po jiných věcech nebažj — neblouzní — neblázní. Ale přiznati se sluší, že ženské posud tak jako mužští otuhlé nejsou, že vzdor vší záhubě, již mravní cit jejich utrpěl, ještě svatý plamen v srdci ženském hárá. Ženské srdce jest čistota Lásky a Láska jest Cnost. Kdožkoliw tuto pravdu poznati volíš, nech sto pannám a mládencům po vůli voliti, a uvidíš, že mládcové nazvíce dle užitku — ale panny dle hlasu srdce svého voliti budou. Radostně doufám v krásnější budoucnost slávských krajů a naší české vlasti, neboť vlastenky naše, s cnostným srdcem svých dítek vychovávati a na zprávě národnosti pracovati budou, — neboť chtějí! Ale nevěřím, že ta země kdy blaženější býti může, kdežto žena, nestojíc na výšosti osvěty lidské, nepoznává prospěch cnostné rodiny pro dobro vlasti a člověčenstva, mocnost rodinné lásky a mravnosti k dokonalení nejsvětějšího cíle člověčenstva — k nábožnosti.

(*Dokončenj.*)

O našem knihprodagi.

Často býwá slyšeti žaloby na špatný staw českoslowanského knihkupectwj, a wěru, kdož si žalugj, nemagj neprawdu. Na koho má padnauti wina? Lehká gest odpowěd: na naše nakladatele! Ba owšem, bez menšjch a wětšjch win negsau, a nalezne se wždycky něco, co by se gim radilo, aby učinili. My negsme ustanowenj zastawatelé gich a sami ledaco máme, cobychom si přáli a z čehož se owšem něco wywesti dá, něco pak nedá. Ale máme wšecku winu smutného tohoto stawu na ně gen a na ně uwalowati? Nezdá se nám; kaukněme se každý také trochu na sebe a na ty okolnosti které nás, třeba nám newděk, otáčegj. Působenj gest dwogj: gedno gde ze středu do wšech stran kruhu; druhé odewšad z kruhu do středu nazpátek. Ono náležj knihkupcům našim, a žádeyme wždycky, aby ge gak náležj zastáwali; o toto děljme se my wšickni, kdož se koliw k wlasti známe, a w tom chtěgme každý sám na sobě, abychom sečkoliw gsme učinili. Wjce přjčinliwosti, — a my mluwjme zde gen o rychlém a pořádném rozesjlánj knih a hledánj nowých mjst odbytu, — w tom by wjce přjčinliwosti nakladatelům našim nebylo na ugmu a zapotřebj gest, aby některý z nich, wšednj dráhu zwyklého nawlečenj a — wlečenj opustiw, nowé, četnégšj a rychlegšj cesty hledati se přičinil. A wšak neočekáweyme při tom hned něco welkého, auplný obrat wěcj, kteréhož se w záležitosti tak složité, tolika ohledům, okolnostem a zkauškám podrobené gako polodiwem nagednau docjlitj nedá. Při tom měgme wždy, o wěci té saudjce, na sprawedliwém pozoru, gak nelehké to počjnánj gest, do gakých autrat i škod přiwádj, že se často zbožj s neylepšjm aumyslem odešle, ale s horšjm přigme a beze wšeho přičiněnj ležeti nechá, nezapomeňme, že takowé neplodné sem tam posjlánj geho na autraty nakladatelů gde, že w tom prostřednictwj cizjch knihkupectwj třeba, gimž se náš knihprodag geště přjliš málo wýnosným býti zdá, posléze pak též, že gsau knihkupectwj, od kterýchž se ani penjze ani zbožj newracj. Zagisté dosti přjčin, gešto, by ne wšecko, aspoň ledacos omlauwagj. Giná wada w tom záležj na netečnosti tříd prawě neybohatšjch a neywyššjch, k odbjránj knih před ginými určených; tu owšem gen čas předsudky rušjcj odstranj, ale byloby aspoň žádati, aby naši knihkupci pomalu se ocitowati a w nj probjrati, cestu k lepšj budaucnosti proklešťowati začali. To by bylo o gednom; co se druhého, nás totiž týká, na nás na každém gest, abychom gim každý podlé obzoru a stánj swého stezičky do gednotliwostj okazowali, abychom, kde o mjstu bez knihkupeckého spogenj posud gsaucjm wjme, po muži řádném a ochotném se ohljdali a určitý swazek geho s některým knihkupectwjm aneb nakladatelstwjm zgednali, abychom kde gaká překážka, kde gaké zdržowánj gest, o pomoci poradili, abychom, na kterém mjstě a gakby se něco zwláště mezi wyššjmi oněmi a bohatšjmi třjdami tam neb onde činiti dalo, okazowali, abychom i každý, pokud nám lze gest, o rozšjřenj dobrých spisů sami se přičjněli. Položenj wšeho se walně zlepšilo, to se nedá zapřjti, ale nedeyme se tjm sami do sna bezpečnosti, a do poklidu, kterýž gen po auplném wjtězstwj náležj, uchlácholiti. Hledjme-li do zadu, snad dosti gest učiněno, patřjme-li ale ku předu, přemnohé a těžké geště zbýwá. Máme na polowičnj cestě ustanauti? Máme to, čeho tolikerau horliwostj dosaženo, napořád již samé náhodě a slepému osudu zůstawowati? Nikoliw! »Každý něco pro wlast« a »Žádný den bez čárky« budiž našim heslem. Tak gděme ku předu, a kladme si sami z toho aučty, čeho gsme každý čas od času docjlil. Mnoho-li se tjm zjská, nenj třeba wypočjtáwati; gen wšak o tom, čeho se i potom geště nedostáwati bude, daufeyme, že čas sám, zagisté mnoho přjzně pro nás w lůnu swém chowagjc, že zwláště i wnitřnj zkwjtánj i dokonalenj našj literatury o gistotě dokoná. Od neynepa-

trněgšjho počawše tolik gsme horliwostj i wytrwalostj swau posud dowedli, i gakžbychom mohli pochybowati, že we chwalném tom pjlenj neustanauce, gedni s druhými gestě wětšjho dokážeme.

Š.

Drobné zpráwy.

Prof. *Eiselen* wydal podlě Jakoba Grimma mluwnici wysokoněmeckého gazyka našich dob. Na stránce 36. prawj mezi ginými takto: »Po celý střednj wěk až do této doby trwá latinské pjsmo mezi wšemi národy německého a romanského gazyka, toliko že se prodleným časem kulaté a rowné tahy geho do prawých zkraucenin znešwařily. Bez rozumné přjčiny stáwá se, že toto zkažené, newkusné pjsmo, gak se práwě za dob wynalezenj knihtiskařského uměnj utwářilo, *gotickým* anebo *německým* nazýwáme. Gothowé byli giž dáwno wyhynulj a hranatá tato literek forma panowala kromě německých rukopisů a knih rowněž i we wšech románských a slowanských zemjch. Když giž wšickni téměř ostatnj národowé w Ewropě k ušlechtilegšjm twarům starého pjsma se nawrátili, udržela se posud u nás w obyčegi skraucená ona abeceda, kterauž bychom rowným práwem *českau* (!) nazwati mohli; a předceť pak nemůže se nikoliw za organickau modifikacj latinského pjsma w prospěch německé řeči mjti, poněwadž nikde zwláštnjch známek pro naše zwláštnj zwuky neuwedla. — Netoliko že pjsmo toto oko urážj a psanj i tisk neobrabanegšjm činj: onoť také překážkau literatury našj w cizozemsku!..« Až potud! Nenj-liž to hezké, milj kragané? Škoda že těm pánům podobná historická eskamotáž také stranu onoho prawoněmeckého, tak nazwaného gotického stawitelstwj nenapadla. Toť by se snad také rowným práwem *českým* nazwati mohlo, aspoň welká podobnost gest mezi obogjm úkazem. Nu což dělati, my přigjmáme poslušně wšecko, a bez toho má rohatěgšj šwabach geště swé ctitele mezi námi; blaženj ti páni—teď ho magj celý a wýhradně sobě postaupený. Poděkugte sę za tu ženerosnost!

Drem L. Gajem wydáwaná »Danica horvatská, slavonská i dalmatinská,« kteráž prawosesterský záležitostj československé národnosti i literatury si wšjmá, podáwá swým čtenářům také náwěštj o wšenaučných slownjcjch, wyšlé w listech těchto a končj ge těmito slowy: »Wraucj radost oswědčugeme nad krásným oným předsewzetjm milých bratřj českých. Národ, který bez wšelikého wenčjho wplywu, bez wšeliké wyššj pomoci, záštity i pobjdky giž tolikeré, zagisté tak znamenité djla ze sebe samého wywedl, může zagisté weselým okem w budaucnost hleděti. Gsauce pak přeswědčeni, že z péra oněch mužů, gichžto gména gsme swrchu četli, toliko znamenité i dokonalé wygjti může: wraucně žádáme, aby českého gazyka powědomj wlastenci na přjklad Čechů ohled wzali a obě ona djla na náš gazyk přewedli. S gakým nesmjrným prospěchem by to bylo co do rozšjřenj pramenitých známostj, wykořeněnj přemnohých předsudků i posjlenj národnjho ducha: lehko uwidj každý, komuž koliw okolnosti naše lépe známy gsau.« —

Pod náswem »*Weselé přjhody pana Prášila*« wygdau z Pospjšilowy tiskárny co newidět u stručném wýtahu rozmarplné, Němcům welice oblíbené *Münchhauseniády*, opatřeny několika rytinkami,—pak *Wčelowen*, z ročnjka Kwětů 1837 wyňatá, welké pochwaly došedšj historická powjdka *Poslednj Orebita*, předmětem swého děge s *Mečem a Kalichem* se stýkagjcj;—dále wygde nowá *modlicj knjžka pro mládež* od *Pokorného*, a nowá krátká populárnj, wedlé školnj knihy sepsaná *mluwnice německého i spolu českého gazyka* od *Sýkory*. K tisku se tamtéž uchystáwá: *Zásoba ku předpisům u diktowánj* od *Přibyla*, *Kázanj postnj* od *Tupého* dle *Buffenreutra*, potom: *Sw. Cypriana wěk a spisy wybrané* od theol. Dra a prof. *J. Stárka*, gakožto nowý djl *Spisů sw. Otců*, na Morawě wydaných. — Koncem tohoto roku wygde také nowé, we mnoha částech zcela přepracowané wydánj Burianowy grammatiky.

Nowé knihy.

Malá Encyklopedie nauk. Nákladem českého museum. Djl. III. Dra *Wáclawa Staňka přírodopis prostonárodní, čili popsání zwířat, rostlin a nerostů wedlé tříd a řádů jejich.* S obrazy. W Praze 1843 w 12. str. XIV a 496. seš. za 2 zl. stř.

Belisar. Tragická zpěwohra we třech gednánjch, dle Wlaského Salvatora Kamerána od Jana Nep. Štěpánka. Hudba od Kajetana Donizetti. W Praze 1843. Tiskem a nákladem Anny Spinkowé, wedenjm J. B. Malého.—W 12. str. 32 seš. za 10. kr. stř.

Wjtek, wčelař a spolu aulař, aneb: Potěssitelná naučenj pro wssecky ty, kteřj wčely chowagj nebo chowati mohau, zwlásstě pro sprosté hospodáře České. Od gich kragana P. Jana N. Dettla, duchownjho správce w Turči a dopisowacjho člena c. k. wlast. hosp. společnosti. Přeložil Josef Alex. Dunder, apell. zkaussený knihownj atd. Wydala c. k. wlast. hosp. společnost w králowstwj českém. S dwěma dskami. — Str. 128 w 8. seš. za 30 kr. stř.

Geden gako druhý. Weselohra we 4 gednánjch dle Kotzebuowa: „Die beiden Klingsberge" wzdělána od Kljmenta W. Púnera. W Praze 1843. Tiskem a nákladem Anny Špinkowé. — Wel. 12. str. 107 seš. za 16. kr. stř.

Tři hodiny před swadbau. Šprým w gednom gednánj dle Öttingerowy powjdky: Eau des mille fleurs. od B. A. Herrmanna, zčesstěnjm Jana Nep. Štěpánka. W Praze 1841. Nákladem W. Špinky. — W 12. str. seš. za 32 kr. stř.

Kord. Dramatický žert we dwau gednánjch dle Raupacha od Jana N. Štěpánka. W Praze 1844. Tiskem a nákladem Anny Špinkowé, wedenjm J. B. Malého. — W 8. str. 34 seš. za 10 kr.

K tisku se chystá: RŮŽE SYONSKÁ, katolická modlitebnj kniha pro wzdělané panj a panny. Z části dle Keršcka, z části původně od *Karla Eugena Tupého*, kněze řádu Premonstrátského w Praze.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo XX. (*Přjloha ku Kwětům.*) 4. řjgna 1843.

Literatura.

Čechoslowan, **čili *národnj gazyk w Čechách,* na *Morawě,* we *Slezku* a *Slowensku.* Od Františka Cyrilla Kampeljka, saukromného učitele českosl. gazyka we Wjdni, auda č. nár. Museum w Praze. W Praze, tiskem a nákladem Jana Host. Pospjšila. 1842. wel. 8 str. 224. Cena 1 zl. stř.**

Nesmjme řjci, žeby u nás nedostatek mluwnických a dobropisných spisů byl; co rok wygde gich několik, kratšjch, obšjrněgšjch, wjce a méně dobrých a rozmanitým prawopisem psaných, kteréž se wšecky, a to gest hlawnj wěcj, nazwjce dosti brzo odbydau. Saudjme-li podlé toho, a ginak wěru nelze, musjme uznati, že se w národu našem potřeba prawidelného naučenj se mateřštině wjce cjtj, než by se na powrchnj pohled zdálo, a že snad tjm způsobem naše krátké a dlauhé samohlásky a naše twrdé i měkké *i* brzo onjm strašidlem býti přestanau, za kteréž ge dobrá částka krátkozrakých našinců i nenašinců s gakýmsi obzwláštnjm zaljbenjm powažowati ráčj. Chudáci tito za to owšem nemohau; ge to w skutku perná wěc, na staršj kolena žákem se geště stáwati, a po šťastném přemoženj mnohých gako naschwál udržowaných předsudků tomu se teď, třeba po mateřsku a z wlastnjho odsauzenj učiti, čjm gsme se pro gazyk cizj za neyautlegšjho mládj, sobě samým newděk, tolik byli namučili. Pomalu uznáme předce, ano uznáwáme giž, že náš milý český prawopis předce tak těžký nenj, gako třeba onen druhý na ledagaký způsob tisjckráte a tisjckráte do nás wtlaukaný, shledáwáme pomalu, že náš gazyk krásný, skladný a bohatý gest, a že oprawdu přjčiny nemáme, proňbychom se za obogj aspoň před nyněgšj Ewropau styděli, ano pomalu nabýwáme též přeswědčenj, že Čechoslowanu welikau práwě ctj nenj, w gazyku swém mateřském dostatečně zběhlým nebýti. Lidské wěci gdau diwným během; wěkowé powstanau a zawrhugj slepě; přigdau ginj a ohljžjme se zwědawě, odkud se as opět nagednau takowá horliwá láska gegich běře. Obogjho máme welmi žalostný a welmi radostný přjklad na sobě samých, na národnosti našj a na gewisku gegjm, na gazyku wlastenském. Posléze minulým dwěma stoletjm by nebylo wěru škodilo, aby byla důkladněgšj, wniklegšj a rozhledněgšj známost o tom mjwala, co mateřština wůbec gest a gaké mjsto naše mateřská řeč mezi ostatnjmi gazyky zaugjmá. Nemysljme tjm, aby předkowé naši, žigjcj w osudných oněch dobách, lépe byli uměli po česku mluwiti a psáti; to nikoliw, tomu učme se gen, pokud čas a chudé posud pomůcky stačj, pilně wždy a pilněgi od nich; ale netagme si, že kdyby ústrogj gazyka a podiwu hodný sklad geho, geho bohatstwj i přednosti geho před ginými řečmi a zwláště též srownalost geho k spoluslowanským sestrám geho wjce a hlauběgi byli znali, zwláště ale kdyby na gasněgšjm wědomj byli mjwali, čjm wlastně mateřština pro každý národ gest, do gakých požalu hodných zmatků se ten paušti, kdo gj pohrdati počjná, a gaké neštěstj ony třjdy a to bez wlastnjho, podstatného prospěchu na celý národ uwrhugj, kteréž se gj před celým swětem poprwé odřjkati počjnagj; žeby to wšecko znagjce nikdy se nebyli toho zawrhowánj winnými stali, kteréž na nás, pozdnj gich potomky, tak těžké břjmě dwogatosti uwalilo, že pod njm posud bolestně upjme a gen úsilným namáháným a nesčislnými, dobrowolnými i nuznými obětmi kausek po kausku geho se zbýwáme. Nechceme na železném chodu děgin historických pilnjčkem našjm ustruhowati, wjme že se wyššjm pořádkem řjdj, gegž krok za krokem prohljdnauti čjm bljžegi tjm snad nesnadněgi býwá; wjme že liché gest posuzowánj wěků minulých podlé toho, čeho my gsme z nich we wlastnj zkušenost nabyli, konečně i to wjme, že „co se stalo, stalo se." Ale gakož prý wlastnj škoda neylépe poučuge a člowěk prý se proto rád na minulost ohljžj, aby wkládage starau mjru na nowé wěci wšeho oklamánj na budaucnost se uwarowal, tak my i proto gen raušku se starého labyrinthu onoho

snjmáme, abychom se tjm gistěgi nowému uhnauti dowedli. Předkowé naši měli gedno nebezpečj, gež newiděli a gemuž se také uhnauti neuměli; nám hrozj dwogj, a abychom se ho wystřjci mohli, musjme ge náležitě poznati. O to, oč se gim gednalo, aby totiž gazyk náš neklesl, gedná se nám posud také, kromě toho ale geště o wjce, o to totiž, abychom poklesáwagjcj giž pozdwihli ano takořka mnohde ze samých giž rumů wynesli. Prostředky k tomu gsau tisjcery, prwnj a hlawnj gest —poznánj. Láska se u nás znowu probudila a šjřj se mocně a mocněgi, ale láska byla i dřjwe a předce—nedodržela. Poznánj gi musj doplniti, a to-li se stane, dauseyme pewně, že následek gistěgšj bude; náš wěk sám i duch geho proti minulému za to ručj. My musjme poznati důležitost mateřštiny pro wzdělánj i blaho národu, my musjme poznati wýtečnost gazyka našeho a to, čjm we spogenj s ostatnjmi slowanskými řečmi gest, wůbec wšecko to, o čem gsme se dřjwe zmjnili; my to musjme wšecko pewně a důkladně poznati a známost toho mezi weškery třjdy národu našeho, owšem wšude na přiměřený způsob rozšjřiti, a pak nebogme se, že láska naše hluchá zůstane aneb ohni podobati se bude, kterýž we schnaucjch křowinách se wzegma, w náhlé plameny w nich wyšlehne, aby náhle opět zhasnul, gen hromádku popele po sobě zůstawiw.

O tom, co by k podobnému poznánj wedlo, mnoho giž mezi námi psáno, bohužel že to we mnohých, newždy lehko dostupných knihách a časopisjch roztraušeno gest; na sebránj toho, na nowé a srostité sestawenj anebo pro gednotliwé třjdy čtenárstwa wzdělánj a zpřjměrněnj dlauho nikdo nepomyslil. Spis, kterýž gsme swrchu ohlásili, má tu zásluhu, že se prwnj o to pokusil, a proto giž zagisté wšeobecného powšimnutj zasluhuge. Záležj: *Čechoslowan* Kampeljkůw ze dwau oddělenj, z gednoho totiž, kteréž o důkladnosti gazyka českoslowanského pogednáwá, a z druhého, gehožto sice předmětem mluwnice téhož gazyka gest, kdež ale p. sp. nicméně napořád a kde se koliw přjležitost wyskytne, k tomu co w prwnjm oddělenj za aučel si byl wykázal, s obzwláštnjm zaljbenjm přihljdá. Před prwnj oddělenj postawena gsau »Slowa k Čechoslowanům,« gednagjcj o wysoké ceně našj mateřštiny, o důležitosti i rozsáhlém spogenj gegjm, o wlastenectwj i tom, co se proti němu stawj. Prwnj oddělenj samo gedná neyprwé o krasohlasnosti i libozwučnosti našj řeči, pak o bohatstwj gegjm, o důležitosti národnjho gazyka we wědách a w oswětě, o wysoké dokonalosti i filosofické hlaubce českoslowanštiny, o různosti gegj, o mluwnických přednostech gegjch před ginými slowanskými gazyky, o powinnostech našich wzhledem wlastenského gazyka, posléze o počtu i rozwětwenj Čechoslowanů a o naděgjch, kteréž z toho pro žiwot národnj i pro literaturu wznikagj. Přidána gsau zwláštnj důležitá swědectwj slawného Karamzina, G. král. Wýs. prince Jana, G. Osw. knjžete Frant. Kinského, Geho Exc. hrab. F. A. Kolowrata, posléze i připogeny zákony, ku prospěchu gazyka našeho wyšlé, i důkazy, kterak náš oswjcený dwůr sám ctjti geg ráčj.

Druhá částka pogednáwá mluwnici w pořádku gednotliwých částek řeči, pak skladnu a prawopis, poskytuge přjklady k slůwkowánj a končj krátkau historij prawopisu slowanského wůbec.

(*Dokončenj.*)

Nowé osočowánj.

Staw i záležitosti slowanských národností, kteréž západnj Ewropě tak dlauho neznámým a nowým kolikátým swěta djlem byly, začjnagj náhle wšeobecnau pozornost gjmati; gednoduché zprawy, nowinářské články, pogednánj, brožůrky a celj spisowé stjhagj se gako o záwod, a gakož o nás dřjwe nikdo ničehož wěděti nechtěl, tak teď každý na překot se honj, by neomylné swé náhledy w přjtomnost i budaucnost čjm rychlegi a křiklawěgi tjm lépe sdělil. Pánowé chtěli gednjm skokem z čirotemné noci na gasný den; což diwu, že oči trochu blikagj, že nohy šámagj a že se ruce při negistém tom wrátworawém chodu toho, nač neyrzdřjwe padnau, wšj mocj chytagj, aby aspoň něco měly, zač by se a co by držely. Neypodiwněgšj, sobě neyprotiwněgšj wěci wynášegj se na swětlo, s odhodlanostj a gistotau, kteráž k ustrnutj donucuge. Každý zná, každý wj něco; odkud a gak to nabráno, o to wede se neymenšj péče; každý má swé přeswědčenj a zmate-li se gedno, ge hnedle druhé po ruce. Co lepšjho wydáno, čte se sice také, ale lepšj částka saudu býwá giž w duchu anticipowána, a my wjme, že giž nižšj ústrog žaludku má wolnosti dosti, by si z dané potrawy gen gistau částku wybral a tu opět podlé swého sobě připrawil, zindiwiduowal. To platj obzwláště o neybližšjm nám západu, a newjm nalezneme-li toho, kdoby nám we wšem tom odporowati chtěl aneb aspoň mohl. Odpowjdati na wšecky bludy a útržky, na wšecko osočowánj aneb Bůh wj gakých zámyslů podkládánj, byla by práce nekonečná a — newděčná. Lidé mjwagj swůg rozum, budsi gakýkoliw, neyradšj a někdy — wědj snad také proč, aspoň pro sebe. Netřeba nám býti tak rychlými, abychom gen neustále sady giných čistiti aneb snad giž dosrálé owoce do nich nositi chtěli. I blauditi gest pěkné a potřebné, a my máme doma dosti gestě práce,

bychom směli bez neswědomitosti ty se nechat pokogně po křiwolikých cestách k prawdě přibluzowat, kterjž tak málo chuti magj, přjmau si k nj cestu dát okázati. Tam toliko, kde se hlasowé ozýwagj, genžto důkladněgšj a mjstněgšj známost wěcj, nestrannau mjrnost a šlechetněgšj smýšlenj progewowati se zdagjce, snadno průwodnj platnosti nabyti by mohli, tam toliko a gen potud náležj nám proti nim wystaupiti, pokudby nám swým, ač snad dobře a poctiwě myšleným a wšak omylně zwýsledkowaným twrzenjm na oněch mjstech uškoditi mohli, kdež aby o nás takowý klam se neugjmal, z důležitých přjčin sobě přáti musjme. Podobný článek wyšel w č. 213. a 214. wůbec wáženého časopisu »das Ausland« pod názwem »der Sprachenkampf in Ungarn«. Od rozmjšek gazykowých w Uhřjch počjnage wydáwá se na obhljženj důležitosti gich pro weškeru Europu, končj pak myšlénkami o wšeslowanstwj, kteréž gako zachmuřené pozadj za zgewisky těmito státi se zdá. My, čeho powěděl o obogjm předujm, rozbjrati nebudeme; o tom pak, co Kolárowi stranu geho Cestopisu tak rozhorleně wytýká, ginde budeme mjti přjležitost, whodněgi promluwiti, a Kolár sám, bude-li mu na tom záležeti, lépe geště než my obhágiti se dowede; ale w poslednj částce zmjněného onoho článku gsau některé wěci, o kterýchž pochybugeme, aby z našj strany bez odpowědi zůstati směly. Chtěli gsme řjci »bez wywrácenj,« ale upamatowali gsme se, že p. sp. to co se z našj strany a z lůna našeho wědomj proti ukřiwdowánjm twrdj, gen omluwami aneb wýmluwami nazýwati dowoluge, gimž, gak se samo sebau rozumj, platnosti nepaušťj. Že nenj přjtelem rekriminac z našj strany, s kterýmiž se w nowých a neynowěgšjch dobách potkáwá, má p. sp. dobře, pokud se na ně wýborné ono mjsto na str. 70. prwnjho spisu hraběte Thuna wztahuge *). Proto ale nemusj to, co se snad z gedné strany stáwá, tak nadsazowati, to pak, co se z druhé strany děge, tak zmenšowati a omlauwati. Gen dělme slunce i wjtr sprawedlíwě, máme-li giž gednau na kolišti státi. Gakže? p. sp. bere ze slowanské strany wšecko tak doslowně a doslowněgi geště než doslowně, a my nemáme, co geho spolukmenowci prawj, ani do půle slow bráti. Ba naše slowa gsau mu snad horšj než činy, a my máme řeči ano i činy gegich za pauhý wjtr powažowati, který snad genom wrcholky stromů pohybuge, do obydlj ale a srdcj lidských nikoli newniká? Ba owšem tak se zdá: »Kolárůw neynowěgšj spis přetýká nenáwistj k Němcům a my bychom se směle ptali, kde co podobného w Německu od muže psáno, kterýby též měrau za řečiwoda swého národu platiti mohl, gako Kolár mezi Čechoslowany?« Ozwali-li se w Němcjch některj hlasowé w starém tónu proti Slowanům, gsau to gen slabj, gednotliwj zwukowé, kterjžto w dawnu našj přebugnělé literatury a na otupenosti našeho čtenářstwa ztauchagj, a coby se Němcům stranu slowanských záležitostj práwem wytýkati mohlo, gest lhostegnost, pošlá z newědomosti, kteráž při zmáhagjcj se co rok znamenawosti toho, co se w Uhřjch, w Čechách a w Polsku děge, welmi od mjsta gest.« — My tedy, když staré křiwdy a stará zla odkrýwagjce k tomu hledjme, aby se mysl národnj w tom, coż ona sama gest, utužila a toho, čehož zlé následky posawád tak bolestně pyká, na přjštj warowati se uměla, my nemáme prawdu a dobře a gsme wědomě winni; ale když sausedé na uplynulém dosti nemagjce, nowé wždy a nowé křiwdy dělati nepřestáwagj, to gsau gednotliwj hlasowé, kteréž nikdo neposlauchá, a ge odwiňuge to, že newědj co činj. U nás bylo-li co od gednoho muže, kterýž wřelau powahu básnjka w ničem nezapjrá, ginak a horliwěgi proneseno, než se to prawě chaulostiwým ušjm ljbj, u nás nese winu hned celý národ, ano celj národowé a k nj se přidá wšecko, co se w proslowená slowa zlého a nebezpečného aumyslu wměstnati dá; — tam když se wšude lagě, když se mjsto uznáwánj staré křiwdy nowá páchá a nadto k budaucj geště semeno wysjwá: nenj to nic, a nemagj ani ti z toho winu, kterjž neyblížšj toho půwodcowé gsau. My když gen o faktickém mluwjme a bjlé bjlým, owšem pak ale černé také černým nazweme, gest to Bůh wj co, a budaucnost se má před zámysly našimi třásti; tam nech se mluwj i zamýšlj cokoliw, gest to wěc přirozená a neřekneme-li hned bigjce se w prsa: »Ano, pane, ano,« dopaušťjme se zrady na něgakém autos efa kdo wj kterého spisowatele a bez pochyby i na celém swětě, kterýž na něm spočjwá. My máme býti mermocj winnými, neboť abychom tjm nebyli, nesměli bychom wůbec ani býti. To ge krátkými slowy celý staw wěcj; i gak se má ten poučiti, který se poučiti nechce a neumj, který pro djtě tmy, pro podezřiwost k nestrannému, gasnému uwáženj ani přigjti nemůže?

(Dokončenj.)

*) »Den alten Brand nicht von Neuem anzufachen muß ein ernstes Anliegen jedes redlich Gesinnten sein. Wer es sich anmaßen wollte, das Nationalgefühl unter den Slaven durch die Anregung von Haß und Rache gegen die Deutschen zu beleben, der würde sich an beiden Nationen schwer versündigen.«

Zábawa mluwozpytecká.

Slowanská nářečj, přepodiwně rozhaluzená, sauhlasnostj a swéwolnau měniwostj badače nad mjru dogjmagj. Blahým úžasem pogat býwá wlastenec, gako plawec, an mezi ostrowy západnj Indie do hlubiny průhledného moře patře, háge korálowé uhlédá, podmořské labyrinthy, w gegichž nachowých letorostech stobarewné ryby a ginj žiwočichowé newjdané twárnosti pohráwagj. Rozmanitost gazyků slowanských někdy i obweseluge; neb matka Sláwa znaky dcerám swým též s humoristickým rozmarem uděluge. Pohlédněme na gedno slowo: *Kopřiwa* česky, *kopriva* ilirsky, *pokrzywa* polsky a *kropiva* rusky. Kdo má prawdu? Čechowé a Gihoslowané na wětšinu se odwolati mohau, an dwě nářečj w gedné formě sauhlasj; a též snad slowo *kopr* také bylinu značjcj, pro ně mluwj. Poláci swau pokrzywu odwozugj od slowa keř, krzewić się, totiž w haustj se šjřiti. Rusowé pak welmi hodnowěrně twrditi mohau, že kropiwa giž w cjrkewnj Slowanštině swůg kořen má; totiž *krop*, česky *úkrop*, kypjcj woda, an kopřiwa podobným způsobem pařj. Kdo má prawdu?

W rakauském německém nářečj hemžj se slowa, spisownému gazyku neznámá. Zdagj se to ostatky rozličných národů, po tomto reydišti střednj Ewropy kočowawšjch. Ač takměř s národem neobcugi, zaslechl gsem předce náhodau mnohá znamenitá slowa. Kterak se zde udrželo staroněmecké *lader*, anglicky *lather*, totiž mydliny? — Kterak *göd*, *godl*, anglicky *godfather*, *godmother*, totiž kmotr, kmotra? — I slowanského zagisté mnoho do Rakauštiny se přigjmá. Ač gsem se práwě po tom nepjdil, zaslechl gsem giž předce česká slowa, w Rakausjch zobecnělá, n. p. pawláčn (pawlač), pomály (pomalu), úrasy (urážliwý).

Proč se w některých gazycjch kocaurům křticj gmeno dáwá? Angličané řjkagj kocaurowi *Tom-cat*, t. g. Tomáš—kočka, Němci *Hinz*, t. g. Gindřich, a my *Macek*, totiž Mataus. M. F.

Liternj náwěštj.

Po několik roků tauži giž obecenstwo po něgaké noworočence. Njže psaný o to se pokusiw pomocj některých pánů spisowatelů a spisowatelek sestawil a wydá podobný zábawnjk, který pod názwem:

Hornjk,

Almanach na rok 1844,

w měsjci prosinci l. r. dogista wygde, gehož čistý wýnos kutnohorské opatrowně určen gest, a o němžto směle daufati možná, že wšelikým požadowánjm, pakli ne auplně aspoň z wětšj části wyhowj. Aby wšak wydawatel s ohledu nákladu se pogistil, wyzýwá weškery přátely narodnj literatury k předplacenj, které se w Praze: w knihkupectwj pana Mart. Neureutra w jesuitské ulici, we wydawatelně Kwětů u p. Jarosl. Pospjšila na betlemském plácku, w knihoskladu p. J. H. Pospjšila w kolowratské ulici (na přjkopech), w Hradci Králowé též u p. J. H. Pospjšila, w Čáslawi a Chrudjmi w knihkupectwj pana Wáňy, gakož i u wydawatele samého na Horách Kutnách přigjmá. — *I giná zde neuwedená knihkupectwj mohau předplacenj přigjmati*, gimžto se wšem obyčegné knihkupecké prowizj popřege, ale kniha gen po zaslánj předplacenj, owšem po srážce prowizj odešle. —

Gelikož mi wšak známo, že mnozj z milownjků národnj literatury ku knihkupectwjm přjhodné přjležitosti nemjwagj, oznamugi též, *že každému swobodno předplacenj njžepsanému poštau zaslati*, což snad zwlášte Morawanům, Slezanům, Slowákům, gakož i kraganům našim na giných wzdáleněgšjch mjstech wlasti našj a řjše Rakauské whod býti může, gelikož se těm, kteřj předplacenj wydawateli »*franco*« zašlau, kniha hned po wygitj bezplatně poštau dodá, při čemž se o náležité udánj bytu a poslednj pošty, gakož i giných bližšjch okolnostj snažně žádá.

Předplacenj trwá až do konce měsjce listopadu b. r., a počet wýtisků bude se dle počtu pánů předplatitelů řjditi.

O slušné wydánj a pěkný zřetelný tisk wšemožně pečowáno.

Předplácj se 1 zl. stř., kterážto cena wšak po wygitj spisu na 1 zl. 12 kr. stř. zwýšena bude.

Na Horách Kutnách dne 30. zářj 1843.

Petr Miloslaw Weselský.

Zpráwa.

Pan *Jan Sudimjr Rettig*, známý giž ode dáwna w literatuře našj, objrá se nynj, powzbuzen byw náwěštjm wydawatelstwa Klassikůw, překládánjm latinského historika *Curtia*, což k laskawému powšimnutj těm podáwáme, kteřjž se o podobné práce snažj.

Pozwánj k zápisce na spis:

S. Th. C. Cypriana, biskupa Karthaginského a mučedlnjka,

Wěk a spisy wybrané.

Od

Jana Nepomuka Stárka,

doktora bohoslowj, professora morálky a česk. literatury na ústawu theol. w Králowé Hradci.

Obšjrněgšjch pracj, k dáwnowěké literatuře křesťanské se wztahugjcjch, českým gazykem psaných, posud se nám nedostáwá. Dowěrněgšj s nimi a zwláštně s Cyprianowými spisy seznámenj-se nemálo srdcj křesťanských w tom, co prawého gest, utwrditi a upewniti může: gelikož sw. Cyprian wšady gakožto wěhlasný a wýmluwný mrawokárce se progewuge, a s přesnau horliwostj k gednotě cjrkwe, co k základu prawého žiwota křesťanského ukazuge. Bedliwý čtenář snadno se přeswědčj, že we wšech důwtipu geho plodech, kteréž nás došly, obraz Bohem nadšeného a při zpráwě cjrkwe přewelice aučinného biskupa nalézáme, genž při swé neuchylné wůli spolu autlost i tichost powahy apoštolské obgewuge.

Ostatně netřeba šjřiti řeči k opodstatněnj spisowatelské chwály sw. muže toho, gehož spisowé wšem, w českém překladu čjtati ge sobě oblibugjcjm, že zawjtagj žádné pochybnosti nenj, anoť to gest neywětšj pochwalau gich, že wšickni práw cjrkewnjch zastawatelé, kteréhožkoli wěku, k ogasněnj předmětů swých čerpati z nich uwykli gsau.

Spisu tomu přidáno bude: 1) Wyswětlenj nepowědoměgšjch slow, a 2) Abecednj obsah gmen a wěcj w celém djle zahrnutých.

Překlad gest wěrný, přesný a čistě český, dle starých wzorů klassických uspořádaný.

Celé djlo záležeti bude asi ze 14ti archůw we wel. 8. na bjlém papjru, latinskými literami.

Doba wygitj pozdēgi oznámena bude; lhůta zápisnj prozatjm ustanowuge se do poslednjho ledna bud. roku.

Welice lewná cena zápisnj, kterau teprwé po wygitj spisu, při odebránj geho složiti dlužno, gest 36 kr. stř.; po uplynulé pak lhůtě zápisnj nastaupj zwýšená cena krámská.

Zápiska se přigjmá we *skladech Pospjšilowých*, i může také ginými správnými knihkupectwjmi po kragjch obstarána býti.

W Praze dne 1 řjjna 1843.

Nowé knihy.

Jarohněw ze Hrádku. Novela z časů Gijjho Poděbradského. Od *Jana z Hwězdy*. Část *druhá*. (*Zábawných spisů Jana z Hwězdy sw.* 4.) W Praze, tisk a sklad J. Pospjšila. Stran 144 we wel. 12. Seš. za 24 kr. stř.

Dennice. Spis zábawný a ponaučný od J. B. Malého. Djlu třetjho swazek čtwrtý a poslednj. Seš. za 16 kr. stř.

Poslední Orebita. Obraz historický od *J. Eraz. Wocela*. (Z „Kwětů 1837“.) W Praze, w knihtiskárně a skladu Jar. Pospíšila. 1843. — Str. 48 w 16. Seš. za 6 kr. stř.

Ženská lesť. Směšná powjdka, přeložená od Jana Přjbramského. (Wyňato z Kwětů na r. 1839.) W Praze. Tisk a sklad Jar. Pospjšila. — Str. 16 w 8. Seš. za 4 kr. stř.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo XXI. (*Přjloha ku Kwětům.*) 18. řjgna 1843.

Literatura.

Jarohněw z Hrádku. **Nowela z časů Gjřjho Poděbradského, od Jana z Hwězdy. Část prwnj. (Sebraných spisů zábawných djlek třetj.) W Praze, w knihtiskárně a skladu Jar. Pospjšila, 1843. Str. 160. Seš. za 24 kr. stř.**

(*Dokončenj.*)

Spisowatel Jarohněwa (tak aspoň saudjme dle *swazku prwnjho*) obral si ale mezi dawem oněch dnů stogiště, z něhož mohl na wše strany hleděti, a z praudu tehdegšjch děgin rukau pozornau takowých obrazů načerpati, při gegichž pohledu by žádnau stranu ani oči, ani srdce nezabolelo. Djlo geho progewuge negen pilné rozbjránj a ohledáwánj domácjch přjběhů, ale i swědomitý saud a obratné ruce, kteréž umj wěrný, zdařilý nákres podati.

Postawy této nowely gsau žiwé i prawdiwě kresleny, a rozmanitost gegich gest weliká. Řadu gegich počjná starý nepřjtel wšeho nowotářstwj w chrámu a na trůně, letitý *Přech* s přjštjm hrdinau celé nowely, s mladým Jarohněwem. W obau zosobňuge se takořka celý rozdjl a odpor stran tehdáž sobě protiwných. Starý Přech wleče se nitkami celého wyprawowánj gako duch odporu, bog weda neustupný pro dáwnoletý řád a proti nedáwno powstalým nowotám. Strana stará a prwnj zástupce pan Menhard gde mu nadewšecko; pro ni se na wše odwažuge, zapomjnage třeba i na slušnost rytjřskau, a každý swůg kročeg omlauwage samolibým pjsma wýkladem.

Z kupy několika postaw, gež o sněmu w Hoře poznáme, wyniká owšem mladistwý Gjřj, kterýž welikými zámysly ducha koge, poklidu nenaléza, až se pánem Prahy a celého králowstwj učinj. Spanilý to posud obraz šlechetného, w mužných prsau celý národ nesaucjho reka. Gsme žádostiwi na geho dalšj zkreslenj.

Starý Makowec ge druhá půwabná známost, s kterauž z Hory odcházjme — gen že tato diwá, hrubých wášnj plná, byť i snad prawdiwě nakreslená postawa i se swým pánem, knězem Bedřichem, wstawu nenj, by nám prawý, úplný obraz oněch bogownjků poskytla, kteřj kalich před sebau nesauce, bog za welikými záměry byli začali. To gsau gako škwáry z plamenné wýhně, w kteraužto se byla země česká po Husowě smrti obrátila — a máli zde Makowec býti representant idey husitské, neporučj se do milosti gegjm přátelům a nestranným diwákům neposkytne prawého obrazu.

Dále potkáwagj nás Oldřich Hradecký, purkmistr Pawel a Kuneš Kostelecký — každý zwláštnjm rázem wynikage. Oldřich ge zdárný syn býwalé hlawy starého řádu; purkmistr ge laudawý nočnj drawec, kterýž před wýchodem gasného slunce zaléza; Kuneš ge kwětaucj prautek, kterýž se w rukau djwčjch hebce ohýbá. Žiwé barwitosti poskytugj scenám, w kterých se obgewugj, rytjř Malowec a zbrognoš Beneš, gehož minulý žiwot geště bezpochyby přjčinu k několika zagjmawým wýstupům poskytne.

Menšj owšem rozmanitost podáwagj w běhu děgin wálečných celému obrazu postawy ženské. Až posud nás potkaly dwě podoby — nešťastná Lidmila a ušlechtilá Berta, o nichžto si teprwé po wygitj celého djla něgaký usudek dowoljme. —

Rozmanité tyto podoby setkáwagj se kupně i po dwau u wýgewech, gichžto nitky až posud přirozeně se zaplétagj — násilně hledaného uzlu se warugjce. Gak se dále zapletau a opět rozwinau, gakým setkánjm wášnj se onde snad přetrhagj a ginde zase spogj — to arci nemůžeme před skončenjm djla wěděti a protož weškeré zdánj naše pauze na tento prwnj swazek obmezugjce dokládáme, že počátek djla tohoto hogné zábawy podáwá.

Wšude ge pozorowati pilné studium času, weřegných poměrů, mjsta, osob, smýšlenj a mluwenj. Co bychme p. spisowateli wytýkati mohli, ge snad neznámost děgiště hned w prwnjch kapitolách. Takž nebýwalo w Hoře nikdy »prostranného náměstj« — gelikož nyněgšj teprwé před 80 lety po shořelé radnici powstalo — a na wlaském

dwoře nebylo nikde zahrady, z njžby do sněmowny bylo widěti. Okna staroslawné této sjně hleděla na chrám sw. Jakuba, gen ulickau od mincowny odděleného, a protož nemusel se také starý Přech upachtit, nežli Jarohněwa u téhož chrámu nalezl.

A wšak tyto a některé giné malé wady nemohau býti na ugmu djlu, gežto se nám gako wýtwor zdrawého ducha, žiwé obraznosti, dlauhého zpytowánj a gadrného saudu na oči stawj. Celým djlem, gakž ge posud w rukau máme, wane čistý duch český a nemilowný oněch hrůz a přewratů wšeho lidského a prawdiwého, gakowýmiž mnozj románopisci zahraničnj tak rádi čtenáře swé gako u wygewenj wrhagj. Sloh ge plynný, prostý, zamjtagjcj wšelikau nadutost a newčasné horowánj; gazyk čistý, wybraušený.

A takž nám nezbýwá nic giného přáti, nežli aby se nám djlo co možno neyčerstwěgi úplně do rukau dostalo. Připogowati něco ku zwláštnjmu geho poručenj pokládáme za zbytečné; gmeno a obliba samého twůrce geho gest u čtenářstwa našeho neylepšjm poručenjm, a museli bychme u welikém omylu wězeti, kdyby se Jarohněw z Hrádku záhy w rukau wšech milownjků našeho spisownictwj nenacházel. —x—

Práwě nám přišel giž i *druhý* swazek Jarohněwa do rukau. — I musjmeť wše, cokoli gsme ku chwále djla tohoto giž při prwnjm swazku pronesli, po přečtenj druhého potwrditi. Žiwé a zábawné wýgewy střjdagj se w něm, gako w čarowném, prawý žiwot okazugjcjm zrcadle. Charaktery osob wywinugj se podlé prwopočátečnjho základu. — Ledaco wzalo arci giného směru a konce, nežli gsme snad na počátku očekáwali; tjm ale nechceme ani toho neymenšjho pronesti, co by snad celému djlu na ugmu slaužilo — a teprwé konečné wywinutj historického obrazu tohoto bude moci saud náš ustanowiti. —

Mezi nowými osobami, gežto nás w tomto swazku potkáwagj, zagjmal nás neywjce poběhlý žák Křišťanůw. Škoda gen, že pásmem děgin gako blesk podwečernj kraginau se zakmitne a giž opět — zmizj. Kolda ze Žampachu nenj posud tak wábiwá, gako prawdiwá podoba. — Wůbec patřj wšechny scény na hradě Náchodském k neyžiwěgšjm a neyzdařilegšjm celého románu.

A tjmto klademe geště gednau wšem přátelům literatury národnj neynowěgšj práci našeho *Jana z Hwězdy* na srdce, a progewugeme co neysrdečněgi tu žádost, abychme záhy podobných plodů i odginud se dočkali.

***Čechoslowan*, čili *národnj gazyk w Čechách*, na *Morawě*, we *Slezku* a *Slowensku*. Od Františka Cyrilla Kampeljka, saukromného učitele českosl. gazyka we Wjdni, auda č. nár. Museum w Praze. W Praze, tiskem a nákladem Jana Host. Pospjšila. 1842. wel. 8 str. 224. Cena 1 zl. stř.**

(*Dokončenj.*)

Z uwedeného obsahu widěti, že Čechoslowan knihau gest, která nám z udaných swrchu přjčin důležitau býti musj, to tjm wjce, poněwadž posud gediným toho druhu pokusem gest. Za našich dnů obracj se obecný pozor wždy wjce a wjce na wšecko, což se koliw národnosti týká; to platj zwláště o oněch zemjch, kde se cizj národnosti o wyhubenj aneb aspoň ztenčenj a zlehčenj domácjch pokaušegj; přátelské i nepřátelské rozprawky schylugj se tuze rády k podobným předmětům, dorážek, útržek i úšklebků nebýwá nedostatek, a strana, která neyméně o tom poučena býwá, co zastáwati má, ztrácj pole i wjtězstwj, gehož by ginak, dobywši ge, k mnohému dobrému užiti mohla. Těm a takowým podáwá p. sp. zbraň do rukau, a gest přáti, aby se do hodně mnohých rukau dostala. Powaha, hognost i rozmanitost předmětů, o kterýchž se w Čechoslowanu gedná, a důrazná, pro wlast i národnost a wšecko, což prawé a dobré gest, wraucj mysl spisowatelowa učinj gi každému zagjmawau i milau. To i ono, co se w nj nalezne, nebude snad gedněm neb druhým nowé, — *mnoho* nowého nalezne ale každý, kromě toho ale sestawenj wšeho, čeho by se, kdyby toho potřebowal, gen s obtjžemi a to sotwa wždycky dohledati mohl. P. sp. sbjral welmi pilně, ze staršjch knih, kteréž giž ani widěti nebýwá, i z nowěgšjch, z cizozemských spisů i z domácjch; on nepřestáwal na tom, on sám pozorowal a wyptal se, kde giných pramenů nebylo, to wšecko s neyhorliwěgšj wlastenskau láskau, kteráž si i neymenšjho wšjmá, pokud koliw k oslawě našj národnosti i našeho mateřského gazyka slaužiti mohlo. »Národnost a wlastenectwj« gest geho heslo; aby důležitost obého obgewil, aby okázal, gak se na obau těchto ctnostech dokonalá hodnost i pewné blaho člowěka, národů i celého člowěčenstwa zakládá, aby námjtky, kteréž by se proti tomu činiti mohly, wywrátil, nelituge žádné práce; k dosaženj bezpečného přeswědčenj obhljžj si swůg předmět ze wšech stran a uwádj neydůležitěgšj swědectwj giných.

Ginau a neméně wážnau wlastnostj spisu toho gsau přjkladowé, k ogasněnj mluwnických i dobro-

pisnjch prawidel w hogné mjře uwedenj, djlem nowj a djlem z neylepšjch a neyblahomyslněgšjch spisowatelů wybranj. Maudrost žiwotnj, ráznost powahy, oswjcené wlastenectwj i lidumilenstwj gsau hlawnj gich předmětowé; mezi nimi naléžá se též množstwj gadrných, méně známých přjslowj. W mluwnici samé hleděl p. sp. prawidla i wzory co možná zgednodušiti a wespolným srownáwánjm usnadniti; milé bude též mnohému čtenáři, co zde onde k poznánj neystaršj Češtiny a přjbuznosti našeho gazyka s ginoslowanskými přidáwá.

Co by se našemu spisu wytýkati mohlo, gest že, owšem gen na několika mjstech, k prospěchu našemu wjce widj, nežli skutečnost sama podáwá; to platj předewšjm o str. 47 a 48, kde se o národech w rakauské řjši bydljcjch a o welikosti gich gedná. Spisowatel udáwá tam počet Čechoslowanů na 9,050.000, kdežto se gich podlé zewrubných, pracně i opatrně shledaných udánj w Šafařjkowu Národopisu gen 7,167.000 počjtá. Tento omyl dá se u wěci tak těžké omluwiti; wůbec gest ale lépe, w podobných záležitostech opatrněgšjm býti, zwláště máme-li s odpornjky našimi co činiti, kteřjž něgakého takowého nadsazenj se uchytiwše, s gakausi aspoň prawdě podobnostj podezřenj gednau odůwodněné i na ostatnj, co wšjm práwem twrdjme, wztahowati a tak i wjru giných ač ne nepřjzniwých a wšak nedosti zběhlých rušiti by mohli. Co se mluwnických forem týká, obrátil sp. djlem za přjčinau libozwučnosti, djlem z ohledu na určitost i snadnau srozumitelnost zřetel swůg někde také buď na zastaralé, buď z obecné, zprosté mluwy lidu té neb oné kraginy wyňaté způsoby. Zde rozhodne lehko čtenář, čeho se přidržeti a čeho nechati má.

Gazyk nedá se podlé chuti gednotliwých lidj, byť úmysly gegich sebe lepšj byly, přiřezáwati, sice by posléze z něho málo wjce zbylo, než třjsky, „disjecta membra," na gichžto srostité spogenj by ani pomysliti nebylo. W tom nech se každý podlé užjwánj neylepšjch nowých spisowatelů řjdj.

Přegeme upřjmně, aby Čechoslowan Kampeljkůw we wlastech našich hodně se rozšjřil, aby pilně čjtán i giným zdělowán byl. Nelze pochybowati, že mnoho k tomu aučelu přispěge, o kterémž gsme z počátku mluwili; s njm si zjskagj zásluhu i ti, kdož se o to starati budau, aby prawdy w něm pronešené wždy wjc a wjc uznawatelů, a což hlawnj gest, — i milownjků nalézaly.

Máme zde za neyslušněgšj mjsto, zmjniti se také o ginén spisu téhož spisowatele, který s tjmto w auzkém spogenj stogj; gsauť to:

Částky českoslowanského gazyka w obrazcjch **pro mládež wyššjch i nižšjch škol. Sestaweny od Františka Cyr. Kampeljka, saukromného učitele atd. W Praze tiskem a nákladem Jana Host. Pospjšila, 1842, w přjčném 4., str. 20 na silném psacjm papjru. Cena 20 kr. stř.**

Pokus tento nenj sice nowý; giž dwě podobné grammatické pomůcky wyšly u nás, to wšak nech slaužj práwě za důkaz, za gak prospěšný se onen způsob má, kterýž formy mluwnické pomocj tabulek paměti wštjpiti chce. Kampeljkowy obrazce magj tu přednost, že k pohodlnému a rychlému hledánj mnohem způsobilegšj gsau, než tabule Černého a Michla, při nichžto weliký formát mnoho nepřjležitostj způsobuge. Každá částka řeči gest na zwláštnjm obrazci dosti auplně pogednána, ke konci položen gest praktický přjdawek, poskytugjcj nawedenj k analysowánj sad. Tabelky podobné magj to dobré, že i začátečnjku i pokročilému whod přicházegj; onomu poskytnau lehký přehled wšech uchylek a gazykowých forem wůbec i přjležitost k wespolnému gich srownáwánj, což důležitau pomůckau paměti gest; tomu podáwagj hned a bez dlauhého hledánj bezpečnau radu, wzniknau-li mu we cwičenj geho některé pochybnosti, což tomu, kdo něco rychle psáti má, zwláště milé býti musj. Obrazce tyto radili bychom gmenowitě též učitelům, zwláště magj-li nagednau wjce žáků we psanj cwičiti; lehkost, při každé zpozorowané gich chybě prawidlo grammatické wyhledati a i hned beze ztráty času na ně odkázati, ulehčj o mnoho namáhánj obau, a častým tjmto hledánjm i obrazců nazjránjm neygistěgi se wšecka u nás tak hogná zásoba mluwnických forem do mysli wtiskne. *—h.*

Poslední Orebita. **Obraz historický od J. Eraz. Wocela. W Praze. W knihtiskárně a skladu Jar. Pospíšila. 1843. — Str. 48 w 16. za 6 kr. stř.**

Poslednj Orebita! — bolestná ozwěna z časů diwě baufjcjch, zwuk tagemný a wýznamu plný. Podoba to, o kteréž by se podati dala řada obrazů neypůwabněgšjch — podoba to, hodna aby padla do rukau neyobratněgšjho románopisce.

Tady nám podán genom gediný wýgew, ale nakreslený rukau zběhlau — wýgew rázný, žiwota i ducha plný. Gesti to řjkage apotheosa oněch bogownjků nešťastných, kteřj pro naprawenj obe-

cnjho řádu a čisté wjry statky i žiwot obětugjce, od wlastnj krwe poraženi a do ciziny zahnáni bywše, gakož ohrada cizj koruny na cizj půdě až do poslednjho krew swau prolili — a *tohoto poslednjho* okamženj poslednj nakreslil p. Wocel we swém obraze, kterýmžto, třeba byl sebe menšj, postawil památnjk hrdinstwj synů českých, o kterémž mezi nyněgšjm pokolenjm málo kdo wj, gelikož o něm i domácj dégepisci zmjnky neučinili.

Půwodně powstal obraz tento — negsme-li na omylu — w gazyku německém — a sice w onom čase, kdyžto nadaný pěwec »Přemyslowců,« zablesknuw se w dědinách otcowských swau »Harfau« nutnými okolnostmi w cizině byl paután, ale gakož wěrný domowa swého syn tytéž cizině w gazyku gj srozumitelném o wzdálené wlasti swé powjdáwal. — Na to wyšel *Poslednj Orebita* r. 1837 we Kwětech a p. Pospjšil učinil welmi dobře, že drahý tento kamjnek z praudu zapomenutj wyrwal, gemuž by mezi časopiseckau směsj byl dozagista za kořist připadl.

Nynj nezbýwá nic giného, než aby tato *sličně* wydaná knjžečka při swé způsobě zase gediná a osamotnělá w literatuře nezůstala — aby gich následowalo wjce a tak aby alespoň skrowná řada knih gedné podoby zrostla, kteráž by se mohla s útěchau w bibliotece postawit. Látky nalezlo by se dost — giž i w tom pramenu, z něhož nynj Orebita powstal. Potřebjť gen přátelské úmluwy nakladatele se spisowateli a takž by se dala snad i dosti hogná *miniaturnj sbjrka* těch neyrozmanitěgšjch plodů docjliti, gakowých giné literatury giž na zbyt magj. Na sebránj *wšckerých* spisů *každého*, kdož dědičnau roli naši wzděláwal, nedá se při našich okolnostech bez ugmy té neb oné strany pomysliti; ale w podobné sbjrce dalo by se urownati mnoho pěkného, co nynj skoro giž w zapomenutj ležj a pro nás takořka ztraceno gest.

Zaplésaliť bychme nemálo, kdyby tato naše krátká, ale we prospěch swaté našj wěci upřjmně pronešená slowa w některém z našich wlastimilowných nakladatelů dobrého mjstečka nalezla! Zatjm ale těšjme se, gako gindy, sladkau naděgj.

— *x* —

Nowá kniha.

Opanowánj Mexika. Romantická powjdka z počátku šestnáctého stoletj od C. F. van der Velde. W Praze, 1844. Tiskem a nákladem Anny Spinkowé, wedenjm J. B. Malého. — **Str. 353 w 12. seš. za 48 kr. střj.**

Pozwánj ku předplacenj.

S počátkem budaucjho 1844. roku
wygde následugjcj, giž asi z polowice wytištěná, od njžepsaného wydaná kniha:

Kázně a řečí
nedělnj, swátečné a přjležitostné
k napomoženj pobožné národnosti.

(*Djl druhý.*)

Djl tento bude geště wětšj a hogněgšj než prwnj, totiž asi 50 archůw tlustý, od prwnjho sice neodwislý a samostatný a wšak s njm i geden celek působiti mohaucj. Cena předplacenj na geden exemplář gest 2 zl. střjbra; čas předplatku trwati bude pro Slowensko do 1. ledna, pro Čechy, Morawu, Slézsko, Lužice, pak Polsko, Horwatsko a giné kraginy do 1. unora 1844; načež powýšená cena nastaupj. Litery budau šwabaské, aby i lid a neučenj čjtati mohli.

Bylo to roku 1831, když podepsaný prwnj gako djl swých Káznj a Řečj wydal, které s takowau přjznj od laskawého obecenstwa přigaty byly, že negen celé wydánj, wýše tisjce exemplářůw, we kratičkém čase se minulo, ale že některé z nich i do giných nářečj slawjanských (srbského a polského), anobrž i do giných gazykůw (německého a madarského) přeloženy byly. Zatjm pak tak mnohé ústnj i listownj žádosti o wydánj druhého djlu ode mnohých stran se progewily: že spisowatel to za swatau powinnost držel, w onom začatém djle i dále pokračowati. Swému obyčegnému způsobu, gak co do řeči a slohu biblického, tak i co do wěcj, i zde wěrným zůstal, s tjm toliko rozdjlem, že se zde od mjstnjch, zdegšjho zboru slowenského se týkagjcjch, předmětůw powýšil giž wjce ku wšeobecným křesťanským, se zwláštnjm ohledem na ducha času a potřeby národu.

Duchownj žiwot, a tak tedy i prawé štěstj našeho národu československého zakládá se nynj hlawně na účinliwosti těch geho některých synůw a dcer, kteřj užitečné knihy mezi lidem rozšiřugj: kteráž práce, gakkoli obtjžná a newděčná, předce gest nynj gediným téměř prostředkem k rozšiřowánj oswěty a wzdělanosti mezi našjm lidem, anť gmenowitě my Slowáci, giných prostředkůw a nástrogůw k tomu geště nemáme, gako gsau ku přjkladu Nowiny, Matice, knihkupectwa, nakladatelé rukopisy kupugjcj a wydáwagjcj, akademia a učené společnosti, bohatj patronowé a podpůrcowé literatury atd. A proto každý sbjratel předplatitelůw, každý rozšiřowatel knih gest u nás netoliko pomocnjkem spisowatelowým, ale i wýborným dobrodincem lidu a národu našeho československého. Tato práce ale ani nikomu pak pěkně nepřistane, ani nikomu tak šťastně se nedařj, gako wůdcům a pastýřům lidu, zpráwcům cjrkwj a škol, důst. a weleb. pp. Superintendentům, Seniorům, kazatelům a učitelům, obzwláště gestli kniha náboženského obsahu gest. K těmto tedy i my naše prosby obracjme, aby nám k rozšjřenj tohoto, gakž naděgi máme, wzdělawatelného djla pomocných swých rukau ochotně podati ráčili.

W Praze se přigjmá předplacenj u knihkupců pp. Kronbergra a Řiwnáče a u Pospjšila.

W Peštì 1. zářj 1843.

Jan Kollár,
stařj seniorálnj cjrkwe ew. A. W. peštanské, kazatel zboru slowenského a aud několika učených společnostj.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo XXII. (*Přjloha ku Kwětům.*) 2. listopadu 1843.

Literatura.

Zrcadlo žiwota na wýchodnj Ewropě, sw. II. obsahující: ***Obrazy, powěsti a anekdoty*** z národního a společenského žiwota, z původních zřídel w češtinu uwedl a sestawil Karel Wladislaw Zap. Sw. II. W Praze u Jana Bohumíra Calve. 1843. Tiskem Jar. Pospíšila. Wel. 12. str. 176. Cena 40 kr. stř.

Druhý tento djl Zapowa »Zrcadla« dělj se na dwě části; prwnj polowici zaugjmá »Progjždka po Bessarabii« podlé N. Nadeždina, we druhé poskytuge se opět několik mrawo- i dĕgeličných obrazů ze starého i nowého Polska. »*Progjždka po Bessarabii*« otwjrá nám zcela nowý swět, swět wybjragjcj se teprwé z plinek, plný neyrozmanitěgšjch žiwlů, kteréž se prawě ze směsice swé k nowému, wznešeněgšjmu i celistwěgšjmu žiwotu přerozugj. Zůstatky prwnjch bydlitelů, stopy národů, w pohybliwých oněch dobách středowěkých zde pobywšjch, památky wzdělanosti řecké a řjmské, kteréž přewláda i panowánj těch národů sem byla zanesla, čerstwé šlépěge z časů, když kraginu tu podmaněnu měl turecký půlměsjc, barwitý, samorodnosti i půwodnosti plný žiwot Rumunů, kraginy ty teď zalidňugjcjch, přičinliwost ruská, kteráž nowý tento k nesmjrné swé řjši přjrostek duchem i způsobem swým proniknauti se snažj: dosti zagisté barew, by se neyzagjmawěgšj obraz wykreslil. Slawný Nadeždin wygel z Odessy a progel celau tuto w kautě, kde se trogj cjsařstwj stýká, položenau zem naskrze téměř we dwogjm směru; přidaná mapička okazuge nám dráhu pauti geho. N. cestuge wšude gako Slowan, zběhlost geho gazykowá i historická podáwá mu mnohau přjležitost k rozličnému srownáwánj, slawné geho gmeno w ruské literatuře a úcta pro ně od ruských úřadů doswědčowaná poskytuge mu mnohau wýhodu k snadněgšjmu i bližšjmu prohlédnutj wěcj. Do samého popisowánj cesty wpljtá se šťastně mnohá anekdotická i historická zpomjnka; zwláště ale zagjmawé gest se spisowatelem pozorowati, kterak se z kraginy we zpaustě turecké uwázlé nowý občanský žiwot wybuzuge, kterak se města gako přes noc twořj, úřady usazugj, a wšecko to, co k nyněgšjmu ewropskému wzdělánj, k podstatě i ku přjwěskům geho náležj, nagednau do toho samorostlého žiwota přjrody překuzluge; wěru wšecko to obraz na mnohých mjstech tak strakatý, že čtenář chtě nechtě ač při wšem dobrosrdečně zasmáti se musj. — Ostatek djla toho wyplňuge od str. 96 do 176 šestero menšjch článků. *Rabjnůw náwrat* uwádj nás do wnitřnjho a náboženského žiwota polských židů; we *Faktoru* (podlé Krašewského) ljčj se nám gistá třjda židowská, s kterau se čtenář giž w prwnjm djlu seznámil; oba tyto obrazy gsau trefným pérem napsány a zwláště prwnj nemine čtenáře rozweseliti. *Šlechtic* (podlé Jaroše Bejly) na rozmanité wýgewy hogné a *Dubenské kontrakty* (podlé Krašewského) ljčj i káragj ostře některé stránky polské šlechty, o kterýchž Bůh dey, aby se brzo gako o něčem minulém mluwiti mohlo. *Wlastnost rozpráwění o wšem* (podlé hr. Dunina-Borkowského) gest weselý satyrický obraz, gemuž obzwláště přidaný k němu odpor německé ztuhlosti a drobnohlednosti mnoho žiwosti dodáwá. Konec činj powjdka z J. K. Krašewského od *F. W. Jáchima* přeložená; *Kníže Josef*, totiž *Poňatowský*, známý hrdina z časů francauzských wálek; wyprawowánj to přemistňuge nás do poslednjch časů samostatného dworu polského, předstawuge geho mrawy, pablesk to panugjcjho tehdáž, uhlazeného owšem ale trochu rozpustilého způsobu francauzského.

To by bylo o swazku druhém tohoto od obecenstwa s takowau oblibau přigatého djla; zbýwá nám genom přidati, že i w něm gazyk lehký a plynný panuge. Gak se dowjdáme, bude brzo i třetj swazek dokončen, obsahugjcj práci půwodnj, od wydawatele samého sepsanau, totiž: »Procházky po halické zemi,« kteréž podlé ukázky we Wlastimilu podané něco welmi zábawného i poučného slibugj. — Nechtěl by nám p. Z. we přjštjch swazcjch také některé wětšj belletristické djlo polské

aneb ruské literatury podati? Nalézáť se w nich tolik historických i giných románů; zagisté žeby nám tjm welmi wděk učinil. *Š.*

Nebe a země kljč, čili wšesrozumitelnj začátkowé učenj o nebi a zemi. Od Antonjna Wogtěcha Hnogka, litoměřického biskupského přjsežnjho notáře, děkana k. wěnného města Mělnjka. W Praze, 1843. Tiskem Anny owdowělé Špinkowé. — 12. str. 158. Cena 24 kr. stř.

Welmi mnoho wycházj u nás spisů pro mládež, skrownićký gest ale mezi nimi počet takowých, kteréž by gj wěcnaté poučenj podáwati se snažily; to samé platj i o tom, co naše literatura obecnému lidu ke čtenj posud wywodj. Nedostatek tento pohnul p. spisowatelem, by se na složenj této knjžky oddal. »Spisowatelowé wlastenštj,« prawjť we swé předmluwě, »ustrněmež se nad mládežj a nad obecným lidem swé wlasti, a čehož způsobem wědeckým pro wzdělance w češtině giž nawrženo, způsobem sprostěgšjm rozwádějmež mezi wětšj část národu swého! Hleďmež, aby Čech i méně wzdělaný prostředkowánjm gazyku swého mohl naučiti se wěcem, člowěku wůbec, křesťanu a wlastenci zwláště, potřebným!« Na tomto oprawdu ušlechtilém stanowisku stoge wybral si p. sp. za předmět prostonárodnjho swého přednešenj neydůležitěgšj prawdy a poznatky, kteréž nám hwězdnaté nebe a zemská kaule naše poskytuge, tak že nadřečený spis gako gádro *hwězdářstwj* a spolu i *zeměpisu* gest; prohljdneme-li geg gen trochu bedliwěgi, musjme se diwiti, gak weliké množstwj neyzagjmawěgšjch wědomostj do tak úzkých mezj wtěsnáno, aniž by kde gakau suchopárnost znamenati bylo; zagisté žebychom mnohau wěc zde obsaženau darmo w leckterém mnohém giném o kolikkrát wětšjm spisu toho druhu hledali. P. sp. rozdělil celau knihu na 35 oddělenj; w každém podáwá neyprwé wětšjm pjsmem hlawnj a gako základnj poučenj, kteréžby i mládež neyautlegšj pochopiti mohla; pod tjm postaweno gest pokaždé wjce méně přjdatků, we kterýchž se pak pro mládež odrostlau a pro rozmyslné osoby lidu obecného obšjrněgi i důwodněgi o tom pogednáwá, co z hlawnjho onoho obsahu buď pro zagjmawost anebo pro užitečnost swau mjstněgšjho seznánj zasluhuge. Že toto spořádánj zwláště wýhodné pro učitele, wůbec pak pro ty gest, kdož se o poučenj mládeže třeba gen w prázdných chwilkách zasaditi chtěgj, lehko se domysliti. Mládež sama i lid, berauce tento spis do rukau, negsau trápeny auzkostliwau, gim i gegich wzdělánj nepřiměřenau saustawnostj, nýbrž hlawnjho přehledu nabywše, z rozmanitosti zde podáwané, přjsný gegj wnitřnj pořádek ani nepozorugjce, těšiti se budau. Co wšak spis ten od ostatnjch i ginogazyčnjch toho druhu knjžek podstatně lišj, gest, že p. sp. »powažowal a omlauwal předměty této knjžečky s hlediště náboženského, toho gsa přeswědčenj, že wšeliké učenj, hlawně pak učenj gakékoli o wěcech přirozených, může a má měřiti k tomu, aby Bůh bljže byl poznán, slušně ctěn, chwálen i weleben, a aby důležité powinnosti k mysli a k srdci se přiložily.« Zagisté účel welmi šlechetný a knize takowé pro mládež i lid obzwláště přiměřený, a náš »Nebe i země kljč« wydáwá neylepšj swědectwj, gak šťastně ho p. sp. dosáhl, umège se wywarowati wšeho prázdného deklamowánj a citliwůstkowánj, kteréž wjce gen škodj, a přihljdage wšude co neyšťastněgi ke wšemu, což oprawdu důležité, podstatné a praktické gest. Podalibychom rádi mnohé wyňatky na okázku aby se widělo, gak mnohých i pro wětšj částku wzdělaněgšjch nowých a předce tak poznánj hodných wěcj se zde dočjsti lze, kdyby nám to mjsto dowolowalo. Názwoslowj gest saudně a dokonale, nazwjce s přidánjm německých wýrazů sestawené. Čeština sama welmi snadná, plynná a čistá, tak že bychom si giž z toho ohledu přáli, aby p. sp. giž toliko gj napořád wěren zůstal, což nám owšem wlastenecká geho, i w »Kljči« tomto tak ráda se gewjcj mysl takměř zabezpečuge. P. sp. slibuge, že přjgme-li se skrowný tento dárek geho we prospěch milé wlasti s takowau láskau, s gakowauž se obětuge, bohdá i ginými podobnými pracemi gj co syn wděčný a wěrný poslaužj; nám nenj tedy ničeho wjc přáti, než aby dobrého i wzdělawatelného milowné obecenstwo hogným rozšjřenjm toho blahopůsobného a pěkného spisu wýtečnému půwodci geho zaslaužené uspokogenj a tak i podnět k dalšjmu wynasnažowánj poskytlo. Sbjrka podobných spisů bude gako za druhau stránku »Malé encyklopedie nauk« slaužiti, gjžto nás zbor matičný tak blahomyslně obmyslil. Wydánj gest auhledné, papjr bjlý. *Š.*

Při této přjležitosti nemůžeme opominauti, obrátiti na nowo pozornost čtenářstwa spolu i na ginau, wšj pochwaly a podpory hodnau pomůcku k rozšjřenj zeměpisných wědomostj. Gest pak to:

Malý zeměpisný atlas, dle neynowěgšjch zpráw a pomůcek sestawený a spolu s potřebným textem wydaný od Wácslawa Merklasa. Swazeček druhý. W Praze 1843. Cena 24 kr. stř.

P. Merklas zasluhuge wšecku chwálu, že w počjnánj swém tak statně pokračuge, a byloby přáti, aby mu wlasti i užitečných známostj milowné obecenstwo laskawau swau a zagisté zaslauženau podporau i rychlegšj pokračowánj we druhých dwau od něho započatých djlech, w Atlasu totiž k přjrodnjmu zeměpisu a w Mapách starého swěta — pokud na něm gest, umožnilo; w djlech těchto samých, w zagjmawosti předmětů gich a w čistém wywedenj zagisté že chyba menšjho gich posawadnjho rozšjřenj neležj. — Druhý tento swazek »Malého Atlasu« obsahuge wýchodnj polokauli, Asii, Šwedy a Norwegy, Čechy, obor gazyka českoslowanského a Halič. Gak pozorowati, bere p. M. slušný ohled na země nám bližšj i přjbuznegšj, což praktický užitek djla toho o mnoho zwětšuge: zwláště pěkně gest wywedena mapa Čech; neyzagjmawěgšj ale bude bez pochyby pro každého swrchu uwedený »Obor«, kterýž Čechy, Morawu, Slézsko a Hořegšj Uhry, wůbec tedy w gednom přehledu wšecky ty kraginy zahrnuge, we kterýchž milá naše materština w užjwánj gest; mapička ta může též zwláště k česko-morawské historii slaužiti. Přegeme co neywjce, aby brzo i třetj swazeček wyšel a tak djlo k dowršenj swému se chýlilo. Mnoho stálosti, horliwý wlastenče! a k tomu — hognau podporu! *K. St.*

Počjtánj pjsemné s hognau zásobau rozmanitých přjkladů. Od Jana Prawd. Přibjka, učitele na král. kragské hlawnj škole w Berauně. Swazek druhý. W Hradci Králowé 1842. Tiskem a nákladem Jana H. Pospjšila, w 8. str. 210 seš. za 24 kr. stř. (Prwnj swazek tamže 1837 w 8. str. 137 za 24 kr.)

Pan Přibjk, horliwý podporowatel wšeho dobrého, předsewzal si, uměnj početné tak zřjditi, by gjm rozum dětský wzdělal, a wyučowánj přjgemným a wábným učinil, což hogná sbjrka z historie, země-, přjrodo- a státopisu, z přjrodoskumu atd. ukazuge. I gest nám ta kniha i proto wjtána, že nedostatku počjtárských knih, kterýmiž se Čechowé rádi objragj, welice pocifugeme.

Prwnj swazek rozwrhuge se na tři oddělenj: Oddělenj prwnj zaugjmá: Wšeobecná ponětj o čjslech a čjslowánj. Článek tento již dřjwe w těchto listech zwláštnj pochwaly došel a my činjce naše p. učitely na něg tjm wětšjm práwem pozornými, dokládáme, že mu 59 úloh ku cwičenj přidáno. Oddělenj druhé učj: O základnjch učenjch při počjtánj, gako: o sečjtánj (additio), o násobenj (multiplicatio), o odčjtánj (subtractio), a o odnásobenj (dělenj, divisio) a přidáno mu 369 úloh. Oddělenj třetj gedná: O početnjch zkauškách a podáwá negen zde, nobrž i w přjdawku 32 úloh.

Swazek druhý, genž: Oddělenjm čtwrtým totiž: *Gmenowanými smjšenými čjsly* počjnage, o rozlaučenj (rozwrhowánj, resolwowánj) a slaučenj (Reduciren) pogednáwá, počjtá 54 úloh, načež ku čtyrem početnjm druhům we gmenowaných smjšených čjslech přistupuge, k němužto se 375 přjkladů neboliž úloh připoguge. Oddělenj páté, obsahugjcj: *Uwedenj ke čtyrem početnjm druhům w úlomkách* gest sokratické a welmi zdařilé pogednánj, gežto zagisté každému p. učiteli wýborně poslaužj. I zde spatřugeme 89 úloh kromě giných k wyswětlowánj připogených přjkladů. Přjdawek konečně: Ceny wšech zlatých a střjbrných peněz celé takořka Ewropy, rozličné, w gednotliwých zemjch w užjwánj gsaucj wáhy a mjry pewných i tekutých wěcj, gakož i gegich porownánj k wáhám a mjrám našim, dle sestawenj Litrowa, gest při početnj knize welmi přjhodný, a gelikož pan nakladatel na tento přjdawek wjc než 3 archy silný žádného ohledu nebera, cenu prwnjho swazku totiž 24 kr. stř. podržel, naděgeme se, že páni učitelowé wenkowštj hogným těchto dwau knjžek odbjránjm gak spisowateli, tak i nakladateli chutě dodagj, aby i w ostatnjch swazcjch, gichžto gestě tři připowěděny, rychle pokračowati se mohlo.

Ku zwláštnj pochwale tohoto djla slaužj zagisté i to, že se dle něho w nowě zřjzeném průmyslném učilišti w Praze (w žitnobranské ulici čjsl. 525) přednášj. *Jos. Michl.*

Častochowská literatura česká.

Probjrage se nedáwno w *Rozmanitostech Lwowských* od roku 1823, nalezám náhodau w čjsle 71. w poznamenánj pod článkem od chwalně známého, roku 1835 zemřelého polského učence *J. Sam. Bandtkieho* pod titulem: ***Wiadomości o języku polskim w Szląsku i o polskich Szlązakach***, následugjcj mjsto: »Častochowa býwá také i od Čechůw a Morawanůw často nawštěwowána, proto také w tiskárně na

Gasné Hoře*) i české nábožné knjžky wycházegj, na př.: *Utiecha* (!) *Hresznikuw* (!) *aneb Horauca* (!) *Nabožnost do* (!) *Neyswetieyssy* (!) *Panny Maryi na Jasney Hore* (!) *na parę sto let zazrakami i obwiascyweyssemi* (!) *łaskami* (!) *wysławeuey* (!) *dla* (!) *požytku* (!) *ludu* (!) *Krešciańskeho* (!) *z Lacinskeho* (!) *na Polske a z Polského na Ceski* (!) *gazyk przełožena* (!) *za dozwolenim* (!) *Werchnosti* (!) *wytyssteña* (!) *na Gasney Hore* (!) *Roku Pane* (!) 1800.**) Takowých knjžtiček českých množstwj gsem widěl na prodeg wystawených w krámečkách českých w Nowé Častochowě pod Gasnau Horau roku 1802 i w giných časjch. Zdá se mně, že nadgmenowaná knjžka zwláště pro Morawany tištěna býti musela, an tito gešte častěgi nežli Čechowé zázračný obraz Gasnohorský nawštěwugj. Morawané wyslowugj též geště i *ł* naše, čehož Čechowé giž zanedbali. Na titule *ł* čárkau poznamenané gest, nikoliw ale w textě atd.

Málo kdo si z nás této častochowské literatury wšimnul, a geště méně kdo o nj něgaké wědomosti má, také w *historii literatury České* našeho starosty Jos. Jungmanna nadarmo gsem některé častochowské wydánj hledal; a předce, nemagjce giž ohledu na to, že gmenowitě *Częstochowskie wiérsze* Polákům potupně to znamenagj, co Němcům Knittelverse, předce gest nám důležito wěděti, kde a gak se znamenj našeho československého žiwota i w cizině zgewugj. Přemnohému z nás tato zpráwa nebožtjka Bandtkieho bude z brusu nowá, leč to gest gen opět nowým důkazem, že žiwot a činnosti našeho lidu geště přjliš málo gsau oceněny, že mezi wzdělanci našimi přjliš málo wzágemnosti stáwá, že w Čechách o žiwotě našich kraganůw Morawských a Slézských wůbec málo wjme, rowněž gako oni o Čechách málo co wědj; z toho též wyplýwá weliká potřeba bedliwého ošetřenj wšeho, w čem se národnj žiwot w našich kraginách gewj, potřeba wzdělánj auplného národopisu, který se gen spogenými silami podařiti může. Welice by nás těšilo, kdyby nám některý z pp. wlastencůw slézských neb morawských, kteřj snad lepšj známosti o knjžkách českých w Častochowě w Polsku tištěných magj, (a byťby to gen modlitby a pjsně byly), auplné bibliografické sepsánj gich pomocj těchto listůw podal; byli bychom tomu welice powděčni. Potěšila nás mezi giným i zpráwa p. *J. Winklera* w č. 68. letošnjch Kwětůw o chwalitebném snaženj českých a morawských mladjků na ew. gymnasium w Těšjně; nech nám ale odpustj wážený p. dopisowatel, když si geho zpráwu tak wykládáme, gakoby gen češtj a morawštj žáci k Slowanům se přiznáwali, — a což Slezáci sami? u těch se žádná snaha k lepšjmu geště neprobudila? Silně bych o tom pochybowal, ačkoliw nic gistého i o tom něwjm, a spolu s kragany swými na pana *Winklera* tu prosbu wznášjm, aby nás i dále zpráwami o slézských záležitostech poučowati a potěšowati sobě za těžko nepokládal.

W. Zap.

*) Tak se nazýwá wlastně opewněný klášter Pawlanůw w Častochowě, s oným slawným zázračným obrazem.

**) Buďto Bandtkie titul chybně přepsal, anebo giž půwodně takowý gest. Zdá se, že obě strany částku této winy, totiž zpotwořenj českého prawopisu a slohu na sobě nesau.

Zpráwa.

W *Luně*, přjloze k politickým nowinám Záhřebským, č. 82 r. t. čteme zpráwu, že p. Dr. Jan Šafařjk (synowec na slowo wzatého našeho pana Šafařjka), gsa od některého času professorem fysiky na lyceu Bělohradském (w Turecku), otewřel s počátku měsjce tohoto na přjkaz ministerstwa oswěty čtenj swá *o dějjch a literatuře Slowan*, kteráž se od nynčka každau neděli a každý swátek hodinu držeti magj a ku kterýmž každý přicházeti může. Bělohradské nowiny mluwj, prý, s welkau wřelostj o budaucjm krásném owoci učenj toho, ukazugjce na blahoplodné působenj podobných učilišť, genž w zemjch slowanských se nalézagj (ne we wšech! — poznamenal w záworce záhřebský referent), a těšj se z obzwláštnjho aučastenstwj, gež čtenj tato, gakož se daufá, mjti budau, an se k prwnjmu přeweliký počet posluchačů každého stářj i každé třjdy obywatelstwa sešlo, i s pohnutjm se podjwati bylo, kterak ctihodnj starcowé i zwědawj ginoši při lehce pochopitelném čtenj tom s pozornostj poslauchali.

Nowé knihy.

Popsánj trogjch cest (2500 mil) po pewné zemi i po moři, w Europě, Asii a Africe roku 1818—1833 na poswátná mjsta w zemi swaté čili do města Jerusaléma k Božjmu hrobu wykonaných od Jana Zweykala, pautnjka, mistra zlatnického a měštana pražského, s předmluwau od Wáclawa Krolmusa. W Praze 1844. Tiskem a nákladem Anny Špinkowé, wedenjm J. Malého. — Str. 80 w 8. seš. za 16 kr. stř.

Německá mluwnice pro Čechy, s ohledem na gazyk český. Spořádaná a w obau řečjch sepsaná od Jana Nep. Sýkory, učitele na hlawnj škole w kr. kragském městě Plzni. W Praze 1844. Pjsmem a nákladem Jar. Pospjšila. — Str. 196 w 8. Newáz. za 16, ztuha wáz. za 20 kr. stř.

Katolická modlitebnj a poučugjcj knjžka pro mládež od Josefa Mjr. Pohořelého, kněze cjrkewnjho a přispjwagjcjho auda českého národnjho Museum. W Praze 1843. Tisk a sklad Jar. Pospjšila. — Str. 144 w 12. S obrázkem. Newáz. za 14, seš. za 16, w kůži wáz. za 24 i 30 kr. stř.

Nejlepšj dědictwj. Powjdka pro kwetaucj mládež od Kristofa Schmida, přeloženjm J. Wáwry Lomnického. W Hradci Králowé 1843. Pjsmem a nákladem Jana H. Pospjšila, činného auda českého národnjho Museum. — S obrázkem. Str. 66 w 12. seš. za 10 kr. stř.

Neues lateinisch-deutsch-böhmisches Wörterbuch zum ersten Theile der lateinischen Sprachlehre, mit Rücksichtnehmung auf Etymologie und Zusammensetzung der Wörter nach der Instruction. Von Ignaz Seibt und Norbert Waniek, weiland k. k. Bibliothekbeamten und Gubernial-Translator in Bohemicis. Vierte, verbesserte Auflage. Prag 1844. Nákl. spisow., tisk. a k dostánj u J. Pospjšila. — Str. 230 za 30 kr. stř.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo XXIII. (*Přjloha ku Kwětům.*) 15. listopadu 1843.

Literatura.

Marka Aurelia Antonina Zápisky, kteréž sobě samému snesl. Dwanáctero kněh. Z řeckého přeložil a poznamenánjmi zaopatřil František Šjr, c. kr. professor humanit. třjdy na gymn. w Gičjně. W Gičjně 1842. Tiskem Františka Jana Kastránka. Cena 1 zl. 12 kr. stř.

Spisowatel této knihy, Marek-Aurel Antonin byl, gak známo, geden z neywýtečněgšjch řjmských wladařů, wýborný a šlechetný muž, gakých w děgepisu wůbec gen welmi po zřjdku nalezáme. Žil we wěku rozkošmi pokaženém, kdež nepravosti byly giž náramně wzrostly, a národ u wšelikau mrzkost napořád hlaub a hlaub klesal. On wšak zachowal swé mrawy čisté, neauhonné a srdce neporušené, gsa přjsný saudce činů swých, a mjrný posuzowatel křehkosti cizé. Byltě welmi laskaw a smjřenliw, i swým auhlawnjm nepřátelům milerád odpauštěge. Milowal střjdmost a přec ochotně prokazowal dobrodinj nuzným i každému se w platných službách wljdně propůgčowal. Powinnosti wladařské co neyswědomitěgi wykonáwal, an s celau dušj lnul ku wlasti, gegj blaho, gegj spásu wyhledáwage; tak n. p., by nowými daněmi neobtěžowal poddaných, sám raděgi wšecko nářadj swého paláce rozprodaw, prostředky k wedenj wálky sobě zaopatřil, a takto řjši ode wpádů nepřátelských uchránil. Mage pak za to, že sprawedlnost ge základem blaženosti občanské, wšemožnau péči na to wynaložil, aby práwo wšude swůg průchod mělo a porušenými úřednjky žádnému z poddaných křiwda se neděla. Sám horliwý gsa prawdy milownjk a krásy ctitel, též o to usilowal, aby se národ opět ku wzdělánj ducha a srdce nawrátil a mrawným gednánjm prawé blaženosti dosáhl. — Slowem Marek-Aurel, negen saukromnjkům, ale i wladařům za wzor maudrého a šlechetného gednánj i neykrásněgšjch ctnostj postawen býti může; patřjť mezi panownjky, kteréž aby prozřetelnost božská častěgi na trůny sesjlati ráčila, národowé se wraucně modliti magj. —

Muž tento spanilomyslný, nadán neobyčegnými ducha schopnostmi, že nemohl nic wšednjho napsati, zagisté giž aupředkem nám lze sauditi. A w skutku nalézagj se w této knize prawdy, kteréž lidskému rozumu čest přinášegj, a swau gadrnostj a wznešenostj co neybljže k učenj křesťanskému přistupugj, gakož i skutečným toho gsau důkazem, že rozum lidský, neyskwostněgšj a neydražšj dar dobrotiwého Boha, na tak náramnau slabotu nechurawj, gak se to často, skorem až rauhawě, doličowati chce. Tak n. p. učili Stoikowé, k gegichžto libomudrctwj Antonin se přiznáwal, že Bůh o gednotliwého člowěka zwláště pečuge, a gemu we wšech žiwota potřebách gest nápomocen; že wšemohaucj, neywýš maudrý, swatý, sprawedliwý; že má od nás přede wšjm býti ctěn, chwálen a weleben; že nám dlužno, geg we wšem poslauchati, a cokoliw na nás sešle, s ochotnau myslj a radostným srdcem přigjmati, gakož i mjsto, kteréž nám wykáže, udatně a mužně hágiti, byťbychom třeba i tisjcerau smrt podstaupiti měli. — Dále učj Stoikowé, že člowěk nenj sobě samému k wůli stwořen, nýbrž zawázán, ku wšeobecnému blahu wšj silau pomáhati, bližnjho swého srdečně milowati, gemu we službách whod se činiti, a wšj křiwdy, kterauž se i sám Bůh urážj, pilně se wystřjhati, w dobroděgstwj pak nikdy neustáwati, nýbrž celý swůg žiwot šlechetnými skutky naskrze protkati, aby ani neymenšj mezery nezbýwalo. Takto že nám gednati dlužno bez ohledu na zisk, odměnu aneb lidskau pochwalu. Tolikéž i nepřátelům našim že powinni gsme odpauštěti, anto newědomky anebo gsauce bludem zawedeni nám ubližugj; tedy že gich laskawě poučiti dlužni gsme: i že nemáme býti pro malichernost popudliwi a k hněwu snadni, nýbrž uměti se giným podkládati a wyhowěti gim. Že máme i co neybedliwěgi mysl swau a rozum wzděláwati, a co gsme gednau byli za powinnost uznali, od toho se ani ztrátau žiwota, aniž mukami a trýzněnjm, aniž gakau pohromau dát odstrašiti atd.

Takowé a giné wznešené spasitelné prawdy,

přednešené slohem stručným, mužným a slawným, kdožby mnedle nechtěl sám raděgi seznati ze Zápisků Aureliowých, kteréž on sobě snesl w hlomozu wogny a wnitřnjch rozbrogů, stjsněn gsa péčj a starostj o blaho sobě swěřených národů? — kdožby nebyl žádostiw poslauchati řjmského swětowladaře, an sám z poklesků sebe kárá, k ctnóstněmu žiwotu wzbuzuge, swé wášně krotj, nehodám se ozbroguge i samu smrt s neohroženau myslj očekáwati učj? —

Pan professor Šjr zagisté sobě nemalé zásluhy o česko-slowanské čtenářstwo wydobyl, an knihu tuto, kteráž giž pro swau wýtečnost do wšech téměř ewropských řečj přeložena gest, w našj milé materštině nám podal, a zaopatřiw swůg čistý a wěrný překlad obgasňugjcjmi poznamenánjmi, též poúkazy na podobná shodugjcj-se mjsta, gakož i na konci saustawným přehledem filosofických zásad Aureliowých, takto swau zdařilau práci i četněgšjmu obecenstwu srozumitelnau a přjstupnau učinil. —

Přálibychom srdečně, aby obzwláště naše mládež pilně w nj čjtagjc, obsažené prawdy w tuk a krew obrátila, a tjm způsobem mrawnj charakter sobě utwořila, gakýmž nadán člowěk, který stoickau přjsnostj nad swým gednánjm saud pronášj, neskrotitelným hněwem každau neprawost zawrhuge, i nedada se z prawé cesty nigakým způsobem swésti, mužným krokem přjmo kráčj ku cjli, mage mysl zakotwenau w zásadách pewných, newywratných, tak aby naši ginochowé stáli tu někdy před swětem i před Bohem co mužowé čistj, neauhonnj, rozumu a srdce zdrawého, sličnau wůlj, podnikawostj, obětmi, zapjránjm sebe samých a ginými skutky welkodušnými, gakož i plamennau láskau k wlasti a člowěčenstwu i swé nepřátely k obdiwu a wážnosti donucugjce. * * *

Žena.

(*Dokončenj.*)

Kdož tedy chceš národ některý a budoucnost jeho poznati, nauč se znáti jeho ženy a děvy a jejich mocnost na rodiny a mládenectvo; i nezklameš se, neboť i při naší domnělé přednosti činíme vše a činíme to lépe, kdykoliv nás ženská pobídne, na nás se usměje — ale abychom se o tom před světem vyznali, toho nečiníváme. Owšem mezi čtyrmi očmi jinak se děje, a tu se mnohý čin mužský ženě přičítá.

Žena v živobytí trojí podobu přestojí: stav milenky — manželky — matky. V pochybnostech však vězí ten, kdo se domnívá, že v první podobě nejšťastnější bývá. Šťastným býti bez vědomí je stav Adamův a Evin, dříve než jablko poznavše, je okusili. Člověk má neštěstí poznati a v štěstí se radovati. Kdo již hrůzy bauře mořské přestál, pevnou zem i život v přístavu sobě váži-ti se naučí. Bezvinný nerozum dětský trvá jen za jitra; společnost, vychování, časný cit, důvěra zbavují ho již o 12té mravní neviny. Komu lze všecky city rozpočítati, ježto útlým kvítkem mladistvého srdce pohybují? Arci že častokráte tváře je prozrazují, neb se již studem rdějí a střídavě již se zatemňují a opět čistí Bohem vložená okénka srdce mladistvého, aby možná bylo podívati se do něho. Velmi časně putuje děvčátko do krajin milosti, neboť jest jí milost domovem, vlastí, světem; onať cítí, že milována býti musí a třikrát blažené jest to děvče, jemuž rodička nebyla jenom *rodičkou*, ale i sestrou, družkou a přítelkyní; onoť neklesne, nezabloudí. Však nešťastná bývá dívčina, která oplakává matku, nadarmo se ohlížejíc po přítelkyni; tuto jí brzy vynahradí přítelíček pochlebný, lichý, sobělibý, žištný a baživý po ztrátě mladistvé čerstvoty a neviny její. Běda, přeběda ubohé dívence, která nehodnou matku míti musí, nemilující cestu mravnosti, aneb sočící na mladistvé půvaby dcery své, nevlídnou jako saň, kámen a led. Časně hledává outlá bylinka přístřeší proti této bauři, a málokdy že nebývá zlomena aneb zhlozena červem hoře a bolesti.

Ale kterak jest i v nynějším společenstvu lidském cnostné panně zápasiti! Časně jí prokvítá ruměnec lásky. Soužena jsouc 17 roky, mladým a citupiným srdcem a nejmilostnější jiných přemluvou, obětovati samu sebe, obstoupena nepoznanými libostmi a kolem přátelských nepřátelů, z nichž každý cit její rozžíhá, aby se u jeho plamenů ohřáli — v těchto nesnázích musí ubohá dívčice ztěsnati srdce své, jako své dmoucí se prsa ztěsnává, musí úsměv vyluzovati, když slze v oku stojí, musí býti zasmušilou, když veselá mysl na citu jako lodička na hladké vodě se pohybuje; hleděti musí okem, jak ji naučily poručnice, a celinký den dech tajiti, až si v noci mezi čtyrmi zdèmi volně na osamotnělém loži zavzdechne, kdež si ve snách život na budoucí den tvoří a zásobuje. Takový život vede častokrát i deset podletí, až posléz tento zápas hrdinský korunován bývá vínkem myrtovým, někdy rozmarínovým. Opravdu ani jeden z mladíků nepřetrpěl by tyto muky, aby v tom smutku si neumyslil svět i nebe zapáliti a zvrátiti.

Opomínaje čas milování—neboť o něm bych žádnou novinku nepřinesl a mnohým by to přišlo nevhod— stavím na biledni stav manželský, v jehož oboru u útle vzdělaných duší říše milostí leží. Dříve ale prosím toto:

Potupně krčíváme ramenama nad padlou dívkou, a neuvažujíce povahy lidské jedině milosrdnost nad ní jevíme. Vyjmouce ohavné nevěstky, každá z těchto zbloudilých duší bylaby raději věrnou matkou, starostlivou chotí. Spolek lidský, z jedné strany nouze, z druhé lenivost smilných boháčů jsou roditelky těchto poklesků, práwem ošklivým hříchem pojmenovaných. A právě tito lidé jsou ženských nejurputnější haničové; jsouť zvířata lítější nad tigra tito bohatí smilníci, jinak nazváni: lidé.

Dodává-li láska—jak se vůbec domníváme—ducha, přečasto jen lstivost za ducha považována bývá; ale sňatek dodává dívce rozumu. Mužova příčinlivost a snaha pozbuzuje se, an nyní o drahá jemu stvoření pečovati má, a člověk přirozeně nadán jest soucitem k bližnímu takovým, že spíše pro jiné než pro sebe čin neobyčejný, podívu hodný vykoná. Neboť není člověk stvořen sobcem, aniž jej tím nedokonalost lidského společenstva činí; toliko žiwot bezženný jest největší soběctví — rodina jest již prospěšný stupeň ku sbřatření celého člověčenstva. Jak by mnohý neženilec jiného cíle došel, kdyby byl veden láskou k manželce, starostí o dítky na pouti tohoto života! Soběc spíše stane se lenivcem než pracovitým člověkem, protože všeliké potřeby na něm samém konce mají a on pro nižádné stvoření citu nechová. Však stav manželský, nemaje býti ničím jiným než pouhou láskou, větších starostí způsobuje ukládáním nevyslovitelných povinností; ovšem že je tisíckráte nahražuje radostmi, o kterých sobě, kdo jak živ nemiloval, ani pomysliti nemůže. Každá radost, která milence obveseluje, potěší i ty, kteří ji poskytují; i vzdálen od milenky raduje se doma milenec, když jí na druhém místě dobře se daří, on se snažívá dárkem jí radost způsobiti, a tak vzájemný tento život, jediná okrasa lidstva, postupně prospívá, až v blaženost rodiny přechází. Jakých radostí srdce matčino pocítí, ana vidí dítky své se radovati, o těch povídati věc by byla nejmarnější.

Věrná manželka jest outlá bylinka, vinoucí se kolem prvního kmenu všeho živobytí. Celým srdcem přilnuvši k životu manželovu, štěstí a neštěstí s ním snášívá, věrnější jsouc nad něj; padne-li žena, muž bývá původcem tohoto pádu. Protož nařídil Julius, jeden z Římských právníků (lex Julia), aby i muž ženy, pro cizoložnictví před soud pohnané, právu zadán byl, neboť on druhou částku viny nese. A pročby měl zde muž omluven býti? Požívaje za našich dnů více práv než žena, když klesnul, mnohem přísněji souzen býti má. Až ženské stejných s mužskými výhod dosáhnou, až dle přirozenosti své vlastní a dle zákonů rozumných vychovávány budou, tehdáž nechť stejnému zákonu i ženské podlehají. Až v společenském životě žena s mužským rovného místa obdrží, až dívka dle srdce a rozumu vyvolivši si manžela, sama jsouc vzdělaná i rodinu blaze a jak rozum káže vychovávati bude, pak věčný ten zápas mezi dvěma pokoleními se ukončí a svatý mír rodiny ve velký život národní přejde a oblaží veškeré vlasti a člověčenstvo. Cit a rozum, spojené pak páskou lásky, nerozdvojí člověčenstvo, kteréž napořád již více dbáti bude o dokonalost duševní; v ty doby bude panovati krásná vzájemnost a ohyzdné soběctví jednotlivců nebude zadržovati prospěch a spásu člověčenstva, a každý učiní zadost svému určení a cíli, jak síly jeho vystačí: zpěvec bude zpívati, jen aby slyšán byl, porozuměv, že tvůrce slavíku hlas dal, aby jiné těšil; zákonodárce, rolník, řemeslník, průmyslník, kupec—slovem nebude člověka, který by přesvědčen nebyl, že na dobru lidstva pracovati, nejkrásnější povinností jest, že zde výminky nestává, že člověk člověku roven. Vázne-li i nejmenší kolo, zůstane celý stroj státi; totéž platí o člověčenstvu vůbec, o státě a jeho dílech, jednotlivých vlastech. Dávno již, ba dávno mnohý úd lidské společnosti nepravé místo zajímá. Ustanoví-li se pravý cíl ženským, vzejde nám krásnější dennice a máti člověčenstva nebude více slzeti nad svými dítkami.

Co matka jest, zde vypsati na mysli nemám. Každý z nás ví, že jen ona nad kolébkou se usmívati a nad hrobem svých miláčků plakati zná.

Př. M. Oustecký.

Literatura
německá we Francauzsku.

Práwě se mně do rukau dostal nejnowější swazek jistého francauzského časopisu, který w měsíčných sešitech w Paříži wychází *). Swazek ten mimo jiné dosti zajímawé články také překlad Schillerowy ballady »Rukawička« pod nadpisem »*Le gant, ballade de Schiller*« přináší. Pře-

*) Při té příležitosti nemohu se o tom nezmíniti, kterak by žádaucno bylo, abychom alespoň jeden periodický spis měli, který by w *měsíčných* sešitech, to wšak w *přísně*

klad ten jsem tím dychtiwěji četl, čím wíce jsem se o zběhlosti francauzského překladatele přeswědčiti chtěl, abych prawdiwost wýroků některých německých časopisůw seznal, kteří nám čehosi o znamenitém pokroku a rozšiřowání-se literatury německé mezi Francauzi napowídali, ač tomu na odpor mnozí na newšímawost románských swých sausedů, co se německých plodůw ducha týče, dosti se nažalowati a naběđowati nemohau. Musím wšak wyznati, že mám-li podlé podaného zde překladu »Rukawičky« a *jiných přemnohých úkazů* sauditi, s literaturau německau we Francauzsku ještě tak skwěle státi to nemusí, jak by nám mnozí rádi nabájili. Překlad swrchu uwedený způsoben jest (zachowáním každé jednotliwé sloky we zwláštním oddílu) we *próze*— a k tomu w *jaké* próze! Sady samowolně měněny, přewrhowány a dle libosti rozwlečeny, wšecken básnický kwět zcela setřen a tím i weškeren půwab a zajímawá půwodnost básně naprosto zničena. W skutku, kdyby Němci na *takowý* způsob nejčelnější francauzské básníky překládali a swému čtenářstwu k zažití podáwali, newím, co by tomu nejen francauzští ale i sami němečtí kritikowé řekli! K tomu pak dotčený chatrný překlad, jemuž w literatuře francauzské *ještě wíce* podobných, ano horších po boku stáwá, není samojediný důkaz, kterýmžto swrchu podotknutý časopis swau newšímawost a, řekl bych, jakési hrdé chowání k literatuře Němcůw oswědčuje. W každém totiž swazku čili sešitu jeho pro cwičení kladen jest pod stálým nadpisem »*Literature etrangère*« wždycky nějaký wýtečnější článek z literatury anglické a wlaské, uwedením jeho zprwu w lewém slaupci slowy originálu, k nimžto pak wedlé we slaupci prawém francauzský překlad jest připojen. To wšak posud ani w jediném ročníku, ačkoli časopis ten již po dlauhý čas wychází, se nestalo s obraným článkem německým: takowý, dostáwá-li se mu welmi řídké cti, že do časopisu má přijat býti, jen pauhým chatrným překladem w próze *bez uwedení slow originálu* spokojiti se již musí. —Tuším ale, že i sami Němci k této newšímawosti Francauzůw dosti příčin zawdáwají, to nejwíce jakýmsi modloslužebným pokloňowáním-se wšemu, což francauzské jest, byť i někdy dosti chatrné bylo, a nadto i zarputilým držením-se swého skrauceného, branatého písma lomeného a newkusného šwabachu, Francauzům i jiným národům románským nanejwýš protiwného, který když od rozwážliwějších německých spisowatelů někdy sličnau latinkau zaměněn býwá, nezřídka i k wýčitkům některých těsnomyslných časopiscůw podnět zawdáwá, jak jsme se w skutku již nejednoho příkladu dožili. Mohu ze swé wlastní zkušenosti doswědčiti, kterak i wzdělanější Francauzowé, neřku-li lidé z nižších tříd, německého lomeného písma naprosto *neznají*, tak že, podá-li se jim kniha oním písmem wytištěná, s ní sobě rowně počínají, jako kdybys jim podal knihu ruskau, wytištěnau písmem cyrilským. Zbytečná pak různost a rozerwanost w písmě welice wadí snadnému se přiučowání jazykům jiným, a tím samým také wzájemnému se zbližowání literatury jednotliwých národů, jakož ona také hbitější wýměně náhledůw a widin nemálo překáží, kdežto by jednosworné přijetí jediného powšechného písma ewropského, totiž auhledné latinky, přewelikých wýhod národům nawzájem přinášelo. Položí-li se nadto wedlé oné nelibosti Francauzů k písmu německému ještě i druhá swrchu podotknutá příčina na wáhu; wezme-li se na rozmysl, kterak Francauzstwí w rozličných swých způsobech posud welikau wládu má w Němcích, jenž se mu z *weliké* částky posud ochotně kloní; powáží-li se, kterak každý, byť i sebe chatrnější plod nowomódní literatury francauzské, sotwa že se wyskytne, hned celé zástupy německých překladatelů poplachem wybauří, aby co lačné ptactwo na něj se wrhli, a jej w trhowých překladech obecenstwu, na takowé wěci labužnému, předložili; kterak posud francauzští wychowatelowé, guwernantky a wůdkyně dítek (*bonnes*) za drabý peníz se do země zjednáwají; ano kterak se poslušně jen na rozkaz čeká, z Paříže přísně welící, jaký *kroj* wolen a přijat býti smí: — snadno sobě onu newšímawost Francauzů strany wšeho což německého jest, wyswětliti můžeme, pocházející z pewně zakotweného wědomí wlastní přewahy a přewlády, k němužto Němci sami ochotně paliwa dokládají. K tomu pak ke wšemu Francauzům po tu dobu w paměti tkwí, jak mnohým wěcem národ německý od nich se byl přiučil, a že zwláště při prwních základech literatury německé, nyní owšem bujně rozwětwené, nejen znamenitau pomocí, ale z weliké části také wzorem byla literatura francauzská a ona ostatních národů románských, Angličanů, Wlachů, ano i Španělů, jenž wšickni při jejím počátečném se wywinowání mocný díl měli. Dokawáde pak wšecky zde podotknuté překážky neustaupí, mám za to, že se literatura německá sotwa we Francauzsku z takowého účastenstwí těšiti bude, jak by sobě nejeden přítel swé německé wlasti žádal, a jak by nás mnohý časopisec o nastaupilé již toho skutečnosti rád přeswědčowal. **Fr. D.**

určitých dobách wycházel. Swrchu podotknutý francauzský časopis wychází w měsíčných sešitech pauze dwauarchowých we welké osmerce po slaupcích; i kdybychom podobný spis, wycházející po swazcích třebas *čtyrarchowých* měli, tak že by na týden arch wypadl, dosti pěkná kniha by tím za rok powstala.

Nowé knihy.

Přjběhy a obrazy z cizjch djlů swěta, **sepsané a wzdělané od Frant. Maška. (Z časopisu „Kwěty" 1843.) W Praze. Tisk a sklad Jar. Pospjšila. 1844. — Str. 56 seš. za 8 kr. stř.**

Milowati budeš bližnjho swého gako sebe samého! Powjdka pro milau mládež. Podlé Gustawa Nierice od Frant.B. Tomsy. W Praze 1843. Tiskem knjžecj arcibiskupské knihtiskárny, řjzenjm Synů Bohumila Háze. — Str. 120 w 8. seš. za 16 kr. stř.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo XXIV. (*Přjloha ku Kwětům.*) 29. listopadu 1843.

Literatura.

Malá Encyklopedie nauk. Nákladem českého Museum. III. díl.: Dra Wáclawa Staňka ***Přírodopis*** prostonárodní čili popsání zwířat, rostlin a nerostů wedlé tříd a řádů jejich. S obrazy. W Praze. W komissí u Kronbergra i Řiwnáče. 1843. Cena 2 zl. stř.

Nynější svět provívá mohútná idea, jenž ostrým mečem zahlazuje každou stopu otroctví a k důstojnosti přivádí každou osobnost; jenž ve skutečnost obrací veškeré doby své již zpředu zákonem přírody co v zárodku nastíněné podstaty. Tento úkon opakuje se v tisícerých úlohách menších i větších, a zjevuje se nám ve vědách patrně a jasně. Den odedne volní se těsná vazba poutající vědy k jařmu užitečnosti, den odedne šíří se počet ctitelů jejích, kteří za nejvyšší úlohu vědy považují zvěstovati pravdu, po vedlejším prospěchu ani se netážíce. Pročež litujeme od srdce, musíme-li vyznati, že až posud nemalý počet vzdělanců našich v podezření má přede vším vědy přírodní, jakoby na odpor byly vyvinováni se nábožného citu, a snad i dříve ducha od Boha odváděly, než jej k němu byly připoutaly. Abych mírně se zmínil, byl by to nevděk ku přírodě, jejížto vznešené velikolepé úkazy, slunce totiž, hvězdy a blesky vznik daly prvnímu ducha tušení o všemohoucím původu jejich. Dokavad ale člověk nepoznal podivně a věčně stálé zákony přírody, nebyl pánem jejím; ale opustiv ji, poněvadž mu zadost nečinila, těkal v říši neplodných smyšlenek a vzýval prázdné názvy, kteréž nepostačovaly, aby podnítily jeho vroucnost v pocitech a lásku k dobrým činům. Z těchto pokrajností vyvinula se doba krásného spojení a splynutí obého, realního totiž a idealního, v nížto hmota dosáhla oduševnění, a mlhavé vidinstvo zřejmého ztělesnění. Kdo mezi tento dvojsvět klade nepřekročitelnou čínskou zeď, tomu nedáme nikdy knihu o přírodě do ruky. Příroda je co dobrá matka, k nížto musíme míti úplnou důvěru. Kdo ji nemiluje, toho ona nepoučí. V ní zjevil se nám Pán v nekonečném postupu, na každém listu a lístečku této svaté knihy vidíme stopu zákonodárné ruky, která přísně hrozí těm, kdož ji otvírají, aby v ní nalezli potvrzení svých marnomyslných bludů.

Příroda je neustále se opětující zjevení, hlas nikdy nepřestávající odpověd dávati tomu, kdo se ve skromnosti táže. Ačkoliv nám volno, na konání její klásti své vlastní měřítka, a o zákonech jejích počty vésti, nedělá předce nikdo jiný probu než ona sama, zvěstujíc neočekávané výsledky hlasem častokráte dosti strašným. Jako panické moře, tak vyvrhuje mrtvoly našich bludů, ježto jsme do ní pohroužili. Neznajíc skoku, působí v ní každá část na svou vedlejší, nejbližší, druhá na třetí a tak stále dál, co pravzor pravého vlastenectví.

V přírodě nezůstává žádná odkrytá pravda o samotě, nýbrž opětujíc se v tisícerých exemplářích, srůstá s ostatními v pěkný celek. Nejvyšší zákon přikazuje člověku, aby poznal sebe samého. V tomto přikázaní leží mnohem více, než se obyčejně domníváme. Co my člověkem nazýváme, je z květu jen jeden list. Kdo celého člověka znáti chce, musí vycházet od pramalitky, od pralistu, od prakrystalu, tam jsou kořeny člověckého kmene, tam základ jeho bytosti. Teprvé když poznáme tuto podivnou souvisnost, jak jedno druhému podporou bývá, jak celek jen ve pevném spojení trvá, a každá částečka v odloučení v zahynutí klesá, tenkráte vynikne v duši naší čistý pojem lidmilenstvi, ješto přísně zavrhuje hříšnou vadu lidské vypínavosti. Nejvřelejší přání naše mělo by býti, abychom právě my, jsouce ponořeni v dobu průmyslového požitkování, nezapomínali, že má příroda jinou ještě stránku, která ducha nadšením opojuje, zjevujíc mu, že v ní původně žádného hříchu není, a že v bludu kráčí, kdo ji za odpadnutí od Boha a nikoli za čistý výtok z něho považuje, byť i veliký filosof hlásal: „Die Natur ist der dissolute, liederliche Begriff, der Be-

griff der Irre.« Příroda je náš nejbohatší, nevyvažitelný přítel, bádání v přírodě nemá mezí, každá doba ozbrojuje nás novými čidly, jimiž wždy nová zjevení spatřujeme. Pomněme jenom na drobnohledné výsledky našeho věku. — Pročež poslouchejme bedlivě tajné, podivné hlasy této vznešené harmonie; my jsme v ní jediný tón, jenž sebe i ostatní pojímá.

Věda přírody vzdělává se dvojí cestou, jedna vede nás k látečnému poznání, druhá povznáší se výše a odhaluje vniterní zákony, vyšší jednotu a souvisnost celku. První musí nám známa býti, než se po druhé pustíme. Není to malá zásluha, kterouž si Dr. Staněk o národ svůj získal, poskytnuv mu nadzmíněný spis, po němž jsme tak dlouho toužili. Kdo položí první kámen, třeba základ tento země kryla, bývá nám milejší než kdo na hotovou střechu prapor zatkne. Mezi zásluhami, kteréž národ náš s vděčností spisovateli přičísti musí, není poslední ta, že bez ohledu na všeliké okolnosti, na swau náklonnost a jiné zaměstnání, vždy čistým okem k tomu hledí, čeho nám právě v tu chvíli nejvíce je potřebí. Za předsevzetím kráčí pak beze vší rozptýlenosti čin a skutek. Kdo si v kterémkoliv oboru cestu klestí, ví co to znamená, a kdo na kterékoliv dráze za předchůdcem může kráčeti, ví co jest mu dlužen.—

Staňkův přírodopis obsahuje všecky tři říše. V předmluvě vytknul stanoviště, s něhož posuzován býti žádá. Poznání přírody o sobě, výklad jejího mravního i užitkového obsahu neustále na zřeteli maje, podal nám knihu, která národu putující školou býti může, do níž on sice nechodí ale která jej přece na cestách smí provázeti. Řeč je jasná, názvosloví lehké, šťastně volené, mnohonásobně zdokonalené, ač by přáti bylo, abychom co možná jen jediný název podrželi a častými »*čili*« věc neztěžovali. Počav od vrcholu, vede nás od známého člověka k neznámějšímu, od živočichů k rostlinám a nerostům, což pro začátek mnohé výhody přináší.

V živočišstvu počíná v úvodu výkladem pojemů těch vlastností, kteréž velikému množství, živočichů společně náležejí, a popisuje části těla a jeho rozmanité úkony. Zde bychom jenom neradili, aby se látka mozeční jmenovala *kašovitou*, jakáž vlastně mimo chorobu nikdy nebývá. K nervům přidati třeba čtvrtou řadu, nervy totiž, jimiž čijeme (Empfindungs- oder sensible Nerven), a při oku zmíniti se o cévnatce (Gefäßhaut). Rozvrh celé říše živočichů na přiložené tabulce drží se Cuviera, což chváleno býti musí. V popisu jednotlivých druhů šetří spisovatel základu, jakýž v celé encyklopedii nauk panuje, totiž, aby vlast naše, její živokové a zplodiny byli středem, z něhož bychom mohli paprskovitě k sausedům i nejvzdálenějším vybíhati. Zábavné přídavky ze životopisů známějších a důležitějších živočichů, oživují a osvěžují rozkošně jednoduché popisy, tak že se nadíti můžeme, že obecenstvo naše s potěšením knihu tu čítati bude, jestli se ho panující blud nezmocní, jakoby podobné předměty pouze pro ty sepsány byly, kteří se výhradně s přírodozpytem obírají. V *rostlinstvu* seznámíme se přede vším dosti obšírně se znakoslovím. Pro snadnost podržela se soustava Linnéova. Při jednotlivých rostlinách hledělo se opět na průmysl a domácí užitkování, ba i na lékarské upotřebení, při kterémžto však spisovatel přísně a důrazně čtenářům prozřetelnost při užívání na srdce klade.

Kniha třetí jedná a nerostopisu. V ní obsaženy jsou též velmi užitečné zprávy o naší zemi vůbec, o jejím teplu, původu a vznikání, o chladnutí, o moři a vodách. Vše to stává se v slohu příjemně srozumitelném, a kde se věc citu týká, i sličně barvitém. Spisovatel pomyslil i na nejnovější veleplodné pozorování o prvocích a jejich útvarech, o předpotopních živočiších, a zbudil v nás žádost, aby takovéto látky prostou mluvou národu ve známost uváděl. Předeslav znakosloví vypravuje o jednotlivých nerostech, které na 7 tříd rozděluje, což v takovém spisu stačí, byť by to i vyššímu pojemu vědy zcela zadost nečinilo. — Toho spisu ujal se výbor musejní a podal nám příklad, jak by vlastně prostonárodně psáti se mělo. Z toho soudíme, že mu nezáleží na mluvě s ohromným copem, v jaké si ten nebo onen, dobré věci na ujmu, přílišně libuje. Kdo ty klassické památky ze starých archivů bez provětrání nám podává, byť by i na coul prachu na nich tkvělo, nemůže zabránit, aby se do nich vítr nezabral a lidu oči nezasypal. Přece ale i tímto dílem zbuzuje se v nás žádost, aby se gramatikové usnesli, má-li se psáti *zhledal* čili *shledal*, *snížiti* čili *zníţiti;* zvláště přírodozpytci (jichžto u nás velký počet není) neměli by pro »*Scheelium*« tři významy utvořit. Toto znamená úmyslně věc ztěžovat. Cizá jména museji se psáti jak původně znějí, a česká výslovnost má v závorce přidána býti, sice by těžko bylo uhodnouti, že Žisié a Kywier jsou Francouzové. Konečně co dílu tomu největší užitečnosti dodává, je pilně pracovaný obšírný registřík ve třech řečích, v němž každý velmi lehce jednotlivé předměty, o nichž by se rád poučil, sobě vyhle-

dati může. Bez takového dodatku bývají podobné knihy téměř zavřené ráje.

K dílu tomu přidány jsou také obrazy na 16 tabulkách od Bělopotockého (Slováka) na kameně zdařile vyvedené. Ssavci jsou na 3, ptáci též na 3, obojživelní na 1, ryby na 1, ostatní třídy živočichů na 2 tabulkách. Rostlinstvo zoujímá 6 tabulek. V tak obmezeném nákresu nebylo možná všelikerým žádostem zadost učiniti, co zvláště o rostlinstvu platí. Zde sluší připomenouti, že se člověk s rostlinami v přírodě samé lehko seznámiti může a musí. Pro upamatování pak mohou i tyto drobné výkresy dostatečně posloužiti. Spis věnován je našemu o vlast velezasloužilému D. Fryčovi. Cena u porovnání s jinými spisy je velmi levná, zevnější úprava dosti pěkná.

Dr. J. R. Č.

Chrudimské kancionály.

Nebude snad nikoho, který by s děginami wlasti našj se seznámiw, byl se nepřeswědčil, že wědy a krásná uměnj giž za šedé minulosti zwláště pak za časů nesmrtelného Karla IV. a pozděgi za krasocitného Rudolfa II. se zwláštnjm obljbenjm od předkůw našich se pěstowaly, a žeby gistě národ náš onoho stupně wzdělanosti byl dosáhl, na něgž Wlachy za časů uměnj milowných Mediceů a Francauzy pod nádherným Ludwjkem XIV. se wznesly, kdyby pozděgi wzniklé, baulřliwé, politické a náboženské pohnutj mysli dalšjmu wywinowánj-se a zdaru wěd a krasoumu bylo w cestu newkročilo, ba ge zcela nezničilo. Wšak nicméně nacházj se z dob oněch dosawáde tolik krasouměleckých pozůstatků — neb snad žádného wětšjho města a staršjho zámku w Čechách a w posestřené Morawě nenj, kdeby alespoň něgaká památka někdegšj umělecké wzdělanosti se nespatřowala — že, kdyby některj z umělců našich ge sestawili a posaudili, lehce ráz zwláštnj staré české školy umělecké určiti by se mohl; pročež nám památky tyto tjm swatěgšjmi býti musegj, a co neypilněgi gest nám o to dbáti, aby, co Vandalismu předwěkých válek ušlo, nynj newšjmawostj až přjliš průmyslného wěku našeho na zmar nepřišlo, nýbrž se zachowalo a w známost uwedlo. — Gsau pak w ohledu tomto zwláštně pozoru hodné w Čechách w městech mnohých při kosteljch se nacházegjcj staré zpěwacj knihy literatůw neb tak řečené kancionály, gradualy, knihy rorátnj, gakož w Litoměřicjch, Králowéhradci, Mladéboleslawi, Poličce, Čáslawi a snad geště ginde wjce,*) kteréž na pergameně přeozdobně psány a krásnými obrazy okrášleny gsau, a kdyby krasocitnj wlastencowé w městech těchto se zdržugjcj knihy tyto bedliwěgi prohljdli, popsali a s ginými podobnými porownali, dalo by se snad gmeno mnohého dosawad neznámého, k staré české škole umělecké patřjcjho umělce, a možná že geště wjce giného wypátrati, coby k wyznačenj charakteru této školy zwlášť a k historii někdegšj wzdělanosti národu našeho wůbec nemálo přispěti mohlo. Gelikož i při děkanském kostele nanebewzetj panny Marie w Chrudjmi dwa takowj kancionálowé se chowagj, z nichž geden, až na gednu pjseň českau, latinskými, druhý weskrz českými zpěwy naplněny gsau; předewzal gsem sobě, gich bedliwěgi prohlednauti a šjřegi popsati, daufage, že snad tudy mnohého z wlastenců našich k podobnému bádánj pohnu wzbudjm.

Oba tito na zdegšjm choru literackém se nacházegjcj kancionálowé gsau w kůži wázáni a uměle na rozjch mosazným kowánjm, znak chrudimský w sobě obsahugjcjm, obloženi; latinský gest 2′ 1″ dlauhý, 1′ 5″ široký a 6″ tlustý a záležj z 344 perğamenowých listů; český pak 2′ dlauhý, 1′ 4″ široký a 6″ tlustý, a 298 též perğamenowých listů w sobě obsahuge. Půwodně ale obě tyto knihy wjce, a sice prwněgšj dle poznamenánj na zadu »listu aucztienych w tomto gradualu nachazy se trzy sta padesat šest. Actum w pátek po welkonoczy 1598« 356 listů, druhá dle podobného poznamenánj »leta panie 1598 w patek po welike noczy spocztieny listowe w tomto ğradualu našlo se gich y s tjmto na kterémž se pyše 338. Mistr Martin Rakownický« 338 listů obsahowaly a tudy w latinské 14 w české 40 listů scházj, kteřjžto listowé, gak na zadu knih těchto Karlem Chocenským, někdy primatorem chrudimským, zaznamenáno gest, wytřjznuti byli od misionářůw jesuitských dne 28. července 1738 do Chrudjmi přišlých; a sice powěstného Antonjna Koniáše, Matauše Sexstetera, Františka Kljče a Alexiusa Fleischera, když w misionářské horliwosti swé po domjch knihy prohljželi a na děkanstwj tyto gradualy a w nich některá bludná t. g. na přigjmánj pod obogj se wztahugjcj slowa, pak několik zpěwů »de sancto mag. Joaune Hus« a »ke cti sw. mučedlnjkůw Jana z Husi a Jeronýma« nalezli*).

Pjsmo w knize latinské gest tak zwané mnišské (Mönchsschrift), slowa pak skracowaná; w české pak wjce nyněgšj německé fraktuře se podobagjcj; oboge wšak welmi ozdobně a čistě psané a zwlášť litery začátečnj zlatem a ginými barwami okrášleny. W obau těchto knihách wždy při začátku gednotliwých zpěwů obrazy se nacházegj a sice w

*) Práwě se dozwjdám, že i w Nowém Bydžowě literáti starý český kancionál od r. 1586 magj, genž pěkně na tlustém papjře psán, zlatými začátečnjmi literami ozdoben, wšak bez obrazů a dalšjch okras gest, 555 listů obsahuge, w prostřed wšak a wzadu mnoho listů — snad od Jesuitů — gest wytrhano.

*) Přišli pak Loyolowi synowé a knih českých horliwj hubitelé krom toho geště třikráte in missione do Chrudjmě: dne 24. unora 1746, dne 23. zářj 1762, a konečně giž po wyzdwiženj gich řádu dne 4. srpna 1774, kde wždy na náměstj we zwláštnj baudě kázawali, odpustky udělowali, po domjch knihy bludařské t. g. české wyhledawali a ge pak na sw. Kateřinském předměstj na tak zwané »roštině« páljwali.

latinské gest gich 14 a w české 19, kterjž buď začátečnj pjsmenu, buď, a sice z wětšjho djlu, obsah celé pjsně a slawnosti, k njž tato patřj, wyznačugj a tudy, ať tak djm, zwláštnj způsob staroslowanských mětesek w sobě obsahugj. Což abych lépe wyswětlil a snad některých z našich umělců k bližšjmu posauzenj powzbudil, wšecky obrazy zde obšjrněgi popsati chci, z nichžto w latinském gradualu následugjcj se spatřugj: 1) na listu 2. w lewém rohu nahoře při pjsni, genž začjná »Cyrie« mjsto pjsmeny C, Cristus obnažený s korunau trnowau; 2) na listu 3. »Angelorum ora coelites« obraz zwěstowánj panny Marie; »Sanctus Deus« obraz Boha Otce w rauše bjlém; 3) na listu 48. »Angelos ora coelites« obraz zwěstowánj P. Marie. 4) n. l. 53. »Puer natus« obraz narozenj Páně; 5) n. l. 55. »Ecce advenit dominus« obraz Epiphania čili tři sw. králowé; 6) n. l. 56 »Dominus Jesus Christus« Wzkřjšenj Páně 7) n. l. 59. obraz wstaupenj Páně; 8) »Spiritus Domini« obraz seslánj ducha sw. 9) n. l. 63. »Benedicta« obraz, gak Bůh žehná swět; při wšech těchto obrazjch wždy na protěgšj straně dolů winaucj se slawesky zlatau, modrau, růžowau, zelenau barwau wyznačeny gsau; 10) n. l. 65. obraz Krista, wjno z hroznu tlačjcjho; 11) n. l. 69. »Venerabilis est locus iste, hic domus est« pjseň při poswěcenj chrámu, obraz pak starodáwnj, zdegšjmu kostelu sw. Křjže se podobagjcj, chrám s korauhwj z wěže wlagjcj obsahuge; 12) n. l. 73. »Suscipiam Deus misericordiam tuam« Obětowánj Krista pána; 13) n. l. 81 »Gaudeamus« obraz korunowánj Marie; 14) n. l. 137 »Grates reddamus D. D. qui liberavit nos de diabolica proprietate« obraz wěřjcjch, za duše, w očistci hořjcj, se modljcjch. Od listu 299. začjnagj pjsmeny giž ginau rukau než na začátku psané a uncialnj ne wjce zlatem, nobrž gen buď čerwenau buď modrau barwau psány gsau. — Obrazy tyto gsau téměř naskrze 5″ dlauhé a 4″ široké, a ačkoliw se w nich geště gistá nesauměrnost a dřewěnost audů těla pozoruge, předce wýraz obljčegů, pak čerstwé a skwělé barwy, genž zwlášť při slaweskách přeněžně w sebe splýwagj, oku welice lahodj a znamenitého umělce prozrazugj. Pjsně w kancionálu tomto gsau naskrz latinské, wygmauce gedinau českau na listu 133. 134. 135.; gest to nápodobněnj pjsně latinské Benedettiho Tudertinského: »Quid mundus militat sub vana gloria« a gelikož se mi to gedna z neystaršjch pjsnj tohoto druhu býti zdá, gi zde dle celého obsahu kladu:

Poslyš země, weliký okol moře,
slyš wšecko pod sluncem, co žiwo gest,
tohoto swěta ozdoba i oslawa
gak gest marná a kterak minula.
To nám swědčj ti přjbězi časnj
w gednom stawu nestáwagjcj.
Nespomuož králowské duostogenstwie,
nespomuož welikost tělesenstwie
nic nespomuož hlubokost uměnie,
ani bohom gich obludné božstwie.
Nespasjť krása ani urozenie,
nespomuož poklad zlata snesenie;
zhyne zagisté wšech wěcj zástěra,
gakož se led před sluncem rozplýwá.
Kde gest ciesař Pompejus,
kde král Pyrrhus, kde gest i Darius,
kde gest Plato, kde gest Virgilius,
kde gest Pornus a kde Ovidius?
Alexander král kde gest naywyššj,
neb Achylles wjtěz přehrdinský,
Kde gest Nero ten nayukrutněgšj,
Aristoteles nayučeněgšj?
a Vicenna kde i Aueroys (sic)
wykladatel, kde gest i Seneka
i s Helenau Paris kde naykrasšj,
Hector z Troje kde ten naysilněgšj,
kde gest Absolon spanilý,
kde Ulixes chytřec přewýmluwný,
kde gest wyřezanec Porphyrius,
kde Maxencius, Dacius, Fabricius, Olibius?
Kde gest hwězdář weliký Ptolomeus,
kde lékař dobrý Galienus,
kde gsú ginj mnozj wladařj swěta a mudrci
kde ciesaři, králowé, wéwody,
súdce zemštj i kniežata.
Časem swé zde wuole požjwali,
časem swé wšj chwály sú pozbyli.
Wiz co gim gich múdrosti sú prospěly,
wiz kteraký konec toho wzěli.
Přišli sú gim osudi smrtedlnj
w krátké chwjli, a na den gediný
upadli sú w hlubokost, gakožto kamenie,
kto wie magjli odpočinutie.
Ale ty Kriste, králi nebeský,
rač spasiti weškeu lid křestianský,
když o hřjšných bude súd přehrozný,
nedag nám wgjti w oheň pekelný
onen den súdný,
Když nebesa hýbati se budau i země.

(Dokončenj.)

Nowá kniha.

Filotea či *Bohomila* aneb nawedenj k žiwotu náboženskému od sw. Františka Saleského. Přel. ze franc. Winc. Paw. Ziak, titulárnj radda slawneg brňenskeg konsistoře a katecheta normálnj školy.

Připogeny modlitby rannj, wečernj, ke mši swateg, ke sw. zpowědi atd. i spolu obyčegné pjsňe kostelnj.

Nákladem E. J. Fourniera, knihkupce. Bez obrázku za 24 kr., s obrázkem za 28 kr., na weliňe s obrázkem za 40 kr. stř.

Diwadelnj náwěštj.

W neděli dne 3. prosince 1843 we prospěch p. J. N. *Mayra*, bude se na nowém diwadle w růžowé ulici poneyprw prowozowati: **Obleženj Korintu.** Weliká zpěwohra we 4 gednánjch, dle Francauzského od Kupelwiesera, přeložena od Em. Ugky (?). Hudba od Rossiniho.

Českému obecenstwu obljbený p. beneficiant může se tjm hogněgšj náwštěwy nadjti, gelikož zde málo známau zpěwohru obljbeného skladatele uwádj, a kromě p. Strakatého, w české opeře domácjho, a pp. Tonnerowé a Negedlé, též od na slowo wzatého zpěwáka něm. zdegšj opery, p. *Kunce*, podporowán bude, kterýž part Mahometa II. na sebe wzal.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo XXV. (*Přjloha ku Kwětům.*) 13. prosince 1843.

Dwé sester.

Znám dwé sester. — Gak slabě značj slowa tato poměr můg ke dwěma přemilým a krásným bytostem! Milugi, ano plamenně milugi dwě okauzlugjcj sestry a láska tato neznalaby mezj, kdyby cit můg lépe se rozhodlaw dal wýhost wšem rozpakům a pochybnostem. Tak ale neustawně buď k staršj, buď k mladšj sestře se kloně, nemůže nikdy býti plným, nikdy gednotwárným. — Obě sestry gsau wnadné, ale každá má wlastnj do sebe wnady; obě půwabné, ale půwabu nestegného. Gedna skwj se w plnosti krásy swé, gako pěkný, gasný den, obnažugjcj weškeru malebnost kragin, wšecku přjrody rozkoš. Duše požjwá newýslowné slasti, widauci splynutj hor s oblaky, oblaků s hladinau moře; widauci luhy, an se rozprostjragj pod zeleným stromowjm; welíké dráhy, ležjcj gako rozwinuté stůčky, a sady, gakoby obrazy okrúžené rámci swých ohrad. Wšak očarowánj toto mizj, an duše gsauc opogena krásotami welkolepými, leč gednotwárnými, nenalézá potrawy k nowému se-kochánj. Naproti tomu druhá sestra milá, wnadná, gako lunný wečer pozdnjch dnů letnjch. Gá milugi takowéto wečery! Skwělá luna lige střjbro swé na tiché doliny; šediwé mlhy, zahalugjc a opět odkrýwagjc začernalé lesy, okrauhlé chlumy a rozwaliny hradů na temeně skal, semotam se wlagj a bjlé swé raucho prohlédawé rozstjragj. Duše ráda pohřižuge se w tuto směs blednaucjho swěta, blankytu nebes a šedého saumraku; ráda lowj předměty mezi těkawými mlhami, putugjc za stjny různotwárnými, kteréž gako by žiwé, sledem za lunau spěchagj z doliny w dolinu, ode chlumu ke chlumu. — Takowáť sestra mladšj, nemageci žádného lesku, gsauc ale plna půwabů, plna očarowánj. — Překrásnáť i sestra druhá. — Wyobrazte sobě postawu a chod Mudřenin; něco hřeckého w twáři gasné, cosi hrdinského w postawě welebné. Saudnost a rozum skwj se gj u welkých modrých očjch; nezrušený poklid w sauměrné twáři, kterážto sauzwukem wznešené hudby. Wše w nj prawidelnost, we wšem odměřenost. Každé hnutj — mysl; každé slowo — rozum. Wysoké krasořečj line se gj z plných ruměných úst. Celý twar gegj rozkošně okrauhlen, ano i w samém oděwu obmyšlený wkus a slušnost.

Často pěstuge welikau, zlatostrunnau lyru, ohebnými prsty sladké wyluzugjc zwuky. Gakéto pjsně, kteréž pěge o hrdinách, o národech, o bozjch! gsautě slawné a nesmrtelné, gakož básnictwo wznešené; gsautě wážné, sladké a sauhlasné, gako harmonie swětů, gako beseda slawných, minulých wěků. Toto pěnj působj na rozum, utuluge strasti, pozdwihuge ducha. — O gak luznáť i sestra mladšj! —

Ulowte štětcem krásotu duhy, pestrau prostjragjcj se tkaninau mezi shluklými mraky; wystawte hudebnjmi znaky přeliwy zwuků, swahy praudů, uzlowité pjsně slawjka; wyobrazte na rauchu bystroměňawé odstjny k blankytné šjge pyšného páwa; i tehdáž ledwa postihnete wši půwabnost a spanilost mladšj sestry! — Wšak zde nic welebného, nic wážného, nic skorem prawidelného. Lehkost — znak gegj, neobyčegnost — ráz gegj krásoty. Gakáto dětskost, prostodušj, srdečnost! — Nemohu zcela wypsati podobu gegj; nenj sto ani sám rytec wkusný. Wjm toliko, že kadeře rusých wlasů gegjch, wlagecj se maně po šjgi, gsau weselličné; že twář gegj milostná, ljbezná, a že w očjch gakési kauzlo newyzpytné. Často patřjwám w poesii těchto očj, w nich wjce čjtage nežli w ohromných knihách chladné prostomluwy. — Znáť se též i w hudbě. — Zhusta mrštné gegj prsty těkagj po kláwesjch harmoniky. Gakéto zwuky! Wše žilny se baufj, prsy naléwagj se tesknotau, obraznost gakoby na známý hlas odpowjdá, mysl plane rozohněná, i gá celý bez sebe oplýwám slastj nepostjžných, smjšených pocitů. — Máť pak mladšj sestra i swoge milá přjchutj, swé milé rozmary. Kochá se ráda w samotliwých procházkách; tak gá kdysi widěl gi wysoko od země na samém wrcholu skály, kdežto žárná pozlata západu mjsila

se s ruměncem swětlým wečernj záře, a se stříbrnau skwělostj wystupugjcj luny. Tam w bjlém rauše pod krowem tichého nebe stála w malebné nepohnutosti, gako genius utwořen rukau welikého umělce, gako lehké widěnj wlewagjcj sladké, něžné city. Wšak i se zaljbenjm těká we hluku siwých bauřj, a ráda zjrá w strašnau malbu nebes, an mraky srážj se gak hustj plukowé walčjcjch zástupů. — W pustých wěžjch stawjc ona Eolowu harfu, i dlauho, dlauho poslauchá, gakoby se snažila sesjlit a zkázati po někom ty přetržené, diwoké zwuky, ty přechody truchliwé, ty ohlasy podobné pláči a teskliwému lkánj, upomjnagecj na wěky šťastné giž uplynulé; podobné diwému smjšenj šumu a zněnj, kteréž se rodj mimoletným dotknutjm pustinného wětru we strunách zpružených. — Ona miluge pauti po rozwalinách zámků bohatýrských, zpustlých chrámůw, osamělých klášternjch budow; ráda nawštěwuge náhrobky a památnjky pyšných časůw a sláwy bogowné. — Co čarownice umj buditi mrtwých z hrobů, kteřj po hlasu gegjm wstáwagj w bjlých rubášjch, a dlauhými kráčegjce řadami wyprawugj děginy minulých wěků swé welitelce. S dobrodušnau ochotnostj ona pak ljčj báge a powěsti, pěge žalozpěwy a ballady, i zanjmagjc unášj posluchače ze suché a bezkwětné skutečnosti w gakausi neznámau kraginu kauzlů, kdež člowěku i w trudu a slasti, tak weselo bawit a klamati se. Netoliko sjdla králůw, netoliko welicj swěta wýgewowé býwagj obsahem pjsnj gegjch; ona wýše cenj obydlj w chýžině rolnjků, w salaši pastýřů a w powoze stepného žitele. — Přjmé ulice, krásné náměstj, skwostná stawenj ač i gednotwárná, pořádek a prawidelnost ljbj se staršj sestře. Gak wznešená gegj krasomluwa! gaké wdéchá wztrhy wysoké a rodj dumy slawné, uwádjc duši we krag neyušlechtilegšjch sladkostj, a seznamugjc gi s welikými widinami člowěčenstwa! — W gegj rozmluwě gednota, harmonie, prawda. — Co gest žiwot bez bauře a nehody? tázal gsem se onehdy mladšj sestry. Mjsto odpowědi ukázala na prostranné gezero, an se zdlauha rozpadá smrtonosným neduhem w dusiwých březjch, an mizj w hustém náplawu bahna, pokrytého mechem a kapradjm. Tak duše odewána gsauc ode spolku bytostj gi ponjmagecjch, neobčerstwena wýměnau citů a myšlenj, ni ohniwým wánjm nadchnutj, ni popuzena wztrhem, ni baurj žiwota, wadne a stjsněna gsauc plazjcjmi se potřebami, wyzuge swé poetické žitj, i w chladném bezstrastj, w hrobowém spokogenstwj, w nezrušené gednotwárnosti, oddá se dřjmotě, bez wědomj, a posléze w hrobowém spánku umrtwj. — Kdysi byl bleskot a bauře. Hustj mrakowé shlukše se, pohltili hwězdy. Polowina luny, gakoby odseknuta mečem, dlauho těkala w polekaných oblacjch; na konec i zmizela. Zářily klikaté blesky brázdjce černé, pohaslé nebe; wlny u wjnkách z bjlé kraužjcj se pěny, chodily co obludy po gezerách; we wzduchu bylo teskno, w lesjch temno. — W tuto dobu nalezl gsem mladšj sestru, an seděla pokogně w daubrawě na stromě baurj zlámaném. Sluch gegj zdál se lowiti přeliwy stonagecjch wichrů, a w očjch wyobrazowalo se gakési bezmyslné zapomenutj; kadeře dlauhých wlasů, gakož i wezdy, linuly se po šjgi; krupné kapky, při switu blýskawice, třpytily se w nich co perle a drahé kameny. Nezpozorawala mne. Napnutá mysl gegj nepochybně snažila se postihnauti wši tagemnost bauře, pamatowati wšecky přechody hřmotu, aby napotom swým milostnjkům wše wyprawowati mohla. — Minula bauře a noc; welkolepé nastalo gitro občerstwené přjrody. Na zelené stráni, gjžto u podnožj ležel zrcadliwý záliw mořský, mezi stawbau owěnčenau krásnými kuplemi, mezi slaupy milowidnými, nalezl gá staršj sestru. Welicj básnjkowé řečtj a řjmštj towaryšili s nj; w rukau mladšj widěl gsem Kollára, Mickiewiče, Puškina; nedáwno četla Šillera, Byrona a Torquato Tasso. —

Podiwno! gakýmsi tagemným citem gsa puzen, bljžjm se k mladšj sestře, ale staršj mne mocně k sobě wábj. Milost welj, bych s mladšj toliko se bawil; ale wážnost k prwnj podwracj náklonnost k druhé. Tjm mysl moge často kolotá a gá na rozpacjch, podobám se člunu rownoměrně se klonjcjmu brzo k té, brzo k oné straně. — Nechci déle šjřiti slow, abych gasněgi mluwě, nezawdal přjčinu myšlence, že w tomto popsánj mjnjm básnictwj: *klassické* a *romantické*.

Minický (podlé ruského.)

Niericowy powjdky.

Důkladným schwálenjm **Tomsowých překladů podlé Gust. Nierice pro milau mládež** (tiskem a nákladem Synů Boh. Háze), w letošnjm theologickém časopisu w 3. sw. na str. 560 pohnut neměškal gsem, abych o dotčeném prospěchu a zágemnosti powjdek — gešto i mně blaho mládeže na srdci ležj — wlastnjm přeswědčenjm gistoty nabyl. Zgednaw sobě tedy mimo čtyry swazky tamtéž schwálené pod názwem: »*Slepý pacholjček*,« »*Pýcha předcházj pád*,« »*Pra-*

wda a lež“ a »*Malý hawjř,*“ také swazeček pátý mezi tjm časem dále wydaný, totiž: »*Milowati budeš blížnjho swého gako sebe samého*“ a o wýbornosti obsahu wšechměch se předswědčiw, negen pochwalu o nadepsaných čtyrech swazečkách, tam pronešenau, sauzwučným zde hlasem opětugi, nýbrž dokládámť také, že zagisté duch autlé mládeže ano i každého dospělého člowěka rowně i we *swazečku pátém* nalezne wýtečného pokrmu a zábawy utěšené; gešto zde shledáwáme w dogemném děgi gako na obraze žiwými barwami mistrně malowaném, kterak Bůh, byťby i na sprawedliwého nesnáze dopauštěl, geg neopauštj, nýbrž ku poznánj sebe a wšemohaucj spráwy Božj tjm spasitelněgi přiwozuge; náružiwosti krotj, předsudky wywracj, a posléz mjr a pokog w srdce lidské wljwá. Při té přjležitosti se zde dowjdáme, kdo byl onen Bohu a lidu milý lékař, genž neunawným zpytowánjm lidskému pokolenj šťastného podal prostředku, aby neštowičj morowina twář lidskau ohyzděti nemohla, a kterak se tu zachowati slušj.— Dále pak zde mládež nalézá w přjgemně zábawném wyprawowánj naučenj o wčelařstwj, o lnu a o wšelikém hospodářském a průmyslowém zaměstnánj. Slowem, gsauť to spisky, nad kteréž pro mládež posud lepšjch sotwa máme. Taužebně i ostatnjch sljbených powjdek: »*Nalezenec,*“ »*Děwče rybářské z Helgolandu,*“ »*Tichý Gindřich*“ atd., do nichžto rowné wýbornosti se nadjti lze, očekáwagjce, rodičům a wšem milownjkům mládeže upřjmně radjme, aby mimo giné za obyčegného o sw. Mikuláši a štědrém wečeru nadjlenj, také krásné tyto spisky za prospěšněgšj a zagisté i slušněgšj nadjlky woliti nemeškali.

*Wogtěch K****

Chrudimské kancionály.

(Dokončenj.)

Gradual český následugjcjmi obrazy okrášlen gest: 1) Na listu 2. na hoře w lewo, Kristus w oblacjch Dawidowi se zgewugjcj, w prawo skupenj ze slawesek, motylů, lesoňů, pak půl ženské osoby 's čerwenými wlasy; dole Kristus w zahradě se modljcj a učedlnjci spjcj. Text pjsně gest modře a noty zlatem psány. 2) Na listu 48. W pjsmeně S sedjcj Bůh otec. 3) Na listu 53. Krásně na modré půdě zlatem a čerweně ozdobená pjsmena Z začátečnj pjsně »Zdráwas«; dole pak w modrém poli litera S a rok 1570. 4) N. l. 59. »Rosu deyte oblakowé«. Mana s nebes padagjcj lidu izraelskému. Od listu 74. počjnage gsau začátečnj pjsmeny zlatem a barwami ozdobeny. 5) N. l. 74. »Djtě milé narodilo« narozenj Páně; pak 3 sw. králowé; autěk do Egypta, zamordowánj nemluwňátek; Josef co tesař s Ježjšem. Při obrazjch těchto se nacházegj zase na straně dle délky se winaucj překrásné arabesky. 6) N. l. 71. Samson bránu nesaucj: litera začátečnj C překrásně arabeskami ozdobená. 7) N. l. 85. při literě P slawesky, pak dole trj lesoňowé z not zpjwagjcj. 8) N. l. 114 litera S, a 9) N. l. 143. pjsmena R slaweskami a sice tato posleduj wětšjm djlem růžemi ozdobená; na těchto čtyrech obrazjch slawesky hruběj a geště nedokonaně býti se zdagj. 10) N. l. 149. »Syn Božj umřel, z mrtwých wstal«. Na hoře wlewo: Wstřjšenj Páně (žoldnéři spjcj giž bambitkami ozbrogeni gsau) dole w prawo Jonáš od welryby wyhozen: pak Ježjš gdaucj do Emaus; a co zahradnjk s třemi ženami se potkawšj; obrazy te se zwláštnj gemnostj a čistotau barew pracowané. 11) N. . 161. Muži galilešštj wy se diwjte« nahoře wstaupenj Páně a Eliáš na woze do nebes wzatý. 12) N. l. 170. »Duch Božj naplnil swým božstwjm« nahoře seslánj Ducha sw., po straně Mogžjš gak dostal desatero; dole přechod Israelských přes moře čerwené—barwau čerwenau wyznačené—, obličege zde zwlášť krásné a wýznačné. 13) N. l. 176. »Požehnaná buď od nás ctiena… sw. Trogice« nahoře na lewo křest Krista Pána, na straně skupenj allegorické, 3 hlawy ženské s čerwenými wrkoči, pak rožně z owoce a kwětin sestáwagjcj—dole wyobrazenj města Chrudjmě se strany půlnočně-wýchodnj; w předu tohoto obrazu před křjžem muž klečjcj—snad welmi zdařilá podobizna maljře neb některého na knihu tuto nákladu wedaucjho dobrodince — w černém pláští, w bjlých poctiwicjch (Pluderhosen), w střewjcjch, s kordem na boku a klobaukem před njm na zemi ležjcjm; za njm pak čtyři muži utjkagjcj a křičjcj, gsauce od giných třech pronásledowáni. Tento pro historii Chrudjmi důležitý obraz naskrze welmi krásně malowán gest. 14) N. l. 181. »Krystus chléb« kněz pod obogjm, rauchem menšjm čili ornátem oděný, z kalicha dwěma kommunikantům krew Páně podáwá. Podiwno, že obraz tento Koniašowu neři ušel! 15) N. l. 184. »Chrám Jeruzalemský byl Bohu oddaný« archa umluwy, nad nj na křjži wisjcj Kristus. Dole znak chrudimských pánů Swěchinů z Paumberka: gednorožec w zlatém a modrém poli zelenau wětew w přednjch nohau držjcj. 16) N. l. 188. »Bůh wšemohaucj poslal posla swého« zwěstowánj a nawštjwenj p. Marie. 17) N. l. 202. »Djky srdcem y usty wzdaweyme«, Dawid žalmy se modljcj. 18) N. l. 217. krásné kwětiny. 19) N. l. 277. Mogžjš gak ze skály wodu wywádj, lid israelský gak manu zbjrá a Josuowa bitwa s amalekytskými nepřátely. Obrazy w knize této gsau dle celé šjřky kancionálu dlauhé, 6″ široké a neyméně od třech rozličných mistrů malowané, z nichž zwlášť prwnjch šest a pak 10—16. autlostj obličegů, sauměrnostj audů a záhbů, čerstwostj a něžnostj barew a wkusným kladenjm a splýwánjm stjnu za prawá umělecká djla powažowati se musegj a krásau swau obrazy w latinské knize o mnoho předčj.

Oba kancionály, z nichž latinský literatům při chrámě Páně panny Marie na nebes wzaté, a český literatům při farnjm chrámě sw. Kateřiny při slaužbách Božjch pod obogjm slaužil,—kterémužto wyznánj ke konci 16. a na začátku 17. stoletj téměř wšickni obywatelé chrudimštj oddáni byli, — w 16. stoletj zhotoweny gsau, a sice onen, dle w něm na začátku nacházegjcjho se poznamenánj giž léta P. 1530 na den sw. Wawřince, gestli ne zcela dohotowen, alespoň giž dopsán byl, na tomto, že se giž r. 1570 pracowalo a r. 1598 že pjsmo bylo giž dokončeno, doswědčuge letopočet při obraze 3. a podotknuté giž poznamenánj mistra Martina Rakownického, konšela někdy chrudimského. Kdo by byl wšak knihy tyto psal a gestli w gich ozdobenj tento posledněgšj nebo páni Šwěchinowé z Paumberka, gegichž znak w české knize při obraze 15. se nacházj, peněžitými snad přjspěwky podjlu měli, udati nelze; že ale obrazy zarowen s pjsmem zhotoweny nebyly alebrž pozděgi, toho důkazem gest, že w obau knihách a w zadnjch listech litery začátečnj gen nakresleny, né pak, gak na začátku a uprostřed, zlatem a barwami ozdobeny gsau. Obrazy w latinské knize gistau rohowitostj záhbů a nesauměrnostj audů wjce staroněmecké, ony wšak w české knize něžnau autlostj a kulatostj wlaské škole wjce blížiti se zdagj, nic wšak méně oboge se od těchto cizých škol patrně lišj. Mistra, genž byl latinský kancionál ozdobil, wypátrati nelze, a řjci se gen o něm dá to, že to ten samý býti se zdá, který starý, ze začátku 16. stoletj pocházegjcj obraz »rodina Krystowa« w zakristii zdegšjho kostela sw. Michala chowaný, barwami a zlatem ozdobně malowal: že ale obrazy w české knize od chrudimských umělců zhotoweny byly, to skoro s gistotau twrditi můžeme, powážiwše že práwě tenkráte, když psána byla, zde znamenitý maljř Mataauš Rambausek a pozděgi i wůbec zde co umělec wážený Matauš Radauš se zdržowali, a tudy domnjwati se nelze, žeby kniha tato ginde a ginými maljři byla ozdobena byla, když doma tak znamenitých se nacházelo; což geště tudy prawdě podobněgšjm se stane, když se upomeneme, že obrazy tyto djlo wjce mistrů gsau a prwněgšjch deset toho samého mistra prozrazugj, genž byl náhrobnj obraz Wáclawa Ljpy, w wýš podotčeném kostele sw. Michala se nacházegjcj, a njmž Matauš Rambausek byl, wyhotowil; přespanilé pak obrazy do čjsla 10—16. téměř prawými bljženci oněch se býti zdagj, gimiž Matauš Radauš 1595 skwostné králowéhradecké knihy rorátnj byl ozdobil.*) Ku konci tohoto popisu—gehož snad až přjlišnau obšjrnost wýš wytknutý audel u laskawého čtenáře wymluwj—podotknauti musjm geště w zdegšjm děkanském a swatomichalském chrámě se nacházegjcj náhrobnj tabule t. g. ze 16. a začátku 17. stoletj pocházegjcj obrazy barewné na dřewěných asi 2—4 loktů wysokých a 1—3 loktů širokých tabuljch malowané, na nichž hrobnj nápis s podobiznami zemřelého a rodiny geho, i s ginými geště alegorickými figurami se spatřuge, a mezi nimiž náhrobnjk Samuele Fontina Klatowského, znamenitého zdegšjho primatora, r. 1616 zdělaný a řezbami na způsob oltáře uměle ozdobený s wyobrazenjm města Klatow neypamátněgšj gest. Gsau pak náhrobnjky tyto, weskrz od zdegšjch umělců malowané, s wýš podotknutými kancionály zřegmým důkazem, na gakém stupni w zlatém Rudolfowě čase negen wědy, nýbrž i krasoumy zde w městě stály, a přáti gest, aby některý z našich umělců památky tyto bljžegi prohledl a posaudil, a gistě by se mu práce této nezželelo, kdyby powážil, gak znamenitě negen k historii chrudimské, nobrž i k známosti někdegšj wzdělanosti národu našeho wůbec byl přispěl.

Antonjn Rybička, auskultant chrudimský.

*) Matauš Rambausek byl zde dle knih gruntownjch giž roku 1567 staršjm obecnjm a zemřel r. 1605. Matauš Radauš dle knih gruntownjch giž okolo r. 1598, zdegšjm měštěnjnem a pozděgi i konšelem se stal, zemřel zde roku 1631; wyučenci geho byli Giřjk Sokol a Gířjk Mydlář Šmilipeus, též wážený maljři a měštěnjné zdegšj; kdeby on se byl dřjwe zdržowal zde udáno nenj, bezpochyby ale že z Hradce Králowé, kde kancionály njm skwostně ozdobené se nacházegj, sem se přistěhowal.

Zpráwa.

Německého překladu Šafařjkowých Starožitnostj slowanských od Jindřicha Wuttka a Mosiga z Aehrenfeldů wyšlo giž oddělenj druhé. Dr. Wuttke obohatil překlad ten stručným přehledem djla celého a krátkým žiwotopisem učeného spisowatele. Co Wuttke mjnj, že by se některým Šafařjkowým udánjm wytýkati dalo, chce we zláštnjm spisu pod názwem: »Pokus slowanské historie« udati, w kterémžto spisku i přehled wšech Šafařjkowým spytowánjm nabytých wýsledků podati hodlá.

Nowé knihy.

Prawopis český Wáclawa Hanky, rytjře řádu sw. Wladim., bibliotekáře českého národnjho museum. Šesté wydánj. W Praze 1844. Nákladem spisowatelowým. Str. 93 w 16. seš. za 15 kr. stř.

Pjsně wlastenské. S průwodem kytary a fortepiana. W hudbu uwedené od Ludwjka rytjře z Dietrichů. W Holomauci. Kamenotiskem Škarnicla a Domka. 1843. Obsahugj: 1. Na Morawu r. 1468. 2. Náwrat milého. 3 Na milenku. 4. Pjseň Morawanů. 5. Kalendár a ne farár. 6. Wogenská. Cena 24 kr. stř.

Zrcadlo žiwota na wýchodnj Ewropě. Sw. III. *Cesty a procházky po Halické zemi.* Sep. Karel Wladislaw Zap. (S hudebnj přilohau.) W Praze 1844. U Jana Bohumíra Calve. Str. 235 we wel. 12. seš. za 48 kr. stř.

Černohorci. Půwodnj dégepisná powěst z neynowěgšjch časů, Od Prokopa Chocholauška. (Z časopisu „Kwěty" r. 1843.) W Praze 1843. Tisk a sklad Jar. Pospjšila. Str. 36 w 8. seš. za 6 kr. stř.

NOWINY

Z OBORU LITERATURY, UMĚNJ A WĚD.

Čjslo XXVI. (*Přjloha ku Kwětům.*) 27. prosince 1843.

Zněmčowání Kašubůw.

Sepsáno od jednoho Kašuba (C. F.)

Kašubowé, wětew welikého kmene slowanského,*) bydleli za prastarých časů na té celé rowině podlé moře Wýchodního mezi řekami Odrau a Wislau až po Necu a Wartu. Již s uwozowáním křesťanstwa přišli prwní počátkowé řeči cizí i mrawů cizích do země této. Zwěstowatelé nowého slowa božího byli Němci; zběhlost jejich w řeči kašubské byla wůbec chatrná, a bylo gim za těžko a nemilo, 'jí mluwiti. Zdali jest se co diwiti, že každý z nich hleděl rozšiřowati buď řeč církewní, buď swau wlastní? Mnozí z nich činili to jen z potřeby, a beze všech úmyslů politických, ačkoli tyto již w časech pradáwných sem tam se zjewují. Kancow wyprawuje, že obywatelé města Štětína tázali se sw. Otta: pročby měli wiru nowau přijmauti? Majíli to učiniti proto, aby byli rowni učiněni křesťanům druhým? I žeby to chtěli rádi učiniti, kdyby s nimi stejných práw mohli užíti; žeby se ale proto měli státi pobožnějšími, to že neweří, an widí, že se nachází wětších neprawostí mezi křesťany, nežli mezi nimi, totiž laupež, wražda, zlodějstwí, lež a podwod, ba i nádhera, pýcha a ctižádost takowá, že neostýchají se proto i wíru swau zlehčowati a potupowati; takowau wšak wíru že míti nežádají. Jim že se zdá, jakoby je Němci proto tak taužebně na křesťany chtěli míti obrácené, aby je mohli tím spíše sobě w poddanost uwáděti a pleniti. — A na jiném místě prawý týž spisowatel: »Wéwoda Swatopluk založil klášter Bukowský a osadil jej mnichy německými. To mrzelo welmi zadní Pomořany, kteří ještě byli pohané a žádných Němců nechtěli k sobě připaustěti. I pozdwihli se, a zahnali mnichy a klášter jejich zbořili. Neboť widěli, ani Sasikowé, přišedše do Pomoří předního, tak hrdě a nesprawedliwě nakládali s krajany jejich Wendy, že je nejen swrhowali s auřadů a hodností, nýbrž wyháněli i z měst a wesnic jejich wlastních.« Podlé duchowenstwa přispíwala i swětská moc nemálo k zněmčowání západních Kašubů. Císař Jindřich (IV.) obeslal roku 1181 knížata pomořská k sobě do ležení u Lubeka, a učinil je wojwody swaté Římské říše, dal jim země jejich wlastní za léno Říšské, podarowal jich skwostně a měl se k nim welmi milostiwě slowy libými a sliby mnohými. A tak odešla knížata pomořská odtud s potěšením welikým a se jmeny i s tituly překrásnými, a byla od té doby wojwodami. A wšak welmi špatná to pocta za swobodu, již sau za to zadali. Předtím nebyli poddáni nikomu a wládli a jednali podlé wůle swé. Na to uznal Kazimír, zůstaw po smrti bratra swého Behuslawa samotným wládcem Pomoří předního, za potřebu, odewzdati oba dwa syny swé, Bohuslawa a Kazimíra, biskupu Meklenburskému Bernowi, »aby je wychowáwal w pobožnosti a wyučowal řeči německé, aby se tím spíše hodili k panowání, a byli od Němců wíce wáženi, nežli prwé.« A když se tak Němcům podařilo, knížata

*) Kašubowé náleželi někdy ku králowstwí polskému, potom w století XV. dostali se ku knížetstwí pomořskému a konečně l. 1657 dáni jsau za léno wolenci braniborskému. Jazyk jejich jest podřečí nářečí polského; bližší znaky jeho čti w p. Šafaříkowu »Slowanském národopisu« na str. 85.—Jinak o tom saudí německý Dr. Karel Bernhardi w brošurce swé, již wydal pod názwem: »Sprachkarte von Deutschland.« Kassel 1844, stran 138 s mapau. Prawí totiž na straně 89.: Jazyk kašubský jest sice podlé Šafaříka pauhé podřečí jazyka polského (Schaffariks Gesch. der slaw. Sprache S. 34); poněwadž se ale mezi národem tímto a mezi Slowany již w století 13tém w listinách wýslowně rozdíl činí, a národ tento po dnešní den, kdež se ještě asi na 80.000 duší má počítati, národní zwláštnosti swé s největší wytrwalostí zachowal, nezdálo se newhodné, aby byl na mapě zwláště wyznamenán.« — Dal jej totiž pan Dr. Bernhardi na mapě wymalowati *fijalowě*, obdařiw ostatní Slowany barwau důwěry a stálosti t. *modrau*. Aby pak naše milé čtenářstwo také wědělo, nač pan Dr. Bernhardi tento rozdíl swůj zakládá, chceme i jeho citat uwésti: »Gebhardi dí o tom (Geschichte von Schlesien; Allg. Weltbist. Thl. 52. S. 39): *Kašubowé na Lebě uchylují se w oděwu i w zwycích swých od Wendů i Němců; ano nenáwidí Němce a oprowrhují jimi tak, žeby žádné manželstwí ani jaké jiné spojení-se s nimi nestrpěli, a kdyby se to předce stalo, smyli by škwrnu tuto krwí.* — Kníže Bogislaw (sic) nazýwal se již roku 1291 w jedné listině *z boží milosti knížetem slowanským a kašubským.* Tamtéž.« — O swědomitosti! ó důkladnosti! ó hlubokomyslnosti německá!

Pozn. překl.

kejkly oslepujícími zawésti, by se zpronewěřili starým zwykům předků swých a zapřeli mateřskau řeč swau, šli i hned dále. Sliby oŝemetnými zawedli jich k wojně a pak lstiwě a nešlechetně opustili. Císař Fridrich Zrzofaus (Barbarossa) wyzwal kníže Bohuslawa k tažení wojenskému do Dánska na krále Kanuta, potom wšak jej zanechal samého, a kníže nejen že ztratil pět set korábů swých s celým wojskem, nýbrž musel i na to hleděti, jak země jeho dokonce zpleněna a w paušť obrácena byla, musel platiti hrozné wýkupy a konečně přislíbiti, že nechce již nikdy nic míti proti koruně dánské, knížatům rugenským a městům, jež tito opanowali. »Byl pak, dí Kancow, národ jeho wendický wojnami těmi tak pobit a popleněn, že byla země dokonce zpuštěna, a že musel powolati Sasy a jiné cizozemce, aby zemi osadili, a dáti jim celé města a wesnice. Z toho widěti, co zlého wojna přináší, a že jí lid nejen zchudne a na mizinu přijde, nýbrž začasto i dokonce zničen a wyhlazen bývá, a místo swé postaupiti musí jinému, jemuž jeho prwé nikdy nepopřál, a kterýž jej wždy potom ještě potlačuje a hubí; jakož se našim ubohým Wendům stalo od Sasů. — Tito přiwedli města k lepšímu wzniku a opowrhowali Wendy tak, že jich ani podlé sebe nechtěli trpěti a jich do žádných cechů přijímati. Protož byli z měst brzo wypuzeni a zůstali jen po wesnicích, kdež se jich na čas trpělo, aby zemi wzdělávali; potom wšak byli w Pomoří předním i dokonce wypleněni. — A tak uchýlili se mnozí z nich k Pomořanům zadním, a žalowali jim křiwdy swé; i ustrnuli se tito nad nimi, a stali se pro ně nepřátely Pomořanů předních welikými, a nechtěli již s nimi potom w přízni a přátelstwí žíti, nadáwajíce Pomořanům (předním) od té doby Němců a Sasíků, i nechtěli jich míti za kmenowce swé; odtud pak přišlo, že po wymření panowníků swých raději obraceli se k Polákům, nežli k dědičným wládcům swým, wojwodům pomořským.«

Totoť byl způsob wěku středního, poněmčowati Kašuby západní. Newelmi od toho liší se změmčowání Kašubů wýchodních w časech nynějších. An totiž největší díl Kašubů wýchodních přiznáwají se k náboženstwí katolickému, třeba za wrchního zpráwce jejich duchowního powažowati biskupa Chlumského (Kulm) Dra. Anastasia Sedláka, jehož celé mínění o Slowanstwí jewí se w těchto několika slowích, kteréž w jednom čtení swém o slohu dopisowacím promluwil ke klerikům: »Píšete-li k hlawnímu auřadu vikariatnímu aneb ke mně, pište německy neb wýminkau latinsky, nikdy wšak po polsku, neboť takto rozpráwí každý sedlák.« (!) Protož přijímá nejraději krajany swé německé (!?) do semináře klerického w Pelplíně, ačkoli to jemu professorowé katolické fakulty theologické university Wratislawské již často předkládali, že se k němu uchylují práwě ti studenti, ješto we swé zhola německé wlasti nemají wyhlídek žádných, a jsau doma za powrhel. Takowéto kowané Němce posílá pan biskup podlé hrozného záměru swého hned po ordinací jejich na vikariatní a farní místa slowanská, neohlédaje se ani w nejmenším na prosby, tím méně pak na potřeby osadníků swých. Tak jest Weber děkanem w osadě kašubské w Lawenburce, a Hurt w polském Toruni (Thorn).

Mnohem lépe nakládají wůbec duchowní ewangeličtí s osadami swými; ale počet jich jest příliš skrowný, a síly jejich jsau příliš slabé, by mohly wšecky překážky naskytající se přemoci. Slawnáť jest oběť Mrongowiowa, již učinil osadě swé w Gdánsku, chwály hodna láska Tomasiowa w Solně (Saulin) k církwi swé. Owoce přičinění se jejich jest wždy ještě welmi nepatrné, an král, *jinak* sprawedliwý, w jehož žilách wře krew slowanská, příliš málo dbá o slowanské swé poddané, zwláště pak w Pomoří a w západním Prusku, a auředníci němečtí wší silau se namáhají, aby staří obywatelé země we wzdělání swém wždy wíce a wíce klesali, aby je pak, na těle i na duši znuzené, tím snadněji mohli zněmčiti. Protož i nakládají auřadowé swětští s duchowními pastýři slowanskými neméně twrdě, nežli hlawa jejich duchowní. W jednom dopisu král. wlády pruské z Gdánska k duchowenstwu katolickému o rewidowání aučtů kostelních stojí w článku 4. stranu zápisek příjmů a wydání, ještoby se w řeči polské konaly, takto: »I toho se z mnoha příčin dokonce nedowoluje. Aučty, zápisky aučetní, přílohy (!) atd. musejí býti psány německy, což panům farářům, ješto podlé §. 627 Tit. II. pars 2. wšeobecných zákonů zemských, aučty in subsidium wésti jsau powinni, snadné jest wykonáwati; ti wšak, ješto w řeči německé nejsau dosti zběhlí, budau se takto moci w jazyku německém způsobem užitečným cwičiti (!), a to tím spíše, an jazyk tento jest panující a u wšech úřadů zemských jedině w užíwání, pročež od každého úředníka se může s práwem žádati, aby jeho byl zauplna mocen, jakož pak i každý člowěk, kdož jen poněkud chce slauti wzdělaným (?), musí w zemi této umět psáti i mluwiti jazykem německým.«

Následek nejprwnější a newyhnutelný toho

jest ten, že toliko duchowenstwo jazyka německého wšude má lásku a přednost nejen při úřadech církewních, nýbrž i swětských. Podlé záměru toho uděluji se Slowanům místa takowá, kdež jest příjem malý, a i zde bývají saužení dopisy německými. Ano jsauť i duchowní někteří, ješto w mládí swém neměli příležitosti žádné, aby se učili jazyku německému, nyní pak, jakož se samo sebau rozumí, nejsau w stawu, aby wykonali wšecko to, což se na ně wzkládá; tito musejí sobě jen k wůli němčině držeti německého pomocníka, kterýžto, jsa sobě swědom přednosti té, jíž má u auřadů, představeného swého podrobuje wůli swé pro strach ustawičný, žeby jeho mohl u auřadů německých očerniti.

Neméně zle to stojí w Kašubsku *se školami*. W okresu Kozlinském, kdežto bydlí w krajích Lawenburském, Bytomském, Holpeském, Rummelburském a Nowoštětinském nejméně 40.000 Kašubů, jakož i w okresu Gdánském, kdež Němci na nejwýš čtwrtý díl obywatelstwa činí, není ani jednoho učitele řeči slowanské w seminářích školních, ani w semináři klerickém w Pelplině a w gymnasiích sem náležejících. Aby pak i každý zárodek wzdělání, kterýžby snad samo sebau mohlo wzejíti, již napřed byl udušen a zkažen, neopomíjejí nastáwajícího učitele již před wykonáním přísahy co nejzewrubněji seznámiti se záměrem wlády; wždyť pak se o tom wí, že sotwa kdo bude obětowati celau swau wýžiwu, celau swau naději žiwota, wěda dobře, že čeká dwacet mladíků německých na to, aby přišli na místo jeho, kteřížto pak zajisté wěci tím wíce budau škoditi; wí se o tom, že i nejwřelejší wlastenec wždy ještě, i w tísni největší, daufá, že aspoň něco bude moci učiniti za národ swůj, nemoha přehlédnauti objem celý tísně té. Jestli tedy který z mladíků těchto Slowan rozený, zastraší jej způsobem tím tak, odcizí jej národnímu jazyku jeho tak, učiní jemu o prawém powolání jeho pojem tak lichý, že nenahlídne, leč již pozdě aneb nikdy, že rozumné powolání jeho nemůže a nesmí býti žádné jiné, než aby dítky we škole swé *učil, wzděláwal, oswěcowal.* Neboť cestu tuto neukazuje mu ani »Instrukcí k wyučowání řeči německé we školách jazyků cizích i smíšených,« wydaná dne 25. června 1834, ani dodatek k tomu učiněný w srpnu 1837, kteřížto oba dwa zákonowé, ať prawí kdo co chce, snižují školu k tomu, aby se jí rozšiřowala řeč německá. W takowýchto okolnostech nelze arci na pokračowání u wzdělání národa ani pomysliti. Owoce pak takowéhoto nešťastného wyučowání po wesnicích jest bohužel! obyčejně to, že nejen nejlepší léta mladosti ničemně pominau, nýbrž že mládež nad to ještě přichází často i na hroznau myšlénku, jako by wšecko bylo nesmyslné a pošetilé, co rodičowé jejich konají, že jazyk jejich má držán býti za nejhorší powrhel, a že třeba odstaupiti od pobožnosti jejich a způsobu, jakýmž Boha ctějí. Až příliš patrně zjewují se myšlénky tyto w jednání zrůstající mládeže, na přewelikau žalost rodičů a příbuzných, i na skutečné neštěstí druhých lidí a potomstwa.

Chrámowé Páně jsau čím dál tím wíce prázdni, knížky modlicí čím dál tím řidší, zpíwání písní nábožných poznenáhla hyne; za to ale zmáhá se hluk a řádění w hospodách kořalečních, a neprawosti wšelikterého druhu rozmáhají se jako o záwod; neboť citowé nejjemnější jsau ti tam, a na místo jejich nedáno nic, než několik chatrných, ničemných slow z řeči cizí, jejíhož ducha nelze jim ani pochopiti, jejíž twoření a oblažující moc nemohau nikdý sami na sobě zkusiti.

Co takto již w mladosti swé každý zárodek dobrého, jsa zanedbán, hyne, co i každý sám sebau wzbuzený cit šlechetnější udušen býwá, nenajde ani stáří dospělejší zhaubnému působení tomu. Muži i starci nemohau nic míti proti tomu, že jim rozsudky saudů zůstáwají nesrozumitelnými, a že nezřídka musejí pokuty platiti, newědauce ani sami proč? Příčinau toho jsau tlumočníci. W okresu Käslinském není při auřadech ani jednoho, w okresu pak Gdánském jsau zde i onde tak ničemni, že ani sami nerozumějí tomu, co tlumočí. Tak přeložil kdysi jeden z nich w Nowém městě (Neustadt) slowa ta: »Die Kosten sind niedergeschlagen« na kašubsko takto: »*Koeszsa sa na zemia rzurone,*« že jsau totiž autraty na zem hozené. I ačkoli sedlák, wrtě hlawau, opakowal několikráte: »*Co panic?*« nedostal předce žádné jiné odpowědi. Jak tu může býti řeč o písemním, srozumitelném, w jazyku národa zhotoweném překladu spisů saudních a j.? A wšak se wláda stará o rozšíření známosti zákona; posílá totiž listy auřední, cirkuláře atd. wše *německé,* richtáři do wesnice, a dá si pak wydání za to nahraditi od obce. I ptám se člowěka poctiwého: co zpomohau stolice saudní, co zpomohau národu tištěná ohlášowání zákonů, nařízení atd. an nerozumí řeči, w kteréž jsau sepsána?

A tak pracuje se po dnešní den wšemi prostředky o tom, aby byli wyplenění pozůstatci starých obywatelů Kašubska, zabíjejíce jich, ne sice na těle, ale na duši. A toto děje se w století XIX.! Ať mi žádný neprawí, žo toho žádá wýtčený cíl

státu! který cíl jest wznešený tak, aby mohl osprawedlniti wraždu zpáchanau nad celým národem? který cíl tak welmi wznešený, aby prostředek takowý učinil dowoleným? A wšak již i dokonce myslejí, že dílo toto dokonáno; s welikým srdce potěšením hulákají nám časopisy a brošurky německé: »Ejhle! již jsau zněmčeni!« — Co máme o tom říci? — Jest to ten prawý patriotismus německý? Jest to ten účinek národního snažení německého? — Newěříme tomu! — Jsauť to jen hlasy některých křiklaunů! Národ německý, totiž ten šlechetnější, nechce o nich nic wěděti, a w tom jest také důwěra naše! J—r.

Nowé osočowánj.

(Dokončenj.)

P. sp. uznáwá, že marnau i nerozumnau wěcí gest, chtjt záležitosti uherských Slowanů, a to, co ze třenj-se gich s Maďarstwem wzniknauti může, gako se některým náčelnjkům maďarské strany we slepé gich hewinnosti ljbj, na pauhý neyblížšj domow a na hranice uherské obmeziti; to owšem giž ginj před njm a s wětšj známostj wšeho powědělí; ale on zůstáwá wěren rázu národu swého a chybnost gednoho samezného mjněnj uznaw, ubjhá hned a horem pádem do druhého. Darmo sám ginym nedáwno před njm řekl, že neslušj w záležitostech takowých winěnj obwiňowánjm stjhati a že pauhé twrzenj aneb odmjtánj ničeho nedokáže. Gakžby mohlo w očjch i lepšjho žurnalisty u našich sausedů něco nedůwodným býti, co mu proti nám a našim spolukmenowcům napadne? něgaký stjn faktický nalezne se wždycky, a w noci newědomosti a básně twořj si fantasie, nemohauc prawě ničeho lepšjho dopatřiti, sama swé mátohy a—strašidla. Ze šuměnj listů učinj se kroky obrů, a na palauk, kde neywýš některá newinná kwjtka kwetau, umjstj se hned celé heyno pekelných potwor. Mysl filosofického národa ge welmi wýsledkowná, že duševnj tworčiwosti nazbyt magj, sami nás wyučowati nepřestáwagj. Onit dowedau z gedné sady celý systém zhotowiti a milému pánu Bohu ten krásný geho swět nestačj několik setkrát a priori přestawiti. Že se pak slabaunké saustawy kácegj a saustawa swěta neustále nezměněna zůstáwá, na tom nic nezáležj, aspoň ge opět čestwé mjsto pro nowé opakowánj starých hřjchůw a po ošelenj stých naděge nabytí tisjcých niet *). P. sp. ge dosti dobrotiwý i uniwersálnj w tom, že z gedné strany sa nezlé uznáwá, že slowanské literatury, a gmenowitě, gak prawj, »česká a ilirská« statně pokračugj, a že slowanské literatury wespolek poznáwati se začjnagj, ale toto čistolidské uznánj newytrwá dlauho, a to na pohled krásné gablko, do kterého kausnul, obrátj se mu hned w plané, kteréž mu ústa tak trpce stahuge, že giž ani nedomluwj, co začal. Po přirozené uniwersálnosti, ku které se byl gen prawě přiznal, ge weta, oči se zakalj a—strašidla začjnagj swé reydy. Několik mladjků z wolžských kragin cestuge, někteřj z nich přišli snad až do Uher, a w tom a onom časopise nalézagj se zpráwy z Gino-slowanska a geden časopis (Dennice) wycházj dokonce w několika nářečjch pospolu — dosti! wýsledek gest giž hotow, giž gsau známy ty ruce, které pletky uherské zapřádagj, ubozj mladjci, kteřj skraušeně nos do swěta wystrkowati počjnagj, nabýwagj nagednau schopnostj celému gich národu odpjracjch a stáwagjce prý se mistry těch, od kterých se učj, a budj smysl ku wzdělávánj slowanských literatur; Dennice, kterauž w Čechách sotwa 10 literatorů čte, podobá prý se nastrčené hljdce bezpochyby strašliwého wogska gako wegce wegci, a z krátka: *periculum* gest *in mora*! Wýborně! neschází nic, než aby zas husj štěkot kopitol ochránil! Ale buďme opět wážnj; p. sp. wzal si aspoň tu práci, že aspoň potřebu nestrannosti a wespolného uznáwánj prohlásil, třeba se gj nedržel, že aspoň některé fakta udáwati se snažil, třeba by o prawé poznánj gich byl ani nepomyslil; on ge aspoň o něco lepšj než geho kragané, a posléze wždyť má geště něco za lubem: on se bogj, že naše snaženj na literách nepřestane, nýbrž i žiwota se dotkne a se skutečnostj se nesrowná. *Abychom* mu wšecko neodpřeli, přiznáme se mu, že to prwnj také daufáme, za to nech ode druhého, gak on to myslj a wykládá, laskawě upustj. Ano, my daufáme, že naše literatura také žiwota se tkne, že konečně slepé opičenj se po cizém a nerozumné zbožňowánj geho wyswobodj, že nás naučj sebe samé znáti a ceniti, že nám nawrátj naši gednoduchost a prostosrdečný mraw, že nás odnaučj zbrklému theoretisowánj a gednostrannému nadsazowánj, že nás uwede nazpět k bohumilé přirozenosti, k mjrnosti, rownosti a uznalosti, k potěšitelnému, prawému, samorodému žiwobytj které nám gediné swěděiti může. To ge wšecko. Má p. sp. něco proti tomu? Daufáme, že nikoli; nech pokogně se swými kragany bdj a spj, a chce-li něco učinit, nech gi sprawedlnosti a rozšafnosti učj. Bůh nám popřál na zemi wšem dostatek mjsta.

*) Nieta, čjslo w loterii, které newyhrage.

Nowé knihy.

Nowočeská bibliothéka wydáwaná nákladem českého Museum. Číslo III. ***Jana Miltona Ztracený Ráj.*** Přeložený z anglického do českého jazyka od Josefa Jungmanna. W Praze. W kommissí u Kronbergra a Řiwnáče. 1843. Str. 356. w 8. seš. za 1 zl. stř.

Trawič. Novela z neynowěgšjch událostj Španělska. Od Prokopa Chocholauška. W Praze. Tisk a sklad Jar. Pospjšila. 1844. Str. 54 w 8. seš. za 8 kr. stř.

Paleček, milownjk žertu a prawdy. Na swětlo posjlán od Fr. Rubeše a W. Filjpka. Swazeček 11. a 12. W Praze, 1843.
